

ATLAS

INTERNATIONAL CONGRESS ON SOCIAL SCIENCES 9.

July 09-10, 2022

University of Jaén, Spain

PROCEEDINGS BOOK

EDITOR

Assist. Prof. Dr. Ahmet KARDAŞLAR

Merve KIDIRYÜZ

ISBN: 978-625-8323-77-1

IKSAD GLOBAL Publications - 2022©

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022

PROCEEDINGS BOOK

EDITORS:

Assist. Prof. Dr. Ahmet KARDAŞLAR

Merve KIDIRYÜZ

All rights of this book belong to
IKSAD Publishing House Authors are responsible both ethically and juridically

IKSAD Publications - 2022©

Issued: 04.08.2022

ISBN: 978-625-8323-77-1

CONGRESS ID

CONGRESS TITLE

ATLAS 9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

DATE AND PLACE

July 09-10, 2022/ University of Jaén, SPAIN

ORGANIZATION

University of Jaén

Economic Development and Social Research Institute

ORGANIZING COMMITTEE

Prof. Dr. Natalia LATIGINA

Dr. İlkgül KAYA

Dr. Ethem İ. ŞAHİN

Dr. Ragif HUSEYNOV

Strategic consultant Andrea Hanna Sólyomfi

Prof. Dr. Mahire HÜSEYNOVA

Prof. Dr. Hacer HÜSEYNOVA

Assoc. Prof. Dr. Gönül SAMEDOVA

Assoc. Prof. Dr. Ruslan ABDULLAYEV

Congress General Coordinator

Merve KIDIRYUZ

PARTICIPANTS COUNTRY (17country)

Türkiye, Algeria, Malaysia, Romania, India, Vietnam, Iran, Georgia, Azerbaijan, Israel, Ukraine, Lithuania, Nigeria, Kingdom of Saudi Arabia, Indonesia, Brazil, Uganda

Total Accepted Article: 97

Total Rejected Papers: 12

Accepted Article (Turkey): 47

Accepted Article (Other Countries):50

Professor Dr. David Lorant

Eötvös Loránd University, Hungary

Associate Professor Dr. Bálint FILEP

Széchenyi István University- Hungary

Associate Professor Dr. Anar Hatamov

Azerbaijan State Agricultural University, Azerbaijan

Dr. Ragif Huseynov

Azerbaijan State Agricultural University, Azerbaijan

Associate Professor Dr. Elchin Suleymanov

Baku Engineering University, Azerbaijan

Professor Dr. Tetiana Kaminska

Kyiv Cooperative Institute of Business and Law, Ukraine

Associate Professor Dr. Katarzyna Boratynska

Warsaw University of Life Sciences, Poland

Associate Professor Dr. Katarzyna Czech

Warsaw University of Life Sciences, Poland

Professor Dr. Mehmed L. Muric

Institute for Financial Forensics Serbia

Professor Dr. Yuriy Danko

Sumy National Agrarian University, Ukraine

Associate Professor Dr. Pervin Kerimzade

Ganja State University, Azerbaijan

Professor Dr. Usman Ghani

Institute of Management Sciences Peshawar, Pakistan

Professor Dr. Kubilay Ozyer

Gaziosmanpaşa University, Turkey

Professor Dr. Sandeep Kumar Gupta

Sharda University, India

Assistant Professor Dr. Michal Wojtaszek

Warsaw University of Life Sciences, Poland

Associate Professor Dr. Güzin Emel AKKUŞ

Istanbul University, Turkey

Dr. Aylin Altınay Cingöz

Istanbul University, Turkey

Associate Professor Dr. Nezaket Ismayilzade

Azerbaijan State Agricultural University, Azerbaijan

Associate Professor Dr. Olena Melnyk

Sumy National Agrarian University, Ukraine

Dr. Maral Jamalova

Szent Istvan University, Hungary

Assistant Professor Dr. Nicholas Imbeah

Takoradi Technical University , Ghana

Dr. Harshavardhan Reddy Kummitha

Budapest Business School, Hungary

Güzin Emel AKKUŞ, PhD

Istanbul University, Turkey

Aylin Altınay Cingöz, PhD

Istanbul University, Turkey

Katarzyna Boratynska, PhD

Warsaw University of Life Sciences, Poland

Nezaket Ismayilzade, PhD

Azerbaijan State Agricultural University, Azerbaijan

Usman Ghani, PhD

Institute of Management Sciences Peshawar, Pakistan

Katarzyna Czech, PhD

Warsaw University of Life Sciences, Poland

Yuriy Danko, PhD

Sumy National Agrarian University, Ukraine

Kubilay Ozyer, PhD

Gaziosmanpaşa University, Turkey

Olena Melnyk, PhD

Sumy National Agrarian University, Ukraine

Michal Wojtaszek, PhD

Warsaw University of Life Sciences, Poland

Maral Jamalova, PhD

Szent Istvan University, Hungary

Nicholas Imbeah, PhD

Takoradi Technical University , Ghana

Harshavardhan Reddy Kummitha, PhD

Budapest Business School, Hungary

Prof. Dr. Mahire HÜSEYNOVA

Azərbaycan devlet Pedagoji Universiteti.

Prof. Dr. Hacer HÜSEYNOVA

Azərbaycan devlet Pedagoji Universiteti.

Doç. Dr. Gönül SAMEDOVA

Azərbaycan devlet Pedagoji Universiteti.

Doç .Dr. Ruslan ABDULLAYEV

Azərbaycan Milli İlimler Akademiyası

Professor Dr. Rózsa Meszlényi

Tomori Pal College, Hungary

Associate Professor Dr. Henrietta Nagy

Tomori Pal College, Hungary

Professor Dr. Rita Kissné Budai

Tomori Pal College, Hungary

Professor Dr. Zoltán Frenyó

Tomori Pal College, Hungary

Associate Professor Dr. Laura Kromják

Tomori Pal College, Hungary

Associate Professor Dr. Zoltán Domboróczky

Tomori Pal College, Hungary

Associate Professor Dr. András Ujj

Tomori Pal College, Hungary

Associate Professor Dr. Ildikó Fata

Tomori Pal College, Hungary

Associate Professor Dr. Ömür Önhon

Tomori Pal College, Hungary

Associate Professor Dr. Mehmet Yilmaz

Tomori Pal College, Hungary

Professor Dr. Laszlo Vasa

Szechenyi Istvan University, Hungary

Dr. Adem AKPINAR

Uludag University

Dr. Ahmet Hanifi ERTAŞ

Bursa Technical University

Dr. Almaz AHMEDOV

Bakü State University

Dr. Selçuk KAYA

Katip Çelebi University

Dr. Naim DEREBAŞI

Bursa Uludağ Üniversitesi

Dr. Banu KOZ

Karamanoglu Mehmet Bey University

Dr. Feda REHIMOV

Bakü State University

Dr. Hamza Yaşar OCAK

Dumlupınar University

Dr. Ayetül GELEN

Bursa Technical University

Dr. Muharrem Kemal ÖZFIRAT

Dokuz Eylül University

Dr. Mustafa Kemal BİLİCİ

Marmara University

Dr. Rahşan KOLUTEK

Nevşehir Hacı Bektaş Veli University

Dr. Hilal KILINÇ

Dokuz Eylül University

Dr. Esra LAKOT ALEMDAĞ

Recep Tayyip Erdoğan University

Dr. Özlem ÖZDEMİR

Gazi University

Dr. Alpay Tamer ERTÜRK

Kocaeli University

Dr. Gülden ELEKAN

Avrasya University

Dr. Derya ÜNLÜ

Bursa Technical University

Dr. Murat EYVAZ

Gebze Technical University

Dr. Cengiz MORDENİZ

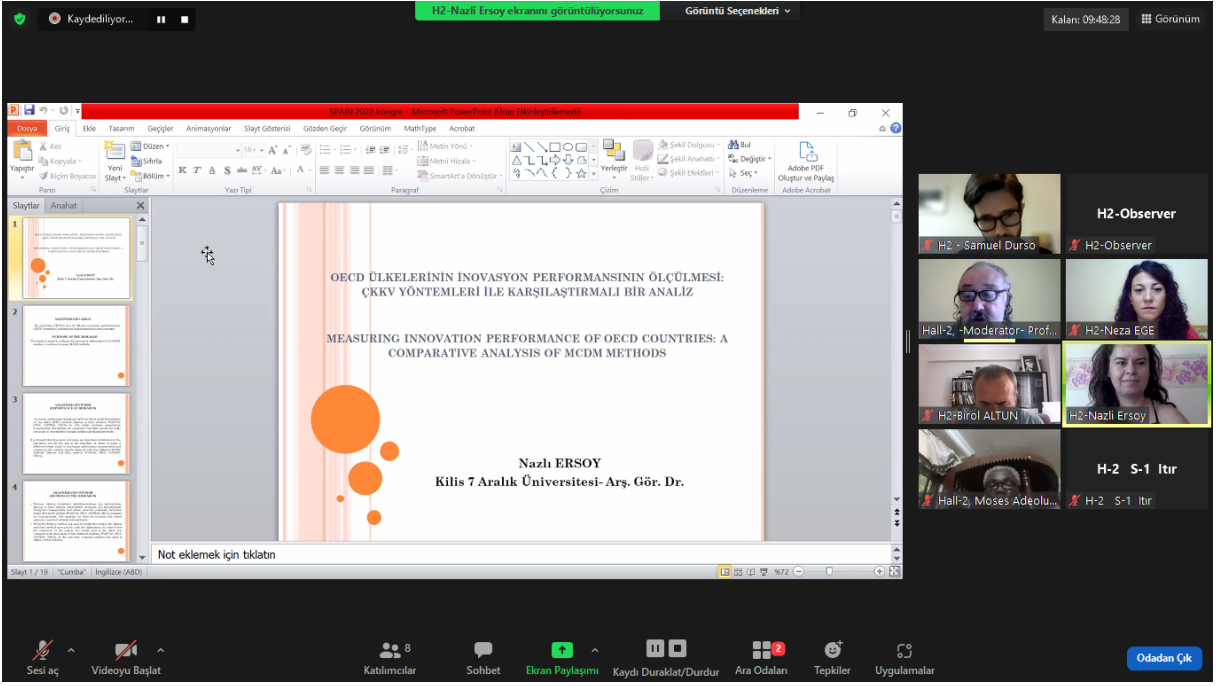
Tekirdağ Namık Kemal University

Dr. Aşlı KÖSE

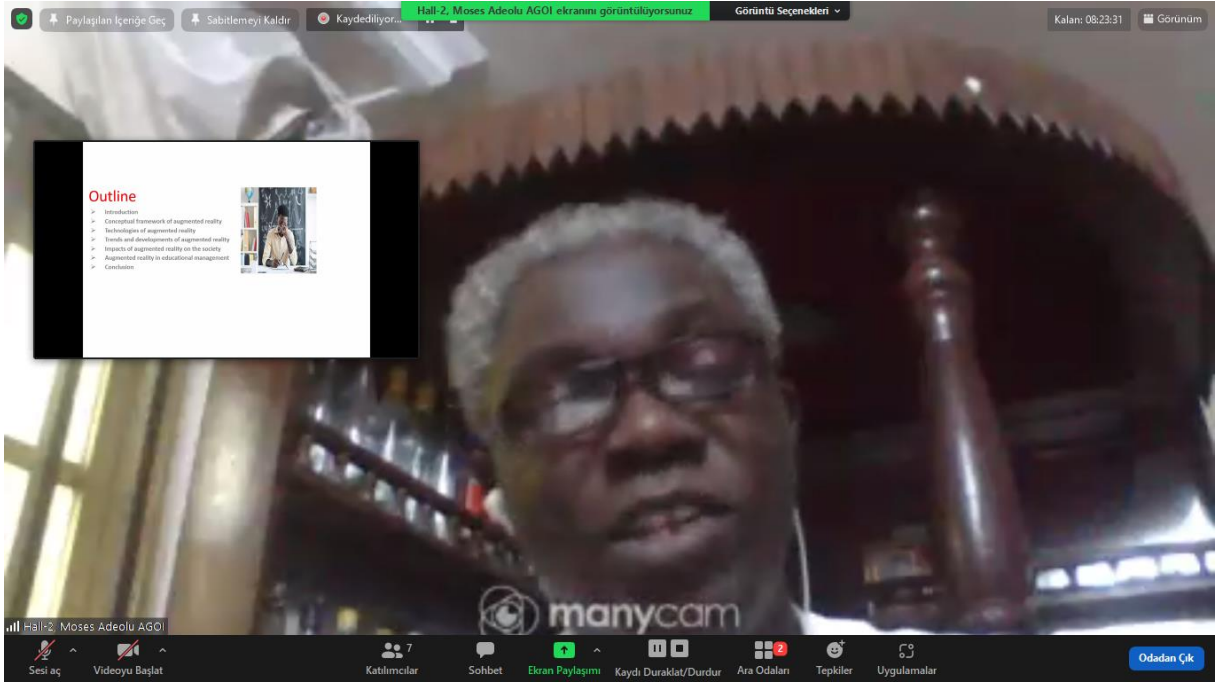
Gümüşhane University

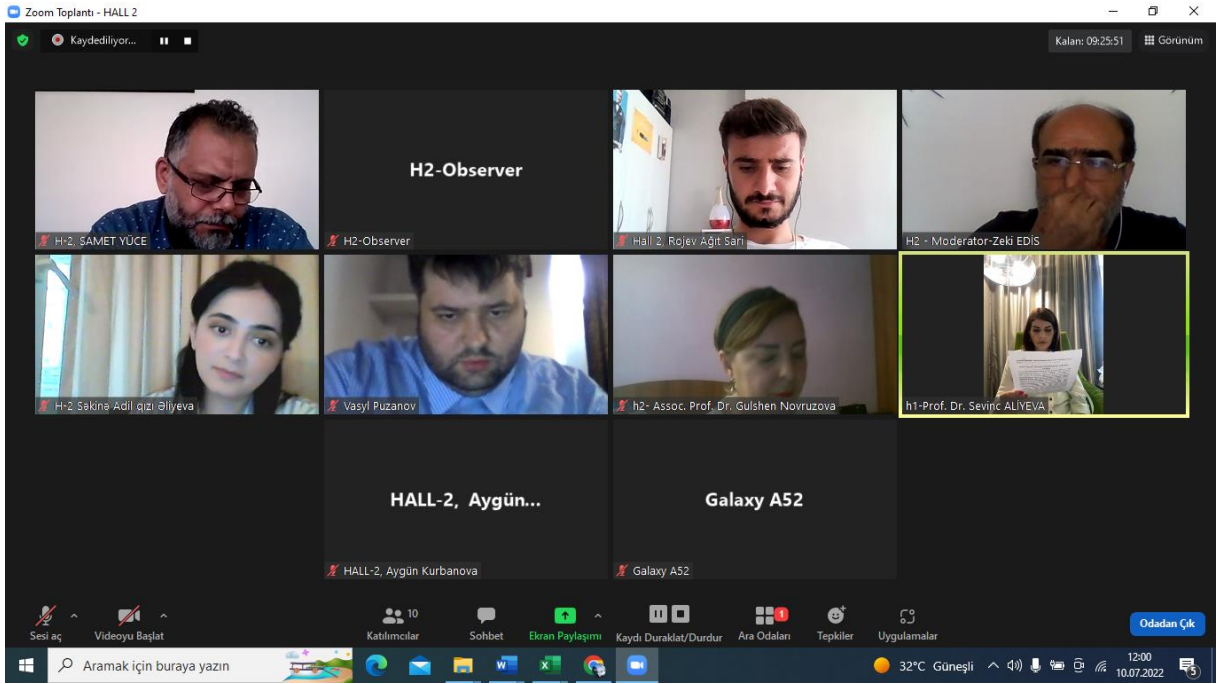
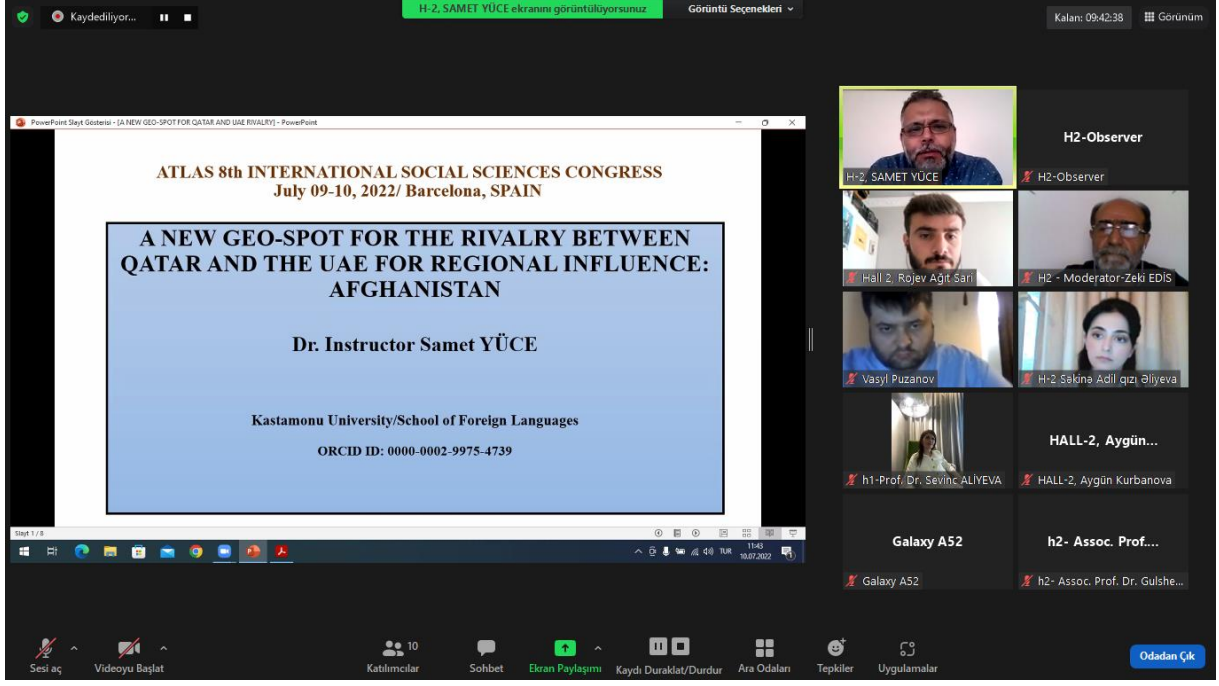

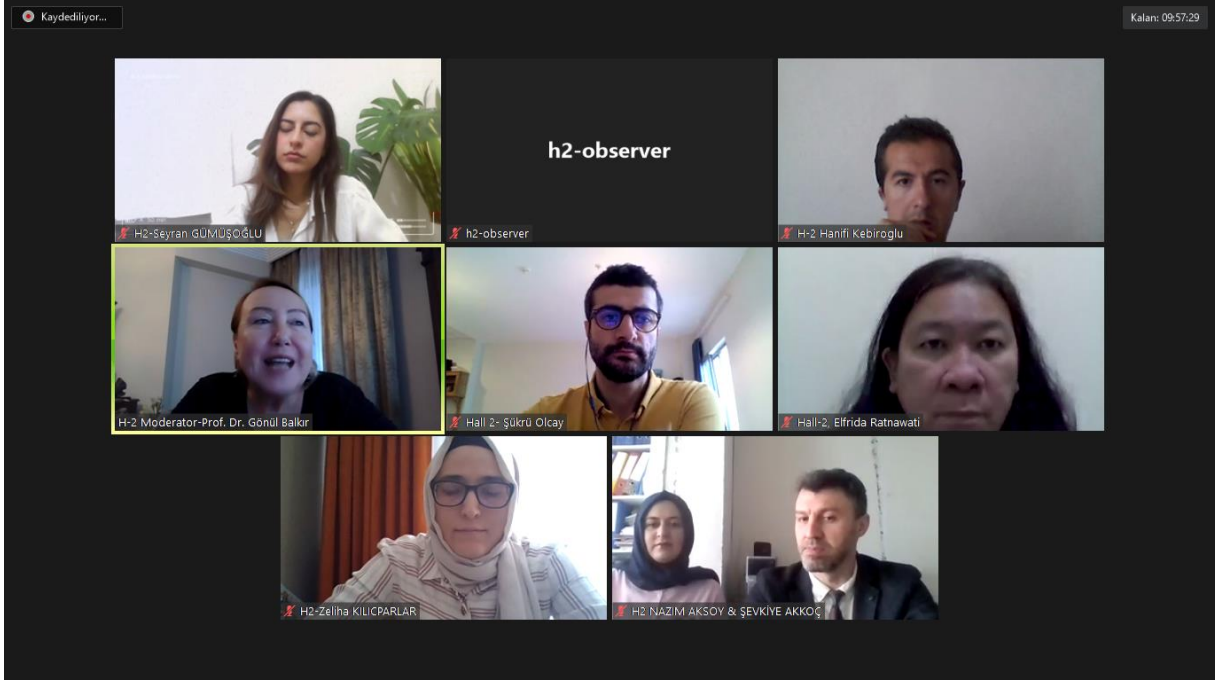

Kaydediliyor... H2 NAZIM AKSOY & ŞEVKİYE AKKOÇ ekranını görüntüyorsunuz Görüntü Seçenekleri Kalan: 09:24:14 Görünüm

The screenshot shows a Zoom meeting interface. The main window displays a presentation slide with the following content:

ADİ ORTAKLIKTA ORTAĞIN ŞAHSİ BORCUNDAN DOLAYI ORTAKLIĞIN MALLARININ HACZİ

Dr. Öğr. Üyesi Nazım AKSOY & Şevkiye AKKOÇ
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

The slide also features the logo of Mehmet Akif Ersoy University (2006). To the right of the main window is a gallery of participants, including:

- h2-observer
- H2-Seyran GÜMÜŞOĞLU
- H2 NAZIM AKSOY & ŞEVKİYE ...
- H2 Moderator-Prof. Dr. Gön...
- H2-Zelha KILICPARLAR
- Hall-2, Elfrida Ratnawati
- Başak Balırcı Gülen
- H2 Hanifi Kebiroğlu
- Hall 2- Şükri Olcay
- Aydan

The bottom toolbar includes icons for: Sesi aç, Videoyu Başlat, Katılımcılar (10), Sohbet, Ekran Paylaşımı, Kaydı Duraklat/Durdur, Ara Odaları, Tepkiler, Uygulamalar, and Odadan Çık.

Paylaşılana İleriye Geç Sabitlemeyi Kaldır Kaydediliyor... H2-Seyran GÜMÜŞOĞLU ekranını görüntüyorsunuz Görüntü Seçenekleri Kalan: 08:15:34 Görünüm

The screenshot shows a Zoom meeting interface with a close-up of a participant, Hall-2, Elfrida Ratnawati. A small inset window in the top left corner displays the following text:

Legal Menace:

1. The legal menace is a threat to the legal system that arises from the actions of individuals or organizations. It is a threat that can be caused by a variety of factors, including:

1. The actions of individuals or organizations that are illegal or unethical.
2. The actions of individuals or organizations that are in violation of the law.
3. The actions of individuals or organizations that are in violation of the terms of a contract.

The bottom toolbar includes icons for: Sesi aç, Videoyu Başlat, Katılımcılar (10), Sohbet, Ekran Paylaşımı, Kaydı Duraklat/Durdur, Ara Odaları, Tepkiler, Uygulamalar, and Odadan Çık.

Kaydediliyor... H1-Mesut ESENDERE ekranını görüntüyorsunuz Seçenekleri Görüntüle Kalar: 08:55:12 Görüntüle

Giriş/Introduction

The acquisition of the four primary language skills of reading, writing, speaking and listening, and the effective application of such skills, is linked to a broad acquired vocabulary (Karatay, 2007, s. 144). Reading and listening skills of individuals who have completed primary school education; The way to convey his feelings, desires and the concepts they have learned clearly and precisely is through speaking and writing skills. Of course, vocabulary is the basis of being able to do these activities (Karadağ ve Kuradoyoğlu, 2010, s. 425).

• Dört basit dil yeteneğinden okumamın, yazmanın, konuşmanın ve dinlemenin kişiye edindirilmesi ve kişinin böyle yetenekleri etkin bir şekilde uygulaması, kazandığı geniş kelime hazinesiyle bağlantılıdır (Karatay, 2007, s. 144). İlkokul öğrenimini tamamlayan bireylerin okuma ve dinleme yeteneğini; hislerini, arzu ve öğrendikleri kavramları tüm manasıyla açık ve net biçimde aktarabilmesinin yolu konuşma ile yazma yeteneğinden geçmektedir. Elbette bu etkileşimleri yapabilmelerin temelinde söz varlığı yatmaktadır (Karadağ ve Kuradoyoğlu, 2010, s. 425).

Bedirhan ÖNEM
Hall 1 - Observer
Hall-1, Gülşah KARYAGDI
H1-Mesut ESENDERE
H-1 Nigar Khankishiyeva
H-1 Ayşegül Toprak
Ahmet ÇOBAN
H-1 Mahsum AVCI
Ahmet ÇOBAN
G
Gülköz Ergun

Sesi aç Videoyu Başlat Katılımcılar 9 Sohbet Ekran Paylaşımı Kaydı Duraklat/Durdur Ara Odaları Reaksiyonlar Uygulamalar Odadan Çık

Kaydediliyor... Gülköz Ergun ekranını görüntüyorsunuz Seçenekleri Görüntüle Kalar: 08:12:28 Görüntüle

SONUÇ VE TARTIŞMA CONCLUSION AND DISCUSSION

• Tüm analiz sonuçlarına göre Türkiye İsrancı ve Ciriçi Olumsuz Düşünceler Ölçeği'nin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
• [According to analyses, it is understood that the adapted Turkish version of Persistent and Intrusive Negative Thoughts Scale is a reliable and valid measurement tool.]

• İGODO'nun alan yazındaki yeni gelişmelerle uyumlu olarak tek boyutlu, kısa, bozukluklardan bağımsız dışeri bir ifadeyle tanımlanmış bir ölçme aracı olarak uygulamacı ve araştırmacılara katkı sunacağı düşünülmektedir.
• It is thought that adapted İGODO can contribute to practitioners and researchers as a one-factor, brief, and transdiagnostic measurement tool in line with the recent developments in the literature.

Hall1-Bedirhan ÖNEM
Hall 1 - Observer
H1-Mesut ESENDERE
H-1 Nigar Khankishiyeva
H-1 Ayşegül Toprak
Hall-1, Gülşah KARYAGDI
Ahmet ÇOBAN
H-1 Mahsum AVCI
Ahmet ÇOBAN
G
Gülköz Ergun

Sesi aç Videoyu Başlat Katılımcılar 9 Sohbet Ekran Paylaşımı Kaydı Duraklat/Durdur Ara Odaları Reaksiyonlar Uygulamalar Odadan Çık

Kaydediliyor... Kalan: 08:52:03 Görüntüle

Hall 3 - Observer

dogangun Hall 3 - Observer Kamala Gulieva

h3-Gheorghe_Giurgiu h3-Mehmet Nuri ŞANDA H3 - A. Enes Tuzgen

Musa Mursaguli... **Hall 3- Janetta...**

Musa Mursaguliyev H-3 1 atanmamış katılımcı Hall

Sesi aç Videoyu Başlat Katılımcılar Sohbet Ekran Paylaşımı Kayı Duraklat/Durdur Ara Odaları Reaksiyonlar Uygulamalar Odadan Çık

Kaydediliyor... H3- Aslı Ersoy ekranını görüntüyorsunuz Seçenekleri Görüntüle Kalan: 09:56:34 Görüntüle

COVID-19'UN KONAKLAMA ÇALIŞANLARI ÜZERİNDEKİ PSİKOLOJİK ETKİLERİ

Psychological Effects of Covid-19 on Hospitality Employees

Dr. Aslı ERSOY

Sesi aç Videoyu Başlat Katılımcılar Sohbet Ekran Paylaşımı Kaydı Duraklat/Durdur Ara Odaları Reaksiyonlar Uygulamalar Odadan Çık

Kaydediliyor... Vorya şabırdı ekranını görüntüyorsunuz Seçenekleri Görüntüle Kalan: 08:10:58 Görüntüle

File Home Insert Design Transitions Animations Slide Show Review View Help Font PDF Tell me what you want to do Sign in Share

Paste New Slide Section Clipboard Slides Font Paragraph Drawing Editing

1 2 3 4 5 6

Slide 1 of 10 English (United States) Notes Comments 72%

Sesi aç Videoyu Başlat Katılımcılar Sohbet Ekran Paylaşımı Kaydı Duraklat/Durdur Ara Odaları Reaksiyonlar Uygulamalar Odadan Çık

Hall 3 - Observer
Hall 3 - Observer
Salim Aziz
Hall 3 - Observer
HALL-3, SESSIO...
HALL-3, SESSION - 1, ...
H-3, Samarpita...
H-3, Samarpita Debn...
H-3, Samarpita...
H-3, Samarpita Debn...

Kaydediliyor... Salim Aziz ekranını görüntüyorsunuz Seçenekleri Görüntüle Kalan: 08:44:10 Görüntüle

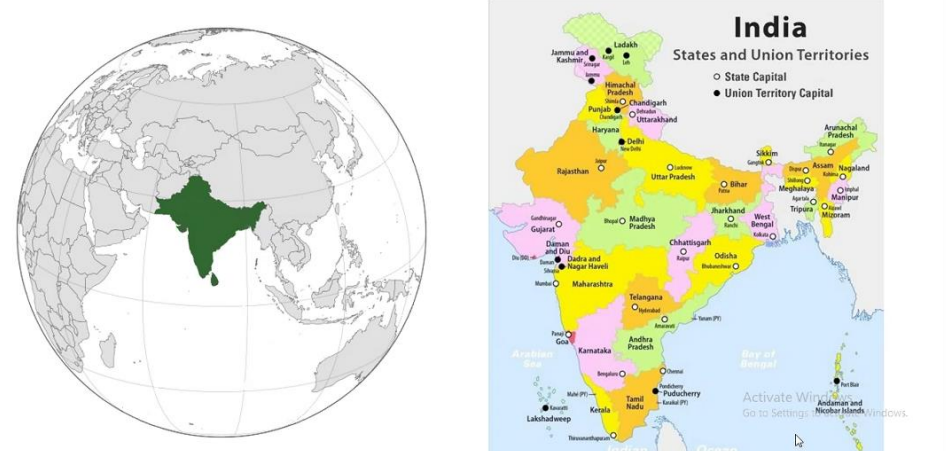
Dünya genelinde olduğu gibi ülkemizde de COVID-19'un turizm sektörüne doğrudan bir etki bırakmadır. Bölge ve şehirlerde salgının turizm sektörüne etkisi her bölge ve şehirde farklı boyutlarda yaşanıyor ve yitirilen oranlarına önemli bir etki bırakmıştır. 2020 yılında turizm faaliyetleri herhangi bir duruma gelmiş olsa bile turizmci olarak uğradığı ve turizm diğer sektörleri göre daha fazla etkilediğini görülmüştür.

3 atanmamış katılımcı

Sesi aç Videoyu Başlat Katılımcılar 10 Sohbet Ekran Paylaşımı Kaydı Duraklat/Durdur Ara Odaları 3 Reaksiyonlar Uygulamalar Odadan Çık

Kaydediliyor... H-3, Samarpita Debnath ekranını görüntüyorsunuz Seçenekleri Görüntüle Kalan: 09:18:03 Görüntüle

Study Area

India States and Union Territories

- State Capital
- Union Territory Capital

States and Union Territories: Jammu and Kashmir, Ladakh, Himachal Pradesh, Punjab, Chandigarh, Haryana, Rajasthan, Uttar Pradesh, Madhya Pradesh, Bihar, Jharkhand, West Bengal, Odisha, Chhattisgarh, Gujarat, Maharashtra, Karnataka, Andhra Pradesh, Telangana, Kerala, Tamil Nadu, Puducherry, Lakshadweep, Andaman and Nicobar Islands.

H-3, Samarpita Debnath

H-3 - Observer

H-3 - Observer

H-3 - Raju saikia

H-3 - Raju saikia

HALL-3, SESSIO...

HALL-3, SESSION - 1, ...

H-3, Samarpita...

H-3, Samarpita Debnath

Sesi aç Videoyu Başlat Katılımcılar 10 Sohbet Ekran Paylaşımı Kaydı Duraklat/Durdur Ara Odaları 3 Reaksiyonlar Uygulamalar Odadan Çık

Kaydediliyor... Hall-3, Session-1, Svetlana Ku... ekranını görüntüleyorsunuz Seçenekleri Görüntüle Kalan: 09:03:43 Görüntüle

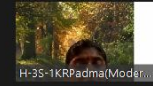
PowerPoint Slide Show - [1. Svetlana Kunskaia] - PowerPoint (Product Activation Failed)

Implementing of Innovative Energy Technologies: Impact on Public Welfare

Svetlana Kunskaia, PhD student in Economics
2022 July, ATLAS, 9th International Social Sciences Congress

SLIDE 1 OF 19

Sesi aç Videoyu Başlat Katılımcılar Sohbet Ekran Paylaşımı Kaydı Duraklat/Durdur Ara Odaları Reaksiyonlar Uygulamalar Odadan Çık

H-3S-1KRPadma(Moderator)

Hall 3 - Observer

Hall-3, Session=1, Svetla...

Salim Aziz

Hall-3, Raju saikia

H3-Aslı Ersoy

H3-Aslı Ersoy

Kaydediliyor... H-3S-1KRPadma(Moderator) ekranını görüntüleyorsunuz Seçenekleri Görüntüle Kalan: 08:53:46 Görüntüle

covid 19 disruption ppt - PowerPoint kanchizai padma

COVID-19 PANDEMIC DISRUPTED EDUCATIONAL SYSTEM : MANAGEMENT STRATEGIES FOR SUSTAINABILITY

Accredited by NAAC with 'A' Grade

SAFE ONLINE LEARNING IN TIMES OF COVID-19

Dr.K.R.Padma
Assistant Professor
Sri Padmavati Mahila Visva Vidyalayam
Women's University-Tirupati
And
Dr.K.R.Don
Reader,
Sree Balaji Dental College and Hospital-
Chennai -India

Slide 8 of 20 English (India) Accessibility: Investigate

Sesi aç Videoyu Başlat Katılımcılar 10 Sohbet Ekran Paylaşımı Kaydı Duraklat/Durdur Ara Odaları Reaksiyonlar Uygulamalar Odadan Çık

Hall 3 - Observer

Hall 3 - Observer

Salim Aziz

Hall-3, Session=1, Sve...

Hall-3, Raju saikia

H3-Aslı Ersoy

H3-Aslı Ersoy

Kaydediliyor... Hall 3, Raju saikia ekranını görüntüleyorsunuz Seçenekleri Görüntüle Kalan: 09:45:11 Görüntüle

PowerPoint Slide Show - [Spain Barcelona presentation] - PowerPoint

CONTD.

- The startling revelation which have been highlighted and found during survey of literature is that infrastructure is weak in rural areas, many health facilities are housed in private building and lack basic facilities, the manpower in the PHCs and CHCs is not wording to prescribed standards and virtually no specialists are posted there, which has adversely affected the health care delivery system

Slide 10 of 23

Sesi aç Videoyu Başlat Katılımcılar Sohbet Ekran Paylaşımı Kaydı Duraklat/Durdur Ara Odaları Reaksiyonlar Uygulamalar Odadan Çık

Kaydediliyor... HALL-3, SESSION - 1, Arpita SA... ekranını görüntüleyorsunuz Seçenekleri Görüntüle Kalan: 09:26:18 Görüntüle

MAJOR FINDINGS

- ✓ Males and females showed similar socio-demographic characteristics except educational attainment.
- ✓ Males had significantly higher PPT and PPTo levels compared to females.
- ✓ Significantly more males perceived that typical females are more sensitive to pain than the typical males.
- ✓ Both males and females had a "macho" attitude. Both perceived that they are less sensitive, more tolerant and less willing to report their pain.
- ✓ Sex was a significant predictor for PPT but gender role expectations of pain had no effect.

1 atanmamış katılımcı

Sesi aç Videoyu Başlat Katılımcılar Sohbet Ekran Paylaşımı Kaydı Duraklat/Durdur Ara Odaları Reaksiyonlar Uygulamalar Odadan Çık

Kaydediliyor...

Kalan: 09:24:08

Orneme Kayıt (10 dk sunum ATLAS- Rum ve Ulah Basme - bu bilgilerin konumuna kaydedildi)

Olga UNTILA KAPLAN

Dosya Giriş Ekle Tasarım Geçişler Animasyonlar Slayt Gösterisi Gözden Geçir Görünüm Yardım Ne yapmak istediğinizi söyleyin Paylaş Açıklamalar

Yapıştır Yeni Slayt Bölüm - Yazı Tipi Paragraf Çizim Veri Gösterimi Şekil Dolgusu - Bul Değiştir - Seç - Döke - Şekil Ana Harf - Şekil Efektleri - Düzenleme Ses

5

6

7

8

9

10

Slayt 9 / 12 Tuncel (Türkiye)

BULGULAR: RUM BASINI FINDINGS: GREEK PRESS

Rumlar süreli yayınlarını İstanbul, İzmir ve Selanik'te çıkarmayı tercih etmişlerdir.

The Greeks preferred to publish their periodicals in İstanbul, İzmir and Thessaloniki.

Selanik'te ilk Rumca süreli yayın "Vertiya" ("Truth") adıyla 1895 yılında çıkarılmıştır. Dört sene sonra ise, 1899'da Sultan II. Abdülhamid, Selanik'te Rumca olarak yayınlanacak olan "Faros Thessaloniki" isimli bir başka gazeteyi onaylamıştır. 1902 tarihinde Selanik'te "Laverite" adlı gazetesinin (sadece) Rumca olarak çıkmasına izin verilmiştir.

The first Greek periodical was published in Thessaloniki in 1895 under the name "Vertiya ("Truth)". Four years later, in 1899, Sultan II. Abdülhamid approved another newspaper, "Faros Thessaloniki", to be published in Greek in Thessaloniki. In 1902, the newspaper "Laverite" was allowed to be published (only) in Greek in Thessaloniki.

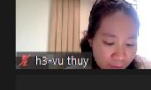
1876-1908 yılları arasında İstanbul'da 28, İzmir'de 1, Selanik'te ise 3 süreli yayımlar vardı.

Between 1876-1908, there were 28 periodicals in İstanbul, 1 in İzmir, and 3 in Thessaloniki.

Hall 3 - Observer

Hall 3 - Observer

Emil Ağayev

Emil Ağayev

Kaydediliyor...

Kalan: 09:17:41

Atlas Kongre Kvalitatif Bildiri Sunum - PowerPoint

Atlas 9. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi Temmuz 9-10, 2022 Barcelona, SPAIN

Atlas 9. International Social Sciences Congress, July 9-10, 2022 Barcelona, SPAIN

Harran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Dr. Öğr. Üyesi Taner TOPALOĞLU

Harran University Faculty of Education Department of Music Education Assit. Prof. Dr. Taner TOPALOĞLU

VİYOLONSEL İLE GELENEKSEL TÜRK MÜZİĞİ ESERLERİNİ İCRA ETME SÜRECİNDE YAŞANAN SORUNLAR

ISSUES IN THE PROCESS OF PERFORMING TRADITIONAL TURKISH MUSIC WORKS WITH VIOLONCELLO

Not eklemek için tıklayın

Slayt 1 / 15

Notlar Açıklamalar

Hall 3 - Observer

Hall 3 - Observer

H3-S2-Mustafa Koc

Kaydediliyor... h1-Moderator- Prof. Dr. Canan ... ekranını görüntüyorsunuz Seçenekleri Görüntüle Kalan: 08:44:37 Görüntüle

Non-Ionize-SUNUMSON.pptx - Microsoft PowerPoint

HIGH SCHOOL STUDENTS' KNOWLEDGE ABOUT NON- IONISING RADIATION

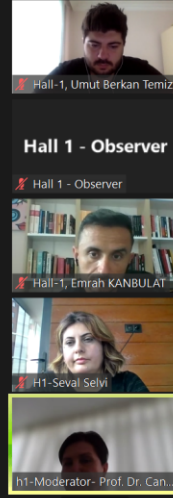
Prof. Dr. Canan NAKİBOĞLU
Balıkesir University, Necattibey Education Faculty, Chemistry Teaching Department, TURKEY. canan@balikesir.edu.tr
Ümran ÖLMEZ
Balıkesir University, Institute of Science, TURKEY
umranolmez295@gmail.com

July 09-10, 2022/ Barcelona, SPAIN

ATLAS
10th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

Not eklemek için tıklayın

Ses aç Videoyu Başlat Katılımcılar 12 Sohbet 5 Ekran Paylaşımı Kaydı Duraklat/Durdur Ara Odaları Reaksiyonlar Uygulamalar Odadan Çık

Kaydediliyor... H1-Ayça Kaya ekranını görüntüyorsunuz Seçenekleri Görüntüle Kalan: 08:08:53 Görüntüle

ATLAS-2022-Sunu - PowerPoint

Ayça Başgmen Kaya

ARAŞTIRMANIN AMACI ve ÖNEMİ
Purpose of the Study and Importance

Kaliteli insan gücü yetiştirme amacı güden her toplum, eğitim sistemindeki en temel yapı taşı olan öğretmenleri iyi yetiştirmelidir. Okullardan beklenen eğitimsel işlevlerin yerine getirilebilmesi ve eğitimdeki kalitenin artırması kuşkusuz alanında kaliteli olan öğretmenlerle olanaklıdır. Küreselleşen dünyanın yeni paradigmalara doğru açılması nedeniyle dünyanın pek çok ülkesinde önemli bir konu haline gelen öğretmen kalitesini artırmak için çeşitli reformlar uygulanmaktadır.

Every society aiming to train qualified manpower should train teachers, who are the most basic building blocks in the education system, well. Fulfilling the educational functions expected from schools and increasing the quality of education is undoubtedly possible with teachers who are qualified in their field. Various reforms are being implemented to increase the quality of teachers, which has become an important issue in many countries of the world due to the opening of the globalizing world towards new paradigms.

Not eklemek için tıklayın

Ses aç Videoyu Başlat Katılımcılar 11 Sohbet 5 Ekran Paylaşımı Kaydı Duraklat/Durdur Ara Odaları Reaksiyonlar Uygulamalar Odadan Çık

Kaydediliyor... h1-moderator-Assoc. Prof. Dr. ... ekranını görüntüyorsunuz Seçenekleri Görüntüle Kalar: 09:52:58 Görüntüle

STRATEJİ KAVRAMI VE FİKRİTÇİ ANALİZİ - Microsoft PowerPoint (Görünüm)

STRATEJİ KAVRAMI (STRATEGY CONCEPT)

- Strateji kavramını değişik açılardan tanımlayan devlet adamları, büyük askerler ve akademisyenler bulunmaktadır. Ayrıca değişik sosyal bilim dallarında bu kavram ilgili analizler ortaya konmuştur. Çok değişik perspektif ve çok farklı yaklaşımlarla strateji kavramı üzerinde analizler geliştirilmiştir.
- There are statesmen, great soldiers and academicians who define the concept of strategy from different angles. In addition, analyzes related to this concept have been put forward in different social sciences. Analysis on the concept of strategy has been developed with many different perspectives and different approaches.

Not eklemek için tıklayın

1 atanmamış katılımcı

Sesi aç Videoyu Başlat Katılımcılar Sohbet Ekran Paylaşımı Kaydı Duraklat/Durdur Ara Odaları Reaksiyonlar Uygulamalar Odadan Çık

h1-moderator-Assoc. Prof. Dr.

Hall 1 - Observer

Hall 1 - Observer

H1-UFUK EREN VAPUR

H1-Zeynep TANRIVERDI

h1-BURCU TAN

Kaydediliyor... Kalar: 08:47:15

ZEYNEP SUNUMU.pptx - PowerPoint

GASTRONOMIC ELEMENTS AFFECTING INDIVIDUALS' MOTIVATIONS TO TRAVEL: EXAMPLE OF THE AEGEAN REGION

BİREYLERİN SEYAHAT MOTİVASYONLARINI ETKİLEYEN GASTRONOMİK UNSURLAR: EGE BÖLGESİ ÖRNEĞİ

Zeynep AKKAYA & Dr. **Ufuk EREN-VAPUR**²

Nisantasi University, Faculty of Art and Design, Gastronomy and Culinary Arts, Sariyer, Istanbul- Turkey

Not eklemek için tıklayın

Notlar Açıklamalar 20°C Hafif yağ... 12:38

h1-Zeynep Akkaya

Hall 1 - Observer

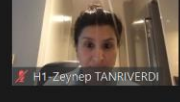
Hall 1 - Observer

h1-neves

h1-BURCU TAN

H1-Zeynep TANRIVERDI

Kaydediliyor... Kulan: 08:06:50 Görüntüle

Hall 1 - Observer

h1-neves Hall 1 - Observer H1-Zeynep TANRIVERDI h1-moderator-Assoc. Prof. Dr. LEVENT AKSU

Galaxy A52 h1-Zeynep Akkaya H1-UFUK EREN VAPUR h1-BURCU TAN

Tatia Dolidze Dr. Vijay Singh, session-2, Hall-1 H-1 Barihüda TANRIKORUR Dr. Oluwakemi Apata U.I Nigeria

Sesi aç Videoyu Başlat Katılımcılar 12 Sohbet Ekran Paylaşımı Kaydı Duraklat/Durdur Ara Odaları Reaksiyonlar Uygulamalar Odadan Çık

Kaydediliyor... Dr. Vijay Singh, Hall-1, Sessi... ekranını görüntüleyorsunuz Seçenekleri Görüntüle Kulan: 09:35:08 Görüntüle

Sigma Presentation - Microsoft PowerPoint (Product Activation Failed)

File Home Insert Design Transitions Animations Slide Show Review View

Clipboard Paste Copy Paste Format Painter New Slide Section Slides Font Paragraph Drawing Shape Fill Shape Outline Shape Effects Find Replace Select Editing

Slides Outline

1 2 3 4

Click to add notes

Slide 1 of 11 "Trek" English (India) 44%

Migration of Skilled Tribes From Hills to Plain in India: A Case Study of Pangwala Tribe of Himachal Pradesh

9th International Social Science Congress
Barcelona, Spain
July 09-10, 2022

Presented By
Dr. Vijay Singh and Prof. Simmi Agnihotri
Himachal Pradesh University, Shimla, India

h1-BURCU TAN h1-Zeynep Akkaya Tatia Dolidze Dr. Vijay Singh, Hall-1, Sessi... h1-moderator-... h1-moderator-Assoc. Pro...

Sesi aç Videoyu Başlat Katılımcılar 12 Sohbet Ekran Paylaşımı Kaydı Duraklat/Durdur Ara Odaları Reaksiyonlar Uygulamalar Odadan Çık

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

CONGRESS PROGRAM

July 09-10, 2022 / Gran Hotel Havana, Barcelona, Spain

IMPORTANT, PLEASE READ CAREFULLY

- To be able to make a meeting online, login via <https://zoom.us/join> site, enter ID instead of "Meeting ID or Personal Link Name" and solidify the session.
- The Zoom application is free and no need to create an account.
- The Zoom application can be used without registration.
- The application works on tablets, phones and PCs.
- Moderator - responsible for the presentation and scientific discussion (question-answer) section of the session.

Points to Take into Consideration - TECHNICAL INFORMATION

- Make sure your computer has a microphone and is working.
- You should be able to use screen sharing feature in Zoom.
- Attendance certificates will be sent to you as pdf at the end of the congress.
- Requests such as change of place and time will not be taken into consideration in the congress program.
- If you think there are any deficiencies / spelling mistakes in the program, please inform by e-mail until May 6, 2021 (17:00) at the latest.
- (All speakers required to be connected to the session 15 min before the session starts)
- Moderator is responsible for ensuring the smooth running of the presentation, managing the group discussion and dynamics.
- *Before you login to Zoom please indicate your name surname and HALL number, exp. H-1, HILMI KEMAL ALTUN*
- *Türkiye, Algeria, Malaysia, Romania, India, Vietnam, Iran, Georgia, Azerbaijan, Israel, Ukraine, Lithuania, Nigeria, Kingdom of Saudi Arabia, Indonesia, Brazil, Uganda*

Zoom ID: 815 3232 5759

Zoom Passcode: 091011

10.07.2022
FACE TO FACE

Barcelona Time:
15³⁰ : 16³⁰

Gran Hotel Havana
(Barcelona, Spain)

HEAD OF SESSION: Prof. Dr. Zeynep ÜSKÜL ENGIN

AUTHOR(S)	ORGANISATION	TOPIC TITLE
Lect. DÖNDÜ ÖZLEM KANTARCI	<i>Başkent University (Türkiye)</i>	LEGAL DIMENSION OF ADVERTISING USE IN INTERNET NEWSPAPERS IN TURKEY
Lect. Selçuk TEMEL	<i>Başkent University (Türkiye)</i>	USE OF CINEMATOGRAFIC ELEMENTS IN CREATION OF SUPERHEROES
Lect. Hasan Eren ÇALIŞKAN	<i>Başkent University (Türkiye)</i>	TRANSFORMATION BY DIGITALIZATION IN NEWS WRITING TECHNIQUES: PROBLEM OF FREE WRITTEN TECHNIQUE
Prof. Dr. Zeynep ÜSKÜL ENGIN	<i>Galatasaray University (Türkiye)</i>	RECEPTION OF CIVIL LAW IN TURKEY AND WOMEN'S RIGHTS

10.07.2022
Hall-1 / Session-1

Madrid Time:
08⁰⁰ : 10⁰⁰

Ankara Time:
09⁰⁰ : 11⁰⁰

ID: 815 3232 5759
Passcode: 091011

HEAD OF SESSION: Prof. Dr. Canan NAKİBOĞLU

AUTHOR(S)	ORGANISATION	TOPIC TITLE
Prof. Dr. Fatih YILMAZ Emrah KANBULAT	<i>Gaziosmanpaşa University (Türkiye)</i>	IN TEACHING TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE USE OF PUBLIC SPOTS
Dr. Zafer GÜLSAR	<i>Ministry of Education (Türkiye)</i>	THE EFFECT OF HABITS ATTRACTED DURING THE PANDEMIC ON THE SUCCESS OF STUDENTS WHO STAYED IN SCHOOL PENSIONS
Assoc. Prof Dr. Veli BATDI Hülya Gizem AÇIKKOL	<i>Gaziantep University (Türkiye)</i>	EBA APPLICATIONS IN EDUCATIONAL PROCESS
Umut Berkan TEMİZ Prof. Dr. Fatih YILMAZ	<i>Gaziosmanpaşa University (Türkiye)</i>	THE USE OF VIDEO-BASED ACTIVITIES IN TEACHING TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE IN PATTERN AND CULTURE TRANSFER
Assoc. Prof. Dr. Veli BATDI Mehtap YOKAK	<i>Gaziantep University (Türkiye)</i>	AN OVERVIEW OF BLENDED LEARNING
Prof. Dr. Fatih YILMAZ Seval SELVİ	<i>Gaziosmanpaşa University (Türkiye)</i>	TEACHING PROVERBS WITH EDUCATIONAL GAMES IN TEACHING TURKISH TO FOREIGNERS
Assist. Prof. Dr. Ayça KAYA	<i>Haliç University (Türkiye)</i>	A RHETORICAL DISCOURSE ON TEACHER QUALITY IN TURKEY
Prof. Dr. Canan NAKİBOĞLU Ümran ÖLMEZ	<i>Balikesir University (Türkiye)</i>	HIGH SCHOOL STUDENTS' KNOWLEDGE ABOUT NON-IONISING RADIATION
Prof. Dr. Canan NAKİBOĞLU Ümran ÖLMEZ	<i>Balikesir University (Türkiye)</i>	HIGH SCHOOL STUDENTS' AWARENESS AND KNOWLEDGE ABOUT MOBILE PHONE RADIATION
Selman UTKU Assoc. Prof. Dr. Fatma Şebnem AKAL İLKHAN Assist. Prof. Dr. Taner ATASOY PhD student Yunus ŞAHİNLER	<i>Marmara University (Türkiye) Marmara University (Türkiye) Gelişim University (Türkiye) Dumlupınar University (Türkiye)</i>	A NETWORK ANALYSIS APPLICATION USING 2021- 2022 TURKISH FOOTBALL SUPER LEAGUE DATA: A DETAILED TEAM ANALYSIS ON PASSING FLOW AND GOAL POSITIONS

10.07.2022
Hall-2 / Session-1

Madrid Time:
08⁰⁰ : 10⁰⁰

Ankara Time:
09⁰⁰ : 11⁰⁰

ID: 815 3232 5759
Passcode: 091011

HEAD OF SESSION: Prof. Dr. Ahmet Niyazi ÖZKER

AUTHOR(S)	ORGANISATION	TOPIC TITLE
Res. Assist. Dr. Nazlı ERSOY	<i>Kilis 7 University (Türkiye)</i>	MEASURING INNOVATION PERFORMANCE OF OECD COUNTRIES: A COMPARATIVE ANALYSIS OF MCDM METHODS
Prof. Dr. Edip ÖRÜCÜ Birol ALTUN	<i>Bandırma Onyedü Eylül University (Türkiye)</i>	THE MEDIATING ROLE OF JOB SATISFACTION IN THE EFFECT OF ORGANIZATIONAL JUSTICE PERCEPTION ON THE ORGANIZATIONAL CITIZENSHIP BEHAVIOR
Prof. Dr. Edip ÖRÜCÜ Neza EGE	<i>Bandırma Onyedü Eylül University (Türkiye)</i>	THE EFFECT OF PATERNALISTIC LEADERSHIP ON INNOVATIVE BEHAVIOR
Rola Younis Masoud Prof. Dr. Muhammed Zafar Yaqub	<i>King Abdulaziz University (Kingdom of Saudi Arabia)</i>	STRATEGIES FOR IMPROVING APPROPRIATE SERVICE QUALITY FOR PILGRIMAGES
Assist. Prof. Dr. Manu T. Assist. Prof. Dr. Hassan J. Assoc. Prof. Dr. A. K. Ampotti Mr. Shibin L. Das	<i>University of Kerala (India)</i>	IMPLEMENTATION OF INTEREST-FREE BANKING; A WINDOW TO WOMEN EMPOWERMENT
MS Elizabeth da Costa Silva PhD Jacqueline Veneroso Alves da Cunha PhD Samuel de Oliveira Durso PhD Eduardo Mendes Nascimento	<i>Universidade Federal de Minas Gerais (Brazil)</i>	STRESS FACTORS IN PROFESSORS OF ACCOUNTING COURSES IN BRAZIL
Prof. Dr. Ahmet Niyazi ÖZKER	<i>Bandırma Onyedü Eylül University (Türkiye)</i>	RECENT CAPITAL FLOW ALTERATIONS IN THE EU AND THE POSITION OF MACRO FACTORS
Moses Adeolu AGOI Oluwakemi Racheal OSHINOWO	<i>Lagos State University (Nigeria)</i>	AUGMENTED REALITY: AN INNOVATIVE STRATEGY FOR EDUCATIONAL MANAGEMENT

10.07.2022
Hall-3 / Session-1

Madrid Time:
08⁰⁰ : 10⁰⁰

Ankara Time:
09⁰⁰ : 11⁰⁰

ID: 815 3232 5759
Passcode: 091011

HEAD OF SESSION: Assist. Prof. K. R. Padma

AUTHOR(S)	ORGANISATION	TOPIC TITLE
Dr. Ash ERSOY	<i>Independent Researcher</i>	PSYCHOLOGICAL EFFECTS OF COVID-19 ON HOSPITALITY EMPLOYEES
Assist. Prof. Dr. Salim AZİZ	<i>Çanakkale Onsekiz Mart (Türkiye)</i>	COVID-19'S IMPACT ON TOURISM: THE CASE OF TURKEY
Assist. Prof. Raju SAIKIA Dr. Basanta KALITA	<i>Lanka Mahavidyalaya (India) Nalbari Commerce College (India)</i>	HEALTH POSITIONS AMONG THE DIFFERENT DISTRICT OF ASSAM WITH THE HELP OF PRICIPAL COMPONENT ANALYSIS
Assist. Prof. K. R. Padma Reader K. R. Don	<i>Padmavati Mahila Visvavidyalayam (Women's) University (India) Bharath Institute of Higher Education And Research (India)</i>	COVID-19 PANDEMIC DISRUPTED EDUCATIONAL SYSTEM: MANAGEMENT STRATEGIES FOR SUSTAINABILITY
Arpita SANTRA	<i>Senior Research Fellow (UGC-NET) Biological Anthropology Unit (BAU) Indian Statistical Institute (India)</i>	EFFECTS OF SEX AND GENDER ROLE EXPECTATIONS OF PAIN IN PREDICTING PAIN THRESHOLD AND TOLERANCE LEVEL: A CROSS-SECTIONAL STUDY AMONG THE URBAN SANTALS OF WEST BENGAL, INDIA
Samarpita DEBNATH	<i>Senior Research Fellow (UGC-NET) Biological Anthropology Unit (BAU) Indian Statistical Institute (India)</i>	MAJOR IMPAIRMENTS AND HEALTHCARE UTILIZATION AMONG THE ELDERLY: AN EVIDENCE FROM A RURAL AREA OF EASTERN INDIA
Svetlana KUNSKAJA	<i>Lithuanian Energy Institute (Lithuania)</i>	IMPLEMENTING OF INNOVATIVE ENERGY TECHNOLOGIES: IMPACT ON PUBLIC WELFARE
Shoa FATIMA	<i>Aligarh Muslim University (India)</i>	A STUDY ON THE HISTORICAL SIGNIFICANCE OF SIR SYED MUSEUM
Vorya SHABRANDI	<i>University of Guilan (Iran)</i>	POLITICS DISCOURSE OF ANTI -AMERICAN - STRUGGLE AND FRIENDSHIP - THE AGONISM AND ANTAGONISM BETWEEN THE ISLAMIC REPUBLIC OF IRAN AND THE UNITED STATES IN INTERNATIONAL RELATIONS (ATTITUDE TO THE ISLAMIC REPUBLIC OF IRAN BY EMPHASIZING ANTI -AMERICAN DISCOURSE AND ANTAGONISM OF THE POLITICAL MATTER CONCEPT OF CHANTHAL MOUFFE AND CARL SCHMITT)

10.07.2022
Hall-1 / Session-2

Madrid Time:
10³⁰ : 12³⁰

Ankara Time:
11³⁰ : 13³⁰

ID: 815 3232 5759
Passcode: 091011

HEAD OF SESSION: Assoc. Prof. Dr. Levent AKSU

AUTHOR(S)	ORGANISATION	TOPIC TITLE
Assoc. Prof. Dr. Levent AKSU	<i>Balıkesir University (Türkiye)</i>	STRATEGY CONCEPT AND ANALYSIS OF TURKEY
Vorya SHABRANDI	<i>University of Guilan (Iran)</i>	THE EVOLUTION OF THE POLITICAL THOUGHT OF RELIGIOUS GOVERNMENT IN THE DISCOURSE OF THE REVOLUTION IN IRANIAN SOCIETY, EMPHASIZING THE THOUGHT AND OPINIONS OF IMAM KHOMEINI FROM THE BEGINNING TO THE END OF INTELLECTUAL LIFE
Assist. Prof. Tatia DOLIDZE	<i>European University (Georgia)</i>	GREENLAND'S WITHDRAWAL FROM THE EUROPEAN ECONOMIC COMMUNITY: CONSTRUCTIVIST ANALYSIS OF DECISION-MAKING ON GOVERNMENTAL AND SOCIETAL LEVELS
Assist. Prof. Tatia DOLIDZE	<i>European University (Georgia)</i>	US VS OTHER: BALTIC STATES' AND GEORGIA'S PATHWAYS TO EUROPE (1991-2004)
Prof. Dr. Simmi AGNIHOTRI Dr. Vijay SINGH	<i>Himachal Pradesh University (India)</i>	MIGRATION OF SKILLED TRIBES FROM HILLS TO PLAIN IN INDIA: A CASE STUDY OF PANGWALA TRIBE OF HIMACHAL PRADESH
Marlene Neves STREY Rogério HORTA Suely Maria CABRAL	<i>Feevale University (Brazil)</i>	WOMEN IN ACADEMY: STILL SEARCHING FOR A PLACE
Assoc. Prof. Dr. Yurii LATYSH	<i>Hebrew University of Jerusalem (Israel)</i> <i>Taras Shevchenko National University of Kyiv (Ukraine)</i>	ZELENSKY' S USE OF HISTORY DURING THE RUSSO-UKRAINIAN WAR
Zeynep AKKAYA Dr. Üfuk Eren VAPUR	<i>Nişantaşı University (Türkiye)</i>	GASTRONOMIC FACTORS AFFECTING THE TRAVEL MOTIVATION OF INDIVIDUALS: AN EXAMPLE OF THE AEGEAN REGION
Assist. Prof. Dr. Burcu TAN Assist. Prof. Dr. Zeynep TANRIVERDI	<i>Beykoz University (Türkiye)</i> <i>Fatih Sultan Mehmet Vakif University (Türkiye)</i>	AN ASSESTMENT ON CONSERVATION OF GALATA AND ALFAMA CITY WALLS
Assist. Prof. Dr. Zeynep TANRIVERDI Assist. Prof. Dr. Barihüda TANRIKORUR	<i>Fatih Sultan Mehmet Vakif University (Türkiye)</i>	A TYPOLOGICAL EVALUATION OF THE HOUSES IN BONATZ'S ANKARA SARAÇOĞLU DISTRICT MASS HOUSING PROJECT

10.07.2022
Hall-2 / Session-2

Madrid Time:
10³⁰ : 12³⁰

Ankara Time:
11³⁰ : 13³⁰

ID: 815 3232 5759
Passcode: 091011

HEAD OF SESSION: Assist. Prof. Dr. Zeki EDİS

AUTHOR(S)	ORGANISATION	TOPIC TITLE
Assist. Prof. Dr. Zeki EDİS Rojev Ağıt SARI	<i>Van Yuzuncu Yıl University (Türkiye)</i>	EVALUATION OF JIM CROW LAWS AND BLACK CODES
Assist. Prof. Dr. Samet YÜCE	<i>Kastamonu University (Türkiye)</i>	A NEW GEO-SPOT FOR THE RIVALRY BETWEEN QATAR AND THE UAE FOR REGIONAL INFLUENCE: AFGHANISTAN
Lect. Dr. Paicu Adina Maria	<i>University Constantin Brancusi (Romania)</i>	VS NAIPAUL – A FREE SPIRIT
Aliyeva Sakina Adil	<i>Azerbaijan Medical University (Azerbaijan)</i>	GOYCHA DISTRICT DIALECTS AND COMMON LEXICAL ISSUES OF THE TURKISH LANGUAGE
Lect. Vasył PUZANOV	<i>Zaporizhzhia National University (Ukraine)</i>	PROFESSIONAL AND NON-PROFESSIONAL ENGLISH TRANSLATION IN THE 21ST CENTURY
Assoc. Prof. Dr. Gulshan Fakhraddin Novruzova	<i>Azerbaijan State Pedagogical University (Azerbaijan)</i>	THE NEED FOR MENTORING TRAININGS FOR TEACHERS IN THE ORGANIZATION OF NEW RESEARCH-BASED LESSONS

10.07.2022
Hall-3 / Session-2

Madrid Time:
10³⁰ : 12³⁰

Ankara Time:
11³⁰ : 13³⁰

ID: 815 3232 5759
Passcode: 091011

HEAD OF SESSION: Assist. Prof. Dr. Olga UNTILA KAPLAN

AUTHOR(S)	ORGANISATION	TOPIC TITLE
Assist. Prof. Dr. Hülya ÖZKAN RIGIDERAKHSHAN	<i>Social Sciences University of Ankara (Türkiye)</i>	AN EXAMINATION OF THE MURDER NEWS IN THE PRINTED MEDIA IN TERMS OF JOURNALISM ETHICS
Assist. Prof. Dr. Olga UNTILA KAPLAN	<i>İstanbul Medipol University (Türkiye)</i>	GREEK END VLACH PRESS IN THE OTTOMAN EMPIRE IN THE CONTEXT OF FREEDOM OF THE PRESS
Assist. Prof. Dr. Taner TOPALOĞLU	<i>Harran University (Türkiye)</i>	ISSUES IN THE PROCESS OF PERFORMING TRADITIONAL TURKISH MUSIC WORKS WITH VIOLONCELLO
Emil Raul oğlu Ağayev	<i>Azerbaijan State Pedagogical University (Azerbaijan)</i>	VICTORY SYMPHONY IN THE WORKS OF AZERBAIJANI PAINTERS
Cəmilə QULIYEVA	<i>Baku State University (Azerbaijan)</i>	DEVELOPMENT OF MULTICULTURAL EDUCATION IN AZERBAIJAN FEATURES
A.T. Garayeva	<i>Baku State University (Azerbaijan)</i>	INTERNATIONAL COOPERATION AND HIGHER EDUCATION IN AZERBAIJAN MODERN TRENDS OF INTERNATIONALIZATION
Aygün ISMAYILOVA	<i>Baku State University (Azerbaijan)</i>	TRADITIONS OF MULTICULTURALISM IN THE PARLIAMENT OF THE AZERBAIJAN DEMOCRATIC REPUBLIC
M.A Hong Thuy VU	<i>Ministry of Justice (Vietnam)</i>	MEDIA MESSAGE ABOUT THE HAZARDS OF ALCOHOLIC BEVERAGES IN THE VIETNAMESE MEDIA
PhD. Mustafa KOÇ	<i>Istanbul University (Türkiye)</i>	THE IMAGE OF STALIN IN THE POLITICAL CARTOONS OF WASHINGTON EVENING STAR AND IN THE DISCOURSES OF AAMULEHTI, UUSI-SUOMI, KARJALAINEN NEWSPAPERS SUPPORTING THE FINLAND NATIONAL COALITION PARTY: DECEMBER 1939 (AN ARGUMENT)

10.07.2022
Hall-1 / Session-3

Madrid Time:
13⁰⁰ : 15⁰⁰

Ankara Time:
14⁰⁰ : 16⁰⁰

ID: 815 3232 5759
Passcode: 091011

HEAD OF SESSION: Assist. Prof. Dr. Gülşah KARYAĞDI

AUTHOR(S)	ORGANISATION	TOPIC TITLE
Assoc. Prof. Dr. Ahmet ÇOBAN Assist. Prof. Dr. Bedirhan ÖNEM	<i>Dicle University (Türkiye)</i>	INVESTIGATION OF THE POLITICAL PARTY PROGRAMS IN TURKEY IN TERMS OF VALUES
Assist. Prof. Dr. Mahsum AVCI	<i>Bingöl University (Türkiye)</i>	DO THE SCHOOL PSYCHOLOGICAL ADVISORS CONSIDER THEIR SELF EFFICIENT TO PROVIDE PSYCHOLOGICAL FIRST AID?
Assoc. Prof. Dr. Gazanfer ANLI Nigar KHANKISHIYEVA	<i>Bursa Technical University (Türkiye)</i>	EXAMINATION OF THE LEVEL OF MEANING IN LIFE IN UNIVERSITY STUDENTS
Prof. Dr. Gürbüz OCAK Mesut ESENDERE	<i>Afyon Kocatepe University (Türkiye)</i>	OVERVIEW OF PRIMARY SCHOOL 2nd GRADE STUDENTS' LACK OF VOCABULARY AND THE PROBLEM OF NOT UNDERSTANDING READING WITH THE TABOO GAME AND STORY MAP TECHNIQUE
Mesut ESENDERE Prof. Dr. Gürbüz OCAK	<i>Afyon Kocatepe University (Türkiye)</i>	VIRTUAL CLASSROOM APPLICATIONS IN PRIMARY SCHOOL 3rd GRADE MATHEMATICS TEACHING: MULTIPLICATION
Güllkız ERGUN Prof. Dr. Halil EKŞİ	<i>Marmara University (Türkiye)</i>	NEGATIVE THINKING IN CHILDREN: TURKISH ADAPTATION OF PERSISTENT AND INTRUSIVE NEGATIVE THOUGHTS SCALE (PINTS)
Res. Assist. Ayşegül TOPRAK Assist. Prof. Dr. Gülşah KARYAĞDI	<i>Recep Tayyip Erdoğan University (Türkiye)</i> <i>Beypkent University (Türkiye)</i>	NARRATIONS OF AL-FITAN (ESCHATOLOGY) AND ORIENTALISM INTERIOR APPROACHES TO THE METAVERSE

10.07.2022
Hall-2 / Session-3

Madrid Time:
13⁰⁰ : 15⁰⁰

Ankara Time:
14⁰⁰ : 16⁰⁰

ID: 815 3232 5759
Passcode: 091011

HEAD OF SESSION: Prof. Dr. Z. Gönül BALKIR

AUTHOR(S)	ORGANISATION	TOPIC TITLE
Prof. Dr. Z. Gönül BALKIR Lect. Başak BALKIR GÜLEN	<i>Kocaeli University (Türkiye)</i>	MAINTAINING OCCUPATIONAL HYGIENE IN OCCUPATIONAL HEALTH AND SAFETY
Lect. Başak BALKIR GÜLEN	<i>Kocaeli University (Türkiye)</i>	PROTECTING OCCUPATIONAL HEALTH AND SAFETY IN WORKING FROM HOME
Assist. Prof. Dr. Nazım AKSOY Şevkiye AKKOÇ	<i>Burdur Mehmet Akif Ersoy University (Türkiye)</i>	LIABILITY OF THE PARTNERSHIP'S ITEMS DUE TO THE PARTNER'S PERSONAL DEBT IN ORDINARY PARTNERSHIP
Res. Assist. Zeliha KILIÇPARLAR	<i>Ankara Hacı Bayram Veli University (Türkiye)</i>	ABORTION AND CRIMINAL LIABILITY IN ANCIENT MESOPOTAMIAN LAWS
Şükrü OLCAY	<i>Marmara University (Türkiye)</i>	EXAMPLES OF FOLK ETIMOLOGY IN HİKAYET-I ZUHUR-I AL-I OSMAN
Elfrida RATNAWATI Endang PANDAMDARI Meta Indah BUDHIANTI	<i>Trisakti University (Indonesia)</i>	CONSEQUENCES OF NOT ENTERING INTO AN AGREEMENT ON SEPARATION OF ASSETS BEFORE MARRIAGE ACCORDING TO INDONESIAN CIVIL LAW
Assist. Prof. Dr. Bhavesh H. BHARAD Dr. Rachana RAVAL	<i>Gujarat University (India)</i>	GLOBAL REGIMES FOR CHILD MARRIAGE: APPLICABILITY VS. EFFICACY
Lawyer Seyran GÜMÜŞOĞLU	<i>Marmara University (Türkiye) Gumusoglu Law Firm (Türkiye)</i>	CRIMES, LEGAL TREATMENTS AND METHODS THAT MAY OCCUR WITH CYBERBULLYING DIRECTED AT CHILDREN AND YOUNG PEOPLE

10.07.2022
Hall-3 / Session-3

Madrid Time:
13⁰⁰ : 15⁰⁰

Ankara Time:
14⁰⁰ : 16⁰⁰

ID: 815 3232 5759
Passcode: 091011

HEAD OF SESSION: Gheorghe Giurgiu

AUTHOR(S)	ORGANISATION	TOPIC TITLE
Ph.D. BOUKHEDIMI Chems Eddine	<i>University of Tizi Ouzou (Algeria)</i>	THE EXAMINATION OF FIAT'S COMPETITIVENESS IN THE EUROPEAN'S ELECTRIC VEHICLE MARKET
Prof. Dr. Manole Cojocaru Gheorghe Giurgiu	<i>Deniplant-Aide Sante Medical Center (Romania) Titu Maiorescu University (Romania)</i>	INVENTOR VIDEO ESSAY
Aynur BAGIRLI	<i>Azerbaijan Tourism and Business University (Azerbaijan)</i>	FEATURES OF THE MODEL APPLIED IN THE FIGHT AGAINST SOCIAL THREATS IN AZERBAIJAN
Firuz RASHOVA	<i>Azerbaijan Tourism and Business University (Azerbaijan)</i>	CULTURAL DIVERSITY OF THE TURKISH PEOPLES
Musa MURSAGULIYEV	<i>Director Of The "Keshikchidag" State Historical And Cultural Reserve (Azerbaijan)</i>	MONUMENTS OF KESHIKCHIDAGH
Ly Dai Hung	<i>Vietnam Institute of Economics (Vietnam)</i>	FOREIGN DIRECT INVESTMENT OUTFLOWS FROM VIETNAM ECONOMY
Assoc. Prof. Dr. Kamala Guliyeva Rüstam	<i>Azerbaijan State Pedagogical University (Azerbaijan)</i>	PEDAGOGICAL IDEAS OF NIZAMI GANJAVI
Janetta Dairy Derius Elysa Florey Jackson	<i>Keningau Vocational College (Malaysia)</i>	REDESIGNING APRON TO BE MORE FUNCTIONAL AND VERSATILE
Hidayatul SIBYANI Hendri Hermawan ADINUGRAHA	<i>IAIN Pekalongan (Indonesia)</i>	BUYING DAN SELLING CONTRACTS IN THE SHOPEE MARKETPLACE IN TERMS OF MURABAHAH, SALAM, AND ISTISNA' CONTRACTS
Assist. Prof. Dr. Doğan GÜN Dr. Mehmet Nuri ŞANDA	<i>Mersin University (Türkiye)</i>	TRADITIONS AND CUSTOMS OF THE TRIBES IN OTTOMAN SOCIETY STRUCTURE
Assist. Prof. Dr. Abdullah Enes TÜZGEN	<i>Ibn Haldun University (Türkiye)</i>	HISTORY AND TELEOLOGY IN INTERNATIONAL RELATIONS THEORY
Samir MEHERREMOV	<i>Azerbaijan Tourism and Business University (Azerbaijan)</i>	THE ROLE OF TURK SPEAKING STATES IN THE ECONOMIC AND LOGISTICAL SECURITY OF THE EUROPEAN UNION
Elmira MEHERREMOVA	<i>Azerbaijan State Pedagogical University (Azerbaijan)</i>	IMPORTANCE OF MENTORING SERVICE IN EDUCATION

10.07.2022
Hall-6 / Session-3

Madrid Time:
13⁰⁰ : 15⁰⁰

Ankara Time:
14⁰⁰ : 16⁰⁰

ID: 815 3232 5759
Passcode: 091011

HEAD OF SESSION: Dr. Viktor SOPIHA

AUTHOR(S)	ORGANISATION	TOPIC TITLE
Ezeasor I. C. Nnadi V. E. Ewoh J. C. Ezeasor I. C. Nnoli N. G. Okolo O. J.	<i>University Of Nigeria Nsukka (Nigeria)</i>	TOWARDS GLOBAL HEALTH SUSTAINABILITY; CLIMATE CHANGE AND ITS IMPACT IN SUB – SAHARA AFRICA.
Hassan, A. M. Karfe, R. Y. Shuaibu, S. Shuaibu Mannir, M.S	<i>Abubakar Tafawa Balewa University (Nigeria) Yusuf Maitama Sule University Kano (Nigeria) Federal University Dutsin-Ma (Nigeria) Federal College Of Education (Technical) (Nigeria)</i>	IMPACT OF VISUAL-SPATIAL INTELLIGENCE ON STUDENTS' ACHIEVEMENT AND INTEREST IN TECHNICAL DRAWING IN NIGER STATE, NIGERIA
Ehimony, J.B Lawal, F.K Olumi, T.T	<i>Kogi State Polytechnic (Nigeria)</i>	THE ROLE OF STATISTICS IN ENTREPRENEURSHIP DEVELOPMENT IN NIGERIA
Apata, O. C. Shoyombo, A. D.	<i>University of Ibadan (Nigeria)</i>	BENEFITS OF E-MARKETING IN THE HOSPITALITY INDUSTRY DURING THE COVID-19 PANDEMIC
Jummai Ibrahim Sagir Abubakar Musa Maikamba	<i>Gombe State University (Nigeria)</i>	STRATEGIES FOR INCREASING ENROLMENT AND RETENTION OF PUPILS/STUDENTS IN SCHOOLS IN GOMBE STATE
Chinecherem UMEZURUIKE Habiba NJERI NGUGI Ahurira REACHEL Karoa SAMSON Ssemakadde RAJAB	<i>Kampala International University (Uganda)</i>	INTERNET OF THINGS BASED ENHANCED ENVIRONMENTAL WASTE MANAGEMENT SYSTEM
Stoian Antonia-Maria	<i>Bucharest University of Economic Studies (Romania)</i>	THE FUTURE OF DIPLOMACY AND ITS NEW CHALLENGES
Assoc. Prof. Dr. Hakkı ÇİFTÇİ	<i>Çukurova University (Türkiye)</i>	A CURRENT POLITICAL APPROACH TO THE HISTORY OF ECONOMIC THOUGHT AND NEW STRUCTURES
Omotosho B.O. Akinlotan P.A. Okubena M.R. Olatunji D.A.	<i>The Oke-Ogun Polytechnic, Saki (Nigeria) Abraham Adesanya Polytechnic (Nigeria)</i>	AN ASSESSMENT OF INSECURITY CHALLENGES ON FOOD SECURITY IN IBARAPA NORTH LOCAL GOVERNMENT AREA OF OYO STATE, NIGERIA
Okubena M.R. Omotosho B.O. Olatunji D.A. Akinlotan P.A.	<i>The Oke-Ogun Polytechnic, Saki (Nigeria) Abraham Adesanya Polytechnic (Nigeria)</i>	ASSESSMENT OF WATER PROVISION AND ITS IMPLICATION ON HEALTH OF RESIDENTS IN OLUYOLE LOCAL GOVERNMENT
Dr. Viktor SOPIHA	<i>Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University (Ukraine)</i>	THE TRAINING OF STUDENTS PR TECHNOLOGY OF HOTEL AND RESTAURANT BUSINESS DURING DISTANCE LEARNING
Faiz Muhammad Shaikh Fateh Muhammad Marri Jan Muhammad Mari	<i>Sindh Agriculture University (Pakistan)</i>	IMPACT OF OIL PRICE SHOCKS AND ITS IMPACT ON HOUSEHOLD CONSUMPTION IN SINDH-PAKISTAN

CONTENT

CONGRESS ID	I
PROGRAM	II
PHOTO GALLERY	III
CONTENT	IV

Author	Title	No
Döndü Özlem KANTARCI	LEGAL DIMENSION OF ADVERTISING USE IN INTERNET NEWSPAPERS IN TURKEY	1
Selçuk TEMEL	USE OF CINEMATOGRAFIC ELEMENTS IN CREATION OF SUPERHEROES	3
Hasan Eren ÇALIŞKAN	TRANSFORMATION BY DIGITALIZATION IN NEWS WRITING TECHNIQUES: PROBLEM OF FREE WRITTEN TECHNIQUE	5
Zeynep ÜSKÜL ENGİN	RECEPTION OF CIVIL LAW IN TURKEY AND WOMEN'S RIGHTS	7
Fatih YILMAZ Emrah KANBULAT	IN TEACHING TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE USE OF PUBLIC SPOTS	21
Zafer GÜLSAR	THE EFFECT OF HABITS ATTRACTED DURING THE PANDEMIC ON THE SUCCESS OF STUDENTS WHO STAYED IN SCHOOL PENSIONS	23
Veli BATDI Hülya Gizem AÇIKKOL	EBA APPLICATIONS IN EDUCATIONAL PROCESS	25
Veli BATDI Mehtap YOKAK	AN OVERVIEW OF BLENDED LEARNING	34
Fatih YILMAZ Umut Berkan TEMİZ	THE USE OF VIDEO-BASED ACTIVITIES IN TEACHING TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE IN PATTERN AND CULTURE TRANSFER	46
Ayça KAYA	A RHETORICAL DISCOURSE ON TEACHER QUALITY IN TURKEY	57
Canan NAKİBOĞLU Ümran ÖLMEZ	HIGH SCHOOL STUDENTS' AWARENESS AND KNOWLEDGE ABOUT MOBILE PHONE RADIATION	59
Canan NAKİBOĞLU Ümran ÖLMEZ	HIGH SCHOOL STUDENTS' KNOWLEDGE ABOUT NON-IONISING RADIATION	68
Selman UTKU Fatma Şebnem AKAL İLKHAN Taner ATASOY Yunus ŞAHİNLER	A NETWORK ANALYSIS APPLICATION USING 2021-2022 TURKISH FOOTBALL SUPER LEAGUE DATA: A DETAILED TEAM ANALYSIS ON PASSING FLOW AND GOAL POSITIONS	75
Nazlı ERSOY	MEASURING INNOVATION PERFORMANCE OF OECD COUNTRIES: A COMPARATIVE ANALYSIS OF MCDM METHODS	82
Edip ÖRÜCÜ Bırol ALTUN	THE MEDIATING ROLE OF JOB SATISFACTION IN THE EFFECT OF ORGANIZATIONAL JUSTICE PERCEPTION ON THE ORGANIZATIONAL CITIZENSHIP BEHAVIOR	94
Edip ÖRÜCÜ Neza EGE	THE EFFECT OF PATERNALISTIC LEADERSHIP ON INNOVATIVE BEHAVIOR	106
Rola Younis Masoud Muhammed Zafar Yaqub	STRATEGIES FOR IMPROVING APPROPRIATE SERVICE QUALITY FOR PILGRIMAGES	120

Manu T. Hassan J. A. K. Ampotti Shibin L. Das	IMPLEMENTATION OF INTEREST-FREE BANKING; A WINDOW TO WOMEN EMPOWERMENT	144
Elizabeth da Costa Silva Jacqueline Veneroso Alves da Cunha Samuel de Oliveira Durso Eduardo Mendes Nascimento	STRESS FACTORS IN PROFESSORS OF ACCOUNTING COURSES IN BRAZIL	145
Ahmet Niyazi ÖZKER	RECENT CAPITAL FLOW ALTERATIONS IN THE EU AND THE POSITION OF MACRO FACTORS	146
Moses Adeolu AGOI Oluwakemi Racheal OSHINOWO	AUGMENTED REALITY: AN INNOVATIVE STRATEGY FOR EDUCATIONAL MANAGEMENT	159
Ash ERSOY	PSYCHOLOGICAL EFFECTS OF COVID-19 ON HOSPITALITY EMPLOYEES	163
Salim AZİZ	COVID-19'S IMPACT ON TOURISM: THE CASE OF TURKEY	168
Raju SAIKIA Basanta KALITA	HEALTH POSITIONS AMONG THE DIFFERENT DISTRICT OF ASSAM WITH THE HELP OF PRICIPAL COMPONENT ANALYSIS	169
K.R.Padma K.R.Don	COVID-19 PANDEMIC DISRUPTED EDUCATIONAL SYSTEM: MANAGEMENT STRATEGIES FOR SUSTAINABILITY	170
Arpita SANTRA	EFFECTS OF SEX AND GENDER ROLE EXPECTATIONS OF PAIN IN PREDICTING PAIN THRESHOLD AND TOLERANCE LEVEL: A CROSS-SECTIONAL STUDY AMONG THE URBAN SANTALS OF WEST BENGAL, INDIA	171
Samarpita DEBNATH	MAJOR IMPAIRMENTS AND HEALTHCARE UTILIZATION AMONG THE ELDERLY: AN EVIDENCE FROM A RURAL AREA OF EASTERN INDIA	172
Svetlana KUNSKAJA	IMPLEMENTING OF INNOVATIVE ENERGY TECHNOLOGIES: IMPACT ON PUBLIC WELFARE	173
SHOA FATIMA	A STUDY ON THE HISTORICAL SIGNIFICANCE OF SIR SYED MUSEUM	174
Vorya SHABRANDI	THE EVOLUTION OF THE POLITICAL THOUGHT OF RELIGIOUS GOVERNMENT IN THE DISCOURSE OF THE REVOLUTION IN IRANIAN SOCIETY, EMPHASIZING THE THOUGHT AND OPINIONS OF IMAM KHOMEIN FROM THE BEGINNING TO THE END OF INTELLECTUAL LIFE	175
Levent AKSU	STRATEGY CONCEPT AND ANALYSIS OF TURKEY	177
Vorya Shabrandi	POLITICS DISCOURSE OF ANTI -AMERICAN - STRUGGLE AND FRIENDSHIP - THE AGONISM AND ANTAGONISM BETWEEN THE ISLAMIC REPUBLIC OF IRAN AND THE UNITED STATES IN INTERNATIONAL RELATIONS (ATTITUDE TO THE ISLAMIC REPUBLIC OF IRAN BY EMPHASIZING ANTI -AMERICAN DISCOURSE AND ANTAGONISM OF THE POLITICAL MATTER CONCEPT OF CHANTHAL MOUFFE AND CARL SCHMITT)	211

Tatia DOLIDZE	GREENLAND'S WITHDRAWAL FROM THE EUROPEAN ECONOMIC COMMUNITY: CONSTRUCTIVIST ANALYSIS OF DECISION-MAKING ON GOVERNMENTAL AND SOCIETAL LEVELS	213
Tatia DOLIDZE	US VS OTHER: BALTIC STATES' AND GEORGIA'S PATHWAYS TO EUROPE (1991-2004)	214
Simmi AGNIHOTRI Vijay SINGH	MIGRATION OF SKILLED TRIBES FROM HILLS TO PLAIN IN INDIA: A CASE STUDY OF PANGWALA TRIBE OF HIMACHAL PRADESH	215
Marlene Neves STREY Rogério HORTA Suely Maria CABRAL	WOMEN IN ACADEMY: STILL SEARCHING FOR A PLACE	224
Yurii LATYSH	ZELENSKY' S USE OF HISTORY DURING THE RUSSO-UKRAINIAN WAR	230
Zeynep AKKAYA Ufuk Eren VAPUR	GASTRONOMIC FACTORS AFFECTING THE TRAVEL MOTIVATION OF INDIVIDUALS: AN EXAMPLE OF THE AEGEAN REGION	231
Burcu TAN Zeynep TANRIVERDİ	AN ASSESSMENT ON CONSERVATION OF GALATA AND ALFAMA CITY WALLS	233
Zeynep TANRIVERDİ Barihüda TANRIKORUR	A TYPOLOGICAL EVALUATION OF THE HOUSES IN BONATZ'S ANKARA SARAÇOĞLU DISTRICT MASS HOUSING PROJECT	245
Fatih YILMAZ Seval SELVİ	TEACHING PROVERBS WITH EDUCATIONAL GAMES IN TEACHING TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE	256
Zeki EDİS Rojev Ağıt SARİ	EVALUATION OF JIM CROW LAWS & BLACK CODES	275
Samet YÜCE	A NEW GEO-SPOT FOR THE RIVALRY BETWEEN QATAR AND THE UAE FOR REGIONAL INFLUENCE: AFGHANISTAN	281
Paicu Adina Maria	VS NAIPAUL - A FREE SPIRIT	288
Aliyeva Sakina Adil	GOYCHA DISTRICT DIALECTS AND COMMON LEXICAL ISSUES OF THE TURKISH LANGUAGE	289
Vasyl PUZANOV	PROFESSIONAL AND NON-PROFESSIONAL ENGLISH TRANSLATION IN THE 21ST CENTURY	293
Gulshan Fakhraddin Novruzova	THE NEED FOR MENTORING TRAININGS FOR TEACHERS IN THE ORGANIZATION OF NEW RESEARCH-BASED LESSONS	295
Hülya ÖZKAN RIGİDERAKHSHAN	AN EXAMINATION OF THE MURDER NEWS IN THE PRINTED MEDIA IN TERMS OF JOURNALISM ETHICS	299
Olga UNTİLA KAPLAN	GREEK END VLACH PRESS IN THE OTTOMAN EMPIRE IN THE CONTEXT OF FREEDOM OF THE PRESS	301
Taner TOPALOğLU	ISSUES IN THE PROCESS OF PERFORMING TRADITIONAL TURKISH MUSIC WORKS WITH VIOLONCELLO	303
Emil Raul oğlu Ağayev	VICTORY SYMPHONY IN THE WORKS OF AZERBAIJANI PAINTERS	314
Cəmilə QULIYEVA	DEVELOPMENT OF MULTICULTURAL EDUCATION IN AZERBAIJAN FEATURES	315
A.T. Garayeva	INTERNATIONAL COOPERATION AND HIGHER EDUCATION IN AZERBAIJAN MODERN TRENDS OF INTERNATIONALIZATION	316

Aygün İSMAYILOVA	TRADITIONS OF MULTICULTURALISM IN THE PARLIAMENT OF THE AZERBAIJAN DEMOCRATIC REPUBLIC	317
M.A Hong Thuy VU	MEDIA MESSAGE ABOUT THE HAZARDS OF ALCOHOLIC BEVERAGES IN THE VIETNAMESE MEDIA	318
Mustafa KOÇ	THE IMAGE OF STALIN IN THE POLITICAL CARTOONS OF WASHINGTON EVENING STAR AND IN THE DISCOURSES OF AAMULEHTI, UUSI-SUOMI, KARJALAINEN NEWSPAPERS SUPPORTING THE FINLAND NATIONAL COALITION PARTY: DECEMBER 1939 (AN ARGUMENT)	329
Ahmet ÇOBAN Bedirhan ÖNEM	INVESTIGATION OF THE POLITICAL PARTY PROGRAMS IN TURKEY INTERMS OF VALUES	344
Mahsum AVCI	DO THE SCHOOL PSYCHOLOGICAL ADVISORS CONSIDER THEIR SELF EFFICIENT TO PROVIDE PSYCHOLOGICAL FIRST AID?	366
Gazanfer ANLI Nigar KHANKISHIYEVA	EXAMINATION OF THE LEVEL OF MEANING IN LIFE IN UNIVERSITY STUDENTS	368
Gürbüz OCAK Mesut ESENDERE	OVERVIEW OF PRIMARY SCHOOL 2nd GRADE STUDENTS' LACK OF VOCABULARY AND THE PROBLEM OF NOT UNDERSTANDING READING WITH THE TABOO GAME AND STORY MAP TECHNIQUE	378
Mesut ESENDERE Gürbüz OCAK	VIRTUAL CLASSROOM APPLICATIONS IN PRIMARY SCHOOL 3rd GRADE MATHEMATICS TEACHING: MULTIPLICATION	399
Gülkız ERGUN Halil EKŞİ	NEGATIVE THINKING IN CHILDREN: TURKISH ADAPTATION OF PERSISTENT AND INTRUSIVE NEGATIVE THOUGHTS SCALE (PINTS)	414
Ayşegül TOPRAK	NARRATIONS OF AL-FITAN (ESCHATOLOGY) AND ORIENTALISM	422
Gülşah KARYAĞDI	INTERIOR APPROACHES TO THE METAVERSE	424
Başak BALKIR GÜLEN	PROTECTING OCCUPATIONAL HEALTH AND SAFETY IN WORKING FROM HOME	426
Z. Gönül BALKIR Başak BALKIR GÜLEN	MAINTAINING OCCUPATIONAL HYGIENE IN OCCUPATIONAL HEALTH AND SAFETY	433
Nazım AKSOY Şevkiye AKKOÇ	LIABILITY OF THE PARTNERSHIP'S ITEMS DUE TO THE PARTNER'S PERSONAL DEBT IN ORDINARY PARTNERSHIP	442
Zeliha KILIÇPARLAR	ABORTION AND CRIMINAL LIABILITY IN ANCIENT MESOPOTAMIAN LAWS	444
Şükrü OLCAY	EXAMPLES OF FOLK ETIMOLOGY IN HİKAYET-I ZUHUR-I AL-I OSMAN	446
Elfrida Ratnawati Endang Pandamdari Meta Indah Budhianti	CONSEQUENCES OF NOT ENTERING INTO AN AGREEMENT ON SEPARATION OF ASSETS BEFORE MARRIAGE ACCORDING TO INDONESIAN CIVIL LAW	448
Bhavesh H. Bharad Rachana Raval	GLOBAL REGIMES FOR CHILD MARRIAGE: APPLICABILITY VS. EFFICACY	460
Seyran GÜMÜŞOĞLU	CRIMES, LEGAL TREATMENTS AND METHODS THAT MAY OCCUR WITH CYBERBULLYING DIRECTED AT CHILDREN AND YOUNG PEOPLE	461

BOUKHEDIMI Chems Eddine.	THE EXAMINATION OF FIAT'S COMPETITIVENESS IN THE EUROPEAN'S ELECTRIC VEHICLE MARKET	463
Major Gheorghe Giurgiu Manole Cojocaru	INVENTOR VIDEO ESSAY	464
Aynur BAĞIRLI	FEATURES OF THE MODEL APPLIED IN THE FIGHT AGAINST SOCIAL THREATS IN AZERBAIJAN	465
Firuze RASHOVA	CULTURAL DIVERSITY OF THE TURKISH PEOPLES	467
Samir MEHERREMOV	THE ROLE OF TURK SPEAKING STATES IN THE ECONOMIC AND LOGISTICAL SECURITY OF THE EUROPEAN UNION	469
Musa MURSAGULIYEV	MONUMENTS OF KESHIKCHIDAGH	472
Ly Dai Hung	FOREIGN DIRECT INVESTMENT OUTFLOWS FROM VIETNAM ECONOMY	474
Kəmalə Rüstəm qızı Quliyeva	PEDAQOGICAL IDEAS OF NIZAMI GANJAVI	475
IJanetta Dairy Derius Elysca Florey Jackson	REDESEIGNING APRON TO BE MORE FUNCTIONAL AND VERSATILE	481
Hidayatul SIBYANI Hendri Hermawan ADİNUGRAHA	BUYING DAN SELLING CONTRACTS IN THE SHOPEE MARKETPLACE IN TERMS OF MURABAHAH, SALAM, AND ISTISNA' CONTRACTS	482
Doğan GÜN Mehmet Nuri ŞANDA	TRADITIONS AND CUSTOMS OF THE TRIBES IN OTTOMAN SOCIETY STRUCTURE	483
Abdullah Enes TÜZGEN	HISTORY AND TELEOLOGY IN INTERNATIONAL RELATIONS THEORY	485
Ezeasor I. C. Nnadi V. E. Ewoh J. C. Ezeasor I. C. Nnoli N. G. Okolo O. J.	TOWARDS GLOBAL HEALTH SUSTAINABILITY; CLIMATE CHANGE AND ITS IMPACT IN SUB - SAHARA AFRICA	486
Hassan, A. M. Karfe, R. Y. Shuaibu, S. Shuaibu Mannir, M.S	IMPACT OF VISUAL-SPATIAL INTELLIGENCE ON STUDENTS' ACHIEVEMENT AND INTEREST IN TECHNICAL DRAWING IN NIGER STATE, NIGERIA	487
Ehimony, J.B Lawal, F.K Olumi, T.T	THE ROLE OF STATISTICS IN ENTREPRENEURSHIP DEVELOPMENT IN NIGERIA	488
Apata, O. C. Shoyombo, A. D.	BENEFITS OF E-MARKETING IN THE HOSPITALITY INDUSTRY DURING THE COVID- 19 PANDEMIC	498
Jummai Ibrahim Sagir Abubakar Musa Maikamba	STRATEGIES FOR INCREASING ENROLMENT AND RETENTION OF PUPILS/STUDENTS IN SCHOOLS IN GOMBE STATE	499
Chinecherem UMEZURUIKE Habiba NJERI NGUGI Ahurira REACHEL Karooha SAMSON Ssemakadde RAJAB	INTERNET OF THINGS BASED ENHANCED ENVIRONMENTAL WASTE MANAGEMENT SYSTEM	500
Stoian Antonia Antonia-Maria	THE FUTURE OF DIPLOMACY AND ITS NEW CHALLENGES	501

Hakkı ÇİFTÇİ	A CURRENT POLITICAL APPROACH TO THE HISTORY OF ECONOMIC THOUGHT AND NEW STRUCTURES	502
Omotosho B.O. Akinlotan P.A. Okubena M.R. Olatunji D.A.	AN ASSESSMENT OF INSECURITY CHALLENGES ON FOOD SECURITY IN IBARAPA NORTH LOCAL GOVERNMENT AREA OF OYO STATE, NIGERIA	509
Okubena M.R. Omotosho B.O. Olatunji D.A. Akinlotan P.A.	ASSESSMENT OF WATER PROVISION AND ITS IMPLICATION ON HEALTH OF RESIDENTS IN OLUYOLE LOCAL GOVERNMENT	510
Viktor SOPIHA	THE TRAINING OF STUDENTS PR TECHNOLOGY OF HOTEL AND RESTAURANT BUSINESS DURING DISTANCE LEARNING	511
Elmira MEHERREMOVA	IMPORTANCE OF MENTORING SERVICE IN EDUCATION	513
Faiz Muhammad Shaikh Fateh Muhammad Marri Jan Muhammad Mari	IMPACT OF OIL PRICE SHOCKS AND ITS IMPACT ON HOUSEHOLD CONSUMPTION IN SINDH-PAKISTAN	516

TÜRKİYE'DE İNTERNET GAZETELERİNDE REKLAM KULLANIMININ HUKUKSAL BOYUTU

LEGAL DIMENSION OF ADVERTISING USE IN INTERNET NEWSPAPERS IN TURKEY

Öğr. Gör. Döndü Özlem KANTARCI

Başkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Radyo ve Televizyon Programcılığı Programı,

ORCID NO: 0000-0001-9902-0893

ÖZET

Toplumun her kesimine seslenme olanağı sunan kitle iletişim araçları yani medya, günümüzde bu özelliğinden dolayı büyük bir öneme sahiptir. Bilgilendirme, kamuoyunu oluşturma, eğitme, eğlendirme, propaganda gibi önemli işlevlere sahip olan medyanın dördüncü güç olarak bir başka işlevi de reklam ve tanıtım işlevidir. Bu işlevini gazete, dergi, radyo, televizyon, sinema filmleri ve şimdinin en önemli halkalarından birini oluşturan internet gibi araçlarla gerçekleştirebilmektedir. İnternetin başlıca gelir kaynaklarının (reklamlar, tıklanma oranları ve abonelik ücretleri) önemli bir boyutunu reklamlar oluşturmaktadır. Bu nedenle de internet ile birlikte reklamlar, geleneksel iletişim araçlarından farklı olarak dijital ortamda farklı bir yere doğru evrilmiştir. Dijital ortamda dönüşüme uğrayan alan yalnızca reklam olmamış, gazeteler de geleneksel gazetecilik anlayışının dışına çıkmıştır. Medyanın ilk işlevlerinden biri olan haber verme işlevi mevcut değerini gün geçtikçe kaybeder duruma gelmiştir.

Kitlelere ulaşmada kullanılan kitle iletişim araçlarından biri olan internet, geleneksel gazetelerin varlığını korumak ve devam ettirebilmek için yerleşmesi gereken zorunlu bir mekâna dönüşmüştür. Ancak temel amacı bilgilendirmek olan internet gazeteleri zaman içerisinde bu işlevini arka plana atar duruma gelmiştir. Geleneksel habercilik anlayışındaki gibi satış, dağıtım, abonelik ve reklam gibi gelir kaynaklarının çeşitliliği internet ile birlikte azalmıştır. Bu durum internet gazetelerinin daha fazla reklama yer vermesine ve zamanla kurumsal yapısında sarsılmalara sebep olmuştur. İnternet gazeteciliğine geçiş yapan köklü geleneksel gazetelerin yanında, yalnızca internet ile birlikte ortaya çıkan ve kurumsallıktan uzak internet gazeteleri ise haberciliğin gerilemesinde önemli bir nokta olmuştur. Böylece haber etiğine ve hukuki yapıya uymayan bir habercilik anlayışı ortaya çıkmıştır. Çalışmada bu kapsamda, Türkiye'de internet gazeteciliğinde reklam kullanımının hukuksal boyutu ele alınacaktır. İnternet gazeteciliği ile diğer yazılı, işitsel ve görsel iletişim araçlarıyla yapılan habercilik anlayışı ve reklamların habercilik anlayışı üzerindeki etkisi analiz edilecektir. Bu kapsamda radyo ve televizyon yayınlarını düzenleyen 2954 ve 6112 Sayılı Kanunlar ile internet yayınlarını düzenleyen 5651 Sayılı Kanun arasında reklam yayınlarını düzenleyen maddelere ilişkin kıyaslama yapılması gerektiği düşünülmüştür. Çalışmada, araştırma yöntemi olarak nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Elde edilen veriler Türkiye'de gazetecilik mesleğinin ve habercilik anlayışının sağlam temellere dayanması ve geliştirilmesi noktasında önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Medya, İnternet Gazetesi, Reklam, Hukuk

ABSTRACT

Mass media offered the opportunity to appeal to all segments of the society, has a great importance due to this feature. Another function of the media as the fourth power which has important functions such as informing, forming public opinion, educating, entertaining and propaganda is advertising and promotion. It can perform this function through tools such as newspapers, magazines, radio, television, movies and the internet which is one of the most important links of today. Advertising constitutes an important part of the main income sources (advertisements, click-through rates and subscription fees) of the Internet. For this reason, with the internet, advertisements unlike traditional communication tools, have evolved to a different place in the digital environment. The field that has been transformed in the digital environment has not only been advertisements but also newspapers have gone beyond the traditional understanding of journalism. The news function which is one of the first functions of media, has lost its current value day by day.

Internet which is one of the mass media tools used to reach the masses, has turned into an obligatory place to be settled to preserve and maintain the existence of traditional newspapers. However, internet newspapers whose main purpose is to inform, over time have thrown this function back. The diversity of income sources such as sales, distribution, subscription and advertising as in traditional journalism, has decreased with use of internet. This situation caused internet newspapers to include more advertisements and weakening in the institutional structure. In addition to well-established traditional newspapers that transitioned to internet journalism, internet newspapers that emerged only with the use of the internet and that were far from institutionalized have been an important factor in the decline of journalism. Thus, an understanding of journalism that does not comply with news ethics and legal structure has raised. In this study, legal dimension of the use of advertising in internet journalism in Turkey will be discussed. The understanding of journalism maintained by internet journalism and other written, audio-visual communication tools and the effect of advertisements on journalism will be analysed. It is thought that a comparison should be made between the Laws No.2954 and 6112 which regulates radio and television broadcasts and Law No.5651 which regulates internet broadcasts, regarding the law articles regulating advertising broadcasts will be analysed. In the study, document analysis method one of the qualitative research methods was used. Obtained data are important for the correct execution and development of the journalism profession in Turkey.

Keywords: Media, Internet Newspaper, Advertising, Law

SÜPER KAHRAMANLARIN YARATILMASINDA SİNEMATOGRAFİK ÖGELERİN KULLANIMI

USE OF CINEMATOGRAPHIC ELEMENTS IN CREATION OF SUPERHEROES

Öğr. Gör. Selçuk TEMEL

Başkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Radyo ve Televizyon Programcılığı
Programı,

ORCID No: 0000-0002-1530-7780

ÖZET

Sinema filmleri, gerçek dünyanın estetik kaygılar gözetilerek içerik ve biçim açısından yeniden yorumlanmış halidir. Bu yorumlama sürecinde hem biçim hem de içerik açısından gerçekleştirilen tüm müdahaleler gerçekliğin ortadan kalkmasına neden olmaktadır. Bir kişi ya da nesneye farklı bir açıdan bakmak, farklı bir yükseklikten bakmak, çerçeve içinde farklı büyüklüklerde görmek; bir sahnenin parçalara bölünerek farklı çekim ölçekleri ve kamera açıları ile yeniden kurgulanarak görselleştirilmesi gibi unsurlar görüntüyü yeniden kodlayarak yeni bir anlam ortaya koymaktadır. Buna kısaca film dili denilmektedir. Söz konusu bu dil, izleyicinin gerçek dünyayı gözlerken elde ettiği enformasyonun ötesinde ona yeni enformasyon sağlayan farklı bir gerçeklik sunmaktadır. Bu gerçeklik, film evreninde yaratılmaya çalışılır ve izleyiciyi film evrenine çekebildiği, oradaki gerçekliği izleyiciye yaşatabildiği sürece etkili olabilmektedir. Süper kahraman filmleri söz konusu olduğunda ise gerçekliğin tamamen ortadan kalktığı bilinmektedir. Çünkü tüm süper kahraman tanımlarının ortak noktası, “gerçekte var olan kişilerin yapamayacakları şeyleri yapan kişiler” olduğu görülmektedir. Bir süper kahramanı yaratmak için gerçeği manipüle edebilecek özellikte tasarım araçlarına ihtiyaç duyulmaktadır. Sinemanın üretim araçlarının manipülasyon için en uygun tasarım araçlarından olduğu bilinmektedir. Bu tasarım araçlarına sinematografik öğeler, görüntüyü oluşturan öğeler, kompozisyonu oluşturan öğeler gibi aynı anlama gelen farklı isimler verilmektedir. Bu öğelerin farklı kullanım şekilleri, görsel tasarımda izleyicinin izlediği görüntüyü nasıl anlamlandıracağını etkilemektedir.

Bu çalışmada, sinema filmlerinde süper kahraman imajı oluşturulmasında sinematografik öğelerin etkisine ilişkin bir saptama yapılması ve kalıplaşmış yöntemlerin örnek film yapımları üzerinden incelenmesi amaçlanmaktadır. Kalıplaşmış yöntemlerin incelenebilmesi ve yıllara göre değişen sinema anlatım teknik ve yöntemlerinin kahraman yaratımına etkisini görebilmek amacıyla, 1978 yılında gişe başarısına ulaşmış ilk süper kahraman filmi olan Superman'den başlayarak günümüze kadar yine gişe başarılarına ulaşmış The Batman, Captain Amerika, Ironman ve Deadpool filmlerinden seçilen sahneler incelenecektir. Çalışma kapsamında imaj, sinema filmlerinde süper kahraman tasarımı, tasarımda kullanılan; kamera açıları, çekim ölçekleri, çekim açıları, kostüm, aksesuar, kurgu gibi sinematografik öğelerin seçilen filmler üzerinden karşılaştırmalı sinematografik analizleri gerçekleştirilecektir. Sinematografik analiz sonucunda, sinema filmlerinde süper kahraman yaratım süreçlerindeki benzerlikler ve farklılıklar ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sinematografik Öğeler, Film Evreni, Gerçeklik, Süper Kahraman

ABSTRACT

Movies are the reinterpretation of the real world in terms of content and form, considering aesthetic concerns. All interventions in this interpretation process, both in terms of form and content, cause the disappearance of reality. Looking at a person or object from a different angle, different height, seeing it in different sizes in a frame; elements such as dividing a scene into parts and re-editing it with different shooting scales and camera angles reveal a new meaning by recoding the image. This is shortly called film language. This language presents a different reality that provides new information to the audience beyond the information obtained while observing the real world. This reality is tried to be created in the movie universe, and it can be effective as long as it can attract the viewer to the movie universe and make the viewer experience the reality there. When it comes to superhero movies, it is known that reality has completely disappeared. Because it is seen that the common point of all superhero definitions is “people who do things that real people cannot do”. To create a superhero, design tools that can manipulate reality are needed. It is known that production tools of cinema are the most suitable design tools for manipulation. These are given different names with the same meaning, such as cinematographic elements, elements that make up the image, and the composition. Different usage patterns of these elements affect how the audience will make sense of the image they watch in visual design.

In this study, the aim is to determine the effect of cinematographic elements on the creation of a superhero image in cinema films and examine stereotyped methods through sample films. In order to examine stereotypes and to see the effect of cinematic narrative techniques and methods that have changed according to years on hero creation, selected scenes from The Batman, Captain America, Ironman and Deadpool movies, which have been successful at the box office until today, starting with Superman, the first superhero movie that achieved box office success in 1978, will be examined. Comparative cinematographic analyses of cinematographic elements such as image, superhero design in movies, camera angles used in design, shooting scales, shooting angles, costumes, accessories, editing will be carried out. As a result, the similarities and differences in the superhero creation processes in the movies will be revealed.

Key Words: Cinematographic Elements, Movie Universe, Reality, Superhero

HABER YAZIM TEKNİKLERİNDE DİJİTALLEŞMEYLE YAŞANAN DÖNÜŞÜM:

SERBEST YAZIM TEKNİĞİ SORUNALI

TRANSFORMATION BY DIGITALIZATION IN NEWS WRITING TECHNIQUES:

PROBLEM OF FREE WRITTEN TECHNIQUE

Lect. Hasan Eren ÇALIŞKAN

Baskent University, Vocational School of Social Sciences, Photography and Cameraman Program,

ORCID NO:0000-0002-0870-27

ÖZET

İletişim, insanlığın başlangıcından itibaren hep var olmuştur. İnsanların bir toplum olarak bir arada yaşamaları için haber alma ve bilgi edinme ihtiyaçları önem arz etmektedir. 17. Yüzyılda gazetelerin, 19. Yüzyılda sinemanın, 20. Yüzyılda radyo ve televizyonun ve en önemlisi de 20. Yüzyılın sonunda internetin ortaya çıkışı, insanların bu ihtiyaçları karşılamaları noktasında önemli gelişmeler olmuştur. Bu doğrultuda haberler, önce yazılı basında, sonra görsel ve işitsel basında daha sonra internet ortamında yer bulmuştur. Bu geçişlerin her birinde haberler mevcut kitle iletişim aracına göre biçim ve içerik açısından değişiklik göstermiştir.

Yeni kitle iletişim araçlarının ortaya çıkması, haberin biçim ve içeriğini etkilemekle birlikte yeni haber yazma kurallarının da ortaya çıkmasına neden olmuştur. Haber yazım kurallarını oluşturan gerçeklik, doğruluk, güncellik, konu ve ifade arasındaki düşünsel bağlılık, objektiflik gibi ilkeler özellikle internetin sunmuş olduğu dijital ortamla birlikte kırılmalara uğramıştır. Düz piramit tekniği, ters piramit tekniği, dörtgen ya da kare tekniği ve ters piramit tekniği ile kare tekniğinin birleştirilmesi gibi klasik haber yazım teknikleri, dijital ortamla birlikte serbest yazım tekniğine dönüşmüştür. Bu yazım tekniği haber niteliğindeki olayın belirli bir tekniğe bağlı kalınmadan, gazetecilerin kendi içinden geldiği gibi farklı bir üslupla haberi yazması olarak bilinmektedir. Ancak belirli kriterlere bağlı kalınmadan yazılan bu haberler, başta 5N1K kuralı olmak üzere diğer haber yazım kurallarının göz ardı edilmesine neden olabilmektedir.

Buradan yola çıkarak, çalışmada dijital ortam üzerinden serbest yazım tekniği ile topluma ulaştırılan haberlerin, haber niteliği taşıyabilmesi için belirli ilkelere bağlı kalınarak yazılması gerekliliği üzerinde durulacaktır. Çalışmanın amacı, haber yazım tekniklerinin yalnızca biçimi değil haberin içeriğini de etkileyen bir unsur olduğu vurgusuyla; serbest haber yazım tekniklerinin kuralsızlığının haberin içeriğini de olumsuz etkileyeceğini vurgulamaktır. Çalışma kapsamında, klasik haber yazma teknikleriyle yazılmış üç adet haber ile serbest yazım tekniğiyle yazılmış üç adet haber metni içerik analizi yöntemi ile karşılaştırılacaktır. Karşılaştırma sonucunda, serbest haber yazım tekniğinin haberin içeriğini nasıl etkilediği üzerine saptamalar yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Haber Yazım Teknikleri, Haber Yazım İlkeleri, İnternet Haberciliği, Serbest Yazma Tekniği

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

ABSTRACT

Communication has always existed since the beginning of humanity. The need for information is important for people to live together as a society. The emergence of newspapers in the 17th century, cinema in the 19th century, radio and television in the 20th century and most importantly the internet at the end of the 20th century, have been important for people to meet these needs. As a result, the news took place first in the print media, then in the visual and audio media, and then on the internet. In each of these transitions, the news has changed in terms of form and content according to the available mass media.

New mass media not only affected the format and content of the news but also caused new news writing rules. Principles such as reality, accuracy, timeliness, intellectual commitment between subject and expression, and objectivity that make up the rules of news writing have deteriorated, especially with the digital environment offered by the internet. Classical news writing techniques such as the straight pyramid technique, the inverted pyramid technique, the rectangular or square technique, and the combination of the inverted pyramid technique and the square technique have turned into free writing techniques with the digital environment. This writing technique is known as the journalists writing the news in a different style as it comes from within, without adhering to a certain technique of the news event. However, this news which are written without adhering to certain criteria may cause the other news writing rules, especially the 5Ws-1H rule to be ignored.

From this point of view, in this study, it will be emphasized that the news that is delivered to the society with the free writing technique over the digital environment should be written by adhering to certain principles in order to have the quality of news. The aim of the study is that news writing techniques are an element that affects not only the format but also the content of the news. The aim is to emphasize that irregularity of free news writing techniques will also negatively affect the content of the news. In this study, three news articles written with classical news writing techniques and three news texts written with free writing techniques will be compared with the content analysis method. As a result, determinations will be made on how free news writing technique affects the content of the news.

Keywords: News Writing Techniques, News Writing Principles, Internet Journalism, Free Written Technique

TÜRKİYE’DE MEDENİ KANUN’UN KABULÜ VE KADIN HAKLARI**RECEPTION OF CIVIL LAW IN TURKEY AND WOMEN’S RIGHTS****Prof. Dr. Zeynep ÜSKÜL ENGİN**

Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Orcid no: 0000-0003-0221-3731

ÖZET

Türkiye Medeni Kanun’unu Cumhuriyet’in kuruluşundan sonra 1926’da İsviçre’den resepsiyon yoluyla almış ve daha sonra 2002’de yapılan değişikliklerle modernize etmiştir. Bir kanunun ülkenin isteğiyle başka bir ülkeden alınmasına hukuk dilinde resepsiyon denmekte ve sömürge ülkelerdeki akkültürasyondan yani bir ülkenin kendi kanununu başka bir ülkeye zorla dayatmasından farklılık arz etmektedir. Dolayısıyla Medeni Kanun’un kabulü bir resepsiyon hareketidir.

Medeni Kanun’un kabulü Türkiye Cumhuriyeti için sıradan bir kanun değişikliğini ifade etmemektedir, çünkü bu kanun aynı zamanda batılılaşmanın, modernleşmenin de bir sembolü olmuştur. Cumhuriyetin kurucuları günlük hayattaki sözleşmeleri, aile ilişkilerini, mülkiyeti düzenleyen Medeni Kanun’un öneminin farkında olmuşlar ve Osmanlı İmparatorluğu döneminde her konuyu kapsayan bir Medeni Kanun olmayışının eksikliğini hissetmişlerdir. Dönemin en yeni, en fazla konsensüs içinde oluşturulmuş ve kadın erkek eşitliğine en fazla değer veren kanun İsviçre Medeni Kanun’u olduğu için o kanun bütünüyle hukuk sistemine dahil edilmiştir.

Gerçekten de Türk Medeni Kanun’u Osmanlı İmparatorluğu’nun son dönemlerinde Ahmet Cevdet Paşa başkanlığında tarafından yazılan Mecelle’den çok daha kapsamlı ve günün koşullarına daha uygundur. Bunun yanında kadın-erkek eşitliği açısından birçok yenilik getirmiştir: Osmanlı İmparatorluğu döneminde şer’i hükümlere göre erkekler dört kadınla evlenebilirken, İmparatorluğun son zamanlarında çıkan bir kanuna göre ilk eşin ve sonraki eşlerin izin vermesi ile çok eşli evlilikler yapılabilmekteydi. Medeni Kanun’un getirdiği düzenlemeyle tek eşli evliliklere izin verilmiş, kadın ve erkek temsilciler aracılığıyla değil, bizzat devletin görevlisi önünde evlenmeye rızalarını açıklayarak evlenmeye başlamışlardır. Bunun gibi boşanma ve miras gibi yapılan yeniliklere başka örnekler de verilebilir.

Elbette yapılan bu yenilikler bir günde olmamış, bir sürece yayılmış, bu süreç içerisinde de tartışılmıştır. Birçok konuda eleştiri almıştır, başlıca dikkati çeken konunun çok kadınla evliliğe izin verilmemesidir. Dönemin erkekleri ellerinden alınan bu hak karşısında oldukça eleştirel yaklaşmışlarsa da, Medeni Kanun’dan önceki çok eşli evlilikler geçerli sayılmış, ancak saha sonra buna izin verilmemiştir. İlginç olanın Osmanlı İmparatorluğu’nun son zamanlarında yapılan bir araştırmanın çok eşli evliliklerin halk arasında yaygın olmadığıdır.

Bugün gelinen noktada Medeni Kanun’un toplumun çok büyük bir kesimi tarafından benimsendiği, kadınların haklarının bilincinde olduğu, bu hakları kullanmak için savaştıkları bilinmektedir. Elbette toplumsal sorunlar yok değildir: boşanmak isteyen kadınların kimi zaman şiddete uğradıkları, hatta canlarından oldukları bilinmektedir. Ancak her şeye rağmen medeni kanunun getirdiği hukuki düzenin özellikle kadınlar açısından çok olumlu olduğunu belirtmek gerekir.

Bu makalede Medeni Kanun’un kabulüne dek olan süreç incelenecek ve Cumhuriyet sonrasında izlenen yol açıklanacak ve bu kanunun önemine değinilecektir.

Anahtar Kelimeler: Türk Medeni Kanunu, Kadın Hakları, Medeni Haklar.

ABSTRACT

Turkey adopted the Civil Code from Switzerland in 1926 after the establishment of the Republic, and then modernized it with the amendments made in 2002. Taking a law from another country at the request of the country is called reception in the language of law, and it differs from acculturation in colonial countries, that is, when a country imposes its own law on another country. Therefore, the adoption of the Civil Code is a reception movement.

The adoption of the Civil Code does not represent an ordinary law change for the Republic of Turkey, because this law has also been a symbol of westernization and modernization. The founders of the republic were aware of the importance of the Civil Code regulating contracts, family relations and property in daily life and felt the lack of a Civil Code covering every issue during the Ottoman Empire period. Since the Swiss Civil Code was the newest, most consensual law of the period, and which values the equality of men and women the most, that law was completely included in the legal system.

Indeed, the Turkish Civil Code is much more comprehensive and more suitable for today's conditions than the Mecelle, which was written by Ahmet Cevdet Pasha in the last periods of the Ottoman Empire. In addition, it brought many innovations in terms of equality between men and women: While men could marry four women according to the Shari'ah provisions during the Ottoman Empire, polygamous marriages could be made with the permission of the first wife and subsequent spouses, according to a law enacted in the last days of the Empire. Monogamous marriages were allowed with the regulation introduced by the Civil Code, and they started to marry by expressing their consent to marry in front of the official of the state, not through male and female representatives. There are other examples of innovations such as divorce and inheritance.

Of course, these innovations did not happen in a day, they were spread over a period of time and discussed during this process. It has received criticism on many issues, the main striking issue is that marriage with multiple women is not allowed. Although the men of the period were very critical of this right that was taken away from them, polygamous marriages before the Civil Code were considered valid, but this was not allowed after the field. What is interesting is that a study conducted in the last years of the Ottoman Empire found that polygamous marriages were not common among the people.

At the point reached today, it is known that the Civil Code has been adopted by a very large part of the society, that women are aware of their rights and that they are fighting to use these rights. Of course, there are social problems: it is known that women who want to divorce sometimes suffer violence and even lose their lives. However, it should be noted that the legal order brought by the civil law is very positive, especially for women.

In this article, the process until the adoption of the Civil Code will be examined and the path followed after the Republic will be explained and the importance of this law will be mentioned.

Keywords: Turkish Civil Code, Women's Rights, Civil Rights.

Türkiye’de Medeni Kanun’un Kabulü ve Kadın Hakları

GİRİŞ:

Türkiye Cumhuriyetinin kuruluşu birçok radikal değişikliğin yanında medeni hukukta da bir dönüşüm yaşanmasına neden olmuştur. Türkiye Cumhuriyeti hukuk alanındaki değişikliklere 1924 yılında şer’i mahkemeleri yürürlükten kaldırmakla başlamış, bu şekilde ikili mahkeme düzeni sona erdirilmiş, yargı dini nitelikten arındırılmıştır. Bunu, 1926’da İsviçre Medeni Kanunu’nun kabulü izlemiştir. Hukuk alanındaki en büyük reformun bu kanunla yapıldığı ifade edilmektedir.¹

*Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

Bu kanunun İsviçre'den alınmasının birçok nedeni vardır, herhalde nedenlerin başında bir toplumsal dönüşüme yol açacak, ihtiyaçları karşılayacak bir kanunun hazırlanamamış olması yatmaktadır. Resepsiyon yoluna gidilmeden önce, Osmanlı İmparatorluğu'nun son yıllarından başlayarak bir medeni kanun oluşturma çabalarının varlığı görülmektedir. Bunun sonucunda ortaya Mecelle'nin çıkmıştır. Ancak Mecelle'de bir Medeni Kanun'da olması gereken miras, kişiler ve aile hukukuna ilişkin bölümlerin bulunmadığı bilinmektedir.² Ayrıca ilahi hukuktan esinlenerek hazırlanmış olması, aile hukukuna ilişkin düzenlemenin muhafazakârların tepkisinden çekinilerek şeriate aykırı olmamak kaygısıyla yapılmamış olması da dikkat çekicidir.³

Resepsiyon yoluna gidilmesinin iki temel nedeni olduğu düşünülmektedir: Bunlardan ilki, imparatorluktan ulus-devlet modeline geçilmesi, ancak bu geçiş sürecinde Batılı modellerin örnek oluşturdukları düzeni sağlayan kanunların bulunmayışı, ikincisi ise ulusun, devletin kuruluşunda ve yasama hareketinde önemli bir rolünün olmayışıdır.⁴ Bunu anlamak kolaydır: Çünkü modernleşme süreci, iktidardan pay almak isteyen yeni bir sınıfın ortaya çıkmasıyla, Avrupa'da birçok ihtilali, savaşı beraberinde getirmiş, barışın sağlanmasıyla yeni bir düzen kurulmuştur; oysa Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş süreci çok başkadır. Birçok radikal değişikliğe gidilerek yeni bir düzen yaratılmak istenmiştir.⁵

I) Medeni Kanun'un Kabulü:

Medeni Kanun, toplumun gelenek ve göreneklerini yansıtmayı hedefleyen bir kanun olmamıştır, tam tersine Medeni Kanun'dan beklenen bu gelenek ve görenekleri değiştirmesi, toplumun başka alışkanlıklar edinmesini sağlamaktır.⁶ Türkiye Cumhuriyeti'nde, Medeni Kanun'un kabulü, Avrupalılaştırma, modernleşme yolunda atılan en önemli adım olarak görülmüştür. Modernleşmeden anlaşılan batılılaşma, kalkınma ve yeni bir kültür yaratma olduğundan, toplumsal bir dönüşüm kaçınılmaz olmuştur.⁷ Bu hedefin tam olarak bir türlü tutturulamaması, bugünkü toplumsal ve siyasi sorunların temelinde yatan nedendir.

**Bu çalışma Galatasaray Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Komisyonu tarafından SBA-2022-1093 no'lu proje kapsamında desteklenmiştir. Yazar bu desteğinden ötürü Galatasaray Üniversitesi'ne minnettardır.

¹ Bihterin Vural Dinçkol, **Atatürk Devrimi**, İstanbul, Der Yayınları, 2001, s. 177.

² Cem Baygın, "**Atatürk'ün Hukuk Devrimi**", Atatürk'ün 125. Doğum Yılında Armağan, Erzincan, Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 2007, s. 21. Ayrıca bu konuda Bkz. Tahiroğlu, Bülent; "**Tanzimat'tan Sonra Kanunlaştırma Hareketleri**", Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi, İstanbul, İletişim Yayınları, 1985, C.: II, s. 594.

³ Halil Cin, **İslam ve Osmanlı Hukukunda Evlenme**, Ankara, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 1974, s. 286.

⁴ Mehmet Akad, "**Türk Hukuk Tarihi Üzerine**", Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2006/1, s. 13.

⁵ Norbert Rouland, **L'Anthropologie Juridique**, Paris, PUF, 1990, s. 89.

⁶ Göle, **Modern Mahrem**, İstanbul, Metis Yayınları, 2004, s. 105.

⁷ Halis Çetin, "**Gelenek ve Değişim Arasında Kriz: Türk Modernleşmesi**", Doğu-Batı, Yıl: 7, Kasım, Aralık, Ocak 2003-2004, s. 25.

Cumhuriyetin ilk yıllarında, hızla çağdaşlaşmak ve batılılaşmak yolunda atılan adımların devrimci ve ödünsüz olduğu rahatlıkla söylenebilir. O döneme dek uygulanan kuralların, her halükârda yapılmak istenen toplumsal dönüşüme elverişli olmadığı açık olduğuna göre, hem toplumun kabul edebileceği, hem de sözü edilen dönüşümü çabuklaştıracak nitelikte bir kanun olması gerekmektedir. Yeni bir medeni kanun yapılması için komisyonlar kurulmuş, ancak somut bir sonuca varılamamıştır. Bu çabalar sonsuza dek süremeyeceğinden radikal bir karar verilmesi gereği ortaya çıkmıştır.⁸ Dönemin ileri gelenlerinin bir an önce gerekli düzenlemelerin yapılmasını istedikleri ve toplumun çok kısa bir zamanda kabuk değiştirmesini diledikleri görülmektedir.⁹ İsviçre Medeni Kanunu'nun bu amaçlara uygun düşeceği öngörüldüğü için kabul edildiği anlaşılmaktadır.

İsviçre için muhafazakâr olduğu ileri sürülebilecek kanunun, Türkiye için devrimci bir nitelik taşıdığı, liberal ve bireyci esaslara dayandığı, bununla birlikte toplumsal değerlere de yer verdiği, demokratik ve laik bir niteliğe sahip olduğu ve bu nedenle yeni kurulan cumhuriyetin halkının ihtiyaçlarına cevap verebileceği düşüldüğünden kabul edildiği görülmektedir.¹⁰ Ayrıca kabul edildiği tarih itibarıyla dikkat çeken bir başka özelliği de kanunun oldukça arı bir Türkçe ile kaleme alınmış olmasıdır, kanunu okuyan herkesin anlayabileceği bir dilde yazılmış olmasına önem verilmiştir.¹¹

Medeni Kanun'un gerekçesine bakıldığında, sadece bir kanunun gerekçesi değil, laikliğin, cumhuriyetin, kurulmakta olan bir devletin gerekçesi ve aynı zamanda bu devleti kuranların hukukla sosyoloji arasındaki bağı önemsedikleri de görülmektedir.¹² Bu nedenle, Medeni Kanun'un kabulü büyük önem taşımaktadır.

Batıdaki kanunlar ile modernleşme arasındaki ilişki ile Türkiye'deki Medeni Kanun ile modernleşme arasındaki ilişki birbirinden çok farklıdır. Çünkü Batıda, kanunlar varolan kültürel, ekonomik, toplumsal

⁸ Hidayet Aydın, "**Biz ve Kanunu Medenimiz**", İş, Türk Medeni Kanunun XV. Yıl Nüshası, No: 30-31, C.: VIII, 1941, s. 90.

⁹ Nitekim, dönemin adalet bakanı Mahmut Esat Bozkurt'un Medeni Kanun'un görüşülmesi sırasında T.B.M.M.'de şu sözleri söylediği belirtilmektedir: "Arkadaşlar, bu kanunlar inkılâbın anlam ve kavramları tespit edeceklerdir. Bu itibarladır ki, bir an evvel tasdikleriyle yayınlanması, Türk milleti için hayati bir zarurettir. Bunlar bir an evvel tatbikat sahasına girmedikçe, kararınızda vücuda getirilen inkılâp büyük bir mana ifade edemeyecek ve ondan tamamiyle faydalanmak mümkün olamayacaktır." Tezer Taşkıran, **Cumhuriyetin 50. Yılında Türk Kadın Hakları**, Ankara, Başbakanlık Kültür Müsteşarlığı Cumhuriyetin 50. Yıldönümü Yayınları, No: 5, s. 116.

¹⁰ Kemal Oğuzman/ Nami Barlas, **Medeni Hukuk Giriş, Kaynaklar, Temel Kavramlar**, İstanbul, Arıkan Basım Yayım Dağıtım Ltd. Şti., , 2007, s. 23.

¹¹ Ahmet, Kılıçoğlu; "Medeni Kanunumuzu Nasıl Değiştirdik", Cevdet Yavuz'a Armağan, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C.: 22/3, 2016, s. 1718.

¹² Can, **Hukuk Sosyolojisi ve Tarihi Açısından Resepsiyon**, s. 186.

değişmelerin sonucunda ortaya çıkarılırken, Türkiye’de bunun tam tersi olmuştur.¹³ Batıdaki modernleşme sürecinde kilise-devlet ilişkilerindeki devlet lehine değişim ne denli etkiliyse, Türkiye’nin modernleşmesinde Medeni Kanun o denli önemlidir. Modernleşmenin itici gücü, kaynağı, çağdaşlaşmayı hedefleyen bu kanunda bulunmaktadır.¹⁴ Modernleşme ile kadın arasında kurulan bağın paralelliği göz önünde tutulursa, Cumhuriyetin ilk yıllarında, bir “devlet feminizm”inden¹⁵ söz edecek kadar kadının durumunu iyileştirecek hukuki düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemelerin başında da Medeni Kanun’un geldiğini söylemek mümkündür.

II) Medeni Kanun’un Sosyolojik Etkisi:

Aile ile toplumsal yapı arasındaki etkileşim inkâr edilemez. Ailenin oluşum süreci, yapısı doğrudan toplumun yapısına etki ettiği gibi, toplumdaki devrim niteliğindeki değişimler de ailenin yapısını değişime uğrattır. Köklü toplumsal değişiklikler söz konusu olduğunda, ailenin artık özel alan olmaktan çıkıp kamusal alan haline getirildiği görülür. Siyasal ve toplumsal yapıyla beraber aileyi biçimlendirme hedefine ulaşmak için gerekli çabalar içine girilir.¹⁶ Aileye ilişkin düzenlemelerde radikal değişiklikler yapmak, borçlar hukuku ya da ticaret hukuku alanında yapılanlardan çok daha fazla kendini toplumsal yapıda hissettirmektedir.¹⁷ İşte yeni Medeni Kanun ile toplumsal bir dönüşüm yaratarak ve kadınla erkeği aynı seviyeye getirerek, İslam hukukunun kabul ettiği birden fazla kadınla evlenme ve sadece erkek için geçerli olan kolay boşanmalara engel olarak, evlenme törenini tarafların hazır bulunduğu resmi bir yerde yaparak evlenmeyi devletin denetiminde gerçekleştirmek, laik bir çehreye büründürmek hedeflenmiştir.¹⁸ Bu nedenle, aile hukuku reformu denilince de akla gelen reformlardan birincisi Medeni Kanun’dur. Medeni Kanun ile amaçlanan, geçmiş hukuk sistemiyle olan bağların kopartılması ve aile yapısını değiştirerek Batı uygarlığının ve Batı kültürünün taşınmasına yardımcı olunmasıdır.

Medeni Kanun, aileyi toplumsal bir kurum olarak ele alıp, saygı ve sevgi temelinde değerlendirmiş, kadın ve erkeğin karşılıklı sorumluluklarını göz önünde bulundurmuş ve çocuğun eğitimine önem vermiştir. Bu özellikleri nedeniyle, Medeni Kanun’un bireyci esaslardan uzak olduğu tespiti de

¹³ Göle, a.g.e., s. 105. Ayrıca Bkz. İftar B. Gözaydın, “Türkiye Hukukunun Batılılaşması”, Modern Türkiye’de Siyasi Düşünce, Modernleşme ve Batıcılık, C.: III, İstanbul, İletişim Yayınları, 2004, s. 294-295.

¹⁴ Göle, **Modern Mahrem**, s. 103.

¹⁵ Ülker Gürkan, “Türk Devleti ve Kadına Yönelik Hukuk Politikası”, 20. Yüzyılın Sonunda Kadınlar ve Gelecek, Ankara, Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü, 1997, s. 13.

¹⁶ Zafer Toprak, “II. Meşrutiyet Döneminde Devlet, Aile ve Feminizm”, Ankara, Sosyo-Kültürel Değişme Sürecinde Türk Ailesi, C.: I, T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu, 1992, s. 228.

¹⁷ Sami Okay, “De Quelques Problèmes Résultant de la Réception en Turquie”, Annales de la Faculté d’Istanbul, C.: 5, S.: 6, 1956, s. 175.

¹⁸ Gotthard Jaeschke, “Türk Hukukunda Evlenme Akdinin Şekilleri”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C.: XVIII, 1952, s. 1147-1148.

yapılabilir. Ancak, bundan böyle kadının evlenirken kendi iradesinin yeterli olması, başka birinin iznine ihtiyaç duymaması bireye saygılı bir kanun olduğunu da ortaya koymaktadır.

Bundan böyle, Müslümanlarla azınlık olarak ifade edilen Müslüman olmayan vatandaşların evlenme süreçlerine ilişkin farklılık kalmadığı görülür. Genel olarak, modern devletlerde, hukuk sisteminin birliği, tüm yurttaşların aynı hukuk sistemine dahil olması, en önemli hedeflerden biri olarak görülmüştür.¹⁹ Osmanlı döneminde, azınlıklar hep Müslümanlardan ayrı tutulmayı istemişler, kendi dinlerine ve kültürlerine uygun bir şekilde evlenmişlerdir. Ancak, Medeni Kanun'un kabulüyle birlikte azınlıkların da Müslümanlar gibi, önce gidip kanunun belirlediği kıstaslara uyarak evlenmeleri, sonra isterlerse kendi dinleri neyi öngörüyorsa onu yerine getirmeleri esası kabul edilmiştir.²⁰

III) Medeni Kanun Ve Kadının Özgürleşmesi:

Medeni Kanun'un kabulü ile kadınıla erkek arasındaki eşitlik tam olarak sağlanamadıysa da, birçok alanda kadına haklar tanıyarak, onun bir birey olarak toplum içinde tanınması açısından önemli bir adım atılmış olmaktadır. Bu dönemde kadının aleyhine olan maddeler de daha sonra Medeni Kanun'un tekrar ele alındığı 4721 Sayılı Kanun ile değiştirilerek kadının erkekle eşit bir konuma getirilmesi sağlanmış, ataerkil bir aile modelinden kadınıla erkeğin eşitliğinin ön plana çıktığı bir modele evrilmiştir. Böylece eşitliği sağlamak için adım adım ilerlendiği tespit edilmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasından sonra ülke içinde hukuk birliğini sağlayacak Medeni Kanun, erkek ile kadın arasında tam olarak bir eşitlik sağlamamışsa da ortaya koyduğu kanun hükümleri kadının durumunu Osmanlı İmparatorluğu dönemiyle kıyaslandığında kadına daha fazla eşitlik alanı tanıdığı da bir gerçektir. Örneğin evlenecek kişilere ilişkin bazı sınırlamalar getirmiştir: Her şeyden önce erkeklerin birden fazla kadınıla evlenmeleri imkanı ortadan kaldırılmıştır, kölelik de kaldırıldığı için cariye denem ve kadının cinsel istismarına yol açan kurum da kabul edilmemiştir. Bundan başka Osmanlı İmparatorluğu döneminde çocuk denecek yaşta evlenmelere izin verilmekteydi. Yeni düzenlemeyle, kural olarak 18 yaş evlenme yaşı olarak belirlenmiş istisnai hallerde ise kızların 15, erkeklerin ise 17 yaşından önce evlenmeleri engellenmiştir (Önceki MK. m. 124). Evlilik işlemleri düzenlenmiş, dini nikâhın hiçbir hükmü kalmamıştır. Tek başına "dini nikâh" adı altında yapılan törenin evlenmenin varlığı üzerinde hiçbir etkisi yoktur, böyle bir evlenme yok hükmündedir. Dileyenin resmi nikâhtan sonra yaptırabildiği dini nikâh, laik düzene geçilemeyle birlikte hukuken geçerliğini yitirmiş bulunmaktadır. Evlenmenin geçerli olabilmesi için gelinle damadın birlikte resmi nikâhı kıymaya yetkili olan kişinin huzuruna birlikte gitmeleri gerekmektedir. Bu yolla, vekâlet usulü kıyılan nikâhlar da tarihe

¹⁹ İhsan Yılmaz, **Dynamic Legal Pluralism and the Reconsruction of Unofficial Muslim Laws in England, Turkey and Pakistan**, Londra Üniversitesi, Oryantal ve Afrika Araştırmaları Bölümü, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Londra, 1999, s. 85.

²⁰ Ziyaeddin Fahri, Fındıkoğlu; **Essai Sur la Transformation du Code Familial en Turquie**, s. 58.

karışmış olmaktadır. İslam hukukuna göre, sadece iki kişinin arasında yapılan bir akit olan evlenme, yine bir akit olarak düzenlenmekle birlikte, devletin denetlediği bir tören haline gelmiştir. Bu kanunla, kadın, kocanın ve babanın vesayeti altından kurtulmuş, istemediğinde evlenmeme hakkını elde etmiş ve birçok açıdan özgürleşmiştir.

Evlenmeye ilişkin değişiklikler getirilirken, boşanma da unutulmamıştır. Kadının boşanma hakkını kullanması söz konusu olmuş, hülle ve mut'a nikahı da kaldırılmıştır. Erkekler gibi kadınlar da Medeni Kanun düzeninde kanun çerçevesinde boşanma haklarını kullanabilecekler, erkeğin hatası söz konusu olduğunda nafaka hakkına da sahip olabileceklerdir.

Bunun dışında sadece aile hukukuna ilişkin değil, bir bütün olarak kanun ele alındığında miras hukuku açısından da kadınların lehine değişiklikler yapıldığı tespit edilmektedir. Daha önceki hukuk düzeni ile karşılaştırıldığında daha az pay miras alırken, bundan böyle erkeklerle eşit bir şekilde miras payının hesaplanacağı ortaya koyulmuştur.²¹ Bu Medeni Kanun'un kadını bir kez daha eşit bir birey olarak tanıdığına delilidir.

Medeni Kanun'un geneline bakıldığında, daha önce yapılan düzenlemelerden çok farklı olarak kadının durumunun iyileştirildiği, erkeğe eşite yakın bir konuma sahip olduğu saptanabilir.²² Kadın hakları açısından bir önceki döneme oranla inanılmaz haklar getiren Medeni Kanun, zamanla kadın-erkek eşitliğini tam olarak sağlamadığı için (kadınla erkeğin evlenmesindeki yaş sınırının farklılığı, aile reisinin erkek olması, evlenen kadının çalışabilmesi için kocasından izin alması gereği, kadının ikametgâhının kocanın ikametgâhı olması, çocukların eğitiminde son sözün babada olması gibi) eleştiri oklarına hedef olmuştur.²³ Bunun nedeni ise o dönemlerde toplumsal cinsiyet eşitliğinin dikkate alınmaması, bunun yerine biyolojik olarak cinsiyet farklılıklarının esas alınmasıdır. Nitekim, daha sonraları Avrupalılaşıma yolunda koyulan hedeflere bir kez daha yaklaşmak için Medeni Kanun'un konumuzla ilgili olan bölümlerinde de değişikliklere gidilmiştir.²⁴ Bunda kadın derneklerinin, baronun çalışmalarının önemli bir rol oynadığını eklemek yerinde olacaktır.

²¹ AYTEKİN, Ataay; "Bir İnkılap Olarak Medeni Kanun", İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, 1980, s. 55

²² EROL CANSAL, "Medenî Kanunda Kadın Erkek Eşitliği İlkesinin Değerlendirilmesi (Mukayeseli Hukuk)", Ankara, Medenî Kanun'un 50. Yılı, Sevinç Matbaası, 1977, s. 38.

²³ Bu konuda ayrıntılı bilgi için Bkz. REYHAN YILMAZ, "M.K.'nun Ayrımcı Yasa Maddeleri", Türk Medeni Kanunu'nun Vazgeçilmez Özü, Eskiyen Sözü, İstanbul Barosu Başkanlığı Türk Hukukçu Kadınlar Derneği Çalışma Toplantısı, İstanbul, İstanbul Barosu Yayınları, 1996, s. 93-96. Ayrıca Bkz. CANSAL, **Medeni Kanun'da Kadın Erkek Eşitliği İlkesinin Değerlendirilmesi**, s. 38-42.

²⁴ Bu nedenle, kaynaklık eden İsviçre MK'sunun kadın-erkek eşitliğini sağlamamış olması nedeniyle ataerkil özellikler taşıdığı ileri sürülerek eleştirildiği de bir gerçektir. SEROZAN, "Cumhuriyet ve Medeni Kanun", s. 751. Ayrıca Bkz. ŞİRİN TEKELİ, "Türk Kadınının Siyasal Hayattaki Yeri", Der.: Nermin Abadan-Unat, İstanbul, Türk Toplumunda Kadın, Türk Sosyal Bilimler Derneği, Çağ Matbaası, 1979, s. 398.

IV. Medeni Kanuna Karşı Gelişen Toplumsal Direnç ve Çözümler:

Geleneğin toplumsal olarak yaygın bir kabul gördüğünü, bu geleneğin kimi zaman ahlak kuralı olarak kabul edildiğini söylemek mümkündür. Geleneklerin ve ahlak kurallarının zaman içerisinde iktidar tarafından desteklenerek kanunlaşması gündeme gelebilir. Ancak, aşağıda incelenecek konulardaki yaygın kabulün bir kanunlaşma sürecine gitmesi bu sistem içerisinde mümkün gözükmemektedir. Temelden bir anlayış ve dünya görüşüne ilişkin bir değişiklik yaşanmadığı sürece, bu geleneklerin ortadan kaldırılması için gereken tüm kaynakların seferber edilmesi, devletin bu konuya eğilmesi gerekmektedir. Bu konunun sadece sivil toplum kuruluşlarına bırakılmaması, devletin de güçlü bir hukuk devleti olduğunun göstergesi olacaktır.

Bu kurallar, toplumsal bir olgu olarak varlıklarını çok açık bir biçimde göstermektedirler. Bu kuralların tekil bir bilinç taşımadıkları, bireye dışarıdan kendisini dayatabilme özelliğine sahip olduğunu gözlemlemek mümkündür. Onlara karşı konulmak istendiğinde, toplumun baskısı kendisini belli etmeye başlamaktadır. Bu baskıdan kaçmak ve toplumla uyum halinde yaşamak için uygulanan bu kurallar, zaman içerisinde “tortulaşmaya ve kendisini yansıtan tekil olaylardan soyutlanmasına yol açan bir çeşit istikrar” kazanmaya başlar.²⁵ Ayrıca bu geleneklerin hem kolektif olarak, hem de yüzyılların bir eseri olarak aile içerisinde verilen eğitimle onlara saygı göstermenin öğrenilmesiyle, bir otorite kazanması da sözkonusu olmaktadır.²⁶ Tüm bu özellikler, hukuk düzenimize aykırı olsa da, bu geleneklerin yaygın bir uygulamayla kabul görmesi desteklenmektedir.

Hukuki düzenlemelere temelden ters düşen bu kurallar, uygulandıkları yerlerde, sosyolojik olarak hukuk kuralı sayılabilecek denli güçlü kurallardır, çünkü” toplumdaki sosyal normların taşıdığı sosyo-etik denge, hukuki olarak tanımlanmamış olsa da, belli bir iktidar tarafından desteklenerek yaptırım uygulanıyorsa –pozitif hukuk sistemi olarak değil, fakat sosyolojik olarak- hukuk kuralı durumundadır”.²⁷ Bu ifadede sözü geçen iktidar, devlet iktidarı değildir, ama bu kuralların bu denli köklü bir şekilde uygulanmasını sağlayan tarihsel bir geçmişin yanında kimi zaman yerel, bölgesel iktidarlar da vardır.

Hukuk sisteminin dışında kalan bu uygulamaların ortak özelliği, ataerkil bir aile yapısını gerektirmesi, kırsal alanlarda sıklıkla görülmesi²⁸, insana özellikle de kadına birey olarak değer verilmemesi, eğitim düzeyinin düşük olması, ekonomik olarak eşit bir refah düzeyini yakalayamayan bölgelerde

²⁵ Emile Durkheim, **Sosyolojik Metodun Kuralları**, Çev.: Enver Aytekin, İstanbul, Sosyal Yayınlar, 1994, s. 39-40.

²⁶ Durkheim, **Sosyolojik Metodun Kuralları**, s. 44.

²⁷ M. Tefik Özcan, **İlkel Toplumlarda Toplumsal Kontrol**, İstanbul, Özne Yayınları, 1998, s. 37.

²⁸ Ahmet Tugaç, “**Kırsal Topluluklarda Değişmeler**”, Türkiye Coğrafi ve Sosyal Araştırmalar’dan Ayrı Bası, 1974, s. 314.

uygulanmasıdır. Ayrıca bunların genel olarak evlilik kurumunu hazırlayan geleneklerle ilgili olduğu da dikkati çekmektedir.

Her ne kadar ülkemizde teknoloji üretimde kullanılmaya başladıysa da, kırdan kente göçün kent içerisinde kır hayatını yaşatacak kadar büyük alanlara yayıldığı görülse de, tüm bunların getirdiği değişikliklerin varolan aile yapısına ilişkin geleneksel normların değişme sürecine çok fazla etki etmediği, ettiğinde de bu sürecin yavaş işlediğini gözlemlemek mümkün olmaktadır.²⁹ Gecekondulaşma sürecinin 1950'lerde başladığını göz önünde tutarsak, geçiş süreci içindeki ailenin zamanla modernleşeceği tezini çürütürcesine, bu bölgelerde halen modern aile yapısına rastlanmamaktadır.³⁰ Değişimi gerçekleştirecek modern kurumlar ve şehir hayatına ilişkin düzenlemeler eksik olunca, köyden kente göçenler, köyde edindikleri alışkanlıkları ve sahip oldukları ilişkileri ön plana çıkarmışlardır.³¹ Dolayısıyla, bu yapının değişmesine herhangi bir etki etmek isteniyorsa, bu hususun da dikkate alınması yerinde olacaktır: Aile dört duvar arasında kalan ve içine girilmesi zor bir kurumdur.

Berdel, kumalık, küçük yaşta evlenme, imam nikahı, kadının çalışmaması, ev işlerine ve yaşlı ve çocuk bakımına vaktini hasrederek kamusal alanda varlığının az olması gibi hukuk sisteminin dışında kalan ancak toplumsal kabul gören örf ve adetler aslında toplumun kanayan yaralarıdır. Bu konularda kanunların etkisini yitirmesi ve geleneklerin egemen olması, siyasal gücün dikkatini özellikle çekmesi gereken bir olgudur. Kanunların neden uygulanmadığı, bu konuda bir zafiyetin neden ortaya çıktığı araştırılmalı ve bu konu ciddiye alınmalıdır. Medeni Kanun'un evlenmenin oluşma aşamasına ilişkin düzenlemesinin yerine, bireylerin birbirlerine yönelik davranışlarının yazılı olmayan bir hukuka dönüşmesi ve bu hukukun yazılı hukukla çelişmesi sorununu devlet ele almalı ve harekete geçmelidir. Konuyla ilgili önlemler alınırken de konunun çok yönlü ve çok kapsamlı düşünülmesi gerekmektedir, yoksa berdeller yapılmaya, akraba evliliklerinden sakat çocuklar doğmaya, küçük yaşta dini nikahla evlendirildiği için eğitim alamayan ve doğururken ölen, resmi nikahı olmadığı için sosyal güvencesi olmayan, evlenirken eşini seçemeyen mutsuz insanların varlığı devam edecektir. Bu durum ailenin kurulması ile sınırlı değildir. Medeni Kanun'un kapsamındaki birçok konuda durum benzerlik gösterir: Hala kız çocuklarının miras hakları söz konusu olduğunda, onların nasıl devre dışı bırakılacağı tartışılmaktadır ya da kanuna karşı hile yapılamıyorsa madem ki miras bırakmaktan kaçılmıyor o zaman hiç değilse en verimsiz arazilerin onlara nasıl bırakılacağı üzerinde kafa yorulmaktadır. Bu durum eğitimden yoksun bırakılmaya çalışılan kız çocuklarını ekonomik açıdan da kötü yönde etkilemektedir. Ege kıyılarında turizm hareketlenmeden önce kız çocuklarına deniz kıyısında tarım yapılamayan

²⁹ Kocaeli ilinin Delihanlar köyüne ilişkin yapılan bir araştırma da tezimizi destekler niteliktedir. Bkz. Altan Eserpek, “**Türk Köy Ailesinde Değişme**”, Sosyolojide Son Gelişmeler ve Türkiye’deki Etkileri, Der.: Mahmut Tezcan/Nilgün Çelebi, Ankara, Unesco Türkiye Milli Komisyonu, 1993, s. 192-197.

³⁰, s. 24.

³¹ Mübeccel Kıray, “**Modernleşmenin Temel Süreçleri**”, Toplumsal Yapı Toplumsal Değişme, İstanbul, Bağlam Yayınları, 1999, s. 367.

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

arazilerin bırakılması, erkek çocuklara iç kesimlerin ayrılması örneğinde olduğu gibi, talih her zaman kız çocuklarının yüzüne gülmemektedir.

Seksen seneyi aşkın bir zaman diliminde birçok ilerleme kaydedilmesine rağmen toplumun bir kesimi medeni hukukun uygulamasının dışında yaşamaya devam etmektedir. Hukuk kuralları yükümlülükler yükler ama haklar da tanır. Eğer hukuk kurallarının dışında bir yaşam yaşanıyorsa, tanınan haklardan da yararlanmak mümkün olmaz. Bunlardan yararlanmamak bireysel bir tercih ise sorun yoktur ama hukukun dışında kalan geleneklere uygun davranma nedeniyle özellikle kadınlar ve çocuklar böyle bir tercih yapmadıkları halde madur olmaktadır. Örneğin Diyarbakır'ın Çınar ilçesinde 12 yaşındayken berdel usulüyle evlendirilen ve erkek çocuk doğurmadığı için kendisine baskı yapan eşinden kaçınca, töre gereği, saklandığı çeyiz sandığında, eşi, kardeşi, amcası ve kayınbiraderi tarafından kalaşnikoflarla taranarak öldürülen 20 yaşındaki Gülistan Gümüş³² olayında görüldüğü gibi, berdel, küçük yaşta evlendirme, imam nikâhı, erkek çocuk doğurma zorunluluğu, kadının sosyolojik olarak “boşanma hakkı”nın olmaması, kanunların uygulanmasındaki yetersizlik, bölgesel normların etkinliği... hepsi bir arada görülmektedir. Kırkdört kişinin öldürüldüğü bu olayda yine berdel, kan davası, resmi nikahtan önce yapılan imam nikahı yine bir yumak gibi sarmalanmış bir şekilde karşımıza çıkmaktadır. Tüm bu unsurların bir arada olması tesadüfi değildir. “Töre”nin etkin olarak uygulandığı yerlerde berdel, resmi nikâhtan önce kıyılan imam nikâhı, başlık parası, çokeşlilik, töre cinayeti birlikte, yan yana yaşamaktadırlar. Bunların hepsi bir diğerine zincirleme bağlıdırlar. Bu geleneklerin ortaya çıkış nedenlerinin birbirlerine bağlı olduğu gibi...

SONUÇ:

Elbette hukuk bir enstrüman olarak kullanılabilir ve hukuk yoluyla toplumda bazı şeylerin değişmesi beklenebilir. Ancak tüm bir toplumun değişimi hukuk yoluyla beklemek hukuka ilişkin beklentiyi yüksek tutmak anlamına gelebilir. Yukarıda sözü geçen geleneklerin sadece hukuk eliyle ortadan kaldırılması mümkün değildir. Bu, hukuktan çok şey beklemek olur. Sorunun çözümü için yaşayan hukukla yazılı kuralların çeliştiği noktada buna neden olan etkenlerin belirlenmesi gerekmektedir. Elbette hukuk kurallarının etkili bir şekilde uygulanması devlet iktidarı açısından varolan boşluğun giderilmesi açısından önemli olacaktır. Düzenli bir şekilde uygulanan kurallar, toplumda o kurallara uyulması gerektiği, aksi takdirde yaptırımların işletileceği izlenimini yerleştirecektir. Ancak bunun dışında alınacak başka önlemler de vardır. Bu önlemlerin ne olduğunu herkes bilmektedir. Uzun yıllardır bunlar siyasetçilerin, sivil toplum kuruluşlarının, gelmiş geçmiş bütün iktidarların, Türk aydınlarının

³² Özgür Cebe, “Töre Cinayeti Sanıklarına Ağırlaştırılmış Müebbet İstemi”, <http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=6621932> (31.5.2007).

dilindedir. Ülker Gürkan, 1969’da toplumsal değişmeye engel olan etkenleri sıralamıştır.³³ Bu engellerin toplumun bazı kesimlerinde aradan geçen bunca yıla rağmen hala aşılamadığını görmek üzücüdür.

Diğer yandan, Türkiye 2002’de yapılan Medeni Kanun değişikliği ile daha da batılı bir kanuna sahip olmuştur. Bu değişiklikte bu defa aydın kadınların da çabaları yatmaktadır, ancak her Türk kadınının aynı taleplere sahip olduğunu söylemek zordur. Bu nedenle Türk kadınlarını üçe ayırmak mümkün olabilir: Medeni Kanun’un tanıdığı hakların farkında olan ve gerektiğinde kullanan bir kadın kitlesi vardır, ayrıca sayıca az da olsa bu hakların kendilerine tanıdığı hakların çok daha ilerisinde bir yaşam tarzını sürdüren, okumuş, aydın, bilinçli kadınlar da vardır. Bunun yanında Medeni Kanun’un kendisine tanıdığı hakların gerisinde yaşayan, haklarını bilmeyen, eğitim haklarını da çok fazla kullanamamış -hatta okuma yazma bilmeyen- yoğun bir kadın nüfusu mevcuttur. Burada modernleşmeyle değiştirilmek istenen, üzerinde durulan imge geleneksel kadındır. Geleneksel kadın imgesi, üretime katkısı ve evde söz hakkı olmayan, statüsü düşük, eğitim almamış, gelecek endişesi içinde olan, geleneksel değerlere sıkı sıkıya bağlı, değişimden korkan bir kadını yansıtmaktadır.

Amaç elbette herkesin haklarını ve ödevlerini bilebileceği bir hukuk düzeni yaratmak olmalıdır, yoksa toplumsal mühendislik iyiniyetli ancak tamamlanmamış bir çabayı ifade edecektir. Resepsiyonun hedefine ulaşması için erkek egemen anlayışın kırılması için erkeklerin eğitiminin yeni bir anlayışla ele alınması, kadınların eğitilmesi, kadınlara verilen mikro kredi olanaklarının artırılması, medyanın etkili bir şekilde kullanılması, az gelişmiş olan bölgelere ekonomik yatırımın yapılması, terörün sona erdirilmesi, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde toprak dağılımını sağlayacak bir reformun yapılması, kuraklığa ilişkin tedbirlerin alınması, göçün sona erdirilmesi, iletişim olanaklarını artıracak yol, internet, telefon gibi altyapıların yapılması, her insanın birey sayılacağı toplumsal bir anlayışın yerleştirilmesi gerekmektedir. Toplumsal dönüşümün tüm bunlar yapıldıktan sonra hedefine ulaşması beklenebilir.

³³ Gürkan, Ülker; “**Sosyal Değişmeler**”, Ankara, Prof. Dr. Yavuz Abadan’a Armağan, Sevinç Matbaası, 1969, s. 485-487.

KAYNAKÇA

Ahmet, Kılıçoğlu; “Medeni Kanunumuzu Nasıl Değiştirdik”, Cevdet Yavuz’a Armağan, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C.: 22/3, 2016.

Ahmet, Tugaç; “**Kırsal Topluluklarda Değişmeler**”, Türkiye Coğrafi ve Sosyal Araştırmalar’dan Ayrı Bası, 1974.

Altan, Eserpek; “**Türk Köy Ailesinde Değişme**”, Sosyolojide Son Gelişmeler ve Türkiye’deki Etkileri, Der.: Mahmut Tezcan/Nilgün Çelebi, Ankara, Unesco Türkiye Milli Komisyonu, 1993.

Aytekin, Ataay; “Bir İnkılap Olarak Medeni Kanun”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, 1980.

Bihterin Vural Dinçkol; **Atatürk Devrimi**, İstanbul, Der Yayınları, 2001.

Bülent, Tahiroğlu; “**Tanzimat’tan Sonra Kanunlaştırma Hareketleri**”, Tanzimat’tan Cumhuriyet’e Türkiye Ansiklopedisi, İstanbul, İletişim Yayınları, C.: II, 1985.

Cahit, Can; **Hukuk Sosyolojisi ve Tarihi Açısından Resepsiyon**,

Cem, Baygın; “**Atatürk’ün Hukuk Devrimi**”, Atatürk’ün 125. Doğum Yılında Armağan, Erzincan, Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 2007.

Emile, Durkheim; **Sosyolojik Metodun Kuralları**, Çev.: Enver Aytekin, İstanbul, Sosyal Yayınlar, 1994.

Erol, Cansel; “**Medenî Kanunda Kadın Erkek Eşitliği İlkesinin Değerlendirilmesi (Mukayeseli Hukuk)**”, Ankara, Medenî Kanun’un 50. Yılı, Sevinç Matbaası, 1977.

Gotthard Jaeschke, “**Türk Hukukunda Evlenme Akdinin Şekilleri**”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C.: XVIII, 1952.

Halil, Cin; **İslam ve Osmanlı Hukukunda Evlenme**, Ankara, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 1974.

Halis, Çetin; “**Gelenek ve Değişim Arasında Kriz: Türk Modernleşmesi**”, Doğu-Batı, Yıl: 7, Kasım, Aralık, Ocak 2003-2004.

Hamide, Topçuoğlu; **XIX. Yüzyıl Sosyologlarında Hukuk Anlayışı**, Ankara, Ajans-Türk Matbaası, 1961.

Hidayet, Aydın; “**Biz ve Kanunu Medenimiz**”, İş, Türk Medeni Kanununun XV. Yıl Nüshası, No: 30-31, C.: VIII, 1941.

İhsan, Yılmaz; **Dynamic Legal Pluralism and the Reconsruction of Unofficial Muslim Laws in England, Turkey and Pakistan**, Londra Üniversitesi, Oryantal ve Afrika Araştırmaları Bölümü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Londra, 1999.

İlber, Ortaylı; **Osmanlı’yı Yeniden Keşfetmek**, Timaş Yayınları, İstanbul, 2006.

İştar B. Gözaydın, “**Türkiye Hukukunun Batılılaşması**”, Modern Türkiye’de Siyasi Düşünce, Modernleşme ve Batıcılık, C.: III, İstanbul, İletişim Yayınları, 2004.

Kemal Oğuzman/ Nami Barlas; **Medeni Hukuk Giriş, Kaynaklar, Temel Kavramlar**, İstanbul, Arıkan Basım Yayım Dağıtım Ltd. Şti., , 2007.

Mehmet, Akad; “**Türk Hukuk Tarihi Üzerine**”, Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Sayı: 1, 2006.

M. Tevfik, Özcan; **İkel Topumlarda Toplumsal Kontrol**, İstanbul, Özne Yayınları, 1998.

Mübeccel, Kıray; “**Modernleşmenin Temel Süreçleri**”, Toplumsal Yapı Toplumsal Değişme, İstanbul, Bağlam Yayınları, 1999.

Nilüfer, Göle; **Modern Mahrem**, İstanbul, Metis Yayınları, 2004.

Norbert, Rouland; **L’Anthropologie Juridique**, Paris, PUF, 1990.

Orhan, Türkdoğan; “**Sosyolojide Yöntem ve Kuramlar. Sosyal Araştırmalarda Metodolojik Yaklaşım**”, Sosyolojide Son Gelişmeler ve Türkiye’deki Etkileri, Der.: Mahmut Tezcan/ Nilgün Çelebi, Unesco Türkiye Milli Komisyonu, Ankara, 1993.

Özgür Cebe, “**Töre Cinayeti Sanıklarına Ağırlaştırılmış Müebbet İstemi**”, <http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=6621932> (31.5.2007).

Pierre, Rosanvallon; **Refah Devletinin Krizi**, Ankara, Dost Kitabevi, 2004.

Reyhan, Yılmaz; “**M.K.’nun Ayrımcı Yasa Maddeleri**”, Türk Medeni Kanunu’nun Vazgeçilmez Özü, Eskiyen Sözü, İstanbul Barosu Başkanlığı Türk Hukukçu Kadınlar Derneği Çalışma Toplantısı, İstanbul, İstanbul Barosu Yayınları, 1996.

Rona, Serozan; “**Cumhuriyet ve Medeni Kanun**”,

Serim, Timur; **Türkiye’de Aile Yapısı**, Ankara, Hacettepe Üniversitesi Yayınları, 1972.

Şirin Tekeli, “**Türk Kadının Siyasal Hayattaki Yeri**”, Der.: Nermin Abadan-Unat, İstanbul, Türk Toplumunda Kadın, Türk Sosyal Bilimler Derneği, Çağ Matbaası, 1979.

Sami, Okay; “**De Quelques Problèmes Résultant de la Réception en Turquie**”, Annales de la Faculté d’İstanbul, C.: 5, S.: 6, 1956.

Tezer, Taşkiran; **Cumhuriyetin 50. Yılında Türk Kadın Hakları**, Ankara, Başbakanlık Kültür Müsteşarlığı Cumhuriyetin 50. Yıldönümü Yayınları, No: 5, 1973.

Ülker, Gürkan; “**Türk Devleti ve Kadına Yönelik Hukuk Politikası**”, 20. Yüzyılın Sonunda Kadınlar ve Gelecek, Ankara, Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü, 1997.

Ülker Gürkan, “**Hukuk Devletinde Kadın Hakları ve Türkiye’deki Uygulaması**”, İstanbul, HFSA, C.: 3, Alkım Yayınevi, 1996.

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

Gürkan, Ülker; “**Sosyal Değişmeler**”, Ankara, Prof. Dr. Yavuz Abadan’a Armağan, Sevinç Matbaası, 1969.

Yasemin, Isıktaç; **Hukuk Normunun Mantıksal Analiz ve Uygulaması**, İstanbul, Filiz Kitabevi, 1999.

Zafer, Toprak; “**II. Meşrutiyet Döneminde Devlet, Aile ve Feminizm**”, Ankara, Sosyo-Kültürel Değişme Sürecinde Türk Ailesi, C.: I, T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu, 1992.

Zerrin, Ediz; **Atatürk ve Kadın Hakları**, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 1988.

Zeynep Özlem, Üskül Engin; Türkiye’de Evlenmenin Evrimi, İstanbul, Beşir Kitabevi, 2008.

Ziyaeddin Fahri, Fındıkoğlu; Essai Sur la Transformation du Code Familial en Turquie, Paris, Berger-Levravet, 1936.

TÜRKÇE’NİN YABANCI DİL OLARAK ÖĞRETİMİNDE KAMU SPOTLARININ KULLANIMI

IN TEACHING TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE USE OF PUBLIC SPOTS

Prof. Dr. Fatih YILMAZ

Prof. Dr. Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi / Türkçe Ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü,

¹ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8025-8439>

Emrah KANBULAT

Yüksek Lisans Öğrencisi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Türkçe Eğitimi.

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5799-3774>

ÖZET

Günümüzde teknoloji destekli dil öğretiminin sunduğu olanaklar çağımızın sunduğu kolaylıklardan faydalanmak, derste vakit kaybını önlemek, stresi azaltmak, öğrencileri derste aktif kılmak gibi çeşitli açılardan büyük önem taşımaktadır. Bu tür uygulamaların hem öğretmen hem de öğrenci penceresinden bakıldığında ne kadar etkili olduğu çeşitli bulgularla tespit edilmiştir. Özellikle sınıf ortamını pasiflikten kurtarmak, öğrenciyi derse alıştırmak için teknolojik materyaller faydalı olmaktadır. Bununla birlikte kısa video, film ve dizilerin dil öğretimi ve öğrenimi süreçlerine sağladığı katkılar konusunda birçok bilimsel çalışma mevcuttur. Türkçe’nin Yabancı Dil Olarak Öğretilmesi alanında teknolojinin kullanımı sınırlıdır. Kamu spotları Türkçe’nin doğru ve düzgün kullanımı açısından Türkçe’nin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde kullanılabilecek bir yapıdadır. Bu kapsamda Türkçe’nin Yabancı Dil Olarak Öğretilmesi derslerinde kullanıldığında öğrenenlerin Türkçeyi daha iyi kullanmalarına katkı sağlayacaktır. Bu çalışmada kamu spotları kullanılarak çeşitli etkinliklerle konuşma ve yazma becerilerinin geliştirilmesi amaçlanmış, Türkiye’de televizyonlarda sık sık kullanılan “İşaret Dilinin Önemi”, “Sigarayı Bırakma”, “Hekimoğlu Koronavirüs”, “Wifi Şifreni Paylaşma” ve “Trafik Hayattır” kamu spotları kullanılarak B1 düzeyinde etkinlikler tasarlanmış ve teknolojik bir ürün olan kamu spotları aracılığıyla öğrencilerin dil becerilerinin geliştirilmesi hedeflenmiştir. Türk İnsanına değerli mesajlar veren bu kamu spotları kullanılarak dilin anlatma becerileri, yazma ve konuşma alanlarında öğrencilerin kendilerini geliştirmeleri açısından her kamu spotu için beşer adet sınıf içi etkinlik tasarlanmıştır. Çalışmada önerilen etkinliklerin öğrenenlerin yazma ve konuşma becerilerini geliştirmesi, bu gelişimin sosyal hayata etki edeceği beklenmektedir. Sonuç olarak, kullanılan bu sınıf içi etkinliklerin Türkçenin zenginliğini yabancı dil olarak öğrenmek isteyenlerin seviyesine uygun olarak etkili bir öğretim sağladığına, özellikle dil beceri alanlarına hitap etmesi açısından öğrencinin yararına olduğuna dikkat çekilmiştir. Daha önce kamu spotu kullanılarak alanda bir çalışma yapılmamış olması çalışmanın önemini göstermektedir. Çalışmanın bu yönleriyle bundan sonra yapılacak Türkçe’nin Yabancı Dil Olarak Öğretilmesi alanındaki teknoloji destekli dil öğretimi çalışmalarına örnek teşkil edeceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kamu spotları, Teknoloji destekli dil öğretimi, Yabancılar Türkçe öğretimi

ABSTRACT

Today, the opportunities offered by technology-assisted language teaching are of great importance in various aspects such as benefiting from the conveniences of our age, preventing time wasting in the lesson, reducing stress, and making students active in the lesson. It has been determined by various findings how effective such applications are when viewed from the perspective of both the teacher and the student. In particular, technological materials are useful in order to save the classroom environment from passivity and to accustom the student to the lesson. However, there are many scientific studies on the contributions of short videos, films and TV series to language teaching and learning processes. The use of technology in the field of Teaching Turkish as a Foreign Language is limited. Public service advertisements have a structure that can be used in Teaching Turkish as a Foreign Language in terms of correct and proper use of Turkish. In this context, when it is used in Teaching Turkish as a Foreign Language courses, it will contribute to the learners to use Turkish better. In this study, it is aimed to improve speaking and writing skills with various activities by using public service ads, named "Importance of Sign Language", "Quit Smoking", "Hekimoğlu Coronavirus" "Traffic is Life" and "Sharing Your Wifi Password", which are frequently used on television in Turkey. B1 level activities are developed and it was aimed to improve the language skills of students through public service announcements, which are a technological product. Five in-class activities are designed for each public spot in order for students to improve themselves in the areas of language expression, writing and speaking skills, by using these public spots that give valuable messages to Turkish people. It is expected that the activities suggested in the study will improve the writing and speaking skills of the learners, and this development will affect the social life. As a result, it has been pointed out that these classroom activities used provide an effective teaching in accordance with the level of those who want to learn the richness of Turkish as a foreign language, and it is especially beneficial for the student in terms of addressing language skill areas. The fact that no study has been carried out in the field using public spots shows the importance of the study. It is thought that with these aspects of the study, it will set an example for the technology supported language teaching studies in the field of Teaching Turkish as a Foreign Language to be made from now on.

Keywords: Public spots, Technology supported language teaching, Teaching Turkish to foreigners

PANDEMİ SIRASINDA EDİNİLEN ALIŞKANLIKLARIN OKUL PANSİYONLARINDA KALAN ÖĞRENCİLERİN BAŞARILARINA ETKİSİ

THE EFFECT OF HABITS ATTRACTED DURING THE PANDEMIC ON THE SUCCESS OF STUDENTS WHO STAYED IN SCHOOL PENSIONS

Dr. Zafer GÜLSAR

MEB, Çankırı Milli Eğitim Müdürlüğü

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3766-8448>

ÖZET

Yeni tip Koronavirüs Aralık 2019'da Çin'in Hubei eyaletinin Wuhan kentinde ilk kez ortaya çıkmış bir solunum yolu hastalığıdır. Damlacıklar yoluyla gerek hızlı yayılması gerek ölümcül özellikler göstermesi yönüyle kısa sürede tüm dünyayı etkisi altına alarak kapanmaya neden olmuştur. Pandemi sürecinde tam kapanmaya bağlı olarak okulların kapanması okul pansiyonları gibi hizmet sektöründe faaliyet gösteren yan işletmelerin de kapanmasına yol açmıştır. Bu süreçte eğitim ve öğretim uzaktan eğitimle sağlanmaya çalışılsa da öğrencilerin evlerinde kanıksanmış oldukları kalıplaşmış olan alışkanlıkları, yetersiz internet kapasitesi, internet erişiminde aksamalar, internet erişimi sağlayacak cihazların yokluğu gibi sayılabilecek alt yapı hizmetlerinin eksikliği, salgının oluşturduğu korku, panik vb. faktörler eğitim ve öğretimin yeterince yerine getirilememesine yol açmıştır. Pandemi sürecinde okuldan uzak kalan pansiyon öğrencilerinin edindikleri ders dışı alışkanlıklara bağlı olarak meydana gelen öğrenme kayıpları akademik başarılarına ne derecede etki etmiştir? Araştırmanın amacı öğrencilerin akademik başarılarına salgın sürecinin etki ettiği yansımaları açığa çıkarmaktır. Bu çalışma Haziran 2022'de Çankırı il ve ilçelerinde hizmet veren kamuya ait kapasiteleri farklı dört okul pansiyonunda kalan öğrenciler üzerinde yürütülmüştür. Çalışmaya gönüllü 109 öğrenci katılmıştır. Çalışmaya katılan öğrencilere Google form üzerinden süreç sonrasına yönelik 35 soru yöneltilmiştir. Öğrencilerin vereceği yanıtlar için 5'li likert ölçeğinden yararlanılmıştır. Sorular pandemi süreci sonrasında okul pansiyonlarında kalan öğrencilerin var olan öğrenme kayıplarına yol açan sebepleri irdeleme niteliği taşımaktadır. Soruların özelliği başarıya giden yolda pansiyonda kalan öğrencilerin aksayan yönlerini açığa çıkararak çözüm yolları için ip uçları oluşturmaktır. Detaylı verilerin elde edilmesinde derinlemesine analiz yöntemi kullanılmıştır. Bulgular süreç ile öğrencilerin başarı düzeyleri arasında ilgi olduğunu göstermektedir. Sonuç olarak okul pansiyonlarında kalan öğrencilerin pandemi sürecinde edinmiş oldukları alışkanlıkların eğitim ve öğretim sırasında da devam ettiği, ders çalışma alışkanlıklarını kaybettikleri, sosyal medya ve internete bağlı mecralarda sınırsız gezintiler yaparak oyunlar oynadıkları böylece zamanlarının çoğunu harcadıkları saptanmıştır. Söz konusu durumlara bağlı olarak derslere girmede isteksizlik, ders sırasında uykularının gelmesi, derse motive olamamaları, sürekli olarak okul dışında vakit geçirme istekleri akademik başarılarını belirgin şekilde olumsuz etkilediğini açığa çıkarmıştır.

Anahtar Kelimeler: Pandemi, Başarı, Alışkanlıklar, Okul Pansiyonu, Öğrenme Kayıpları

ABSTRACT

The new type of coronavirus is a respiratory disease that first emerged in December 2019 in the city of Wuhan, Hubei province of China. Due to its rapid spread through droplets and its deadly characteristics, it has taken the whole world under its influence in a short time, causing closure. The closure of schools due to the full closure during the pandemic process has also led to the closure of subsidiary businesses operating in the service sector, such as school hostels. In this process, although education and training are tried to be provided by distance education, the stereotyped habits of the students at home, insufficient internet capacity, disruptions in internet access, lack of infrastructure services, fear, panic, etc., which can be counted as the absence of devices to provide internet access. factors have led to insufficient fulfillment of education and training. To what extent did the learning losses that occur due to the extracurricular habits acquired by the hostel students who were away from school during the pandemic process, affect their academic success? The aim of the research is to reveal the reflections of the epidemic process on the academic success of students. This study was carried out on students staying in four school boarding houses with different capacities in Çankırı province and districts in June 2022. 109 students voluntarily participated in the study. Students participating in the study were asked 35 questions about the post-process through Google form. A 5-point Likert scale was used for the answers of the students. The questions are of the nature of examining the reasons that lead to the existing learning losses of the students staying in the school hostels after the pandemic process. The feature of the questions is to reveal the faulty aspects of the students staying in the hostel on the way to success and to create clues for solutions. In-depth analysis method was used to obtain detailed data. Findings show that there is a relationship between the process and students' achievement levels. As a result, it was determined that the habits of the students staying in the school hostels continued during the education and training period, they lost their study habits, they spent most of their time by playing games by making unlimited trips in social media and internet-connected channels. Reluctance to attend classes due to the aforementioned situations, falling asleep during class, not being motivated to class, and wanting to spend time outside of school all the time have revealed that their academic achievements are significantly affected.

Keywords: Pandemic, Success, Habits, School Pensions, Learning Losses

EĞİTİM ÖĞRETİM SÜRECİNDE EBA UYGULAMALARI

EBA APPLICATIONS IN EDUCATIONAL PROCESS

Doç. Dr. Veli BATDI

Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

ORCID ID: 0000-0002-7402-3251

Yüksek Lisans Öğrencisi Hülya Gizem AÇIKKOL

Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü

ORCID ID: 0000-0001-6786-8582

ÖZET

Bu araştırmanın amacı çevrimiçi sosyal bir eğitim platformu olan Eğitim Bilişim Ağı (EBA) uygulamalarının sınıf içerisindeki kullanımını, öğretmen ve öğrencilerin bu uygulamalara yönelik tutumlarını, uygulama koşullarını ve düzeylerini ele almaktır. Bu sayede, öğretmenlerin EBA'ya ilişkin bakış açıları, kullanım sıklıkları ve uygulamaya ilişkin olumsuz yönleri belirlenecektir. Bu amaçla yürütülen bu çalışmada, EBA'nın kullanımıyla ilgili nitel boyutlu çalışmalara ulaşmak için Google Scholar ve Yükseköğretim Kurulu veri tabanlarından taramalar yapılmış ve EBA uygulamalarının etkililiğiyle ilgili bir meta-tematik analiz çalışması yürütülmesi hedeflenmiştir. Meta-tematik analiz, nitel kapsamda yürütülmüş, doküman incelemesine dayalı olarak toplanan araştırmalardaki verilerin ortak bir düzlem bağlamında incelenerek yeniden tema ve kodlar şeklinde ifade edilmesidir. Doküman analizine dayalı ulaşılan veriler içerik analiziyle çözümlenmiş ve farklı tema ve kodlara ulaşılmıştır. Bu kapsamda, EBA'nın kullanım amaçları, kullanım sıklığı ve karşılaşılan sorunlar başlıklı temalar oluşmuştur. İlgili temalar altındaki kodların uyum değerleri hesaplanarak çok iyi düzeyde uyum elde edilmiştir. Araştırma bulgularında elde edilen tema ve kodlar doğrultusunda EBA uygulamalarının kullanım amaçları, EBA uygulamalarının öğretimin kademelerine göre kullanım sıklıkları ve uygulamanın kullanımı sırasında ortaya çıkan sorunlar ele alınmıştır. Meta-tematik analiz bağlamında yapılan değerlendirmede, EBA uygulamalarının öğrenme çevresine sağladığı katkılar dikkat çekmiştir. E-kitap, içerik ve doküman sağlama, araştırma yapma, ödev verme gibi kullanım amaçlarının olduğu anlaşılmıştır. Öğrenme öğretme süreci içerisinde öğrencilerin ve dersin durumuna göre bu uygulamadan yararlanılması önerilmektedir. Sınıf düzeyine göre kullanım sıklığı incelendiğinde, lise, ortaokul ve ilkökul kademelerinde etkili bir şekilde kullanılabilirdiği belirlenmiştir. Ancak ilgili uygulamanın kullanımı sırasında, teknik sorunlar, internet problemi, öğrenci katılım yetersizliği, içerik yetersizliği gibi bazı sorunlarla karşılaşılabilir. Çevrimiçi öğrenme imkânı sunan EBA platformunun altyapı yetersizlikleri ve teknik sorunları giderilmesi durumunda, her yerde ve her zaman öğrenme imkânı sunan etkili bir öğrenme yolu olduğu belirtilebilir. Bu noktada, mevcut araştırma yürütülen çalışmalarda katılımcı görüşlerini yansıtarak alanyazına EBA'nın kullanımıyla ilgili düşüncelerin paylaşılmasını sağlamıştır.

Anahtar Kelimeler: EBA, öğrenme süreci, meta-tematik analiz.

ABSTRACT

The aim of this research is to discuss the use of Education Information Network (EBA) applications, which is an online social education platform, in the classroom, the attitudes of teachers and students towards these applications, the application conditions and levels. In this way, teachers' perspectives, frequency of use and negative aspects of EBA will be determined. In this study, Google Scholar and Higher Education Council databases were scanned to reach qualitative studies on the use of EBA, and

it was aimed to conduct a meta-thematic analysis study on the effectiveness of EBA applications. Meta-thematic analysis is the re-expression of data in the context of a common plane, in the form of themes and codes, in the studies conducted in a qualitative context and collected based on document analysis. The data obtained based on document analysis were analyzed by content analysis; different themes and codes were reached. In this context, themes such as EBA's purposes of use, frequency of use and problems encountered. A very good level of coherence was obtained by calculating the coherence values of the codes under the relevant themes. In line with the themes and codes obtained in the research findings, the purposes of use of EBA applications, the frequency of use of EBA applications according to the levels of education and the problems that arise during the use of the application are discussed. In the evaluation made in the context of meta-thematic analysis, the contributions of EBA applications to the learning environment drew attention. It has been understood that EBA has purposes such as providing e-book, content and documents, doing research, and giving homework. It is recommended to use this application according to the situation of the students and the course in the learning-teaching process. When the frequency of using EBA is examined according to the grade level, it has been determined that it can be used effectively in high school, secondary school and primary school levels. However, it has been understood that some problems such as technical problems, internet problem, lack of student participation, lack of content may be encountered during the use of the relevant application. It can be stated that the EBA platform, which offers online learning, is an effective learning way that provides learning anywhere and anytime, in case of infrastructure deficiencies and technical problems. At this point, the current research has enabled the sharing of thoughts about the use of EBA in the literature by reflecting the views of the participants in the studies carried out.

Keywords: EBA, learning process, meta-thematic analysis.

1.GİRİŞ

Hızla değişen ve gelişen günümüz dünyasında teknolojiye yapılan büyük ilerlemeler insanlık tarihi açısından önemli bir yere sahiptir. Albay'a (2015) göre, insanlar yaşamlarını kolaylaştırmak veya daha faydalı sonuçlara ulaşmak için teknolojiyi hayatının bir parçası haline getirmiştir. 21. yüzyılda dünyamız, bilimsellik ve iletişim teknolojisinin ilerlemesi ile beraber büyük bir değişim içerisine girmiştir (Akt, Fidan, Erbasan ve Kolsuz, 2016: 626). Gelişmiş ülkeler teknolojiyi hem ileri düzeyde kullanıp geliştirmekte hem de kendilerini yenilemek, daha iyi sonuçlar çıkarabilmek adına sürekli bir çalışma halindedir. Gelişmiş ülkelerin teknolojiyi en üst düzeyde kullandıkları alanların en başında ise eğitim gelmektedir. Eğitim sistemi içerisinde teknolojiyi en etkili biçimde kullanıldığımızda, teknolojinin öğretmenler ve öğrenciler için oldukça yararlı ve verimli sonuçlar ortaya çıkardığı bilinmektedir. Öğretmenler için bilgiyi aktarmada kolaylık sağlamasının yanında öğrenciler için ise öğrenimde kalıcılık ve aktif katılım gibi pek çok olanak sağlamaktadır. Teknolojinin sürekli değişimliğe uğradığı ve geliştiği dünyamızda, ülkemizde eğitim veren kurumlar bu değişikliklere ayak uydurmak, eğitim alanında teknolojiyi daha etkili biçimde kullanabilmek ve eğitimi daha gelişmiş, ulaşılabilir hale getirmek için farklı projeler ortaya çıkarmaktadır. Teknolojinin eğitim alanına daha verimli bir biçimde harmanlanması için Milli Eğitim Bakanlığı'nın uygulamaya geçirdiği pek çok proje vardır. Bunların en başında ise FATİH (Fırsatları Arttırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi) projesi gelmektedir. Projenin en önemli birimi olan "e-içeriğin Sağlanması ve Yönetilmesi" bağlamında Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü tarafından çevrimiçi sosyal bir eğitim platformu olan Eğitim Bilişim Ağı (EBA) meydana gelmiştir.(MEB, 2014).

FATİH Projesi, bu zamana kadar ortaya çıkartılan en geniş ve en kapsamlı sosyal eğitim projesidir. Bu proje kapsamında planlanan okulların teknolojik alt yapılarının yeniden düzenlenip geliştirilmesi ve öğrencilerin eğitim hayatları boyunca ulaşmak istedikleri tüm bilgilere kolaylıkla ulaşmalarını sağlayacakları bir sistem amaçlanmaktadır (URL-1, 2019). Bu sistem doğrultusunda okullara akıllı tahta düzenekleri kurulmuş, internet alt yapıları iyileştirilmiş ve geliştirilmiştir. Teknolojiyi her öğretmenin ve her öğrencinin rahat ve kolay biçimde ulaşılabilirliği sağlanmıştır. Fatih'e (2021) göre, eğitim ve öğretim süreci içerisinde ders içeriklerinin elektronik ortamda ortaya çıkarılması öğrencilerin erişmek istedikleri bilgileri kolaylaştırarak, etkin bir öğrenme ortamı sağlayarak, eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanarak EBA'nın öğrenim sürecini kolaylaştırması amaçlanmıştır. EBA platformu çevrimiçi ve etkileşimli bir platformdur. İçeriğinde eğitici içerik sunmak, zengin bilgi akışı sağlamak, bilişim kültürünü yaygınlaştırmak, içerik taleplerine cevap vermek, bilgiyi kullanmak ve yeniden yapılandırmak, farklı öğrenme tekniklerine hitap edebilmek ve bilimsel teknolojiyi bir araç olarak kullanmak amaçlanmıştır (Alsancak, 2021: 36).

EBA, elektronik ortamda eğitimi geliştirip, öğrencilerin bilgiye en hızlı ve en kolay biçimde ulaşmasını sağlamak amacıyla geliştirilen bir web platformudur. EBA, eğitim sistemimizde meydana çıkan teknolojik ihtiyaçların en etkili biçimde sonuçlandırılması için önemli bir yere sahiptir. Eğitimcilerin ve öğrencilerin en verimli biçimde faydalanabileceği, tüm sınıf seviyelerine uyumlu, bünyesinde e-içeriğin bulunduğu, birçok duyuya hitap edecek biçimde tasarlanmış, dersleri daha eğlenceli ve kalıcı bir şekilde getiren ve görsel, işitsel alandan zenginleştirilmiş bir internet ağıdır (Bout, 2015: 9). EBA, dijital platformlarda eğitim öğretim süreci içerisinde katkı sağlayacak tüm bileşenleri tek bir çatı altında toplayan bir bilişim ağıdır. Yurt içi ve yurt dışında yer alan öğrencilere uygun eğitim teknolojisini toplayarak kullanım için olanak sağlamaktadır. Zaman ilerledikçe içeriğini zenginleştiren ve geliştiren EBA eğitim teknolojisinde meydana gelen çok büyük bir açığı kapatmaktadır (Güvende, 2014).

Yaklaşık 20 milyon kullanıcıyı bünyesinde barındıran EBA ülkemizde oluşturulan en kapsamlı sosyal eğitim platformudur. Bünyesinde yer alan kullanıcıya eğitim alanında pek çok olanak sağlamaktadır. Bunların içerisinde eğitim araçları, eğitim içerikleri, eğitici videolar, online ders uygulamaları, ödev aktarım ve paylaşım sistemi gibi özellikleri sağlayan geniş kapsamlı bir eğitim aracıdır. EBA, öğretmenlerin ve öğrencilerin kolaylıkla kullanabildiği ve ulaşabileceği eğitim aracı olmasının yanı sıra, eğitsel içerikleri de içerisinde barındıran bir sistemdir (Aktay ve Keskin, 2016). EBA elektronik materyalleri sağlayan bir platform olmak ile birlikte aynı zamanda öğretmenlerin kendi materyallerini geliştirmelerine, öğrencilerin ulaştıkları bu materyalleri değiştirip farklı materyalleri tasarlayacak imkanlar sağlamalarına ve öğrencilere en hızlı biçimde ulaştırıp farklı sınıflarla paylaşımına açmalarına olanak sağlar.

EBA, öğretmenlere meslektaşları ile fikir alışverişi yapabilme, eğitsel tartışmalara olanak sağlama, e-içerik üretmek için çeşitli yöntemler geliştirme gibi imkânlar sunarken öğrenciler açısından bakıldığında ise öğretmenleri tarafından paylaşılan kaynaklara erişim sağlayabilme, akranları ile iletişim kurabilme ve paylaşım yapabilme, ödev takibi ve geri dönüşü sağlayabilme ve geleneksel öğrenmenin dışında farklı bir öğrenme türüyle karşılaşmaları gibi olanaklar amaçlanmıştır (URL-2, 2018). Bu anlamda öğretmenlerin EBA'ya yönelik düşünceleri yenilenen ve gelişen eğitim olanaklarını artırma ve verimi sağlama alanında çok önemli bir yere sahiptir. EBA'da meydana gelen değişiklikler, gelişmeler öğretmenlerin düşünceleri ve tecrübeleri doğrultusunda değişime ve gelişime uğramaktadır. EBA

uygulamaları ortaya konulurken ortaya çıkan bu değişimler ve gelişimler oldukça önemli bir yere sahiptir.

Araştırmanın amacı ve önemi

Yapılan bu çalışma kapsamında Milli Eğitim Bakanlığı'nca uygulanan FATİH projesi kapsamında oluşturup geliştirilen EBA'ya yönelik öğretmenlerin ve öğrencilerin kullanım amaçları, EBA kullanım sorunları, EBA'nın sınıf düzeyine göre kullanım sıklıkları incelenmiştir. Aynı zamanda öğretmenlerin kullanım durumlarını, amaçlarını, sorunlarını, kullanım sıklığını belirlemek ve siteye ilişkin değerlendirme yapmalarını sağlamak amaçlanmıştır. Çalışma konusu oluşturulurken, eğitim alanında yürütülen güncel projeler ve sorunlar incelenerek konu seçimine karar verilmiştir. Yapılan araştırmalar ve incelemeler kapsamında, EBA (Eğitim Bilişim Ağı) adlı eğitim platformu olarak hizmet veren sitenin incelenmesine karar verilmiştir. Bu çalışmada ortaya çıkan problemlerin durumunu belirleyerek ilgili sorunlara kalıcı çözümler bulmak önemsenmiştir. Yapılacak olan çalışma ile öğretmenlerin EBA hakkında sahip oldukları bilgi düzeyleri, EBA'nın kullanılabilirliği, etkililiği ve verimliliği hakkında bilgiler kazandırılacaktır. Bir anlamda öğretmenlerimizin teknoloji ile olan ilişkisi de ortaya konulmuş olacaktır. Bu çalışma kapsamında, öğretmenlerin EBA'yı kullanım sıklıklarının belirlenmesinin yanında EBA'yı hiç kullanmayan ve EBA'dan haberdar olmayan öğretmenler olup olmadığını belirlemek de ayrıca hedeflenmiştir. Öğretmenlerin EBA hakkındaki tutumları ve görüşleri çalışmanın oluşturulmasında önemli bir noktaya sahiptir. Fatih Projesi ve EBA, uygulanmaya devam ettikçe bu çalışma tekrarlanarak veya benzeri çalışmalar yapılarak daha verimli sonuçlar elde edilebilir.

2.YÖNTEM

Araştırma Modeli

FATİH projesi bileşenlerinden biri olan EBA'ya yönelik öğretmen ve öğrencilerin tutumlarını, uygulama koşullarını değerlendirmek ve EBA'ya yönelik bakış açılarını ve EBA kullanım sıklıklarının değerlendirmek amacıyla mevcut araştırmada meta-tematik analiz yaklaşımına uygun hareket edilmiştir. Bir konunun nitel kapsamda yürütülmüş, doküman incelemesine dayanan, detaylı bir biçimde ele alınıp incelenen araştırmalardaki verilerin ortak bir düzlemde ele alınarak yeniden tema ve kodlar şeklinde ifade edilmesi meta-tematik analiz (Batdı, 2019) süreci kapsamında gerçekleştirilmektedir.

Gerekli tüm literatürler araştırmacılar tarafından taranmış ve analiz edilerek eğitim sürecinde EBA platformunun kullanımı değerlendirilmiştir. Yapılan araştırmanın tüm süreçlerinde farklı kaynaklar taranıp yardım alınmıştır. Farklı kaynakların bilgi düzeylerinden yararlanılabilmek için elektronik ortamlarda literatür taramasına başvurulmuştur. Taramalarda, pek çok dergi, makale ve tez incelemesine başvurulmuştur. Araştırmanın tüm sürecinde YÖK Ulusal Tez Merkezi ile Google Scholar veri tabanlarına öncelik verilmiş ve bu veri tabanları itinayla taranmıştır. Elektronik ortamlardaki veri tabanlarında araştırma yapılırken "EBA nedir?", "EBA uygulamaları nelerdir?", "EBA ve öğrenme süreci" gibi anahtar kelimeler kullanılmıştır. Elde edilen taramalar neticesinde veriler, içerikle doğru orantılı olacak biçimde alt başlıklar şeklinde ortaya konulmuştur.

Araştırmanın kapsamı 2015-2019 yılları arasında yayımlanan makaleler, tezler, dergiler ve kitaplar yardımıyla oluşturulmuş ve analize dâhil edilmiştir. Elde edilen içeriğin analizinde referans kodlar, şeffaflığı sağlamak amacıyla katılımcı görüşleriyle beraber verilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

Araştırmada doğrudan alıntılara yer verilmesi araştırmının güvenilirlik düzeyini arttırmıştır. Oluşturulan referans kodlar hangi cümleden alındıysa katılımcı görüşünün tam cümlesiyle birlikte verilmiştir. Literatürdeki çalışmalar ilişkili veri tabanlar üzerinden taranırken, tezler "T" (Örn: T282018-s.104), makaleler "M" (Örn: M5-s.196) ve kitaplar ise "K" (Örn: K9-895) ile kodların bulunduğu sayfa numaraları eklenerek kodlanmıştır. Çalışmalara ulaştıktan sonra içerik analizi yapılarak çalışmalardan kodlar çıkarılmış ve temalar oluşturulmuştur.

BULGULAR

Yapılan bu çalışma kapsamında Milli Eğitim Bakanlığı'na uygulanan FATİH projesi kapsamında oluşturup geliştirilen EBA'ya yönelik öğretmenlerin ve öğrencilerin EBA kullanım amaçları, EBA kullanım sorunları, EBA'nın sınıf düzeyine göre kullanım sıklıkları incelenmiştir. Aynı zamanda öğretmenlerin EBA kullanım durumlarını ve sıklığını belirlemek ve siteye ilişkin değerlendirme yapmalarını sağlamak amaçlanmıştır.

Şekil 1: EBA Uygulamalarının Kullanım Amaçları

Şekil 1'de EBA uygulamalarının kullanım amaçları belirlenmiştir. Bu amaçlar içerisinde "Doküman sağlama kolaylığı ve e- kitaplara erişim kolaylığı" şeklindeki ifadeler rastlanmaktadır. M1 kodlu çalışmadan alıntılanan "EBA uygulamalarının sayesinde bilgiye ve dokümanlara ulaşmada kolaylık yaşıyorum." şeklinde ifade bu bağlamda referans olarak belirtilebilir. Uygulama aşaması başlığı altında, eğitsel oyun, proje araştırmaları, bilgi alışverişi ve materyal kullanımı sıralanabilir. Bu noktada EBA uygulamaları boyutunda M2 kodlu çalışmadan alıntılanan "EBA' dan eğitsel oyunlar oynatırım.", "EBA' dan internet ağları yapısıyla ilgili bilgi alışverişinde bulunurum.", Y1 kodlu çalışmadan

alıntılanan “EBA sayesinde materyallerin gerçekçilik boyutuyla öğrencilere sunup somutlaştırarak öğrenmelerini kolaylaştırırım.” ifadeleri örnek olarak gösterilebilir. EBA uygulamalarının zekâ düzeylerinin türüne göre katkı sağlaması amacına uygun olarak M4 kodlu çalışmadan alıntılanan “Konuyu öğrencilere derste anlatıyoruz. Görsel videolar öğrencilerin daha çok aklında kalıp kalıcı öğrenmeyi sağlıyor. EBA, işitsel ve görsel olduğu için farklı zeka türlerine hitap ediyor. Bu nedenle öğrencilerin çabuk anlamasını, soyut düşünmesini sağlıyor.” şeklinde ifade örnek olarak verilebilir.

Şekil 2: EBA Uygulamalarının Sınıf Düzeyine Göre Kullanım Sıklığı

Şekil 2’de EBA uygulamalarının sınıf düzeyine göre kullanım sıklığı incelenmiştir. EBA uygulamaları İlkokul, ortaokul, lise düzeylerinde öğretmenlerin kullanım sıklığına ilişkin ifadeler yansıtılarak belirlenmiştir. Bu bağlamda, M3 kodlu çalışmadan alıntılanan “EBA lise programlarıyla uyumlu, bant genişliği olan tarih dersi kazanımlarıyla örtüşen bir yapıya sahiptir.” ifadesi ilgili kodları oluştururken referans olarak alınmıştır. M4 kodlu çalışmadan alıntılanan “Konuyu öğrencilere derste anlatıyoruz. Görsel videolar öğrencilerin daha çok aklında kalıp kalıcı öğrenmeyi sağlıyor. EBA, işitsel ve görsel olduğu için farklı zeka türlerine hitap ediyor. Bu nedenle öğrencilerin çabuk anlamasını, soyut düşünmesini sağlıyor.” şeklinde ifade de ayrıca örnek bir alıntı cümlesidir. Ortaokul düzeylerinde öğretmenlerin kullanım sıklığına ilişkin M5 kodlu çalışmadan alıntılanan “EBA uygulamaları öğrencilerin derse yönelik olan ilgi, istek ve motivasyonlarını arttırmaktadır.” ifadesi ile aynı çalışmadan alıntılanan “EBA uygulamalarının eğitim öğretim aşamasındaki ortaya çıkan sorunların çözümüne olumlu bir katkı sağladığını düşünüyorum.” şeklindeki cümleler örnek alıntı ifadeleri olarak sunulabilir. İlkokul düzeylerinde öğretmenlerin kullanım sıklığına ilişkin M6 kodlu çalışmadan alıntılanan “EBA uygulamaları sayesinde işlediğim ders ve konuların daha açık ve anlaşılır bir şekilde olduğunu, öğrencilerin öğrenme aşamasında daha kalıcı öğrenme gerçekleştirdiğini gözlemledim.” ifadesi ile Y1 kodlu çalışmadan alıntılanan “EBA uygulamalarında kullanılan görsel içeriğin fazlalığı, video izlenme olanakları, oyun odaklı eğitim imkânları ders uygulama ve etkinliklerini daha eğlenceli ve kalıcı hale getirmeyi sağlamaktadır.” şeklinde ifade referans cümlelerine örnektir.

Şekil 3: EBA Uygulamalarının Kullanım Sorunları

Şekil 3’te EBA uygulamalarının kullanım sorunları incelenmiştir. EBA uygulamaları sürecinde ortaya çıkan kullanım sorunlarından olan programlardaki alt yapı eksikliği sorunuyla ilgili M7 kodlu çalışmadan “*Ders esnasında EBA’ ya fazla yüklenme olduğu için çökmeler, donmalar meydana geliyordu ve ders yapamıyorduk.*” şeklindeki referans cümlesi belirtilebilir. Y2 kodlu çalışmadan alıntılanan “*EBA uygulamalarının eksiksiz yürütülmesi için öncelikle alt yapının eksiksiz olması gerekir. Eğitimcilerin konuya tamamen hakim olmaları gerekmektedir. EBA’ da ki konuların sürekli güncellenmesi ve çeşitliliğinin artması lazım..*” şeklindeki ifade de bu noktada örnek olarak gösterilebilir. Diğer yandan, ortaya çıkan teknolojik cihaz eksikliği ile ilgili M7 kodlu çalışmadan “*Öğrencilerimizin evlerinde tablet veya bilgisayar olmaması teknolojik cihazlara kolay ulaşım sağlayamamaları bizim için süreci oldukça güçleştirmiştir.*” şeklindeki alıntı cümlesi ifade edilebilir. EBA uygulamaları kullanım sorunları sırasında ortaya çıkan en temel sorunlardan birisi olan öğrenci katılım eksikliğine ilişkin ise M7 kodlu çalışmadan alıntılanan “*İnternet sıkıntısı veya devamsızlık problemlerinden dolayı derslere hiç gelemeyen öğrenciler var ve biz bu öğrencilere aylardır ulaşamıyoruz.*” şeklindeki cümle referans olarak belirtilebilir. EBA uygulamaları kullanım sıkıntılarında olan içeriğin yetersiz olması ile ilgili Y3 kodlu çalışmadan ise son olarak “*EBA uygulamaları sosyal platformunun içeriğinin yetersiz olduğunu düşünüyorum. Test, ödev, konu anlatımı ve video gibi etkinlikler artırılıp görsellerle zenginleştirilmelidir.*” biçimindeki alıntı ifadesi örnek verilebilir.

SONUÇ

Yapılan bu çalışmada, EBA uygulamalarının amaçları, sınıf düzeyine göre kullanım sıklıkları ve kullanımda karşılaşılan sorunlar incelenmiş; çeşitli tema ve kodlar oluşturulmuştur. Araştırma kapsamında meta-tematik analiz kullanılarak nitel boyutlu bir araştırma yürütülmüştür. Meta-tematik

analiz sonucunda EBA uygulamalarının kullanım amaçları, sınıf düzeyine göre kullanım sıklıkları ve sorunlara yönelik çok sayıda koda ulaşılmıştır. Bu sonuçlar ışığında EBA uygulamalarının öncelikle içerik sağlama açısından öğretmen ve öğrencilere kolaylıklar sağladığı, sınıf içi uygulamalarda öğrencilerin yararına oldukça faydalı sonuçlar ortaya koyduğu anlaşılmıştır. EBA uygulamaları ile birlikte öğrencilerine alıştırmaya ve etkinliklerin paylaşımında yer alma, öğretmenler arasında bilgi alışverişinde bulunma, kendisinin ve öğretmen meslektaşlarının arasında bilgi alışverişinde bulunma, kendisinin ve meslektaşlarının öğrencilerine yaptığı paylaşımları görme, ders anında EBA uygulamalarını kullanarak öğretim sürecinden faydalanma gibi pek çok özelliğinden yararlanılabilmektedir (Kaya Keleş, 2022). Aktay ve Keskin'e (2016) göre, EBA uygulamaları öğrencilere ödev verme kolaylığı ve ödevi en hızlı yoldan ulaştırma avantajı sağlamaktadır. Farklı zekâ türlerine hitap etmesi açısından öğrencilerde öğrenmeyi kolaylaştırmakta ve kalıcı öğrenmeler oluşturmaktadır. İncelenen araştırmalar sonucunda EBA uygulamalarının pek çok avantaja sahip olduğuna, kullanım rahatlığı, öğrenme kolaylığı sağlaması, kalıcı öğrenmeye katkı sağlaması, öğrencilerde dikkat çekiciliği sağlayarak eğlenceli öğrenmeler sağlaması gibi pek çok katkısının olduğu ortaya çıkmıştır. EBA kullanım sorunları değerlendirildiğinde ise Türkiye genelinde ortaya çıkan en önemli sorunun alt yapı yetersizliği olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra veli bilinçsizliği, öğrenci katılım azlığı, öğretmenlerin teknolojik yetersizlikleri de EBA uygulamalarında ortaya çıkan temel sorunlar olarak ele anlaşılmıştır. Bu bağlamda EBA uygulamalarının öğrenci, öğretmen ve veli açısından pek çok katkısı olduğu ortaya çıkarılmış olup eksik yönleri belirlenmiştir. Belirlenen eksikliklerin Milli Eğitim Bakanlığı, müdürlükler, öğretmen ve öğrenciler açısından giderilebilecek nitelikte, çözümü olan sorunlar olduğu anlaşılmıştır. EBA'nın öğrenme ortamına etkisinin daha büyük ve öğrenciler açısından daha fayda sağlayıcı nitelikte olması amacıyla sorunların giderilerek daha planlı ve yaygın şekilde kullanılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Aksoy, N.(2017). EBA'nın (Eğitim Bilişim Ağı) Kullanım Amacı, Karşılaşılan Sorunlar Ve Çözüm Önerileri(yayınlanmamış yüksek lisans tezi).Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.
- Alabay, A. (2015). *Ortaöğretim Öğretmenlerinin ve Öğrencilerinin EBA(Eğitim Bilişim Ağı) Kullanımına İlişkin Görüşleri Üzerine Bir Araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Alsancak, E. (2021). *Ortaokul öğretmenlerinin eğitim bilişim ağı'nı (EBA) eğitim öğretim sürecinde kullanımının incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Aztekin, B.(2020). *Öğretmenlerin Eğitim Bilişim Ağına (EBA) Yönelik Farkındalık Düzeyleri Ve Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.
- Batdı, V. (2019). Meta-tematik analiz. V. Batdı (Ed.), *Meta-tematik analiz: Örnek uygulamalar içinde*. (s. 10-76). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Bout, B. (2015). Eğitimde Fatih Projesi. *Eğitimde Fatih Projesi Eğitim Teknolojileri Zirvesi* (s. 9-12). Ankara: Mater Matbaacılık

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

- Güvende, M.G. (2014). *Millî eğitim bakanlığı'nın öğretmenlere sunmuş olduğu çevrimiçi eğitim ve paylaşım sitelerinin öğretmenlerce kullanım sıklığının belirlenmesi: eğitim bilişim ağı (EBA) örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Kaya Keleş, S. (2022). *Uzaktan Eğitimde EBA Kullanımının Öğrencilerin Başarı Ve Motivasyonuna Etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Kurtdede Fidan, N., Kolsuz, S. ve Erbasan, Ö. (2016). Sınıf Öğretmenlerinin Eğitim Bilişim Ağı'ndan (EBA) Yararlanmaya İlişkin Görüşleri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(45), 626-637.
- Kuyubaşoğlu, M. ve Kılıç, F. (2019). Ortaokul Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Eğitimde Bilişim Ağı (EBA) Kullanım Düzeylerinin İncelenmesi. *İleri Eğitim Çalışmaları Dergisi*, 1(1). 2-52.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2014). Eğitimde Fatih Projesi. <http://www.EBA.gov.tr> adresinden 14 Ekim 2021 tarihinde erişilmiştir.
- Özgümüş, Ö. (2018). *Bursa İlinde Öğrenci-Veli-Öğretmenlerin Eğitim Bilişim Ağının (EBA) Kullanım Sıklığının Belirlenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- Şahin, M. ve Erman, E. (2019). Tarih Dersi Öğretmenlerinin Eğitim Bilişim Ağı'na (EBA) İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 49, 256-275.
- URL-1, 2019. <http://fatihprojesi.meb.gov.tr/about.html>
- URL-2 (2018). <http://www.EBA.gov.tr/hakkimizda>
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (11. basım). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

HARMANLANMIŞ ÖĞRENMEYE GENEL BİR BAKIŞ

AN OVERVIEW OF BLENDED LEARNING

Doç. Dr. Veli BATDI

Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

ORCID ID: 0000-0002-7402-3251

Yüksek Lisans Öğrencisi Mehtap YOKAK

Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü

ORCID ID: 0000-0001-5668-5721

ÖZET

Teknoloji sürekli gelişmekte ve insanoğlunun hayatındaki rolü her geçen gün artmaktadır. Değişen yaşam biçimleri eğitimin değişmesine eğitim de yaşam biçimlerinin değişip yenileşmesine sebep olmaktadır. Eğitim ve insan yaşam biçimlerinin birbirlerini karşılıklı olarak etkiledikleri aşikârdır. Covid-19 pandemisi süresince geleneksel eğitimin yapılamaması, eğitimin çevrim içi platformlara taşınmasına neden oldu. İnsanlar yaşamlarını sosyal ilişkilerini, sağlık, eğitim gibi temel sosyal ihtiyaçlarını çevrim içi platformlara taşıdılar. Bu süreçte geleneksel eğitim yönteminin uygulanması mümkün olmadı ve yerini uzaktan eğitim yöntemi aldı. Fakat uzaktan eğitimin; sosyalleşmeye olumsuz etki etmesi, uygulamalı katılım gerektiren atölye ve laboratuvar gibi alanlarda çalışmayı kısıtlaması, teknolojik donanım yetersizliği, ağ problemleri gibi dezavantajlarıyla da karşılaşmıştır. Bu noktada, geleneksel eğitim ve uzaktan eğitimin avantajlarını birleştiren yeni bir öğrenme yaklaşımı geliştirilmiştir. Geliştirilen yeni yöntem harmanlanmış öğrenme yaklaşımıdır. Dünya literatüründe hibrit öğrenme olarak da bilinmektedir. Harmanlanmış öğrenme yaklaşımında yüz yüze eğitim ve uzaktan eğitim birlikte kullanılmaktadır. Geleneksel eğitim kısmı öğrenmeye yönelik, analiz, sentez ve değerlendirme aşamalarını kapsarken, uzaktan eğitim kısmı bilginin alınma ve kavrama aşamalarını kapsamaktadır. Hangi kısmı ne kadar kullanacağı eğitimin planlayıcısına bırakılmıştır. Bu çalışmada harmanlanmış öğrenmeye genel bir inceleme yapmak amaçlanmıştır. Bir derleme çalışması olan bu araştırmada, Google Scholar, YÖK tez merkezi, Taylor and Francis veri tabanlarında, harmanlanmış öğrenme, hibrit öğrenme anahtar kelimeleri kullanarak alan yazın taraması yapılmıştır. Toplanan veriler harmanlanmış öğrenmenin amacı, bileşenleri, avantajları, harmanlanmış öğrenme ortamları ve süreci başlıklarıyla incelenmiştir. Sonuç olarak harmanlanmış öğrenmenin doğru şekilde yapılandırıldığında ve teknolojik yetersizlik sorunu ortadan kaldırıldığında verimli bir eğitim yaklaşımı olduğu öğrenci başarı ve motivasyonunu olumlu yönde etkilediği kanısına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Harmanlanmış öğrenme, teknoloji, öğrenme ortamı, derleme.

ABSTRACT

Technology is constantly developing and its role in human life is increasing day by day. Changing lifestyles cause changes in education and education causes lifestyles to change and renew. It is obvious that education and human life styles affect each other mutually. The inability to provide traditional education during the Covid-19 pandemic has led to the transfer of education to online platforms. People moved their lives, social relations, basic social needs such as health and education to online platforms. In this process, it was not possible to apply the traditional education method and it was replaced by the distance education method. But distance education has also disadvantages such as negatively affecting socialization, restricting working in areas such as workshops and laboratories that require hands-on participation, inadequacy of technological equipment, and network problems. At this point, a new learning approach has been developed that combines the advantages of traditional education and distance education. The new method is called the blended learning approach. It is also known as hybrid learning in the world literature. In the blended learning approach, face-to-face education and distance

education are used together. While the traditional education part covers the stages of analysis, synthesis and evaluation for learning, the distance education part covers the stages of knowledge acquisition and comprehension. Which part and how much to use is left to the planner of the training. In this study, it is aimed to make a general review of blended learning. In this study, which is a review study, a literature review was conducted using the keywords of blended learning and hybrid learning in Google Scholar, Council of Higher Education thesis center, Taylor and Francis databases. The collected data were examined under the headings of blended learning, its components, advantages, blended learning environments and process. As a result, it has been concluded that when blended learning is structured correctly and the problem of technological inadequacy is eliminated, it is an efficient educational approach and positively affects student success and motivation.

Keywords: Blended learning, technology, learning environment, review.

GİRİŞ

Harmanlanmış öğrenme, aslında uzun zamandır çalışılan ve uygulanan bir alan olmakla birlikte Covid-19 salgınıyla birlikte daha fazla gündeme gelmiştir. Harmanlanmış öğrenme, çevrimiçi öğrenme ve yüz yüze öğrenmenin iyi taraflarını ve güçlü yönlerinin birleşmesini kapsamaktadır (Ünsal, 2010). Küresel olarak tüm dünyayı etkisi altına alan Covid-19 sürecinde yüz yüze eğitimde yaşanan etkileşimin yanında teknoloji entegrasyonu anlam ve önemi daha belirgin hale gelmiştir. Tüm bu değişimler göz önünde bulundurulduğunda eğitim sisteminde teknoloji temelli uzaktan eğitim ve geleneksel eğitimi harmanlayan harmanlanmış öğrenmenin kendisine eğitim platformlarında güçlü bir yer edinmesi kaçınılmazdır.

Harmanlanmış öğrenme yüz yüze ve çevrimiçi öğrenme atmosferlerinin avantajlı taraflarının birleştirilmesiyle en etkili ve verimli öğrenme atmosferinin yaratılmasına dayanmaktadır (Koç, 2019). Öğrenenlerin ferdi farklılıklarının bulunması öğrenme atmosferlerinin bu duruma adapte olacak şekilde tanzim edilmesini gerektirir. Harmanlanmış öğrenme atmosferleri oluşturulurken “konu, bağlam, öğretici ve öğrenen” özellikleri önemli öğeler olarak karşımıza çıkar. Bu öğelerin gereksinimlerine yanıt verebilen öğrenme ortamının öğrenmenin önündeki engelleri en alt seviyeye indireceği söylenebilmektedir. Bu sayede teknolojinin doğru ve yerinde kullanımıyla harmanlanmış öğrenme atmosferleri zengin ve etkili bir öğrenme tecrübesi yaratma potansiyelini barındırmaktadır (Cabı ve Gülbahar, 2013).

Bu araştırmada harmanlanmış öğrenmenin avantajları ve akademik başarıya olumlu etkisi ele alınmak istenmiştir. Başarı, tutum ve motivasyon seviyeleri, bir disiplin karşısında öğrencide yüksek seviyede bulunması amaçlanan değişkenlerdendir. Söz konusu değişkenler birbirleriyle ilişkilidir ve öğrenenin disipline olan tavır ve güdülenme seviyesi başarıyı direkt olarak etkilemektedir. Tercih edilen öğretimsel materyaller, yaklaşımlar, metot ve teknikler öğrenenin tavır ve motivasyonundan dolayı da başarısını arttırmaya dönüktür. Klasik metotlarda sınıf içinde öğretmen odaklı eğitim anlayışı hâkimken çağdaş metotlar eğitimin bireyselleştirilmesini ve sınıf içiyle sınırlı kalmamasını öngörür. Bilgisayarlarla ve bilgisayarlar aracılığıyla sağlanan materyallerin de eğitim ortamında kullanılması öğrencilerle öğrenenler bakımından pek çok avantaj sunmaktadır. Bundan dolayı eğitim yaklaşımı olarak “Harmanlanmış Öğretim Modelinin öğrencilerin başarılarını, tutumlarını ve güdülenmelerini artırma konusunda önemli olduğu anlaşılmaktadır. Harmanlanmış öğrenmede, bilgilerle beceriler bireylere doğru vakitte ve doğru yöntemler ile teknolojik metotların kullanılıp harmanlanmasıyla yüksek başarı oluşturmaktadır (Ünsal, 2010). Harmanlanmış öğrenmenin gerçekleştiği ortamlarda öğretmenlerin

internet ortamına “metin, ses, video, animasyon, resim vb.” nesnelere yüklemesiyle öğrencilerin söz konusu nesnelere istifa etmesiyle birden çok duyuya hitap etmesi sağlanmakta ve daha etkin öğrenme süreçleri oluşturulabilmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, harmanlanmış öğrenmeye yönelik alanyazın taraması yaparak ulaşılan bilgileri kavramsal bir çerçevede sunmaktır. Bu amaçla, harmanlanmış öğrenmenin tanımı, özellikleri, amacı, bileşenleri, avantajları, harmanlanmış öğrenme ortamları ve süreci başlıkları sunulmuştur. İlgili sunumların araştırmacı ve konuyla ilgili kişilerin harmanlanmış öğrenme konusundaki bilgilerine katkı sunacağı beklenmektedir.

YÖNTEM

Bu araştırmada literatür taraması aracılığıyla alan yazında yapılan yerli ve yabancı kaynaklara ulaşılmıştır. Literatür taraması, bilimsel çalışmalar için önemli bir aşamadır. Literatür taraması yöntemi ile yapılan çalışmalarda araştırmanın amacı, araştırmanın soruları, problemin tespit edilme ve hipotezler geliştirme aşaması, yöntem ve sonuç aşaması literatür taramasında ulaşılan bilgiler ile desteklenir ve sunulur (Demirci 2014, s.73) Literatür taraması, alan yazında var olan eksiklikleri ve boşlukları gidermekte, daha önce yapılmış olan çalışmaları genişletmekte ve zenginlik katmaktadır. Literatür taraması yapıldığı aşamada geniş kapsamlı bir tarama ve derleme yapılmış, pek çok farklı kaynaktan aramalar gerçekleştirilmiştir. Google Scholar, YÖK Tez Merkezi, Taylor and Francis veri tabanları taranmıştır. Ulaşılan çalışmaların detaylı okuması ve incelemeleri yapıldıktan sonra mevcut araştırmadaki harmanlanmış öğrenmenin amacı, bileşenleri, avantajları, harmanlanmış öğrenme ortamları ve süreci başlıklar halinde sunulmuştur.

HARMANLANMIŞ ÖĞRENME

Teknolojinin gelişerek iletişim sistemlerinin ucuzlaması iletişim araçlarının sayısının ve kullanılabilirliğinin artmasına neden olmuştur. Yaşadığımız bu çağda iletişim ürünlerin fiyatları belirleyici değildir. Teknolojik cihazlar ucuzlama eğilimindeyken klasik eğitimin maliyeti git gide artmaktadır (Moore ve Kearsley, 2005). İletişim teknolojilerindeki sayıyla kullanılabilirliğinde artışlar söz konusu teknolojilerin günlük yaşamda kullanımlarını arttırmış ayrıca eğitimde iletişim teknolojileri kullanılmaya başlamıştır. Moore ve Kearsley’e (2005) göre teknolojik araçların eğitimde kullanılması, geleneksel yöntemle öğretim etkinliklerine yol göstermiş ve eğitimin tamamen dijital cihazlarla gerçekleştirilmiştir.

Geçmişten beri kullanılan geleneksel öğretim ve uzaktan eğitim ayrı ayrı incelendiğinde iki eğitim yönteminin de çok güçlü yönlerinin var olduğu görülmektedir. Geleneksel öğretimde (Klasik öğretim), öğrencilerin diğer öğrenciler ile öğretmenlerle ve içerik ile etkileşimleri üst seviyededir. Bunun yanında hızlı bir biçimde dönüt alabilmeye eğitim sürecinde daha çok duyu organını kullanabilme gibi avantajları söz konusudur. Ally’e (2011) göre uzaktan eğitimin, mekân ve zaman kısıtlılığının bulunmaması, öğrencilerin istediği sayıda ve hızda ders içeriklerini görebilmeleri, gündelik yaşamda karşılaşılması çok güç ya da olanaksız olan hadiseleri görünür duruma getirebilmesi şeklinde birçok avantajı bulunmaktadır. Oxford İngilizce Sözlüğü’ne göre “harmanlama (hibrid)” birbirlerine benzemeyen değişik kaynaklardan yeni bir çeşidin ortaya çıkarılmasıdır. Türk Dil Kurumu ise (www.tdk.gov.tr, 2021) harmanlamayı “nesnelere çeşitlerini geliştirme amacı ile karıştırma” olarak

tanımlamıştır. Harmanlanmış öğrenmede, klasik eğitim ve uzaktan eğitim harmanlanarak eğitim sürecinin amaçlarına ulaşabilmek açısından daha üstün bir tür ortaya çıkarılmıştır.

Harmanlanmış Öğrenmenin Amacı

Harmanlanmış öğrenme yönteminin etkili ve verimli bir biçimde uygulanması için en çok da öğretmenlerin harmanlanmış öğrenme yöntemini içselleştirmiş olması gerekmektedir; bu yüzden de harmanlanmış öğrenme tasarımında en fazla görev öğretmenlere düşmektedir. Çünkü öğretmenler sınıfta birer yönetmen rolünde bu süreci yürütmek zorundadır. Uygulanacak program, sınıf ve etkinlikleri, zamana ve materyallere göre kendilerine özgü bir harmanlanmış öğrenme ortamı tasarlamak zorundadırlar. Osguthorpe ve Graham (2003) öğretmenlerin harmanlanmış ortamları tasarlarken aşağıda belirtilen altı amacı göz önünde bulundurmaları gerektiğini belirtmiştir. Bunlar:

- 1. Pedagojik zenginlik:** Harmanlanmış öğrenme öğrencinin öğrenmesini kolaylaştırmak ve bununla birlikte başarıyı da artırmak amacıyla yapılmaktadır. Harmanlanmış ortamlarda çevrimiçi teknolojilerin kullanımı ile birlikte öğrencilerin ulaşabilecekleri bir dosya paylaşılabilir. Bu dosyaya ulaşan öğrencilerin derse hazırlıklı gelmeleri sağlanmış olur. Böylece öğretmen zamandan kazanılmasını ve başka etkinliklere de zaman ayrılabilmesini, sınıf içinde konuya ilişkin problem çözme etkinlikleri gibi konunun daha iyi anlaşılmasına yönelik çalışmalar yapmayı kolaylaştırmış olur. Bir öğretmen daha önceden hazırladığı dersle ilgili bir video- animasyon filmini, slaytını veya hazır bir dokümanı çevrim içi olarak internet ortamında paylaşmak yerine, öğrencilerin birbirleriyle daha çok etkileşim içerisinde olabilecekleri ve gerçekleştirebileceği basit görevler (özet, analiz, yorumlama, problem çözme vs.) vermeli, böylece onların birbirleriyle ve öğretmenleriyle iletişim ve etkileşim içerisinde olabilecekleri ortamlar oluşturmalarıdır (Sands, 2002).
- 2. Bilgiye erişim:** Öğrencilerin ulaşamayacakları veya çok zaman ve emek harcayarak ulaşabilecekleri kaynakların öğretmen tarafından düzenlenerek harmanlanmış ortamlara aktarılması sağlanabilir. Daha önce anlatılmış veya yeni anlatılacak bir konuyla ilgili farklı bilgiler, beceriler ve çeşitli kaynaklar çevrim içi ortamda paylaşılabilir. Öğrenciler ulaştıkları bu dokümanları görebilir, inceleyebilir ve karşılaştırabilir. Bu kaynaklar öğretmen tarafından hazırlanacak bir çevrimiçi ortam ile öğrencilere ulaştırılabilir. Ayrıca öğrencilerin daha iyi anlamaları için video gibi görsel materyaller de web üzerinden öğrencilerle paylaşılabilir.
- 3. Sosyal etkileşim:** Öğrenmenin sosyal etkileşimle gerçekleşeceği boyutu dikkate alınır, tek başına çevrimiçi ortamlar ya da yüz yüze öğrenme ortamlarında etkileşim zayıf kalmaktadır. Harmanlanmış öğrenme ortamları bu eksikliği gidererek, farklı zaman ve mekânlarda (sınıf, çevrimiçi vb.) bulunan öğrencilerin sosyal etkileşimde bulunmalarını sağlamaktadır. Çeşitli çevrimiçi destek hizmetleri aracılığıyla çevrimiçi sohbet ve mesajlaşma programları ile bu eksiklik giderilecektir.
- 4. Öğrenen kontrolü:** Öğrenenlerin kendi öğrenme hızlarına göre süreci yaşamaları, seçimlerini kendilerinin yapabilmesi, nasıl bir çalışma yapacakları konusunda fırsatların sunulması harmanlanmış öğrenme ortamlarında sağlanabilir. Konuyla ilgili metin, görsel, video ve animasyon gibi farklı ortamların öğrencilerle paylaşılması öğrencilerin tercih ettikleri şekilde kendi öğrenmelerine yardımcı olur. Öğrencilerin kendi öğrenme süreçlerini kontrol edebilmeleri için oldukça fazla sayıda seçenek olmalıdır. Her öğrenci kendi içinde özeldir. Her öğrencinin

farklı ve biricik olduğu düşünülürken harmanlanmış öğrenme yöntemi ile her öğrenciye kendine en uygun öğrenme materyalini seçim yapma fırsatı sunulmuş olur. Öğrenciler de bir sanal sınıf ortamında, bir eğitim portalında ya da bir sosyal ağ sitesinde kendi aralarında çeşitli paylaşımlarda bulunabilir. Öğretmenin ve öğrencilerin yapacakları paylaşımların, öğrencilerin sürekli erişebilecekleri ve düzenli bir ortamda yapılması kendi hızlarında öğrenmelerine ve kendi kendilerine öğrenmelerine imkân sağlayabilir. Elbette bu sürecin çok iyi kontrol edilmesi gerekir.

5. **Maliyet etkililiği:** Harmanlanmış öğrenme ortamları, maliyet açısından oldukça tasarruflu bir yaklaşımdır. Harmanlanmış ortamlarda zaman tasarrufu yapılabileceğinden maliyet de azaltılmış olur. Buna bir örnek vermek gerekirse bir web sitesinden elde edilecek bilgiler, öğretmenin konu üzerinde daha az durmasını sağlar, artan zaman öğrencilerin anlamadıkları ve ya anlamakta zorlandıkları noktaların üzerinde durulmasını ve diğer öğrenme etkinliklerinin yapılmasında kullanılabilir. Bu da verimli bir öğrenme ortamı sunarak çeşitli maliyetlerin azaltılmasına olanak oluşturur.
6. **Yeniden gözden geçirip düzeltme kolaylığı:** Eğitim öğretim ortamları genellikle öğretmenler tarafından geliştirildiği için sürekli olarak bilgiler güncellenir ya da var olan bilgilere ek bilgiler eklenir, bundan dolayı da harmanlanmış öğrenme ortamı zenginleşir. Örnek olarak, harmanlanmış öğrenme için kullanılacak çevrimiçi ortamlar üzerinde derste kullanılacak materyaller, etkinlikler düzenli bir şekilde seçilip, yerleştirilebilir. Bu materyaller eğitim programındaki değişikliklere göre yeniden gözden geçirilerek güncellenir. Öğretmenlerin bunları yaparken sadece temel bilgisayar kullanım bilgisine ihtiyaçları vardır.

Harmanlanmış Öğrenme Bileşenleri

Harmanlanmış öğrenme yeni bir yöntem olmamakla birlikte geçmişte harmanlamada sınırlılıklar dikkat çekici düzeydeydi. Günümüzde bu durumun değişmesine sebep olan bir çok olanak mevcuttur. Okullar harmanlamayı destekleyen çok fazla eğitim materyaline ve öğrenme yaklaşımına sahipler. Bu bileşenler;

- Eş zamanlı yüz yüze çalışmalar (öğretmen ve öğretmen liderliğinde oluşturulan sınıflar, alan gezileri, laboratuvar çalışmaları, çalıştaylar, vs.
- Eş zamanlı çevrimiçi çalışmalar; sanal sınıflar, sanal toplantılar, web seminerleri, mesajlaşmalar.
- Farklı zamanlı çalışmalar; web sayfaları, e-dökümanlar, web destekli eğitim uygulamaları, vs.

Carman (2002) ise araştırmasında harmanlanmış öğrenme bileşenlerini; canlı aktiviteler, kendi süratinde “öğrenme, işbirliği, değerlendirme ve performans destek araçları” biçiminde ifade etmiştir. Canlı Etkinlikler harmanlanmış öğrenmenin önemli bileşenlerden biridir. Fakat bazı öğrencilere göre, yüz yüze yapılan derslerin yerini tutamaz. Nitekim kendi hızında öğrenme ile öğrenenlerin sergiledikleri performans ve buna bağlı olarak sonuçlardan en yüksek verimi alabilmek için öğretim tasarım ilkelerinin kullanımı önemlidir. İşbirliği; öğrenenler ve öğretmenler kendi aralarında canlı olarak sohbet ederek ya da elektronik postayla ya da tartışma sağlayacak platformlarla gerekli iletişimi ve etkileşimi sağlayabilirler. Değerlendirme; bilginin test edilmesi ve diğer öğrenme yöntem ve olayların etkililiğini ölçme açısından diğer önemli bileşendir. Ayrıca performans destek araçları; bilginin kalıcılığı ve transfer edilebilme durumunun da en rahat gözlemlenebileceği ortamlardır.

Harmanlanmış Öğrenme Ortamları

Çevrimiçi öğrenme ortamlarının ilk önce sınıf ortamında yüz yüze öğrenme etkinliklerinin online platformda gösterilmesine odaklanmıştır. “Bu ilk nesil ortamlar sınıf içi eğitimin bir tekrarı gibi uygulanmıştır” (Usta, 2007). Bu ilk deneyimlerde sayfalarca internette bulunan testlerden ibaret görülmüştür. Daha sonraki dönemlerde ise bu durum harmanlanmış öğrenme ortamlarına doğru yönelmiştir. Araştırmalara bakıldığında harmanlanmış öğrenme ortamları online tabanlı öğretime bir seçenekten ziyade daha etkili olabileceğini ispatlamıştır (Singh ve Reed, 2001).

Online eğitim ortamları ile klasik öğrenme yöntemlerinin birleşmesiyle harmanlanmış modeli ortaya çıkarmak mümkündür. Klasik eğitimde dersler planlanırken yıllardır online platformların göz ardı edildiği bir gerçektir. Harmanlanmış öğrenme; klasik eğitim ortamı ile uzaktan eğitiminin birleştirilerek teşkil ve tatbik edilen eğitimsel uygulamalardır. Horton (2000), online eğitimle geleneksel eğitimin birbirini tamamlamasıyla öğrenenler için daha kalıcı öğrenme gerçekleştiğini belirtmiştir. Fakat burada dikkat edilmesi gereken harmanlanmış öğrenme süreci tasarlanırken doğru oranda birbirlerine en uygun şekilde birleştirilmesidir.

Harmanlanmış öğrenme ortamlarının bileşenleri başarıyla birbirine entegre edebilmek dersi planlayan öğretmen için önem arz eden bir durumdur (Usta, 2007). Online eğitim uygulayanların karşılaştıkları problemlerden birisi de etkileşim seviyesinin beklenen düzeyde olmamasıdır (Jansen ve Lewis, 1996). Burada yapılması gereken ise klasik öğretimin online eğitimle kuvvetli yönlerinin birleştirilmesidir.

Harmanlanmış Öğrenmenin Avantajları

Harmanlanmış öğrenmeye dayalı ortamları etkili ve verimli bir biçimde dizayn etmek için söz konusu öğrenme ortamının temin edildiği avantajların bilinmesi gerekir. Böylece öğretimden sorumlu olanlar öğrenme ortamlarını fayda getirecek biçimde oluşturabilir. Harmanlanmış öğrenme online ve yüz yüze öğrenme ortamlarını bir arada barındırdığından her iki ortamın avantajları bulunmaktadır. Bu avantajlardan bazıları şöyle belirtilebilir: Ferdi farklılıkları bulunan öğrencilere yüz yüze etkileşimli ve söz konusu etkileşimin getirmiş olduğu toplumsal öğrenme ortamına ilaveten online ortamda kendi süratinde ve öğrenme tarzında muhtevalara ulaşma imkânı sağlamaktadır. Harmanlanmış öğrenme ortamları “pedagojik zenginlik, bilgiye ulaşım kolaylığı, sosyal etkileşim, maliyet, düzeltme yapabilme kolaylığı ve kendi hızında öğrenebilme” avantajlarını bulundurmaktadır (Osguthorpe ve Graham, 2003). Harmanlanmış öğrenme, zamanla mekân sınırlarını online öğrenme ortamıyla ciddi şekilde aşip öğrencilerin kendi süratlerinde ve zengin öğretim materyalleriyle öğrenme olanağı temin etmektedir (Dağ, 2011). Öğrenmede ferdi farklılıklar dikkate alındığı zaman, öğrencilerin öğrenme tarzlarına uyan materyallere ulaşma olanağı sağlamakla birlikte öğrencilerin söz konusu materyallere erişme imkânıyla istedikleri gibi ders tekrarı yapabilme olanağı da sunduğu anlaşılmaktadır.

Harmanlanmış Öğrenme Süreci

Harmanlanmış öğrenme yaklaşımının nasıl uygulanacağı, ihtiyaçların neler olduğuna bağlıdır. Harmanlanmış öğrenme uygulamasının başarısı, program amaçlarının açıkça belirlenmesi, içeriğin tasarlanması, eğitim durumlarının ve öğrenci yaşantısının düzenlenmesi ile değerlendirmenin seçimine bağlıdır. Harmanlanmış öğrenme programında bazı biçimlendirme ve uygulama aşamaları birçok öğretim tekniğiyle benzer olabilir ve bunlar birer adımdır. Örneğin, etkili olmak için ihtiyaçlar iyi analiz edilmeli, eldekilerle elde edilmek istenen ayırt edilmeli ve ihtiyaçlar mesleki hedeflerle

ilişkilendirilmelidir. Harmanlanmış öğrenmede biçimlendirme ve uygulama farklılık gösterebilir; çünkü yapılması gereken, çeşitli çözümlerin en iyi şekilde bir araya getirilmesidir. Her bir uygulama adımı aşağıda kısaca özetlenmiştir (Ünsal, 2012):

- a. **İhtiyacı Belirlemek:** Program geliştirmenin ilk adımı olan ihtiyacı belirlemek, harmanlanmış öğrenim yaklaşımı için de belirleyici bir özelliktir. Çünkü bir soruna çözüm aramadan önce o sorunun ne olduğu tespit edilmelidir. Bir başka ifadeyle, eğitim ihtiyacının ne olduğu belirlenmeden, eğitimi gerçekleştirmek mümkün değildir. Bu adımın programın geleceğini ve başarısını etkileyeceği düşünülürse, üstün körü ele alınmaması gerektiği net bir şekilde ortaya çıkar.
- b. **Program İçin Amaçlarla Alt Amaçları Tespit Etmek:** Bu adım harmanlanmış eğitimle neyi başarmak istediğimizle ilgilidir. İhtiyaçlar belirlendikten sonra programdaki hedefimizin ne olduğu, nasıl sonuçlar elde edilmek istendiği belirlenmelidir.
- c. **Harmanlama Programını Belirlemek:** Burada programı hazırlayacak kişiye yol gösteren eğitim ihtiyaçlarıdır. Programı belirlerken bazı ilkeleri göz önünde bulundurmak gerekir. Bunlar; eğitim programının ana tanımları, eğitimsel amaçları tercih ederken dikkate alınması gereken etkenler, duruma en uygun ereklere tercih edilmesine yardım etmek üzere çözümler ve amaçları içeren bir çizelge, eğitimsel programı seçmeye yardım edecek bir taslak olarak sıralanabilir.
- d. **Bireysel Eğitim Şekillerini Belirlemek ve Düzenlemek:** Belirlenen amaçlara tüm katılımcıların ulaşması, tüm katılımcıların öğrenme şekillerine hitap edebilecek öğretim yöntemlerinin kullanımıyla mümkündür. Bu yüzden farklı gruplar için farklı metotlar kullanılmalıdır.

Painter (2006), tarafından yapılan araştırmada ise harmanlanmış öğretim yaklaşımının başarılı olabilmesine yönelik olarak gereken 8 temel prensip şu şekilde sıralanmıştır:

- *Hazırla:* Öğrencilerin proste gereksinim hissedeceği becerileri kazanmalarını temin etmek.
- *Bilgilendir:* Öğrenilecek konuyla alakalı bilgiler, genel kurallarla ve anahtar kavramlarla alakalı açıklamaların yapılmasıyla bilgilerin paylaşımı.
- *Göster:* Takip edilecek yolun, genel ilkelerinin, kavramlarla prosesin uygulamaya dönük biçimde öğrencilere sunulması.
- *Olanak ver:* Öğrencilere yeni öğrendiklerini deneme olanağı verilip kalıcı öğrenmeyi temin etme.
- *Kontroller:* Yapılmış olanları kontrol edip eksilikleri ortadan kaldırma.
- *Destek:* Prosesin tüm evrelerinde destekte bulunma.
- *Yetiştirme:* Öğrencilere bir antrenör gibi taktikler verme, destekte bulunma, danışmanlık yapma.
- *İş birliği:* Öğrencilerin arkadaşlarıyla mümkünse sahadaki uzmanlar ile iş birliğinde bulunmasını temin etmek (Akkuş, 2014).

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Harmanlanmış öğrenme ortamları ile ilgili ulusal ve uluslararası alanda gerçekleştirilen çalışmalara ilişkin detaylara yer verilmiştir. Bu şekilde, hem yurt içi hem de yurt dışında ilgili konunun uygulama

sonuçlarının daha açıklayıcı sunumu sağlanmış olacak hem de harmanlanmış öğrenmenin etkililiğine ilişkin bilgilendirmeler yapılacaktır.

Edwards ile Fritz'in (1997) yaptığı bir araştırmada 3 değişik öğrenme atmosferinde, öğrencilerin eğitimin neticelerini algılama, birbirinden değişik online eğitim ortamlarının sergilendiği 3 farklı sınıftan 34 lisans öğrencisinin öğrenme düzeylerine bakılmıştır. Birinci ortam, dersin yarısının klasik ders kitabıyla ders kitabına bağlı klasik ders anlatımlarının teşkil ettiği, diğer yarısının ise çevrimiçi ve görsel ortamdır. İkinci ortam, klasik ders anlatımı ve yüz yüze öğretimin olmadığı çevrimiçi ilave materyaller ve klasik ders kitabının yer aldığı bilgisayar grafik tasarımı ortamıdır. Üçüncü ortam, tüm ders materyallerinin çevrimiçi olduğu ve klasik ders kitabının olmadığı global ağ (www) ortamıdır. Çalışma sonuçlarına göre, öğrencilerin online materyallerle online eğitimsel ortamdan daha çok öğrenme sağladıkları belirlenmiştir. Bunun yanı sıra online öğrenmenin aktivitesinin, öğrencilerin öğretim materyallerine erişiminden etkilenmiş olduğunu ortaya koymuştur. Söz konusu bulgular çerçevesinde, araştırmacıların yüz yüze eğitim etkinliklerinin ve çevrimiçi eğitimsel etkinliklerin bir arada tercih edildiği harmanlanmış bir eğitim atmosferinin eğitime yönelik materyallerin paylaşımının uygun bir metot olabileceğini önerilmiştir. Fakat harmanlanmış ortamın öğrenci- öğrencilerle öğretmen- öğrenci etkileşimini artırmak üzere kullanılıp kullanılmayacağını tespit etmek üzere ek çalışmaların yapılmasının gerektiğini de ifade etmişlerdir.

Ersoy (2003), "Programlama Dilleri II" lisans dersine giren 65 öğrenci üzerinde yaptığı araştırmasında, internet tabanlı eğitimin sınıf ortamında yüz yüze eğitime etkisini göstermeye çalışmıştır. Ders yüz yüze işlenmiş eşzamanlı web sitesiyle desteklenmiştir. Araştırmada öğrencilere 3 tane anket ile veri elde edilmiştir. Çalışmanın neticesinde, öğrencilerin internet tabanlı öğretimle çevrim içi öğretmen algılarının pozitif, online işbirlikçi öğrenme algılarının ise kararsız olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Rasmussen (2003), eş zamanlı harmanlanmış öğrenme ortamındaki insani etkileşimin niteliğiyle niceliği isimli bilimsel araştırmasında 6 değişik bölgede bulunan öğrencileri uzaktan eğitimle bir öğreticiyle Brigham Young Üniversitesi'nden de yüz yüze dâhil olan 11 öğrenci ile eş zamanlı bir harmanlanmış öğrenme ortamı oluşturulmuştur. Söz konusu çalışmanın ereği, didaktik, yüz yüze öğrencilerle uzaktan eğitim ile dâhil olan öğrencilerin harmanlanmış bir öğretimde insani etkileşimin nitelikleriyle niceliklerini gözlemlemek şeklinde ifade edilmiştir. Çalışmanın sonucunda harmanlanmış öğrenme ortamına yönelik olarak metinsel iletişimin gereken bir vasıta olduğu tespit edilmiştir.

Van der Merwe (2007) tarafından yapılan araştırmada Güney Afrika'daki bir üniversitede harmanlanmış öğrenme ortamının öğrencilerin güdülenmesine ve akademik performanslarına etkisi araştırılmıştır. Araştırma için eylem araştırması kullanılmıştır. Mevcut durumda yüz yüze öğretimle verilen Ekonomi dersine ait tüm içerik web tabanlı ortama aktarılmıştır. Dersi yüz yüze alan 225 öğrenciden web tabanlı ortama da girmeleri ve dersleri oradan da takip etmeleri istenmiş ancak araştırmada 16 öğrenci anketi cevaplamıştır. Ankette çoktan seçmeli 11 ve açık uçlu bir soru yöneltilmiş ve öğrencilerden web tabanlı öğrenme ortamındaki deneyimleri ile ilgili algıları belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmanın bulguları yüz yüze öğretimin web tabanlı öğrenme ortamı ile desteklenmesinin öğrencilerin güdülenmesi üzerinde büyük etkisi olduğunu göstermektedir.

Delfino & Persico (2007) yaptıkları çalışmada öğretmen adaylarının eğitim teknolojileri alanındaki pratiklerini harmanlanmış öğretim ortamında bilgisayar aracılığıyla sağlanan işbirlikçi öğrenme tekniklerinin kullanımı ile arttırmayı ve bu süreç içerisinde karşılaşılabilecek problemleri belirleyerek, bu

problemleri gidermek için üretilen çözüm yollarının iyi ve kötü yanlarını araştırmayı amaçlamıştır. Çalışmada, 2001 ile 2005 yılları arasında öğretim teknolojileri dersinin farklı tekniklerle işlenmesini kapsayan bir durum çalışması gerçekleştirilmiştir. Çalışma her yıl için 100-150 kişi olmak üzere toplamda 500'den fazla eğitimci ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın ilk yılında dersler yüz yüze teknikler ile yapılmış ve bilgisayar aracılığıyla sağlanan işbirlikçi öğrenme tekniklerinin tanıtımı yapılmıştır. İkinci yılında eğitimcilerin 4 tanesi yüz yüze 2 tanesi çevrimiçi olmak üzere toplamda 6 farklı yöntemden birini seçmelerine olanak sağlayan bir yapı oluşturulmuştur. Üçüncü yılında yüz yüze veya çevrimiçi yöntemlerden birinin kullanılması istenmiştir. Dördüncü yılda eğitimcilere yüz yüze, sadece çevrimiçi ve her iki yöntemin karıştırılarak öğretimin gerçekleştirilmesinden oluşan seçeneklerden bir tanesini seçmeleri istenmiştir. Beşinci yılda ise sadece harmanlanmış öğretim yöntemi kullanmaları istenmiştir. Sonuç olarak öğretmen adayları yetiştiren eğitimcilerin bildikleri yöntemi seçme eğiliminde olduklarını belirleyerek, çevrimiçi tekniklerin öğretmen adaylarının eğitiminde daha etkili kullanarak gelecek öğretmen profiline bu yeni yaklaşımları içselleştirmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Uluyol ve Karadeniz (2008) bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi bölümündeki öğrencilerin işletim sistemleriyle pratikleri dersinin, harmanlanmış öğrenme ortamında proje merkezinde yürütülme süreciyle tercih edilen performans değerlendirme metotlarının uygulanmasıyla ilgili öğrenci fikirlerini belirlemiştir. Yapılan araştırma sonucunda öğrencilerin performanslarının yüksek olduğu bulunmuştur.

Korkmaz ile Karakuş (2009) gerçekleştirdikleri araştırmada harmanlanmış öğrenme modelinin öğrencilerin Coğrafya dersine karşı tutumlarıyla eleştirel düşünme eğilimlerine ve becerilerine etkisini incelemek olarak belirlemiştirler. Araştırmada ön test son test kontrol gruplu deneysel desen tercih edilmiştir. Araştırmanın örneklemini Kırşehir Lisesi'ne devam eden 28'i deney grubunda 29'u da kontrol grubunda olmak üzere 57 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmanın sonuçları incelendiğinde harmanlanmış öğrenme modeli yüz yüze öğrenme modeliyle kıyaslandığında öğrencileri derse karşı tutumlarının daha pozitif katkı sağladığı ortaya konmuştur. Ayrıca öğrencilerin eleştirel düşünme eğilimine ve düzeyine harmanlanmış öğrenme modelinin daha olumlu katkı sağladığı belirtilmiştir.

Budak ve Çoban Budak (2012), çalışmalarında temel bilgi teknolojileri dersi kapsamında eğitim alan, 225 öğrencinin Eğitim Destek Sistemi üzerinden benzetim uygulamalarına katılarak elde ettikleri başarı oranlarını değerlendirmişlerdir. Araştırmanın sonucunda Eğitim Destek Sistemi üstünden benzetim uygulamalarına dâhil olan öğrencilerin yılsonu başarı ortalamasının uygulama grup dağılımına koşut sonuçlar gösterdiği, online benzetim uygulamasının öğrenme konusunda etkili olduğu görülmüştür.

SONUÇ

İncelenen araştırmalarda harmanlanmış öğrenmenin öğrencilerin motivasyonuna, akademik başarısına olumlu katkı sağladığı sonucuna varılmıştır. Harmanlanmış öğrenme; çevrimiçi öğrenmenin olumsuz yönlerinin bertaraf edildiği ve yüz yüze öğrenmenin olumlu taraflarıyla birleşerek daha iyi bir öğrenme biçimi elde edildiği araştırmalar sonucunda elde edilmiştir. Öğrenme sürecinde çevrimiçi desteğin yanı sıra yüz yüze eğitim desteği sunması öğrenciler için önemli olmaktadır. Harmanlanmış öğrenme ortamlarının öğrenciye yüz yüze yapılan etkinlikler vasıtasıyla iletişim ve etkileşim şansı sunması harmanlanmış öğrenmenin öğrenmeye sunduğu en önemli katkıdır. Öğrencilerin tamamen çevrimiçi yapılan etkinliklere nazaran daha etkili katılım sağlıyor olması öğrenmede motivasyonun sağlanması açısından önemlidir. Yeen-Ju, Mai ve Selvaretnam'ın (2015) araştırmalarında, çevrimiçi atmosferlerin muhakkak yüz yüze ortamlar ile desteklenmesinin gerektiğini ifade etmişlerdir. İncelenen diğer

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

araştırmalarda da öğrenci başarı motivasyonunun tamamen çevrimiçi öğrenmeye kıyasla yüz yüze etkinliklerle desteklenen öğrenme süreçlerinin daha verimli olduğu yönündedir. Teknoloji ne kadar gelişmiş olursa olsun, insani etkileşimin öğrenmedeki rolünün değişmeyeceği görülmektedir. Harmanlanmış öğrenme süreci planlanırken yüz yüze yapılan etkinlikler göz ardı edilmemeli, başarıya yaptığı olumlu katkılar ışığında planlama yapılmalıdır.

Sadece çevrimiçi olarak yapılan eğitime kıyasla literatürdeki birçok araştırmada öğrencilerin sorun çözmelerinin, motivasyonları ve öğrenmeye karşı olan ilgilerinin devam etmesi bakımından en önemli unsurun ortamdaki insani destek olduğu belirtilmektedir (Singh & Reed, 2001). Benzer neticelere Akkoyunlu ve Soylu'nun (2006) çalışmalarında da ulaşılmıştır. Bu sonuçlar çerçevesinde genel olarak değerlendirildiği zaman yeni bir yaklaşım ile gerçekleştirilen öğrenme aktivitesinin öğrenciler üzerinde kalıcılığı temin ettiği, öğrencilere kendi süratinde ilerleme, yineleme, serbest bir biçimde tepki gösterme vb. pek çok olanak sunduğu anlaşılmaktadır. Burada öğrenme etkinlikleri ile öğrenciler ve öğretmenler ile rahat iletişimle etkileşim temin edildiği anlaşılmaktadır. Harmanlanmış öğrenmenin, bilimsel bilgilerle beceriler açısından yüz yüze öğrenme kadar başarılı ve süreç değerlendirmesi bakımından yüz yüze öğrenmeye kıyasla bilimsel başarı açısından manidar bir fark teşkil edecek düzeyde etkili bir model olduğu görülmektedir. Ayrıca bu ifade, harmanlanmış öğrenmenin başarı ve motivasyona olumlu etkisini ortaya koymaktadır.

Çalışmaların sonuçlarındaki ortak çıktı öğrenci başarısının anlamlı oranda artış sağladığıdır. Öğrencilerin akademik başarı puanları belirgin oranda artmıştır. Yapılan çalışmalardan elde edilen sonuçlar alan yazın taraması sonucu elde edilen sonuçlarla da doğru orantılıdır. Alan yazın incelendiği zaman bundan evvel gerçekleştirilen araştırmalarda da hangi ders üstünde harmanlanmış bir öğrenme metodu tatbik edilirse edilsin tümünde de akademik başarı seviyesi, klasik metoda nazaran anlamlı seviyede daha fazla çıkmıştır. Örneğin Funda Dağ'ın meta analiz yöntemi ile 36 makale, 9 Araştırma, 5 tez çalışmasıyla incelediği araştırmada da sonuç çalışmamızla doğru orantılı olarak Harmanlanmış Öğrenmenin akademik başarı, ders tutumları ve motivasyona anlamlı bir farklılık kattığı yönündedir.

Harmanlanmış öğrenmenin akademik başarıya sağladığı olumlu katkının yanı sıra öğrenilenlerin kalıcılığına da katkı sağladığı yine araştırmalardan elde edilen anlamlı bulgular arasındadır. Öğrenilenlerin istenildiği zaman tekrarına olanak sağlaması, materyallerdeki çeşitlilik ve görsel desteği kalıcılıkta önemli rol oynamaktadır. Diğer taraftan çevrimiçi materyal kullanımının öğrencinin bireysel kullanım kontrolünde olması öğrenciye öğrenme sürecini sıkılmadan, süreçten kopmadan gerçekleştirme imkânı vermektedir. Bu da öğrenmenin kalıcılığını desteklemektedir. Harmanlanmış öğrenme ortamlarında öğrencilerin öğretmen-öğrenci, öğrenci-öğrenci etkileşimleri tamamen çevrimiçi öğrenmeye göre daha pozitif sonuçlar ortaya koymaktadır. Öğrenciler yüz yüze iletişim kurmayı sadece çevrimiçi iletişime tercih etmektedirler.

Çalışmaların incelenmesiyle elde edilen bulgular değerlendirildiğinde, harmanlanmış öğrenme ortamlarının eğitime önemli katkılarının olduğu, öğrenci motivasyonunu arttırdığı, akademik başarıya olumlu katkı sağladığı, öğrenilenlerin kalıcılığını sağladığı sonuçları açıkça ortadadır. Diğer taraftan geleneksel eğitimin en temel unsuru olan insan etkileşiminin harmanlanmış öğrenmede de en temel unsur olduğu unutulmamalıdır ve harmanlanmış öğrenme etkinlikleri planlanırken göz önünde bulundurulmalıdır. Öğrenme süreçleri iyi planlanmalı, çevrimiçi etkinlikler ve yüz yüze etkinliklerin süreçteki dağılımları doğru yapılmalıdır. Öğrencilerin teknoloji yetkinlikleri doğru tespit edilerek

gerekli teknolojik eğitimler verilmelidir. Öğrencilere gereken teknolojik altyapının ve teknolojik aletlerin yeterli olup olmadığı tespit edilmeli, eğitim sürecine zarar verecek eksiklikler giderilmelidir.

KAYNAKÇA

- Akkoyunlu, B. & Soylu, M. Y. (2006). A Study on Students' Views On Blended Learning Environment . Turkish Online Journal of Distance Education , 7(3) , 43-56 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tojde/issue/16925/176657>
- Akkuş, M. (2014). *Diferansiyel Denklemler Öğretimi İçin Harmanlanmış Öğrenme Yöntemi.* (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Ally, M. (2011). Foundations of Educational Theory for Online Learning, In Theory and Practice of Online Learning, Athabasca University.
- Budak, Y. ve Çoban, E. (2012). Harmanlanmış Öğrenme Yönteminde Benzetim Uygulamalarının Öğrenmeye Etkisi. *AJIT-E: Bilişim Teknolojileri Online Dergisi*, 3(6), 47-65.
- Cabı, E. ve Gülbahar, Y. (2013). Harmanlanmış Öğrenme Ortamlarının Etkililiğinin Ölçülmesi İçin Bir Ölçek Geliştirme Çalışması. *Pegem Eğitim Ve Öğretim Dergisi*, 3(3), 11-26.
- Carman, J. M. (2002). Blended Learning Designs: Five Key Ingredients, KnowledgeNet. [Http://Ipslam.Edu.My/Kplir/Bahan/Blended-Learning-Design.Pdf](http://Ipslam.Edu.My/Kplir/Bahan/Blended-Learning-Design.Pdf)
- Dağ, F. (2011). Harmanlanmış (Karma) Öğrenme Ortamları Ve Tasarımına İlişkin Öneriler. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12 (2), Özel Sayı, 73-97.
- Delfino, M. Ve Persico, D. (2007). Online Or Face-To-Face? Experimenting With Different Techniques In Teacher Training. *Journal Of Computer Assisted Learning*, 23(5), 351–365.
- Demirci, A. (2014). Literatür Taraması. *Coğrafya Araştırma Yöntemleri*, 73, 108.
- Edwards, C. ve Fritz, J. H. (1997). Evaluation Of Three Educational Online Delivery Approaches. Paper Presented At The 2nd Mid-South Instructional Technology Conference, Murfreesboro, TN.
- Ersoy, H. (2003). *blending online instruction with traditional instruction in the programming language course: a case study*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ortadoğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Graham, C. R. (2006). Blended Learning Systems. *The Handbook of Blended Learning*, 3-21.
- Horton, W. (2000). Designing Web-Based Training. How To Teach Anyone Anything Anywhere Anytime, William Horton Consultign, Inc. USA.
- Jansen, D.G. ve Lewis, W.B. (1996). Creating High Levels Of Interaction In Distance Education Courses. *ATEA Journal*, 24(1), 8-9. <https://Www.Learntechlib.Org/P/82049/>
- Koç, M. (2019). *Harmanlanmış Öğrenme Ortamlarının Etkileşim Değeri Ölçeğinin Geliştirilmesi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ege Üniversitesi, İzmir.
- Korkmaz, Ö. ve Karakuş, U. (2009). The impact of blended learning model on student attitudes toward geography course and their critical thinking dispositions and levels. *The Turkish Online Journal Of Educational Technology – TOJET*, 8(4), 51-63.

- MEB (2017). İlköğretim Fen Bilimleri Dersi (4., 5. Sınıflar) Öğretim Programı, Ankara, Talim Ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- Osguthorpe, R. T. ve Graham, C. R. (2003). Blended Learning Systems: Definitions And Directions. *Quarterly Review Of Distance Education*, 4(3), 227–234.
- Painter, D. (2006). Missed Steps: Blended Learning Helps increase Collaboration And Productivity, But Firms Often Ignore Key Stages In The Process. *American Society For Training, Development (Astd)*, ss.10-11.
- Rasmussen, R. (2003). The Quantity And Quality Of Human Interaction In A Synchronous Blended Learning Environmen”T, UMI Number: 3091443.
- Sands, P. (2002). Inside Outside, Upside Downside: Strategies For Connecting Online And Face-To-Face İnstruction in Hybrid Courses. *TeachingWith Technology Today*, 8(6).
- Singh, H. ve Reed, C. (2001). Achieving Success With Blended Learning, CentraSoftware. ASTD State Of The Industry Report. American Society For Training And Development.
- Uluyol, Ç. ve Karadeniz, Ş. (2009). Bir harmanlanmış öğrenme ortamı örneği: öğrenci başarı ve görüşleri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 60- 84.
- Ünsal, H. (2010). Yeni Bir Öğrenme Yaklaşımı: Harmanlanmış Öğrenme. *Milli Eğitim Dergisi*, 135, 130-137.
- Ünsal, H. (2012). Harmanlanmış öğrenmenin başarı ve motivasyona etkisi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(1), 1-27.
- Usta, E. (2007). *Harmanlanmış öğrenme ve çevrimiçi öğrenme ortamlarının akademik başarı ve doyuma etkisi.* (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Van Der Merwe, A. (2007). Using blended learning to boost motivation and performance in introductory economics modules. *South African Journal Of Economics*, 75(1), 125-135.
- Yeen-Ju, H. T., Mai, N., &Selvaretnam, B. (2015). Enhancing problem-solving skills in an authentic blended learning environment: a Malaysian context. *International Journal Of Information And Education Technology*, 5(11), 841.

TÜRKÇENİN YABANCI DİL OLARAK ÖĞRETİMİNDE VİDEO TABANLI ETKİNLİKLERİN KALIP SÖZ VE KÜLTÜR AKTARIMINDA KULLANIMI

THE USE OF VIDEO-BASED ACTIVITIES IN TEACHING TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE IN PATTERN AND CULTURE TRANSFER

Prof. Dr. Fatih YILMAZ

¹Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, Tokat, Türkiye.

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8025-8439>

Umut Berkan TEMİZ

²Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Bilim Dalı, Tokat, Türkiye.

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5800-0714>

ÖZET

Günümüzde teknolojinin gelişmesiyle birlikte geleneksel öğretim yöntemlerinin bir kenara bırakılması ve güncel gelişmelerin yakalanması, öğrencilere modern dil öğretim yöntem ve yaklaşımları ile dil öğretilmesi gerekmektedir. Özellikle de yabancı bir dil öğretimi yapılırken, ilgiyi öğretmende ya da derste toplamak ve öğrencinin motivasyonunu canlı tutmak çok önemli bir unsurdur. Z kuşağı hakkında yapılan araştırmalardan hareketle yeni nesil öğrencilerin Y kuşağındaki öğrencilere göre bir şeye olan ilgi süresi daha düşük seviyede olmakla birlikte, teknolojiden uzak durmakta zorluk çektikleri görülmektedir. Bu bağlamda, öğrencilerin merak unsurunu ortaya çıkaracak ve çaba gösterip öğrenmelerini sağlamak için motivasyon sağlayacak bir yol da öğretim sürecinde görsel ve işitsel materyallerin kullanımınıdır. Bu yolla yapılan bir öğretimde öğrencilerin anlama (dinleme, okuma) ve anlatma (konuşma, yazma) yönünden derste aktif bir halde olmasına olanak sağlanacaktır. Günümüzde ne yazık ki Türkçenin yabancı dil olarak öğretim sürecinde bu imkânlardan az yararlanılmamakta, etkili olarak kullanılmamakta ve bu alanda yapılan çalışmalar da sınırlı sayıda bulunmaktadır. Bu çalışmada yabancılar Türkçe öğretimine yönelik yukarıda bahsedilen eksiklerden yola çıkılarak düşünülmüş, içinde kültürel öğelerin bulunduğu video tabanlı etkinlikler hazırlanmıştır. Bu etkinliklerde kullanılan film ve dizi sahneleri, süreleri bakımından ilgiyi canlı tutabilmek adına kısa tutulmuş, merak duygusunu geliştirmek adına her etkinlik farklı sahnelerden oluşturulmuştur. Öğretimi gerçekleştirmek için belirlenen sahnelerin, herhangi bir şive veya ağız kullanımından uzak olmasına, duru, güzel ve dinleyicinin rahatlıkla anlayabileceği tonlama ve hızda olmasına, aynı zamanda Türk kültür yapısını da izleyiciye aktaracak şekilde olmasına dikkat edilmiştir. Bunun yanı sıra, sahnelerin alındığı film ve dizilerin Türk yapımı olmasına özen gösterilmiştir. İki adet A1-A2, üç adet B1-B2 ve iki adet C1-C2 dil seviyesine hitap eden toplamda yedi adet her düzeye uygun etkinlik hazırlanmıştır. Etkinlikler dinleme, konuşma ve kültür öğretimi adı altında üç kategoriye göre tasarlanmıştır. Üç adet konuşma, iki adet dinleme ve iki adet de kültür öğretimi etkinliği bulunmaktadır. Hazırlanan bu etkinlikler sayesinde amaç, öğrencilere günlük hayatta bolca kullanılan ancak anlaşılması zor olan kalıp sözleri öğretmek ve kültür aktarımını başarılı bir şekilde sağlamaktır.

Anahtar Kelimeler: Filmler, Web tabanlı öğrenme, Yabancılar Türkçe öğretimi

ABSTRACT

Today, with the development of technology, it is necessary to leave traditional teaching methods aside and catch up with current developments, and to teach modern language teaching methods and approaches to students. Especially when teaching a foreign language, it is very important to attract attention to the teacher or to the lesson and to keep the student's motivation alive. Based on the researches on the Z generation, it is seen that the new generation students have a lower level of interest in something compared to the Y generation students, but they have difficulty staying away from

technology. In this context, the use of audio visual materials in the teaching process is a way to bring out the curiosity of the students and to provide motivation to make an effort and learn. In this way of teaching, students will be enabled to be active in the lesson in terms of receptive skills (listening, reading) and productive skills (speaking, writing). Today, unfortunately, these opportunities are not used in the process of teaching Turkish as a foreign language, they cannot be used effectively, and there are limited studies in this field. In this study, considering the above-mentioned shortcomings in teaching Turkish to foreigners, video-based activities with cultural elements are developed. The movie and TV series scenes used in these activities were kept short in order to keep the interest alive in terms of duration, and each event was created from different scenes in order to develop the sense of curiosity. Attention is paid to the fact that the scenes determined to carry out the teaching were far from any dialect or dialect use, were clear, beautiful and had a tone and speed that the listener could easily understand, and at the same time convey the Turkish cultural structure to the audience. In addition, care was taken to ensure that the films and serials in which the scenes were taken were Turkish productions. A total of seven activities suitable for all levels were prepared, addressing two A1-A2, three B1-B2 and two C1-C2 language levels. The activities were designed according to three categories: listening, speaking and culture teaching. There are three speaking, two listening and two culture teaching activities. Thanks to these prepared activities, the aim is to teach the students the stereotypes that are used abundantly in daily life but are difficult to understand, and to successfully transfer the culture.

Keywords: Movies, Web-based learning, Teaching Turkish to foreigners

GİRİŞ

İnsanlar, tarih boyunca edindikleri tecrübeleri ve öğrendikleri bilgileri diğer insanlarla paylaşmak istemişler ve kendilerinden sonraki nesle aktarma gayreti içinde olmuşlardır. Dil, insanların bu ihtiyaçtan yola çıkarak oluşturduğu ve zamanla gelişip yaygınlaşmış bir iletişim biçimidir. Türk Dil Kurumu dili anlatırken “İnsanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için kelimelerle veya işaretlerle yaptıkları anlaşma, lisan, zeban”, “Bir çağa, bir gruba, bir yazara özgü söz dağarcığı ve söz dizimi”, “Düşünce ve duyguları bildirmeye yarayan herhangi bir anlatım aracı” tanımlarını kullanmıştır.

Dil, yalnızca insanlar için bir anlaşma vasıtası olmakla kalmayıp, aynı zamanda kültür taşıyıcısı olma görevini de üstlenmiştir. Bir dili öğrenmek, bir kültürü öğrenmenin en iyi yoludur. Yabancı bir dili öğrenmek bir dünyayı, yabancı bir kültürü de anlamak, tanımak demektir. (Tapan 1995: 156). Dil öğrenilmeden edinilen kültür ve kültür bilmeden öğrenilen dil her zaman eksik kalmış olacaktır. “Dil öğrenmek o kültürü tanımdır.” (Kramsch: 1993). Konfüçyüs bu durumdan “Bana bir dil verin, size bir millet vereyim.” diye bahseder.

“Söylediklerinize dikkat edin; düşüncelere dönüşür, düşüncelerinize dikkat edin; duygularınıza dönüşür, duygularınıza dikkat edin; davranışlarınıza dönüşür, davranışlarınıza dikkat edin; alışkanlıklarınıza dönüşür, Alışkanlıklarınıza dikkat edin; değerlerinize dönüşür, değerlerinize dikkat edin; karakterinize dönüşür, karakterinize dikkat edin; kaderinize dönüşür.” Gandhi'nin bu sözleri aslında kültürün nasıl oluştuğunu açıklamak için güzel bir örnek durumundadır.

Her kültür kendisine has birtakım deyişler-sözler barındırır. Aksan, (1996: 35) bu sözlerden, “Bir toplumun bireyleri arasındaki ilişkiler sırasında kullanılması adet olan birtakım sözlerdir.” tanımla bahsetmiştir. Bu sözler, ilişki sözleri veya kültür birim olarak adlandırılabilir olsa da sıklıkla “kalıp sözler” diye tanımlanmaktadır. Her toplumda belli durumlarda söylenmesi gelenek olmuş bazı sözler vardır. Bunlar bir kişiyle karşılaşıldığında, onu selamlarken, bir iyilik görüldüğünde teşekkür etmek için, evlenen, çocuk sahibi olan, yeni bir işe giren kişileri tebrik etmek için, yemeğe başlanırken ve yemekten sonra kullanılan iyi dilek sözleri olabildiği gibi, bir kişi hakkında olumsuz düşünceleri beddua şeklinde dile getiren sözler de olabilir. (Erol, 2007: 14). Kalıp sözler zamanla beden dilimizle, duyu ve düşüncelerimizle bağdaşmış ve bir refleks haline almıştır. Bu sözler, artık gelenekselleşmiş, içselleşmiş

ve kültürden ayrılamaz bir parça haline gelmiş bulunmaktadır. Kalıp sözler toplumun kültürüne, inançlarına, yaşayış biçimine ve geçmişine ışık tutar.

(Aksan, 2000: 190), kalıp sözlerin İngilizcedeki karşılığının “speech act” olduğundan söz eder. Bu tarz söz yapılarının her dilde kendine özgü örnekleri mevcuttur. Türkçe bu konuda söz varlığı açısından zengin bir konumda bulunmaktadır. Örneğin, yakını vefat eden birine “Başın sağ olsun.” demek veya yeni bir ev-araba almış kişiye “hayırlı olsun” demek kalıp sözlerimizin en sık kullanılan örneklerindedir. Bu sözler kullanılırken herhangi bir değişime uğramamalı, hiçbir kelimenin yeri değiştirilmemeli ve başka kelimeler eklenip çıkartılmamalıdır. Bu durumu (İlhan, 2017) “İçerisinde yer alan kelimeler, aynı anlamlı da olsa başka kelimelerle değiştirilememektedir. Örneğin “Ak akçe kara gün içindir.” yerine “Beyaz para siyah gün içindir.”, “Danışan dağlar aşmış danışmayan düz yolda şaşmış” yerine de “Danışan nehirler geçmiş sormayan yolunu kaybetmiş” diyemeyiz.” sözleriyle ifade etmiştir.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kalıp sözlerin eğitimi önemli bir yer tutmalıdır çünkü kalıp sözlerin öğrenimi de öğretimi de zordur. Bu sözleri kitaplardan öğrenen bir öğrenci anlamakta güçlük çekecektir. Bu öğrenim ezber veya gramer eğitimi gibi geleneksel yollarla edinilebilecek bir şey değildir. Bir öğrencinin kalıp sözleri öğrenmesi için dilini öğrendiği ülkede yaşaması ve bu sözleri halk kullanırken canlı olarak görüp kendisinin deneyimlemesi, zamanla öğrenmesi gerekir. Bir dili tam anlamıyla öğrenmek için o dilin kültürüne maruz kalmak gerekir. Bu nedenlerle kalıp sözlerin öğretiminde ve kültürün aktarımında filmlerin kullanılması büyük bir gereklilik oluşturmaktadır. Bunun sebebi öğrenciyi o kültürle direkt olarak karşılaştırmak ve ordaymış gibi öğrenmesini, deneyimlemesini sağlamaktır.

Türkçe, günümüze kadar neredeyse değişikliğe uğramadan gelmiş olan ve yaklaşık 4500 yıldır varlığını sürdüren bir dil konumundadır. Dünya üzerinde 300 milyon kişi tarafından konuşulmakta, bu durum Türkçeyi en çok konuşulan 7 dilden biri haline getirmektedir. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte küreselleşen dünyada artık yeni diller bilmek elzem hale gelmiştir. Türkçe de öğrenilmek istenen, talep olan diller içinde bulunmaktadır. Yurtdışından Türkiye’ye eğitim ve iş imkanları için gelenlerin sayısı günden güne artmaktadır. İslam ülkelerinde yaşayan insanların da benzer kültürler ve din yaşantısı sebebiyle ülkemize gelmekte ve burada yaşamaya istekli oldukları görülmektedir. Bunların yanında yabancıların Türkçe öğrenmek istemesinde göç, ekonomi, askeri, ticari ilişkiler ve turizm gibi hususlar da bulunmaktadır.

Geçmişten günümüze dil öğretiminin nasıl yapılması gerektiği ile ilgili çeşitli düşünceler öne sürülmüş, yöntem ve teknikler uygulanmış ve bu konuya önem verilmiştir. Bazı milletler kendi dillerini yabancılarımıza öğretmeye uzun yıllardır gereken önemi vermiş ve birtakım sonuçlara ulaşmışken, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi, günümüzde yeni önem vermeye başlanmış ve henüz yeterli seviyeye gelemediği düşünülen bir alandır. Demir’e (2014) göre Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi, akademik çalışmalara yeteri kadar konu olabilmemiş değildir.

Günümüzde bilimin ve teknolojinin giderek gelişmesiyle birlikte artık geleneksel öğretim yöntemlerinin bir kenara bırakılması ve güncel gelişmelerin yakalanması gerekmektedir. Öğrencilerle onların yaşadıkları çağa uygun bir şekilde iletişim kurulmasına özen gösterilmelidir. Z kuşağı hakkında yapılan araştırmalardan hareketle yeni nesil öğrencilerin Y kuşağındaki öğrencilere göre bir şeye olan ilgi süresi daha düşük seviyede olmakla birlikte, teknolojiden uzak durmakta zorluk çektikleri görülmektedir. Bu bağlamda, bilgisayar-tablet-telefon gibi araçların birer eğitim-öğretim materyaline dönüştürülmesi önemlidir.

Derslerde ilgiyi öğretmede ya da derste toplamak ve öğrencinin motivasyonunu canlı tutmak çok önemli bir unsurdur. Bu yüzden, öğrencilerin merak unsurunu ortaya çıkaracak ve çaba gösterip öğrenmelerini sağlamak için motivasyon sağlayacak bir yol da öğretim sürecinde görsel ve işitsel materyallerin kullanımınıdır. Bu yolla yapılan bir öğretimde, özellikle de yabancı dil derslerinde öğrencilerin anlama (dinleme, okuma) ve anlatma (konuşma, yazma) yönünden derste aktif bir halde olmasına olanak sağlanacaktır.

Yabancı dil öğrenimi bir anlamda dünyada bulunan diğer toplumların dünyaya bakış açılarını, düşünme ve değer sistemlerini anlamak için yapılan bir uğraştır. Bir toplumu oluşturan bireylerin günlük hayatta meydana getirdikleri çeşitli etkinlikleri algılayabilmek için o toplumun kültürüne has temel noktaları bilmek gerekir. Bu kazanımlar filmler aracılığıyla gerçekleşirse daha etkin olur. Bu yüzden hem kültür aktarımı hem de dil gelişimi açısından filmlerin önemi büyüktür. (Yılmaz ve Diril, 2015, s. 223-240) Günümüzde ne yazık ki Türkçenin yabancı dil olarak öğretim sürecinde bu imkânlardan az yararlanılmamakta, etkili olarak kullanılmamakta ve bu alanda yapılan çalışmalar da sınırlı sayıda bulunmaktadır.

Görsel ve işitsel materyaller kullanılarak işlenen yabancı dil derslerinde, kültür aktarımına da önem verilmelidir. İşcan, (2017) dil ve kültürün ayrılmaz parçalar olduğu, dil öğrenmede kültürün de öğrenilmesi gerektiğinin yadsınamaz bir olgu olduğundan bahseder. Dil öğretimini gerçekleştirirken kültürel öğelerin malzeme olarak kullanılması gerekir. Diğer türlü, dil öğretimi değil de kuralların ezberlenmesi gerçekleşir. Bu da zamanla unutulmaya sebep olur (Okur ve Keskin, 2013: 1638).

Bu makale çerçevesinde hazırlanan video ve etkinliklerde kültürün aktarımına dikkat edilmiş, videolar bunu sağlayacak şekilde seçilmiş ve düzenlenmiştir. Öğrencilerin hedef dili eğlenerek öğrenmesi ve aktif bir şekilde derse katılması amaçlanmış, kültürü de öğrenmelerine olanak sağlanmıştır. Dil, en etkili kültür aktarıcısıdır. (Göçer, 2012)

ARAŞTIRMA VE BULGULAR

ETKİNLİKLER

1.VİDEO . KONUŞMA ETKİNLİĞİ B1-B2

Etkinlik Adı: Tahmin Et!

Yönerge: Öğrencilere, içinde sahnede geçen kalıp sözlerin ve etkinlik sorularının bulunduğu bir çalışma kağıdı verilir. Sahne izletilmeden önce çalışma kağıdında onlara verilen kalıp sözlerin anlamlarını tahmin etmeleri istenir. Daha sonra sahne izletilir ve sorular cevaplandırılır. Sonrasında öğretmen doğru cevapları öğrencilere anlatır. En son, gönüllü yabancı öğrencilerin 3.sorudaki cevaplarını sınıfla paylaşımları istenir.

Kazanımlar

B1.D.41. Dinleyeceklerinin/izleyeceklerinin içeriğine ilişkin tahminlerde bulunur.

B1.D.52. Ana dili konuşurları arasında geçen otantik konuşmaların temel iletisini belirler.

B1.SÜ.37. Kültürel farklılıklar ve benzerlikler üzerine konuşmalar yapar.

B2.D.26. Dinledikleriyle/izledikleriyle ilgili çıkarımlarda bulunur.

Kalıp Sözler

-Hayırlı olsun.

-Allah tamamına erdiresin.

-Bir yastıkta kocayın inşallah.

Uygulama Soruları

- 1- Çalışma kağıdında yazan kalıp sözler sizce ne anlama gelmektedir?
- 2- Bu sözler ne gibi durumlarda kullanılır?
- 3- Sizin de kültürünüzde-dilinizde- buna benzer deyişler var mı?

2.VİDEO . DİNLEME ETKİNLİĞİ A1-A2

Etkinlik Adı: Doğruyu Seç!

Yönerge: Öğrencilerden, sahneyi dikkatli izlemeleri ve konuşulanları akıllarında tutmaları istenir. Sahne izletilir ve videonun sonunda benzer iki diyalogdan sahnede geçen, doğru olanın seçilmesi beklenir. Sonrasında doğru diyalog yeşil, yanlış diyalog kırmızı olarak görünecektir.

Kazanımlar

A1.D.26. Kutlama/tebrik/temenni/teşekkür/davet içerikli basit metinleri/konuşmaları anlar.

B1.D.52. Ana dili konuşurları arasında geçen otantik konuşmaların temel iletisini belirler.

Doğru Diyalog

A- Günaydın, kolay gelsin.

-Sağ ol kardeşim.

Yanlış Diyalog

B- Günaydın, çok iyisin.

-Teşekkürler kardeşim.

3.VİDEO. KÜLTÜR AKTARIMI ETKİNLİĞİ C1-C2

Etkinlik Adı: Keşfet!

Sahnede Geçen Diyaloglar

Dede: Allah'ın emri peygamber efendimizin kavliyle, bu güzel ramazan akşamında kızınız Asuman'ı oğlumuz Ramazan'a istiyoruz.

Yönerge: Öğrencilere hiçbir şey anlatmadan direkt olarak sahne izletilir. Öğrenci izlediğinde aklında birtakım şeyler canlanacaktır ancak olayı anlamayabilir. Sahnede ne gördüklerini, olayın ne olduğunu anlatmaları istenir. Sonrasında sahne tekrar izletilerek öğrencilere verilen çalışma kağıdındaki soruların yanıtlanması istenir. Öğrenciler verdikleri cevapları okuduktan sonra öğretmen doğru ve yanlışlarını söyler ve işin gerçeğini aktarır. Öğretmen sahnede neler olduğunu ve kültürel unsurları anlattıktan, öğrettikten sonra sahne son bir kez tekrar izletilir. Bu son izleme öğrenciler için daha anlamlı olacak, kafalarındaki soru işaretleri gidecektir.

Kazanımlar

B1.D.52. Ana dili konuşurları arasında geçen otantik konuşmaların temel iletisini belirler.

B2.D.26. Dinledikleri/izledikleri ile ilgili çıkarımlarda bulunur.

A1.D.43. Türk kültüründeki temel beden dili unsurlarını ve bunlara eşlik eden ifade kalıplarını tanıır.

C1.D.10. Dinlediklerinin/izlediklerinin konusunu belirler.

C1.D.11. Dinlediklerindeki/izlediklerindeki ana düşünce ve yardımcı düşünceleri belirler

Çalışma Kağıdı Sorular

- 1- Sahnede neler görüyorsunuz?
- 2- Sahnede Türklere özgü keşfettiğiniz unsurlar nelerdir?
- 3- Daha önce hiç kız isteme merasimi gördünüz mü?
- 4- Sahnede ön plana çıkan ana duygu nedir?

4.VİDEO . KONUŞMA ETKİNLİĞİ B1-B2

Etkinlik Adı: Bul Bakalım!

Sahnede Geçen Diyaloglar

Kız: Anne, geldiler anne!

Anne: Allah iyiliğini versin, ödümü kopardın.

Kız: Kızlar benim yaşımda, yaşasın!

Anne: İyi iyi, hadi bakalım gözün aydın.

Yönerge: Sahne öğrencilere önce sadece sesli, sonrasında hem görüntü hem ses olmak üzere toplamda iki kez izletilir. Öğrencilerden sahnede geçen kalıp sözleri bulmaları istenir. Sonrasında bu sözlerin neyi ifade ettiği sınıfta tartışılır. Öğretmen en son öğrencilere doğruları aktarır.

Kazanımlar

B1.D.52. Ana dili konuşurları arasında geçen otantik konuşmaların temel iletisini belirler.

B1.SE.42. Etkileşime dayalı etkinlik veya oyunlara, ilgili söz varlığını kullanarak katılır.

B2.D.1. Söz varlığı unsurlarını bağlamdan hareketle anlamlandırır.

Uygulama

Sahnede Geçen Kalıp Sözler

-Allah iyiliğini versin.

-Ödümü kopardın.

-Gözün aydın.

5.VİDEO . KONUŞMA ETKİNLİĞİ B1-B2

Etkinlik Adı: İzle ve Anlat!

Yönerge: Belirtilen sahne öğrencilere ses olmadan izletilir. İzledikten sonra öğrencilerden sahne hakkında tahminlerde bulunmaları ve bu tahminleri gönüllü olarak sesli bir şekilde anlatmaları istenir. Son olarak en yakın tahminler belirlenir.

Kazanımlar

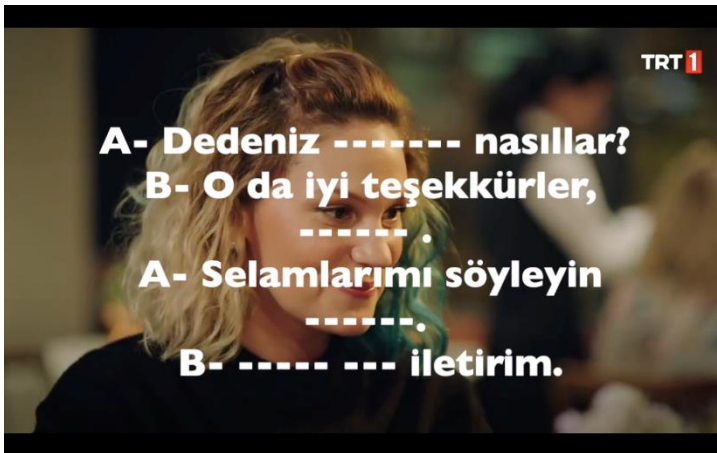
B1.SE.42. Etkileşime dayalı etkinlik veya oyunlara, ilgili söz varlığını kullanarak katılır.

C1.D.10. Dinlediklerinin/izlediklerinin konusunu belirler.

C1.D.11. Dinlediklerindeki/izlediklerindeki ana düşünce ve yardımcı düşünceleri belirler

6.VİDEO . DİNLEME ETKİNLİĞİ A1-A2

Etkinlik Adı: Tamamla Bakalım!

Yönerge: Diyalogların bulunduğu çalışma kağıdı öğrencilere verilir. Sahne önce öğrencilere görüntü olmadan dinletilir. Daha sonra ise hem görüntü ses olarak izletilir. Öğrencilerden boşlukları doldurmaları istenir.

Kazanımlar

A1.D.45. Bir metindeki temel iletileri belirler.

A1.D.42. Nezaket ifadelerini belirler.

Uygulama

Çalışma Kağıdı

Diyalog - Boşluk Doldurma

A- Dedeniz ----- nasıllar? (beyefendi)

B- O da iyi teşekkürler, ----- . (sağ olun)

A- Selamlarımı söyleyin ----- . (lütfen)

B- ----- --- iletirim. (tabii ki)

7.VİDEO . KÜLTÜR AKTARIMI ETKİNLİĞİ C1-C2

Etkinlik Adı: Keşfet ve Öğren!

Sahnedeki Geçen Diyaloglar

Baba: Hayırlı olsun, öp artık.

Anne: Aferin.

Yönerge: Gösterilen sahnenin öğrenciler tarafından kültürel unsurlara dikkat edilerek izlenmesi istenir. Öğrencilere sahnede geçen kültürel unsurlarla ilgili sorular yöneltilen bir çalışma kağıdı verilir. Sahne çalışma yaprağı verilmeden ve verildikten sonra iki kez izletilmelidir. Öğrenciler bu soruları cevaplamaya çalışır, tıkanırları yerlerde öğretmen devreye girer ve sağlam temelli bir kültür aktarımı sağlanmaya çalışılır. Son soruda gönüllü öğrencilerden düşüncelerini sınıfla paylaşması istenir.

Kazanımlar

B1.SE.42. Etkileşime dayalı etkinlik veya oyunlara, ilgili söz varlığını kullanarak katılır.

B1.SÜ.37. Kültürel farklılıklar ve benzerlikler üzerine konuşmalar yapar.

B2.D.26. Dinledikleriyle/izledikleriyle ilgili çıkarımlarda bulunur.

C1.D.10. Dinlediklerinin/izlediklerinin konusunu belirler.

C1.D.11. Dinlediklerindeki/izlediklerindeki ana düşünce ve yardımcı düşünceleri belirler

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

Uygulama

Çalışma Yaprağındaki Sorular

1- İzlenen sahnede, sizce ne olmaktadır?

2- Gençler, yaşlıların elini neden öper?

3- Sizin de kültürünüzde büyüklerinize olan saygınızı belirtmek için kullandığınız farklı bir yöntem var mı?

SONUÇ

Teknolojinin giderek gelişmesiyle birlikte artık herkeste olan, her ortamda bulunabilen ve kullanılabilen projeksiyon, tablet, bilgisayar, akıllı telefon gibi eğitim hayatında da yararlanabileceğimiz hatta yararlanmamız gereken işlevsel yeni araçlar ortaya çıkmış durumdadır. Bu araçlar kaynaklara ulaşmamızı da kolay hale getirmiş, internet sayesinde bir tık uzağımızda olmasını sağlamıştır. Bu gelişmeler ışığında artık yüz yıllardır geleneksel şekilde yapılan eğitim birtakım değişikliklere gitmek ve çağı yakalamak mecburiyetindedir. Bilim ve teknolojideki gelişmeler kümülatif bir şekilde her zaman yaşanmaya devam edecektir bu yüzden her daim güncel takip edilmeli, şartlar ona göre düzenlenmeli ve iyileştirilmelidir.

Bir dili öğrenmenin en güzel, kolay ve hızlı yolunun o dilin konuşulduğu yerde yaşamak olduğu düşünülmektedir. İnternetin dünyada böylesine yaygın olmasıyla birlikte biriyle sesli ve görüntülü görüşmek, konuşmak, o ortamda bulunabilmek için ülke değiştirme mecburiyetimiz ortadan kalkmıştır. Bu çalışmada hazırlanan etkinlikler vasıtası ile öğrenci, hedef dilin kültürüyle kaynaşacağı ve insanlarıyla tanışacağı yeni bir öğrenim bir yolu keşfetmektedir. Bu yol ile öğrenci, oturduğu yerden hedef kültür ve dili günlük hayattan enstantaneler ile izlemekte ve yaşamaktadır.

Bir dili öğrenirken öğrenciyi en çok zorlayan kısımlardan biri de hedef dilin kültürüne ait kalıp sözlerdir. Bu kalıp sözler zamanla kültürel bir şekilde aktarılmış ve dilin içine yerleşmiştir. Kalıp sözler, yabancı dil öğrenim kitaplarından kavranması ve anlaşılması kolay olmayan ifadelerdir. Bu ifadelerin anlaşılabilmesi için kullanılırken örneklerle görmek, yaşamak gerekmektedir. Öğrenci, etkinliklerimiz ve çalışma kağıtlarında hazırladığımız soru-cevaplar ile birlikte yaşayarak öğrenmekte ve kültüre hakim olma yönünde önemli adımlar atmaktadır.

Tüm bunların yanı sıra, bu tarz bir öğretim sisteminin öğrencilerin dersi severek ilgiyle takip etmelerine zemin hazırlamasına, onları derse bağlamasına ve içlerinde bir merak duygusu uyandırmasına olanak sağlaması beklenmektedir.

KAYNAKÇA

AKSAN, D. (1996), Türkçenin Sözvarlığı, Ankara: Engin Yayınevi

AKSAN, D. (2000). Her yönüyle dil ana çizgileriyle dilbilim. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

DEMİR, Ş. (2014). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi: Yöntemler, Uygulamalar, Öğrenme ve Öğretmede Karşılaşılan Bazı Sorunlar. 21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum, Cilt 3 Sayı 7 Bahar 2014.

EROL, Ç (2007). Türkiye Türkçesinde kalıp sözler üzerine bir inceleme. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

GÖÇER, A. (2012) Dil-Kültür İlişkisi ve Etkileşimi Üzerine. <https://www.tdk.gov.tr/wp-content/uploads/2012/11/14.pdf> adresinden elde edildi.

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

İLHAN, N. (2017). Dil Öğretiminde Kalıp Sözcüklerin, Şiirin Önemi/Etkisi. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 12/22, p. 401-412.

İŞCAN, A., YASSITAŞ, T. (2017). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarında Kültür Aktarımı: Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti Örneği (B1-B2 Düzeyi). *Türkiye’de Uluslararası Öğrenci Olmak Sempozyumu- İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul*.

KRAMSCH, C. (1993), *Context and Culture in Language Teaching*, Oxford, Oxford University Press

OKUR, A., KESKİN, F. (2013). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Kültürel Öğelerin Aktarımı: İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti Örneği. *The Journal of Academic Social Science Studies*, Volume 6 Issue 2, p. 1619-1640.

TAPAN, N. (1995). “Yabancı Dil Olarak Almanca Öğretiminde Yeni Bir Yöneliş: Kültürler arası Bildirişim Odaklı Yaklaşım”, *Alman Dili ve Edebiyatı Dergisi*, S: IX. S:149-167. İstanbul: İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Basımevi.

YILMAZ, F., DİRİL, A. (2015). Filmlerle Yabancılara Türkçe Öğretimi: Beyaz Melek Film Örneği. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Yıl: 3, Sayı: 10, Mart 2015, s. 223-240.

TÜRKİYE’DE ÖĞRETMEN KALİTESİ ÜZERİNE RETORİK BİR SÖYLEM A RHETORICAL DISCOURSE ON TEACHER QUALITY IN TURKEY

Dr. Öğr. Üyesi Ayça KAYA

Haliç Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü

ORCID ID: 0000-0001-7510-7708

ÖZET

Öğretmenin, mesleğin gerektirdiği bilişsel, duyuşsal ve psikomotor birçok yeterliğe sahip olmasıyla birlikte öğretim uygulaması, liderliği, sınıf yönetimi becerisi ve etkililiğinin de olma durumu öğretmen kalitesi ile açıklanabilir. Öte yandan öğretmenlerin, insan sermayesinin sahip olduğu birikimlerini diğerlerine aktarmaları, insan sermayesinin kalitesinin artırılmasında oldukça önemlidir. Zira bu davranış, eğitim örgütlerinde verilen eğitimin kalitesine yansıtacaktır. Çünkü öğretmenin kalitesi, eğitimin kalitesini doğrudan etkileyen etmenlerin başında gelip kaliteli ve etkili bir öğretmen olmadan okulun amaçlarına ulaşması beklenmemelidir. Bunun yanında öğretmen hem öğrenmeyi hem bilgiden yararlanmayı hem de bilgiden bilgi edinmeyi kılavuzlayan ve sağlayan kişi olarak değerlendirilebilir. Bu bağlamda eğitimin bireylerin kapasitelerini ve yeteneklerini geliştirici önemli bir işlevi olduğundan söz edilmektedir. Öğretmenin kalitesi, öncelikle öğretmenin meslek öncesi yetişme biçimi ve mesleki toplumsallaşma süreci ile yakından ilişkilidir. Bununla birlikte öğretmenin mesleğe başladıktan sonra meslekteki kalitesini sürdürmesinde, öğrenme ve gelişme isteğiyle görev yaptığı okuldaki yönetimin sağladığı çalışma ortamının niteliği ve meslektaş ilişkilerinin önemi de unutulmamalıdır. Kaliteli bir öğretmen, kendini geliştiren, idealleri olan, öğretme işine kendini adanmış bir birey olarak ise öğrencilerini insani, vicdani ve akademik noktada en üst seviyelere çıkarmak isteyecektir. Bunun aksi düşünüldüğünde, kendini gelişime kapatan, yaptığı işten haz almayan, öğrencilere isteksiz ders anlatan, onların sorunlarıyla ilgilenmeyen bir öğretmenin de öğrencilerin insani, vicdani, ahlaki ve akademik gelişimlerine katkı yapmada eksik kalacağı düşünülebilir. Kaliteli insan gücü yetiştirme amacı güden her toplum, eğitim sistemindeki en temel yapı taşı olan öğretmenleri iyi yetiştirmelidir. Okullardan beklenen eğitimsel işlevlerin yerine getirilebilmesi ve eğitimdeki kalitenin artması kuşkusuz alanında kaliteli olan öğretmenlerle olanaklıdır. Küreselleşen dünyanın yeni paradigmalara doğru açılması nedeniyle dünyanın pek çok ülkesinde önemli bir konu haline gelen öğretmen kalitesini artırmak için çeşitli reformlar uygulanmaktadır. Türkiye de özellikle son yıllarda dünyadaki eğitim sisteminin bakış açısına paralel gidebilmek için bu konu üzerine eğilmiştir. Ancak halen yeterli düzeyde bir öğretmen kalitesinden söz etmek pek mümkün değildir. Bu bağlamda denilebilir ki; günümüzde okullarda yaşanan bazı eğitim sorunlarının öğretmenin kalitesi ile bağdaştırılması Türkiye’deki öğretmen kalitesi üzerine yeniden düşünmeyi gerektirmektedir. Dolayısıyla bu araştırmada öğretmen kalitesi üzerine retorik bir söylem geliştirilerek konu hem yerel hem de küresel ölçekte bir bakışla ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen kalitesi, okul, öğretmen, retorik söylem

ABSTRACT

Along with the fact that the teacher has many cognitive, affective and psychomotor competencies required by the profession, the teaching practice, leadership, classroom management skills and effectiveness can be explained by the quality of the teacher. On the other hand, it is very important for teachers to transfer their knowledge of human capital to others in increasing the quality of human capital. Because this behavior will be reflected in the quality of education given in educational organizations. Because the quality of the teacher is one of the factors that directly affect the quality of education, and the school should not be expected to achieve its goals without a qualified and effective teacher. In addition, the teacher can be considered as the person who guides and provides both learning, benefiting from knowledge and acquiring knowledge from knowledge. In this context, it is mentioned that education has an important function that develops the capacities and abilities of individuals. The quality of the teacher is closely related to the teacher's pre-professional upbringing and the professional socialization process. However, it should not be forgotten that the quality of the working environment provided by the management in the school where the teacher works with the desire to learn and develop and the importance of colleague relations in maintaining the quality of the profession after starting the profession. A qualified teacher, on the other hand, as an individual who develops himself, has ideals, and is devoted to teaching, will want to raise his students to the highest levels in human, conscientious and academic points. Considering the opposite, it can be thought that a teacher who shuts himself up to development, does not take pleasure from his work, teaches students reluctantly, and does not care about their problems, will also be insufficient to contribute to the human, conscientious, moral and academic development of students. Every society aiming to train qualified manpower should train teachers, who are the most basic building blocks in the education system, well. Fulfilling the educational functions expected from schools and increasing the quality of education is undoubtedly possible with teachers who are qualified in their field. Various reforms are being implemented to increase the quality of teachers, which has become an important issue in many countries of the world due to the opening of the globalizing world towards new paradigms. Especially in recent years, Turkey has focused on this issue in order to go parallel to the perspective of the world education system. However, it is still not possible to talk about a sufficient level of teacher quality. In this context, it can be said that; The reconciliation of some educational problems in schools with the quality of teachers requires rethinking the quality of teachers in Turkey. Therefore, in this research, a rhetorical discourse on teacher quality has been developed and the subject has been discussed from both a local and a global scale.

Key Words: Teacher quality, school, teacher, rhetorical discourse

HIGH SCHOOL STUDENTS' AWARENESS AND KNOWLEDGE ABOUT MOBILE PHONE RADIATION¹

Prof. Dr. Canan NAKİBOĞLU

Balıkesir University, Necatibey Education Faculty, Chemistry Teaching Department, TURKEY

<https://orcid.org/0000-0002-7292-9690>

Graduate Student Ümran ÖLMEZ

Balıkesir University, Institute of Science, TURKEY

<https://orcid.org/0000-0002-4654-1414>

ABSTRACT

This study aims to determine the knowledge and awareness of high school students about mobile phone radiation. 35 students attending high school in different classes and newly graduated participated in the study. In this research, the data concerning mobile phone awareness and knowledge of students of a big project related to RF radiation are included. Students were asked five open-ended questions about mobile phones and also to write the reasons for their answers. The most important result of this study is that although the awareness of the students about the use of mobile phones is quite high, their knowledge is not very sufficient. Regarding mobile phone awareness, it was concluded that 63% of the students think that the radiation emitted from mobile phones is harmful. It was also found that the students mostly paid attention to the points that could harm their physical health such as eye health or that attach importance to safe internet use when using their mobile phone.

Keywords: High school students, mobile phone radiation, radiofrequency electromagnetic fields

1. INTRODUCTION

With the rapid increase in the number of mobile phones and base stations, we have been increasingly exposed to radiofrequency electromagnetic fields (RF-EMFs) in recent years. Although there are many studies showing that RF fields cause different biological effects, the issue of their harm is still being discussed (Blettner & Berg, 2000; Kristiansen et al., 2009; Paul et al., 2022) While investigating the biological effects of electromagnetic waves, different biological systems were investigated. In addition, electromagnetic waves have different effects depending on their intensity, frequency, exposure time, and the biological system examined. For this reason, full clarity on the basic mechanism for effect has not been presented. As a result, knowing the possible harms that may arise due to exposure and usage will ensure that children and young people are conscious of the use of mobile phones. Mgbe et al. (2020) found that even though university students have a higher level of education exposure compared to the general population, they still show little or no concern about the radiation effects. They also indicated that the situation was made worse by their high level of addiction which translates to more exposure. Although not very many, it is seen that there are studies with students from different countries on mobile phone awareness (Al-Muhayawi et al., 2012; Hassan & Rafaei, 2020; Kumar et al., 2011; Mgbe et al., 2020; Timur & Çolak, 2020). However, no qualitative study was found that looked at both awareness

¹ This research is supported by Balıkesir University BAP unit (Project Number 2020/020)

and knowledge. Therefore, this study aimed to examine high school students' awareness and knowledge of mobile phone radiation.

2. METHOD

The study is a qualitative survey study. A total of 35 students, 22 boys, and 13 girls, from each grade level and newly graduated from high school, participated in the study. The data presented in the study include the cell phone awareness and knowledge part of data collected during a pilot study concerning a big RF radiation project. The instrument developed includes 11 questions. These questions also have a second tier, where they are asked to explain their answers. Here, 5 open-ended questions and the analysis of the data collected from the second tiers are included. The content analysis method was used for data analysis. The following method was pursued to ensure the reliability of the data. Some of the data were first analyzed by the first author and then the data were analyzed by the second author. The first author then compared the all data analyzed and observed that inter-judge reliability was achieved. Balıkesir University Science and Engineering Ethics Board approved the study and the subjects were informed about the study. The students approved to join the study voluntarily.

3. FINDINGS

The first question of the instrument was asked to determine whether the students think that their mobile phones emit radiation. The percentage of the answers given by students is shown in Figure 1.

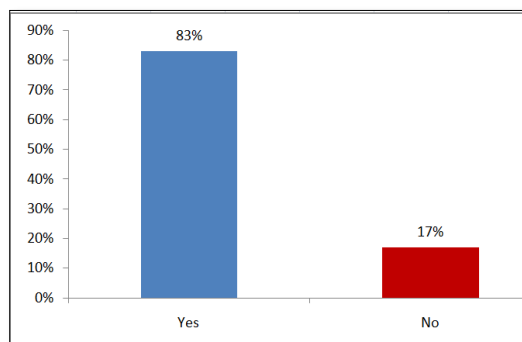

Figure 1. Findings concerning students to think that mobile phones emit radiation

As seen in Figure 1, 83% of students think that mobile phones emit radiation. and 17% do not think that mobile phones emit any radiation. 29 students who thought that the mobile phones emit radiation were asked what kind of radiation it was. The findings of the analysis of the statements made by these students are presented in Table 1.

Table 1. Findings about the type of radiation the cell phone emits (N=29)

Code	Expression example	Student No	f	%
Harmful	Damaging to the brain.	S11, S24	7	24.14
	It is harmful.	S18, S23		
	It emits radiation that affects our mental health.	S18, S23		
Wave	Harmful and permanent	S22	4	13.79
	Electromagnetic wave.	S3		
	Radio signals are sent to base stations.	S29		
	Microwave	S32		
Less harmful	Converts it to a digital sinus wave.	S35	3	10.34
	Causes minor damage to the human body.	S14, S20		

	It's not a lot, but the more exposure, the greater the damage.	S16		
Dangerous	It's dangerous radiation.	S15	2	6.90
	It's like hypnosis.	S24		
Non-ionizing radiation	Cell phones and base stations emit non-ionizing radiation.	S33	1	3.45
	Bad	Bad radiation.	S17	1 3.45
Harmless	Harmless radiation	S1	1	3.45
Energy emission	It radiates Energy	S4	1	3.45
Radioactive	Radioactive	S6	1	3.45
Non-coded answers	It emits radiation from the battery.	S31	6	20.69
	Wireless Internet.	S34		
	I do not know.	S1, S2, S13, S19		

When Table 1 is examined, it is seen that the answers of the students are grouped under nine codes and there is one answer that cannot be coded. Although the correct answer expected from the students in this question is either non-ionizing radiation or RF-EMFs, it is seen that one of the students answered that this radiation is non-ionizing radiation, one student is related to radio waves and one is related to electromagnetic waves. Most of the students' answers seem to focus on the harmful effect of radiation.

A second question was asked to the students who answered "yes" to this question. In this part of the question, students who think that their mobile phones emit radiation were asked what they think about whether this radiation is harmful or not. The findings of the analysis of the answers given by the students are presented in Table 2.

When Table 2 is examined, it has been determined that approximately 63% of the students think that the radiation emitted from mobile phones is harmful. An interesting finding is that the answers given by some of the students who thought that their mobile phones do not emit radiation in the first question are listed under the code "harmful". In the first question, students who thought that their mobile phones did not emit radiation were asked to explain why. The explanations written by three of these students are given below.

"I don't think it's harmful to humans. S5

"It can cause health problems after a long time. Headache and eye pain. S10

"I did not experience any inconvenience from the phone. S25

Table 2. Findings concerning student thoughts on the harm of radiation emitted from mobile phones (N=35)

Code	Expression example	Student No	f	%
Harmful	It is harmful.	S6, S11, S15, S20, S32	22	62.86
	It harms our health.	S2, S4, S12, S14, S23		
	There are harms such as headaches, stress, and fatigue.	S21, S23, S31		
	To some tumors of the body.	S3, S33		
	It affects the brain, we think slowly.	S11, S24		
	Harmful to pregnant women and the child.	S2		
	Spiritual addiction, stagnation, the problem of perception.	S3		
	May cause a genetic disorder.	S7		
	It causes cancer.	S7		
	It negatively affects our growth and development.	S13		
	The damage is great.	S17		
	Advanced physical effects can be seen.	S18		

	It causes deafness and blindness when placed under the pillow.	S22		
	It challenges mental development in young children.	S30		
Harmless	It is not harmful.	S1	1	2,86
No answer	-	S5, S8, S9, S10, S16, S19, S25, S26, S27, S28, S29, S34, S35	13	37.14

In the second question, in order to measure the awareness and knowledge of the students that the radiation emitted by mobile phones is not radioactive radiation, a question was asked to the students, "do you think that the radiation emitted by mobile phones is radioactive?" The analysis results of the answers given to this question are presented in Figure 2. Then the students were asked to explain the reasons for their answers. The findings of the analysis of the answers are presented in Table 3.

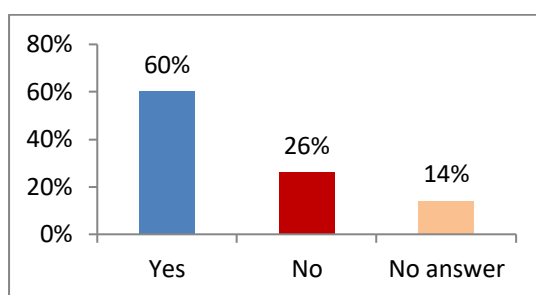

Figure 2. Findings for students to think that their mobile phones emit radioactive radiation

When Figure 2 is examined, it is seen that 60% of the students think that the radiation emitted from mobile phones is radioactive.

Table 3. Findings concerning student explanations about whether the radiation emitted from the mobile phone are radioactive (N=35)

Code	Expression example	Student No	f	%
Radioactive	After a while, our eyes get tired.	S19, S25	12	34,29
	It is a harmful substance that sends signals to humans.	S23, S24		
	Because it's a technological thing.	S2		
	Because of the energy, it emits.	S4		
	It works with electricity.	S6		
	It emits radiation because it has battery power.	S11		
	Harmful rays cause damage, whether small or large.	S14		
	The substance used in its manufacture.	S16		
	Because it contains a lot of electronic material.	S21		
	Its battery is radioactive.	S31		
Non-radioactive	There is no warning about it.	S1	6	17.12
	It is not produced in a laboratory environment.	S7		
	If it were radioactive, it wouldn't have taken such a place in our daily lives.	S7		
	I don't think it's radioactive for my personal uses.	S10		

	Although negative effects due to radiation are observed, these effects do not reach the radioactive level.	S18		
	There is no radioactive material in the battery.	S34		
No explanation	-	S5, S8, S9, S12, S13, S15, S20, S22, S26, S27, S28, S29, S30, S31, S32, S33, S35	17	48.57
I do not know		S17	1	2.86

When Table 3 is examined, it was seen that the explanations of the students are grouped under two themes radioactive and non-radioactive. Considering the first theme, the radioactive theme, it was seen that the students thought that mobile phones were radioactive because they worked with electricity, they were a technological tool, their batteries were radioactive, and they had various harms to health in general. When we look at the reasons for thinking that it is not radioactive, it is seen that there are expressions such as the absence of such a warning, if it were radioactive, it would not be used that much in daily life.

In order to determine students' awareness of mobile phone use, the third question was asked whether they pay attention to certain things while using mobile phones and if they pay attention, what they pay attention to. Findings regarding students' awareness of mobile phone use are shown in Figure 3 and their explanations in Table 4.

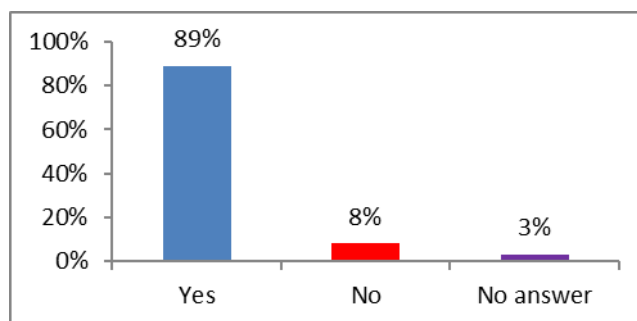

Figure 3. Students' attention to certain things while using mobile phones

As seen in Figure 3, approximately 90% of the students stated that they paid attention to some things while using their mobile phones, while 8% stated that they did not pay attention.

Table 4. Findings on what students pay attention to when using mobile phones

Code	Expression example	Student No	f	%
Health	I don't put it close to my head/heart when I go to bed at night	S6, S8, S9, S11, S12, S13, S15, S28	16	45.71
	I don't get too close to my eyes (distance)	S11, S14, S22, S31		
	To its brilliance.	S1, S22		
	Blue light setting	S1		
	I don't get too close to my ear when talking on the phone.	S2		

Technical	Do not stay on the charge for a long time and do not play on the charge. To applications	S9, S23, S30, S33, S34 S3	9	25.71
	I'm careful to put the phone in airplane mode when it's in the cold weather.	S13		
	I use it in battery saver mode so that my battery does not run out quickly.	S17		
	To avoid damage to the screen	S26		
Time-saving	I'm careful not to waste too much time.	S7, S16, S18, S19, S21, S23, S24, S31	8	22.86
Security	I don't enter into unfamiliar web pages/links. I take care of my privacy and security To the Internet	S4, S10, S11, S24 S29 S30	6	17.14

When Table 4 is examined, it is seen that approximately 46% of the students' explanations are related to their health. Apart from this, a quarter of the statements are about technical issues and 23% of the statements are about not wasting much time on the phone. We see that 17% of the students attach importance to safe internet use. The explanations of the students who do not pay attention to anything while using their mobile phones are given below as to why they behave in this way. In addition, three students who said that they did not pay attention to something while using their mobile phones were asked to explain the reason for their answers. The explanations of these students are as follows.

"I am not afraid of human invention. S5"

"I use it as needed. S25"

"I don't need to be careful S32"

In the fourth question, a two-tiered question was asked in order to understand how much the students know about EMF. In this question, students were first asked to explain what EMF is. Four of the students answered this question as "I don't know" and 27 students did not answer this question. The answers of the remaining four students are given below.

"Electromagnetic field S24, S25"

"Generating electricity from non-electrical source" S31"

"Related to the use of electrical energy. S33"

They were then asked if they knew what the abbreviation EMF stands for. Their answers to this question are shown in Figure 4.

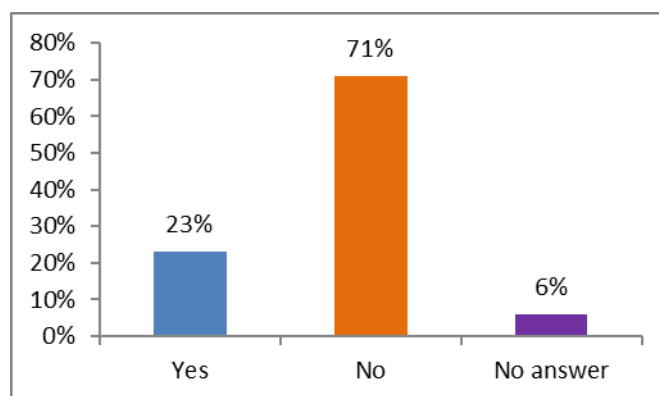

Figure 4. The proportion of students who know the meaning of the abbreviation EMF

As seen in Figure 4, 28% of the students (8 students) stated that they knew the abbreviation EMF. The explanations of these students are given below.

“Electro-Magnetic Frequency S7”

“Electro-Magnetic Field S22, S23, S24, S25, S32

“Electronic cost S33

“Electric Mechatronics Federation S34

In the fifth question, it was investigated whether the students knew the Specific Absorption Rate, abbreviated as SAR. SAR refers to the rate of absorption by the user of the radiation exposure to the user by mobile devices operating with radio frequencies. The SAR values are the level of radiation emitted by the phone when operating at maximum power. The rate of radiation you are exposed to while talking on the phone or while the phone is in your pocket or bag will vary. It was determined that only 8 students answered this question. While two students wrote "I don't know", it was determined that 25 students did not answer this question. All of these answers were found to be related to radiation emissions from the phone.

They were then asked if they knew what the abbreviation SAR stands for. Their answers to this question are shown in Figure 5

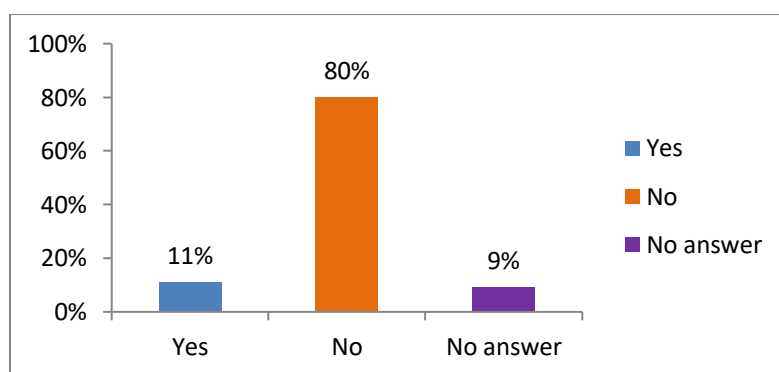

Figure 5. The proportion of students who know the meaning of the abbreviation SAR.

As seen in Figure 5, 11% of the students (4 students) stated that they knew the abbreviation SAR. 3 of the 4 students who answered yes to this question wrote the following explanation.

Specific Absorption Rate (Specific Absorption Rate) S23, S25, S31

4. RESULT AND DISCUSSION

In the study, it is the most important result reached that although the awareness of the students about the use of mobile phones is quite high, their knowledge is not very sufficient. Regarding mobile phone awareness, it was concluded that 63% of the students think that the radiation emitted from mobile phones is harmful. These findings are in line with the results of previous studies. Kumar et al (2011) conducted a mobile phone awareness study with Malaysian medical school students. At the end of the study, almost 62% of students were aware of health hazards produced by mobile phones. In their study with university students and staff, Paul et al. (2022) found that over 60% of both groups believed that their phones were harmful to health. Al-Muhayawi et al. (2012) at the end of their study with Medical Faculty students

determined that most of the students were aware of the potential risks arising from mobile phone use. Hassan and Refaei (2020) studied awareness of cell phone hazards with students from different faculties in Egypt. At the end of the study, it was concluded that 99% of the students are aware of mobile phone damage.

Another result reached in the study is that although the students are aware that a radiation is emitted from their mobile phones, they do not have enough knowledge that it is an EMF radiation. It can be said that the most important reason for the inadequacy of this information is that they do not have enough information about radiation and its types. Because the high rate of response to radioactive radiation in Question 2 and the insufficient answers given in the question about what EMF is, support this idea.

In line with the results obtained, the following recommendations can be made.

1. First of all, electromagnetic radiation should be explained well and its differences should be emphasized.
2. They should be informed about when and how mobile phone use poses a health problem.
3. It should also be explained what should be considered during its use, the importance of the SAR value in purchasing a phone, and what the SAR value is.

5. REFERENCES

- Al-Muhayawi, S., Eldeek, B., Abubakr, H., BenKuddah, R., Zahid, A., & Abukhashabah, H. (2012). The impact of medical education on Saudi medical students' awareness of cell phone use and its health hazards. *Life Science Journal*, 9, 1143-48.
- Hassan, E. E., & Refaei, S. A. (2020). Awareness of Cell Phone Hazards among University Students. *Sapporo Medical Journal*, 54 (09).
- Gautam, S., & Shakya, J. (2017). Knowledge regarding harmful effects on cell phone use among higher secondary school students Bharatpur Chitwan, Nepal. *Journal of Chitwan Medical College*, 6(4), 47-53.
- Kristiansen, I. S., Elstein, A. S., Gyrd-Hansen, D., Kildemoes, H. W., & Nielsen, J. B. (2009). Radiation from mobile phone systems: Is it perceived as a threat to people's health?. *Bioelectromagnetics: Journal of the Bioelectromagnetics Society, The Society for Physical Regulation in Biology and Medicine, The European Bioelectromagnetics Association*, 30(5), 393-401.
- Mgbe, E. K., Mgbe, C. G., Ajare, C. E., & Nnamani, A. O. (2020). Awareness and Perception of Undergraduate Students towards Risk Associated with Wireless Electromagnetic Field Radiation Exposure in Enugu, South-East Nigeria: A Cross-sectional Study. *Journal of Clinical & Diagnostic Research*, 14(7).
- Paul, J., Shivaram, A., Panchami, P., Patel, B., Jaikrishnan, D., Martinez-Lopez, W., & Saraswathy, R. (2022). Awareness of mobile phone radiation and its potential health hazards among students and working-class population during the COVID-19 Pandemic: A cross-sectional survey. *Advanced Journal of Graduate Research*, 12(1), 1-10.

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

- Timur, S., & Çolak, S. (2020). Ortaokul öğrencilerinin elektromanyetik kirliliğe sebep olan teknolojik cihazların kullanımına ilişkin farkındalıklarının incelenmesi. *Ihlara Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 34-50.
- Kumar, L. R., Chii, K. D., Way, L. C., Jetly, Y., & Rajendaran, V. (2011). Awareness of mobile phone hazards among university students in a Malaysian medical school. *Health*, 3(07), 406-415.
- Singh, A. N., Sharma, N., Saraf, A., Barve, S., & Pimple, Y. (2019). Assessment of the Awareness about Effects of Cell Phone Radiations amongst Students at Symbiosis International (Deemed University) Hill Base Campus. *Executive editor*, 10(1), 51.
- Blettner, M., & Berg, G. (2000) Are Mobile Phones Harmful?, *Acta Oncologica*, 39(8), 927-930, DOI: 10.1080/02841860050215891

HIGH SCHOOL STUDENTS' KNOWLEDGE ABOUT NON-IONISING RADIATION¹

Prof. Dr. Canan NAKİBOĞLU

Balıkesir University, Necatibey Education Faculty, Chemistry Teaching Department, TURKEY

<https://orcid.org/0000-0002-7292-9690>

Graduate Student Ümran ÖLMEZ

Balıkesir University, Institute of Science, TURKEY

<https://orcid.org/0000-0002-4654-1414>

ABSTRACT

The purpose of this study is to determine the knowledge of high school students about non-ionizing radiation. A total of 35 students, 22 boys, and 13 girls, from each grade level, participated in the study. The study is a qualitative study based on the analysis of open-ended questions about non-ionizing radiation, radiation, and radioactivity in the test developed by the researchers as part of a project. There are 11 open-ended questions in the original instrument, and in nine of the questions, students were first asked to answer yes or no, and then they were asked to explain their reasons for answering yes or no. In this study, the content analysis results of the four questions were included and it was tried to determine how the students perceived radiation, radioactivity, and non-ionizing radiation and whether they used them interchangeably. At the end of the study, it was determined that only five of 35 students had heard of the concept of non-ionizing radiation. Based on their explanations, it was determined that only one of these five students had partially correct information about non-ionizing radiation. In addition, it was concluded that the students did not know the relationship and differences between the concepts of radiation and radioactivity.

Keywords: High school students, non-ionizing radiation, radioactivity

1. INTRODUCTION

In general, the term radiation is confused with radioactivity and is even used interchangeably in daily life. Several studies have shown that students and many adults use radioactivity and radiation terms interchangeably (Boyes & Stanisstreet, 1994; Eijkelfhof, 1990; Lijnse et al., 1990; Nakıboğlu & Ölmez, 2021). In addition to using radiation as a synonym for radioactivity, students at different levels also think that all types of ionizing and non-ionizing radiation are the same. While Ionizing radiations are high-energy radiations, non-ionizing radiation is relatively low-energy radiations that do not have enough energy to ionize atoms or molecules. Although non-ionizing radiation is considered less dangerous than ionizing radiation, overexposure to non-ionizing radiation can also cause health issues and non-ionizing radiation has an important role in modern society.

Non-ionizing radiation is the lowest energy region of the electromagnetic spectrum, from radio waves to ultraviolet (UV) rays. Since we are surrounded by electromagnetic radiation, it is expected that compulsory education should provide a learning environment to gain an understanding of different forms of radiation. When the High School Chemistry Curriculum of Turkey is examined, it shows that

^{1 1} This research is supported by Balıkesir University BAP unit (Project Number 2020/020)

although secondary school students were partially informed about radiation and radioactivity during their education, they did not receive detailed information about non-ionizing radiation during their education. In addition, in the physics course, electromagnetic waves are explained in more detail, although radioactivity and types of radiation are mentioned, it is seen that non-ionizing radiation is not discussed in detail. Students' knowledge and awareness of non-ionizing radiation, which they encounter at any time in their daily life, can be affected by their daily life experiences and environment, as well as their education. In other words, it can be said that all of these factors will shape students' perceptions, awareness, and knowledge of non-ionizing radiation.

Although there are many studies on ionizing radiation knowledge and risk, and students' knowledge and awareness of this issue (Boyes & Stanisstreet, 1994; Colclough et al., 2011; Millar et al., 1990; Millar & Gill, 1996; Nakiboğlu & Tekin, 2006; Prather & Harrington, 2001; Tsaparlis et al., 2013), the number of studies concerning non-ionizing radiation are relatively limited (Kontomaris & Malamou, 2018; Mubeen et al., 2008). For this reason, this study aims to determine the knowledge and awareness of high school students about non-ionizing radiation.

2. METHOD

The study is a survey study. A total of 35 students, 22 boys, and 13 girls, from each grade level and newly graduated from high school, participated in the study. The data presented in the study include the non-ionizing radiation knowledge part of data collected during a pilot study concerning the project. There are 11 open-ended questions in the original instrument, and in nine of the questions, students were first asked to answer yes or no, and then they were asked to explain their reasons for answering yes or no in the second tier of the question. In this study, the content analysis results of the five questions were included and it was tried to determine how the students perceived radiation, radioactivity, and non-ionizing radiation and whether they used them interchangeably. The content analysis method was used for data analysis. Balıkesir University Science and Engineering Ethics Board approved the study.

3. FINDINGS

In the first question, students were asked to explain what radiation is. Thus, it is aimed to obtain information about whether students' perceptions of the concept of radiation affect their knowledge of non-ionizing radiation. The percentage of the answers given by students is shown in Table 1.

Table 1. Findings on students' perceptions of radiation

Code	Expression example	Student No	f	%
Emission	Electromagnetic wave emission	S23, S24, S31, S33	9	25.7
	Energy emission in the form of particles	S24, S33		
	Emission in waves	S28		
	Harmful things emitted by substances that affect the brain	S11		
Ray	It is the harmful emission of electricity.	S12	6	17.1
	They are harmful rays.	S7, S9, S17, S19		
	Harmful rays and waves.	S10		
	These are harmful rays emitted by technological devices.	S18		
Wave	Electronic radiations, electromagnetic waves.	S27	5	14.3
	It is a kind of wave that causes mutation.	S1		
	Waves are harmful to humans emanating from devices.	S2		

	Harmful rays and waves.	S10		
	It is a harmful wave emitted by an electrically powered device.	S14		
Energy	The energy is released as a result of nuclear decay.	S4	2	5.7
	The energy is carried in the medium.	S25		
Effect	The effect that occurs after the splitting of atoms.	S16	2	5.7
	It affects the brain and causes information to be deleted.	S13		
Electron	Radiation is an electron.	S31	1	2.9
Current	Radiation is a harmful current.	S35	1	2.9
I do not know		S3	1	2.9
No answer		S5, S6, S8, S14, S15, S20, S21, S22, S26, S29, S30, S32, S34	13	37.1

When Table 1 is examined, it is seen that 25% of the students perceive radiation as an emission. While 17% of the students perceive the radiation as a ray, 14.3% perceive it as a wave. While 5.7% of the students thought of radiation as energy, it was determined that another 5.7% saw radiation as an effect. One student thinks of radiation as an electron and another student as current.

In the second question, students were asked whether there were types of radiation. The findings showing the percentage of the answers given to this question are presented in Figure 1 and the explanations of the students in Table 2.

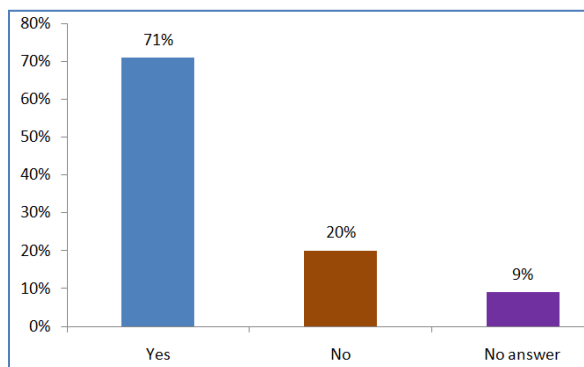

Figure 1. Percentages for students to think that there are types of radiation

From Figure 1, it is seen that 71% of the students are aware of the types of radiation.

Table 2. Findings of the students' answers to the types of radiations

Code	Expression example	Student No	f	%
Names of special types of radiation	Alpha particle, Beta particle, Neutron Alpha particle and Beta particle X-rays, Gamma rays, MRI devices Ultraviolet, infrared, and microwave rays	S22, S23, S31, S24, S33 S7 S3	8	22.9

	X-rays and ultraviolet	S29		
According to its ionization	Ionizing radiation	S24, S33	2	5.7
According to nature	Natural radiation	S24	1	2.9
According to the harmful effect	Harmful and harmless radiation	S5	1	2.9
Other	Some types vary according to different tools and environments.	S14	2	5.7
	Active radiation; is effective even in daily use. Passive radiation; The kind that shows its effect in regular use.	S18		
I do not remember		S1, S12	2	5.7
I do not know.		S2, S10, S11, S13, S15, S17, S19, S25, S28, S32	10	28.9
No answer		S4, S6, S8, S9, S16, S20, S21, S26, S27, S29, S30, S34, S35	13	37.1

Only about 29% of the students could answer this question. When the answers of the students are examined, it is seen that the appropriate distinction is gathered in 4 groups. In the answers to the first of these, it is seen that there are special examples of radiation. Like an ultraviolet, infrared, microwave, x-rays alpha, and gamma. Although there is a classification according to the ionization status of the second group, it is seen from Table 2 that only ionizing radiation is written. Another classification is made depending on whether the radiation is natural or artificial. However, one student made a distinction as natural radiation. While another classification is made depending on whether it is harmful or not, the two explanations under the other code do not seem to be an acceptable classification. Then the students were asked why there are different types of radiation. The findings of the answers given to this question are shown in Table 3. In this question, it was specifically asked to measure the awareness of the students whether the radiation is ionized or radioactive.

Table 3. Students' explanations concerning the reasons why there are different types of radiation

Expression example	Student No	f	%
Difference in usage area	S7,S23, S24	3	8.6
Technological devices emit different levels of radiation	S6, S10, S18	3	8.6
The source is different	S2, S16, S31	3	8.6
Differences in themselves	S3	1	2.9
It may depend on the environment it is in and the effect it has.	S14	1	2.9

It was determined that only 11 students answered this question. When these answers are examined, it is seen that the difference in radiation is related to the difference in the usage area, the difference in the radiation source, and the difference in the radiation emitted from different vehicles.

In the third question, students were asked whether they had heard of the concept of non-ionizing radiation before. The findings are presented in Figure 2.

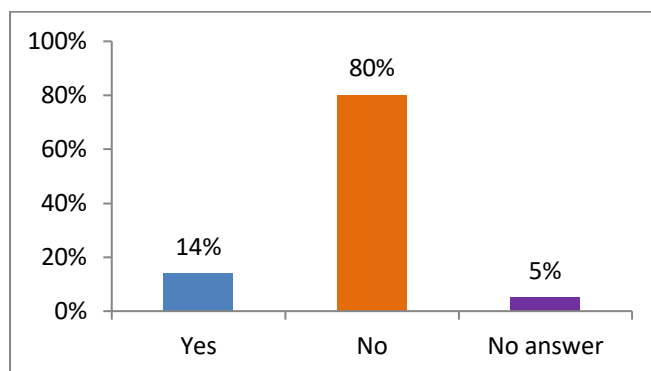

Figure 2. Percentages concerning students to hear the concept of non-ionizing radiation

When Figure 2 is examined, it is seen that the rate of students who hear non-ionizing radiation is 14%. Five students corresponding to this ratio were asked to write what non-ionizing radiation is. The explanations of the students are given below.

Radiation free from harmful things: S6

Directly acting. S18

Enough energy to completely remove an electron from an atom or molecule S23, S24

Type of mutating radiation S34

Students who said that they did not hear non-ionizing radiation was also asked to write their predictions if any. The answers given are presented in Table 4.

Table 4. Findings on students' predictions about non-ionizing radiation

Code	Expression example	Student No	f	%
Partially correct answer	Non-harmful radiation	S5, S10, S11, S31	7	20.0
	Attenuated radiation	S7		
	Radiation that does not affect much	S14		
	Low frequency and radio frequency	S25		
Wrong answer	Uncontrollable radiation.	S15	2	5.7
	It may be preventable or untreatable.	S19		
An answer containing true and false together	It's like being free of ionized harm or very harmful.	S2	1	2.9
Irrelevant answer	Like the plasma state	S4	1	2.9

When Table 4 is examined, it is seen that 20% of the students have answers that can be considered partially correct. Although the main expected answer is radiation that does not cause ionization of atoms or molecules, it is very important to write correct examples such as radio frequency and to emphasize the low harm. On the other hand, it is understood that the answers of S15 and S19 code students are related to ionizing radiation.

The last question was asked to determine the relevance of students' knowledge about non-ionizing radiation to whether they knew radioactivity exactly or not. In this question, the students were asked to explain what radioactivity is. From the analysis of their explanations, it was tried to determine how the students perceived radioactivity. The obtained results are presented in Table 5.

Table 5 . Findings on students' perceptions of radioactivity

Code	Expression example	Student No	f	%
Radiation	Activated radiation	S11, S22	8	22.9
	Things that emit radiation, such as a telephone	S6		
	Exposure to radiation	S10		
	It is the emission of radiation from an object with a high amount of radiation.	S31		
	Damages caused by radiation.	S2		
	A dangerous radiation	S15		
	Radiation activity	S33		
Decay	Spontaneous decay of atomic nuclei by emitting particles or electromagnetic radiation	S23, S24	3	8.6
	Decay of the atomic nuclei.	S4		
Energy	It is a type of energy.	S25	1	2.9
Wave	Waves are created by radiation emitted by technological devices.	S18	1	2.9
Chemical substance	As a chemical substance, it is the cause of great terrible diseases.	S34	1	2.9
I forgot	-	S20	1	2.9
I do not know.	-	S1, S3, S5, S14, S19, S30	6	17.1
No answer	-	S7, S8, S9, S12, S13, S16, S17, S21, S26, S27, S28, S29, S32, S35	14	40.0

When Table 5 is examined, it is seen that only 8.6% of the students are aware that radioactivity is related to the decay in the atomic nucleus. Apart from this, it is seen that there are responses mixed with non-ionizing radiation.

4. RESULTS AND DISCUSSION

The following conclusions were reached from the findings of the study.

Students do not know exactly about radiation and radioactivity.

Using them interchangeably

They do not know the difference between ionizing and non-ionizing radiation.

It has been concluded that the information about non-ionizing radiation is insufficient.

The results regarding the students' perceptions of radiation and radioactivity were found to be quite consistent with the findings conducted by Nakiboğlu and Ölmez (2021) with 12th grade students. In addition, it was concluded that the results of using radiation and radioactivity interchangeably were similar. In line with these findings, it may be suggested to expand the section devoted to radiation and radioactivity in the high school chemistry curriculum and to add explanations for non-ionizing radiation.

5. REFERENCES

Alsop, S. (1999). Understanding understanding: a model for the public learning of radioactivity. *Public Understanding of Science*, 8(4), 267–284.

- Boyes, E., & Stanisstreet, M. (1994). Children's Ideas about Radioactivity and Radiation: sources, mode of travel, uses and dangers. *Research in Science & Technological Education*, 12(2), 145-160.
- Colclough, N. D., Lock, R., & Soares, A. (2011). Pre-service teachers' subject knowledge of and attitudes about radioactivity and ionizing radiation. *International Journal of Science Education*, 33(3), 423–446.
- Eijkelhof, H.M. C. (1990). *Radiation and Risk in Physics Education*. Uitgeverij CB Press, Utrecht.
- Kontomaris, S. V., & Malamou, A. (2018). A discussion about ionising and non-ionising radiation and the critical issue of mobile phones. *Physics Education*, 53(1), 015007.
- Lijnse, P. L., Eijkelhof, H. M. C., Klaassen, C. W. J. M., & Scholte, R. L. J. (1990) Pupils' and mass-media ideas about radioactivity. *International Journal of Science Education*, 12(1), 67–78.
- Millar, R., Klassen, K., & Eijkelhof, H. (1990). Teaching about radioactivity and ionizing radiation: an alternative approach. *Physics Education*, 25(6), 388-342.
- Millar, R., & Gill, J. S. (1996). School students' understanding of processes involving radioactive substances and ionizing radiation. *Physics Education*, 31(1), 27–33. doi:10.1088/0031-9120/31/1/019.
- Nakiboğlu, C., & Tekin, B. B. (2006). Identifying students' misconceptions about nuclear chemistry: a study of Turkish high school students. *Journal of Chemical Education*, 83 (11), 1712-1718.
- Mubeen, S. M., Abbas, Q., & Nisar, N. (2008). Knowledge about ionising and non-ionising radiation among medical students. *J Ayub Med Coll Abbottabad*, 20(1), 118-121.
- Nakiboğlu, C., & Ölmez, Ü. (2021, March). Exploring 12th-grade students' perceptions of radioactivity and radiation, and the relationship with their creative comparisons. In *AIP Conference Proceedings* (Vol. 2330, No. 1, p. 020056). AIP Publishing LLC.
- Prather, E. E., & Harrington, R. R. (2001). Student understanding of ionizing radiation and radioactivity. *Journal of College Science Teaching*, 31(2), 89.
- Tsaparlis, G., Hartzavalos, S., & Nakiboğlu, C. (2013). Students' knowledge of nuclear science and its connection with civic scientific literacy in two European contexts: The case of newspaper articles. *Science & Education*, 22(8), 1963-1991.
- Turkish Ministry of Education. (TME), Ortaöğretim Kimya Dersi Öğretim Programı (Secondary Chemistry Curriculum).(Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, Ankara, 2018), p. 39.

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

2021-2022 YILI TÜRKİYE FUTBOL SÜPER LİĞİ VERİLERİ KULLANILARAK BİR AĞ ANALİZİ UYGULAMASI: PASLAŞMA AKIŞI VE GOL POZİSYONLARINA İLİŞKİN DETAYLI BİR TAKIM İNCELEMESİ

A NETWORK ANALYSIS APPLICATION USING 2021-2022 TURKISH FOOTBALL SUPER LEAGUE DATA: A DETAILED TEAM ANALYSIS ON PASSING FLOW AND GOAL POSITIONS

Selman UTKU

Marmara Üniversitesi /Spor Bilimleri Fakültesi

0000-0001-8464-6316

Doç. Dr Fatma Şebnem AKAL İLKHAN

Marmara Üniversitesi /Spor Bilimler Fakültesi

0000-0001-8239-2957

Dr. Öğr. Üyesi Taner ATASOY

Gelişim üniversitesi/ Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

0000-0001-5885-0663

Doktorant Yunus ŞAHİNLER

Dumlupınar Üniversitesi/ Spor Bilimler Fakültesi

0000-0002-5268-020X

ÖZET

Son yıllarda spor alanında yapılan çalışmalarda sosyal ağ analizi ile ilgili örneklerle giderek daha fazla karşılaşılmaktadır. Bu çalışmaların içinde rekabete dayalı olan takım oyunları da büyük paya sahiptir. Takım oyunları arasında dünya da en çok ilgi çeken spor dallarından biri de futbol karşılaşmalarıdır. Bu mücadelelere ilişkin her tür istatistik toplanmakta ve değerlendirilmektedir. Ancak bu veriler tek tek oyuncuları incelemeyi ve performanslarını değerlendirmeyi mümkün hale getirirse de takımın başarısını, takım içindeki oyuncuların bir araya gelmesi ile oluşan ve mücadelenin sonuçları üzerinde çok anlamlı etkisi olan takım ruhunu değerlendirmekten çok uzaktır. Sosyal ağ analizi bu zincirin kayıp halkası olarak görülmektedir. Sosyal ağ analizi yardımıyla oyuncular arasındaki etkileşim ile açığa çıkan performans artışı (ya da azalışı) daha somut şekilde değerlendirilebilir.

Bu çalışmada 2021-2022 yılı Türkiye Futbol Süper Liginde yer alan bir futbol takımına ait maç özetleri incelenerek her bir takım için bir ağ verisi oluşturulmuştur. Önemli maçlarına ilişkin paslaşma akışı, şut ve gol pozisyonlarına ilişkin akış bilgileri ağ verisi biçiminde oluşturulmuştur. Bu ağ verisi uygun sosyal ağ analizi yazılımları ile görselleştirilmiş, düğüm düzeyinde ve ağ düzeyinde incelenmiştir. Merkezilik ölçüleri sosyal ağların incelenmesinde önemli paya sahiptir. Futbol ile ilgili yapılan çalışmalardan yararlanılarak konuyla ilgili akış merkeziliği ve geçişgenlik gibi önemli merkezilik ölçüleri ağ analizi yazılımları kullanılarak hesaplanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Futbol, Spor, Ağ Analizi, İletişim, Rekabete dayalı takım oyunlarında ağ analizi

ABSTRACT

In recent years, examples of social network analysis have been increasingly encountered in studies in the field of sports. Team games based on competition also have a great share in these studies. One of the most interesting sports branches in the world among team games is football matches. All kinds of statistics on these struggles are collected and evaluated. All kinds of statistics on these struggles are collected and evaluated. However, although these data make it possible to examine individual players and evaluate their performance, they are far from evaluating the success of the team, the team spirit that is formed by the coming together of the players in the team and has a very meaningful effect on the results of the struggle. Social network analysis is seen as the missing link in this chain. With the help of social network analysis, the performance increase (or decrease) revealed by the interaction between the players can be evaluated more concretely.

In this study, a network data was created for each team by examining the match summaries of a football team in the 2021-2022 Turkish Football Super League. Passing flow, shot and goal positions related to important match moments are generated in the form of net data. This network data was visualized with appropriate social network analysis software and analyzed at the node and network level. Centrality measures have an important role in the analysis of social networks. By making use of the studies on football, important centrality measures such as flow centrality and permeability were calculated using network analysis software.

Keywords: Football, Sports, Network Analysis, Communication, Network analysis in competitive team games

GİRİŞ

Futbol, 11'er kişilik iki takımın saha içerisinde 90 dakika boyunca topun peşinde hareketli halde bulunduğu spor oyunudur. (Brown vd., 2008) Bir diğer tanıma göre ise ortak hedeflere ulaşmak için dinamik ve birbirine bağlı bir şekilde etkileşim içinde olan gruplar topluluğunu tanımlar. (Ribeiro vd., 2017) Rekabete dayalı bu takım sporunda, oyuncular maç sırasında sürekli etkileşim halindedir. Oyuncular arasındaki her pas, gol arayışı ya da golle sonuçlanan şut aslında karşılıklı iki takımın mücadelesi yanında takım içindeki ilişkiler yumağı şeklinde tanımlanabilir. Oyuncular arasındaki etkileşim sosyal ağ analizi yöntemlerini futbolda kullanmaya olanak sağlar.

Örneğin pas analizi bağlamında oluşturulan bir sosyal ağda daha büyük merkezilik derecesine sahip oyuncuların takımın hücum girişimine daha çok katkıda bulunan oyuncular olduğu söylenebilir. (Clemente FM., Martins FML., Mendes RS., 2016)

Futbol oyunu içerisinde dinamik akışı sağlayan paslaşma, oyuna yön veren ve oyun kontrolünü sağlayan bir oyun içi geçiş halidir. Bireysel paslaşma oranlarıyla takıma katkı oranı elde edilebileceği gibi takım başarısını oluşturmak için genel pas akışını daha geniş açılardan gözlemlemek ve takım başarısına katkısını detaylı incelemek gereklidir. Sosyal ağ analizi, etkileşimli gruplar arasındaki geçiş durumunu modelleyerek bireysel performansın dışında takım içi bağlılığın ele alınabilmesini sağlayan uygun bir yöntem olarak görülmektedir. (Passos vd., 2011) Bu çalışmada iki farklı takımın sezon performansları, hem başarılı hem başarısız olduğu dönemleri de göz önüne alınarak pas akışı veri girişleri ile her iki takımın kendi içerisindeki ağ metrikleri arasında karşılaştırma yapılmıştır.

YÖNTEM

Bu çalışmada, nicel araştırma modellerinden örnek olay tarama yöntemi kullanılmıştır. Monografi çalışmaları olarak da isimlendirilen bu tür çalışmalar betimsel çalışmalardır.

Araştırmanın evreni, 2021-2022 yılı Türkiye Futbol Süper Liginde yer alan iki farklı (FB/TS) takımın 38'er adet resmi maç özet görüntülerinden oluşmaktadır.

Verilerin Toplanması

Bu amaçla her bir takım için 38 maça ait özet görüntüler incelenmiş önemli pas akışları, gol pozisyonları ve goller toplanarak ağ verisine dönüştürülmüştür. Her bir takım için iki ayrı ağ oluşturulmuştur.

Verilerin Analizi

Veri analizinde, Gephi 9.6 ağ analizi programı kullanılmıştır. Ağın düğümlerini (rollerine göre Kaleci, Defans, Orta Saha ve Forvet) oyuncular, bağlantılarını ise 38 maç boyunca gözlemlenen özet verilerden toplanan aralarındaki pas geçişleri, şut ve gol pozisyonları oluşturmaktadır.

Ağ verilerinin incelenmesinde Tukey'in orijinal beş sayı özetinde olduğu gibi ağ analizi için oluşturulabilecek beş sayı özeti oluşturulabilir: Ağın büyüklüğü, yoğunluğu, bileşen sayısı, çapı ve kümeleme katsayısını beş sayı özeti için kullanılabilir.

Bunun yanında sosyal ağ analizinde en çok merkezilik ölçüleri kullanılmaktadır. En bilinen merkezilik ölçüsü Freeman'ın 1970'lerdeki çalışmalarında kullandığı derece merkeziliği, arada-olma merkeziliği gibi merkezilik ölçüleridir. (Freeman, 1977, 1978) Ancak günümüzde pek çok bilim insanı tarafından artan sayı ve çeşitlilikte farklı merkezilik ölçüleri yaratılmıştır. (Schoch, 2016)

Derece Merkeziliği (Degree Centrality)

Derece merkeziliği ağdaki en önemli düğümün en fazla bağlantıya sahip olan düğüm olduğu varsayımına dayanır. Freeman tarafından 1978 yılında yayınlanmış makalesinde incelenen lk merkezilik ölçülerindedir ve en bilinen merkezilik ölçüsüdür. (Freeman, 1978) Derece merkeziliği yüksek olan yani çok sayıda komşu ile bağlantısı olan düğümler ağın tümü için çok önemli olmayabilir. Sadece ağın bir kısmı ile yoğun bağlantısı olan derece merkeziliği yüksek düğümlerin ağın diğer bileşenleri ile çok az iletişimi olabilir. (Zhang & Luo, 2017) Bu nedenle bir düğümün önemini ölçmek için derece merkeziliği tek kriter olmamalıdır.

Derece merkeziliği aşağıdaki formüle göre hesaplanabilir. $G(V,E)$ şeklindeki bir çizge için $C_D(v)$ şeklinde gösterilir ve aşağıdaki şekilde hesaplanır. (Kosorukoff, 2011)

$$C_D(v) = \frac{\text{deg}(v)}{n - 1}$$

Derece merkeziliği hem yönlü hem de yönsüz çizgeler için hesaplanabilir. Takım oyunları açısından derece merkeziliği her bir takım oyuncusunun aktiflik derecesinin bir göstergesidir. Aşağıda her iki takım oyuncuları için de futbolcuların aktiflik derecesi derece merkeziliğine göre hesaplanmıştır. Derece merkeziliği yüksek oyuncular takımda hücum yönünden daha fazla katkıda bulunan sporculardır.

Yakınlık Merkeziliği (Closeness Centrality)

Yakınlık merkeziliği sosyal ağ analizinde önemli bir kavramdır. Herhangi bir sosyal ağı temsil eden yakınlık merkeziliği bir köşenin grafikteki tüm köşelere yakınlığını ölçer (Okamoto vd., 2008). Bir düğüm ne kadar merkeziyse diğer düğümlere o kadar yakındır.

$$C_C(v) = \frac{1}{\sum_y d(y,z)} \quad d(y,z) \text{ köşeler arasındaki mesafedir.}$$

Hem yönlü hem de yönsüz ağlar için hesaplanabilir. $d(y,z)$ jeodezik mesafeyi göstermektedir. Wasserman ve Faust'un kitabında yönlü-yönsüz ve ağırlıklı-ağırlıksız çizgeler için hesaplamalar ayrıntılı olarak tanımlanmıştır. (Wasserman ve Faust, 1994)

Futbol açısından önemi ise yakınlık merkeziliği yüksek olan oyuncuların, yakınlık merkeziliği daha düşük olan oyunculara kıyasla daha az sayıda pas ile takımdaki tüm oyunculara erişebilme yetenekleridir. Aynı zamanda yakınlık merkeziliği enformasyona erişme ve enformasyonu iletme

kabiliyetinin de bir göstergesidir. Takım içerisindeki enformasyona en hızlı erişen ve bu enformasyonu en hızlı yayan oyuncular yakınlık merkeziliği yüksek olan oyunculardır.(Clemente et al., 2015, 2016)

Arada Olma Merkeziliği (Betweenness Centrality)

Derece merkeziliği gibi ilk defa Linton C. Freeman tarafından ilgili makalede hesaplanmıştır.(Freeman, 1977) Arada-olma merkeziliği, en basit tanımıyla bir düğümden geçen en kısa yolların adetini sayan en önemli merkezilik ölçülerinden biri olarak tanımlanır. (Geisberger vd., 2008)

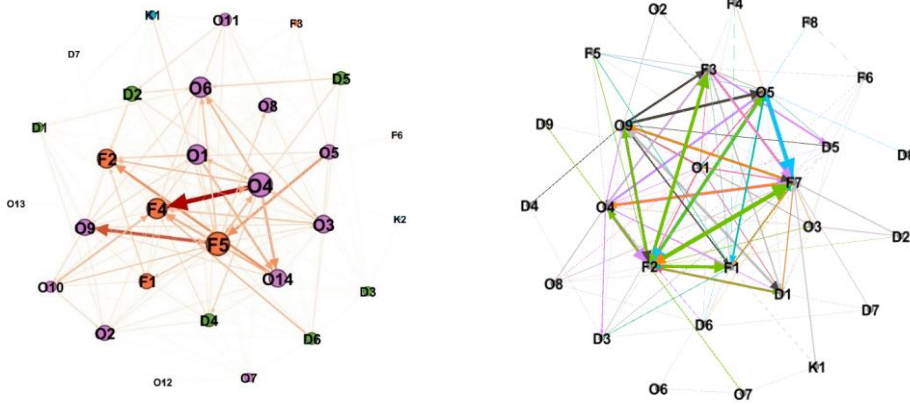
Ağırlıksız bir çizgede arada olma merkeziliği aşağıdaki şekilde hesaplanır. $G(V,E)$ bir çizgeyi temsil etmektedir. n_i, n_j, n_k düğümler kümesinin elamanı $k=1, \dots, n$ sayıda olsun. $g_{ij}(n_k)$ ise n_i ve n_j arasındaki n_k dan geçen kısa yolların sayısıdır. g_{ij}, n_i ve n_j arasındaki kısa yolların sayısını göstermektedir. Bu iki değerin oranı ise n_k için arada-olma merkeziliğini hesaplamayı sağlamaktadır.(Clemente vd., 2016)

$$C_B n_k = \sum_{\substack{n_i, n_j \in V \\ i \neq j \neq k}} \frac{g_{ij}(n_k)}{g_{ij}}$$

Arada olma merkeziliği ağda köprü ya da aracı durumunda olan oyuncuları işaret etmektedir. Oyuncuyu diğer oyunculara bağlayan bu noktada bir köprü görevi gören oyuncunun diğer oyuncular üzerindeki gücünün, kontrolünün ve yaptırımının fazla olduğu kabul edilmektedir. Bu nedenle arada olma merkeziliği önemli bir merkezilik ölçüsüdür.

BULGULAR

Bu çalışmada 2 farklı futbol takımınının 38'er maçlık pas akışları ve tehlikeli pozisyonları detaylı incelenmiş olup, çalışma kapsamında elde edilen sonuçlar ağ grafikleri ve istatistiki bilgilerle aşağıdaki şekillerle detaylı özetlenmiştir.

A Takımı	B Takımı
Düğüm Sayısı: 29	Düğüm Sayısı: 27
Bağlantı Sayısı: 263	Bağlantı Sayısı: 161
Yoğunluğu: 0,324	Yoğunluğu: 0,229
Ağın Çapı:5	Ağın çapı: 5
Bileşen sayısı: 1	Bileşen sayısı: 1
Kümeleme Katsayısı: 0,458	Kümeleme Katsayısı: 0,513.

Şekil 1. Takım Sporlarında Etkili İletişim Branş Değişkenine İlişkin Tanımlayıcı İstatistik Durumları

Şekil 1'deki A takımı için 38 maçlık özet görüntü üzerinden oluşturulan ağ yönlü ve ağırlıklı bir ağdır. Ağda tüm maçlarda oynayan 29 oyuncu ve 263 bağlantı bulunmaktadır. Oyuncular mevkilerine göre isimlendirilmiş ve düğümler bu şekilde renklendirilmiştir. Bağlantıların ağırlık değerlerine göre bağlantılar renklendirilmiştir. O4 ve F4 düğümleri ile F5 ve O9 düğümleri arasında bağlantının ağırlığı fazladır. Düğüm dereceleri ağdaki paslar içerisinde en çok yer alan düğümleri göstermektedir.

Şekil 1'deki B takımı için 38 maçlık özet görüntü üzerinden oluşturulan ağdaki yer alan veriler bize ağın yoğunluğunun A takımına göre az olduğunu göstermektedir. Ağda en uzak iki düğüm arasındaki en kısa yol 5 adımdan oluşmaktadır. Kümeleme katsayısına bakıldığında Atakımının ağındakine göre kümelemenin daha yüksek olduğu gözlemlendi. Ağ yönlü ve ağırlıklı bir ağdır. Ağda tüm maçlarda oynayan 27 oyuncu ve 161 bağlantı bulunmaktadır. Oyuncular mevkilerine göre isimlendirilmiş ve düğümler bu şekilde renklendirilmiştir. Bağlantıların ağırlık değerlerine göre bağlantılar renklendirilmiştir. F2 ve F7 düğümleri ile F2, O5 ve F2, F3 düğümleri arasında bağlantının ağırlığı fazladır. Düğüm dereceleri ağdaki paslar içerisinde en çok yer alan düğümleri göstermektedir.

Düğüm	Mevki	Gelen Bağlantı	Giden Bağlantı	Toplam Derece
O4	Orta Saha	18	18	36
F5	Forvet	20	15	35
O6	Orta Saha	15	15	30
F4	Forvet	18	12	30
O1	Orta Saha	14	15	29
F2	Forvet	16	12	28
O14	Orta Saha	11	15	26
O3	Orta Saha	12	14	26
O9	Orta Saha	13	11	24
D2	Defans	10	12	22

Şekil 2. A Takımı Ağın En Yoğun Bağlantıları ve Dereceleri

Düğüm	Mevki	Gelen Bağlantı	Giden Bağlantı	Toplam Derece
F2	Forvet	15	14	29
F7	Forvet	18	10	28
F1	Forvet	16	10	26
O5	Orta Saha	12	14	26
F3	Forvet	12	13	25
O4	Orta Saha	12	13	25
O9	Orta Saha	10	12	22
O1	Orta Saha	9	9	18
D1	Defans	9	9	18
O3	Orta Saha	7	9	16

Şekil 3. B Takımı Ağın En Yoğun Bağlantıları ve Dereceleri

Şekil 2'ye göre derece merkeziliği hem yönlü hem de yönsüz ağlarda hesaplanabilir. Bir düğümün derecesi ne kadar yüksek ise o kadar önemli olduğunun göstergesidir. Futbol açısından ise oyuncunun sahadaki aktivitesinin bir ölçüsü olarak yorumlanabilir. Yüksek derece merkeziliğine sahip oyuncular takım arkadaşları ile daha bağlantılıdır. Bu oyuncular futbol açısından takımın hücum başarısına daha fazla katkıda bulunan oyuncular olarak nitelendirilebilir. Sezonun tamamı incelendiğinde takımda derece merkeziliği en yüksek oyuncular mevkilerine göre yandaki gibi sıralanmıştır.

Yakınlık merkeziliğinde daha yüksek merkezilik puanlarına sahip oyuncular, daha düşük merkezilik puanlarına sahip oyunculara göre daha az geçişte daha fazla oyuncuya ulaşabilirler. Futbolda ise takım arkadaşları arasında pas geçişleri açısından oyuncunun diğer oyunculara ne kadar yakın olduğunu gösterir. Bir oyuncunun yüksek merkezilik puanları, bu oyuncunun yalnızca sadece başarılı bir şekilde geçerek hücumla katıldığını değil, aynı zamanda hücumun başarısına etki ölçüsünü de gösterebilir.(Clemente vd., t.y.)

Düğüm	Mevki	Yakınlık Merkeziliği	Düğüm	Mevki	Yakınlık Merkeziliği
O4	Orta Saha	0.72973	F2	Forvet	0.666667
O14	Orta Saha	0.675	O5	Orta Saha	0.65
F5	Forvet	0.658537	F3	Forvet	0.634146
O6	Orta Saha	0.658537	O4	Orta Saha	0.634146
O1	Orta Saha	0.658537	O9	Orta Saha	0.619048
O3	Orta Saha	0.658537	F1	Forvet	0.590909
F4	Forvet	0.613636	D1	Defans	0.590909
O10	Orta Saha	0.613636	O3	Orta Saha	0.577778
K1	Kaleci	0.608696	O1	Orta Saha	0.577778
D2	Defans	0.6	F7	Forvet	0.565217

Şekil 4. A Takımındaki Ağın En Yoğun Yakınlık Merkeziliği ve B Takımındaki Ağın En Yoğun Yakınlık Merkeziliği

Arada-olma merkeziliği ağlarda en önemli merkezilik ölçüleri arasındadır. Bu merkezilik ölçüsü yüksek olan düğümler ağda birbiri ile bağlantısı olmayan düğümler arasında köprü görevi üstlenirler. Farklı ağ bölümleri ve grupları arasında enformasyon akışını ya da iletişimini sağlarlar. Arada olma merkeziliği yüksek oyuncular paslaşma zincirinde oyuncular arasında topu iletmede önemli rol üstlenirler. Oyuncuya ağda en uzak olan düğümün ortalama uzaklık değerine göre ne kadar uzak olduğunu göstergesidir. Rekabete dayalı takım sporlarında bir oyuncunun eksantrikliği, pas geçişleri sırasında takım arkadaşları tarafından kolay erişilebilir olmanın göstergesidir. Ağ ortalamasına kıyasla yüksek eksantrikliğe sahip bir oyuncu, diğer takım arkadaşlarından daha kolay etkilenebilir ya da tersi durumda diğerlerini etkileyebilir. Merkezilik ölçüleri çok sayıdadır, bu merkezilik ölçüleri içerisinde eksantriklik merkezileşme prestij gibi ölçüler bu çalışmada kullanılacaktır.

Düğüm	Mevki	Arada Olma Merkeziliği
O6	Orta Saha	110.4559
O13	Orta Saha	52.792075
F1	Forvet	49.829039
F2	Forvet	44.879229
F5	Forvet	41.329871
O3	Orta Saha	35.629365
D4	Defans	31.362302
O14	Orta Saha	21.844105
O10	Orta Saha	20.257473
O11	Orta Saha	19.713969

A Takımı

Düğüm	Mevki	Arada Olma Merkeziliği
F2	Forvet	150.702531
F1	Forvet	90.189755
O5	Orta Saha	75.262771
F7	Forvet	68.161580
F3	Forvet	67.954437
O4	Orta Saha	57.812807
O9	Orta Saha	45.998413
O7	Orta Saha	36616450
D1	Defans	35.073954
D3	Defans	32.860390

B Takımı

A takımının arada olma merkeziliği en yüksek olan O6 düğümü bağlantılar arası köprü görevi üstlenmektedir. B takımında ise köprü görevini üstlenen düğüm F2'dir. O6 ve F2 düğümleri takım içinde geçiş oyunlarındaki pas trafiğini yönetmektedir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışmamızda sonuç olarak sporcuların sezon boyunca takım başarısına bireysel katkıları hesaplanmıştır. Sporcuların takım içi pas, şut, takım içi uyum düzeylerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca orta saha oyuncularının oyun içi bağlantılarının diğer mevkilerde oynayan sporculardan daha yüksek olduğu görülmüştür.

Sosyal ağ analizinin ağlarda kullanımı yurt dışında 10 yıldan uzun bir zamandır çalışmalara konu olmuştur. Pek çok çalışmada değişik şekillerde ağ analizinden faydalanılmıştır. Fakat Türkiyede spor bilimleri alanında literatürde bu tarz ağ analiz çalışmaları rastlanılmamıştır.

Bireysel performansı ölçmek için pek çok veri toplama aracı ve yöntem bulunmakla beraber, oyuncunun takım içindeki performansı pek çok nedenin yanı sıra oyuncuların oluşturduğu sinerjiye de bağlıdır. Bu nedenle sosyal ağlar bu konuda büyük öneme sahiptir. Ancak sosyal ağ analizi çalışmalarında ağ verisine ek olarak, oyuncuların ne kadar süre ile oyunda kaldıkları, bireysel performanslarına ilişkin metrikler, hücum ya da savunmaya ilişkin enformasyon da eklenmelidir.

Ağın bütününe ve ağdaki düğümlere yönelik çalışmalar kapsamlı gözlem ve ağ verileri toplanarak makro ve mikro düzeyde yapılmalıdır (Clemente vd. 2014, Clemente vd. 2015).

KAYNAKLAR

- Brown, A., Crabbe, T., & Mellor, G. (2008). Introduction: Football and community – practical and theoretical considerations. *Soccer & Society*, 9(3), 303-312. <https://doi.org/10.1080/14660970802008934>.
- Clemente, F. M., Martins, F. M. L., & Mendes, R. S. (2016). *Social Network Analysis Applied to Team Sports Analysis*. Springer International Publishing. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-25855-3>
- Clemente, F. M., Martins, F. M. L., & Sousa, R. (t.y.). *Are the prominent players the most accurate and efficient? Study in football players from different competitive levels*. 7.
- Freeman, L. C. (1977). A Set of Measures of Centrality Based on Betweenness. *Sociometry*, 40(1), 35. <https://doi.org/10.2307/3033543>
- Freeman, L. C. (1978). Centrality in social networks conceptual clarification. *Social Networks*, 1(3), 215-239. [https://doi.org/10.1016/0378-8733\(78\)90021-7](https://doi.org/10.1016/0378-8733(78)90021-7)
- Geisberger, R., Sanders, P., & Schultes, D. (2008). Better Approximation of Betweenness Centrality. İçinde 2008 *Proceedings of the Workshop on Algorithm Engineering and Experiments (ALENEX)* (ss. 90-100). Society for Industrial and Applied Mathematics. <https://doi.org/10.1137/1.9781611972887.9>
- Kosorukoff, A. (2011). *Social Network Analysis: Theory and Applications*. Passmore, D. L.
- Okamoto, K., Chen, W., & Li, X.-Y. (2008). Ranking of Closeness Centrality for Large-Scale Social Networks. İçinde F. P. Preparata, X. Wu, & J. Yin (Ed.), *Frontiers in Algorithmics* (ss. 186-195). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-540-69311-6_21
- Passos, P., Davids, K., Araújo, D., Paz, N., Minguéns, J., & Mendes, J. (2011). Networks as a novel tool for studying team ball sports as complex social systems. *Journal of Science and Medicine in Sport*, 14(2), 170-176. <https://doi.org/10.1016/j.jsams.2010.10.459>
- Ribeiro, J., Silva, P., Duarte, R., Davids, K., & Garganta, J. (2017). Team Sports Performance Analysed Through the Lens of Social Network Theory: Implications for Research and Practice. *Sports Medicine*, 47(9), 1689-1696. <https://doi.org/10.1007/s40279-017-0695-1>
- Schoch, D. (2016). Periodic table of network centrality. URL <http://schochastics.net/sna/periodic.html>.
- Zhang, J., & Luo, Y. (2017). Degree Centrality, Betweenness Centrality, and Closeness Centrality in Social Network. 300-303. <https://doi.org/10.2991/msam-17.2017.68>

OECD ÜLKELERİNİN İNOVASYON PERFORMANSININ ÖLÇÜLMESİ: ÇKKV YÖNTEMLERİ İLE KARŞILAŞTIRMALI BİR ANALİZ

MEASURING INNOVATION PERFORMANCE OF OECD COUNTRIES: A COMPARATIVE ANALYSIS OF MCDM METHODS

Arş. Gör. Dr. Nazlı ERSOY

Kilis 7 Aralık Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, <http://orcid.org/0000-0003-0011-2216>

ÖZET

İnovasyon, bir ülkenin rekabet gücü elde etmesinde ve dış ülkelere olan bağımlılığın azaltılmasında hayati bir öneme sahiptir. Bu doğrultuda, günümüzde ülkeler yenilikçilik stratejilerini geliştirilmek amacıyla inovasyon ve araştırma geliştirme (AR-GE) konularına büyük önem vermektedirler. Bu çalışmada Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) üyesi 20 ülkenin inovasyon performansının çok kriterli karar verme (ÇKKV) yöntemleri kullanılarak ölçülmesi amaçlanmıştır. “Kurumlar”, “insan kaynakları ve araştırma”, “altyapı”, “Pazar gelişmişliği”, “iş gelişmişliği”, “bilgi ve teknoloji”, “yaratıcılık” gibi yedi kriterin yer aldığı çalışmada, Entropy yöntemi kriterlerin ağırlıklandırılması için kullanılırken, Biswas ve Saha yöntemi ise alternatiflerin sıralanması için kullanılmıştır. Entropy yöntemi ile elde edilen sonuçlara göre önem derecesi en yüksek kriter “bilgi ve teknoloji” olurken, önem derecesi en düşük olan kriter ise “altyapı” olarak tespit edilmiştir. Entropy tabanlı Biswas ve Saha yöntemi ile elde edilen sonuçlar weighted aggregated sum product assessment (WASPAS), Ordered Weighted Averaging (OWA), Complex Proportional Assessment (COPRAS) ve simultaneous evaluation of criteria and alternatives (SECA) yöntemleri ile karşılaştırılmış ve duyarlılık analizi yoluyla sonuçların sağlamlığı ve güvenilirliği test edilmiştir. Son aşamada ise farklı yöntemlerle elde edilen sıralamaları rasyonel tek bir sıralama haline getirmek amacıyla ise Copeland yöntemine başvurulmuştur. Copeland yöntemi ile elde edilen sonuçlara göre, inovasyon performansı bakımından ilk üç sırada İsviçre, İsveç, ABD yer alırken, Yunanistan, Türkiye ve Portekiz ise son üç sırada yer almıştır. İnovasyon performans ölçümünde farklı bir hibrit model kullanılması ve beş farklı ÇKKV yöntemi (Biswas ve Saha yöntemi, WASPAS, OWA, COPRAS, SECA) ile elde edilen sıralama sonuçlarının kıyaslanması bakımından bu çalışmanın literatüre önemli bir katkı sunacağı ve literatürdeki boşluğu dolduracağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: İnovasyon performansı, Entropy, Biswas ve Saha Yöntemi, ÇKKV

ABSTRACT

Innovation plays a vital role in a country's competitiveness and in reducing its dependence on foreign countries. In this direction, countries today attach great importance to innovation and research and development (R&D) in order to develop innovation strategies. This study aimed to measure the innovation performance of 20 member countries of the “Organization for Economic Cooperation and Development” (OECD) using “multi-criteria decision making” (MCDM) methods. The study included seven criteria such as “Institutions”, “human resources and research”, “infrastructure”, “Market sophistication”, “business sophistication”, “information and technology” and “creativity”. While the Entropy method is used for weighting the criteria, the Biswas and Saha method is used for ranking the alternatives. According to the results obtained with the Entropy method, the criterion with the highest degree of importance was “information and technology”, while the criterion with the lowest degree of importance was determined as “infrastructure”. The results obtained with the Entropy-based Biswas and Saha method were compared with the “weighted aggregated sum product assessment” (WASPAS), “Ordered Weighted Averaging” (OWA), “Complex Proportional Assessment” (COPRAS) and “simultaneous evaluation of criteria and alternatives” (SECA) methods. The robustness and reliability of the results were tested through sensitivity analysis. In the last stage, Copeland method was used in order to bring the rankings obtained by different methods into a single rational ranking. According to the results obtained with the Copeland method, Switzerland, Sweden and the USA are in the first three places in terms of innovation performance, while Greece, Turkey and Portugal are in the last three

places. this study is thought to be make important contribution to the literature and fill the gap in the literature in terms of using a different hybrid model in innovation performance measurement and comparing the ranking results obtained with five different MCDM methods (Biswas and Saha method, WASPAS, OWA, COPRAS, SECA).

Keywords: Innovation performance, Entropy, Biswas and Saha's Method, MCDM

1. GİRİŞ

İnovasyon, son dönemde üstünde çalışmalar yapılan, önemi gittikçe artan ve ülkeler ve firmalar açısından önemli bir kavram haline gelmiştir. Bahsi geçen kavram, sürdürülebilir kalkınmaya ve toplumsal refaha olan katkısı, yaşam kalitesini yükseltmesi ve ulusal rekabet avantajı sağlaması gibi nedenlerle ülkeler için önemlidir. Firmalar bazında düşünüldüğünde ise inovasyon maliyetlerin düşmesini, yeni pazarlara girilmesini, verimlilik, karlılık, üretkenlik, ürün ve hizmet kalitesinin artmasını sağlayan önemli bir araç konumundadır (Güler ve Kanber, 2011: 62).

İnovasyon, genel olarak finansal, çevresel, toplumsal vb. değer yaratan bir değişikliği veya uygulamayı ifade etmektedir (Sergeeva ve Zanello, 2018: 1068). İnovasyon performansının ölçülmesi genel eğilimlerin, performans hedeflerinin ve politika önceliklerinin belirlenmesi için oldukça önemlidir ve önemi politika yapıcılar ve araştırmacılar tarafından geniş çapta kabul edilmektedir (Garcia-Bernabeu vd., 2020: 1).

İnovasyon performans ölçümü, bir ülkenin diğer ülkeler ile kıyaslanmasını, inovasyon alanında eksiklerini görmesini ve odaklanması gereken alanları belirlemesini sağlamaktadır. Ayrıca, ülkelerin hedeflerine ulaşip ulaşmadığının tespiti için de gerekli görülmektedir (Çakın ve Özdemir, 2020: 288). İnovasyon performansını ÇKKV yöntemleri ile birlikte ele alan çalışma sayısı son yıllarda yaygınlaşmıştır. İnovasyon performans ölçümünde de çok sayıda alternatif ve gösterge yer aldığı için inovasyon performans ölçümü bir ÇKKV problemi olarak düşünülmektedir.

Bu çalışmada, OECD'ye üye 20 ülkenin inovasyon performansının ÇKKV yöntemleri kullanılarak değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Belirlenen alternatif ve kriter seti çerçevesinde Entropy yöntemi kriterlerin ağırlıklandırılması için kullanılırken, Biswas ve Saha yöntemi alternatifleri sıralamak için kullanılmıştır. Sonuçlarının hassasiyetini test etmek amacıyla çalışmada kullanılan model dört farklı yöntem (WASPAS, OWA, COPRAS, SECA) sonuçları ile kıyaslanmıştır. Son aşamada ise nihai bir sıralama elde etmek amacıyla Copeland yöntemi kullanılmıştır.

Çalışmanın geri kalan bölümleri şu şekildedir: İkinci bölümde konuyla bağlantılı örnek çalışmalardan bahsedilmiştir. Üçüncü bölümde çalışmada kullanılan yöntemlerin açıklamalarına yer verilmiştir. Dördüncü bölüm uygulama kısmına ayrılırken, son bölümde sonuçlar yorumlanmıştır.

2. LİTERATÜR TARAMASI

İnovasyon konusu yerli ve yabancı literatürde yaygın bir şekilde ele alınmaktadır. İnovasyon performansının ÇKKV yöntemleri ile ölçüldüğü çalışmaların ise özellikle son dönemde sayıca attığını söylemek mümkündür.

Oralhan ve Büyüktürk (2019) AB üyesi ülkeler ve Türkiye'nin inovasyon performansını on kriter temelinde TOPSIS ve MOORA yöntemlerini kullanarak ölçmüşlerdir. Göstergelerin eşit şekilde ağırlıklandırıldığı çalışmada, TOPSIS ve MOORA yöntemleri ile elde edilen sıralamalar farklılaşırken İsviçre, İsveç ve Danimarka ilk üç sırada yer almıştır.

Ayçin ve Çakın (2019) Avrupa'da yer alan 36 ülkenin inovasyon performansını on kriter temelinde Entropy ve MABAC yöntemlerini kullanarak ölçmüşlerdir. İnovasyon performansı bakımından ilk üç

sırada İsviçre, İsveç ve Danimarka yer alırken, Ukrayna, Romanya ve Makedonya son üç sırada yer almıştır.

Satici (2021) Avrupa Birliği üyesi 27 ülkenin inovasyon performansını CRITIC ve WASPAS yöntemlerini kullanarak ölçmüştür. İnovasyon performansı bakımından İsviçre, İsveç ilk iki sırada yer alırken; Romanya, Bosna Hersek ve Makedonya son sıralarda yer almıştır.

Bakır ve Çakır (2021) Avrupa Birliği ve OECD'ye üye 23 ülkenin 2019 yılı inovasyon performansını CRITIC ve EVAMIX yöntemlerini kullanarak ölçmüşlerdir. Küresel Rekabet Endeksi (KRE), Küresel İnovasyon Endeksi (KİE) ve Avrupa İnovasyon Karnesi (AİK)'nden elde edilen göstergeler yardımıyla üç farklı veri seti kullanılarak analiz gerçekleştirilmiş ve son aşamada rasyonel bir sıralama elde etmek için Borda Sayım Yöntemi kullanılmıştır. İsveç, Danimarka ve Hollanda ilk üç sırada yer alırken Yunanistan, Slovakya ve Türkiye son üç sırada yer almıştır.

Altıntaş (2020b) G7 ülkelerinin 2020 yılı inovasyon performansını Entropy ve Gri İlişkisel Analiz yöntemlerini kullanarak ölçmüştür. ABD ve İngiltere'nin inovasyon performansı en yüksek olan ülkeler olduğu tespit edilmiştir.

Poledníková ve Kashi (2014) Çek Cumhuriyeti'nde NUTS 2 bölgelerinin 2011 yılı inovasyon performansını AHP ve VIKOR yöntemlerini kullanarak ölçmüştür. Değerlendirme, bölgelerin Avrupa ülkelerindeki inovasyon performansı hakkında istatistiksel gerçekler sağlayan Avrupa Bölgesel İnovasyon Skor Tablosu (RIS) yaklaşımına dayanmaktadır.

Wang vd. (2020) beş Türk bankasının inovasyon performansını sekiz adet finansal ve finansal olmayan kriterler temelinde değerlendirmişlerdir. "Interval type 2 fuzzy decision-making trial and evaluation laboratory" (IT2 FDEMATEL) yöntemi kriterlerin ağırlıklandırılması için kullanılmış, "interval type 2 fuzzy Vise Kriterijumska Optimizacija I Kompromisno Resenje" (IT2 FVIKOR) yöntemi ise alternatifleri sıralamak için kullanılmıştır.

Mavi ve Standing (2017), OECD'ye üye ülkelerin inovasyon performansını veri zarflama analizi yöntemini kullanarak ölçmüşlerdir. Çoğu OECD ülkesi için eko-inovasyonun geliştirilmesinde enerji kullanımı ve ekolojik sürdürülebilirliğin daha önemli olduğu tespit edilmiştir.

Bu çalışmada ise OECD'ye üye 20 ülkenin inovasyon performansının ÇKKV yöntemleri kullanılarak ölçülmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda, alternatif ve kriterler, inovasyon kapasitelerine ve başarılarına göre ülkeleri sıralayan Küresel İnovasyon Endeksi (KİE) veri tabanından elde edilmiştir. Entropy yöntemi kriterlerin ağırlıkların belirlemek için kullanılmış, Biswas ve Saha ÇKKV yöntemi ise alternatifleri sıralamak amacıyla kullanılmıştır.

3. YÖNTEM

Bu bölümde çalışmada tercih edilen Entropy ve WASPAS yöntemlerinin açıklamalarına yer verilecektir.

3.1. Entropy Yöntemi

Rudolph Clausius (1865) tarafından bir sistemdeki belirsizliğin ve düzensizliğin bir ölçüsü olarak tanımlanan (Zhang vd., 2011, s. 444) Entropy, karar matrisinde yer alan verilere dayalı olarak nesnel ağırlıkları hesaplamak için kullanılan bir yöntemdir. Bu doğrultuda, Entropy yönteminin adımları aşağıdaki gibidir (Wang ve Lee, 2009: 8982).

Adım 1: Alternatif (m) ve kriterlerden (n) oluşan karar matrisi oluşturulur.

$$\begin{pmatrix} x_{11} & x_{12} & \cdots & x_{1n} \\ x_{21} & x_{22} & \cdots & x_{2n} \\ \cdots & \cdots & \cdots & \cdots \\ x_{m1} & x_{m2} & \cdots & x_{mn} \end{pmatrix}$$

Adım 4: Karar matrisi, eşitlik (8) yardımıyla normalize edilir.

$$P_{ij} = \frac{x_{ij}}{\sum_{i=1}^m x_{ij}} \quad (8)$$

P_{ij} normalize edilmiş değerleri ifade eder.

Adım 5: Her bir kriterin Entropy ölçüsü eşitlik (9) yardımıyla hesaplanır.

$$e_j = -k \sum_{i=1}^n P_{ij} \ln P_{ij} \quad \forall_j \quad (9)$$

Eşitlik (9)'de k bir sabittir ve $k = \frac{1}{\ln(m)}$ formülü ile gösterilir.

E_j kriterin Entropy değerini verir.

m alternatif sayısını göstermektedir.

Adım 6: Kriterlerin farklılaşma derecesi eşitlik (10) kullanılarak hesaplanır.

$$d_j = 1 - e_j, \quad \forall_j \quad (10)$$

d_j , karşıtlık yoğunluğunu gösterir.

Adım 7: Kriter ağırlıkları eşitlik (11) kullanılarak hesaplanır.

$$W_j = \frac{d_j}{\sum_{k=1}^n d_k} \quad \forall_j \quad (11)$$

$$0 \leq w_j \leq 1 \text{ ve } \sum_{j=1}^n w_j = 1.$$

3.2. Biswas ve Saha ÇKKV Yöntemi

Bu yöntem, Biswas & Saha (2019) tarafından karar verme süreçlerinde uygulanmak amacıyla önerilmiştir. Sağlam matematiksel bir temele sahip olması ve kolay uygulanabilir olması nedeniyle diğer ÇKKV yöntemlerine göre avantajları vardır. Diğer avantajı, az sayıda araştırmacı tarafından ele alınmasıdır. Yöntemin adımları aşağıdaki gibidir (Biswas ve Saha, 2019: 139-140).

Adım 1: Karar matrisi oluşturulur

İlk adım olarak karar matrisi oluşturulur.

Adım 2: Normalize edilmiş karar matrisi oluşturulur $N = [r_{ij}]_{m \times n}$

Fayda ve maliyet yönlü kriterler dikkate alınarak sırasıyla eşitlik 11 ve 12 yardımıyla karar matrisi normalize edilir.

$$r_{ij} = \frac{x_{ij} - x_i^-}{x_i^+ - x_i^-} \quad \text{fayda yönlü kriter} \quad (11)$$

$$r_{ij} = \frac{x_{ij} - x_i^+}{x_i^- - x_i^+} \quad \text{maliyet yönlü kriter} \quad (12)$$

x_{ij} j. kritere göre i. değişkenin değerini ifade eder.

$$x_j^+ = \max(x_{ij}); x_j^- = \min(x_{ij})$$

Adım 3: Ölçeklendirilmiş normalize edilmiş karar matrisinin oluşturulması

Normalleştirilmiş değer (>0.80, 1.00] aralığındaysa ölçek faktörü $g = 5$ olarak alınır. Normalleştirilmiş değer (>0.60, 0.80) aralığındaysa $g = 4$, normalleştirilmiş değer (>0.40, 0.60) aralığındaysa ölçek faktörü $g = 3$, normalleştirilmiş değer (>0.20, 0.40) aralığındaysa ölçek faktörü 2 ve normalleştirilmiş değer (>0,20) aralığındaysa ölçek faktörü $g = 1$ olarak alınır.

Adım 4: Ağırlıklı karar matrisinin oluşturulması (V)

Eşitlik 13 kullanılarak normalize edilmiş değerler kriter ağırlıkları ile çarpılarak ağırlıklı karar matrisi oluşturulur.

$$q_{ij} = w_i * v_{ij} \quad (13)$$

Adım 5: Alternatiflerin toplam puanının hesaplanması

Alternatiflerin toplam puanı eşitlik (14) kullanılarak hesaplanır. S_i 'nin azalan değerine göre alternatifler sıralanır.

$$S_i = \sum_{j=1}^n q_{ij} \quad (14)$$

4. UYGULAMA

Bu çalışmada, OECD'ye üye 20 ülkenin inovasyon performansının ÇKKV yöntemleri kullanılarak değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Belirlenen alternatif ve kriter seti çerçevesinde Entropy yöntemi kriterlerin ağırlıklandırılması için kullanılırken, Biswas ve Saha yöntemi alternatifleri sıralamak için kullanılmıştır. Bu bölümde, ilk olarak çalışmada kullanılan alternatif ve kriterler açıklanmıştır. Ardından, Entropy ve Biswas ve Saha ÇKKV yöntemlerinin uygulamalarına yer verilmiştir.

4.1. Alternatifler

Alternatiflerin belirlenmesinde World Intellectual Property Organization (WIPO) tarafından hazırlanan KİE 2021 veri tabanı dikkate alınmış ve OECD'ye üye olan 20 ülke çalışmanın alternatiflerini oluşturmuştur (Tablo 1).

Tablo 1. Alternatifler

Kod	Ülke
A1	“Türkiye”
A2	“ABD”
A3	“Avusturya”
A4	“Kanada”
A5	“Fransa”
A6	“Hollanda”
A7	“Lüksemburg”
A8	“Almanya”
A9	“İtalya”
A10	“İngiltere”
A11	“Belçika”
A12	“Danimarka”
A13	“İrlanda”
A14	“Yunanistan”
A15	“İsviçre”
A16	“İsveç”
A17	“İspanya”
A18	“İzlanda”
A19	“Norveç”
A20	“Portekiz”

Kaynak: Global Innovation Index (2021)

4.2. Göstergeler

Çalışma kapsamına alınan göstergeler, KİE 2021 veri tabanından elde edilmiştir ve Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Kriterler

Gösterge	Kod	Opt.
Kurumlar (Institutions)	K1	max
İnsan kaynakları ve araştırma (Human capital and research)	K2	max
Altyapı (Infrastructure)	K3	max
Pazar gelişmişliği (Market sophistication)	K4	max
İş gelişmişliği (Business sophistication)	K5	max
Bilgi ve teknoloji (Knowledge and technology outputs)	K6	max
Yaratıcılık (Creative outputs)	K7	max

Kaynak: Global Innovation Index (2021)

4.3. Entropy Yöntemi ile Kriterlerin Ağırlıklandırılması

Entropy yöntemiyle kriter ağırlıklarının belirlenmesi için ilk adım olarak, değerlendirme kriterlerinin ve alternatiflerin yer aldığı karar matrisi oluşturulmuştur (Tablo 3). İkinci adımda, farklı ölçü birimlerine sahip olan kriterleri benzer standartlara kavuşturmak ve karşılaştırılabilir kılmak amacıyla, karar matrisi elemanları eşitlik (1) kullanılarak normalize edilmiştir ve sonuçlar Tablo 4’te sunulmuştur. Üçüncü adımda, kriterlerin Entropy ölçüsü eşitlik (2) yardımıyla hesaplanmış ve elde edilen sonuçlar Tablo 5’te sunulmuştur. Dördüncü adımda, bilginin farklılaşma derecesi eşitlik (3) kullanılarak hesaplanmış ve

elde edilen sonuçlar Tablo 6’da sunulmuştur. Son adımda ise eşitlik (4) yardımıyla kriter ağırlıkları belirlenmiştir (Tablo 7).

Tablo 3. Karar matrisi

	“K1”	“K2”	“K3”	“K4”	“K5”	“K6”	“K7”
A1	56,0	48,5	47,0	49,7	30,8	25,3	35,3
A2	87,6	58,1	55,3	81,5	63,0	59,2	47,8
A3	86,2	59,9	60,0	51,9	52,3	40,3	39,0
A4	90,1	52,4	53,7	84,7	50,1	38,3	41,9
A5	83,4	55,4	57,1	61,0	50,4	44,3	52,6
A6	88,9	55,9	57,7	55,2	61,0	54,8	52,2
A7	79,8	40,0	52,5	49,0	57,8	30,1	54,4
A8	84,3	62,7	55,6	57,8	54,5	53,3	50,0
A9	75,5	46,0	54,2	50,7	36,7	41,7	35,8
A10	86,6	58,2	59,7	78,1	49,7	52,3	54,0
A11	80,8	59,7	52,0	54,1	51,7	42,3	35,1
A12	88,8	62,3	60,8	68,0	55,2	47,6	47,7
A13	84,3	48,5	62,1	49,7	51,5	47,6	36,7
A14	69,2	54,3	48,5	45,2	25,9	25,2	22,9
A15	87,3	60,7	62,7	71,5	62,6	63,9	60,2
A16	88,8	64,1	62,6	64,6	68,1	60,3	52,9
A17	77,5	47,4	58,2	54,2	35,5	36,2	36,2
A18	86,8	49,7	54,5	56,8	50,4	37,0	50,7
A19	92,6	56,8	64,8	57,6	45,7	35,4	39,3
A20	80,4	49,3	52,6	48,6	33,6	31,9	39,3

Tablo 4. Normalize edilmiş karar matrisi

	“K1”	“K2”	“K3”	“K4”	“K5”	“K6”	“K7”
“A1”	0,034	0,044	0,042	0,0418	0,031	0,0292	0,0399
“A2”	0,053	0,053	0,049	0,0685	0,064	0,0683	0,0541
“A3”	0,052	0,055	0,053	0,0436	0,053	0,0465	0,0441
“A4”	0,054	0,048	0,047	0,0712	0,051	0,0442	0,0474
“A5”	0,05	0,051	0,05	0,0513	0,051	0,0511	0,0595
“A6”	0,054	0,051	0,051	0,0464	0,062	0,0632	0,059
“A7”	0,048	0,037	0,046	0,0412	0,059	0,0347	0,0615
“A8”	0,051	0,058	0,049	0,0486	0,055	0,0615	0,0566
“A9”	0,046	0,042	0,048	0,0426	0,037	0,0481	0,0405
“A10”	0,052	0,053	0,053	0,0656	0,05	0,0603	0,0611
“A11”	0,049	0,055	0,046	0,0455	0,052	0,0488	0,0397
“A12”	0,054	0,057	0,054	0,0571	0,056	0,0549	0,054
“A13”	0,051	0,044	0,055	0,0418	0,052	0,0549	0,0415
“A14”	0,042	0,05	0,043	0,038	0,026	0,0291	0,0259
“A15”	0,053	0,056	0,055	0,0601	0,063	0,0737	0,0681
“A16”	0,054	0,059	0,055	0,0543	0,069	0,0696	0,0598
“A17”	0,047	0,043	0,051	0,0456	0,036	0,0418	0,041
“A18”	0,052	0,046	0,048	0,0477	0,051	0,0427	0,0574
“A19”	0,056	0,052	0,057	0,0484	0,046	0,0408	0,0445
“A20”	0,049	0,045	0,046	0,0408	0,034	0,0368	0,0445

Tablo 5. E_j değerleri

“K1”	“K2”	“K3”	“K4”	“K5”	“K6”	“K7”
0,99823	0,99768	0,99883	0,99424	0,99086	0,98894	0,99263

Tablo 6. d_j değerleri

“K1”	“K2”	“K3”	“K4”	“K5”	“K6”	“K7”
0,00177	0,00232	0,00117	0,00576	0,00914	0,01106	0,00737

Tablo 7. w_j değerleri

“K1”	“K2”	“K3”	“K4”	“K5”	“K6”	“K7”
0,04575	0,0602	0,03039	0,14936	0,23688	0,28656	0,19085

Tablo 7'ye göre önem derecesi en yüksek kriter K6 (Bilgi ve teknoloji), önem derecesi en düşük kriter ise K3 (Altyapı)'dır.

4.4. Biswas ve Saha ÇKKV Yöntemi ile Alternatiflerin Sıralanması

İlk adımda, karar matrisi elemanları eşitlik 11 kullanılarak normalize edilmiştir (Tablo 8). İkinci adımda ölçekli normalleştirilmiş karar matrisi oluşturulmuştur (Tablo 9). Üçüncü adımda, eşitlik 3 kullanılarak ağırlıklı karar matrisi oluşturulmuş ve satır toplamları alınarak alternatifler sıralanmıştır (Tablo 10).

Tablo 8. Normalize edilmiş karar matrisi

	“K1”	“K2”	“K3”	“K4”	“K5”	“K6”	“K7”
“A1”	0	0,353	0	0,1139	0,116	0,003	0,3324
“A2”	0,8634	0,751	0,466	0,919	0,879	0,879	0,6676
“A3”	0,8251	0,826	0,73	0,1696	0,626	0,39	0,4316
“A4”	0,9317	0,515	0,376	1	0,573	0,339	0,5094
“A5”	0,7486	0,639	0,567	0,4	0,581	0,494	0,7962
“A6”	0,8989	0,66	0,601	0,2532	0,832	0,765	0,7855
“A7”	0,6503	0	0,309	0,0962	0,756	0,127	0,8445
“A8”	0,7732	0,942	0,483	0,319	0,678	0,726	0,7265
“A9”	0,5328	0,249	0,404	0,1392	0,256	0,426	0,3458
“A10”	0,8361	0,755	0,713	0,8329	0,564	0,7	0,8338
“A11”	0,6776	0,817	0,281	0,2253	0,611	0,442	0,3271
“A12”	0,8962	0,925	0,775	0,5772	0,694	0,579	0,6649
“A13”	0,7732	0,353	0,848	0,1139	0,607	0,579	0,37
“A14”	0,3607	0,593	0,084	0	0	0	0
“A15”	0,8552	0,859	0,882	0,6658	0,87	1	1
“A16”	0,8962	1	0,876	0,4911	1	0,907	0,8043
“A17”	0,5874	0,307	0,629	0,2278	0,227	0,284	0,3566
“A18”	0,8415	0,402	0,421	0,2937	0,581	0,305	0,7453
“A19”	1	0,697	1	0,3139	0,469	0,264	0,4397
“A20”	0,6667	0,386	0,315	0,0861	0,182	0,173	0,4397

Tablo 9. Ölçekli normalleştirilmiş karar matrisi

	K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7
A1	0	2	1	1	1	1	2
A2	5	4	3	5	5	5	4
A3	5	5	4	1	4	2	3
A4	5	3	2	5	3	2	3
A5	4	4	3	2	3	3	4
A6	5	4	3	2	5	4	4
A7	4	1	2	1	4	1	5
A8	4	5	3	2	4	4	4
A9	3	2	3	1	2	3	2
A10	5	4	4	5	3	4	5
A11	4	5	2	2	4	3	2
A12	5	5	4	3	4	3	4
A13	4	2	5	1	4	3	2
A14	2	3	1	1	1	1	1
A15	5	5	5	4	5	5	5
A16	5	5	5	3	5	5	4
A17	3	2	4	2	2	2	2
A18	5	2	3	2	3	2	4
A19	5	4	5	2	3	2	3
A20	4	2	2	1	1	1	3

Tablo 10. Ağırlıklı normalize matris ve sıralama

	K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7	Σ	Sıralama
A1	0	0,1204	0,03	0,1494	0,2369	0,2866	0,382	1,20531	19
A2	0,229	0,2408	0,091	0,7468	1,1844	1,4328	0,763	4,68817	2
A3	0,229	0,301	0,122	0,1494	0,9475	0,5731	0,573	2,89388	11
A4	0,229	0,1806	0,061	0,7468	0,7107	0,5731	0,573	3,07327	9
A5	0,183	0,2408	0,091	0,2987	0,7107	0,8597	0,763	3,14744	8
A6	0,229	0,2408	0,091	0,2987	1,1844	1,1462	0,763	3,95352	5
A7	0,183	0,0602	0,061	0,1494	0,9475	0,2866	0,954	2,6417	15
A8	0,183	0,301	0,091	0,2987	0,9475	1,1462	0,763	3,73109	6
A9	0,137	0,1204	0,091	0,1494	0,4738	0,8597	0,382	2,21333	16
A10	0,229	0,2408	0,122	0,7468	0,7107	1,1462	0,954	4,14908	4
A11	0,183	0,301	0,061	0,2987	0,9475	0,8597	0,382	3,03243	10
A12	0,229	0,301	0,122	0,4481	0,9475	0,8597	0,763	3,67002	7
A13	0,183	0,1204	0,152	0,1494	0,9475	0,8597	0,382	2,79362	12
A14	0,091	0,1806	0,03	0,1494	0,2369	0,2866	0,191	1,16615	20
A15	0,229	0,301	0,152	0,5975	1,1844	1,4328	0,954	4,85064	1
A16	0,229	0,301	0,152	0,4481	1,1844	1,4328	0,763	4,51042	3
A17	0,137	0,1204	0,122	0,2987	0,4738	0,5731	0,382	2,10652	17
A18	0,229	0,1204	0,091	0,2987	0,7107	0,5731	0,763	2,78622	13
A19	0,229	0,2408	0,152	0,2987	0,7107	0,5731	0,573	2,77654	14
A20	0,183	0,1204	0,061	0,1494	0,2369	0,2866	0,573	1,60954	18

Tablo 10'a göre inovasyon performansı bakımından ilk sırada A15 gelirken, A14 en son sırada yer almıştır.

5. DUYARLILIK ANALİZİ

Çalışmada kullanılan modelin duyarlılık analizini gerçekleştirmek amacıyla Biswas ve Saha ÇKKV yönteminin sonuçları diğer MCDM yöntemlerinin (WASPAS, OWA, COPRAS, SECA) sonuçları ile karşılaştırılmıştır. En son aşamada ise beş farklı yöntemle elde edilen farklı sıralamalar Copeland yöntemi kullanılarak rasyonel tek bir sıralama haline getirilmiştir. Tüm sonuçlar Tablo 11’de sunulmuştur.

Tablo 11: Farklı ÇKKV yöntemleri ile elde edilen sonuçlar

	Biswas ve Saha		WASPAS		OWA		COPRAS		SECA		Copeland	
	Değer	Sıra	Değer	Sıra	Değer	Sıra	Değer	Sıra	Değer	Sıra	Değer	Sıra
A1	1,20531	19	3,4442	19	0,52837	19	0,03511	19	0,6133	19	4,75	18
A2	4,68817	2	3,9008	3	0,8781	3	0,06236	3	0,8993	3	0,7	3
A3	2,89388	11	3,6803	12	0,69277	12	0,04812	12	0,7958	11	2,9	11
A4	3,07327	9	3,7274	9	0,73972	9	0,05119	9	0,8231	8	2,2	9
A5	3,14744	8	3,7546	8	0,7639	8	0,05266	8	0,8222	9	2,05	8
A6	3,95352	5	3,8365	4	0,8307	5	0,05805	4	0,854	6	1,2	5
A7	2,6417	15	3,6628	14	0,64353	15	0,04755	13	0,732	15	3,6	14
A8	3,73109	6	3,8065	6	0,81565	6	0,05604	6	0,8488	7	1,55	6
A9	2,21333	16	3,5847	16	0,62169	16	0,04277	16	0,6907	17	4,05	15
A10	4,14908	4	3,8351	5	0,84822	4	0,05789	5	0,8874	4	1,1	4
A11	3,03243	10	3,6711	13	0,68404	14	0,04769	13	0,7625	14	3,2	12
A12	3,67002	7	3,7984	7	0,81118	7	0,05535	7	0,8742	5	1,65	7
A13	2,79362	12	3,6895	11	0,69774	11	0,04894	11	0,7646	13	2,9	11
A14	1,16615	20	3,3673	20	0,46124	20	0,03138	20	0,6091	20	5	19
A15	4,85064	1	3,9495	1	0,92465	1	0,06557	1	0,9436	1	0,25	1
A16	4,51042	3	3,9194	2	0,89945	2	0,06349	2	0,9291	2	0,55	2
A17	2,10652	17	3,5633	17	0,6138	17	0,04143	17	0,706	16	4,2	16
A18	2,78622	13	3,695	10	0,71294	10	0,04902	10	0,7807	12	2,75	10
A19	2,77654	14	3,6431	15	0,68622	13	0,04583	15	0,8027	10	3,35	13

A2	1,609				0,582		0,039					
0	54	18	3,53	18	61	18	56	18	0,689	18	4,5	17

Tablo 11'e göre beş farklı yöntemle elde edilen sıralamalar küçük sapmalar göstermiştir ve birebir aynı değildir. Bu nedenle farklı sıralamaları rasyonel tek bir sıralama haline getirmek amacıyla Copeland yöntemi uygulanmış ve bu sonuca göre inovasyon performansı bakımından ilk sırada A15 gelirken, A14 en son sırada yer almıştır.

6. SONUÇ

Bu çalışmada, OECD'ye üye 20 ülkenin inovasyon performansının ÇKKV yöntemleri ile ölçülmesi amaçlanmıştır. “Kurumlar”, “insan kaynakları ve araştırma”, “altyapı”, “Pazar gelişmişliği”, “iş gelişmişliği”, “bilgi ve teknoloji”, “yaratıcılık” gibi yedi kriterin yer aldığı çalışmada, Entropy yöntemi kriterlerin ağırlıklarını belirlemek amacıyla kullanılmış, alternatifleri sıralamak için ise Biswas ve Saha ÇKKV yöntemi kullanılmıştır. Çalışmada kullanılan model ile elde edilen sonuçların sağlamlığını ve güvenilirliğini test etmek amacıyla duyarlılık analizi gerçekleştirilmiş ve Biswas ve Saha ÇKKV yöntemi ile elde edilen sonuçlar WASPAS, OWA, COPRAS ve SECA yöntemleri ile karşılaştırılmıştır. En son aşamada ise farklı yöntemlerle elde edilen sıralamalar Copeland yöntemi kullanılarak bütünleşik bir sıralama haline getirilmiştir.

Entropy yöntemi ile elde edilen sonuçlara göre en yüksek önem derecesine sahip olan kriter “bilgi ve teknoloji” olurken, önem derecesi en düşük olan kriter ise “altyapı” olarak tespit edilmiştir. Entropy-Biswas ve Saha modeli ile elde edilen sıralamalar ile Entropy- WASPAS-OWA-COPRAS-SECA modelleri ile edilen sıralamaların birebir aynı olmadığı, küçük sapmalar gösterdiği tespit edilmiştir. Diğer taraftan altı yöntemle elde edilen sıralamalara göre A15 ülkesi ilk sırayı korumuştur. Copeland yöntemi kullanılarak nihai bir sıralama elde edilmiş ve buna göre inovasyon performansı bakımından ilk üç sırada A15, A16, A2 ülkeleri yer alırken, A14, A1, A20 ülkeleri son üç sırada yer almıştır.

KAYNAKLAR

1. Altıntaş, F. F. (2020b). İnovasyon Performanslarının Entropi Tabanlı Gri İlişkisel Analiz Yöntemi ile Değerlendirilmesi: G7 Grubu Ülkeleri Örneği. Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 7(2), 151-172.
2. Ayçin, E. ve Çakin, E. (2019). Ülkelerin inovasyon performanslarının ölçümünde Entropi ve Mabac çok kriterli karar verme yöntemlerinin bütünleşik olarak kullanılması. Akdeniz İİBF Dergisi, 19(2), 326-351.
3. Bakir, S. ve Çakir, S. (2021). Seçilmiş Ülkelerin Yenilik Performanslarının Bütünleşik Critic-Evamix Yöntemleriyle Ölçümü. Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, 17(4), 971-992.
4. Biswas, T. ve Saha, P. (2019). Selection of commercially available scooters by new MCDM method. International Journal of Data and Network Science, 3(2), 137-144.
5. Clausius, R. (1865). Ueber Verschiedene für die Anwendung Bequeme Formen der Hauptgleichungen der Mechanischen Wärmetheorie: Vorgetragen in der Naturforsch. Gesellschaft den 24.
6. Çakin, E. ve Özdemir, A. (2020). Ülkelerin İnovasyon Performansının Ölçülmesinde Yapay Sinir Ağları, Bulanık DEMATEL Tabanlı Analitik Ağ Süreci ve Ağırlık Kısıtlı Veri Zarflama Analizi Yaklaşımlarının Bütünleşik Olarak Kullanılması ve Bir Uygulama. Dokuz Eylül Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi, 21(2), 287-314.
7. Garcia-Bernabeu, A., Cabello, J. M. ve Ruiz, F. (2020). A multi-criteria reference point based approach for assessing regional innovation performance in Spain. Mathematics, 8(5), 1-21.

8. Global Innovation Index (2021). https://www.wipo.int/global_innovation_index/en/2021/, Erişim Tarihi: 17.01.2022.
9. Güler, E. Ö. ve Kanber, S. (2011). İnovasyon Aktivitelerinin İnovasyon Performansı Üzerine Etkileri: İmalat Sanayii Uygulaması. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 20(1), 61-76.
10. Mavi, R. K. ve Standing, C. (2017). Eco-innovation analysis with DEA: an application to OECD countries. IADIS International Journal on Computer Science & Information Systems, 12(2), 133-142.
11. Oralhan, B. ve Büyüktürk, M. A. (2019). Avrupa Birliği ülkeleri ve Türkiye'nin inovasyon performansının çok kriterli karar verme yöntemleriyle kıyaslanması. Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi, (16), 471-484.
12. Poledníková, E. ve Kashi, K. (2014, November). Using MCDM methods: evaluation of regional innovation performance in the Czech Republic. In european Conference on management, leadership & Governance (s. 487-496). Academic Conferences International Limited.
13. Satici, S. (2021). Ülkelerin İnovasyon Performansının CRITIC Temelli WASPAS Yöntemiyle Değerlendirilmesi. Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 16(2), 91-104.
14. Sergeeva, N. ve Zanello, C. (2018). Championing and promoting innovation in UK megaprojects. International Journal of Project Management, 36(8), 1068-1081.
15. Wang, S., Liu, Q., Dinçer, H. ve Yüksel, S. (2020). Analysis of innovation performance for retail banking industry with the hybrid fuzzy decision-making approach. SAGE Open, 10(2), 1-13.
16. Wang, T. C. ve Lee, H. D. (2009). Developing a Fuzzy TOPSIS Approach Based on Subjective Weights and Objective Weights. Expert systems with applications, 36(5), 8980-8985.
17. Zhang, H., Gu, C., Gu, L. ve Zhang, Y. (2011). The Evaluation of Tourism Destination Competitiveness by TOPSIS & Information Entropy - A Case in the Yangtze River Delta of China. Tourism Management, 32(2), 443-451.

ÖRGÜTSEL ADALET ALGISININ ÖRGÜTSEL VATANDAŞLIK DAVRANIŞI ÜZERİNDEKİ ETKİSİNDE İŞ TATMİNİNİN ARACILIK ROLÜ

THE MEDIATING ROLE OF JOB SATISFACTION IN THE EFFECT OF ORGANIZATIONAL JUSTICE PERCEPTION ON THE ORGANIZATIONAL CITIZENSHIP BEHAVIOR

Prof. Dr. Edip ÖRÜCÜ

Bandırma Onyediy Eylöl Üniversitesi

Doktora Öğrencisi Birol ALTUN

Bandırma Onyediy Eylöl Üniversitesi

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, gümrük müşavirliği firması çalışanlarının örgütsel vatandaşlık davranışı, iş tatmini ve örgütsel adalet algıları düzeyini tespit ederek, örgütsel adalet algısının, örgütsel vatandaşlık davranışı üzerindeki etkisinde, iş tatmininin aracılık rolünü ortaya koymaktır. İş tatmini, çalışanların çalıştıkları kuruma ve yaptıkları işe karşı besledikleri duygusal eğilimler ve bu eğilimlerin ortaya çıkmasını sağlayan psikolojik, fizyolojik ve çevresel koşulların birleşiminden oluşmaktadır. İş tatmini kavramının boyutları çok boyutlu ve tek boyutlu olarak ele alınmaktadır. Çok boyutlu olması, bireyin işinden bazı nedenlerden dolayı tatminsizlik duyarken, bazı nedenlerden dolayı da tatmin olması anlamına gelmektedir. Tek boyutluluk ise, çalışanın yaptığı işten dolayı tatminsizlik yaşamaması ya da tatmin duyması anlamına gelir. Çalışanların iş tatminleri ihtiyaçları ve beklentileri ile yakından ilgilidir. Bu ihtiyaçlar psikolojik ve fizyolojik ihtiyaçlardır. Psikolojik ihtiyaçlar tatmin edildikçe artarken, fizyolojik ihtiyaçlar tatmin edildikçe azalmaktadır. Örgütsel vatandaşlık davranışı; çalışanların sözleşmelerinde veya iş tanımlarında yer almayan, gönüllülüğe dayalı olarak kurumuna ve arkadaşlarına yaptığı katkı olarak tanımlanabilir. Örgütsel Vatandaşlık Davranışı çalışanların zorla yapmak durumunda olmadıkları, sözleşmelerinde ve iş tanımlarında yazmayan ve ayrıca bir ödöl konusu olmayan davranışlardır. Çalışanlar örgüt içerisinde iş ve örgüte dönük olumlu algıları ile diğer arkadaşlarına yardım edebilirler, vazifesi olmayan bir takım görevlerin yapılması için ellerinden gelen desteği verebilirler. Örgütsel adalet algısı çalışanların kurum politikalarına ve yönetici davranışlarına karşı oluşturdukları adalet duygusudur. Çalışanlar örgüt politikalarının ve yönetici davranışlarının herkese eşit ve adil olmasını isterler. Örneğin maaş artış dönemlerinde ve terfi dönemlerinde bu duygu daha belirgin olarak ortaya çıkmaktadır. Adil bir yönetim algısı varsa çalışanların verimlilikleri artacaktır. Tersine durumda düşüş gösterecektir. Araştırma kapsamında kullanılan verilerin toplanması için İzmir il merkezindeki gümrük müşavirliği firmalarında çalışan kişilerle anket uygulaması yapılmıştır. Araştırma evreni bu firmalarda çalışan 170 çalışandan oluşmaktadır. 140 çalışana anket formu dağıtılmıştır. Örneklem ise anketi yapan 115 çalışandan oluşmaktadır. Çalışmada veriler güvenilirlik analizleri, korelasyon ve çoklu regresyon analizleri ile incelenmiştir. Çalışma da tam aracılık rolü tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Örgütsel Vatandaşlık Davranışı, Örgütsel Adalet Algısı, İş Tatmini

ABSTRACT

The aim of this research, the mediating role of job satisfaction in the effect of organizational justice perception on the organizational citizenship behavior to reveal at customs consultancy firms. Job satisfaction, the institution where the employees work and what they feed against their work emotional tendencies and enabling these trends to emerge it consists of a combination of psychological, physiological and environmental conditions. The dimensions of the concept of job satisfaction are handled as multidimensional and unidimensional. Being multidimensional means that while the individual is dissatisfied with his job for some reasons, he is also satisfied for some reasons.

Unidimensionality, on the other hand, means that the employee is dissatisfied or satisfied with her/his work. Employees' job satisfaction is closely related to their needs and expectations. These needs are psychological and physiological needs. Psychological needs increase as they are satisfied and decrease as physiological needs are satisfied. Organizational citizenship behavior in employee contracts or not included in job descriptions on a voluntary basis to her/his institution and her/his friends can be defined as her/his contribution. Organizational Citizenship Behavior is the behavior that employees do not have to do by force, that is not written in their contracts and job descriptions, and that is not a subject of reward. Employees can help their other friends with their positive perceptions about work and organization in the organization, they can give their best support to perform some non-duty tasks. Organizational justice perception of employees against institutional policies and executive behavior is the sense of justice they create. Employees want organizational policies and managerial behavior to be equal and fair to everyone. For example, this feeling is more evident in salary increases and promotion periods. If there is a fair management perception, the productivity of the employees will increase. Otherwise, it will decrease. 115 customs consultancy employees in the province of İzmir survey conducted the application. The universe of the research consist of 170 people. Questionnaire forms were distributed to 140 employees. The sample consist of 115 employees who conducted the survey. In the study, the data were analyzed by reliability analysis, correlation and multiple regression analysis. The mediating role was determined in the study.

Key Words: Organizational Citizenship Behavior, Organizational Justice Perception, job satisfaction.

GİRİŞ

Araştırma, çalışanların örgütsel vatandaşlık davranışının artırılmasında iş tatmininin ve örgütsel adalet algısının etkisini incelemektedir. Örgütsel vatandaşlık davranışının örgütlerde yaygınlaştırılması örgüt içi dayanışmayı arttırmaktadır. Örgütlerde örgütsel vatandaşlık davranışı günümüzde önem kazanmıştır. Çalışanların örgüt içerisinde bu tür davranışları sergilemelerini sağlayacak değişkenlerin etkisini tespit etmek yöneticiler için yol gösterici olacaktır. Ayrıca literatür incelendiğinde üç değişken arasında ilişkiyi inceleyen çalışmaların sınırlı olması bu çalışmayı önemli kılmaktadır. Çalışmamızda öncelikle değişkenlerin kavramsal çerçevesi ve alt boyutları incelenmiştir. Ardından bu değişkenlerle ilgili alan yazında yapılmış olan yerli ve yabancı kaynaklar incelemiş ve haklarında bilgi verilmiştir. Diğer bölümlerde sırasıyla yöntem ve yapılan analizlerin sonuç bulguları incelenmiştir. Sonuç ve değerlendirme kısmında ise araştırmadan elde edilen veriler yorumlanarak, tartışılmıştır.

I. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

A. İş Tatmini

Günümüz modern ekonomilerinde faaliyet gösteren işletmelerin başarılı olabilmeleri ve rekabet ortamında varlıklarını sürdürebilmeleri için sadece ürettikleri ürünler değil, o ürünleri üreten çalışanlarda gittikçe önem kazanmaktadır. Çalışanların çalıştıkları kuruma ve yaptıkları işe karşı beslemekte oldukları duygusal eğilimler iş tatminini oluşturmaktadır.

İş tatmini kavramı tanımlanırken konunun farklı yönlerine bakılarak tanımlanmıştır. Bu nedenle de iş tatmini kavramı üzerine ortak bir tanım geliştirilememiştir. İş tatmini kavramı üzerinde çalışan araştırmacıların yaptığı tanımlamalar şu şekildedir. Hoppock (1935) kavramı “Bir insanın işinden memnun olmasını sağlayan psikolojik, fizyolojik ve çevresel koşulların bir kombinasyonu” olarak tanımlamıştır. Locke (1969) kavramı, “Kişinin iş deneyimini değerlendirmesinden kaynaklanan zevkli ya da olumlu duygusal durum” olarak tanımlar. Cranny, Smith ve Stone (1992) ortak fikirde olup kavramı, “Bir kişinin mesleğine karşı duygusal tepkisidir” diye tanımlarlar (Asan, 2020: 136; Evkaya, 2019: 44).

İş tatmini kavramının tanımı ile ilgili yapılan çalışmalarda farklı tanımlarda mevcuttur. Spector (1997) iş tatminini “Basitçe insanların işlerini sevip sevmeme derecesidir” diye tanımlarken, Oshagbeni (2000) “Bireyin belirli bir mesleğe karşı olan olumlu duygusal tepkileri” olarak açıklamıştır. Hackman ve

Oldham (1975) iş tatminini “Bireyin işinden ve işinin temel özelliklerinden ne kadar memnun olduğudur” diye tanımlarken, Griffin .vd. ise iş tatminini “Bireyin işi ile ilgili ulaştığı gerçek sonuçların, beklenen, istenilen ve ihtiyaç duyulan sonuçlarla karşılaştırılmasından ortaya çıkan duygusal bir cevaptır” şeklinde tanımlar (Asan, 2020:136; Evkaya, 2019: 44).

İş tatmini ile ilgili yapılan tanımlar incelendiğinde çalışanların yaptıkları işle ve çalıştıkları kurumla ilgili algılamalarının önemli olduğu sonucuna ulaşabiliriz. Çalışanların yaptıkları iş ve çalıştıkları ortamda kendilerini fiziksel ve duygusal yönden nasıl hissettikleri önem kazanmaktadır.

B.Örgütsel Vatandaşlık Davranışı

Örgütsel Vatandaşlık Davranışı yönetim bilimi alanında çalışmalar yapan araştırmacılar tarafından yoğun olarak kullanılmıştır. Kavram üzerinde değişik tanımlamalar mevcuttur. Organ ve arkadaşlarınınca 1983 yıllarında kullanılmaya başlayan kavramla ilgili olarak Organ (1988) tarafından yapılan tanım “ İşletmenin biçimsel ödül sisteminde doğrudan ve açık şekilde tarif edilmeyen, fakat bütünsel olarak işletmenin etkili ve verimli çalışmasına yardım eden, gönüllülüğe dayanan bireyin davranışı” şeklindedir (Öter, 2019: 64).

Örgütsel Vatandaşlık Davranışı ile ilgili olarak değişik araştırmacılar, değişik dönemlerde çalışmalar yürütmüşler ve kavramın gelişimine katkı da bulunmuşlardır. Bu araştırmacılar Organ, Moorman, Niehoff, Van Dyne, Graham, Dienesch, Podsakof, Ahearne, Mackenzie, Farh, Zhong, Lepine, Ahmedi, Demirci, Atalay, Köse, Kartal, Kayalı şeklinde sayılabilir. Bu araştırmacılar kavramın gelişimine katkı da bulunmuşlardır. Kavramın gelişiminde farklı yönlerini ele alarak geliştirmişlerdir. İncelediğimizde Organ ve Podsakof ve Mackenzie çalışmalarının alan yazında yaygın kullanıldığı görülebilir (Öter, 2019: 65).

Kavram üzerine yapılan bazı tanımlara bakacak olursak, Organ, kavramı işletme üyelerinin herhangi bir ceza veya ödül olmadan yaptıkları resmi olmayan destekler olarak tanımlarken, Demirci ve Atalay kavramı, çalışılan yer (örgüt) yapılan duygusal sözleşme çerçevesinde, kişisel bir tercih olarak sergilenen davranış olarak tanımlamaktadırlar. (Öter, 2019: 66).

Yukarıda ki tanımlar incelendiğinde Örgütsel Vatandaşlık Davranışı çalışanların zorla yapmak durumunda olmadıkları, sözleşmelerinde ve iş tanımlarında yazmayan ve ayrıca bir ödül konusu olmayan davranışlardır. Çalışanlar örgüt içerisinde iş ve örgüte dönük olumlu algıları ile diğer arkadaşlarına yardım edebilirler, vazifesi olmayan bir takım görevlerin yapılması için ellerinden gelen desteği verebilirler. Bu davranış biçimi çalışanların çalıştıkları örgüte faydası olacağını düşündüğü eylemlilikler içerisinde bulunmaları ve kimseden talimat beklemeden gönüllü olarak yapmalarınıdır. Çalışan hem örgütüne hem de arkadaşlarına faydalı olmaktadır. (Hasırcı ve Örucü, 2020: 1040).

C. Örgütsel Adalet Algısı

Örgütsel adalet algısı kavramının çıkışı Adams’ın (1965) Eşitlik kavramına kadar götürülebilir. Adams’ın konu ile ilgili teorisi, örgüt içerisinde çalışanların algıları ile ilgilidir. Çalışanlar örgüte yaptıkları katkılarla kazanımlar elde etmektedirler. Çalışma arkadaşları da katkıları çerçevesinde bir takım kazanımlar elde etmektedirler. Çalışanlar kazanımlarını mukayese ederek bir algı oluştururlar. Adalet algısı algılamalardaki eşitlik ve eşitsizlik düşünceleriyle ilgilidir. Çalışanlar karşılaştırmalar sonucu oluşan durumu lehte algıarlarsa verimlilikleri artacaktır. Aksi halde verimlilikleri düşecektir (Moç, 2018: 12).

Literatürde örgütsel adalet kavramı ile ilgili değişik tanımlamalar mevcuttur. Örgütsel adalet, örgüt yöneticilerinin davranışlarının ahlaki ve etik olarak çalışanlar tarafından yapılan kişisel değerlendirmelerdir. Başka bir tanım, örgütü oluşturan amirler, astlar ve emsaller arasında meydana gelen sosyal (statü, terfi) ve ekonomik (ücret, prim, ödül) değişimlere dönük olarak oluşan adalet algısıdır (Moç, 2018: 12).

Örgütsel adalet algısı, çalışma yaşamı ile ilgili olarak örgüt politikaları ve yöneticilerin davranışlarına karşı oluşan adalet duygusudur. Çalışanlar örgüt politikalarının ve yönetici davranışlarının herkese eşit ve adil olmasını isterler. Örneğin maaş artış dönemlerinde ve terfi dönemlerinde bu duygu daha belirgin olarak ortaya çıkmaktadır. Adil bir yönetim algısı varsa çalışanların verimlilikleri artacaktır. Ters durumda düşüş gösterecektir.

II. LİTERATÜR TARAMASI

Yerli ve yabancı literatür incelendiğinde araştırmamız kapsamında yer alan, örgütsel adalet algısı, örgütsel vatandaşlık davranışı ve iş tatmini değişkenlerinin kullanıldığı, aralarındaki ilişkilerin gösterildiği çalışmalara rastlayabiliriz.

A. İş Tatmini ve Örgütsel Vatandaşlık Davranışı İlişkisi Üzerine Yapılan Çalışmalar

Alan yazında yapılmış olan çalışmalar iş tatmini ve örgütsel vatandaşlık arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktadır.

Kaçan ve Örcü 2019 yılında Balıkesir il merkezinde yer alan 61 eczanenin 126 çalışanının yer aldığı bir çalışma yürütmüşlerdir. Veri toplama tekniği olarak anket kullanılmıştır. 117 kişilik örneklem oluşturulmuştur. Bu veriler değerlendirmeye alınmıştır. Çalışma da faktör analizi yapılmamıştır. Faktör analizi için en az 200 kişiden oluşan bir örnekleme sahip olmak gerekmektedir. Araştırmanın güvenilirliği yüksek çıkmıştır. İş tatmini ile örgütsel vatandaşlık davranışı arasındaki ilişki ölçüldüğünde çalışma da çalışanların iş tatmininin örgütsel vatandaşlık davranışını istatistiksel olarak anlamlı, güçlü düzeyde ve pozitif yönde etkilediği bulunmuştur (Kaçan ve Örcü, 2019: 167-189).

Jawahar ve Swaminathan (2013) tarafından Hindistan'da bir üniversitenin 252 öğretim üyesi üzerinde yapılan bir araştırmada iş tatmini ve örgütsel vatandaşlık davranışı arasındaki ilişkiler inceleme konusu yapılmıştır. Çalışma da hipotez olarak iki değişken arasında pozitif ilişki olduğu belirlenmiştir. Veriler anket tekniği ile toplanmıştır. İş tatmini soruları Wong (2010) geliştirdiği sorulardan, Örgütsel vatandaşlık davranışı soruları Organ(1988) çalışmasından alınmıştır. Analizler SPSS version 18.0 ile yapılmıştır. İki değişken arasında pozitif ilişki tespit edilmiştir. Öğretim üyelerinin örgütsel vatandaşlık davranış puanlarının yükseltilmesi gerektiği ve performans artışı sağlayacağı belirtilmiştir (Jawahar ve Swaminathan, 2013: 71-80).

Alias, Habib ve Mohammad (2011) Malezya'da bir üniversitenin çalışanları arasında araştırma yapılmış, Veriler anket tekniği ile toplanmıştır. Ankete 79 çalışan katılmıştır. Hipotezler iş tatmininin içsel ve dışsal boyutu ile örgütsel vatandaşlık davranışı arasında pozitif ilişki olduğu araştırılmıştır. Sonuç olarak çalışanların içsel ve dışsal iş tatmini boyutlarının yüksek olması örgütsel vatandaşlık davranışlarını da yükseltmektedir (Alias, Habib ve Mohammad, 2011: 149-165).

B. İş Tatmini Örgütsel Adalet Algısı İlişkisi Üzerine Yapılan Çalışmalar

Alan yazında yapılmış olan çalışmalar İş tatmini ile örgütsel adalet algısı arasındaki ilişki ortaya koymaktadır.

Lofti ve Pour (2012) İran'da Tahran Payame Noor Üniversitesi'nde iki değişken arasındaki ilişkiyi açıklayan bir çalışma yapılmıştır. Araştırmanın hipotezleri, iş tatmini ile örgütsel adalet algısının bileşenleri arasında etkili bir ilişki vardır. Diğer iş tatmini ile örgütsel adalet algısı arasında etkili bir ilişki vardır. Veriler anket tekniği ile toplanmıştır. Rastgele seçilen 260 kişi üzerinde anket yapılmıştır. Örgütsel adalet algısı ile iş tatmini üzerinde etkili bir ilişki tespit edilmiştir. Örgütsel adalet algısının alt boyutları olan prosedürel adalet, dağıtım adaleti ve etkileşim adaleti ile iş tatmini arasında ilişki vardır (Lofti ve Pour, 2012: 2073-2079).

Fini, Mirkemali ve Zainalipour (2010) Araştırma İran'da Bandar Abbas Ortaokulu'ndaki öğretmenlerle yapılmıştır. Veriler anket yöntemi ile toplanmıştır. Araştırmaya 120 öğretmen katılmıştır. Araştırma da öğretmenlerin yöneticilerinin adil davranışlarından etkilendikleri tespit edilmiştir. Adalet duygusunun artmasının iş tatminini arttıracığı söylenmiştir (Fini, Mirkemali ve Zainalipour, 2010: 1986-1990).

Dundar ve Tabancali (2012) Araştırma İstanbul ili Fatih ilçesinde bulunan ilkokullardaki öğretmenleri üzerinde yapılmıştır. Evren 1709 kişiden oluşmaktadır fakat örneklem 314 kişiden oluşmaktadır. Veriler anket yöntemiyle toplanmıştır. Analizler SPSS 17.0 Paket programla değerlendirilmiştir. Araştırma da uzun süre tecrübesi olan öğretmenlerin iş tatmini daha yüksek çıkmıştır. Örgütsel adalet algısı ile iş tatmini ilişkisi araştırılmıştır. Benzeri araştırmalar yapılmasının faydasına değinilmiştir (Dundar ve Tabancali, 2012: 5777-5781).

C. Örgütsel Adalet Algısı ve Örgütsel Vatandaşlık Davranışı İlişkisi Üzerine Yapılan Çalışmalar

Alan yazında yapılan çalışmalarında gösterdiği gibi, örgütsel adalet algısı ile örgütsel vatandaşlık davranışı arasında etkileşim vardır.

Karaca 2016 yılında Eskişehir’ de faaliyet gösteren bir kamu ve bir özel hastane çalışanlarından oluşan evren üzerinde yapılmıştır. Anket tekniği kullanılmıştır. Kamu hastanesinde 260 kişilik örneklem belirlenirken bu oran özel hastane de 110 kişi olarak belirlenmiştir. Kamu hastanesinde örgütsel adalet algısının yükselmesi ile çalışanların kurallarına uyma, çalışma arkadaşlarıyla iyi ilişkiler geliştirme eğiliminde oldukları bulunmuştur. Korelasyon sonuçlarına bakıldığında kamu hastanesinde özel hastaneye göre örgütsel adalet algısı ile örgütsel vatandaşlık davranışı arasındaki ilişki daha güçlü çıkmıştır (Karaca, 2016: 56-80).

Guangling (2011) Araştırma Çin’de bir firma olan Gold Feeder Corporation şirketinde, anket yöntemiyle yapılmıştır. Evren 270 kişiden örneklem 220 çalışandan oluşmaktadır. Hiyerarşik regresyon analizi de yapılmıştır. Hipotezler desteklenmiştir. Örgütsel adalet algısı ile örgütsel vatandaşlık davranışı üzerinde pozitif etki görülmüştür (Guangling, 2011: 2030-2034).

Madhumali ve Silva (2014) İki değişken arasındaki ilişkiyle ilgili çalışma Sri Lanka’da kamu sektöründe faaliyet gösteren bir kurumda yapılmıştır. Hipotezleri Örgütsel adalet ve alt boyutlarının (prosedürel adalet, dağıtımsal adalet ve etkileşimsel adalet) örgütsel vatandaşlık davranışı üzerindeki etkisi üzerine oluşturulmuştur. 102 kişilik örneklem kullanılmıştır. Araştırma çalışanların adalet algılarının örgütsel vatandaşlık davranışlarını etkilediğini göstermiştir. Yöneticiler adaletli davranmalıdırlar (Madhumali ve Silva, 2014: 1-14).

Bidarian ve Jafari (2012) Araştırma İran’ın başkenti Tahran’da bulunan İslamic Azad Üniversitesi’nde çalışanlar üzerinde yapılmıştır. Rastgele seçilen 250 çalışan üzerinde yapılmıştır. Örgütsel adalet ve alt boyutları ile örgütsel vatandaşlık davranışı araştırılmıştır. Örgütsel vatandaşlık davranışı ile yaş ve eğitim seviyesi arasında korelasyon bulunamamıştır. Tecrübe örgütsel vatandaşlık davranışı etkilemektedir. İlişkide cinsiyet farkı görülmemiştir. Prosedürel adalet ile Örgütsel vatandaşlık davranışı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Bidarin ve Jafari, 2012: 1815-1820).

D.İş Tatmini, Örgütsel Adalet Algısı ve Örgütsel Vatandaşlık Davranışı Arasında ilişki

Hooi (2015) Malezya’da üretim sektöründe çalışan 267 çalışan üzerinde yapılmıştır. Örgütsel adalet algısı ile örgütsel vatandaşlık davranışı arasındaki ilişkide iş tatmininin aracılık rolü incelenmiştir. Araştırma da kullanılan hipotezler; iş tatmini ve örgütsel adalet arasındaki ilişki, iş tatmini ile örgütsel vatandaşlık davranışı arasındaki ilişki, örgütsel adalet ile örgütsel vatandaşlık davranışı arasındaki ilişki ve son olarak üç değişken arasındaki ilişki formüle edilmiştir. Veriler anket yöntemi ile toplanmıştır. Etkileşimsel adalet örgütsel vatandaşlık davranışını etkilemektedir. Örgütsel vatandaşlık davranışını kişisel faktörler etkilemektedir (Hooi, 2015: 330-333).

Rauf (2015) Sri Lanka’da yapılan araştırma üç değişken arası ilişkiyi araştırırken, iş tatmininin diğer iki değişken arası ilişkide aracılık rolü araştırılmıştır. Araştırma da hipotezler üç değişkenin birbirine etkileri üzerine kurulmuştur. 225 katılımcıya anket yapılmıştır. İş tatmini ile örgütsel vatandaşlık davranışı arasında pozitif ve önemli bir ilişki vardır. Örgütsel adalet ve alt boyutlarının örgütsel vatandaşlık davranışı arasında pozitif ve önemli bir ilişki vardır (Rauf,2015:149-162).

Yıldız 2014 yılında yaptığı çalışma ile üç değişken arasındaki ilişkiyi incelemiştir. İş tatmininin aracılık rolü araştırılmıştır. Çalışma Kars ilindeki hastanelerde çalışan hemşireler üzerinde yapılmıştır. Araştırmanın evreni 427 kişiden oluşmaktadır. Örneklem olarak 147 kişiye ulaşılmıştır. Veri toplama

tekniki anketidir. Yapılan çalışma da dağıtım, süreç ve etkileşim adaleti arasında, örgütsel adaletin üç boyutu ile iş tatmini arasında kişiye yönelik örgütsel vatandaşlık davranışı (diğerkamlık ve nezaket) ile örgüte yönelik (vicdan, sivil erdem ve centilmenlik) arasında örgüte yönelik örgütsel vatandaşlık ile örgütsel adalet boyutları ve iş tatmini arasında pozitif yönde ilişkilerler belirlenmiştir. Örgütsel adalet algısı boyutları ile iş tatmini arasında olumlu yönde ilişki tespit edilmiştir. Çalışma da iş tatmininin tam aracılık rolü oynadığı sonucuna ulaşılmıştır. (Yıldız, 2014: 199-210).

Alan yazında üç değişken arasında yapılan çalışmalarda değişkenlerin birbirlerini etkilediği, aralarında anlamlı ilişkiler olduğu tespit edilmiştir. İş tatmininin örgütsel adalet algısının örgütsel vatandaşlık davranışı üzerindeki etkisinde aracılık rolü tespit edilmiştir.

III. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ VE HİPOTEZLER

Bu çalışmanın amacı, üç değişken arasındaki ilişkiyi araştırırken, aynı zamanda iş tatmininin aracılık rolünü ortaya koymaktır. Elde edilen veriler değerlendirilerek, üç değişken özelinde çalışma yaşamına dair yorumlar yapılabilecektir.

Araştırmanın evrenini İzmir il merkezinde faaliyet gösteren gümrük müşavirliği firmalarında çalışan 170 çalışan oluşturmaktadır. Anket formları 140 kişiye ulaştırılmış fakat 115 kişiden dönüş alınmıştır. Böylece araştırmanın örnekleme 115 kişiden oluşmaktadır. Çalışanların 59'u erkek, 56'sı kadındır. Çalışmada anket tekniği kullanılmış, veriler SPSS paket programı ile analiz edilmiştir. Örneklem sayısı faktör analizi yapılabilmesi için gerekli sayının (en az200) altında olduğu için faktör analizi uygulanamamıştır (Gürbüz ve Şahin, 2018: 318).

Çalışmada kullanılan İş Tatmini Ölçeği; Çalışanların iş tatmin düzeylerini ölçmek amacıyla Weiss, Davis,England ve Lofquist tarafından (1967) geliştirilen iş tatmininin alt boyutlarını oluşturan içsel ve dışsal tatmini belirleyen 20 maddeden oluşan bir ölçek kullanılmıştır. Baycan tarafından (1985) Türkçe'ye uyarlanan Minnesota iş tatmin ölçeği beşli likert tipi bir ölçektir, Ölçeğin Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı 0,77 olarak hesaplanmıştır. Ankette yer alan 20 madde de içsel tatmin boyutunu belirleyen 12 ifade yer alırken dışsal tatmini belirleyen 8 ifade bulunmaktadır (Asan, 2020: 159). Örgütsel vatandaşlık davranışı ölçeği; Örgütsel vatandaşlık davranışı düzeylerinin tespit edilebilmesi amacıyla Podsakoff ve MacKenzie tarafından 1989 yılında geliştirilen "örgütsel vatandaşlık davranışı ölçeği" kullanılmıştır. Bu ölçekte 26 madde yer almaktadır. Bu ölçek birçok çalışma da kullanılmıştır. Bu ölçek Walz ve Niehoff'un (1994) lokantalarda çalışanlar üzerinde; Güler'in (2009) farklı hastanelerde görev yapan 292 çalışan üzerinde; Stamper ve Dyne'nın (2001) tam ve yarı zamanlı çalışan 257 restoran personeli üzerinde; Paine ve Organ'ın (2000) 26 farklı ülkede görev alan bankacı, öğretmen gibi farklı meslek grupları üzerinde yaptığı çalışmalarda kullanmıştır. Beşli likert tipi bir ölçektir. (Yılmaz, 2018: 111). Örgütsel Adalet Algısı Ölçeği: Niehoff ve Moorman (1993) tarafından geliştirilmiş bir ölçektir. Ölçeğin üç alt boyutu vardır. Bu boyutlar işlemsel adalet, etkileşimsel adalet ve dağıtımsal adalet, boyutlarıdır. Her üç boyutta 0,90'ın üzerinde (Cronbach Alfa) güvenilirlik katsayısına sahiptir. İşlemsel adalet boyutunu ölçmek için 6 soru ve etkileşimsel adalet boyutunu ölçmek için 9 soru, dağıtımsal adalet alt boyutunu ölçmek için 5 soru olmak üzere toplamda 20 sorudan oluşan bir ölçektir (Niehoff ve Moorman, 1993). Beşli likert tipi bir ölçektir (Moç, 2018: 145).

Araştırmanın hipotezleri sosyal değişim kuramından yararlanarak oluşturulmuştur. Araştırmada test edilen hipotezleri aşağıda ki gibidir.

H1: Örgütsel adalet algısının örgütsel vatandaşlık davranışı üzerinde anlamlı bir etkisi vardır.

H2: Örgütsel adalet algısının iş tatmini üzerinde anlamlı bir etkisi vardır.

H3: İş tatmininin örgütsel vatandaşlık davranışı üzerinde anlamlı bir etkisi vardır.

H4: Örgütsel adalet algısının ve iş tatmininin örgütsel vatandaşlık davranışı üzerinde anlamlı etkileri vardır.

H5: İş tatmini, örgütsel adalet algısı ve örgütsel vatandaşlık davranışı arasında anlamlı ilişkiler vardır.

H6: Örgütsel adalet algısının örgütsel vatandaşlık davranışı üzerindeki etkisinde iş tatmininin aracılık rolü vardır.

IV. ARAŞTIRMANIN SONUÇLARI
A. Demografik Özelliklere yönelik sonuçlar
Tablo 1. Demografik Değişkenlere İlişkin Bulgular

Değişkenler	Gruplar	Frekans (n)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Erkek	59	51,3
	Kadın	56	48,7
	Toplam	115	100,0
Yaş	25 ve altı	23	20
	26-35	51	44,3
	36-45	26	22,6
	46-55	13	11,3
	56 ve üstü	2	1,7
	Toplam	115	100,0
Eğitim	Lise	7	6,1
	Ön lisans	8	7,0
	Lisans	72	62,6
	Y. Lisans	28	24,3
	Doktora	0	0
	Toplam	115	100,0
Medeni Hal	Evli	59	51,3
	Bekar	56	48,7
	Toplam	115	100,0

Tablo 1’de katılımcıların demografik özellikleri, bu özelliklerin frekans değerleri ve yüzdeleri detaylı olarak verilmiştir. Ankete katılan kadın sayısı 56 (% 48,7) ve erkek sayısı 59 (% 51,3) şeklindedir. Katılımcıların cinsiyet dağılımı birbirine yakındır. Katılımcıların yaş aralığına baktığımızda çoğunluğun 26-35 (% 44,3) yaş aralığında olduğu görülmektedir. Katılımcıların eğitim durumuna baktığımızda Lisans mezunlarının yoğun olduğu görülmektedir. Sayı 72 yüzde ise % 62,6 şeklindedir.

B. Güvenilirlik Analizleri
Tablo 2. Ölçeklere ait Güvenilirlik Katsayıları

Ölçek	Madde Sayısı	Crobach’s Alpha
Örgütsel Vatandaşlık Davranışı Ölçeği	26	0,734
İş Tatmini Ölçeği	20	0,933
Örgütsel Adalet Algısı Ölçeği	20	0,961

Tablo 2'ye göre araştırmada kullanılan örgütsel vatandaşlık davranışı ölçeğinin güvenilirlik katsayısı (Cronbach's Alpha değeri) 0,734, iş tatmini ölçeğinin güvenilirlik katsayısı (Cronbach's Alpha değeri) 0,933 ve örgütsel adalet algısı ölçeğinin güvenilirlik katsayısı (Cronbach's Alpha değeri) 0,961 olarak tespit edilmiştir. Alpha katsayı 0,70 değerinin üzerine yaklaştıkça ölçeğin güvenilir olduğu kabul edilmektedir. Ölçeklerimizin güvenilirlik katsayılarına baktığımızda bulunan değerlerin güvenilirlik analizi sonuçları yüksek ve güvenilirdir (Cronbach Alpha değerleri).

C. Normallik Testi

Tablo 3. Normallik Testi Değerleri

	Çarpıklık (Skewnes)	Basıklık (Kurtosis)	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma
Örgütsel Vatandaşlık Davranışı	-,314	-,069	3,63	,328
İş Tatmini	-,440	,383	3,44	,771
Örgütsel Adalet Algısı	-,391	-,352	3,17	,904

Tablo 3'e göre araştırmada elde edilen Çarpıklık (Skewnes) ve Basıklık (Kurtosis) değerleri üç değişken içinde normal değer olarak kabul edilen + 1,5 ile - 1,5 değerleri arasında kaldığından verilerin normal dağıldığı görülmektedir. Aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri yüksektir.

D. Korelasyon Analizi Değerleri

Tablo 4. Değişkenler Arasındaki Çoklu Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişkenler		İş Tatmini	Örgütsel Vat. Dav.	Örgütsel Adalet Algısı
İş Tatmini	Pearson Correlation	1	,452(**)	,622 (**)
	Sig.		,000	,000
Örgütsel Vat. Dav.	Pearson Correlation		1	,258(**)
	Sig	,000		,005
Örgütsel Adalet Algısı	Pearson Correlation			1
	Sig.	,000	,005	

N:115, p<0,01

Tablo 4'de çalışanların örgütsel vatandaşlık davranışı, iş tatmini ve örgütsel adalet algısı arasındaki ilişkiler çoklu korelasyon analizi ile araştırılmıştır. Çoklu korelasyon analiz bilgilerine bakarsak, iş tatmini ile örgütsel vatandaşlık davranışı arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır (n(155)=,45, p<,01). İş tatmini ile örgütsel adalet algısı arasında da anlamlı ve pozitif ilişki vardır (n (155)=,62, p<01). Örgütsel adalet algısı ile örgütsel vatandaşlık davranışı arasında da anlamlı ve pozitif ilişki vardır. Bu sonuçlara göre "**H5**: İş tatmini, örgütsel adalet algısı ve örgütsel vatandaşlık davranışı arasında anlamlı ilişkiler vardır." hipotezi kabul edilmiştir.

E.İş Tatmininin Örgütsel Vatandaşlık Davranışı Üzerindeki Etkisinde Örgütsel Adalet Algısının Aracılık Etkisinin Hiyerarşik Regresyon Analizi ile Tespiti

Tablo 5.Örgütsel Adalet Algısının Örgütsel Vatandaşlık Davranışı Üzerindeki Etkisinin Basit Regresyon Analizi ile Testi

(1.Adım)R	R ²	Düzeltilmiş R ²	F	β	Sig.
,258	,067	,059	8,087	,258	,005

Bağımlı Değişken: Örgütsel Vatandaşlık Davranışı

Bağımsız Değişken: Örgütsel Adalet Algısı

Tablo 5’te yapılan regresyon analizi sonucuna göre örgütsel adalet algısının, örgütsel vatandaşlık davranışı üzerinde anlamlı ve pozitif yönlü bir etkisinin olduğu tespit edilmiştir. ($p<0,05$ ve $\beta=0,261$). “**H1:** Örgütsel adalet algısının örgütsel vatandaşlık davranışı üzerinde anlamlı bir etkisi vardır.” hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 6. Örgütsel Adalet Algısının İş Tatmini Üzerindeki Etkisinin Basit Regresyon Analizi ile Testi (2. Adım)

R	R ²	Düzeltilmiş R ²	F	β	Sig.
,622	,386	,381	71,121	,622	,000

Bağımlı Değişken: İş tatmini

Bağımsız Değişken: Örgütsel Adalet Algısı

Tablo 6’da sonuçları yer alan regresyon analizi sonucuna göre, örgütsel adalet algısının, iş tatmini üzerinde anlamlı ve pozitif yönlü bir etki tespit edilmiştir. ($p<0,05$ ve $\beta=0,622$). “**H2:** Örgütsel adalet algısının iş tatmini üzerinde anlamlı bir etkisi vardır.” hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 7. İş Tatmininin Örgütsel Vatandaşlık Davranışı Üzerindeki Etkisinin Basit Regresyon Analizi ile Testi (3. Adım)

R	R ²	Düzeltilmiş R ²	F	β	Sig.
,452	,204	,197	28,943	,452	,000

Bağımlı Değişken: Örgütsel Vatandaşlık Davranışı

Bağımsız Değişken: İş Tatmini

Tablo 7’de yer alan basit regresyon testi sonucuna göre, iş tatmininin örgütsel vatandaşlık davranışı üzerinde anlamlı ve pozitif yönlü etkisinin olduğu belirlenmiştir. ($p<0,05$, $\beta=0,452$). “**H3:** İş tatmininin örgütsel vatandaşlık davranışı üzerinde anlamlı bir etkisi vardır.” hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 8. İş Tatmini ve Örgütsel Adalet Algısının Örgütsel Vatandaşlık Davranışı Üzerindeki Etkisinin Çoklu Regresyon Analizi ile Testi (4.Adım)

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	B	Std. Hata	β	t	p
Örgütsel Vatandaşlık Davranışı	İş Tatmini	,202	,046	,474	4,407	,000
	Örgütsel Adalet Algısı	-,013	,039	-,036	-,336	,737

F= 14,415

R= ,452

R²= ,205

Düzeltilmiş R² = ,191

Tahmini Std. Hata= ,29523

ANOVA (Anlamlılık) = ,000

Çoklu regresyon test sonuçlarının gösterildiği Tablo 8’ deki sonuçlara baktığımızda çoklu regresyon analiz sonuçları istatistiksel olarak anlamlıdır. (F=14,415, p<0,01). Bu sonuç örgütsel vatandaşlık davranışı % 19 oranındaki varyansın, iş tatmini ve örgütsel adalet algısı tarafından açıklandığını gösterir. Ancak tablodaki Beta katsayıları incelendiğinde, tüm bağımsız değişkenler regresyon modeline dahil edildiği zaman örgütsel vatandaşlık davranışını açıklamada sadece iş tatmininin anlamlı katkısı vardır. ($\beta=,47, p<0,01$), diğer bağımsız değişken olan örgütsel adalet algısının ($\beta= -,036, p> 0,05$) anlamlı katkısı yoktur. Bağımsız değişken örgütsel adalet algısı ile aracı değişken iş tatmini birlikte regresyon analize dâhil edildiğinde, bağımsız değişken örgütsel adalet algısı ile bağımlı değişken örgütsel vatandaşlık davranışı arasında anlamlı olmayan ilişki çıktığı için aracı değişken iş tatmininin tam aracılık etkisinin olduğu tespit edilmiştir. “**H4**: “Örgütsel adalet algısının ve iş tatmininin örgütsel vatandaşlık davranışı üzerinde anlamlı etkileri vardır.” hipotezi kısmen kabul edilirken ve **H6**: “Örgütsel adalet algısının örgütsel vatandaşlık davranışı üzerindeki etkisinde iş tatmininin aracılık rolü vardır” hipotezi kabul edilmiştir.

V. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Çalışmamızda ele aldığımız değişkenler işletmelerde çalışanların memnuniyetini çok yakından ilgilendirmektedir. Bu üç değişkende meydana gelen pozitif artışlar, işletmelerde amaçlanan hedeflere ulaşmayı kolaylaştırmaktadır. Ömrümüzün çok büyük bir kısmını geçirdiğimiz çalışma hayatı içerisinde iş tatmini, örgütsel adalet algısı ve örgütsel vatandaşlık davranışı gibi değişkenler önemlidir. Araştırmamız da göstermiştir ki bu üç değişken birbirleriyle anlamlı ilişkiler içerisinde olmakta ve birbirlerini etkilemektedirler. Araştırmamızda belirlemiş olduğumuz hipotezler kabul edilmiştir.

Günümüz iş hayatında teknolojik gelişmeler ve dijitalleşme oldukça artmıştır. Üretim süreçlerinde daha hızlı ve standart ürünler ortaya çıkarmak mümkün olmaktadır. Fakat üretim faktörlerindeki bu gelişmeler kaliteli üretimi meydana getirmişse de bu süreçlerde en önemli kaynak insan olmaya devam etmektedir. Bütün dönüşümlere rağmen işletmelerde en önemli üretim faktörü insandır. İşletmelerde yer alan çalışanların memnuniyeti hem işletmelerin hem de toplumun gönenci açısından önemlidir. İşletmelerde insana yapılan her türlü yatırımın faydalı dönüşleri olacaktır.

Yapılan çalışmaya dayanarak, örgütteki yöneticilere, çalışanlarının örgüt kararlarına katılımlarının sağlanması, çalışanların duygu ve düşüncelerini ifade etmelerinin sağlanması, çalışanların katkılarının ödüllendirilmesi, adil ve tarafsız davranmaları önerilmektedir. Ayrıca literatür taramasında alan yazında üç değişkenli çalışmaların çok yaygın olmadığı görülmektedir. Çalışmamız bu anlamda literatüre de katkıda bulunacaktır.

KAYNAKÇA

Asan, H. (2020). *Macera Turizmi Çalışanlarının Mesleki Kişilikleri Çerçevesinde Gösterdikleri Duygusal Emeğin İş Tatminine Etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Alias, A.; Habib,Q.F. ve Mohammad, J.(2011). Job Satisfaction and Organisational Citizenship Behavior: An Empirical Study At Higher Learning Institutions. *Asian Academy of Management Journal*, Vol:16, Number:2, ss. 149-165.

Bidariand, S. ve Jafari, P. (2012). The Relationship Between Organizational Justice and Organizational Citizenship Behavior. *Procedia- Social and Behavioral Sciences*, Vol: 47, ss. 1815-1820.

Doğan, E. (2014). *Örgütsel Adalet Algısının İş Tatminine Etkisi: Adıyaman Kamu Kurumlarında Bir Uygulama*. Yüksek Lisans Tezi, Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Dundar, T. ve Tabancali, E. (2012). The Relationship Between Organizational Justice Perceptions and Job Satisfaction Levels. *Procedia- Social and Behavioral Sciences*, Vol: 46, ss. 5777- 5781.

Evkaya, C. (2019). *Lise Öğretmenlerinde İş Etiği ve İş Tatmini Algısının Karşılaştırmalı Analizi: İstanbul İli Pendik İlçesi Örneği*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Fini, S.A.A.; Mirkamali, M.S. ve Zainalipour, H.(2010). A Study of Relationship Between Organizational Justice and Job Satisfaction Among Teachers in Bandar Abbas Middle School. *Procedia-Social and Behavioral Science*, Vol: 5, ss.1986-1990.

Guangling, W. (2011). The Study on Relationship Between Employess' Sense of Organizational Justice and Organizational Citizenship Behavior in Private Enterprises. *Energy Procedia*, Vol:5, ss. 2030-2034.

Güneş, A. ve Küçüksüleymanoğlu, R.(2020). Öğretmenlerin Örgütsel Adalet Algıları ile Örgütsel Vatandaşlık Davranışları Arasındaki İlişki. *Yaşadıkça Eğitim*, Sayı: 34(2), 313-330.

Gürbüz, S. ve Şahin, F. (2018). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri (Felsefe-Yöntem-Analiz)*. Ankara, 5.baskı. Seçkin Yayıncılık.

Hooi, W.L.(2015). Relationship Between Organizational Justice and Organizational Citizenship Behaviour: Examining the Mediating Role of Job Satisfaction. *Doi: 10.17626/Dbem.IC.M.P00.2015.PO62*.

Jawahar, D.P. ve Swaminathan, S.(2013). Job Satisfaction as a Predictor of Organizational Citizenship Behavior: An Empirical Study. *Global Journal Of Business Research*, Vol:7, No: 1, ss. 71-80.

Kaçan, E. ve Örucü, E. (2019). İş Tatmininin Örgütsel Vatandaşlık Davranışı Üzerine Etkisi: Eczane Sektörü Üzerine Bir Araştırma. *BANÜSAD, Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, Sayı: 2(1), ss. 167-189.

Karaca, E.(2016). *Örgütsel Adalet ile Örgütsel Vatandaşlık Davranışı Arasındaki İlişki: Bir Kamu Hastanesi ile Özel Hastane Karşılaştırması*. Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Lofti, H.M. ve Pour, S.M. (2013). The Relationship Between Organizational Justice and Job Satisfaction Among the Employees of Tehran Payame Noor University. *Procedia- Social and Behavioral Sciences*, Vol: 93, ss.2073-2079.

Madhumali, C.W.P.K. ve Silva, V.S.M.H.(2014). Organizational Justice and Organizational Citizenship Behavior: A Study of Public Sector Organizational in Western Province, Sri Lanka. *Kelaniya Journal of Human Resource Management*, Vol:09, Number: 1, ss. 1-14.

Moç, T. (2018). *Örgütsel Adalet Algısının Çalışanların İşte Yabancılaşmaya Etkisinde Tükenmişliğin ve Presenteizmin Rolü*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

Öter, S. (2019). *Denizcilik İşletmelerinde Dönüşümcü Liderlik ve Örgütsel Vatandaşlık Davranışı Arasındaki İlişkileri Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Pavalache-Ile, M.(2014). Organizational Citizenship Behavior, Work Satisfaction and Employees Personality. *Procedia- Social and Behavioral Sciences*, No:127, ss. 489-493.

Rauf, A.H.F.(2015). What Role Does Job Satisfaction Play on The Relationship Between Organizational Justice Perception and Organizational Citizenship Behavior ? Empirical Evidence From Sri Lankan Employees. *European Journal of Business and Management*, Vol: 7, No: 15, ss. 149-162.

Yıldız, S. (2014). Örgütsel Adaletin Örgütsel Vatandaşlık Davranışına Etkisinde İş Tatmininin Aracılık Rolü. *Ege Akademik Bakış Dergisi*, Sayı: 14(2), ss. 199-210. Yılmaz, H. (2018). *Örgütsel Vatandaşlık Davranışı ile Ast-Üst Çatışmalarının Yönetimi İlişkisinde Alaycılık Davranışının Katalizör Etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

PATERNALİST LİDERLİĞİN İNOVATİF DAVRANIŞ EĞİLİMLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ THE EFFECT OF PATERNALISTIC LEADERSHIP ON INNOVATIVE BEHAVIOR

Prof. Dr. Edip ÖRÜCÜ

Bandırma Onyeddi Eylül Üniversitesi

Doktora Öğrencisi Neza EGE

Bandırma Onyeddi Eylül Üniversitesi

ÖZET

Bu araştırmanın amacı paternalist liderliğin inovatif davranış eğilimleri üzerindeki etkisini belirlemektir. Araştırmanın amacını gerçekleştirebilmesi için veriler anket yöntemi ile toplanmıştır. Anket formunda bu amaçla 'İnovatif Davranış Ölçeği', 'Paternalist Liderlik Ölçeği', olmak üzere iki farklı ölçek ile demografik sorulardan oluşan 45 soru yer almaktadır. Araştırmanın evreni demir çelik sektöründe faaliyet gösteren bir işletmenin genel merkez çalışanlarını kapsamaktadır. Genel merkezde işletmeye bağlı grup şirketlerinde belirli çalışanları yer almaktadır. Grup şirketlerde çalışan toplam 32 kişi araştırma kapsamına dâhil edilmiştir. Buna göre toplam çalışan sayısı 132 olan genel merkezde 115 çalışanın cevapladığı anket değerlendirmeye alınıp analiz edilecektir. Elde edilen verilerle güvenilirlik analizi, frekans analizi, normallik testi, korelasyon analizi, regresyon analizi yapılmıştır. Yapılan analizlerin neticesinde paternalist liderliğin inovatif davranış eğilimleri üzerinde pozitif yönlü ve anlamlı etkisinin olduğu tespit edilmiştir. Paternalist lider, takipçilerine karşı babacan, yardımsever ve ahlaki davranışlar sergiler. Takipçilerinin ihtiyaç duydukları kaynakları sağlar, takipçilerinin duygusal ihtiyaçlarını karşılar, takipçilerini yapılan eleştirilere karşı dış çevreden korur. Bu davranışla karşılaşan takipçiler görevlerini yerine getirmek için daha çok çalışır, liderlerine karşı pozitif duygular içerisinde saygı gösterir. Takipçilerin liderlere olan bağlılıkları yüksektir. Paternalist liderler takipçiler üzerinde kuvvetli etkilere sahiptirler. Takipçilerine kendi kişisel düşüncelerini açıklama imkanı verirler. Takipçilerini karar alma süreçlerine dâhil ederler. Takipçilerini yenilikçi olmaları için teşvik eder ve denetlerler. Bütün bunları yaparken paternalist lider takipçileri üzerinde otorite ve disiplin sağlayarak yardımsever, babacan bir tavır içerisinde olmayı başarır. Örgüt içinde çalışanların inovatif davranışları, yapılan işlerin kolaylaştırılmasını, yapılan işlerin geliştirilmesini, birtakım alışkanlıkların değiştirilmesini yeni çözüm yollarının bulunarak müşterilere yeni hizmetler sağlanmasını ifade etmektedir. Bu tür davranışlara hedeflere ulaşmak için yeni yollar önermek, yeni teknolojileri araştırmak, yeni iş yöntemlerini uygulamak ve yeni fikirleri uygulamak için kaynakları araştırmak örnek verilebilir.

Anahtar Kelimeler: Paternalist Liderlik, İnovatif Davranış Eğilimleri, Örgüt.

ABSTRACT

The aim of this research is to determine the effect of paternalistic leadership on innovative behavior tendencies. In order to achieve the purpose of the research, the data were collected by questionnaire method. For this purpose, the questionnaire form includes two different scales, namely the 'Innovative Behavior Scale' and the 'Paternalist Leadership Scale', and 45 questions consisting of demographic questions. The universe of the research includes the employees of the headquarters of an enterprise operating in the iron and steel sector. Certain employees of the group companies affiliated to the enterprise are located at the headquarters. A total of 32 people working in group companies were included in the scope of the research. Accordingly, the questionnaire answered by 115 employees at the headquarters, which has 132 employees in total, will be evaluated and analyzed. Reliability analysis, frequency analysis, normality test, correlation analysis, regression analysis were performed with the

obtained data. As a result of the analyzes, it was determined that paternalistic leadership had a positive and significant effect on innovative behavior tendencies. The paternalistic leader exhibits paternalistic, helpful and moral behavior towards his followers. It provides the resources that its followers need, meets the emotional needs of its followers, and protects its followers from the external environment against criticism. Followers who encounter this behavior work harder to fulfill their duties and show respect towards their leaders with positive emotions. Followers have high commitment to leaders. Paternalistic leaders have strong influence on followers. They give their followers the opportunity to express their personal thoughts. They involve their followers in their decision-making processes. They encourage and supervise their followers to be innovative. While doing all this, the paternalist leader achieves a benevolent, paternal attitude by providing authority and discipline over his followers. Innovative behaviors of employees in the organization mean facilitating the work done, improving the work done, changing some habits, finding new solutions and providing new services to the customers. Examples of such behaviors include suggesting new ways to achieve goals, researching new technologies, implementing new business methods, and seeking resources to implement new ideas.

Key Words: Paternalistic Leadership, Innovative Behavior, Organization.

GİRİŞ

Bu araştırmanın amacı paternalist liderliğin inovatif davranış eğilimleri üzerindeki etkisini belirlemektir. Küresel rekabet, artan müşteri beklentileri veya piyasa değişiklikleri işletmelerde inovasyon kavramını zorunlu kılmaktadır. İşletmelerde fikirlerini açıklayan, geliştiren, değiştiren çalışanlar ve davranışları son derece büyük öneme sahiptir. Paternalist liderlik çalışanların örgüt hakkındaki tutumlarını etkileyen liderlik tarzlarından biridir. Lider tarafından çalışanlarla sohbet edilmesi, çalışanların ihtiyaçlarının sorulması, iş ile ilgili görüşlerinin alınması, çalışanların hata yapmaları durumunda liderin düzeltici, motive edici söylemlerde bulunması çalışanların inovatif davranış eğilimlerinin artmasına neden olabileceği düşünülmektedir. İşletmelerin başarılı olmaları, verimlilikleri, karlılığı sağlamalarının yolu çalışanların örgütün iyileşmesi ve gelişmesi için söyleyecekleri her türlü bilgi, görüş ve düşüncelerin dikkate alınmasından geçeceği anlayışla çalışma işletme ve yöneticileri açısından oldukça önemlidir.

Literatür incelendiğinde bu iki değişken arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmaların sınırlı olması bu çalışmayı önemli kılmaktadır. İnovatif davranışın günümüzde gittikçe önem kazandığı, işletmelerin daha yenilikçi olmaya doğru çaba sarf ettiği bir ortamda, yöneticilere inovatif davranışları arttırması için öneriler geliştirmek çalışmanın temel gerekçesidir.

Bu amaçla yürütülen çalışmada öncelikle değişkenlerin kavramsal çerçevesi ve alt boyutları incelenmiştir. İnovatif davranış eğilimi fikrin üretilmesi, fikrin tanıtılması ve fikrin gerçekleştirilmesi boyutu ile paternalist liderlik tek faktörlü yapısıyla ele alınmıştır.

Daha sonra bu değişkenler ile ilgili literatür taraması yapılmış, yerli ve yabancı geçmiş araştırmalara değinilmiştir. Diğer bölümlerde sırasıyla yöntem ve yapılan analizlerin sonuç bulguları incelenmiştir. Oluşturulan hipotezler sosyal bilimler için geliştirilmiş SPSS 15.0 ve excel programı üzerinde analiz edilerek test edilmiştir. Sonuç kısmında ise araştırmadan elde edilen veriler yorumlanarak tartışılmıştır.

1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Araştırma kapsamındaki paternalist liderlik, inovatif davranış eğilimi ve alt boyutları sırasıyla ele alınacaktır.

1.1. PATERNALİST LİDERLİK

Paternalizm, Latince pater sözcüğünden türemiş olup bireylerin, bir ailede yetişir gibi koruyup kollamasını ve yetişmesini sağlamaya çalışmak olarak tanımlanmaktadır. (Kaygısız, 2015: 22) Paternalizm Japonya, Çin, Kore, Hindistan gibi örnek verebileceğimiz geleneksel doğu toplumlarının baskın bir kültürel özelliğidir. (Erben ve Ötken, 2014: 106)

Paternalizmin kökleri, Max Weber'in yaptığı araştırmalara dayanmaktadır. Weber paternalizmi kanuni gücün farklı bir şekli olarak tanımlamıştır. Ona göre klasik baba merkezli otoritenin kökleri patriarkal (ataerkil) aile yapısından gelmektedir. Paternalist liderlik, lidere karşı sadık olmak, sorgulamadan, şüphe duymadan itaat etmek değerleri ile açıklanır. Bu açıdan Weber'in klasik hüküm sürme yaklaşımı ile benzeşmektedir. (Pedavic ve Earnest, 1994: 391)

Paternalist lider, takipçilerine karşı babacan, yardımsever ve ahlaki davranışlar sergiler. Takipçilerinin ihtiyaç duydukları kaynakları sağlar, takipçilerinin duygusal ihtiyaçlarını karşılar, takipçilerini yapılan eleştirilere karşı dış çevreden korur. Bu davranışla karşılaşan takipçiler görevlerini yerine getirmek için daha çok çalışır, liderlerine karşı pozitif duygular içerisinde saygı gösterir. Takipçilerin liderlere olan bağlılıkları yüksektir. (Schroeder, 2011) Paternalist liderler takipçiler üzerinde kuvvetli etkilere sahiptirler. Takipçilerine kendi kişisel düşüncelerini açıklama imkanı verirler. Takipçilerini karar alma süreçlerine dahil ederler. Takipçilerini yenilikçi olmaları için teşvik eder ve denetlerler. (Farh ve Cheng, 2000) Bütün bunları yaparken Paternalist lider takipçileri üzerinde otorite ve disiplin sağlayarak yardımsever, babacan bir tavır içerisinde olmayı başarır. (Köksal, 2011)

Paternalist liderlik yaklaşımına göre lider babaya liderin takipçisi ise oğula benzetilir. Lider ile takipçisi arasındaki ilişki tıpkı baba-oğul arasındaki ilişki gibidir. Bir baba, oğlunun çıkarına olan şeyleri düşünürken, lider de takipçilerinin çıkarına olan şeyleri düşünür. (Aycan ve Kabasakal, 2006)

Çalışanlar güven duydukları bir örgütte çalışmak isterler. Örgütlerde çalışanların bu güven ihtiyacı paternalist liderlik anlayışıyla giderilebilmektedir. Paternalist liderler çalışanlara tıpkı aile içindeki ebeveynlerin yaklaşımı gibi bir davranış sergiler. Sorunlara çözüm bulmaya çalışır. Bunu yaparken daima çalışanı koruyucu bir tavır içinde olurlar. Bu korumacılık birçok zaman örgüt içinde olduğu gibi özel yaşamda da sürebilmektedir. Babacan, yardımsever, otoriter paternalist lider çalışanına karşı ilgili, yardımsever ve destekleyici bir davranış şekli geliştirir. (Türesin, 2012: 10)

Çalışanlarını aile bireyi olarak gören liderler ya da yöneticiler genellikle çalışanlar tarafından sevilir. Lider kimi kararları çalışanına sormadan çalışanı adına, çalışanların yararına olduğunu bildiği için kendi başına alır. Bununla birlikte, kendisine yakın gördüğü çalışana karşı kayırmacı ve daha fazla korumacı bir davranış içine girebilme durumu örgütte iltimasa sebep olabilecek görüşler arasındadır. (Maccobay, 2004: 41)

Paternalist liderlik ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde farklı boyutlarda incelemeler yapan araştırmacılar görülmektedir. Farh ve Cheng paternalistik liderlikte otoriter olma, yardımsever olma ve etik bakımdan yüksek seviyede hassasiyet gösterme gibi üç bileşen olduğunu öne sürmüşlerdir. (Farh ve Cheng, 2000: 32) Bir başka araştırmacı Aycan, paternalistik liderliği, liderin niyeti ve takipçilerine karşı geliştirdiği tutuma göre yardımcı ile çıkarıcı iki türü olduğunu öne sürmüştür. (Aycan, 2001: 11)

1.2. İNOVATİF DAVRANIŞ EĞİLİMİ

İnovasyon kavramı, örgütlerin uzun dönem hayatlarını devam edebilmeleri açısından oldukça önemli bir role sahiptir. Örgütler için önemli olan inovasyonun temelleri nitelikli bilgilere dayalı fikirlerden oluşmaktadır. Bu fikirleri açıklayan, geliştiren, değiştiren ise insanlardır. Bu açıdan örgüt içindeki çalışanların davranışı son derece büyük öneme sahiptir (Scott ve Bruce, 1994: 580).

De Jong (2006) inovasyona yönelik bakış açılarının özne açısından ve nesne açısından olmak üzere iki farklı açıdan incelenmesi gerektiğini belirtmektedir. Ona göre nesne açısından bakış açısı, yeni ürün geliştirmeye, teknolojinin aktarılmasına, inovasyonun uygulama ve yayılma modellerine odaklanırken, özne açısından bakış açısına göre inovasyonu başlatan ve uygulayan özneler üzerinde yoğunlaşılması gerekmektedir. (Sarikaya, 2019: 67) İnovasyonların temelinde açık fikirli, değişime ve gelişime açık, esnek bireyler yer almaktadır. (Reuvers vd., 2008: 228)

Küresel rekabet, artan müşteri beklentileri veya piyasa değişiklikleri çalışanların ortaya çıkan sorunlar ve zorluklar karşısında yenilikler geliştirmesini zorunlu kılmaktadır. Örgütler çalışanlarından yaşanan zorluklar karşısında çözüm üretmelerini bekler. (Widmann ve Mulder, 2018: 502)

Örgüt içinde çalışanların inovatif davranışları, yapılan işlerin kolaylaştırılmasını, yapılan işlerin geliştirilmesini, birtakım alışkanlıkların değiştirilmesini yeni çözüm yollarının bulunarak müşterilere yeni hizmetler sağlanmasını ifade etmektedir. Bu tür davranışlara hedeflere ulaşmak için yeni yollar önermek, yeni teknolojileri araştırmak, yeni iş yöntemlerini uygulamak ve yeni fikirleri uygulamak için kaynakları araştırmak örnek verilebilir. (Yuan ve Woodman, 2010: 324)

Yapılan araştırmalara göre örgütsel başarı, görev tanımındaki yer alan işleri yerine getiren çalışanlara değil, standart çalışma davranışlarının üzerinde inovatif davranış gösteren çalışanlara bağlı olmaktadır. (Theurer, 2018: 4) Çalışanların bilinçli çabalarıyla özgün sonuçlara ulaşabilmek için örgüte yarar sağlayacak davranışlarda bulunması gerekmektedir. (De Spiegelaere vd.: 2014: 319) Yaratıcılık, inovatif davranışın en temel ögesidir. (Doran ve Ryan, 2017: 32). İnovatif davranış çalışanların yaratıcı olmasından farklıdır. İnovatif davranış daha çok, ürün, süreç, hizmet ve prosedürler hakkında yeni ve faydalı fikirlerin ortaya çıkarılma anlamına gelir ve fayda sağlamayı amaçlar. (Jong ve Hartog, 2010: 24-32)

Yaratıcılık, inovatif davranışın her aşamasında gerekli bir özelliktir. (Shalley vd. 2004: 934). Çalışanların örgütü nasıl algıladıkları yaratıcılıkları teşvik etmekte ya da yaratıcılıklarını engellemektedir. (Hu ve Zhao, 2016: 818).

Çalışanların inovatif davranışlarını örgütsel nitelikler altında toplayabileceğimiz örgütlerdeki örgüt kültürü, örgüt iklimi, örgüt yapısı ve liderlerin özellikleri ile bireyin yaratıcılığı, motivasyonu, kendi kendine liderlik yeteneği ile kişilik özellikleri olarak sıralayabileceğimiz bireysel niteliklerin harekete geçirdiği, inovasyonu kolaylaştırdığı, tespit edilmiştir. (Sarıkaya, 2019: 72-82) Hartman (2006)'ya göre inovatif davranışı destekleyen örgüt kültürlerinde ödül ve teşvik sistemi kullanmalı, çalışanlara eğitim ve mesleki yeterlilik imkanlarını sağlamalı, çalışanların yenilikçi fikirleri hakkında geri bildirim vermeli, yenilikçi davranışlar hakkında genel olarak geri bildirim vermeli, örgütte açık iletişim kanalları sağlamalı, örgütte yenilikçi projelerin başlamasına ön ayak olunmalıdır. (Hartman, 2006: 168-171)

Çalışmada çalışanın inovatif davranışı, fikrin üretilmesi, fikrin tanıtılması ve fikrin gerçekleştirilmesi olarak üç aşama ile anlatılacaktır. Fikir üretimi, çalışanların iyileştirme amacıyla kavramlar üretmeye yönelik davranışlarını içerir. (Kleysen ve Street, 2001: 286). Fikrin tanıtımı, potansiyel fikirleri, çözümleri gerçekleştirmek için gerekli olan, ikna etme, müzakere etme, mücadele etme, risk alma davranışlarını içeren davranışlar olarak tanımlanmaktadır. (Kheng vd., 2013: 94-95). Fikrin gerçekleştirilmesi aşamasında yeniliklerin, normal iş süreçlerinin bir parçası haline gelmesi amaçlanır. (Kleysen ve Street, 2001: 288).

2. LİTERATÜR TARAMASI

Araştırma kapsamındaki, paternalist liderlik, inovatif davranış eğilimi değişkenlerinin birbirleriyle ilişkilerini içeren yurtiçi ve yurtdışı çalışmalar incelenmiştir. Literatür taramasında çalışmada yer alan paternalist liderlik yerine daha geniş bir başlık altında liderlik tarzları, inovatif davranış eğilimi incelenirken; yenilik, inovasyon, inovasyon iklimi ile ilgili çalışmalara yer verilmiştir.

Literatür taraması sonucunda paternalist liderliğin inovatif davranış eğilimini etkilediği görülmektedir. Aşağıda inovatif davranış eğiliminin paternalist liderlik üzerinde nasıl bir etkisinin olduğunu içeren araştırmaların belirtilmesi amaçlanmaktadır.

2.1. Paternalist Liderliği Konu Alan Geçmiş Araştırmalar

Aydınoğlu (2020), Ankara özel okullar üzerinde yöneticilerin otantik ve paternalist liderlik davranışlarının öğretmenlerin motivasyon, iş tatmini ve örgüt bağlılığına olan etkilerini incelemiştir. Araştırma sonucunda paternalist liderlik ile örgütsel bağlılık arasında, paternalist liderlik ile iş tatmini arasında pozitif yönlü bir ilişki tespit edilmiştir.

Saç (2019), Bir kamu iktisadi teşekkülü ve bağlı işletmelerinde liderlik tarzları ve örgütsel bağlılık ilişkisini bununla birlikte 716 çalışanın katıldığı çalışmada örgüt kültürünün aracılık etkisini

incelemiştir. Araştırmasında Voich (1995) tarafından geliştirilen paternalist liderlik ölçeğini kullanmıştır. Araştırması bu çalışmada kullanılan ölçeklerle benzerlik göstermektedir. Araştırmadaki hipotezler hiyerarşik regresyon analizi ile test edilmiştir. Araştırmanın sonucuna göre liderlik tarzları, örgütsel bağlılık ve örgüt kültürünü anlamlı ve pozitif yönlü etkilemektedir. Örgüt kültürünün aracılık etkisi olduğunu tespit etmiştir.

Toptaş (2019), Otel işletmelerinde paternalist liderlik, lider-üye etkileşimi ile örtük liderlik ve güç mesafesi arasındaki ilişkileri inceleyerek araştırma sonucunda paternalist liderliğin lider-üye etkileşimi üzerinde, anlamlı, pozitif yönlü bir etki bulmuştur. Paternalist liderlik ve örtük liderlik boyutları etkileşiminin lider-üye etkileşim üzerinde ve paternalist liderlik, güç mesafesi ve örtük liderlik boyutları etkileşiminin lider-üye etkileşimi üzerinde istatistiksel olarak kısmi etkisinin olduğunu ortaya çıkarmıştır.

Nal (2018), Sağlık çalışanlarının iş doyumunu ve örgütsel adalet algılarının, yöneticilerin paternalist liderlik davranışlarını etkileyip etkilemediğini araştırmıştır. Araştırma sonucunda iş doyumunu üzerinde paternalist liderliğin anlamlı, pozitif yönünde bir etki bulmuştur. Örgütsel adalet algısı üzerinde paternalist liderliğin anlamlı pozitif yönlü etkisini bulmuştur. Paternalist liderlik davranışı arttıkça, örgütsel adalet algısı artmaktadır. Nal (2018), Sağlık çalışanları için paternalist liderliğin etkin bir liderlik modeli olduğunu söylemektedir.

Korkmaz (2018), Kamu ve özel sektörde karşılaştırmalı bir analiz yaparak, örgütsel özdeşleşme üzerinde babacan (paternalist) liderlik davranışının etkisini araştırmıştır. Araştırma sonucunda babacan liderliğin yardımsever liderlik alt boyutu için örgütsel özdeşleşme üzerinde pozitif yönlü anlamlı etki, ahlaki liderlik alt boyutu için örgütsel özdeşleşme üzerinde pozitif yönlü, anlamlı etki bulurken otoriter liderlik alt boyutu için örgütsel özdeşleşme üzerinde anlamlı bir etki olmadığını tespit etmiştir.

2.2. İnovatif Davranış Eğilimlerini Konu Alan Geçmiş Araştırmalar

Sönmez (2016), İnovasyonun örgüt kültürü üzerindeki etkisini araştırmış, Gaziantep organize sanayi bölgesindeki 245 işletme yöneticisine anket uygulamıştır. Araştırmasının sonucunda örgüt kültürünün süreç, ürün, pazar ve strateji inovasyonu üzerinde olumlu etkisini ortaya çıkarmıştır.

Hogan ve Coote (2014) Avustralya'daki hukuk firmaları üzerinde hizmet sektöründeki örgüt kültürü ile inovasyon arasındaki ilişkiyi incelemiştir. İncelemeye 100 hukuk firması katılmıştır. İnceleme sonucuna göre profesyonel hizmet sektöründe inovatif davranış eğilimini destekleyen örgütsel değerler işletme performansını olumlu yönde etkilemektedir.

Seen ve diğerleri (2012), Malezya'da kamu ile özel sektörde çalışan 249 çalışan üzerinde örgüt kültürünün inovasyonla ilişkisini tespit etmek amacıyla anket yöntemi ile bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırma sonucunda değişim yaratmanın, örgütsel öğrenmenin inovasyonla arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

2.3. Liderlik Tarzları, Paternalist Liderlik ve İnovatif Davranış Eğilimi İlişkisini Kapsayan Geçmiş Araştırmalar

Kılıç (2018), inovasyon iklimi ve inovatif davranışların çift yetenekli liderlik ile takım inovasyonu üzerindeki etkisini araştırmıştır. Araştırma sonucunda inovasyon ikliminin tam aracı etkisi olduğu, inovatif davranışların kısmi aracı etkisi olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca inovasyon ikliminin takım inovasyonu üzerindeki etkisinde öz yeterlik ve inovatif davranışların kısmi aracılık etkilerinin olduğu saptanmıştır. Örgütlerde takım inovasyonunun artırılabilmesi için inovasyon ikliminin tesis edilmesi, bireyleri motive edecek, inovatif davranmaya yöneltecek ve öz yeterlik düzeylerini artıracak çift yetenekli liderlik davranışları sergileyen yöneticilerin olması gerekmektedir.

Ryan ve Tipu (2013), liderlik ile inovatif davranış eğilimi ilişkisini incelemiştir. Pakistan'da 548 çalışan üzerinde araştırmasını gerçekleştirmiştir. Çalışmasında liğeriği aktif liderlik ve pasif liderlik olmak üzere 2'ye ayırmıştır. Ona göre aktif liderliğin inovatif davranış eğilimi üzerinde olumlu, güçlü bir etkisi bulunurken, pasif liderliğin inovatif davranış eğilimi üzerinde pozitif ama zayıf bir etkisi bulunmaktadır.

Yapılan yerli ve yabancı çalışmalar incelendiğinde paternalist liderliğin inovatif davranış eğilimini etkilediği, işletmelerde inovasyonunun artırılabilmesi için paternalist liderlik davranışları sergileyen yöneticilerin olması gerektiği, liderlik tarzlarının, örgüt kültürünü anlamlı ve pozitif yönlü etkilediği tespit edilmiştir.

3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu bölümde araştırmanın modeli, veri toplama tekniği ve ölçekler, evren ve örneklem, değişkenler ile hipotezler olmak üzere uygulanan yöntem biçimi detaylarıyla anlatılmaktadır.

3.1. Evren ve Örneklem

Araştırma için demir çelik sektöründe faaliyet gösteren bir işletmenin ve ona bağlı grup şirketlerinin çalışanları tercih edilmiştir. Araştırmanın evreni demir çelik sektöründe faaliyet gösteren bir işletme ve ona bağlı grup şirketlerinin 132 kişi genel merkez çalışanlarını kapsamaktadır. 132 kişi içindeki 32 kişi şirketin bağlı grup şirketinde ve genel merkezde çalışan kişileri kapsamaktadır. Anket uygulaması, anket dağıtıldığı sırada işyerinde bulunan ve gönüllülük esaslı soruları cevaplamaya istekli olan 115 çalışan üzerinde gerçekleştirilmiştir. Bir bütün olarak dağıtılan 132 anketten 115 tane anket değerlendirmeye alınıp analiz edilecektir. Yapılan ve değerlendirmeye alınacak olan anket sayısı Gürbüz ve Şahin'in (2018) örneklem büyüklüğünün hesaplanması için geliştirdikleri belirli evren büyüklüklerine göre olması gereken örneklem miktarına uygun bulunmuştur. (Gürbüz ve Şahin, 2018: 130)

Tablo 1. Uygulama Kapsamındaki Çalışan Sayısı ve Yapılan Anketler

Şirket	Çalışan Sayısı	Toplam Cevaplanan Değerlendirmeye Alınan Anket Sayısı
Ana şirket	100	115
Grup Şirket a	8	
Grup Şirket b	6	
Grup Şirket c	10	
Grup Şirket d	5	
Grup Şirket e	3	
Genel Merkez Toplam	132	

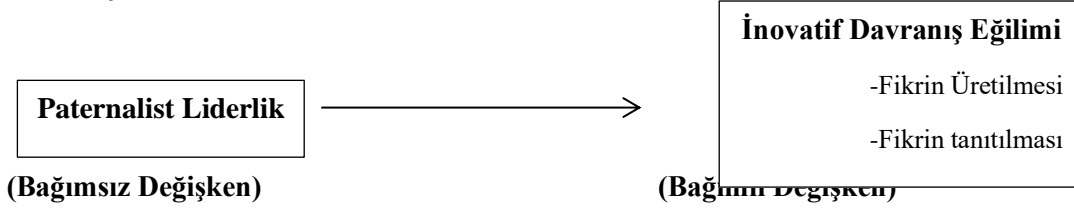
3.2. Veri Toplama Tekniği ve Ölçekler

Araştırmada Paternalist Liderlik Ölçeği, Voich (1995) tarafından geliştirilmiştir. Anket üzerinde paternalist liderlik ile ilgili 5 soru yer almaktadır. Tek faktörlü yapıya sahip bir ölçektir. Ölçeğin güvenilirlik katsayısı 0,96 olarak ölçülmüştür. Ölçek 5'İİ likert kullanılarak hazırlanmıştır. (1- Kesinlikle Katılmıyorum, 2- Katılmıyorum, 3- Kararsızım, 4- Katılıyorum, 5- Kesinlikle Katılıyorum)

İnovatif Davranış Ölçeği, Jannsen (2000) tarafından geliştirilmiştir. Bu ölçeğe göre inovatif davranışlar ölçeği 9 ifadeden oluşmaktadır. Ölçekte fikrin üretilmesi, fikrin tanıtımı ve fikrin gerçekleştirilmesi

olmak üzere üç boyut yer almaktadır. Ölçek 5'İİ likert kullanılarak hazırlanmıştır. (1- Hiçbir zaman Katılmıyorum, 2- Katılmıyorum, 3- Kararsızım, 4- Katılıyorum, 5-Her zaman Katılıyorum) Fikrin üretilmesi için yapılan analizde ölçeğin güvenilirlik katsayısı 0,78; Fikrin tanıtımı için yapılan analizde ölçeğin güvenilirlik katsayısı 0,86; Fikrin gerçekleştirilmesi için yapılan analizde ölçeğin güvenilirlik katsayısı 0,85 olarak ölçülmüştür. Ölçekte 1.2.3. soru fikrin üretilmesi, 4.5.6. soru fikrin tanıtılması 7.8.9. soru fikrin gerçekleştirilmesi ile ilgilidir.

3.3. Araştırma Modeli

Şekil 1. Araştırma Modeli

Paternalist liderlik ve İnovatif davranış eğilimi arasındaki ilişki konulu araştırmanın modeli Şekil 1’de gösterilmiştir.

3.4. Hipotezler

Araştırmanın hipotezi sosyal değişim kuramına göre oluşturulmuştur. Paternalist liderlik, inovatif davranış eğilimi ile ilgili yukarıda verilen bilgiler yapılan araştırmalara göre aşağıdaki hipotezler geliştirilebilir;

H1: Paternalist liderlik ile inovatif davranış eğilimi arasında bir ilişki vardır.

H2: Paternalist liderliğin inovatif davranış eğilimleri üzerinde anlamlı bir etkisi vardır.”

4. ARAŞTIRMA İLE İLGİLİ BULGULAR VE DEĞERLENDİREMELER

Araştırma kapsamında toplanan veriler analiz edilerek aşağıdaki sonuçlara ulaşılmış ve değerlendirmeler yapılmıştır.

4.1. Demografik Özelliklere İlişkin Bulgular

Genel merkezde çalışanların cinsiyet, yaş, eğitim durumu, medeni hal, çalışma süresi, unvan olmak üzere demografik özelliklerin frekans ve yüzde değerleri aşağıda sunulmuştur.

Tablo 2. Demografik Değişkenlere İlişkin Bulgular

Değişkenler	Gruplar	Frekans (n)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Erkek	78	67,8
	Kadın	37	32,2
	Toplam	115	100,0
	25 ve altı	5	4,3

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS
July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

Yaş	26 – 35	62	53,9
	36 – 45	35	30,4
	46 – 55	10	8,7
	56 ve üstü	3	2,6
	Toplam	115	100,0
Eğitim	Lise	25	21,7
	Ön lisans	15	13,0
	Lisans	57	49,6
	Yüksek lisans	15	13,0
	Doktora	1	,9
	Kayıp Değer	2	1,7
	Toplam	115	100
Medeni Hal	Evli	82	71,3
	Bekar	32	27,8
	Kayıp Değer	1	,9
	Toplam	115	100,0
Çalışma Süresi	1 yıldan az	7	6,1
	1 – 5 yıl	34	29,6
	6 – 10 yıl	24	20,9
	11 yıl ve üstü	50	43,5
	Toplam	115	100
Unvan	Görevli	43	37,4
	Sorumlu	25	21,7
	Uzman	31	27,0

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

	Şef	7	6,1
	Müdür	9	7,8
	Toplam	115	100

Ankete katılan çalışanların %67,8'i erkek %32,'si kadınlardan oluşmaktadır. Ankete katılanlar arasında en yüksek oran %53,9 ile 26-35 yaş grubu arasında gösterilirken en düşük oran %2,6 ile 56 ve üstü yaş grubu öne çıkmaktadır. Ankete katılan çalışanların %49,6 sı lisans mezunu olurken bu durumu %21,7 ile lise mezunu olma izlemektedir. Ankete katılan çalışanlar arasında %1,7 'lik bir grup eğitim durumu bilgisini cevaplamamıştır. Ankete katılan çalışanların %71,3'ü evli iken %27,8'i bekar olup 1 kişi medeni hal bilgisini cevaplamamıştır. Ankete katılan çalışanların %43,5'i araştırma yapılan şirkette 11 yıl ve üzerinde çalışma süresine sahiptir. Araştırmada 1 yıldan az çalışma süresine sahip çalışanların %6,1'lik bir grubu kaplamaktadır. Ankete katılan çalışanların % 37,4'ü görevli pozisyonunda, %27'si uzman, %21,7'si sorumlu pozisyonlarında çalışmakta iken %7,8 'lik bir grubu müdür pozisyonunda çalışmaktadır.

4.2. Güvenilirlik Analizleri

Tablo 3. Ölçeklere Ait Güvenilirlik Katsayıları

Ölçek	Madde Sayısı	Cronbach's Alpha
Paternalist Liderlik Ölçeği	5	0,921
İnovatif Davranış Ölçeği	9	0,895

Araştırmada kullanılan Paternalist Liderlik Ölçeğinin güvenilirlik katsayısı (Cronbach's Alpha) 0,921, İnovatif Davranış Ölçeğinin güvenilirlik katsayısı (Cronbach's Alpha) 0,895 olarak belirlenmiştir.

4.3. Normallik Testi

Tablo 4. Normallik Testi Değerleri

	Çarpıklık (Skewness)	Basıklık (Kurtosis)	Ortalama	Standart Sapma
Paternalist Liderlik				
İnovatif Davranış	-,588	-,314	3,7391	1,02501
	-1,014	1,950	4,0807	,60565

Bazı araştırmacılara göre basıklık ve çarpıklık değerleri +1,5 ile -1,5 olması gerekirken bazı araştırmacılara göre ise +2 ile -2 arasında bir değerde olması gerekmektedir. Tablo 4' de görüldüğü gibi iki ölçek verileri için çarpıklık ve basıklık +2 ile -2 arasında bir değer aldığı ve normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. Bu sonuca göre değişkenler arasında korelasyon, regresyon gibi testlerin uygulanabileceği görülmüştür.

4.4. Hipotezlerin Test Edilmesi

Hipotez, faktör analizi, korelasyon, basit regresyon analizi yapılarak test edilecektir. Anket verileri üzerinde paternalist liderlik, inovatif davranış eğilimi arasındaki ilişkiyi tespit etmek amacıyla korelasyon, değişkenlerin birbirlerine olan etkilerini tespit etmek amacıyla basit regresyon analizi yapılmıştır.

4.4.1. Faktör Analizi

Tablo 5. KMO ve Bartlett Testi

		Paternalist Liderlik	İnovatif Davranış Eğilimi
	KMO	,869	,927
	Ki-Kare	420,935	452,389
Bartlett's Küresellik Testi	df	10	28
	Sig	,000	,000

Tablo 5'de p değerlerinin 0,000 olması nedeniyle çalışmada yer alan paternalist liderlik, inovatif davranış eğilimi değişkenleri analiz yapmaya uygundur. Tabloda KMO değerleri sırasıyla 0,869 , 0,927 olarak görülmesi değişkenlerin faktör analizine uygunluğunun mükemmel seviyede olduğunu açıklar.

Tablo 6. Paternalist Liderlik Boyutları ve Faktör Yükleri

Tablo 7. İnovatif Davranış Eğilimi Boyutları ve Faktör Yükleri

İnovatif Davranış Eğilimi	Boyutlar	
	Fikrin Tanıtılması ve Gerçekleştirilmesi	Fikrin Üretilmesi
ID1		,881
ID3		,843
ID4	,774	
ID5	,845	

ID6	,867	
ID7	,863	
ID8	,799	
ID9	,646	

Tablo 7’de katılımcıların inovatif davranış eğilimleri iki boyutta toplanmıştır. Ölçekte yer alan 2. Sorunun çıkarılmasıyla inovatif davranış eğilimi ölçeğinin faktör yükleri kabul edilebilir hale getirilmiştir. Jannsen (2000)’den alınan ölçekte fikrin üretilmesi (1.2.3 sorular), fikrin tanıtılması (4.5.6 sorular), fikrin gerçekleştirilmesi (7.8.9 sorular) hakkında bilgi verirken bu araştırmada sorular yukarıdaki gibi toplanmıştır.

4.4.2. Korelasyon Analizi Değerleri

Tablo 8. Değişkenler Arasındaki Korelasyon Analizi Bulguları

Değişkenler	1	2	3
İnovatif Davranış	1		
Paternalist Liderlik	,261(**)	1	

N: 115, p<0.01**

Çalışanların paternalist liderliği ve inovatif davranış eğilimleri arasındaki ilişkiler korelasyon analizi ile araştırılmıştır. Yapılan korelasyon analizi sonucunda paternalist liderlik ile inovatif davranış eğilimi arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Buna göre “**H1**: Paternalist liderlik ile inovatif davranış eğilimi arasında anlamlı bir ilişki vardır.” Hipotezi kabul edilmiştir.

4.4.3. Paternalist Liderliğin İnovatif Davranış Eğilimi Üzerindeki Etkisinin Regresyon Analizi ile Tespiti

Tablo 9. Paternalist Liderliğin İnovatif Davranış Eğilimi Üzerindeki Etkisinin Basit Regresyon Analizi ile Testi

R	R ²	Düzeltilmiş R ²	F	B	Sig.
,261	,068	,060	8,233	,261	,005

Bağımlı Değişken: İnovatif Davranış Eğilimi

Bağımsız Değişken: Paternalist Liderlik

Tablo 9’da yapılan regresyon analizi sonucuna göre paternalist liderliğin inovatif davranış eğilimi üzerinde anlamlı ve pozitif yönlü bir etkisinin olduğu tespit edilmiştir. ($p<0,05$ ve $\beta=0,261$) Buna göre “**H2**: Paternalist liderliğin inovatif davranış eğilimleri üzerinde anlamlı bir etkisi vardır.” hipotezi kabul edilmiştir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışma demir çelik sektöründe faaliyet gösteren bir işletmenin ve ona bağlı grup şirket genel merkez çalışanlarını kapsamaktadır. Çalışma şirket çalışanlarına uygulanan anket üzerinden nicel bir çalışma olarak gerçekleştirilmiş, çalışmanın hipotezleri regresyon analizi uygulanarak test edilmiştir. Çalışmada anlatılan kavramlar arasında bir ilişki olup olmadığı araştırılmıştır.

Literatürde paternalist liderlik ve inovatif davranış eğilimini bütün olarak inceleyen çalışma sayısı çok az sayıdadır. Bu çalışmada paternalist liderlik inovatif davranış eğilimini nasıl etkilemektedir, bunlarla birlikte paternalist liderliğin inovatif davranış eğilimi üzerindeki etkisi ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın sonuçlarına göre paternalist liderlik ile inovatif davranış eğilimi arasında anlamlı bir ilişki ortaya çıkmıştır. Yapılan regresyon analizi sonucuna göre paternalist liderliğin inovatif davranış eğilimi üzerinde anlamlı ve pozitif yönlü bir etkisinin olduğu tespit edilmiştir. Bu sonucun literatürde yer alan Saç (2019)'un araştırma sonuçlarıyla benzer olduğu görülmüştür.

İnovasyon kavramı, örgütlerin uzun dönem hayatlarını devam edebilmeleri açısından oldukça önemli bir role sahipken küresel rekabet, artan müşteri beklentileri veya piyasa değişiklikleri işletmelerde inovasyon kavramını zorunlu kılmaktadır. Bu nedenle işletmelerde fikirleri açıklayan, geliştiren, değiştiren çalışan davranışları son derece büyük öneme sahiptir. Diğer taraftan inovasyonun ortak bir değer olarak algılandığı örgüt kültürleri, çalışanların inovatif davranışlarını kolaylaştırmaktadır.

Çalışanların güven duydukları bir örgütte çalışma ihyiyaçları paternalist liderlik anlayışıyla giderilebilmektedir. Paternalist liderler çalışanlara tıpkı aile içindeki ebeveynlerin yaklaşımı gibi daima koruyucu bir tavır içinde bir davranış sergiler. Sorunlara çözüm bulmaya çalışır. Paternalist liderlik çalışanların örgüt hakkındaki tutumlarını etkileyen liderlik tarzlarından biridir. Lider tarafından çalışanlarla sohbet edilmesi, çalışanların ihtiyaçlarının sorulması, iş ile ilgili görüşlerinin alınması, çalışanların hata yapmaları durumunda, düzeltici, motive edici söylemlerde bulunması çalışanların inovatif davranış eğiliminin artmasına neden olabilecektir.

Bireysel yaratıcılığın ve yeniliğin teşvik edildiği dinamik, girişimci örgüt tipleri ile liderlerin yol gösterici olduğu örgütlerde çalışanların risk almaları ve yenilik getirmeleri beklenir. İşletmelerin başarılı olmaları, verimlilikleri, karlılığı sağlamalarının yolu bu anlayıştan geçecektir. Çalışanların örgütün iyileşmesi ve gelişmesi için söyleyecekleri her türlü bilgi, görüş ve düşüncelerin dikkate alınmasında işletmeler ve bağlı oldukları yöneticiler açısından yarar olabilir. Özellikle çalışanların farklı, ve orjinal fikirleri desteklenmeli, çalışanların, belirli grupların inovatif davranışta bulunmaları için gerekli destek sağlanmalıdır.

Bu analizin İşletmenin farklı lokasyonlarında bulunan fabrika, irtibat büro grupları dahil edilerek daha büyük bir örnekleme çalışmanın yapılması şirket için daha kapsayıcı sonuç sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- AYCAN, Z. (2001) "Paternalizm: Yönetim ve Liderlik Anlayışına İlişkin Üç Görgül", **Yönetim Araştırmaları Dergisi**, Cilt 1, Sayı 1, ss. 11-31.
- AYCAN, Z.; H. KABASAKAL (2006) "Social Contract and Perceived Justice of Workplace Practices to Cope with Financial Crisis", **Group and Organization Management**, No. 31, ss. 469-502.
- AYDINOĞLU, N. (2020) "Yöneticilerin otantik ve paternalist liderlik davranışlarının öğretmenlerin motivasyon, iş tatmini ve örgüt bağlılığına etkilerinin incelenmesi (Ankara özel okullar örneği)", Doktora tezi, **İstanbul Gelişim Üniversitesi, S.B.E.** İstanbul
- DE SPIEGELAERE S., G. VAN GYES, H. DE WITTE, W. NIESEN; G. VAN HOOTEGEM (2014) "On the Relation of Job Insecurity, Job Autonomy, Innovative Work Behaviour and The Mediating Effect of Work Engagement", **Creativity and Innovation Management**, Vol. 23, No. 3, ss. 318-330.

- DORAN, J.; R. GERALDINE (2017) “The Role of Stimulating Employees’ Creativity and Idea Generation in Encouraging Innovation Behaviour in Irish Firms.” **The Irish Journal of Management**, Vol. 36, No.1, ss. 32-48.
- ERBEN, G.; A. B. ÖTKEN (2014) “Paternalist liderlik ve işe ilişkin iyilik ilişkisinde iş-yaşam dengesinin rolü”, **Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi**, Cilt 1, Sayı 22, s.106.
- FARH, J. L.; B. S. CHENG (2000) **A Cultural Analysis of Paternalistic Leadership In Chinese Organizations**. London.
- GÜRBÜZ, Ş.; F. ŞAHİN (2018), *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri, Felsefe-Yöntem-Analiz*, Ankara, Seçkin Yayınları.
- HARTMANN, A. (2006). "The Role of Organizational Culture in Motivating Innovative Behaviour in Construction Firms", **Construction Innovation**, Vol. 6, No.3, ss.159-172.
- HOGAN, S.; L. COOTE (2014) “Organizational Culture, Innovation, and Performance: A Test of Schein's Model”, **Journal of Business Research**, ss. 1609-1621.
- HU, B.; Y, ZHAO (2016) “Creative Self-efficacy Mediates the Relationship Between Knowledge Sharing and Employee Innovation”, **Social Behavior and Personality: An International Journal**, Vol. 44 No.5, ss. 815–826.
- JONG. J.D.; D.D. HARTOG (2010) “Measuring Innovative Work Behaviour” **Creativity and Innovation Management**, Vol: 19, No: 1, ss. 24-32.
- KAYGISIZEL, E. (2015) **The Relationship Between Paternalistic Leadership Leader – Member Exchange (LMX) And Job Stress**, İstanbul, Yeditepe University,
- KILIÇ, H. A. (2018) “Çift yetenekli liderliğin takım inovasyonu üzerindeki etkisinde inovasyon iklimi, inovatif davranışlar ve öz yeterliliğin rolü”, Doktora tezi, **Marmara Üniversitesi, S.B.E.** İstanbul
- KLEIN, A., J. WALLIS,; R. COOKE (2013) “The Impact of Leadership Styles on Organizational Culture and Firm Effectiveness: An Empirical Study” **Journal of Management and Organization**, Vol.19, No. 3, ss. 241-254.
- KLEYSEN, R. F.; T. S. CHRISTOPHER (2001) “Toward a Multi-Dimensional Measure of Individual Innovative Behavior.” **Journal of Intellectual Capital**, Vol. 2, No. 3, ss. 284- 296.
- KORKMAZ, F. (2018) “Babacan (paternalist) liderlik davranışının örgütsel özdeşleşme üzerindeki etkisinde çalışanların işe tutkunluk düzeylerinin aracılık rolü: Kamu ve özel sektör karşılaştırmalı bir analiz”, Doktora tezi, **Kırıkkale Üniversitesi, S.B.E.** Kırıkkale
- KÖKSAL, O. (2011). “Bir Kültürel Liderlik Paradoksu: Paternalizm”, **Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Cilt. 8, No.15, ss.101-122.
- MACCOBY, M. (2004) “Narcissistic Leadership in Psychotherapy Groups”, **Harvard Business Review**, ss. 39-47.
- NAL, M. (2018) “Sağlık yöneticilerinin paternalist liderlik davranışlarının çalışanların iş doyumunu ve örgütsel adalet algısı ilişkilerinin incelenmesi ”, Doktora tezi, **Marmara Üniversitesi, S.B.E.** İstanbul
- PEDAVIC, I.; W. R. EARNEST (1994) “Paternalism as a component of managerial strategy”, **Social Science Journal**, Vol.31, No.4, s.391.
- REUVERS, M., M. L., VAN ENGEN,; C. J., VINKENBURG,; E. WILSON EVERED (2008) “Transformational Leadership and Innovative Work Behaviour: Exploring The Relevance of Gender Differences.” **Creativity and Innovation Management**, Vol.17, No.3, ss. 227-244.

- RYAN, J.; S. TIPU (2013) "Leadership Effects on Innovation Propensity: A Two-factor Full Range Leadership Model", **Journal of Business Research**, Vol. 66, No.10, ss. 2116- 2129.
- SAÇ, Ö. (2019) "Liderlik tarzları ve örgütsel bağlılık arasındaki ilişki ve bu ilişkiye örgüt kültürünün aracılık etkisi: Bir kamu iktisadi teşekkülü ve bağlı işletmelerinde uygulama" Doktora tezi, **Balikesir Üniversitesi, S.B.E.** Balikesir
- SARIKAYA, M. (2019) "Kurumsal itibar algısının çalışanın inovatif davranışı üzerindeki etkisinde teknoloji düzeyinin rolüne ilişkin bir araştırma", Doktora tezi, **Pamukkale Üniversitesi, S.B.E.** Denizli
- SCHROEDER, J. (2011) "The Impact of Paternalism and Organizational Collectivism in Multinational and Family-Owned Firms in Turkey", **Theses and Dissertations**, ss.1-24.
- SCOTT, S. G.; A. B., REGINALD (1994) "Determinants of Innovative Behavior: A Path Model of Individual Innovation in the Workplace", **Academy of Management Journal**, Vol. 37, No.3, ss. 580-607.
- SEEN, N. Y.; S. K., SINGH.; S, JAYASINGAM (2012) "Organizational Culture and Innovation Among Malaysian Employees", **The Journal of Human Resource and Adult Learning**, Vol. 8, No. 2, ss. 147-157.
- SHALLEY C. E., Z. JING; R. O., GREG (2004) "The Effects of Personal and Contextual Characteristics on Creativity: Where Should We Go From Here?" **Journal of Management**, Vol.30, No. 6, ss. 933-958.
- SÖNMEZ, R. V. (2016) "Örgüt kültürünü inovasyon üzerine etkisi ve bir araştırma" Doktora Tezi, **İnönü Üniversitesi, S.B.E.** Malatya
- THEURER, C. P., A. TUMASJAN.; M. W. ISABELL (2018) "Contextual Work Design And Employee Innovative Work Behavior: When Does Autonomy Matter?" **PloS one** Vol. 13, No.10, ss. 1-35.
- TOPTAŞ, A. (2019) "Otel işletmelerinde paternalist liderlik ve lider üye etkileşimi ilişkisi: Örtük liderlik ve güç mesafesinin etkisi", Doktora tezi, **Balikesir Üniversitesi, S.B.E.** Balikesir
- TÜRESİN, H. (2012) "Örgüt Çalışanlarının Paternalistik Liderlik Alguları, Öğrenilmiş Güçlülük Düzeyleri, İş Tatmin Düzeyleri Ve İşten Ayrılma Niyetleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi", Yüksek Lisans Tezi, **Celal Bayar Üniversitesi, S.B.E.** Manisa
- WIDMANN, A.; H. M., REGINA (2018) "Team Learning Behaviours and Innovative Work Behaviour in Work Teams", **European Journal of Innovation Management**, Vol. 21, No. 3, ss. 501-520.
- YUAN, F.; W. W. RICHARD (2010) "Innovative Behavior in the Workplace: the Role of Performance and Image Outcome Expectations." **Academy of Management**, Vol. 53, No. 2, ss. 323-342.

STRATEGIES FOR IMPROVING APPROPRIATE SERVICE QUALITY FOR PILGRIMAGES

Rola Younis Masoud

King Abdulaziz University

Prof. Dr. Muhammed Zafar Yaqub

King Abdulaziz University

Abstract:

Purpose: Choose a plan according to resources, capabilities, plus skills of business; fully exploit those resources and maximize profit potential; renew previous resources and invest in “new ones”.

In context of providing Service Quality dimensions on pilgrimages satisfaction, it is important to provide excellent service to develop and maintain a competitive advantage in the faith tourism industry.

Theory: Knowledge, Strategic Management, Organizational Learning, and organizational behavior the interactions/associations among which specific constructs Strategy and OL/KM

Research Gap: the study seeks to reduce the large gap in the literature review since little studies have been done to explore the benefits of knowledge Networking (Seufer, & Bach,1999).

Contribution: theoretical input is the combination of organizational learning theory with the transfer knowledge of policy Management & Management Framework.

The aims of this exploratory research is to develop a conceptual framework for additional organizational learning services through the integration of organizational learning practicals, knowledge, and strategic practices under the standard quality services (TQM) framework. This paper Conceptualizes information as an important source of a continuous incremental form of learning and explores its validity from a management of knowledge point of view.

It could help prepare a conceptual context based on network knowledge, agreed by practitioners and academic experts who help business managers develop the required capacity needed for their specific business needs the theoretical contribution is the combination of the theory of organizational learning with the Dynamic Capabilities. The institution of Hajj builds differences in stories and resources, especially knowledge, leading each to create a unusual set of capabilities to carry out these activities.

Originality value: The evidence might be that the ‘dominant logic of’ a Hajj settlement” company defines how it applies knowledge has implications as new external knowledge.

Introduction:

The Saudi government launched a new e-visa program in September 2019 to attract **tourists** from 49 countries around the world. Previously, the only tourist visa option in Saudi Arabia was for religious tourists (Grand & Wolff, 2020). In cooperation with related entities in the industrial sector, the development program marked several achievements, most notably the availability of e-visas for Umrah and Hajj pilgrims from all countries and the extension of the Umrah season, in addition to many technical achievements, including the launch of initiatives such as "Eyab," "Smart Hajj," and "Pilgrimage without a Bag," and finally comprehensive health insurance (Vision2030.gov.sa; Spa.gov.sa). These several Initiatives are the most important ones to investigate, the question is Do Saudi authorities establish appropriate pilgrims' specifications?

However, to administer millions of pilgrims from around the world gathered for the Hajj event is a quite challenging task (Felemban et al., 2020) Crowd management requires collaboration across multiple disciplines of engineering and science, including science, psychology, computer science, civil engineering, physics, and management (Sharma et al., 2018). Serving pilgrims is a kind of Knowledge that is rare, expensive to reproduce, difficult to convey, and subject to complicated probability difficulties. The services provided by an organization's resources that matter, not the resources themselves.

The quality practices that have the greatest influence on business results and the competencies that people managers must possess (Martin & Gremyr, 2020). It necessitates an understanding of engineering and technological aspects, as well as sociological and psychological aspects of crowd behavior and crowd flow management (Sharma et al., 2018) Organizations, are increasingly moving from well-organized and manageable systems to interlaced network systems with hazy boundaries. (Seufert et al., 1999). They retain their legal identities and their own culture and management structure and are free to pursue their strategies. They do, however, reduce their autonomy, share decision-making, interconnect their organizational structure, manage some **activities or operations collaboratively, and expose their company culture to outside influences.**"(Badaracco, 1988; Seufert et al., 1999).

However, Organizations are increasingly competitive due to their ability to learn and develop their capabilities more rapidly than their competitors. (Lane & Lubatkin, 1998). Firms can accelerate capability development and reduce their exposure to technological uncertainties by acquiring and leveraging knowledge developed by others through '**learning alliances.**' The application of learning alliances is capability development places a premium on a company's ability to identify, assimilate, and apply a partner's knowledge (Lane & Lubatkin, 1998).

According to the absorptive capacity theory, a skill that a company acquires over time by accumulating a relevant body of knowledge (Cohen & Levinthal, 1990).

In the organizational form of learning, the literature seems to emphasize cooperation rather than competition.

It contains more formal interactions and directed learning processes. (Bierly et al., 2000). There was general agreement that knowledge and learning need collaborative synergies. (Beeby & Booth, 2000).

In strategy literature, Resources are in a position to acquire and integrate knowledge learning. There is a shift away from traditional resource or risk-sharing and toward alliances with the primary goal of learning from partners (Lane & Lubatkin, 1998).

Furthermore, building a **strategy** is not a one-off (isolated) process. It does not occur simply because a meeting is held. On the contrary, **strategy development is a process** that is intertwined with all aspects of organizational management (Mintzberg,1994).

There is a lack of a clear link between strategic decisions and the implementation of organizational knowledge (Bierly et al., 2000). Contrary to popular belief, the use of advanced information technologies should lead to effective intelligence and higher-quality decisions. However, success is not essentially going to the firms with the most knowledge, but to the firms that can make the best use of what they understand which is strategically most critical to an organization and the public at large.

This study focuses on an integrated view of the Knowledge Management Networks and quality service being a very critical combination for the future of knowledge management of Hajj and Umrah institutions. The study conceptualizes a network perspective on knowledge management of Hajj and Umrah. As a result, the study first provides a theoretical basis on networks and then shows the relationships between networks and knowledge management.

This leads to the elaboration of a conceptual framework for the quality of collaborative services.

Finally, the study produces four hypotheses and offers a model for the study the theoretical model can be used as a basis for the structure of Hajj and Umrah institutions and reveal relationships.

Research importance :

- To identify perspectives by providing service quality to pilgrims.
- To emphasize a services strategy approach quality in a organizational setting.
- Propose three key generic cross-functional processes that organizations can use to develop and implement an efficient quality of service approach.
- Develop a process-oriented design framework to create a service quality strategy and review the role and components of each process.

Literature review:

The theoretical foundation of strategic networks:

To conceptualize a framework for networking knowledge, it will first provide a theoretical foundation for networks and then talk about how networks and knowledge management are interdependent and linked to other factors.

Networks

Networks can be considered as the relationship that exists between employees, groups, or organizations, as well as between organizations as a group. (Seufert et al.,1999). The relationship means inside and outside firms. Another definition by Beeby and Booth (2000) defined networks as the transfer and exchange of knowledge among organizations; however, the nature of the organization's knowledge makes this kind of transfer complicated and difficult to manage. In this study, the scope of the research is based on within and between firms, network-like relationships exist (Seufert et al.,1999).

In terms of Hajj organization, the reference of "network" refers to a **social network relation** to serve different ethnic of pilgrims. **In a social system network**, pilgrims can be individuals, groups, collective communities, or even societies. Evolutionary relationships among pilgrims may be classified according to their content. (e.g., specific services, information, culture).

The network structure is established by the form and intensity of the relations (Seufert et al.,1999; Mittal& Sinha,2020). The diverse nature of pilgrims in regards to race, maturity level, language, and culture presents several organizational challenges for local organizers, whose obligation is to make sure the event goes smoothly (Felemban et al.,2020).

In addition, the innovation center must be perceived as a **network of inter-organizational** connections. (Seufert et al.,1999). Theretofore, the reference of "network" refers to a relation between network organizations as the Ministry of Pilgrimage is in charge of Hajj management, which is overseen by the Supreme Hajj Committee, which reports to the King as Custodian of the Two Holy Mosques. It includes the structure and culture of the network in which knowledge work processes occur.

In addition, **it monitors arrangements at home and abroad and is in charge of the organization, implementation**, supervision, Religious Affairs, Health, Defense and Aviation, Interior, Information and Culture, Telecommunications, and Information Technology are among the other ministries with a role to play to serve pilgrims.

However, the administration of Hajj is highly complicated because it involves both public and private entities. The Tewafa establishments are the primary organizers of the private sector's Hajj affairs. On the other hand, there are two government bodies in charge of managing public affairs: The Supreme Committee of Hajj is on the national level and the Central Committee of Hajj is on the local level. (Eid,2012;Vision2030.gov.sa; Spa.gov.sa).

According to Seufert et al., (1999), Emerging knowledge networks already exist, but need to be developed to become high performers. This is the goal of this study in terms of Manage Knowledge between these structures, organization is based on the availability of information technology to store, distribute, and connect.

Furthermore, In Saudi Hajj the authorities need to take into account, from a macroeconomic point of view, the interdependence between the knowledge network itself and the surrounding organizational unit.

Since even large Tawaf agent, firms are linked to strategic networks, agents play a significant role in the activity as service providers. Thus forming a network within the network(Vision2030.gov.sa; Spa.gov.sa).

The Mutawwifs are now in charge of providing personal care to Hajj; essentially, they serve as agencies of religious leaders for the named nations of origin. They look after the Hajj from the time they leave for Saudi Arabia until they return home. In addition to the social lodge, the Hajj service industry has expanded to include private sector companies that provide food, transportation, and accommodation services. (Nashar, 2015).

As a result, Communication and connection with Hajj organizations, the flow of information. The study looks for knowledge as the output from all the relationships established.

Knowledge management

Today's organizations increasingly recognize that knowledge is their main source of long-term competitive advantage (Seufert et al.,1999).

It is really mandatory to identify and understand **the management process**, the hierarchy, power, and reference of management. The importance of knowledge management for the significance of knowledge to the association's benefits and continued existence and the increased availability of information technology in the acquisition, distribution, and general management of knowledge. (Easterby-Smith & Prieto,2008; Jones, 2001)

In terms of integrating networking and knowledge management, at least two things are essential.

First, knowledge management should include a holistic vision of knowledge, incorporating explicit and tacit knowledge (Grant,1996). Additionally, knowledge management should take a holistic approach to where and how knowledge is generated and transferred. (Seufert et al.,1999).

Tacit knowledge can be considered to have a technical dimension as well as a cognitive dimension.

Similarly, the work of Easterby-Smith & Prieto (2008) distinguished the difference between knowledge management and organizational knowledge, the former is associated with explicit and tacit knowledge; the latter is connected with experience and personal skills. The main challenge is based on understanding the nature and process of tacit knowledge as opposed to explicit knowledge. Thus, knowledge lies in the activity of everyday work rather than being the possession of workers (Easterby-Smith & Prieto, 2008). Thus, knowledge management necessitates not just the integration of different types of knowledge, but also the integration of present and past knowledge, or knowledge and memory.

Knowledge acquisition, integration, and dissemination will be capabilities because a learning process is cumulative, and the absorption capacity of the organization depends on the capacities of the people in the organization that need to be developed over time. (Beeby and Booth,2000).

Learning of change occurs at the employee, team, and group levels, as well as at the inter-departmental and organizational levels, and is strongly dependent on effective management of the event or activity levels. It is a four-stage cyclical process of a network of learning levels: 1- Experimentation; 2- Processing; 3- Explanation; 4- Action (Seufert et al.,1999)

The study looks for making important types of strategies for making Decisions that should be capturing what the managers learn from all sources of insight from personal experience or others. Throughout the firm or the market or the industries and then implemented as vision, goals, and strategy to direct that business (Mintzberg,1994).

A knowledge-based networking framework.

Concerning the development of Knowledge networks and collaborative networks

Phelps & Wadhwa (2012) define a network of knowledge such as knowledge production and diffusion, which are at the heart of economic growth. (Romer, 1990), and increasingly output from collaborative relationships between individuals, teams, and firms. (Powell & Grodal, 2005; Wuchty, Jones, & Uzzi, 2007), and collaboration can enhance the quality and economic value of the new knowledge generated. (Singh & Fleming, 2010; Phelps & Wadhwa, 2012)

Because knowledge resources are constantly supplemented with knowledge gained in learning situations, a knowledge network should be considered a **dynamic structure**. From the standpoint of dynamic knowledge management, it considers the importance of connecting the

Various levels and areas of knowledge. (Beeby and Booth, 2000) Knowledge is achieved through the networking of past knowledge with new knowledge. It is essential to enable networking **between different kinds of individual knowledge**.

(explicit and implicit), networking among various levels (employees, groups, firms), and knowledge areas (e.g., pilgrimages knowledge and R&D knowledge) (Seufert et al., 1999; Mittal & Sinha, 2020). Because knowledge occurs more closely between the cognitive work process and the structure of the networking knowledge.

According to Phelps et al., (2012), the result of networking knowledge is based on three types of knowledge. The creation of new knowledge, generally in the form of ideas, research reports, practices, technical inventions, or new services, is referred to as knowledge creation.

The efforts of a source to share information and knowledge with a receiver, along with the efforts of the sender to acquire and absorb. (i.e., learn) it is referred to as knowledge transfer. The decision and capacity to use or implement a specific element of knowledge, often in the form of services, practices, or activities, is called knowledge adoption. This research explains the adoption of artifacts by determining how and why networks affect who receives information about these artifacts.

Collaborative Knowledge networks

Collaboration: “Organizational learning” through collaborative arrangements (Jones, 2001). In addition, Collaborative knowledge networks could be defined as a type of alliance (Roth and Evans, 2004).

Companies conclude different forms of strategic alliances for various reasons. 'Strategic networks' (Jarillo, 1988; Thorelli, 1986) and 'strategic alliances' (Jarillo, 1988) have evolved. Firms form different types of strategic alliances for various reasons, the majority of which can be attributed to changes in economics and technology. There are two broad categories of perceived benefits of alliances: those involved in the creation of new businesses or the introduction of **new services**, and those involved in the improvement of existing businesses. (Beeby and Booth, 2000).

In the Hajj case study, the integration in strategic alliances would be developing new services to serve pilgrims such as e- services.

According to the vision of the resource-based approach, the choice of a strategy is depending on the resources, skills, and capabilities of the business; the full use of these resources, etc.; and maximizing the profitability potential of the business; the reinvestment of existing resources, and the acquisition of new resources, etc. for the future (Grant, 1998). In what is now becoming known as the knowledge-based organization theory, Knowledge is viewed as a resource on which companies base their competitive strategies.

Firms can develop collaborative relationships with supply chain partners to access essential information and knowledge that is missing internally. Relationship Partners could, for example, share trends, forecasts, and plans aimed at supporting and improving the competitiveness of businesses and the supply chain. As well, information referring to performance indicators, planning, operations, and financial information could be shared to adjust operations, reduce effort and costs, and enhance responsiveness. (Kembro, 2014). Various authors argue that the choice of whom to share within the supply chain depends on the context. Instead of sharing more information with all partners, they recommend tailoring information sharing to specific emergency factors. (Lane & Lubatkin,1998).

According to the firm's extended resource-based view (ERBV), Strategic resources and knowledge come from inside and outside the organization. A company's overall strategic capacity can be integrated into a wider network of business-to-business relations. (Easterby-Smith & Prieto,2008).

Human resource skills allow an organization to benefit from the input of its members while providing flexibility in implementing plans. (the energetic element), which is critical when competing in international markets. The implementation of 'high-performance work systems in the field of human resource management, through mechanisms such as empowerment, reduction of hierarchy and focus on training and development, is designed to create the flexibility and creativity for organizations to compete in global markets (Easterby-Smith & Prieto,2008; Gratton & Ghoshal,2005).

Linkage between Collaborative Knowledge network and Operational Improvement

According to Prahalad & Bettis (1986), a dominant basic managerial logic is described as the method managers visualize the business and allocate strategic assets in technologies, design and service development, delivery, marketing, or human resource management. A top management collective's ability to manage a diverse firm is restricted by the dominant management control logic(s) to which they are accustomed. Best managers' skill set of tools for identifying, defining, and making strategic decisions, as well as their worldview (mindsets), are shaped by their experiences.

Valuable information and knowledge flow characterize the situation of the network in terms of centrality, how well a person is connected to others in the network, directly and incidentally (Mintzberg,1994; Phelps & Wadhwa, 2012).

The Management of knowledge " and its IT equivalent, " Systems of Knowledge Management " (Maier, 2004), both of which address the management of corporate processes related to the creation, retrieval , storage, transfer, and application of knowledge . (Alavi & Leidner, 2001; Phelps & Wadhwa, 2012). Knowledge is the evaluation of the importance of events and elements of a particular context or theory.

Knowledge is an individual's ability to exercise judgment, that is either based on an appraisal of the context or is derived from the theory of both. According to Galbraith and Merrill (1991), Centralizing R&D decisions are negatively linked to the level and quality of innovation, while formalizing decision networks may be an ambiguous relationship.

These tasks are carried out by organizing the infrastructure of administrative tools such as the selection of key People, Budgeting, Planning, Control , Compensation, Career Management, and Organizational Structure.

Service strategy

Saudi authority seeks to achieve integration among all sub- network organizations to “improve the system of services offered through 16 priority transmission, through which it hopes to give 30 million pilgrims an experience of transforming faith from “idea to memory” “(Vision2030.gov.sa; Spa.gov.sa).

The importance of knowledge networking and service quality is to cooperate among these parties and capability development places compatible cultures, recipes, and mindsets.

As defined here, Mainstream logic is a state of mind, a vision of the world, or a conceptualization of the enterprise and the administration of the system used to achieve the objectives and take decisions in that enterprise. The dominant coalition stores them in the form of shared cognitive maps. (or set of schemes manifests as behavior that is taught to solve problems. (Prahalad & Bettis, 1986).

Consider the impact of the changes in the organization's operations and performance controls. Leaders initiate changes, which are normally organized as a system of suggestions. Leaders generate ideas, but it is the responsibility of specialists to put that information into practice. (Berger,199) Thus, In terms of corporate knowledge, knowledge is seen as a resource on which organizations develop their strategy. Thus, it claims that the firm's principal duty is to integrate information.

Planning systems are expected to produce the best strategies as well as step-by-step instructions for implementing these strategies so that managers can avoid making mistakes. Visions, not plans, are the most effective strategies. Strategic planning as practiced has been strategic programming, in other words, the formulation and elaboration of pre-existing strategies or visions.

The strategic decision-making process should capture lessons learned by management from all sources. (both personal experience and the experience of others within the organization, as well as market research and refine this learning into a straightforward view that the company should pursue. (Mintzberg,1994).

The connection relationships between the **network components** and the **knowledge achievement**, Individuals, groups, and organizations are the main participants actively involved in and seeking the knowledge findings of creation, transfer, and adoption at each level of analysis. Those certain knowledge network elements (such as network structure, network performance, and network characteristics) influence and are influenced by these agents. Since organizations are systems of multi-level relationships, these models represent interlinked systems. (Phelps & Wadhwa, 2012).

Knowledge management is a **first-order** capability that helps **reconfigure resources** and operational routines (Gold et al., 2001). Because knowledge is a valuable source of information in itself, and also because the operating and maintenance procedures will be derived from the knowledge found in functional marketing, information systems, and human resources information systems (Prahalad & Bettis, 1986). The structure of Saudi Hajj authority may view competence and ability, knowledge of pilgrims' databases system and decisions support system, and expert systems (Berkley & Gupta, 1994).

Because centrality increases the availability of information on the innovator and provides a positive signal of quality, both of which reduce the uncertainty of potential adopters, innovations have a greater chance of being adopted when innovators are in more central positions. (Phelps & Wadhwa, 2012).

Knowledge networks are a multilevel development that requires a structure theory because knowledge results are available at different levels of abstraction and each lower unit is classified into a higher-level unit. (Phelps & Wadhwa, 2012). In the case of Hajj authority, there are three levels of developing a strategic vision based on the definition of policy and decision-making; Level 2 Develop strategies Level 3 measures implemented. (Vision2030.gov.sa; Spa.gov.sa).

Strategic delivery

Strategic programming and formal language entail three steps: clarification, codification, and strategies of conversion. Codification involves clarifying and expressing strategies in terms that are sufficiently clear to make them formally operational and whose consequences may be defined in detail. Clarification consists of decomposing the codified strategies into sub-objectives and documentation programs, as well as developing comprehensive action plans that specify what needs to be done to achieve each strategy. (Mintzberg, 1994).

Strategic vision

The Saudi strategic vision for 2030 In the nearest future, the number of Umrah visitors entering the country will be reaching 30 million people (Vision2030.gov.sa; Spa.gov.sa). Leaders and top management participate in the strategy-making process. They should provide a formal analysis of data that is needed for strategic thinking, as long as they do so in a way that broadens the examination of the questions deeply rather than finding the correct response. They should help to think strategically to support strategy development. Planning has always been about dividing a goal into different steps, then formalizing those steps so that they able to be implemented automatically, and to articulate expected results of each step. It is a type of analytical technique used in strategy development (Mintzberg, 1994).

Strategic alliance

While several existing studies have discovered that the more inter-firm partners a company has , that higher its innovating performances are. (e.g Ahuja2000; OwenSmith and Powell2004Shan et al.1994), Further research suggests that increased reliance on partners' knowledge may hurt the process of creation of knowledge (Phelps & Wadhwa, 2012). suggesting that the costs of owning a growing number of inter-organizational relations can outweigh the advantages of knowledge creation. suggesting that the costs of maintaining and increasing inter-organizational relationships may outweigh the benefits of creating knowledge. Other studies indicate that the intensity (.Stuart,2000), ,and variety in knowledge area (. 'Baum et al.2000.') that a company can access through its alliances, rather than the number of ties peruse, affects its innovation performance (Phelps & Wadhwa, 2012).

In the case of Hajj institutions', the alliance with the United Nations has promoted the reliance on providing electronic services.

In terms of the United Nations E-Government Survey, it is used as a benchmark tool to measure e-government advancement, build government capacity, make policy recommendations, and share best practices from all over the world. Saudi authority, for example in this survey, was rank 36 in the UN E-Government Index in 2014, up from 90 in 2004 (Vision2030.gov.sa; Spa.gov.sa)

Strategic decision

The integration between decision-making and the organization's capability is building strategic decisions. Decision-making entails participation in decision-making processes as well as co-creation of service components and delivery methods (Vision2030.gov.sa; Spa.gov.sa). One widely held belief is that because networks are collaborative agreements, governance, with hierarchy and control, is not appropriate. (Provan & Kenis,2008).

An investigation of the relationship between centralization of decisions and formalization of organizational processes and innovation in technology-intensive enterprises.

Technological competencies enable the company to designing and manufacturing services by specific characteristics, also they use fundamental research & innovation, service design, and quality assurance tools (Easterby-Smith & Prieto,2008).

However, some form of governance is needed for “goal-oriented” business networks by distinct identities to guarantee that associate engage in collective and inclusive action, that disagreement is discussed, and that network resources are obtained and used as efficient and effective (KenisProvan,2008).

A unique multi-level research discovered that formal form, contract based inter-organizational linkages were almost in-effective in helping companies develop external-knowledge compared to informal form, inter-personal research collaborations that transcend boundaries of organizations. (Liebeskind et al.,1996). This finding emphasizes the crucial of examining direct and indirect relationships at multiple levels of analysis for a better understanding how Knowledge-networks are influencing organizational knowledge outcomes. (Phelps & Wadhwa, 2012)

Hypothesis 1: *Corroborative knowledge networks has a positive impact on operational improvement*

Hypothesis 2: *Corroborative knowledge networks has a negative impact on organizational learning*

Organizational learning:

Improvement

“Organizational learning” can be viewed as a primary means of achieving a company's current strategic renewal (Crossan & White,1999). Jones (2001), defined Organizational learning refers to the processes used by an organization to improve its performance.

According to (Crossanetal1999), “organizational learning” can be viewed as a dynamic-process of strategic renewal in which there is tension among the development of new knowledge. {exploration} and by utilizing the knowledge that exist {exploitation}. {exploitation}. Both of them may emerge from the organization as "absorbing ability."

The concept of dynamic capabilities of strategic management attempts to explore why such organizations are more likely than others to gain a competitive advantage in volatile markets (Teece et al., 1997; Easterby-Smith & Prieto, 2008). Meanwhile, knowledge management is considered a critical strategic initiative and the most important source of long-term competitive advantage for firms (Grant, 1996). The ability to continuously create, network, and transfer knowledge, including knowledge utilization, underpins organizational capabilities and competitive advantage (Teece, 1998). Dynamic capabilities are commonly viewed as an extension of the resource-based view, which assumes that each firm has unique strategic resources, such as tangible and intangible resources, and that capabilities are responsible for different variants of competitive position and performance. The basic tenets of the resource-based view are that resources and capabilities that are advantageous, unique, difficult to imitate, and unsustainable-the VRIN conditions (Wernerfelt, 1984; Easterby-Smith & Prieto, 2008). As a result, researchers proposed the dynamic capabilities view, which emphasizes that under stormy environmental conditions, a firm's desire to develop, maintain, and re-create its foundations of competitive advantage is critical (Teece et al., 1997). This results in long-term competitive advantage and superior performance (Barney, 1991).

Teece (et al.1997) emphasize the importance of the company's current position, experience, and organizational routines, including learning as a process in which repetition and experimentation enable tasks to be completed more efficiently and quickly. This also enables the identification of new product

opportunities. Barney (1991) and Collis (1994) attempt to study this problem by distinguishing a capability hierarchy in which operational routine processes (zero level), dynamic environment (first level), and learning organization (second level) are closely related (Wernerfelt, 1984; Winter, 2003). There is a difference between dynamic and operational capabilities, with changes in the latter being a visible result of dynamic capabilities. Second, a "skill" is the ability to do certain things, not the things that are done. Third, high-level learning can be a critical component in the development and renewal of dynamic capabilities. Understanding dynamic capabilities require an examination of the processes by which organizations learn. (Winter, 2003). By providing solutions to these knowledge-related processes, organizations can achieve controlled learning. Consequently, learning demonstrates as a possibility to combine visual sense from dynamic capabilities and knowledge management (Easterby-Smith & Prieto, 2008).

An examination of the relationship between centralization of decisions and formalization of organizational processes and innovation in technology-intensive firms. Technological competencies enable the firm to design and produce services with specific characteristics, and they include basic research, research and innovation, service development, and quality management, control tools (Easterby-Smith & Prieto, 2008).

Linkage between organizational learning and Operational Improvement

Several factors influence the absolute contribution of dynamic capabilities and knowledge management to an organization's competitive advantage. A variety of factors that may influence performance outcomes must be considered (Provan & Kenis, 2008); . According to Easterby-Smith & Prieto (2008), organizational performance is defined as the success or failure of the organization in achieving its financial and non-financial objectives (i.e., position, reputation, quality, and growth).

“Behavior” can be defined by considering the contingencies that the environment imposes in response to certain behaviors. Reinforced behaviors were more often triggered than.

In the other words: When top managers perform critical tasks for the success of the core business, they are positively reinforced by business success. As a result of this reinforcement, they focus their efforts on the behaviors that led to their success. As a result, they develop a particular mindset and a repertoire of tools and preferred practices. This in turn determines the approaches they take to resource allocation, operational control, and crisis intervention (Pralhad & Bettis, 1986).

The learning process: is affected by the tacit, specific knowledge of a company of its established knowledge processing systems’.

The organization's valuable knowledge is embedded in both its organizational structure and its knowledge processing systems, to the extent that the two are interconnected (Lane & Lubatkin, 1998). Because organizational members interact not only as individuals but also as actors performing organizational tasks, the structure is critical to how organizations process knowledge. The structure is a codification of the organization's historical role pattern. The structure also reflects and stores knowledge about the organization's perception of the environment and influences the organization's communication processes. Finally, the structure is closely connected to an organization's problem-solving behavior (Lane & Lubatkin, 1998).

As defined here, a logical way of thinking is to conceptualize the organization and the management system to achieve goals and make decisions in that organization. The ruling coalition stores it as a shared cognitive map (“or: set of schemas”). It manifests as a learned problem-solving behavior (PralhadBettis1986).

Networks are widely recognized in both academia and practice as an important form of multi-organizational governance. The benefits of network coordination are substantial in both the public and private sectors, including improved learning, more efficient use of resources, increased ability to plan and manage complex difficulty, better services and increased competitiveness, to customers (Provan & Kenis, 2008:).

Applications

Those strategies that emphasize safety, often necessitate remote monitoring devices to ensure pilgrims' safety and statistical programs to protect them from any risks. With the advent of digital technologies, researchers have been able to investigate and purpose contemporary methods for better management and control strategies for organizing such a large gathering (Felemban et al., 2020). Various methods and techniques used in strategies to ensure the reliability of services require technologies such as image processing. Streamlining processes and further expanding communication channels will improve quality. The Saudi authority is also promoting the increased use of online applications in government agencies, such as cloud applications, management systems and data sharing platforms. Finally, it is improving the management of online digital services within the government (Vision2030.gov.sa; Spa.gov.sa).

According to Provan & Kenis (2008), the process by which definite network conditions lead to different network-level results is called network functioning. Understanding how networks **function** is critical because only then can we better understand why networks have certain consequences, whether networks are the outcome of bottom-up processes or corporate strategic decisions made by network members or government officials.

Planning is defined as strategic programming. It is used for both temporary operations and continuous improvement (Berger, 1996). Leaders can develop strategies; however, if they have viable strategies, they can program them and put them into action (Mintzberg, 1994). They can be viewed as strategic operations. Plans as tools for communication and control. Plans in the shape of instruction programs , budgets ,and schedules can be an effective means of communicating strategic intentions and controlling operations.

The planning process takes place before the start of the Hajj season, the operations and monitoring process takes place during the Hajj implementation, and the evaluation of the system analysis takes place after the completion of the entire Hajj event, laying the foundation for further research on greater audience management and operational quality (Felemban et al., 2020). It is assumed that to effectively utilize the knowledge, a network information system needs to be established in which the knowledge and experience of performing Hajj each year can be represented as incremental learning. The learning process is explicitly considered new knowledge. The underlying pattern of the learning process is to increase the ability of Hajj companies to develop new innovative services to serve different pilgrims from different cultures. Dealing with common and compatible cultures, recipes, and ways of thinking is emphasized in organizational learning and collective knowledge management (Beeby and Booth, 2000). This required innovation in the form of renewals and improvements in the development of work processes.

The procedures that learning groups and individuals pass on to the organization; formalized learning feeds back and influences individual and group learning. Two particularly problematic relationships illustrate the importance of these interactions: interpretive-integrative (feed-forward) and centralized

(feedback) (Crossan et al., 1999). Feedback and adaptation, explicit goals, methods, knowledge representation, and outcomes are all important. It is important to point out that there are strong alternative formulations; that exist; For example, the idea of a learning organization is to engage in "generative learning" that enhances the ability to shape the future (Senge, 1994; Jones, 2001).

The temporal and spatial distribution of consequences influences the lessons learned, as firms learn from past experiences how to allocate their resources between utilization and exploration (March 1991). This pattern of mutual learning has implications for both the participants and the organization as a whole. In specific, the trade-off between exploration and exploitation in mutual learning involves between long-term and short-term concerns and between individual and collective knowledge growth (March 1991).

Dynamic capabilities are generated by learning capabilities, while operational capabilities are the visual result of dynamic capabilities (Prahalad & Bettis, 1986). Learning processes are second-order capabilities because they act as mediators between dynamic capabilities and knowledge management and, contribute significantly to their development; as such, they require a good balance between exploration and exploitation (Easterby-Smith & Prieto, 2008). According to Zahra et al. (2006), the competitive advantage does not produce from the dynamic capabilities themselves, but rather from the new resource restructuring and operational routines that result.

Continuous dialog is important to the concept of organizational learning because it promises to "foster collective communication and thinking" (Beeby & Booth, 2000). The focus of inquiry in dialog practice is on uncovering implicit, collective patterns of thinking that should enable employees and organizations to "examine and change the basic hypotheses or theories that underlie their actions or behaviour." As a result of such a learning process, individuals and organizations discover exciting options for collective action that lead to new insights and produce significant changes in behavior. Consultation: dialog with stakeholders in the development of public policies and services such as e-service or e-decision (Vision2030.gov.sa; Spa.gov.sa).

In the long run, informative alignment facilitates coordination of processes, which could lead to improved long-term relationships with stakeholders. Similarly, information sharing can add value through improved planning and decision-making processes (Paulraj et al., 2008).

Hypothesis 3: *Organizational learning has positive effects on operational improvement*

Operational Improvement

Operational capabilities that integrate the **processes of knowledge and resources** as variability & mutually reinforcing technological and market competencies (Danneel2002) and human resources capabilities. (HodKinson&Sparro2002) prepare **sustainability** to the organization.

Knowledge management is also an important factor capability which helps in the re-configuration of resources & operations (Gold, et al., 2001). knowledge is a source. Business routines are based on knowledge gained in disciplines and areas such as marketing, information systems, and human resources. (Easterby-Smith& Prieto,2008).

Continuous enhancement of (CI) is a philosophy based on "Deming" as "enhancement process that increases the chance of successes and reduce failures" (Juergensen, 2000; Bhuiyan & Baghel, 2005).

CI can also be characterized as "an organized procedure of centered and increment of innovation (Bessant et1994).

Others believe that CI is an extension of existing quality initiatives such as “Total-Quality-Management(“TQM) or as an entirely a new approach aimed at enhancing creativity and obtaining a competitive advantage marketplace in these days (Bhuiyan & Baghel, 2005). Total-quality can be achieved by continual development of “CI” with the participation of people at all organizational levels. According to Winter (2003); “EasterbSmith and Prieto2008” dynamic sufficiency is characterized by the ability to change routines, resources, and competencies. Through routines, these organizational processes integrate organizational goals into the day-to-day activities of employees. Managers are also aware that studying best practices is an important way to develop such processes and procedures. To remain competitive, many companies employ industry best practices. High-performing companies, on the other hand, rely on unique "signature processes" that best meet their needs and cannot be imitated (Gratton & Ghoshal, 2005).

CI is broadly defined as a culture of continual improvement aimed at disposing waste in the systems and processes of an organization. It requires that all stakeholders work at the same time to improve without having to make huge investments.

“CI” can be the out-come of “evolutionary improvement” in where the improvements are progressive, or the result of radical changes through an innovative idea or new technology.

Major advances are often made through time as the result of multiple advances. (Bhuiyan & Baghel, 2005).

Improvements are achieved using various tools and different techniques which designed to detect problems and reduce sources of problems, and variation (Bhuiyan & Baghel2005).

Continuous improvement of all business activities, with a concentration on the customer throughout the organization and an intensity on flexibility and quality, is one of the most important way by which organizations address these competitive threats. For this reason , many companies see the quality and its management and related continuous improvement as a means to survive in progressively competitive markets and develop a competitive advantage over their rivals (Dale and van der Wiele, 2016). Companies that fail to manage change will fail. The quality of services and processes has increased significantly over the past two decades as companies have sought to respond to these market demands.

Revolutionary ideas developed at the research laboratory or other departments of research. for example, are often associated with innovation. While this type of innovation is an important component of comprehensive change, it represents only one extreme on a continuum of innovation. also they can take the shape of simple improvements and innovations in day-to-day operations, such as process improvements (Seufert et al., 1999).

“Total Quality Management” (TQM) a philosophy for state improvement in organizations (Slack et al., 2010). Berger (1996) asserts that the connect between artificial intelligent AI and quality " should rightly be regarded as a general technology development prospect applied with the framework of“TQM” or not.

Saudi authority defined quality management as a fundamental objective for continuous improvement. Pilgrims' satisfaction is on the top of the value ladder. (Vision2030.gov.sa;). The Saudi Authority, managing its quality system by ISO 9000:2000, must plan and implement process measurement control, analysis, and improvement to :

- o Demonstrate the conformity of its Hajj and Umrah service products,
- o Ensure that its quality management system is compliant,
- o continuously enhances the effectiveness of their quality management system. (Vision2030.gov.sa).

Kaizen is often announced as one of the basic principles of lean manufacturing and “Total Quality Management” (TQM), and the concept explores two axes: the degree to that Kaizen processes are systems-based and structured, and the degree to which senior managers define or influence kaizen activities (Brunet & New, 2003). The most important type of kaizen is **management-oriented kaizen**, which focuses on corporate strategies and involves all employees in the organization. Quality circles, where employees form a team or group to locate and solve problems that arise in their daily work without interference from management, are the best form of group-oriented kaizen. Individually oriented kaizen originates from the bottom-up concept, where the worker makes suggestions about the problem at hand (Brunet & New, 2003; Bhuiyan & Baghel, 2005; Singh & Singh, 2009). However, based on the large number of studies that combine AI with quality and simply the fact that AI “aims to improve, it seems that the two are related in some way.

The presentation of the TQM movement also tends to be associated with involving the entire company or a big part of it in “change (Bhuiyan & Baghel, 2005). "ZD" refers to the actions associated with adopting a "zero defect" philosophy, which is one of the activities associated with Kaizen. The organizational mindset is in which employees spontaneously improve things on their own (Brunet & New, 2003).

Saudi agencies are developing their own AI methods that incorporate the various tools and techniques of each method to meet their specific needs. This highlights the importance of using hybrid methods (Vision2030.gov.sa; Spa.gov.sa).

The link between business continuity and service quality

There's not a single company that's not launched some form of service quality improvement program. Yet, there's no universally accepted methodology for improving service quality (Seth et al., 2005). Saudi agencies develop their CI methodologies that incorporate the various tools and techniques of each methodology to meet their specific needs for serving pilgrims. This highlights the importance of using hybrid methods (Vision2030.gov.sa;). Improvements are achieved using various tools and techniques aimed at detecting and reducing reference of problems, variation and waste ,(Bhuiyan & Baghel2005).

To experience the advantages of being competitive, a company must use technology to gather information about market demand and share it with other organizations to improve service quality. (Seth2005).

Managers and researchers are investigating more to find out more about the elements of service quality in their organizations for clear reasons such as increasing the customer rate of satisfaction, increasing profitability, etc (Seth2005). Evaluating the service provided to pilgrims by collecting questionnaires on the application to improve the ministry's technical services and digital solutions have already proven to be of great benefit (Vision2030.gov.sa; Spa.gov.sa).

Strategic Operations.

Building sustainable relationships with all suppliers, and pilgrim sources, creating sustainable value, and shaping value for each culture. Process engineering for specific pilgrims, services are produced, delivered, and managed based on creating sustainable value, shaping the value, and communicating and selling the value (Martin et al., 2020; Mittal, Sinha, 2020).

It is hoped that service quality theories and models will help managing to identify quality problems and plan the implementation of a quality improvement program to improve profitability , efficiency,and total quality (Seth et al., 2005).

Marketing competencies enable organizations to serve specific customers and include skills in managing sales, distribution networks, brand names, and advertising, as well as knowledge of customer needs (Easterby-Smith & Prieto, 2008). Due to factors such as market opening, increased use of IT, increased knowledge and awareness of customers, etc., it has become necessary to provide better services than competitors at agreed prices (Mittal, Sinha, 2020).

Soderquist (1996) studied the practices of AI and innovation in French SMEs. The 9 main sources of innovation are brand-new product introduction, continuous improvement of work processes, radical change (e.g., business process re-engineering), enhanced attention on sales/ marketing, reduction of the mediate workforce, improvement of employee skills, improvement of product and service quality, improvement of management quality, and efforts to enhance vendor performance. (Martin et al., 2020). Berger & Lindberg (1997) investigated about the use of CI in different kinds of companies. authors discovered that several Swedish companies with low levels of process and product standardization had successfully integrated CI into work teams.

main the focus of the research was on traditional Japanese manufacturing, like Kaizen. it seems that enhancements have been made to Kaizen by conducting activities in conjunction with the daily tasks of employees, which was in stark contrast to the construct followed by companies in Sweden, that CI has been incorporated into the regular job processes. There are some advantages to the alternative structure as it promotes cross-departmental collaboration (Bhuiyan & Baghel, 2005).

Hypothesis 4: *Operational improvement has a positive impact on quality services*

Service Quality

Services are not tangible; It's performance over objects. Precision manufacturing requirements for consistent quality are rarely met (Parasuraman et al., 1985). To ensure quality, most services are not measurable, calculated, tested or checked in advance. Moreover, services, especially those with a large workforce component, are heterogeneous; delivered often varies from producer to producer, and uniform behavior of service-personnel is hard to ensure because what organization have had prepared to deliver, may be completely different from what the client receives. (etal1985Parasuraman).

The quality of service is considered as a type of view that is an overall long-term assessment. Maintaining and improving services quality must be a constant concern for companies that want to be successful in the eyes of their customers in the long term (Angelova & Zekiri, (2011). Another definition states that service quality can be identified as a measurement of how good the level of service provided meets the client's expectations. Service quality means that customer expectations are consistently met (Lewis and Booms, 1983).

Quality assessment is based not only on service outcomes but also on process assessment (Parasuraman et al., 1985). The quality of the service is evaluated on the needs, wants, and values of the customer. Understanding the different levels at which customers express their needs can help organizations develop, improve, and prioritize quality solutions (Freeman & Radziwill, 2018).

In the early days of quality management, conformity and the importance of reducing variation in manufacturing processes were the most important characteristics in defining quality (Wadsworth et al., 2001). The subjective aspect of quality was emphasized by Juran and Godfrey (1998) with a consumer definition of quality as "fitness for use." Deming (1986) extended this approach by being willing to demonstrate to the customer that "quality should be focused on the customer's needs in the future and the present." Deming (1986) thus pioneered the view of quality as a customer requirement, which has recently been extended to the concept of service quality (Groenroos, 1984).

The lead-user process involves the early adopters of a product or process, called "lead users," who can be assumed to anticipate the needs of the largest market to drive innovation. Lead users are often very aware of their wants and needs, even if they cannot express them directly terms needs (Freeman & Radziwill, 2018). Because other users may not have the frame of reference or in-depth experience to contextualize their needs when providing marketing feedback, they represent a very different source of information for new service or product development and continuous improvement (Von Hippel, 1986). They can identify the needs of regular users months or even years in advance and are likely to benefit most from implementing the services they help to improve and develop.

Pilgrims' evaluating the overall excellence of the services or superiority provided, is defined as "perceived quality of service". According to Parasuraman et al(1985, 1988), the gap between perceptions and expectations of actual service levels impacts on the pilgrim's assessment of the overall quality of service . Parasuraman et al. (1985, 1988) suggest that quality of service should be measured by using five basic aspects: tangibles, assurance, empathy, reliability', and responsiveness detention . They propose to quantify each quality dimension by capture expectations and perceptions with respect to performance levels of relevant service attributes

dimension, calculate the differences between perceptions and actual performance for those attributes, and then calculating the averages between the attributes (Drew,Bolton1991).

Several approaches to quality management have emerged in practice and in academia that influences the meaning and practice of quality. Lean, on the other hand, focuses on the effectiveness of processes and operations, with Six Sigma representing the percentage of total lead time in production that is spent on value-added activities (Martin et al., 2020).

In the case of pilgrims, the better Hajj Authority managers understand the rare resources that are prevalent in pilgrimage, namely service to pilgrims as a unique service and imitation as an expensive driver of desirable pilgrimage experiences, the better the quality of service to pilgrims and the more solid the foundation for service quality management. According to the resourcebased point of view of strategic management (RBV), advantage of being competitive is closely related to a firm's internal-characteristics" (2012Talaja) if an organization has important resources, rare resources, unique, inimitable resources, capabilities and leverages them, that company will able to achieve long-term competitive benefits plus superior performance (Barney,1991).

When a gap exists between pilgrims' expectations and management's understanding of pilgrims' expectations, perceived service quality suffers (Berry et al., 1988). In the interaction between the service provider and the pilgrims, there are numerous opportunities for things to go wrong as both parties perceive and respond to each other's idiosyncrasies, attitudes, moods, competencies, dress, and language.

The relationship between continuous improvement knowledge networks, organizational learning, operational improvements, and service quality.

Strategy specialists develop a knowledge based vision' of company, theories that enterprises are exist just because they offer using, creating and marketing knowledge in relation to markets (Kogut & Zander, 1996) and Aspects of the knowledge creation process affect the size and reach of an organization (Nickerson & Zenger, 2004) It is also increasingly recognized that creation plus application of knowledge is an important source of a firm's competitive advantage. (Martin and Eisenhardt2000Grant1996" Phelps & Wadhwa, 2012).

Innovative service

Maintaining service quality requires not only addressing customer needs and establishing appropriate benchmarks but also retaining employees who are willing and able to achieve a certain level of performance (Seth et al., 2005). They also serve as a standard against which performance can be measured (Berry et al., 1988).

With increasing competitiveness pressures and globalization of services, the the role and engagement of executive management in delivering high-quality services to their customers is becoming increasingly important (Seth et al., 2005). Technology is an essential component of improving the service quality. Effective quality service delivery requires information systems architecture. IT System initiatives such as POS (point-of-sale information systems), EDI (electronic data interchange), and ERP (Enterprise Resourcing Planning) systems can serve as enablers to enhance value (Seth et al., 2005).

According to (Chopra & Meindl, 2001), there are two levels of coordination: first, the operational level (tactical coordination), where negotiations on forecasting and planning take place. Second, at the supply chain level (the strategic level), coordination between supply and demand. Here, a large gap must be bridged between the world of not routine strategies outside the organization and the routine world of budgets and targets inside the organization (Mintzberg, 1994).

Building sustainable and trusting relationships among all pilgrim suppliers and working with pilgrim suppliers based on pilgrim demand before the start of Hajj helps the upstream information flow anticipate actual demand, leading to a reduction in forecasting errors. Sustainable value creation and shaping the value of services offered to pilgrims. Demand forecasts serve as the basis for overall supply chain planning. Hajj managers plan activity levels for processes, lodging, transportation, or other planned activities. Managers plan the available capacity for processes and the actual quantity to be executed. (Chopra & Meindl, 2001; Mittal & Sinha, 2021). Overall planning and creating demand certainty is the most important input to most business decisions before the Hajj begins and pilgrims arrive. This prediction is more likely to be accurate than if top managers had to predict demand a week before Hajj begins. (Chopra & Meindl, 2001).

Process engineering, the segmented, customized processes for services are produced, delivered, and managed to create sustainable value, design value communications, and sell value. Joint forecasting based on pilgrim demand helps upstream organizations reduce forecasting errors.

The aligning services process and all of strategies have demonstrated the importance of service quality and the need for close coordination and alignment of information system strategies IS, suggesting that information technology can help improve service quality by increasing the flow of knowledge in coordination, providing additional services, and capturing performance data for management. The increasing importance of IT is to know better of how pilgrims evaluate Hajj and Umrah services and how their assessments have an impact on perception of the overall service capability of the service provider as well as their satisfaction.

Hypothesis 5: *Operational improvement mediates the relation between Continuous improvement Knowledge networks and Organizational learning ,and Service Quality*

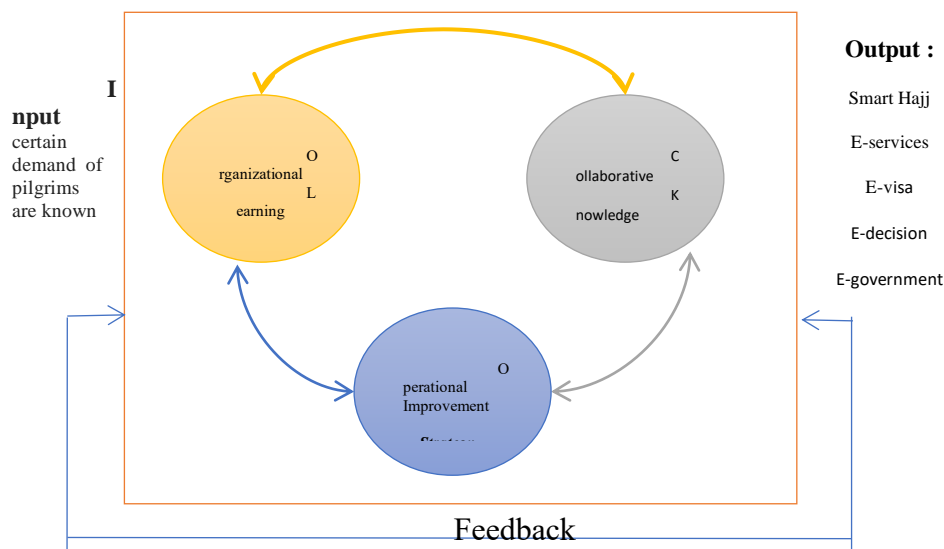

Figure 1 relation system for innovative quality services

Conceptual framework:

Research model encompasses constructs variables; collaborative Knowledge Networks (CKN), Organizational Learning (OL), Operational Improvement (OI), and Service Quality (SQ). This study articulates independent variables as Continuous Improvement Knowledge Networks (CIKN), Organizational Learning (OL); and Operational Improvement (OI) works as a mediator whereas the Service Quality (SQ) is a dependent variable. Figure 1 illustrates relationships between the factors and Service Quality.

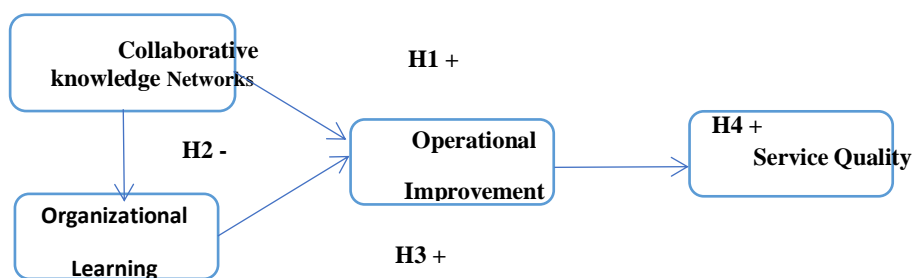

Figure 2 Conceptual framework.

Conclusion

The objective of this article was to examine the theoretical basis of quality knowledge networks and develop a conceptual model for them.

This article first discussed the concept and specific characteristics of quality knowledge networks.

It could be that the prevailing logic of an enterprise of Hajj institutions determines how it applies knowledge, which affects new external knowledge. According to Prahalad & Bettis (1986), companies needed to learn as much about general management as a particular process and capability as they did about the characteristics of new companies. However, the Saudi Hajj surpasses the development of new service characteristics for providing Hajj services to pilgrims every time. Coordination is a crucial part of the process as it gives a complete picture of certain requirements of the pilgrims. Networking of the parties involved in the provision of Hajj services. The basic process of coordination begins with the demand of pilgrims from the country of origin. By sharing this information among members, Hajj institutions can carry out a proper planning process and better assess how to distribute and control pilgrims. In the coordination process, it is necessary that they share information at each stage of the relationship. The flow of information. Without information, a lack of coordination often leads to conflict. The development of a sense of cooperation is based on judgment decisions based on knowledge of specific pilgrims' requirements, rather than objective decisions based on excess demand (Chopra & Meindl, 2001).

Practical implication

This study could contribute to practice by provide a qualified conceptual context, based on knowledge networks, the which verified by academic experts and practitioners, that help the businesses to develop capabilities needed to meet their specific business needs.

Reference

- Angelova, B., & Zekiri, J. (2011). Measuring customer satisfaction with service quality using American Customer Satisfaction Model (ACSI Model). *International journal of academic research in business and social sciences*, 1(3), 232.
- Badaracco, J. L. (1988). Changing forms of the corporation. The US business corporation æ An institution in transition. Ballinger. *Cambridge*, 67-91.
- Barney, J. (1991). Firm resources and sustained competitive advantage. *Journal of management*, 17(1), 99-120.
- Baron, R. M., & Kenny, D. A. (1986). The moderator–mediator variable distinction in social psychological research: Conceptual, strategic, and statistical considerations. *Journal of personality and social psychology*, 51(6), 1173.
- Beeby, M., & Booth, C. (2000). Networks and inter-organizational learning: a critical review. *The Learning Organization*, 7(2), 75-88.
- Berger, A. (1997), “Continuous improvement and kaizen: standardization and organizational designs”, *Journal of Integrated Manufacturing Systems*, Vol. 8 No. 2, pp. 110-7.
- Berkley, B. J., & Gupta, A. (1994). Improving service quality with information technology. *International journal of information management*, 14(2), 109-121.
- Berry, L. L., Parasuraman, A., & Zeithaml, V. A. (1988). The service-quality puzzle. *Business horizons*, 31(5), 35-43.
- Bessant, J., Caffyn, S., Gilbert, J., Harding, R., & Webb, S. (1994). Rediscovering continuous improvement. *Technovation*, 14(1), 17-29.

- Bhuiyan, N., & Baghel, A. (2005). An overview of continuous improvement: from the past to the present. *Management decision*.
- Bierly, P. E., Kessler, E. H., & Christensen, E. W. (2000). Organizational learning, knowledge and wisdom. *Journal of organizational change management*.
- Bolton, R. N., & Drew, J. H. (1991). A multistage model of customers' assessments of service quality and value. *Journal of consumer research*, 17(4), 375-384.
- Boote, A. S. (1981). Reliability testing of psychographic scales: Five-point or seven-point? Anchored or labelled? *Journal of Advertising Research*, 21, 53-60.
- Brogowicz, A. A., Delene, L. M., & Lyth, D. M. (1990). A synthesised service quality model with managerial implications. *International journal of service industry management*, 1(1), 0-0.
- Brunet, A. P., & New, S. (2003). Kaizen in Japan: an empirical study. *International Journal of Operations & Production Management*.
- Cohen, W. M., & Levinthal, D. A. (1990). Absorptive capacity: A new perspective on learning and innovation. *Administrative science quarterly*, 128-152.
- Collis, D. J. (1994). Research note: how valuable are organizational capabilities?. *Strategic management journal*, 15(S1), 143-152.
- Cronbach, L. J. (1971). Test validation. *Educational Measurement*, 2, 443-507
- Crossan, M. M., Lane, H. W., & White, R. E. (1999). An organizational learning framework: From intuition to institution. *Academy of management review*, 24(3), 522-537.
- Danneels, E. (2002). The dynamics of product innovation and firm competences. *Strategic management journal*, 23(12), 1095-1121.
- Easterby-Smith, M., & Prieto, I. M. (2008). Dynamic capabilities and knowledge management: an integrative role for learning?. *British journal of management*, 19(3), 235-249.
- Eid, R. (2012). Towards a high-quality religious tourism marketing: The case of Hajj service in Saudi Arabia. *Tourism Analysis*, 17(4), 509-522.
- Felemban, E. A., Rehman, F. U., Biabani, S. A. A., Ahmad, A., Naseer, A., Majid, A. R. M. A., ... & Zanjir, F. (2020). Digital revolution for Hajj crowd management: A technology survey. *IEEE Access*, 8, 208583-208609
- Freeman, G., & Radziwill, N. (2018). Voice of the Customer (VoC): A Review of Techniques to Reveal and Prioritize Requirements for Quality. *JOQAT-JOURNAL OF QUALITY MANAGEMENT SYSTEMS, APPLIED ENGINEERING, AND TECHNOLOGY MANAGEMENT*, 1-29.
- Furnell, Claes, & David F Larcker. 1981. "Evaluating Structural Equation Models with Unobservable Variables and Measurement Error." *Journal of Marketing Research* 18 (1): 39-50.
- Grand, S., & Wolff, K. (2020). Assessing Saudi Vision 2030: A 2020 review. *Depth Research & Reports*.
- Grant, R. M. (1996). Toward a knowledge-based theory of the firm. *Strategic management journal*, 17(S2), 109-122.
- Grant, R.M. (1998), *Contemporary Strategy Analysis*, 3rd ed., Blackwells, Oxford.

- Gratton, L., & Ghoshal, S. (2005). Beyond best practice. *MIT Sloan Management Review*, 46(3), 49.
- Hair, J.F., Sarstedt, M., Pieper, T. and Ringle, C.M. (2012), “The use of partial least squares structural equation modeling in strategic management research: a review of past practices and recommendations for future applications”, *Long Range Planning*, Vol. 45 Nos 5/6, pp. 320-340.
- Jones, P. M. (2001). Collaborative knowledge management, social networks, and organizational learning. *Systems, Social and Internationalization Design Aspects of Human-Computer Interaction*, 2, 306-309.
- Kembro, 2014 Theoretical perspectives on information sharing in supply chains: a systematic literature review and conceptual framework. *Supply chain management: An international journal*.
- Lane, P. J., & Lubatkin, M. (1998). Relative absorptive capacity and interorganizational learning. *Strategic management journal*, 19(5), 461-477.
- Lindberg, P., & Berger, A. (1997). Continuous improvement: design, organisation and management. *International Journal of Technology Management*, 14(1), 86-101.
- March, J. G. 1991. Exploration and exploitation in organization learning. *Organization Science*. Vol. 2. p. 71-87.
- Martin, J., Elg, M., & Gremyr, I. (2020). The many meanings of quality: Towards a definition in support of sustainable operations. *Total Quality Management & Business Excellence*, 1-14.
- Mittal, R., & Sinha, P. (2021). Framework for a resilient religious tourism supply chain for mitigating post-pandemic risk. *International Hospitality Review*.
- Nashar, M. Y. M. (2015). *Mitigating demand uncertainty through supply chain strategies: the case of food SMEs in the Hajj phenomenon* (Doctoral dissertation, Brunel University London).
- Paulraj, A., Lado, A. A., & Chen, I. J. (2008). Inter-organizational communication as a relational competency: Antecedents and performance outcomes in collaborative buyer-supplier relationships. *Journal of operations management*, 26(1), 45-64.
- Peng, D.X. and Lai, F. (2012), “Using partial least squares in operations management research: a practical guideline and summary of past research”, *Journal of Operations Management*, Vol. 30 No. 6, pp. 467-480.
- Phelps, C., Heidl, R., & Wadhwa, A. (2012). Knowledge, networks, and knowledge networks: A review and research agenda. *Journal of management*, 38(4), 1115-1166.
- Prahalad, C. K., & Bettis, R. A. (1986). The dominant logic: A new linkage between diversity and performance. *Strategic management journal*, 7(6), 485-501.
- Provan, K. G., & Kenis, P. (2008). Modes of network governance: Structure, management, and effectiveness. *Journal of public administration research and theory*, 18(2), 229-252.
- Senge, P. M., Senge, P. M., Kleiner, A., & Roberts, C. (1994). *The fifth discipline fieldbook: Strategies and tools for building a learning organization*. Currency.
- Seth, N., Deshmukh, S. G., & Vrat, P. (2005). Service quality models: a review. *International journal of quality & reliability management*.

- Seufert, A., Von Krogh, G., & Bach, A. (1999). Towards knowledge networking. *Journal of knowledge management*.
- Singh, J., & Singh, H. (2009). Kaizen philosophy: a review of literature. *IUP journal of operations management*, 8(2), 51.
- Spender, J. C. (1989). *Industry recipes*. Oxford: Basil Blackwell.
- Spender, J. C. (1996). Making knowledge the basis of a dynamic theory of the firm. *Strategic management journal*, 17(S2), 45-62.
- Teece, D. J. (1998). Capturing value from knowledge assets: The new economy, markets for know-how, and intangible assets. *California management review*, 40(3), 55-79.
- Teece, D. J., Pisano, G., & Shuen, A. (1997). Dynamic capabilities and strategic management. *Strategic management journal*, 18(7), 509-533.
- Talaja, A. (2012). Testing VRIN framework: Resource value and rareness as sources of competitive advantage and above average performance. *Management-Journal of Contemporary Management Issues*, 17(2), 51-64.
- Von Hippel, E. (1986). Lead users: a source of novel product concepts. *Management science*, 32(7), 791-805.
- Wernerfelt, B. (1984). A resource-based view of the firm. *Strategic management journal*, 5(2), 171-180.
- Winter, S. G. (2003). Understanding dynamic capabilities. *Strategic management journal*, 24(10), 991-995.
- Zahra, S. A., & George, G. (2002). Absorptive capacity: A review, reconceptualization, and extension. *Academy of management review*, 27(2), 185-203.
- Zahra, S. A., Sapienza, H. J., & Davidsson, P. (2006). Entrepreneurship and dynamic capabilities: A review, model and research agenda. *Journal of Management studies*, 43(4), 917-955.

Books :

- Chopra, S., & Meindl, P. (2001). Strategy, planning, and operation. *Supply Chain Management*, 13-17.
- Dale, B. G., Bamford, D., & van der Wiele, T. (Eds.). (2016). *Managing quality: An essential guide and resource gateway*. John Wiley & Sons.
- Niven, P. R. (2002). *Balanced scorecard step-by-step: Maximizing performance and maintaining results*. John Wiley & Sons.
- Slack, N., Chambers, S., & Johnston, R. (2010). *Operations management*. Pearson education.
- Sekaran, U., & Bougie, R. (2019). *Research methods for business: A skill building approach*. John Wiley & Sons.
- Tabachnick, B. G. and Fidell, L. S. (2007). *Using Multivariate statistics*. Boston: Pearson Education.

Websites:

- [/https://www.vision2030.gov.sa/v2030/vrps/darp](https://www.vision2030.gov.sa/v2030/vrps/darp)
- <https://uqu.edu.sa/en/hajj>

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS
July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

- <https://www.spa.gov.sa/viewfullstory.php>
- <http://smarthajj.gov.sa/en/get/category?id=16>
- <https://www.haj.gov.sa>
-

Video :https://www.youtube.com/watch?v=xY_yMgAzksE (smart Hajj)

IMPLEMENTATION OF INTEREST-FREE BANKING; A WINDOW TO WOMEN EMPOWERMENT

Dr. Manu T.

Assistant Professor, Department of Islamic and West Asian Studies, University of Kerala, Kariavattom Campus- 695581, Kerala

Dr. Hassan J.

Assistant Professor on Contract, Department of Islamic and West Asian Studies, University of Kerala, Kariavattom Campus- 695581, Kerala

Dr. A. K. Ampotti

Associate Professor, Department of Islamic and West Asian Studies, University of Kerala, Kariavattom Campus-695581, Kerala

Mr. Shibin L. Das

MPhil Scholar, Department of Islamic and West Asian Studies, University of Kerala, Kariavattom Campus- 695581, Kerala

ABSTRACT

Banking is an essential financial service in a modern world economic system. The financial system is tied up with the threads of interest and is the foundation of every banking activities. The study entitled “Implementation of Interest-Free Banking; A Window to Women Empowerment” has undertaken to examine the contribution of interest-free banking in the arena of women empowerment. These institutions provide financial assistance and guidance to the unemployed and penurious entrepreneurs. Wide varieties of Loans provided by Interest-free financial institutions working under Non- Banking Financial Companies (NBFC) for self-employment and productive purposes contribute to society's development. Although women's access to financial services has increased substantially in the past ten years, their ability to benefit from this access is often limited by the disadvantages they experience because of the high-interest rate. The present study examines the interest-free banking system's financial services for women empowerment through financial backing; they need to start business ventures and actively participate in the economy. It gives them confidence, enhances their status, and makes them more engaged in decision-making, thus boosting gender equality. It also analyses the satisfaction level of women while engaging in these institutions. The study explores both the primary and secondary data collected by enforcing a simple random sampling method. It is found that the majority of the women are not aware of the services provided by these institutions. The study also shows that those who receive financial assistance and guidance from these institutions could extend their business environment by overcoming their financial barriers.

STRESS FACTORS IN PROFESSORS OF ACCOUNTING COURSES IN BRAZIL

MS Elizabeth da Costa Silva

Universidade Federal de Minas Gerais

PhD Jacqueline Veneroso Alves da Cunha

Universidade Federal de Minas Gerais

PhD Samuel de Oliveira Durso

Universidade Federal de Minas Gerais

PhD Eduardo Mendes Nascimento

Universidade Federal de Minas Gerais

ABSTRACT

This study aimed to identify the stress factors perceived by Brazilian professors of Accounting undergraduate courses. In Brazil, approximately 94% of Accounting undergraduate courses are taught at night (MEC, 2020). As a result, it is common for professors in the area to have a double working day, dividing their academic commitments with other market activities (Lima, 2018). In addition, the *stricto sensu* postgraduate course in the Accounting area in Brazil is relatively new, which makes the workforce qualified and prepared to work in the classroom still restricted when compared to other areas of knowledge such as Business Administration and Economics (MEC, 2022). According to the literature, the teaching activity usually presents several sources of stress, which can lead to the absence of these professionals for health reasons (Farias et al., 2020). In a context with more adversity, as observed for Accounting area in Brazil, stress situations can bring even more negative consequences for the educational context. Harmful stress, called distress, appears when the individual reacts to a given situation in a negative or ineffective way, triggering an inadequate adaptive process (Vasconcellos, 2017). Factors such as student misbehavior, lack of resources, workload, professional recognition and peer recognition have already been pointed out in the literature as sources of stress for teachers from different fields of activity and educational levels (Embese et al., 2019). Thus, to achieve the proposed objective, this descriptive and quantitative investigation carried out a questionnaire based on the Teacher Stress Inventory (TSI) scale, developed by Boyle et al. (1995), in 248 professors working in the Accounting course in different parts of the country. The data analysis strategy included non-parametric tests for the five sources of stress investigated in the TSI and multiple linear regression estimation, used to verify the factors that differentiate the sample's perception of stress. As a main result, the research finds evidence that Accounting professors perceive a high level of stress, mainly due to the high workload and low professional recognition. In addition, it was possible to verify that female professors of Accounting courses are more exposed to sources of stress, for all the investigated categories, which suggests issues related to gender inequalities in this phenomenon. The research results allow a better understanding of teaching activities in higher education, helping to prepare educational policies that aim to improve university education.

Keywords: Stress, Teaching, Accounting, Teacher Stress Inventory

RECENT CAPITAL FLOW ALTERATIONS IN THE EU AND THE POSITION OF MACRO FACTORS

Prof. Dr. Ahmet Niyazi ÖZKER

Bandırma Onyedi Eylül University, Faculty of Economics and
Administrative Sciences, Public Finance Department 10200-TURKEY
ORCID ID: 0000-0001-5313-246X

ABSTRACT

In the European Union, it has been observed that the flow of capital, especially for investments, especially in the European Union, has been acting with some different impact mechanisms in the last period, especially after 2019. This process, as based on the primary financial relationship, has caused it is seen that some more meaningful capital alteration-relation results. It is observed that investments regarding the reinstatement of the regulations after 2020 have increased quite enormously and that the global economic resentments have also increased in parallel with the increase in public debt in an environment that is similarly higher than before. On the other hand, inflation and geopolitical instability EU based on However, since the beginning of 2020, the existence of lower levels of capital flows in the global European Union currencies will be reviewed in 2021 and 2022. This fiscal fact is to require this necessary to reevaluate the investment values based on the European Union. On the other hand, the global process, in which the need for more investment in developing countries within the scope of the European Union came to the fore, also created a negative capital accumulation process with the negative effects of financial crises. However, despite all this, it can be said that the decline in GDP, especially after 2020, has changed the direction of capital flow with critical financial policy responses for many countries in the EU. On the other hand, these countries were directly affected by some countries outside the EU. The softening in commodity prices was caused by external factors in capital formations and capital flows, the balance of payments problems and significant deviations in price stability during the unstable process. The correction of risks of international investors in a way that will accelerate capital formation, especially in the EU, and update the characteristics of the asset market, primarily based on the private sector, is a significant to the global capital.

Key Words: Capital Formation, Europa Union, Financial Policy, Global Capital, Macroeconomic Factors.

JEL Codes: E43, E44, F43.

1. INTRODUCTION

The different approaches of countries in the current global capital flows and the other purposes of international capital flows have also led to the emergence of global capital volatility. In the recent period, especially in the post-2009 financial crisis related to global capital increases, it is seen that capital flows are driven by international financial conditions and cause some local financial frictions between countries. This situation reveals that financial capital flows are much more affected by the variability of the countries that are trying to achieve the desired equality of opportunity and financial opportunity for the countries that represent the emerging economies, especially for the developing countries to benefit

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

from capital sufficiently. This phenomenon also had to reveal the infrastructure for the emergence of higher risk in terms of risks at the regional level, where global financial flows come to the fore. The source of this financial infrastructure created meaningful justifications for the structural financial changes and the critical results of the projections, especially in developing countries (Cingano, 2014: 18).

On the other hand, global financial flows and financial changes have emerged by being shaped by three factors based on global risks. The first of these is the developing countries that aim to attract the capital flow to their own country and the structural reformist approaches that can benefit from the positive effects of the capital flow of the nations. Secondly, it is the degree of external dependency in countries with more and high foreign dependence to attract more meaningful capital countries to these countries and to make this capital flow effective for their own countries (Akyüz, 2012: 74-74). This phenomenon also means accepting all the conditions of capital flows in foreign markets and participating in the process. On the other hand, the third reason is that the capital flows related to different financial instruments and rules and practices are organized by whom and by which resource allocations the capital flow is directed. Among all of these, it has also brought to the fore the change of some infrastructures to eliminate financial weaknesses in developing countries and countries representing the emerging economy, including EU countries. This situation also makes it necessary to take some global measures to reduce possible disruptions to the process of different financial flows in different activities within countries (Horn and Narita, 2021: 11-12).

It is seen that the innovative global structure regarding the opening of common financial crises at a worldwide level, especially in many emerging economies, has a more meaningful place in the process after 2015. The guidance in the financial capital flow process, which has shown a significant increase, especially in developing countries, has caused developing countries to shift to a more cyclical economic growth, especially with the effect of Chinese origin. In other words, it is seen that improvements in the institutional framework are inevitable in the realization of macroeconomic conditions and all kinds of disruptions that may arise from the financial system for all information within the countries and the stability of the economic factors and political and economic risks of the countries is extremely important in transforming the global capital into an efficient circularity by investors that proves to be necessary, which is intended to ensure capital flows. In addition, another aspect of ensuring global capital flows at an optimal level is that international capital owners aiming to invest have reached the conditions that can provide optimal efficiency based on relevant countries. The uncertainty of an investment process in which different efficiency and scale factors come to the fore is seen as the biggest obstacle to the capital flows of global capital owners (Reinert and Goldin, 2005: 461-462). In other words, structural improvements in terms of the development of the necessary political frameworks for financial systems make it inevitable to target the reduction of global and regional risk factors. It is understood that capital flows have increased on an annual average higher than in developed economies, especially in developing countries, and capital supports have increased as a condition for this in the last period. (Mercado and Park, 2011: 4-5). This situation reduced the severity of the disruptions in the capital flow and created an essential infrastructure for implementing anti-cyclical policies, especially for overcoming international crises. The necessity of balancing the global financial capital in the hands of the developed countries with the financial costs on the global surface is one of the most critical factors affecting the capital flow at the worldwide level (Aslan and Korap, 2007: 3-4).

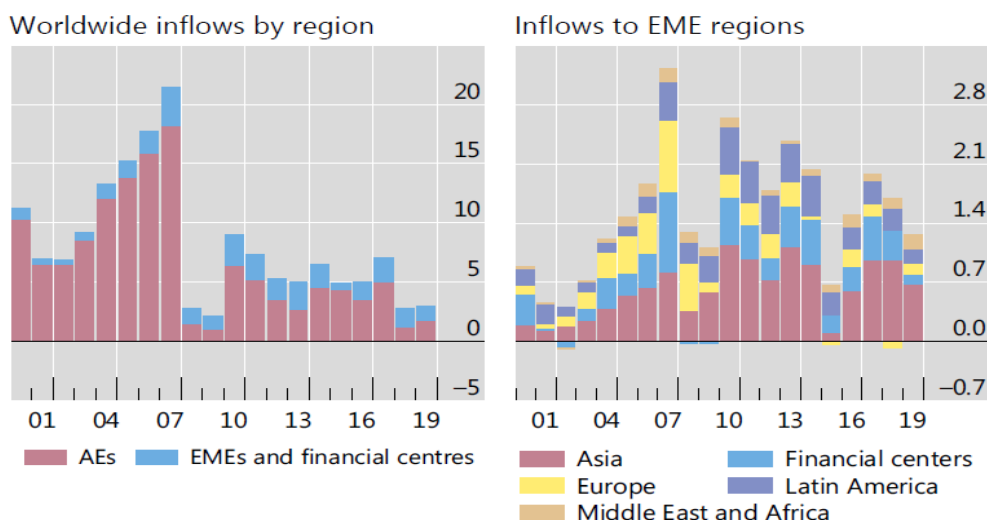
2. POSITION OF GLOBAL DYNAMICS REGARDING IN CAPITAL FLOWS, AND TRENDS IN CHANGES IN CAPITAL FLOW

It has reached a more concrete position with the recent financial changes, in which the volatility of capital increase in global markets is primarily focused on financial institutions. In other words, it should emphasize that the financial change affects the increasing borrowing needs of the banks that create capital demand, especially the emerging market economies, by changing the capital flow composition as the dominant currency. However, it appears that receivables, especially after the decrease in global volume and deviations in capital flow to China, together with the gross increases in other countries in the post-2020 period, present critical capital flow difficulties in developing countries (Bank for International Settlements, 2021: 9).

2.1. Variability of Capital Flows After 2000 and The Deviations in Emerging Economies

In this context, it can be said that understanding the permanent capital trends related to the question of whether there is really effective capital volatility regarding the capital cycle and each capital flow and displacement often highlights a process in which the dynamics of monetary capital are more effective on an institutional basis. Politically oriented international relations, one of the essential dynamics of global capital flow, has become an important issue for political decision-makers in a gross position of capital flows for various reasons. This situation also occurs as a meaningful expression of whether the relevant country will present a reliable indicator of capital flow or whether it will be accepted. In particular, financial fragilities and vulnerabilities in the relevant countries, institutional conflicts related to the balance sheet position, and economic problems in the capital inflows and outflows related to the relevant country express a flow process in which these negative dynamics are often included in the process (Aguilar and Cantú, 2020: 2). Capital flow communication constitutes an important common point between countries when capital flows are handled on the basis of gross flows and analyses that strengthen this communication and create more meaningful infrastructure dynamics with the behaviour of domestic and foreign investors. It is seen that the global trend of gross capital flows in global capital flows, the financial power determined especially for banks in gross capital flows, and the sales of gross capital inflows in resident foreign asset purchases are also targeted. Gross inflows, significantly deducted from the sale of established foreign investment assets, are directly related to the economic development trends of the countries involved in a capital flow process.

It is seen that the GDP in emerging economies with a high global tendency need more capital flow held by developed economies (Ahmed et al, 2017: 138-139). This value is also an expression of the worldwide capital trend, in which developed country economies account for approximately 18 per cent of the world's Gross Domestic Product average. This cyclical nature of capital movements in Financial Centres followed a fluctuating financial flow value from the 2009 financial crisis until the 2020 pandemic. The continuous increase in capital increases for developing Asian countries and later the Pacific countries reveals that capital inflows to Asian countries, supported by China, which stands out as a single-primary region, doubled between 2000 and 2007, at a very high value. Therefore, it is possible to talk about a downward trend, albeit a small one in the scope of less developed countries. In Chart 1 below, it is possible to monitor the distribution of capital flows after 2000 according to the regional economic structure, including the emerging economies on a world scale:

Source: Bank for International Settlements (2021), *Changing Patterns of Capital Flows*, CGFS Papers No 66, May 2021, Basel: Bank for International Settlements Committee on the Global Financial System, p. 4.

Graphic 1. Variability of Capital Flows After 2000 in European Unity and Emerging Economies

Chart 1 above shows the distinction between two main phases where capital flow is primarily concerned and macro factors are especially effective. There are two main groups in the regional distribution of capital flows on the world scale. One is economically developed countries with advanced economic development (AE), and the other is countries and their centres under the name of countries expressing emerging economies (EME). Especially after 2001, while there was a significant capital increase situation in the emerging economies regarding 2007, it is seen that the capital fluids were subject to different fluctuations in a considerable period after 2010 and decreased as a proportional increase value. It should emphasize that with the onset of the pandemic period after 2019, the percentage change in capital flow values in emerging economies decreased by about 15 per cent. This decrease means a much more significant capital flow deviation than the ones related to 2017.

Here, it should emphasize that the stability of interest rates as macro factors in emerging economies, inflation as another macro factor affecting capital flow, and some other social and economic factors related to political stability are significantly more meaningful and effective (Aizenman, and Binici 2016: 70-71). The fact that macro factors are so influential in emerging economies is seen as a direct cause of deviation in capital flow for emerging economies at the global level. However, despite everything, the fact that the same deviation is observed in a rather reduced course in developed economies can be explained by the fact that the neoliberal policies at the global level yielded significantly wrong results, again with the aforementioned effect of macro factors. In this period after 2010, significant deviations in capital flow and global change in hands are observed for both developed and emerging economies.

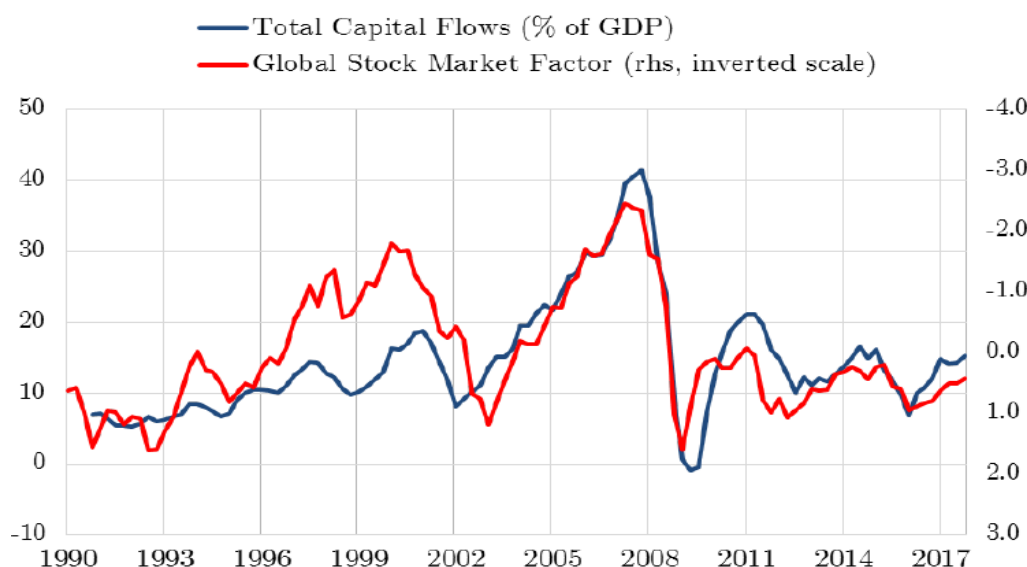
However, when this phenomenon is considered regionally, although it was seen that there was a significant capital flow in 2007, especially on the basis of Asian, European, Middle Eastern and African countries, portfolio investments, which can be expressed as financial centres, especially London and New York Stock Exchange, experienced a significant decrease. It is understood that the positive effect value of capital flow to Asian countries within the Asian economy is higher in the post-2010 period.

The most important structure of this flow is the case of an Asian group capital conjuncture flow, in which China and the Middle East-oriented investments, especially regarding the increasing level of economic development at a certain level, act with the target of a sharing significant contribution value (Antonelli et al, 2021: 27).

Especially for emerging economies, it is observed that the situation in 2007, in which the increase values in emerging economies increased by only 5% in the same position, was subject to a capital flow of only 0.5 per cent after 2016, at a minimal level. It appears that this value meets a deficient level of capital flow for emerging economies today. However, when looked at regionally, it should point out that the expected increases in the highest significant capital added value are effective in Asian countries where stable macro scales are in question and in countries where financial centres are located. Undoubtedly, the most crucial effect mechanisms of global capital flow are macroeconomic factors affecting global capital stock values and formatted capital market factors directly related to these factors (Montiel, 1998: 20).

2.2. Capital Types Distribution as Related to capital Flows After 2000, and 2009 Financial Crisis' Effect

It should again emphasise that these factors create a significant capital deviation effect, especially during crises. When macro deviations are mentioned, the uncontrolled structure of inflation, unemployment and interest rates, which undoubtedly cause financial crises, comes to mind. As macro capital market deviations, these economic deviations, which are the important cause of financial crises, constitute an essential handicap along with capital flow at a global level where it frequently changes (Williams, 2018: 4961-4962). Chart 2 below reveals the relationship between global capital flow changes and the equivalence of the worldwide market stock of the capital flow values arising from the sources of the financial crisis factors related to the macro factors in the same period:

Source Maurizio Michael Habib, Fabrizio Venditti (2019), *The Global Capital Flows Cycle: Structural Drivers and Transmission Channels*, Working Paper Series No 2280 / May 2019
Frankfurt am Main: European Central Bank ((ECB), 2019, p. 42.

*Capital Flows Aggregated Across 50 Economies as a share per cent total GDP and average.

Graphic 2. The view of The Global Capital Flow Change and The Global Financial Crisis Process

As seen in chart 2 above, it is possible to see to what extent the global stock market factors affect capital flow in real terms. Global stock market factors include bonds, stocks and corporate bonds, which directly affect the capital flow to the market, but also have the position of public bonds and bills offering market borrowing options.

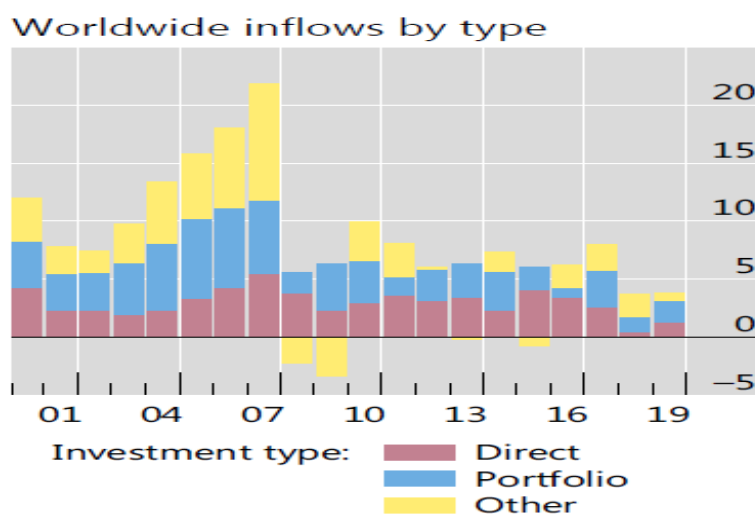
However, at the same time, it is seen that the stock values of stock markets express structural accumulation, especially in both private and public banks. It is seen that each of the global capital flows showed significant fluctuating changes, primarily until 2017 and 2018, as seen in the chart above, and these fluctuations reveal a fluctuating process that follows the values of the total capital flow as a ratio of GDP and the global stock market effect values. While there was a deviation in the market balance from 1996 until 2002, when the global stock market factors were significantly higher, these values came to the fore in the following years. This situation was reversed after the 2009 crisis and the effect of the contraction in the capital flow values was greater than the effective value of the global stock market factors. . When the years after 2010 and 2011 are expressed especially during the pandemic period, the coexistence of global stock market factors and total capital fluidity values in a fluctuation process equivalent to very small differences is important and remarkable (Avdjiev et al, 2019: 154-155).

In this context, the real value of the global capital flow of the total capital flow, especially after the 2009 crisis, could not regain its former position and moved in a small trend that was highly affected by the market share of the bills. In the increase of bonds and company stocks that we mentioned in the global stock market, factors have been meaningful alterations after the 2010 year and the next. This post-2017 period, which also means that the capital flow values are pretty stagnant, has led to the emergence of selective different capital formation targets in terms of global capital variability and volatility (Botta, 2018: 8). This structure, in which energy and defence-oriented international formations prioritise capital mobility, results from constructing global stock market factors at the level of selective targets.

The composition of all kinds of capital flows related to the investment type we mentioned will create a capital-investment accumulation and the scale of impact value created by the capital flow. This location of formation, especially in direct investments and other investments after 2000, also reveals the position shaped by the effect of global stock market factors. This structure, which constitutes the crucial sub-dynamics of the capital flow process, demonstrated a technique that experienced the same variability, especially from 2000 to 2019, as seen in the previous. However, the international dimension of capital flow differs in importance, especially in terms of capital flow, which indicates that capital is variable and money plays.

Although there was a significant increase in the capital flow in emerging economies until 2010, it should emphasize that the capital flow values in the countries representing the emerging economies followed a very small percentage course after 2010. The degree of efficiency of the analysis markets, one of the global stock market factors, has been the result of the process that is directly affected by macro-level factors and financial policies. Chart 2. This formal reaction of the capital flow at the global level can be expressed by dividing it into two main groups, especially portfolio investments and direct investments. This grouping also includes smaller percentages of other capital flows that need less capital in infrastructure for other target investments. In Chart 3 below, it is possible to monitor the capital flow

variability regarding the classification of capital flows with which investment options and the distribution of capital flows relative to the investment typology in the world after 2000 in classifications:

Source: Bank for International Settlements (2021), *Changing Patterns of Capital Flows*, CGFS Papers No 66, May 2021, Basel: Bank for International Settlements Committee on the Global Financial System, p. 4.

Graphic 3. In terms of Capital Types Classification, Variability of Capital Flows After 2000 on World Scale

As seen in Chart 3 above, it is possible to classify the targets of capital flow at the world scale as direct investments, stock market-based portfolio investments and other investments based on Sectoral investments. In addition to the increase in structure creation, microeconomic infrastructure is worthwhile, after the 2009 global financial crisis, direct investments came to the forefront as a percentage after 2010.

It appears that more stable but financial and economic macro values are aimed, especially portfolio investments and other investments, until 2007. The critical reason for the high variability in investments is that macroeconomic factors gave the confidence to express a more stable process in this process, but after the 2009 financial crisis, the macroeconomic variable and dynamic.

The fact that the stocks do not question the value of rope efficiency has led to the fact that portfolio investments and direct investments after 2015 have a place in a more meaningful process rather than infrastructure services investments for other investments and corporate investments. The infrastructure investments in company investments, with increases in direct and company investments, have been on the agenda since 2015. In this context, it can be said that capital flow is aimed at a more meaningful and stable process, especially for direct investments after the 2009 financial crisis. In addition to this, after 2012 and 2013, the high value of direct investments is again in portfolio and portfolio investments in infrastructure financial institutions and stock exchanges in stock markets on the basis of global Stock Exchanges. Although the important purpose of direct investments came to the fore more during the pandemic period, it should be stated that the capital flows towards global financial institutions are determined by portrait investments (Boermans, M. and Burger, J. 2020: 13).

3. POSITION AND STRUCTURAL PROJECTIONS OF GLOBAL CAPITAL VOLATILITY IN THE LAST PERIOD

A significant change in capital volatility, especially in the last ten years, has revealed a significant-different distribution structure within the capital flow trend. The expression of capital volatility shows the calculation processes and variability of the distributions in the securities market and the stock market-weighted financial-structural transactions.

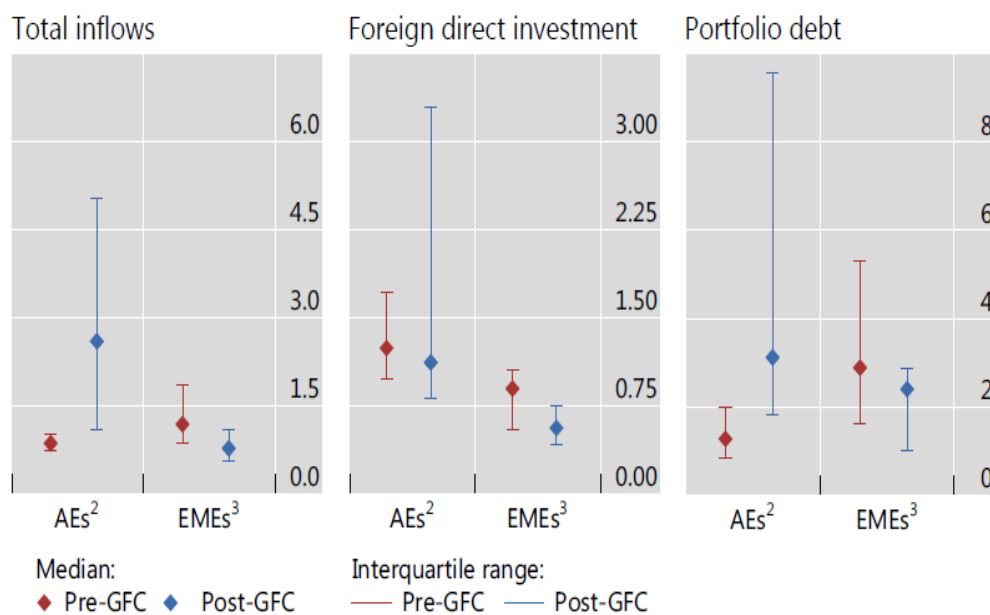
It is seen that it is meant to express capital-based variability as a portfolio, especially in determining and defining each structural movement style of capital formation values in the financial sector based on the stock market. This significance also emerges as an expression of capital flow-based variability as any formation for the stock and stock market in the stock and bond markets. In particular, portfolio investments as related to capital flow are also expressed as the efficiency of capital flow based on sustainability and the measurement of financial risks within stock and bond-based portfolio investments.

In this sense, describing all portfolio variability on a global scale and calculating different capital variability, especially in the finance and stock market sectors, have an essential place in expressing the capital flow based on securities as a volatility variability and the capital price-average price relationship (Becker and Noone, 2006: 159-160). In this respect, it is more meaningful to express all kinds of global activity with a volatility value in determining the capital flow, and the efficiency of the capital flow is calculated in determining the capital flow variability (included in this subject in standard deviation transactions).

In these calculations, a capital flow relationship, in which all kinds of analyses and forecasts about prices and fluctuations in market prices are included in the process, is considered an important position. In this context, measuring the changes in prices in a process where both high and low prices also express the mutual correlation effect of capital fluidity in the relevant process.

However, interpretation as capital flow analysis appears to have a significant potential impact on capital gains transactions in a process where there is an "In Securities and Equities" stop where the potential for capital gains is low (Boffo and Patalano, 2020) This phenomenon is also essential for investors to invest in the capital market, especially as it emerges as a significant trend and a meaningful indicator regarding capital investments. This period also plays an essential role in explaining the relationship between the current financial-based capital flow and investment targets.

All kinds of capital assets, subject to capital flow in this type of volatility analysis of capital flow, are an important indicator, especially in terms of expressing capital fluidity in real terms towards the markets and revealing the relationship between global market values and capital flow. Chart 4 below shows the volatility of global capital flows both by countries and before the 2009 global financial crisis (Pre-GFC) and after (Post-GFC):

Source: Bank for International Settlements (2021), *Changing Patterns of Capital Flows*, CGFS Papers No 66, May 2021, Basel: Bank for International Settlements Committee on the Global Financial System, p. 10.

* As Quarterly Inflows Between 2000-2007 and 2010-2019.

** **AE:** Advanced Economies; **EME:** Emerging Economies; **GFC:** Global Financial Crisis

Graphic 4. The Appearance of Capital Inflow Volatility by Region, and Distribution of Capital Type Coefficient of Variation

As seen in Chart 4 above, it is possible to see the volatility of the total capital flow in both borrowings for portfolio investments and capital flow variables for foreign direct investments. This volatility, especially the situation of capital variability before and after the crisis in 2009, was evaluated between 2010 and 2019. This evaluation also revealed some features that can give different meanings to different capital flow variability values. The capital flow was relatively low in the pre-crisis situation, especially in developed economies (European Central Bank, 2016: 9).

Still, in the countries that represent emerging economies, it is seen that the percentage distribution value of the same low was lower in the pre-crisis period. However, after the 2009 global financial crisis, it is observed that the capital flow in developed countries has increased by around 5%, with a high percentage in total, around the world. In emerging economies, on the other hand, in the post-crisis period, this phenomenon resulted in a trend of capital flow, which decreased by about half compared to the pre-crisis situation. Borrowing processes and portfolio-based debt are the main reasons for the difference in total capital flows between developed countries and emerging economies between 2010 and 2019. The increase in capital volatility with the rise in debt has been quite effective.

At the beginning of this activity, there is no doubt that portfolio debts increased even more, especially in developed countries in the post-crisis period. In countries that express high economies, it was observed that these increases were meagre as a percentage in the post-crisis period and were subject to conservative tighter monetary and fiscal policies (European Central Bank, 2010: 37). Again, it is impossible to see this expanding total capital flow and debt portfolio after the crisis, as the economies of these countries were subject to higher portfolio-based debt in the pre-crisis period, and in emerging

economies where more expansionary monetary and fiscal policies took place in the process. It is possible to observe the same difference between developed countries and emerging economies in the case of foreign direct investments that directly affect capital flow. While there is a nearly 3-fold increase in foreign direct capital flows in the post-crisis period in developed economies, it is observed that these rates did not increase much in the pre-crisis and post-crisis economies during the same period and remained (Lane and Milesi-Ferretti, 2017: 7-8).

4. DISCUSSION

One of the essential facts about global capital flow is that macro factors significantly impact the value of capital flow in the last period. It is seen that there is a significant difference in the distinction between the two main groups of global capital flows, especially between developed economies and countries representing emerging economies. This difference is an expression of a situation in which each country is directly associated with macro factors. Mainly when the situation after the 2009 financial crisis and before the 2009 financial crisis is compared, it is observed that the capital flow values in the first world industrial countries, which represent the developed economies, have a larger impact value.

This factor related to capital volatility that affects capital flow volatility is very low due to the global capital cost mechanisms and has affected the capital flow alterations international after 2010. In the last period, every volatility variability that may increase worldwide has been handled in two primary records, especially globally developed and emerging economies (Frost and Stralen, 2020: 20-21). However, it appears that the capital flow reveals important projections for overcoming the global financial crises in terms of both developed and emerging economies. This phenomenon, which can also be expressed as the effect level of international capital flow with macro values, is also described as the current infrastructure of creating a financial projection for the future (Buono et al, 2020: 9-10).

5. CONCLUSION

. It is understood that the increase in bond and bill values related to institutionalized financial institution values and the increase in bonds, which have a significant scale effect, create a significant capital flow effect. This causality also causes significant differences in emerging economies along with some structural macro factors. These factors, including unemployment, inflation and deviations in target economic growth and GDP, reveal a significant volatility effect on capital flow. Besides, this effect of macro factors reveals that they are directly affected by other global factors.. In a more controlled process, the effect of the 2009 crisis has turned into a significant deviation due to the macro impacts in emerging economies. It is understood that the critical reason for deviations from high economic targets in emerging economies, where high increase targets in investment limits are generally at the forefront, is the inability to reach the desired financial resource and capital flow. In this situation, it appears that there are significant increases in direct investments, especially within Asian countries, and financial centres also show substantial positive variability with a significant increase in percentage in the first place. It can be said that an important reason for this is the investments based on capital flows made in Asian countries and Middle Eastern countries after the 2009 crisis, but these investments are directed by developed economies. The percentage capital increase in developed countries where financial centres are located has created a significant increase in speculative gains based on financial expectations, which constitutes the critical reason for this phenomenon. In other words, it is understood that the values of the rise in investment volumes in Asian and Middle Eastern countries reveal a significant capital flow with

a considerable percentage of expansion, including direct investments. In addition, when evaluated in financial crises, a significant part of the actual capital flow is related to the total capital flow with global stock market factors. It reveals very close capital change percentages with the components of crucial financial crisis values. The capital flow experienced a significant proportional decrease after the 2009 financial crisis at the global level. After 2010, it did not reach the actual values of the previous capital flow limits in 2009. The most important reason for this is that tight monetary and fiscal policies at the global level, especially in emerging economies, have come to the forefront, and the structural expectations in global capital flow negatively have affected global capital volatility with increasing capital costs.

REFERENCES

Aguilar, A and C Cantú (2020): “Monetary policy response in emerging market economies: why was it different this time?”, *Bank for International Settlements (BIS) Bulletin*, No.32, Basel: Bank for International Settlements Committee on the Global Financial System, 2020.

Ahmed, S. Coulibaly, B and Zlate A. (2017), “International financial spillovers to emerging market economies: How important are economic fundamentals?”, *Journal of International Money and Finance*, Vol 76(1), pp 133-152.

Aizenman, J and M Binici (2016), “Exchange market pressure in OECD and emerging economies: domestic vs external factors and capital flows in the old and new normal”, *Journal of International Money and Finance*, 66(1), pp 65–87.

Antonelli, S. Corneli, F. Ferriani, F. and Gazzani, A. (2021), “*Benchmark Effects From The Inclusion Of Chinese A-Shares in MSCI Global Indices*”, Bank of Italy Working Paper 2021, Roma: Bank of Italy, 2021.

Aslan, Özgür and Korap, H . Lèvent (2007), “Exogenous Characteristics of Short-term Capital Flows: Can They Be Under Control Evidence From Turkey”, *Sosyal Bilimler Dergisi*, 2007 (1), pp. 1-16.

Akyüz, Yılmaz (2012), “The Boom in Capital Flows to Developing Countries: Will It Go Bust Again?”, *Ekonomi-tek*, 1(1), January / Ocak 2012, pp. 63-96.

Avdjiev, S. Bruno, V., Koch, C and Shin, H. S. (2019). *The Dollar Exchange Rate As A Global Risk Factor: Evidence From Investment*", IMF Economic Review, 67(1), pp 151–173.

Becker, Chris and Noone, Clare (2006), *Volatility and Persistence of Capital Flows*, Bank for International Settlements (BIS) Papers No 42, Basel: Bank for International Settlements Committee on the Global Financial System, 2006.

Bank for International Settlements (2021), *Changing Patterns of Capital Flows*, CGFS Papers No 66, May 2021, Basel: Bank for International Settlements Committee on the Global Financial System, 2021.

Boermans, M. and Burger, J. (2020), *Global And Local Currency Effects On Euro Area Investment In Emerging Market Bonds*, De Nederlandsche Bank (DNB) Working Papers, No 676, Amsterdam: De Nederlandsche Bank (DNB), (Netherlands Central Bank) Research Department 2020.

- Boffo, R., and Patalano, R. (2020), *ESG Investing: Practices, Progress and Challenges*, OECD Paris, www.oecd.org/finance/ESG-Investing-Practices-Progress-and-Challenges.pdf (Accessed July, 10.2022).
- Botta, Alberto (2018), *The Long-Run Effects Of Portfolio Capital Inflow Booms In Developing Countries: Permanent Structural Hangovers After Short-Term Financial Euphoria*, Division of Production, Productivity and Management of the Economic Commission for Latin America and the Caribbean (ECLAC), United Nations Working Paper LC/TS.2018/9, Santiago: United Nations Publication, 2018.
- Buono, I., Corneli, F. and Stefano E. D. (2020), *Capital Inflows To Emerging Countries And Their Sensitivity To The Global Financial Cycle*, Bank of Italy Working Papers, No 1262, Roma: Bank of Italy, 2020.
- Cingano, Federico (2014), *Trends in Income Inequality And Its Impact on Economic Growth*, OECD Social, Employment And Migration Working Papers No. 163, Paris: OECD Directorate For Employment, Labour And Social Affairs Employment, Labour And Social Affairs Committee, 2014.
- European Central Bank (2010), *Euro Area Fiscal Policies and The Crisis*, Occasional Paper Series No 109 / April 2010, Frankfurt am Main: European Central Bank, 2010.
- European Central Bank (2016), *Dealing with Large and Volatile Capital Flows and The Role of The IMF*, Occasional Paper Series No 180 / October 2016, Frankfurt am Main: European Central Bank, 2016.
- Frost, J., Ito, H and Stralen, R V. (2020), *The Effectiveness of Macroprudential Policies And Capital Controls Against Volatile Capital Inflows*”, Basel: Bank for International Settlements (BIS) Working Papers, No. 867, Basel: Bank for International Settlements (BIS), Committee on the Global Financial System, 2020.
- Habib, Maurizio Michael, Venditti, Fabrizio (2019), *The Global Capital Flows Cycle: Structural Drivers and Transmission Channels*, Working Paper Series No 2280 / May 2019, Frankfurt am Main: European Central Bank ((ECB), 2019.
- Horn, Sebastian and Narita, Futoshi (2021), *Opening Up: Capital Flows and Financial Sector Dynamics in Low-Income Developing Countries*, IMF Working Papers WP/21/237, Washington D.C.: International Monetary Fund (IMF), 2021.
- Lane, P and Milesi-Ferretti, G. (2017), *International Financial Integration In The Aftermath Of The Global Financial Crisis*”, IMF Working Papers, no 17/115, Washington D.C.: International Monetary Fund (IMF), 2017.
- Mercado, Rogelio and Park, Cyn-Young (2011), *What Drives Different Types of Capital Flows and Their Volatilities in Developing Asia?*, Asian Development Bank (ADB) Working Paper Series on Regional Economic Integration, No. 84/July 2011, Publication Stock No. WPS113753, Manila: Asian Development Bank (ADB), 2011.
- Montiel, Peter J. (1998), *The Capital Inflow Problem*, Washington, D.C.: The World Bank Economic Development Institute, 1998.

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

Reinert, Kenneth and Goldin, Ian (2005), “Global capital flows and development: A Survey”, *Journal of International Trade and Economic Development*, 14(4), pp. 453-481.
DOI:10.1080/09638190500372610.

Williams, T. (2018), “Capital Inflows, Sovereign Debt And Bank Lending: Micro-Evidence From An Emerging Market”, *The Review of Financial Studies*, 31(12), pp 4958–4994.

AUGMENTED REALITY: AN INNOVATIVE STRATEGY FOR EDUCATIONAL MANAGEMENT

Moses Adeolu AGOI

Lagos State University of Education, Lagos Nigeria.

ORCID iD: 0000-0002-8910-2876

Oluwakemi Racheal OSHINOWO

Lagos State University of Education, Lagos Nigeria

ABSTRACT

The emergence of technology and its incorporation into the fields of education has immensely impacted its academic and administrative aspect of human activities. Augmented Reality (AR) is an evoking form of technology where the Real World (RW) is simulated by computer-generated content so as to correlate specific locations or activities. In the recent years, AR applications are remotely available on smart devices and are now becoming the order of the day in audio-visual media and socio-economic medium. This paper is a descriptive review of Augmented Reality. The paper examines the recent developments of AR, explores the impacts of AR on society, and finally evaluates its implications on educational management. Conclusively, Augmented Reality (AR) is aimed at facilitating ubiquitous learning; AR will help to provide learners with instant access to vital information at any point and at any time.

Keyword: Augmented Reality, AR, Innovative Strategy, Technology, Educational Management.

INTRODUCTION

The modern day is rapidly pivoted by the changes accustomed with the evoking trends of advanced sciences and technologies. The traditional way of doing things by humans are aggressively changing not only to individual but cooperate organizations which include the educational sectors. Looking back at the past, it is very clear that technology has fast tracked the rate of innovations currently experienced in the fields of education. For example, educational technology has taken the traditional blackboard in exchange for smart boards powered by the internet and driven by Artificial Intelligence technologies. According to Bulun et al. (2004), the innumerable applications of computer and internet technologies in educational fields are beyond thoughts. As never before, the incorporation of AR will enable learners to be able to gain quick access to a wide range of vital information at anywhere and at any time, compiled and made available by different sources.

CONCEPTUAL FRAMEWORK OF AUGMENTED REALITY

Augmented reality (AR) is a broad spectrum of technology that projects computer generated materials consisting of images, text and video onto users perceptions of the real world. Researchers initially defined AR in terms of specific facilitating devices which include head mounted displays (HMDs). Zhou

et al. (2008), further define AR as the technology which permits computer generated virtual imagery to precisely overlay physical objects in actual time. More so, Hollerer and Feiner (2004) define AR systems as those which combine real and virtual objects with physical ones. Ludwig and Reimann (2005), emphasized that AR is the human-computer interaction which adds virtual objects to actual senses that are supplied by a video camera in actual time.

TECHNOLOGIES OF AUGMENTED REALITY

There are six major types of AR technologies that can be further grouped into two categories. These are triggered versus view-based AR technologies.

1. Triggered augmented reality technology:

Triggers are stimuli that initiate augmentations. Triggers can be object or paper markers, dynamic augmentations of objects, GPS location, as well as a combination of dynamic object recognition with GPS location, which is classified as Complex Augmentation.

2. Indirect and non-specific digital augmented reality technology:

Indirect augmentation logically augments a static view of the world which involves augmenting images while the non-specific digital augmentation digitizes a dynamic view of the world without referring to what is being viewed. This is common to mobile games.

TRENDS AND DEVELOPMENTS OF AUGMENTED REALITY

Having a detailed knowledge of the past is very essential so as to plan ahead for the future. This foregoing statement is applicable to AR, according to Azuma, R.T. (1997), it will (a) allow for the enhancement of users' knowledge, perception and interaction with the real world and (b) has the potential to improve productivity tasks in the real world. In line with this, Billinghurst and Henryson (2009), asserts that the developments necessary for the recent implementation of AR had been on over four decades. However, AR came to its limelight in the 90s, due to the significant increase in the number of researchers and developers in AR related fields. Phan & Choo (2010) emphasizes that the recent years have shown proves of growth and progress in AR. Billinghurst and Henryson (2009), outline that ARToolkit, Google, Layer, ARQuake, IngloTechnologies, Metaio, Nhow Berlin, Total Immersion, Webtitude are some of the companies involved in the development of AR technologies and applications. More so, Zhou, Dun, and Billinghurst (2008), reviewed an analysis published and presented at the AR conferences in the past 10 years. Further more, Zhou, Duh, and Billinghurst (2008), explain that the primary focus of AR research are channel on five core areas essentially to deliver AR applications: (a) developing AR applications, (b) Tracking techniques, (c) Interaction techniques (d) Display techniques and (e) Calibration and registration issues.

IMPACTS OF AUGMENTED REALITY ON SOCIETY

The ideology in AR representation cuts across the edge of social-technical development in the modern society. Its applications are developed by independent organizations or groups globally for usage among numerous disparate fields. Azuma et al (2001), explain that the goal of AR is to make use of 3D virtual objects as tools so as to enhance the perception and interaction of users with the real world by causing 3D virtual objects to appear seamlessly within the 3D environment of the real world. In line with this, Ludwig and Reimann (2005) presented an organizational scheme which argues that potential AR applications can be grouped into three categories: (a) industry, (b) presentation and visualization and (c) entertainment. Furthermore, Hamilton (2011) presented an extensive breakdown and analysis of AR applications within the media and entertainment industry, the travel and tourist industry, the gaming industry, the fields of education, the fields of marketing, expanding online and social networks and holistically in everyday life. Inferentially, AR applications have tremendous impacts virtually in all fields of human society where information transfer is required.

AUGMENTED REALITY IN EDUCATIONAL MANAGEMENT

Looking at the trends of developments in the field of educational AR, the possibilities of educational AR improving the quality of academic and administrative settings by making education environments more productive and contextual cannot be under estimated. In line with this, Klopfer and Squire (2008), state that researchers believe that AR has potential implications and innumerable benefits for the augmentation of teaching and learning environments.

Additionally, the feasibility of diverse AR applications in e-learning systems (Cho et al., 2007) and science education (Keerawalla et al., 2006) are said to be on the increase. The areas of applications of AR technology in education include:

1. AR GAMING

Games are often utilize by educators to assist learners to easily grasp class concept. With the help of AR technology, real world game based and augmented with networked data an give educators innovative ways to show relationship and connection with meaningful learning of complex concepts.

2. AR BOOKS

AR technology have the potential to offer 3D interactive and presentation experiences that may likely appeal to native learners. To educators, this has severed as stepping stone between the digital and real world.

3. SKILL TRAINING

Augmented reality technology is a significant managerial tool in the area of skill training. AR has strong potential to provide powerful contextual situ learning experiences while

simultaneously promoting the discovery of vital connected nature of information in the real world.

4. OBJECT MODELING

Educators can use augmented reality to model objects in learning environment. This allows learners to visualize how specific items would look in different environment as compared to the real world. Models are generated, manipulated and rotated while feedbacks about ideas and design are received so as to identify inconsistencies that are readdressed.

CONCLUSION

Augmented Reality has the potential to promote the efficiency of education in academic and administrative environments by providing information at the right time and right place and offering rich content with computer-generated 3D imagery. AR may appeal to constructivist notions of education where students take control of their own learning and could provide opportunities for more authentic teaching and learning skills in educational environment.

REFERENCE LIST

1. Azuma, R.T. (1997). A Survey of Augmented Reality. *Presence* (Cambridge, Mass.), 6(4). Pp 355-385.
2. Billinghurst, M., & Herrysson, A. (2009). Mobile Architectural Augmented Reality. In X. Wang, & M. Schnabel (Eds), *Mixed Reality in Architecture, Design and Construction*. Pp 93-104.
3. Cho, K., Lee, J., Soh, J., Lee, J., & yang, H.S. (2007). A Realistic E-Learning System Based on Mixed Reality. *Proc 13th Intl Conference on Virtual System and Multimedia*. Pp 57-64. VSMM.
4. Hamilton, K. (2011). Augmented Reality in Education. Wiki: http://wik.edu.uiuc.edu/index.php/Augmented_Reality_in_Education.
5. Ludwig, C., & Reimann, C. (2005). *Augmented Reality: Information at Focus*. Cooperative Computing & Communication Laboratory, 4(1). Universitat Paderborn.
6. Maxwell, Kerry (2019). *Augmented Reality*, Macmillan Dictionary. Com
7. Zhou, F., Duh, H. B. L., & Billinghurst, M. (2008). Trends in augmented reality tracking, interaction and dis play: A review of ten years of ISMAR. *IEEE International Symposium on Mixed and Augmented Reality*. Pp 15-18. Cambridge, UK.

COVID-19'UN KONAKLAMA ÇALIŞANLARI ÜZERİNDEKİ PSİKOLOJİK ETKİLERİ PSYCHOLOGICAL EFFECTS OF COVID-19 ON HOSPITALITY EMPLOYEES

Dr. Aslı Ersoy

Bağımsız Araştırmacı

ORCID NO: 0000-0003-4458-4135

ÖZET

2019 yılının sonlarında Çin'in Hubei Eyaletinin Wuhan kentinde ortaya çıkan Covid-19 enfeksiyonu hızla yayılarak tüm dünyayı etkisi altına almış ve çok sayıda insanın ölümüne neden olmuştur. 11 Mart 2020 tarihinde ise Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından pandemi ilan edilmiştir. Covid-19 pandemisinin neden olduğu kriz dünya genelinde uluslararası seyahat, turizm ve konaklama sektörü de dâhil olmak üzere birçok sektörü büyük ölçüde etkilemiştir. Covid-19'un hızla yayılmasıyla birlikte ülkeler bulaş riskini önlemek amacıyla seyahat ve uçuş kısıtlamaları, kapanma ve kilitleme gibi birtakım tedbirler almıştır. Alınan tüm tedbirlere rağmen turizm hareketleri kısıtlanmış ve krizlere karşı oldukça hassas olan konaklama işletmelerinin de faaliyetleri neredeyse durma noktasına gelmiştir. Bunun sonucunda ise milyonlarca çalışan işsizlik tehlikesiyle karşı karşıya kalmıştır. Aynı zamanda emek-yoğun ve insan etkileşiminin yoğun olduğu konaklama işletmelerinde çalışanların bulaş riskinin yüksek olması nedeniyle çalışanlarda korku ve endişe meydana gelmiştir.

Görüldüğü üzere Covid-19 krizinin oluşturduğu ekonomik krizin yan sıra aynı zamanda psikolojik açıdan hasara neden olduğunu söylemek mümkündür. Bu noktada, çalışmanın amacı Covid-19'un konaklama çalışanları üzerinde oluşturduğu psikolojik etkilere yönelik ilgili literatürü incelemektir. Konaklama çalışanlarının hizmet sektörünün yapısı gereği olumsuz durumlarda bile olumlu bir izlenim bırakarak görevlerini yerine getirmeleri gerekir. Ayrıca, konaklama işletmelerinde, özellikle ön safhalarda hizmet veren çalışanlar işletmelerin başarısının ve rekabet avantajının belirleyicisi durumundadır. Bu nedenle Covid-19'un psikolojik etkilerinin araştırılmasının, konaklama çalışanlarının fiziksel ve psikolojik sağlıklarını koruma yollarının belirlenmesine ve örgütsel bağlılıklarını artırarak verimli ve etkili bir şekilde hizmet vermelerine yardımcı olacağı düşünülmektedir. Çalışmada ayrıca konu ile ilgili otel yöneticilerinin yapması gerekenlere ve gelecekte bu konuda ortaya koyulacak çalışmalara yönelik önerilere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Covid-19, Psikolojik Etki, Konaklama Endüstrisi

ABSTRACT

The Covid-19 infection, which emerged in Wuhan, China's Hubei Province at the end of 2019, spread rapidly and affected the whole world and caused the death of many people. On March 11, 2020, a pandemic was declared by the World Health Organization (WHO). The crisis caused by the Covid-19 pandemic has greatly affected many sectors around the world, including the international travel, tourism and hospitality sector. With the rapid spread of Covid-19, countries have taken some measures such as travel and flight restrictions, closure and lockdown in order to prevent the risk of transmission. Despite all the measures taken, tourism movements have been restricted and the activities of hospitality industry, which are very sensitive to crises, have almost come to a standstill. As a result, millions of employees faced the danger of unemployment. At the same time, fear and anxiety have arisen due to the high risk of contamination of employees in the hospitality industry, where labor-intensive and human interaction is intense.

As seen, it is possible to say that besides the economic crisis caused by the Covid-19 crisis, it also causes psychological damage. At this point, the aim of the study is to examine the relevant literature on the psychological effects of Covid-19 on accommodation workers. Hospitality employees must fulfill their duties by leaving a positive impression even in negative situations due to the nature of the service sector.

In addition, employees working in the hospitality industry, especially in the front lines, are the determinants of the success and competitive advantage of the enterprises. Therefore, it is thought that the investigation of the psychological effects of Covid-19 will help the hospitality employees to determine the ways to protect their physical and psychological health and to increase their organizational commitment and to serve efficiently and effectively. The study also includes suggestions for what hospitality managers should do about the subject and future studies on this subject.

Keywords: Covid-19, Psychological Effect, Hospitality Industry

GİRİŞ

Covid-19 pandemisi tüm dünyayı şiddetli bir sosyo-ekonomik krize ve psikolojik sıkıntıya sürüklemiştir. Ekonominin ciddi şekilde etkilenmesinin yanında özellikle hizmet sektörü bağlamında konaklama sektörü bu durumdan oldukça etkilenen sektörlerden biri olmuştur (Khan vd., 2021). Akabinde Covid-19'un yayılmasını engellemek için uygulanan seyahat kısıtlamaları ve sosyal mesafe uygulamaları ise konaklama çalışanlarının son derece zorlu zamanlar yaşamasına neden olmuştur (Yan vd., 2021). Diğer taraftan Covid-19'un turizm sektöründe neden olduğu belirsizlikler nedeniyle konaklama çalışanları iş güvencesizliği ile karşı karşıya kalmış ve sonuç olarak bu durum onları psikolojilerini etkileyen, kaygı ve depresyon düzeylerini artıran yüksek düzeyde stresle baş etmek zorunda bırakmıştır (Aguilar-Quintana vd., 2021).

Hizmet sektörü ön-safhalarında çalışanlar, konaklama işletmelerini temsil ettikleri ve müşterilerle doğrudan iletişim kuran kişiler oldukları için kritik öneme sahiptir (Vo-Thanh, 2021). Bu nedenle çalışanların psikolojik durumlarını anlamak Covid-19 pandemisiyle mücadele eden işletmeler için oldukça önemlidir (Kock vd., 2020). Bu bağlamda çalışmanın amacı, Covid-19'un konaklama çalışanları üzerinde oluşturduğu psikolojik etkilerin kavramsal açıdan ele alınarak değerlendirilmesidir. Covid-19'un psikolojik etkileri konusunda kapsamlı bir bakış açısı sunan mevcut çalışmanın hem çalışanlar hem de sektör yöneticileri açısından aydınlatıcı olacağı düşünülmektedir.

LİTERATÜR TARAMASI

Covid-19'un Konaklama Çalışanları Üzerindeki Psikolojik Etkileri

Covid-19 pandemisi konaklama endüstrisini daha önce eşi benzeri görülmemiş şekilde etkilemiştir (Gursoy ve Chi, 2020). Konaklama işletmeleri krizin olumsuz etkilerini en aza indirebilmek amacıyla çalışanların yıllık veya ücretsiz izne ayrılması, çalışanların çeşitli departmanlara dağıtılması ve çalışanların işten çıkarılması gibi birtakım önlemler almıştır (Agarwal, 2021; Lai ve Wong, 2020). Salgın sürecinde alınan önlemlerin birtakım olumsuz sonuçlara neden olduğunu söylemek mümkündür. Konaklama çalışanlarının birçoğu pandemi sürecinde enfekte olmak ve salgının neden olduğu ekonomik kriz nedeniyle işten çıkarılmak arasında bir ikilem yaşamıştır (Chen, Zou ve Chen, 2022). Diğer bir deyişle, Covid-19 konaklama ve turizm sektöründe paniğe neden olarak sektör çalışanları için mesleğini kaybetme tehlikesi oluşturmuştur (Gössling, Scott ve Hall, 2020). Covid-19 pandemisinin bireylerde stres, kaygı, depresyon, uykusuzluk ve öfke gibi psikolojik sorunlara yol açabileceği belirtilmektedir (Torales vd., 2020). Pandemi sürecinde bireylerin içinde buldukları duygusal tepkilerden birinin korku ve kaygı olduğu (Taylor, 2019) düşünüldüğünde, genel olarak turizm işletmelerinde çalışanlar Covid-19 sürecinde işsizlik tehdidiyle ve gelirlerinde azalmayla karşı karşıya kalmışlar ve bu durum hastalığın yayılma tehdidinin oluşturduğu panik ile birlikte çalışanlar üzerinde kaygı ve hüsrana neden olmuştur (Mao vd., 2020).

Covid-19 salgınının neden olduğu önemli psikolojik sorunlardan bir diğeri depresyondur (Qiu vd., 2020). Özellikle konaklama çalışanları işlerinin doğası gereği görevlerini yerine getirme sürecinde müşterilerle doğrudan etkileşim halindedirler. Bu nedenle konaklama çalışanlarının enfekte olma riski oldukça yüksektir ve bu durum onların aşırı stres yaşamasına neden olmaktadır (Yu, Park ve Hyun, 2021). Covid-19 risk algısının ise bireylerde depresyona neden olabileceği belirtilmektedir (Georgiou

vd., 2020). Yan vd. (2021) tarafından yürütülen bir çalışmada fazla sayıda çocuğa sahip olan konaklama çalışanlarının Covid-19 risk algısının depresif belirtiler yaşamaları üzerinde etkili olduğunu ortaya koymuştur. Özellikle karantina otellerinde görev yapan çalışanların Covid-19'a yakalanma ve bunu arkadaşları ve ailelerine bulaştırma risk algısı nedeniyle depresyon gibi psikolojik sorunları yaşama potansiyelleri artmıştır (Teng vd., 2020).

Covid-19'un yayılımını azaltmak için çeşitli ülkeler tarafından küresel anlamda alınan tedbirlerden bir diğeri kapanma ve karantinalardır (Sahu ve Naqvi, 2020). Yapılan bir çalışmada (O'Neil vd., 2020), karantinanın bireylerde yalnızlık, öfke ve karamsarlık gibi duygulara neden olduğu belirlenmiştir. Uygulanan karantina önlemlerinin neden olduğu belirsizlik bireylerde kaygıya neden olmaktadır (Grondin vd., 2020). Nitekim, Covid-19 ve uygulanan karantinaların neden olduğu belirsizlikler konaklama çalışanlarında kaygı, stres ve kontrolü kaybetme duygularını beraberinde getirmiştir (Williams vd., 2022). Yapılan bir çalışmada (Chi, Saldamli ve Gursoy, 2021), Covid-19 pandemi sürecinde uzaktan/evden çalışma uygulamalarının konaklama çalışanlarının tükenmişlik gibi işle ilgili olumsuz faktörlerin etkilerini artırma ve organizasyona bağlılık gibi olumlu faktörlerin etkilerini azaltma eğiliminde olduğu tespit edilmiştir. Bu koşullar altında pandemi sadece hayatı değil geçim kaynaklarını da tehdit ettiği için konaklama çalışanları psikolojik baskı ve mesleki strese maruz kalmıştır. Bu nedenle iş güvencesizliği ve virüs bulaşma riski salgın sırasında konaklama çalışanlarının yaşadığı iki temel stres kaynağı haline gelmiştir (Chen, Zou ve Chen, 2022). Özetle, çalışanların psikolojik durumları işletmeler açısından oldukça önemlidir. Nitekim hizmet çalışanlarının psikolojik refahları onların özel hayatlarını, müşterilere karşı tutumlarını ve müşteri memnuniyetini etkilemektedir (Cho, 2019). İlgili literatürde yapılan çalışmalarda da Covid-19 sürecinde kaygı ve depresyon (Aguiar-Quintana vd., 2021; Yan vd., 2021), algılanan iş güvencesizliği ve duygusal tükenmişlik (Vo-Thanh vd., 2021; Abbas, Malik ve Sarwat, 2021; Chen ve Eyoum, 2021), iş stresi (Yu vd., 2021; Chen, Zou ve Chen, 2022) gibi kavramlar konaklama çalışanları perspektifinden incelenmiştir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada, Covid-19'un konaklama çalışanları üzerindeki psikolojik etkileri incelenmiş ve böylece ilgili literatüre katkı sağlamak amaçlanmıştır. Bu doğrultuda, sektör çalışanlarının Covid-19 pandemi sürecinde psikolojik olarak olumsuz etkilenmelerine neden olan durumlar açıklanmış ve çalışanların psikolojik refahının işletmeler açısından önemi ele alınmıştır. Sonuç olarak, Covid-19 konaklama çalışanları üzerindeki etkileri kaygı, depresyon, tükenmişlik ve stres olarak elde edilmiştir. İlgili literatüre dayanarak, pandemi sürecinde konaklama çalışanlarının yaşadıkları stresin temelinde iş güvencesizliği ve enfekte olma konusundaki risk algısının olduğu sonucuna varılmıştır.

Covid-19 sürecinde konaklama çalışanlarının deneyimlediği kaygı, depresyon, tükenmişlik ve stres gibi psikolojik sorunların bireysel ve örgütsel etkinliğe verebileceği zarar göze alındığında, konaklama yöneticilerinin çalışanlara sağlayacağı desteğin sürece yönelik atılabilecek önemli bir adım olduğu söylenebilir. Bu anlamda çalışanların stres, kaygı ve depresyon düzeylerinin azaltılmasına yardımcı olan ve çalışanların kendilerini güvende hissetmelerini sağlayan destekleyici bir çalışma ortamı oluşturulmalıdır. Bunun yanında konaklama yöneticileri çalışanların enfekte olma riskini en aza indirecek önlemler olarak çalışanların bu konudaki endişelerini azaltma konusunda adım atabilirler. Bu doğrultuda, Sağlık Bakanlığı tarafından önerilen hijyen adımlarının işletmelerde birebir uygulanması sağlanabilir. Ayrıca çalışanların olumsuz durumlar karşısında güçlü bir şekilde durabilmeleri ve bu tür durumlarda dayanıklılık gösterebilmeleri için kurum içi çeşitli eğitimler düzenlenebilir. Son olarak, Covid-19 pandemi sürecinde çalışanlarda oluşan işini kaybetme korkusunun bir nebze de olsa önüne geçebilmek ve bu durumun çalışanlara vereceği zararı en aza indirmek adına konaklama yöneticilerinin çalışanlara şeffaf bir yönetim politikası izlemesi ve finansal durum hakkında açıklayıcı bilgiler sunması faydalı olabilir.

Bu çalışmanın birtakım kısıtları da bulunmaktadır. İlk olarak, çalışmada Covid-19'un konaklama çalışanları üzerinde oluşturduğu etkiler kavramsal olarak ele alınmıştır. Bu nedenle gelecekte bu konuda yapılacak olan çalışmalarda Covid-19'un psikolojik etkilerinin derinlemesine incelenebilmesi adına nitel bir araştırma yapılmasının ilgili literatürün gelişmesine katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

İkincisi ise çalışmada virüsün neden olduğu psikolojik etkiler konaklama çalışanları perspektifinden ele alınmıştır. Gelecekteki çalışmalarda konaklama yöneticilerinin Covid-19 pandemi sürecinde yaşadığı zorluklar ampirik araştırmalarla incelenebilir.

KAYNAKLAR

- Abbas, M., Malik, M. ve Sarwat, N. (2021). Consequences of job insecurity for hospitality workers amid COVID-19 pandemic: Does social support help? *J. Hosp. Mark. Manag.*, 30, 957–981.
- Agarwal, P. (2021). Shattered but smiling: human resource management and the wellbeing of hotel employees during COVID-19. *Int. J. Hosp. Manag.*, 93, 102765.
- Aguiar-Quintana, T., Nguyen, T. H. H., Araujo-Cabrera, Y. ve Sanabria-Díaz, J. M. (2021). Do job insecurity, anxiety and depression caused by the COVID-19 pandemic influence hotel employees' self-rated task performance? The moderating role of employee resilience. *International Journal of Hospitality Management*, 94, 102868.
- Chen, H. ve Eyoun, K. (2021). Do mindfulness and perceived organizational support work? Fear of COVID-19 on restaurant frontline employees' job insecurity and emotional exhaustion. *International Journal of Hospitality Management*, 94, 1–10.
- Chen, C.C., Zou, S. ve Chen, M.H. (2022). The fear of being infected and fired: examining the dual job stressors of hospitality employees during COVID-19. *Int. J. Hosp. Manag.*, 102, 103131.
- Chi, O.H., Saldamli, A. ve Gursoy, D. (2021). Impact of the COVID-19 pandemic on management-level hotel employees' work behaviors: moderating effects of working-from-home. *International Journal of Hospitality Management*, 98, 103020.
- Cho, S. (2019) Effects of social support and grateful disposition on employees' psychological well-being. *The Service Industries Journal*, 39(11-12), 799-819.
- Georgiou, N., Delfabbro, P. ve Balzan, R. (2020). COVID-19-related conspiracy beliefs and their relationship with perceived stress and pre-existing conspiracy beliefs. *Personal. Individ. Differ.* 166, 110201.
- Gössling, S., Scott, D. ve Hall, C. M. (2020). Pandemics, tourism and global change: A rapid assessment of COVID-19. *Journal of Sustainable Tourism*, 29(1), 1-20.
- Grondin, S., Mendoza-Duran, E. ve Rioux, P.A. (2020) Pandemic, Quarantine, and Psychological Time. *Front. Psychol.* 11, 581036.
- Gursoy, D. ve Chi, C.G. (2020). Effects of COVID-19 pandemic on hospitality industry: review of the current situations and a research agenda. *Journal of Hospitality Marketing & Management*, 29(5), 527-529.
- Khan, K.I., Niazi, A., Nasir, A., Hussain, M. ve Khan, M.I. (2021). The Effect of COVID-19 on the Hospitality Industry: The Implication for Open Innovation. *J. Open Innov. Technol. Mark. Complex.*, 7, 30.
- Kock, F., Nørfelt, A., Josiassen, A., Assaf, A.G. ve Tsionas, M.G. (2020). Understanding the COVID-19 tourist psyche: The evolutionary tourism paradigm. *Annals of Tourism Research*, 85, 103053.
- Lai, I.K.W. ve Wong, J.W.C. (2020). Comparing crisis management practices in the hotel industry between initial and pandemic stages of COVID-19. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 32 (10), 3135-3156.
- Mao, Y., He, J., Morrison, A. M. ve Coca-Stefaniak, J. A. (2020). Effects of tourism CSR on employee psychological capital in the COVID-19 crisis: From the perspective of conservation of resources theory. *Current Issues in Tourism*, 1-19.
- O'Neil, A., Nicholls, S.J., Redfern, J., Brown, A. ve Hare, D.L. (2020). Mental health and psychosocial challenges in the COVID-19 pandemic: food for thought for cardiovascular health care professionals. *Heart Lung Circ.* 10.1016/j.hlc.2020.05.002.
- Qiu J, Shen B, Zhao M, vd. (2020). A nationwide survey of psychological distress among Chinese people in the COVID-19 epidemic: implications and policy recommendations. *General Psychiatry*, 33:e100213.
- Sahu, A. ve Naqvi, W.M. (2020). Quarantine exercises in the time of covid-19- a review. *J. Evolution Med. Dent. Sci.* 9(26), 1922-1927.

- Taylor, S. (2019). *The psychology of pandemics: Preparing for the next global outbreak of infectious disease*. Cambridge Scholars Publishing.
- Teng, Y.M, Wu, K.S, Wang, W.C ve Xu, D. (2021). Assessing the Knowledge, Attitudes and Practices of COVID-19 among Quarantine Hotel Workers in China. *Healthcare*, 9(6), 772.
- Torales, J, O'Higgins, M, Castaldelli-Maia, J.M., Ventriglio, A. (2020). The Outbreak of COVID19 Coronavirus and Its Impact on Global Mental Health. *International Journal of Social Psychiatry*, 66(4), 317-320.
- Vo-Thanh T., Vu T.-V., Nguyen N.P., Nguyen D.V., Zaman, M. ve Chi, H. (2021). COVID-19, frontline hotel employees' perceived job insecurity and emotional exhaustion: Does trade union support matter? *Journal of Sustainable Tourism*, 1-19.
- Williams, J., Gilberta, G., Dawson, A., Kaldor, J. Hendrickx, D. ve Haire, B. (2022). Uncertainty and agency in COVID-19 hotel quarantine in Australia. *SSM - Qualitative Research in Health*, 2, 100034.
- Yan, J, Kim, S, Zhang, SX, Foo, M-D, Alvarez-Risco, A, Del-Aguila-Arcentales, S, Yáñez, J.A (2021). Hospitality workers' COVID-19 risk perception and depression: a contingent model based on transactional theory of stress model. *Int J Hospit Manag* 95, 102935.
- Yu, J., Park, J. ve Hyun, S.S. (2021) Impacts of the COVID-19 pandemic on employees' work stress, well-being, mental health, organizational citizenship behavior, and employee-customer identification. *Journal of Hospitality Marketing & Management*, 30(5), 529-548.

COVID 19 VE TURİZME ETKİSİ: TÜRKİYE ÖRNEĞİ

COVID-19'S IMPACT ON TOURISM: THE CASE OF TURKEY

Dr. Öğr. Üyesi Salim AZİZ

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, FEF, Coğrafya Bölümü

ORCID NO: 0000-0002-4220-295X

ÖZET

Dünya genelinde olduğu gibi ülkemizde de COVID-19'un turizm sektörüne büyük bir etkisi olmuştur. Bu etki bölgeler ve iller bazında farklılıklar göstermiştir. Örneğin 2020 yılında Dünyada ve ülkemizde alınan tedbirler Turizm faaliyetlerini nerdeyse durma noktasına getirmiştir. Ülke ekonomisinde beklenmedik bir etki oluşturan bu durum iller bazında da turizm temelli işletme ve iş gücünün olumsuz yönde etkilenmesine sebebiyet vermiştir. Tüm faaliyet sektörlerine göre Turizmin diğer sektörlerden daha fazla etkilendiği de görülmüştür. Böylece 2019 yılında uluslararası seyahat edenlerin sayısı 1.461 milyara ulaşmışken turizm kaynaklı gelir ise 1,5 trilyon dolara ulaştığını ve 2020 yılında ise turistlerin %73 kayıp yaşandığı ve gelir de ise %64 oranla sert bir düşüşle gerçekleşmiştir. Türkiye'de ise turist sayısı yaklaşık 50 milyondan 15,9 milyona ve gelir ise %65 azalarak, 30 milyar dolardan 12 milyar dolara inmiştir.

Turizmin ekonomik öneminden ve büyümeye itici gücünden dolayı bütün ekonomik ve sosyal dinamikleri etkilemiş olduğu, yatırımların yeniden değerlendirmeyi alıldığı da görülmektedir. Dünya ekonomilerindeki bu yeniden değerlendirme yaklaşımı ülkeler bazında farklı seviyelerde ekonomik etkilere neden olsa da Türkiye'nin ekonomik yapısından kaynaklanan durumlardan dolayı daha fazla etkilenmesine neden olmuştur. Bu süreç dünya genelinde ekonomik sıkıntı ve yoksulluğu nasıl artırırsa Türkiye 'de de etkisini ülke genelinde ve iller bazında araştırılması gerektiğini ortaya çıkartmıştır.

Çalışmanın veri kaynakları, Uluslararası istatistik çalışmaları, TÜİK, Kültür ve Turizm Bakanlığı, turizmin istatistiki ve akademik çalışmaları.

Anahtar Kelimeler: COVID-19, Türkiye, Ekonomik, Turizm, Yoksulluk.

ABSTRACT

COVID-19 exerted a profound impact on tourism in Turkey as across the world. The level of this impact varies by region and province. The measures that were taken in the world and Turkey in 2020 brought tourism almost to a complete halt. This condition having led to unexpected effects on the Turkish economy had adverse effects on provinces' tourism-based businesses and labor force as well. Tourism was observed to have faced the negative effects of the pandemic more profoundly than the other industries. For example, while the international travellers amounted to 1,461 billion in 2019 and the tourism industry grossed 1.5 trillion dollars of income, the number of tourists dwindled by 73% and the income by 64% in 2020. In Turkey, the number of tourists went down from around 50 million to 15.9 million and the income from 30 billion to 12 billion, accounting for 65%. Thanks to tourism's economic significance and growth-promoting power, it adversely affected economic and social parameters and led to the re-assessment of investments. Although this re-evaluation caused negative effects to varying degrees in different countries, the impact was more severe in Turkey because of the country's economic structure. It compounded the global economic plights and poverty, which necessitated research on COVID-19's impact on the country and particularly its provinces. The present study was built on the data offered by international statistical surveys, the Turkish Statistical Institute, the Turkish Ministry of Culture and Tourism, and academic works on tourism statistics.

Keywords: COVID-19, Turkey, Economic, Tourism, Poverty

HEALTH POSITIONS AMONG THE DIFFERENT DISTRICT OF ASSAM WITH THE HELP OF PRICIPAL COMPONENT ANALYSIS

Assist. Prof. Raju SAIKIA

Lanka Mahavidyalaya

Dr. Basanta KALITA

Principal, Nalbari Commerce college

ABSTRACT

Health has an important role in the development of an economy, good health deals with good income. As defined by WHO it is “a state of complete physical mental, and social wellbeing, and not merely the absence of disease or infirmity.” Health may be defined as the ability to adopt and manage physical, mental and social challenges throughout life. In 1984, WHO revised the definition of health and define it as the extent to which an individual or group is able to realize aspirations and satisfy needs and to change or cope with the environment.

In this 21st century, the concept of health is an ability that opened the door for self-assessments to become the main indicators to judge the performance of efforts aimed at improving human health. There are certain key factors that have been found to be influencing the health status of the people. According to the WHO, the main determinants of health include the socio and economic environment, the physical environment and the person’s individual characteristics and behaviors.

With the increasing health indicators there is an improving in the economic growth as a whole. For looking on the status of health in Assam there is a wide range of indicators. We will mainly look at the few health indicators namely Crude Birth Rate, Crude Death Rate, Infant Mortality Rate, Ante Natal Care, Neo Natal rate, Nutritional status, Hypertension, Anemia, Immunization. For Assam CBR and CDR condition is better in urban areas but it is below the national average in rural areas. Whereas the condition in IMR is below the nation average in both the rural and urban areas. Both primary and secondary data has been used and a health status index has been constructed with the help of the health indicators. Principal component analysis has been used to rank the different district according to the basis of health indicators. The study seeks to arrive at integrated understanding that Health enhances the economic development by improving the human capital and reducing economic cost of illness. The study reveals that there is high degree of disparity among the different districts of Assam in terms of health status.

Keywords: Health status, Determinants, Infirmity, WHO

COVID-19 PANDEMIC DISRUPTED EDUCATIONAL SYSTEM: MANAGEMENT STRATEGIES FOR SUSTAINABILITY

K.R.Padma

Assistant Professor, Department of Biotechnology, Sri Padmavati Mahila Visvavidyalayam
(Women's) University, Tirupati, AP.

Orcid no: 0000-0002-6783-3248

K.R.Don

Reader, Department of Oral Pathology and Microbiology, Sree Balaji Dental College and Hospital,
Bharath Institute of Higher Education and Research (BIHER) Bharath University, Chennai, Tamil
Nadu, India Orcid No: 0000-0003-3110-8076.

Abstract

What has to be done to recover from COVID-19 pandemic? This remains the main concern for all domains globally. The early lockdowns has devastated the educational system, which in turn led to psychological trauma in populace. Although, restrictions were implemented to stop the spread of the disease but entire country lost their freedom through social distancing activity. However, main domains affected mostly are educational system, small scale and large scale enterprises. There was drastic decline in economics and management measures must be taken to revive the economy. Catastrophe insists each country to renovate them to overcome the disruption caused by pandemic corona virus. The present Covid-19 pandemic has altered our working style, living at universal level. This paper currently focuses on the educational field and revealed how higher education institutions undergone immense revolutions. The whole educational system today is digitalized and sufficient training was provided to academicians in handling online platform with help of several educational Apps. These accelerated changes help the transformation in educational system in high schools, colleges and universities. Therefore, aim of this paper is to explain the readers about the accomplishments of this new technology, barriers they faced and finally management approaches along with highlighting future perspectives.

Key words: Online platform, Catastrophe, Educational Apps, Educational system, COVID-19

EFFECTS OF SEX AND GENDER ROLE EXPECTATIONS OF PAIN IN PREDICTING PAIN THRESHOLD AND TOLERANCE LEVEL: A CROSS-SECTIONAL STUDY AMONG THE URBAN SANTALS OF WEST BENGAL, INDIA

Arpita Santra

Senior Research Fellow, Biological Anthropology Unit, Indian Statistical Institute, Kolkata, India

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4452-7010>

ABSTRACT

Sex difference in pain perception in both clinical and experimental studies has been documented extensively. In addition, attention has been paid to “gender role”, a social role encompassing a range of behaviors and attitudes that are based upon a person's sex, is seen to influence the pain perception in terms of pain threshold (PPT) and tolerance (PPTo) level. The present study is aimed to evaluate the sex difference in PPT and PPTo levels between adult *Santal* males and females and the effects of sex and gender role expectations of pain on PPT and PPTo.

101 adult *Santal* tribal people (47 males and 53 females) living in the state of West Bengal, India participated in the present study. Both PPT and PPTo levels were measured on the right side of the body using a digital algometer. A questionnaire containing socio-demographic details and a modified version of the Gender Role Expectations of Pain Questionnaire (GREP) were used. Independent sample t test was used to compare the means of the continuous variables. Principal component analysis was employed to reduce the dimensions of GREP data. Hierarchical regression was applied to determine the effects of sex and gender role expectations of pain on PPT and PPTo level.

Males had significantly higher PPT and PPTo levels compared to females. Significantly more males also perceived that typical females are more sensitive to pain than the typical males. Hierarchical regression analyses revealed that sex was a significant predictor for PPT but gender role expectations of pain had no effect. In case of predicting PPTo, gender role expectations of pain had a significant association after controlling sex indicating individuals who perceived that they are more sensitive to pain and willing to report their pain, had lower PPTo level.

A significant sex difference was found in both PPT and PPTo levels. Gender role expectations of pain effected PPTo level but failed to show any association with PPT level. It indicates that certain gender role-related expectations predisposed them to perceive differently which influenced their physical pain perception.

Keywords: Gender role expectations of pain, Sex, Pain threshold, Pain tolerance, Santal.

**MAJOR IMPAIRMENTS AND HEALTHCARE UTILIZATION AMONG THE ELDERLY:
AN EVIDENCE FROM A RURAL AREA OF EASTERN INDIA**

Samarpita DEBNATH

Indian Statistical Institute, Kolkata 700108, India

ABSTRACT

Background: Population ageing is a demographic burden in a country like India, where social security systems are inadequate and governmental investment in public health sector is low. This accelerated demographic transition affects the health care utilization of the physically or mentally impaired elderly particularly among the rural areas. This study aims to assess the major impairments and the utilization of health care facilities among the elderly.

Material and Methods: This cross sectional study was conducted among a total of 501 elderly community-dwelling participants, aged 60 years and above, residing in rural Gram Panchayat areas of North 24 Parganas, a district of West Bengal, India. A pretested questionnaire was used to obtain socio-demographic data and major impairment was assessed using CDC HRQoL 'Healthy days measure' questionnaire. Sociodemographic data includes, age, sex, religion, marital status, education and economic engagement. Five items from 'Activity Limitation Module' out of 14 items of the scale were included for the study. A questionnaire for collecting nature and extent of health care practices utilizing different medical systems was specially design to serve the purpose of the study.

Results: Major impairments or health problems were reported by 347 (69.3%) individuals. Arthritis (16.4%) and back and neck pain (19.9%) were highly prevalent among them. About 64% of the elderly reported that they never sought treatment for their impairments. Binary logistic regression shows strong association between socio demographic characteristics, major impairments and medical treatment seeking. Statistically significant association was found between treatment seeking behavior, age and religion.

Conclusion: Public healthcare providers and policy makers need to focus on developing infrastructure of healthcare facilities relevant for elderly, particularly in rural areas of West Bengal, India.

Key words: HRQoL, Elderly health, Rural health

IMPLEMENTING OF INNOVATIVE ENERGY TECHNOLOGIES:

IMPACT ON PUBLIC WELFARE

Svetlana KUNSKAJA

Lithuanian Energy Institute, Laboratory of Energy Systems Research

PhD student in Economics

ABSTRACT

Recently, most countries are discussing on the implementation of climate change mitigation measures and new technologies to reduce emissions. Mitigating climate change through the transformation of energy and other industries is the focus of Europe's Green Deal – a package of measures to become the world's first climate-neutral continent by 2050. The energy sector is important for industry, commerce and the well-being of society, as well as for personal convenience and mobility. But its production and consumption are posing serious environmental problems: concentrations of greenhouse gases and air pollutants are increasing in the atmosphere, leading to climate change. The energy sector is considered a policy priority and is one of the main areas of development targeted by the Europe 2020 objectives, which aim to develop sustainable energy at European Union level by reducing the economy's dependence on fossil fuels and by shifting to resource-efficient and low-carbon technologies as the basis for a climate-neutral European Union policy. Innovative energy technologies can accelerate fundamental changes in our energy sector towards clean energy. In the development of a clean energy system, the active participation of consumers helps to create an energy-efficient culture combined with innovative technological solutions and initiatives, but the transition to a climate-neutral economy needs to be a sustainable one, i.e. socially equitable, and must not leave behind the most vulnerable in society. It is therefore important to study the impact of energy policy changes on public welfare in the context of the concept of public welfare content. Such an assessment would allow the identification of the groups of society that benefit or are harmed, and the advantages and disadvantages of the measures taken. Thus, the research results expand the knowledge on behavioural economics, which could help to explain how individual members of society, groups of people and society as a whole perceive energy policy initiatives, and the reasons that lead them to change, or not to change their behaviours. Moreover, the findings have significant implications for the direction of energy policy change, for the development of sustainable energy, sustainable societies and sustainable country. The purpose of this paper is to explore the main theoretical aspects of energy science, innovative energy technologies and public welfare by reviewing literature systematically.

Keywords: innovative energy technologies, sustainable energy, public welfare.

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

A STUDY ON THE HISTORICAL SIGNIFICANCE OF SIR SYED MUSEUM

SHOA FATIMA

(Research scholar)

Aligarh Muslim University

ABSTRACT

Sir Syed had a vision, a dream i.e. “the educational upliftment of his community”, to bring them from the darkness of superstitions, religious rigidness and casteism into the light of education. For this purpose Sir Syed does not only face the hardships and demoralization from the authorities but his own community was against his very idea of “English education” which made his struggles harder. Any individual may have crumble from the enormous backlash from everyone, but it only made Sir Syed’s resolve stronger. From the formation of scientific society to the ultimate result of formation of Aligarh Muslim University, the Sir Syed house which later converted into Sir Syed house museum, that house had a long relation with Sir Syed and his dreams and seen an very important aspects of formation stage of Aligarh Muslim University.

THE EVOLUTION OF THE POLITICAL THOUGHT OF RELIGIOUS GOVERNMENT IN THE DISCOURSE OF THE REVOLUTION IN IRANIAN SOCIETY, EMPHASIZING THE THOUGHT AND OPINIONS OF IMAM *KHOMEINI* FROM ﷲ BEGINNING TO THE END OF INTELLECTUAL LIFE

Vorya Shabrandi

Knowledge of Master of International Relations University of Guilan Iran

<https://orcid.org/0000-0002-6013-2115>

ABSTRACT

Among the issues that are not possible on the political thought of *Imam Khomeini* ﷲ, the ﷲ is and interpretation of *Imam Khomeini's* ﷲ movement ﷲ reference as well as a prominent religious leader, is not possible in politics without understanding his intellectual foundations. The nature of religious and divine political thought is a good criterion for explaining this idea, with the emphasis of *Imam Khomeini's* ﷲ thoughts and opinions from the beginning ﷲ the end of his intellectual life. Because of the years of experiences of *Imam Khomeini's* ﷲ struggle with tyranny and colonialism on the one hand, as well as the comprehensive and executive guidelines of a decade of Islamic rule on the ﷲ *Imam Khomeini's* political thought was based on the foundation of the Velayati-e F ﷲ theory (Guardianship of the Islamic Jurist) which, although a long history in Shia jurisprudence, was only in his intellectual-intellectual ﷲ them that was so widely expanded, flourished and as a model. Coherent political-religious, in the field of political and social practice, was presented to the revolutionary society of Iran. Explaining *Imam Khomeini's* works and statements, at least from the early years of the 1940s (specifically in the book *KASHFOL AL-SARRAR*, which was written and published in 1944) The thought of the jurisprudence of the jurisprudence in their intellectual-political poem was considered to be consolidated; Since the June 15, 1979 incident, *Imam Khomeini* ﷲ sought to launch a new framework for the future political and social life of the Iranian Muslim community by a more coherent and systematic plan for the jurisprudence of the ﷲ jurisprudence. It was thus that in February 1970, the Islamic Revolutionary Guards' thought in ﷲ Sheikh Ansari Mosque in Najaf in Najaf, which was quickly published and published as a book and was delivered to its audiences in Iran and abroad. It was on the basis of this idea that *Imam Khomeini* ﷲ presented an up-to-date strategy to expand the theory of the jurisprudence in the field of political action that the Islamic Republic's establishment of the government presented the post-revolutionary system of Iran in its content and republicanism. He guaranteed in the method. *Imam Khomeini* ﷲ had played a decisive role in expanding and updating political thought based on the theory of the jurisprudence of the jurisprudence, ultimately drafting the theory of the "divine jurisprudence" in the theory of the theoretical-intellectual bottlenecks in the subject. They created the government and the affairs of the Muslim community. Accordingly, the purpose of this study is to identify and explain the components of *Imam Khomeini's* political thought in the victory of the Islamic Revolution by emphasizing the discourse of the revolution in Iranian society. This article, while examining *Imam Khomeini's* political jurisprudential thought, seeks to explain the causes of *Imam Khomeini's* ﷲ success in establishing a new political system in accordance with his writings and writings. An examination of *Imam Khomeini's* ﷲ most important elements of political thought shows that the evolution of his thought from reform thought to revolutionary thought, *ijtihad*, as well as the implementation of Shia concepts in government, will bring this thought and form Islamic government. It's been. The belief and popular nature of the Islamic Revolution and the system arising out of it, on the one hand, made the hostility of the world

ruling power. (فكره) is article, the descriptive -analytical approach will explain why, the importance and necessity of religious political thought in the discourse of the revolution in Iranian society, with the emphasis on *Imam Khomeini's* thought and opinion from the beginning to the end of Imam Khomeini's intellectual life. In the thought of Imam Khomeini, while the nature of religious political thought in the discourse of the revolution is due to the ideological characteristics of the Islamic Revolution as a duty and duty and based on the basis of belief, it is also inevitable in terms of regional and international realities. On the other hand, from the point of view of Imam Khomeini in the nature of religious political thought, nations should be considered aimed at the comprehensive dimensions of the nature of religious political thought in order to meet the goals and interests of the Islamic Republic of Iran in the transnational environment. There are many evidences that show that when the Imam's political thought was not dynamic, the Iranian revolutionary system would have been faced with early political-intellectual and theoretical impasses from the very beginning. The Iranian people's revolution with Islamic content can almost say that it Suddenly had ended the life of the Pahlavi government, and now faced a new situation that requires solutions based on Islamic-Shia teachings and religious practices in various political, social, cultural, economic, and so on. It was soon revealed that the traditional Shia jurisprudence, in a position to the extent that there were numerous issues in various respects, (فكره) not be enough to be held accountable. It was in this context that Imam Khomeini's expanding political-theoretical views in various political, economic and social spheres in a gradual but continuous process made the process of establishment, strengthening and consolidating the position of the Islamic Republic with increasing capacity. From the outset, his role in establishing the "Islamic Republic" system, which was a clever and artistic combination of Islam and republicanism and offered a new model of politics and government to Iranian society, paved the way for the potential political impasses facing the country and the system. he opened. As the final formulation, regulation and approval of the Islamic Republic of Iran's constitution in 1979, which created a delicate balance between Islam and the revolutionary system of Iran and paved the way for institutionalization and formation of the country's executive and managerial structures in different ways, primarily. His pragmatic and forest eristic political-intellectual attitudes and perspectives and perspectives. At various stages of all the years leading up to the year 1990, *Imam Khomeini's* political interests and strategies played a decisive and first-degree role in resolving the problems and openings of the theoretical-thought-the-staircase of the Islamic Republic in various political, social and economic spheres. It was also in line with this goal that, with his proposal in 1989, the Expediency Council was formed, which, in addition to resolving the disputes of the government forces, was the advisory arm of the leadership on the issues of society and the system.

Keywords: Imam Khomeini, Religious Political Thought, religious government, Velayati-e Faqih(Guardianship of the Islamic Jurist), Revolutionary Discourse, Islamism Republican, Shia jurisprudence.

STRATEJİ KAVRAMI VE TÜRKİYE ANALİZİ (KIBRIS - MAVİ VATAN – EGE ADALARI)
STRATEGY CONCEPT AND ANALYSIS OF TURKEY

Doç. Dr. LEVENT AKSU

Balıkesir Üniversitesi, Burhaniye MYO, Pazarlama Bölüm Başkanı,
ORCID ID: 0000-0002-2298-0762

ÖZET

Bu çalışmada strateji, jeostrateji ve jeopolitik kavramlar doğrultusunda Türkiye üzerine analizler yapılmıştır. Dünya planetinde çok değerli ve jeostratejik bir yerde bulunan Anadolu coğrafyası üzerinde 7000 bin yıldır yaşayan Türk milleti bulunduğu konum itibarıyla çok önemli madenlere sahiptir. Dünyada herşey bir enerji ile sağlanmakta olup, insanoğlunun yeryüzünde var olduğu ilk günden bu yana hayatını korumak, idame ettirmek ve hayat standardını yükseltmek için olmazsa olmazdır. 21 yüzyılda dünyada büyük bir dönüşümün bir diğer önemli vechesi ise, enerji jeopolitiği ile ilgilidir. Enerji sektörü bütün dünyada hızlı bir dönüşüm içerisindedir. Atlantik merkezli bir enerji dünyasından, Asya-Pasifik merkezli bir enerji dünyasına doğru gidilmektedir. Jeostratejik konsept bu bölgeye doğru kaymaktadır. Sıklet merkezi artık 20. yüzyıldaki gibi Atlantik eksenli olmayacaktır. Türkiye, bu noktada iyi bir rol sahibi ve üst ligde söz sahibi olacak ülkeler arasına girebilecektir.

Strateji kavramını değişik açılardan tanımlayan devlet adamları, büyük askerler ve akademisyenler bulunmaktadır. Ayrıca değişik sosyal bilim dallarında bu kavram ilgili analizler ortaya konmuştur. Çok değişik perspektif ve çok farklı yaklaşımlarla strateji kavramı üzerinde analizler geliştirilmiştir. Devletler, hedef politikalar ve misyonlar ortaya koyarken, bu hedeflere en kısa zamanda ve en az hasarla “nasıl ulaşılacağı” konusunda cevaplar üretmek stratejinin konusunu ve önemini ortaya koymaktadır. Strateji kavramının özü itibarıyla, bugün bulunduğumuz yeri, yarın olmak istediğiniz yerle kalıcı ve somut bir biçimde bağlantılandıran entelektüel bir yapıdır. Bir devlet, milli güç unsurlarını (kaynaklarını), en uygun yer ve zamanda kullanarak ulusal çıkarlarını koruyacak politikaları belirlemek zorundadır. Milli menfaatler, devletin devamlılığı, milletin güvenliği, refah ve mutluluğu demektir.

Türkiye'nin var olma noktasında “Mavi Vatan”ın her bir zerresinin ve her bir km²'sinin bizim için çok değerli olduğunu unutmamız gereklidir. Bu bağlamda, mavi vatanımız hem üstüyle, hem de altıyla çok önemli değerleri ihtiva etmektedir. Ege adaları, Girit ve Kıbrıs'ın bizim denizlere açılma noktasında ve ülkemizin jeostratejik ve jeopolitik analizini yaparken dikkate almamız gerekli 3 önemli “**sıklet merkezi**” durumundaki stratejik hedeflerdir. Unutulmamalıdır ki, bu adalar ve topraklar geçen yüzyılın başlarında bizim kontrolümüzde olup, idaresi tarafımızdan yapılmaktaydı. Ayrıca Kıbrıs'ın üç kıtanın kesişme noktası üzerinde bulunması, bütün dünyanın gözünü buraya çevirmiştir. Çünkü çevresindeki deniz altında bulunan petrol ve doğalgaz yataklarının üzerine oturulmaya çalışılmaktadır. Bu noktada devlet ve millet olarak çok dikkat etmemiz gereklidir. Asla taviz verilmemelidir. Kıbrıs, 21. yüzyılda da

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

bu çok önemli stratejik konumunu sürdürecektir. Dünya enerji dağıtım merkezlerini kontrolü ve güvenliğini sağlamada başlıca bir üs konumuna sahip olan Kıbrıs, bu konumunu Ortadoğu ve Hazar petrol ve doğalgazı bitene kadar da sürecektir.

Anahtar Kelimeler: Strateji, Jeostrateji, Jeopolitik, Kıbrıs, Mavi Vatan, Ege Adaları, Petrol, Doğalgaz, Enerji Kaynakları, Bor ve Toryum.

ABSTRACT

In this study, analyzes were made on Turkey in line with the concepts of strategy, geostrategy and geopolitics. The Turkish nation, which has been living on the Anatolian geography, which is in a very valuable and geostrategic place on the world planet for 7000 years, has very important mines due to its location. Everything in the world is provided by an energy, and it is indispensable for preserving and sustaining life and raising the standard of living of human beings since the first day of existence on earth. Another important aspect of a major transformation in the world in the 21st century is related to energy geopolitics. The energy sector is in a rapid transformation all over the world. We are moving from an Atlantic-centered energy world to an Asia-Pacific-centered energy world. The geostrategic concept is shifting towards this region. The weight center will no longer be Atlantic-oriented as it was in the 20th century. At this point, Turkey will be among the countries that have a good role and will have a say in the upper league.

There are statesmen, great soldiers and academics who define the concept of strategy from different angles. In addition, analyzes related to this concept have been put forward in different branches of social sciences. Analysis on the concept of strategy has been developed with many different perspectives and different approaches. While states are putting forward target policies and missions, producing answers on how to reach these targets in the shortest time and with the least damage reveals the subject and importance of the strategy. At the core of the concept of strategy, it is an intellectual construct that permanently and tangibly connects where we are today with where you want to be tomorrow. A state has to determine policies that will protect its national interests by using the elements of national power (resources) in the most appropriate place and time. It means national interests, continuity of the state, security of the nation, welfare and happiness.

At the point of Turkey's existence, we should not forget that every particle and every square kilometer of the "Blue Homeland" is very valuable to us. In this context, our blue homeland contains very important values both above and below. The Aegean Islands, Crete and Cyprus are the 3 important strategic targets that we need to consider when we are at the point of opening to the seas and when we are making geostrategic and geopolitical analysis of our country. It should not be forgotten that these islands and lands were under our control at the beginning of the last century and were managed by us.

In addition, the fact that Cyprus is on the intersection of three continents has turned the eyes of the whole world here. Because it is trying to sit on the oil and natural gas deposits under the sea around it. At this point, we need to be very careful as a state and as a nation. It should never be compromised. Cyprus will maintain this very important strategic position in the 21st century as well. Cyprus, which has the position of a major base in controlling and securing the world's energy distribution centers, will maintain this position until the Middle East and Caspian oil and gas are finished.

Keywords: Strategy, Geostrategy, Geopolitics, Cyprus, Blue Homeland, Aegean Islands, Petroleum, Natural Gas, Energy Resources, Boron and Thorium.

“Stratejik etkenlerin çoğunu kendi safında bulunduran kimse daha savaşa girmeden karargahta kazanmış, bunların azını elinde tutan kimse daha savaşa girmeden yenilmiş sayılır. Hele hiç bulundurmayanların vay haline. Bu noktadan hareketle, yenen ile yenileni hemen görebilirsiniz.”

Sun Tzu

1. GİRİŞ

Dünyada herşey bir enerji ile sağlanmakta olup, insanoğlunun yeryüzünde varolduğu ilk günden bu yana hayatını korumak, idame ettirmek ve hayat standardını yükseltmek için olmazsa olmaz olan temel ihtiyaçlarının karşılanması ve bunların giderilmesi için en önemli kaynakların başında enerji ve bunun kullanımı gelmektedir. Bu bağlamda enerjisiz bir hayat düşünülemez. Enerji kaynaklarına sahip olmadan strateji üretilmez. Strateji için olmazsa olmaz enerji, teknik, güç, hedef, zaman, taktik ve kararlılıktır (Aksu, 2021:254).

21. yüzyılda iki argüman savaşların temel nedeni olarak görülmektedir; “din olgusu” ve “para-ekonomi” önemli savaş parametreleridir. Din olgusunun altında aslında, dini farklılıklar, radikal mezhepsel yapılanmalar ve kültürel kırılmalıklar bulunmaktadır. Aslında Samuel P. Huntington’un “medeniyetler çatışması” argümanı burada önem arz etmektedir. Huntington’a göre, gelecekte artık ülke sınırları ulus devletlerin siyasi sınırları olarak değil, kültür (dil, din, mezhep, soy, tarihi birliktelik vb.) ve medeniyet olarak ayrılmış yapılarının oluşum hatlarını göstereceğine inanmaktadır (Huntington, 2006:109-225). Bu bağlamda sınırların kültür ve medeniyet kavramları doğrultusunda yeniden çizileceği aşıkardır. Avrupa’nın I. ve II. Dünya Savaşları’nda Asya ve Ortadoğu için çizdiği suni haritalar bu yüzyılda önemini kaybedecektir. Dünya’yı yöneten hegemonik akıl bu unsurları kullanarak devletleri, toplumları ve toplum içi kesimleri birbiriyle çatışır hale getirmektedir. Amaç, silahlanmak, çatıştırmak, parçalamak, toplumları bir araya gelmeyecek şekilde düşman etmek ve borçlandırmaktır. Yeni dünya

düzeninin en önemli hedefi toplumları savaştırmak ve kendilerine bağımlı ve borçlu ülkeler yaratmaktır. Mustafa Kemal Atatürk'ün dediği gibi bir toplumun tam bağımsızlığı “ekonomik bağımsızlıktan” geçer, bunu sağlayabilmek için ülkeyi borçlandırmadan denk bir bütçe ile maliyesini güçlü bir şekilde tanzim etmektir (Aksu, 2021:208).

Dünya planetinde çok değerli ve jeostratejik bir yerde bulunan Anadolu coğrafyası üzerinde 7000 bin yıldır yaşayan Türk milleti bulunduğu konum itibariyle çok önemli ve çok değerli mineral ve madenlere sahip durumundadır. 21. yüzyılda sekiz önemli stratejik maden, ekonomik yapı ve faaliyetlerde etkisini hissettirecektir. Bunlara sahip olan ülkeler büyük ekonomik güç olarak karşımıza çıkacaktır. Bu sekiz önemli ve değerli maden; “altın”, “gümüş”, “bor”, “toryum”, “osmiyum”, “titanyum”, “lityum” ve “petrol ve bileşenleri”dir. Bu sekiz madenden altın ve gümüş ekonomik hayatta vazgeçilmez olarak önemini artıracaktır. Ekonomik olarak, altın birikimi yapmak önümüzdeki günler için çok önemlidir. Merkantilist dönemin iki stratejik ürünü (altın ve gümüş) bu yüzyılın vazgeçilmezi olacaktır (Aksu, 2020:120).

Burada ABD eski başkanı Barrack Hussein Obama'nın enerji ve strateji noktasında yaptığı analiz çok önemlidir. Obama'ya göre; “Enerji kaynaklarını kontrol edemeyen bir ulus, kendi geleceğini de kontrol edemez. ” (Pamir, 2016:25). Ünlü fizikçi Albert Einstein enerjiiyi şöyle açıklamaktadır; “Her şey enerjidir ve her şey yalnızca bundan ibarettir. Sahip olmayı istediğiniz gerçekliğin frekansına uyumlandığınızda artık yapacak bir şey yoktur; o gerçeklik size ait olur. Bundan başka bir yol yoktur. Bu felsefe değildir; bu fiziktir.” (Pamir, 2016:25).

21. yüzyılda en önemli ve stratejik madenlerinden ilki, “Bor madenleri”dir. Türkiye sahip olduğu bor rezervleri ve cevherlerinin kalitesi ile dünyanın en önde gelen ülkesidir. Bor mineralleri bazı alanlarda ham bor olarak kullanılmakta ise de genel olarak rafine bor bileşiklerine ve özel bor ürünlerine dönüştürüldükten sonra geniş alanda kullanılmaktadır. Bor mineralleri günümüzde cam sanayinden, deterjan sanayine, metalurji sektöründen tarım sektörüne, bilişim sektöründen yapay zeka formlarının alt yapısını oluşturan sinir ağlarına, uzay sektöründen ve nükleer uygulamalara kadar yaygın ve gün geçtikçe artan uygulamalara sahiptir. Bu stratejik özelliklerinden dolayı bor madeni Türkiye için büyük bir öneme sahiptir (Aksu, 2021:255).

21. yüzyılda stratekon (stratejik-ekonomik) bir mal olan bor minerallerinin Türkiye'nin geleceğinde oynayacağı rol tartışılmaz boyuttadır. Dünyada borun stratejik, teknolojik ve ekonomik önemi gün geçtikçe artmaktadır. Dünya bor rezervinin %72,3'üne sahip olan en önemli bor rezervleri Türkiye'nin batı bölgesindeki 6 ilinde (Balıkesir, Eskişehir, Bilecik, Manisa, Kütahya, Bursa'da) bulunmaktadır. Diğer önemli rezervler ise ABD, Rusya, Çin, Şili, Peru, Kazakistan, Güney Afrika Cumhuriyeti başta olmak üzere dünyanın çeşitli ülkelerinde bor rezervleri bulunmaktadır. Dünya bor rezervleri B₂O₃

bazında 369 milyon ton görünür, 807 milyon ton muhtemel ve mümkün olmak üzere toplam 1.176 milyar tondur. Bu rezervlerde Türkiye'nin payı % 72,3, ABD'de % 6,8 ve Rusya'da ise % 8,5'tir. Türkiye'deki bor rezervlerinin ömrü 567 yıl iken, dünyanın ikinci büyük rezerv ülkesi Rusya'da bor rezervleri 67 yıllık bir ömre sahiptir (Yenmez, 2009:59-60; aktaran bkz: Aksu, 2021:255).

Diğer bir değerli stratejik madenimiz, "Toryum"dur. Toryum, ilk kez 1828 yılında Norveçli mineralog Morten Thrane Esmark tarafından keşfedilmesine rağmen İsveçli kimyager Jons Jacob Berzelius tarafından tanımlanarak periyodik cetveldeki yerini almıştır. Element adını mitolojide savaş tanrısı olarak kabul edilen Thor'dan almıştır (Eroğlu ve Şahiner, 2017:20-21). Toryum, Dünya uranyum rezervlerine nazaran toryum rezervleri bir kaç yüz kat daha fazladır. Bu, toryumun enerji üretimi açısından stratejik önemini göstermektedir. İnsanlığın enerji gereksinimini binlerce yıl karşılamaya yetecek toryum rezervi dünyada mevcuttur. 2016 verilerine göre dünyada bilinen toplam toryum rezervinin yaklaşık 6,38 milyon ton olduğu ve ortalama % 6-7 civarında toryum içerdiği tahmin edilmektedir. Rezervler ağırlıklı olarak Hindistan, Brezilya, Avustralya, ABD ve Türkiye'de bulunmaktadır (Eroğlu ve Şahiner, 2017:20-21).

Nükleer enerji kaynağı olan "toryum" bakımından Türkiye'de oldukça ciddi rezerv kaynağı bulunmaktadır. 2019 verilerine göre, dünyada en fazla rezerve Hindistan (846 bin ton ve %15.7 lik bir orana) sahiptir. Türkiye, ikinci büyük toryum rezerv kaynağına sahip olduğu tespit edilmiştir. Türkiye, 744 bin ton toryum rezervi ve %13.8'lik oranı ile ciddi bir paya sahiptir. Dünya toplam rezervi 6.38 milyon tondur (Kavaz, 2021:62-63). Ülkemizde toryumun çıkarılan yerlerini belirtmek gerekirse; Eskişehir-Sivrihisar-Kızılcaören, Malatya-Hekimhan-Kuluncak, Kayseri-Felâhiye, Sivas, Diyarbakır ve Burdur-Çanaklı sahalarında ve en önemlisi Isparta ile Burdur arasında ciddi bir miktar toryum, monazit ve torobastnazit minerallerinin kafes yapısında bulunmaktadır. Toryum kompleks cevher yataklarında, yaklaşık 380.000 ton görünür ThO₂ (thorite) rezervi saptanmış olup, bu rezervin tenörü %0,21 ThO₂ (thorite) dir. Söz konusu bölgede bor üretim havzaları da bulunmaktadır. Türkiye'de bulunan miktar dünyadaki Toryum miktarının %6-8'i arasındadır. Bu oran bazı kaynaklarda %15-16 oranında olduğudur. Kesin bir rezerv kaynağı bilinmemektedir. Toryum ticaretine bakıldığında; toplam dünya ithalatında en büyük alıcı %99,7'lik pay ile Çin'dir. Diğer alıcılar ise; Japonya, İspanya ve Rusya'dır. Türkiye, nükleer enerji hammaddesi olan toryum açısından önemli bir potansiyele sahiptir ve zenginlik sınıflandırmasında toryum madenimiz çok zengin madenler sınıfında bulunmaktadır (Eroğlu ve Şahiner, 2017:20-25). Yatağın tamamında yapılacak sondajlı çalışmalarla bu rakamın, iki katına çıkması olasıdır. Toryum cevherinin zenginleştirilmesiyle ilgili teknolojik altyapı sorunları bulunmaktadır. Toryum uzay çalışmalarında enerji olarak, pil olarak, ülkelerin enerji gereksinimlerinde, örneğin, Toryum Santralinden elde edilecek enerji ile Türkiye'nin 100-150 senelik ihtiyacı karşılanabilecektir. Hatta bu

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

elde edilen enerjiyi Balkanlara, Kafkasya'ya ve Ortadoğu'ya satmamız mümkün olabilecektir (Aksu, 2021:259-260).

21 yüzyılda dünyada büyük bir dönüşümün bir diğer önemli vechesi ise, enerji jeopolitiği ile ilgilidir. Enerji sektörü bütün dünyada hızlı bir dönüşüm içerisinde. Atlantik merkezli bir enerji dünyasından, Asya-Pasifik merkezli bir enerji dünyasına doğru gidilmektedir. Jeostratejik konsept bu bölgeye doğru kaymaktadır. Sıklet merkezi artık 20. yüzyıldaki gibi Atlantik eksenli olmayacaktır. Türkiye bu noktada iyi bir rol sahibi ve üst ligde söz sahibi olacak ülkeler arasına girebilecektir. Diğer taraftan, konvansiyonel olmayan petrol ve gaz keşif ve üretimleri, enerji ithalatçısı önemli ülkelerin enerji ihracatçısı haline gelmesine yol açmıştır (Kalkınma Bakanlığı, 11. Kalkınma Planı, 2018:1-2).

Bir ülkenin büyük enerji kaynaklarına, güçlü bir beşeri sermaye yapısına, köklü bir kültürel alt yapıya ve geniş bir coğrafya analizine sahip toplum ve devletler; strateji belirleme ve üretmede, stratejik politikalarıyla çevresel etki oluşturmada ve dünya siyasetine yön vermede söz sahibi olacak en önemli kazanımlardır.

21. yüzyıldan itibaren enerji politikalarında yaşanan değişim ve dönüşümler enerji yoğunluğunda geçmiş yıllara göre daha önemli gelişmeler izlenmektedir. 2010'dan beri dünya ekonomisindeki enerji yoğunluğu yılda ortalama %2,1 oranında düşmüştür. Bu değer, 1970 ve 2010 arasındaki ortalama %1,3 olan enerji yoğunluğu iyileşmelerinden daha iyi bir seviyeyi temsil etmektedir. Küresel enerji sistemi; kaya gazı ve petrol üretiminin ulaştığı şaşırtıcı aşama, OECD harici ülkelerdeki ekonomik büyüme ve enerji talebi artışı, kadim enerji güzergâhları üzerindeki fay hatlarının kırılabilirliği gibi faktörlere bağlı olarak bir taraftan coğrafik bir kaymaya maruz kalmakta, diğer yandan jeopolitik dengeleri etkilemektedir. Bugün Doğu-Akdeniz'de, Ege'de, Karadeniz'de yapılan petrol, doğal gaz ve likit gaz sistemlerine ait sismik araştırmalar ve çıkartmalar bu bağlamda çok önemli stratejik adımlardır. Türkiye, 2020'de Batı Karadeniz açıklarında 415 milyar metreküp civarında doğal gaz keşfi gerçekleştirmiştir. Doğu Akdeniz havzasında bulunan kaya gazı ile birlikte LNG olarak dünya piyasalarına sunumu önemli bir gelişmedir (İnat, 2021:31-32). Türkiye'nin de bu bağlamda küresel oyuncu olma yolunda ilerlediğini göstermektedir. Önemli küresel oyuncular açısından enerji üretimi ve sahip olunması, dış politika yaklaşımlarında sadece bir "alt başlık" olarak değil, doğrudan doğruya bir "dış politika eksen ve büyük ekonomi aktörü" olma yolunda ciddi adımlar atıldığını göstermekte ve stratejik öncelik olarak ele alınmaktadır (Kalkınma Bakanlığı, 11. Kalkınma Planı, 2018:7-8).

21. yüzyılda Türkiye'nin dünya arenasında söz sahibi olabilmesi için kendi silahını ve silah teknolojisini üretmek artık kaçınılmaz olmuştur. Türk Dünyasının her toprağında kendi milli silah ve savunma sanayi fabrikalarını kurmak elzem haline gelmiştir. Onun için bu silah sistemlerini birlikte üretip, birlikte kullanmak ve geliştirmek temel strateji politikamız olmalıdır. Artık gün Türk Dünyasının birleşme, üretme ve teknolojiyi geliştirme günüdür. Bu kutsal görevleri yapmak ve birlikteliği her alanda

oluşturmak, atalarımıza olan namus ve şeref borcumuzdur. Türkiye'nin güçlü olmasını istemeyen ülkelerin (ABD, Almanya, Fransa, İngiltere, Kanada vb.) silah alt yapısını ve teknolojisini sağlayacak ürünlerin satışına ambargo koyarak, elini kolunu bağlayacak politikaları gündemlerinin ilk sırasına koymuşlardır. Bugün bu batılı devletlerin yaptığı engellemelere ve ambargolara rağmen kendi silahını kendin yap düşüncesinden hareketle, Havelsan, Roketsan, Tusaş, Tübitak-Sage, Aselsan, Baykar, Askeri Tersaneler, Milgem, yerli özel sektörler vb. kurumlar tarafından ortaya konan 750-800 civarında planlanmış ve programa alınıp, üretilen tüm silah sistemleri ve projelerinin % 80-85'ler mertebesinde milli üretimlerle yapılması, Türk savunma sanayinin gücüne güç katmaktadır (Aksu, 2021:208).

21. yüzyılda yeni bir oyun oynanmaktadır. Türkiye'yi çevre ülkeleriyle tehdit ve çatışma ortamına sokulmaya çalışılmaktadır. Bu bağlamda “Sarmalama-Çevreleme Politikasına” gidilmektedir. Bu çevrelemeyi kırmanın yolu, “güçlü bir devlet”, “güçlü bir toplum” ve “güçlü bir beşeri sermaye” yapısıyla mümkün olacaktır. Güçlü bir beşeri sermaye ordusuna sahip olabilmek için, çok iyi eğitim almış, sağlıklı, teknik ve kültürel donanımlarla tüm fertlerimizi ayırt etmeksizin yetiştirmektir. Güçlü devlet, borçlanmadan denk mali bütçesiyle ve sağlam milli üretim yapısıyla mümkün olur. Güçlü toplum ise, güçlü bir devletin önemli bir ferdi olduğunu hissettirecek, bu duygu ve düşünceler içerisinde insanını yetiştiren, öğreten ve nitelik kazandıran bir toplum yapısının oluşturulması ve bunun yanında devletinde her bir ferdin refahını, huzurunu ve güvenliğini sağlayacak bir şekilde yasalarla ve imkanlarla koruma altında olmasını mümkün kılmaktır (Aksu, 2021:208-209).

2. STRATEJİ KAVRAMI VE ANALİZLERİ

Strateji kavramı ile ilgili pek çok tanımlama yapılmıştır. Strateji kavramının ilk olarak ne zaman üretildiği bilinmemektedir. Bütün devlet adamları ve büyük komutanlar stratejiye hem anlam kazandırmışlar, hem de stratejinin bir “düşünme yöntemi” olduğunu göstermişlerdir (Mütercimler, 2006:37). 1970'lerden itibaren sosyal bilimlerde kullanılmaya başlayan strateji kavramı; sevk etme, yönetme, gönderme, götürme, analiz etme, gütmeye anlamlarında kullanılmaktadır (Güçlü, 2003:2; Ayrıca bkz: Okkan ve Dayangaç, 2020:15). Strateji, her şeyden önce bir problem çözme işlemidir (Bayır, 2014:25). Strateji kavramını değişik açılardan tanımlayan devlet adamları, büyük askerler ve akademisyenler bulunmaktadır. Ayrıca değişik sosyal bilim dallarında bu kavram ilgili analizler ortaya konmuştur. Çok değişik perspektif ve çok farklı yaklaşımlarla strateji kavramı üzerinde analizler geliştirilmiştir.

Napoleon Bonaparte göre strateji kavramı; “*zamanı ve mekanı kullanma sanatıdır.*”, Carl Von Clausewitz'e göre; “*çarpışmanın savaşın amacına ulaşmak için kullanılmasıdır.*”, Helmuth Von Moltke'e göre; “*bilginin günlük hayata uygulanması, orijinal bir düşüncenin değişen olaylara uygun biçimde geliştirilmesi, en zor şartlarda faaliyet sanatıdır.*”, Antoine Henri Jomini'ye göre; “*harita üzerinde savaş yapma sanatı ve kuvvetlerin büyük kısmını hareket bölgesinin önemli bir noktasına*

getirme sanatıdır.”, B.H. Liddell Hart’a göre; “politik amaçlara ulaşmak için askeri imkanların dağıtılması ve kullanılması sanatıdır.” Ve Arthur F. Lykke Jr. göre; “sonuçlarla yöntemlerin ve araçların toplamı olarak” tanımlamışlardır (Eslen, 2005:72-81). Colin S. Gray ise; askeri gücü politik amaçla ilişkilendiren bir köprüdür (Gray, 1999:1) diye tanımlama yapmıştır. Gregory Foster ise; en nihayetinde son karar olarak gücü kullanma sanatıdır (Foster, 1996:111-115). Yani gücün akıllıca kullanımınıdır. Neyi nasıl yapma çabası ile elde edilmesi gereken hedeflerin etkili biçimde başarılmasının kılavuzudur (Okkan ve Dayangaç, 2020:17-18). Bu tanımlamalardan stratejinin altı önemli ayağı bulunmaktadır.

Strateji = Güç + Konsept + Hedef + Zaman + Taktik + Kararlılık

Bu kavram, etimolojik açıdan ele aldıklarında “generallik sanatı” anlamına gelen “strategos” sözcüğüne dayanmaktadır. Diğer bir kavram analizine göre, savaş sanatından elde edilen kazanım olarak ifade edilir. Strateji, taktik kavramının bir üst perdesidir. Bu kavram genel olarak “orduyu sevk ve idare etmek” anlamında kullanılmaktadır (Özkaya, 2019:20). Devlet stratejisinde bir planın amacına ulaşabilmesi için, tüm etken olan faktörlerin tek tek belirlenip hesaplanması, hedef ve misyona yönelik olarak tüm kaynakların, tekniklerin ve materyallerin doğru ve bilinçli bir şekilde kullanmaya çalışmak şeklinde tarif etmek mümkündür. Devletler, hedef politikalar ve misyonlar ortaya koyarken, bu hedeflere en kısa zamanda ve en az hasarla “nasıl ulaşılacağı” konusunda cevaplar üretmek stratejinin konusunu ve önemini ortaya koymaktadır. Mütercimler’e göre; strateji kavramının özü itibarıyla, bugün bulunduğumuz yeri, yarın olmak istediğiniz yerle kalıcı ve somut bir biçimde bağlantılandıran entelektüel bir yapıdır (Mütercimler, 2006:41). Bu entelektüel yapıyı bir ülkede oluşturamazsanız, o ülkede strateji geliştirmeniz ve projeksiyon oluşturmanız mümkün değildir.

Strateji kavramının temel özelliklerini belirtmek gerekirse (Eslen, 2005:72-81; Mütercimler, 2006:37-57; Toptaş, 2011:2; Okkan ve Dayangaç, 2020:19);

- Strateji içinde barındığı unsurlar nedeniyle çok karmaşık, kompleks bir süreç zincirinden oluşur.
- Strateji yapı itibarıyla dinamik bir durumdur.
- Strateji sebep-sonuç ilişkilerinin ve entelektüel bilgi yapısının harmanlanmasıyla elde edilen çok fonksiyonlu bir yapıdır.
- Strateji özü itibarıyla ve kuralları gereği, kültürel, sosyal ve doğal yapısı bakımından evrensel nitelikleri içinde barındırmaktadır.
- Strateji bir projeksiyon analiz sürecidir. Uzun vadeli özellikleri taşımaktadır.
- Strateji analizinde etki eden bir faktörün, diğer faktörleri de etkileyeceğinden, yapılan bir taktik hatanın, stratejinin tümünü olumsuz olarak etkileyeceği aşikardır.
- Stratejide sıklet merkezini iyi belirlemeniz gerekmektedir.

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

- Stratejide amaç, araç ve yöntem arasında iyi bir tahlil ve öngörü oluşturmanız gerekir.
- Stratejiyi belirlerken hedefinizi ve gücünüzü iyi bir tahlile ihtiyacınız vardır.
- Stratejinin uygulanması sürecinde istenilen hedefe ulaşma ve başarılı olma noktasında yapılabirlik durumu, uygunluk durumu ve fayda-maliyet analizine değer olup olmama durumu önem arz etmektedir.
- Strateji bir öngörüdür. Stratejik öngörü ile birlikte bugünden yapılan analizlerle, yarın nerede olacağımızı ve nasıl o noktaya geleceğimizi belirleme süreçlerini barındırır.
- Strateji geliştirme bir hesap ve denkleme dayalıdır.
- Strateji statik değil, dinamik bir süreçtir. Stratejinin geliştirilmesinde rol oynayan iç ve dış etkenler zamanla değişir, etkileri azalır veya çoğalır.
- Strateji bir kriz yönetimi değildir. Krizde tedbir alma ve kriz önleme yöntemleriyle karıştırılmamalıdır.
- Strateji reaktif değil proaktif olmalıdır. Şartların oluşmasını beklemek yerine şartları oluşturmayı amaçlamalıdır.
- Strateji rasyonel davranmayı ve önyargısız olmayı gerektirir.
- Stratejinin başarısı uygulanma iradesine ve kararlılığa bağlıdır. İrade oluşturma ve başarıya ulaşmada kararlılık politikanın (akılcı hareketler ve optimal dengeler altında) sorumluluğunda yapılır.
- Stratejinin üç önemli ayağı vardır. Güç, zaman ve coğrafyadan müteşekkildir.

Ulusal değerler, bir devletin karakterini belirleyen, politik sistemine ve sosyal düzenine yön veren hukuki, moral ve ekonomik değerlerdir. Ulusal güç, bir devletin ulusal çıkarlarını korumayı ve geliştirmeyi sağlayan ulusal hedeflerin elde edilmesi amacıyla kullanabileceği araçların toplamıdır. Ulusal gücün temel unsurlarını 11 maddede belirtmek mümkündür (Eslen, 2005:170-184);

- Coğrafi Güç,
- Nüfus Gücü,
- Ekonomik ve Finansal Güç,
- Bilimsel ve Teknolojik Güç,
- Askeri Güç,
- Politik ve Diplomatik Güç,
- Psikolojik ve Sosyal Güç,
- Kararlılık ve Akli İrade Gücü,
- Zaman ve Mekan Konsepti,
- Akılcılık ve Vizyon,
- Entelektüel Sermaye ve Bilgiyi Kullanım Gücü,

Bir ülkenin ulusal güvenlik politikası, ulusal güvenlik stratejileriyle olur. Buna büyük strateji de denmektedir. Büyük stratejinin amacı, ulusal hedeflere ulaşmaktır. Ulusal hedefler için ulusal değerler ve milli menfaatler öncelik oluşturur. Ulusal hedeflere ulaşabilmek için dört temel strateji benimsenir (Eslen, 2005:98).

- Askeri Strateji,
- Politik-Diplomatik Strateji,
- Ekonomik Strateji,
- Psikolojik Strateji.

Günümüzde futbol oyununun stratejisini ve taktiğini daha iyi anlatabilmek için bir örnek vermek gerekirse; bir futbol takımının 4-4-2, 4-1-4-1, 4-3-2-1 veya 3-5-2 gibi sahada dizilimi ile sahaya çıkması adı üzerinde bir “taktik” dizilimidir. Takımın bu taktik dizilimi esnasında hücum yapacağı kombinasyonlar “stratejik” analizleri içerir. Burada strateji çok gol atarak maçı kazanmaktır. Amaç ne olursa olsun kazanmaktır. Bu yolda yapılan herşey mübahtır. Amaç goldür ve ne kadar çok gol atılırsa kazanma durumu ortaya çıkar. Bunun için stratejiyi belirlerken, gollerin nasıl ve ne şekilde atılacağı konusunda taktikler geliştirmektir. Kanat akınlarıyla mı, ortadan direk akınlarla mı, veya geriden uzun paslarla gibi pek çok kombinasyonlar denenmektedir. Maç kazanmak stratejiyi oluştururken, maçı kazanma da gerekli unsur olan golü atmak için yapılan düzenlemeler taktiği meydana getirir. Teknik ise, burada topu kullanacak insanın yetiştirilmesi ve gol atma becerisinin ortaya konmasıdır. (Özkaya, 2019:21-22).

Burada “**tekamül (ilerleme)**”, “**teknik**”, “**taktik**”, “**teşkilatlanma**”, “**terbiye**”, “**teçhizat**”, “**tedrisat**”, “**takat (güç)**”, “**toprak**” ve “**tefekür**” olmak üzere “**10 T**” stratejik planlamanın oluşturulmasında ve geliştirilmesinde önem arz eden olgulardır. Günümüzde bilim ve bilimin gelişmesine imkan sağlayan teknolojik ilerlemenin hızlanması, daha önce elinizde olan teknik ürünlerin ve bilgilerin geri kalmasına sebebiyet verebilmektedir. Bu durum yeni stratejik analizleri üretebilmenizi ve geliştirebilmeniz mümkün olmaya bilmektedir. Strateji, taktik ve teknik ile güç kazanmaktadır. Günümüzde stratejinin üst boyutuna “grand strategy” denilmektedir (Özkaya, 2019:21-22).

Stratejiyi belirleyen en önemli unsur, siyasal gücün ve iktidarın çevresel olarak ortaya koyduğu güç, zaman ve mekan yoluyla belirlediği argümandır. Stratejik analizde, önce mevcut durumun fotoğrafı çekilir, neredeyiz ve strateji ile nereye varmak istiyoruz. Ne olmak istiyoruz ve hedeflere ulaşmada önemli olan vizyon ve misyon araçlarının belirlenmesi gelmektedir (Schwanfelder, 2015:67-68). Daha sonra stratejik amaçlar ve stratejik haritalar belirlenir. Bu tahlil strateji piramidinin oluşumunda ve gitmek istediğimiz yere ulaşmada önemli bir argümandır. Temel değerler ve stratejik unsurlar belirlenir. Bu doğrultuda uygulanacak taktikler ve analizler stratejik amaçlara ulaşmada başarımızı ortaya koymaktadır. En sonunda, stratejik sonuçlar ile sonuçların değerlendirilmesi ve durum tahlilleri elde

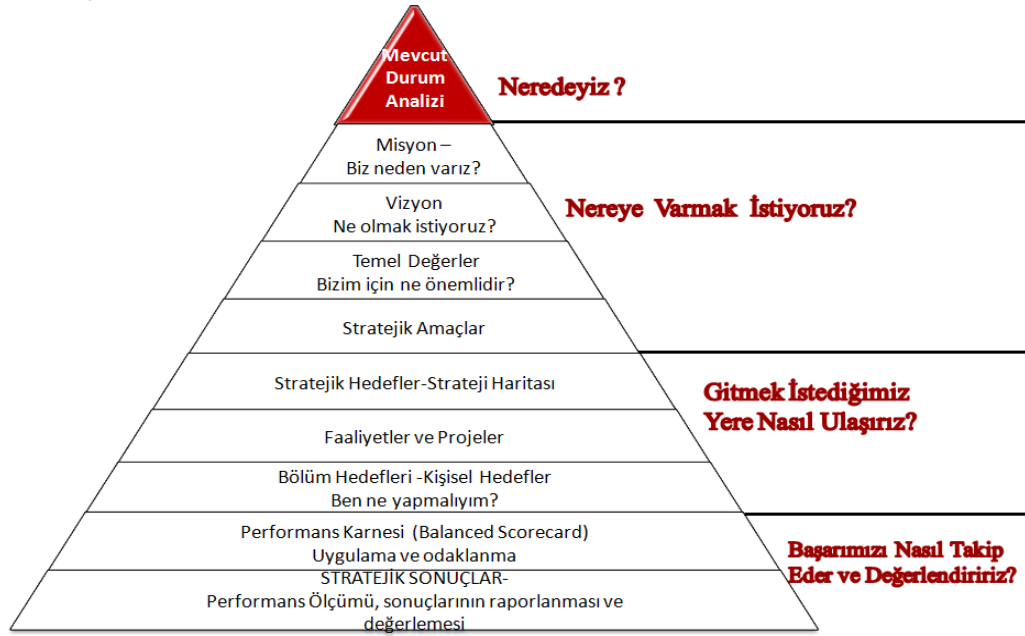
edilir. Strateji de risklerin tespiti ve çözüm tedbirlerinin belirlenmesi stratejinin başarısı için önem arz etmektedir.

Stratejik planlama süreci, bulunulan ve varılmak istenen noktalar ile noktalara giden yolların belirlendiği süreçtir (Okkan ve Dayangaç, 2020:23). Bu süreç bir takım soruları ve sorunları gündeme getirmektedir.

- Neredeyiz ?
- Nereye Ulaşmak İstiyoruz ?
- Gitmek İstedığımız Hedeflere Nasıl Ulaşabiliriz ?
- Başarı ve Zafer Nasıl Elde Edilir ?

Şekil 1: Strateji Piramidi

Strateji Piramidi

Kaynak: <http://www.demetekin.com.tr/strateji-piramidi/erişim tarihi:05.04.2021>.

Stratejik öngörü, “neredeyiz” sorusuna cevap arayan bir kavramdır. Stratejik öngörü, zaman içinde nerede olduğumuzu anlamak, bulunduğumuz konum ve şartların gelecekteki anlamını belirlemek amacıyla kullanılan geleceğe yönelik tahminleri içeren bir kavramdır. Stratejik öngörü ile strateji oluşturma birbirine benzeyen ama çok farklı iki kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Strateji oluşturma daha çok bilinen bir hedefe ulaşabilmek için kullanılacak yol ve yöntemlerdir. Stratejik öngörü ise, günümüz koşullarında tanımlanan hedefin, belirli zaman dilimleri ötesinde alacağı şekli yorumlama ve analizi üzerine dayalı bir kavramdır (Okkan ve Dayangaç, 2020:24-25). Diğer bir ifadeyle, “Stratejik öngörü, geçmişten gelip bugün var olan ve geleceği etkilemesi olası eğilimleri göz önüne alarak, geleceğe yönelik stratejik planlama yapılmasını sağlar.” (Mütercimler, 2006:204-205). Stratejik

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

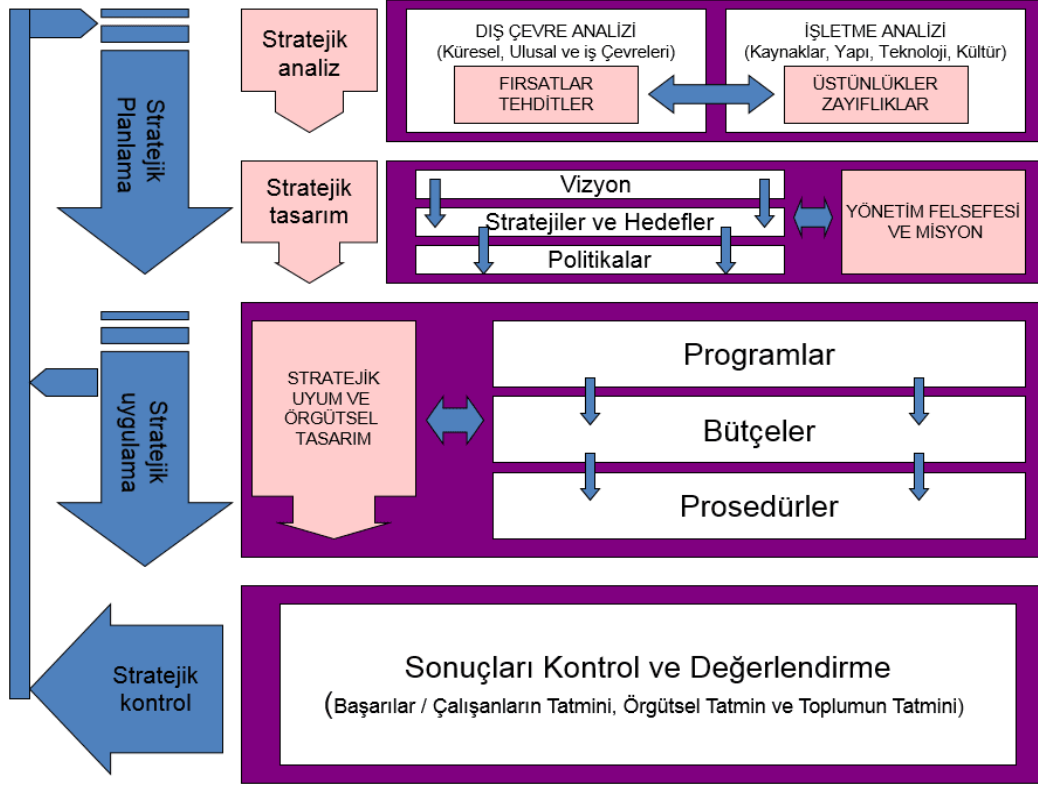
öngörüler, gelecek senaryoları ile anlam kazanır. Bunun için fütüristler, senaryo yazarları, think-tank kuruluşları, gelecek planlama analistleri ve komplo teorikçileri bu öngörülerin oluşturulmasında ciddi katkıları vardır. Bu konuyla ilgili olarak yeterli entelektüel ve beşeri sermayemiz yoktur. Ülkemizin tüm eğitim kurumlarında bu alanla ilgili önemli yatırımlar yapmak ve insan yetiştirmek asli görevimiz olmalıdır.

Strateji, bir ülke, bir şirket veya bir kurumun organizasyonları ile faaliyetleri arasında uygunluk yaratmaktır. Stratejinin başarısı, bir çok şeyi planlı, organize ve başarılı şekilde iyi yapmakla ilgilidir. Eğer faaliyetler arasında uygunluk yoksa, özgün bir strateji söz konusu değildir ve sürdürülebilirlik ihtimali çok düşüktür. Aslında strateji, oyunu kuralına göre oynamayı gerektirmektedir. Stratejide, meydana gelen sık değişiklikler başarıyı düşürürken, kurumsal uyumsuzluklar ve işlevler arasındaki tutarsızlıktan kaynaklanmaktadır. Bu durum hedefe ulaşmak bir yana organizasyonun devamı konusunda ciddi kayıplara neden olur (Porter, 2016:41-42).

Strateji, her şeyden önce bir problem çözme işlemidir. O halde öncelikle problem belirlenmelidir (Akad, 2013:24). Problem belirlendikten sonra, “Ne yapılacak” sorusu sorulmalıdır. Bu husus “Hedefi” belirleyecektir. Hedefler belirlendikten sonra “Kaynaklar” incelenmelidir. Kaynaklar denilince eldeki tüm mevcut unsurları içermelidir. Kaynaklar da belirlendikten sonra “Nasıl” sorusu sorulmalıdır. Bu sorunun cevabı izlenecek yöntemleri ortaya çıkaracaktır. Yöntemlerden en başarılı olunacak şık, uygulanacak karar olarak seçmek gerekmektedir. Sonuç olarak strateji, belirlenen hedef doğrultusunda yeni bir sonuç oluşturmaktır. Strateji uzmanı, geleceğe dair planlamalar ve çalışmalar yapar, gelecekte oluşturmayı tasarladığı hedef için çözümler arar ve ortaya koyar ve strateji bu bağlamda gelecekte nerede olunacağını ve bu doğrultuda geleceği şekillendirir (Bayır, 2014:25-26).

Stratejiyi yöneten idareciler, hedefi belirlerken ve hazırlık sürecinde ülkenin veya organizasyonun güçlü ve zayıf yönlerini çok iyi bilmelidir. İdareci, kendi ekibinin ve rakibinin potansiyelini ve gücünü kavradıktan sonra doğru koşulları yaratabilir. Böylece stratejiler ve eylemler gelişir. Sun Tzu’ya göre; “eğer bir analiz iyi bir temele dayanıyorsa, bir strateji için gerekli olan temel de böyle bir eylemle başarıya ulaşır.” (Schwanfelder, 2015:69). Yine Sun Tzu’ya göre, “Yüz çarpışma da yüz zafere ulaşmak bilgeliğin son aşaması değildir. En iyi olasılık, düşman saldırılarını savaşmadan kırmaktır.” (Schwanfelder, 2015:70).

Tablo 1: Strateji Yönetimi ve Stratejik Planlama

Kaynak: <https://www.vizyonder.org.tr/stratejik-plan-hazirlama-danismanligi>; erişim tarihi: 05.04.2021.

Bir devlet, milli güç unsurlarını (kaynaklarını), en uygun yer ve zamanda kullanarak ulusal çıkarlarını koruyacak politikaları belirlemek zorundadır. Milli menfaatler, devletin devamlılığı, milletin güvenliği, refah ve mutluluğu demektir. Milli hedefler, ele geçirildiklerinde milli menfaatlerin gerçekleştirilmesini sağlar (Babüroğlu, 2016:112-113). Stratejide yapılan hatayı taktikle düzeltemezsiniz (Aksu, 2013:50).

Elif H. Kılıçbeyli'nin strateji ile ilgili şu tespiti oldukça önemlidir: *“Bir ülkenin eline geçtiği zaman bu ülkenin gelecekte icra edeceği her türlü harekatta kazanacağı ve kabiliyetin değerinin ölçüsünü; bahse konu toprağı kaybeden ülke için tecavüze karşı koymada sahip bulunduğu olanak ve yeteneklerinin uğrayacağı kayıpların ölçüsü ifade eder.”* (Kılıçbeyli, 2004:26). Bu bağlamda değerlendirecek, Mavi Vatan, Girit, Ege Adaları, Kıbrıs Adası stratejik açıdan bizim için çok önemlidir. Çünkü bu topraklar Türkiye'nin dünyaya çıkış noktalarıdır. 20. Yüzyılın başında bu saydığımız yerler İstanbul'dan (payitaht) vali atanarak yönetilen topraklarımızdı. 500-550 yıl boyunca hükümlerimizde kalmış, stratejik topraklardır. Girit adası, Kıbrıs adası ve Rodos adası ile Türkiye'nin Akdeniz'de nefes almasının ve dünyaya açılmasının önü kesilmeye çalışılmaktadır. Tabi ki “Mavi Vatan” olarak adlandırdığımız bölgenin (denizin) altında yatan değerli miktarda petrol ve doğalgaz rezervlerinin bulunması ve Türkiye'nin bu enerji kaynaklarına sahip olunmasının önüne geçmeye çalışılmaktadır.

Harita 1: Türkiye ve Mavi Vatan

3. JEOSTRATEJİ VE JEOPOLİTİK KAVRAMLARI VE TÜRKİYE ANALİZLERİ

Jeostrateji kavramı, stratejik açıdan coğrafi unsurların incelenmesini ve stratejik sonuçların çıkarılmasını kapsar. Stratejiyi; politik ve askeri anlamda strateji olarak ayırmak ve ikincisinin, son tahlilde birincisine bağlı olabileceğini söylemek olasıdır. XX.yüzyıl başlarında, ekonomik, siyasi ve coğrafi faktörlerin stratejiyi etkilediği geniş şekilde kabul görmüş ve stratejinin zaman ve gereksinmelere göre uydurulması gerektiği belirtilmiştir. Jeostrateji terimi, ilk defa Alman Jeopolitik Enstitüsü'nün çalışmaları sırasında, stratejik makamların dünya coğrafyası hakkında ihtiyaç duyabilecekleri bilgileri toplayıp değerlendirme anlamında kullanılmıştır.

Jeostratejiyi açıklayan bir kaç tanım vermek gerekirse; **“Bir devlet, ülkesinin ve çevresinin üzerinde bulunduğu bölgenin coğrafi, hidrografik, meteorolojik ve iklim özellik ve olanaklarından askeri harekatta stratejik komuta kademelerine yararlanması bilimidir. Yani coğrafi etmenlerin ülkelerin askeri stratejileri üzerindeki etkilerini inceleyen bilimdir. Politika-strateji-coğrafya faktörlerine dayanan çalışmaları birleştirme ve bu birleşmeden askeri stratejik harekatta faydalanma bilim ve sanattır.”** (<http://www.serenti.org/jeostrateji-ve-turkiyenin-jeostratejik-konumu/> erişim tarihi: 17.07.2017). Diğer bir tanıma göre ise; **“Ulusal siyasi hedeflere ulaşmak için, büyük askeri kuvvetlerin nerede, ne zaman, nasıl bir biçimde kullanılacağını düzenlemek biçimidir.”** (<http://www.serenti.org/jeostrateji-ve-turkiyenin-jeostratejik-konumu/> erişimtarihi:17.07.2017). Diğer bir tanımda bu konu ile ilgili olarak Mütercimler tarafından tanımlama getirilmiştir; **“Stratejik açıdan**

coğrafi unsurların incelenmesi ve stratejik sonuçlar çıkarılmasını kapsar. Coğrafi unsurlar ise, ekonomi, sosyal, politik ve fizikidir. Bu itibarla coğrafyanın askeri amaçlarla analiz edilmesi ve askeri hareketin coğrafyanın koşullarını dikkate alarak planlanması ve uygulanması bilimidir.” (Mütercimler, 2011:354-355). Ayrıca, ülkenin sahip olduğu bilim ve teknoloji kullanma durumu ile siyasi karar alabilme mekanizması da birer etken unsurlardandır. Jeostratejinin temel unsurları şunlardır (Mütercimler, 2002: 10);

- a) Ülke Unsurları
- b) Arazi Unsurları
- c) Nüfus Unsurları
- d) Sosyal Unsurları
- e) Ekonomik Unsurları
- f) Politik Unsurları
- g) Stratejik Unsurları
- h) Tarihsel Unsurları

Jeostratejik analiz yapılırken bu analizlerin hepsini kullanabilmek mümkünse de, birkaç tanesi de kullanılabilir. Zaten jeostratejik ve jeopolitik analizde coğrafik konum, devletler ilişkisinde ve mücadelesinde belirleyici rol oynamaktadır. Tarihten gelen bu süreç sonucunda, devletler buna göre ittifaklar oluşturur ya da çıkar mücadelesine girerler. Coğrafya bilimi temelinde bir devletin dünya siyaset arenasında güçlü bir pozisyona sahip olabilmesi ve aktif rol alabilmesi için, yukarıda belirttiğimiz tüm bu unsurların optimum ölçüde kullanılmasını gerektirir. Stratejinin saptanmasında coğrafi faktörlerin tesirlerini ve strateji ile coğrafya arasındaki ilişkileri ele alıp incelerken, Harekat alanlarının, cephelerin, topoğrafik, hidrografik, meteorolojik ve iklim özelliklerine ve birbirleri ile irtibat-ulaşım yeteneklerine göre en uygun kuvvetlerin ayrılması, kuvvetlerin konuş ve kuruluşlarının oluşturulması jeostrateji içeriğini oluştururken, bu bağlamda ulusal stratejiyi gerçekleştirmek ve ulusal hedeflere ulaşmak için askeri kuvvetlerin en uygun coğrafi bölgelerde kullanılmasını içerir (<http://www.serenti.org/jeostrateji-ve-turkiyenin-jeostratejik-konumu/> erişim tarihi: 17.07. 2017).

Türkiye'nin jeostratejik konumunu incelemek gerekirse; Dünya Planetinde kuzey yarım küresinde yer alan, üç kıtanın (Avrupa, Asya, Afrika) birbirini kesiştiği noktada konuşlanan bir ülkedir. Buna göre, Türkiye, 36° ve 42° kuzey enlemleri ile 26°ve 45° doğu boylamları arasında yer alır. Avrupa ve Asya kıtaları arasında bir geçit özelliği taşıyan Türkiye'nin yüzölçümü 814.578 km²'dir. Türkiye'nin %3'ü (24.378 km²) Avrupa kıtasında (Trakya'da), %97'si (760.200 km²) Asya kıtasında (Anadolu'da) yer almaktadır. Türkiye'nin konuşlandığı alan itibariyle kara sınırlarının uzunluğu 2753 km olup, deniz sınırlarının uzunluğu ise (Boğazlar, Marmara Denizi kıyıları ve adaların kıyıları dışında) 5972 km'dir.

Türkiye, nüfus itibarıyla 83 milyon 384 bin 680 kişi ülkede yaşarken, nüfus büyüklüğüne göre ise, 235 ülke arasında 19. sırada yer alırken, dünya toplam nüfusunun %1,1'ini oluşturmaktadır. Toprak büyüklüğü itibarıyla dünya'da 36'ncı ve ekonomik gücü itibarıyla ilk 20 ülke arasında olan önemli bir merkezde konuşlanmış jeostratejik ülkedir. Topraklarının %1.73'ü su alanına sahiptir (https://tr.wikipedia.org/wiki/Y%C3%BCz%C3%B6l%C3%A7%C3%BCmlerine_g%C3%B6re_%C3%BCkeler_listesi; erişim tarihi: 20.08.2021). Üç tarafı denizlerle çevrili olan Türkiye'nin fiziki coğrafya açısından kıyısı olan denizlere incelediğimizde; Karadeniz'in yüzölçümü Azak Denizi ile birlikte 496.064 km² alanı kaplamaktadır. Ortalama derinliği 1197 metre, en derin yeri ise 2245 metredir. Türkiye'nin Karadeniz kıyılarının uzunluğu 1795 km'dir (http://www.serenti.org/jeostrateji-ve-turkiyenin-jeostratejik-konumu/erişim_tarihi: 17.07.2017).

Türkiye coğrafyası, Balkanlar, Kafkasya, Orta Asya, Orta Doğu ve Doğu Akdeniz bölgelerinin merkezinde önemli bir yerde bulunması nedeniyle, anılan bölgelerde siyasi, ekonomik, askeri ve güvenlik alanlarında oluşacak güç merkezinin olmazsa olmazıdır. Bu bağlamda, Avrupa, Asya, Afrika kıtalarını birbirine bağlayan ve bölgesinde kara, hava ve deniz yollarına hâkim bir yerde bulunan Türkiye, bu konumu ile dünyada eşi bulunmaz bir jeopolitik ve jeostratejik öneme sahiptir (Ali Fikret ATUN, (2019). “Dünya Üzerinde Türkiye'nin Jeopolitik Ve Jeostratejik Konumu Ve Önemi”; https://www.kibriskd.org.tr/pg_319_dunya-uzerinde-turkiyenin-jeopolitik-ve-jeostratejik-konumu-ve-onemi; erişim tarihi: 24.07.2020).

Jeopolitiğin doğuşunu coğrafyacılar, siyasi coğrafyacılar hazırlamış, siyaset bilimciler geliştirmişlerdir (İlhan, 2005:24). Jeopolitik kavramını 1899 yılında bilimsel literatüre kazandıran isim olan İsveçli Rudolf Kjellén'e göre; “*Jeopolitik, devletin coğrafyasıyla karmaşık ilişkilerini inceleyen ve bundan sentezler üreten bir disiplin*” olarak tarif edilmiştir.” (İlhan, 2005:23-29; Polat, 2015:27). Yine Kjellén'in 1916 yılında kaleme aldığı “Bir Organizma Olarak Devlet” adlı eserinde “jeopolitik” kavramı analiz olarak ele alınmış, I. Dünya Savaşı sırasında ulusal çıkar, hedef ve menfaatlerin ortaya konması noktasında, ideolojilerin gerçekleştirilmesi için adım adım izlenecek politikalar belirlenmiştir. Daha sonra II. Dünya Savaşı döneminde ulusal çıkarların korunması ve geliştirilmesi için tüm askeri stratejik analizlerde kullanılmıştır. Aynı dönemin bilim adamı coğrafyacı ve antropolog Friedrich Ratzel (1844-1904), 1897 yılında kaleme aldığı “Siyasi Coğrafya” adlı eserinde jeopolitik analizlere yer verir. Bu çalışmasını genişleterek, 1903 yılında yazdığı “Siyasi Coğrafya ve Devletler, Ulaştırma ve Savaş Coğrafyası” adlı eserinde “mekan” ve “konum” üzerinde durarak, siyasi güç olarak teşkilatlanmış devletin işlevlerini yerine getirebilmesi için coğrafyanın politikaya sunduğu nimetlerden istifade edilmesine inanıyordu. Yine bir milletin coğrafyasını bilmek, anlamak ve yorumlamak, o ülkenin dış politikasını ve milli ekonomisinin gücünü görmek demektir. Jeopolitiği; sorunları, coğrafyayı da dikkate alan genişlikte, hesaba katılması gereken diğer bütün unsurlarla (sosyal, ekonomik, askeri, kültürel)

birlik ve bütünlük içerisinde ele alınması kolaylığını ve yöntemini verir. Jeopolitiğin kelime anlamı, “coğrafi politika” veya “coğrafyaya dayanan politika” ya da “coğrafyanın yönlendirdiği politika” olarak özetlenebilir. Yani jeopolitik, stratejinin coğrafyaya uygulanması halidir. Ülke coğrafyasını dünya politikasında kullanma sanatıdır (İlhan, 1993: 3-4; Babüroğlu, 2016:113-115). Bir başka tanıma göre; “Jeopolitik, global politikaya yön veren ve bu politikanın bilgi ve düşünce temelini oluşturan bir bilim dalıdır.” (İlhan, 1993:5). Diğer bir tanıma göre; “Jeopolitik, siyasi coğrafyanın beşeri değerlerle aktif hale gelmesidir. Jeopolitik, coğrafyanın politikaya verdiği yöndür. Bir noktada, siyasi coğrafyanın felsefesidir.” (İlhan, 2005:29; Şahin, 2020:30).

Şahin ise jeopolitiği şöyle tanımlamıştır; “bir ulusun, uluslar topluluğunun veya bölgenin jeopolitiğin değişmeyen ve değişen unsurlarını dikkate alarak güç değerlendirmesi yapan, etkisi altında kaldığı o günkü dünya güç merkezlerini bölgedeki güçleri inceleyen, değerlendiren hedefleri ve hedeflere ulaşma şart ve aşamalarını araştıran bir bilimdir.” (Şahin, 2020:51).

“Jeopolitiğin oluşturduğu bilimsel zemin ve düşünce ortamı, bir çok politikaya ve hareket tarzına yön vermiştir. Jeopolitik analiz, politik fütürizmin (gelecekçiliğin) vazgeçilmez aracıdır. Jeopolitik görüş olmadan yüzyılımızın ve bugünün bir çok büyük sorununun izahını yapmakta yetersiz kalmaktadır. Jeopolitik, politika üretmez, politika üretecek olanlara veri sağlamaktadır. Jeopolitik, bugünkü ve gelecekteki politik düzeyde “güç” ve “amaç” ilişkisinin fiziki ve siyasi coğrafyayı esas alarak inceler. Jeopolitik bütün güç unsurlarını coğrafya temelinde inceler, analiz eder ve değerlendirir. Bu verileri politika üreticilerine kaynak olarak sunar.” (İlhan, 2005:23-33). Jeopolitik, geleceğe ait hükümler çıkarmak durumundadır. Aslında ciddi bir projeksiyon oluşturma süreci ve analizidir. Jeopolitiğin başarısı sadece coğrafyadan değil, diğer bilimlerden de güç alması gerekir. Örneğin, uzay alanı, ekonomi, beşeri sermaye, sosyal yapı, kültür, teşkilatlanma, tarih, iklim, hukuk, politika dijitalleşme, elektronik ve antropoloji gibi bilim dallarından güç almaktadır. Jeopolitiğin üç önemli alt dalı mevcuttur; Jeostrateji, Jeoekonomi ve Jeokültürdür.

İngiliz Sir Halford Mackinder (1861-1947)’in önemli bir jeopolitik sözü vardır; “Doğu Avrupa’yı elinde tutan Heartland’a (Kalpgah; bugünkü Orta Asya’ya) hakim olur, heartland’i elinde tutan Dünya Adasına (Avrupa-Asya-Afrika kıtalarının tek bir bütün olarak kara parçasına) egemen olur, dünyanın bu adasının elinde tutan, dünyaya hakim olur.” (Şahin, 2020:57) sözü hala stratejik önemini koruyan bir analizdir.

“Jeopolitik, coğrafyanın sadece siyasi coğrafyadan değil, bunun yanında fiziki coğrafya, biyolojik coğrafya, iklimsel coğrafya, tarihi coğrafya, beşeri coğrafya gibi diğer coğrafya dallarından beslenir, zaman unsurunu kullanır, geleceğe ait pek çok hipotez ve hükümler ortaya komaktadır.” (İlhan, 2005:32-33). Aslında jeopolitiğin amacı; politika yapmak veya belirlemek değildir, politika üretecek kurum ve birimlere veri hazırlamak ve bu verileri analiz ederek sunmaktır.

Bu arada siyasi coğrafya, “bir ülkede, dünyanın tamamı veya bir kısmında tabii, beşeri ve ekonomik kaynakların dağılımları, aralarındaki bağlantılar ile neden ve sonuçlarını inceleyerek, devletin faaliyet ve işlevleri üzerinden görüşler” ortaya koymaya çalışan bir bilim dalıdır (Şahin, 2020:50).

“Türkiye jeopolitiği”, Türkiye coğrafyası ile Türkiye’nin etki ve ilgi alanlarını anlattığı halde, “Türk jeopolitiği” bütün Türk dünyası’nın etki ve ilgi alanlarını içeren çok daha geniş bir coğrafyayı kapsamaktadır (İlhan, 2005:39).

İki kavram birbirine benzetmekle birlikte, içerik olarak çok farklı kavramlardır. Jeostrateji, daha çok güvenlik ve savunma problemleri ile ilgili olarak kullanılırken, jeopolitik ile uluslararası ilişkilerde tarafların genel yaklaşımları ortaya konur, ilgili ülkelerin satranç hamleleri analiz edilmeye çalışılmaktadır (Mütercimler, 2011:358-359).

Küresel satranç, devlet bakışı ile oynanır, sonra ülke içi devlet yapılarıyla, politika ile coğrafya arasında sıkı bir bağ kurulur. Daha sonra bu sağlam bağlar stratejiye dönüştürülür. Bu bağlamda, ülkenin hem içeride hem de dışarıda attığı her adım bu strateji masasında (puzzle parçalarının bir araya gelip) bir bütünün oluşturulmasına imkan sağlar. Bu çerçeveden bakarsak, strateji kavramı, adım adım işleyen, yavaş dönen bir çark gibi olup, çok karmaşık yapıları ve sorunları bünyesinde taşıyan, basit gibi görünüp, uygulaması çok zor olan ve çok ince detayları bünyesinde taşıyan, bununla birlikte çözüme ve hedefe yönelik kararların dirayetle ve sabırla alınması gerekli uzun soluklu bir süreçtir. Stratejide hata yapma lüksünüz yoktur. “Stratejide yapılan hatayı taktikle düzeltemezsiniz” çok önemli ve ciddi bir strateji bilimi tanımlamasıdır (Aksu, 2013:50). Sun Tzu’nun dediği gibi; “strateji olmadan taktik, yenilgiden önceki gürültüdür”. Büyük Devletler, dünya sahnesinde rol alırken, bu strateji doğrultusunda hareket ederler. Her ülke tarihi karar alınırken, devlet arası ilişkilerden elde edeceği kazanımları fayda-maliyet analizleri doğrultusunda belirler, sonra stratejik hareket ve adımlarını atar.

Sorunların coğrafyaya dayalı olarak düşünülmesi, ekonomik, sosyal ve askeri verilerle birlikte bir bütünlük içerisinde ele alınması gereği, jeopolitiği ağırlıklı olarak gündeme getirmektedir. Jeopolitik, bütün coğrafi faktörlerin politikaya verdiği yönü araştıran bir bilimdir. Politikanın iki dayanağı olan güç ve hedefi (amacı), coğrafi açıdan inceler; konusunun bilimsel zeminini oluşturur, bilimsel yaklaşımını sağlar. Bu sebeple, ülke sorunları ile ilgili bütün büyük kararların geniş kapsamlı bir jeopolitik değerlendirmeye dayandırılması gerekir. Genel politika, genel güvenlik gibi gelişmelere jeopolitik bakış gereklidir. Jeopolitik, milli güvenlik politikasının, milli varlığı koruma işleminin; ilk adımlarından, amaçlarına ulaşana kadar alınan yolu belirler. Güvenlikle, politika (özellikle dış politika alanında) ve hatta planlama öncelikleri ile ilgili büyük kararlarda, düşüncenin belli bir disiplinden geçmesi ve bütünlük içerisinde ele alınmasını sağlamak için jeopolitik değerlendirme gereklidir (Aksu, 2013:50).

Türkiye’nin siyasi ve askeri hareketlerinin kısıtlanmaya çalışıldığı ve sarıldığı bir ortamda, geçmişten ders çıkartacağımız önemli bir askeri süreç olan “1974 Kıbrıs Barış Harekati”, gerçekleri görmemiz

açısından çok önemlidir. Batılı devletlerin o dönemde bize nasıl yaklaştıklarını ve gelecekte de nasıl yaklaşacaklarını bize ibretlik ders olarak göstermişlerdir. Şunu asla unutmamız gerekli, güçlü bir Türkiye'nin var olması bölgenin (Balkanlar, Kafkasya, Ortadoğu, Önasya ve Magrib bölgesinin) huzurlu ve refah içerisinde yaşaması anlamına gelmektedir. Bunu istemeyen bölge ve bölge dışından pek çok ülke bulunmaktadır. Türkiye'yi ellerinden gelse, “bir kaşık suda” boğacakları, “bölge ülkelerini sömürecekleri” ve güçleri yetse “Anadolu'dan Türk İzlerini” silme istekleri bu devletlerin planlarında ve programlarında açıkça ifade edilmektedir. Bu bağlamda milli savunma sanayi ve milli teknolojik üretim sistemleri bizi bu topraklarda ayakta tutacak yegane unsurdur (Aksu, 2021:209).

Konumuzun yapısı gereği içerisinde askeri terminoloji, stratejik ve ekonomik analizleri barındıran detaylı ve önemli bir konudur. Yeni dünya düzeni yeni teknolojilerin üretilerek, üretilen bu ürünleri kullanarak, hem kendini güven altına almak, hem de ticari-ekonomik yapılarıyla bloklaşan dünya sisteminde söz sahibi olmanın birinci sıradaki argümanıdır. Yeni nesil teknolojileri üretmek ve kullanmak, dünya arenasında sizi ön sıraya koyacaktır. Bugünün Afrikası'nda, Asyası'nda, Latin Amerikası'nda artık her ülke kendi güvenliği için silah üretmek ve silah teknolojilerine çok yüksek meblağlar harcamak durumundadır. Bunun için devletlerin kamu harcamaları içerisinde savunma sanayi harcamaları çok önemli yer tutmaktadır (Aksu, 2021:209).

“Mavi Vatan ve Kıbrıs Konusu” olunca, jeopolitik ve jeostratejik bilimleri doğrultusunda konuyu ele almak gerekmektedir. Politik meseleleri harita üzerinde inceleyip, yorumlayıp ve analiz yapmak, jeostrateji biliminin konusunu oluşturur. Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK, politik ve sosyal meseleleri aynen askeri meseleler gibi, harita üzerinde inceler ve görüşlerini buna göre açıklardı. Mustafa Kemal Atatürk'ün Kıbrıs'a bakışı ve Kıbrıs Türklerine verdiği önemi aşağıdaki sözlerde bulmak mümkündür. Bir gün güneyde askeri bir tatbikatı izleyen Gazi Mustafa Kemal Atatürk, etrafında bulunan subaylara; **“Türkiye'nin yeniden işgal edildiğini ve Türk Kuvvetleri'nin sadece bu bölgede mukavemet ettiğini farz edelim. İkmal yollarımız ve imkanlarımız nelerdir?”** sorusunu sorar. Subaylar birçok görüş ve düşünceler ileri sürerler. Mustafa Kemal Atatürk, hepsini sabırla dinler, sonra elini haritaya uzatır ve Kıbrıs'ı işaret ederek; **“Efendiler, Kıbrıs düşman elinde bulunduğu sürece, bu bölgenin ikmal yolları tıkanmıştır. Kıbrıs'a dikkat ediniz. Bu ada bizim için çok önemlidir”** der. Mustafa Kemal Atatürk'ün işaret ettiği önem askeri literatürde **“Sıklet Merkezi”** olarak adlandırılmaktadır. Dolayısıyla Kıbrıs'ın değeri bu bağlamda mütalaa edilmelidir (Aksu, 2013:53-54).

Türkiye'nin var olma noktasında “Mavi Vatan”ın her bir zerresinin ve her bir km²'sinin bizim için çok değerli olduğunu unutmamız gereklidir. Bu bağlamda, mavi vatanımız hem üstüyle, hem de altıyla çok önemli değerleri ihtiva etmektedir. K.K.T.C. ile Türkiye'nin (Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile KKTC Cumhurbaşkanı Ersin Tatar arasındaki görüşmeler sonucunda) jeostratejik ve jeopolitik karar mekanizmaları arasında koordinasyonu ve ahenkli bir politikanın kırmızı çizgilerinin belirlenmesini

gerektirmektedir. Stratejik bir dönüşüm oluşturacak olan Türkiye ile KKTC arasında 80 km’lik bir ticari ve lojistik köprüünün Anamur-Girne arasında kurulması gereklidir. Maliyet ve coğrafi nedenlerle olması zor gibi görünse de, bu köprüünün yapılması ve kullanılması çok önemli avantajları beraberinde getirecektir. Tam bir jeostratejik öneme haizdir. Bir benzeri Japonya’da adaları birbirine bağlayan köprüler gibi, yine bir başka örnekte Kırım yarım adasındaki köprüünün iki yakayı birleştirdiği gibi, bu köprüyle de Türkiye, Kıbrıs’ta ticari, askeri, politik ve mavi vatan bağlantılarını güçlendirecektir. Yapılacak olan köprü ile, Kıbrıs’ı Anadolu’ya bağlayacak olup, elektrik, su, doğalgaz, enerji hatlarının vb. geçişini sağlamak mümkün olacaktır. Bu bağlamda köprüünün yapılması elzemdir. Kıbrıs, o zaman çok daha önemli ve stratejik bir ada olacaktır. Ekonomisi ise ciddi anlamda büyüyecektir.

Türkiye’nin coğrafi çıkarları, Mavi Vatan politikalarından taviz vermeden güçlü bir şekilde dik durmayı gerektirmektedir. Bu bağlamda bilinçli ve akılcı politikalar diplomasi masasında karşı tarafta bulunan ülkelere karşı elini güçlendirecek kozları ve kazanımları stratejik politikalarla ortaya konmalıdır. Bu bağlamda Türkiye-Libya MEB anlaşması önemli ve stratejik kazanımdır. Bunu diğer Doğu Akdeniz ülkeleriyle de yapmak gerekir. Önümüzdeki günlerde Doğu Akdenizdeki diğer ülkelerde (Mısır, İsrail, Lübnan ve Suriye) Türkiye ile MEB anlaşmaları imzalamak zorunda kalacaklardır. Şu anda bunun için diplomatik altyapılar oluşturulmaya çalışılıyor. Bu bölgede 12 ila 15 Trilyon US Dolarlık büyük bir pasta bulunmaktadır. “Kazan Kazan” prensibi bu ülkeler içinde önemli kazanımlar getirmektedir.

Harita 2: Mavi Vatan ve Münhasır Ekonomik Bölge (MEB) Durumu

Önümüzdeki 20-25 yıl içerisinde Akdeniz çanağı, Kızıldeniz ve Karadeniz çok önemli işlevi olacaktır. Türkiye içinde bulunduğu coğrafyada çok önemli kazanımlara sahiptir. 3 kıtanın kesiştiği bir merkez ülkedir. Tabiri caizse, anahtar ülke konumundadır. Kafkasya, önümüzdeki günlerde çok hareketli

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

günlere gebedir. Kafkas toplulukları incelendiğinde Turani bir yapı mevcuttur. Bu bölge ile ilgili önemli bir proje olarak, Hazar Denizi'ni Karadeniz'e bağlayacak **“bir kanal oluşturma projesi”** acilen yapılmalıdır. Bu hem Türk devletleri ile ticaretin artmasına ve ekonomik bağlantıların güçlenmesine imkan verecektir. Kafkasya, sosyolojik yapı olarak, çok karmaşık, etnik ve farklı toplumsal özellikleri birarada barındıran “Anadolu” için stratejik bir geçiş bölgesidir. Bu bölgenin kavimlerin geçiş noktasının üzerinde olması ve büyük göçler burada ciddi etkili olmuştur. Dağlarda oturan nüfus ile ovada oturan nüfus farklı karakteristik özelliklere sahiptir. Türkiye, bu bölgedeki bölünmüşlüğü bir araya getirip, güçlü bir **“Kafkasya Bloğu”** oluşturmalıdır. Bu bloğu bozmak isteyecek, Ruslar, Ermeniler, Acemler ve hatta Gürcüler üzerinde düşünülüp bir güçlü yapıyı tesis etmek gerekir. Balkanlar'da hep bir çatışma ortamı olmuş, ancak Osmanlı döneminde 400-450 yıl boyunca bir arada yaşamışlardır. Önümüzdeki yıllarda Balkanlarda ciddi bir saflaşma olacaktır. Bu noktada Balkan ülkeleriyle ilgili ittifaklar oluşturmak gerekir. Arnavutluk, Bosna-Hersek, Makedonya, Karadağ, Kosova, Bulgaristan ve Romanya'ya dikkat edilmelidir. Aynısını Asya ülkeleriyle yapmak elzemdir. Kızıldeniz yapısı itibarıyla önemli bir deniz geçiş noktasıdır. Bu nokta önümüzdeki günlerde çok sıcak bir duruma sahne olacaktır. 3. Dünya Savaşı'nın kilit yerlerinden birisi olacaktır. 3. Dünya Savaşı ile ilgili çok yorumlar ve analizler ortada dolaşmaktadır. Bu büyük savaşta 3 kritik nokta önem arz etmektedir. Pasifik bölgesi, Akdeniz çanağı ve Hint Okyanusu olmak üzere, Avrupa Birliği'ne bağlı ülkelerde çatışmalar ve menfaat çekişmeleri kaçınılmazdır. Kuzey Avrupa ve Güney Avrupa ülkeleri arasındaki düşünce, menfaat, strateji farklılığı bu çatlaklığı artıracaktır. Bu olumsuz şartlar birliği bitirecek durumlardır. Tekrar birliği kurmak İngiltere'ye kalabilir. Göçler arttıkça ve küresel strateji masasındaki oyunlar yaygınlaştıkça, Avrupa birliği ülkeleri ciddi sarsılacaktır. A.B.D.'de yer alan 50 eyaletin federatif yapısının bozulması ve çatışmaların doruk noktalara çıkması an meselesidir. Bu ülke asla bir bütün olamayacaktır. Aynı Roma İmparatorluğu gibi içten yıkılacaktır. Çin ve Hindistan aynı kefiye konmayacak kadar nüfus potansiyeli olan iki ülkedir. Dolayısıyla bir çatışma anında bu iki ülke aynı stratejik birlik içinde buluşturulmayacaktır. Çin devleti pek çok özerk ve merkeze bağlı bölgelerden oluşmaktadır. Çin, 58 etnik yapıdan meydana gelen kozmopolit bir ülkedir. Yakın zamanda Çin'in bölünmesi ve parçalanması kaçınılmazdır. Bu baskıcı ve totaliter (komünist parti) yapısıyla ayakta kalması mümkün değildir. Zaten bunun emarelerini görmek mümkündür. Örneğin, Çin resmi rakamlarına göre, Sincan-Uygur bölgesinde açıklanan Türk nüfusuyla, o bölgede yaşayan gerçek Türk nüfusu arasında çok büyük rakamsal farklar bulunmaktadır. Zaten Çin'in gerçek nüfusu 2 milyara dayanmıştır. Net kayıt bulunmamakla birlikte, tahmini olarak o bölgede 80 ila 100 milyon arasında Türk nüfusu yaşamaktadır. Bu nüfusa yönelik ciddi soykırım ve asimilasyon politikası uygulanmaktadır. Çin devletinin **“İpekyolu”** için Türk Dünyasına ihtiyacı vardır. “Bir Yol Bir kuşak” politikasının başarısı Türk Dünyası ile Çin devletinin menfaatlerinin kesişmesiyle mümkün olacaktır. Çin, denizden ve karadan kuşatılmıştır. Üretim kanalları tehdit altındadır. Dış ilişkilerde ve ülke içinde yapacağı stratejik

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

bir hata parçalanmasıyla sonuçlanır. İç Asya'da işler onlar için iyi gitmemektedir. Hindistan, Kırgızistan, Uygur-Sincan, Rusya ve Tibet bölgesi ile ciddi sorunlar yumağına sahiptir. Hinterlandı Çin için güvenilir değildir. Çin'in nefes almaya ihtiyacı vardır. Çıkış noktası olarak İpekyolunu görmektedir. Rusya büyük coğrafyaya sahip olsa da, her geçen gün toprak kaybederek yaşamını sürdürecektir. Yaşamı Türk Dünyası'nın izin verdiği ölçüde olacaktır. Türk Dünyası (Turan bölgesi) 350-400 milyonluk büyük bir nüfusa sahiptir. Bu bölgenin en kadim toplumdur. En az 7000-8000 yıllık geçmişiyle bu toprakların gerçek sahibidir. Türk Devletler Birliği siyaseti, 2025'den itibaren çok önemli noktalara gelecektir. Hızlanarak artacaktır. Özellikle, Avrupa'daki bazı ülkeler bu birlik siyasetinin içinde olmak isteyeceklerdir¹. Turan Birliği, ekonomiden, askeriye, spordan, kültüre, eğitimden siyasete kadar çok geniş perspektifte ortaya çıkacaktır. Örneğin Türk Devletleri Parlamenterler Meclisi gibi pek çok kurumsal yapılar yakın zamanda ortaya çıkacaktır. Örneğin tek dil ve tek alfabe hedef olarak ortaya konacak, 2030'dan itibaren bütün ülkelerde benimsenecektir. Bilim dili Türkçe olacaktır. Örneğin, sporda Türk Devletler Birliği spor müsabakalarının yapılması, yine futbolda Türk Devletler Ligi oluşturularak, büyük sponsor ve ekonomik desteklerle birliğe bağlı ülkelerin kulüp takımlarından UEFA Şampiyonlar Ligi gibi bir yapı oluşturmak mümkündür. Türkiye, önümüzdeki 5-10 yıl içerisinde coğrafi anlamda büyüme sürecine girecektir. Bu durum kaçınılmazdır. Tarihi ve kültürel sorumluluğun bir sonucudur. İsrail'in Ortadoğu'da yaşamasını sağlayacak ülke ABD, Avrupa ülkeleri değil, İran'dır. Onun için İran'da gizli bir İsrail sevgisi her zaman vardır. İran, Turan Birliği'ne izin vermeyecek ve engel çıkartacak ülkelerden biridir. Bu bölgede İsrail ile birlikte çıban başıdır. İsrail'in Ortadoğu'da yaşayabilmesi Türkiye'ye bağlıdır. Asla unutulmamalıdır ki, İran'da 40-42 milyon Türk yaşamaktadır. İran devleti, Türk Dünyası politikasını değiştirmek zorundadır. Yoksa parçalanmaya ve kaybetmeye mahkumdur. Yunanistan, Ermenistan ve Bulgaristan, hatta Kosova, Bosna-Hersek ve Arnavutluk büyüyen Türkiye coğrafyasının çekim gücüne uğrayacak bölge ve ülkeler olacaktır. Bunun yanında Halep, Musul ve Kerkük'e kadar düz bir çizgi çizmek gerekirse, Misak-ı Milli sınırlarına ulaşmak mümkün olacaktır. Türkmen bölge ve kentleri bu çekim gücünün içerisinde yer alacak ecdad kentleri olacaktır. Selanik, İskeçe, Kırcali, Priştine, Üsküp, Batum, Nahçıvan ve Tebriz bölgesi bu coğrafyaya katılacak önemli kültür ve Türk kentleridir. ABD'de, Turan Birliği'nin oluşmasına izin vermeyecek ülkelerden birisidir. Türk coğrafyasının etrafını NATO adı altında askeri ve stratejik üs merkezleri kurma teşebbüsleri ve böylece Türkiye'yi "sarmalama ve kuşatma" altına almaya çalışması yeni dönemde kaçınılmaz bir çatışmanın odak noktalarını oluşturacaktır. Bu süreçte ABD'deki iç çatışmalar doruk noktalarına ulaşırsa, bu bölgelerden çekilmek zorunda kalıp, kendi iç politikalarına yoğunlaşacaktır. Bunun yanında Meksika ve Orta Amerika ülkelerinden gelen büyük göçler, ABD'nin yıkılmasında ana unsur olacaktır. Bunun yanında ABD'deki toplumsal yapıdaki ciddi kırılmalar, yoksulluk ve gelir dağılımı bozukluğu bu çatışmaları artıracak diğer faktörlerdir. Bundan dolayı ABD

¹ Macaristan, Finlandiya, Ukrayna, Polonya, Slovakya, Moldova vb. gibi ülkeler ilk sıralarda yer almaktadır.

yakın zamanda bu coğrafyalardan çıkmak zorunda kalacaktır. Akdeniz çanağı ve kıtalar arası geçiş noktalarını Türkiye'ye bırakmak zorunda kalacaktır. Tunus, Libya ve Mısır yapı ve idare olarak Türkiye'ye yakın olmak zorundadır. Hatta buna Cezayir'i de katmak mümkündür. Kırım'da özerkliğe kavuşacak olan bölgelerden biri olacaktır. Her ne kadar Rusya bu toprakları zaptetse de, bu topraklar bağımsızlığa kavuşacaktır.

1945'den beri Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi daimi üye sayısı 5 iken, bu sayı ve şekli ile BM Güvenlik Konseyi yapısını devam ettirmesi mümkün değildir. 75 yıllık bu konseyin yapısının tamamen değişmesi gerekir. Aksi halde tarihte yerini alacak bir kurum olacaktır. Bu konseyin değişim ve dönüşümü ile gelecek yıllarda üye sayısının artması kaçınılmazdır. Türkiye, burada daimi üye olarak yerini almalıdır. Pakistan ve Endonezya'da bu konseyde daimi üye statüsünde bulunmalıdır. Özellikle, ilk etapta 13 ila 15 ülkenin katılımıyla yeni bir BM Güvenlik Konseyi yapısının oluşturulması gerekmektedir. Arap dünyası, asla bir bütün olamayacaktır. Arap coğrafyası parçalı bir yapıya sahiptir. Farklı ve çeşitli din, mezhep, etnik, kültür, sosyal yapı, idari ve yaşam anlayışına sahip ülkelerden oluşmaktadır. Bu bağlamda belirtmek gerekirse, yukarıda yapılan stratejik analizler gelecekle ilgili projeksiyonlar olup, değişim ve dönüşümü içinde barındırmaktadır.

Doğu Akdeniz, 15 ülkenin içinde barındırdığı, bir çok tarihçi ve yazarın “verimli hilal” dedikleri bölgede yer alır²(Yaycı, 2020:17). Tarihin her döneminde Akdeniz'e hakimiyet, imparatorlukların ve devletlerin ilk hedefini oluşturmuştur. Osmanlılar, deniz hakimiyet teorisinin temelini oluşturan ünlü Türk Denizcisi ve Amiral Barbaros Hayrettin Paşa'nın “*Denizlere Hakim Olan Cihana Hakim Olur*” fikrini 500 yıl boyunca Akdeniz'e hakim olarak gücünü ve hakimiyetini sürdürmüştür (Yaycı, 2020:18). Denizlere bağımlılık her geçen gün artmaktadır. 1972 yılında 3 milyar ton yük taşınmışken, 2017 yılında 93 bin ticaret gemisiyle, 11.3 milyar ton yük gemilerle taşınmıştır. Bu yükün %25'i petrol ürünleri oluşturmaktadır. 2030 yılında deniz ticaretinde yük miktarı 25 milyar tona çıkacaktır (Gürdeniz, 2021:39).

Doğu Akdeniz'in önemi, Süveyş kanalı'nın açılmasıyla daha da artmıştır. Avrupa-Uzak Doğu hattı, Ümit Burnu'ndan geçen yola göre, 7.000 deniz mili kısalmış olmaktadır. Bu durum ekonomik ve ticari olarak ciddi avantajlar sağlamaktadır. Doğu Akdeniz'in jeopolitik ve jeostratejik açıdan en önemli adası Kıbrıs'tır (Yaycı, 2020:19-20).

Kıbrıs'ın coğrafik konumunu belirtmek gerekirse; Doğu Akdeniz'de 34°33' - 35°41' Kuzey Paralelleri ile 32°17' - 34°35' Doğu Meridyenleri arasında yer alan Kıbrıs adası, Sicilya (25.710 km²), Sardunya (24.090 km²) adalarından sonra 9.282 km² ile 3. (üçüncü) büyük adadır (Gürsoy, 1964:7; Gürsoy, 1971:32). Kıbrıs adasının yeryüzü şekillerini incelediğinde, Anadolu'daki Toroslar'da olduğu gibi üçüncü zaman genç kıvrımlarına ait olduğu görülür. Bundan daha da önemlisi, dördüncü zaman

² Türkiye, İtalya, Slovenya, Hırvatistan, Bosna-Hersek, Karadağ, Arnavutluk, Yunanistan, Suriye, Lübnan, İsrail, Filistin, Mısır, Libya, Tunus ile çevrildir.

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

başlarında ada, İskenderun Körfezi yönünde Toroslar Sistemi ile bağlantılı idi (Gürsoy, 1964:11-12).³ Bu bağlamda Kıbrıs adası, Anadolu'nun bir parçası ve gösterdiği coğrafik özellikler, bizim Akdeniz Bölgesi ile birebir aynı nitelikleri ve coğrafik şartları taşımaktadır. Yani Kıbrıs, Anadolu'nun bağrından çıkmış bir yavru vatandır (Aksu, 2013:50).

Zaten Kıbrıs'ın bölgedeki ülkelere olan uzaklığı değerlendirildiğinde stratejik önemi açık bir şekilde ortaya çıkarmaktadır: Kıbrıs'ın Türkiye'nin kıyılarına uzaklığı (Anamur burnu ile Girne arası) **65 km**; Çifte burnu ile Suriye kıyıları arasındaki mesafe **173 km**; Baf ile Mısır (İskenderiye şehrine) arası **460 km**; Arnavut burnu ile Rodos arasındaki mesafe **390 km**; Kıbrıs ile Girit arasındaki uzaklık **600 km**; Kıbrıs ile İsrail arasındaki mesafe **390 km**; Ankara ile Kıbrıs arası **400 mil**; Atina ile Kıbrıs arası **685 mildir** (Özey, 1996:63; Gürdallı, 2004:64). Görüldüğü üzere Kıbrıs, bölge ülkelerine 1-2 saatlik uçuş mesafesinde bulunmaktadır. Hava açıkken kuzey kıyılarından Toros dağlarını görmek mümkündür. Lübnan ve İsrail, gemi ile birkaç saat, bir savaş uçağıyla sadece dakikalarla ölçülecek uzaklıktadır. Kıbrıs adası, Akdeniz'in doğusuna, en az 270 derecelik açıyla Ortadoğu'ya 360 derecelik bir açıyla da Kuzey Afrika'ya hakim bir bakışa sahiptir. Diğer yandan Kıbrıs'ın kuzey kıyısı, Türkiye'nin tüm Akdeniz sahilinin kontrolüne ve gözetlenmesine imkan tanımaktadır. Teknoloji, yeryüzünün bütün ayrıntılarının uzaydan gözetlenmesi olanağını sağlayabildiği halde, güç mücadelesini ve stratejiyi hala yeryüzünün bilinen şekilleri belirlemektedir (Aksu, 2013:50-55).

Ege adaları, Girit ve Kıbrıs'ın bizim denizlere açılma noktasında ve ülkemizin jeostratejik ve jeopolitik analizini yaparken dikkate almamız gerekli 3 önemli "**sıklet merkezi**" durumundaki stratejik hedeflerdir. Unutulmamalıdır ki, bu adalar ve topraklar geçen yüzyılın başlarında bizim kontrolümüzde olup, idaresi tarafımızdan yapılmaktaydı. Ayrıca Kıbrıs'ın üç kıtanın kesişme noktası üzerinde bulunması, bütün dünyanın gözünü buraya çevirmiştir. Çünkü çevresindeki deniz altında bulunan petrol ve doğalgaz yataklarının üzerine oturulmaya çalışılmaktadır. Bu noktada devlet ve millet olarak çok dikkat etmemiz gereklidir. Asla taviz verilmemelidir. Kıbrıs, 21. yüzyılda da bu çok önemli stratejik konumunu sürdürecektir. Dünya enerji dağıtım merkezlerini kontrolü ve güvenliğini sağlamada başlıca bir üs konumuna sahip olan Kıbrıs, bu konumunu Ortadoğu ve Hazar petrol ve doğalgazı bitene kadar da sürecektir.

Şunu asla unutmamak gerekir, Avrupa ve Amerika merkezli Batılı devletlerin özellikle son 300-350 yıllık tarihsel süreçleri incelediğinde hegemonya politikalarını ve sömürgecilik sistemlerini bu silah teknolojisini, dünyanın diğer az gelişmiş bölgelerindeki aciz ve düşkün ülkelerde kullanmaları, bu silahlarla onların maddi-manevi tüm değerlerini sömürmeyi ve kendi amaçları için o ülkelerdeki değerli olan herşeyi cebren alıp, kendileri adına üretmelerini sağlatmayı hegemonik hedef politikaları haline getirmişlerdir. Sömürgecilik tarihini bu şekilde özetlemek mümkündür. Bunun için savunma sanayi ve

³ Ayrıca bkz.; A.Haluk Çay; Kıbrıs'ta Kanlı Noel 1963, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yay, No:93, Ankara,1989, s.1-2.

silah teknolojisi üretme fikri çok önemlidir. “*Güçlü ve dinamik bir ekonomik yapınız mevcut olsa da, eğer bunu koruyacak stratejilere ve silah gücüne hakim değilseniz, bu dünya düzeninde kurduğunuz ekonomik yapının kağıttan bir kule gibi kolayca yıkılabilecek bir durumda bulunduğunuzu bilmeniz gerekmektedir*”. Ekonomik yapınızı güçlü tutabilmek için süngünün gücüne inanmanız gerekir, çünkü zafer “süngünün ucundadır” savaşta ve barışta (Aksu, 2021:210).

Son üç yüzyıldır toplumlar arasında görülen kırılma noktalarında, bölgesel düşük düzeyli çatışma ortamlarında ve küresel savaş nedenlerinin temelinde dünya’daki gelir dağılımının (doğal kaynak üretimi-sermaye yatırımı-tasarruf ilişkisinin) ve paylaşımının adil olmadığı düşüncesinden kaynaklanmaktadır. Dünya’da ekonomi-politik yeni bir dönüşüm dönemi başlıyor. Rol alan aktörler ve figüranlar masadaki pastadan daha fazla pay kapmanın peşinde koşarken, bu durum önümüzdeki günlerin ne kadar sıcak ve yoğun geçeceğini bir göstergesi durumundadır (Aksu, 2017:85-86). Son günlerde ekonomi-politik ve stratejik analizlerde çok sıkça tartışılmaktadır. Dünya büyük bir satranç tahtasına dönmüştür. Hamleler sırasıyla gelmektedir. Devletler ekonomik, siyasi ve askeri hamlelerini yapmaktadırlar. Önümüzdeki günler, dünya’da ekonomik ve siyasi bloklaşmanın netlik kazanmaya başlayacağı süreçler olacaktır. Bazı ekonomik ve siyasi bloklar yıkılırken, bazı yeni ekonomik ve siyasi blokların oluşmasına imkan sağlayacak konjonktür süreçleri ortaya çıkacaktır (Aksu, 2017:86).

Ayrıca ABD’nin bu kaynaklara hakim olabilmek, kontrolünü sağlayabilmek, enerji ve maden kaynaklarının piyasadaki değerini kontrol edebilmek için güvenilir ortaklara, askeri üstlere ve stratejik noktalara ihtiyacı vardır. ABD’de bulunan think-tank kuruluşlarının son birkaç senedir yayınlarını izlediğinizde, ABD’nin dünyadaki konumunu sürdürebilmesi için, pazarlara ve kaynaklara (petrol, doğalgaz, uranyum, bor, toryum, hidrokarbon, metanoksit gazı, vb.) gereksinimi olduğu ortaya çıkar.

Doğu Akdeniz’in petrol ve doğal gaz (hidrokarbon) alanlarının (çok değerli graviteye sahip olmasının ve yüzeye yakın olmasının) **Kıbrıs’ın kıta sahanlığında, Antalya-Anamur açıklarında** ve özellikle **Mersin-Adana-İskenderun Körfezi’ne bakan çukur bölgesinde** yoğunluk arz etmesi nedeniyle, bu bölgedeki jeostratejik politikalar önümüzdeki günlerde çevre ülkeleri ile çatışmaya itebilecek önem ve değerdedir (Aksu, 2013:54). Tahmini değeri 3 ila 8 trilyon US Dolar arasındadır. Deniz ticaretinden kazanç ise 3’e katlanacaktır.

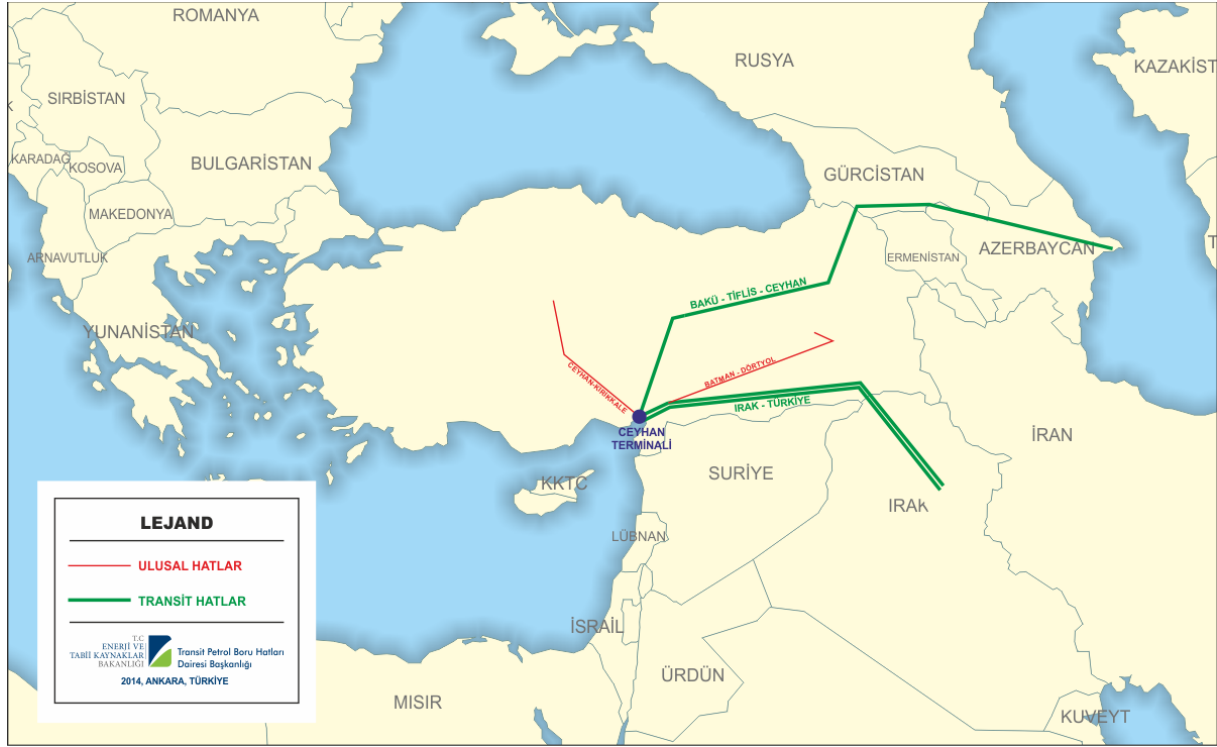
Orta Asya, Hazar, Karadeniz ve Orta Doğu petrolü ile doğalgazının dünya pazarlarına taşınmasında kilit rol oynayan Türkiye’nin enerji kaynakları merkezine sahip olması jeopolitik ve jeostratejik değerini kat be kat artırmıştır. Dünyanın enerji kaynakları ve enerji boru hatları stratejisinde yaşanan ve gelecekte yaşanacak gelişmeler Türkiye ile birlikte Doğu Akdeniz’in ve dolayısı ile Türkiye’den sadece 70 km. uzakta bulunan ve bu sahilleri yakından koruyan ve tarihin her döneminde Türkiye’nin ulusal güvenliği içerisinde önem arz eden Kıbrıs’ın ve Mavi Vatan’ın stratejik değerini artırmış ve güvenliğini ön plana çıkarmıştır (Ali Fikret ATUN, (2019). “Dünya Üzerinde Türkiye’nin Jeopolitik Ve Jeostratejik Konumu

Ve Önemi”;https://www.kibristkd.org.tr/pg_319_dunya-uzerinde-turkiyenin-jeopolitik-ve-jeo-stratejik-konumu-ve-onemi; erişim tarihi: 24.07.2020).

Türkiye, Mavi Vatan üzerindeki MEB bölgelerini bir an evvel deklare ederek hayata geçirilmelidir. Birleşmiş Milletlerde bu durum kayıt altına aldırılmalıdır. Ne yazık ki, bu anlamda, taraflar oluşmaya başlamıştır. Aslında 3. Dünya Savaşının ayak sesleri duyulmaya başlamıştır. Türkiye-Suriye, Türkiye-İrak, Türkiye-Mısır, Türkiye-Yunanistan, Türkiye-Lübnan, Türkiye-Filistin ve Türkiye-İsrail arasında yaşanan sorunun arkasında, bu enerji havzasının kontrolünün kim veya kimler tarafından sağlanacağı ve pastadan pay kapma çabalarıyla, bütün bölgesel güçlerin ellerini bu bölgeye attığından; Doğu Akdeniz havzası, uluslararası sorunlar yumağının önemli ilk maddesi haline gelmiştir. Bu sebeple Lazkiye-Mersin-Dipkarpaz üçgeni çok önemli konuma sahiptir. Birilerinin (PKK ve onu kullanan uzantılarının) Lazkiye’yi istemesi bu anlamda manidardır. Son zamanlarda oldu bittiye getirilerek, Kıbrıs çevresinde petrol arama ve sondaj çalışmaları hızla artmaktadır. Önümüzdeki 50 yıl boyunca Doğu Akdeniz havzası başta Kıbrıs adası olmak üzere her türlü provakasyonlara açık bir şekilde ve çok sıcak gelişmelere aday olarak dış siyaset gündemimizde önemli bir unsur olarak duracaktır. Bu konu ile ilgili ciddi tahlil ve analizler geliştirilmelidir (Aksu, 2013:54).

Bu itibarla, Osmanlı’nın yıkılmasından, I. ve II. Dünya Savaşları’nın nedenine, bu bölgedeki devletlerin sınırlarının çizilmesine, çevre ülkelerin devlet yönetimlerinin batıdan icazet almasına kadar pek çok konuda ve bu bölgede anlamlandırılmayan birçok şeyin perde arkasında yatan şey; **“petrol, doğal gaz, hidrokarbon ve değerli madenlerdir”**. Bu bağlamda Kıbrıs bu bölgenin kalbgâhi ve kilit noktasıdır. **Bakü-Tiflis-Ceyhan petrol boru hattının** İskenderun Körfezine çıkması, **Kerkük-Musul-Yumurtalık petrol boru hattının** İskenderun Körfezine çıkması, **Novorossiysk-Samsun-Ceyhan petrol boru hattının** İskenderun Körfezidir. Yine **Kerkükten çıkan, Lazkiye’ye (Suriye) ulaşan bir başka boru hattı** yine Kıbrıs Adası’nın tam karşısındaki limandan Akdeniz’e çıkmaktadır. Aşağıdaki haritada bunu görmek mümkündür. Sadece bu 4 (dört) boru hattı, bu adayı stratejik yapmakla kalmayıp, kontrol merkezi haline getirmektedir. Buna Ortadoğudan çıkacak olan 5. enerji hattını da eklemek mümkündür. Kıbrıs, Ortadoğu’nun kilidi ve anahtarıdır. ***Bunun için gelecekte senaryolar bu ada üzerinde cereyan edecektir.*** Su politikası kadar üzerinde önemle durulması gereken, Kıbrıs politikası, pek çok jeopolitik ve jeostratejik konuları içinde barındıran, milli güvenlik stratejisinin ilk sırasında yer alan önemli dış politika konusudur (Aksu,2013:50-58).

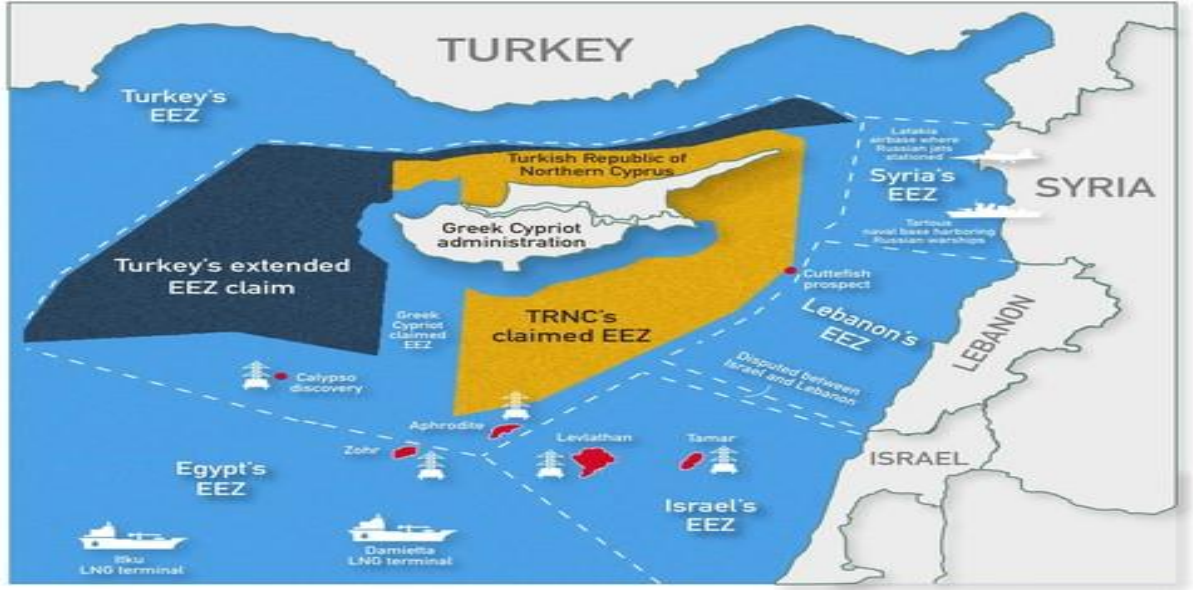
Harita 3: Türkiye'den Geçen Uluslararası Petrol Boru Hatları

İngiliz Başbakanlarından olan **Benjamin Disraeli**'nin (1804- 1881) Kıbrıs'ın önemini "*Kıbrıs adası, Batı Asya'nın anahtarıdır*" diyerek özetlerken, diğer bir İngiliz Başbakanı Anthony Eden'de Kıbrıs adası hakkında şunları söylemiştir: "*Kıbrıs'ın yalnız İngiltere ve Yunanistan'ı ilgilendiren bir sorun olduğunu asla düşünmüş değilim. Kıbrıs'ın Türkiye'nin savunması açısından önemi büyüktür.*" İngiliz Başbakanlarından olan **Harold Macmillan** da İngiltere'nin Mısır'dan çekilmesinden sonra Kıbrıs'ı Ortadoğu ve Kuzey Afrika'yı denetleyip ve gözlemleyebilecek bir alternatif üs olarak görür ve şunları söyler:

"...az kişi Kıbrıs'ın gerek bizim, gerekse Türkiye için taşıdığı önemin farkında. Gerçek şudur ki, Kıbrıs adasını kim elinde bulundurursa, İskenderun limanını ve Türkiye'nin arka kapısını kontrol altına alır."(Aksu, 2013:56).

Unutmamak gerekir ki, "*Kıbrıs adası, Anadolu'nun doğal bir uzantısıdır ve kıyılarımızdan sadece 40 mil ötededir. Bu ada topraklarının, yüzyıllardan beri Türk halkına düşmanlık duyguları beslemiş olan bir devletin eline geçmesi, Türkiye'nin Doğu Akdeniz'deki etkinliğinin tümüyle yitirilmesi ve bu bölgedeki Türk-Yunan dengesinin de aleyhimize dönmesine neden olacaktır.*"(Aksu, 2013:56).

Harita 4 : Kıbrıs'ın Stratejik Önemi MEB (EEZ)

“Orta Doğu” (Middle East) kavramını ilk defa 1902 yılında, bir Amerikalı askeri teorisyen olan Alfred Thayer Mahan tarafından ortaya atılmıştır⁴. İngilizler, Osmanlı Devleti toprakları içerisinde kalan ve Uzak Doğu’ya geçişte önemli bir yer olan bölge için “Ortadoğu” terimini kullanmaya başlamıştır (Beaumont, Blake ve Wagstaff, 1976: 1; Arslan, 2013: 1-6). Genişletilmiş Ortadoğu Bölgesi⁵ 23 ülkeyi kapsayan; Suriye, Irak, Katar, Kıbrıs, Ürdün, İsrail, Lübnan, İran, Filistin, Suudi Arabistan, Birleşik Arap Emirlikleri, Umman, Kuveyt, Bahreyn, Yemen, Mısır, Afganistan, Pakistan, Tunus, Cezayir, Libya, Sudan ve Fas ülkelerini içine alan ve 8.012.779 km²’lik bir alanı kapsamaktadır. Bizim çalışmamızda, batıda Mısır ve doğuda İran’ı içine alan, kuzeyde Türkiye ve güneyde Arabistan yarımadasını kapsayan bölgenin hidropolitik ve stratejik analizini yapacağız. Bu bölgenin makus tarihini belirleyen su ve petrol olmuştur⁶. Bu konuda W. Churchill’in 1936 yılında Avam Kamarasında tarihe

⁴ 1902 tarihli National Review isimli dergide yayımlanan “The Persian Gulf and International Relations” başlıklı makalesinde yer alır. Mahan bu makalesinde, “denizlere hakim olan toplumlar, dünyaya da hakim olacağını öne süren görüşünü”, bu makalesinde Ortadoğu’yu analiz ederken kullanır. Basra Körfezi’nin dünya ekonomisi ve deniz hakimiyeti üzerindeki büyük rolü ve önemini anlatırken, Osmanlı topraklarının hükümlanlığı altında olan, (*Orta Doğu (Middle East)* kelimesini) Arap yarımadası ve Hindistan arasındaki bölge için kullanır. Daha önceleri bölgeye “*Levant*”(Güneşin doğduğu yer) denilmekteydi. Erdal ŞİMŞEK, (2005), “Türkiye’nin Ortadoğu Politikası”, Kumsaati Yayınları. İstanbul, Şubat 2005.s.10., Ayrıntılı olarak bkz: Ezgi ARSLAN, (2013), “Ortadoğu Kavramının Ortaya Çıkışı”, s.1-6., <http://www.yenimakale.com/ortadogu-kavraminin-ortaya-cikisi.html#ixzz3fEnjLedy>; erişim tarihi: 07.07.2015.

⁵ 2004 yılı Haziran ayında Sea Island’da toplanan G-8 zirvesinden sonra “Büyük Ortadoğu Projesi” “Geniş Ortadoğu ve Kuzey Afrika Projesi” adını aldı.

⁶ Bölgenin 21. yüzyıldaki önemli yeri petrol üretimiyle belirginlemitir. Dünya petrollerinin % 65,3’ü Ortadoğu’da, % 9,1’i Güney ve Orta Amerika’da, % 7,3’ü Afrika’da, % 6,2’si eski SSCB bölgesinde, % 6,1’i Kuzey Amerika’da, % 4,2’si Asya Pasifik’te ve % 1,8’si Avrupa’da bulunmaktadır. Ortadoğu petrolü Avrupa ile Asya’nın enerji ihtiyaçlarının büyük bir bölümünü karşılamaktadır. Doğalgazın ise %36,1’i Ortadoğu’da bulunmaktadır (Çevik, 2005: 171-172). Dünya ham petrol rezervlerine bakıldığında ise, dünyada toplam ham petrol rezervi 1 trilyon 208 milyar varil düzeyinde bulunmaktadır. Bu miktarın %61,4’ü Ortadoğu’da, %11,9’u Avrupa ve Avrasya’da, %9,7’si Afrika’da, %8,5’i Orta ve Güney Amerika’da, %4,9’u Kuzey Amerika’da, %3,35’i Asya ve Uzakdoğu’da bulunmaktadır (Ağar, 2008:134). “Batı Avrupa’da tüketilen petrolün % 75’i, Japonya da tüketilenin de % 90’ı Ortadoğu’dan gelmektedir. Bu stratejik hammadde zenginliği, Ortadoğu’yu büyük devletler arasında bir rekabet alanı haline getirmiştir (Sander, 2007: 74). Bu bölgenin Fas’tan Irak’a kadar olan alanın 2/3’ü çödür. Mısır’ın %97’si, Ürdün ve Irak’ın %87’si, İsrail ve Filistin’in 2/3

düşülmüş çok önemli sözü karşımıza çıkmaktadır; *“Bir damla petrol, bir damla kandan daha değerlidir”* (Karadağ, 2011:15). 1897 yılında Osmanlı topraklarında ilk petrol arama çalışmaları başlatılmıştı. Osmanlı devlet yönetimi, “kandan daha değerli” olan metanın *stratejik önemini kavrayabilmiş değildi*. 1899’da İngiltere, Ortadoğu’ya yerleşmeye başlamış, Kuveyt’te petrol arama ve çıkartma çalışmalarına (bir daha bu bölgeden çıkmamak üzere) çoktan girişmişti. O tarihlerde bu toprakların sahibi Osmanlı İmparatorluğu idi. Kurtlar sofrasında paylaşım mevzusu da çok stratejik öneme sahip ve değerli topraklar üzerinde oturan Osmanlı’nın paylaşılması idi. Bu paylaşımındaki ana faktörler “kan, petrol ve su” olmak üzere üç önemli stratejik enstrümandı. Bu üç stratejik unsur dönemsel olarak incelendiğinde, *geçen yüzyıl petrol’ün stratejik silah olarak kullanıldığı bir dönem iken, 21. yüzyıl “su ve suyun paylaşımı” stratejik bir silah olarak kullanılacağı bir yüzyıl olacaktır.*

Türkiye Kıbrıs adasını kaybederse, özellikle askeri güç bulundurma ve kullanma durumunu yitirirse, Türkiye’nin nefes alma ve Ortadoğu’da stratejik bir hareket ve politika üretmesi tamamen ortadan kalkacaktır. Bu bağlamda suyun adaya götürülmesi politikası, bu adanın stratejisini belirlemede bizi bir adım öne çıkarmamızı sağlayacaktır.

Harita 5: KKTC İle Türkiye Arasındaki Su Geçiş Planı

Türkiye ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti arasında yapılacak *“Uzun Kemerli Köprü”* projesi adanın pek çok problemini de çözecektir. Su, enerji, iletişim, lojistik, üretim tedarik vb. gibi pek çok konularda Anadolu’ya entegre olması, stratejik anlamda önemli kazanımlar getirecektir.

ü çöldür. Lübnan’da ise %55’dir. Çöl ikliminde yaşayan ve çalışan insanların günlük su kaybı ortalama 8-10 litre civarındadır.

Jeostratejik analiz yapılırken bu analizlerin hepsini kullanabilmek mümkünse de, birkaç tanesi de (konumuz gereğince arazi unsuru, nüfus unsuru, ekonomik unsur, stratejik unsur) kullanılabilir. Zaten jeostratejik ve jeopolitik analizde coğrafik konum, devletler ilişkisinde ve mücadelesinde belirleyici rol oynamaktadır. Tarihten gelen bu süreç sonucunda, devletler buna göre ittifaklar oluşturur ya da çıkar mücadelesine girerler. Coğrafya bilimi temelinde ortaya konan hidroloji bilimi (su bilimi) insanlığın tarihinde çok önemli bir yere sahiptir. Buna göre hidroloji biliminin politika bilimi ile birlikte kullanılmaya başlandığı 20. yüzyılın son çeyreğinde bilimsel literatüre girmiş olup, günümüzde önemi her geçen gün artan hidropolitika kavramı üzerinde analizler yapan çalışmalara sıkça rastlanılmaktadır. Bu bağlamda hidropolitika kavramını tanımlamak gerekirse; “Ülkeler arasında su kaynaklarının kullanımı nedeniyle ortaya çıkan çıkar ilişkilerini değerlendirerek, sudan yararlanmaya dönük sosyoekonomik, politik, hukuki hatta stratejik önlemlerin alınmasına yönelik politikalar” olarak tanımlamak mümkündür (Yıldız ve Özbay, 2012: 22-23).

4. SONUÇLAR

Türkiye, önümüzdeki 10-15 yıl içerisinde karşılaşacağı tehditleri bilip, buna göre önlemler almak ve stratejiler oluşturmak zorundadır. Tehditler yerel, bölgesel ve küresel seviyede ortaya çıkacaktır. Tehditler askeri, askeri olmayan, asimetrik ve paramiliter şeklinde belirtmek gerekecektir. Bu tehditler önceden kestirilemeyeceği gibi, kriz ve kaos ortamında vücut bulup, dünyanın her yerinde ve her zaman ortaya çıkabilecektir (Bilbilik, 2008:174-175). Bu tehditleri madde olarak belirtmek gerekirse;

- Küresel ısınmaya (2.5⁰ ila 5⁰ C) bağlı olarak su sorunlarının artışı ve düzensiz yağış iklimleri sel benzeri afetleri daha da artacaktır. 2040 yılında küresel ısınma 3.5⁰-4.5⁰C derece daha artacaktır. Bu durum, ister istemez “su sorununu” yaratacaktır. Terör olaylarındaki artışlar, organize olaylar, toplumsal çatışmalar, gelir dağılımında görülen adaletsizlikler, yolsuzluklar ve menfaat çatışmaları.
- Dış göçler bir ülke için hem güvenlik, hem de savunma sorunu haline gelecektir. Mülteci göç hareketleri ve bunların getirdiği asayiş ve güvenlik sorunları hızla artmaya devam edecektir. Bu anlamda tüm nüfus hareketleri kaçınılmaz olarak çatışma, mücadele ve savaşa zemin hazırlayacak koşulların temelini meydana getirecektir. Dikkat edilmesi gerekli en önemli güvenlik sorunu haline gelmiştir. Özellikle, Anadolu coğrafyası, Balkanlar, Güney-Orta Avrupa bölgesi, Kuzey Amerika (Kanada, ABD, Alaska, hatta Meksika), Doğu Avrupa gibi bölgeler risk altındadır. Yine Afrika’dan Latin Amerika’ya doğru hareketler olacaktır.
- Haarp gibi silahlarla doğal afetlere (deprem, sel ve yangın vb.) yönelik sabotajların hızlanıp, yaygınlaşması artacaktır. Frekans sistemleriyle insan beyinlerine hakim olmaya çalışacaklardır. Bu bir savaş yöntemi ve aracıdır.
- Etnik ve dini çatışmaların ülke içinde ve ülkeler arasında önlenemeyecek ölçüde yaygınlaşması görülecektir.

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

- Pandemik virüslerin çeşitlenmesi bunu diğer biyolojik ve kimyasal silahlarla yaygınlaşması, ilaç sanayi ve sağlık sektörünün önemini artıracaktır. Bu arada ciddi nüfus kayıpları beklenmektedir. Dünya nüfusunu azaltma konusunda provakatif olaylara karşı hazırlıklı olmak gerekmektedir.
- Temiz su bulmak önümüzdeki 10-15 yıl içerisinde daha da zor olacaktır. Bu itibarla 1.5 milyar insanın (Asya ve Afrika ülkelerinde) temiz su bulma ve ulaşma noktasında ciddi endişeleri ve hayat riskleri bulunmaktadır. Bu durum 2035'den sonra yaklaşık 2.5-3 milyar insanın hayatını risk altına alacaktır. Dikkat edilirse, akarsular, göller, dereler ve bentler kurumakta olup, ormanlar ve meralar hızla yanmaktadır. Dünyamız nefes alamamaktadır. Bu durum dünya planetinin ciddi bir yıkıma ve bozulmaya doğru gittiğinin göstergesidir.
- İnsanların kodlanması ve fişlenmesi önemli bir noktaya ulaşacaktır. Bir takım aşilar ve sağlık hizmetleri buna alt yapı oluşturacaktır. Sonra beyine takılacak “cipler” ve “akıllı manyetik saatler” bu rolü yerine getirecektir. Dünyayı yönetmek isteyen “**Üst Akıl**”ın proje ve programlarını belirleyip, bunlara karşı önlemler almak gerekir. Hatta bu noktada “**Akıl Oyunlarını**” deşifre etmek, planlarını bozmak ve oyunlarını başlarına yıkmak önemli insanlık görevimizdir.
- Dijitalleşme ve yapay zeka hayatın tüm noktasında olacağından, insanoğlu mekanikleşen bir sürecin sarmalına girecektir. Eğitimsiz, sorgulamayan ve bilgisiz bir nesil meydana getirecek politikaları uygulayacaklardır. Algı ve zihin yönetimi önemli noktalara ulaşacaktır. Mantık ve idrak edebilme yeteneği kaybolacaktır. Bu nedenle, evlatlarımızı tarihsel ve kültürel sorumluluk gereği ecdadlarına karşı saygılı ve hayırlı nesil olarak yetiştirmek, korumak ve bilinçlendirmek en önemli milli görevimizdir.
- Hologram teknolojisine karşı tedbirler almak ve bu teknolojiyi kullanma avantajına dönüştürmek ülkemiz için önemlidir. Bu teknoloji konusunda bilinçli ve dikkatli olmak gerekecektir.
- Son 10 yılda, uzayı kullanma ve buradan insanların algılarını ve düşüncelerini yönetme fikri ciddi gelişmeler göstermiştir. Bu noktada, uzayda uydu sistemlerini oluşturma hedefini benimsemişlerdir. Uzaydan izleme ve takip sistemlerine karşı önlem almak ve karşı koymak en önemli milli savunma noktamızdır. Bu konuda zaman kaybetmeden çalışmalara hız verilmelidir. Uzay Üs Komutanlığı ve Uzay Ajansı kurulmalı ve harekete geçirilmelidir. Yeryüzünde “**Mavi Vatan**” ne kadar önemli ise, gökyüzünde “**Mavi Semamız**” da o kadar önemlidir.
- İnsan nüfusunu ve hayvan popülasyonunu azaltacak uygulamalar ve çalışmalar yüksek bir noktaya gelecektir. Bu anlamda virüs, bakteri, salgın hastalık, kuraklık, kıtlık, iklim bozulmaları, pandemi süreçleri bu durumu hızlandıracaktır. Sağlıklı toplum, başarılı ve

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

kalkınmış toplumdur. Bu tarz tehdit edici koşullara karşı tedbiri, denetimi, koruyucu yapıları en önemlisi de devlet olarak bu politikaları icraata geçirecek uygulamaların her an ve her koşulda hazır tutulması gereklidir.

- İnsanoğlu son 15-20 yıldır büyük bir tehlike altındadır. Yiyecekler ve gıdalarımız GDO'lu ürünler olup, bir çok hastalığa ve virüse davetiye çıkarmaktadır. Bu durum şu anda yaşanan pandemi sorunundan bile daha tehlikelidir. Zaten gıdalarımızda görülen katkı maddeleri ve DNA'sı ile oynanmış hormonlu bileşimli yapıları insanlığın sonunu getirmek için planlanmış, tehlikeli bir oyunun parçasıdır. Önlem almak için gerekli tedbirler acilen alınmalıdır. Bu tarz ürünler hiç bir yerde (Pazar, market, manav, bakkal vb.) satılmamalıdır ve satılması yasaklanmalıdır.
- İnsanoğlu amacını kaybedecektir. Kaos ve krizler kaçınılmaz olarak insanlığı ve sosyal yaşamı tehdit edecektir. Göçler, salgın hastalıklar, susuzluk, açlık, kıtlık bu noktada önemli araçlardır. Bu konularla ilgili kurumsal yapıların oluşturulması, halkın bilgilendirilmesi, eğitim ve denetim çok büyük rol oynayacaktır.
- Endemik bitki türleri ve doğal yaşam alanlarını (ormanlar, akarsular, denizler, göller, meralar vb.) bilerek bitireceklerdir. Bunun için ata tohum, özel tohum ve endemik bitki türlerini koruyucu depolar ve üretim merkezleri ülkenin her yerinde acilen oluşturulmalıdır. Toprak kutsaldır. Korumak milli görevdir.
- Dünya sahnesinde küresel güçler ile ulusal güçler arasında geçecek bir mücadele ve çatışma ortamları kaçınılmazdır. Büyük savaşın ayak sesleri ciddi şekilde hissedilmektedir. Ulusal gücümüzü artıracak her türlü maddi ve manevi şartların oluşturulması gereklidir. Yeni dünya düzeninin koşulları; yeni bir para sistemini, yeni ekonomik blokları ve yeni siyasi-güvenlik menfaat ortaklıklarını yaratacaktır.
- Küresel güçler, ekonomik kriz ve şoklarla dünya ticaretini ve ekonomisini kaosa sürüklemek isteyeceklerdir. Bunun için güçlü bir milli ekonomi ve kurumsal yapının oluşturulması gereklidir. Ekonomik anlamda dışa bağımlılıktan kurtulmak, ekonomik yapıyı ve mali sistemi bir dengeye oturtmak gerekir. Ancak bu şekilde "**tam bağımsızlık**" sağlanır. Burada önemli olan unsur, dışarıdan bir kuruş almadan ayakları üzerinde durabilmektir. Bu şartlara uygun bir "**devlet politikası**" stratejisinin tüm unsurlarıyla oluşturulması, hedef projeksiyonlar doğrultusunda milli bir devletin kurallarının kırmızı çizgilerle belirlenmesi, gelecek nesillere tam bağımsızlık şartlarının miras olarak bırakılabilmesi için gereklidir.
- Son söz olarak, Mustafa Kemal ATATÜRK'ün dediği gibi; "Türk milleti ilelebed yaşayacaktır". "Ne Mutlu Türküm Diyene". Yüce Allah bu büyük milletin yar ve yardımcısı olsun.

KAYNAKÇA

- AĞAR, Serkan, (2008). “Uluslararası Hukuk Boyutuyla PETROL - I”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Sayı:77, s.131-166.
- AKAD, M. Tanju, (2013). Askeri Tarihte Stratejik Düşünce, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1. Baskı, İstanbul.
- AKSU, Levent, (2004), “Güneydoğu Anadolu Projesi ve Önemi”, 2023 DERGİSİ, Sayı:52, Ağustos 2004, Ankara, s.72-75.
- AKSU, Levent, (2013). “Kıbrıs'ın Tarihi ve Jeostratejik Önemi Üzerine Analizler”, Türk Dünyası Tarih Kültür Dergisi, Sayı:321, s.50-58.
- AKSU, Levent. (2017). “Türk Ekonomisinde Yurt İci Tasarrufların ve Sabit Sermaye Yatırımlarının İktisadi Büyüme Etkisinin; Ekonomik, Sosyal ve Stratejik Analizler”, Journal of Economic Policy Researches, Volume:4, Issue:2, pp.83-134.
- AKSU, Levent, (2020). “Para Arzı, Enflasyon ve Faiz Oranları ile İktisadi Büyüme İlişkisi: Türkiye Örneği”, (içinde), Sürdürülebilir Kalkınma İşletme, Finans ve Ekonomi:Teorik ve Ampirik Katkılar, (editör:Salih Öztürk), İKSAD Publishing House, s.115-218.
- AKSU, Levent, (2021). 21. Yüzyılda Türkiye'nin Ekonomik, Sosyal Ve Stratejik Analizleri, İKSAD Publishing House, 1. Baskı, Ankara.
- ALİKOÇ, Fethi, (2017). Küresel Güç İle Son Tango, Togan Yayıncılık, 2. Baskı, İstanbul.
- BABÜROĞLU, Naim, (2016). Bir devletin Çöküşü, Stratejik Derinlikten Bozguna, Asi Kitap, Mayıs 2016, İstanbul.
- BAYIR, Fikret, (2014). Strateji Ustası ATATÜRK, Kaynak Yayınları, 1. Baskı, Mart 2014, İstanbul.
- BEAUMONT, Peter ; BLAKE , Gerald H. & WAGSTAFF, J. Malcolm, (1976). The Middle East: A Geographical Study John Wiley & Sons, 1976, London, 572 pp.
- BİLİLİK, Erol, (2008). Amerikan Kuşatması, Büyük Oyunun Perde Arkası, Profil Yayıncılık, 1. Baskı, Şubat 2008, İstanbul.
- ÇAY, A.Haluk, (1989). Kıbrıs'ta Kanlı Noel 1963, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yay, No:93, Ankara, 1989.
- ÇEVİK, Halis, (2005). Kadim Toprakların Trajedisi Uluslararası Politikada Ortadoğu, Nüve Kültür Merkezi Yayınları, Konya.33
- EROĞLU, Gonca & ŞAHİNER, Mesut, (2017). “Dünyada ve Türkiye’de Uranyum ve Toryum”, MTA Genel Müdürlüğü Yayınları, Maden Serisi No:3, Ankara.
- ESLEN, Nejat, (2005). Tarih Boyu Savaş ve Strateji, Truva Yayıncılık, 3. Baskı, Mayıs 2005, İstanbul.
- GÜRDALLI, Fehmi, (2004). “Kıbrıs'ta Jeoloji Dersleri”, Atlas Dergisi, doğan Yay., Sayı: 130, Ocak 2004, s. 64.
- GÜRDENİZ, Cem, (2021). Anavatandan Mavi Vatan'a, Kırmızıkeci Yayınları, 1. Baskı, İstanbul.
- GÜRSOY, Cevat R. (1964). “Kıbrıs'ın Coğrafi Durumu”, Kıbrıs ve Türkler, Ankara , 1964, s.7.
- GÜRSOY, Cevat R. (1971). Kıbrıs Seferi (1570-1571), Türk Silahlı Kuvvetler Tarihi, Cilt: III, 3.Kısım eki, Ankara,1971,s.32.
- HUNTINGTON, Samuel, P. (2006). Medeniyetler Çatışması ve Dünya Düzeninin Yeniden Kurulması, Çeviri:Mehmet Turhan ve Cem Soydemir, Okuyan Us Yayınları, 5. Baskı, Aralık 2006, İstanbul.
- İLHAN, Suat, (1993). Türkiye'nin ve Türk Dünyasının Jeopolitiği, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara Üniversitesi Basımevi, Yayın No: 134, Seri: VIII, Ankara.
- İLHAN, Suat, (2005). Türklerin Jeopolitiği ve Avrasyacılık, Bilgi Yayınevi, 1. Baskı, Haziran 2005, Ankara.
- İNAT, Kemal, (2021). Dünya Enerji Trendleri, Dünya Enerjisinde Değişim ve Süreklilik Trendleri, SETA Kitapları, 1. Baskı, Haziran 2021, İstanbul, s.13-38.

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

- KALKINMA BAKANLIĞI, (2018), 11. Kalkınma Planı (2019-2023), Enerji Arz Güvenliği ve Verimliliği, ÖİK Raporu, Ankara.
- KARADAĞ, Raif, (2011), Petrol Fırtınası, Truva Yayınları, 4. Baskı, İstanbul.
- KAVAZ, İsmail, (2021). Türkiye'nin Enerji Kaynakları ve Politikaları, Dünya Enerji Trendleri, (içinde) editörler: Kemal İnat ve Büşra Zeynep Daşcıoğlu, SETA Kitapları, 1. Baskı, Haziran 2021, İstanbul, s.39-78.
- KILIÇBEYLİ, Elif Hatun, (2004). "Kıbrıs'ın Jeopolitikası: Avrupa ve Avrasya İçin Önemi" 2023 Dergisi, Sayı: 36, 15 Nisan 2004, s.25-26.
- MÜTERCİMLER, Erol, (2011). Geleceği Yönetmek ve Kazanmak İçin Stratejik Düşünmek, Alfa Yayınları, 5. Baskı, İstanbul.
- MÜTERCİMLER, Erol, (2002). "Kavram ve Kuram Olarak Jeostrateji", M5 Strateji Dergisi, Temmuz-Ağustos 2002, Sayı:110, s. 8-10.
- OKKAN, Mehmet & DAYANGAÇ, Taşkın, (2020). Strateji, Yeditepe Yayınları, Stratejik Düşünce ve Güvenlik (içinde) Editörler:Güngör Şahin ve Cem Oğultürk, 1. Baskı, İstanbul.
- ÖZEY, Ramazan, (1996). 21. Asrın Ufkunda Türkiye (Sorunlar-Çözümler), Marifet Yayınları, No: 8 , İstanbul, 1996.
- ÖZKAYA, A. Sefa, (2019). Hunlardan Günümüze Türk Askeri Kültürü, Kronik Kitap, 2. Baskı, Ağustos 2014, İstanbul.
- PAMİR, Necdet, (2016). Enerjinin İktidarı, Hayy Kitap, No:327, 2. Baskı, Ocak 2016, İstanbul.
- POLAT, Soner, (2015). Türkiye İçin Jeopolitik Rota, Kaynak Yayınları, 2. Basım, İstanbul.
- PORTER, Michael E. (2016). Strateji Nedir?, Harvard Business Review 10 Must Reads, Çeviri:Melis İnan, Optimist Yayınları, Ocak 2016, İstanbul. s.7-53.
- SANDER, Oral, (2007). Siyasi Tarih 1918- 1994, İmge Kitabevi Yayınları, İstanbul.34
- SCHWANFELDER, Werner, (2015). İş'te SUN TZU, Çeviren: Firuzan Gürbüz, Kuraldışı Yayınları, Ekim 2015, 1. Baskı, İstanbul.
- ŞAHİN, Güngör, (2020). Jeopolitik Kavramı, Yeditepe Yayınevi, 1. Baskı, Yayın No:480, Jeopolitik Düşünce Büyük Güçler ve Türkiye, (içinde) Editörler: M.Cem Oğultürk ve Güngör Şahin, Haziran 2020, İstanbul.
- ŞİMŞEK, Erdal, (2005). "Türkiye'nin Ortadoğu Politikası", Kumsaati Yayınları, Şubat 2005, İstanbul.
- YAYCI, Cihat, (2020). Doğu Akdeniz'in Paylaşım Mücadelesi ve Türkiye, Kırmızıkeçi Yayınları, 1. Baskı, İstanbul.
- YENMEZ, Neceti, (2009). "Stratejik Bir Maden Olarak Bor Minerallerin Türkiye İçin Önemi", İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü, Coğrafya Dergisi, Sayı:19, İstanbul, s.59-94.
- YILDIZ, Dursun ve ÖZBAY, Özdemir, (2012), Osmanlı'dan Bugüne Su Politikaları ve Hukuku, Truva Yayınları, İstanbul.

ELEKTRONİK ADRESLER:

- ATUN, Ali Fikret, (2019). "Dünya Üzerinde Türkiye'nin Jeopolitik Ve Jeostratejik Konumu Ve Önemi";https://www.kibristkd.org.tr/pg_319_dunya-uzerinde-turkiyenin-jeopolitik-ve-jeostratejik-konumu-ve-onemi; erişim tarihi: 24.07.2020.
- Ezgi ARSLAN, (2013), "Ortadoğu Kavramının Ortaya Çıkışı", s.1-6., <http://www.yenimakale.com/ortadogu-kavraminin-ortaya-cikisi.html#ixzz3fEnjLedy>; **erişim tarihi: 07.07.2015.**
- https://tr.wikipedia.org/wiki/Y%C3%BCz%C3%B6l%C3%A7%C3%BCmlerine_g%C3%B6re_%C3%BClkeler_listesi; erişim tarihi: 20.08.2021.
- <http://www.serenti.org/jeostrateji-ve-turkiyenin-jeostratejik-konumu/erişim tarihi:17.07. 2017>.

**POLITICS DISCOURSE OF ANTI -AMERICAN -STRUGGLE AND FRIENDSHIP - THE
AGONISM AND ANTAGONISM BETWEEN THE ISLAMIC REPUBLIC OF IRAN AND
THE UNITED STATES IN INTERNATIONAL RELATIONS**

**(ATTITUDE TO THE ISLAMIC REPUBLIC OF IRAN BY EMPHASIZING ANTI -
AMERICAN DISCOURSE AND ANTAGONISM OF THE POLITICAL MATTER CONCEPT
OF CHANTHAL MOUFFE AND CARL SCHMITT)**

Vorya Shabrandi

Knowledge of Master of International Relations University of Guilan Iran

<https://orcid.org/0000-0002-6013-2115>

ABSTRACT

The Anti-Americanism discourse, which was presented in the form of antagonisms with American culture, thinking, and later in the form of confrontation with its policies, was not only specific to Iran, and was not only specific to Iran. And in many countries, it has been intensified, but the Anti-Americanism discourse of the Islamic Republic of Iran has been reflected more than any other country. Foreign relations of the Islamic Republic of Iran and the United States changed from interactionism to conflict and Antagonism after the victory of the Islamic Revolution. And despite the transformation of Iranian foreign policy discourses on the one hand and the change in the logic of US foreign policy on the other hand, there was no recovery in the opposition and conflict of the two countries. The main question of the article is why the Anti-Americanism discourse in the Islamic Republic of Iran continues and how this opposition has changed into an Antagonism? In response to these questions, the research shows that on the one hand, civilizational and ideological confrontation has led to a negative attitude and motivation for American culture and civilization, and on the other hand, American hostility and conflicting measures, retaliatory reaction from the Islamic Republic of Iran. Is aroused. But this Americanism has been non -violent and has been aimed at the goals of the Islamic Revolution, especially cruelty at the regional, transnational and global level. The purpose of this study was to investigate how Iran's attitude with the United States, and especially during the Post- JCPOA¹ Talks (2012-2021). The type of research is descriptive -explanatory whose data is compiled in a library method. To ease the appropriate answer to the question of this study, "How did the Anti-Americanism Discourse of the Islamic Republic of Iran in the face of the United States changed an Antagonism?" And what kind of relationship did this attitude eventually led to? The concept of Chanteal Mouffe political is sufficient in which three types of relationships consider in globalization. The research hypothesis was suggested that the Anti-Americanism discourse seemed to be the possibility of compatibility and resistance for the Islamic Revolution of Iran, instead of adopting a complete Antagonism policy (Antagonism); However, the previous discourses had adopted a complete policy of Antagonism. Finally, the final findings of the research showed that before the reformist discourse and the Anti-Americanism approach, there was a kind of skepticism of globalization, and was essentially a kind of antagonism policy that was underway with the beginning of the reform era, and this attitude was underway. Instead of Antagonism policy, Agonism policy was adopted, in which the idea of a civilization dialogue by *Seyyed Mohammad Khatami* played a significant role in adopting such a policy. The essence of politics, at a glance, is not rulers but in the sense of "hostility" and Antagonism, and in another line, it has been viewed as a political action based on "friendship and hostility". Carl Schmitt strives to keep intermediate conflicts and economic or religious struggles as far as they are not capable of determining friendship and hostility. Based on what I tried to present in this brief article, the foundation of the political is based on an objective and real conflict that, in the example of *Carl Schmitt*, has put the enemy as a political identity

¹ *Joint Comprehensive Plan of Action*

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

that challenges the form of "our" life outside the borders of the state. . In the example of *Carl Schmitt*, and from the criticism of the German philosopher to natural law issues, the government is a political set around a common identity that is politicized to preserve itself among the political poles outside the government. Schmitt's Antagonism questions by integrating political identity and its integration under a decision -making power over the exception of the principle of internal strife. In fact, for *Carl Schmitt*, politics is an intergovernmental issue. Schmitt 's criticism of liberal democracies leads to theorizing a form of political, in which the pluralism of value and criticism of individual and social essence challenges liberal theories and, on which it makes intravascular pluralism. *Chanteal Mouffe* use of the concepts of *Carl Schmitt*, though impregnated with contradictions that make his claims theoretically and practically seriously criticized, the possibility of a new understanding of citizenship as a form of social arthritis in the political synchronization that is formed around the values of equality and freedom. brings. *Mouffe* seems to have recognized the concept of Schmitt's antagonistic rejection and denial of foreign policy and, by neutralizing internal Antagonism, and turning it into Agonism, has created a new opportunity for internal struggle among enemies who are friendly enemies within a radical democracy. The possibility that, although based on the rejection of the allegations of universalist ideas, is truly existing, within itself, and the power of the negation and perseverance it uses Against non -democratic readings of synchronization, contains a strong belief in the world. This worldwide world acknowledges the necessity of defending the democratic values that have historically hegemonic.

Keywords: Islamic Republic of Iran, USA, friendship and hostility, political identity, Anti-Americanism discourse, Antagonism, Chanteal Mouffe, Carl Schmitt.

**GREENLAND'S WITHDRAWAL FROM THE EUROPEAN ECONOMIC COMMUNITY:
CONSTRUCTIVIST ANALYSIS OF DECISION-MAKING ON GOVERNMENTAL AND
SOCIETAL LEVELS**

Tatia DOLIDZE

European University (Georgia)

ABSTRACT

The purpose of this article is to identify and explain the rationale behind Greenland's decision to leave the European Economic Community. The reasoning follows the two-levelled analysis of decision-making: governmental and societal. Based on the Process Tracing of Greenland's way to the self-determination and Discourse Analysis of the 1982 pre-referendum campaign, the article affirms that the interest of the Autonomy expansion backed by the plan of economic well-being outside the Community encouraged the governmental decision, while on the societal level, the interest of preserving Greenlandicness against Europeanization is claimed to have been decisive. Findings are simultaneously interpreted according to Alexander Wendt's National Interest categories of Autonomy, Economic well-being and Collective self-esteem to conclude that the withdrawal from the Community was a reverberation of Greenland's national interests in their Constructivist sense. As a complement to Wendt's conceptualization of National Interests, Weaver's Securitization Theory is used as a theoretical tool for analysing the pre-referendum campaign as a securitization act. It is argued that the government directed Greenlanders' Collective self-esteem against the EEC membership and thus constructed the societal security threat out of a purely political issue.

Key words: Greenland, Brexit, EU, Withdrawal, Securitization

US VS OTHER: BALTIC STATES' AND GEORGIA'S PATHWAYS TO EUROPE (1991-2004)

Tatia Dolidze

European University (Georgia)

ABSTRACT

The article is incentivized by the empirical puzzle that the comparison of Baltic states' and Georgia's European integration cases embody throughout the period of 1991- 2004, - that is from the break up of the Soviet Union to when Baltic States became the members of the European Union and Georgia was included in the European Neighbourhood Policy. By comparing the EU policy and discursive practices towards Baltic states and Georgia during these 13 years of their independence, the author finds that the different pathways of their European integration were shaped in light of the distinctive perception of Balts' and Georgians' European identity held by the EU. European identity is scrutinized as an operational social construction in EU's hands that often serves as a reason/justification for more or less European integration. Findings are theoretically interpreted through Discursive Institutionalism along with its inherent methodology of Discourse Analysis that discerns the differences in the EU's manner of communication towards Baltic states and Georgia in its foreign policy towards the two.

Key words: Baltics, Georgia, EU, European integration, Discursive Institutionalism

MIGRATION OF SKILLED TRIBES FROM HILLS TO PLAIN IN INDIA: A CASE STUDY OF PANGWALA TRIBE OF HIMACHAL PRADESH

Prof. Simmi AGNIHOTRI

Professor, Department of Public Administration,
Himachal Pradesh University, Shimla (India) 171005

Dr. Vijay SINGH

Guest Faculty, Department of Lifelong Learning,
Himachal Pradesh University, Shimla (India) 171005
ORCID No. 0000-0002-2265-8888

ABSTRACT

Purpose: The skilled migration from hills to plain is a relentless trend. Skilled migration is often thought to have irresistibly negative effects on origin place. Places of migration and destination can in fact benefit from skilled migration when it is correctly structured. Migration among tribal communities is more because of several reasons. The purpose of present study is to investigate the migration for livelihood among skilled tribal communities and to analyze its impact at origin place.

Methodology: The study was empirical in nature. Pangwala tribe was taken for the study. Both primary and secondary data were used for the study. In this study only those skilled migrants were covered who have permanently been migrated. Students and temporary skilled migrants were not covered under the study. Samples were selected in two stages. At the first stage the migrant samples were identified at their destination places with the help of snow ball sampling. There was a special column in the questionnaire for these migrant samples for their present and permanent addresses at origin place. In the second stage, after compiling their permanent addresses of origin place from questionnaire, the samples at origin places were identified and surveyed.

Results: The results of the study will be helpful to government and policymakers to pay special attention to these vulnerable groups.

Conclusion: The problems of tribal people are different than other people of the country. Tribal communities are getting migrated because of land snatching, construction of power projects and other developmental activities tribal people are losing their agricultural lands, which causes threat to their survival.

Keywords: Tribal Migration, Skilled Tribes, Skilled Migration, Hills to Plain Migration, Pangwala Tribe, India, Himachal Pradesh

INTRODUCTION

The migration of skilled workers in developing countries is a relentless trend. Policymakers in both sending and receiving countries must adjust to-and take advantages of the mobility of skilled workers. It is often thought to be negative effects of migration of skilled workers of origin places. With the passage of time, the contemporary researches and policy experiences challenge this traditional mind set

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

and proposed a shading picture. Both origin and destination places can in fact benefit from skilled migration, if it is structured correctly. Emigration has many benefits for places of origin. Migrants can transfer money, technology, skills, innovative ideas, democratic ideas, development ideas, investment ideas, etc. to their origin place. Success stories of migrants can inspire the people. Many skilled people are unemployed at their origin places. Migration of these skilled people can help to decrease skilled labour pressure at origin places. Reduction of migration flow may cause worse development due to non-availability of employment according to their skills at origin places. Instead of making efforts to stop migration a strong policy approach would be a plan for skill flow between origin place and destination place. A mutual policy or plan between origin and destination place, migrants can maximize the benefits to both.

There is not a specific definition of highly skilled migrants. Economists, Sociologists and policy makers have different approaches regarding highly skilled migrants. However, most common definition of highly skilled workers tends to be limited to person with tertiary education, typically meaning a formal two years college degree or more. Lowell (2005) found that, as tertiary education is “the most readily available international statistic”, it becomes the default measure for the highly skilled. Economists often used the approach of educational attainment. The variable of level of education has been popularly used among those scholars studying “the effects of emigration on the countries of origin and in particular brain-drain”. Many scholars used the definitions suggested by Organization for Economic Co-operation and Development (OECD), it is an International organization. OECS is based in Paris. The organization has 38 member countries committed to democracy and market economy. Lowell proposed that focusing on education level in the data is strictly in itself. Lowell gave an example of the data collection that uses age proxy: tertiary education should be normally captured in the adult age group over 25, while most of the measures using age proxy focus on general cohort of 15+. Most of the countries measure and define the highly skilled immigrants in terms of education and occupation both. As we know that H-1B Visa of United States established in 1990, is based on a list of occupation and a minimum degree requirement of a baccalaureate (4 years US bachelor degree) or equivalent. On the other hand experts in the field of public policy conceptualize the highly skilled through the notion of “skills”. This preference responds to the clear utilitarian view of highly skilled migrants, notably as vessels of specific knowledge and competences; much scholarship refer to them as “skills” or “human capital” (Ganguly 2014).

There are different reasons that force tribes to move for monetary help. About 80 per cent of the tribal population is rustic and is for the most part subject to farming for livelihood. Be that as it may, the situation with terrains and irrigation accessible in those grounds deters any type of manageable agribusiness. This makes farming an opportunities for them just in the couple of long periods of rainstorm. One more customary wellspring of job for tribes has been forest produce and with the

Scheduled Tribes and Other Forest Dwellers (Recognition of Forest Rights) Act, 2006, the responsibility for produce by tribes has another catalyst. Notwithstanding, a large portion of the forest produce gathered by tribes gets sold in nearby market where brokers purchase these items at modest costs and earn vast majority of the benefits, with the tribes getting exceptionally less for their persistent effort and information on the forests. The local economy is emphatically secured on agribusiness and forest based activities which have lost their worth. Therefore, mediators have started filling some of the gaps by giving compensation work somewhere else and in this way setting off relocation. All the while, to keep up with their hang on the tribes, it was noticed that brokers were pushing bother free money advances and accordingly keeping up with predictable strain with supposed worthwhile proposals of reimbursement just through compensation. Therefore, tribes reliably stayed under debt trap. The purpose of present study is to investigate the migration for livelihood among skilled tribal communities and to analyze its impact at origin place.

TRIBES IN INDIA

According to the “Report of the Expert Committee on Tribal Health ‘Tribal Health in India’ Bridging the Gap and a Roadmap for the Future”, in India about 10.4 crore tribal population are reside in ten states and in the North-East. More than 90 per cent of the tribal population of the country lives in rural areas. There are 90 districts which include 809 blocks with more than 50 per cent tribal population and they consist nearly 45 per cent of the Scheduled Tribe population in the country. The report also stated that according to Census, 2011 more than two-thirds of the tribal population is engages in the primary sector as against 43 per cent of the non-tribal population, and is dependent on agriculture either as cultivators or as agricultural labourers. The tribes are increasingly moving from being cultivators to agricultural labourers. A comparison between Census, 2001 and 2011 shows that the proportion of cultivators reduced by more than 10 per cent, while the proportion of agricultural labourers increased by 9 per cent among the tribal communities. It is estimated that, in the last decade, about 3.5 million tribal people have left agriculture and agriculture-related activities to enter the informal labour market. Displacement and enforced migration has also led to an increasing number of Scheduled Tribes working as contract labourers in the construction industry and domestic workers in major cities. Currently, one of every two tribal households relies on manual labour for survival.

CONSTITUTIONS SAFEGUARDS AGAINST DISPLACEMENT OF TRIBES IN INDIA

Constitutional provisions under Schedule-V provide safeguards against displacement of tribal population because of land acquisitions etc. The Governor of the State which has Scheduled Areas is empowered to prohibit or restrict transfer of land from tribes and regulate the allotment of land to members of the Scheduled Tribes in such cases. Government has also enacted several Laws which have specific provisions with regard to displacement, rehabilitation and resettlement of tribal people. These include:

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

1. The Scheduled Tribes and Other Traditional Forest Dwellers (Recognition of Forest Rights) Act, 2006.
2. Right to Fair Compensation and Transparency in Land Acquisition, Rehabilitation and Resettlement Act, 2013.

INITIATIVES FOR UPLIFTMENT OF TRIBAL COMMUNITIES IN INDIA

The Ministry of Tribal affairs Government of India has made some important initiatives for tribal development and implemented some schemes for mitigating migration of tribal communities. These are:

1. Tribal Sub-Plan (TSP)
2. Special Central Assistance to Tribal Sub-Scheme (SCA to TSS)
3. Grants-in-Aid under Article 275 (1) of the Constitution
4. Scheme of Grant-in-Aid to Voluntary Organizations working for the Welfare of Scheduled Tribes
5. Scheme of Vocational Training in Tribal Areas
6. Development of Particularly Vulnerable Tribal Groups (PVTGs).
7. Scheme of Girls & Boys Hostels for STs
8. Scheme of Ashram Schools in Tribal Sub-Scheme Area
9. Scholarship Schemes for ST Students
10. National Fellowship and Scholarship for Higher education of ST students
11. Support to Tribal Research Institute (TRIs)
12. Mechanism for Marketing of Minor Forest Produce (MFP) through Minimum Support Price (MSP) and Development of Value Chain for MFP

Besides these, National Scheduled Tribes Finance and Development Corporation (NSTFDC), under the Ministry of Tribal Affairs, also extends financial assistance at concessional rates of interest to Scheduled Tribes for undertaking income generation activities.

SELECTION OF THE PROBLEM

The issue of migration is one of the biggest challenges for the governments throughout the globe. This problem is occurring not only in tribal areas but also in the rural areas in India. This is worldwide problem. The tribal areas in Himachal Pradesh are poorly developed. There is absence of essential facilities in these areas. The geographical conditions of tribal areas in Himachal Pradesh are not good. Availability of road network is very low, and the existing road network is very poor. So it is very difficult to perform developmental activities in these areas easily. There is lack of quality of public as well as private services. People are migrating from the tribal areas to the areas having better basic facilities. With the passage of time tribal people are also getting higher education and inculcating professional skills. Because of less employment opportunities for high skills people, they get migrated to find the employment according to their skills. People are shifting from traditional or primary professions like

agriculture, horticulture, animal husbandry, etc. to modern professions. That is why this problem has been selected for the purpose of the study.

IMPORTANCE OF THE STUDY

This study is mainly important for the policy makers, because migration of skilled tribal people is a biggest problem not only in Himachal Pradesh but also in India. Skilled tribal people are moving to other parts of the state as well as the country in search of employment according to their skills and to avail better facilities, like quality of education for their children, good health care facilities, etc. People are not getting better facilities at their doorsteps in rural areas. This study is helpful for the policy makers. Pangwala tribe raising several questions on migration and development at local level as migration and development are interlinked. It is important to study the social, economic and developmental outcome at origin place of the migrants. The important aspect of the study is to know the situation in Pangi that encourage the migrants to get migrated from Pangi. The study is especially focused on permanent skilled migrants. Unavailability of scientific data on skilled tribal migration to understand the migration pattern in the state is also an important aspect of this study. Slowly the flow of the skilled migration among Pangwala tribe is increasing. The statistical system of the state is still not able to maintain the record of the migrants and its demographic impact. To draw the attention of the state in this serious issue is also very important.

RESEARCH GAP

During this study review of literature was conducted. Studies related to migration have been conducted at large scale throughout the world. Few studies have been conducted on tribal migration.

The existing studies on tribal migration have been conducted with references to forced migration, displaced migration, labour migration, migration in search of livelihood, etc. The studies are related to temporary migration. The studies with reference to permanent migration of skilled tribes have been neglected in research point of view. During literature review the researchers did not find any study close to the present study. In this study the researcher shall explore the areas of permanent migration of skilled tribal people and contribute a literature in the related field.

RESEARCH METHODOLOGY

The study was conducted with the main purpose is to investigate the migration for livelihood among skilled tribal communities and to analyze its impact at origin place. To collect the true and authentic facts related to the present problem field survey was conducted. Both primary and secondary data were used for the study. In this study only those skilled migrants were covered who have permanently been migrated. Students and temporary skilled migrants were not covered under the study. Samples were selected in two stages. At the first stage the migrant samples were identified at their destination places with the help of snow ball sampling. There was a special column in the questionnaire for these migrant

samples for their present and permanent addresses at origin place. In the second stage, after compiling their permanent addresses of origin place from questionnaire, the samples at origin places were identified and surveyed. Chamba, and Kullu districts (destination places of the migrants) of Himachal Pradesh were covered as study area, because most of the permanent Pangwal migrants are settled in these two areas. There were total 374 samples. The study is related to migration of skilled tribes from hills to plain. The study does not deal with the migration of skilled people from one country to another.

RRESULTS AND DISCUSSION

The results and findings have been presented on the basis of the responses of the responses on some selected indicators. As we know that education and profession are two important indicators of the skilled peoples. As for as education level of the respondents is concern, the data reveals that out 374 sampled respondents only one respondent was illiterate. 4.28 per cent respondents were having primary educational qualification (5th class pass in India education system), 17.38 per cent respondents were having 10th class pass educational qualification, 33.16 per cent respondents were having 12th class pass educational qualification, 34.22 per cent respondents were having graduation (minimum 3 years of bachelor degree in Indian education system) educational qualification and 10.70 per cent respondents were having Post Graduation (minimum 2 years of Master degree in Indian education system) and above educational qualification. The data related to employment of the skilled migrants reveals that 77.27 per cent skilled migrants were government employees, 12.30 per cent were retired from government services, 6.69 per cent were businessman, 3.48 per cent were government contractors, whereas 0.27 per cent were having other (advocate) profession.

A question related to the annual income was asked from the skilled migrants during survey. It is evident from the data that 2.41 per cent skilled migrants were having INR 200000 annual income, 17.11 per cent were having INR 300000 annual income, 21.39 per cent were having INR 400000 annual income, 19.52 per cent were having INR 500000 annual income and 39.57 per cent skilled tribal migrants were having more than INR 500000 annual income. The data related to the availability of personal vehicles is concerned, 91.18 per cent skilled tribal migrants have their own vehicles whereas only 8.82 per cent skilled migrants were not having personal vehicles. It was asked from the skilled tribal migrants that whether they help their relatives of family members at their origin places or not. The data reveals that all the skilled tribal migrants somehow help their family members and relatives at origin places. 35.20 per cent migrants help their relatives or family members by providing financial assistance at origin place. 31.28 per cent migrants send useful things to origin place to help their relatives or family members. 23.53 per cent skilled tribal migrants provide education to the children of their relatives and family members while 9.89 per cent skilled tribal migrants provide all necessary helps to their relatives or family members at origin place. It is evident from the results of the study that all the skilled tribal migrants provide free of cost food and shelter to their family members or relatives when they visited to

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

them. The study depicted that skills of the skilled tribal migrants have been improved at destination place. A question related to investment of the skilled tribal migrants, 31.82 per cent migrant respondents were having investment at origin place whereas 68.18 per cent skilled tribal migrants did not having any investment at origin place.

The purpose of the study was also to analyze the impact of skilled tribal migration at origin place. For this relatives and family members (living at origin place) of the skilled tribal migrants were taken as sample respondents. It is evident from the field survey that 18.18 per cent of the sampled respondents were illiterate, 11.76 per cent were primary, 27.54 per cent respondents were with 10th pass, 19.52 per cent respondents were 12th pass, 15.78 per cent were graduate and 7.22 per cent respondents were having post-graduate or above educational qualification. As for as profession of the respondents is concerned, data depicts that among the total sample respondents 27.81 per cent respondents were government employees, 17.91 per cent respondents were retired from government service, 7.75 per cent respondents were having their own business, 2.41 per cent of the respondents were government contractor and 44.39 per cent were labourers. The classification of the respondents on the basis of their annual income shows that 48.66 per cent of the respondents were having INR 20000 of annual income, 9.63 per cent respondents were having INR 50000 annual income, 7.76 per cent respondents were having INR 100000 annual income. 25.13 per cent respondents were having INR 300000 annual income and 8.82 per cent respondents were having more than INR 300000 annual income. The data reveals huge income differences among skilled tribal migrants and relatives or family members of the migrants.

A question of the availability of personal vehicles was asked. The data depicts that only 3.21 per cent respondents were having personal vehicles whereas 96.79 per cent respondents were not having personal vehicles. In the case of skilled tribal migrants more than 91 per cent respondents were having vehicles. A question was asked to cross check the information related to any help from migrant relatives, it is pertinent from the data analysis that 31.55 per cent respondents receive finance assistance from their migrated relatives. 34.49 per cent respondents receive useful things from their migrated relatives. 16.58 per cent respondents opined that their migrated relatives educate their children at destination place whereas 17.38 per cent respondents opined that they do not receive help from their migrated relatives in any form. Findings depicted that 27.81 per cent respondents always visit to their migrant relatives. 60.43 per cent of the respondents sometimes visit to their migrated relatives while 11.76 per cent respondents never visit to their migrated relatives. It was revealed that the respondents always receive food and shelter from their migrated relatives free of cost at destination place. It is clear from the results of the study that 3.48 per cent respondents always receive payment for performing of agricultural activities on their migrant relatives' land. 17.11 per cent respondents sometimes receive payment for agricultural activities while 79.41 per cent of the respondents never receive payment for performing of agricultural activities on their migrant relatives' land. An important finding of this study reveals that 55.88 per cent

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

of the respondents were Above Poverty Line (APL) whereas 44.12 per cent of the respondents were Below Poverty Line (BPL). Below Poverty Line indicated that the 44.12 per cent respondents are poor. To measure the criteria of BPL in Himachal Pradesh the government has decided INR 27000 annual income. This shows that more than 44 per cent respondents having less than INR 27000 annual income.

CONCLUSION

Skilled migrants are becoming an increasingly important element in global migration flows. Migratory movements, as noted, are a very important facet of globalization and interaction between different economies. Skilled migration is a group that is certainly smaller in terms of numbers, but is far more influential and incisive, given the high rate of innovation and specialization that is characteristic of skilled migrants. The labour market for qualified personnel is becoming ever-more globalized in terms of supply and demand. Various factors of push and pull influence the volume, frequency, duration and the direction of the flow of skilled migrants. Migration generally and the international mobility of qualified workers are in fact more complex to analyze, understand and to categorize than the movement of resources, products or money; they involve many more factors, circumstances and human variables. The supply of skilled tribal people from hills to plain in search of employment according to their skills has become common now-a-days. One of the disadvantages of this type of migration is these skilled tribal people is, they do not go back to their origin place. They get permanent settled at destination place and the origin place does not get any benefit even after spending different resources on migrants. It should be made compulsory to them to provide minimum serves for the development of their origin place in any form.

ACKNOWLEDGEMENT

This research paper is an outcome of research project sponsored by Department of Tribal Affairs, Government of Himachal Pradesh. This paper has been published with due permission of the funding agency. We have no conflict on interests.

REFERENCES

1. Anjali, B. and Subhojit, D. (2020), Policy Brief- Tribal Livelihood Migration in India, Sustainable Analysis, Gap Assessment and Future Direction in twelve States of India, study conducted by Disha Foundation and sponsored by Ministry of Tribal Affairs, Government of India.
2. Annual Administrative Report (2019-2020), Ministry of Tribal Affairs, Government of India.
3. Bharti, K. R. (2001), Pangi and Pangwals, P. L. Printers Ludhiana.
4. Census of India (2011), Himachal Pradesh, Series-03, Part-XII-B, District Handbook, Chamba.
5. Devi, S. (2018), A Study of Primary Health Services in Tribal Areas in Himachal Pradesh, A Ph. D. thesis submitted to the Department of Public Administration, Faculty of Social Sciences, Himachal Pradesh University, Shimla-171005.

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

6. Ganguli, I. (2014), Scientific brain drain and human capital formation after the end of the Soviet Union, *International Migration*, 52 (5), 95-100.
7. Gautam, P. N. (1995), *Basic Needs of Hill People: A Study of Social and Administrative Response in Himachal Pradesh*, Indus New Delhi.
8. Gemma, C. (2001), State and society relationships in India: Explaining the Kerala Experience, *Asian Survey*, Vol. 41, No. 4 (July/August), pp. 669-692, University of California Press.
9. F. Merlin Franco, D. Narasimhan and William, S. (2008), Relationship between Four Tribal Communities and their Natural Resources in the Koraput Region, *A Journal of Plants, People and Applied Research, Ethnobotany Research and Applications*, Vol. 6, ISBN: 1547-3465, pp. 481-485, www.ethnobotanyjournal.org/vol6/i1547-3465-06-481
10. Lowell, B. L. (2005), Skilled Temporary and Permanent Immigration in the United States, *Population Research and Policy Review*, 20 (1-2), 35-58.
11. Michael, A. Clemens (2013), What Do We Know about Skilled Migration and Development? Policy Brief, No. 3 September, 2013, Migration policy Institute, pp. 1-11.
12. Negi, S. (2017), Understanding Educational Out-Migration: A Case Study of Himachal Pradesh, *Global Research Forum on Diaspora and Transnationalism, Research Monograph Series 25*, Vol. 3, No. 1, ISSN: 2454-3675.
13. Negi, T. S. (1976), *Scheduled Tribes of Himachal Pradesh: A Profile*, Raj Printers Meerut.
14. Press Information Bureau, (2018), *Migration of Tribals*, Government of India, Ministry of Tribal Affairs.
15. Singh, B. (2008), *An Assessment of Single Line Administration in the Tribal Development of Himachal Pradesh: A Study of Chamba District*, A Ph. D. Thesis submitted in the Department of Public Administration, in the Faculty of Social Sciences, Himachal Pradesh University Shimla-5.
16. V. F., Haimendorf and Christoph (1982), *Tribes of India: A Struggle for Survival*, Berkeley: University of California Press.

WOMEN IN ACADEMY: STILL SEARCHING FOR A PLACE

Marlene Neves Strey

Feevale University (Brazil)

Rogério Horta

Suely Maria Cabral

Feevale University (Brazil)

ABSTRACT

The University, since the beginning was a place created and done for men. Although this idea is not entirely true because there have been at least one university created by a woman (Al Quaraouiyine, founded in 859 by Fatima al-Fihri in the city of Fez in Morocco), and from time to time a woman have invaded this male recant and achieve to study and work there, historic data and statistics show that University still is preferentially a place of men. The present work is derivate of research made in Brazilian universities with women from different areas and work in several functions. In this work we present partial results about their frustrations over their work in the University. These frustrations include from administrative issues to political themes, as, for example, to work many hours in classroom but have few hours to research, or depreciation and carelessness by administration and Government. Also, environment is seen as intimidating and there is institutional machismo and other gender gaps.

Keywords: Women, University, Frustrations, Academic Career, Gender.

INTRODUCTION

This work is about Education, Science, University, and the work women do in these three areas of knowledge, mainly their work in the University as a teacher, a researcher, a doctoral thesis advisor among other activities.

As almost people know, education is not a neutral word. History shows that it depends on its cultural basis. If the Culture incentives autonomy and freedom, education will proportionate the development of this qualities. Occidental and Oriental cultures sometimes permit this possibility and many times do not permit. When the matter is women in both cultures, it is very difficult to see they could be accepted as autonomous and free citizens. This situation is very

clearly in the History of Education, Science, and the University. All over the world and every time.

The University, since the beginning was a place created and done for men. Although this idea is not entirely true because there have been at least one university created by a woman (Al Quaraouiyine, founded in 859 by Fatima al-Fihri in the city of Fez in Morocco), and from time to time a woman have invaded this male recant and achieve to study and work there, historic data and statistics show that University still is preferentially a place of men.

Nowadays it is different from the past, but not so different that women do not have to fight to conquer a place everywhere they want. The fight to the right of study and work in a university is very well know in the History of the University.

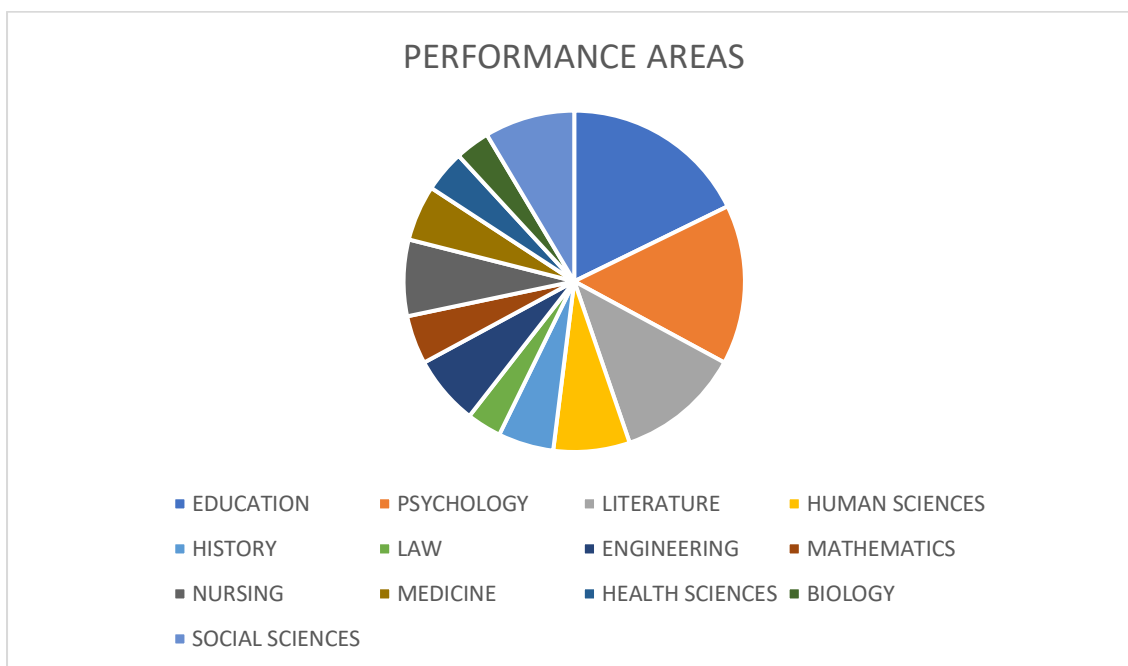
This work is about a part of this problem. Here we are going to present some partial data of a research on women in Brazilian Academy, specifically their frustration in their work.

METHOD

The research-Base of this work is titled “Women in the Academy: Place, limits, oppressions and overcomes”. We wanted to know what perception academic women have about their place in the university; their satisfaction/dissatisfaction with the work in the university. The advantage/disadvantage of being woman in the university; which personal characteristics help/prejudice the career in the university; if there are work-family conflicts, and their life projects.

The research has three studies: Study 1 – Systematic revision of literature about the work of women in the university. Study 2 – A Questionnaire online about these issues. Study 3 – Interviews online. Here we are going to present the frustration women said they have about their work in the university through the questionnaire.

Who are these women? They are 207 people that answered the questionnaire and are from many places of Brazil and work in many areas of knowledge and kinds of superior institutions.

RESULTS

First of all, we present our participants:

Number of women respondents: 207

Women that did not answer to the question about frustrations: 10

Women who said they do not have any frustration in the university: 62 (30%)

Women living with consort: 129 (62%)

Women with children: 138 (66%)

Women living alone: 37 (18%)

Women with relatives with superior degree: 127 (61%)

Educational level: Doctorate and Post Doctorate (173 = 83,6%). Master or Specialization (34 = 16,4%)

Time in the university: Until 8 years (70 = 34%). From 9 to 15 years (68 = 33%). 16 years or more (69 = 34%)

Categories found in the frustration perceptions:

WORK MANY HOURS IN CLASSROOM

Many of the women are contracted by hour to be in classroom teaching specific classes in the career course (example: social psychology in Psychology; Hermeneutics in Philosophy etc.). Their wage corresponds to how many hours they are teaching in classroom. So, if they want a good salary, they must do many classes.

FEW HOURS TO RESEARCH

- Strain for productivity X Few hours to research (Everybody in each faculty or Institute is strained to publish a lot of articles, books and so on. Nevertheless, there are few paid hours for researching. Funds is scarce and they must dispute hard).
- Lack of Funds, Structure and Time.

DEPRECIATION AND CARELESSNESS

- University Scrap (Many of Public Universities are suffering of lack of Funds because the present Government in Brazil cuts much money for the university every year (in 2022 the cutting was in three billion +“Reais” (“Real” = Brazilian money)).
- Low wages.
- No-recognition (women feel although they work very hard, they receive little recognition).
- University seen by Government as a place of frolics, riots, quarrel, and drugs use (This kind of judgement is in every speech of the President).

ENVIRONMENT SEEN AS INTIMIDATING

Women feel the environment intimidating because there are extreme competitiveness. People fight for funds, positions, hours to research and so on.

There is Moral and sexual abuse, violent competition, Toxic relationships. These are words of an academic woman: “Little rest, a lot of work, little Money, a lot of pressure”.

INSTITUTIONAL MACHISMO AND OTHER GENDER GAPS

- Women work hard – Men manage (Despite women are majority as teachers in almost every area, they are few in high positions such as coordinators, head of department and so on).
- Sexist language (Portuguese is a Latin language and a very sexist one. There are few neutral words, plural is masculine and so on).
- Unequal treatment (women must do everything right and men are excused when they do not do right).

The categories above are just some of the frustration women have about their work in the university. Nevertheless, many of them do not feel any frustration as we say before. We are yet analyzing data to make more associations between answers and women characteristics.

CONCLUSIONS

When there is interest in social and economic harmonious development, one of purpose is the equality principle that is fundamental to the Human Rights. For implementation and grant of this equality, institutions have a central role. Among them we detach the university as a citizen, professionals, teachers, and researcher formative for all degrees of formal education.

There are different degrees of equality. Among the fundamental we detach the gender equality in interception with race/ethnic groups, social class, sexual freedom, and other markers of personality development and of human happiness. For example, the dissimilar gender role, standard, social rules, and expectation about what is proper to men and women, affect desires, behavior, choice and acting in public and private life, resulting, many times in inequality and iniquity (Farber; Verdinelli; Ramezanali, 2012). Many actions trying to breaking this situation are derived from academic institutions, as an effect of collective work of teachers, researchers, students, administration, and managers.

Nevertheless, Verloo e Lombardo (2007) say that in spite of the symmetry between gender and efforts, we can see a gap between speech and action. The inequality and iniquities are still present and are well representative in social and professional life of men and women around the world, in developed or not developed Countries. Two-dimension public and private are key to the conceptualization of main structures that contribute, sustain, and reproduce gender

inequality and other inequalities. They are interconnected, made by rules, values, institutions, and organizations that reproduce the gender inequality in each one of these fields of action.

As all institutions, university environment brings expectations in society relative to its acting. Through teaching, research and extension, superior education reaches its mission. University, origin of new knowledge, cannot just reflect society. Its mission is becoming inductor of necessary changes for the development in the sense of an equitable society (Cullen, 2009), being prospector and protagonist. The University must be cohesion factor for human groups diversity. Accordingly, Delors (1999), equity and equality principle must guide superior institutions politics. However, research linking education and equality, or inequality demonstrate that in spite of being supposed the principles of equality for everybody, the teaching institutions can be employing insidious mechanisms of discrimination (Bonder, 1994).

Some women do not feel frustrated about their place in the University. However, some do feel frustrated in many aspects. They work a lot, dedicate themselves much more and the outcomes are frustrating. There is inequality, precariousness, and a lack of stimulation to the academic work. Much of this situation comes from the Government distrust over thinking institutions and the consequent cuts in funds and the gender inequalities that are yet very strong in the Country.

REFERENCE

Bonder, Gloria (1994). *Mujer y educación en América Latina: hacia la igualdad de oportunidades*. **Revista Iberoamericana de Educación**, n.6, p.9-48.

Cullen, P. A. (2009).. Buenos Aires: edUTecNe.

Delors, Jacques. (Coord.) (1999). **Educação: um tesouro a descobrir**; Relatório para a UNESCO da Comissão Internacional sobre educação para o século XXI. São Paulo: UNESCO, Ed. Cortez.

Farber, Susana Gauche; Verdinelli, Miguel Angel; Ramezanali, Mehran (2012). *A universidade está contribuindo para a igualdade de gênero? Um olhar sobre a percepção dos docentes de pós-graduação*. *Revista GUAL*, Florianópolis, v. 5, n. 4, p. 116-140, Edição Especial 2012.

Verloo, Mieke; Lombardo, Emanuela (2007). *Contested Gender Equality and Policy Variety in Europe: Introducing a Critical Frame Analysis Approach*. In: Verloo, M. (Ed.) **Multiple Meanings of Gender Equality. A Critical Frame Analysis of Gender Policies in Europe**. Budapest: CEU Press, p. 21-49.

ZELENSKYI'S USE OF HISTORY DURING THE RUSSO-UKRAINIAN WAR**Assoc. Prof. Dr. Yurii LATYSH**

PHD in History, Visiting Researcher, Hebrew University of Jerusalem, Israel;

Associate Professor, Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine,

ResearcherID: AGX-7132-2022

ORCID: 0000-0001-5884-5522

ABSTRACT

Recently, there have been many publications and speeches about the abuse of history by Russia and Vladimir Putin to justify an aggressive war against Ukraine (Grzegorz Rossoliński-Liebe and Bastiaan Willems, Omer Bartov, Timothy Snyder, Tarik Cyril Amar).

I want to analyze how the Ukrainian side and President Volodymyr Zelenskyy use history to resist the aggressor.

1. *Terminology.* After the start of the war, historians and politicians proposed several terms for the name of the Russian-Ukrainian war (Patriotic War, People's War, War for independence). A discussion has begun between historians regarding the using these terms. President Zelenskyy used all these definitions in his speeches.

2. *Soviet narratives.* The Ukrainian authorities do not abandon the policy of decommunization and do not oppose initiatives to rename toponyms and dismantle monuments of people associated with Russia. But Ukraine is forced to respond to Russian accusations of "Nazism", which is why Russian troops are called "Rashists", their crimes are compared with Nazi atrocities and Holocaust. Putin is presented as a new Hitler (Putler), who threatens not only Ukraine, but all of Europe, all of humanity. At the initiative of Volodymyr Zelenskyy, the cities affected by the invaders receive the Soviet name "Hero City". At the same time, the President does not appeal to the experience of fighting the UPA, does not recall Stepan Bandera. Soviet narratives are close to the population of regions where there are battles with the aggressor (Donbass, South of Ukraine, Kharkiv region). And since the election campaign, Zelenskyy's policy has been structured in such a way as to win over the widest sections of society to his side.

3. *Historical analogies.* The speeches of the President of Ukraine in the parliaments of the countries of the world usually contain appeals to the history of other countries. In the Bundestag, he appealed to the German collective guilt of Ukrainians and called for the destruction of the (Berlin?) wall between Ukraine and Europe. In the Finnish parliament, President drew an analogy between the Russian-Ukrainian and Soviet-Finnish wars, and in the Romanian parliament he compared Putin to Ceausescu. At the session of the Bureau of the Assembly of the African Union President of Ukraine called Russia's policy the efforts to return to the aggressive policy of colonialism. Only in Israel the comparison of the crimes of Russian troops against Ukrainians to the Holocaust been criticized. Volodymyr Zelenskyy also did not use historical analogies in the parliament of Ireland, as this could complicate relations with Great Britain.

Key words: use of history, abuse of history, President of Ukraine.

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS
July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

BİREYLERİN SEYAHAT MOTİVASYONLARINI ETKİLEYEN GASTRONOMİK

UNSURLAR: EGE BÖLGESİ ÖRNEĞİ

GASTRONOMIC FACTORS AFFECTING THE TRAVEL MOTIVATION OF INDIVIDUALS:

AN EXAMPLE OF THE AEGEAN REGION

Zeynep AKKAYA

Nişantaşı Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

ORCID ID: 0000-0002-1550-5082

Dr. Ufuk Eren VAPUR

Nişantaşı Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi

ORCID ID: 0000-0002-8272-0719

ÖZET

Yiyecek ve içecek sektörünün hızla büyümesi gastronomi bilim dalına olan ilgiyi arttırmış bu konuda da tüketici yaklaşımlarına ilişkin araştırmalar daha detaylı yapılmaya başlanmıştır. Bu anlamda yapılan çalışmada insanların gıda tercihine etki eden faktörler ortaya konmuştur. Bu faktörler; kişisel özellikler, ekonomik durum, sosyal statü ve gıdanın içeriği olarak bildirilebilir. Gastronomi insanların seyahat olanlarında önemli bir seyahat motivasyonu olarak görülmektedir. Bölgelerin gastronomik zenginlikleri turistlere yönelik yenilikçi yaklaşımlarla birlikte değerlendirildiğinde zaman içinde bölge turistlerin tercih nedeni olabilmektedir. Bu çalışmada turistlerin seyahat motivasyonlarını etkileyen gastronomik unsurlar incelenmiştir. Araştırmada nicel araştırma türü kullanılmıştır. Örneklem seçimi de ege bölgesini ziyaret eden yerli turistlerin anketimize verdiği cevaplar ile sınırlandırılmıştır. Araştırmanın verilerini Kasım 2021 ve Nisan 2022 dönemleri arasında ziyaret eden yerli turistler oluşturmaktadır. Çalışmada veri toplama tekniklerinden yüz yüze anket tekniği kullanılmış, çalışma anket formu, demografik bilgiler, gastronomi motivasyonu ölçeğinden oluşmaktadır. Bu kapsamda eksiksiz olarak cevap verilen 323 anket formunun ssp analiz programı kullanılarak veri analizleri yapılmış ve istatistiksel olarak değerlendirilmiştir. Analiz sonucunda seyahat motivasyonunda gastronomik unsur algısının kişilerin eğitim durumu, gelir düzeyi, medeni durumu, yaş değişkenlikleri ve cinsiyetlerinin farklı olmasından etkilenmediği ($p>0,05$) istatistiksel olarak da önemli olmadığı görülmüştür. Çalışma sonucunda bölgenin yöresel gastronomik unsurlarının tanıtılması ön plana çıkarılmasının gereğinin olduğu ve buna ilave olarak da gelecekteki turizm politikalarının nasıl olması gereği ile ilgili yerel yönetimlere önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Motivasyon, Seyahat Motivasyonu, Gastronomi, Turist

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

ABSTRACT

The rapid growth of the food and beverage industry has increased the interest in gastronomy, and research on consumer approaches has begun to be conducted in more detail. In this sense, the factors affecting people's food preferences were revealed in the study. In this sense, the factors affecting people's food preferences were revealed in the study. Gastronomy is seen as an important travel motivation for people who travel. When the gastronomic riches of the regions are evaluated together with innovative approaches towards tourists, the region may become the reason for the preference of tourists over time. In this study, gastronomic factors affecting the travel motivation of tourists were examined. Quantitative research type was used in the study. The sample selection was also limited to the answers given to our survey by domestic tourists visiting the Aegean region. The data of the research consists of domestic tourists visiting between November 2021 and April 2022. Face-to-face survey technique, one of the data collection techniques, was used in the study, and the study consists of a questionnaire form, demographic information, and gastronomy motivation scale. In this context, data analyzes of 323 questionnaires, which were answered completely, were made using the SSP analysis program and statistically evaluated. As a result of the analysis, it was seen that the perception of gastronomic element in travel motivation was not affected by the differences in education level, income level, marital status, age variability and gender ($p>0.05$), and it was not statistically significant. As a result of the study, suggestions were made to local governments about the necessity of promoting the local gastronomic elements of the region and in addition to this, the need for future tourism policies.

Keywords: Motivation, Motivation to Travel, Gastronomy, Tourist

AN ASSESSMENT ON CONSERVATION OF GALATA AND ALFAMA CITY WALLS

GALATA VE ALFAMA SUR KENTLERİNİN KORUNMASI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Dr. Öğr. Üyesi Burcu TAN

Beykoz Üniversitesi, Mühendislik Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü,

Dr. Öğr. Üyesi Zeynep TANRIVERDİ

FSMVÜ Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Kültür Varlıklarını Koruma ve Onarım Bölümü

ABSTRACT

At the time that they were built, the city walls were designed to defend the city. However, with the developing technology, the city walls lost their purpose of protection and defense after the 19th century. In order to meet the increasing population demand in cities brought on by the industrial revolution, the existing city borders were expanded beyond the walls of the old city, therefore the old city walls lost their effectiveness. In the 20th century, due to the widespread use of automobiles and migration to the suburbs, city centers were abandoned and a new urbanization trend was born. This process has caused the destruction of historical city centers and city walls, especially in Europe. In developing countries such as Turkey, with the rapid urbanization process taking place over a short period of time, historical city centers have been recklessly destroyed.

The heavily destroyed Istanbul-Galata and the largely preserved Lisbon-Alfama are both fortified cities that are similar in terms of size, layout and settlement in the area. In this study, it is intended to evaluate both of these fortified cities on their level of preservation and the effects they have on the cities that they surround.

Preservation of the city walls of Alfama started with the movement of renovating the national heritage sites in Portugal between 1933 and 1974. As a result, the castle and city walls which are considered highly valued national treasures, were repaired, restored and renovated. In this context, by forming a border between the old city and the new city, Lisbon city walls were able to preserve the old city landscape. By reflecting the history of Lisbon, the Alfama district was distinguished from the rest of the city and turned into a center of attraction.

On the other hand, with the influence of the westernization movement that followed the Tanzimat Reform Era, the demolition process was accelerated for the Galata region, in order to build modern structures around the city walls that no longer served a purpose, bring the appearance of a European city and ease the traffic in the area. In the era of former Prime Minister Menderes, some surviving bastions were also destroyed to open space for wide boulevards. Although the remaining parts of the walls were registered as landmarks between 1972-1989, no maintenance and restoration work has been done. Zoning plans for the Galata Region were prepared in different time periods, but a concrete approach for the city walls has not been developed. Through the comprehensive urban and structural analyses in this study of the Galata city walls and the surrounding area, it has been determined that 10% of the walls are only partially standing. Since the last remaining city walls could not go beyond being registered, it can be seen that the efforts to preserve, exhibit and transfer these heritages to the future generations are either absent or insufficient.

As a result, it was concluded that the protection of the historic city walls is essential to the preservation of the physical and social texture of the city and transferring it to the future generations.

Key Words: Conservation of City Walls, Alfama City Walls, Galata City Walls

ÖZET

Kent surları, inşa edildikleri ilk dönemlerde kenti savunmak amacı ile tasarlanmıştır. Ancak gelişen teknoloji ile 19. Yüzyıl sonrasında koruma ve savunma amacını yitirmiştir. Özellikle sanayi devrimi ile kentlerde artan nüfus talebini karşılamak amacı ile mevcut kent duvarlarının dışına çıkarak kent sınırları genişlemiştir ve eski kent surları etkinliğini yitirmiştir. 20. Yüzyılda otomobil kullanımının yaygınlaşması ve banliyölere göç nedeni ile kent merkezleri terkedilmiş ve yeni bir kentleşme akımı doğmuştur. Bu süreç özellikle Avrupa’da kentsel yenileme çalışmaları ile tarihi kent merkezleri ve kent surlarının tahrip olmasına neden olmuştur. Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde ise hızlı ve kısa dönemde gerçekleşen kentleşme süreci ile tarihi kent merkezleri bilinçsizce tahrip edilmiştir.

Bu çalışmada Avrupa sur kentleri içinde ölçek, kullanım ve yerleşim bağlamında benzerlik gösteren büyük ölçüde korunmuş Lizbon-Alfama ve büyük ölçüde tahrip olmuş İstanbul-Galata sur kentlerinin, korunma durumu açısından ele alarak sınırladığı kent dokusuna etkilerinin ortaya konması amaçlanmıştır.

Alfama surlarında koruma, Portekiz’deki 1933-1974 yılları arası hâkim olan ulusal yenileme düşüncesi ile başlamıştır. Bunun sonucunda milliyetçi bir değer olan kale ve kent surları yeniden yapma, restorasyon, onarım işlemlerini etkin kılmıştır. Bu bağlamda Lizbon’da kale ve çevresinde korunan ilk surlar yeni kent ile sınır oluşturarak eski kent dokusunun korunmasını sağlamıştır. Lizbon’un tarihini yansıtan Alfama Bölgesi, kentin bütününden farklılaşarak çekim merkezine dönüşmüştür.

Galata surlarında ise Tanzimat sonrası batılılaşma hareketleriyle trafiği rahatlatmak, işlevsiz kalan surların ve hendeklerinin alanlarına modern yapılar yapmak, bu bölgeyi Avrupa’daki kentlerin görüntüsüne kavuşturmak için yıkım süreci hızlanmıştır. Menderes döneminde ise geniş caddeler açılması için ayakta kalan bazı burçlar da tahrip edilmiştir. Surların kalan kısımları 1972-1989 yılları arasında tescil edilmiş, fakat bu süreçte herhangi bir bakım ve restorasyon çalışması yapılmamıştır. Galata Bölgesi için farklı dönemlerde imar planları hazırlanmış ancak surlara yönelik somut bir yaklaşım ortaya konmamıştır. Çalışma kapsamında galata surları ve yakın çevresinde kentsel ve bina ölçeğinde yapılan analizlerde surların yaklaşık %10’luk bir bölümünün kısmen ayakta olduğu tespit edilmiştir. Kalan son surların ise tescil edilmenin ötesine geçemediği gibi koruma, kullanma, yaşatma, sergileme ve gelecek kuşaklara aktarılması konularında yetersiz kaldığı belirlenmiştir.

Sonuç olarak tarihi kent surlarının korunmasının sınırladığı kentin fiziksel ve sosyal dokusunun korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması bağlamında etkili olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Kent Surları Koruma, Alfama Kent Surları, Galata Kent Surları

INTRODUCTION

Today, the preservation of historical and cultural assets and transferring them to the use of future generations is adopted as the basic and common view on conservation. Settlements with a historical texture are able to maintain their identity to the extent that they can adapt to contemporary conditions while preserving their physical structure.

In the historical process, the development and change process, which started with the Industrial Revolution in the urban fabric and accelerated in the 19th and 20th centuries, caused very important differentiations in the physical and social structure of the cities. The rapid population growth and economic pressures observed after the Second World War, especially towards big cities, affected urban development and land use decisions and values. The fact that the concept of conservation has expanded from a single building scale to historical urban areas in the development process has led to an increase in the importance of historical urban textures. With the addition of the city walls, religious buildings, public buildings, which are supposed to be preserved as a single structure, as well as the urban texture formed by squares, streets and civil architecture examples, these single works have gained a wider meaning as elements that determine and emphasize the identity of cities. The city walls, which are one of the most important parts of the historical urban texture, have often formed a physical border between the modern urban texture and the historical urban texture, as long as they can survive.

In this context, revealing the historical city walls, specifying their traces if they have been lost, expressing them in an emphatic way in its surroundings will contribute to that environment socially and spatially, and will help strengthen the urban memory. However, unearthing these works; It will provide new opportunities for architectural and urban design creativity that will contribute to the continuity, understanding and creation of the local cultural identity of the city, and will play a role in the revitalization and renewal of the city center.

In this study, it is aimed to reveal the effects of the partially preserved Lisbon-Alfama and largely destroyed Istanbul-Galata city walls, which are similar in scale, use and settlement among the European fortification cities by considering their protection status.

THE CITY WALLS IN THE HISTORICAL PROCESS

Cities have been shaped as centers of management, storage, trade and manufacturing functions since the first days of their establishment. Cities also continued to develop around marketplaces where goods from distant places could be exchanged for local products. Throughout history, cities have been established at the intersections of transportation routes or areas where goods change their means of transportation. Wherever they are established, the defense factor has always been important. Therefore, it has been surrounded by walls for defense purposes. (Mumford, 1961). The city walls have served this purpose for centuries until the developing technology. Until the beginning of the 20th century, the city walls continued this function despite new technological developments (Bacon, 1962; Gallion and Eisner, 1957).

From the earliest times to modern times, city walls have played an important role in the formation of the cities they belong to, and have been one of the functional or visual elements of cities according to their periods.

In the Middle Ages, the settlements were surrounded by walls and ditches as a defensive element established on hill tops or islands for protective measures. (Pounds, 2005) The discovery of gunpowder and the development of cannon and catapult caused the emphasis to be given to defense, so high bastions and outposts were built in addition to the walls.

During the Renaissance, the Wall Cities were designed as stronger engineering structures in parallel with the developments in firearm technology in the 15th century. (Bacon, 1962). Cities began to take shape with the systematic work of architects, and the city walls, which were strengthened by using new construction techniques, maintained their importance with aesthetic concerns as well as functional necessity (Rossi, 1984).

Along with the Industrial Revolution, technological developments and inventions affected the type of production and worker-employer relations (Osborn, 1942). Rooted and rapid developments have begun to bring about changes in the physical structure of cities. Cities and their social structure have been shaped mostly under the influence of economic and technological factors.

Cities have changed more in the Industrial Revolution than when they were founded. Technological inventions have changed the defense systems, the defense factor has disappeared for the cities, the walls have begun to lose their defensive function (Kostof, 1993). The railroad and automobile, which are symbols of the Industrial Revolution, became easier for cities to go beyond the walls with the prominence of the function of transporting passengers as well as goods transport. In this period, the defense function of the city walls in the previous periods decreased to the lowest level and started to turn into a symbolic element separating the old city and the new settlements (Morris, 2013).

During the Second World War, the city walls faced the first large-scale physical destruction after the functional obsolescence and related partial demolition in the previous period. In the post-war period, the destruction of the city walls continued with the policies of economic change, and with the "bulldozing" demolition and rebuilding movement that started in these periods, urban renewal programs were implemented to make room for new structures in the city centers (Lozano, 2003).

Urban centers began to spread to the suburbs, which gained momentum with the spread of the automobile, and this situation gave birth to a new urbanization movement beyond the metropolis. Many big cities gave up focusing on traditional city centers, and this situation caused the historical urban centers to become obsolete. The zoning movements and regulations developed in Europe started to focus on the cleaning of these outdated parts of the city. The city walls in or near the city centers were also destroyed due to the fact that they had experienced this process. Reactions to these adverse conditions caused issues such as the preservation of the remaining historical artifacts and their transfer to future generations. Many historical and cultural artifacts, in which it is located, have been lost (Hall, 2011).

ALFAMA DISTRICT and WALLS OF ALFAMA IN HISTORICAL CONTEXT

Location

Alfama District is the oldest area of settlement in central Lisbon. It is located on the slope that sits between the Sao Jorge Castle and the Targus River. The area is known to accommodate fishermen and lower income groups. The narrow lanes and the compact, organic structural fabric of Alfama largely protected the district from damage during the 1755 Lisbon Earthquake, which has inflicted great damage to the capital city.

Historical Development

The oldest wall dated A.C. 419 had covered a district which contained Baixia Neighborhood of 35 ha. Those walls are thought to have been built by Visigots during Islamic Periods, using modern construction methods and materials.

Invasions of Visigots (A.C. 500~) and Arabs (A.C. 700~) have changed the demographic structure: landlords and merchants have been relocated inside the city walls.

Prosperity of the city have been increased due to the trade activities with ports from Africa and Asia.

The city has been occupied by Castile circa 1000 A.C. (Associacao Arquitectos Portugueses; 1987; Byrne, Gonçalo, 1987; Joel; 1979), which had required the King of Portugal D. Fernando to build Cerca Nova (New Wall) between the years of 1373-75.

The new walls have been built to cover 254 ha of area. It has been stated that, covered by the walls with 38 doors and 77 towers, the area had accommodated 25 churches and 240 towns (Figure 1) (Gutkind, 1969; Associacao Arquitectos Portugueses; 1987; Byrne and Gonçalo, 1987).

Figure 1. Alfama District and the city walls -1761 (Lisbon Municipal Archive, 2011)

The city, including the Baixa neighborhood, Castle District and Carmo, has been harmed by the earthquakes and fires: While 2/3 of the streets have been damaged, 3.000 of 20.000 houses have been demolished. The city walls have also been affected by the 1755 earthquake and the following tsunami (Kozak, 1998).

After 1755 a pragmatic and scientific development process begins watched closely on the global scale.

Led by the Pompal Marquise, the Prime Minister of King D. José, the process have been maintained with the support of architects and engineers between 1755-1776 (Mullin, 1992).

A plan has been developed embracing an innovative approach: Aligned streets, design-related concerns, construction guidelines durable to seismic activities, symmetry on urban fabric. The remaining walls have been substantially destroyed during the implication of the plan (Figure 2) (Associacao Arquitectos Portugueses,1987, Dos Santos, 2010).

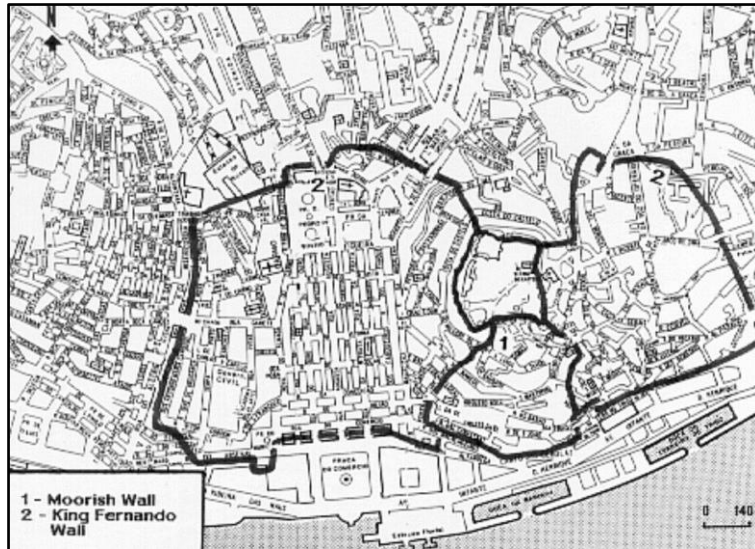

Figure 2. Planned Development Area in Lisbon After the Earthquake - Destroyed Historic City Walls and Preserved Historic Texture (Lisbon Municipal Archive, 2011).

Change In The Study Area Through The 20th Century

With the new government regime (ruled by Oliver Salza) a thought movement regarding urgent intervention to historical artifacts have emerged between 1933-1974: Phrases such as “Material restoration”, “National renewal” have been constructed as new mottos of a movement of conservation and emphasize of historical and ideological artifacts(Mullin, 1992).This have resulted in renewal, restoration, refurbishment and promoting of the defence structures (castle and city walls) which have been accepted as a national value (Figure 3).

Sao Jorge Castle and surrounding ruins have been restored, renewed and cleaned. Increasing the visibility of the walls have remained the limiting elements of the urban planning process. The urban fabric surrounding Sao Jorge Castle have been conserved until the exterior limits of the remaining city walls (Pais, 2009).

Figure 3. S. Jorge Castle and the Surrounding Walls (Tan, 2014).

The organic urban fabric has been emphasized as a denser and more visible core with its 2-3 storeyed stone buildings and narrow streets, compared to the new and planned fabric.

Although the exterior parts have been demolished completely, the parts surrounding the castle and covering historical urban texture have been substantially conserved (Pais, 2009).

São Jorge Castle and the remaining walls have been recognized as Special Conservation Area in 2006 by Conselho Nacional de Cultura (Council of National Culture) and the related studies have been started in 2011 with the support of IGESPAR.

Studies related to the city walls and surroundings remain today in form of renewal and maintenance (Figure 4) (JLCG architecture, 2013).

Figure 4. Example of the Works Carried out in and Around the City Walls.

GALATA DISTRICT AND WALLS OF GALATA IN HISTORICAL CONTEXT

Location

Accommodating Galata Walls, Galata District is located between Azapkapı on the east, Tophane on the west, Galata Tower on the north, and Karakoy on the south. Located in Beyoglu mostly accommodates trade functions, public institutions and housing areas. The district has coasts with the Marmara and the Bosphorus and has a slope level of 12% elevating from the sea towards north until 50 m. where Galata Tower is located (Figure 5).

Figure 5. Galata District (<https://maps.google>, 2014; Tan, 2014)

Historical Development

Located on the entrance of Halic, Galata District has been named as Sykai at first. Sykai had been surrounded with a wall by Constantine I. (324-337), while under the rule of Theodisius II. (408-450) the city has covered Sykai as the districts of the city have been arranged (Eyice, 1994). The walls have surrounded the city at Halic and Bosphorus coasts. The land wall has joined with the coastal walls to correspond the possible threats from the land.

Starting from the 10th century, the Genoese, Venetians and colonies from Pisa and Amalfi have started to have privileges on the city resulting in relocation of them to the area (Çelik, 1996). When the city has been reclaimed from the Latins (13th century) Genoese, Venetians and Pisans have been relocated in Galata (İncicyan, 1956). In 1260 Galata has been reclaimed by the Byzantian, which then have the city walls demolished (Müller-Wiener, 2001).

As a result of a treaty with Genoese, Genoese have gained the right to relocate in Galata in 1261 and Galata has become an independent city state while also becoming the trade colony of Genoa as it has the privilege of free trade (Kuban, 1994). Therefore the Genoese has constructed the city walls in order to protect their territory (Eyice, 1994).

In 1315, the walls have been renewed on the sea-facing side after a fire (Müller-Wiener, 2001). Following another fire occurred in 1335, the walls have been rebuilt. The Galata Tower of today has been dated to 1349 (Kuban, 1994). During the 5th period of development in 1397, the part of the structure that lies toward Azapkapı Mosque in the west was added to the region (Genim, 2004) (Figure 6).

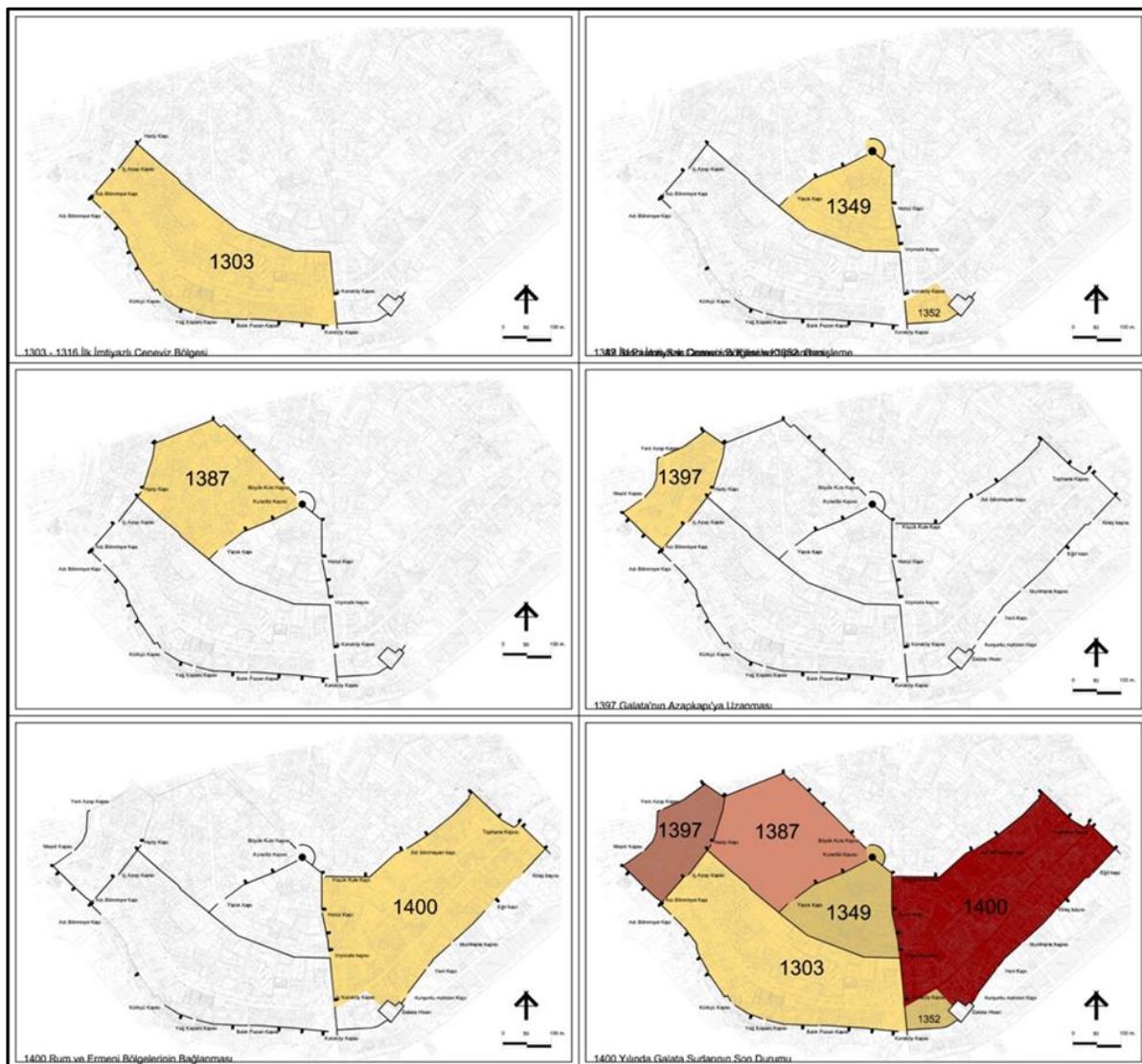

Figure 6. The Construction of the Wall was Completed in Six Stages; It took its final shape in the 15th century (Tan, 2014)

The first destruction period: Following the great earthquake on 1766, the damaged walls were demolished.

The second destruction period: The westernization movement of the Ottomans led to the planning of the Karakoy Square, expropriation of the district and implementation of the project which included building modern buildings, improving the traffic and renewing the district as a European city.

Change In The Study Area Through The 20th Century

The Republic Era: Very few ruins have remained from Galata Walls. Expropriation and road enlargement projects during the 1950s have resulted in damaging of a bastion on Kemeralti Street. Following the destruction during this era, the consciousness towards conservation has started to develop and the remaining ruins were left untouched for a long time (Okur, 2011).

During the latest destruction era that lasted from the second half of the 20th century to today, the latest intervention to the remaining ruins in the district were formed by the completion of the Halic Metro

Station, which prevented the use of Harup Gate of the walls. While the original length was 4200 meters, only a 395 meter-long area of the walls has been partly conserved (Figure 7).

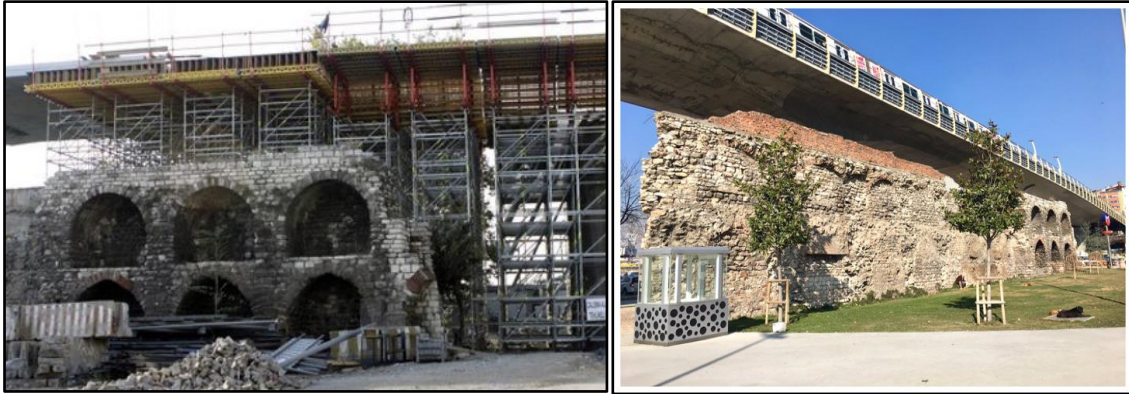

Figure 7. The Arched Wall Piece on Tersane Street is under the Metro Golden Horn Crossing. (<https://hayalleme.com>, 2022)

Parts of ruins of the demolished walls have been registered between 1972-89, however there have been no maintenance and restoration studies relating to the area (Akın, 2004).

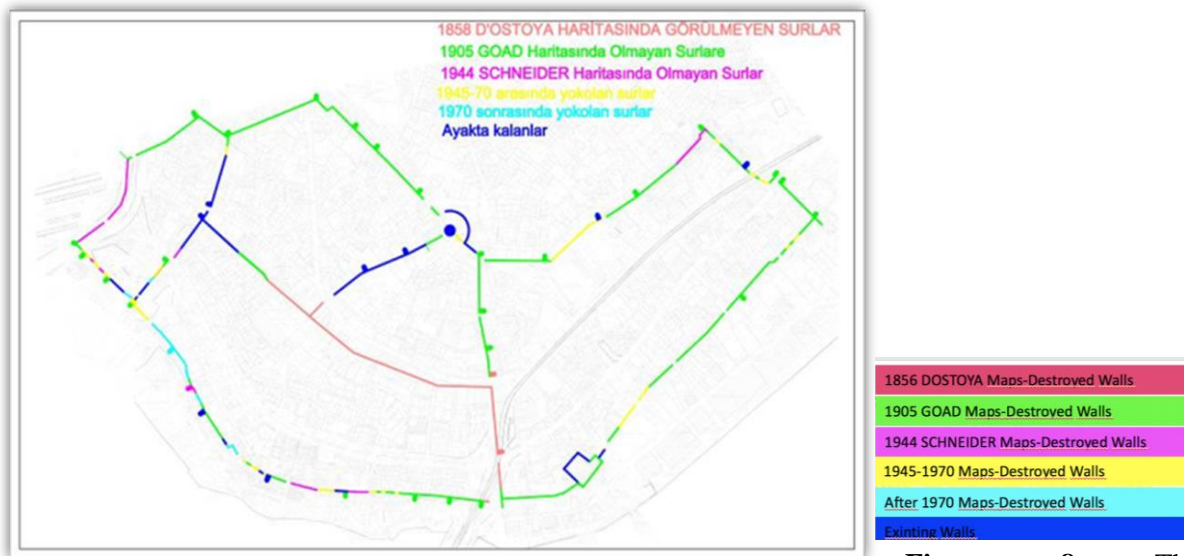

Figure 8. The

Demolition Process of the Galata Walls (Tan, 2014).

During different periods many construction plans have been prepared relating to the district: The most comprehensive plan relating to the district has been the one by the Municipality of Beyoğlu in 2009, covering the city walls (Beyoğlu Belediyesi, 2009).

According to the approved plan, Galata Walls are to be refurbished through an archaeological study and landscape arrangement, therefore conserved as a whole. The city walls are to be used in cultural purposes. The city walls, dungeons, gates are to be approached as a whole and gain cultural functions, while become integrated with the surrounding functions. The lost parts of the walls are to be handled according to the Urban Design Projects approved by the District Council (Beyoğlu Belediyesi, 2010).

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

On the other hand, 14 Jan 2011 dated 1/5000 Beyoğlu Perşembe Pazarı Urban Conservation Archeological Site Conversation Construction Plan has not given any decisions regarding the city walls (Beyoğlu Belediyesi, 2011).

CONCLUSION

Although the urban texture have completely changed due to the effects of the earthquakes and demolished exterior walls, the boundary constructed with the preserved first walls have helped the historical urban texture to be conserved in Lisbon – Alfama. As a distinct district, Alfama has remained as a center of attraction with its ability to reflect the history of the city.

On the other hand, the urban and building scaled analyses conducted on the district have shown that only 10% of Galata walls and surrounding area remains today, indicating the insufficiency in terms of conservation, use, exhibition and heritage. It has been observed that the existing studies regarding planning and design have not been proceed further than the registration of the existing buildings.

It has been observed that there has been a lack in integrating the walls to the urban life. The lack in preserving the walls as a whole has caused damage in the urban texture and change in the urban identity. The city walls contribute in revival of the historical urban textures.

In the case of preserved walled cities, an interaction between the historical urban texture and historical city walls is visible: the level of preservation of the walls constitute an indicator of the level of preservation of the historical urban fabric. Also, it has been concluded that the conservation of the walls integrated with the conservation of the historical urban fabric is more effective in both social and physical terms.

REFERENCES

- Akın, N. (2002). 19. Yüzyılın İkinci Yarısında Galata ve Pera, Literatür Yayıncılık, İstanbul
- Akın, N. (2010): Galata ve Beyoğlu Haritaları Üzerinden Bazı Değerlendirmeler, 07.01.2010
http://www.obarsiv.com/guncel_nur_akin.html
- Associação Arquitectos Portugueses, (1987). Guia Urbanístico e Arquitectónico de Lisboa, Portugal.
- Bacon, A. (1962). Annual Report, Philadelphia City Planning Commission, USA.
- Beyoğlu Belediyesi, (2009). 21.05.2009 tasdik tarihli Beyoğlu İlçesi Kentsel Sit Alanı 1/5000 Ölçekli Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı, İstanbul.
- Beyoğlu Belediyesi, (2010). 12.12.2010 onaylı 1/1000 Ölçekli Beyoğlu Kentsel Sit Alanı Koruma Amaçlı Uygulama İmar Planı, İstanbul.
- Beyoğlu Belediyesi, (2011). 14.01.2011 tarih onanlı 1/5000 ölçekli Beyoğlu Perşembe Pazarı Kentsel Sit Alanı Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı, İstanbul.
- Çelik, Z. (1996). 19. yüzyılda Osmanlı başkenti: değişen İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul.
- Dos Santos J. R. (2010). Urban Transformation: Controversies, Contrasts and Challenges Recovering Images of The Past: The Medieval Fortifications In Contemporary Portuguese Cities During The Estado Novo Regime (1933-74) 14th IPHS Conference, Istanbul.
- Eyice, S. (1994). Galata, Düünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, c.3, Türkiye ve Ekonomik Toplumsal Tarih Vakfı, İstanbul, s.348–354.
- Gallion S. and Eisner, A. (1957). The Urban Pattern: City Planning and Design.

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

- Genim, M. S. (2004). Lygos, Bizantion, Konstantinopolis, İstanbul: Beyoğlu'nun Yerleşim Tarihi, Geçmişten Günümüze Beyoğlu, c.1, İstanbul, s.17-70.
- Hall P., (2011). Urban and Regional Planning 4th Edition, Routledge.
- <https://maps.google>, (2014). Galata district, alındığı tarih: 01.09.2014.
- <https://hayalleme.com/editorun-sectikleri/galata-surlarinin-izinde/>, alındığı tarih: 19.07.2022.
- Kostof S. (1993), The City Shaped: Urban Patterns and Meanings Through History, Thames and Hudson.
- Kozak J. T., James C. D., (1998), Historical Depictions of the 1755 Lisbon Earthquake, <http://nisee.berkeley.edu/lisbon/>.
- Kuban, D. (1994). Menderes ve İstanbul, Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, c.5, Türkiye ve Ekonomik Toplumsal Tarih Vakfı, İstanbul, s.389–392.
- Lozano E. (2003), Community Design and the Culture of Cities: The Crossroad and the Wall, Cambridge University Press.
- Morris A. E. J. (2013), History of Urban Form Before the Industrial Revolution, Routledge
- Mullin, J. K. (1992), "The reconstruction of Lisbon following the earthquake of 1755: a study in despotic planning" Planning Perspectives. Vol. 7, 157-179.
- Mumford, L. (1961). The City in History, Its Origins, its Transformations and its Prospects" Harcourt, Brace & World, Inc.
- Müller-Wiener, W. (2001). İstanbul'un tarihsel topografyası, WM Wiener -İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2001.
- Pounds, N. (2005). The Medieval City, Greenwood Publishing Group.
- Okur, E. (2011). Galata Surları'nın Yıkım Süreci, Yüksek Lisans Tezi, İTÜ FBE.
- Osborn F. J. (1942) New Towns After the War, Published: by J. M. Dent & Sons Ltd
- Pais I. (2009) Lisbon Before and After The 1755 Earthquake, Effects on the urban and building technologies evolution, Reducing Earthquake Losses in the Extended Mediterranean Region, RELEM PROGRAMME.
- Pounds, N. (2005) The Medieval City, Greenwood PRESS.
- Rossi A. (1984) The Architecture of The City, MIT Press.
- Tan, B. (2014). Kent Surlarının Kent Dokusu ve Kentsel Yaşamla Etkileşimi: Galata Kent Surları Örneği, Yüksek Lisans Tezi, İTÜ FBE.

**A TYPOLOGICAL EVALUATION OF THE HOUSES IN BONATZ'S ANKARA
SARAÇOĞLU DISTRICT MASS HOUSING PROJECT**

**BONATZ'IN ANKARA'DAKİ SARAÇOĞLU MAHALLESİ TOPLU KONUT PROJESİ
KONUTLARININ TİPOLOJİK DEĞERLENDİRMESİ**

Dr. Öğr. Üyesi Zeynep Tanrıverdi

FSMVÜ Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Kültür Varlıklarını Koruma ve Onarım Bölümü
Fsmvu Faculty of Architecture and Design, Department of Conservation and Restoration
of Cultural Heritage

Dr. Öğr. Üyesi Barihüda Tanrıkorur

Independent Researcher

ABSTRACT

Mass housing units are structures produced for the mass housing needs of society depending on the demographic changes in the modernization process in the world. The industrial revolution brought about an increase in the number of facilities built in big cities as well as in migration from village to city. This population density resulted in the building of the first examples of mass housing projects for the working class.

With the proclamation of Ankara as the capital city of the new Turkish Republic, the city saw a rapid growth in population from the waves of immigration causing it to adopt the mass housing approach which was popular in the rest of the world for the needs of state housing. Within this context, the Saraçoğlu District was the first mass housing project to be built between 1944 and 1947 for the needs of civil servants by the state in Ankara. The neighborhood designed by the famous German architect Paul Bonatz had the appearance of a modern neighborhood with housing blocks, socio-cultural service buildings being in harmony with open green areas of parks and gardens. Bonatz by the hierarchical positioning of the 2-3 and 4 floored residential blocks and public buildings on the 300 x 500 m plot, with the high-rise buildings at the top in harmony with the topography, and the low-rise buildings below them had taken into consideration the capacity of every structure being able to have a view of the Ankara Castle as well as the environmental data of the period.

In this study, a total of 44 housing blocks that constitute the neighborhood housing structures were evaluated typologically and it was discerned that there were 8 different types (A, B, C, D, E, F, G, H) of housing blocks. The locations of 8 A-type, 5 B-type, 12 C-type, 3 D-type, 2 E-type, 3 F-type, 9 G-type and 2 H-type residential blocks and the location of each house type were determined in the layout plan. Plans and facades were drawn and recorded. As a result of this typological housing evaluation, it was concluded that in accordance with the characteristics of the Second Turkish Architectural Style, Bonatz had applied the formal elements and dimensions of the “traditional Turkish house” in the facades such as “the bay window, balcony, molding and 1/2 window ratio” using modern materials. However, in the execution of the plans many difficulties and faulty practices were encountered. Despite all this, Bonatz's effort to create new living and interior arrangements for modern neighborhoods and contemporary communities and modern arrangements for the needs of the period, the Saraçoğlu District mass housing project represents an important step for Ankara at that time. The typological data obtained in this study; will contribute to present day restorations, as well as to the documentation of the residences in the Saraçoğlu district which constitute the first mass housing project built in Ankara with the support of the state.

Keywords: Ankara, Mass Housing, Saraçoğlu District, Typological Analysis in Architecture

ÖZET

Toplu konutlar batı dünyasında modernleşme sürecinde demografik değişimlere bağlı olarak toplumun kitlesel barınma ihtiyacına yönelik üretilen yapılardır. Sanayi devrimi ile büyük kentlere inşa edilen tesisler ve buna bağlı olarak köyden kente göçler nüfus yoğunluğunu artırmış ve işçi sınıfı için toplu konut üretiminin ilk örnekleri verilmeye başlanmıştır.

Türkiye’de Cumhuriyet’in ilanı ve başkent oluşu ile önem kazanan Ankara, göç dalgasının etkisiyle hızlı nüfus artışına girmiş ve devlet konut ihtiyacına yönelik dünyada etkili olan toplu konut anlayışını benimsenmiştir. Bu bağlamda Ankara’da devlet eliyle ihtiyacı olan memurlar için 1944-1947 inşa edilen ilk toplu konut projesi Saraçoğlu Mahallesi’dir. Alman mimar Paul Bonatz tarafından tasarlanan mahalle; konut blokları, sosyo-kültürel hizmet binaları ve park, bahçe açık yeşil alanları ile uyumlu modern mahalle görünümündedir. Bonatz, 300x500 m araziye yerleşimde 2-3 ve 4 kattan oluşan konut blokları ve kamu yapılarını topografya uyumlu yüksek katlıları en tepede alçak katlıları aşağıda olacak şekilde konumlandırarak hem yapısal hiyerarşi ve “Ankara Kalesi manzarasını hem de çevresel verilerini dönem göz önüne almıştır.

Bu çalışmada; Toplamda 44 konut bloğundan oluşan mahalle konut yapıları tipolojik olarak değerlendirilmiş ve 8 farklı tipte A, B, C, D, E, F, G, H konut bloğu olduğu anlaşılmıştır. 8 adet A tipi, 5 adet B tipi, 12 adet C tipi, 3 adet D tipi, 2 adet E tipi, 3 adet F tipi, 9 adet G tipi ve 2 adet H tipi olan konut bloklarının yerleri vaziyet planında belirlenmiş ve her konut tipinin plan ve cepheleri çizilerek kayıt altına alınmıştır. Tüm konut tiplerindeki değerlendirme sonucunda, mimar Bonatz’ın II. Ulusal Mimarlık Üslup özellikleri doğrultusunda “geleneksel Türk evi” biçimsel öge ve ölçülerini “cumba, balkon, silme 1/2 pencere oranı” modern malzemelerle cephede uyguladığı, plan çözümlerinde ise zorlayıcı ve hatalı uygulamalara gittiği sonucuna varılmıştır. Tüm bunlara rağmen Bonatz’ın Saraçoğlu Mahallesi toplu konut projesi ile modern mahalle ve çağdaş topluluklara yeni yaşam oluşturma fikri ve iç düzenlemelerde çağın gereksinmelerine yönelik modern düzenlemeler oluşturma çabası o dönem Ankara’sı için önemli bir adımdır. Elde edilen tüm tipolojik veriler; devletin desteği ile Ankara’da inşa edilmiş ilk toplu konut projesi olan Saraçoğlu Mahallesi konutlarının belgelenecek geleceğe aktarılması yanı sıra yürütülen restorasyon çalışmalarına katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Ankara, Toplu Konut, Saraçoğlu Mahallesi, Mimarlıkta Tipolojik Analiz

INTRODUCTION

Shelter has been one of the most basic needs of human beings. Since ancient times different solutions have been proposed to meet this need.

Especially after the industrial revolution, the problem of housing in cities became prominent in the world. Due to the rapid migration from villages to cities, housing capacities remained insufficient to meet the housing demand of the population (Batur, 1978 & Bayraktar and Bakır, 2019). As a result of the rapid increase in population density due to the industrial revolution in Europe, before the search for mass housing, many different attempts were made to meet housing needs. In London housing units called "cottage", in Berlin massive apartment-type buildings called “mietskaserne” and in Paris massive rental barracks called “cite” were constructed for the working classes. European cities that were damaged in World War II had to renovate their houses and for human health purposes to meet the minimum needs of its users, mass housing production started (Uçar, 2002). The building groups produced were in the form of designs that both integrated with the environment as well as fulfilled the basic housing needs and social-cultural expectations of its users.

With the establishment of the Republic of Turkey in 1923 and the proclamation of Ankara as its capital city, Ankara witnessed a rapid growth in population from the waves of immigration causing it to adopt the mass housing approach which was popular in the rest of the world for the needs of state housing (Kaplan, 2014).

In 1926 the state established the Emlak Kredi Bank in Ankara especially for mass housing projects to provide middle-class families with long-term low-interest loans for housing construction. Between 1930 and 1950 the government wanted to both produce mass housing projects for new civil servants and workers as well as create modern housing settlements. Among all these projects one of the most important, with its architectural influences, was the Saraçoğlu District Mass Housing Project in Ankara (Baturayoğlu Yöney and Salman, 2010)

This study concentrates on the Ankara Saraçoğlu District Mass Housing Project. The housing blocks were documented using plans, facade drawings and photographs. Then the plan typologies of its housing blocks were determined, evaluated and compared with each other.

THE ANKARA SARAÇOĞLU DISTRICT MASS HOUSING PROJECT

The Ankara Saraçoğlu District mass housing project was the first mass housing project to be built in Ankara by the state to meet the needs of its civil servants. It was built between 1945 and 1947 by the famous German architect Paul Bonatz. This project consisted of residential blocks and socio-cultural service units which integrated with its surrounding open green spaces. It was built under the influence of the nationalism approach of the period, in the Second National Turkish Architectural Style.

THE LOCATION and LAYOUT OF THE SARAÇOĞLU DISTRICT

The Saraçoğlu District is limited in four directions by the Kumrular, Necatibey, Yahya Galip and Milli Müdafaa Streets in Kızılay, the city center of Ankara. The district includes 44 blocks of residences in their original design, in addition to the Adnan Ötüken Provincial Public Library, the Namık Kemal Primary School and the District Governor's Office.

Bonatz by the hierarchical positioning of the 2-3 and 4 floored residential blocks and public buildings on the 300 x 500 m plot, with the high-rise buildings at the top in harmony with the topography, and the low-rise buildings below them had taken into consideration the capacity of every structure being able to have a view of the Ankara Castle as well as the environmental data of the period (Figure 1).

Figure 1. Layout and model of Saraçoğlu District 1944 (www.archives, 1944)

HOUSING BLOCK TYPES IN THE SARAÇOĞLU DISTRICT

The housing structures in the 44 housing blocks that constitute the district were evaluated typologically and it was discerned that there were 8 different types (A, B, C, D, E, F, G, H) of housing blocks.

The locations of 8 A-type, 5 B-type, 12 C-type, 3 D-type, 2 E-type, 3 F-type, 9 G-type and 2 H-type residential blocks and the location of each house type were determined in the layout plan (Figure 2) (Tanrıverdi, 2012).

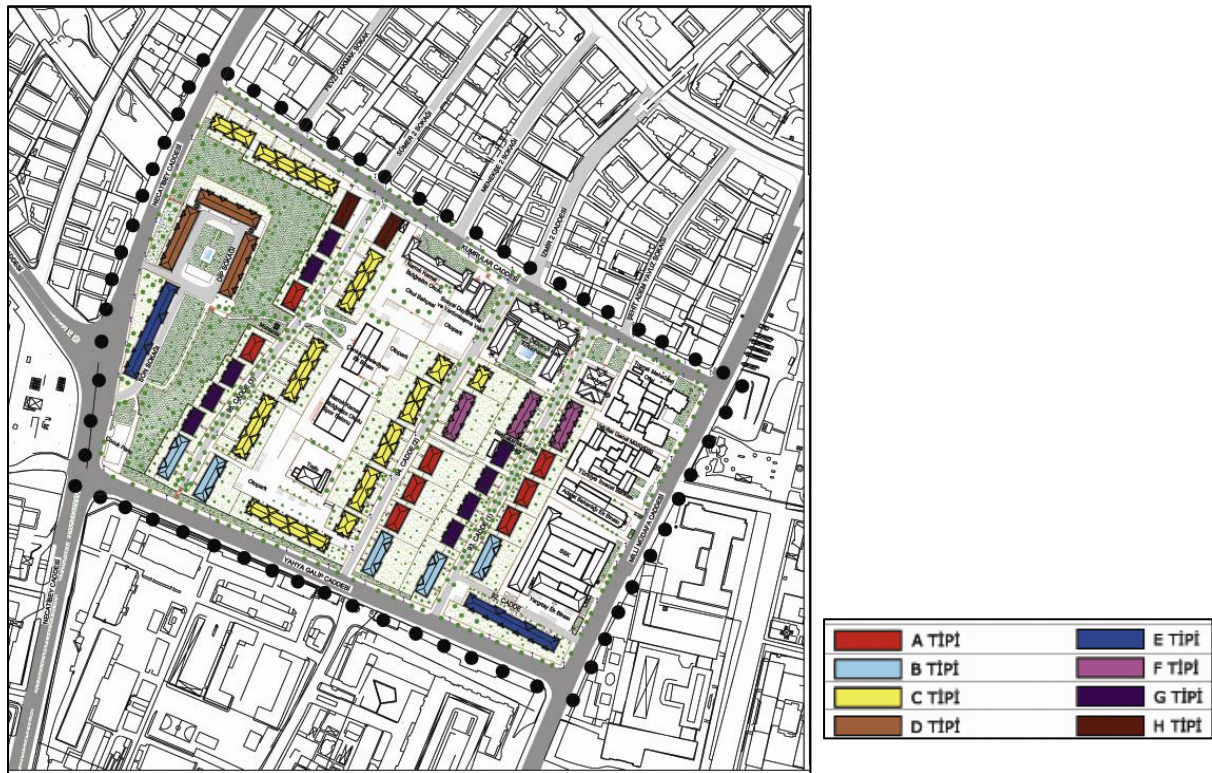

Figure 2. The location of housing block types with different colors in the layout plan (Tanrıverdi, 2012)
A Type Residential Block

The A residential block type has a basement and 3 floors, with 3 apartments on each floor. On each floor opposite apartments are symmetrical while the middle apartment is different. Each apartment has three rooms. Each symmetrical apartment is entered via an anteroom, while the middle flat is entered directly from the corridor. In the symmetrical apartments, wet spaces such as bathrooms and toilets are designed separately, while in the middle apartment these units are designed together in one space. It was concluded that in all three apartments the common spaces like the living rooms were designed insufficiently in size to meet the needs of its occupants (Figure 3).

Bonatz, being inspired by so-called "traditional Turkish houses", designed balconies on the facade of the 2 symmetrical apartments on the second and third floors. However, the opening of the bathroom and toilet windows, as well as all doors of both symmetrical apartments unto these balconies is considered highly inappropriate and the joint balcony design did not preserve the privacy of each apartment's occupants. Consequently, occupants used these balconies by separating them with separators.

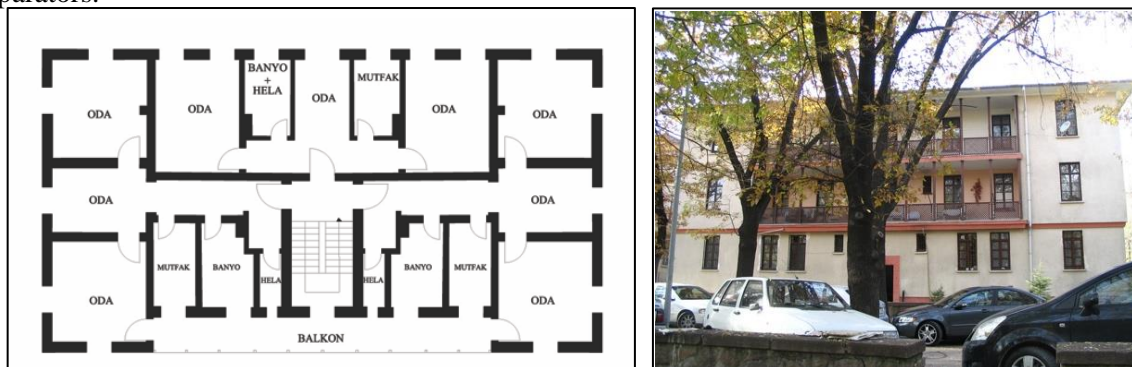

Figure 3. Plan and facade of A Type Residential Block (Tanrıverdi, 2012)

B Type Residential Block

The B residential block type has a basement and 3 floors. Each floor consists of one plan type which has been symmetrically mirrored adjacent to each other. Each plan type consists of 3 rooms, a kitchen, bathroom and toilet. It was concluded that the designing of the kitchen far away from the entrance as well as the small size of the toilets placed in the corner at the end of the hall in each apartment were not practical for use (Figure 4). However, in this plan type the opening of the room windows unto the balconies and the division of the balconies with separators for the individual use of each apartment were found to be a much better design solution compared to that of the A type residential block.

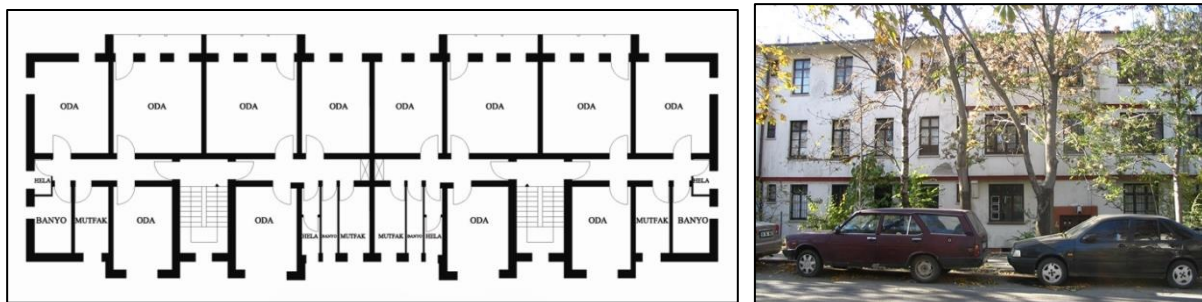
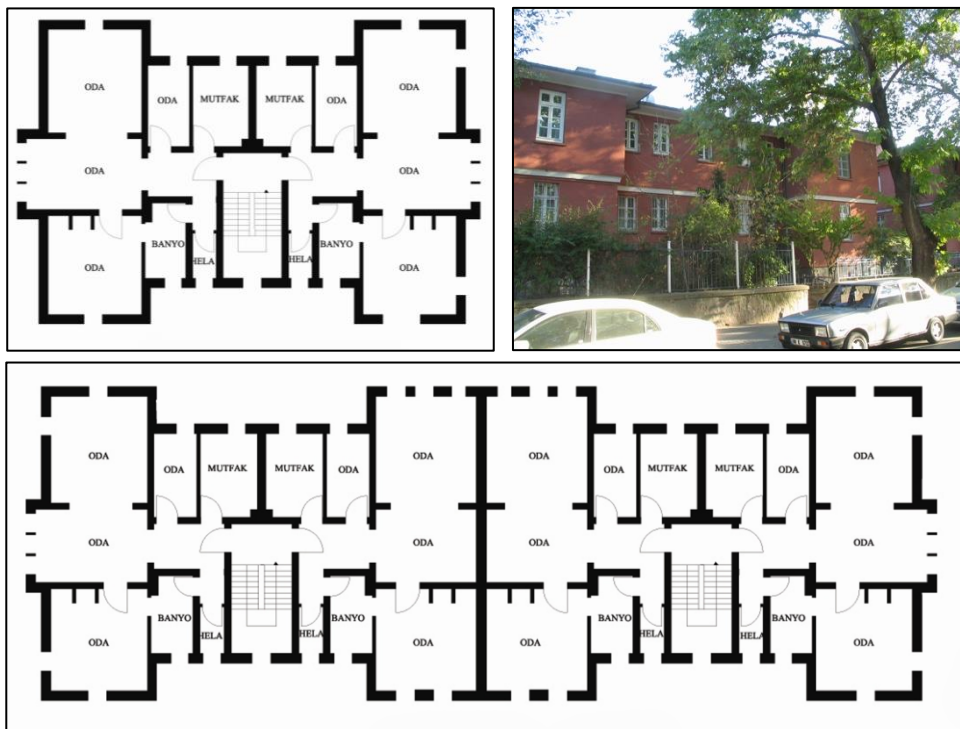

Figure 4. Plan and facade of B Type Residential Block (Tanrıverdi, 2012)

C Type Residential Block

These are building groups consisting of double, triple and quadruple combinations of a certain residential block plan type. These housing blocks were built as either a basement and 2 or a basement and 3 floors according to their location in the site plan. In this single plan type on each floor there are 2 apartments each consisting of 4 rooms. In this plan type the wet spaces are correctly designed in terms of usage. The so-called “traditional Turkish house” projections were designed continually throughout the facades and corner projections were added in some blocks according to their orientation (Figure 5).

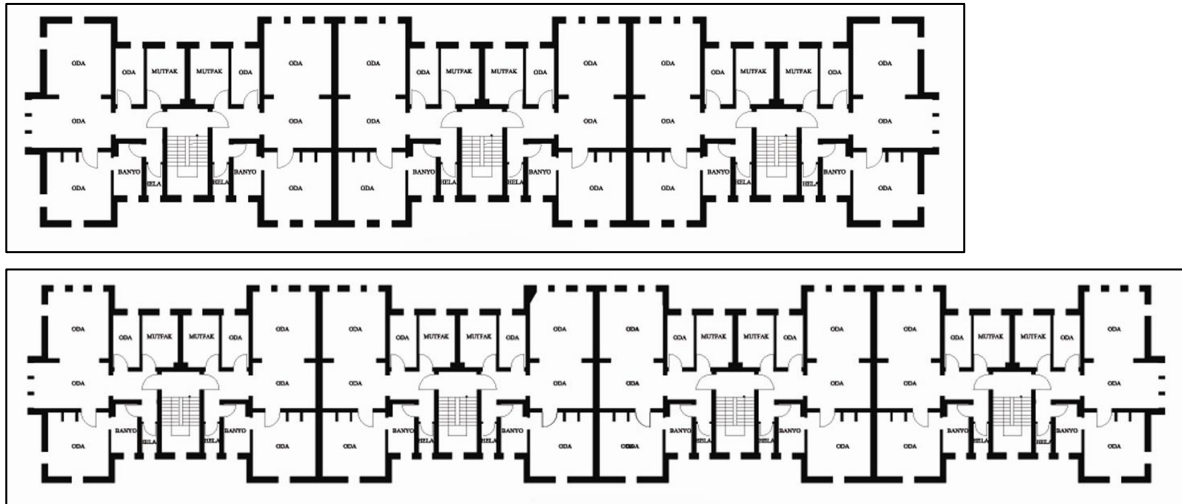

Figure 5. Single, double, triple and quadruple plans of C Type Residential Block (Tanrıverdi, 2012)

D Type Residential Block

The D type residential blocks are located around Dip Street at the top of the land plot topography. Each D type block consists of a basement and 4 floors utilizing a single plan type which has been symmetrically mirrored adjacent to each other. This single plan type consists of 2 apartments with 5 rooms, a kitchen, bathroom and toilet. This plan is uneconomical in its installation of the bathrooms separate from the other wet areas. Also it is considered wrong architectural design to not locate the rooms in each apartment in a similar manner so that they all benefit equally from the sun and view (Figure 6).

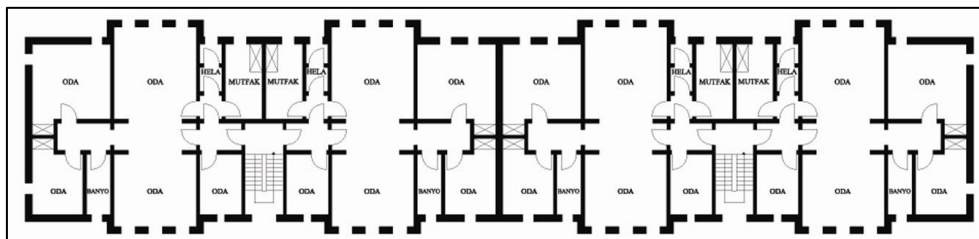

Figure 6. Plan and facade of D Type Residential Block (Tanrıverdi, 2012)

E Type Residential Block

The E type block consists of a basement and 3 floors utilizing a single plan type which has been repeated 3 times adjacent to each other. Each single plan type consists each of 2 apartments with 4 rooms each. The narrowness of the entrance hall of the apartment and the presence of successive doors in the corridor that connects the spaces are challenging in terms of their usage. E Type is uneconomical in its installation of bathrooms separate from other wet areas. In this block type, the traditional Turkish house over hanging projections of the middle rooms were opened to the exterior in the form of balconies (Figure 7).

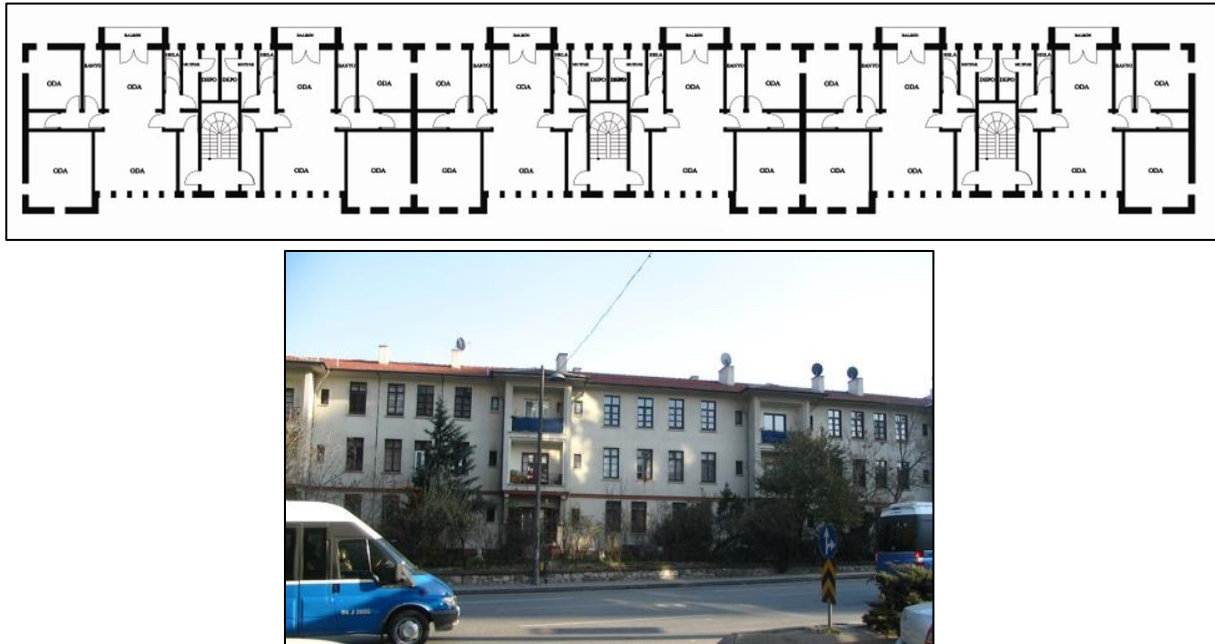

Figure 7. Plan and facade of E Type Residential Block (Tanrıverdi, 2012)

F Type Residential Block

The F type block consists of a basement and 2 floors with projections simulating traditional Turkish houses continuing on the facades of all floors. These blocks were constructed using the symmetrical repetition of a single plan type. The single plan type has 2 apartments on each floor consisting of 3 rooms each. Similar to D Type F Type is uneconomical in its installation of bathrooms separate from other wet areas. Also the opening of the bathroom into a room which has no determined function is considered architecturally inappropriate (Figure 8).

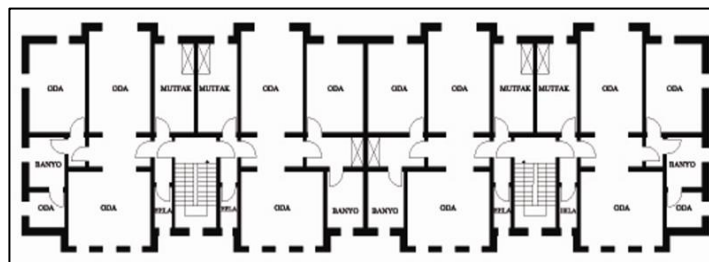

Figure 8. Plan and facade of F Type Residential Block (Tanrıverdi, 2012)

G Type Residential Block

The G type block consists of a basement and 3 floors. There are 2 apartments consisting of 3 rooms on each floor. Although this housing type shows the features of a single F-type plan in its planning, the over hanging projections of traditional Turkish houses were applied very narrowly only on the facades of the upper floors. Similar to the F type block, here the wet spaces are also not economically installed and the bathroom opens directly into a space with no determined architectural function (Figure 9).

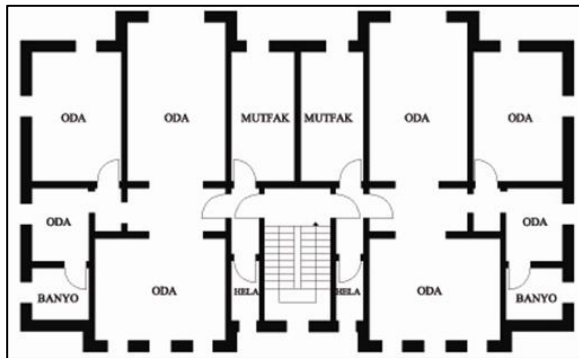

Figure 9. Plan and facade of G Type Residential Block (Tanrıverdi, 2012)

H Type Residential Block

These blocks are generally used by senior officials. They are larger than the other block types having five rooms each. Each block consists of a basement and 3 floors. There are two apartments on a floor and five rooms a kitchen, bathroom and toilet in each apartment (Figure 10).

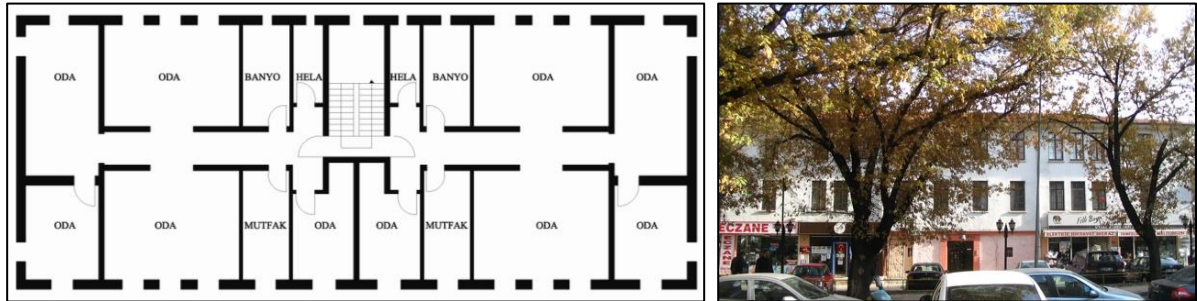

Figure 10. Plan and facade of H Type Residential Block (Tanrıverdi, 2012)

The plans and facades of all the types of residential blocks in the Saraçoğlu District are comparatively presented as follows: (Figure 11).

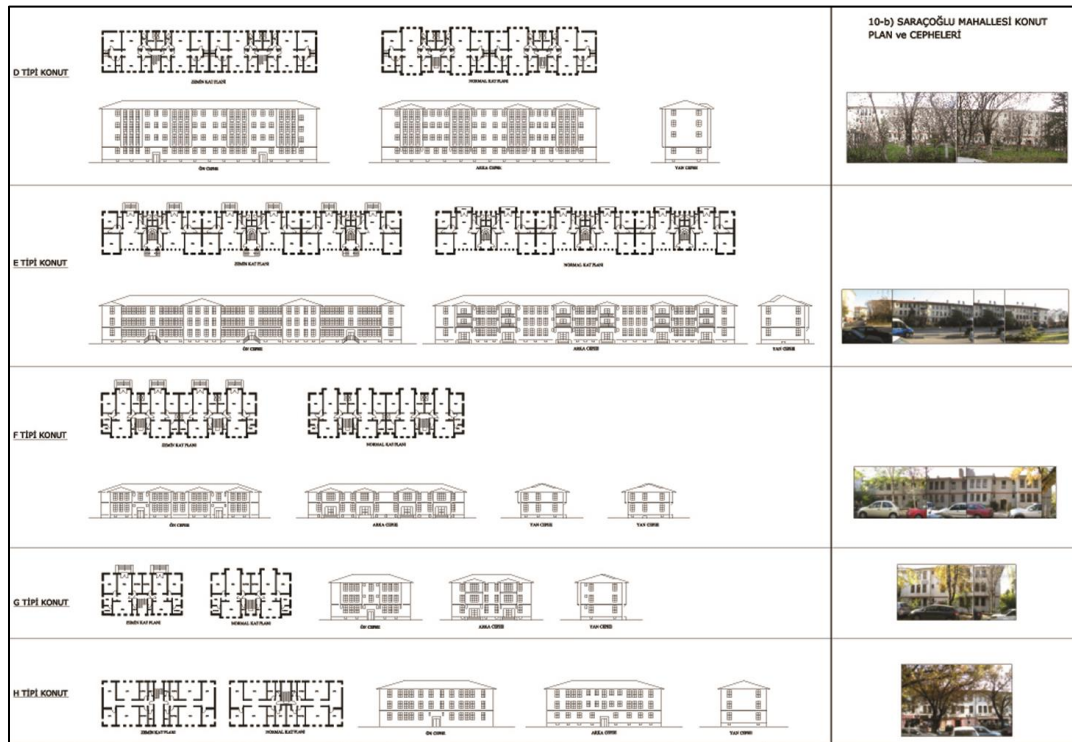

Figure 11. The plans and facades of A, B, C, D, E, F, G, H Type Residential Block (Tanrıverdi, 2012)

CONCLUSION and EVALUATION

After evaluating all the housing types, results showed that 2 more additional plan types (G and H Type) existed besides the 6 that had been determined previously by Alsaç (1945) and Sayar (1946). Therefore, there exists a total of 8 types of housing blocks. In an examination of the facade drawings of the 8 types of housing blocks, it was ascertained that in accordance with the Second National Turkish Architectural Style, architect Bonatz had attempted to incorporate stylistic features, such as "projections, balconies, 1 to 2 ratioed windows", of traditional Turkish houses in his facades. However, the architect's efforts to incorporate these traditional stylistic features in the facades caused him to make erroneous architectural mistakes and difficult resolutions in his interior plan designs. Despite the faulty resolutions existing in his plan designs, by integrating residential blocks with open and social areas and his efforts to create modern designs in the interior arrangements in accordance with the needs of the period, Bonatz had attempted to create a new life style and contemporary community within the context of a modern district. These were all important historical architectural developments for Ankara at that time.

REFERENCES

- Alsaç, O. (1945). Saraçoğlu Mahallesi, *Mimarlık*, 6, 17.
- Batur, A. (1978). Toplu Konutun Tarihsel Gelişimi, *Mimarlık Dergisi*, 156.
- Baturayoğlu Yöney, N. and Salman, Y. (2010). Mass Housing Development by a Government Agency and the Politics of Urbanization, 14th International Planning History Society Conference, İstanbul.
- Bayraktar, O. F. and Bakır, Y. F. (2019). Türkiye’de Ulaşılabilir Konut Çözümleri, Toplu Konut İdaresi’nin Rolü, *Artium*, 36-49.

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

Kaplan, T. (2014). *Toplu Konut Yaşam Tarzları: İstanbul Kayabaşı Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Tez Yayınları, İstanbul.

Sayar, Z. (1946). “Saraçoğlu Mahallesi”, *Arkitekt*, 3-4.

Tanrıverdi, Z. (2012). *Ankara Saraçoğlu Mahallesi Tarihsel Çevre Çözümlemesi Korunması ve Örnek Yapı Bloğu Restorasyonu*, Yüksek Lisans Tezi, YTÜ Tez Yayınları, İstanbul.

Uçar, H. (2002). *II. Dünya Savaşı'ndan Sonra Avrupa'da Toplu Konut Planlamasının ve Mimarisinin Gelişimi*, Yüksek Lisans Tezi, YTÜ Tez Yayınları, İstanbul.

www.archieves.saltresearch.org, (1944). Saraçoğlu sitesi maket fotoğrafı-Saraçoğlu settlement model photo, Erişim Tarihi (14.07.2022).

TÜRKÇENİN YABANCI DİL OLARAK ÖĞRETİMİNDE EĞİTSEL OYUNLARLA ATASÖZLERİNİN ÖĞRETİMİ

Fatih YILMAZ

¹Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, Tokat, Türkiye.

¹ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8025-8439>

Seval SELVİ

²Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Bilim Dalı, Tokat, Türkiye.

²ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7713-2322>

ÖZET

Küreselleşen dünyada teknolojinin gelişmesi ve iletişimin artması ile dil öğrenmek bir ihtiyaç haline gelmiştir. Günümüzde, Türkçe dünyada en yaygın konuşulan diller arasındadır. Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi, Türk dili ve kültürünün daha fazla öğrenilmesini sağlayacaktır. Bu yüzden dilin, en etkili yöntem ve tekniklerden faydalanarak öğretilmesi esastır. Yapararak ve yaşayarak öğrenme, dil eğitimde kullanılan en etkili öğrenme şeklidir. Bernard Shaw “Eğitim meyvenin kendisi değil bilgi ağacından bilgi toplamaya yarayan bir merdivendir.” diyerek eğitimin doğrudan bilgi vermek anlamına gelmediğini, bilgiye ulaşma yolunda bir araç olduğunu ifade etmiştir. Bu bağlamdan hareketle Türkçenin dil yapısı ve zenginliklerini yansıtacak, öğrenenin de süreçte bizzat yer alacağı en faydalı öğretim aracı eğitsel oyundur. Eğitsel oyunlar, dil öğretiminde tüm duyu organlarının öğrenmeye dahil edildiği etkinliklerdir. Dilin, eğitsel oyun etkinlikleriyle öğretilmesi, öğrenmeyi sıkıcı olmaktan çıkararak eğlenceli bir hale dönüştürür. Kelime hazinesini zenginleştirir, konuşma, dinleme, okuma ve yazma becerilerinin kazandırılmasında etkin rol oynar. Ayrıca Türk kültürünün tanınması ve öğrenilmesini sağlar. Uzun yaşantılar ve tecrübeler sonucu oluşmuş atasözleri, geçmişten geleceğe uzanan Türk dil ve kültürünün mirasıdır. Eğitsel oyunlar ile dil ve kültür mirasını gelecek kuşaklara taşımak mümkündür. Bu çalışmada Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde eğitsel oyunlardan yararlanmanın atasözleri öğretimine katkısı anlatılmıştır. Bu amaçla önce eğitsel oyunların öneminden bahsedilmiş, daha sonra atasözlerinin eğitsel oyunlarla öğretilmesi amacıyla B2 düzeyinde eğitsel oyunlar hazırlanmıştır. Doğru mu yanlış mı?, Bilen Oturur, Bak ve Yaz, Tombala ve Sözcük Yutma Oyunu eğitsel oyunların isimleridir. Hazırlanan eğitsel oyunlar ile Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin söz varlığının zenginleşmesi, iletişim kurma ve konuşma becerisinin gelişmesi, grup bilinci ve sorumluluk alma, akıl yürütme, derse aktif katılma, akademik başarının artması, Türk kültürüne ait atasözlerinin öğrenilmesi ve öğrenilen atasözlerinin günlük hayatta kullanılması gibi becerilerinin geliştirilmesi hedeflenmiştir. Eğitsel oyunlar aracılığıyla Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerde Türk kültürüne ait atasözlerini uygun bağlamda kullanması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Atasözleri, Eğitsel Oyunlar, Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi

TEACHING PROVERBS WITH EDUCATIONAL GAMES IN TEACHING TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE

*Fatih YILMAZ*¹

¹Gaziosmanpaşa University, Faculty of Education, Department of Turkish Education, Tokat, Turkey.

¹ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8025-8439>

*Seval SELVİ*²

²Gaziosmanpaşa University, Institute of Educational Sciences, Department of Turkish Education, Tokat, Turkey.

²ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7713-2322>

ABSTRACT

With the development of technology and the increase in communication in the globalizing world, learning a language has become a necessity. Today, Turkish is among the most widely spoken languages in the world. Teaching Turkish as a foreign language will enable to learn Turkish language and culture more. Therefore, it is essential to teach the language using the most effective methods and techniques. Learning by doing and experiencing is the most effective form of learning used in language education. Bernard Shaw “Education is not the fruit itself, but a ladder to gather knowledge from the tree of knowledge.” He stated that education does not mean giving information directly, but is a tool on the way to reach information. In this context, the most useful teaching tool that will reflect the language structure and richness of Turkish, and in which the learner will take part in the process, is an educational game. Educational games are activities in which all sense organs are included in learning in language teaching. Teaching the language through educational game activities transforms learning from being boring into a fun one. It enriches the vocabulary and plays an active role in gaining speaking, listening, reading and writing skills. It also provides the recognition and learning of Turkish culture. Proverbs, formed as a result of long lives and experiences, are the heritage of Turkish language and culture from the past to the future. It is possible to carry the language and cultural heritage to the next generations with educational games. In this study, the contribution of using educational games in teaching Turkish as a foreign language to the teaching of proverbs is explained. For this purpose, first the importance of educational games was mentioned, and then B2 level educational games were prepared in order to teach proverbs with educational games. True or False?, Knowing Sit, Look and Write, Bingo and Word Swallowing Game are the names of educational games. With the prepared educational games, the enrichment of the vocabulary of the students who learn Turkish as a foreign language, the development of communication and speaking skills, group awareness and taking responsibility, reasoning, active participation in the lesson, increase in academic success, learning the proverbs belonging

to Turkish culture and using the learned proverbs in daily life. aimed at improving their skills. Students who learn Turkish as a foreign language through educational games are expected to use Turkish proverbs in an appropriate context.

Keywords: Proverbs, Educational Games, Teaching Turkish as a Foreign Language

GİRİŞ

“Dil, düşünce, duygu ve isteklerin, bir toplumda ses ve anlam yönünden ortak olan öğeler ve kurallardan yararlanarak başkalarına aktarılmasını sağlayan çok yönlü, çok gelişmiş bir dizgedir” (Aksan,1977:55).

Bilginin önemli olduğu bir dünyada eğitim, gücü temsil eder. Dil ise güce açılacak kapının anahtarıdır. İnsanoğlu dil becerilerinin yardımıyla hem yeni şeyler öğrenir hem de öğrendiklerini kullanarak kendisini geliştirir. Bu yüzden dil öğretimi önemlidir. Dil öğretimi önemsemeyen ülkeler yarınlar açılacak kapıları kapatırlar (Güneş,2013:37). Dil öğretimi bu kadar önemliyken dilin en etkili nasıl öğretileceği de önemli bir husustur.

“Dil, gerçek yaşama uygun olarak ve doğal ortamda kullanımı dikkate alınarak öğretilmelidir. Bunun için de hem ana dili olarak hem Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde, bireyin gerçek yaşamla dil kullanımına yönelik uygulama ve alıştırmalar yapması önem kazanmaktadır. Türkçenin uygulamada geçerli olan kuralları, anlam ve metin özelliklerini sezdirmeye dayalı, aktif kullanımı ve yaparak yaşayarak öğrenmeyi içeren yöntem ve stratejilerle öğrenenlere kazandırılmalıdır” (Maden,2018:396).Eğitsel oyun, yaparak ve yaşayarak öğrenmeyi sağlayan en etkili araçtır.

TDK Türkçe sözlükte (2019:761) eğitsel oyun bireylerin bilişsel, sosyal ve fiziksel gelişimlerine fayda sağlaması amacıyla hazırlanan eğitici ve öğretici özellikleri olan tiyatro yapıtı olarak tanımlanır. Çoban (Gülsoy,2013)’a göre canlı bir oyun ortamında çocuk, yeni sözcükler kazanır, daha düzgün ve kurallı cümleler kurmayı öğrenir. Öğrendiği sözcüklerle arkadaşlarına bir şeyler anlatmayı, onları dinleyip anlamayı, bu yolla da dili kullanmayı öğrenir. Konuşma becerisi artar, söz dağarcığı gelişir, rahat konuşma ve düşüncelerini açıklama alışkanlığı kazanır, soru sormayı, yeni bilgiler edinmeyi, bilgilerini doğru aktarabilme alışkanlığı kazanır.

Türkçeyi yabancı dil olarak öğretirken sınıfta eğitsel oyunların kullanılması, hem öğrencilerin diğer öğrencilerle iletişim kurmalarını hem de derse aktif katılmalarını ve yaparak yaşayarak öğrenmelerini sağlar (Yılmaz,2018:241). Eğitsel oyun, derste öğrenilen bilgilerin sakin bir sınıf ortamında tekrar edilmesini ve daha kalıcı olmasını sağlar. Ayrıca eğitsel oyunlar ile sınıfta yapılan çalışmalara farklılık getirilmekte daha huzurlu ve eğlenceli bir öğrenme ortamı sağlanmaktadır(Demirel,2004:109). Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi sırasında öğrencilerin çoğunda görülen kendine güven ve utangaçlık sorunlarının çözülmesinde rol alan eğitsel oyunlar, öğrencilerin dil becerilerini geliştirerek öğrenme sürecinde yer almalarını sağlar(Erol, Erdem & Akkaya,2021:168).

Yabancı dil öğrenen öğrenciler, zaman zaman başarısızlık hissine kapılarak dil öğrenme konusunda isteksiz davranabilirler. Bu gibi hallerde öğretmen öğrencilerinin moralini yüksek tutacak, öğrencide başarısızlık hissine yol açmayacak dersi de sıkıcılıktan kurtaracak öğrenme ortamları oluşturmalarıdır (Yılmaz,2018:241). Sınıf içinde uygulanan eğitsel oyunlar dersi

sıkıcılıktan kurtarır, öğrenmenin eğlenceli ve zevkli bir etkinliğe dönüşmesini sağlar. Hoş vakit sağlanması ve dikkat çekmesi nedeniyle Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde tercih edilen bir öğrenme aracı olur. (Tatan,2020:37). Eğitsel oyunlar ayrıca ders başarısını artırır. Artan başarı öğrenciyi güdüler. Eğitsel oyunlar ile eğlenceli bir öğrenme süreci başlar.

Eğitsel oyunların Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi alanına sağladığı en önemli katkı ise Türk yaşam biçimi ve kültürünün, Türkçeyi öğrenmek isteyen öğrencilere aktarılmasıdır. Kültür bir milletin sahip olduğu değerler toplamıdır. Kültür aktarımı, dil, din, gelenek, görenek, giyim, kuşam, sanat, tarih gibi kültürü oluşturan değerlerin gelecek nesillere ulaştırılmasıdır. Atasözleri, Türk kültürünün ve yaşam deneyimlerinin aktarıldığı dil ürünleri arasında yer alır. Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde eğitsel oyunların kullanılması, dil öğretiminin yanı sıra atasözlerinin öğretilmesine de katkı sağlar.

Eğitsel Oyunların Sınırlılıkları

Eğitsel oyunun birçok faydası olduğu açıktır. Fakat tarafsız bir anlayışla bakıldığında faydalarının yanında sınırlılıklarını da görmek mümkündür. Kalabalık bir sınıf ortamında oynanan oyun, disiplin sorunlarına neden olur. Oyun için ayrılan süre yetmeyebilir. Eğitici bir oyun yaratmak ve uygulamak zordur. Tüm öğrenciler oyuna katılmak istemeyebilir. Çekingen öğrenciler grubun içinde kendini rahat hissetmeyebilir.

Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretilmesinde Atasözlerinin Önemi

“ Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi, öğretimin daha kaliteli ve standartlara uygun olması adına son yıllarda üzerinde çokça düşünülen bir alan olmuştur. Bu konuda çerçeve metin hazırlamış olan Avrupa Konseyi, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi derslerinde sosyokültürel bilginin aktarılması için toplumun iletişim kurabilmek adına oluşturdukları kelimelerden oluşan metinlerin; sözel kültür öğelerinden olan masal, efsane, bilmece, fıkra, atasözü ve deyimlerin kullanılmasını önermiştir. Sözel kültür öğelerinden atasözleri, yüzlerce yıllık deneyimler sonucu oluşmuş, az sözle çok şeyi anlatan toplumların kültürel miraslarıdır” (Ergüt,2019:265). Bir toplumun sahip olduğu gelenek ve göreneklerin söze yansımış haline atasözü denir. Sözlü geleneğin ürünü olan atasözlerini, bir düşünceyi açıklarken ya da savunurken kullanırız. “Her atasözünün mutlaka bir ilk söyleyeni vardır ve mutlaka bir olay üzerine söylenmiştir. Zamanla söyleyen kişinin kim olduğu unutulup gitmiştir ama sözün kendisi, üzerinde eklemeler çıkarmalar yapılarak, değişe dönüşe bugüne kadar gelmiştir. Ama bugün onları kullanırken, sözcük ya da ifade değişikliği yapmak doğru değildir. Nasılsa öyle kullanılmalıdır (Bulut,2021:9).”

Atasözleri, bireyin dil becerilerini geliştirmesini ve içinde yaşadığı toplumun kültürünü tanımasını sağlar. Ayrıca toplumun sorunlar karşısında üretmiş olduğu çözüm yollarını göstererek bireye eğitsel ve toplumsal bakımdan fayda sağlar (Tabak&Göçer,2014:156). Böylece dilin kültür aktarıcılığı görevini de üstlenmiş olur. Atasözlerini öğretmek Türk kültürü ve kültür öğelerini de öğretmek demektir. Her milletin kendi atasözü bulunur, bu sebeple atasözleri evrenseldir. Türkçeyi yabancı bir dil olarak öğrenen kişi, atasözlerimiz sayesinde hem kültürümüzü tanır hem de kültürümüzü kendi kültürüyle karşılaştırma fırsatı bulur. Bunun yanında günlük hayatta daha öz ve etkili cümleler kullanarak kendini ifade etmiş olur. Atasözlerinin öğrenilmesi somut bir anlatımın altına gizlenmiş soyut kavramların anlaşılmasını sağlar.

Eğitsel Oyunlar

Kim tarafından söylendiği belli olmasa da her atasözü bir yaşantı, bir öğüttür. Atasözlerinin farklı anlamları bulunur. Atasözlerinin anlaşılması, öğrencinin atasözünü söyleyen kişinin geçmişte karşılaştığı olumsuz yaşantılarla karşılaşmamasını sağlar. Ayrıca atasözleri ile kültür aktarımı sağlanabilir. Kültürümüzün atasözleriyle öğretilmesi amacıyla beş adet eğitsel oyun hazırlanmıştır. Hazırlanan eğitsel oyunlar aşağıdadır.

Etkinlik 1

Oyun Adı: Doğru mu, yanlış mı?

Oynayacak Öğrenci Sayısı:6

Oyun Süresi:24

Oyun Düzeyi: B2 düzeyi

Oyun Aracı: Atasözleri Kartları, İki adet sandalye

Kazanım: Verilen anlamı doğru atasözü kartıyla eşleştirir. Atasözlerinin anlamlarını öğrenir.

1. İnsan küçük yaşta daha kolay öğrenir; daha iyi eğitilir. Alışkanlıkları değiştirmek zordur.
2. Bir arada yaşayan insanlar zamanla yaşadıkları kişilere benzer, huylarını alırlar.
3. İnsanın bir başkasına yardım etmesi güzeldir. Yardımlaşmak işleri kolaylaştırır.
4. Gelirinden fazla harcamak sıkıntıya neden olabilir.
5. Bugün aranıp sorulmayan şey, yarın çok aranıp istenilen bir şey olabilir.
6. Evimize gelen misafire gerekli ilgiyi göstermeli ona ikramda bulunmalıyız.
7. Kötü sıkıntılı günler yaşayacağımızı düşünerek zor günlerde kullanmak için para biriktirmeliyiz.
8. Önem vermediğimiz, küçümsediğimiz her şey bir gün önemli ve değerli hale gelebilir. Tasarruflu olmak gerekir.

Oyunun Aşamaları: Doğru mu yanlış mı? oyunu üçer kişilik iki grupla oynanır. Sınıf tahtasına atasözü anlamlarının yazılı olduğu büyük bir kağıt asılır. Daha sonra iki sandalye hazırlanır.

Birine doğru diğere yanlı yazılır. İki öğrenci seçilir. Öğretmen tahtada yazan birinci cümlelin karşısına elindeki atasözünü kartlarından birini yapıştırır. Sonra doğru mu yanlı mı? diye sorar. Doğru cevabın yazılı olduğu sandalyeye ilk oturan öğrenci 10 puan kazanır. Sandalyeye oturamayan öğrenci puan alamaz. Sorular bittikten sonra puanlar toplanır. Kazanan grup belirlenir.

A. Aşağıda dört farklı öğüdü içeren atasözleri yazmaktadır. Bazı atasözleri yanlı yazılmıştır. Atasözlerini okuyarak yanlı ise Y, doğru ise D, harfini işaretleyiniz.

		D	Y
1	Davulun sesi uzaktan az gelir.		
2	Bakarsan bağ olur bakmazsan dağ olur.		
3	Evdeki hesap çarşıya uymaz.		
4	Kış kapıdan baktırır kazma kürek yaktırır.		

C. Aşağıda yerli malı kullanmanın önemini anlatan bir şiir bulunmaktadır. Şiiri okuyarak dörtlükleri uygun atasözü ile eşleştiriniz.

YERLİ MALI

Arpa, buğday isteyen,
Tarlaya tohum eker,
Gelecek kaygısını
Akıllı olan çeker.

Ben ibretle bakarım
Arıya, karıncaya
Paramın bir kısmını
Atarım kumbaraya

Yurduma hizmet için
Her zaman tutumluyum
Yerli malı giyerim
Ben bir Türk çocuğuyum

MUSTAFA YILMAZKAYA

<http://www.dersimiz.com>

Atasözleri

- 1.Evdeki hesap şarkıya uymaz.
- 2.Mart kapıdan baktırır kazma kürek yaktırır.
- 3.Damlaya damlaya göl olur.
- 4.Sakla samanı gelir zamanı
- 5.Emek olmadan yemek olmaz.
- 6.Ayağını yorganına göre uzat.

Dörtlükler

1. Dörtlük
- 2.Dörtlük
- 3.Dörtlük

Etkinlik 2

Oyun Adı: Bilen Oturur

Oynayacak Öğrenci Sayısı: 8(Grup Oyunu)

Oyun Süresi: 24 dakika

Oyun Düzeyi: B2 düzeyi

Oyun aracı: Sınıf Tahtası, kalem

Kazanım: Karışık halde verilen sözcükleri doğru sıralayarak atasözleri oluşturur. Atasözlerinin anlatmak istediklerini söyler.

1. Gelir/ kısmetiyle/ misafir
2. Olur/damlaya/göl/damlaya
3. Kara/akçe/içindir/gün/ak
4. Uzat/göre/yorganına/ayağımı
5. Eğilir/yaşken/ağaç
6. Var/nesi/iki/sesi/elin/bir/var/elin
7. Zamanı/sakla/samanı/gelir
8. Baka/üzüm/kararır/baka/üzüme

Yukarıda karışık bir şekilde yazılmış sözcükleri sıralayarak atasözleri oluşturunuz. Daha sonra atasözleriyle anlatılmak istenenleri belirtiniz.

Oyunun Aşamaları: “Bilen Oturur” isimli oyun dörder kişilik iki grupta oynanır. Önce oyunu oynayacak sekiz öğrenci seçilir. Sonra tüm öğrenciler ayağa kalkar. Her gruptan sırayla bir öğrenci tahtaya çıkar. Tahtadaki kelimeleri doğru bir şekilde sıralayarak, atasözüne ulaşmaya çalışır. Atasözüne ulaşan öğrenci eğer atasözünü anlatılmak istenenini de doğru belirtirse yerine oturarak grubuna 10 puan kazandırır. Atasözüne ulaşamayan ya da atasözünün anlatmak istediğini belirtmeyen öğrenciler ise oyun bitene kadar ayakta bekler. Oyun bitince puanlar sayılarak kazanan grup belirlenir.

A. KARAGÖZ VE HACIVAT

Aşağıda Karagöz ve Hacivat oyununa ait dinleme metni yer almaktadır. Metni dinledikten sonra konuşmalarda geçen atasözlerini bulup noktalı yerlere yazınız.

Hacivat: Ah benim ömrümün hasılı!

Karagöz: Hadi oradan ayağımın nasırı

Hacivat: Ah Karagözüm yine kabalaştın yahu kabalaştın. Ben sana güzel bir atasözünü ilecevapvereyim.

Karagöz: Atasözünü mü?

Hacivat: Evet Atasözünü. Yahu hiç duymadın mı?

Karagöz: Duydum aslında yaa.

Hacivat: Duydun demek söyle bir tane atasözünü.

Karagöz: Aklıma gelmedi yahu.

Hacivat: He tamam şöyle bir şey yapalım. Ben atasözünün yarısını söyleyeyim sen de yarısını da sen tamamla. Bakıyım böylece senin bilip bilmediğini anlamış olacağız.

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS
July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

Karagöz: Tamam Hacı cav cav. Atasözü demek ben demek. Ben demek atasözü demek.

Hacivat: O zaman Karagözüm başlayalım.

Karagöz: Hadi haşlayalım.

Hacivat: Sakla samanı

Karagöz: İnek aç kalsın

Hacivat: Yahu Karagözüm **Sakla samanı**.....

Karagöz: Ne zaman gelir?

Hacivat: Karagözüm bi dur ya, atasözlerini bozma! **Ev alma**.....

Karagöz: Bisiklet al.

Hacivat: Ev alma

Karagöz: Motosiklet al

Hacivat: Hayır yahu! **Ev alma**.....

[http:// www.youtube.com](http://www.youtube.com)

B. İKİ ŞARKI İKİ ATASÖZÜ

Aşağıda Barış Manço' ya ait "Can Bedenden Çıkmayınca" ve "Nane Limon Kabuğu" isimli şarkılar yazmaktadır. Şarkıları dikkatli bir şekilde dinledikten sonra şarkılarda geçen atasözlerini bularaknoktalı yerlere yazınız.

CAN BEDENDEN ÇIKMAYINCA

Kara haber tez duyulur, unutsun beni demişsin

Bende kalan resimleri, mektupları istemişsin

Üzülme sevdiceğim, bir daha çıkmam karşına

Sana son kez yazıyorum, hatıralar yeter bana

Unutma ki dünya fani, veren Allah alır canı

Ben nasıl unuturum seni? Can bedenden
çıkmayınca

Unutma ki dünya fani, veren Allah alır canı. Ben
nasıl unuturum seni? Can bedenden çıkmayınca

[http:// www.youtube.com](http://www.youtube.com)

NANE LİMON KABUĞU

Nane limon kabuğu, bir güzel kaynasın aman

Ha ha ha ha ha içine hatmi çiçeği biraz çöre otu

Katasın aman

Ha ha ha ha ha biraz tarçın, bir tutam zencefil

Aman

Ha ha ha ha ha bin derde deva geliyor, biraz daha sabret
güzelim

Ha ha ha ha ha hapşu

Çok yaşa

(Sen de gör)

Rahat ve iyi yaşa

Barış iğneyi kendine batırır çuvaldızı başkasına

Bol keseden akli ona buna dağıtır, darısı kendi başına

[http:// www.youtube.com](http://www.youtube.com)

Can Bedenden Çıkmayınca

Nane Limon Kabuğu.....

ÖYKÜ ZAMANI

C. “Kartalın Dostluğu” isimli öyküyü dinledikten sonra öyküye en uygun atasözünü işaretleyin.

KARTALIN DOSTLUĞU

Bir kartal, tuzağa yakalanmış bir gün. Bir ağa yakalanmış. Çok çabalamış yakalandığı ağdan kurtulmak için ama kurtulamamış ne yazık ki! Biraz sonra avcı kartala doğru yaklaşmış. Kartal avcının ayak seslerini duyunca daha fazla çırpınmış. Bir kez daha kanat çırpıp ağdan kurtulmak istemiş. Avcı ise kartalın parlayan tüylerini ve keskin bakışlarını çok beğenmiş. Hemen ağdan çıkarmış onu.

Avcı ormana yakın bir evde yaşarmış. Havanın sıcak olduğu bir gün bahçedeki duvara yaslanmış, dinleniyormuş. Kartal ise adamı izliyormuş. Duvarın yıkılmak üzere olduğunu görmüş. Göğe yükselmiş sonra avcıya yaklaşarak başındaki şapkasını kapmış. Avcı bağırarak çağırarak şapkayı almak için, koşmuş kartalın peşinden.

Kartal şapkayı bırakarak uzaklaşmış. Avcı şapkasını almış bir kez daha yaslanmış bahçedeki duvara. Kartal yeniden yükselmiş göğe. avcının şapkasını kapıp uzaklaşmış. Avcı öfkeyle koşmuş peşinden. Bir taş bulup fırlatmış kartala. Biraz daha uçan kartal bırakmış şapkayı.

Avcı şapkayı alıp kartala doğru yumruğunu sallayarak doğrulduğunda, büyük bir gürültü duymuş. Dönüp bakmış. Az önce sırtını dayayıp dinlendiği duvar çökmüş. O zaman anlamış, kartalın şapkasını niye kaptığını.

“.....” diye söylenmiş kendi kendine.

- a) Ak akçe kara gün içindir.
- b) İyilik eden iyilik bulur.
- c) Davulun sesi uzaktan hoş gelir.
- d) Ağaç yaşken eğilir.

Süleyman Bulut-101 Atasözü 101 Deyim

Etkinlik 3

Oyun Adı: Bak ve Yaz

Oyunu Oynayacak Öğrenci Sayısı:6

Oyun Süresi:24 Dakika

Oyun Düzeyi: B2 Düzeyi

Oyun aracı: 1 adet atasözü kartı

Kazanım:Misafirperverliğin önemini anlar.

Misafirperverlikle alakalı özgün bir hikaye yazar.

Yukarıda bir atasözüne ait hikaye kartı bulunmaktadır. Kartın üzerindeki resme bakarak önce atasözünü tahmin ediniz, sonra atasözünü anlatan özgün bir hikaye yazınız. (Hikayene başlık yazmayı unutma)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Oyunun Aşamaları: “Bak ve Yaz” isimli oyun etkinliği 6 kişi ile oynanır. B2 düzeyindeki etkinliğin uygulama süresi 24 dakikadır. Öğrenci önce atasözü kartına bakar. Daha sonra kartta gördüklerinden hareketle kısa ve özgün bir hikaye yazar. Yazılan hikayeler sınıfta okunur. Kart

üzerindeki atasözünü (Misafir Kısmetiyle Gelir) en iyi anlatan hikaye birinci seçilir. Birinci öğrenciye ödül olarak atasözü kartları hediye edilir.

A. “Emek olmadan yemek olmaz” isimli atasözünü sınıfta canlandırınız.

B. “Gülme komşuna Gelir Başına” isimli atasözünü anlatan bir resim çiziniz. Daha sonra çizdiğiniz resim hakkında sınıfta bir konuşma yapınız. Çizilen resimlerden en beğenilenleri sınıf panosuna asınız.

C. Aşağıdaki atasözlerinden birini seçerek 10 dakikalık bir konuşma metni hazırlayınız. Hazırladığınız konuşma metnini sınıfta arkadaşlarınız ve öğretmeninize sununuz.

- a.) Komşu komşunun külüne muhtaçtır. b.) Ne ekersen onu içersin.
c.) Son pişmanlık fayda vermez.

Etkinlik 4

Oyun adı: Tombala

Oynayacak Öğrenci Sayısı: 4

Oyun Süresi:20 dakika

Oyun düzeyi: B2 Düzeyi

Oyun aracı: Üzerinde sözcüklerin yazılı olduğu tombala kartları, aynı sözcüklerin yazıldığı küçük kağıtlar, bir torba.

Kazanım: Türk kültürüne ait atasözlerini öğrenir, günlük hayatında kullanır.

Oyunun Aşamaları: Tombala oyunu, kartlar ile oynanan bir oyundur. Oyun 4 öğrenci ile oynanır. Her bir tombala kartında 2 farklı atasözünün sözcükleri yazmaktadır. Önce herkes bir (sarı, mavi, mor ve beyaz) kart seçer. Sonra torbanın içinden bir kağıt çekilir. Çekilen kağıt üzerinde diyelim ki “gün” sözcüğü yazıyor ise tüm öğrenciler ellerindeki tombala kartlarına bakarak “gün” sözcüğünü arar. Tüm kelimelerin üzerini kapatan öğrenciler oyunu tamamlamış olur. Oyun sonunda oyunu bitiren öğrencilerin resimleri sınıf panosuna asılır. Resimlerin altına oyunda kaçınıcı oldukları yazılır.

A. Aşağıda “Ağustos Böceği ve Karıncanın Masalı” adlı metin yer almaktadır. Metni sınıfta yüksek sesle okuduktan sonra aşağıdaki soruları cevaplayınız.

AĞUSTOS BÖCEĞİ İLE KARINCA MASALI

Eğlenceyi çok seven bir ağustos böceği varmış. Bu ağustos böceği sürekli saz çalar, şarkı söylermiş. Tüm gününü bu şekilde geçirirmiş. Derken sıcak, güzel günler bitmiş kış gelmiş. Artık havalar çok soğuk ve yağışlıymış. Ağustos böceği şarkı söylemez hale gelmiş. Soğuktan çok üşüyormuş ve karnı da çok acıkmış. Ama hiç yiyeceği yokmuş. Çünkü tüm yazı saz çalarak ve şarkı söyleyerek geçirmiş. Kış için hiç hazırlık yapmamış. Ama o bu şekilde eğlenirken küçük komşusu karınca tüm yazı kış hazırlığı yaparak geçirmiş. Ağustosböceği bunu hatırlamış ve aklına karınca komşusundan ödünç istemek gelmiş.

- Karınca komşumdan ödünç yiyecek bir şeyler isteyeyim hem ne var ağustosta tekrar ederim, demiş.

- Karınca kardeş havalar çok soğudu çok üşüyorum, üstelik karnım da çok aç ama yiyecek hiçbir şeyim yok. Bana ödünç yiyecek bir şeyler verir misin? Söz veriyorum ağustosta borcumu ödeyeceğim sana, demiş ağustos böceği. Karınca;

- Neden yiyecek hiçbir şeyin yok? Bütün yaz ne yaptın sen?

- Ağustos böceği çok utanmış, çok mahcup olmuş;

- Şey, ben bütün yaz saz çaldım, şarkı söyledim. Kış için hiç hazırlık yapmadım. Karınca çok sinirlenmiş bu cevabı duyunca;

- Madem öyle tüm yaz saz çalıp, şarkı söyledin şimdi de oyna o zaman, demiş karınca ve tak diye kapıyı ağustos böceğinin yüzüne kapatmış.

<http://www.masaloku.com>

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS
July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

1.Masalda saz çalıp şarkı söyleyen kimdir?

.....

2.Ağustos böceği karıncadan ne istemiş?

.....

3.Karıncı ağustos böceğine ne söylemiş?

.....

4.Masalın konusu nedir?

.....

5.Masalın konusuna uygun bir atasözü yazınız.

.....

B. Dede İle Torun isimli metni okuyunuz. Metinle ilgili cümlelerden doğru olanları Evet, yanlış olanları Hayır, olarak işaretleyiniz.

DEDE İLE TORUN

Dedem okuma yazma bilmezdi. Okula başladığım yıl, okulumuzda okuma yazmayı bilmeyenler için bir kurs açıldı. Dedem de bu kursa müracaat etti. Hangimiz daha önce okumayı öğreneceğiz diye de dedemle iddiaya girdik. Her ikimizin öğretmeni de aynı kişiydi. Öğretmenim sabah bizimle ders işliyor, akşam olunca da dedemlere ders anlatıyordu. Biz de beraber çalışıyorduk. Zaman ilerledikçe dedemin öğrenemediğini fark ettim.

Bu durumu anneme anlattım. Annem:

-Kızım deden genç birisi değil. Yaşlılar gençlere göre daha zor öğrenir ve çabuk unutulur. Sen de iddiayı kazandığında aman dedenle alay etme!

Yarıyıl tatilinden önce karne aldık. Tüm notlarım yüksekti ve okuyup yazabiliyordum. Oysa dedem okumaya geçmemişti. İddiayı ben kazandım. Ama annemin sözünü dinleyerek dedemle alay etmedim.

[http:// youtubeilkokulu.blogspot.com](http://youtubeilkokulu.blogspot.com)

Hayır

Evet

Dede okuma yazma bilmektedir.

Dede ile torunun öğretmenleri aynıdır.

Dede okumayı öğrenir.

Dede ile torun metnine başlık olarak "Ağaç yaşken eğilir" atasözünü de seçilebilir.

C. Aşağıdaki atasözlerini devamları ile eşleştiriniz.

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS
July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

1. İyilik eden	a.) yılana sarılır.
2. Kara haber	b) yemek olmaz.
3. Denize düşen	c) komşu al.
4. Emek olmadan	ç) iyilik bulur.
5.Parayı veren	d) tez duyulur.
6.Ev alma	e) düdüğü çalar.

Etkinlik 5

Oyun Adı: Sözcük Yutma Oyunu

Oynayacak Öğrenci Sayısı: 10

Oyun Süresi:20 dakika

Oyun Düzeyi: B2 düzeyi

Kazanım: Atasözlerini bilir. Hızlı ve akıcı konuşmayı öğrenir.

Örnek: Bakarsan bağ olur bakmazsan dağ olur.

Bakarsan bağ olur bakmazsan dağ

Bakarsan bağ olur bakmazsan

Bakarsan bağ olur

Bakarsan bağ

Bakarsan

Oyun Aşamaları: Sözcük yutma oyunu 10 kişi ile oynanır. Bir öğrenci ebe olur. Ebe olan öğrenci bir atasözü söyler. İlk oyuncu söylenen atasözünü tekrar eder. Sonraki oyuncular sıra ile sondan bir sözcük atarak cümlenin kalan bölümlerini söylerler. Oyun on farklı atasözü söylenip bitinceye kadar sürer. Hataya düşen öğrenci oyundan çıkarılır. En son kalan oyuncu oyunun galibi olur.

A. Aşağıda Kemal Sunal'ın bazı filmlerinden replikler yer almaktadır. Repliklerdeki atasözleri yanlış yazılmıştır. Yanlışları düzelterek atasözlerini noktalı yerlere yeniden yazınız.

1.Görünen köy uzakta değildir.

.....

2.Biri yer biri bakar, bakan aç kalır.

.....

3.Arayan belasını da bulur, damlaya damlaya göl olur.

www.youtube.com

B. Resmin anlatmak istediğini sınıfta tartışınız. Resmi anlatan bir yazı yazsaydınız başlığınız hangi atasözü olurdu belirtiniz.

C. Aşağıda atasözlerine ait özellikler yazmaktadır. Bazı özellikler yanlış yazılmıştır. Doğru yazılanların karşısına D, yanlış yazılanların karşısına Y, yazınız.

ATASÖZLERİ	D/Y
Az sözle çok şey anlatırlar.	
Genellikle gerçek anlamlıdırlar.	
İki kelimedenden oluşurlar.	
Kalıplaşmış sözlerdir.	
Söyleyeni belli değildir.	

Toplumla öğüt vermezler.

SONUÇ

Türkçe zengin ve gelişmiş bir dildir. Türkçenin zenginliği Türk kültürünün zenginliğiyle alakalıdır. Atasözleri Türk kültür zenginliğinin kanıtıdır. Aksoy (Girmen,2013) atasözlerinin bir toplumun somut olmayan kültür zenginliğini gelecek kuşaklara ulaştıran ve toplumla ilgili olayların öneminden bahseden kısa ve öz anlatımlar olduğunu söyler. Her ulusun atasözleri kendi varlığının ve benliğinin aynasıdır. Atasözlerinde bir ulusun düşünceleri, yaşayışları, inanışları, gelenekleri görülür.

Eğitsel oyunlar atasözlerinin öğretilmesini sağlar. Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde eğitsel oyunlarla atasözleri öğretimini anlatmak amacıyla 5 farklı eğitsel oyun hazırlanmıştır. Hazırlanan ilk oyun Doğru mu yanlış mı? oyunudur. Bu oyunun hazırlanma amacı öğrencinin atasözü anlamlarını doğru kartlarla eşleştirmesini sağlamaktır. Doğru mu yanlış mı? oyunu ile öğrenci fiziksel ve iletişim becerileri bakımından gelişmesi beklenir. Ayrıca alışkanlıkların erken yaşta edinildiğini, bir arada yaşayan insanların huylarının değişebileceğini, yardımlaşmanın önemli olduğunu, gereksiz harcamaların insanlarda sıkıntıya neden olabileceğini, bugün önemsenmeyen şeylerin yarın istenilen şeyler olabileceğini, eve gelen misafire ikramda bulunmanın gerekliliğini, zor günler gelmeden önlemin alınması gerektiğini ve tasarruflu olmanın önemli olduğunu öğrenecektir. Hazırlanan İkinci oyun etkinliğinin adı Bilen Oturur' dur. Bu oyun öğrencileri zihinsel, fiziksel ve dil becerileri bakımından geliştirecek, sorumluluk alma ve grup olma bilinci kazandıracaktır. Ayrıca atasözlerinin öğrenilmesini sağlayacaktır.

Üçüncü eğitsel oyunun adı Bak ve Yaz'dır. Bak ve Yaz Oyunu öğrencinin hayal kurmasını, verilen görselden hareketle özgün bir hikaye yazmasını, konuşma, yazma, dinleme, okuma becerilerini geliştirmesini ve misafirperverliğin Türk kültüründeki önemini anlamasını sağlayacaktır. Dördüncü eğitsel oyunun adı Tombaladır. Tombala oyunu ile öğrencinin söz varlığı zenginleşecek, konuşma, dinleme ve iletişim kurma becerileri gelişecek ve Türk kültürünün önemli bir dil ögesi olan atasözlerini öğrenmeleri sağlanacaktır. Beşinci eğitsel oyunun adı sözcük yutma oyunudur. Sözcük yutma oyunu konuşma becerisinin gelişmesini sağlayacaktır. Bu çalışmada her eğitsel oyun için üçer adet de etkinlik hazırlanmıştır. Hazırlanan etkinlikler ile öğrencilerin konuşma, yazma, okuma, dinleme gibi dört temel dil becerilerinin gelişmesi hedeflenir. Hazırlanan tüm eğitsel oyunlar ve etkinliklerle öğrencilerin söz varlığı zenginleşmesi iletişim ve konuşma becerilerinin gelişmesi, grup bilinci kazanmaları ve sorumluluk almaları sağlanacaktır. Yaparak yaşayarak öğrenen öğrenci akıl yürütecek, derse katılacak, ders başarısını artıracaktır. Eğitsel oyunların öğrenciye kazandıracığı en önemli fayda ise Türk dil ve kültürünü yansıtan atasözlerini öğrenmeleri olacaktır.

KAYNAKÇA

Aksan, D. (1977). "Her Yönüyle Dil: Ana Çizgileriyle Dilbilim", Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 439,55-65.

Bulut, S. (2021). "101 Atasözü 101 Öykü", (17), İstanbul: Can Sanat Yayınları.

Demirel, Ö. (2004). "Yabancı Dil Öğretimi", (2.baskı), Ankara: Pegem Yayıncılık.

Demirtaş Tuğba. (2012) “ Değerler Eğitiminde Edebi Ürünlerden Yararlanma: Nasreddin Hoca Fıkraları”, Yüksek Lisans Tezi.

Ergüt, M. (2019). “Yabancılara Türkçe Öğretiminde Sözel Kültür Ögesi Olan Atasözlerinin Öğretimi İçin Söylem Çözümlemesi Yöntemi”, 2.Uluslararası Temel Eğitim Kongresi 23-27 Ekim Muğla.

Erol, S., Erdem, İ. & Akkaya, A. (2021). “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Eğitsel Oyunların Kullanımının Akademik Başarı, Tutum ve Kalıcılığa Etkisi”. Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi. 16(özel sayı),166-183.

Girmen, P. (2013). “Türkçe Eğitiminde Atasözleri ve Değer Eğitimi”. Değerler Eğitimi Dergisi,11(30),117-142

Gülsoy, T. (2013). “6.Sınıf Öğrencilerinin Kelime Hazinesinin Geliştirilmesinde Eğitsel Oyunların Etkisi”, Yüksek Lisans Tezi. Niğde Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Niğde.

Güneş, F. (2018). “Yabancılara Türkçe Öğretimi El Kitabı”, Durmuş, M& Okur, A(Ed.), İstanbul: Grafiker Yayınları, 37-48.

Maden, S., & Dinçel, Ö. (2015). “İnformal Öğrenme Yaklaşımının Yabancı Dil Olarak Türkçe Sözcük Öğretimine Etkisi”. Milli Eğitim Dergisi, (206), 30-50.

Tabak, G& Göçer, A. (2014). “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kullanılabilecek Fiziksel -Duyusal- Kültürel Yöntem: Kuramsal Bir Çalışma”. Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi,3(2),152-161.

Türk Dil Kurumu Yayınları. Türkçe Sözcük. (2019), Ankara. 761, 1830.

Özgat Tatan, O. (2020). “Yabancı Dil Öğretiminde Oyunlar İle İlgili Türkiye’de Yapılmış Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi”. Hacettepe Üniversitesi Yabancı Dil Olarak Türkçe Araştırmaları Dergisi (6),33-50.

Yılmaz, M.Y. (2018). “Yabancılara Türkçe Öğretimi El Kitabı”, Durmuş, M& Okur, A. (Ed.), İstanbul: Grafiker Yayınları,241-248.

<http://www.dersimiz.com/> erişim tarihi.15.06.2022

<http://www.masaloku.com/> erişim tarihi.15.06.2022

<http://www.youtube.com/> erişim tarihi. 15.06.2022

<http://youtubeilkokulu.blogspot.com/> erişim tarihi.16.06.2022

EVALUATION OF JIM CROW LAWS & BLACK CODES

‘JİM CROW’ YASALARI VE ‘BLACK KOD’LARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Assist. Prof. Dr. Zeki EDİS

Van Yüzüncü Yıl University

Faculty of Letters

Department of English Language and Literature

ORCID ID: 0000-0003-2060-5974

Postgraduate Student Rojev Ağıt SARI

Van Yüzüncü Yıl University

Institute of Social Sciences

Department of English Language and Literature

ORCID ID: 0000-0003-2458-7435

ABSTRACT

The liberation of African American citizens after the Civil War in the United States caused a state of concern in Southern states. A state of anxiety gripped Southern white citizens, who felt they had lost their influence because of the emancipated slaves. Claiming that this situation was unacceptable, Southern states began to seek various measures, arguing that living in equal conditions with “people of color” could cost them job losses and life-threatening dangers. What they wanted was complete domination of colored people, just like before. By presenting various problems and pretexts, they influenced many white politicians and ensured the enactment of the ostensibly humane “Jim Crow Laws”. In the light of these laws, a body of rules was enacted under the motto “Separate but equal” between white people and African American people. “Jim Crow Laws” establish laws that segregate between white people and people of color, covering all areas of life. This study aims to evaluate “Jim Crow Laws” and “Black Codes” in the United States of America in the previous periods.

Keywords: Segregation, Jim Crow Laws, Equal, Black Codes, Humane

ÖZET

Birleşik Devletler’de İç Savaş sonrası Afrikalı Amerikan vatandaşların özgürlüklerini elde etmeleri, Güneyli devletlerde bir endişe durumuna yol açmıştır. Özgürlüğüne kavuşan köleler yüzünden etkilerini kaybettiğini hisseden Güneyli beyaz vatandaşları bir endişe durumu sarmıştır. Bu durumun kabul edilemez olduğunu öne süren Güneyli devletler, ‘renkli insanlarla’ eşit koşulda yaşamının onlara iş kaybına, hayati tehlikelere mâl olabileceğini savunarak çeşitli önlemler aramaya koyulmuşlardır. İstedikleri, tıpkı eskisi gibi, renkli insanlar üzerinde tam anlamıyla bir hakimiyet olmuştur. Çeşitli sorunlar ve bahaneler sunarak birçok beyaz politikacıyı etkileri altına alıp, görünürde insancıl olan Jim Crow Yasalarının yürürlüğe konmasını sağlamışlardır. Bu yasalar ışığında, beyaz insanlar ve Afrikalı Amerikalı insanlar arasında “ayrı ama eşit” mottosu altında bir yasalar bütünü yürürlüğe konmuştur. Jim Crow Yasaları, beyaz insanlar ile renkli insanlar arasında, yaşamın bütün alanlarını kapsayan, ayrımcı yasaları oluşturmaktadır. Bu çalışmanın amacı, önceki dönemlerde Amerika Birleşik Devletleri’ndeki Jim Crow Yasalarını ve Black Kodları objektif bir bakış açısıyla değerlendirmektir.

Anahtar Kelimeler: Ayrımcılık, Jim Crow Yasaları, Eşit, Kara Kodlar, İnsancıl

JİM CROW LAWS

“Jim Crow Laws” enforced racial segregation in the Southern regions of the United States between 1877 and the early 1970s. Reconstruction ended in America in the late 1870s. And yet, in order to preserve relations between the North and the South, most white politicians have abandoned laws that protect colored people. The former confederacy and its neighboring states sought to re-establish a white

supremacy-centered system. These laws, enacted under the title of “Jim Crow Laws” and protecting white supremacy, separated black and white people in many places such as school, home, work, and public spaces. Violence and suffrage of Blacks were the first and essential steps of these laws just as quoted by Edis, “...African American males lost their right to vote in election... The way of life changed; schools, hospitals, restrooms, phone booths, restaurants, public pools, jails, neighborhoods, etc. were separated” (2019, p. 2038). On the surface, laws are promoted as “separate but equal” but in fact, led to extremely educational, economic, and social disadvantages for African Americans. People supporting racial segregation started to work by reducing African American voters in the Southern part of the US. Osborn refers to these discriminatory laws within the framework of railways as follows, “Black citizens who lived through this period, who were later interviewed about their experiences with segregation, frequently mentioned the particular humiliation involved in riding Jim Crow railroad cars” (2002, p. 397). As can be noticed, black people, who are exposed to restrictions in many areas of life, have been put under the yoke of white supremacy. Thus, there has been a significant decrease in the voter rate of people of color in some states and they have lost their political power and become a minority in spite of they were in the majority. Nearly all the states applied “Jim Crow Laws” but in the deep south, the effect of laws was applied intensely.

Jim Crow is based on a show that was performed nearly all over the country between 1820 and 1870, based on a song and dance performance acted by an actor. Thomas Dartmouth Rice plays an old black man called Jim Crow. Rice took the stage by painting his face black and covering his body in ash. The show attracted whites over time, and by the mid-1830s, “Jim Crow” had become the customary phrase for Blacks. Additionally, “Crow” was the most suitable last name for this character for only the darkness of a crow could reflect African Americans. The name of the character and his appearance were used to mock African Americans. How this name became associated with the law is unknown, but by 1900 it was used in all aspects of life. This has turned into a cultural element based on violence, racism, and fear. Between 1880 and 1900, also known as the “Jim Crow” years, Blacks saw the rights they had won in the Civil War disappear. According to white people, Jim Crow has meanings such as fun and laughter; To black people, it means humiliation, cowardice, and discrimination. By the 1890s, the name was used to describe laws aimed at segregating African Americans. These laws aimed to prevent social interaction between whites and others and to minimize the laws and opportunities for people of color.

“Jim Crow Laws” were created after the Reconstruction period between 1865 and 1877 to help the states, specifically Southern states, to control newly freed slaves. The court upheld the laws recommending that people of color be segregated in all aspects of society. Courts have enacted this policy under the title of “separate but equal.” In this regard, Southern States created a system that separates the races in favor of white people. In 1896, Jim Crow Laws were accepted by courts and turned into a constitutional form. To exemplify, laws prohibited marriage between whites and colored people. White female nurses cannot cure colored people. At the train or bus stations, waiting rooms were separated. Signboards are used to make the separation clearer. Colored people cannot go to restaurants where white people have lunch or dinner. Colored people had to sit in the back seats of the bus and if required, they have to give up their seats to white people as claimed, “Blacks used different fountains while drinking water, sat apart from whites in public buses or theatres, used bathrooms designed for Blacks, some businesses did not even accept them and treated the same as dogs and cats” (Edis, 2019, p. 2038). Colored barbers cannot serve white girls or women. This segregationist policy was even applied in cemeteries. Cemeteries and burial states were separated for whites and colored people. *Mudbound*, a 2017 release movie about the period between black people and white people after the civil war in America, also featured a scene about graves. In the opening scene of the movie, one of the two brothers, Henry and Jamie, digs a grave for their dead father and realize that the pit they dug is a slave grave. The dialogue proceeds as follows:

Henry: (Cont'd) Jesus. This is a slave grave.

Jamie: You don't know what.

Henry: See? Shot in the head. Must've been runaway. (Extending a grimy hand) That settles it. Help me out.

Jamie: Settles what?

Henry: I won't bury our father in a slave's grave. There's nothing he would've hated more (Rees & Williams, 2017).

To make it seem more legal, Jim Crow Etiquette was used in all spheres. Jim Crow Etiquette was a set way in which African Americans must behave while interacting with 'privileged whites'. There could be negative consequences for African Americans if they deny these social rules. Some of these rules are: "Black men did not extend a hand to white men," "Black men did not look any white men and especially white woman in the eye," "Whites did not use courtesy terms when referring to Blacks," "Blacks were not allowed to show public displays of affection." In case of disobeying laws, colored people were bullied and abused by white people. "Jim Crow Laws" were mainly punishable by public beating and lynching. Even if colored people obey these rules, they had to fear hate, mobs, and mocking. Most white men believed that violence was the vital way for African Americans to know their places in the public sphere. These segregationist laws were applied in schools too. Colored people and white people reached education in separate places, their uniforms were distinctive, and school uniforms were not allowed to be interchangeable.

Under the shadow of these segregationist laws, colored people sought ways for their freedom. African Americans applied to the courts and demanded the protection of their fundamental rights, but they could not achieve the desired result. With huge protests, boycotts, demonstrations, and increasing awareness of Civil Rights, colored people were encouraged. The resistance of colored people brought them success. In 1894, The Supreme Court, the highest court in the United States, ruled that these segregationist policies were unconstitutional. By the 1930s, African American lawyers sought ways to end constitutional discrimination. This was spearheaded by Howard University Law School and the National Association for the Advancement of Colored People. Many lawyers have pioneered cases that undermine equality. In addition, NAACP, the country's oldest human rights organization, has been involved in activities to oppose unlawful acts against Blacks. For example, on July 28, 1917, the NAACP protested with a "Silent March" against the ongoing carnage, racial discrimination, unemployment, lynching campaign, etc. (Separate is not Equal: Brown v. Board of Education, n.d.). As time passing, people began to question "Jim Crow Laws." The Civil Rights Act of 1964, The Voting Rights Act of 1965, and The Fair Housing Act of 1968 ended legal sanctions of laws.

Around the time of World War II, the influence of "Jim Crow Laws" began to wane. Philip A. Randolph (1889-1979), who was a labor leader and civil rights activist and the founder of the nation's first major Black labor union, the Brotherhood of Sleeping Car Porters (BSCP) in 1925, organized a protest in Washington in 1940 to protest against color discrimination in war industries. Such resistances formed the basis of favorable conditions for African Americans to achieve their basic rights. After this kind of situation, "separate but equal" laws were found to be unconstitutional, and in 1953 color discrimination was abolished in schools. This situation led African American lawyers to file lawsuits to ensure an equal educational environment in schools, and this case was deemed worthy of review by the Supreme Court. It was a notable step when the Supreme Court heard cases related to the abolition of segregation in schools in 1952. It was a significant step for the highest court in the country to be free from racist policy and to pursue equality. This meant a heavy defeat for the segregationist policy that favored white supremacy. For these cases, Segregation advocates immediately sent lawyers for the defense. The main arguments of the segregationists were: according to the constitution, it is not compulsory to send white and black children to the same schools, the separation of black and white is a social tradition, and states should be independent in regulating their internal social affairs, discrimination is not harmful to Blacks. The civil rights attorneys of the NAACP Legal Defense Fund were younger than their adversaries and had far fewer resources to prepare their cases. Much of their work was done in the law schools of Howard and Columbia universities. The plaintiff's lawyers argued that the equal protection clause was misinterpreted. In addition, it has been argued that these laws harm the mental development of African American children. Such a case was very difficult for the Supreme Court to conclude. As a matter of fact, there has been a distinction in reaching a common opinion. At the 1953 hearing, the jury agreed

that the discrimination in education offered by the 14th Amendment was not clear. This decision can be considered a notable development in favor of African Americans.

As time progressed, the voice of African Americans began to sound louder. Rosa Parks, a tailor and NAACP sectarian, refused to give white people her seat on a bus in 1955, Lewis reports. This led to the Montgomery Bus Boycott, which started the Civil Rights Movement (2020). In the 1960s, college students volunteered and traveled to the South to increase the impact on voter registration. At that time, movement leaders such as Martin Luther King Jr. spoke out to show the horror of segregation all over the world. “Jim Crow Laws” were constitutionally repealed, along with the Civil Rights Act of 1964 and the Voting Rights Acts of 1965.

BLACK CODES

“Jim Crow Laws” began in the United States in 1865, following the ratification of the 13th Amendment. Prior to these times, laws known as the “Black Codes” were enforced in many states as claimed, after the Civil War, with the 13th Amendment, slavery was completely abolished. However, the white members of the old confederation resisted this situation and took action to prevent black people from gaining their freedom just as Edis expresses, the “Black Codes” intended to restore slavery and prevent ex-slaves and emancipated people from leaving the South (2019, p. 2027). White people used the old slave laws to enforce the “Black Codes”, which restricted black people to own property, business ownership, etc. (Blakemore, 2020). “Black Codes” are known as very strict state laws that tell when, where, how black people can work, and how much compensation they have. These codes can also be called ‘contracted slavery’ in a sense, because many aspects of African Americans’ voting rights, where they live, and how they travel, are legally under the control of white people. It has been very difficult for black people to seek their rights through the law, as the authorities in the court are made up of military and ex-confederate members.

Losing the Civil War meant the abolition of slavery in the South. This offered no other way out than the recognition of the policies in the period of Restructuring. However, the idea of enacting these laws to turn only in favor of white people was taken up by the Confederation. The 13th Amendment legitimized the abolition of slavery, but the “Black Codes” were enacted to subjugate African Americans again. “Black Codes” were first enacted in states such as South Carolina and Mississippi in 1865 just like Edis claims, “Mississippi and South Carolina were the first examples of “Black Codes” and codes were added to Laws of Mississippi on November 22, 1865, to formalize hierarchy in which states whites could control Blacks and restrict their freedom” (2019, p. 2028). “Black Codes” were also implemented in states such as Texas and Arkansas. These codes contain mostly the same rules with minor differences. The “Black Codes” criminalized black people’s unemployment. African Americans seeking employment had to sign contracts that offered the lowest wages. The laws contained various measures to make employers less money out of their pockets. Refusing to sign a contract by a black person resulted in him/her working unpaid, fined, or arrested. Because African Americans earned very little wages, they did not have the luxury of refusing a contract. Thus, the re-establishment of slavery was inevitable.

The “Black Codes” have placed black people under complete surveillance. Their travels, church services, etc. were controlled by the white authorities. Black people needed passes or white sponsors to travel. This has condemned black people to the lower class. In 1866, the Civil Rights Act passed, which gave African Americans what could be considered very few rights. These laws allowed black people to rent houses or own property. Also, where their rights have been violated, black people have attained the right to seek their rights through litigation (Nittle, 2020).

With the 14th and 15th Amendments, African Americans had some hope. Along with 1868, the 14th Amendment provided black people with citizenship and equal protection of the law just like quoted,

After passing the civil rights law, the Republicans introduced and approved the 14th and 15th Amendments to the Constitution that prevented states from abridging equality before the law and even allowed for the congressional representation of Southern states to be reduced if they tried to prevent suffrage for African Americans (Shvili, 2021).

With the 15th Amendment of 1870, the right to be deprived of the right to vote on the basis of race was also prohibited. In this way, the “Black Codes” were abolished in the South, but it was almost impossible to talk about complete freedom for black people. This laid the groundwork for the transition to “Jim Crow Laws”. Even though the “Black Codes” were repealed until the 20th-century black people faced situations of being reduced to second-class citizens. The complete disappearance of the slavery system lasted until 1964-65, as stated in the previous sections.

CONCLUSION

The Southern states of the United States were significantly affected by the Civil War in terms of the labor force. Black people working as slaves gained their freedom and came to a more admissible position in society. Voting rights, marriage, and property rights of black people are guaranteed by laws. However, the abolition of slavery did not bring complete freedom to all black people in America. Because liberating African Americans meant a danger to white people. Southern states have made great efforts to prevent the freedom of black people. Restricting the rights of black people and giving them ‘limited freedom’ has occupied the agenda of Southern states. According to Southern states, freeing black people would not only result in job losses. Liberated Blacks would migrate to the northern states and work in better conditions. This would cause migration and would result in massive laborer losses in the southern states. At the same time, African Americans would gain power and take revenge, even enslaving them (Edis, 2019, p. 2039). For this reason, many practices restricting Blacks have been brought to court. It was brought up that free or unemployed black people should be punished and that ‘slavery contracts’ should be signed in order not to waste their time. Thus, the “Black Codes” were adopted, which deprived them of work or even conviction. Black people are made to be an existent supporter of white people’s security of life. Such an order has been established that white supremacy has been felt in every aspect of black people’s lives. While this order came to an end in the 1870s, new restrictive laws were enacted under the title of ‘Jim Crow Laws’. The seeds of racial hatred and discrimination were planted with “Jim Crow Laws”. The Jim Crow Acts segregated black people and white people in many areas of social life, including public transportation, restaurants public sphere, art centers, etc. This distinction has worked in favor of white people in every field. It is even forbidden for a black person to marry a white person.

The struggle for freedom of African Americans made its impact felt all over America for a short time. Over time, all communities considered minorities have more boldly voiced their demands for equal opportunity. Black people’s civil rights movements are still influencing and continuing. The “Black Codes” and the repeal of “Jim Crow Laws” shook the foundations of racist policies.

Black people have been killed by white people throughout their history, but this is the first time it has been associated with public lynching. After the 1890s, black people were burned, dismembered, dragged from behind cars, and subjected to long tortures. Body parts of murdered black victims were sold as souvenirs, white families made their children watch black people’s tortures, white people proudly took pictures with black victims, and these photos were printed as a postcard. Many more situations have turned the history of black people into a nightmare. At this point, the struggles to overthrow the “Black Codes” and “Jim Crow Laws” are crucial. In this way, there have been notable developments against racial discrimination and hatred in the United States and all over the world.

REFERENCES

- Blakemore, E. (2020, February 5). *Jim Crow Laws Created ‘Slavery by Another Name’*. Retrieved from National Geographic: <https://www.nationalgeographic.com/history/article/jim-crow-laws-created-slavery-another-name>
- Edis, Z. (2019, December 30). History of Black Codes and Jim Crow Laws. *International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal*, 5(26), 2026-2041. doi:10.31576/smryj.436
- Lewis, F. (2020, January 23). *The Jim Crow Era*. Retrieved from ThoughtCo.: <https://www.thoughtco.com/what-is-jim-crow-45387>

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

- Nittle, N. K. (2020, October 1). *How the Black Codes Limited African American Progress After the Civil War*. Retrieved from History.com: <https://www.history.com/news/black-codes-reconstruction-slavery>
- Osborn, W. S. (2002, January). Curtains for Jim Crow: Law, Race, and the Texas Railroads. *Southwestern Historical Quarterly*, 105(3), pp. 393-427.
- Rees, D., Williams, V. (Writers), & Rees, D. (Director). (2017). *Mudbound* [Motion Picture]. USA: Netflix. Retrieved March 2022
- Separate is not Equal: Brown v. Board of Education*. (n.d.). Retrieved from National Museum of American History: Behring Center: <https://americanhistory.si.edu/brown/index.html>
- Shvili, J. (2021, November 8). *The Black Codes And Jim Crow Laws*. Retrieved from WorldAtlas: <https://www.worldatlas.com/articles/the-black-codes-and-jim-crow-laws.html>

A NEW GEO-SPOT FOR THE RIVALRY BETWEEN QATAR AND THE UAE FOR REGIONAL INFLUENCE: AFGHANISTAN

Dr. Instructor Samet YÜCE

Kastamonu University, School of Foreign Languages

ORCID ID: 0000-0002-9975-4739

ABSTRACT

After nearly 20 years of staying on Afghanistan soil, the US finally withdrew its military troops from the country, which paved the way for the Taliban to overthrow the US-backed Ashraf Ghani government. Then, the Taliban-backed government began to rule the country with some initial political decisions. In particular, it forced all the NATO allied forces/troops to leave the country as soon as possible. However, the Taliban administration/interim government had difficulty rebuilding the country and solving its security and economic issues through its insufficient political experience and state resources, which made it necessary to develop relations with other actors. From this standpoint, the rich Gulf monarchies Qatar and the United Arab Emirates (UAE), which had long-term diplomatic ties and common interests with Afghanistan, relatively posed an advantageous position when compared to other regional and global states, especially in terms of economic investments and security issues including the management of Afghan airports. These two regional rivals competed in Afghanistan through their diplomatic and economic tools after the US and NATO allies' withdrawal. Qatar and the UAE-backed aviation consortiums (their state-backed aviation firms) focused on the talks/bid for the Afghan airports with the Taliban administration. At last, the UAE-backed aviation consortium/firms signed a deal for the ground handling service of the key international airports in Afghanistan including Kabul, Kandahar, and Herat for nearly 18 months, which meant to intensify the ongoing rivalry for regional influence between Qatar and the UAE. This research mainly examines the rivalry/competition between Qatar and the UAE in Afghanistan as well as the main motivation behind their rivalry after the withdrawal of the US and NATO forces in 2021. In line with the scientific findings, the research urges that Qatar and the UAE not only tried to niche in the political environment in the country after the withdrawal of the US and NATO allied forces but also competed to increase their regional influence/sphere of influence in the region and protect their interests in Afghanistan.

Key Words: Afghanistan, Qatar, Regional Influence, Taliban, the UAE

ÖZET

Afganistan topraklarında yaklaşık 20 yıl kaldıktan sonra, ABD nihayetinde askeri gücünü ülkeden çekti ve bu da Taliban'ın ABD destekli Eşref Gani hükümetini devirmesine yol açtı. Daha sonra Taliban destekli hükümet bazı öncelikli siyasi kararlarla ülkeyi yönetmeye başladı. Özellikle, tüm NATO müttefik kuvvetlerini/askerlerini bir an önce ülkeyi terk etmeye zorladı. Ancak, Taliban yönetimi/geçici hükümeti, yetersiz siyasi tecrübesi ve devlet kaynaklarıyla ülkenin yeniden inşa edilmesi, güvenlik ve ekonomik sorunlarının çözümünde zorlanmış, bu da diğer aktörlerle ilişkilerinin geliştirilmesini zorunlu hale getirmiştir. Bu açıdan Afganistan ile uzun süreli diplomatik bağları ve ortak çıkarları olan zengin Körfez monarşileri Katar ve Birleşik Arap Emirlikleri (BAE)'ni diğer bölgesel ve küresel devletlere kıyasla, özellikle Afgan havaalanlarının yönetimi de dahil olmak üzere ekonomik yatırımlar ve güvenlik açısından nispeten avantajlı bir konumda olduğu izlenimini vermiştir. Bu iki bölgesel rakip, ABD ve NATO müttefiklerinin çekilmesinin ardından diplomatik ve ekonomik araçlarıyla Afganistan'da rekabet etmiştir. Katar ve BAE destekli havacılık konsorsiyumları (devlet destekli havacılık firmaları), Taliban yönetimi ile Afgan havaalanları için görüşmelere/tekliflere odaklanmıştır. Sonunda, BAE destekli havacılık konsorsiyumu/firmalarının, Kabil, Kandahar ve Herat dahil Afganistan'daki önemli uluslararası havaalanlarının 18 aylık yer hizmetlerinin üstendiği bir anlaşmayı imzalaması, Katar ile BAE arasında devam eden bölgesel nüfuz oluşturma rekabetinin artacağı anlamına gelmektedir. Bu araştırma, temelde, 2021'de ABD ve NATO güçlerinin geri çekilmesinin sonrasında Katar ve BAE'nin Afganistan'daki rekabetini ve aynı zamanda rekabetlerinin arkasındaki temel motivasyonu

incelemektedir. Bilimsel bulgular doğrultusunda araştırma Katar ve BAE'nin ABD ve NATO müttefik güçlerinin geri çekilmesinin ardından ülkede ortaya çıkan siyasi ortamda boşluğu doldurmaya çalıştığını ve aynı zamanda bölgesel nüfuzunu/etki alanını artırmak ve ülkedeki çıkarlarını korumak için rekabet ettiğini iddia etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Afganistan, Katar, Bölgesel Etki, Taliban, BAE

1. INTRODUCTION

After nearly 20 years of staying on Afghanistan soil, the US finally withdrew its troops from the country, which paved the way for the Taliban to overthrow the US-backed Ashraf Ghani government. Then, the Taliban-backed government/interim government began to rule the country with some initial political decisions. In particular, it forced/wanted all the NATO allied forces/troops to leave the country sooner. However, the Taliban administration had difficulty rebuilding the country and solving its security and economic issues through its insufficient political experience and state resources, which made it necessary to develop and restore its relations with other regional and global actors in the region. From this standpoint, the rich Gulf monarchies/countries Qatar and the United Arab Emirates (UAE), which had long-term diplomatic ties and common interests with Afghanistan, relatively posed an advantageous position when compared to other regional and global states, especially in terms of economic investments and security issues including the management of Afghan airports. Thus, these two regional powers competed in Afghanistan through their diplomatic and economic tools after the US and NATO allies' withdrawal. Initially, Qatar took a significant position in the security and handling service of the key international airport in Kabul (Hamid Karzai International Airport). It also helped the evacuation of foreign citizens and vulnerable Afghans from the country after the withdrawal (England and Parkin, 2022). More notably, Turkey, the strong regional powerhouse, attempted to reinforce the significance of diplomacy in regional and global issues by organizing a key international diplomatic summit in Antalya Diplomacy Forum on 11-13 March 2022 with the participation of many high-level diplomats and representatives from many nations. Thus, Ankara provided an intellectual platform for the nations to discuss regional and international issues under the concept of "Recoding Diplomacy" (Republic of Türkiye Ministry of Foreign Affairs (MFA), 2022; Türkiye Cumhuriyeti İletişim Başkanlığı, 2022). On the other hand, the new Taliban administration sought to find partners to fix their economy and continue their new governance in international politics. The political environment in the country created opportunity and competition for regional actors such as Pakistan, Iran, Qatar, the UAE, and Turkey. In this context, Qatar and the UAE focused on the talks/bids for the important Afghan airports with the Taliban administration through their aviation consortiums (their state-backed aviation firms). At last, the UAE-backed aviation consortium/firms signed a deal for the ground handling service of the key international airports in Afghanistan for nearly 18 months, which meant to intensify the ongoing rivalry for regional influence between Qatar and the UAE.

This research mainly examines the rivalry/competition between Qatar and the UAE in Afghanistan as well as the main motivation behind their rivalry after the withdrawal of the US and NATO allied forces in 2021. In line with the scientific findings, the research urges that Qatar and the UAE not only tried to niche in the political environment in the country after the withdrawal of the US and NATO allied forces created a power void but also competed to increase their regional influence/sphere of influence in the region and protect their common interests in Afghanistan.

2. Rivalry Between Qatar and the UAE

Although the Gulf countries have strong economies based on rich hydrocarbon reserves, they have limited military power. Especially their neighboring countries/regional powers such as Iran, Iraq, and Israel, which had superior material capabilities, often posed a threat to the Gulf countries. They tried to build a common security structure/alliance to maintain their economic wealth, counter possible threats, and more significantly ensure the survival of their family-based regimes. Realists urge that survival is the principal motivation for a sovereign state in the system (Waltz, 2001: 203). For this reason, the Gulf

countries came together and established the GCC, which means a security shield and/or economic, political, and military alliance. However, they have national calculations and/or security perceptions that bind to this Gulf alliance (Partrick, 2011: 34; Bianco and Stansfield, 2018: 634). Especially, the Iran-Iraq war and Iraq's invasion of Kuwait urged the small Gulf states to draw some political conclusions for their survival. Although the Gulf states were under the security umbrella of the GCC and the US power, they needed to defend themselves more against powerful regional countries and/or imminent threats because of the anarchic and self-help international system. In another reading, the Gulf countries calculated that they needed to increase their own capabilities/prestige in the international system in order to survive and resist imminent threats (Zarras, 2021: 9-10).

After the 2000s, Gulf countries started to play important roles in conflicts and crises (discords) resolutions in the Middle East. In other words, Gulf countries have tried to make a significant contribution to the resolution of regional issues through military and diplomatic means. They especially supported the US policies towards the Middle East, which was re-shaped by the 9/11 terrorist attacks. The UAE gave military support to the US invasion of Afghanistan in 2001, whereas Qatar later hosted the most important US military base in the Middle East, providing appropriate logistical support for all beyond border operations. At this point, although the military capabilities of both countries are highly restricted, it is meaningful in terms of acting together with their international coalitions. That is to say, supporting the military interventions of the USA, the supreme power of the international system, and/or hosting the US power (air or naval) is a strategic political calculation for the Gulf countries' security, which means that they are thus likely to guarantee their own security and bolster their prestige in the international politics as highlighted theoretically that the weaker states form an alliance with superior power against a proximate threat and benefit more from what superior one offers as an ally (Walt, 1985: 11-14).

To act diplomatically as a mediator state or to take on a diplomatic role in the conflict resolutions in the region has been preferred by small Gulf countries as they individually seek to leverage their position in regional and international politics. For instance, Qatar assumed a key role in diplomatic mediation in the cases of Lebanon, Darfur, and Yemen. On the other hand, it is strikingly important that the Gulf countries are in competition with each other. Although they are in the same security organization (the GCC), the increase in one of the Gulf countries' power or position in the system creates fear and risk for the others, which indicates that states trace others closely to balance others and the competition among the actors in the system creates security dilemma (Taliaferro, 2000/01: 129). Moving from this aspect, the Gulf countries took the political opportunities to launch their autonomous policies even though they usually tailored their policies to fit the regional policies of Saudi Arabia, the strongest Gulf powerhouse. For example, Saudi Arabia pursued a hostile/rival policy toward Iran because it saw Iran as a threat to its regime and the stability of the region. Qatar and the UAE supported Saudi Arabia's Iran policies/GCC policies but they did not refrain from establishing commercial and political relations with Iran, albeit limited to a certain extent. It shows that they have different political calculations in their relations (Ulrichsen, 2009: 14; Al-Eshaq and Rasheed, 2022: 12-16). From this perspective, Qatar and UAE separately tried to extend their regional influence with political bypasses.

In the post-Arab Spring period, it has been demonstrated in the most concrete way that Qatar and the UAE have been in regional competition and tried to increase their regional influence. Both countries gave military and political support to the US-led anti-Gaddafi military coalition in Libya, Bahrain's al-Khalifa regime, and Yemen's Hadi regime. To put it more clearly, they tried to take advantage of the political environment after the Arab Spring and tried to increase their regional influence as well as ensuring domestic and regional security and political legitimacy against the threat (Soubrier, 2017: 133-136). However, being aware that they could not achieve these goals alone, they relied on alliance-building with other regional actors. While the UAE formed a regional alliance with Saudi Arabia and Bahrain, Qatar entered into an alliance with Turkey. Additionally, the UAE leadership sought to enhance its military presence in the larger geography by establishing military bases in Yemen, Somalia, and Eritrea (Telci and Horoz, 2018: 143-162). Finally, with the withdrawal of the US and NATO allies from Afghanistan in 2021, both countries focused on Afghanistan. More specifically, they saw Afghanistan

as a novel opportunity to increase their regional influence and ensure their interests, which I define it as “a new geo-spot for the rivalry for their regional influence”.

3. Political Shift in Afghanistan and A New Opportunity For the Regional Rivals

After the 9/11 terrorist attacks, the Bush administration launched a new foreign policy, which declares war on the countries sheltering terrorism/terrorists. In line with this political decision, the US-led NATO allies and partners intervened militarily in Afghanistan in 2001. Then, the US-backed governments came to power in the country. However, they could not end the conflicts in Afghanistan. Also, the NATO security forces had to stay for a long time to ensure stability, peace, and security in the country alongside the Afghan forces (North Atlantic Treaty Organisation (NATO), 2022). Despite the efforts of the US, NATO, and Afghan forces, instability, and a conflictual environment continued in the country. The Taliban maintained its political and military position in the country as well. On the other hand, the US leadership desired to withdraw their troops from the country. Also, they tried to reconcile with the Taliban through the diplomatic channel led by the Doha government, which allowed the Taliban to open a political office in Doha in 2013. Additionally, with Qatar’s diplomatic mediation, the US and the Taliban met in Doha to discuss the domestic issues and the conflicts in Afghanistan. Meanwhile, the UAE, which had supported the US policies against the Taliban and seen it as a threat to its regime, also wanted to take a diplomatic role in the US and Taliban negotiations in 2018. The rival states Qatar and the UAE had a suitable diplomatic environment for the US and Taliban negotiations but Qatar successfully managed to continue the talks/back-channel contacts (Rezég, 2021).

With the decision of the US’s (and NATO allies) withdrawal from Afghanistan, the Taliban administration overthrew the US-backed Ghani government and began to rule the country 20 years later. The Taliban administration primarily wanted all NATO allied forces/troops to leave the country immediately. However, it should be noted that the new Taliban’s interim government did not have sufficient political experience and resources to run the country properly. Therefore, it was necessary to strengthen its political, military, and economic relations with other countries in the region. The neighboring countries Pakistan and Iran already established good relations with the Taliban.¹ Qatar benefited from the power void after the US’s withdrawal. In particular, it temporarily undertook the security and management/handling of ground operations and repairing parts of the Hamid Karzai Airport in Kabul, which would provide Afghanistan's communication with the outside world and which was of critical importance for vulnerable Afghans and foreigners’ evacuation from the country. From this standpoint, Qatar initially took a better position in diplomatic communication/relations with the interim Taliban government when compared to its regional rivals (Salari, 2022). On the other hand, the UAE tried to redesign its relations with the new Taliban administration, despite supporting the US’s anti-Taliban policies and hosting former President Ghani by relying on its long-termed “cordial relations” with Afghanistan (Dubai Consulate General of The Islamic Republic of Afghanistan, 2022). More notably, Turkey not only fulfilled a long-standing mission successfully in Afghanistan through NATO duties and responsibilities to help the Afghan people to secure their country and regional stability and peace before the withdrawal but also played an important role in securing the Kabul airport jointly with the other NATO allies during the evacuation in August 2021 (NATO, 2022). Also, it sought to reinforce the significance of diplomacy in regional and global issues by organizing a key international diplomatic summit in Antalya Diplomacy Forum (ADF) on 11-13 March 2022 with the participation of many high-level diplomats and representatives (including Russia, Ukraine, and Afghanistan). The forum was expected to provide an intellectual initiative/ platform for the policymakers and many others from the nations to discuss regional and global issues under the concept of “Recoding Diplomacy” (Republic of Türkiye Ministry of Foreign Affairs (MFA), 2022; Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı, 2022; Hürriyet Daily News, 2022). This clearly proves that while seeking diplomatic resolutions for regional and global issues Turkey as a major regional actor has significantly increased its key position in conflict resolutions and ensuring regional/international peace and stability by bringing diplomats, leaders, and representatives from many nations as well. Based on these implications, I assert

¹ For Pakistan and Afghanistan relations see Zahid Shahab Ahmed. (2022), “The Taliban’s Takeover of Afghanistan and Pakistan’s Non-traditional Security Challenges”, *Global Policy*, 13:125-131.

that Afghanistan has become a new geo-spot for regional and international powers to increase their regional influence.

The fact that the Taliban had a political office in Doha and that Qatar's recent diplomatic ties with the Taliban posed that Qatar was more advantageous in establishing diplomatic channels for the negotiations between the US and the Taliban (Wu, 2022). Yet, the UAE did not give up the competition in Afghanistan. In this regard, they competed in Afghanistan through their diplomatic and economic tools after the withdrawal by relying on their strong economy. In other words, their economic wealth supported their international relations and investments beyond their borders. Qatar and the UAE-backed aviation consortiums (their state-backed aviation firms) focused on the talks/bid for the Afghan airports with the Taliban administration. The security and management of the airports in the country were significant for communication to the outside world as well as the regional influence of the rival states. At last, the UAE-backed aviation consortium/firms signed a deal for the ground handling service of the key international airports in Afghanistan including Kabul, Kandahar, Herat, and Mazar-e-Sharif for nearly 18 months (Gul, 2022; Sajid, 2022), which meant to intensify the ongoing rivalry for the regional influence between Qatar and the UAE. Additionally, Qatar and the UAE sent humanitarian aid to reduce the impact of the earthquake in Afghanistan in June 2022 (Narayanan, 2022), which likely help enhance their relations.

4. CONCLUSION

Although Qatar and the United Arab Emirates (UAE) are GCC members, they have been in competition with each other to increase their positions in regional and international politics. Thus, they perceived the regional changes and power vacuum as an opportunity to increase their sphere of influence. The US and NATO forces' withdrawal from Afghanistan, which is an important country in terms of geostrategic, geopolitical, and geoeconomic position in the region, created a power vacuum. Qatar and the UAE saw it as a new opportunity to expand their sphere of influence. On the other hand, the new Taliban administration, which came to power after the withdrawal in 2021, had to improve its relations with regional powers in order to solve its economic difficulties and maintain its new administration beyond the border. Despite many other regional players, which sought to increase their position in the country, Qatar's economic wealth and long-term diplomatic relations with the Taliban made it more advantageous in the rivalry. Qatar initially undertook the management and security of the international airport during the interim government. The rivalry between the two rivals continued and the UAE attempted to balance Qatar's political and economic weight in the country. Thus, the UAE subsequently strengthened its position in Afghanistan by signing a deal for the Afghan international airports' management and operations in 2022, which proves that it was still an important rival for Qatar both in Afghanistan and in regional influence. Additionally, the Taliban's recent diplomatic visits to the Gulf show that it has still been trying to strengthen its ties with the Gulf countries, mainly Qatar and the UAE. Above all, Turkey as a major regional actor has been significantly bolstering its key position in conflict resolutions and ensuring regional/international peace and stability (including Afghanistan and Russia-Ukraine issues) through its diplomatic attempts. The rivalry and the power struggle between Qatar and the UAE in Afghanistan as well as regional/international politics will seemingly continue.

REFERENCES

1. Ahmed, Z. S. (2022), "The Taliban's Takeover of Afghanistan and Pakistan's Non-traditional Security Challenges", *Global Policy*, 13:125-131.
2. Al-Eshaq, S., and Rasheed, A. (2022), "The 'David' in a Divided Gulf: Qatar's Foreign Policy and the 2017 Gulf Crisis", *Middle East Policy*. <https://doi.org/10.1111/mepo.12623>.
3. Bianco, C. and Stansfield, G. (2018), "The intra-GCC crises: mapping GCC fragmentation after 2011", *International Affairs*, 94:3, 613-635, doi: 10.1093/ia/iyy025.
4. Dubai Consulate General of The Islamic Republic of Afghanistan. (2022), "Afghanistan-UAE". Retrieved July 8, 2022, from https://afghanconsulate.ae/info_hub/afghanistan_uae.html.

5. England, A. And Parkin, Benjamin. (2022), “Qatar urges west to engage with Taliban to stem crisis in Afghanistan”, *Financial Times*, 29 May 2022. Retrieved May 07, 2022, from <https://www.ft.com/content/0a9f41c3-b3ab-4c2d-81a2-c7b40169683d>.
6. Gul, A. (2022), “Taliban Allow UAE Company to Run Operation at Key Afghan Airports”, *VOA*, 24 May 2022. Retrieved July 6, 2022, from <https://www.voanews.com/a/taliban-allow-uae-company-to-run-operations-at-key-afghan-airports/6587222.html>.
7. Hürriyet Daily News. (2022), “Turkey launches Antalya forum to ‘recode diplomacy’”, 11 March 2022. Retrieved July 10, 2022, from <https://www.hurriyetdailynews.com/turkey-launches-antalya-forum-to-recode-diplomacy-172147>.
8. Narayanan, A. (2022), “UAE rushes 30 tons of aid to Afghanistan after earthquake claim over 1,150 lives”, *Al Arabia News*, 24 June 2022. Retrieved July 7, 2022, from <https://english.alarabiya.net/News/gulf/2022/06/24/UAE-rushes-30-tons-of-aid-to-Afghanistan-after-earthquake-claims-over-1-150-lives>.
9. North Atlantic Treaty Organisation (NATO). (2022), “NATO and Afghanistan”. Retrieved June 6, 2022, from https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_8189.htm.
10. Partrick, N. (2011), “The GCC: Gulf State Integration or Leadership Cooperation?”, Research Paper, *Kuwait Programme on Development, Governance and Globalisation in the Gulf State*.
11. Republic of Türkiye Ministry of Foreign Affairs (MFA). (2022), “2nd Antalya Diplomacy Forum, 11-13 March 2022”, Retrieved July 10, 2022, from <https://www.mfa.gov.tr/ikinci-antalya-diplomasi-forumu--11-13-mart-2022.en.mfa>.
12. Rezeg, A. A. (2021), “Qatar emerges as biggest regional winner in Afghan endgame”, *Anadolu Agency*, 24 August 2021, Retrieved July 2, 2022, from <https://www.aa.com.tr/en/analysis/analysis-qatar-emerges-as-biggest-regional-winner-in-afghan-endgame/2344157>.
13. Sajid, I. (2022), “Afghan Taliban hand over 4 key airports to UAE”, *Anadolu Agency*, 24 May 2022. Retrieved July 6, 2022, from <https://www.aa.com.tr/en/asia-pacific/afghan-taliban-hand-over-4-key-airports-to-uae/2596200>.
14. Salari, F. (2022), “UAE to handle Afghan airports operations after deal with Taliban”, *Doha News*, 24 May 2022. Retrieved July 7, 2022, from <https://dohanews.co/uae-to-handle-afghan-airports-operations-after-deal-with-taliban/>.
15. Soubrier, E. (2017), “Evolving Foreign and Security Policy: A comparative study of Qatar and the United Arab Emirates”, in Khalid S. Almezaini and Jean-Marc Rickli (Eds.). *The Small Gulf States: Foreign and security policies before and after the Arab Spring*. London and New York: Routledge Taylor and Francis Group.
16. Taliaferro, J. W. (2000/01), “Security Seeking under Anarchy Defensive Realism Revisited”, *International Security*, Vol. 25, No. 3, 2000/01, 128-161.
17. Türkiye Cumhuriyeti İletişim Başkanlığı. (2022), “Antalya Diplomasi Formu”, Retrieved July 10, 2022, from <https://www.iletisim.gov.tr/turkce/duyurular/detay/antalya-diplomasi-forumu>.
19. Telci, İ. N. and Horoz, T. Ö. (2018), “Military Bases in the Foreign Policy of the United Arab Emirates”, *Insight Turkey*, Vol. 20, No. 2, 143-165.
20. Ulrichsen, K. (2009), “Gulf security: changing internal and external Dynamics”, Working Paper, *Kuwait Programme on Development, Governance and Globalisation in the Gulf States*.
21. Walt, S. M. (1985), “Alliance Formation and the Balance of World Power”, *International Security*, Vol. 9, No. 4, 3-43.
22. Waltz, K. N. (2001), *Man, the state and war: a theoretical analysis*, New York: Colombia University Press.

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

23. Wu, B. (2022), “Afghanistan: a new arena for geostrategic competition among Middle Eastern countries”, *China International Strategy Review*. <https://doi.org/10.1007/s42533-022-00107-0>.
24. Zarras, K. (2021), “Qatar, the UAE, and Kuwait: Evaluating their Role in Regional Organisations and the Prospects for a Small State Security Cooperation Framework”, *International Journal of Politics and Security (IJPS)*, Vol. 3, No. 2, 1-23.

VS NAIPAUL – A FREE SPIRIT

Lect. univ. dr. Paicu Adina Maria

University Constantin Brancusi, Romania

ABSTRACT

„Considered one of the greatest English prose stylists of the second half of the 20th century, and arguably of all times, V S Naipaul was a colossus who strode the literary realm. He wove a fictional landscape and was known to spin magic out of words, and was easily in the league of legendary writers like Charles Dickens, Leo Tolstoy and Joseph Conrad. Naipaul was awarded the Nobel prize in 2001, where he highlighted only his adopted country Britain, and the land of his ancestors India, but never mentioned the country of his birth, Trinidad, part of the Caribbean islands.

The genre of his writing was fiction and non-fiction, especially narrativised history that includes some historical research based on his travels. According to Naipaul, a non-judgmental observation of the world was a hallmark of his writing. He used to carry two notebooks with him; one to record important moments, and the other to write down casual information acquired through interactions with the myriad people he encountered.

Naipaul was known for his vision of writing and believed that everything else has to be subservient to this goal. He possessed a unique style and was critical of the manner in which writers used expression and diction. Naipaul emphasised originality of expression and avoidance of banality of expression. He believed that great writers should chronicle life in different facets and that they need not interpret life around them.

He had his own recipe for a writer that centered on the enactment of ideas to make writing complex, but used simple language to convey his thoughts.

In what concerns the questions this paper intends to answer here are some of them:

1. What are the specific traits of Naipaul's works? What is their relation to biography and autobiography?
2. What is VS Naipaul known for? What are the different meanings of Naipaul's free spirit?
3. Why did VS Naipaul's novels reflect most of the time a grim even pessimistic view of the post-colonial world?

In terms of structure, this paper is divided into three distinct but closely connected parts covering interesting aspects related to the life and literary activity of VS Naipaul.

The Conclusion is followed by Bibliography which mentions first Naipaul's works as Primary Sources, while the secondary resources mention the print or web version of the source used.

Keywords: VS Naipaul, free spirit, autobiographical writing, perceptive view of the world, victimhood

GOYCHA DISTRICT DIALECTS AND COMMON LEXICAL ISSUES OF THE TURKISH LANGUAGE

Aliyeva Sakina Adil

Phd student of NSAA, Turkish Language, Azerbaijan Medical University, department of Azerbaijan language, Baku, Azerbaijan

ORCID 0000-0002-7807-8858

ABSTRACT

As a result of regional differentiation of “Oghuzca”, the “Anatolian” dialect, which was compiled in the XVII-XVIII centuries, and later the “Ottoman dialect” and the “Istanbul dialect” of the capital, was formed as a vernacular in the XVII-XVIII centuries, began to become a language. And the reason for such a “delay” was the failure of the Western manifestation of the medieval Turkish literary language (Turk) to gain the literary status of the vernacular for a long time in exchange for the political and cultural influence of the Ottoman Empire. The Ottoman government’s removal of the word “Turk” from the sphere of official communication in general was an indication of this.

The Azerbaijani dialect, which was formed towards the end of the Middle Ages, was mainly based on Oghuz and partly Kipchak features. In the practice of such masters of words as Khatai, M. Amani, M. V. Vidadi, Tilimkhan, M. P. Vagif, it began to become a written literary language. The consistent writing of folk literature and the emergence of “folk books” also had a significant impact on this process. Since the middle of the 19th century, the work of M. F. Akhuzadeh, and later the publication of “Akhinchi”, along with expanding the scope of functional style of the literary language, also largely stabilizes the norms.

Towards the end of the 19th century, the concept-linguonyms “Azerbaijani dialect and” “Azerbaijani language” began to be developed at the end of that century.

Key words: language, common, dialect, historical

XÜLASƏ

“Oğuzca”nın regional differensiasiyası nəticəsində XVII – XVIII əsrlərdə komplektləşən, “Anadolu ləhcəsi”, həm də paytaxtın adı ilə “İstanbul ləhcəsi” adlanan ləhcə XVII – XVIII əsrlərdə xalq dili kimi formalaşsa da, XX əsrin əvvəllərindən ədəbi dilə çevrilməyə başlamışdı. Və bu cür “gecikmə”nin səbəbi orta əsrlər türk ədəbi dilinin (türkinin) Qərb təzahürünün məhz Osmanlı imperiyasının siyasi – mədəni nüfuzu müqabilində uzun müddət xalq danışığı dilinin ədəbi status qazana bilməməsi olmuşdur. Osmanlı hakimiyyətinin ümumən “türk” sözünü rəsmi ünsiyyət sferasından uzaqlaşdırılması da bunun göstəricisi idi.

Orta əsrlərin sonlarına doğru formalaşan Azərbaycan ləhcəsi əsasən oğuz, qismən də qıpçaq xüsusiyyətlərini özündə ehtiva etməklə çox zəngin xalq yaradıcılığının, xüsusən aşıq ədəbiyyatının dili şəklində əbədiləşməyə, XVI əsrin əvvəllərindən etibarən Ş.İ.Xətai, M. Əmani, M.V.Vidadi, Tilimxan, M.P.Vaqif kimi söz ustalarının təcrübəsində isə yazılı ədəbi dilə çevrilməyə başlamışdır. Xalq ədəbiyyatının ardıcıl olaraq yazıya köçürülməsi, “xalq kitabları”nın meydana çıxması da bu prosesə əhəmiyyətli təsir göstərmişdir. XIX əsrin ortalarından M,F,Axundzadənin yaradıcılığı, sonra “Əkinçi”nin nəşri ədəbi dilin funksional üslub miqyasını genişləndirməklə yanaşı, normalarını da əsasən sabitləşdirir.

XIX əsrin ortalarına doğru “Azərbaycan ləhcəsi”, həmin əsrin sonlarında isə “Azərbaycan dili” anlayış – linqvonimləri işlənməyə başlamışdır.

Giriş

Müasir türk dövlətlərinin – Türkiyənin, Azərbaycanın, Qazaxıstanın, Qırğızıstanın, Özbəkistanın, Türkmənistanın və digərlərinin dili ölkə və ulus ayrılığı, coğrafi ərazilərin təbiəti ayrılığı, sosial və siyasi ayrılıq, nəsillər arasında dövrün, zamanın yaratdığı ayrılıq fonunda təşəkkül edərək bugünkü mərhələyə gəlib çatmışdır. İndi də bu dillər əski tükcənin fonetik, leksik və qrammatik quruluşunu saxlamaqla həm də özəlliklərini, özünəməxsusluqlarını yaradır və inkişaf etdirirlər. Çox təbii qəbul olunan bu proses yuxarıda qeyd etdiyimiz ayrılıqlar fonunda türk dillərini təbii bir qanunauyğunluq kimi həmişə izləyir.

Türk dilləri ailəsinə mənsub olan dillər bir kökdən təşəkkül tapmışdır. Nəticədə **türk dilləri** anlayışı yaranmışdır. Bu, onu göstərir ki, Azərbaycan, türk, türkmən, qazax, qırğız və s. dillər türk dillərinə mənsubdur. Həmin dillərin hər biri müstəqil dil olsa da, birlikdə türk dillərinə – türk dil ailəsinə daxildirlər. Onların hər birinin müstəqil dil olması türk dil ailəsinə daxil olmalarını qətiyyənlə inkar etmir. Necə ki, rus, belorus, polyak, çex, serb və s. dillər slavyan dillərinə daxil olmaqla, hər biri müstəqil dil kimi fəaliyyət göstərir. Ancaq konkret olaraq **slavyan dili** anlayışı yoxdur, **slavyan dilləri** anlayışı vardır. Bu mənada türk dilləri anlayışı olsa da, türk dili anlayışı yoxdur. **Türk dili** anlayışı dedikdə Türkiyə Cümhuriyyətinin dövlət dili nəzərdə tutulur. Bu da ümumiləşdirici etnik və dil adı kimi nəzərdə tutulmur. Başqa sözlə, **türk dili** anlayışı ümumiləşdirici etnik və dil adı kimi başa düşülməməlidir. Əksinə, **türk dilləri** anlayışının ümumiləşdirici etnik ad olmasını nəzərdən qaçıрмаq olmaz. Deməli, hal-hazırda **türk dili** ilə **türk dilləri** anlayışları bir-birindən fərqlənir. Bu fərqlərin mahiyyətinə, məzmununa varmaq vacibdir.

Tədqiqat

Dilin lüğət tərkibinin zənginləşməsi həm dilin daxili imkanları hesabına, həm də alınmalar hesabına baş verir. Daxili imkanlar hesabına ədəbi dilin lüğət tərkibinin zənginləşmə mənbələrindən biri də dialektlərdir. Ədəbi dillə dialektlər arasında sıx qarşılıqlı əlaqə mövcuddur. “Dialekt leksikası ədəbi dil tərəfindən məhdudiyətsiz mənimsənilə bilər və çatışmazlığı doldurmaqla ədəbi dili zənginləşdirir”. Lakin “ədəbi dilə onun şivələrindən ancaq istər formaca və istərsə mənaca qarşılığı olmayan sözlər daxil edilməlidir”.

Dialektlərdən ədəbi dilə söz gətirilməsində digər prinsip də nəzərə alınmalıdır – dialektdən götürülmüş söz daha geniş ərazidə işlənen, anlaşılan söz olarsa, onun ədəbi dildə norma hüququ qazanması da asan olar.

Dialekt sözlərin ədəbi dilə daxil olması uzun sürən bir prosesdir ki, burada körpü rolunu oynayan, onlar arasında əlaqəni təmin edən bədii ədəbiyyat və onun yaradıcıları olan yazıçılardır. Dil daşıyıcılarının dilə şüurlu təsiri, adətən, qəbul olunmur. Bu fikir fonetika və qrammatikada daha məqbul hesab oluna bilər. Leksikaya gəldikdə, burada lüğət tərkibinin zənginləşməsində, müəyyən insanların da rolunu nəzərə alınmalıdır. B. Trnkanın fikrincə, fərdi sapmalardan yalnız bütün dil sisteminin tələbinə uyğun gələn təbii yolla dilə daxil ola bilər”.

Qeyd olunduğu kimi, leksika dilin digər yaruslarına nisbətən daha tez inkişaf edib dəyişir. XX əsrin 30 – cu ilindən sonra da leksikanın sürətlə zənginləşməsi, xələkləşməsi diqqəti cəlb edir. “Sovet dövründə ədəbi dilin lüğət tərkibi, xüsusilə terminologiya, folklor, eləcə də dialekt bazası hesabına zənginləşdikcə təbii olaraq daha əvvəlki dövrlərin dil enerjisindən istifadə edilir, ona görə də sovet dövründə ədəbi dil öz leksik potensialını (müasir təfəkkürün ifadəçisi olan leksik – semantik sistemi) ancaq yeni dövrün dil təfəkkürünün gücü ilə yaratmır, bir sıra hallarda tarix boyu dildə mövcud olanı “oyadır”, fəal kommunikativ istismar üçün yararlı hala gətirir. Bu dövrdə dialektlər ədəbi dilin lüğət

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

tərkibinin zənginləşməsinə müxtəlif istiqamətlərdə təsir göstərir. Bu təsir terminologiyada özünü daha qabarıq şəkildə büruzə verir. Ədəbi dilin leksik normalaşmasının əsasında konkret olaraq hansı dialektin durmasına gəldikdə, qeyd edək ki, bunu müəyyənləşdirmək çətindir. Ona görə ki, leksik normalaşmada hər bir dialektin müəyyən payı var. Hər hansı məhfum müxtəlif dialektlərdə başqa - başqa sözlərlə ifadə olunursa, ayrı – ayrı hallarda bunlardan müxtəlif dialektlərə məxsus olanı ədəbi dilə keçir. Sözlərin ədəbi dil üçün “seçimində” onların daha çox işləkliyi, geniş xalq kütləsi tərəfindən anlaşılması əsas şərt kimi götürüldüyündən hər dəfə seçilən vahidlərin müxtəlif dialektlərə məxsusluğu diqqəti cəlb edir. Deməli, fonetik normalaşmada olduğu kimi, leksik normalaşmada da konkret dialekt əsasında yox, bütün dialektlərin rolundan danışmaq olar.

Dediklərimizdən əlavə, onu da qeyd edə bilərik ki, dialekt və şivələr hesabına təkə Azərbaycan dilinin zənginləşdiyini düşünmə olmaz. Dialektlərin işlənməsi və ədəbi dilə nüfuz etməsi ümumilikdə türk dillərinin leksik cəhətdən zənginləşib təkmilləşməsinə şərait yaradır. Yuxarıda göstərilənlərə əsasən deyə bilərik ki, Göyçə mahalında işlənən şivə sözləri bu baxımdan çox qiymətli dir. Çünki istər ərazi böyüklüyü, istər əhali sıxlığı, istərsə də tarixilik baxımından orada işlənən şivə sözlərinin ümumilikdə türk və Azərbaycan ədəbi dilə uyğunluğunu görə bilərik. Dediklərimizi Göymə mahalı aşığılarınən şeirlərindən götürülmüş misralarındakı sözləri təhlil etməklə belə əsaslandırma bilərik:

Yandırır eşq atəşi,

Söylə kimdi *suşdu* gözəl.

Aşiqi yoldan eləyər,

Bu nə göz- qaşdı gözəl.

Suç – günah, təqsir

Türkiyə türkcəsində -1. adətlərə, əxlaq qaydalarına zidd davranış 2.qaydalara zidd

Camalında aydan *ötə*,

Çənlə, dumanla tutulmaz.

Sür dövranı fani dünya

Gedərgidir bil ki, qalmaz.

Otə - Danışana görə əsas götürülən 1.bir şeydən daha uzaq olan yeri, tərəfi bildirir. 2.bir şeyin dal tərəfi, dalı, arxası. 3.sonrakı, ardı, dalı

Türkiyə türkcəsində - danışanın təməl olaraq götürdüyü bir şeydən daha uzaq olan yer və ya şey. 2.bir şeyin arxadan gələn hissəsi. 3.olunan yerə görə qarşı tərəfdə olan. 4.daha artıq, çox

Ay ağalar, ay qazılar,

Görün mənə nələr oldu.

Yeriş etdi qəm ləşkəri,

Dərd sinəmi *dələr* oldu.

Dəlmək – bir şeylə deşmək, dəlik açmaq, oymaq.

Türkiyə türkcəsində - dəlik açmaq, dəlik vəziyyətə gətirmək

Qasid, yarım məni səndən *sorarsa*,

Söylə, Məcnun çıxdı dağa, soruşma.

Sorğu – sual çox dərinə vararsa,

De, ahından odlar yağa, soruşma.

Sormağ – soruşmaq, sual etmək, xəbər almağ

Türkiyə türkcəsində - birinə sual yönəldərək hər hansı bir mövzuda məlumat istəmək, sual etmək.

NƏTİCƏ

Xalis Azərbaycan sözləri içərisində ən əsas yeri türk dilləri üçün ortaqlı və ümumi olan sözlər tutur. Bu qrup sözlər qədim dövrlərdən başlayaraq həm Azərbaycan dilində, həm də başqa qohum dillərdə işlənmiş və indi də işlənir

Müasir Azərbaycan dilinin lüğət tərkibindəki ortaqlı sözlər çox müxtəlif sahələrə aiddir:

Türk dilləri üçün ümumi olan bəzi sözlər bu və ya başqa dildə bir mənə, digərində isə başqa mənə ifadə edir. Məsələn, *daylaq* sözünə fikir verək. Bu söz Azərbaycan dilində atın balası mənasını bildirir. Lakin hə- min söz, yəni *daylaq* (tailaq) sözü qazax, uyğur, özbək, qaralpaq və s. dillərdə ikiillik *dəvə balası* mənasında işlənir¹. Ortaqlı sözlərdə morfoloji fərqlərdə vardır. Bütün yuxarıda deyilənlər və türk dillərində ortaqlı sözlərin çox olması bunların bir kök dildən törəndiyini göstərən amillərdir.

ƏDƏBİYYAT

1. <https://akademik.az/2016/11/az%C9%99rbaycan-dilinin-genetik-kokl%C9%99ri/>
2. Afad Qurbanov Müasir Azərbaycan ədəbi dili I cild AMEA 2019
3. Türkçe Sözlük TDK 2005
4. Azərbaycan dilinin izahlı lüğəti I cild, Bakı “Şərq-Qərb” 2006
5. Azərbaycan dilinin izahlı lüğəti II cild, Bakı “Şərq-Qərb” 2006
6. Azərbaycan dilinin izahlı lüğəti III cild, Bakı “Şərq-Qərb” 2006
7. Azərbaycan dilinin izahlı lüğəti IV cild, Bakı “Şərq-Qərb” 2006
8. Aysel Qəribli “Türk dili”, “Türk ləhcələri” və “Türk dilləri” anlayışlarının Genotipologiyası Bakı “Elm və Təhsil” 2018
9. Həsət Həsənov Müasir Azərbaycan dilinin leksikası Bakı “Nurlan” 2005
10. Hüseyin İsmayılov Göyçə aşığı və el şairləri I cild AMEA Folklor İnstitutu Bakı 2006

PROFESSIONAL AND NON-PROFESSIONAL ENGLISH TRANSLATION IN THE 21ST CENTURY

LA TRADUCCIÓN PROFESIONAL Y NO PROFESIONAL DE INGLÉS EN EL SIGLO XXI

Lect. Vasyl PUZANOV

Zaporizhzhia National University,

Faculty of Foreign Philology, The Department of English Translation Theory and Practice

, Zaporizhzhia, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4914-4489>

ABSTRACT

Today, written translation has completely moved into the digital space, and professional translators are actively competing with experts in a certain field and fluent in English and amateur translators. Electronic improvements in the translation process, such as the use of multimedia dictionaries, professional translation systems and machine translation systems, greatly facilitate the translation process, but require a certain skill in their correct use.

Incorrect use of electronic translation tools is typical for specialists in a certain field with and fluent in English and for amateur translators due to their lack of professional training. Non-professional translators compile glossaries incorrectly, use unofficial dictionaries, use machine translation systems in whole or in part to translate the text. Such use of modern means of translation not only reduces its accuracy, but may also affect its adequacy.

A professional translator relies, foremost, on his competence, that is, no electronic translation tools functioning results are accepted without direct verification of the translator himself. Thus, a glossary for professional translation systems is taken from general or industry standards, both international and national, from the documents of the organization that ordered the translation, and only when all this is not available, the translator compiles a glossary based on his own skill. A professional translator, even using electronic dictionaries, uses only those dictionaries are electronic versions of officially published dictionaries and made by professional lexicographers. Only in such dictionaries the translation of a word, phrase or phraseological unit is as accurate and adequate as possible.

A professional translator never uses machine translation systems for translation itself. The quality of machine translation, both with and without editing, is very low and such translation is more descriptive than accurate. Professional translators may use secondary machine translation only to check their translation for lack of ambiguity, needed level simplicity, and consistency.

Thus, we see that despite the fact that text translation has become much easier than before due to the emergence of electronic translation tools, it still has not moved into the category of soft skills and requires separate long-term and high-quality training of specialists. Non-professional translators can translate the text so that the customer understands its general message, but they will never translate the text so that the text is as equivalent as possible to the original. Adaptation to the usage of the target language, compliance with international and local traditions and standards, uniformity, coherence, consistency of the target text, lack of interference in it, use of a rich target language - all this can only be provided by a professional translator. In view of the complexity and specificity of the operations performed by a professional translator, this area of work is still relevant and in demand and is unlikely to lose its relevance in the near future.

Keywords: English, professional translation, non-professional translation, electronic translation tools, electronic dictionary, translation systems, machine translation.

RESUMEN

Hoy en día, la traducción escrita se ha trasladado por completo al espacio digital, y los traductores profesionales compiten activamente con los expertos en un campo determinado y con fluidez en inglés y traductores aficionados. Las mejoras electrónicas en el proceso de traducción, como el uso de diccionarios multimedia, los sistemas de traducción profesional y los sistemas de traducción automática, facilitan mucho el proceso de traducción, pero requieren cierta destreza en su correcto uso.

El uso incorrecto de las herramientas de traducción electrónica es típico de especialistas en un campo determinado con fluidez en inglés y de traductores aficionados debido a su falta de formación profesional. Los traductores no profesionales compilan glosarios de forma incorrecta, utilizan diccionarios no oficiales, utilizan sistemas de traducción automática en su totalidad o en parte para traducir el texto. Tal uso de medios modernos de traducción no solo reduce su precisión, sino que también puede afectar su adecuación.

Un traductor profesional confía, ante todo, en su competencia, es decir, no se aceptan resultados de funcionamiento de herramientas de traducción electrónicas sin la verificación directa del propio traductor. Así, un glosario para sistemas de traducción profesional se toma de estándares generales o de la industria, tanto internacionales como nacionales, de los documentos de la organización que encargó la traducción, y sólo cuando todo esto no está disponible, el traductor elabora un glosario basado en su propia habilidad. Un traductor profesional, incluso utilizando diccionarios electrónicos, utiliza únicamente aquellos diccionarios que son versiones electrónicas de diccionarios publicados oficialmente y elaborados por lexicógrafos profesionales. Solo en dichos diccionarios la traducción de una palabra, frase o unidad fraseológica es lo más precisa y adecuada posible.

Un traductor profesional nunca utiliza sistemas de traducción automática para la traducción propiamente dicha. La calidad de la traducción automática, tanto con edición como sin ella, es muy baja y dicha traducción es más descriptiva que precisa. Los traductores profesionales pueden usar la traducción automática secundaria solo para verificar la falta de ambigüedad, la simplicidad del nivel necesario y la coherencia de su traducción.

Por lo tanto, vemos que a pesar del hecho de que la traducción de textos se ha vuelto mucho más fácil que antes debido a la aparición de herramientas de traducción electrónica, todavía no ha pasado a la categoría de habilidades blandas y requiere una formación separada de especialistas a largo plazo y de alta calidad. Los traductores no profesionales pueden traducir el texto para que el cliente entienda su mensaje general, pero nunca traducirán el texto para que sea lo más equivalente posible al original. Adaptación al uso del idioma de destino, cumplimiento de las tradiciones y estándares internacionales y locales, uniformidad, coherencia, consistencia del texto de destino, ausencia de interferencias en él, uso de un idioma de destino rico: todo esto solo puede ser proporcionado por un profesional. traductor. En vista de la complejidad y especificidad de las operaciones realizadas por un traductor profesional, esta área de trabajo sigue siendo relevante y demandada y es poco probable que pierda su relevancia en un futuro próximo.

Palabras clave: inglés, traducción profesional, traducción no profesional, herramientas de traducción electrónica, diccionario electrónico, sistemas de traducción, traducción automática.

**THE NEED FOR MENTORING TRAININGS FOR TEACHERS IN THE ORGANIZATION
OF NEW RESEARCH-BASED LESSONS**

**TƏDQIQATA ƏSASLANAN YENİ MƏZMUNLU DƏRSİN TƏŞKİLİNDƏ
MÜƏLLİMLƏRİN MENTOR TƏLİMLƏRİNİN ZƏRURİLİYİ**

Associate professor/docent Gulshan Fakhraddin Novruzova

ASPU, ETM-in Tətbiqi tədqiqatlar bölməsinin müdiri

Head of the Applied Research Department of the Scientific Education Center

<https://orcid.org/0000-0002-1765-0996>

Teacher! Who became a wise gardener
By blooming our thoughts like flowers
Our fathers led us down to place,
And the teacher extolled the virtues of us.

Bakhtiyar Vahabzade

There was conducted a survey questionnaire with the teaching staff of the departments of "Modern Azerbaijani language", "Literature", "Azerbaijani language and its teaching technologies", "Azerbaijani Linguistics", "Literature teaching technology" of the faculty of "Philology" and "Foreign Languages Center" within the framework of the project "Implementation of new content-based education based on modern teaching technologies and international experience at the Azerbaijan State Pedagogical University" in the direction of "Accomplishment of research-based content as a result of mentoring" on 26 December 2021. The aim was to determine the results from a methodological point of view and make recommendations as a result of the application of mentoring activities and provide their implementation. 157 (85%) out of 184 teachers working at the Faculty of Philology took part in the survey. 7 out of 13 teachers of "Modern Azerbaijani language" department, 10 out of 16 teachers of "Literature" department, 18 out of 32 teachers of "Azerbaijani language and its teaching technologies" department, each of 14 teachers of "Azerbaijani linguistics" department, 18 out of 19 teachers of "Literature teaching technology" department and about 100 teachers of the "Foreign Languages Center" took part in the survey.

As a result of the survey, it was concluded that the teachers of the Department of Philology had substantially participated in the trainings and applied the knowledge they had mastered in their lessons and tried to do so. However, it was determined that they need training in order to organize research-based lessons. From this point of view, on 7-11 February 2022, a 5-day face-to-face training on "Organization of new content-based training based on research" was held at the "Faculty of Philology", followed by regular mentoring trainings. By emphasizing the principles of relevance in the organization of training, mainly when the following steps are taken, the education can serve to develop the professional skills of teachers and to train students as researchers:

- building motivation, problem setting;
- development of integrative tasks based on research, stimulating thinking and creativity;
- application of training methods;
- organization of uniforms;
- determination (preparation) of resources;
- creation of psychologically comfortable, business-friendly training environment;
- exchange of presentations;
- data discussion;

- implementation of assessment and reflection;
- creative application.

As a result, it creates a research-based lesson content that develops students' thinking.

Key words: teacher, questionnaire, research, creativity, skill, task, content, lesson.

Müəllim! Düşüncə güllərimizi
Əqlilə suvaran bir bağban oldu
Endirdi yerlərə atamız bizi
Müəllim-göylərə qaldıran oldu.

Bəxtiyar Vahabzadə

Müasir təlim texnologiyalarına və beynəlxalq təcrübəyə əsaslanan yeni məzmunlu təhsilin Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetində tətbiqi” layihəsinin “Mentorluq fəaliyyətinin tətbiqi nəticəsində tədqiqata əsaslanan məzmunun həyata keçirilməsi” istiqaməti çərçivəsində Filologiya fakültəsinin “Müasir Azərbaycan dili”, “Ədəbiyyat”, “Azərbaycan dili və onun tədrisi texnologiyaları”, Azərbaycan dilçiliyi”, “Ədəbiyyatın tədrisi texnologiyası kafedrasında və “Xarici dillər Mərkəzin”də professor-müəllim heyətinilə 26 dekabr 2021-ci il tarixində anket sorğusu keçirilmişdir. Filologiya fakültəsində fəaliyyət göstərən 184 müəllimdən 157-si (85%) sorğuda iştirak etmişdir. “Müasir Azərbaycan dili” kafedrasının 13 müəllimindən 7 –si, “Ədəbiyyat” kafedrasının 16 nəfər müəllimindən 10-u, “Azərbaycan dili və onun tədrisi texnologiyaları” kafedrasında 32 nəfər müəllimdən 18 nəfəri, “Azərbaycan dilçiliyi” kafedrasının 14 müəlliminin hər biri, “Ədəbiyyatın tədrisi texnologiyası” kafedrasının 19 müəllimindən 18-i, “Xarici dillər Mərkəzi” nin 100-ə yaxın müəllimi sorğuda iştirak etmişlər.

Keçirilən sorğulardan belə nəticə alınmışdır ki, Filologiya kafedrasının müəllimləri keçirilən təlimlərdə yetərincə iştirak etmiş və öyrəndiklərini dərslərində tətbiq etmiş və buna çalışırlar. Lakin tədqiqat xarakterli dərslərin təşkili üçün onların təlimə ehtiyacları olduğu müəyyənləşdirilmişdir. Bu baxımdan “Filologiya fakültəsi” üzrə 7-11 fevral 2022-ci il tarixində “Tədqiqata əsaslanan yeni məzmunlu təlimin təşkili” mövzusunda əyani olaraq 5 günlük təlim, daha sonra mentor təlimləri davamlı olaraq həyata keçirilmişdir. Təlimin təşkilində həyatla əlaqəlilik prinsipi əsas olaraq önə çəkilməklə

- motivasiyanın qurulması, problem qoyuluşu;
- tədqiqata əsaslanan, düşünməyə, yaradıcılığa sövq edən integrativ tapşırıqların hazırlanması;
- təlim üsullarının tətbiqi;
- iş formalarının təşkili;
- resursların müəyyənləşdirilməsi (hazırlanması);
- psixoloji cəhətdən rahat, işgüzar təlim mühitinin yaradılması;
- təqdimatların mübadiləsi;
- məlumatların müzakirəsi;
- qiymətləndirmə və refleksiyanın həyata keçirilməsi;
- yaradıcı tədbiqetmə

kimi mərhələlər tətbiq edildikdə müəllimlərin peşə bacarıqlarının formalaşdırılmasına, tələbələrin isə tədqiqatçı kimi yetişdirilməsinə xidmət edən təhsil mövcud olmuş olur.

Nəticədə tədqiqata əsaslanan, təhsilalanların təfəkkürünü inkişaf etdirən dərslərin məzmununu yaranmış olur.

Açar sözlər: müəllim, sorğu, tədqiqat, yaradıcılıq, bacarıq, tapşırıq, məzmun, dərslər.

Əqlilə suvaran bir bağban oldu

Endirdi yerlərə atamız bizi

Müəllim-göylərə qaldıran oldu.

Bəxtiyar Vahabzadə

Müasir təlim texnologiyalarına və beynəlxalq təcrübəyə əsaslanan yeni məzmunlu təhsilin Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetində tətbiqi” layihəsinin “Mentorluq fəaliyyətinin tətbiqi nəticəsində tədqiqata əsaslanan məzmunun həyata keçirilməsi” istiqaməti çərçivəsində Filologiya fakültəsinin “Müasir Azərbaycan dili”, “Ədəbiyyat”, “Azərbaycan dili və onun tədrisi texnologiyaları”, Azərbaycan dilçiliyi”, “Ədəbiyyatın tədrisi texnologiyası kafedralarında və “Xarici dillər Mərkəzin”də professor-müəllim heyətinilə 26 dekabr 2021-ci il tarixində anket sorğusu keçirilmişdir. Filologiya fakültəsində fəaliyyət göstərən 184 müəllimdən 157-si (85%) sorğuda iştirak etmişdir. “Müasir Azərbaycan dili” kafedrasının 13 müəllimindən 7-si, “Ədəbiyyat” kafedrasının 16 nəfər müəllimindən 10-u, “Azərbaycan dili və onun tədrisi texnologiyaları” kafedrasında 32 nəfər müəllimdən 18 nəfəri, “Azərbaycan dilçiliyi” kafedrasının 14 müəlliminin hər biri, “Ədəbiyyatın tədrisi texnologiyası” kafedrasının 19 müəllimindən 18-i, “Xarici dillər Mərkəzi”nin 100-ə yaxın müəllimi sorğuda iştirak etmişlər. Bir nümunəni təqdim edirik:

Filologiya fakültəsinin “Müasir Azərbaycan dili” kafedrasının professor-müəllim heyəti ilə keçirilmiş sorğuya dair tədqiqatın nəticəsinin təhlili belədir: sorğu 11 sualdan ibarət tərtib olunmuşdur. “Müasir Azərbaycan dili” kafedrasında fəaliyyət göstərən 13 nəfər müəllimdən professorların sayı-4, dosentlərin sayı 5, baş müəllimlərin sayı-1, müəllimlərin sayı-3-dür.

Kafedranın 13 nəfər müəllimindən 7-si sorğuda iştirak etmişdir. Müəllimlərə yönələn sorğunun sualları aşağıdakı kimi cavablandırılmışdır:

Müasir təlim texnologiyalarının tətbiqi ilə bağlı hansı təlimlərdə iştirak etmişiniz? Sualın cavabına bir çox müəllim ADPU-nun təşkil etdiyi təlimləri qeyd etmişlər. 2 nəfər modul tipli təlimlərdə, 1 nəfər FM GROUP, American Education College, Development Power, TAM və TİPİİ təlimlərində iştirak etdiyini, 2 nəfər müəllim isə təlimlərdə iştirak etmədiklərini yazmışlar.

Fəaliyyətinizdə müasir təlim texnologiyalarından istifadə edirsinizmi? Əgər edirsinizsə, bununla kimi əhəmiyyətini görürsünüz? Sualın müəllimlərin bir çoxu interaktiv təlim texnologiyalarından və fəal təlim metodlarından istifadə etdiklərini, sлайdlar üzərində müzakirələr etdiklərini qeyd ediblər. Bunun əhəmiyyətini isə tələbələrin fəallığında və biliklərin daha möhkəm mənimsənilməsində görürlər.

Tələbələrinizin aldıkları təhsilləri ilə bağlı maraq və ehtiyaclarını necə müəyyən edirsiniz? Sualın hər müəllim müxtəlif cavablar vermişlər. Zamanı gəldikcə tələbələrlə, onların maraqları və ehtiyaclarını müəyyənləşdirə biləcək söhbətlər apararaq; dərsləri dialoqlar şəklində təşkil edirəm; yeni məlumatları sual-cavab edirəm və nə dərəcədə məlumatlı olduqlarını öyrənirəm; şifahi sorğu və diskussiya əsasında ehtiyaclarını müəyyən etdiklərini qeyd etmişlər. 1 nəfər suala cavab verməmişdir.

Fəaliyyətinizdə hansı tədqiqat metodlarından istifadə edirsiniz? Sualın cavabında müəllimlər müxtəlif istiqamətlərdə araşdırmalarını qeyd etmişlər. Özünümüşahidə, psixodiagnostik, sosiometrik, statistik, müşahidə, eksperiment və digər metodlardan; tələbələrə tədris edəcəyim mövzularla bağlı ədəbiyyatları araşdırıram və maksimum dərəcədə bu mövzularla bağlı internet resursları ilə də araşdırılma aparılmış; müşahidə, təsvir və tarixi müqayisəli və müqayisə metodlarını qeyd etmişlər.

Yeni təlim texnologiyalarına dair hansı bilik və bacarıqları əldə etmək istərdiniz? Sualın cavabı verən bütün professor- müəllim heyəti tədrisin səmərəliliyini artırır, tələbələrdə müstəqil çalışma və aktivliyi təmin edir, dərslərin daha maraqla qarşılanmasına və yadda qalmasına imkan verir, qrup işlərinin təşkili zamanı dərslər daha cəlbedici olduğu kimi cavablar verilmişdir.

Təlim prosesini müasir tələblər əsasında qurmaq üçün İKT-dən istifadə bacarıqlarına yetərinə sahibsinizmi? Sualın müxtəlif izahlarla bəli, qismən cavabları verilmişdir.

ADPU-nun professor-müəllim heyətinin peşəkar kompetensiyaları baxımından fərdi və ya qruplarla (onlayn və ya əyani) dəstək almağı düşünürsünüz mü? Sualın müxtəlif cavablarla bunun faydalı olduğunu qeyd edərək müsbət cavab vermişlər.

Sonuncu bənddə qoyulan suala - **professor-müəllim heyətinin peşəkarlığının yüksəldilməsi üçün yeni nə təklif edərdiniz?** Sualına müəllimlərdən 2 nəfər cavab verməyib, 1 nəfər xeyr cavabı, digərləri isə -

dünyanın qabaqcıl ölkələrinin təhsil nailiyyətləri ilə müəllimlərimizin daha yaxından tanış edilməsini, müxtəlif xarici ölkələrə kurslara göndərilməsini; İKT resurslarından və müasir təlim texnologiyalarından kifayət qədər istifadə etmək lazım olduğu kimi cavablar verilmişdir.

Keçirilən sorğulardan belə nəticə alınmışdır ki, Filologiya fakültəsinin müəllimləri keçirilən təlimlərdə yetərincə iştirak etmiş və öyrəndiklərini dərslərində tətbiq etmiş və buna çalışmışlar. Lakin tədqiqat xarakterli məmunun yaradılması əsasında dərslərin təşkili üçün onların təlimə ehtiyacları olduğu müəyyən edilmişdir. Bu baxımdan “Filologiya” fakültəsi üzrə 7-11 fevral 2022-ci il tarixində “Tədqiqata əsaslanan yeni məzmunlu təlimin təşkili” mövzusunda əyani olaraq 5 günlük təlim, daha sonra mentor təlimləri davamlı olaraq həyata keçirilmişdir. Təlimin təşkilində həyatla əlaqəlilik prinsipi əsas olaraq önə çəkilməklə

- motivasiyanın qurulması, problem qoyuluşu;
- tədqiqata əsaslanan, düşünməyə, yaradıcılığa sövq edən integrativ tapşırıqların hazırlanması;
- təlim üsullarının tətbiqi;
- iş formalarının təşkili;
- resursların müəyyənləşdirilməsi (hazırlanması);
- psixoloji cəhətdən rahat, işgüzar təlim mühitinin yaradılması;
- təqdimatların mübadiləsi;
- məlumatların müzakirəsi;
- qiymətləndirmə və refleksiyanın həyata keçirilməsi;
- yaradıcı tətbiqetmə

kimi mərhələlər tətbiq edilməklə müəllimlərin peşə bacarıqlarının formalaşdırılmasına, tələbələrin isə tədqiqatçı kimi yetişdirilməsinə xidmət edən təhsil mövcud olmuş olur.

Nəticədə tədqiqata əsaslanan, təhsilənlərin tərəkürünü inkişaf etdirən dərslərin məzmununu yaratmış oluruq.

ƏDƏBİYYAT SİYAHISI

1. Azərbaycan Respublikasında ümumi təhsilin Konsepsiyası (Milli Kurikulum). Kurikulum, № 1, s. 131-150.
2. Mərdanov M. Azərbaycan təhsilinin yeni inkişaf mərhələləri. Bakı: Çarşıoğlu, 2009, 526 s.
3. İ. Babayev - Layihələrin idarə edilməsi – Bakı 2014. 120 s.
4. Həməzəyev M. Ə. Pedaqoji psixologiya. Bakı, “Maarif”, 1991. 296 s.
5. Mentorlar üçün metodik vəsait, 2015.
6. Barbara L. Wolfe. Mentor Training Curriculum, ISSA, 2004.
7. <http://evolkov.net/questions/Zagashev.I.Question.skill.html>
8. <http://www.serkanozkan.com.tr/Icerik.aspx?id=19>
9. http://www.pegem.net/akademi/kongrebildiri_detay.aspx?id=5496

YAZILI BASINDA YER VERİLEN CİNAYET HABERLERİNİN GAZETECİLİK ETİĞİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

AN EXAMINATION OF THE MURDER NEWS IN THE PRINTED MEDIA IN TERMS OF
JOURNALISM ETHICS

Hülya ÖZKAN RIGIDERAKHSHAN

Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi

ORCID: 0000-0003-4827-664X

ÖZET

Kamuoyu gündemi halkın öncelediği konuların medyada yer verilmesi ya da çoğu zaman medya aracılığı ile ön plana çıkarılan ‘önemli kılınan’ konular ekseninde belirlenmektedir. Medyada yer verilen içeriklerin niteliğinden ziyade dikkat çekiciliğine önem verilmesi, medyayı kamu gözcüsü olmaktan çıkarmakta ve tüketim amacı sebebiyle toplumsal yararı arka planda bırakmaktadır.

Toplumun ilgisini çeken haberler arasında cinayet haberleri de yer almaktadır. Toplumun bilhassa kadın cinayetlerine yönelik ilgisi medya organlarını bu tür haberlere yer verirken sıklıkla tıklanma arzusuna yenik düşürmektedir. Haberi dikkat çekici bir biçimde sunmak için adeta bir yarış içerisine giren medya organları, kadın cinayetlerine dair haberleri hatalı bir aktarım biçimi ile kamuoyuna sunabilmektedir. Böylelikle kitle iletişim araçlarının şiddet gösteriminin saldırgan tutumlar üzerindeki bilinen etkisi kullanılan hatalı dil ile giderek artmakta, toplum korku ve infiale sürüklenebilmektedir. Hatta cinayetler medyanın kullandığı dil sebebiyle sıradanlaştırılmakta, kimi zaman ise cinayete ilişkin detaylar okuyucuya karşı ‘çekici’ unsur olarak kullanılabilir.

Bu çalışmada ulusal medya organlarının kadın cinayetlerini aktarma biçimleri, medyanın kullandığı dil, göstergeler gazetecilik etiği açısından ele alınmıştır. Bu bağlamda son yıllarda medyada yer verilen 5 kadın cinayetine (2018-2021 yılları arasında gerçekleşmiş olan) ilişkin haberler incelenmiştir. Çalışmaya en yüksek tiraja sahip olan gazeteler arasından; Akşam, Birgün, Cumhuriyet, Habertürk, Hürriyet, Milliyet, Star, Sözcü ve Yeni Şafak gazeteleri dahil edilmiştir. Çalışma kapsamında incelenen gazetelerde yer verilen cinayet haberleri içerik analizi ve söylem analizi yöntemleri kullanılarak çözümlenmiş ve medya organlarının kullandığı dilin gazeteciliğin etik ilkelerine uygunluğu araştırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Cinayet haberleri, etik ilkeler, medya ve kadın, gazetecilik ve etik.

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

ABSTRACT

The public agenda is determined on the axis of media coverage of the issues that are prioritized by the public or the “important” issues that are frequently brought to the agenda through the media. Giving importance to the attractiveness of the content in the media rather than its quality makes the media not the watchdog of the public and leaves the social benefit in the background due to its consumption purpose.

Among the news that attracts society's attention, there is also murder news. The interest of the society, especially in femicide, often succumbs to the desire to be clicked when such news is featured in the press. Media organs, which are in a race to present the news in a remarkable way, may present news about femicides to the public with an erroneous transmission. Thus, the known effect of the mass media's display of violence on aggressive attitudes increases with the use of the wrong language and the society can be dragged into fear and anger. In fact, the murders are made ordinary due to the language used by the media and sometimes the details of the murder can be used as an 'attractive' element for the reader.

In this study, the ways in which national media organs convey the murders of women, the language used by the media, and the indicators are discussed in terms of journalism ethics. In this context, the news about 5 femicides (which took place between 2018-2021) in the media in recent years has been examined. Among the newspapers with the highest circulation of the study; The newspapers Akşam, Birgün, Cumhuriyet, Habertürk, Hürriyet, Milliyet, Star, Sözcü and Yeni Şafak were included. The murder news in the newspapers examined within the scope of the study were analyzed using content analysis and discourse analysis methods, and the compliance of the language used by the media organs with the ethical principles of journalism was investigated.

Keywords: Murder news, ethical principles, media and women, journalism and ethics.

BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ BAĞLAMINDA OSMANLI'DA RUM VE ULAH BASINI
GREEK END VLACH PRESS IN THE OTTOMAN EMPIRE IN THE CONTEXT OF FREEDOM
OF THE PRESS

Olga UNTILA KAPLAN

Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Medipol Üniversitesi İletişim Fakültesi Yeni Medya ve İletişim Bölümü,
ORCID: 0000-0003-1525-4989

ÖZET

1877 yılında yayınlanan Sıkıyönetim Kararnamesi'yle başta Türk olmayan halklar olmak üzere Osmanlı İmparatorluğu'nda yaşayan tüm halkları şiddetli bir baskı altına alınmıştır. Ülkede yeni filizlenen basın özgürlüğü kısıtlanarak, 30 yıllık bir süreyi kapsayan "İstibdat Dönemi"nde süreli yayınlara sansür uygulaması, gazetecilere ise çıkarlar sağlanma ve jurnalcılık sistemi getirilmiştir. Hâkimiyetin yıkılışına işaret eden Balkan halklarının çıkarttığı bağımsızlık savaşları ve imparatorluktaki havayı gerginleştiren "93 Harbi" olarak bilinen Osmanlı-Rus Savaşı (1877-1878)'nin sonucunu göze alan Sultan II. Abdülhamid, basın özgürlüğünün Osmanlı Devleti'nin bütünlüğü için bir tehdit olduğuna inanırken, ülkedeki halklar basını ulusal hak ve özgürlükleri savunmanın bir aracı olarak görüyorlardı. Bu halklardan biri de Romen ulusunun Güney kolu olan Ulahlardır. Kendilerine "Aromen" diyen Ulahlar, Ortodox dininin sunduğu değerler ve etkilendikleri Romencilik düşüncesi sayesinde Rum asimilasyonu tehlikesi karşısında etnik bilinci güçlendirmek amacıyla Makedonya'da gazete ve dergiler çıkarmışlardır. Osmanlı Başbakanlık Arşivleri'nde "İstibdat Dönemi"ne ait birkaç Ulah gazetesinin yayımlanmasına izin verildiğini teyit eden bazı belgeler olduğu tespit edilmiştir. Bu noktadan hareketle, Türkçe olmayan süreli yayımlar üzerinde devletin kontrol çabasını ortaya koymak ve Ulah nüfusunun yoğun olduğu bölgelerde Rum basın durumunun değerlendirilmesi önemli görülmektedir. Makedonya'daki Rum-Ulah çatışmalarının basının doğal gelişimini de etkilediğini belirtilmesi gerekmektedir. Bu çalışmada, Osmanlı'da basın özgürlüğü ile ilgili tarihsel süreci değerlendirmek ve bu sürecin Rum ve Ulah basının gelişimine etkisini irdelenmek amaçlanmıştır. Sıkıyönetim döneminde Türkçe yayımlar yasakları aşmak için Osmanlı Devleti'nin sınırları dışındaki ülkelerde bastırılırken; Rumca süreli yayımların basımı için Yunanistan, Ulahça gazete ve dergilerin basımı içinse Romanya tercih edilmiştir. Basın özgürlüğü bağlamında Osmanlı'da Rum ve Ulah topluluklarının basın hareketlerini irdeleyen mukayeseli çalışmalar henüz yapılmamıştır. Bu nedenle, konu hakkında literatür taraması yapılarak ve arşiv belgelerinden yararlanılarak bir analiz ortaya konulması hedeflenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı'da Basın Özgürlüğü, Rum Basını, Ulah Basını, Basın Sansürü, İstibdat

ABSTRACT

By the Decree of Martial Law issued in 1877, all peoples living in the Ottoman Empire, especially non-Turkish peoples, were put under severe pressure. In the “Period of autocracy”, which covers a period of 30 years, censorship was applied to periodicals and a system of providing interests to journalists and journaling was introduced by restricting the freedom of the press that had just sprouted in the country. Considering the result of the Ottoman-Russian War (1877-1878), known as the “The ‘93 war”, which strained the mood in the empire and the wars of independence waged by the Balkan peoples, which marked the collapse of the rule, Sultan II Abdulhamid decided to leave the empire. Sultan II Abdulhamid believed that freedom of the press was a threat to the integrity of the Ottoman Empire, while the peoples of the country regarded the press as a means of defending national rights and freedoms. One of these peoples is the Vlachs, the Southern branch of the Romanian nation. The Vlachs, who call themselves “Aromen”, have published newspapers and magazines in Macedonia in order to strengthen ethnic consciousness in the face of the danger of Greek assimilation due to the values offered by the Orthodox religion and the idea of Romanianism they are influenced by. It has been established that there are some documents confirming that several large-scale newspapers belonging to the “Period of autocracy” were allowed to be published in the Archives of the Ottoman Prime Minister's Office. Proceeding from this point, it is considered important to demonstrate the state's efforts to control non-Turkish periodicals and to assess the situation of the Greek press in regions with a large population of Vlachs. It should be noted that the Greek-Vlach conflicts in Macedonia also affect the natural development of the press. In this study, it is aimed to evaluate the historical process related to the freedom of the press in the Ottoman Empire and to examine the effect of this process on the development of the Greek and Vlach press. During the martial law period, Turkish publications were suppressed in countries outside the borders of the Ottoman Empire in order to circumvent the prohibitions; Greece is preferred for the publication of Greek periodicals, and Romania is preferred for the publication of Vlachs-language newspapers and magazines. Comparative studies examining the press movements of the Greek and Vlach communities in the Ottoman Empire in the context of press freedom have not yet been conducted. Therefore, it is aimed to present an analysis by conducting a literature review on the subject and using archival documents.

Keywords: Freedom of the press in the Ottoman Empire, Greek Press, Vlach Press, Press Censorship, Autocracy

**VİYOLONSEL İLE GELENEKSEL TÜRK MÜZİĞİ ESERLERİNİ İCRA ETME
SÜRECİNDE YAŞANAN SORUNLAR**
ISSUES IN THE PROCESS OF PERFORMING TRADITIONAL TURKISH MUSIC WORKS
WITH VIOLONCELLO

Dr. Öğr. Üyesi Taner TOPALOĞLU

Harran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı

ORCID: 0000-0002-2095-3672

ÖZET

Araştırmada, konuyla ilgili yapılmış olan lisansüstü tezler incelenerek elde edilen veriler doğrultusunda, geleneksel Türk müziği eserlerinin viyolonsel ile seslendirilmesinde yaşanan sorunlar eser deşifresi, eserlerin viyolonsel uyarlanması ve viyolonsel eğitimi boyutlarında değerlendirilerek, konuyla ilgili önerilerde bulunulması amaçlanmaktadır. Araştırma kapsamında öncelikle Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Dokümantasyon Merkezi'nde "viyolonsel" anahtar kelimesi ile yapılan tarama sonucunda 1992-2022 yılları arasında yapılmış 180 teze ulaşılmıştır. Ulaşılan bu tezler, viyolonsel Türk müziğinde kullanımı konu başlığına göre tasnif edilerek konuyla ilgili toplam 28 lisansüstü tez tespit edilmiş fakat bu tezlerden 1 tanesi erişime kısıtlı olduğu için toplam 27 lisansüstü teze ulaşılmıştır. Durum çalışması deseni kullanılan araştırmada veriler doküman incelemesi yöntemi ile elde edilmiş ve içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda, Türk müziği eserlerinin viyolonsel ile deşifre edilmesi sürecinde yaşanan sorunların daha çok Türk müziğinde kullanılan farklı ses sisteminden, eserlerde kullanılan aksak usullerden, eser içinde sıklıkla usullerin değişmesinden ve Türk müziğinde yazılan notaların herhangi bir çalgı veya insan ses grubu için düzenlenmemesinden kaynaklandığı tespit edilmiştir. Türk müziğinde eserlerinin viyolonsel ile icra sürecinde notaların viyolonsel teknik yapısına ve çalma kolaylığı sağlaması için viyolonsel için düzenlenmesi gerektiği, bu düzenlemelerin ise çoğunlukla karar sesi değişikliği, usul değişikliği ve tartım kalıplarında değişiklik yaparak gerçekleştiği anlaşılmıştır. Yaşanan sorunların viyolonsel eğitimi boyutunda nedenleri araştırıldığında ise çoğunlukla metot içerikli kaynak yetersizliği, repertuar seçimi ve eğitim programında yer alan eksiklikler olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, viyolonsel eğitiminde temel tekniklerin öğretimi sürecinde sadece tonal değil makamsal ses sistemine yönelik etütler içeren kaynaklarında kullanılması, makamsal ses sistemi ile düzenlenmiş başlangıç düzeyinde viyolonsel tekniklerini içeren metotlar geliştirilmesi, viyolonsel eğitiminde kullanılmak üzere öğrencilerin seviyelerine uygun repertuarın zenginleştirilmesi gibi önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Viyolonsel Eğitimi, Geleneksel Türk Müziği, Viyolonsel ile Türk Müziği İcrası

ABSTRACT

The research, in the direction of data obtained by examining the postgraduate thesis on the subject, aims to make suggestions by evaluating the problems in the process of sight-singing Turkish music works with the violoncello, the adaptation of these works, and in the field of violoncello education. In the scope of the research, as a result of the scanning made with the keyword "violoncello" in the National Thesis Documentation Center of the Council of Higher Education, 180 theses between 1992-2022 were attained. These attained theses were classified according to the topic of the use of violoncello in Turkish music and a total of 28 theses were detected. However, 27 theses were attained since 1 of them was prohibited from access. In the research in which a case study design was used, data were obtained by document review and analyzed by content analysis. As the result of the study, it has been determined that the problems in the process of sight-singing Turkish music works with violoncello mostly stem from the different sound system used in Turkish music, unsystematic methods, the frequent changes in the methods in works, and the fact that the musical notes written in Turkish music are not designed for any instrument or human voice group. It has been understood that in the process of performing Turkish music works with a violoncello, in order to provide convenience to the technical structure of the violoncello and ease of playing, the violoncello should be adjusted, and these adjustments are mostly made by changing tonic sound, method, and rhythm patterns. When the reasons for the problems

experienced in the field of violoncello education were investigated, it was concluded that the problems mostly derive from lack of method-based resources, inadequacies in repertoire selection, and education programs. According to the results of the research, suggestions were made such as using not only tonal but tonality sound systems resources in the basic technique teaching process in violoncello education, developing methods that include violoncello techniques arranged with tonality sound system, and enriching the repertoire by making it suitable for student's level to use in violoncello education.

Keywords: Violoncello education, Traditional Turkish Music, Performing Turkish Music with Violoncello

1. GİRİŞ

Viyolonsel veya diğer ismiyle çello, keman, viyola ve kontrbas ile aynı aileden gelmektedir. Şekil olarak bu enstrümanlar birbirlerine benzese de boyutları birbirinden çok farklıdır. Yaylı çalgılar ailesinin tenor bir çalgısı olan viyolonsel orkestranın önemli bir çalgısı olmasının yanında ayrıca solo bir çalgı olma özelliğine sahiptir.

Kılıç'a (2015) göre viyolonselin tarihçesi keman ve viyoladan pek farklı değildir. 16. yüzyılın başlarında ortaya çıkan ve 17. yüzyılda da topluluk çalgısı olarak kullanılan viyolonsel, daha sonra solo çalgı olarak icra edilmeye başlanmıştır. Viyolonsel büyük besteciler de özel ilgi göstermişler ve solo olarak viyolonsel için eserler bestelemişlerdir.

Viyolonsel sıcak ses tonu ve güçlü pizzicato'ları ile sevilen ve geniş repertuarı olan bir çalgıdır. Orkestra da ihtiraslı ezgileri, esrarengiz duyguları canlandırır. XVII. Yüzyıldan başlayarak viyolonselin solo repertuarı genişlemiştir. Oda müziği eserlerinde bas partisini seslendiren viyolonsel, Haydn, Mozart, Beethoven'den başlayarak günümüz bestecilerine kadar hemen hemen bütün trio, kuartet, kantat ve daha büyük oda müziği topluluklarında yer alır (Feridunoğlu, 2004, s.151)

Say'a (2002) göre orkestralarda viyolonsel grubunun öncelikli işlevi genel olarak kontrbasla birlikte bas partisini seslendirmektir. Bu tını zenginliğindeki çalgıyı yalnızca bir "bas çalgısı" olarak algılamak olanaksızdır. Temalar, eşlik figürleri, orkestraya canlılık katabilecek hızlı ve teknik güçlüklerle dolu her türlü pasaj, viyolonselin rahatlıkla gerçekleştirdiği görev alanındadır. Etkili tınısına duyulan güvenç dolayısıyla viyolonsel grubuna ana temayı duyurma görevi de verilir.

Viola da gamba olarak bilinen 15. Yüzyılda kullanılan bacak viyolası ve 17. Yüzyıllarda ünlü luthier Stradivarius tarafından son şekli verilen viyolonsel zamanla sınırlarını aşarak pek çok ülke tarafından kabul görmüş ve bu ülkelerden biriside Türkiye'dir.

Osmanlı İmparatorluğunun son dönemlerinde yapılan yenileşme hareketleri, bilim alanlarında olduğu gibi sanat dallarında da etkisini göstermiştir. Bununla birlikte yeni fikirler ve sanat akımları da ortaya çıkmaya başlamıştır. Devlet anlayışındaki yeni düzenlemeler, toplumsal anlayışa yansıdığı gibi yeni ideolojinin etkisiyle sanatsal düşünceye ve yorumlamalara da değişiklikler getirmiştir. Geleneksel Türk sanatları dışında yer alan mimarî, edebiyat ve müzik gibi sanat dalları klâsik Türk stillerinin dışına çıkıp, dönemin batı ekollerinin etkisi altına girmiş ve bu çerçevede yapıtların oluşumu gerçekleşmiştir (Karataş, 2013, s.391).

Kılıç'a (2015) göre, Osmanlı devletinde, batılılaşma hareketleri çerçevesinde Türk müziği yerini git gide batı müziğine bırakmaya başlamış, saray içerisinde olduğu gibi saray dışında da batı müziği etkisini göstermeye başlamıştır. Böylece batı menşeli yaylı çalgılar ailesi büyük bir önem kazanmıştır. Yeniçeri Ocağına bağlı olarak görev yapan mehterhâne takımlarının yerine kurulan Muzika-yı Hümayun' da batıdan getirilen müzisyenlerle askerî bandolarda ilk kez bu enstrümanlar kullanılmaya başlanmıştır. Viyolonsel de viyola ile birlikte Saray müziği içerisinde yer bulmaya başlamıştır.

19. yüzyıldan itibaren Türk müziği'nde kullanılan viyolonsel, zaman içinde Türk müziği icralarında sıkça görülmesine rağmen, Türk müziği adına kurumsal bir öğretime ancak 1976 yılında İstanbul'da açılan Devlet Türk Musikisi Konservatuvarı'nda kavuşmuştur. Ardından 1984 yılında kurulan Ege Üniversitesi Devlet Konservatuvarı'nda 1990 yılında viyolonsel eğitimi başlamıştır (Tutu, 2001, s.26).

Değirmencioğlu'na (2011) göre, viyolonsel, müzik kültürümüze girdiği 19. y.y.'dan bu güne, sözlü müzik ve saz müziği icralarında görev almış, Türk müziği icralarının daha nitelikli hale gelmesinde önemli katkıları olmuştur. Müzik kültürümüzde yaklaşık bir buçuk asırdır kullanılan bu sazın, nesilden nesile öğretimi, Türk müziği sazlarında olduğu gibi meşke dayalı öğretim yöntemi ile yapılmış, bu alanda başarılı birçok icracısı yetişmiştir. Bu icracıların her biri, icracılıklarının yanında eğitimci kimlikleriyle de Türk müziği kültürüne hizmet etmiş, sonraki kuşaklar için makamsal viyolonsel icracıları yetiştirmişlerdir.

Değirmencioğlu'nun (2006) yapmış olduğu çalışmada, Türk Müziği viyolonsel icracıları içerisinde en tanınmış olanların, Tanburi Cemil Bey, Ş. Muhiddin Targan, Mesut Cemil, İsmail Akdeniz, Hüsnü Özenen, Serdar Gökmen, Sermet Kutlu, Metin Uğur, Uğur Işık, Dilek Zertunç, Özer Arkun olduğu ifade edilmektedir.

Özgüler'e (2007) göre, Türk müziğinin bas eksikliğini dolduran bir enstrüman olan viyolonsel ile ilgili her geçen gün artmakta, günümüzde Türk müziğinin icra edildiği hemen her ortamda viyolonsel bulunmaktadır. Türkiye Radyo Televizyonunda, Kültür Bakanlığı Devlet Müzik Toplulukları, Müsiki Cemiyetlerinde ve derneklerde viyolonsel icra edilmekte, Türk müziği konservatuvarlarında viyolonsel eğitimi verilmektedir. Bu gün birkaç kişilik küçük topluluklarda bile aranan bir enstrüman olan viyolonsel, kendini Türk müziğinde de kabul ettirdiği anlaşılmaktadır. Bugünkü viyolonsel icrasına, hiç şüphesiz Cemil Bey ve Mesud Cemil'in çok büyük katkısı olmuştur. Viyolonsel icracılarına, icralarıyla birer kılavuz olmuşlardır. Onların 12 icraları ve kayıtları sayesinde, Türk müziğinde viyolonsel bir biçim kazanmıştır.

Kökene Avrupa'ya dayanan viyolonsel, zamanda içinde Türkiye'de geleneksel müzik kültürü içinde sıklıkla kullanılmaya başlansa da geleneksel Türk müziğinde tonal müzik sisteminden farklı olarak mikrotonal ses sisteminin kullanılması ve herhangi bir çalgı veya insan ses grubuna ait notasyon oluşturulmadan tek tip notasyon kullanılması, viyolonsel icrasında bazı problemlerin yaşanmasına neden olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda araştırma, viyolonsel ile geleneksel Türk müziği icra sürecinin mevcut durumun ortaya konması, viyolonsel Türk müziğinde daha verimli kullanılmasına ışık tutacak tespitler ve öneriler sunması bakımından önem arz etmektedir.

2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Türk müziğinde viyolonsel kullanımına ilişkin yapılmış olan lisansüstü tezler incelenerek elde edilen veriler doğrultusunda, geleneksel Türk müziği eserlerinin viyolonsel ile seslendirilmesinde yaşanan sorunların eser deşifresi, eserlerin viyolonsel uyarlanması ve viyolonsel eğitimi boyutlarında değerlendirilmesi ve konuyla ilgili önerilerde bulunulması amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda şu sorulara yanıt aranacaktır:

1. Türk müziği eserlerinin viyolonsel ile deşifre edilmesi sürecinde yaşanan sorunlar nelerdir?
2. Türk müziği eserlerinin viyolonsel uyarlanması durumu nasıldır?
3. Türk müziği eserlerinin viyolonsel ile seslendirmesinde yaşanan sorunların viyolonsel eğitimi boyutu açısından nedenleri nelerdir?

3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Creswell'e (2017) göre durum çalışması, başta değerlendirme süreci olmak üzere, bir durumun veya olayın derinlemesine analiz edildiği bir yöntemdir. Aynı zamanda durum çalışmalarında sıklıkla kullanılan doküman analizi tekniği, araştırılan konu ile ilgili kayıt ve belgelerin sistematik bir şekilde incelenmesi amacı için kullanılan bir tekniktir.

3.1. Çalışma Grubu

Araştırmada, Yüksek Öğretim Kurumu Ulusal Tez Merkezinde viyolonsel Türk müziğinde kullanımı konusunda yapılmış olan 28 tane lisansüstü tez olduğu tespit edilmiştir. Bu tezlerden 1 tanesi ulaşılabilir olmadığı için bu araştırma 27 tez ile gerçekleştirilmiştir. Ulaşılan tezlere yönelik bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Lisansüstü Tezlerin Betimleyici Özelliklerine İlişkin Tablo

Sayı	Tez No	Yazar ve Tez Adı	
1	693036	(Kayaarslan, 2021)	Hacı Taşan türkülerinin viyolonsel ile çalımına yönelik eğitim materyallerinin hazırlanması
2	657198	(Kıraç Sabzehzar, 2020)	Klasik müzikte halk müziği unsurları ışığında Sulkhan Tsintsadze'nin 'Viyolonsel ve Piyano için Halk Temaları Üzerine Beş Parça' eserinin incelenmesi
3	655860	(Önder, 2020)	Müzik eğitimi anabilim dallarındaki viyolonsel eğitiminde hicaz saz semâilerinin kullanımına yönelik bir model önerisi
4	333892	Önder, 2012)	Zeybek müziklerinin viyolonsel eğitiminde kullanılabilirliği ve viyolonsel eğitimine uyarlanması
5	635992	(Çınardal, 2020)	Viyolonsel öğretiminde kullanılan yay tekniklerinin Türk müziğine uyarlanması ve değerlendirilmesi
6	552128	(İşler, 2019)	Kütahya türkülerinin viyolonsel eğitiminde kullanılması üzerine bir çalışma
7	646858	(Kaş, 2019)	Viyolonsel eğitiminde kullanılmak üzere tasarlanan sekiz makamsal etüt çalışması
8	584133	(Sulukaya, 2019)	Türk müziği viyolonsel eğitiminde başlangıç seviyesinde karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri
9	546778	(Topaloğlu, 2019)	Viyolonsel eğitiminde aksak usüllü eserlerin seslendirilmesine yönelik uygulamaların öğrenci performansına etkisi
10	555353	(Koğa Demirbacak, 2019)	Viyolonsel eğitiminin başlangıç aşamasında tekerlemelerin ve Türk çocuk şarkılarının kullanımına yönelik eğitimci görüşleri
11	587807	(Andaç, 2019)	Türk müziği makamlarının viyolonsel tuşesi üzerinde konumlandırılmasına ilişkin şematik bir yaklaşım
12	552057	(Akpara, 2019)	Türk müziği eğitimi verilen konservatuvarlarda viyolonsel eğitim-öğretiminin yeri, önemi ve kullanım durumu
13	488568	(Akdağoğlu, 2018)	Türk ve batı müziği'nde viyolonsel icrası
14	510239	(İlgar, 2018)	Türk müziği viyolonsel icracılığında Mes'ud Cemil
15	527553	(Eroğlu, 2018)	Kangal ve yöresi türkülerinin viyolonsel eğitiminde kullanılmasına ilişkin bir çalışma
16	460436	(Çetik, 2017)	Viyolonsel'in Türk müziğindeki gelişim sürecinin incelenmesi
17	487359	(Özer, 2017)	Eğitim fakültesi güzel sanatlar eğitimi bölümü müzik eğitimi ana bilim dalı öğretim programında uygulanan viyolonsel eğitiminde Türk eserlerinin yerinin ve gerekliliğinin değerlendirilmesi

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

18	422559	(Karaca, 2016)	Türk müziği'nde 15. yy.'da kullanılan makamlardan oluşturulan Seyr-i Nâtik örneğinin viyolonsel öğretiminde kullanılabilirliğinin değerlendirilmesi.
19	436988	(Hatipoğlu, 2016)	Tanburi Cemil Bey viyolonsel taksimlerinde zaman
20	397671	(Kılıç, 2015)	Türk müziği viyolonsel icracıları ve icra tekniklerine yönelik bir inceleme
21	366381	(Lehimler, 2014)	Geleneksel Türk müziğine dayalı viyolonsel öğretimine yönelik bir model önerisi ve uygulamadaki görünümü (Hüseyni makamı örneği)
22	277610	(Değirmencioğlu, 2011)	Makamsal viyolonsel öğretim yöntemine sistematik bir yaklaşım
23	249967	(Kaya, 2010)	Müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda makamsal etüt ve egzersizlerle viyolonsel eğitiminin uygulanabilirliği
24	264420	(Öztürk, 2009)	Türk makam müziğinde viyolonsel: Erken dönem kayıtları üzerine bir analiz
25	207481	(Özgüler, 2007)	Türk müziğinde viyolonsel
26	186264	(Değirmencioğlu, 2006)	Geleneksel Türk sanat müziği viyolonsel öğretim ve icra yöntemleri üzerine bir araştırma
27	108573	(Tutu, 2001)	Türk müziğinde viyolonsel eğitimi

Tablo 1 incelendiğinde, viyolonsel in Türk müziğinde kullanımına yönelik toplam 27 tez olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 2. Yıllara Göre Lisansüstü Program Türlerine İlişkin Tablo

Yıl	Yüksek Lisans	Doktora	Sanatta Yeterlilik
2015	1		
2014		1	
2011		1	
2010		1	
2009		1	
2007	1		
2006	1		
2001	1		
2016	1	1	
2017	2		
2018	2	1	
2019	6	1	
2012	1		
2020		2	1
2021	1		
Toplam	17	9	1

Tablo 2 incelendiğinde, viyolonsel in Türk müziğinde kullanımına yönelik toplam 17 tane yüksek lisans tezi, 9 tane doktora tezi ve 1 tane sanatta yeterlilik çalışması olduğu görülmektedir. Konuyla ilgili lisansüstü çalışmaların çoğunlukla 2018 ve 2019 yıllarında yapıldığı anlaşılmaktadır.

3.2. Veri Toplama Teknikleri

Çalışmada veriler doküman incelemesi yöntemi ile toplanmıştır. Öncelikle Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Dokümantasyon Merkezi'nde viyolonsel anahtar kelimesi ile yapılan tarama sonucunda 1992-2022 tarihleri arasında yapılmış toplam 180 lisansüstü çalışmaya ulaşılmıştır. Ulaşılan bu tezler konu olarak incelenmiş ve viyolonsel Türk müziğinde kullanımına ilişkin toplam 28 teze ulaşılmıştır. Bu tezlerden 1 tanesi erişime kısıtlı olduğu için toplamda 27 lisansüstü teze ulaşılmıştır.

3.3. Veri Analizi

Araştırmada, viyolonsel Türk müziğinde kullanımına konulu tezler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. İçerik analizine başlanmadan önce konuyla ilgili araştırmacı tarafından literatür taraması yapılarak benzer konulu çalışmaların veri toplama ve analiz yöntemlerinin incelenmesi sonucunda “içerik analizi formu” geliştirilmiştir. Form ile edilen veriler tablolar halinde sunulmuştur. Aynı zamanda verilerin frekans ve yüzde hesaplamaları yapılarak değerlendirmelerde bulunulmuştur.

4. BULGULAR

Bu bölümde elde edilen veriler araştırma soruları doğrultusunda analiz edilmiş ve veriler tablolar halinde sunularak değerlendirmelerde bulunulmuştur.

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Çalışma grubunda yer alan tezler “Türk müziği eserlerinin viyolonsel ile deşifre edilmesi sürecinde yaşanan sorunlar nelerdir? Sorusu doğrultusunda analiz edilmiş ve elde edilen veriler Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Türk Müziği Eserlerinin Viyolonsel ile Deşifre Edilmesi Sürecinde Yaşanan Sorunlara İlişkin Veriler Tablosu

Alt Tema	Kodlar	Tez Sayı	f	%
Ses sistemi	1-Batı müziği ve Türk müziği ses sisteminin farklı oluşu	T.13, T.17, T.18, T.20, T.21, T.4, T.25	7	26
Usul	1-Aksak usuller 2-Eser içinde sık usul değişikliği	T.3, T.4, T.6, T.9, T.12, T.17	6	22
Hazırbulunuşluk (Seviye)	1-Artık aralıkların olduğu hicaz gibi aralıklara hazırlıksız olmak 2- Bazı Türk müziği formalarını tanımama 3-Teorik bilgi yetersizliği 4-Seviye olarak üst düzeyde olması	T.3, T.4, T.8, T.12, T.9,T.17	6	22
Notasyon	1-Türk müziğinde notaların herhangi çalgı veya insan ses grubu için düzenlenmemesi tek tip notasyon 2-Çalgı tekniklerine göre Türk müziği notalarının düzenlenmemesi	T.13, T.17, T.18, T.20, T.26	5	19
Tartım	1-Küçük nota değerleri 2-Zor tartım kalıpları	T.6, T.9, T.12	3	11
Teknik	1-Makamsal dizilerde pozisyon geçiş zorluğu	T.9, T.12	2	7

Tablo 3 incelendiğinde, Türk müziği eserlerinin viyolonsel ile deşifre edilmesi sürecinde yaşanan sorunların çoğunlukla %26 oranla batı müziği ve Türk müziği ses sisteminin farklı oluşundan dolayı “ses sistemi” kaynaklı olduğu görülmektedir. %22 oranla aksak usuller ve eser içinde sıklıkla usul değişikliğinden dolayı “usul” ve %22 oranla hicaz artık aralığından, bazı Türk müziği formlarını tanımamaktan, teorik bilgi yetersizliğinden ve üst seviyede eserlerden dolayı “hazırbuluşluk (seviye)” kaynaklı sorunlar yaşandığı anlaşılmaktadır. %19 oranla Türk müziğinde notaların herhangi çalgı veya insan ses grubu için düzenlenmemesi tek tip notasyon kullanılması ve Çalgı tekniklerine göre Türk müziği notalarının düzenlenmemesinden “notasyondan” kaynaklı sorunlar olduğu görülmektedir. Aynı zamanda %11 oranla küçük nota değerleri ve zor tartım kalıplarından “tartım” ve %7 oranla makamsal dizilerde pozisyon geçiş zorluğu konularından “teknik” sorunlar yaşandığı anlaşılmaktadır.

4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Çalışma grubunda yer alan tezler “Türk müziği eserlerinin viyolonsele uyarlanması durumu nasıldır? Sorusu doğrultusunda analiz edilmiş ve elde edilen veriler Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4. Türk Müziği Eserlerinin Viyolonsele Uyarlanması Durumuna İlişkin Veriler Tablosu

Alt Tema	Kodlar	Tez Sayı	f	%
Karar Sesi Değişikliği	1-İcrayı kolaylaştırmak için 2-Eserin daha parlak tonda seslendirilmesi için	T.1, T.4, T.9, T.26	4	15
Tartım Kalıplarında Değişiklik	1-Tartım kalıplarının okuma güçlüğü 2- Viyolonsele teknik yapısına göre düzenleme	T.1, T.9, T.15, T.26	4	15
Usul Değişikliği	1- Eser deşifresini kolaylaştırmak için 2- Aksak semai gibi bazı usüllere yabancı olmak	T.1, T.9	2	7

Tablo 4 incelendiğinde, Türk müziği eserlerinin viyolonsele uyarlanması sürecinde çoğunlukla %15 oranla icrayı kolaylaştırması ve eserin daha parlak bir tonda seslendirilmesi için eserlerde “karar sesi değişikliği” yapılmasının gerektiği görülmektedir. %15 oranla tartım kalıplarının okuma güçlüğünden dolayı ve viyolonsele teknik yapısına göre düzenlemesi gerektiğinden eserlerin “tartım kalıplarında değişiklik” yapılması gerektiği anlaşılmaktadır. Aynı zamanda %7 oranla eser deşifresini kolaylaştırmak ve aksak usullere yabancı olmaktan kaynaklı eserlerde “usul değişikliği” yapılması gerektiği görülmektedir.

4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Çalışma grubunda yer alan tezler “Türk müziği eserlerinin viyolonsel ile seslendirmesinde yaşanan sorunların viyolonsel eğitimi boyutu açısından nedenleri nelerdir? Sorusu doğrultusunda analiz edilmiş ve elde edilen veriler Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5. Türk Müziği Eserlerinin Viyolonsel ile Seslendirmesinde Yaşanan Sorunların Viyolonsel Eğitimi Boyutu Açısından Nedenlerine İlişkin Veriler

Alt Tema	Kodlar	Tez Sayı	f	%
Metodoloji	1-Kaynak Yetersizliği 2-Sağ el ve Sol El teknikleri için metotlar yetersiz 3- Makamsal Sistemde Etüt ve Egzersiz Eksikliği	T.3, T.4, T.5, T.6, T.7, T.8, T.9, T.12, T.13, T.15, T.18, T.20, T.21, T.22, T.23, T.26	16	59

	4-Çoğunlukla Batı Müziği Metotlarının Kullanımı 5-Görsel ve İşitsel Kaynak Eksikliği			
Repertuar	1-Kullanılan Repertuarın Sınırlı olması 2- Viyolonsel Teknik Yapısına Uygun Repertuar Seçilmemesi 3-Öğrenci Seviyesine Uygun Repertuar Eksikliği	T.2, T.4, T.5, T.9, T.12, T.15, T.18, T.21, T.26,	9	33
Eğitim Programı	1-Teorik bilgilerin viyolonsel ile kalıcı hale getirilmemesi 2-Makamsal dizilere yeterince yer verilmemesi 3- Türk müziği formlarına yeterince yer verilmemesi 4- Temel viyolonsel eğitiminde sadece batı müziği kaynaklarının kullanılması	T.5, T.9, T.12, T.11, T.15, T.27	6	22
Öğretim Yöntemi	1-Kolaydan zora bir öğretim yöntemi benimsenmemesi	T.9- T.11	2	7
Ses Sistemi	1- Mikrotonal ses sistemine ilişkin icra teknikleri eğitiminin yeteri ölçüde verilmemesi. 2- Batı müziği ses sistemi ile Türk müziği ses sistemlerinin viyolonsel icrasında farklılık göstermesi	T.7- T.21	2	7

Tablo 5 incelendiğinde, Türk müziği eserlerinin viyolonsel ile seslendirmesinde yaşanan sorunların viyolonsel eğitimi boyutu açısından nedenlerinin çoğunlukla %59 oranla makamsal egzersiz kaynaklarının yetersizliği, çoğunlukla batı kaynaklı metotların kullanılması ve görsel işitsel kaynakların yetersiz oluşu gibi “Metodoloji” sorunlarının olduğu anlaşılmaktadır. %33 oranla repertuarın sınırlı olması, viyolonsel teknik yapısına uygun repertuar seçilmemesi, öğrenci seviyesine uygun repertuar eksikliği ile “repertuar” konularında sorunlar olduğu görülmektedir. %22 oranla teorik bilgilerin viyolonsel ile kalıcı hale getirilmemesi, makamsal dizilerine yeterince yer verilmemesi, Türk müziği formlarına yeterince yer verilmemesi ve temel viyolonsel eğitiminde sadece batı müziği kaynaklarının kullanılması gibi “eğitim programı” sorunlarının olduğu anlaşılmaktadır. %7 oranla kolaydan zora bir öğretim yöntemi benimsenmemesi ve yine %7 oranla mikrotonal ses sistemine ilişkin icra teknikleri eğitiminin yeteri ölçüde verilmemesi ve batı müziği ses sistemi ile Türk müziği ses sistemlerinin viyolonsel icrasında farklılık göstermesinden kaynaklı sorunlar yaşandığı anlaşılmaktadır.

5.SONUÇLAR

Türk müziği eserlerinin viyolonsel ile deşifre edilmesi sürecinde çoğunlukla batı müziği ve Türk müziği ses sistemlerinin farklı oluşundan dolayı zorluklar yaşanmaktadır. Aynı zamanda aksak usulde eserler, içinde sıklıkla usul değişikliği olan eserler ve seviye olarak üst düzey eserler deşifre sürecini oldukça zorlaştırmaktadır.

Türk müziği eserlerinin viyolonsel uyarlanması sürecinde çoğunlukla icrayı kolaylaştırması ve eserin daha parlak bir tonda seslendirilmesi için eserlerde “karar sesi değişikliği” yapılmasının gerektiği görülmektedir. Tartım kalıplarının okuma güçlüğünden dolayı ve viyolonsel teknik yapısına göre

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

düzenlemesi gerektiğinden eserlerin “tartım kalıplarında değişiklik” yapılması gerektiği ve aynı zamanda eser deşifresini kolaylaştırmak, aksak usullere yabancı olmaktan kaynaklı eserlerde “usul değişikliği” yapılması gerektiği tespit edilmiştir.

Türk müziği eserlerinin viyolonsel ile seslendirmesinde yaşanan sorunların viyolonsel eğitimi boyutu açısından nedenlerinin incelendiğinde, çoğunlukla makamsal egzersiz kaynaklarının yetersizliği, batı kaynaklı metotların kullanılması ve görsel işitsel kaynakların yetersiz oluşu gibi eğitim programında kullanılabilecek “metodolojik” sorunlarının olduğu anlaşılmaktadır. Eğitim programında uygulanılabilecek repertuarın sınırlı olması, viyolonsel teknik yapısına uygun repertuar seçilmemesi, öğrenci seviyesine uygun repertuar eksikliği önemli bir sorun olarak tespit edilmiştir. Teorik bilgilerin viyolonsel ile kalıcı hale getirilmemesi, makamsal dizilerine yeterince yer verilmemesi, Türk müziği formlarına yeterince yer verilmemesi ve temel viyolonsel eğitiminde sadece batı müziği kaynaklarının kullanılması gibi “eğitim programı” sorunlarının viyolonsel icrasında viyolonsel eğitimi boyutunda önemli bir etken olduğu anlaşılmaktadır. Aynı zamanda kolaydan zora bir öğretim yöntemi benimsenmemesi mikrotonal ses sistemine ilişkin icra teknikleri eğitiminin yeteri ölçüde verilmemesi ve batı müziği ses sistemi ile Türk müziği ses sistemlerinin viyolonsel icrasında farklılık göstermesinden kaynaklı sorunlar olduğu sonuçlarına varılmıştır.

6.ÖNERİLER

Viyolonsel eğitiminde temel tekniklerin öğretilmesi sürecinde sadece tonal değil makamsal ses sistemi ile düzenlenmiş başlangıç düzeyinde viyolonsel tekniklerini içeren metotlar kullanılması,

Viyolonsel eğitiminde kullanılmak üzere öğrencilerin seviyelerine uygun Türk müziği repertuarın zenginleştirilmesi,

Viyolonsel eğitiminde kullanılmak üzere görsel işitsel kaynakların sayılarının artırılmasına yönelik çalışmaların yapılması,

Türk müziği repertuarında yer alan saz eserleri viyolonsel teknik yapısına göre tekrar düzenlenerek repertuvara kazandırılması,

Viyolonsel eğitim programlarında yer alan Türk müziği form çeşitliliğinin artırılması,

Türk müziği konusunda verilen teorik bilgilerin öğrenciler tarafından viyolonsel ile uygulamalı bir şekilde verilmesi yöntemi ile daha kalıcı öğrenme sağlanması,

Viyolonsel eğitiminde kolaydan zora bir öğretim yöntemi benimsenmesi,

Türk müziğinde kullanılan tek tip nota sistemi, çalgıların teknik özelliklerine göre tekrar değerlendirilerek geliştirilmesi konusunda bilimsel çalışmalar yapılması,

Viyolonsel için başlangıç, orta ve ileri seviyelerde makamsal metotların oluşturulması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

1. Akdağoğlu, T. (2018), “Türk ve Batı Müziğinde Viyolonsel İcrası”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Fırat Üniversitesi, Elazığ.
2. Akpara, K. (2019), “Türk Müziği Eğitimi Verilen Konservatuvarlarda Viyolonsel Eğitim Öğretiminin Yeri, Önemi ve Kullanım Durumu”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Selçuk Üniversitesi, Konya.
3. Andaç, H. M. (2019), “Türk Müziği Makamlarının Viyolonsel Tuşesi Üzerinde Konumlandırılmasına İlişkin Şematik Bir Yaklaşım”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Erciyes Üniversitesi, Kayseri.

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

4. Creswell, J.W. (2017), “Araştırma deseni: Nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları”, Çev: Demir, S. B., Eğiten Kitap, Ankara.
5. Çetik, Ö. (2017), “Viyolonselın Türk Müziğindeki Gelişim Sürecinin İncelenmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Haliç Üniversitesi, İstanbul.
6. Çınardal, L. (2020), Viyolonsel Öğretiminde Kullanılan Yay Tekniklerinin Türk Müziğine Uyarlanması ve Değerlendirilmesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gazi Üniversitesi, Ankara.
7. Değirmencioğlu, L. (2011), “Makamsal Viyolonsel Öğretim Yöntemine Sistematik Bir Yaklaşım”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İnönü Üniversitesi, Malatya.
8. Değirmencioğlu, L. (2006), “Geleneksel Türk Sanat Müziği Viyolonsel Öğretim ve İcra Yöntemleri Üzerine Bir Araştırma”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erciyes Üniversitesi, Kayseri.
9. Eroğlu, Ö. (2018), “Kangal ve Yöresi Türkülerinin Viyolonsel Eğitiminde Kullanılmasına İlişkin Bir Çalışma”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gazi Üniversitesi, Ankara.
10. Feridunoğlu, L. (2004), “Müziğe Giden Yol Geç Müzisyenin El Kitabı”, İnkılâp Kitabevi, İstanbul.
11. Hatipoğlu, Z. A. (2016), “Tanburi Cemil Bey Viyolonsel Taksimlerinde Zaman”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul.
12. İlgar, K. (2018), “Türk Müziği Viyolonsel İcraçılığında Mes’ud Cemil”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Gazi Üniversitesi, Ankara.
13. İşler, Ş. (2019), “Kütahya Türkülerinin Viyolonsel Eğitiminde Kullanılması Üzerine Bir Çalışma”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gazi Üniversitesi, Ankara.
14. Karaca, T. (2016), “Türk Müziği’nde 15. YY.’da Kullanılan Makamlardan Oluşturulan Seyr-İ Nâtik Örneğinin Viyolonsel Öğretiminde Kullanılabilirliğinin Değerlendirilmesi”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Gazi Üniversitesi, Ankara.
15. Karataş, Ö. S. (2013), “Tanzimat Dönemindeki Batılılaşma İdeolojisinin Oluşturduğu Kültürel Değişim Karşısında Klasik Türk Müsiki’sinin Durumu” A. Akat & Ö.D. Varlı & F.M.E.Küçükaksoy (Haz.), KTÜ 1. Uluslararası Müzik ve Araştırmaları Sempozyumu "Müzik ve Kültürel Doku" 2013-Trabzon: KTÜ Bildiriler, 376-393.
16. Kaş, M. (2019), “Viyolonsel Eğitiminde Kullanılmak Üzere Tasarlanan Sekiz Makamsal Etüt Çalışması”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul Okan Üniversitesi, İstanbul.
17. Kaya, E. E. (2010), “Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlarda Makamsal Etüd ve Egzersizlerle Viyolonsel Eğitiminin Uygulanabilirliği”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Selçuk Üniversitesi, Konya.
18. Kayaarslan B. (2021), “Hacı Taşan Türkülerinin Viyolonsel ile Çalışımına Yönelik Eğitim Materyallerinin Hazırlanması”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale Üniversitesi, Kırıkkale.
19. Kılıç, A. (2015), “Türk Müziği Viyolonsel İcraçıları ve İcra Tekniklerine Yönelik Bir İnceleme”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
20. Kırarç Sabzehzar, D. (2020), “Klasik Müzikte Halk Müziği Unsurları Işığında Sulkhan Tsintsadze’nin “Viyolonsel ve Piyano İçin Halk Temaları Üzerine Beş Parça” Eserinin İncelenmesi”, Sanatta yeterlilik Tezi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

21. Koğa Demirbacak, N. (2019), “Viyolonsel Eğitiminin Başlangıç Aşamasında Tekerlemelerin Ve Türk Çocuk Şarkılarının Kullanımına Yönelik Eğitimci Görüşleri”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
22. Lehimler, E. (2014), “Geleneksel Türk Müziğine Dayalı Viyolonsel Öğretimine Yönelik Bir Model Önerisi ve Uygulamadaki Görünümü (Hüseyni Makamı Örneği)”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gazi Üniversitesi, Ankara.
23. Önder O. (2020), “Müzik Eğitimi Anabilim Dallarındaki Viyolonsel Eğitiminde Hicaz Saz Semâilerinin Kullanımına Yönelik Bir Model Önerisi”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur.
24. Önder, O. (2012), “Zeybek Müziklerinin Viyolonsel Eğitiminde Kullanılabilirliği ve Viyolonsel Eğitime Uyarlanması”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Uludağ Üniversitesi, Bursa.
25. Özer, S. (2017), “Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Öğretim Programında Uygulanan Viyolonsel Eğitiminde Türk Eserlerinin Yerinin ve Gerekliliğinin Değerlendirilmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Uludağ Üniversitesi, Bursa.
26. Özgen Öztürk, Y. (2009), “Türk Makam Müziğinde Viyolonsel: Erken Dönem Kayıtları Üzerine Bir Analiz”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul.
27. Özgüler, Ö. (2007), “Türk Müziğinde Viyolonsel”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Haliç Üniversitesi, İstanbul.
28. Say, A. (2002), “Müzik Sözlüğü”, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara.
29. Sulukaya, V. (2019), “Türk Müziği Viyolonsel Eğitiminde Başlangıç Seviyesinde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van.
30. Topaloğlu, T. (2019), “Viyolonsel Eğitiminde Aksak Usûllü Eserlerin Seslendirilmesine Yönelik Uygulamaların Öğrenci Performansına Etkisi”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gazi Üniversitesi, Ankara.
31. Tutu, S. B. (2001), “Türk Müziğinde Viyolonsel Eğitimi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Ege Üniversitesi, İzmir.

VICTORY SYMPHONY IN THE WORKS OF AZERBAIJANI PAINTERS

AZƏRBAYCAN RƏSSAMLARININ YARADICILIĞINDA ZƏFƏR SİMFONİYASI

Emil Raul oğlu Ağayev

Teacher of the subject combination commission "Art and physical education" of the Azerbaijan State Pedagogical College under the Azerbaijan State Pedagogical University

ORCID: 0000-0001-9354-0839

ÖZET

Tarixin bütün mərhələlərinə diqqət yetirək xalqların öz ərazi bütövlüyü uğrunda apardığı mübarizələr mühüm yer tutur. Azərbaycan xalqı da daima xarici işğalçılara qarşı mübarizə apararaq, öz qəhrəmanlığından dünyaya səs salmışdır. 90-cı illərdə müstəqilliyini yenidən qazandıqdan sonra ölkə yeni bir təhlükə ilə üz-üzə qaldı. Zəngin sərvəti, mədəni tarixi ilə seçilən Qarabağ ermənistan tərəfindən işğal edildi. 2020-ci il 27 sentyabr tarixində ermənistanın növbəti dəfə atəşkəsi pozması nəticəsində Azərbaycan ordusu öz torpaqlarını azad etmək üçün əks hücumə keçdi. 44 gün ərzində kənd, qəsəbə, şəhərləri azad edən ordumuz Şuşada üçrəngli bayrağımızı ucaldaraq Zəfər qazandı. Qarabağda qazanılan Zəfər təsviri sənətimizdə rəssamlarımız üçün ilham mənbəyi oldu. Bu məqalədə Azad Əliyev "Şuşa fətləri", Səxavət Məmmədov "Şənlik", Səmədaga Cəfərov "Qarabağdan gələn var", Adil Şixəliyev "Şuşa", Fərid Mirzəyev "Şuşa", "Cıdır düzü", "Ağdam", Taleh Mirkazım "Kəlbəcər", Tatyana Ağababəyeva "Xarıbülbul" əsərləri sənətşünaslıq kontekstində təhlil edilmişdir.

Açar sözlər: Azərbaycan, Qarabağ, Şuşa, Zəfər, simfoniya, təsviri sənət

ABSTRACT

If we pay attention to all stages of history, the struggle of nations for their territorial integrity is important. The people of Azerbaijan have always fought against foreign aggressors and made a name for themselves in the world. After regaining its independence in the 1990s, the country faced a new threat. Karabakh, distinguished by its rich wealth and cultural history, was occupied by Armenia. As a result of another ceasefire violation by Armenia on September 27, 2020, the Azerbaijani army launched a counterattack to liberate its lands. Our army, which liberated villages, settlements and cities in 44 days, won the victory by raising our tricolor flag in Shusha. Victory in Karabakh became a source of inspiration for our artists in our fine arts. In this article Azad Aliyev "Conquerors of Shusha", Sakhavat Mammadov "Festival", Samedaga Jafarov "There is someone from Karabakh", Adil Shikhaliyev "Shusha", Farid Mirzayev "Shusha", "Cıdır plain", "Aghdam", Taleh Mirkazim "Kalbajar", Tatyana Agababayeva's works "Kharibulbul" were analyzed in the context of art criticism.

Keywords: Azerbaijan, Karabakh, Shusha, Victory, symphony, fine arts

DEVELOPMENT OF MULTICULTURAL EDUCATION IN AZERBAIJAN

FEATURES

Cəmilə QULIYEVA

Baku State University, master student of the Faculty of International Relations and Economics

ABSTRACT

Programs and textbooks, teaching and methodological aids, recommendations, etc. for the effective organization of the teaching of languages of minorities and ethnic groups. preparation and publication are in constant focus. Multiculturalism means "many cultures" in English. Azerbaijan has been known for centuries as a place where different civilizations meet, where the environment of national and cultural diversity is formed, where people of different nations and religions live in peace, tranquility, mutual understanding and dialogue. Multiculturalism and tolerance have historically been a way of life for Azerbaijanis, and today they have become a way of life for every citizen of the Azerbaijani state, regardless of their national identity, language or religion. The rich multicultural past of the Azerbaijani people lives not only in the tolerant way of life of our people today, but also in the literary-artistic, scientific-philosophical, political-legal sources and documents created by them.

In modern times, it is important to study the real situation in order to manage the quality of education, monitor and forecast the dynamics of development. In this case, assessment is considered an important pedagogical tool. Assessment creates objective conditions to improve the educational process, to increase the effectiveness of the learning process, to determine what students have mastered, what skills they have and what qualitative changes have taken place in them. The activities carried out in this direction in our country are aimed at preserving, developing and harmonizing the cultural diversity of representatives of different religions and nations around the world.

Undoubtedly, Azerbaijan, as a country that has been contributing to the development of multicultural values for more than a century, will spare no effort to maintain peace, stability and sustainable development, not only in the South Caucasus but in the world as a whole. Today, there are new realities in the culture of Azerbaijan, in the education system of Azerbaijan. The post-war period is especially important for the restoration of socio-political, cultural, educational and economic ties in the region, and this process today requires a more multicultural approach.

Keywords: multikulturalism, education, multikultural education

**INTERNATIONAL COOPERATION AND HIGHER EDUCATION IN AZERBAIJAN
MODERN TRENDS OF INTERNATIONALIZATION**

phd A.T. Garayeva^{1,2}

¹Baku State University

²Azerbaijan State Pedagogical University

ABSTRACT

The process of globalization creates a need for a new level of professionals. Globalization, integration and internationalization of education are the characteristic world trends of recent decades. At present, the solution to this problem is associated with the internationalization of education and is developing rapidly among higher education institutions around the world.

The main component of the internationalization process is academic mobility, the participation of students, teachers and pedagogical staff in exchange and internship programs abroad, international research projects, as well as the development of joint curricula, intensive courses for foreigners, summer and winter schools, etc. The main forms and directions of international cooperation of higher education institutions of different countries are similar, but foreign experience can be useful for Azerbaijani higher education institutions. Internationalization is one of the key components in ensuring the competitiveness of modern higher education institutions. The importance and role of internationalization is growing rapidly, and the implementation of relevant strategies and transformations requires more professionalism from higher education staff and managers.

One of the main priorities of Azerbaijan's education policy is to turn the country's universities into a brand, an educational center for the entire region. At the same time, due to the rapidly changing educational paradigms, it is important to constantly study international experience. At the same time, it is necessary to develop a national strategy for the internationalization of higher education in order to form new directions of international development of higher education institutions.

Keywords: internationalization of higher education; International cooperation; university development strategy; academic mobility, development of corporate governance standards.

TRADITIONS OF MULTICULTURALISM IN THE PARLIAMENT OF THE AZERBAIJAN DEMOCRATIC REPUBLIC

Aygün İSMAYILOVA

¹Baku State University, PhD student of the Faculty of History. Baku, Azerbaijan

¹ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4507-994X>

GOOGLE SCHOLAR: <https://scholar.google.com/citations?user=W6zITHUAAA&hl=en>

ABSTRACT

Azerbaijan Democratic Republic is one of the first democratic states of the East and the world. The ADR, which existed in 1918-1920, remained committed to democratic principles for 23 months of its activity. One of the successful measures carried out by the ADR and the most important was the establishment of the parliament. The ADR Parliament was built in difficult historical and political conditions. Nevertheless, he made decisions covering important issues, ensuring the rights and freedoms of all his citizens. Thinker with high intellect, our founders of the Republic demonstrated political maturity and managed to apply and preserve democratic traditions.

120 representatives of the ADR parliament recognized the right of all nations living in its territory to be represented here. on December 7, 1918, The ADR parliament held its first meeting in the building of H.Z. Tagiyev's girls' school. Although 120 members of parliament were expected to attend, it began its work with 96 members. The new parliament was to have one representative for every 24,000 people in the country. However, national minorities of less than 24,000 were also represented in the Republican Parliament. As a result, among the 120 deputies, 80 seats were given to Muslims, 21 to Armenians, 10 to Russians, and representatives of other peoples living in Azerbaijan were also represented in Parliament. Along with Russian, Armenian and Georgian people, representatives of minority nationalities - Polish, German, Jewish and Ukrainian-participated in the Parliament of the Republic. Representatives of national minorities – Polish Stanislav Vonsovich, Ukrainian Vasim Kuzhim, German Laurence Yakovlev Kun and Jewish Moisey Gukhman-United in the parliament in the national minority faction.

Keywords: Azerbaijan Democratic Republic, parliament, democracy, national minorities, factions, multiculturalism.

MEDIA MESSAGE ABOUT THE HAZARDS OF ALCOHOLIC BEVERAGES IN THE VIETNAMESE MEDIA

M.A Hong Thuy VU

Vietnam Law Newspaper, Ministry of Justice, Vietnam

ABSTRACT

According to the World Health Organization (WHO), alcohol and beer use is the cause of more than 30 diseases and constitutive cause of nearly 200 other diseases, ranking third among the causes of premature death and disability in the world. Alcohol and beer products are also part of the causes of many other serious socio-economic problems such as: personal violence, family violence, social disorder, crime, social division, poverty and economic burden on individuals, families and the whole society in relation to health care costs, reduced or lost productivity, and other social consequences.

Besides the benefits brought by alcohol and beer such as budget revenue, employment, alcohol use in Vietnam is at an alarming rate, causing harms to health and many social problems other serious associations. How does the Vietnamese press perceive this issue and what messages do they have when communicating about the harmful effects of alcohol. This paper will study and analyze related issues in depth.

Keywords: Harm of alcohol, Vietnamese media, media messages.

CONTENT:

I. INTRODUCTION:

Vietnam is one of the countries with the highest percentage of alcohol and beer users in the world. As the result, the harmful effects of alcohol and beer have also left negative impacts in daily living as well as in most economic and social aspects Vietnam. Practical research data and surveys show that the use of alcohol, beer and other alcoholic beverages in Vietnam is at a high level and tends to increase rapidly over the years, which is shown through 3 criteria: (1) the average consumed volume (in liters) of pure alcohol per capita and in men, (2) the percentage of people who drink alcohol, beer and (3) the percentage of people who drink alcohol and beer at a hazardous level. Foreign and domestic studies on how to assess the harmful effects of alcohol and the level of participation of the press in the process of policy communication on the harmful effects of alcohol need to be carried out based on overall point of view. According to the Institute of Health Strategy and Policy (Ministry of Health), alcohol is one of the top three causes of increased traffic accidents among men aged 15-49 years. There are about 15,000 death caused by traffic accidents, of which 4,800 are related to alcohol and beer in Vietnam every year.

Since 2014, the Government has promulgated the “National Policy on Prevention and Control of Harmful Effects of Abuse of Alcohol, Beer and Other Alcoholic Beverages” (Decision No. 224/QD-TTg, dated February 12th, 2014), and the National Steering Committee on Prevention and Control of Harmful Effects of Abuse of Alcohol, Beer and Other Alcoholic Beverages was established (Decision No. 1081/QQD-TTg, July 15th, 2015). These policies of the Government have played an essential role, but the policy implementation has been very slow and not well understood since the beginning.

In fact, in the communication on the harmful effects of alcohol and beer, the press is the pioneer force as well as the important information channel that contributes to changing awareness and forming good habits in using alcohol and beer, and at the same time promptly response and recommend appropriate policies in this field.

According to statistics of the Ministry of Information and Communications, as of December 31, 2020, there are 779 press agencies, including 142 central newspapers, 68 local newspapers, 612 magazines, and 25 independent electronic press agencies (9 electronic newspapers and 16 electronic journals) in Vietnam. There are 72 agencies with licenses working in radio and television field. And there is 01

National News Agency (VNA) and 21,123 journalists who are granted professional practicing Cards in Vietnam. These numbers have been remarkably changed since the Ministry of Information and Communications and other ministries and branches began to implement the Project on the National Press Management and Development Planning to 2025. As of November 30th, 2021, there are 816 press agencies (printing and electronic ones) and 72 agencies having licenses working in radio and television field.

Meanwhile, on June 14th, 2019, at the 7th session, the XIV National Assembly passed the Law on Prevention and Control of Harmful Effects of Alcohol, including 7 Chapters and 36 Articles, which took effect on January 1st, 2020. This Law contains a number of provisions that strongly affect a large number of people, including very practical regulations such as: No driving and drinking; It is required to notice about not selling alcohol and beers to children under 18 years old; Pubs and restaurant support their customers to call taxis for them after drinking alcohol and beer; Do not open new wine and beer shops closed to schools and hospitals; Family members are trained soft skills in refusing alcohol; No advertisement on alcohol, beer below 5.5 degrees in the “hot” time for advertising.

Having the same validity as the Law on Prevention and Control of Harmful Effects of Alcohol from January 1st, 2020, Decree No. 100/2019/ND - CP of the Government stipulating penalties for administrative violations in the field of Road and railway transportation (replacing Decree No. 46/2016/ND-CP) has had a number of major changes, especially the addition and clarification of violations, increasing fines for cases directly cause traffic accidents. Such regulations with strong fines for the act of “driving a transportation vehicle with alcohol content in blood or breath” both in the Law on Prevention and Control of Harmful Effects of Alcohol and in Decree No. 100/2019/ND-CP of the Government has made an extremely strong impact on the state management, people’s awareness and actions as well as policy communications on the harmful effects of alcohol and beer by the press.

In terms of communication works, it can be affirmed that in Vietnam, the press plays a very important role in propagating about the harmful effects of alcohol and beer. Not only accompanying policy-making agencies, the press is also an information channel that regularly publishes the bad effects of alcohol and beer on human health in general and on traffic safety, the development of the country’s economy, consumer culture, etc., in particular. The press has the power to give warnings, strong and in-depth communication messages about the harmful effects of alcohol and beer as well as the prevention of harmful effects of alcohol and beer. At the same time, it contributes to strengthening responsibility in information, education and communications about the harmful effects of alcohol and beer.

In fact, the prevention and control of harmful effects of alcohol is a necessary requirement that the State and society, including the press, pay attention to solving with synchronous and comprehensive measures in terms of policy, law, economy as well as communication work.

II. STUDY RESULT:

The Law on Prevention and Control of Harmful Effects of Alcohol is a very special Law with a 10-year drafting and consultation process with many different viewpoints and was first presented to the National Assembly for comments at the 6th meeting, the XIV National Assembly which took place at the end of 2018. In the second time, it was submitted to the National Assembly for discussion and approval at the 7th session, the XIV National Assembly taking place in May-June 2019, there were some separate votes on a number of important articles, including whether to completely ban vehicle drivers from drinking alcohol or not.

Before the Law on Prevention and Control of Harmful Effects of Alcohol was issued, information about alcohol and beer in the press was divided into 2 phases: The period from 2018 backwards and from 2018 to the date when the Law on Prevention and Control of Harmful Effects of Alcohol was passed.

Surveyed information focused on some major topics, including: harmful effects of alcohol on human health; the necessity to promulgate the Law on Prevention and Control of Harmful Effects of Alcohol (with specific outstanding provisions such as: No driving drinking; prohibition of alcohol selling after

10 p.m.; prohibition of alcohol advertisement, etc.); opinions of brewers; harmful effects of alcohol on the economy; harmful effects of alcohol on traffic safety; Effects of alcohol on social order and safety, etc.

Articles on electronic newspapers have been formed from 3 main sources: self-production result of reporters; edited or compiled products from different sources; information or comments posted by readers. Meanwhile, articles in printed newspapers are mainly formed from one main source, self-production result of reporters.

The following figure presents the summary of data on news and articles surveyed by the author on 9 e-newspapers and 5 printed ones in the relevant time periods mentioned above:

	VNEXPRESS		VIETNAMPLUS		BAOGIAOTHONG		TUOITRE		VIETNAMNET		DANTRI		BAOPHAPLUAT		THANHNIEN		SUCKHOEDOISONG	
	Số bài	%	Số bài	%	Số bài	%	Số bài	%	Số bài	%	Số bài	%	Số bài	%	Số bài	%	Số bài	%
Before November, 2018	165	30,4	216	30,38	113	21,36	226	37,542	153	29,7	230	29,34	210	29	158	31,4741036	209	39,658444
From November, 2018 to June, 2019	177	32,6	217	30,52	175	33,08	212	35,216	142	27,6	140	17,86	196	27	128	59,5348837	171	32,4478178
From January 1 st , 2020 to date	201	37	278	39,1	241	45,56	164	27,243	220	42,7	414	52,81	329	45	215	42,8286853	147	27,8937381
Total (articles)	543		711		529		602		515		784		735		502		527	
5448	9,97%		13,05%		9,71%		11,05%		9,45%		14,39%		13,49%		9,21%		9,67%	

Figure 1: Survey data on articles published on the harmful effects of alcohol on 09 electronic newspapers

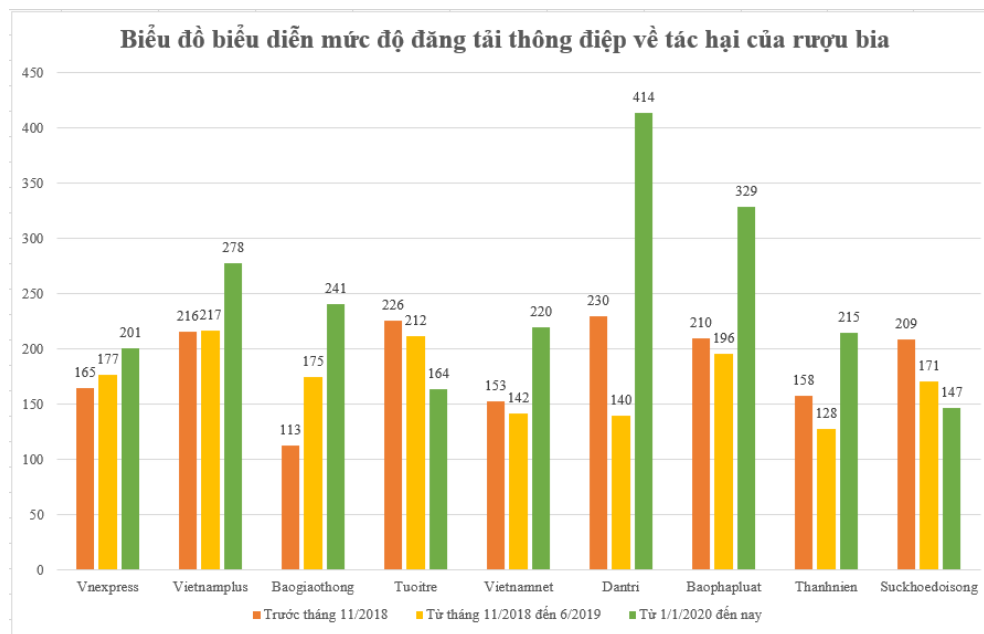

Figure 2: The chart presenting the level of articles publication about the harmful effects of alcohol in the press of 09 electronic newspapers

Thus, it is clearly shown that the amount of information about the harmful effects of alcohol is quite diverse, with all aspects of the effects of alcohol. However, each press type and each newspaper has its own way. From the survey data, it was found that there is a huge difference in the number of articles about the harmful effects of alcohol between online and printed newspapers. The amount of news articles about the harmful effects of alcohol, in all aspects, mainly appear in electronic newspapers. Articles on

the harmful effects of alcohol in the printed press mainly refer to those on traffic safety and the process the National Assembly discussing the adoption of the Law on Prevention and Control of harmful effects of alcohol.

2.1. The period before November, 2018

Before the draft Law on Prevention and Control of Harmful Effects of Alcohol was presented to the National Assembly for the first time, it had undergone a very long drafting process in 10 years. The reason why this draft law was not submitted to the National Assembly is because of many conflicting opinions around the regulation of blood alcohol concentration rate applied to road traffic participants. The draft Law on Prevention and Control of Harmful Effects of Alcohol, started in 2008, proposed the regulation of “No drinking driving”. At the same time in 2008, the draft Law on Road Traffic also stipulates no drinking when driving motobike or cars. However, the National Assembly at that time thought that this regulation was not feasible because in Vietnam at that time, the main transportation vehicle is motorbike, so there was a regulation that motorcyclists with an alcohol concentration more than 50 milligrams to 80 milligrams per 100 milliliters of blood or exceeding 0.25 milligrams per 1 liter of breathing air would be fined.

	VNEXPRESS		VIETNAMPLUS		BAOGIAOTHONG		TUOITRE		VIETNAMNET		DANTRI		BAOPHAPLUAT		THANHNIEN		SUCKHOEDOISONG	
	Number of articles	%	Number of articles	%	Number of articles	%	Number of articles	%	Number of articles	%	Number of articles	%	Number of articles	%	Number of articles	%	Number of articles	%
Before November 2018	165	30,4	216	30,38	113	21,36	226	37,542	153	29,7	230	29,34	210	29	158	31,4741036	209	39,658444

Figure 3: Survey data of articles on the harmful effects of alcohol on 9 electronic newspapers before November, 2018

Prior to 2018, before the draft Law on Prevention and Control of Harmful Effects of Alcohol was presented to the National Assembly for the first time, articles about alcohol and beer in the press mainly focused on reflecting its harmful effects of on human health. However, at this time, many articles on online newspapers such as Vietnamnet.vn and Vnexpress.net have focused on the conflicting viewpoints on the drafting process of the draft law, in which there were many articles about the viewpoints of the Ministry of Health.

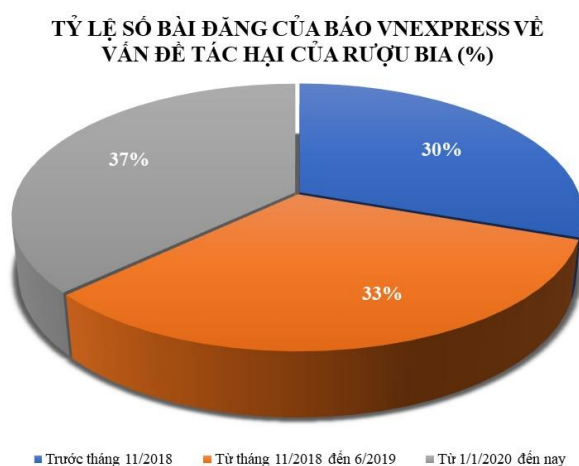

Figure 4: Data on the articles on the harmful effects of alcohol published on Vnexpress.net online newspaper

For different types of newspapers, the level of information about alcohol was also very different. The survey data showed that information about alcohol published on electronic newspapers such as Vnexpress.net, Vietnamnet.vn; Dantri.vn; Suckhoedoisong.vn, Thanhnien.vn, Tuoitre.vn, etc. were quite diverse, including articles on the harmful effects of alcohol and beer on health, on the economy, on traffic safety, social order and safety; new regulations expected to be included in the draft Law on Prevention and Control of Harmful Effects of Alcohol; articles about alcohol with advertisements for drugs for treatment of alcohol-related diseases; information on the state’s policies on the management and taxation of alcohol and beer; opinions and comments of alcohol and beer producers, etc.

In electronic newspapers, there were different trends for information about the harmful effects of alcohol and beer, namely: Vietnamnet.vn focusing on publishing articles on the drafting process of the draft Law on Prevention and Control of Harmful Effects of Alcohol with new regulations; Vnexpress.net posting many articles about the harmful effects of alcohol and beer on human health, citing various information and opinions of the World Health Organization, medical experts, etc. BaoGiaoThong.vn and Cand.com.vn publishing many articles about traffic accidents caused by road traffic participants with high alcohol concentration in their blood. There were a huge number of articles on all aspects related to alcohol and beer published on electronic newspapers is very large.

Meanwhile, the survey presented that most printed newspapers at this time did not pay much attention to the harmful effects of alcohol and beer. In the whole year of 2015, Nhan Dan Newspaper did not publish a single article about the harmful effects of alcohol and beer on human health or on the economy. On the printed Nhan Dan Newspaper, there was a “Traffic safety” section and the contents of many traffic accidents caused by the harmful effects of alcohol and beer were only mentioned in the articles as one of the causes leading to the accident cases. Notably, on 12th July, 2015, Nhan Dan Newspaper spared 1/2 page to publish the article “It is necessary to severely punish violations in alcohol concentration”. The article expressed the dangers of alcohol and beer to traffic safety by presenting a workshop organized by the National Traffic Safety Committee on this topic. In other printed newspapers such as Hà Nội Mới (New Hanoi) Newspaper, People’s Police, People’s Deputies, etc., the topic on the harmful effects of alcohol and beer didn’t gain much attention of these newspapers and journalists, partly due to the limited number of articles in printed versions, partly due to the published information orientation by the newsrooms towards these topic contents before 2018.

2.2. From November 2018 to June 2019 when the Law was passed by the National Assembly

From November 2018 to June 2019, with tens of thousands of articles, most online and printed newspapers focused on publishing articles on the lively debate between the Drafting Committee of the draft Law on Prevention and Control of Harmful Effects of Alcohol, chaired by the Minister of Health, and the opinions of the National Assembly, alcohol businesses and people when receiving information about new regulations in the draft Law. In which, at the 6th session of the XIV National Assembly, for the first time, the draft Law on Prevention and Control of Harmful Effects of Alcohol was presented to the National Assembly, the draft Law met with many mixed opinions from the public. Many opinions suggested that the draft Law should be renamed and the word “harmful” should be removed, and only using the phrase “restriction in the use of alcohol and beer”.

	VNEXPRESS		VIETNAMPLUS		BAOGIAOTHONG		TUOITRE		VIETNAMNET		DANTRI		BAOPHAPLUAT		THANHNIEN		SUCKHOEDOIS ONG	
	Number of articles	%	Number of articles	%	Number of articles	%	Number of articles	%	Number of articles	%	Number of articles	%	Number of articles	%	Number of articles	%	Number of articles	%
From November 2018 to June 2019	177	32,6	217	30,52	175	33,08	212	35,216	142	27,6	140	17,86	196	27	128	59,5348837	171	32,4478178

Figure 5: Survey data of articles on the harmful effects of alcohol on 9 electronic newspapers from November 2018 to June 2019.

Meanwhile, at the 6th session of the XIV National Assembly, for the first time, the draft Law on Prevention and Control of Harmful Effects of Alcohol was presented to the National Assembly, it received many mixed responses and opinions from the public. Many people suggested that the draft Law should be renamed and the word “harmful” should be removed, and only regulating the restriction in the use of alcohol and beer. Many newspapers began to spare new sections and articles for some main articles of this draft Law or the entire one. The number of articles about alcohol and beer in newspapers also increased significantly. The fact that there were so many different views on an area where everyone could participate in the discussion and had certain understandings like alcohol made the topic reach to a new level in communications.

Major online newspapers such as Vnexpress.net and Vietnamnet have opened new sections for discussion and many opinion polls on different provisions of this draft Law, such as Vietnamnet.vn with the new column named “Safe drinking”, Vnexpress.net with the column “Say no to alcohol” and “The draft Law on Prevention and Control of Harmful Effects of Alcohol”. At this time, online newspapers were still the main channels to publish articles about the harmful effects of alcohol on health, harmful effects of alcohol on traffic safety or social order and safety. Notably, most of the articles presented the debate surrounding such provisions of the draft Law that, if passed, would directly exert great impact on people and businesses such as: no driving drinking; No sale of alcohol and beer after 10p.m.; it is forbidden to force the others to drink alcohol and beer, etc. Articles about alcohol and beer at this time appeared densely on electronic newspapers and attracted special attention of the public when the reader poll boxes at the end of each article on Vnexpress.net always received thousands of votes with different viewpoints.

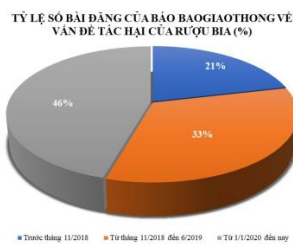

Figure 6: Data of articles on the harmful effects of alcohol in Baogiaothong.vnelectronic newspaper

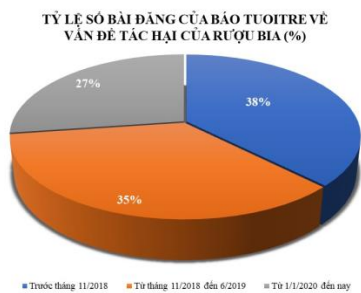

Figure 7: Data of articles on the harmful effects of alcohol in Tuoitre.vnelectronic newspaper

However, the warming of public opinion about the provisions of the draft Law on Prevention and Control of Harmful Effects of Alcohol in the electronic press was different from the frequency and extent of articles published on the same related issues in printed newspapers.

A survey of Nhan Dan newspaper, Saigon Liberation (Sài Gòn Giải Phóng), Ha Noi Moi Newspaper, and People's Deputies in November 2018 when the draft Law on Prevention and Control of Harmful Effects of Alcohol was presented to the National Assembly showed that the printed press spent very few posts about this draft Law. In the whole month of November 2018, the People's Deputies Newspaper only devoted one editorial section "Policy and life" on the front second pages on November 13, 2018 for the article "Strict but feasible?" to express concerns about the provisions of the draft Law on Prevention and Control of Harmful Effects of Alcohol. In the same newspaper of November 13, 2018, information about the Law on Prevention and Control of Harmful Effects of Alcohol was only mentioned in the general news column about such contents discussed by the National Assembly on November 12.

Similarly, the Ha Noi Moi Newspaper (printed version) in the whole month of November 2018 did not publish any articles related to alcohol. The Government's submission of the draft law on prevention and control of harmful effects of alcohol to the National Assembly on November 12, 2018 was also not reported, too.

In the People's Newspaper (printed version), there were only 3 articles related to the harmful effects of alcohol in the whole August 2018 and the Government's first submission of the draft Law on Prevention and Control of the harmful effects of Alcohol to the National Assembly. Then, on November 3th, 2018 on page 4 of People's Newspaper, there was an article "severe punishment of violations in alcohol concentration"; On page 2 of People's Newspaper published on December 25th, 2018, there was an article titled "Ensuring traffic safety on National Highway 12A". Information about the draft Law on Prevention and Control of Harmful effects of alcohol presented to the National Assembly at the 6th Session was only published by the People's Newspaper on November 13, 2018 in the general report on the previous working day of the National Assembly.

Notably, at this time, there were a number of articles on the Saigon Liberation Newspaper (printed version) that clearly supported the provisions of the draft Law on Prevention and Control of Harmful Effects of Alcohol. On November 13, 2018, Saigon Liberation Newspaper devoted a big article on page 2 to the content "it is forbidden to force the others to drink alcohol and beer" by author Phan Thao - Anh Thu presenting new regulations of the draft Law. Then, on November 15, 2018, on page 4, Saigon Liberation Newspaper published an article "Haunted by traffic accidents caused by drunk drivers" by author Phan Duong Thy. On November 16, 2018, the Saigon Liberation Newspaper devoted a very large amount of space on page 1 and page 3 to publish the article "Nothing feasible with the drunken" by Tuan Vu, along with the public discussion "Alcohol is killing us" on page 1. On November 17, 2018, the front and second pages of the Liberation Saigon Newspaper continued to publish the article "Prohibition and sanctions on forcing others to drink" by author Ha My, etc. Thus, it is clear that the continuous posting of in-depth articles on the harmful effects of alcohol on traffic safety, human health, and information about new regulations of the draft Law on Prevention and Control The harmful effects of alcohol on the Liberation Saigon Newspaper were clearly intended.

It is noteworthy that right after the Government submission of the draft Law on Prevention and Control of Alcohol Harms to the National Assembly on November 12, 2018, printed newspapers hardly continued to publish articles on harmful effects of alcohol and beer. Their posting on this topic was just like posting news, simply reflecting the facts and that was all. Meanwhile, the information forum on electronic newspapers about the harmful effects of alcohol became very attractive. At the peak from November 10 2018 to June 2019, when the 7th session, the XIV National Assembly focused on discussing preparation for the adoption of the draft Law on Prevention and Control of Harmful Effects of Alcohol, the number of articles in e-newspapers regarding such provisions in this draft Law became very abundant. The multi-dimensional opinions of experts, scientists, doctors, traffic participants, etc., are also focused on.

Many opinions say that there is a conflict of interest between banning alcohol and beer, taking care of human health and assuring profits gained from alcohol and beer producers. Many people also suspected that there was a kind of policy lobby by alcohol producers towards appraisal agencies and National Assembly deputies, which made the controversy about the provisions in the draft Law has become so

fierce. However, these were just public opinions, doubts or questions that journalists raised to policymakers, which have been published publicly in the press but no conclusion on the given answers.

At the time when the draft Law was focusly discussed by the National Assembly in preparation for its adoption in May - June 2019, there were clear differences between printed and electronic newspapers in terms of number and topics of articles on the harmful effects of alcohol as well as different perspectives of such issues being debated by National Assembly deputies.

In the online newspapers, information about controversial regulations in the draft Law appears densely, regularly, from all points of view, from the opinions of the people, the relevant authorities to those given by the National Assembly deputies. Electronic newspapers focus on exploiting this topic from many different aspects such as: the rationality or irrationality of the legal provisions on alcohol and beer; recommendations of international organizations; harmful effects of alcohol and beer on health, on traffic safety, on the economy, on social order and safety; opinions of alcohol producers; experience in law enforcement on alcohol control in some countries, etc.

Meanwhile, in the printed press, most newspapers only publish information simply reflecting the opinions of National Assembly deputies after each meeting session discussing the draft Law. Notably, at that time, there were two printed newspapers spending a lot of space for information about the draft Law as well as the harmful effects of alcohol and beer, namely the Liberation Saigon Newspaper and the People's Public Security Newspaper. Among those articles on May 24, 2019, there were 2 outstanding one published by Liberation Saigon Newspaper namely, "Two opposing views on alcohol and beer" and "Permanently revoking the driving licenses for drinking driving case" by author Van Phuc. In consecutive days from 15 June, 18 June, 19 June, the Liberation Saigon Newspaper left a lot of space to publish the debates "No drinking and driving" and "No drinking and driving Forum" so as to post multi-dimensional opinions. People's Public Security Newspaper, in addition to reporting on National Assembly sessions, from June 3, 2019 to June 7, 2029, published a series of articles (five reporting periods) on the topic "Preventing the "drunkens" from driving: From behaviour to law" by different authors.

In general, although the number of articles is very different, both printed and electronic newspapers have the same opinion in recognizing the need of the promulgation of the Law on Prevention and Control of Harmful Effects of Alcohol, to minimize the use of alcohol and beer by increasing penalty levels for drinking and driving cases, increasing taxes, limiting people's access to alcohol, etc.

On June 24, 2019, the Law on Prevention and Control of Harmful Effects of Alcohol was passed with a number of outstanding main contents, which were controversial such as: (1) enact and enforce comprehensive bans or restrictions on alcohol and beer advertising (in a variety of media); (2) enact and enforce restrictions on the availability of alcohol and beer at retail (through restrictions on locations of sale); (3) increase the excise tax on alcohol and beer; (4) enact and enforce a policy of no drinking and driving. In terms of advertising restrictions, when implementing the new law from January 1, 2020, advertising of alcohol and beer products will be banned from 18:00 to 21:00 every day. Ads will also have to carry warnings about alcohol-related harms. In addition, the use of objects, images, symbols, music, movie characters, product brands for children, pupils and students to advertise alcohol and beer will also be prohibited. Regarding limiting the availability of alcohol and beer, the establishment of new in-place alcohol businesses (i.e. beer bars/restaurants) within 100 meters of healthcare facilities and schools will also be banned under the new law. Selling alcohol and beer to people under the age of 18 is also not allowed. Regarding fiscal measures, the National Assembly decided that the proposed increase in alcohol prices will be discussed within the framework of a separate taxation law. In terms of drinking and driving prevention, the act of drinking and driving will be completely banned for both car and motorbike drivers.

This is a big step forward compared to the current law - banning car drivers from drinking alcohol and beer, but still allowing motorcyclists and motorbike riders to have a certain amount of alcohol of 50mg/dL of blood (equivalent to two cups of beer). The law also secures funding for activities and highlights the importance of a multisectoral approach to the prevention of harmful effects of alcohol and

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

beer. The law clearly outlines the roles and responsibilities of the agencies involved in the implementation thereof.

The effect of the communication process on the Law on Prevention and Control of Harmful Effects of Alcohol at that time has made everyone interested in the message “No drinking and driving” and the extreme high fines specified in Decree No. 100/2019/ND-CP on sanctioning administrative violations in the field of road and railway traffic, effective from January 1, 2020 at the same time, although Decree 100 is a replacement for Decree No. 46/2016/ND-CP dated May 25, 2016 of the Government, not is a Decree guiding on the implementation of the Law on Prevention and Control of Harmful Effects of Alcohol.

2.3. Since the Law was passed to date

One day after the Law was passed, the WHO website posted the article “Health wins a victory when the National Assembly passes the law to prevent and control harmful effects of alcohol and beer”. In this article, WHO quoted Dr. Kidong Park, Chief Representative of the World Health Organization (WHO) in Vietnam that: “We congratulate Vietnam on achieving another historic milestone in the public health care”. Dr. Kidong Park also commented: “With the passage of this new law, we hope that no Vietnamese will suffer or lose a loved one due to any alcohol-related illness, traffic accident caused by drinking driving or other harms caused by alcohol and beer. It has been a long and challenging journey that started at the beginning of 2012. We greatly appreciate the commitment of all agencies, organizations such as the Ministry of Health, the National Assembly’s Committee on Social Affairs, other government agencies, local governments, development partners and civil society - for leadership and support their support in formulating and supporting this important policy”.

Thus, it is clear that in Vietnam, the prevention of harmful effects of alcohol is a big problem with many different views. Therefore, the Vietnamese press has spent a lot of time talking about the harmful effects of alcohol from various viewpoints and aspects.

	VNEXPRESS		VIETNAMPLUS		BAOGIAOTHONG		TUOITRE		VIETNAMNET		DANTRI		BAOPHAPLUAT		THANHNIEN		SUCKHOEDOISONG	
	Number of articles	%	Number of articles	%	Number of articles	%	Number of articles	%	Number of articles	%	Number of articles	%	Number of articles	%	Number of articles	%	Number of articles	%
From Jan. 1st, 2020 to date	201	37	278	39,1	241	45,56	164	27,243	220	42,7	414	52,81	329	45	215	42,8286853	147	27,8937381

Figure 8: Survey data of articles on the harmful effects of alcohol on 9 electronic newspapers from January 1st, 2020 to date.

Starting from June 2019, when the Law on Prevention and Control of Harmful Effects of Alcohol was passed (with the effective date of January 1, 2020), at the same time as the Government issued Decree No. 100/2019/ND-CP Regulations on sanctioning of administrative violations in the field of road and railway traffic, in which there is a prominent regulation that punishes vehicle drivers with blood alcohol concentration, the story of drinking and driving has become a very hot topic on the press. Most newspapers focus on reflecting aspects related to this content.

III. CONCLUSION AND RECOMMENDATION

Regarding the harmful effects of alcohol, the information presented in the Vietnamese press is very diverse, including: information about harmful effects of alcohol on human health; on the economy; on traffic safety and social order and safety; voices of businesses that produce and consume alcohol and the advocates for allowing the use of a certain amount of alcohol and beer when driving, etc. As a result, public perception of the harmful effects of alcohol has clearly improved significantly since the Law on Prevention and Control of Harmful effect of Alcohol and Decree No. 100/2019/ND-CP of the

Government stipulating sanctioning administrative violations in the field of road and railway traffic becoming effective on January 1, 2020.

It is easily noticeable that the press in Vietnam has actively participated in the communication process on the harmful effects of alcohol. However, the fact shows that the media and legal loopholes in alcoholic beverage advertising as well as the level of attention the media has paid to the harmful effects of alcohol at different times are such important issues to be addressed. Therefore, for the effective implementation of a policy, policy-making agencies need to create various opportunities for all people to access necessary information: information transparency means that all decisions and activities of the Party and State must be announced or widely disseminated so that all cadres, party members and people can easily know and understand. In addition, it is necessary to promptly and publicly publish all information related to the policy such as: Providing accurate, reliable and consistent information; Respecting and listening to people's information needs; Developing a full and favorable legal environment.

For press agencies, in the context of rapid development of social media, it is more difficult for the public to choose and access appropriate information, especially in-depth legal news. Therefore, the press needs to become an effective information channel for policy communication in order to help the public understand and support the right policies, create consensus in the process of policy formulation, promulgation and implementation. The press plays a particularly important role in policy communication, both in the process of propagating, organizing, encouraging and monitoring, social criticism, and also in the process of selecting, designing, promulgating and implementing of different policies. As the most popular mass communication channel with the most frequent and continuous impact, creating the highest communication efficiency, the press is considered as the main channel in two-way flow of policy communication and information, including the direction from managers to the public and vice versa, not only so as for both sides to receive complete information, but also to create social consensus. People need to understand the policy in order to critique, develop and comment on the policy, as well as for their implementation. Managers need information to develop or capture, adjust and supplement policies for practical suitability. Thus, the participation of the press in policy communication not only ensures the success of the policy, but also helps to improve it.

For such policies receiving different points of view, the press needs objective and multi-dimensional information with easily understandable content which can attract the attention of the public. The press must ensure truthful and objective transmission of the discussing content of the National Assembly and the Government, hot titles are completely avoided when presenting such policies attracting much attention of the public.

In addition, the press needs to be a forum for public and open exchange of ideas between policy makers, policy-making agencies, policy appraisal agencies, and a large number of people and businesses. The press must be a place to share the public skills and experiences on policy issues to be discussed, thereby collecting opinions, organizing social criticism and forming a stream of social criticism information for the policy finalization. The press is the largest and fastest information channel providing information to the public about the process of formulating and implementing those policies. Therefore, the press also needs to perform well the function of monitoring and criticizing policies. From the policy formulation period, the press needs to organize a forum for people, experts, businesses... to contribute their ideas, plans as well as critique drafts before finalizing legal documents.

REFERENCES:

1. Law on the Press, 2016
2. Law on Prevention of Harmful Effects of Alcohol, Judicial Publishing House, 2021.
3. Ministry of Health, Q&A on prevention of harmful effects of alcohol, Medicine Publishing House, 2016.
4. Academy of Journalism and Propaganda (2019), Policy communication and public reception capacity, Truth National Political Publishing House, 2019.

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

5. Dr. Pham Hai Chung (2019): Theory of policy communication, World Publishing House.
6. Dinh Thi Thuy Hang (2008): *World press development trends*, News Publishing House, Hanoi.
7. WHO (2014f). The harm to others from drinking.

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

WASHINGTON EVENING STAR GAZETESİNİN POLİTİK KARİKATÜRLERİNDE VE FİNLANDİYA ULUSAL KOALİSYON PARTİSİNİ DESTEKLEYEN AAMULEHTİ, UUSI-SUOMI, KARJALAINEN GAZETELERİNİN SÖYLEMLERİNDE STALİN İMAJİ: ARALIK 1939 (BİR ARGÜMAN TARTIŞMASI)

THE IMAGE OF STALIN IN THE POLITICAL CARTOONS OF WASHINGTON EVENING STAR AND IN THE DISCOURSES OF AAMULEHTI, UUSI-SUOMI, KARJALAINEN NEWSPAPERS SUPPORTING THE FINLAND NATIONAL COALITION PARTY: DECEMBER 1939 (AN ARGUMENT)

MUSTAFA KOÇ

PhD., Istanbul University, Institute of Social Sciences, Department of History, Istanbul/Turkey.

ORCID ID: 0000-0001-6441-6273

ÖZET

Bu çalışma Clifford K. Berryman'ın günlük *Evening Star* (Washington) gazetesinde yayınladığı politik karikatürlerde Stalin imajını konu edinmektedir ve Berryman'ın Stalin argümanlarının liberal-muhafazakâr Finlandiya Ulusal Koalisyon Partisini destekleyen *Aamulehti* (Sabah Gazetesi), *Uusi-Suomi* (Yeni Finlandiya), *Karjalainen* (Karelin) gazetelerindeki karşılığını sorgulamaktadır. Çalışmanın yöntemi söylem analizi; kaynağı ise Finlandiya Milli Kütüphanesi ve ABD Dijital Halk Kütüphanesi üzerinden erişilen gazetelerdir. Ana odağa yönelim, Kış Savaşının Stalin imajını ne yönde etkilediği sorusudur. Toplanan materyallerde -karikatürlerde- şapka, pipo, fırçayı andıran kıvrımlı bıyık ve üniforma Stalin'i tanımlayan temel sembollerdir; abartı duygu/davranışlar (ağlayarak Stalin'e gelen Rusya'nın Finlandiya'yı şikâyet etmesi), kaotik kostümler, betimlemeler ve absürt samimiyet (gelinlik giyen Stalin'in Hitler'e sarılması, Stalin yüzlü kızgın bir boğanın etrafına zarar vermesi yahut Hitler'in Stalin'e yatakta gazete okuması) Stalin imajının temel kurgusudur. Çoğunlukla çizimlerde Stalin'in vücut pozisyonu ile yüz ifadeleri uyumludur. İronik diyaloglar karikatür söylemini pekiştirmek için kullanılmıştır: "Yoldaş, bu savaş garip arkadaşlıkların kurulmasını sağlıyor değil mi?" İkinci perspektifte incelenen *Aamulehti*, *Uusi-Suomi*, *Karjalainen* gazetelerinde ise ulusal kaygıların söylem merkezinde olduğu görülmektedir. Stalin'in politik hikâyesi "Gürcü kunduracı, otoritesi sarsılan Rus tiran, kızıl kasap, despot, savaşın sorumlusu, acımasız, verdiği sözlere karşı kayıtsız, soğukkanlı diktatör, Hitler'in silah arkadaşı" gibi kurumsal ve uluslararası basın eksenli söylemler üzerinden karakterize edilmiştir. Başlıca ironi konusu Sovyet uçaklarının Finlandiya'ya düzenlediği hava saldırılarıdır: "Stalin doğum gününü Helsinki'de hastane bombalayarak kutladı! Stalin'in uçakları -karga sürüleri- bu haftada ellerinden gelenin en iyisini yapmaya çalıştılar!" Fonetik açıdan uyumlu nitelemeler (eylemleri utanç verici ve onursuz yahut yönetimi kan hâkimiyetini andıran) söylemlerin pekiştirilmesine yöneliktir. Bu haliyle *Aamulehti*, *Uusi-Suomi*, *Karjalainen* ve Berryman'ın söylemleri Stalin'in kişilik kültürüne (günün Lenin'i) tepki görünümündedir.

Anahtar Kelimeler: Stalin, politik karikatür, Kış Savaşı.

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

ABSTRACT

This study discusses the image of Stalin in the political cartoons of Clifford K. Berryman published in daily *Evening Star* (Washington) and questions the equivalent of Berryman's Stalin arguments in newspapers *Aamulehti* (Morning Newspaper), *Uusi-Suomi* (New Finland), *Karjalainen* (Karelian) which support the liberal-conservative Finland National Coalition party. The method of the study is discourse analysis, while the source is newspapers accessed from Finland National Library and USA Digital Public Library. The main focus is on how the Winter War affected Stalin's image. Hat, pipe, curly moustache resembling brush and uniform are the main symbols defining Stalin in the collected materials –cartoons; exaggerated emotions/behaviors (crying Russia complaining Finland to Stalin), chaotic costumes, descriptions and absurd intimacy (Stalin in a wedding dress hugging Hitler, an angry bull with Stalin's face causing harm to the environment or Hitler reading newspaper to Stalin in bed) are the main fiction of the Stalin image. Mostly, Stalin's body position and facial expressions are in harmony in drawings. Ironical dialogues were used to reinforce the cartoon discourse: "Comrade, this war makes strange bedfellows, does not it?" In the newspapers *Aamulehti*, *Uusi-Suomi*, *Karjalainen* examined in the second perspective, national concerns are at the centre of discourse. Stalin's political history was characterized by national and international press-oriented discourse such as "Georgian shoemaker, Russian tyrant whose authority is undermined, red butcher, despot, keeper of war, ruthless, indifferent to his promises, cold-blooded dictator, Hitler's brother in arms". The main irony is the air strikes by Soviet planes to Finland: "Stalin celebrated his birthday by bombing a hospital in Helsinki! Stalin's planes –crow flocks- tried their best this week, too!" Phonetically consistent attributions (shameful and dishonourable actions or rule reminiscent of blood) are intended to reinforce rhetoric. As such, *Aamulehti*, *Uusi-Suomi*, *Karjalainen* and Berryman's discourses are like a reaction to Stalin's personality cult.

Key Words: Stalin, political cartoon, Winter War.

1. Giriş

Sovyetler Birliği'nin hiçbir resmi açıklama yapmadan 30 Kasım 1939'da Finlandiya'ya saldırmasıyla Kış Savaşı olarak adlandırılan Sovyet-Fin Savaşı başlamıştır.¹ Genel beklenti Finlandiya'nın istilasının saatler yahut günler alacağı yönündeydi.² Lakin Finlandiya tüm dünyayı şaşkırtan bir direniş sergileyerek,³ Stalin'in kişilik kültürünü ve Kızıl Ordu'nun gücünü tartışmaya açtı. "Kış Savaşının ilk evresinde Finlandiya'nın Sovyet saldırılarına karşı gösterdiği direniş Stalin imajını ne yönde etkilemiştir?" sorusu bu çalışmanın temel problematığıdır. Çalışmanın yöntemi söylem

¹ *Stalin and the Soviet-Finnish War, 1939-1940*, (edition by Chubaryan and Shukman), (translated by Tatyana Sokokina), New York: Routledge, 2013, pp. xx-xxi.

² Vesa Nenye, Peter Munter and Toni Wirtanen, *Finland at War: the Winter War 1939-40*, Oxford: Osprey Publishing, 2015, p. 61.

³ Markku Ruotsila, *Churchill and Finland: A Study in Anticommunism and Geopolitics*, New York: Routledge, 2005, p. 68.

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

analizidir; karşılaştırmalı analizden ziyade söylem benzerliklerine odaklanılmıştır. Konu oldukça geniş bir literatüre sahiptir. Vesa Vares'in *Enemy Images in War Propaganda* adlı kitapta Kış Savaşı Sırasında Finlandiya'daki Rus imgesini incelediği makalesi,⁴ *Uusi Suomi*'nin "Olli" takma adlı yazarını ele alış biçimiyle dikkat çekicidir. Diğer tarafta Sirpa Maaria Karhu'nun *Ajan Suunnan* gazetesinde Yahudi görünümünü,⁵ Timo Auvinen'in ise önde gelen Fin gazetelerinde Sovyet imajını,⁶ Outi Karemaa'nın ise Sovyet erken döneminde (1917-23) Finlandiya'da Rus nefretini⁷ işlediği tezleri kaynakları itibarıyla ön plana çıkmaktadır. Ayrıca Aappo Kähönen'in "Moskova'dan Finlandiya nasıl görülmektedir?" sorusuyla yola çıktığı *Suomi Moskovasta Nähtynä* adlı kitabı⁸ ile varsayımları ve sonuçları itibarıyla ikna edici bulduğum Raymond Birt'in "Personality and Foreign Policy: The Case of Stalin" adlı makalesi başlık özelinde önem arz eden çalışmalar arasındadır.⁹

Çalışmanın ana kaynağı dönem gazeteleridir. İlk tasniflenen gazete, yirminci yüzyıla Washington'da finansal açıdan en iyi on gazete sıralamasına en başarılı olarak giren ve "muhabir gazetesi" olarak ün kazanan *The Evening Star*'dir.¹⁰ ABD Dijital Halk Kütüphanesi üzerinden ulaşılan gazete, Clifford K. Berryman'ın politik karikatürleri sebebiyle tercih edilmiştir.¹¹ Bu yüzden *Star* gazetesinin diğer öne çıkan isimlerine (Mary McCrory, Haynes Johnson, David Broder, Maureen Dowd ve Howard Kurtz gibi) değinilmemiştir.¹² İkinci perspektifte kaynak seçimi erkek egemen parti geleneğini günümüze kadar getiren¹³ ve Hristiyanlığı Fin halkının tarihsel gelişiminin önemli bir

⁴ Vesa Vares, "Childlike Masses against True Men of Valour: The Comical Image of the Russians in Finland During The Finnish-Soviet Winter War (1939-1940)", *Enemy Images in War Propaganda*, (edition by Marja Vuorinen), Newcastle upon Tyne, UK: Cambridge Scholars Publishing, 2012, pp. 57-88.

⁵ Sirpa Maaria Karhu, "*Ajan Suunnan juutalaiskuva 1932-1944*", (Dissertation, University of Jyväskylä), 2014.

⁶ Timo Auvinen, "*Vihollinen, vastustaja, ystävä- Suomen johtavan sanomalehdistön Neuvostoliittokuva muutoksessa syksyllä 1944*", (Dissertation, University of Jyväskylä), 2005.

⁷ Outi Karemaa, "*Vihollisia, vainoojia, syöpäläisiä -venäläisviha Suomessa (1917-1923)*", (Dissertation, University of Helsinki), 1998.

⁸ Aappo Kähönen, *Suomi Moskovasta nähtynä: suurvaltapolitiikan, sisällissodan ja vallankumouksen leikkauspisteessä (1920-1930)*, Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 2021.

⁹ Raymond Birt, "Personality and Foreign Policy: The Case of Stalin", *Political Psychology*, vol. 14, no. 4, December 1993, pp. 607-625.

¹⁰ See. *Encyclopedia of American Journalism*, (edition by Stephen L. Vaughn), New York and London: Routledge, 2007. ; *Biographical Dictionary of American Journalism*, (edition by Joseph Mckerns), New York: Greenwood Press, 1989.

¹¹ Clifford K. Berryman (1896-1949) He died on December 11, several hours after the festivities were over. A collection of Berryman cartoons forms an exhibit in the Library of Congress, the first to be placed alongside the older forms of recognized art. For more information, see. Dick Spencer, *Pulitzer Prize Cartoons: The Men and Their Masterpieces*, Ames, Iowa: The Iowa State College Press. 1951, pp. 90-93.

¹² Faye Haskins, *The Evening Star: The Rise and Fall of a Great Washington Newspaper*, Lanham, MD: Rowman & Littlefield Publishers, 2019, pp. 1-2.

¹³ Ilkka Koiranen, etc., *Puolueiden rakenteet ja jäsenistön verkostot*, Keuruu: Kunnallisan kehittämissäätiön Tutkimusjulkaisu, 2017, p. 20.

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

parçası olarak deęerlendiren¹⁴ -Eski Fin Hareketinin halefi- muhafazakâr Finlandiya Ulusal Koalisyon Partisiyle sınırlandırılmıştır.¹⁵ Finlandiya Milli Kütüphanesi Gazete Arşivi üzerinden erişilen *Aamulehti*, *Uusi-Suomi* ve *Karjalainen* gazeteleri, anti-komünizme paralel olarak Stalin ve Rus karşıtlığı gibi anahtar kavramlara karşı Koalisyon partisi ile söylem; aralarında ise manşet benzerliği göstermeleri sebebiyle tercih edilmiştir. Aslında bu tercih ve sınırlamanın metodolojik gerekçesi Fin gazetelerinin özgün farklılıklarıdır.¹⁶ Nitekim 1939'da Finlandiya'da çeşitli yayın politikalarına sahip 59'u yerel 188 müstakil gazete bulunmaktaydı.¹⁷

2. Evet, Politik Karikatür Bir Söylemdir! Ama Nerede?

Chudakova, görsel politik söylem "*daha demokratik görünüyor*" derken yanılmıyordu.¹⁸ Politik karikatürler, politik bir konuda karikatüristin kendi değer ve görüşlerini yansıtan öznel bir gözlemdir. Tipik olarak (ama her zaman değil) otoriteyi ve sosyal âdetleri sorgulamak için hiciv ve mübalağayı birleştirir.¹⁹ Çünkü politik konuşmalar, tartışmalar veya müzakereler aslında bir tepkidir; oysa karikatür bir tür yorumdur,²⁰ ifade ve basın özgürlüğüdür. 25 Eylül 1789'da kabul edilen Amerika Birleşik Devletleri Anayasasındaki Birinci Değişiklik, hükümetin ifade ve basın özgürlüğünü kısıtlayan yasalar yapmasını engelleyerek, karikatürist/gazete ile okuyucular arasındaki iletişim biçimini doğrudan anayasa güvencesi altına almıştır.²¹ Doug Marlette bu güvenceyi "*Karikatürler var olduğu sürece, Amerikalılar hâlâ tartışmalı fikirleri ifade etme ve güçlü çıkarları rencide etme hakkı ve dahi ayrıcalığına sahip olduğumuzdan emin olabilir*" şeklinde tanımlamıştır.²² Süreç Berryman özelinde değerlendirildiğinde, basın özgürlüğü karikatür aktörleri arasındaki etkileşimin temel motivasyonudur. Lakin bu noktada Christine Blackerby'in hiciv ve eleştirisini bireylerden ziyade politikalara ve süreçlere yönelten, çizimlerinde abartıya kaçmayan ve bireylerin asıl görünüşlerine sadık kalan Berryman portresine katılmadığımı söylemeliyim.²³ Çünkü Alman Sovyet Saldırmazlık

¹⁴ Jyri Petteri Peltola, "*Kirkko ja uskonto keskustan, kokoomuksen, ruotsalaisen kansanpuolueen ja sosiaalidemokraattien puolue- ja periaateohjelmassa (1945-2020)*", (Dissertation, University of Helsinki), 2022, pp. 9-13.

¹⁵ Niina Koskipalo, "*Fasismia vai isänmaallisuutta? Helsingin Sanomien ja Uuden Suomen suhtautuminen Isänmaallinen kansanliike- järjestöön vuosien 1933 ja 1936 eduskuntavaalien alla*", (Dissertation, University of Tampere), 2008, p. 9.

¹⁶ Pekka Mervola, *Kirja, kirjavampi, sanomalehti (Ulkoasukierre ja suomalaisten sanomalehtien ulkoasu 1771-1994)*, Jyväskylä Studies in Communication, Vammala 1995, p. 197.

¹⁷ Raimo Salokangas, "From Political to National, Regional and Local The Newspaper Structure in Finland", *Nordicom Review*, (20)1, 1999, p. 80.

¹⁸ Natalia M. Dugalich, "Political cartoon as a genre of political discourse", *Journal of Language Studies, Semiotics and Semantics*, vol. 9, no. 1, 2018, pp. 163-165.

¹⁹ Samuel Mateus, "Political Cartoons as communicative weapons – the hypothesis of the Double Standard Thesis in three Portuguese cartoons", *Estudos em Comunicação*, no. 23, 2016, p. 197.

²⁰ Dugalich, "Political cartoon as a genre of political discourse", pp. 163-165.

²¹ Dirk Kotzé, "Cartoons as a medium of political communication", *Communicatio*, vol. 14, iss. 2, 1988, p. 61.

²² Doug Marlette, "Freedom of Speech and the Editorial Cartoon", *Nieman Reports*, Winter 2004, pp. 21-23.

²³ Christine Blackerby, "Summer Schedule and The Fishin Season: Cartoons by Clifford Berryman", *Social Education*, 72/1, 2008, p. 14.

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

Paktı sonrasında Berryman'ın Stalin-Hitler ilişkisi üzerine çizimleri -hatta Mussolini portreleri- birey yahut aktör merkezlidir.²⁴ Hem de Blackerby'nin söylemi politik karikatürün doğasıyla örtüşmemektedir.

Amerika Birleşik Devletleri'nin aksine Sovyetlerde durum biraz farklıydı. İfade hürriyeti tek yönlüydü: "*Politbüro ile aynı düşünce de olmak.*" Ayrıca karikatürlerin kriz durumlarındaki propaganda işlevi hiciv basımını defalarca parti liderlerinin ilgi odağı haline getirmiştir. Mayıs 1927'de Komünist Parti Merkez Komitesi mevcut dergilere Sovyet ve proletarya düşmanı ideolojilere karşı "kırbaç" olma çağrısında bulunmuş, akabinde ise kapitalist tehdit karikatüristlerin değişmez teması haline dönüşmüştür.²⁷ Örneğin Sovyetler Birliğinde -ve Beyaz Rusya Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti-yaşayan Polonyalıları Sovyet devletinden ayrılmaktan caydırmak amacıyla politik karikatür kullanılmıştır. Nitekim karikatürlerini okuyucunun ruh halini ve güvenini yükseltmek için kullanan -politik alaycı diliyle- *Orka* gazetesi bunlardan birisidir.²⁸ Diğer tarafta Almanya -özelde Hitler- için şişman-domuz, İtalya -özelde Mussolini için- çaresiz Romalı Sovyet politik karikatürünün temel simgelerdir.²⁹ Sadece *Krokodil*, 1933-1939 yılları arasında 200'den fazla Hitler, faşist saldırganlık, Almanya'nın yeniden silahlanması temalı karikatür yayınlamıştır. Özellikle Boris Yefimov'un Almanya ile Japonya'nın yakınlaşmasını konu edinen (1936) "*Aşk için evlilik...*" adlı karikatürü dönemin en popüler karikatürlerinden birisidir ve aktörler arasındaki ilişki Berryman'ın çizimiyle

²⁴ Bakınız. *Evening Star* (Washington), no. 34852, 2 Ekim 1939, s. 1.

²⁵ *Evening Star* (Washington), no. 34859, 9 Ekim 1939, s. 1.

²⁶ *Evening Star* (Washington), no. 34844, 9 Eylül 1939, s. 1.

²⁷ Александр Владимирович Голубев (Alexander Vladimirovich Golubev), "Если мир обрушится на нашу Республику": Советское общество и внешняя угроза в 1920-1940-е гг., Москва: Кучково поле, 2008, pp. 242-254.

²⁸ В. Н. Сидоренко (Vitalina Sidorenko), "Газетная политическая карикатура как источник по истории поляков БССР в 1920-1930 гг.", Крыніцазнаўства і спецыяльныя гістарычныя дысцыпліны: навук, (edition by С. М. Ходзін), Мінск: БДУ, 2013, p. 50.

²⁹ Аyrıntılı bilgi için bakınız. Мастера советской карикатуры: Борис Ефимов, Москва: Советский художник, 1991, p. 26.

(karikatür 1.) aynı tondadır. Bu dönemde "*sosyalist anavatanın kutsal sınırlarının dokunulmazlığı*" teması Sovyet hicivcileri tarafından sıklıkla kullanılmış, zaman zamansa Batı proletaryasıyla ilgili hikayeler ortaya çıksa da İkinci Dünya Savaşı'nın ilk aylarında Sovyet propagandası tam bir belirsizlik halindedir. Nasyonal Sosyalist Almanya ile varılan anlaşma, karikatüristler de dahil olmak üzere toplumda kafa karışıklığına yol açmış; takiben Almanya'yı tasvir eden karikatürler yayın süreci dışında kalmıştır.³⁰

Lakin tüm bu süreci doğal bir dönüşüm olarak görmediğimi belirtmek isterim. Olonets Kilisesinde görevli bir din adamının "*Bu savaş, köylüler için değil, yalnızca iktidarda olanlar için gereklidir*" söylemi,³³ Komi'de ise Çocuk Hastanesi doktoru B.'nin "*...görünüşe göre Polonya'nın ele geçirilmesinden hoşlandılar...*"³⁴ sözleri sebebiyle karşı-devrimci/kışkırtıcı olarak merkeze raporlandığı politik atmosferde, Sovyet karikatürünün devlet güdümlü hali zorunlu tercihten başka bir şey değildir. Ek olarak Boris Yefimov'un anıları, Stalin'in karikatürleri kişisel olarak sipariş ettiğine ve fikir sürecine katıldığına, hatta çizimleri kendi eliyle düzelttiğine dair kanıtlar içermektedir.³⁵

Baltık perspektifinde ise atmosfer gergindi. Finlandiya 1939 sonbaharında Cumhuriyetçi Koruma Yasası kapsamında basına sansür uygulamaya başlayarak -politik

³⁰ Голубев, "Если мир обрушится на нашу Республику": Советское общество и внешняя угроза в 1920-1940-е гг., pp. 255-259.

³¹ *Evening Star* (Washington), no. 34898, 17 Kasım 1939, s. 1.

³² *Evening Star* (Washington), no. 34927, 16 Aralık 1939, s. 1.

³³ Karelya Özerk Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti İçişleri Halk Komiserliği, Devlet Güvenlik Kaptanı Basbakov'un 10 Aralık 1939 tarihli raporu. Зимняя война 1939-1940 гг. в рассекреченных документах Центрального архива ФСБ России и архивов Финляндии: Исслед., док., коммент, Москва: Академкнига, 2009, p. 277.

³⁴ Komi Özerk Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti İçişleri Halk Komiserliği, Devlet Güvenlik Kaptanı Zhuravlev ve Devlet Güvenlik Çavuşu Bobkov'un 17 Aralık 1939 tarihli raporu. *Aynı eser*, 322.

³⁵ Александр Владимирович Голубев (Alexander Vladimirovich Golubev), "Советская политическая карикатура 1920-1930-х гг.", Российская история, Выпуск 6, 2018, p. 94.

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

karikatürden öte- doğrudan söylem kısıtlamasına gitmiş; basın hükümetin güdümünde propaganda aracı olarak kullanılmıştır.³⁶ Aynı zamanda ifade özgürlüğünde kademeli olarak kısıtlanmaya gidilmiştir. Zira Koruma Yasası büyük ölçüde politiktir. Hatta parlamento görüşmelerinde İçişleri Bakanı Urho Kekkonen'in "...devlette demokrasiyi yok etme tehdidinde bulunan bir görüş olduğunda, devletin gerektiğinde demokrasiyi savunmak için kısıtlamalara ve zorlamalara başvurma hakkı olmalıdır" şeklindeki demokrasi söylemi manidardır. Hükümetin aksine Yurtsever Halk Hareketi kanununun muhalefeti susturma amaçlı olduğu kanaatindeydi. Partisinin tepkilerini Vilho Annala "*Bu yasa ile ülkede diktatörlük kurulacağı gerçekten anlaşılıyor mu?*" şeklinde dile getirerek ifade özgürlüğü vurgusunda bulunmuştur.³⁷

3. Stalin Gülümseyerek Cevap Verdi: Ne Yapabilirim? İnsanların Bir Tanrıya İhtiyacı Var!³⁸

Max Weber'den bu yana akademisyenler, karizmatik liderliğin ya zayıf bir şekilde bütünleşmiş ya da düzenli idari kurumlardan yoksun toplumlarda önemli bir rol oynadığını gözlemlemişlerdir. Bu gibi durumlarda, ilham veren bir lidere sadakat, daha büyük bir vatanseverlik, topluluk veya yönetim duygusu olmamasına rağmen, en parçalanmış yönetimlerin bile merkezi devletin otoritesini kabul etmesine neden olabilir. Sovyetler Birliğinde iki savaş arası yıllarda tam da böyle bir işlevi yerine getirdi.³⁹ 1920'lerin ikinci yarısında Bolşevik Parti içindeki birçok ses bir "sağlam/güvenilir el" ya da "lider" çağrısında bulundu. Sürekli iç muhalefetle karşı karşıya kalan parti yönetiminde beklentiler giderek Stalin'e odaklandı.⁴⁰ Marksizmin her alanında yeni olan pek çok şeyi yaratmış olmasına rağmen, Lenin çok mütevazıydı ve katkılarından bahsetmeyi sevmiyordu. Ancak Stalin, Marksizmin yaşayan öncü filozofu rolünü üstleniyordu.⁴¹ En temel düzeyde, Stalin, Sovyet iktidarını ve sosyalist devleti simgeliyordu. O, tüm nimetlerin, mal ve hizmetlerin dağıtıcısı, tüm zaferlerin ilham kaynağı ve arkasındaki stratejisti, halkın en büyük akıl hocası ve patriği olarak görülüyordu. Sovyet halklarının

³⁶ Kai Ekholm and Päivikki Karhula, "Suomalaisen sensuurin vaiheet Kalevalasta verkkoaikaan", *Sananvapaus Suomessa*, (edition by Kaarle Nordenstreng), Tampere: Tampere University Press, 2015, p. 213.

³⁷ Suvi Lammi, "*Kansalaisvapaudet ja valtion turvallisuus- tasapainoilua demokratiassa (Diskurssianalyttinen tutkielma tasavallan suojelulaista käydyssä eduskuntakeskustelusta vuonna 1939)*", (Dissertation, University of Tampere), 2015, pp. 44-63.

³⁸ Anita Pisch, *The personality cult of Stalin in Soviet posters (1929-1953): archetypes, inventions and fabrications*, The Australian National University Press, 2016, p. 42.

³⁹ David Brandenberger, "Stalin as Symbol: a Case Study of the Cult of Personality and its Construction", *Stalin: A New History*, (edited by Sarah Davies and James R. Harris), Cambridge, UK: Cambridge University Press, 2005, pp. 249-250.

⁴⁰ Benno Ennker, "The Stalin Cult, Bolshevik Rule and Kremlin Interaction in the 1930s", *The Leader Cult in Communist Dictatorships*, (edited by Balázs Apor, et al.), Palgrave 2004, p. 83.

⁴¹ Robert C. Tucker, "The Rise of Stalin's Personality Cult", *The American Historical Review*, vol. 84, no. 2, April 1979, p. 351.

babası, Lenin'in öğrencisi ve varisi, güçlü savaşçı, öğretmen ve kurtarıcı arketipleri Stalin imajının çerçevesiydi.⁴² Fakat Sovyetler Birliği sınırları içinde!

Sovyetler Birliğinin dışında ise hicvin sınırları farklıydı: "Stalin'den uzakta!" Berryman'ın Stalin çizimleri işte bu atmosferin ürünüdür ve zaman zaman kronolojik geri dönüşler yapsa da günün politikasıyla eşdeğer ilerlemektedir. Neredeyse bütün karikatürlerde Stalin'in yüz ifadesi farklıdır. Temel duygu ifadeleri (Helsinki'ye hava saldırısı düzenlerken mutluluk,⁴⁵ Milletler Cemiyeti merdivenlerinden yuvarlanırken çaresizlik,⁴⁶ Finlandiya direnişine duyulan öfke⁴⁷ gibi) Stalin'in politik tutumunu simgeler. "Sinsi gülümseyen Stalin" çizimi bunlar arasında en karakterize olanıdır.⁴⁸ Stalin tanımlaması kısa boy, pipo, askeri üniforma yahut palto ve şapka -şapka takmıyorsa keskin hatlara sahip saç sitili- üzerinden yapılmıştır. En dikkat çeken vurgu fırçaya benzer bıyıktır. Yalnız bu tesadüf değildir. Sovyetler Birliğinde ayakkabı fırçası benzetmesi halk arasında bıyıkları sebebiyle Stalin için kullanılmaktaydı. Fakat Benedikt Sarnov göre Stalin bu benzetmeden hoşnut değildir. Hatta Mihail Zoşçenko'nun "bıyıklı bir subay" ve "ayakkabı fırçasına benzer kullara sahip maymun" ifadeleri sebebiyle Stalin'in "şimşeklerini" üzerine çektiğini kaydetmektedir.⁴⁹ Oysa hicvedilmeye gösterilen tepki, hicvin motivasyonudur ve kullanılan argümanların sanatçı tarafından tekrarlamasıyla

⁴² Pisch, *The personality cult of Stalin in Soviet posters (1929-1953): archetypes, inventions and fabrications*, p. 45. ; E. A. Rees, "Leader Cults: Varieties, Preconditions and Functions", *The Leader Cult in Communist Dictatorships*, (edited by Balázs Apór, et al.), Palgrave 2004, p. 15.

⁴³ *Evening Star* (Washington), no. 34912, 1 Aralık 1939, s. 1.

⁴⁴ *Evening Star* (Washington), no. 34933, 22 Aralık 1939, s. 1.

⁴⁵ *Evening Star* (Washington), no. 34937, 26 Aralık 1939, s. 1.

⁴⁶ *Evening Star* (Washington), no. 34925, 14 Aralık 1939, s. 1.

⁴⁷ *Evening Star* (Washington), no. 34923, 12 Aralık 1939, s. 1.

⁴⁸ See. *Evening Star* (Washington), no. 34839, 19 Eylül 1939, s. 1.

⁴⁹ Hüseyin Kandemir, "Mihail Zoşçenko'nun Öykülerinde Hiciv", (Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), 2005, s. 204.

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

sonuçlanır.⁵⁰ Doğrusu *Evening Star* örneğinde bu tekrar, "*Hitler samimiyeti veya arkadaşlığı*" vurgusudur.⁵¹ Mussolini bu arkadaşlıkta dışlanmış -yer yer Hitler'e yakınlığı sebebiyle Stalin'i kıskanan- rolündedir.⁵² İronik diyaloglar ise pekiştirici görevi görmektedir.

4. Finlandiya Yoldaş Stalin'e 60. Doğum Gününde Mutluluklar Diler!

Kış Savaşının ilk günlerinde Sovyet harekâtı Hitlerlere karşı Stalin'in politik zaferi şeklinde değerlendirilmiştir.⁵³ Hatta aynı günlerde basında Hitler ile Stalin arasında kuzey Avrupa'daki çıkarların bölündüğü konusunda neredeyse fikir birliği bulunmaktaydı.⁵⁴ Fakat beklenmeyen Fin direnişi bu söylemi ve Stalin imajını bütünüyle değiştirdi. Stalin'in hırsının Finlandiya ile sınırlı olmadığı⁵⁵ yönünde yapılan ilk haberler yerini askeri beceri sergileyemeyen, kıt teçhizatlı ve açlıktan ölmek üzere olan Kızıl Ordu askerlerine bıraktı.⁵⁶ Bunları Stalin'in otoritesinin ciddi şekilde sarsılmaya başladığı yönünde haberler izledi.⁵⁷ Halbuki *Daily Telegraph* muhabirinin kaydettiğine göre Mareşal Kliment Voroshilov, Stalin'e, kendisinin ve birliklerinin beş gün içinde Helsinki'ye, dokuz gün içinde ise daha merkezi yerlere ulaşabileceklerine dair söz vermişti.⁵⁸ Yaşanan politik atmosfer *Aamulehti*, *Uusi-Suomi* ve *Karjalainen* gazetelerine hemen yansıdı. Uluslararası basın ve kurumsal görüşleri kaynaklığında Stalin imajı, Finlandiya'ya anlamsızca saldırarak Rusya'nın emperyalist doğasını açıkça gösteren Sovyet hükümeti önderi,⁵⁹ özgürlüğe inandığını ve küçük ulusların dostu olduğunu iddia eden koyun postu giymiş bir kurt,⁶⁰ Baltık Denizi çevresinde yoluna çıkan her bağımsız devleti ayaklarının altında çiğneyen⁶¹ kızıl kasap,⁶² diktatör,⁶³ soğukkanlı otokrat,⁶⁴ zorba,⁶⁵ Gürcü kunduracının oğlu⁶⁶ şeklinde kurgulandı. Aslında dönem gazetelerinde Rus halkı ile Stalin'in öteki olduğunu vurgulamak için Stalin'in Gürcü kökeni kullanılmaktaydı. Lakin Stalin'in kökeni üzerine tartışmalar o gün için yeni bir konu değildi. Hem örnekleri ABD⁶⁷ veya Türkiye⁶⁸ gibi

⁵⁰ Kotzé, "Cartoons as a medium of political communication", p. 61.

⁵¹ Bakınız. *Evening Star* (Washington), no. 34841, 21 Eylül 1939, s. 1. ; *Evening Star* (Washington), no. 34853, 3 Ekim 1939, s. 1.

⁵² Bakınız. *Evening Star* (Washington), no. 34843, 23 Eylül 1939, s. 1. ; *Evening Star* (Washington), no. 34852, 2 Ekim 1939, s. 1.

⁵³ (Naklen, Daily Express), *Aamulehti*, no. 326, 2 Aralık 1939, s. 1.

⁵⁴ (Naklen, Reuter), *Aamulehti*, no. 329, 5 Aralık 1939, s. 1.

⁵⁵ (Naklen, Daily Express), *Uusi-Suomi*, no. 326, 2 Aralık 1939, s. 7.

⁵⁶ (Naklen, Dagens Nyheterin), *Uusi-Suomi*, no. 341, 18 Aralık 1939, s. 3.

⁵⁷ (Naklen, Journal des Debats ve Le Temps), *Karjalainen*, no. 148, 23 Aralık 1939, s. 7.

⁵⁸ *Uusi-Suomi*, no. 342, 19 Aralık 1939, s. 1.

⁵⁹ (Naklen, Daily Telegraph), *Uusi-Suomi*, no. 326, 2 Aralık 1939, s. 6.

⁶⁰ (Naklen, Sunday Times), *Aamulehti*, no. 328, 4 Aralık 1939, s. 3.

⁶¹ (Naklen, Manchester Guardian), *Uusi-Suomi*, no. 326, 2 Aralık 1939, s. 6.

⁶² (Naklen, Sunday Pictorialin), *Uusi-Suomi*, no. 328, 4 Aralık 1939, s. 2.

⁶³ (Naklen, Avenire), *Uusi-Suomi*, no. 326, 2 Aralık 1939, s. 7.

⁶⁴ (Naklen, Evening News), *Uusi-Suomi*, no. 350, 29 Aralık 1939, s. 1.

⁶⁵ *Karjalainen*, no. 144, 14 Aralık 1939, s. 3.

⁶⁶ *Karjalainen*, no. 147, 21 Aralık 1939, s. 3.

⁶⁷ Bakınız. *The Sunday Star* (Washington), no. 34851, 1 Ekim 1939, s. 39. ; *The Sunday Star This Week* (Washington), 31 Ekim 1939, s. 5.

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

çeşitli basınlarda da -çeşitli şekillerde- görülmekteydi. Üstelik Finlandiya'da aynı dönemde Stalin'in kimliği üzerine farklı tartışmalar yaşanmaktaydı. *Uusi-Suomi*'den Kirso gibi: "*Belki de zamanla Stalin bir Rus gibi düşünmeyi öğrenmiştir.*"⁶⁹

Toplanan materyalde *Uusi-Suomi* sert üslubuyla öne çıkmaktadır. Örneğin *Uusi-Suomi* yazarı Sissi'ye göre Bolşevik Rusya, Çarlık döneminden daha çürük, daha yoz, daha cahil ve daha medeniyetsiz bir dönem geçirmektedir⁷⁰ ve Rusya'nın başarılı olması halinde Finlandiya'da kalan nüfus yavaş yavaş Sibiryaya gönderilecektir. Zira Stalin ve Molotov gibi devlet adamları için üç ila dört milyon insanın ölümü önemsiz bir meseledir.⁷¹ Sissi'nin yazılarında Stalin için popüler sıfat cehalettir: "*O (Stalin) tüm yasaların üstünde ve ulaşılmazdır. Yaptığı hiçbir şeyden yasal olarak sorumlu tutulamaz: böyle bir şeye kalkışmak bir devrim anlamına gelir. Türkiye Sultanları, son olarak Abdülhamid ve Doğu'nun tiranları da aynı durumdaydı. Stalin bunun en son ve en mükemmel örneğidir... Muazzam imparatorluğunu Leninist komünizme göre yönetiyor... Raporlar her zaman sadece onun beğenisine göredir.*"⁷² Ek olarak *Uusi-Suomi*'de Stalin yönetimine tepki göstermediği için -köle- Rus halkı da eleştirilmekteydi: "*Dev ulus sefalet içinde, özgürlükten, insan haklarından yoksun! (Olli)*"⁷³ *Aamulehti* gazetesinde ise Luoti'nin betimlemeleri etkileyicidir. Luoti'ye göre Almanya Sovyetler Birliğinin konjonktürel ruh eşidir;⁷⁴ Stalin tıpkı Antik Roma tiranları gibi "*Korktukları sürece bırakın benden nefret etsinler*" düşüncesindedir⁷⁵ ve Ruslar ister en sadık çarlık tebaası olsun isterse Bolşevikler tarafından köleleştirilmiş ayak takımı olsun,⁷⁶ Doğu'nun barbarlığına karşı tüm batı kültürünü savunan Finlandiya'nın baş düşmanıdır.⁷⁷ Luoti'nin söylemlerinin bir diğer benzeri ise Sovyetlerin Finlandiya saldırısını "*aç kızıl haydutların medeni, demokratik ve barışçıl Finlandiya'nın evine düzenlediği barbarca sefer*" şeklinde tanımlayan Suomen Poika'ya (Finlandiya'nın oğlu) aittir.⁷⁸ Yine *Aamulehti* yazarı Salamaoni'de aynı söylemde makaleler kaleme almıştır: "*Yalanların, aldatmaların ve şiddetin hüküm sürdüğü sisteme karşı*"⁷⁹ *özgür erkekler ve kadınlar olarak köleliğe karşı savaşıyoruz!*"⁸⁰ Fakat Salamaoni'yi ön plana çıkaran ironi kabiliyetidir: "*Stalin'in uçakları yine ellerinden gelenin en iyisini yapmaya çalıştılar... Hava saldırıları Bolşeviklerinin çok övdüğü, başka*

⁶⁸ Bakınız. "Stalin'in Şahsiyeti", *Vakit*, no. 5827, 21 Mart 1934, s. 13. ; "Stalin ve Hitler", *Haber*, no. 2669, 19 Temmuz 1939, s. 11. ; "Stalin-Chamberlain", *Tan*, no. 1438, 2 Ağustos 1939, s. 7.

⁶⁹ *Uusi-Suomi*, no. 332, 9 Aralık 1939, s. 5.

⁷⁰ *Uusi-Suomi*, no. 349, 28 Aralık 1939, s. 2.

⁷¹ *Uusi-Suomi*, no. 347, 24 Aralık 1939, s. 8.

⁷² *Uusi-Suomi*, no. 349, 28 Aralık 1939, s. 2.

⁷³ *Uusi-Suomi*, no. 346, 23 Aralık 1939, s. 2.

⁷⁴ *Aamulehti*, no. 334, 10 Aralık 1939, s. 3.

⁷⁵ *Aamulehti*, no. 343, 19 Aralık 1939, s. 4.

⁷⁶ *Aamulehti*, no. 354, 31 Aralık 1939, s. 4.

⁷⁷ *Aamulehti*, no. 341, 17 Aralık 1939, s. 4.

⁷⁸ *Aamulehti*, no. 336, 12 Aralık 1939, s. 3.

⁷⁹ *Aamulehti*, no. 336, 12 Aralık 1939, s. 3.

⁸⁰ *Aamulehti*, no. 338, 14 Aralık 1939, s. 3.

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

hiçbir yerde eşi olmayan ve ancak Sovyet sistemi tüm dünyada uygulandığında tam teşekkülüne ulaşacak olan kültürel yaşamı ve insanlığı yansıtmaktadır."⁸¹

Finlandiya'ya hava saldırılarında bulunan Sovyet uçaklarını "*Stalin'in kargaları*" şeklinde adlandıran Matim'in yazıları *Karjalainen* gazetesinde yayınlanmaktadır ve en az Salamaoni kadar ironiktir.⁸³ Bunlar arasında "*Kızıl Ordu'nun amacı, Finlandiya'yı sözde nazik baba Stalin'e mütevazı bir doğum günü hediyesi olarak vermek*"⁸⁴ ve "*Bolşevizmi lanetlemesi üzerine: E n'olmuş. Mussolini, bugünlerde Stalin'in rüyalarına musallat olmuş görünüyor. Duce iyi bir adam. Yanlış bir şey yok*"⁸⁵ söylemleri dikkat çekicidir. Öyle ki Matim'in yazılarında ironi bazen bir tavsiye (*...bahçelerde veya açıkta durmayın. Stalin'in kargalarına bir makineli tüfek hedefi sunuyorsunuz*)⁸⁶ bazen ise hüznün (*şimdi Kızıl Ordu bedelini kanla ödemek zorunda kaldı*) halinde karşımıza çıkmaktadır.⁸⁷ *Karjalainen* gazetesinde diğer kaynaklardan farklı olarak, Stalin imajı ayrıntılı biçimde dini motivasyonlar üzerinden tanımlamıştır. Stalin'in "*Dinle mücadele, partinin ve hükümetin en büyük görevidir. Komünizm ve din arasında hiçbir uzlaşma olmamalıdır*" yahut "*Yeni nesil tüm dini etkilerden uzak durmalıdır*" sözleri tanrısızlığı önleme meselesi başlığında örnek olarak sunulmuş ve tenkit edilmiştir.⁸⁸ Esasında bu söylem tarzı muhafazakâr Fin gazetelerinde kısa metinler halinde gündeme

⁸¹ *Aamulehti*, no. 346, 22 Aralık 1939, s. 3.

⁸² *Evening Star* (Washington), no. 34937, 26 Aralık 1939, s. 1.

⁸³ *Karjalainen*, no. 139, 2 Aralık 1939, s. 2.

⁸⁴ *Karjalainen*, no. 142, 9 Aralık 1939, s. 2.

⁸⁵ *Karjalainen*, no. 144, 14 Aralık 1939, s. 2.

⁸⁶ *Karjalainen*, no. 140, 5 Aralık 1939, s. 2.

⁸⁷ *Karjalainen*, no. 145, 6 Aralık 1939, s. 2.

⁸⁸ *Karjalainen*, no. 150, 2 Aralık 1939, s. 3.

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

getirilmekteydi. Dört çocuk babası asker Alikersantti'nin *Uusi-Suomi*'de yayınlanan mektubu bu tespiti destekler niteliktedir: "*Tanrı'dan düşmanımıza karşı öyle bir duvar örmesini istedim ki, hiçbir tanrısız Stalin yıkamaz!*"⁸⁹

5. Sonuç

a- Kış Savaşı, uluslararası bir aktör olarak Sovyetler Birliği'nin askeri gücünü tartışmaya açarak, Stalin imajını yeniden şekillendirmiştir. Seçilen kaynak materyalde Bolşevizm, Rusya, Sovyetler Birliği ve Stalin (bazen Molotov) yer yer eşanlamlı yahut kapsayıcı olarak kullanılmıştır.

b- *Aamulehti*, *Uusi-Suomi*, *Karjalainen* gazetelerinde temel vurgu Stalin değil, Fin direnişidir. Söylem bütünlüğünün toplumsal karşılığına ek olarak, sansür uygulamasıyla politika yapımcılar kamuoyunu yönlendirmişlerdir.

c- *Evening Star* (Washington) örneği kurumsal bir görüşü ifade etmektedir ve Amerikan kamuoyundaki karşılığı tartışmalıdır. Çünkü 1939 yılı Amerikan kamuoyunda komünizm geniş kitlelerin red ya da kabul ettiği politik bir tutum değildi. Örneğin *American Institute of Public Opinion* tarafından düzenlenen totaliterlik anketleri bu sonucu destekler niteliktedir. 20 Ocak 1939 tarihli ankette "*Faşizm ile komünizm arasında bir seçim yapmanız gerekseydi hangisini seçerdiniz?*" sorusuna katılımcıların %50'si fikrim yok cevabını vermiştir. Altı ay önce düzenlenen aynı ankette ise fikir beyanında bulunmayanların oranı %52 idi.⁹⁰

d- Stalin'in söylemlere nasıl tepki verdiği (yahut haberdar olup olmadığı) yönünde herhangi bir veriyle karşılaşılmamıştır. Esasen bu konu ayrı bir çalışma problematığıdır.

e- Alternatif olarak, bir Fin gazetesi olan *Sosialisti* kaynaklığında yapılacak Stalin imajı çalışmasının literatüre ayrıca katkı sağlayacağı kanaatindeyim.⁹¹ Stalin imajında Troçki'nin etkisi ise tasnif dışı tutulmuştur.

f- Çalışmayı Fransa'nın Moskova Büyükelçisi Coulondre'nin tespitiyle sonlandırıyorum: "*Avrupa savaşı, Rusya'da dahil olmak üzere herkes için yenilgiyle sonuçlanacak. Kazanan Stalin değil Troçki*

⁸⁹ *Uusi-Suomi*, no. 344, 21 Aralık 1939, s. 7.

⁹⁰ Mildred Strunk, *Public Opinion 1935-1946*, Princeton: Princeton University Press, 1951, s. 869'dan naklen Kimberly Hupp, "*Uncle Joe: What Americans Thought of Joseph Stalin Before and After World War II*", (Thesis, University of Toledo), 2009, s. 30.

⁹¹ Stalin imajı için (Aralık 1939) bakınız. *Sosialisti*, no. 279, 1 Aralık 1939, s. 4. ; *Sosialisti*, no. 281, 4 Aralık 1939, s. 1. ; *Sosialisti*, no. 283, 7 Aralık 1939, s. 3. ; *Sosialisti*, no. 284, 8 Aralık 1939, s. 3. ; *Sosialisti*, no. 284, 8 Aralık 1939, s. 8. ; *Sosialisti*, no. 286, 11 Aralık 1939, s. 3. ; *Sosialisti*, no. 288, 13 Aralık 1939, s. 1. ; *Sosialisti*, no. 291, 16 Aralık 1939, s. 6. ; *Sosialisti*, no. 294, 20 Aralık 1939, s. 3. ; *Sosialisti*, no. 294, 20 Aralık 1939, s. 4. ; *Sosialisti*, no. 295, 21 Aralık 1939, s. 4. ; *Sosialisti*, no. 297, 23 Aralık 1939, s. 3. ; *Sosialisti*, no. 298, 27 Aralık 1939, s. 4. ; *Sosialisti*, no. 301, 30 Aralık 1939, s. 4.

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

olacak."⁹² Lakin Mösyö Coulondre yanılmıştı. Neticesinde Troçki, Lev Kamanev ve Grigori Zinovyev kadar kazanmıştı.

6. Kaynakça

Gazeteler: *Aamulehti* (Finland), *Evening Star* (Washington, USA), *Haber* (Türkiye), *Karjalainen* (Finland), *Tan* (Türkiye), *Uusi-Suomi* (Finland), *Vakit* (Türkiye).

Auvinen, Timo; "*Vihollinen, vastustaja, ystävä- Suomen johtavan sanomalehdistön Neuvostoliittokuva muutoksessa syksyllä 1944*", (Dissertation, University of Jyväskylä), 2005.

Becker, Jonathan A.; "A Disappearing Enemy: The Image of the United States in Soviet Political Cartoons", *Journalism and Mass Communication Quarterly*, vol. 73, iss. 3, 1996, pp. 609-619.

Blackerby, Christine; "Summer Schedule and The Fishin Season: Cartoons by Clifford Berryman", *Social Education*, 72/1, 2008, pp. 14-17.

Brandenberger, David; "Stalin as Symbol: a Case Study of the Cult of Personality and its Construction", *Stalin: A New History*, (edited by Sarah Davies and James R. Harris), Cambridge, UK: Cambridge University Press, 2005, pp. 249-270.

Dugalich, Natalia M.; "Political cartoon as a genre of political discourse", *Journal of Language Studies, Semiotics and Semantics*, vol. 9, no. 1, 2018, pp. 158-172.

Ekholm, Kai and Karhula, Päivikki; "Suomalaisen sensuurin vaiheet Kalevalasta verkko-aikaan", *Sananvapaus Suomessa*, (edition by Kaarle Nordenstreng), Tampere: Tampere University Press, 2015, pp. 205-233.

Ennker, Benno; "The Stalin Cult, Bolshevik Rule and Kremlin Interaction in the 1930s", *The Leader Cult in Communist Dictatorships*, (edited by Balázs Apór, et al.), Palgrave 2004, pp. 83-101.

Hampton, Mark; "The political cartoon as educationalist journalism", *Journalism Studies*, vol. 14, iss. 5, 2013, pp. 681-697.

Haskins, Faye; *The Evening Star: The Rise and Fall of a Great Washington Newspaper*, Lanham, MD: Rowman & Littlefield Publishers, 2019.

Heitzmann, William Ray; "The Political Cartoon as a Teaching Device", *Teaching Political Science*, 6/2, 1979, pp. 166-184.

⁹² *Aamulehti*, no. 340, 16 Aralık 1939, s. 4.

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

- Kähönen, Aappo; *Suomi Moskovasta nähtynä: suurvaltapolitiikan, sisällissodan ja vallankumouksen leikkauspisteessä (1920-1930)*, Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 2021.
- Kandemir, Hüseyin; "*Mihail Zoşçenko'nun Öykülerinde Hiciv*", (Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), 2005.
- Karemaa, Outi; "*Vihollisia, vainoojia, syöpäläisiä -venäläisviha Suomessa (1917-1923)*", (Dissertation, University of Helsinki), 1998.
- Karhu, Sirpa Maaria; "*Ajan Suunnan juutalaiskuva 1932-1944*", (Dissertation, University of Jyväskylä), 2014.
- Koiranen, Ilkka; etc., *Puolueiden rakenteet ja jäsenistön verkostot*, Keuruu: Kunnallisanalan kehittämissäätiön Tutkimusjulkaisu, 2017.
- Koskipalo, Niina; "*Fasismia vai isänmaallisuutta? Helsingin Sanomien ja Uuden Suomen suhtautuminen Isänmaallinen kansanliike- järjestöön vuosien 1933 ja 1936 eduskuntavaalien alla*", (Dissertation, University of Tampere), 2008.
- Kotzé, Dirk; "Cartoons as a medium of political communication", *Communicatio*, vol. 14, iss. 2, 1988, pp. 60-70.
- Marlette, Doug; "Freedom of Speech and the Editorial Cartoon", *Nieman Reports*, Winter 2004, pp. 21-24.
- Mateus, Samuel; "Political Cartoons as communicative weapons – the hypothesis of the Double Standard Thesis in three Portuguese cartoons", *Estudos em Comunicação*, no. 23, 2016, pp. 195-221.
- Mervola, Pekka; *Kirja, kirjavampi, sanomalehti (Ulkoasukierre ja suomalaisten sanomalehtien ulkoasu 1771-1994)*, Jyväskylä Studies in Communication, Vammala 1995.
- Nenye, Vesa; Munter, Peter; and Wirtanen, Toni; *Finland at War: the Winter War 1939-40*, Oxford: Osprey Publishing, 2015.
- Peltola, Jyri Petteri; "*Kirkko ja uskonto keskustan, kokoomuksen, ruotsalaisen kansanpuolueen ja sosiaalidemokraattien puolue- ja periaateohjelmissa (1945-2020)*", (Dissertation, University of Helsinki), 2022.
- Pisch, Anita; *The personality cult of Stalin in Soviet posters (1929-1953): archetypes, inventions and fabrications*, The Australian National University Press, 2016.
- Rees, E. A.; "Leader Cults: Varieties, Preconditions and Functions", *The Leader Cult in Communist Dictatorships*, (edited by Balázs Apor, et al.), Palgrave 2004, pp. 3-26.
- Ruotsila, Markku; *Churchill and Finland: A Study in Anticommunism and Geopolitics*, New York: Routledge, 2005.

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

- Salokangas, Raimo; "From Political to National, Regional and Local The Newspaper Structure in Finland", *Nordicom Review*, (20)1, 1999, pp. 77-105.
- Spencer, Dick; *Pulitzer Prize Cartoons: The Men and Their Masterpieces*, Ames, Iowa: The Iowa State College Press. 1951.
- Stalin and the Soviet-Finnish War, 1939-1940*, (edition by Chubaryan and Shukman), (translated by Tatyana Sokokina), New York: Routledge, 2013.
- Suvi Lammi, "*Kansalaisvapaudet ja valtion turvallisuus- tasapainoilua demokratiassa (Diskurssianalyttinen tutkielma tasavallan suojelulaista käydystä eduskuntakeskustelusta vuonna 1939)*", (Dissertation, University of Tampere), 2015.
- Tucker, Robert C.; "The Rise of Stalin's Personality Cult", *The American Historical Review*, vol. 84, no. 2, April 1979, pp. 347-366.
- Vares, Vesa; "Childlike Masses against True Men of Valour: The Comical Image of the Russians in Finland During The Finnish-Soviet Winter War (1939-1940)", *Enemy Images in War Propaganda*, (edition by Marja Vuorinen), Newcastle upon Tyne, UK: Cambridge Scholars Publishing, 2012, pp. 57-88.
- Голубев, Александр Владимирович; (Alexander Vladimirovich Golubev), "Если мир обрушится на нашу Республику": Советское общество и внешняя угроза в 1920-1940-е гг., Москва: Кучково поле, 2008.
- Голубев, Александр Владимирович; (Alexander Vladimirovich Golubev), "Советская политическая карикатура 1920-1930-х гг.", *Российская история*, Выпуск 6, 2018, pp. 84-102.
- Зимняя война 1939-1940 гг. в рассекреченных документах Центрального архива ФСБ России и архивов Финляндии: Исслед., док., коммент, Москва: Академкнига, 2009.
- Мастера советской карикатуры: Борис Ефимов, Москва: Советский художник, 1991.
- Сидоренко В. Н.; (Vitalina Sidorenko), "Газетная политическая карикатура как источник по истории поляков БССР в 1920-1930 гг.", *Крыніцазнаўства і спецыяльныя гістарычныя дысцыпліны: навук*, (edition by С. М. Ходзін), Мінск: БДУ, 2013, pp. 47-52.

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

INVESTIGATION OF THE POLITICAL PARTY PROGRAMS IN TURKEY INTERMS OF VALUES

Assoc. Prof. Dr. Ahmet ÇOBAN

Dicle University, Ziya Gökalp Faculty of Education,

PhD Studt. Bedirhan ÖNEM

Dicle University, Education Sciences Institute

ABSTRACT

Values are social components starting with the history of humanity, are continuing today and will also continue in the future. Societies are known and defined by their values. Every society tries to keep its values alive, develop and bring them to all its members. Values that are important for societies are also important for governments that rule societies and try to meet their expectations. The actions of governments regarding society are realized through political parties. Political parties try to come to power by means of including policies regarding social expectations in their party programs. Political parties also feel the need to pay attention to the expectations of the society regarding values, as well as the expectations of the society in all matters. Political parties, which believe that values are important for society, have a sensitivity to include values in their programs.

As in every country, political parties in Turkey are recognized for their party programs; they are regarded with the subjects they include in their programs. Since values are also an important hallmark of social sensitivity, it is important to investigate political party programs with regards to values.

The aim of the research is to examine the political party programs in Turkey in terms of the values included in the curriculum prepared by the Ministry of National Education (“justice”, “friendship”, “honesty”, “self-control”, “patience”, “respect”, “love”, “responsibility”, “patriotism”, “altruism”) and to make the necessary evaluations and comparisons.

Qualitative research method was used in the research. The data of the research were collected using the document analysis method. The universe of the research consisted of all political parties in the Grand National Assembly of Turkey. The sample of the study included five political parties selected according to the criterion sampling method, which is one of the purposive sampling methods. These political parties are listed as follows according to the number of members:

1. Justice and Development Party (JDP), 2. Republic People's Party (RPP), 3. Peoples' Democratic Party (PDP), 4. Nationalist Movement Party (NMP), and 5. Good Party (GP).

The data sources of the research were political parties' programs. The documents regarding the party programs were taken from the official websites of the parties. In the context of suitability for the purpose of the research, the documents were analyzed by content analysis method. The findings of the research were given according to the themes and codes created without adding the researcher's comments. According to the findings, there are quite a lot of expressions about values in the programs of political parties. The analyses have shown that there are similarities between the programs of the five political parties with differences in values. Accordingly, recommendations have also been included based on the results of the research.

Keywords: political party, party program, values.

INTRODUCTION

Political parties are at the forefront of the elements that are common to the administration in countries where democracy exists. A democratic life without a political party is unthinkable (Teziç, 2009: 321). Political parties are pre-eminent institutions of modern democratic governance. The general consensus in comparative political thought and among policy makers is that political parties play a central role in deepening and fostering democracy in both established as well as emerging democratic polities (Maiyo, 2008: 13). According to Zabun (2020: 13), political parties in all forms of democratic or authoritarian regimes are indispensable institutions with considerable differences among themselves.

There are many definitions of the concept of political party. One is “the legal entity established by people united on a certain political program in order to realize this program by seizing political power through normal elections” (MEB, 2003:2569). According to another definition, political parties are human communities organized to seize political power or at least to be a partner in it (Öztekin, 2000: 73). Teziç (2001) defines the term political party as a group that participates in political life in order to achieve the ideas and interests of its members partially or completely.

According to the Political Parties Law (Prime Ministry, 1983), political parties, in accordance with the Constitution and laws, they are institutions with legal personality, which are organized to operate throughout the country, aiming to reach the level of contemporary civilization in a democratic state and social order by ensuring the formation of the national will through their works and open propaganda in line with the views determined in their statutes and programs, through the elections of deputies and local administrations.

Political parties have many functions. Despite the political, cultural, ideological, socio-economic differences among countries, these functions show similarities, and the most basic function is to mediate the political participation of individuals (Cerit, 2019: 11). Political parties announce the voters the policies they will implement in many subjects from education to health, from local participation to social work, if they are elected, by publishing the documents before the local and general elections (Gürçüoğlu, 2020: 1061). Among these topics, there is also "values". Political parties appeal to the common feelings and thoughts of the society and try to influence individuals with the values they include in their programs.

Values are the most important elements that hold people together and ensure their unity. This is an important requirement for society. The notion of values exists in all societies. Value is defined as “the abstract measure that helps to determine the importance of something, the value that something is worth” (TDK, 2019). Value is an intangible measure that helps to determine the importance of something, the value that something is worth, value, high and useful quality (Ulusoy & Dilmaç, 2016: 13). According to Erdem (2021: 19), value refers to “first of all, the meaning of our actions, our existence, and our actions, beings and phenomena in general”. Values are standards that are largely derived, learned and internalized from society and its institutions. These standards guide the development of a socially-defined sense of self as a competent and moral member of society (Rokeach, 1979: 6). Anyone who puts sensitivity to values at the center of their personality enriches their worldly experience; or anyone who sifts through the world experience cherishes human values (Nutku, 2013). Values are features that make people an individual and at the same time socialize them. Thanks to the value, individuals determine their own living standards and try to keep up with the norms in the society. Through the implementation of the Living Values Education program of the Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO), it is aimed to educate children according to moral standards and equal basic principles. The Personality Education Curriculum is focused on teaching children the twelve universal values. These are honour, courage, faith, honesty, truthfulness, generosity, kindness, altruism, justice, respect, freedom and equality. In this program, these values are included as a lesson to be used from the pre-school period until the ninth grade (Yaka, et al. 2014:173).

Values, which have a decisive role in the realization of all human events, have important functions. These functions can be expressed as follows (Erdem, 2021: 19-20):

They are used as a tool in judgment.

They focus people's attention on desired, useful and important cultural objects.

They show ideal ways of thinking and behaving.

They guide social roles to be liked and realized.

They fulfill social control and pressure tools' duties.

They come into play as tools of solidarity.

Values are of great importance in the tradition of Turkish society. Knowing, taking care, owning and commitment to values is very important, and spreading values is also considered extremely important. Values, which are included in the curriculum prepared by the Ministry of National Education for the courses, are the sum of the principles that form the perspective of the curriculum. Its roots are in our traditions and our past, its trunk and branches are fed from these roots and reach our present and future. Our values, which make up our basic human characteristics, are the source of the power and power that enables us to take action in the routine flow of our lives and in coping with the problems we encounter. The values included in the curriculum with the definition of "root values" are as follows: Justice, friendship, honesty, self-control, patience, respect, love, responsibility, patriotism, altruism. These values will come to life both on their own, with the sub-values they are associated with, and with other root values in the learning-teaching process (MEB, 2018).

In order to serve the purpose of the research, it is useful to include the definitions made about the values mentioned above:

Concept of justice, giving one's right, observing the right, fulfilling it, righteousness; be fair, just and merciful to those under his administration or order; it means the state organization that fulfills the justice, the judicial organization (MEB, 2003: 74). According to the TDK Dictionary (2019), justice is: (1) Ensuring the use of the rights owned by the law by everyone, (2) Compliance with the right and law, observing the right, (3) State institutions that implement and fulfill this work, (4) Giving everyone what is appropriate for him, what is his right, is righteousness. Justice is a necessity wherever people live. In its simplest form, justice, which is defined as a system where everyone gets what they deserve, is a necessity that provides the order and security that people need in the environment they live in (Töremen and Tan, 2010: 59). Justice is one of the most important elements that keeps the society together and ensures its unity and solidarity. In societies where there is no justice, there is turmoil, chaos, and confusion.

Friendship is the other concept of value. Generally, friendship exists for three reasons: a) virtue b) usefulness c) pleasure. When virtue is the reason, friendship emerges for the sake of friendship; where both like each other and cherish each other for some creditable values in the other's personality (Ravichandran, 1999: 1). Friendship is a non-exclusive relation in the following two senses. First, a person can stand in the friendship relation to more than one person at a time. That is, one can have several friends. Second, although friendship differs from other social relations (e.g., student-teacher, employer-employee, parent-child) two people can occupy the relation of the friendship relation and other social relations at once; the fact that A and B are siblings, for example, does not by itself prevent them from being friends as well (Leibowitz, 2018: 99).

Righteousness, (1) the state of being right, behavior befitting the right; being free from lies and hypocrisy, honesty, (2) veracity; being error-free, faultless, (3) fairness, compliance with the rules and measures (MEB, 2003: 752). According to the TDK Dictionary (2019), this value means being truthful and honest, behaviour worthy of the right thing, honesty and justice. Righteousness is a key concept that encompasses all moral qualities. An action that does not pass the filter of truth has no religious-moral value (Tokur, 2017: 365). Based on these definitions, it can be said that this concept of value characterizes too many terms.

Honesty is individuals' compliance with ethical and professional principles, standards, practices, and a consistent value system, to guide ethical and professional principles, standards, practices, and a consistent system of values by individuals, to guide decision-making and action (Akademik Dürüstlük Sözlüğü, 2018: 27). It is stated that the word "honesty" has been transferred to Turkish from the word "*durust*", which has its origin in Persian. It means "true, faultless and complete". Also, it means directness and openness referring to having personality traits. Honesty being the state or quality of being truthful includes meanings such as purity, honesty, and integrity. Honesty refers to an honest individual's behaviors and actions (Demirkaya and Çal, 2018: 1965).

Self-control means that people control and restrict their behaviours for an important purpose (MEB, 2003: 2240). Controlling and restricting one's reactions, behaviours or tendency towards another purpose in order to reach a more important goal, self-control or auto-control, which expresses self-

control (TDK, 2019), is one of the personal characteristics that most clearly predict the success of the individual in his work (Çizmeci-Özçelik & Memişoğlu, 2019: 31) is defined as a personal character. Self-control (Kaygusuz & Özpolat, 2015: 197) is one of the mechanisms that individuals adopt from early childhood to understand and cope with the world.

Patience, perseverance, tolerating, knowing how to wait (TTKB, 2017: 24); suffering, poverty, injustice, etc. the virtue of waiting for sad situations to pass without making a complaint is defined as endurance (TDK, 2019). In addition, this concept, which comes from the root of "*sabr*" in Arabic (Sufi Terms and Idioms Dictionary, 1997), is called "patience" to endure troubles and troubles, as well as "patience" to continue worshipping Allah and to avoid rebellion.

Respect means a feeling of love, reverence. Also, respect that causes to be careful, measured, and respectful towards someone or something because of its superiority, old age and usefulness (TDK, 2019). It includes the behaviors of being humble, behaving to others the way they want to be treated, valuing the personalities of other people, observing the position, characteristics and situation of the interlocutor (TTKB, 2017).

Love means the feeling that leads people to show close interest and devotion towards something or someone (TDK, 2019). According to Ergen (2006), love, which gives meaning to human existence and is at the center of existence, must be at the center of all efforts, activities and goals, especially pedagogical, political and scientific efforts.

Responsibility means taking on one's own actions or the consequences of any event that falls under his jurisdiction, accountability, liability (TDK, 2019). According to Yurtbaşı (2012), this concept expresses a sense of responsibility or duty. Responsibility also means people's abilities to make conscious decisions, meet social realities, solve various problems of social and individual life, and evaluate both their behaviours and other forms of behaviour (Buhr & Kosing, 1999).

According to Orhan Seyfi Orhon, patriotism is to love the place where he was born, his home, his village, his country within the borders of an independent state (TDK, 2022). According to Elban (2011), patriotism can be characterized as sociological or social love in the social dimension that has the power and effect to integrate societies, cultures and cultural circles from the love of human existence. According to Karagözoğlu (2018: 99), patriotism is a conscious belief in the unity of the nation and the indivisible integrity of the homeland. Patriotism takes on the meaning of representing the values of the country and the country as an individual in the company of universally accepted values. At the same time, patriotism has a reinforcing meaning within the group. Being together with people from the same homeland and being side by side with people from different countries are also factors that increase the intensity of this feeling (Beken, 2010).

Altruism is the other value in the curriculum of Turkish Ministry of Education. Along with the meaning of charity, altruism (TDK, 2022), it includes being generous, cooperating, being compassionate, being hospitable, sharing (TTKB, 2017). According to Tahiroğlu (2013), the concept of altruism, which includes benevolence, goodness, generosity, solidarity, self-sacrifice, compassion, social responsibility, sharing and volunteering, is one of the generally accepted values that hold the society together. It refers to a lot of meanings that are used in context.

As in every country, it is important for political parties in Turkey to include their views on areas with high social sensitivity in their party programs. Values, which are among the areas of social sensitivity, have a special significance. In this study, where the political party programs are examined in Turkey in terms of values, it is important to investigate the expressions related to values in the programs of the parties, to reveal the views of the parties on values, and to determine how much importance they attach to this area that the society is sensitive.

The aim of the research is to examine the political party programs in Turkey in terms of values and to make the necessary evaluations. Within the framework of this main purpose, answers to the following questions have been sought:

1. Related to values, what are the expressions in the
 - a. Justice and Development Party (JDP),
 - b. Republic People's Party (RRP),
 - c. Peoples' Democratic Party (PDP),
 - d. Nationalist Movement Party (NMP), and

e. Good Party (GP) programs?

2. What are the similarities and differences between political party programs in terms of the number of statements about values?

In this study, qualitative research approach was used. The data of the research were collected using document analysis. The universe of the research consists of all political parties in the Turkish Grand National Assembly (TGNA). For the sampling, the criterion sampling technique, a purposeful sampling method used in qualitative research, was used in the research. Criterion sampling, observation units in research can be formed from people, events, objects or situations with certain qualities. In this case, the units (objects, events, etc.) that meet the criteria determined for the sample are taken into the sample (Büyükoztürk et al., 2013: 91). The aim here is to include all situations that meet certain criteria in the sample (Yazar & Keskin, 2020: 240). This is based on the following criteria:

1. Participating in the General Elections held on 24th of June 2018,
2. Taking place in the Grand National Assembly of Turkey as of 2022 and being a group,
3. Having a lot of deputies in the TGNA.

According to these criteria, the sample of the research consists of JDP, RPP, PDP, NMP and GP, respectively.

The data sources of the study are the party programs of political parties. The documents regarding the party programs were taken from the official websites of the parties. In the context of suitability for the purpose of the study, the documents were analyzed by content analysis method.

So as to obtain the data in accordance with the purpose of the research, each concept related to values was accepted as a code, and party programs were examined according to these codes; statements are given without adding the researcher's comment.

FINDINGS

In this part of the study, the findings related to the research questions are presented under separate headings. In political party programs, expressions related to values are included separately under the title of each value concept. Then, the similarities between the arrangements that the political parties aim to realize regarding the Turkish Education System are presented under separate headings.

Statements about Values Included in Party Programs

Justice

The status of statements regarding the value of “justice” in the programs of political parties is presented in Table 1.

Table 1. The status of the statements regarding justice

Code	JDP	RPP	PDP	NMP	GP	Total
	f	f	F	f	f	F
Justice	13	6	7	36	11	73

As it is seen in Table 1, the number of statements regarding the value of “justice” is 73. These statements are included in the parties' programs as follows:

Justice and Development Party

Unless it bases its laws on the law and the law on the principles of universal justice and human rights, Turkey cannot be a true state of law and cannot gain a respectable place in the international community. Our party will ensure maximum confidence in the justice system, which is the guarantor of the social order.

Our party considers solving the problems faced by the justice system, which is important from the daily life of individuals to international relations, among its primary goals.

A transparent and corruption-free order is only possible with the functioning of justice.

Acting on the motto "Justice delayed is injustice," our party will make all necessary arrangements to speed up the judicial process.

The appropriations allocated from the budget will be increased to a large extent in order to carry out the justice services, which are one of the most important primary duties of the state, in a fast and high

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

quality.

With the implementation of this Strategy, poverty and unemployment will decrease, and justice in income distribution will be ensured.

To reduce unemployment, to prevent the cost of living and to ensure fairness in income distribution.

It will provide a fully defined legal order in accordance with universal standards, a reliable and functioning justice mechanism, guaranteed property rights, reliable institutional structure, and free access to the market and resources.

It is among our main goals that the democratic state administration produces quality services by considering social justice and development, creating a dynamic state structure, and providing the public administration with the ability to continuously improve itself.

The state should withdraw from all service areas except internal and external security, justice, basic education, health and infrastructure services, which are its basic functions and its regulatory and supervisory functions, should continue.

Eliminating injustice in income distribution, putting an end to poverty and all kinds of corruption, and focusing on efficiency are among the economic priorities of the program.

Republic People's Party

It has created a social structure based on social justice and has achieved the goal of creating a clean society in politics and administration.

It embraces the principles of equality and justice in every condition and environment and evaluates it as a guide in its policies.

RPP's primary goals are to ensure social justice among different social layers and different regions in our country, to observe justice in the formation and distribution of incomes so as to reduce inequalities in income distribution and imbalances in regional development.

RPP defends the rule of law, not the powerful and it is the assurance of democracy, the dignity, impartiality and independence of law and justice.

The Ministry of Justice will be in the service of justice, not in the administration of justice.

Peoples' Democratic Party

The history of humanity is a history of struggles for labor, equality, freedom, peace and justice.

The most important universal commonality of the struggles that took place in different and historical phases and levels has been the search for equality, freedom and justice.

For the liberation of labor and the oppressed; Our Party, which consists of the unity of forces fighting for freedom, peace and justice, believes that humanity will reach a classless, unlimited and exploitation-free world.

Our Party, by determining the actuality of the target of a free and democratic country where there is no poverty and misery, where justice, equality and freedom lives, where all problems are freely discussed, where no one hides their religious and ethnic identity, where such identities are not imposed on anyone, and which is at peace with its history and all its neighbors; It aims to bring together every individual and organization that is against all kinds of discrimination and exploitation in terms of labor, ethnic and religious identities, women, sexual orientation and gender identity, environment and natural resources, in order to enable people to establish their own democratic administration.

Those who struggle for the liberation of labor and the oppressed, for equality, freedom, peace and fraternity, and those who yearn for such a future; the peoples, the oppressed, the ignored; As one of the means by which those who support nature, labor, freedom, equality, peace, justice and democracy organize a common struggle for a new society and a humane life, our Party will struggle to respond to this need and to create an alternative for the people.

To put an end to the unjust and authoritarian penal system in the grip of the TMK, the TCK and the courts equipped with special powers; no privileges should be given to the police, an end to all forms of torture and ill-treatment, and the abolition of isolation practices in prisons; defends the independence and democratization of the judiciary and fights for its realization. Our party is the advancing force of the struggles of the workers and toilers, of the oppressed and exploited peoples of all nations, beliefs and cultures, for equality, freedom and justice.

Nationalist Movement Party

Turkey will go beyond being a regional power and become a global power if it has a strong economic structure, has a modern, deterrent, high-tech security force, is governed with justice, strengthens its social fabric, develops a culture of brotherhood and solidarity, and mobilizes its means and capabilities in line with the goal of becoming a leading country. will become powerful.

There is an understanding of Turkish Nationalism that aims for love, justice, peace and a development in trust addressing the Turkish nation from national, spiritual and humanitarian perspectives.

Values such as human rights and freedoms, the rule of law and justice are the first and fundamental steps of Turkish Nationalism and the main references of the Nationalist Movement Party.

“Moralism” principles and values, which are based on the preservation of the high-qualified character of the Turkish nation and transfer it to the future, and which are based on love, tolerance and justice in human relations, constitute the whole of the basic ideas and sensitivities that we consider as the Nationalist Movement Party.

In order to create happy villagers in the developed villages where the justice and compassion of the state is felt by the citizens in the farthest corner of the country, where no one is left hungry and in the open, where peace and security are ensured, and who benefit from all the opportunities brought by civilization, "villageism", its principles and values, are the fundamental principles we consider as the Nationalist Movement Party constitutes the whole of ideas and sensitivities.

To make right and justice, peace and trust prevail in every field and to build Turkey's prosperous and honorable future is to ensure that our country has a say in the establishment of a world order where peace, happiness and justice prevail.

Law is a set of rules that have been agreed upon, determine the principles and procedures of living together, are binding for everyone, and aim to establish justice, order, peace and freedom together in social relations.

The Nationalist Movement Party considers it one of its main duties to reshape the legislation and institutional arrangements in our country in accordance with this point of view and to make the rule of law prevail in order to ensure that our people live in a social law order based on justice and equity.

Based on a belief and consciousness that considers the regional and traditional differences in our country as the richness of our national life, we consider the mobilization of all social colors to common goals with a tolerant attitude, justice and freedom, mutual understanding and cooperation, as it has been the case throughout history as the guarantee of our national unity and integrity.

In the understanding of the social state, in which the individual, family, society and state form a harmonious union instead of being bureaucratic, cumbersome and oppressive; strong, but at the same time benevolent and humane, who has made law and justice prevail in every field, whose purpose of existence is based on service to the nation, who works efficiently and effectively; Instead of intervening in everything, it will be essential to establish a structure that can coordinate and direct, effectively supervise and lead.

In this context, in line with the principles of democratic, secular, human rights, social state of law based on social justice, social peace, and equality in service and informing citizens, integrating national and universal values in change and development. An open and participatory administrative structure that embraces citizens forms the basis of our understanding of public administration and services.

The protection and development of the inviolable, inalienable and inalienable fundamental rights and freedoms of man, especially the right to life, is one of the primary duties of the state, and the recognition of these rights and freedoms is the basis of freedom, justice and peace.

To make the rule of law and justice prevail in every field,

Adopting a fair, principled, honest, open-based management approach and creating institutions and rules in line with this understanding.

The Nationalist Movement Party adopts an understanding of morality that aims to establish love, tolerance and justice in human relations.

In electoral systems, it is essential to maintain a balance between the principles of justice in representation and stability in administration, and we consider it necessary to make election laws taking into account both of these principles.

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

We see justice as the guarantee of fundamental rights and freedoms and the foundation of the state.

For this reason, the judiciary should express a structure that people can trust without hesitation and in which the sense of justice is rooted in the minds and hearts.

The establishment of "justice of opinion" with the merit and conscience of judges and prosecutors will be the guarantee of trust in the judiciary.

An understanding of justice in which citizens trust and believe that the rule of law and the freedom to seek rights is implemented with all its institutions and rules should be essential.

The basis of our justice policy is to take measures to prevent the occurrence of crime, to transmit the evidence and information about the incident to the courts in a healthy way after the crime has been committed, to make arrangements for the courts to make independent, fast and accurate decisions, to use information technologies that will make this process effective, and to employ well-trained judges and prosecutors.

Based on the principle that "justice delayed is justice denied", we believe that a fair and speedy trial should be ensured.

In order to protect public order based on human rights and in accordance with the law, and to ensure the confidence of citizens in justice, we consider it necessary to eliminate the factors that burden the judiciary and reduce efficiency and effectiveness in the power and functions of the state, as well as the effectiveness of justice services.

It is necessary for the real establishment of justice that the independence of the judiciary should be implemented in a way that does not give any privilege to any organ, authority, authority, person or pressure group, and that no person or organ is excluded from judicial review.

All kinds of corruption, which is done in cooperation by politics, bureaucracy, civil society and media and covered up with the understanding of mutual protection and protection, will be revealed and those concerned will be held accountable before independent Turkish justice.

Institutions should be provided with a dynamic structure and operation that can continuously and systematically improve them, the personnel regime should be handled in a framework that is based on merit and performance, rewarding success with duties, authorities and responsibilities by ensuring wage justice, "equal pay for work of equal value" will be provided.

In addition to economic policies such as meeting public expenditures from sound sources, encouraging investment, production and trade, social policies such as ensuring social justice, minimizing regional development differences and increasing employment will be taken into consideration in the accrual of public revenues.

Justice and efficiency in resource distribution and efficiency in service production will be ensured.

By reducing the share of indirect taxes in tax revenues, the tax burden of low-income people will be alleviated and justice will be achieved in taxation.

In parallel with this policy, investment projects in the fields of justice, security, education, health, energy, defense, transportation, aviation and space, R&D, software and the development of new technologies will be given priority within the framework of the principle of using the public resources to be allocated in an effective and efficient manner.

Our regional development goal is the realization of a development model in which the justice and compassion of the state is felt by the citizens in the farthest corner of the country, where no one is left hungry or in the open, where peace and security are ensured, and all citizens benefit from all the opportunities brought by civilization.

Turkey-based civilization project will ensure that democratic standards are raised, welfare is increased, human rights and freedoms are guaranteed, justice is prevailed, peace and tranquility are established, conflicts and tensions are eliminated, poverty is eradicated, and people in this geography get their share of the virtues of living humanely in this geography.

Good Party

It will renew the physical and technological facilities of the justice institution in accordance with contemporary standards; We will strengthen the judicial staff in terms of numbers, qualifications and training.

We will establish a modern criminal justice system, manage prisons with an effective and modern

approach and make them rehabilitative, educational and reintegrating to society.

In promoting the private sector, the principle of social justice will be taken as a basis and income in the society

Support and incentives will be provided to reduce injustice.

Child protection and justice systems will be coordinated with a structure that has preventive mechanisms and practices, includes risk monitoring and an early warning system, infrastructure and personnel needs will be met, the quality of services in this area will be increased, services for children in need of protection will be in a structure that will support the social and personal development of children will be presented.

Public interest, justice, transparency and accountability in budget expenditures will be established immediately as main principles.

We will be fair and we will provide justice.

We will radically reshape the tax system based on the fact that the welfare society cannot be reached without tax justice.

So as to ensure justice in income sharing as a requirement of being a Social State, we will make the courts easily accessible at low cost by removing the difficulties and barriers to the citizen's access to justice.

It is our duty of honor to our 249 martyrs who were martyred by FETO and their relatives to reveal those who carried out the July 15 attempt, aided and abetted them and ensured justice.

Friendship

The status of statements regarding the value of “friendship” in the programs of political parties is presented in Table 2.

Table 2. The status of the statements regarding friendship

Code	JDP	RPP	PDP	NMP	GP	Total
	f	f	f	f	f	F
Friendship	1	6	0	2	3	12

As it is seen in Table 2, the number of statements regarding the value of “friendship” is 12. These statements are included in the parties' programs as follows:

Justice and Development Party

Our party, which was established in line with a wide social demand to respond to this need, is the party of all our people who have lived together in peace, friendship and brotherhood on the same geography for thousands of years, shared a common destiny, and shared their joys, sorrows and prides.

Republic People's Party

An important requirement for foreign security is to establish and maintain friendship with all regional countries.

For this reason, Turkey aims to develop friendship with all regional countries based on mutual trust.

RPP advocates the development of friendship and cooperation relations with all countries.

The relations between the two separate states in Cyprus can only be achieved in line with this understanding.

RPP believes that it can be transformed into a lasting peace with friendship, solidarity and cooperation. It defends the development of relations with the countries of the region with the understanding of mutual interests, friendship and lasting peace.

RPP, supporting permanent friendship with all the Middle East and Islamic countries, especially our neighbors is in favor of establishing relations and developing economic relations.

Peoples' Democratic Party

There is no expression related to the concept of friendship in the party program.

Nationalist Movement Party

It will make Turkey a strong, reputable, listened to, friendship sought and trusted country in world politics and international relations.

Good Party

Friendship, good neighborly and cooperation relations will be established with our neighboring neighbors and countries in the region, thereby contributing to regional and world peace.

Our kings in the Balkans, which we see it as an integral part of the Eurasian geography, will also be a bridge of friendship between the countries they live in and Turkey.

We aim to maintain relations with Greece, Turkey's neighbor, ally and partner within the framework of the EU, in stable friendship, good neighborliness and cooperation.

Honesty

The status of the statements regarding the value of “honesty” in the programs of the parties is presented in Table 3.

Table 3. The status of the statements regarding honesty

Code	JDP	RPP	PDP	NMP	GP	Total
	f	f	f	f	f	F
Honesty	1	2	0	4	0	7

As seen in Table 3, the number of statements regarding the value of “honesty” is 7. These statements are included in the parties' programs as follows:

Justice and Development Party

It is the most basic need of the political institution in our country that politics should be structured based on honesty and merit, and that political finance should be auditable and transparent.

Republic People's Party

RPP considers realizing a social welfare society and establishing the principle of honesty and openness in politics and administration by eliminating inequalities as a necessity for our democracy to be placed on healthy foundations.

Transparency and Honesty will be Dominated in Public Administration.

Peoples' Democratic Party

There is no statement about honesty in the party program.

Nationalist Movement Party

We believe that a true democracy can only rise on a political culture grounded with moral values such as tolerance, honesty, consistency and sincerity, and we see principled, level and clean politics as the guarantee of democracy.

Moral and administrative behavior rules that encourage honesty will be established, and importance will be given to gaining virtues such as honesty and responsibility to our people at all levels of education.

The support of media and non-governmental organizations will also be benefited, and it will be essential to adopt the culture of honesty as a lifestyle.

Good Party

There is no statement about honesty in the party program.

Self-control

The status of the statements regarding the value of “self-control” in the programs of the parties is presented in Table 4.

Table 4. The status of the statements regarding self-control

Code	JDP	RPP	PDP	NMP	GP	Total
	f	f	f	f	f	F
Self-control	1	1	0	2	0	4

As it is seen in Table 4, the number of statements regarding the value of “Self-control” is 4. These statements are included in the parties' programs as follows:

Justice and Development Party

One of the effective control methods in the media is self-control.

Republic People's Party

One of the effective control methods in the media is self-control.

Peoples' Democratic Party

There is no statement about honesty in the party program.

Nationalist Movement Party

Within the scope of the right to get information and transparency, individuals and institutions will have the opportunity to obtain information about where and how their taxes are spent, and to be held accountable when it is necessary, loss and evasion will be prevented by strengthening the self-control system in tax.

In order to prevent traffic terrorism, which causes great loss of life and property; It will be ensured that highways are brought in line with international standards, training activities related to the prevention of driver errors will be expanded, traffic control and fines will be activated, and the auto-control system will be developed.

Good Party

There is no statement about honesty in the party program.

Patience

The status of the statements regarding the value of “patience” in the programs of the parties is presented in Table 5.

Table 5. The status of the statements regarding patience

Code	JDP	RPP	PDP	NMP	GP	Total
	f	f	f	f	f	F
Patience	0	0	0	0	0	0

As it is seen in Table 5, there is no statement regarding the value of “patience” in all party’s programs.

Respect

The status of the statements regarding the value of “respect” in the programs of the parties is presented in Table 6.

Table 6. The status of the statements regarding respect

Code	JDP	RPP	PDP	NMP	GP	Total
	f	f	f	f	f	F
Respect	5	20	0	9	2	36

As it is seen in Table 6, the number of statements regarding the value of “Respect” is 36. These statements are included in the parties' programs as follows:

Justice and Development Party

The most important element of trust in a society is the belief of individuals living in the society that their rights and freedoms are respected.

In addition, respect for the rights and freedoms of individuals are the basic condition for the adoption of a democratic political regime by the society and for social peace and tranquility.

In a democratic state of law, where democracy comes into existence through law, respect for the universal principles of law, keeping the remedies open, equality before the law, protection of individual rights and freedoms, and securing the state's adherence to law are fundamental values.

The way of social happiness, solidarity, peace, love and respect passes through the family.

In a management approach based on pluralism and polyphony, within the framework of respect for the unity of the country and national sovereignty, the state will be in the position of an orchestra conductor.

Republic People's Party

RPP has respect for fundamental human rights and freedoms of a universal nature within the structure of the rule of law. A contemporary local government reform will be made based on democratization, modernization, sharing the age, respect for human dignity and equality.

The Republican People's Party will fight against terrorism by separating our citizens living in the region from terrorists and by having respect for the human rights of our citizens.

Except for compulsory situations, the police will be made to accept that it is the real success to provide the authority stemming from love and have respect for the citizens, without using these powers.

In the meantime, on the condition that the principles and basic policies of the RPP are shown respect, it considers it a duty to establish multifaceted and widespread international relations as a party.

The criteria of prestige and effectiveness in the world are commitment to democracy, respect for human rights, economic development and ability to defend oneself.

RPP believes that international relations should be based on the principle of respecting the independence, sovereignty and territorial integrity of every nation, and that regional and world peace can only be preserved in this way.

It expects all countries to have respect for the United Nations Charter for the maintenance of world peace.

RPP supports the development of relations based on mutual respect, solidarity and cooperation with the United States and our other NATO allies.

RPP supports the strengthening of relations with Russia based on mutual respect and cooperation.

Within this framework, RPP supports peace negotiations to be conducted based on the principles of equality and mutual respect.

RPP wants everyone to respect the sovereignty and independence of neighboring countries in order to ensure peace and stability in the region.

However, under the Republican People's Party, it should be known that these relations can develop with common sensitivity on issues such as having respect for Turkey's secular state structure and not allowing terrorist organizations to settle in its territory. For these reasons, the RPP pays attention to mutual respect and protection of common interests in its relations with the countries of the region and the world.

RPP will aim to be standing in solidarity with the brotherly social democratic parties of other countries in all matters within the framework of mutual respect, taking care to protect the fundamental rights and interests of Turkey, on common issues such as the values of equality, freedom, solidarity and peace of social democracy, and the intercultural dialogue process to gain greater depth and effectiveness in universal dimensions.

Practices that prevent citizens from communicating freely among themselves will be terminated, and the rule of privacy will be shown respect.

Holiday loan opportunities will be expanded with the understanding of having respect for the right to rest, especially for "the youth, the retirees, the disabled and the employees".

Teachers teach respect for humanity, love for the country and nation, and the sense of solidarity and sharing with the society.

Respect for animal rights will be the common value of the society, the Universal Declaration of Animal Rights will be fully implemented, animal rights will be protected, stray pets will be taken care of and controlled by local governments.

Peoples' Democratic Party

There is no statement about honesty in the party program.

Nationalist Movement Party

Globalization process, which is expected to ensure the adoption and implementation of universal values such as human rights, democracy and respect for the law on a global scale, international terrorism, immigration, ethnic conflicts, financial bankruptcies and internal turmoil, double standards against international law, ever-increasing income inequality between rich and poor countries, environmental disasters and hunger.

The way to put the globalization process in a fair and humane environment passes ensuring a sustainable competitive environment between countries, using technological opportunities to serve the common future of all humanity, guaranteeing people's fundamental rights and freedoms, supporting cooperation efforts based on mutual respect, tolerance and understanding instead of the seeds of hatred and hatred that are tried to be planted between cultures and civilizations.

In this context, except for the behaviors and practices contrary to the indivisible integrity of the state with its territory and nation, it is based on respect for all fundamental rights and freedoms of all citizens, especially personal security and immunity, expressing their thoughts and living as they believe.

We regard the right to demand respect for private and family life as a fundamental human right.

The Nationalist Movement Party wishes to achieve its goal of "Turkey as a Leader Country" within the understanding of a mobilization of hearts by embracing each person as a sacred being and trust and by winning their hearts, love and respect, and accepts this understanding as a conscientious responsibility that will contribute to the peace of the country and the world. believes that the goal can be reached more quickly if the common attitude to be determined for the ideal of carrying Turkey to the future and the desire to realize it find a place in all hearts.

Democracy, which stands out as the best form of government that mankind has discovered, is an indispensable condition for different ideas in the society to live in an understanding based on brotherhood and respect for each other. In this respect, it is extremely important for all social segments to understand and assimilate democracy not only with its political dimension, but also with its cultural and social dimension.

To protect and develop Turkey's national security and national interests in order to create a belt of peace, stability and security around us; to establish relations based on mutual respect and benefit with all countries, especially with our neighbors; The main objectives of our national foreign policy are to provide fair and permanent solutions to existing problems within the framework of international law, while protecting Turkey's rights and interests.

Elements that are indispensable for the Turkish nation are respect to our national culture, territorial integrity and unitary state structure.

The respect that the countries of the European Union will show to our national sensitivities will constitute the basic criteria that will determine the future of our relations with these countries.

Good Party

To dominate the language of love and respect.

Ensuring respect for beliefs and freedom of expression.

Love

The status of the statements regarding the value of "love" in the programs of the parties is presented in Table 7.

Table 7. The status of the statements regarding love

Code	JDP	RPP	PDP	NMP	GP	Total
	f	f	f	f	f	F
Love	1	4	0	7	7	19

As it is seen in Table 7, the number of statements regarding the value of "Love" is 19. These statements are included in the parties' programs as follows:

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

Justice and Development Party

The way of social happiness, solidarity, peace, love and respect passes through the family.

Republic People's Party

Except for compulsory situations, the police will be made to accept that it is the real success to provide the authority stemming from love and respect to the citizens, without using these powers.

Religious culture education will be carried out in a way that will not lead to the exploitation of religion for political purposes, which will develop the individual's world of belief, be open to contemporary development, enrich spiritual and moral values, and increase the love of people and nature.

Teachers teach respect for humanity, love for the country and nation, solidarity and sharing with the society.

Our cultural roots, stemming from “*Mevlana, Yunus Emre, Hacı Bektaş-ı Veli, Şeyh Edibali*”, are based on the human love of 13th century humanism, the cultural richness of Anatolia, and the moral and philosophical values of our national liberation struggle.

Peoples' Democratic Party

There is no expression related to the concept of love in the party program.

Nationalist Movement Party

This blessed March that draws its strength from our unity and solidarity and unwavering love for the Turkish Nation. Despite all kinds of attacks and threats from inside or outside, it will definitely achieve its goal and the twenty-first century will be a Turkish century.

On the basis of the view of the Nationalist Movement Party, which ran to new horizons with such a belief, and the idea and action plan it envisaged for the solution of the problems; Addressing the Turkish nation from national, spiritual and humanitarian perspectives; There is an understanding of Turkish Nationalism that aims for love, justice, peace and a development in trust.

"Moralism", which is based on the preservation of the high-qualified character of the Turkish nation and transferring it to the future, and which is based on love, tolerance and justice in human relations, constitutes the whole of the basic ideas and sensitivities that we consider as the Nationalist Movement Party. Our nationalism, with the inspiration and courage given by our deep devotion and love for the Turkish nation, accepts making sense of its existence and guaranteeing its future as its main goal and considers every effort necessary for this.

The NMP adopts an understanding of morality that aims to establish love, tolerance and justice in human relations.

The NNMP wishes to achieve its goal of “Turkey as a Leader Country” within the understanding of a mobilization of heart by embracing every human being as a sacred being and trust and gaining their hearts, love and respect, and accepts this understanding as a conscientious responsibility that will contribute to the peace of the country and the world. Our party believes that this goal can be reached more quickly if the common attitude to be determined for the ideal of carrying Turkey to the future and the desire to realize it find a place in all hearts.

The basis of our national sports policy is to emphasize the virtues such as love, morality, discipline, perseverance and effort as well as success in sports and to contribute to social cohesion, and to establish the necessary physical, technological and human power infrastructure to train athletes in every field.

Good Party

Considering that children are best taken care of and raised, and the environment of love and compassion is with their families, studies on family care services will be prioritized and emphasized. GP will ensure that all of our children, especially those in need of protection, be raised in a way that respects universal values, be full of love for people and society, be happy and peaceful, self-confident in all respects, be equipped with knowledge professionally and technically, adopt our national culture and moral values, and ensure their rights and well-being

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

In the education of our children, it is essential to highlight the good moral understanding of Islam and the side of love, compassion and mercy, that publications on religious subjects are compatible with the real Islam and free from violence/terrorism, and that there is no discrimination against different dispositions and understandings in the society in the religious field. Yunus Emre, a famous figure Turkish culture, took the culture of love to the places he went, saying, “I love the created, because of the creator”.

Our aim is to make the language of love and respect dominant.

The most important point in Turkey's fight against brain drain is to give our students a love of nation and country at an early age, to make them feel the beauty of contributing to the society they live in, and to strengthen the bond and sense of belonging to be established with the society.

The family institution, which forms the core of the society and holds individuals and society together; raising individuals within the framework of tolerance, love and mutual understanding, forms the basis of being a strong society.

Responsibility

The status of the statements regarding the value of “responsibility” in the programs of the parties is presented in Table 8.

Table 8. The status of the statements regarding responsibility

Code	JDP	RPP	PDP	NMP	GP	Total
	f	f	f	f	f	F
Responsibility	6	31	2	9	15	63

As it is seen in Table 8, the number of statements regarding the value of “responsibility” is 63. These statements are included in the parties' programs as follows:

Justice and Development Party

By lowering the voting age to 25, it will ensure the active participation of young people in democratic processes and encourage young people to take responsibility in the management of the country.

The determination and spending of the taxes and other public revenues paid by the people imposes a great moral responsibility on the political powers.

In addition, insurance will be developed and expanded in the production of goods and services through professional activities in order to develop responsibility law and increase the quality of production and service in our country.

Product and professional responsibility insurance will be made compulsory for the goods and services produced in the protection of consumer rights.

Local governments will determine their short, medium and long-term investment programs by taking into account the health profiles of the areas within their borders and responsibilities.

Improvements will be made in social security and working conditions, taking into account the working life, child and family responsibilities of women.

Republic People's Party

Employees who work with this principled understanding and sense of social responsibility will be supported under all circumstances.

The state, which is responsible for ensuring labor peace and taking measures to facilitate and encourage its continuity, will also take over a deterrent responsibility in arbitrary dismissals.

The main function of the written, visual and digital media, which is a tool of the People's Right to Get Accurate Information and Learn the Facts, is to make the best use of the freedom and responsibility area provided by the freedom of communication and to reflect the facts impartially to the public.

In this context, new structuring will be carried out at the Ministry level for new problem and responsibility areas such as Regional Development and Settlement Issues, Information and Information Society, European Relations, SME, Migrant Issues, and labor and social security areas.

The duties, powers and responsibilities of local governments will be redefined.

Population sizes will also be considered when assigning duties and responsibilities to local governments.

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

To the neighborhood administration, A new regulation regarding its structure, powers and responsibilities will be introduced, and it will be aimed that political parties can nominate candidates for these posts.

Necessary infrastructure will be created so that headmen can serve according to the requirements of the age, and legal arrangements will be made to improve their situation, especially their personal rights and working conditions, in line with the new responsibilities they will undertake.

A new and constructive regulation will be brought to the village headman and village administrations in terms of their powers and responsibilities.

Personal rights will be improved in line with the new responsibilities they will undertake, and their income will be increased.

Creating a management model unique to Istanbul is a national responsibility.

The existing Building Inspection System Law, which is not based on professional competence and does not make professional responsibility insurance compulsory, will be rearranged.

RPP acts within the sensitivity and sense of responsibility of its Social Democrat identity.

Entrepreneurship will be encouraged business ethics and social responsibility will be observed, and market rules will be put into effect in the most efficient way.

Private entrepreneurship, which is aware of its social responsibilities and in a fair competition environment, will be supported.

It will be ensured that the state assumes responsibility in shaping national strategies, determining the main social and economic preferences, and maintaining strategic balances.

We are a party that the new legal requirements of the information society, the new areas of responsibility emerging with the applications of information and information technologies, the ever-changing conditions of our country and the outside world, the intensifying foreign economic relations and the international agreements to create new obligations, and new needs arise in the legal field.

Instead of the complex structure consisting of local administrations such as irrigation cooperatives and unions, village legal entity, municipality and union to provide services to villages, to which the operation and maintenance responsibilities of irrigation networks are transferred, simple, democratic, open to independent inspection, organized structures that reflect the requirements of operating irrigation facilities will be replaced.

It will be taken into account that the programs to be implemented to combat hunger or poverty do not create the habit of avoiding working and taking responsibility in people.

An Educational Reform that knows and protects the rights and responsibilities of citizenship, assimilates Kemalist thought, national sensitivities and universal ethical values will be implemented. Within the framework of the education process, the relations between the Ministry of National Education and the local administration and the school, environment, parents and teachers will be strengthened and it will be ensured that they share authority and responsibilities with a participatory approach.

Pharmacies will not be given duties and responsibilities such as collection other than pharmacy.

All responsibilities imposed on the state by the United Nations Convention on the Rights of Persons with Disabilities will be fulfilled. It is our most important duty to raise our young people as well-educated, self-confident, tolerant, cultured, high sense of responsibility, free individuals who sincerely adopt the knowledge of our secular and democratic Republic, the essence of Atatürk's principles and revolutions, the high moral values of humanity, and have a historical consciousness.

Our goal is that our young people are productive and aware of their responsibilities towards themselves, their families and their country is to establish an environment that will enable them to be raised as healthy, knowledgeable, educated and modern individuals.

Municipalities will be supported to assume responsibility in this area.

The General Directorate of Soil Water will be established instead of the General Directorate of Rural Services, which has been disbanded, and the responsibility for the implementation of the Soil Conservation and Land Use Laws will be transferred to this institution.

The authorities, duties and responsibilities of local governments will be increased in the implementation of environmental policies, the active participation of environmental non-governmental organizations in the inspection process will be encouraged, and the polluter will pay the cost of environmental pollution. Responsibilities and obligations of state and local governments in the fight against global warming will

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

be determined and fulfilled within the framework of national strategy policies.
In the social and human understanding of social democracy, responsibility is shared.
Solidarity is a requirement of this sense of responsibility.

Peoples' Democratic Party

PDP aims to ensure that those who produce scientific knowledge have freedom of expression and academic freedom and work by prioritizing social responsibility in universities, institutes and research centers financed from the general budget.

PDP accepts that the revolution developing in Rojava, the democratic and egalitarian environment is a democratic model for the countries and peoples of the region, and that it is an internationalist solidarity responsibility to defend it against all kinds of attacks.

Nationalist Movement Party

The quality of life of children will be improved and their future will be secured, and their sense of responsibility towards their families, society and the state will be developed and they will be prevented from being pushed into the streets and turning to substance abuse.

In the past forty years of Turkish political life, the Nationalist Movement Party has made politics with an understanding with a culture of democratic responsibility within the framework of the principle of "first my country and my nation, then my party", and it will mark Turkey's next forty years with the same understanding, perseverance and determination with the support of its nation.

Turkey's Foreign relations with the EU, the USA and other countries, which do not progress on a democratic, civilized and reciprocal basis, will be reshaped with a new perspective in accordance with the principle of equality and mutual responsibility.

Socialism, which reminds people of the responsibilities of living together and attaches importance to the whole as well as the individual, has a solidaristic and integrative character by nature.

The Nationalist Movement will pioneer the establishment of a political and management approach that prioritizes a democratic political culture, compromise and morality of responsibility.

The Nationalist Movement Party wishes to achieve its goal of "Turkey as a Leader Country" within the understanding of a mobilization of heart by embracing every human being as a sacred being and trust and gaining their hearts, love and respect, and accepts this understanding as a conscientious responsibility that will contribute to the peace of the country and the world. believes that the goal can be reached more quickly if the common attitude to be determined for the ideal of carrying Turkey to the future and the desire to realize it find a place in all hearts.

Believing that political parties can only be liquidated by the Turkish nation and through ballot boxes, the Nationalist Movement Party is against the closure of political parties, except for those that see and support terrorism and violence as a political goal and tool and envisages the principle of individual responsibility instead of closing parties.

Moral and administrative behavior rules that encourage honesty will be established, and importance will be given to gaining virtues such as honesty and responsibility to our people at all levels of education.

Institutions should be provided with a dynamic structure and operation that can continuously and systematically improve themselves, the personnel regime should be handled in a framework that is based on merit and performance, rewarding success with duties, authorities and responsibilities by ensuring wage justice, "equal pay for work of equal value" will be provided. We consider it necessary to establish a fair wage regime and to employ personnel in quantity and quality in accordance with the service needs all over the country.

Good Party

We are aware of the responsibility that we will take in meeting the psychological, physiological, economic and social needs of the youth, which is of vital importance for the protection and development of the national existence and ensuring its independent and free continuity.

First of all, the National Youth Strategy Document, which includes the duties and responsibilities of all relevant institutions and organizations in every field, from education to employment, from social development to spiritual development, from sports approach to social approach as a healthy individual,

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

will be prepared together with the participants consisting of experts in these fields.

It will be ensured that young people take an active role in solving social problems of our youth, and in this context, social responsibility projects and social entrepreneurship activities of our youth will be supported, and the opportunity to reveal and develop their personal potentials will be provided.

Associations will be encouraged to take part in social responsibility projects so that they can be more beneficial to the society.

Our rights arising from agreements and contracts that will comply with international environmental policies will be protected and responsibilities will be fulfilled.

Our main aim is to organize the authorities, duties, responsibilities and financial relations between the center and local government institutions within the framework of contemporary democratic principles by transforming the central administration with a rational approach into a human-oriented, natural and cultural environment-friendly structure that produces services with the principles of quality and efficiency.

By enacting the Local Administrations Framework Law, which covers all municipalities, special provincial administrations, neighborhood and village administrations, the representation, participation and public inspection mechanisms of local administrations will be reorganized, democratic, participatory, fair and equal representation, co-management and political responsibility principles prevail. A modern and accountable local administration structure will be established.

Based on the authority and responsibilities of the political will that should be in a democratic country, it will be ensured that the Commanders have a say in the determination of the people who will work together and who will lead the Army in the future.

The intelligence responsibilities and intelligence fields of the institutions will be determined in detail and in detail.

An adequate and objective inspection unit will be established to continuously monitor the duties, powers and responsibilities of the institutions that obtain intelligence and to prevent the misuse of intelligence. Agricultural faculties will make agricultural development plans for the ecologies that fall under their responsibility.

It will be ensured that the headmen of the forest village in the area of responsibility of the team have a say in the selection of the workers working in the fire extinguishing teams.

Our responsibilities in the bilateral and multilateral international agreements to which we are a party and in the international organizations of which we are the founders or members will be fulfilled in accordance with the principle of pact and fidelity.

Considering their abilities and tendencies, the social responsibility projects that our students will participate in together with extracurricular activities will be included in the curriculum, and in addition to the scores they will get from the university exams, they will be made an important criterion for their preference.

Academic, artistic, social responsibility, sports, etc. students who have achieved outstanding success in their fields will be identified and a guide academician will be assigned to them in order to support their study and knowledge.

Patriotism

The status of the statements regarding value of patriotism in the programs of the parties is presented in Table 9.

Table 9. The status of the statements regarding patriotism

Code	JDP	RPP	PDP	NMP	GP	Total
	f	f	f	f	f	F
Patriotism	0	0	0	0	0	0

As it is seen in Table 9, there is no statement regarding the value of “patriotism” in all party programs.

Altruism

The status of the statements regarding the value of “altruism” in the programs of the parties is presented in Table 10.

Table 10. The status of the statements regarding altruism

Code	JDP	RPP	PDP	NMP	GP	Total
	f	f	f	f	f	F
Altruism	0	0	0	0	0	0

As it is seen in Table 10, there is no statement regarding the value of “altruism” in all party programs.

Similarities and differences between political party programs in terms of the number of statements about values

In terms of the number of statements about values, the similarities and differences between political party programs are presented in Table 11.

Table 11. Similarities and differences between political party programs in terms of the number of statements about values

Code	JDP	RPP	PDP	NMP	GP	Total
	f	f	f	f	f	F
Justice	13	6	7	39	11	73
Responsibility	6	31	2	10	15	63
Respect	5	20	0	9	2	36
Love	1	4	0	7	7	19
Friendship	1	6	0	2	3	12
Honesty	1	2	0	4	0	7
Self-control	1	1	0	2	0	4
Patience	0	0	0	0	0	0
Patriotism	0	0	0	0	0	0
Altruism	0	0	0	0	0	0
Total	28	70	9	73	38	215

As it is seen in Table 11, the number of statements about values in all party programs is 215. From the values, numerically, justice (f=73) ranks first, responsibility (f=63) ranks second, respect (f=36) ranks third, love (f=19) ranks fourth, friendship (f=12) ranks fifth, honesty (f=7) ranks sixth, and self-control (f=4) ranks seventh. Political party programs do not include any expressions of patience, patriotism and altruism.

In terms of the number of statements about values in the party programs of political parties, NMP (f=73) ranks first, RPP (f=70) ranks second, GP (f=38) ranks third, JDP (f=28) ranks fourth, and PDP (f=9) is in the last place.

Among the political parties, JDP, PDP and NMP party programs mostly contain expressions related to the concept of justice, while RPP and GP party programs mostly contain expressions related to the concept of responsibility.

CONCLUSION AND RECOMMENDATIONS

In this part, the results that emerged depending on the findings related to the expressions related to values in political party programs are discussed according to each value. Then, the results regarding the similarities and differences in terms of the number of statements about values between the party programs of the political parties are given.

Statements on the value of justice are included in the programs of all political parties. However, in terms of the number of expressions, NMP (f=36) ranks first, while JDP (f=13) ranks second; GP (f=11) in third place; PDP (f=7) is in the fourth place and RPP (f=6) is in the last place. Expressions on the value of friendship are included in the programs of all political parties except the PDP. In terms of the number of expressions, RPP (f=6) ranks first, while GP (f=3) ranks second; NMP (f=2) ranks third and JDP (f=1) ranks fourth.

Statements on the value of honesty are included in the programs of other political parties, apart from the PDP and GP. In terms of the number of expressions, NMP (f=4) ranks first, RPP (f=2) ranks second, and JDP (f=1) ranks third.

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

Statements on the value of self-control are included in the programs of other political parties, apart from the PDP and GP. In terms of the number of expressions, NMP (f=2) ranks first, while JDP (f=1) and RPP (f=1) ranks second.

Expressions of respect are included in the programs of all political parties except the PDP. In terms of the number of expressions, RPP (f=20) ranks first, while NMP (f=9) ranks second; JDP (f=5) is in third place and GP (f=2) is in fourth place.

Expressions about the value of love are included in the programs of all political parties except the PDP. In terms of the number of expressions, NMP (f=7) and GP (f=7) are in the first place, while RPP (f=4) is in the second place; JDP (f=1) is in the third place.

Statements on the value of responsibility are included in the programs of all political parties. However, in terms of the number of statements, RPP (f=31) ranks first, while GP (f=15) ranks second; NMP (f=10) in third place; JDP (f=6) is in fourth place and PDP (f=2) is in last place. Expressions about the values of patience, patriotism and altruism are not included in any party program.

While statements about the values of justice and responsibility are included in the programs of all political parties, statements about the values of friendship, respect and love are used by all political parties which are included in the programs except for PDP.

Expressions on honesty and self-control values are included in the programs of other political parties, apart from PDP and GP. On the other hand, it is a remarkable result that expressions regarding the values of patience, patriotism and altruism are not included in any party program.

Depending on the results of the research, the following recommendations can be made:

Since political parties need the support of the society and individuals when assuming power, they should include not only some of the values that are vital for the society and individuals, but also all of them and in a way that will respond to the expectations.

It is important that the statements about the values to be included in the party programs of political parties are in a way that will meet the needs and expectations of not only a part of the society but also the whole of society.

The fact that the expressions about values in party programs are clear and simple to be understood by all members of the society will make it easier for political parties to find a response in the society.

The Turkish Education System, which directly affects the life of the society and individuals and is of great importance, needs to reorganize the party programs of political parties in terms of values so that the values included in the curriculum prepared in 2018 are reflected in the programs of political parties.

REFERENCES

- Akademik Dürüstlük Sözlüğü (Glossary for Academic Integrity), (2018). ENAI Report 3G [online]: gözden geçirilmiş versiyon, Ekim 2018. <https://www.academicintegrity.eu> > 2019/08. (Erişim Tarihi: 23.05.2022).
- Başbakanlık (1983). Siyasi Partiler Kanunu. Resmi Gazete, sayı: 18027.
- Beken, D. C. (2010). Türkiye’de ulus devletin inşasında üniversite mezunlarının vatanseverlik olgularına katkıları. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi. Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Muğla.
- Buhr, M. ve Kosing, A. (1999). Bilimsel Felsefe Sözlüğü. V. Bildik (Çev.). İstanbul: Toplumsal Dönüşüm Yayınları.
- Çizmecici-Özçelik, Y ve Memişoğlu, S. P. (2019). Yabancı Diller Yüksekokulunda Çalışan Öğretim Görevlilerinin Kendilerine Yönelik Öz Denetim Görüşleri. *Jass Studies- The Journal of Academic Social Science Studies*, Number: 78, Winter, p. 29-40.
- Cerit, M. (2019). Siyasal Partiler, Parti İçi Demokrasi ve Siyasal Elitler. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çankaya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Demirkaya, H. ve Çal, Ü. T. (2018). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının dürüstlük değerine ilişkin metaforik algıları, *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19 (3), 1964-1980.

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

- Elban, M. (2011). Ortaöğretim 11.Sınıf Öğrencilerinin Tarih Dersine Yönelik Tutumları ile Vatanseverlik Tutumları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Erdem, A. R. (2021). Analitik Bilim Felsefesi. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ergen, G. (2006). Eleştirel-Bilinçli Sevgi Eğitimi. *Burdur Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(12), 144-152.
- Gürcüoğlu, S. (2020). Türkiye’de Siyasi Partilerin Yerel Katılım Politikaları. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi / Cilt: 22, Sayı: 4, Aralık 2020*, 1046-1066
- Karagözoğlu, N. (2018). Sosyal Bilgiler Dersinde Vatanseverlik Değerinin Kazandırılmasında Kadın Kahramanların Yaşam Öykülerinin Kullanılması. *International Journal of Field Education*, 4 (2), 97-110. ISSN: 2149-3030.
- Kaygusuz, C. ve Özpolat A. R. (2015). An analysis of university students’ levels of self-control according to their ego states. *Eurasian Journal of Educational Research*, 64, 197-212.
- Leibowitz, U. D. (2018). What is friendship? *Disputatio*, Vol. X, No. 49. DOI: 10.2478/disp-2018-0008.
- Maiyo, J. (2008). Political Parties and Intra-Party Democracy In East Africa From Representative to Participatory Democracy. Master of Philosophy in African studies Africa Studies Centre Leiden University, the Netherlands (Holland).
- MEB, (2018). Öğretim Programları. <http://mufredat.meb.gov.tr>.
- MEB, (2003). Örnekleriyle Türkçe Sözlük. Ankara: MEB Yayınları
- Nutku, U. (2013). Daha Güncel Felsefe. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Öztekin, A. (2000). Siyaset Bilimine Giriş. (2. Baskı). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Ravichandran, T. (1999). On Friendship. *College English Review*, April-June 1999, Vol. 3: No. 2, pp.23-25.
- Rokeach, M. (1979). Understanding human values individuals and societal. London: CollierMacmillian Publishers.
- Tahiroğlu, M. (2013). İlkokul Sosyal Bilgiler Dersinde Yardımseverlik Değerinin Geliştirilmesine Yönelik Performans Görevi Uygulaması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, (3), 13, s. 1843-1862.
- Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü. (1997). Haz.: E.Cebecioğlu. İstanbul: Ankara. TDK, (2019). Türk Dil Kurumu Sözlükleri. <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 20.04.2022). Teziç, E. (2001). Anayasa Hukuku (4. Baskı). Ankara: Beta.
- Teziç, E. (2009). Anayasa Hukuku (Gözden Geçirilmiş 13. Baskı). İstanbul: Beta.
- Töremen, F. ve Tan, Ç. (2010). Eğitim Örgütlerinde Adalet: Kavramsal Bir Çözümleme. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14 (2010), 58-70.
- Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı (TTKB) (2017). Müfredatta yenileme ve değişiklik çalışmalarımız üzerine. Erişim Tarihi: 02.04.2022 bu siteden (https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_07/18160003_basin_aciklamasi-program.pdf) alınmıştır.
- TDK. (2022). “Vatanseverlik” maddesi. Türk Dil Kurumu Sözlükleri. [https://sozluk.gov.tr/Ulusoy, K. ve Dilmaç, B. \(2016\). Değerler Eğitimi. Ankara: Pegem Akademi](https://sozluk.gov.tr/Ulusoy, K. ve Dilmaç, B. (2016). Değerler Eğitimi. Ankara: Pegem Akademi).
- Yaka, Ş., Denizli, E. ve Yalçın, D. (2014). Okul Öncesi Eğitimde Verilecek Öncelikli Değerlerle İlişkin Veli Görüşleri, *Değerler Eğitimi Dergisi*, Cilt 12, Sayı. 28, s.169-192.
- Yurtbaşı, M. (2012). Sınıflandırılmış Atasözleri Sözlüğü. İstanbul: Excellence Publishing Yayıncılık.

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

Zabun, A. H. (2020). Seçim Kampanyaları Nasıl Kaybedilir? Nasıl Kazanılır? 2015 Genel Seçimlerde AK PARTİ-CHP-MHP VE HDP'ye Yönelik Bir Karşılaştırma. Ankara: Nobel Bilimsel Eserler.

OKUL PSİKOLOJİK DANIŞMANLARI PSİKOLOJİK İLK YARDIM SUNMADA KENDİSİNİ YETERLİ GÖRÜYOR MU?

DO THE SCHOOL PSYCHOLOGICAL ADVISORS CONSIDER THEIR SELF EFFICIENT TO
PROVIDE PSYCHOLOGICAL FIRST AID?

Dr. Öğr. Üyesi Mahsum AVCI

Bingöl Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-9264-8079

ÖZET

Amaç: Psikoloji ve Psikolojik Danışma ve Rehberlik alanına dair güncel literatür incelendiğinde psikolojik ilk yardım müdahalesine yönelik kuramsal ve uygulamalı araştırmaların sayısı yok denecek kadar az olduğu görülmektedir. Bu yönüyle oldukça güncel ve yaygın olarak kabul gören psikolojik ilk yardım, travmatik bir yaşantı sonrası ortaya çıkan kriz durumunun normalleştirilmesi olarak tanımlanabilir. Dolayısıyla bu çalışmanın amacı okul psikolojik danışmanlarının travmatik yaşantılar sonrası sunulan psikolojik ilk yardım konusunda kendilerini yeterli görüp görmediklerini derinlemesine inceleyerek anlamak, kapsayıcı temalar belirlemek ve çözüm önerileri sunmaktır.

Yöntem: Nitel desene dayalı olan bu araştırma olgu bilim (fenomenolojik) yaklaşıma dayanmaktadır. Çalışmanın grubu amaçlı örnekleme yoluyla belirlenmiş olup 10 farklı ilde görev yapan 15 Okul psikolojik danışmanından oluşmaktadır. Verilerin toplanmasında dört maddelik açık uçlu sorudan (psikolojik ilk yardım sunmaya ilişkin yeterliliğiniz hakkında ne düşünüyorsunuz? Psikolojik ilk yardım sunarken zorlandığınızda nasıl bir yol izlemektesiniz? Psikolojik ilk yardıma ilişkin eğitim ihtiyaçlarınızı nasıl değerlendiriyorsunuz? Bu konuda daha uzman olan bir meslektaşınızdan destek alma konusunda fikriniz nedir?) oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Her bir görüşme yaklaşık 10 dakika sürmüştür. Verilerin analizinde ise tematik analiz yöntemi kullanılmıştır.

Bulgular: Okul psikolojik danışmanı ile yapılan nitel görüşmelerin tematik analizi sonucunda ortaya çıkan dört ana tema şunlardır: 'Yeterlilik Algısı', 'Meslektaş Desteği', 'Eğitim İhtiyaçları' ve son olarak 'Süpervizyon Desteği'.

Sonuç: Okullarda ve diğer kurumlarda görevlerinin bilinciyle hareket eden okul psikolojik danışmanlarının psikolojik ilk yardıma ilişkin kendilerini yeterli görmedikleri, yardım sunma sürecinde meslektaşlarının yardımlarına ihtiyaç duydukları görülmektedir. Bununla birlikte, psikolojik ilk yardım konusunda kendilerini yeterli görmedikleri için konuyla ilgili eğitime ihtiyaç duydukları ve süpervizyon desteği almak istediklerini ifade ettiler. Araştırmanın sonucunda elde edilen tüm bu bulgular, okul psikolojik danışmanlarının psikolojik ilk yardım konusunda kendilerini yeterli görmedikleri, dolayısıyla lisans düzeyinde olan öğrenciler için psikolojik ilk yardım konusunu kapsayan içerikler oluşturmak, okul psikolojik danışmanı olarak çalışanlar için ise hizmet içi eğitimler düzenleme önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Psikolojik İlk Yardım, Okul Psikolojik Danışmanı, Mesleki Yeterlilik

ABSTRACT

Purpose: When the current literature on Psychology and Psychological Counseling and Guidance is examined, it is seen that the number of theoretical and applied research on psychological first aid intervention is negligible. In this respect, psychological first aid, which is quite up-to-date and widely accepted, can be defined as the normalization of the crisis situation that occurs after a traumatic experience. Therefore, the aim of this study is to analyze in depth whether school counselors consider themselves competent in psychological first aid after traumatic experiences, to identify comprehensive themes and to offer solutions.

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

Method: This research, which is based on a qualitative design, is based on a phenomenological approach. The group of the study was determined by purposive sampling and consists of 15 school counselors working in 10 different cities. In collecting the data, one of the four-item open-ended questions (What do you think about your competence in providing psychological first aid? How do you proceed when you have difficulties in providing psychological first aid? How do you evaluate your training needs regarding psychological first aid? What is your opinion on getting support from a colleague who is more expert in this subject?) semi-structured interview form was used. Each interview lasted approximately 10 minutes. Thematic analysis method was used in the analysis of the data.

Findings: The four main themes that emerged as a result of the thematic analysis of the qualitative interviews with the school counselor are as follows: 'Perception of Efficiency', 'Colleague Support', 'Training Needs' and finally 'Supervision Support'.

Conclusion: It is seen that school psychological counselors, who act with the awareness of their duties in schools and other institutions, do not consider themselves sufficient in psychological first aid and they need the help of their colleagues in the process of providing help. However, they stated that they needed training on the subject and wanted to receive supervision support, since they did not consider themselves competent in psychological first aid. All these findings obtained as a result of the research, it can be suggested that school counselors do not consider themselves competent in psychological first aid, therefore it can be recommended to create content covering the subject of psychological first aid for undergraduate students, and to organize in-service trainings for those who work as school counselors.

Keywords: Psychological First Aid, School Psychological Counselor, Vocational Competence

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE HAYATTA ANLAM DÜZEYİNİN İNCELENMESİ

Doç. Dr. Gazanfer ANLI

Bursa Teknik Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Psikoloji Bölümü, Bursa, Türkiye

ORCID NO: 0000-0002-6141-7964

Nigar Khankishiyeva

Bursa Teknik Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Psikoloji Bölümü, Bursa, Türkiye

ORCID NO: 0000-0002-3885-5237

ÖZET

Hayata ve olaylara dair anlam arayışı en temel manevi ihtiyaçlardandır. Yeni durumlar ve olaylarla yüzleşirken bireyler kişisel ve sosyal yaşamlarının önemli yönlerini tanımlayarak ve yaşamlarında daha derin anlamlar keşfederek deneyimlerini yorumlamaya ve düzenlemeye çalışırlar. Anlam bulma aynı zamanda beden ve ruh sağlığını korumak için de gereklidir. Olaylara anlam veremeyen kişiler daha fazla fizyolojik ve psikolojik sıkıntılarla karşılaşmaktadırlar. İnsanların, yaşamlarını sürdürmeye başladığı andan itibaren ilk hedefleri yaşamda varlığını destekleyecek bir amaç belirlemek ve belirledikleri bu amacı anlamlı kılmak, yaşamını anlam ve amacı doğrultusunda yönlendirmektir. Hayatta anlam arayışı genç yetişkinlerin hayattaki anlamla ilgili bilgileri tanımlamalarını, yorumlamalarını ve yaşam deneyimlerini bütünleştirmelerini sağlayan bilişsel bir şema olarak olumlu bir işleve sahip olabilir. Bu araştırma, üniversite öğrencilerinin hayatta anlam düzeylerini incelemeyi amaçlamıştır. Yapılan araştırmaya Türkiye’de ve Azerbaycan’da bulunan üniversitelerde eğitim alan 174 kadın ve 123 erkek olmakla toplam 297 öğrenci katılım göstermiştir. Bu bireyler 18-41 yaş aralığında yer alan öğrenciler olup, yaş ortalamaları 21,08 olarak bulunmuştur.

Veri analiz kısmında Hayatta Anlam kavramı ile cinsiyet için t testi, Hayatta Anlam sınıf düzeyi ve yaş aralığı için One way Anova testi uygulandı. Erkeklerde ve kadınlarda anlam arayışı ve toplam anlam açısından istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmadığı halde, anlam arayışı açısından anlamlı fark olduğu gözlemlenmiştir. Yaş aralığına göre yapılan analizde anlam varlığının anlamsız, anlam arayışına bakıldığında ise 1.yaş aralığı kategorisi (18-20 yaş) ve 3. yaş aralığı kategorisi arasında (24-26 yaş), 2. yaş aralığı kategorisi (21-23 yaş) ve 3. yaş aralığı kategorisi (24-26 yaş) arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Toplam anlam açısından da aynı şekilde 1. ve 3., 2. ve 3. yaş aralıkları kategorileri arasında anlamlı farklılığın olduğu gözlemlendi. Hayatta anlam değişkeninin sınıf düzeyine göre incelendiği analizde anlam varlığı açısından istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmadığı gözlemlendi. Anlam arayışı ve toplam anlam kısmına bakıldığında 1. sınıf ve yüksek lisans kategorileri arasında anlamlı, diğer sınıf kategorileri arasında ise anlamlı fark olmadığı gözlemlenmiştir. Bu bulgular alan yazındaki çalışmalarla tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: anlam varlığı, anlam arayışı, hayatta anlam, üniversite öğrencileri

ABSTRACT

The search for meaning in life and events is one of the most basic spiritual needs. As they face new situations and events, individuals seek to interpret and organize their experiences by identifying important aspects of their personal and social lives and discovering deeper meanings in their lives. Finding meaning is also necessary to maintain physical and mental health. People who cannot make sense of events face more physiological and psychological problems. From the moment people begin to lead their lives, their first goal is to set a goal that will support their existence in life and to make this purpose meaningful and to direct their lives in the direction of meaning and purpose. The search for meaning in life can have a positive function as a cognitive schema that enables young adults to identify,

interpret, and integrate life experiences with information about the moment in life. This research aimed to examine the level of meaning to life of university students. A total of 297 students, 174 women and 123 men, who received education in universities in Turkey and Azerbaijan, participated in the research. These individuals are students in the 18-41 age range and their average age was found to be 21.08.

In the data analysis part, the concept of Meaning in Life and t-test for gender, and the One-way Anova test for Meaning in Life grade level and age range were applied. Although there was no statistically significant difference between men and women in terms of meaning seeking and total meaning, it was observed that there was a significant difference in terms of meaning seeking. In the analysis made according to the age range, the existence of meaning is meaningless, and when the search for meaning is examined, it is between the 1st age category (18-20 years old) and the 3rd age group category (24-26 years old), the 2nd age range category (21-23 years old) and It is seen that there is a significant difference between the 3rd age group category (24-26 years old). Likewise, in terms of total meaning, it was observed that there was a significant difference between the 1st and 3rd, 2nd and 3rd age categories. In the analysis in which the variable of meaning in life was examined according to the grade level, it was observed that there was no statistically significant difference in terms of the presence of meaning. When the search for meaning and the total meaning part are examined, it has been observed that there is no significant difference between the first year and graduate categories, but there is no significant difference between the other class categories. These findings are discussed with the studies in the literature.

Keywords: existence of meaning, search for meaning, meaning in life, university students

GİRİŞ

Anlam mevzusundaki en iyi yapılmış tanımlardan birisi Reker ve Wong'a aittir. Reker ve Wong'a göre anlam, "ferdin varlığındaki düzen, tutarlılık ve amacı ayırma etmesi, kıymetli amaçların ardında koşması ve bunların peşinden gelen doyum duygusunu hissetmesidir" (Reker & Wong, 1983, s. 221; Ulu, 2018a, s. 167). Hayatın anlamı ise birçok psikoloğun ilgisini çekmiş bir konudur. Örneğin II. Viyana Ekolü olarak bilinen meşhur psikolog Adler, "Yaşamın Anlamı" ve "Yaşamın Anlam ve Amacı" başlığını taşıyan iki mühim kitap yazmıştır. İkinci kitabında hiç bir adamın anlam olmadan yaşayamayacağını anlatan Adler, kişinin anlamlı bir ilişki ağından teşekkül eden bir çerçeve oluşturarak hayata baktığını ve hakikati de her zaman ona atfedilen anlam vesilesiyle idrak ettiğini söyler (Adler, 2016, s. 7).

Hayatın anlamı söz konusu edilince ilk akla gelen isim ise kuşkusuz logoterapinin kurucusu varoluşçu psikiyatrist Viktor Emil Frankl'dır. Yunanca "logos" (anlam) kelimesinden üretilen "anlam terapisi" manasına gelen logoterapi yöntemini ortaya koyan Frankl ve takipçileri, Freud ve Adler'in ardından III. Viyana Ekolü olarak bilinmektedirler. Logoterapi'ye göre, kişinin hayatındaki esas belirleyici olan şey "anlam istemi"dir ve söz konusu anlam sadece bireyin bizzat şahsı tarafından tespit edilebilir, bundan dolayı da biriciktir (Frankl, 2016, s. 113). Logoterapistin görevi ise bireyin bu anlama ulaşmasında ona yardımcı olmaktır. Eserlerinde sürekli hayatın anlamı üzerinde duran Frankl, Nietzsche'nin şu sözüne oldukça büyük önem atfeder: "yaşamak için bir nedeni olan kişi hemen her nasıla katlanabilir." Bu bağlamda toplama kampı hatıralarından bahsederken Frankl, geleceğe yönelik bir amaç göremeyen insanların geçmiş yaşantılarına saplanmaya başladıklarını, böyle olunca hayatın bu insanlar için anlamını yitirdiğini ve dolayısıyla da bu insanların kamp şartlarında ayakta kalmaya çalışmak yerine kendilerini çöküşe bıraktıklarını ifade eder. Bu çöküşü yaşamak istemeyenlerin ise Frankl'ın logoterapisinde olduğu gibi kampın zorluklarına direnebilmek için kendilerine geleceğe dair amaçlar koymak suretiyle içsel anlamda kuvvet topladıklarını belirtir

Frankl (1965) hayatta anlamı, bireylerin hayatlarını daha fazla anlamlandırması için doğuştan gelen istek olarak kavramsallaştırmıştır. Anlam istemini temel bir insan güdüsü olarak gördü. Yaşamdaki anlam,

yaşama kişisel anlam veren, bireysel olarak oluşturulmuş bilişsel bir sistem olarak kavramsallaştırılabilir (Wong, 1989). İşlemselleştirme, yaşamın anlamını, temel olarak insan bilişine dayanan ve bireyler arasında farklılık gösteren bilişsel bir kişilik özelliği olarak görülür. İnsanları hayatlarının önemli yönlerini keşfetmeye motive eder ve hedefe ulaşma sürecinde hayati işlevlere hizmet eder. Steger (2009), Steger ve Fra-zier (2005), Steger ve diğerleri tarafından yürütülen araştırma (2006), yaşamdaki anlamın iki ana boyutta görülebileceğini göstermiştir; anlamın varlığı ve anlam arayışı. İlki, bireylerin yaşamlarını ne ölçüde anlamlı ve anlamlı olarak algıladıklarıyla ilgilenirken, ikincisi, insanların yaşamda anlam arayışıyla ne ölçüde meşgul olduklarını yansıtır. Her iki boyut da temelde farklı bir karaktere sahiptir ve hayata karşı farklı tutumları ifade eder (Steger, 2009). Anlamın mevcudiyeti, insanların hayatlarını anlaşılır ve anlamlı olarak deneyimlemelerine ve günlük çabalarında bir amaç veya görev duygusu hissetmelerine yatkındır. Anlam arayışı, bireylerin hayatlarının anlamını, önemini ve amacını anlamaya çalışırken harcadıkları dinamik ve aktif çabaları temsil eder.

Varlık ve arama boyutları, ergenlerin yaşamlarında, kendilerinin ve yaşamlarının anlam ve amacını aktif olarak derinleştirmeye çalıştıkları için farklı bir rol oynayabilir. Yaşam boyu perspektifinden bakıldığında, gençler deneyimlerini yorumlama ve organize etme, önemli hedeflerin peşinden gitme, dünyayı ve kendilerini anlamlandırma ile ilgili ayırt edici özellikler gösterirler (Boyd ve Bee 2012; Dezutter ve ark., 2014)

Her ne kadar hayatta anlam kavramı bu açıdan incelenirse bile yine literatürde eksiklikler bulunmaktadır. Bu yüzden bu çalışma üniversite öğrencilerinin hayatta anlam düzeylerini incelemeyi ve diğer araştırmalarla karşılaştırarak literatüre katkı sağlamayı amaçlamıştır.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Araştırmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır.

Çalışma grubu

Yapılan araştırmaya Türkiye’de ve Azerbaycan’da bulunan üniversitelerde eğitim alan 174 kadın ve 123 erkek olmakla toplam 297 öğrenci katılım göstermiştir. Bu bireyler 18-41 yaş aralığında yer alan öğrenciler olup, yaş ortalamaları 21,08 olarak bulunmuştur.

Veri Toplama ve Analiz

Veri toplamak için 2021-2022 eğitim-öğretim yılında internet üzerinden çevrimiçi uygulamak için Google Form vasıtasıyla online form oluşturuldu. Google Form sosyal medya üzerinden hedeflenmiş yetişkinlere iletilmiştir. Daha sonrasında ise veri toplamaya offline olarak ölçeklerin doldurulması halinde devam edilmiştir. Veri analiz kısmında Hayatta Anlam kavramının cinsiyet açısından incelenmesi için t testi, sınıf düzeyi ve yaş aralığı açısından incelenmesi için One way Anova testi uygulandı. Verilerin kontrol ve analizinde spss programı kullanılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Hayatta Anlam Ölçeği

Hayatta Anlam Anketi Steger, Frazier, Oshi, ve Kaler (2006) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin geliştirilmesindeki amaç, bireylerin hayatın ne kadar anlamlı olduğunu hissettiği ve bireylerin hayatlarında ne kadar anlam aramakta olduğu konusunda bilgi toplamaktır. HAA 10 maddeden oluşan 7’li likert tipi (1 kesinlikle yanlış – 7 kesinlikle doğru) bir ölçektir. Hayatta Anlam Anketinin Hayatta Anlamın Varlığı ve Hayatta Anlam Arayışı olmak üzere iki tane alt ölçeği vardır. Hayatta Anlamın Varlığı alt ölçeği 1, 4, 5, 6 ve 9. maddelerdir ve bu maddelerden 9. madde ters kodlanmıştır. Hayatta Anlam Arayışı alt ölçeği ise 2, 3, 7, 8 ve 10. Maddelerdir.

BULGULAR

Aşağıda yer alan Tablo 1’de anlam varlığı, anlam arayışı ve toplam anlam değişkenlerinin homojenliği gösterilmiştir.

Tablo 1. Yaş aralıklarına ilişkin anova sonuçları.

		Karelerin Toplamı	df	Ortalama Kare	F	Sig.
anlamvarlığı	Gruplar arası	57,380	3	19,127	,885	,449
	Grup içi	6332,499	293	21,613		
	Toplam	6389,879	296			
anlam arayışı	Gruplar arası	1174,654	3	391,551	6,642	,000
	Grup içi	16859,570	286	58,950		
	Toplam	18034,224	289			
topanlam	Gruplar arası	824,931	3	274,977	5,847	,001
	Grup içi	13449,913	286	47,028		
	Toplam	14274,845	289			

Tablo 1’de görüldüğü gibi anlam arayışı ve toplam anlam değişkenlerinin yaş değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı fark gösterdiği halde, anlam varlığı değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı fark göstermediği gözlemlenmiştir.

Tablo 2. Yaş aralıklarına ilişkin sonuçlar.

Çoklu Karşılaştırmalar								
Bağımlı değişken		(I) yaş aralığı	(J) yaş aralığı	Ortalama Fark (I-J)	Std. hata	Sig.	%95 Güven Aralığı	
							Alt Sınır	Üst Sınır
anlamvarlığı	Tukey HSD	1,00	2,00	,22056	,60041	,983	-1,3308	1,7719
			3,00	-1,18048	,85224	,510	-3,3825	1,0216
			4,00	-,62792	1,59486	,979	-4,7488	3,4929
		2,00	1,00	-,22056	,60041	,983	-1,7719	1,3308
			3,00	-1,40104	,89579	,401	-3,7156	,9135
			4,00	-,84848	1,61855	,953	-5,0306	3,3336
		3,00	1,00	1,18048	,85224	,510	-1,0216	3,3825
			2,00	1,40104	,89579	,401	-,9135	3,7156
			4,00	,55255	1,72787	,989	-3,9120	5,0171
		4,00	1,00	,62792	1,59486	,979	-3,4929	4,7488
			2,00	,84848	1,61855	,953	-3,3336	5,0306
			3,00	-,55255	1,72787	,989	-5,0171	3,9120
anlam arayışı	Tukey HSD	1,00	2,00	1,25649	1,00674	,597	-1,3451	3,8581
			3,00	6,36000*	1,42495	,000	2,6776	10,0424
			4,00	1,41556	2,63495	,950	-5,3937	8,2248

		2,00	1,00	-1,25649	1,00674	,597	-3,8581	1,3451
			3,00	5,10351*	1,50267	,004	1,2203	8,9867
			4,00	,15906	2,67777	1,000	-6,7608	7,0790
		3,00	1,00	-6,36000*	1,42495	,000	-10,0424	-2,6776
			2,00	-5,10351*	1,50267	,004	-8,9867	-1,2203
			4,00	-4,94444	2,86137	,311	-12,3388	2,4499
		4,00	1,00	-1,41556	2,63495	,950	-8,2248	5,3937
			2,00	-,15906	2,67777	1,000	-7,0790	6,7608
			3,00	4,94444	2,86137	,311	-2,4499	12,3388
topanlam	Tukey HSD	1,00	2,00	1,44561	,89919	,376	-,8781	3,7693
			3,00	5,28889*	1,27273	,000	1,9999	8,5779
			4,00	,73333	2,35347	,989	-5,3485	6,8152
		2,00	1,00	-1,44561	,89919	,376	-3,7693	,8781
			3,00	3,84327*	1,34214	,023	,3749	7,3116
			4,00	-,71228	2,39172	,991	-6,8930	5,4684
		3,00	1,00	-5,28889*	1,27273	,000	-8,5779	-1,9999
			2,00	-3,84327*	1,34214	,023	-7,3116	-,3749
			4,00	-4,55556	2,55570	,284	-11,1600	2,0489
		4,00	1,00	-,73333	2,35347	,989	-6,8152	5,3485
			2,00	,71228	2,39172	,991	-5,4684	6,8930
			3,00	4,55556	2,55570	,284	-2,0489	11,1600

*Ortalama fark 0,05 seviyesinde anlamlıdır.

Tablo 2’de yaş kategorilerine ilişkin sonuçlar verilmiştir. Yaş aralıklarını ayrı ayrı incelediğimizde ise anlam varlığının yaş aralıkları açısından anlamlı farklılık göstermediği, anlam arayışı ve toplam anlam değişkenlerinin ise 1.yaş aralığı kategorisi (18-20 yaş) ve 3. yaş aralığı kategorisi arasında (24-26 yaş), 2. yaş aralığı kategorisi (21-23 yaş) ve 3. yaş aralığı kategorisi (24-26 yaş) arasında anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir.

Tablo 3. Sınıf kategorilerine ilişkin anova analizi sonuçları.

ANOVA						
		Karelerin Toplamı	df	Ortalama Kare	F	Sig.
anlamvarlığı	Gruplar arası	144,722	6	24,120	1,120	,351
	Grup içi	6245,157	290	21,535		
	Toplam	6389,879	296			
anlamarayışı	Gruplar arası	1054,346	6	175,724	2,929	,009
	Grup içi	16979,878	283	60,000		
	Toplam	18034,224	289			
topanlam	Gruplar arası	607,294	6	101,216	2,096	,054

	Grup içi	13667,550	283	48,295		
	Total	14274,845	289			

Sınıf değişkenine ilişkin analiz sonuçları incelendiğinde, anlam varlığı değişkeninin anlamlı farklılık göstermediği, anlam arayışı ve toplam anlam değişkeninin ise anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur. (Tablo 3)

Sınıf kategorilerine ilişkin sonuçlara bakıldığında ise, anlam varlığı değişkeninin yine aynı şekilde anlamlı farklılık göstermediği, anlam arayışı ve toplam anlam değişkenlerinin ise 1.sınıf ve yüksek lisans kategorileri arasında anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur.

Tablo 4. Cinsiyet değişkenine ilişkin t testi sonuçları.

Bağımsız Numune Testi										
		Levene'nin Varyans Eşitliği Testi		Araçların Eşitliği için t-testi						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2 kuyruk lu)	Ortalama Fark	Std. Hata Farkı	Farkın %95 Güven Aralığı	
									Düşük	Üst
anlam varlığı	Eşit varyanslar varsayıldı	,720	,397	1,878	294	,061	1,02365	,54514	-,04922	2,09652
	Eşit varyanslar kabul edilmez			1,851	246,715	,065	1,02365	,55308	-,06571	2,11300
anlama arayışı	Eşit varyanslar varsayıldı	,073	,788	-2,896	287	,004	-2,68319	,92641	-4,50662	-,85977
	Eşit varyanslar kabul edilmez			-2,878	248,330	,004	-2,68319	,93225	-4,51932	-,84707
topanlam	Eşit varyanslar varsayıldı	,077	,782	-1,966	287	,050	-1,64034	,83442	-3,28270	,00203
	Eşit varyanslar kabul edilmez			-1,947	245,218	,053	-1,64034	,84247	-3,29974	,01907

Tablo 4’de cinsiyet değişkenine t testi sonuçları verilmiştir. Sonuçlar incelendiğinde, anlam arayışı değişkenin anlamlı fark gösterdiği, anlam varlığı ve toplam anlam değişkenlerinin ise cinsiyet açısından anlamlı farklılık göstermediği gözlemlenmiştir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırmanın amacı üniversite öğrencilerinin hayatta anlam düzeylerinin incelenmesidir. T Testi analizinde cinsiyet değişkeni hayatta anlam ölçeğinin alt boyutları olan anlam arayışı, anlam varlığı ve toplam anlam açısından incelenmiştir. Sonuçlar incelendiğinde anlam arayışı alt boyutunun cinsiyet değişkeni açısından anlamlı farklılık gösterdiği, anlam varlığı ve toplam anlam alt boyutlarının ise anlamlı farklılık göstermediği gözlemlenmiştir. Alan yazındaki araştırmalar da bu bulguları desteklemektedir. Alan yazında bazı araştırmalarda kadınların hayatta anlam düzeylerinin erkeklerinkinden anlamlı derecede daha yüksek olduğu bulunmuştur. Kadınların iyilik, güzellik ve doğruluk gibi erdemleri daha fazla yaşamaları, diğer insanlarla daha kolay etkileşime girmeleri, sevmeleri ve sevlmeleri anlam düzeylerinin erkeklerinkinden daha yüksek çıkmasında etkili olabilir. Zira daha önce bahsedildiği gibi temel erdemleri yaşamak ve insanlarla etkileşime girmek, sevmek ve sevilmek hayatta anlam katma yollarından birisidir. Ulu’nun (2018) araştırmasında da erkeklere nazaran kadınların hayatta anlam bulma düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ulu bu sonucu kadınların sorumluluk, acıma, kibarlık ve adanmışlık bakımından daha gelişmiş olması ile ilişkilendirmiştir. Aydın’ın (2017) araştırmasında da benzer şekilde kadınların hayatın anlamı düzeylerinin erkeklerinkinden anlamlı derecede daha yüksek olduğu görülmüştür. Bahadır’ın (2002) araştırmasında ise kadınlara nazaran erkeklerin hayata daha olumlu ve anlamlı yaklaştıkları tespit edilmiştir. Bahadır’a göre kadınların anlam düzeylerinin daha düşük olması yetişkinlik dönemlerindeki orta yaş krizi, yalnızlaşma, güçten düşme, menopoz gibi sorunlardan kaynaklanmaktadır. Ulu ve Tanrıverdi’nin (2018) yaptıkları araştırmada da erkeklerin hayatta anlam ve amaç bulma düzeylerinin kadınlarınkinden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca çalışmada hayatta anlam alt boyutları yaş aralıklarına göre de incelenmiştir. Analizlere bakıldığında, anlam arayışı ve toplam anlam alt boyutları açısından istatistiksel açıdan anlamlı fark olduğu halde, anlam varlığı alt boyutu açısından ise istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı gözlemlenmiştir. Alan yazılarına bakacak olursak, konuyla ilgili yapılan bir çalışmada yaş ile hayatın anlamı arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Söz konusu çalışma sonucuna göre, 31-45 yaş arasında yer alan bireylerin ortalama puanı 14-22 ile 23-30 yaş arasında yer alanların ortalama puanlarından daha yüksek çıkmış dolayısıyla yaşın artmasıyla bireylerin hayattaki anlam düzeylerinin de arttığı tespit edilmiştir (Aydın, 2015a). Benzer bir sonuç Kennedy ve arkadaşları tarafından da tespit edilmiştir (Kennedy ve ark., 1994). Bunlara karşın, konuyla ilgili diğer bazı çalışmalar ise, hayatta anlam ve yaş değişkenleri arasında anlamlı bir ilişkinin tespit edilmediğini ortaya koymuştur (Aydiner, 2011; Aydın - Durmaz, 2018; Crumbaugh - Maholick, 1964; Demirbaş,

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

2010; Ishida ve ark., 2011; Kahleoğulları, 2017; Klerk ve ark., 2009; Molasso, 2006; Schnell, 2009; Stevenson, 1989).

Sınıf kategorilerine ilişkin sonuçlara bakıldığında ise, anlam varlığı değişkeninin yine aynı şekilde anlamlı farklılık göstermediği, anlam arayışı ve toplam anlam değişkenlerinin ise 1.sınıf ve yüksek lisans kategorileri arasında anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur. Üniversite öğrencilerinde oluşan meslek kaygısı hayatta anlam düzeyine etki edebilir. Yani mesleki kaygı düzeylerinin artması hayattaki anlam düzeylerinin düşmesine ya da mesleki kaygı düzeylerinin düşmesi hayattaki anlam düzeylerinin artmasına neden olabilir. Baş ve arkadaşları (2014) tarafından yapılan bir çalışmada, anlam arayışı ile kaygı arasında düşük düzeyde ve pozitif yönde anlamlı korelasyon tespit edilmiştir. Yine içsel amaçların gelecek kaygısını etkilediğini ve içsel amaçları yüksek olan öğrencilerin gelecekle ilgili daha az kaygı taşıdığını ileri süren çalışma da vardır ve bu çalışmanın sonucuna göre, kaygının azalmasında içsel amaçların yüksek olmasının belirleyici bir rolünün olduğu ifade edilmektedir (Aygün, 2014). Diğer bir ifadeyle, içsel amaçlara sahip olan bireylerin hayattaki anlam düzeyi daha yüksek olabilmekte ve bu da onların kaygı düzeylerini düşürmektedir. Bunların yanı sıra, yapılan bazı çalışmalarda anlam tecrübesini ifade eden bazı faktörlerden bahsedilmektedir ve bunlardan birisinin de; başarı, kariyer, meslek, hedefler vb. elde edebilme durumu olduğu ileri sürülmektedir (Bahadır, 2002b). Şu halde denebilir ki, bireylerin bir meslek elde edebileceklerine inanmaları ve bunun için belli bir gayret göstermeleri onlara hayatı anlamlandırmada bir amaç sunmaktadır. Bunun aksine belli bir meslek elde edemeyeceği veya mesleğini hakkıyla yerine getiremeyeceği kaygısı ise, bireylerin hayattaki anlam düzeylerinin düşmesine yol açabilecektir. Bazı çalışmalar, söz konusu değişkenler arasında pozitif ilişkilerin olduğunu göstermektedir. Bunun nedeni olarak, gerekli düzeyde bir kaygının insanları yaşam amaçlarını gerçekleştirmeye karşı daha motive olmuş, istekli ve sorumlu kılabilceği hususu gösterilebilir. Özellikle söz konusu olan öğrencilerse, onların meslek edinmeye dönük ancak aşırı olmayan kaygıları olumlu anlamda tetikleyici olabilir ve onları amaçlarını gerçekleştirme yönünde motive edebilir (Baymur, 1994). Dolayısıyla diğer bazı faktörlerin yanı sıra, meslek edinme amacı da onların yaşamlarını daha anlamlı hale getirmelerine katkı sağlamış olabilir. İki değişken arasında pozitif ilişki bulan çalışmaların aksine, konuyla ilgili diğer bazı çalışmalar ise, daha önce ifade edildiği üzere, değişkenler arasında negatif yönlü ilişkiler olduğunu göstermiştir ve bu iki değişken arasında negatif yönde ilişki gösteren çalışmaların genel olarak daha fazla olduğu da söylenebilir (Aygün, 2014; Bahadır, 2002b; Baş ve ark, 2014). İki değişken arasındaki ilişkilerin negatif yönlü çıkmış olmasında, bireylerin meslek edinmeye veya edindiği mesleği yapıp yapamayacağına dönük kaygılarının gereğinden fazla olmasının onları aşırı derecede bir endişeye, umutsuzluğa, mutsuzluğa sevk ettiği ve dolayısıyla da onların yaşam anlamları üzerinde olumsuz bir etki meydana getirdiği düşünülebilir.

Araştırmamız belli bir yaş ve meslek grubundan oluşan bir örneklem üzerinde uygulanmış olması yönüyle sınırlıdır. Güncel bir sorun olan anlam varlığı ve arayışı üzerine daha net bir şekilde sonuç elde etmek için bu araştırma farklı yaş ve meslek gruplarından bireyler üzerinde tekrar edilmelidir.

KAYNAKÇA

- Aydın, Cüneyd (2015a). İnsanın Anlam Arayışı ile Yeni Çağ İnanışları Arasındaki İlişki. Samsun: OMÜ, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi.
- Aydın, Cüneyd (2017). "Üniversite Öğrencilerinin Dini Tutum ile Hayattaki Anlam Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi". İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi 6/4: 89-108.
- Aydiner, Berent Burcu (2011). Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Amaçlarının Alt Boyutlarının Genel Öz-Yeterlik Yaşam Doyumu ve Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi. Sakarya: Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Aygün, Metin (2014). Öğrencilerin Yaşam Amaçlarıyla Gelecek Kaygısı Arasındaki İlişki. İstanbul: İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Bahadır, Abdülkerim (2002). İnsanın anlam arayışı ve din: logoterapik bir araştırma. İstanbul: İnsan Yayınları.
- Bahadır, Abdülkerim (2002b). İnsanın Anlam Arayışı ve Din. İstanbul: İnsan Yayınları.
- Baş, Veysi vd., (2014). "The Correlations Between the Meaning of Life, Depression, Stress and Anxiety among University Students". Agora Psycho-Pragmatica 8/2, 36-50.
- Baymur, Feriha (1994). Genel Psikoloji. İstanbul: İnkılap Yayınevi, 13. Baskı.
- Boyd, D., & Bee, H. (2012). Lifespan development. Boston: Pearson.
- Crumbaugh, James C. - Maholick, Leonard T., (1964). "An Experimental Study in Existentialism: The Psychometric Approach to Frankl's Concept of Noogenic Neurosis". Journal of Clinical Psychology 20/2, 200-207.
- Demirbaş, Nur (2010). Yaşamda Anlam ve Yılmazlık, Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Frankl, V. E. (1965). The doctor and the soul: From psychotherapy to logotherapy. New York: Vintage Books.
- Ishida, Riichiro vd.. (2011) "Firmness of Purpose in Life Significantly Influences Emotional State and Autonomic Nervous Activity". Health 3/8: 507-511.
- Kahleoğulları, Gökçe (2017). Hayatta Amaç Ölçeği, Hayatta Anlam Anketi Ve Yaşam Yönelimi Testi Revize Türkçe Versiyonunun Geçerlik, Güvenirliği Ve Faktör Yapısı. Gaziantep: Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Kennedy, J. E. vd.. (1994). "Psychic and Spiritual Experiences, Health, Well-being, and Meaning in Life". The Journal of Parapsychology 58, 353-383.
- Klerk, Jeremias J. de vd.. (2009). "Measuring Meaning in Life in South Africa: Validation of an Instrument Developed in the USA". South African Journal of Psychology 39/3, 314-325.
- Molasso, William R (2006). "Measuring a Student's Sense of Purpose in Life". Michigan Journal of College Student Development 12/1, 15-24.
- Reker, Gary T. - Wong, Paul T. P., (1983) "Aging As an Individual Process: Toward a Theory of Personal Meaning". Emergent Theories of Aging. ed. J. E. Birren - V. L. Bengtson. 214-246. New York: Springer Publishing Company.
- Schnell, Tatjana (2009). "The Sources of Meaning and Meaning in Life Questionnaire (Some): Relations to Demographics and Well-being". The Journal of Positive Psychology 4/6, 483-499.

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

- Steger, M. F., Frazier, P. (2005). Meaning in life: One link in the chain from religion to well-being. *Journal of Counseling Psychology*, 52, 574–582.
- Steger, M. F., Frazier, P., Oishi, S., & Kaler, M. (2006). The meaning in life questionnaire: Assessing the presence of and search for meaning in life. *Journal of Counseling Psychology*, 53, 80–93.
- Steger, M. F., Oishi, S., & Kashdan, T. B. (2009). Meaning in life across the life span: Levels and correlates of meaning in life from emerging adulthood to older adulthood. *The Journal of Positive Psychology*, 4(1), 43–52.
- Stevenson, Sue Louise Mahan (1989). *The Sense of Meaning and Purpose of Hospice Family Members During the Grief Process*, Arizona: The University of Arizona, Doktora Tezi.
- Tanrıverdi, Abdullah- Ulu, Mustafa (2018). “Lise Öğrencilerinde Hayatın Anlam ve Amacı ile Değer Yönelimleri Arasındaki İlişki”. *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi (ÇÜİFD)* 18/2: 1198-1234.
- Ulu, Mustafa (2018). “Hayatı Anlamlandırma ile Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişki Üzerine”. *Bilimname* 2018/36: 165-188.
- Wong, P. T. P. (1989). Personal meaning and successful aging. *Canadian Psychology*, 30(3), 516–525.

TABU OYUNU VE HİKÂYE HARİTASI TEKNİĞİ İLE İLKOKUL 2. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN KELİME BİLGİSİ EKSİKLİĞİNİN VE OKUDUĞUNU ANLAMAMA SORUNUNUN GİDERİLMESİ

OVERVIEW OF PRIMARY SCHOOL 2nd GRADE STUDENTS' LACK OF VOCABULARY AND THE PROBLEM OF NOT UNDERSTANDING READING WITH THE TABOO GAME AND STORY MAP TECHNIQUE

Prof. Dr. Gürbüz OCAK

Afyon Kocatepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü
ORCID NO: 0000-0001-8568-0364

Mesut ESENDERE

EPÖ ABD Yüksek Lisans Öğrencisi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri
ORCID NO: 0000-0003-0530-5383

ÖZET

Çağımızda süratle farklılaşan ve ilerleyen gelişmelere uyum sağlayabilen kişiler yetiştirmek eğitimin önemli amaçlarından biri olmuştur. Bu farklılaşma ve ilerlemeyle birlikte kişilerden; üst düzey, eleştirel ve yaratıcı düşünme, problem çözme gibi yeteneklere sahip olmaları beklenmektedir. Bu özelliklerin tamamı dil yetenekleri ile zihinsel yeteneklerin faal bir biçimde işe koşulmasının ehemmiyetini ortaya koymaktadır. Buradan yola çıkarak düşünen ve bilişsel işlemleri başarılı bir biçimde uygulayan kişilerin yetiştirilmesinde dil ve dilin kullanımı önem kazanmaktadır. Dört başat dil yeteneğinden okumanın, yazmanın, konuşmanın ve dinlemenin kişiye edindirilmesi ve kişinin böyle yetenekleri etkin bir şekilde uygulaması, kazanılmış geniş kelime hazinesiyle bağlantılıdır. İlkokul öğrenimini tamamlayan bireylerin okuma ve dinleme yeteneğinin; hislerini, arzu ve öğrendikleri kavramları tüm manasıyla açık ve net biçimde aktarabilmesinin yolu konuşma ile yazma yeteneğinden geçmektedir. Elbette bu etkilikleri yapabilmelerin temelinde söz varlığı yatmaktadır. Öğrenenlerin kelime hazinesinin iyi durumda olması, anlama ve anlatma yeteneklerinin daha sağlam olması açısından önemlidir. Öğrencilerin okudukları bir yazıyı veya dinlediklerini doğru biçimde anlamlandırmaları, ayrıca kendi fikirlerini başkalarına düzgün bir biçimde yansıtabilmeleri bakımından kelime hazinesi çok önemlidir. Bu çalışmada ilkokul 2. Sınıf öğrencilerinin tabu oyunu ve hikâye haritası tekniği ile okuma, okuduğunu anlama becerilerinin geliştirilmesi ve kelime bilgisi düzeylerinin artırılması amaçlanmaktadır. Ayrıca kullanılan bu teknikler sayesinde uzaktan öğretim sürecinde öğrencilerin derslere katılımının artırılması da hedeflenmektedir. Bu bağlamda 2 eylem planı hazırlanmış ve uygulanmıştır. Uygulama uzaktan eğitim platformu üzerinden gerçekleştirilmiştir. Uygulama sonrası odak grup görüşmesi tekniği ile yarı yapılandırılmış sorulara öğrencilerin cevaplarını yazılı olarak da iletmeleri sağlanarak ve öğretmen-öğrenci günlükleri aracılığıyla veriler toplanmıştır. Elde edilen verilerden içerik analizi yöntemiyle kodlar, bu kodlardan da temalar oluşturulmuştur. Belirlenen kod ve temalar eş gözlemci uygulaması ile karşılaştırılmış ve uygulamanın güvenilirliği % 81,2 olarak hesaplanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Tabu tekniği, Hikâye Haritası Tekniği, Kelime Hazinesi, Okuduğunu Anlama

ABSTRACT

In our age, one of the important aims of education has been to raise people who are able to adapt to the rapidly changing and advancing developments. With this differentiation and progress, people; They are expected to have high-level skills such as critical and creative thinking and problem solving. All of these features reveal the importance of using language

abilities and mental abilities actively. From this point of view, language and the use of language gain importance in raising people who think and apply cognitive operations successfully. The acquisition of the four primary language skills of reading, writing, speaking, and listening, and the effective application of such skills, is linked to a broad acquired vocabulary. Reading and listening skills of individuals who have completed primary school education; The way to convey his feelings, desires and the concepts they have learned clearly and precisely is through speaking and writing skills. Of course, vocabulary is the basis of being able to do these activities. It is important for learners to have a good vocabulary and to have stronger comprehension and expression skills. Vocabulary is very important for students to make sense of an article they read or listen to, and to reflect their own ideas properly to others. In this study, it is aimed to improve reading, reading comprehension skills and increase vocabulary levels of primary school 2nd grade students with taboo game and story map technique. In addition, thanks to these techniques used, it is also aimed to increase the participation of students in the distance education process. In this context, 2 action plans have been prepared. The application was carried out through the distance education platform. After the application, the data were collected by enabling the students to send their answers to the semi-structured questions in writing with the focus group interview technique and through teacher-student diaries. Using the content analysis method, codes were created from the obtained data, and themes were created from these codes. The determined codes and themes were compared with the peer observer application and the reliability of the application was calculated as 81.2%.

Keywords: Taboo technique, Story Map Technique, Vocabulary, Reading Comprehension

GİRİŞ

Dil, gerek bilişsel gelişimin göstergesi gerekse anlamlandırmanın bir yoludur. Bu söylem dahi, dilin bireylerin bilişsel ve sosyal olgunlaşmasında ne kadar mühim bir alan kapladığını açıkça ortaya koymaktadır. Başkaca dil bireylerin sosyal yetenekler kazanmasının ve bu yetenekleri işe koşmasının da yolu ve ilk şartıdır. Sosyal yeteneklerin önünde yer alan iletişim, bunu uygulayacak yol olan dilin de ilerlemesiyle ilgilidir. Bireyin aktarılanları tam ve doğru anlamlandırabilmesi, duygu ve fikirlerini net ve aktif bir şekilde anlatabilmesi kendi dilinde düşünme ve duygu geliştirme becerisine kavuşmasıyla imkânlı hale gelir. Olgunlaşmamış, karmaşık veya olgusal anlamda fakir bulunan bir dil, bireyin hürce fikir üretmesini, duygu geliştirmesinin önüne geçer (Sever, 2013, s. 91). Onan (2013, s. 190), dilin çocuğun zihinsel yapısına direkt tesir ettiğini belirtmektedir. Hayata derinlemesine etki eden ve yönelten dilin prensipleriyle uyumlu biçimde ilerletilmesi çok önemli bir yer tutmaktadır. Bütün bireyler anlaşılma isterler. Anlaşılmanın gerçekleştirilmesinde yazma veya konuşma etkinlikleri önem arz etmektedir. Dilin anlatma yetenekleri şeklinde görülen yazı ve konuşma kişinin sözcük varlığı seviyesinde fikirlerle gerçekleştirilir. Bireyin konforlu ve mesut olmasının yolu sözcük varlığının genişliğine ve bunu gündelik yaşantısında kullanmasına bağlıdır (Takıl, 2016: 239). Dört başat dil yeteneğinden okumanın, yazmanın, konuşmanın ve dinlemenin kişiye edindirilmesi ve kişinin böyle yetenekleri etkin bir şekilde uygulaması, kazanılmış geniş kelime hazinesiyle bağlantılıdır (Karatay, 2007, s. 144). İlkokul öğrenimini tamamlayan bireylerin okuma ve dinleme yeteneğinin; hislerini, arzu ve öğrendikleri kavramları tüm manasıyla açık ve net biçimde aktarabilmesinin yolu konuşma ile yazma yeteneğinden geçmektedir. Elbette bu etkinlikleri yapabilmelerinin temelinde söz varlığı yatmaktadır (Karadağ ve Kurudayıoğlu, 2010, s. 425). İlköğretimden istenen, söz varlığının artmasının gerçekleştirilmesiyle öğrenenin dil eğitimini yardımcı olabilmesidir. Bu istek bağlamında, Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (MEB, 2015, s.16-26) programın genel amaçlarından biri de “ okuduğu, dinlediği ve

izlediğinden hareketle, söz varlığını zenginleştirerek dil zevki ve bilincine ulaşmalarını; duygu, düşünce ve hayal dünyalarını geliştirmelerini sağlamak” şeklinde ifade edilmiş ayrıca okuma öğrenme sahasındaki kazanımlar anlama, akıcı okuma ve söz varlığı şeklinde üç alt bölümde bir araya getirilmiştir (Ayan ve Baş, 2015, s.86).söz varlığının öğrenimdeki önemi de yadsınamaz bir gerçektir. Bu sebeple öğrenim yaşamında öğrenenlerin kabul edilebilir seviyede söz varlığı geliştirmeleri beklenmektedir.

Öğrenenlerin kelime hazinesinin iyi durumda olması, anlama ve anlatma yeteneklerinin daha sağlam olması açısından önemlidir. Öğrencilerin okudukları bir yazıyı veya dinlediklerini doğru biçimde anlamlandırmaları, ayrıca kendi fikirlerini başkalarına düzgün bir biçimde yansıtılabilmeleri bakımından kelime hazinesi çok önemlidir (Kurudayıoğlu ve Soysal, 2016, s. 119). İlköğretim öğrencileri, her açıdan olgunlaşma döneminde bulunur. Kelime hazinelerinin artması da bu durumla benzerdir. Kelime hazinesinin artırılmasında, okuma ve dinleme yetenekleri mühim bir etkidir (Karadağ, 2011, s. 205). Yaşına ve sınıfına göre söz varlığına hâkim öğrenenlerin anlama ve anlatma öğrenme sahalarına yönelik dil yeteneklerini (okuma, dinleme, konuşma ve yazma) geliştirmede, temel dil bilgisi konu, kavram ve kurallarını kavramada büyük avantaja sahiptir (Göçer,2009, s.1009). Söz varlığı, okuduğunu anlayabilme becerisiyle birlikte dinlenen sözlü bir metnin anlaşılabilirliği, his ve fikirlerin hedefle uyumlu olarak anlatılmasında da önem taşımaktadır. Çocukların dinledikleri sözlü bir metni bütün yönleriyle doğru bir şekilde anlayabilmeleri, duygu ve düşüncelerini sözlü veya yazılı olarak istedikleri biçiminde ifade edebilmeleri, zengin bir söz varlığına sahip olmalarıyla bağlantılıdır. Başka bir deyişle öğrenenler, dilin tüm sahalarında başarılı olabilmek için geniş bir söz varlığına hâkim olmalıdır (Öztürk ve Tanrıverdi,2019, s. 96). “Öğrencilerin yazılı ve sözlü olarak ifade edemeyip bağlamdan hareketle tahmin edebildiği ya da genel olarak bilgisine sahip olduğu sözcükler pasif kelime hazinesini; yazılı ve sözlü olarak-metin üretiminde işe koşabildiği kelimeler de aktif kelime hazinesini oluşturur” (Aytan, 2016,-s. 427).”Sözcük anlamlarının kalıcılığını sağlayabilme, bilginin bellekte depolanması sırasında bellek işlemlerini işlevsel hale getiren, bilginin geri çağırılmasında anımsama işleminin işlevsel olabilmesini sağlayan uygun yöntem, teknik ve ders malzemelerinin kullanıldığı sınıf içi etkinlikler gerekmektedir” (Dilidüzgün, 2014,s. 238). “Kelime öğretiminde en çok bilinen ve en sık kullanılan yöntemlerin başında kelimelerin anlamının sözlükten bulunması gelmektedir. Ancak kelime öğretimi sözlükten kelimenin anlamının bulunması ve bunun bir cümlede kullanılması gibi mekanik etkinlikler zinciriyle yürütülen çalışmaları değil kelimelerin başka anlamlarla ilişkilendirildiği karmaşık bir süreci kapsamaktadır” (Yağcı, Katrancı, Erdoğan ve Uygun,2014, s. 3). Kurudayıoğlu ve Sosyal (2016, s. 120) öğrenenlerin kelime hazinelerinin gelişmiş olmasını anlama ve anlatma yeteneklerinin daha verimli olması açısından önem taşıdığını söylemektedirler.

Literatür taraması yapıldığında kelime öğretiminde birçok çalışma (Demirci ve Bayram,2016; Bayram,2010; Bayram,2011; Kurudayıoğlu,2005; Karadüz ve Yıldırım,2011) yer almasına rağmen tabu tekniğini kullanan az sayıda çalışmaya rastlanmıştır. Ulu 2019 yılında ortaokul yedinci sınıflarda oyunlaştırma yöntemi ile kelime öğretim isimli çalışmada tabu tekniğini kullanmış ve araştırma sonucunda tabu oyunu ile çalışma yapılan grubun diğer gruba göre anlamlı olarak olumlu yönde farklılaştığını tespit etmiştir. Güney ve Aytan (2014) ise aktif kelime hazinesini geliştirmeye yönelik bir etkinlik önerisi: tabu adındaki çalışmalarında Türkiye’de yapılan kelime alanın yapılan çalışmaların çoğunun metinlerdeki kelime sayısının tespitine yönelik olduğundan aktif kelime hazinesinin artırılmasına yönelik çalışmalarının azlığından bahsetmişlerdir. Konuşmaya dayalı ve oyunlaştırılmış bir kelime etkinliği öğreneği

oluşturmuşlardır. Gülsoy (2013) ise altıncı sınıf öğrencilerinin kelime hazinesinin geliştirilmesinde eğitsel oyunların etkisini incelediği çalışmada eğitsel oyunların kullanıldığı grubun daha başarılı olduğu sonucuna ulaşmıştır. Işıkdöğün ve Kardın (2010) hikâye haritası tekniğinin zihin engelli öğrencilerin okuduğunu anlama becerilerindeki etkinliğini ele aldıkları çalışmalarında hikâye haritası tekniği kullanılan grubun diğer gruba göre okuduklarını anlama becerilerinin anlamlı şekilde olumlu yönde attığı neticesine ulaşmışlardır. Şenol 2017 yılında ilkökul üçüncü sınıf öğrencilerinin dinlediklerini özetlemede hikâye haritası yönteminin etkisini incelediği çalışmada ilkökul üçüncü sınıf öğrencilerinin dinlediklerini özetlemede hikâye haritası kullanmanın işe yaradığı sonucuna ulaşmıştır.

Araştırmanın Önemi

Eğitimde oyunlaştırarak öğretme öğrenmede kalıcılığı sağlamak ve öğrencilerin derse aktif katılımını sağlama adına büyük önem taşımaktadır. Bu çalışmada tabu tekniği ve hikâye haritası tekniği kullanılarak ilkökul 2. Sınıf öğrencilerinin kelime hazineleri arttırılacaktır. Bu sayede öğrencilerin okuma ve okuduğunu anlama becerilerinin geliştirilmesi sağlanacaktır. Ayrıca etkinliklerin oyunlaştırılarak yapılması uzaktan öğretim sürecinde öğrencilerin derse katılımını arttıracak ve ders içi istenmedik öğrenci davranışlarının engellemesi sağlanacaktır. Çalışmayı diğer çalışmalardan ayıran en önemli yanları uzaktan eğitim sürecinde istenmedik öğrenci davranışlarının önüne geçme, öğrencilerin derse aktif katılımını sağlama olduğu gibi ilkökul 2. Sınıf düzeyindeki öğrencilerin henüz yolun başındayken kelime dağarcığını geliştirme anlamında farkındalık oluşturmasıdır. Bu çalışmayı önemli kılan bir diğer konu ise araştırma süresince öğretmen ve öğrenci günlükleri tutulmasıdır. Yapılan bu araştırma ile Türkçe dersi kapsamında kelime öğretimine farklı bir bakış açısı kazandırma, uzaktan eğitim sürecinin olumsuz etkilerini en aza indirmek hedeflenmektedir.

Araştırmanın Amacı

Yürütülen çalışmanın amacı 2. Sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama, kendini ifade etme, kelimeleri uygun yerlerde kullanma ve söz varlığını geliştirebilme becerilerine katkı sağlamaktır. Kelime hazinesi gelişmiş bir öğrenci okuduğu, dinlediği metinleri daha iyi anlayabilmekte kendisine sorulan bir soruyu daha iyi kavrayıp anlamlı ve kurallı cümleler kurarak yanıtlayabilmektedir. Bu durum öğrencinin kendisini iyi bir şekilde ifade etmesine yardımcı olmaktadır. Kendini ifade edebilen bir öğrenci ise daha özgüvenli olmaktadır. Bu çalışma sayesinde öğrencilerin özgüven duygularının da gelişmesinin sağlanması amaçlanmaktadır. Oyunlaştırarak öğretim hem öğrenmede kalıcılığı sağlamakta hem de öğrencilerin derse motive olmalarına yardımcı olmaktadır. Ayrıca ders içi istenmedik öğrenci davranışlarının azaltılmasını sağlamaktadır. Özellikle uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerde derse katılmama ve ekranı karalama, söz almadan konuşma, kullanılan uzaktan eğitim platformunun mesajlaşma kısmından ders dışı şeyler yazma gibi istenmedik davranışlar artmıştır. Uygulanan tabu ve hikâye haritası tekniği ile bu türden istenmedik davranışların önüne geçilmesi, öğrencilerin canlı derslere aktif istedik yönde katılmaları amaçlanmaktadır. Bu çalışmada kullanılacak tabu tekniği ve hikâye haritası tekniği ile öğrencilerin eğlenirken öğrenmeleri, uzaktan eğitim sürecinde canlı derslere daha istekli aktif katılmalarının sağlanması amaçlanmaktadır. Bu araştırma ışığında araştırma problemi:

“Tabu Oyunu ve Hikâye Haritası Tekniği ile öğrenenlere kelime öğretimi sağlama süreci nasıldır ve öğrenenlerin bu tekniklerle okuduğunu anlama becerilerinde artış sağlanabilir mi?” şeklinde belirlenmiştir. Çalışmanın alt problemleri ise şu şekildedir:

1. *Tabu Oyunu ve Hikâye Haritası tekniğine uygun oyunla ders işlemek*
2. *Sınıf öğrencilerinin canlı derslere devamlılıklarına olumlu katkıları nelerdir?*

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

2. *Tabu oyunu ve Hikâye Haritası tekniği ile işlenen bir derste öğrencilerin hoşlandıkları yerler nerelerdir?*
3. *Tabu ve hikâye haritası tekniğine uygun işlenen Türkçe dersinde öğrencilerin ilgilerindeki değişim nasıldır?*
4. *Öğrenciler diğer derslerde de tabu oyunu veya farklı tekniklerle ders işlemek isterler mi? Neden?*
5. *Tabu oyunu ve Hikâye Haritası tekniği ile ders işlemek öğrencilere göre faydalı mıdır? Neden?*
6. *Bu iki uygulama ile ders işlerken öğrencilerin tespit ettikleri aksaklıklar ve çözüm önerileri nelerdir?*
7. *Araştırmada kullanılan tabu ve hikâye haritası tekniği öğrencilerin okuma, okuduğunu anlama ve söz varlığını geliştirme becerilerine yönelik sağladığı yararlar nelerdir?*

Sayıtlılar

Öğrencilerin öğrenci günlüklerini içten ve samimi yazdıkları varsayılmıştır.
Öğrencilerin görüşme sorularına içten ve samimi cevap verdikleri varsayılmıştır.

Sınırlılıklar

1. Uşak ili Merkez bir ilkokulda İlkokulu 2. sınıfı öğrencileri ile sınırlandırılmıştır.
2. 2020-2021 Eğitim öğretim yılı 1. Dönemimde yapılmış bir çalışmadır.
3. Çalışma Türkçe dersi ile sınırlandırılmıştır.

YÖNTEM

Araştırma Deseni

“Araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden eylem araştırması deseni kullanılmıştır. Eylem araştırmaları, eğitim çalışanlarının kendi okullarını, sınıflarını, eğitimsel çalışmalarını ve girişimlerin geliştirilmesini ve uygulamasını, bu uygulamaların etkililiğinin değerlendirilmesini eleştirel olarak ele almaktadır. Böylece eğitimsel sorunların ele alınmasında farklı bir bakış açısı sunmaktadır” (Ocak & Akkaş Baysal, 2019). Bu çalışmada İlkokul 2. Sınıf öğrencilerinin Türkçe öğrenme sürecinde okuma, okuduğunu anlama becerisinin gelişimini, kelime hazinelerinin artırılması sağlamak ve uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin derse aktif katılımını sağlayıp ders içi istenmedik davranışların önüne geçmek amacıyla tabu tekniği ve hikâye haritası tekniği yöntemleri ile bir takım dil etkinliklerinin öğretilmesine yer verilecektir. Dolayısıyla bu uygulamalarda eylem araştırması kullanılarak öğrencilerin okuma ve okuduğunu anlama becerilerinin geliştirilmesine, uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin derse aktif katılımına katkı sağlamak, ders içi istenmedik öğrenci davranışlarının önüne geçmek hedeflenmektedir.

Katılımcılar

Araştırmanın katılımcıları, derinlemesine araştırma yapabilmek, çalışma sorularına yönelik olarak veri bakımından zengin durumlara erişebilmek amacıyla seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden amaçlı örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Araştırmada, 2020-2021 eğitim öğretim yılında Uşak il merkezindeki bir ilkokulda, 2. sınıfta öğrenimlerine devam eden 11 kız ve 12 erkek olmak üzere toplam 23 öğrenci yer almıştır. Araştırmanın neden bu okulda ve sınıfta yapıldığını şöyle sıralayabiliriz: Uygulayıcının bu okulda görev yapıyor ve 2. sınıfının öğretmeni olmasıdır. Ayrıca bu sınıftaki öğrencilerin Türkçe dersi okuma ve okuduğunu anlama becerisinde problem yaşanması, Türkçe kelime bilgisi yetersizliğinin tespit edilmesi, uzaktan eğitim sürecinde canlı derslere katılım sağlamada problemler yaşanması ve ders içi istenmedik öğrenci davranışlarından dolayı araştırma bu okulda gerçekleştirilmiştir.

Eylem araştırmasına dâhil olan öğrencilerin özelliklerine aşağıda yer verilmiştir:

1-Öğrenciler, Uşak il merkezinde yer alan bir ilkokulda öğrenimlerine devam etmektedirler.

2-Öğrenciler, bu okulda hâlihazırda 2. Sınıfa devam etmektedir. Ancak pandemi nedeniyle 1.sınıf eğitimleri Mart ayından itibaren uzaktan, telefon görüşmeleri ve ödevlendirme ile devam etmiştir.

3-Bu nedenle öğrencilerin okuma yazma öğrenimi sürecinin tamamlansa da pekiştirme çalışmaları sekteye uğramıştır.

4-Öğrencilerin, özellikle uzun Türkçe okuma metinlerini anlamakta ve okuma etkinliklerini gerçekleştirmede güçlük yaşadıkları dikkati çekmektedir.

5- Ayrıca öğrencilerin bazılarının kelime dağarcıkları da istenen seviyede değildir.

Uygulama Ortamı

Uygulama uzaktan eğitimde kullanılan platform üzerinden yapılmıştır. Uygulamaya katılan öğrenciler ile öğretmen uygulama esnasında görüntülü ve sesli iletişim halinde olmuştur. Tabu oyunu uygulaması yapılırken sınıf 2 gruba bölünmüştür. Bu durum uygulamanın yarış havasında geçmesini sağlamıştır. Bu sayede çocuklar daha çok eğlenmiş ve oyunu kazanmak için uygulamaya katılmaya daha istekli hale gelmişlerdir. Tabu oyunu uygulama esnasında sadece sırası gelen grup sesini açmış diğer gruptaki öğrenciler ise seslerini kısmıştır. Hikâye haritası tekniği uygulanırken 3 şekilde yol izlenmiştir. 1. Yolda hikâye uzaktan eğitim platformu sayesinde öğrencilerin ekranlarına da yansıtılmış öğrencilerden bazıları hikâyeyi sırayla sesli okumuş arkadaşları dinlemiş, 2. Yolda başka bir hikâye öğrencilere yine bu platform üzerinden dinleme metni olarak sunulmuş, 3. Yolda ise öğretmen kendisi bir başka hikâye okumuştur. Uygulamada kullanılacak teknikleri uzaktan eğitim platformu sayesinde öğretmen görüntülü ve sesli olarak anlatmıştır. Hikâye haritası tekniğinin nasıl yapıldığının anlatıldığı bir videoda ayrıca öğrencilere uzaktan eğitim platformu sayesinde gösterilmiştir. Bu durum öğrencilerin teknikleri daha iyi anlamasına yardımcı olmuştur.

Verilerin Toplanması

Çalışma 5 haftalık bir zaman diliminde gerçekleşmiştir. Birinci hafta 1. Eylem planı uygulanmış ve veriler toplanmıştır. İkinci hafta 2. Eylem planı uygulanmış ve veriler toplanmıştır. Sonrasında 2 hafta boyunca 1. ve 2. Eylem planları sırayla uygulanmış ve öğrencilerin kelime bilgisi ve okuduğunu anlama becerisinin gözlemlenmesi yapılmıştır. Bu süreçte veri toplanmamıştır. 5. Hafta ise önceki süreçlere bakılarak 3. Eylem planı önerisi hazırlanmıştır. Araştırma nitel araştırma olarak desenlendiği için veri toplama sürecinde nitel veri toplama araçları kullanılmıştır. Gözlemden görüşmeye çeşitli veri toplama araçlarından biri ya da birkaçı kullanılabilir. Bu araştırmanın veri toplama süreci, iki aşamada gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya ilişkin ilk veriler, eylem planlarının uygulanması sürecinde toplanmıştır. Bu süreçte veri toplama aracı olarak öğretmen ve öğrenci günlükleri kullanılmıştır. Araştırmanın birinci veri toplama basamağında, yapılandırılmış araştırmacı-uygulayıcı günlüğü kullanılmıştır. Günlükte, uygulamadaki güçlü ve zayıf yönler ile fırsat ve tehditlerin yazılabileceği bölümler yer almaktadır. Araştırmacının, uygulama sürecinde karşılaştığı uygulamanın güçlü ve zayıf yönleriyle fırsat ve tehditleri yazması beklenmektedir. Araştırmacı aynı zamanda uygulayıcı olduğu için “araştırmacı-uygulayıcı günlüğü” kullanılmıştır. Araştırmacı-uygulayıcı da sınıf öğretmenidir. Öğretmen her uygulama sonrası günlüklerini tutmuştur. Öğrencilerin de her uygulama sonrası günlük tutmaları sağlanmıştır. Bu günlüklerde öğrencilerden uygulama ile dersi işlerken neler düşündüklerini, neler hissettiklerini yazmaları istenmiştir. Araştırmaya ilişkin ikinci veri toplama basamağı ise, görüşmelerin gerçekleştirilmesidir. Bu aşamada ise, veriler yarı yapılandırılmış görüşme formları ile

toplantır. Öğrencilere yarı yapılandırılmış görüşme formlarına da öğrencilerin cevaplarını açık uçlu şekilde yazmaları sağlanmıştır. “Görüşme yoluyla, deneyimle, tutumlar, düşünceler, niyetler, yorumlar ve zihinsel algılar ve tepkiler gibi gözlenemeyeni anlama çalışırız. Bu süreçte sorulan sorulara, karşı tarafın rahat, dürüst ve doğru bir şekilde tepkide bulunmasını sağlamak görüşmecinin en temel görevidir. Görüşme formu, araştırma problemi ile ilgili tüm boyutların ve soruların kapsanmasını güvence altına almak için geliştirilmiş bir yöntemdir” (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s. 130-132). Bu sebeple, eylem araştırmalarının uygulanması sonrasında görüşme formlarından yararlanılmıştır. Görüşme formun oluşturulmasında, öncelikle ilgili alan taranmış, araştırmaya temel oluşturacak kavramlar ve bu kavramların yer alacağı temalar belirlenmiştir. Daha sonra ilgili temalara derinlemesine veri sağlayacak alt temalar belirlenmiş, bu alt temalara ilişkin açık uçlu ve çok miktarda soru oluşturulmuştur. Formda yer alan tema ve alt temaların sorular ile ilişkisini incelemek, başka bir ifade ile kapsam geçerliğini ve yapı geçerliğini sağlamak için Afyon Kocatepe Üniversitesi’nden bir alan uzmanı ve bir doktora öğrencisi tarafından gerekli incelemeler yapılarak görüşme formuna son hali verilmiştir. Uzmanlar görüşme formunun bu çalışma çerçevesinde kullanılabilir olduğunu belirtmişlerdir. Görüşme formunda, “tabu ve hikâye haritası tekniğini ile ders işlemenin öğrencilerin derse devamlılığını nasıl etkilediğine, bu etkilerin sebeplerine, uygulamanın işlevselliğine, uygulamanın derse karşı ilgilerine etkisine, uygulamanın faydalarına ve aksaklıklarına yönelik sorulara yer verilmiştir. Bu bağlamda her iki teknik için ayrı 7. şer sorudan oluşan görüşme formları hazırlanmıştır. Sorular şu şekildedir:

1. *Tabu oyunu ile ders işlemek siz öğrencilerin derse katılma isteğini nasıl etkiledi?*
2. *Dersi tabu oyunu ile işlemek hoşunuza gitti mi? Bu uygulamada hoşunuza giden beğendiğiniz yerler nelerdir? Neden?*
3. *Tabu oyunu yoluyla dersi işlemek Türkçe dersine karşı ilginizi arttırdı mı? Neden?*
4. *Diğer derslerde de tabu oyunu oynamak ister misiniz? Neden?*
5. *Tabu oyunu ile Türkçe dersini işlemek sizce faydalı mı? Neden?*
6. *Tabu oyunu yoluyla ders işlerken sizce aksaklıklar oldu mu? Olduysa çözüm önerileriniz nelerdir?*
7. *Tabu oyunu sayesinde kelime hazinenizi sizce nasıl değişti açıklar mısınız?*
8. *Hikâye haritası ile ders işlemek siz öğrencilerin derse katılma isteğini nasıl etkiledi?*
9. *Dersi hikâye haritası ile işlemek hoşunuza gitti mi? Bu uygulamada hoşunuza giden beğendiğiniz yerler nelerdir? Neden?*
10. *Hikâye haritası tekniği ile dersi işlemek Türkçe dersine karşı ilginizi arttırdı mı? Neden?*
11. *Diğer derslerde de farklı tekniklerle ders işlemek ister misiniz? Neden?*
12. *Hikâye haritası ile Türkçe dersini işlemek sizce faydalı mı? Neden?*
13. *Hikâye haritası yoluyla ders işlerken sizce aksaklıklar oldu mu? Olduysa çözüm önerileriniz nelerdir?*
14. *Hikâye haritası sayesinde okuduğunu anlama beceriniz sizce değişti mi? Açıklar mısınız?*

Verilerin Analizi

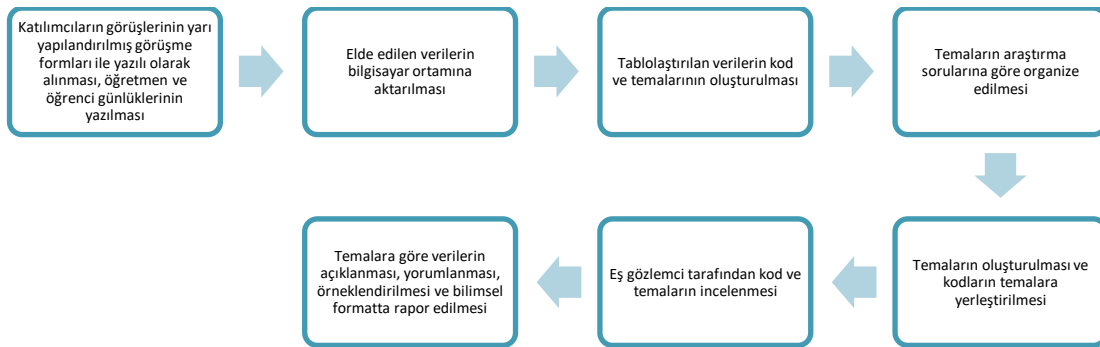
Araştırmada, görüşmelerden elde edilen veriler öncelikle görüşme öncesinde belirlenen tema ve alt temalara uygun olarak kodlanarak betimsel analiz yapılmıştır. Bununla birlikte, verilerin incelenmesi sırasında ortaya çıkan yeni temalara uygun kodlamaların yapılması suretiyle de içerik analizi yapılmıştır. Dolayısıyla, araştırmada hem betimsel hem de içerik analizi kullanılarak veriler karma bir yöntemle analiz edilmiştir. “Nitel araştırmalarda veri analizi olguları; tanımlama, sınıflandırma ve kavramların birbirleriyle nasıl ilişkili olduklarını betimleme süreçlerini kapsar” (Maxwell, 2013). Bu gerekçeyle, araştırma sürecinde elde edilen ham veriler, öncelikle sınıflandırılmış ve birbiri ile ilişkili olan veriler ortak alt temalar altında kodlanmıştır. “Kodlama, verinin çeşitli yönlerini belirleyerek, küçük parçalar halinde işaretlemek veya etiketlemektir” (Miles ve Huberman, 2016). Dolayısıyla, araştırma sürecinde elde edilen ham veriler, belirlenen temaların altına kodlanarak verilerin analizi yapılmıştır. Araştırmacı-uygulayıcı günlüğü ve görüşme formları ile elde edilen veriler ise, doğrudan

alıntılar yapılarak araştırmada yer almıştır. Nitel araştırmalarda, doğrudan alıntılar yapma, incelenen konunun derinlemesine keşfedilmesini sağlayacağından, sosyal olayların anlaşılmasına katkı sunmaktadır. Elde edilen verilerin, doğrudan aktarılması uygulayıcılara deneyim ve bakış açısı kazandırır. Elde edilen verilerin, özgün şekline mümkün olduğunca bağlı kalınarak ve gerektiğinde katılımcıların ifadelerinden doğrudan alıntı yapılarak betimsel bir yaklaşımla sunulması çalışmanın güvenilirliğini artırmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Bu sebeple araştırmacı-uygulayıcı günlükleri ile gözlemler doğrudan alıntılar yapılarak analiz edilmiştir. 1.ve 2. Eylem planlarından sonra yazılı görüşme formu olarak elde edilen bilgiler bilgisayar ortamına öğrencilerin isimleri gizli tutularak numaralandırılarak aktarılmıştır. Bilgisayar ortamına aktarılan verilere betimsel ve içerik analizi yapılmıştır.

Geçerlik ve Güvenirlik

Güvenirlik verilerin kararlılığı ve tutarlılığı anlamına gelir. Bu durum özellikle nitel eylem araştırması için çok daha önemlidir, özellikle de standartlaştırılmamış veri toplama araçları kullanılıyorsa. Tutarlılık araştırmanın tekrarının ihtimali ve bulguların genellenebilirliği anlamına gelir fakat eylem genellikle olaya özgü olduğu için bulguların genellenebilirliği gerekli bir hedef değildir. Geçerlilik kalitedir ve araştırmanın araştırmaya değer olup olmadığına karar vermeye yardım eder. Araştırmacıların verilerinin geçerli olduğundan emin olmasının mükemmel bir yolu olmamakla birlikte üçleme tekniği araştırmacının bulgularının kalitesini geliştirmesine yardım edebilir. En basit şekliyle üçleme çoklu veri türlerinin toplanması sürecidir burada amaç bulguların güvenilirliğinin artmasıdır (Ocak ve Akkaş Baysal, 2020, s. 78-79). “Güvenirlik arttıkça geçerliliğin ön koşulu da sağlanmış olacaktır. Krefting (1991, akt: Akkaş Baysal ve Ocak, 2020, s. 45), nicel araştırmalarda kullanılan geçerlik ve güvenilirlik ifadelerinin yerine nitel araştırmalarda inanırlık, sonuçların doğruluğu ve araştırmacının yetkinliği gibi ifadelerin yer almasının çok daha doğru olacağını ifade etmiştir.” “Benzer olarak, Yıldırım ve Şimşek (2018, s. 277) nitel araştırmalarda inandırıcılık, güvenilebilirlik, onaylanabilirlik ve aktarılabilirlik gibi ifadelerin yer alması gerektiğini belirtmiştir. “ Bu çalışmada ise, öğretmen günlükleri, öğrenci günlükleri, görüşme formları gibi birçok veri toplama aracı kullanılmıştır. Böylelikle bu eylem araştırması uygulama sürecinde ve sonrasında veri toplama araçlarında çeşitliliğe gidilerek çalışmanın güvenilirliği sağlanmıştır. Ayrıca çalışmanın güvenilirliğini artırmak için araştırmacının elde edilen veriler üzerinden oluşturduğu tema ve kodlamalardan hariç bir zümre öğretmeni tarafından da eldeki verilere göre ayrı kod ve temalar oluşturulmuş ve araştırmacılar arası uyuma bakılarak güvenilirlik hesaplamaları yapılmıştır. Bu durumla ilgili sonuçlar bulgular kısmında tablolaştırılmıştır. Çalışmanın güvenilirliğinin hesaplanmasında Miles ve Huberman’ın (1994) önerdiği güvenlik formülü kullanılmıştır (Ocak, Ocak ve Saban, 2013, s. 170).

Tablo 1. Araştırma Verilerinin Toplanması ve Analizinde İzlenen Süreç

Uygulama

Araştırma kapsamında öğrencilerle, alıştırmalarının yer aldığı, toplam altı farklı etkinlik 5 haftada gerçekleştirilmiştir. Araştırmacı, çalışmada aynı zamanda uygulayıcı sınıf öğretmeni olarak yer almaktadır. Uygulayıcı, kendi dersinde tespit ettiği problemleri araştırmacı olarak ele almakta ve problemleri ortadan kaldırmayı hedeflemektedir. Öğrencilerin. Türkçe 2. Sınıf Ders kitabı 5.temaya kadar olan metinlerde geçen yeni öğrendikleri kelimelerin anlamlarını tabu oyunu ile daha kalıcı hale getirip kelime bilgisi düzeylerini arttırmaları, bu tekniğin bir oyun şeklinde sunulması sayesinde derse katılımlarının artması ve istenmedik ders içi davranışlarının ortadan kalkması beklenmektedir. Tabu oyunu tekniği uzaktan eğitim sürecine uyarlanmıştır. Ayrıca daha sonraki süreçte kullanılan hikâye haritası tekniği ile öğrencilerin okudukları veya dinledikleri metinleri daha iyi anlamaları beklenmektedir. Etkinliklerin tamamlanması sürecinde 2 farklı eylem planı tasarlanmıştır.

Tablo 2. 1. Eylem Planı

Giriş	<ul style="list-style-type: none">•Tabu tekniği hakkında bilgi verme•Öğrencilerin gruplara ayrılması
Gelişme	<ul style="list-style-type: none">•Türkçe ders kitabından kelimelerin seçilip tabu oyunu için hazırlanması•Kelimelerin gruptaki öğrencilere sırayla verilip arkadaşlarının bilmesi için anlatmasının sağlanması
Sonuç	<ul style="list-style-type: none">•Gruptaki öğrencilerin anlatılan kelimeleri bulmaya çalışması•Bilen gruplara puanlarının verilmesi•Kazanan grubun belirlenmesi•Kelimelerin anlamlarının açıklanması•Etkinliklerin değerlendirilmesi

Uzaktan eğitim sürecine uyarlanmış olan tabu oyunu tekniği öğrencilere tanıtılır. Oyunun nasıl oynandığı açıklanır. Öğrenciler sınıf listesine göre 2 gruba ayrılır. Tabu oyununun nasıl oynandığının anlatılması sürecinde öğrencilere uzaktan eğitim platformu üzerinden sırası gelen gruptakilerin sesini açması diğer gruptakilerin seslerini platform üzerinde kapalı hale getirmeleri gerektiği anlatılır. Denemeler yapılır. Daha sonra kelimeyi anlatacak öğrenciye anlatacağı kelimeyi ve anlatırken kullanmaması gereken yasaklı kelimeleri öğretmenin sadece ona mesaj olarak göndereceği söylenir. Doğru bilinen her kelime için 10 puan kazanılacağı, yanlış tahminlerde ise puan kazanılamayacağı sıranın ise diğer gruba geçeceği açıklanmıştır. Uzaktan eğitim sürecinde hem iletişimsel hataların olabilmesi hem de ders sürelerinin kısa olmasından dolayı sadece bu işlemler için bir ders süresi ayrılmıştır. Tekniğin uygulanmasında gelişme aşamasına başlamadan önce öğretmen tarafından 2. Sınıf Türkçe ders kitabı 5. Temaya kadar olan kısımdaki dinleme ve okuma metinlerinde geçen çocukların anlamını daha önce bilmedikleri ancak Türkçe dersi kapsamında üzerinde durulmuş olan kelimeler öğretmen tarafından hazırlanır. Her gruptan kelimeyi anlatacak öğrenci sırayla seçilir ve anlatacağı kelime ve anlatırken kullanmaması gereken yasaklı kelimeler ona diğer arkadaşlarının görmemesi için uzaktan eğitim platformu üzerinden mesaj olarak gönderilir. Öğrencini kelimeyi anlatması ve arkadaşlarının kelimeyi bulmaya çalışması için süre tutulur. Süresi biten, anlatırken yasaklı kelime kullanan, kelimeyi arkadaşlarına anlatamayan olursa sıra diğer gruba geçer. İlerleyen aşamada her gruptan sırayla seçilen öğrenciler kelimeleri arkadaşlarına anlatmaya çalışırlar. Arkadaşları da tahminlerde bulunarak kelimeyi bulmaya çalışırlar. Bu döngü 30 ar dakikadan 2 ders süresince devam etmiştir. Her iki grup 9 ar kelime olmak üzere toplamda 18 kelimeyi anlatmaya, anlatılan kelimenin anlamını bulmaya çalışmıştır. Bu işlemlerin sonucunda 1. Grup kendilerine anlatılan 9 kelimedenden 6 tanesini doğru bilmiş 60 puan almıştır. 2. Grup ise kendilerine anlatılan 9 kelimedenden yalnızca 3 ünü doğru bilerek 30 puan

almıştır. Bu duruma göre kazanan takımın 1. Grup olduğu açıklanmıştır. Daha sonra ise toplamdaki bu 18 kelimenin her birinin anlamı öğretmen tarafından öğrencilere tek tek açıklanmış ve Türkçe ders kitabındaki yerleri hatırlatılmıştır. En son olarak ise yapılan bu etkinlik ile ilgili öğrencilerin görüşleri alınmıştır. Ve bu 18 kelimeyi birer cümlede kullanarak defterlerine yazmaları istenmiştir.

Öğretmen Günlüğü

Uygulama öncesinde öğrencilere tabu oyunu ile ilgili bilgi verilmesi ve birkaç deneme yapılması uygulamaya olumlu yansıdı. Ancak yine uzaktan eğitim platformunun kullanılması yani tekniğin uzaktan uygulanması çeşitli sorunları da beraberinde getirdi. Bazı öğrencilerin iletişimleri bazen koptu. Tekrar bağlandılar. En başta çocuklar grup olarak sesleri açıp kapatmakta zorlandılar. Bazı öğrenciler ses açıp kapama işlemin ayarlamadı. Böyle durumlarda ben müdahale etmek zorunda kaldım. Tabu oyunu tekniğini uzaktan eğitime uyarlamam çok zor olmadı. Anlatılacak kelimeleri uzaktan eğitim platformunun yazışma kısmından sadece anlatacak öğrenciye göndermem ve uygulama esnasında sessizliği sağlamam olumlu oldu. Öğrencilere sıradaki derste oyun oynayarak ders işlediğimi söylediğimde hepsi çok sevindi. Normal ders sürecinde söz almak istemeyen, derse ilgisiz veya çekimser bazı öğrencilerimin bu tekniği uygulanması sürecindeki derste çok ilgilidiler. Tüm öğrenciler söz almak için ısrarcıydı. Normal derslerde bazen kimi öğrenciler dersin bitmesine ne kadar süre kaldı öğretmenim diye sorup dururken bu tekniğin uygulandığı derste zamanın nasıl geçtiğini kimse anlamadı. Ders bitti dediğimde üzülenler oldu. Ekranı karalama, söz hakkı istemeden konuşma, uzaktan eğitim platformunun yazışma kısmından ders dışı şeyler yazma gibi ders içi istenmedik öğrenci davranışları hemen hemen hiç olmadı diyebilirim. Tabu oyununda kullanılan kelimelerin anlamları bir kez daha hatırlanmış oldu. Unutanlar veya hiç öğrenememiş olanlar için bir fırsat oldu. Dönem başından beri tuttıkları anlamını yeni öğrendikleri kelimelerin anlamını yazdıkları sözlük defterlerinin önemini kavradılar. Ayrıca sene başından bu yana Türkçe ders kitabında işlediğimiz dinleme ve okuma metinlerini tekrar gözden geçirdik. Gerçekten de öğrencilerin derse olan ilgisini artırdığını düşünüyorum. Hem uygulanma sırasında hem de sonrasında. Çünkü uygulamadan sonra bazı öğrenciler Türkçe ders kitabında daha önce işlediğimiz metinleri okuyup ödev vermediğim halde bana ses kaydı gönderdiler. Tüm bu olumlu sonuçlar neticesinde bu tekniği her metin çalışmasından sonra uygulamaya karar verdim. Yani haftada bir kez... Çünkü gerçekten öğrenciler hem çok eğleniyorlar hem de derse ilgileri artıyor.

Tablo 3. 2. Eylem Planı

Giriş	<ul style="list-style-type: none">• Hikaye haritası tekniği ile ilgili bilgi verme• Örnek bir hikaye haritası okunup çıkarılması• Öğretmen tarafından yazılmış bir hikayenin haritasının çıkarılması ve hikayenin kaldığı yerden devam ettirilmesi için ödev olarak verilmesi.
Gelişme	<ul style="list-style-type: none">• Türkçe ders kitabında dinleme ve okuma metinlerinin hikaye haritalarının çıkarılması• Türkçe ders kitabında hikaye haritası çıkarılan metinlerle ilgili öğretmenin sorular sorması• Öğrencilerin sırayla bu sorulara sözel olarak cevap vermeleri• Öğrencilerin kendi seçtikleri hikayeleri sınıfa getirmeleri• Her öğrencinin kendi hikayesinin sırayla okuması ve o esnada diğer arkadaşlarının okunan hikayeyi dinleyip hikaye unsurlarını belirlemesi• Bu hikayelerden bazılarının seçilip onlarla ilgili anlama sorularının öğrencilere sorulması
Sonuç	<ul style="list-style-type: none">• Öğretmenin sınıfa getirdiği masallardan birkaçının okuması ve öğrencilerin o masalları dinleyip hikaye haritasını çıkarmaları• Etkinliklerin değerlendirilmesi

İkinci eylem planı, 6 ders saati sürecinde gerçekleştirilmiştir. İkinci eylem planında, öncelikle bir ders süresi boyunca öğrencilere hikâye haritası ile ilgili bilgiler verilmiştir. Hikâye haritasının ne olduğunu anlatan animasyon izletilip, hazırlanmış örnek hikâyeler sırayla bazı öğrencilere okutulmuştur. Bu örnek hikâyeler uzaktan eğitim platformunda ekrana yansıtılmıştır. Daha sonra interaktif bir şekilde öğrencilerle birlikte okunan hikâyenin unsurları belirlenmiştir. Hazırlanan dijital materyalde seçenekler sunulmuştur. Örneğin hikâyenin kahramanları bulunurken birden fazla seçenek sunulmuş ve öğrencilerle birlikte doğru unsur bulunmuştur. Doğru olan unsur işaretlendiğinde ekran yeşile yanlıştır, yanlış unsur işaretlendiğinde ise ekran kırmızıya dönüp ses çıkararak uyarı vermiştir. Tüm bu etkinlikler bir ders süreci olan 30 dakika boyunca devam etmiş ve bu aşamada 3 hikâyenin unsurları çocuklarla birlikte belirlenmiştir. Bu aşamada seçilen hikâyelerin çocukların dikkatini çekecek özellikte olmasına

dikkat edilmiştir. Öğrencilere sonraki gün bu etkinliğin yapılacağı açıklanmıştır. Onlardan da haftaya kadar en sevdikleri hikâyeleri hazırlayıp gelecek haftaki derse gelirken getirmeleri, yani uzaktan eğitim platformunda canlı derse katılırken yanlarında bulundurmaları, istenerek 1. Ders sona erdirilmiştir. Ayrıca öğretmen tarafından yazılmış olan bir hikâyenin linki öğrencilere gönderildi. Ödev olarak bu hikâyenin okunup haritasının çıkarılması istendi. Ayrıca hikâyenin devamının öğrenciler tarafından yazılması istendi. Sonraki gün ilk olarak ödev verilen hikâye üzerinde konuşuldu. Öğrencilerden hikâyeyi devam ettirmeleri istenmişti. Sırayla söz hakkı verilip okutuldu. Daha sonra 2. Sınıf Türkçe ders kitabından 4. Tema olan Milli Kültürümüz temasından bir dinleme metni olan Hoca Nasreddin isimli metin dinletilmiştir. Öğrencilere bu metinle ilgili sorular sorulmuştur. Ancak öğrencilerin bir kısmı sorulara doğru cevap verememiştir. Bazı öğrenciler de soruyu yanıtsız bırakmıştır. Daha sonra dinleme metni öğrencilere tekrar dinletilmiş ve öğrencilere önceden gönderilmiş olan hikâye haritasında bulunan başlıklara dikkat ederek bu dinleme metninin haritası çıkarmaları istenmiştir. Uzaktan eğitim platformu üzerinden tüm sesler kısılmış ve 5 dakika süre tutulmuştur. 5 dakikanın sonunda rastgele bazı öğrencilere söz hakkı verilmiştir. Alınan cevaplar üzerinde bu dinleme metninin hikâye unsurları tam olarak belirlenmiş, yapamayan ya da yanlış yapan öğrencilerin de bu unsurları yazmaları sağlanmıştır. Daha sonra Hoca Nasreddin dinleme metni ile ilgili ders kitabında bulunan anlama soruları öğrenciler rastgele seçilerek sorulmuştur. Cevaplar sözel olarak alınmıştır. Bütün öğrenciler söz hakkı almak için ısrarcı olmuştur. Alınan cevaplardan öğrencilerin neredeyse tamamının bu metni anladığı tespit edilmiştir. Bu işlemler 2 ders süresi olan 60 dakika sürmüştür. Sonraki derste Türkçe ders kitabından 5. Temaya kadar olan bazı metinlerin de hikâye haritaları çıkarılmış ve bu metinlerle ilgili anlama soruları öğrencilere sözel olarak yöneltilmiştir. Alınan cevaplar öğrencilerin hikâye haritası çıkarılan metinleri daha çabuk daha iyi anladıklarını ortaya koymuştur. Sonraki hafta öğrencilerin Türkçe dersine en sevdikleri hikâyelerini getirmeleri sağlandı. Öğrenciler sırayla hikâyelerini okudu. Arkadaşları da onları dinleyip okunan hikâyenin haritasını çıkardılar. Sonrasında aralarından bazıları seçilerek o hikâye ile ilgili öğretmen tarafından anlam soruları soruldu. Cevaplar sözel olarak alındı. Bu işlemler için ise 2 ders süresi ayrılmıştır. Sonraki gün öğretmen önceden hazırladığı bazı masalları sırayla öğrencilere okudu ve bu masalların hikâye haritaları çıkarıldı. Devamında ise öğretmen bu masallarla ilgili anlama sorularını öğrencilere yöneltti. Cevaplar sözel olarak alındı. Son olarak etkinlikler değerlendirilip ders bitirildi.

Öğretmen Günlüğü

2. Eylem planı toplamda 30'ar dakikadan 6 ders boyunca uygulanmıştır. İlk deste öğrencilere hikâye haritasını tanıttım sonrasında örnek uygulamalar yaparken öğrencilerin sürekli söz hakkı isteyip okumak, sorulan soruları cevaplamak istemeleri onların ne kadar istekli hale geldiğini gösteriyordu. İlk dersin sonunda hikâye haritasının çıkarılması ve devam ettirilmesi için ödev olarak verdiğim hikâyeyi bir sonraki derse tüm öğrencilerin hazırlayıp gelmeleri de gerçekten olumlu bir işaretti. Hatta çoğu öğrenci hikâyeden ne anladığını, devamının nasıl olabileceği konusunda yazdığı yazıyı okumak için sabırsızlanıyordu. Bu durum bana gösterdi ki uzaktan eğitim de olsa doğru etkinlik öğrencilerin öğrenme duygusunu her durumda kamçılıyor. Türkçe dersinden başka diğer derslerde başka teknikler kullanmanın özellikle bu süreçte çok işe yarayacağını düşündüm. Derse katılmakta isteksiz davranan hatta bazen canlı derse girmeyen öğrencinin bile o derse hazırlanıp gelmesi tekniğin uzaktan eğitim sürecinde devamsızlık sorunlarını azaltmada, istenmedik öğrenci davranışlarını söndürmede işe yarayabileceğini de bana gösterdi. Türkçe ders kitabındaki metinlerin hikâye haritasını çıkarmak öğrencilerin Türkçe dersine ilgisini artırdığını ve dersi daha iyi anlamalarına yardımcı oldu diye düşünüyorum. Çünkü metinlerle ilgili anlama sorularına başlarda cevap vermekte zorlanan ya da cevabı bildiği halde söylemekten çekinen öğrenciler bile doğru cevaplar verdi, derse daha aktif katıldı. Öğrencilerin derse en sevdikleri hikâye ile gelmeleri onları derse katılım konusunda olumlu etkiledi. Hikâyesini okuyan arkadaşını dinleyen ve aynı anda okunan o hikâyenin haritasını çıkaran öğrenciler derse daha da dikkat kesildiler. Ve doğru cevapları vermek için sürekli söz hakkı istediler. Bu durum gerçekten de olumlu aktif bir sınıf ortamı oluşturdu. Hatta uzaktan değil de sınıf içindeymişim gibi hissettim kendimi bazen. Önceki derslerde bazı öğrencilerim bazen dersin bimesine ne kadar kaldığını sorarak sıkıldığını belli ediyordu. Ancak hikâye haritası yöntemiyle işlediğim tüm derslerde böyle bir soru ile karşılaşmadım. Bu da bana gerçekten de öğrencilerin derse karşı ilgisinin arttığını düşündürdü. Ayrıca hikâye unsurlarını belirleyip haritasını çıkardığımız metinleri öğrencilerin daha iyi anladıklarını, bu tekniğin öğrencilerin okuduklarını, dinlediklerini daha iyi anlamasına yardımcı olduğunu düşünüyorum. Çünkü hikâye haritasını uygulamadan önce bir metin okuduğumuzda veya dinlediğimizde o metinden ne anladıklarını anlatmasını istediğimde zorlanan öğrenciler bile bu tekniği

uyguladıktan sonra metinden ne anladıklarını daha iyi anlatabildiler. Ve metinlerle ilgi anlama sorularına daha kolay, daha doğru cevap vermeye başladılar.

Öğrencilerin Türkçe dersinde okuduğunu, dinlediğini anlama, kelime bilgisi düzeyini artırma için ve ayrıca uzaktan eğitim sürecinde derslere daha istekli aktif katılmalarının sağlanması, ders içi istenmedik öğrenci davranışlarının da önüne geçmek için 2 Eylem planı hazırlanmıştır. Türkçe dersi daha önce 1. ve 2. Eylem planlarında kullanılmış olan tabu oyun tekniğini ve hikaye haritası tekniğinin öğrencilerde okuma, okuduğunu ve dinlediğini anlam becerilerini, kelime bilgisi düzeylerini arttırdığı için bu tekniklerin yıl boyu devam ettirilmesi sağlanmıştır.

BULGULAR VE YORUMLAR

Tabu Oyunu ve Hikâye Haritası Tekniği ile ilkökul 2. sınıf öğrencilerinin kelime bilgisi eksikliğinin ve okuduğunu anlamama sorunun giderilmesini aynı zamanda da uzaktan öğretim sürecinde öğrenme problemleri, derse katılım sorunlarını nasıl çözebileceğimizi, ders içi olumsuz davranışları nasıl azaltabileceğimizi amaçlayan bu çalışmada öğrencilerin uygulamalara dair görüşleri analiz edilmiştir. Her bir eylem araştırmasından sonra toplanan veriler analiz edilerek kod listesi ve bu kodlara uygun olarak ortak temalar belirlenmiştir. Sonuçta her bir çalışma sorusu için iki farklı kod listesi ve iki farklı tema listesi oluşturulmuştur. Aynı zamanda eş gözlemci de iki farklı kod listesi oluşturmuştur. Böylece temaların güvenilirlik değerleri belirlenmiştir. Her bir soru için belirlenen iki tema sonuç teması olarak bir üst temada birleştirilmiştir. Bulgular ise sonuç teması üzerinden açıklanmıştır. Çalışmanın temel ve alt problemleri öğrencilerden elde edilen veriler, uygulama sürecinde çalışmacının gözlemleri ve bu süreçte yaşadıklarını içeren öğretmen günlükleri analiz edilerek açıklanmıştır.

Tablo 5. Kod Listesi ve Temalar

	1.Sorunun Kodları	2.Sorunun Kodları	3.Sorunun Kodları	4.Sorunun Kodları	5.Sorunun Kodları	6.Sorunun Kodları	7.Sorunun Kodları
1.Eylem Planı Sonrası Belirlenen Kodlar	Devamlılığı sağlar. Eğlenceliydi. Eğlenirken öğrenme. Oyun olması.	Hoşa gitmesi. Eğlenceli bir oyun. Bulmaca gibi olması. Yarışırken daha iyi öğrenmek. Bilgilenmenin hoşa gitmesi.	İlgi artması. Oyun oynamanın eğlenceli olması. Dersi sevmeye başlama. Güzel vakit geçirme. Oyun oynamak. Eğlenceli şeyler yapıldığının hatırlanması.	Evet isterim. Diğer derslerde de oyun oynama isteği. Çok faydalı. Çok eğlenceli. Eğlenceli ve öğretti. Dersin daha verimli geçmesi.	Faydalı Kelimelerin anlamını öğrenme. Eski öğrenilenlerin tekrar edilmesi. Sürekli düşünmeyi sağlaması. Dersi daha kolay anlamaya yardımcı olması. Zekâyı geliştirmesi Hem ders işleyip hem oyun oynama Anlatma yeteneğinin gelişmesi. Derste sıkılmama.	Aksaklık olmaması. Söz hakkı alan öğrencinin kelimeyi anlatamaması. Sırası gelmeden konuşma. Yanlış cevap verilmesi. Söz hakkı alamama. Kuralların iyi anlatılmış olması.	Kelime hazinesinin değişmemesi. Yeni kelimeler öğrenme. Beynim kelimelerle doldu. Kelime hazinesinin gelişmesi. Daha fazla düşünme sağlaması. Birçok farklı kelime kullanma. Evet değişti.
TEMALAR	Devamlılığın Sağlanması	Hoşlarına Gitmesi	Yarışmanın İlgiğini Artırması	Diğer Derslerde de Eğlenerek Öğrenme İsteği	Faydalı mı?	Aksaklıklar	Kelime Dağarcığında Değişim

2.Eylem Planı Sonrası Belirlenen Kodlar	Derse katılımı çok artırdı. Derse katılma isteğinin arttırdı. Daha eğlenceli ders. Okuduğunu anlamada avantaj sağlaması katılma isteğini artırdı. Oyun oynar gibi olması güzel.	Hoşuma gitti. Bilgi edinmek ve arkadaşlarla eğlenmek. Hikâyeyi dinlemenin hoş gitmesi. Hikâye karakterlerini belirlemenin hoş gitmesi. Anlatılmak isteneni daha iyi anlamak hoşuma gitti.	İlgiyi artırma Evet, artırdı öğrendiklerim daha iyi aklımda kaldı Hikâyeleri dikkatli dinledim Eğlenmek Mutlu olmak Türkçe dersini sevmeye başlamak Uzun metinleri dikkatim dağılmadan daha iyi anlıyorum	İsterim Eğlenceli oluyor. Zekâmı güçlendiriyor. Hem eğleniyorum hem de bilgileniyorum. Hep aynı şekilde ders işleyince sıkılıyorum. Farklı derslerde de başka tekniklerle ders işleme isteği. Dersin işlenişini kolaylaştırıyor. Dersi anlamayı kolaylaştırması.	Faydalı. Derse olan dikkatimi artırdığı için faydalı. Dersi konu ve cümleleri anlamaya yardımcı olması. Hikaye okumayı sevdirmesi. Hikâyeyi dikkatli dinlemeyi sağladığı için faydalı. Eğlenceli olması.	Aksaklık yok. Aksaklık ara sıra oldu. Bir öğrenci okurken sözünün kesilmesi. Hızlı yazamama.	Okuduğunu anlama becerisinin değişimi. Daha tam olarak değişmedi. Evet okuduklarımı daha iyi anlıyorum. Dinlediğini daha iyi anlamaya becerisinin gelişmesi. Metni okurken ve dinlerken daha dikkatli olmaya başlama. Metni anlamak için bilgi, ipucu veren yerlere odaklanmamı sağladı.
TEMALAR	Devamlılığın Sağlanması	Eğlenerek Öğrenme	Tekniğin derse ilgiyi artırması	Diğer derslerde de farklı yöntemlerle ders işleme isteği	Tekniğin faydaları	Tekniğin uygulamasında yaşanan sorunlar	Okuduğunu Anlama Becerisinde Değişim
Sonuç Temaları	<i>Devamlılığın Sağlanması</i>	<i>Teknikler Sayesinde Eğlenerek Öğrenme</i>	<i>Türkçe Dersine İlginin Artması</i>	<i>Diğer Derslerde De Uygun Yöntemler Uygulanmalı</i>	<i>Uygulamanın Faydaları</i>	<i>Uygulamadaki Sorunlar</i>	<i>Beceri ve Bilgi Değişimi</i>

Belirlenen kod ve temaların eş gözlemci uygulamasıyla hesaplanan güvenilirlik değerleri şöyledir:

Tablo 6. Araştırmacılar Arası Uyum

	TEMA	Görüş Birliği	Görüş Ayrılığı	Ortalama
1. Eylem Planı Sonrası	Devamlılığın Sağlanması	4	0	% 100
	Teknikler Sayesinde Eğlenerek Öğrenme	4	1	% 80
	Türkçe Dersine İlginin Artması	5	1	% 83,3
	Diğer Derslerde De Uygun Yöntemler Uygulanmalı	5	1	% 83,3
	Uygulamanın Faydaları	7	2	% 77
	Uygulamadaki Sorunlar	4	2	% 66,6
	Beceri Ve Bilgi Değişimi	5	2	% 71,4
	ORTALAMA DEĞER			
2.Eylem Planı Sonrası	Devamlılığın Sağlanması	5	0	% 100
	Teknikler Sayesinde Eğlenerek Öğrenme	4	1	% 80
	Türkçe Dersine İlginin Artması	5	2	% 71,4
	Diğer Derslerde De Uygun Yöntemler Uygulanmalı	6	2	% 75
	Uygulamanın Faydaları	4	2	% 66,6
	Uygulamadaki Sorunlar	4	0	% 100
	Beceri Ve Bilgi Değişimi	5	1	% 83,3
	ORTALAMA DEĞER			
SONUÇ	ORTALAMA DEĞER			% 81,2

Yapılan güvenilirlik hesaplamalarında Tablo 6 ya bakıldığında ortalama değerler % 70 in üzerinde olduğundan çalışmacının yapmış olduğu kodlamaların ve çalışmanın güvenilir olduğu kabul edilmiştir (Miles ve Huberman; Akt. Ocak vd., 2013, s. 171).

Belirlenen kodlara göre aşağıdaki temalar oluşturulmuştur:

1. Devamlılığın Sağlanması: Tabu oyunu ve Hikâye Haritası tekniğine uygun oyunla ders işlemek 2. Sınıf öğrencilerinin canlı derslere devamlılıklarını sağladığını açıklar. Araştırma sorularından birincisi ile ilişkilendirilmiştir.
2. Teknikler Sayesinde Eğlenerek Öğrenme: Dersin Tabu Oyunu ve Hikaye Haritası tekniği ile işlenmesinde öğrencilerin hoşuna giden, keyifli gelen, beğendikleri uygulamaları açıklar. Çalışma sorularından 2. Soru ile ilişkilendirilmiştir.

3. Türkçe Dersine İlginin Artması: Hikaye Haritası tekniği ve Tabu Oyunu yoluyla dersleri işlemenin öğrencilerde Türkçe dersine karşı ilgiyi arttırdığını ifade eder. Çalışma sorularından üçüncüsü ile ilişkilendirilmiştir.
4. Diğer Derslerde De Uygun Yöntemler Uygulanmalı: Öğrencilerin diğer derslerde de bu iki yöntemle veya derse uygun başka bir teknikle ders işlemek istediklerini ifade eder. Çalışmanın dördüncü sorusuyla ilişkilendirilmiştir.
5. Uygulamaların Faydaları: Tabu Oyunu ve Hikâye Haritası Yöntemiyle Ders işlemenin Türkçe ders bakımından öğrencilere faydaları olduğunu ifade eder ve araştırmanın beşinci sorusuyla ilişkilendirilmiştir.
6. Uygulamadaki Sorunlar: Hikâye Haritası tekniği ve Tabu Oyunu Türkçe dersinde uzaktan öğretimde uygulanırken bazı aksaklık ve sorunların olduğunu veya uygulamanın başarıyla gerçekleştirildiğini ifade eder. Çalışma sorularından beşincisi ile ilişkilendirilmiştir.
7. Beceri ve Bilgi Değişimi: Türkçe dersinde uygulanan bu iki yöntemin öğrencilerin kelime bilgi düzeylerini ve okuduğunu anlam becerilerini arttırdığını ifade eder. Çalışmanın yedinci sorusuyla ilişkilendirilmiştir.

1. Tabu Oyunu ve Hikâye Haritası tekniğine uygun oyunla ders işlemek 2. Sınıf öğrencilerinin canlı derslere devamlılıklarına olumlu katkıları nelerdir?

Her eylem planı uygulandıktan sonra bu sorunun cevabını ifade eden sorulara öğrencilerin verdikleri cevapların analizi sonucunda belirlenen kodlara bağlı olarak oluşturulan tema devamlılığın sağlanması temasıdır. Görüşme sorularına cevap veren 23 öğrencinin büyük bir çoğunluğu tabu oyunu ve hikâye haritası tekniği ile ders işlemenin derse devamlılıklarını, canlı derse katılma isteklerinin arttığını belirtmişlerdir. Ayrıca bu durumun oluşmasında öğrencilerin verdikleri yanıtlara göre “Devamlılığı sağlar, Eğlenceliydi, Eğlenirken öğrenme, Oyun olması, Derse katılımı çok arttırdı, Derse katılma isteğinin arttırdı, Daha eğlenceli ders, Okuduğunu anlamada avantaj sağlaması katılma isteğini arttırdı, Oyun oynar gibi olması güzel.” Gibi kodlar çıkarılmıştır. Belirlenen sonuç teması ve kodları bazı öğrenci görüşleri ile desteklenmektedir. Öğrenci görüşünün sonunda öğrencinin kodlandığı numara yer almaktadır.

“Hikâye haritası ile ders işlemek okuduğumuzu anlama ve olayları daha iyi kavrama açısından bize avantaj sağladı. Böylece derse katılma isteğimi iyice arttırdı.” 22.

“Ders işlemek daha eğlenceli olduğu için derse katılma isteğimi arttırdı.” 8.

“Oyun gibi olması ve güzel olması için derse girmemi artırıyor.” 17.

“Tabu oyunu benim derse girmemi çok etkiledi çünkü güzel bir oyun. Bu yüzden dersi çok sevdim.” 4.

“Güzel etkiledi hep söz hakkı istedim.” 20.

“Çok güzel etkiledi ve çok mutlu oldum.” 1.

“Bilmediğim şeyleri öğrendim. Zekâmı güçlendirdi, hızlı düşünebiliyorum.” 6.

“Ders eğlenceli ve keyifli geçti.” 14.

“Şaşırtıcı güzel.” 12.

“Tabu oyunuyla ders işlemek derse katılıma açısından bizi olumlu yönde etkiledi. Çünkü oyun oynayarak ders işlemek eğlenirken öğrenmemize yardımcı olur.” 15.

“Tabu oyununu çok iyi geçti. Öğretmen bana söz hakkı verdi kelime uçaktı. Şu kelimeler yasaktı kuyruk, uçan, yukarı ona cevap veremedim.” 11.

Her eylem planından sonra tutulan öğretmen günlüklerinde yer alan şu ifadeler de tabu oyunu ve hikâye haritası tekniği ile ders işlemenin öğrencilerin canlı derslere devamlılığını sağladığı, derse katılma isteklerinin arttığını göstermekte ve elde edilen temaları desteklemektedir.

“...Öğrencilere sıradaki derste oyun oynayarak ders işlediğimi söylediğimde hepsi çok sevindi. Normal ders sürecinde söz almak istemeyen, derse ilgisiz veya çekimser bazı öğrencilerimin bu tekniği uygulanması sürecindeki derste çok ilgilidiler. Tüm öğrenciler söz almak için ısrarcıydı. Normal derslerde bazen kimi öğrenciler dersin bitmesine ne kadar süre kaldı öğretmenim diye sorup dururken bu tekniğin uygulandığı derste zamanın nasıl geçtiğini kimse anlamadı. Ders bitti dediğimde üzülenler oldu. Ekranı karalama, söz hakkı istemeden konuşma, uzaktan eğitim platformunun yazışma kısmından ders dışı şeyler yazma gibi ders içi istenmedik öğrenci davranışları hemen hemen hiç olmadı diyebilirim...”

“...İlk deste öğrencilere hikâye haritasını tanıttım sonrasında örnek uygulamalar yaparken öğrencilerin sürekli söz hakkı isteyip okumak, sorulan soruları cevaplamak istemeleri onların ne kadar istekli hale geldiğini gösteriyordu. İlk dersin sonunda hikâye haritasının çıkarılması ve devam ettirilmesi için ödev olarak verdiğim hikâyeyi bir sonraki derse tüm öğrencilerin hazırlayıp gelmeleri de gerçekten olumlu bir işaretti. Hatta çoğu öğrenci hikâyeden ne anladığını, devamının nasıl olabileceği konusunda yazdığı yazıyı okumak için sabırsızlanıyordu. Bu durum bana gösterdi ki uzaktan eğitim de olsa doğru etkinlik öğrencilerin öğrenme duygusunu her durumda kamçılıyor. Derse katılmakta isteksiz davranan hatta bazen canlı derse girmeyen öğrencinin bile o derse hazırlanıp gelmesi tekniğin uzaktan eğitim sürecinde devamsızlık sorunlarını azaltmada, istenmedik öğrenci davranışlarını söndürmede işe yarayabileceğini de bana gösterdi...”

2. Tabu oyunu ve Hikâye Haritası tekniği ile işlenen bir derste öğrencilerin hoşlandıkları yerler nelerdir?

Öğrencilere her bir eylem planından sonra her uygulanan her iki teknikle ilgili fikirleri bu araştırma sorusu kapsamında incelendiğinde öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun tabu oyunu ve hikâye haritası tekniği ile ders işlemekten hoşlandıkları gözlenmiştir. Öğrencilerin eğlenmesi, oyun oynayarak ders işlenmesi gibi durumlar bu durumun oluşmasında etmen olmuştur diyebilmemizin nedeni öğrencilerin görüşme sorularına verdikleri cevaplar olmuştur. Öğrencilerin her iki eylem planından sonra yapılan görüşme sorularına verdikleri cevaplar bu araştırma sorusu kapsamında analiz edilmiş ve kodlar oluşturulmuştur. “Hoşa gitmesi, Eğlenceli bir oyun, Bulmaca gibi olması, Yarışırken daha iyi öğrenmek, Bilgilenmenin hoşa gitmesi, Hoşuma gitti, Bilgi edinmek ve arkadaşlarla eğlenmek, Hikâyeyi dinlemenin hoşa gitmesi, Hikâye karakterlerini belirlemenin hoşa gitmesi, Anlatılmak istenenin daha iyi anlamak hoşuma gitti.” Belirlenen sonuç teması ve kodları bazı öğrencilerin görüşleriyle de desteklenmektedir.

“Hikâye haritası ile ders işlemek hoşuma gitti. En çok çıkardığımız haritayı okumayı sevdim.” 8.

“Çok sevdim arkadaşlarım ve benim söylemem çok hoşuma gitti. Neden diye sorarsanız hem bilgili ve arkadaşlarımla çok eğleniyoruz.” 13.

“Evet, hoşuma gitti. Karakteri ve zamanı bulmak çok hoşuma gitti.” 14.

“Evet hoşuma gitti. Bu uygulamada en beğendiğim yer hikayenin önemli noktalarını öğrenmemize yardımcı olmasıdır. Çünkü böylece anlatılmak istenen konuyu daha kolay anlayabilmekteyiz.” 22.

“Çok hoşuma gitti beğendiğim yerler de kitap okuyan kişiyi dinlemek nedeni güzel kitap okumamızı sağlıyor.” 17.

“Çok hoşuma gitti. Soruyu doğru cevaplayıp puan almak...” 1.

“Hoşuma gitti. Bu uygulama da hoşuma giden 2 şey var. Birincisi eğleniyoruz. İkincisi ise zihnimizi geliştiriyor.” 2.

“Dersi tabu oyunu ile işlemek hoşuma gitti. Çünkü eğlenceli bir oyun. Bu uygulamada hoşuma giden yer kelimeyi bulmaktır.” 4.

“Dersi tabu oyunu ile işlemek hoşumuza gitti. Bu uygulamada en hoşumuza giden yer gruplar arasında rekabet olması çünkü birbirimizle yarışırken daha iyi öğreniyoruz.” 15.

Öğretmen günlüğünde yer alan şu ifadeler de elde edilen temaları desteklemektedir.

“...Tüm bu olumlu sonuçlar neticesinde bu tekniği her metin çalışmasından sonra uygulamaya karar verdim. Yani haftada bir kez... Çünkü gerçekten öğrenciler hem çok eğleniyorlar hem de derse ilgileri artıyor...”

3. Tabu ve hikâye haritası tekniğine uygun işlenen Türkçe dersinde öğrencilerin ilgilerindeki değişim nasıldır?

Her bir eylem planından sonra öğrencilerle yapılan görüşmelerde sorulara verilen öğrenci cevaplarından öğrencilerin bu teknikler sayesinde Türkçe dersine ilgilerinin arttığı tespit edilmiştir. Bu kapsamda ‘Türkçe Dersine İlginin Artması’ adında bir tema belirlenmiştir. Öğrencilerin yanıtlarından Tabu Oyunu ve Hikâye Haritası tekniği ile ders işlemenin Türkçe dersine ilgilerinin nedenlerini ifade eden “İlgi artması, Oyun oynamanın eğlenceli olması, Dersi sevmeye başlama, Güzel vakit geçirme, Oyun oynamak, Eğlenceli şeyler yapıldığının hatırlanması, İlgiyi arttırma, Evet arttırdı, öğrendiklerim daha iyi aklımda kaldı, Hikâyeleri dikkatli dinledim, Eğlenmek Mutlu olmak, Türkçe dersini sevmeye başlamak, Uzun metinleri

dikkatim dağılmadan daha iyi anlıyorum” gibi kodlar belirlenmiştir. Belirlenen sonuç teması ve kodları bazı öğrenci görüşleriyle de desteklenmektedir.

“Evet, artırdı öğrendiklerim aklımda daha iyi kaldı.” 3.

“İlgimi artırdı. Dersi daha iyi anlamama neden oldu.” 7.

“Hikâye haritası tekniği ile ders işlemek derse karşı ilgimi artırdı. Hikâyeleri dikkatli dinledim.” 8.

“Çok artırdı artık Türkçe dersini çok seviyorum. Neden diye sorarsanız. Türkçe dersini sevmiyordum artık seviyorum.” 13.

“İlgimi çok çekti.” 12.

“Evet artırdı. Çünkü hikâyenin konusunu karakterini olayın zamanını anlamamızı sağladı.” 18.

“Tabu oyunu yoluyla dersi işlemek Türkçe dersine karşı ilgimi artırdı. Oyun oynamak eğlenceliydi.” 8.

“Tabu oyunuyla ders işlemek Türkçe dersine karşı ilgimi iyi artırdı. Çünkü Türkçe dersinde çok güzel vakit geçirdik.” 22.

“Evet, artırdı çünkü çok eğlenceliydi.” 20.

Öğrenci görüşlerinin dışında öğretmen günlüklerinde yer alan şu ifadeler de ‘Türkçe Dersine İlginin Artması’ temasını desteklemektedir.

“...Gerçekten de öğrencilerin derse olan ilgisini artırdığını düşünüyorum. Hem uygulanma sırasında hem de sonrasında. Çünkü uygulamadan sonra bazı öğrenciler Türkçe ders kitabında daha önce işlediğimiz metinleri okuyup ödev vermediğim halde bana ses kaydı gönderdiler.”

4. Öğrenciler diğer derslerde de tabu oyunu veya farklı tekniklerle ders işlemek isterler mi? Neden?

İki eylem planından sonra her iki eylem planında ayrı olarak kullanılan tabu oyunu ve hikâye haritası tekniğine ilişkin görüşme sorularından elde edilen öğrenci görüşleri bu araştırma sorusuna göre analiz edilmiştir. Yapılan bu analizden öğrencilerin başka derslerde de farklı tekniklerle ders işlemek isteği görülmüştür. Araştırmaya katılan 23 öğrenciden 2 öğrenci farklı tekniklerle ders işlemek istemediğini belirtmiş, 2 öğrenci ise görüş belirtmek istememiştir. Geriye kalan 19 öğrenci başka derslerde de farklı tekniklerle ders işlemek istediklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerden gelen cevaplar kodlanmıştır. “Evet isterim, Diğer derslerde de oyun oynama isteği, Çok faydalı, Çok eğlenceli, Eğlenceli ve öğretti, Dersin daha verimli geçmesi, İsterim, Eğlenceli oluyor, Zekâmı güçlendiriyor, Hem eğleniyorum hem de bilgileniyorum, Hep aynı şekilde ders işleyince sıkılıyorum, Farklı derslerde de başka tekniklerle ders işleme isteği, Dersin işlenişini kolaylaştırıyor, Dersi anlamayı kolaylaştırması”. Belirlenen sonuç teması ve kodları öğrencilerden gelen cevaplarla da desteklenmektedir.

“İsterim çünkü eğlenceli oluyor.” 2.

“Diğer derslerde de farklı tekniklerle ders işlemek isterim. Çünkü hep aynı şekilde işleyince sıkılıyorum.” 8.

“Diğer derslerde de isterim ve yeni taktikler öğreneceğim için çok heyecanlıyım. Neden diye sorarsanız yeni bilgiler öğreneceğiz.” 13.

“Evet, çünkü bu etkinliklerle ders işlemek ilgimi çekiyor.” 21.

“Farklı tekniklerle ders işlemek isterim. Nedeni hep aynı şeyi yaparsak sıkılırız.” 17.

“Evet isteriz. Çünkü eğlenceli ve zekâ geliştiriyor.” 15

Ayrıca öğretmen günlüğünde yer alan şu ifade de elde edilen temayı desteklemektedir.

“...Bu durum bana gösterdi ki uzaktan eğitim de olsa doğru etkinlik öğrencilerin öğrenme duygusunu her durumda kamçılıyor. Türkçe dersinden başka diğer derslerde başka teknikler kullanmanın özellikle bu süreçte çok işe yarayacağını düşündüm...”

5. Tabu oyunu ve Hikâye Haritası tekniği ile ders işlemek öğrencilere göre faydalı mıdır? Neden?

Her bir eylem planının uygulanmasının ardından öğrencilerden elde edilen görüşlerin çoğunda tabu oyunu ve hikâye haritasının faydalı olduğu belirtilmiştir. Dolayısıyla bu çalışma sorusuna yönelik analiz edilen öğrenci görüşleri neticesinde ‘uygulamanın faydaları’ teması elde edilmiştir. Sonuç temasının elde edilmesinde öğrenci görüşlerinden elde edilen verilerin kodlanması etkili olmuştur. Bu kodlar şöyledir. “Faydalı, Kelimelerin anlamını öğrenme, Eski

öğrenilenlerin tekrar edilmesi, Sürekli düşünmeyi sağlaması, Dersi daha kolay anlamaya yardımcı olması, Zekâyı geliştirmesi, Hem ders işleyip hem oyun oynama, Anlatma yeteneğinin gelişmesi, Derste sıkılmama, Faydalı, Derse olan dikkatimi arttırdığı için faydalı, Dersi konu ve cümleleri anlamaya yardımcı olması, Hikâye okumayı sevdirmesi, Hikâyeyi dikkatli dinlemeyi sağladığı için faydalı Eğlenceli olması.” Belirlenen sonuç teması ve kodları bazı öğrenci görüşleri de desteklemektedir.

“Hikâye haritası ile Türkçe dersi işlemek faydalı çünkü derse olan dikkatimi artırıyor.” 4.

“Hikâye haritası tekniğiyle dersi işleyince hikâyeyi daha iyi anladım.” 8,

“Çok faydalı hikâye okumayı sevdireyor.” 12.

“Evet, faydalı çünkü hikâyelere daha kısa yoldan daha geniş bir şekilde bakabiliyoruz.” 22.

“Evet faydalıdır. Çünkü hikâyeyi dinlerken olay kişi zamanını dikkat ederek dinliyoruz.” 14.

“Tabu oyunu ile Türkçe dersini işlemek bence çok faydalı çünkü sürekli düşünmemizi sağlıyor.” 8.

“Türkçe dersinde işlemek faydalı. Çünkü Türkçe dersinde biz kelimelerin anlamını öğreniyoruz ve bu oyun da onları tekrar ettiriyor.” 7.

“Faydalı ve iyi bir oyun Türkçedeki öğrendiğimiz bütün kelimeleri tekrar etmiş oluyoruz. Neden diye sorarsanız bu oyunu çok sevdim ve çok eğlenceli bir oyun.” 13.

“Evet faydalı. Çünkü dersi daha kolay anlamamızı ve daha iyi yardımcı oluyor.” 15.

“Evet, faydalı çünkü tabu oyunu sayesinde derste canımız sıkılmıyor ve ders daha verimli geçiyor.” 22.

Ayrıca öğretmen günlüklerinde yer alan şu ifadeler de elde edilen temayı desteklemektedir.

“...Öğrencilerin derse en sevdikleri hikâye ile gelmeleri onları derse katılım konusunda olumlu etkiledi. Hikâyesini okuyan arkadaşımı dinleyen ve aynı anda okunan o hikâyenin haritasını çıkaran öğrenciler derse daha da dikkat kesildiler. Ve doğru cevapları vermek için sürekli söz hakkı istediler. Bu durum gerçekten de olumlu aktif bir sınıf ortamı oluşturdu. Hatta uzaktan değil de sınıf içindeymişim gibi hissettim kendimi bazen...”

6. Bu iki uygulama ile ders işlerken öğrencilerin tespit ettikleri aksaklıklar ve çözüm önerileri nelerdir?

Öğrenci görüşleri ve öğretmen günlüklerinden elde edilen veriler analiz edilmiş ve uygulama esnasında bazı aksaklıkların olduğu tespit edilmiştir. Bundan dolayı bu araştırma sorusu bağlamında öğrenci görüşlerinden elde edilen veriler kodlanarak ‘uygulamadaki sorunlar’ teması oluşturulmuştur. Elde edilen verilerden hareketle oluşturulmuş kodlar şöyledir. “Aksaklık olmaması, Söz hakkı alan öğrencinin kelimeyi anlatamaması, Sırası gelmeden konuşma, Yanlış cevap verilmesi, Söz hakkı alamama, Kuralların iyi anlatılmış olması, Aksaklık yok, Aksaklık ara sıra oldu, Bir öğrenci okurken sözünün kesilmesi, Hızlı yazamama.” Bu bağlamda 3 öğrenci bazı sorunlar olduğundan bahsetmiş, 2 öğrenci görüş belirtmemiş geriye kalan 18 öğrenci de aksaklık olmadığından bahsetmişti. Ancak öğretmen günlüklerinden elde edilen veriler elde edildiğinde bazı aksaklıklar olduğu görülmüştür. Belirlenen sonuç teması ve kodları bazı öğrenci görüşleriyle desteklenmektedir.

“Derste söz hakkı alan iki arkadaşımın aklına bir şey gelmedi. Benim çözümlerim kelimeleri çalışabilirlerdi.” 7.

“Bazı arkadaşlarımız sırası gelmeden soruları söyledi. Kurallar tekrar hatırlatılabilir.” 8.

“Sadece bana söz hakkı verilmedi. Bir de yenildik.” 12.

“Hayır olmadı. Çünkü öğretmenimiz oyunun kurallarını bize çok iyi anlattı.” 15.

“Olmadı. Onun için çözüm önerim de yok.” 2.

“Arkadaşım okurken söz hakkı istediler dersi böldüler okuduktan sonra söz hakkı istemeliler.” 6.

“Hızlı yazamıyorum.” 12.

“Hayır, olmadı çünkü bu gibi teknikler dersin işlenişini basitleştirerek öğrencilere daha çok fayda sağlar.” 22.

Ayrıca öğretmen günlüklerinden alınan bazı veriler de elde edilen temayı desteklemektedir.

“...Ancak yine uzaktan eğitim platformunun kullanılması yani tekniğin uzaktan uygulanması çeşitli sorunları da beraberinde getirdi. Bazı öğrencilerin iletişimleri bazen koptu. Tekrar bağlandılar. En başta çocuklar grup olarak sesleri açıp kapatmakta zorlandılar. Bazı öğrenciler ses açıp kapama işlemin ayarlayamadı. Böyle durumlarda ben müdahale etmek zorunda kaldım...”

7. Araştırmada kullanılan tabu ve hikâye haritası tekniği öğrencilerin okuma, okuduğunu anlama ve söz varlığını geliştirme becerilerine yönelik sağladığı yararlar nelerdir?

Çalışmada elde edilen verilere göre Türkçe derslerinde Tabu tekniği ve Hikâye haritası tekniği kullanmak öğrencilerin okuma, okuduğunu anlama becerilerini olumlu yönde etkilediği ve öğrencilerin kelime dağarcığını olumlu yönde etkilediğini göstermiştir. Bu durum öğrencilerle her eylem planından sonra yapılan görüşmelerde sorulardan alınan yanıtlara da yansımıştır. Görüşme sorularından elde edilen veriler analiz edilerek kodlar oluşturulmuş ve bu kodlarda hareketle ‘Beceri ve Bilgi Değişimi’ teması oluşturulmuştur. Bazı öğrencilerin cevapları sonuç temasını ve oluşturulan kodları desteklemektedir.

“Okuduğumu anlama becerim bence hikâye haritasında değişti. Faydalı olduğunu düşünüyorum.” 1.

“Evet, okuduklarımı daha iyi anladım.” 3.

“Okuduğumu anlama becerim değişti. Çünkü nelere dikkat edeceğimi öğrendim.” 7.

“Evet, olumlu yönde değişti çünkü hikâye haritası sayesinde metinde odaklanmamız gereken bize ipucu veren bölümleri öğrenmemize katkı sağladı.” 22.

“Evet değişti. Metni okurken daha dikkatli okuyorum ve dinliyorum.” 14.

“Daha fazla kelimeler öğrendim. Kelimelerin anlamlarını öğrendim.” 4.

“Beynim kelimelerle doldu.” 5.

“Tabu oyununda anlatılmak istenen kelime ve yasaklı kelimeleri kullanmadan anlattığımız için farklı birçok kelime kullanarak kelime hazinemizi geliştirmemize yardımcı oldu.” 15.

Ayrıca öğretmen günlüğünden alınan şu ifadelerde elde edilen temayı desteklemektedir.

“... Tabu oyununda kullanılan kelimelerin anlamları bir kez daha hatırlanmış oldu. Unutanlar veya hiç öğrenememiş olanlar için bir fırsat oldu. Dönem başından beri tuttıkları anlamını yeni öğrendikleri kelimelerin anlamını yazdıkları sözlük defterlerinin önemini kavradılar. Ayrıca sene başından bu yana Türkçe ders kitabında işlediğimiz dinleme ve okuma metinlerini tekrar gözden geçirdik...”

“...Ayrıca hikâye unsurlarını belirleyip haritasını çıkardığımız metinleri öğrencilerin daha iyi anladıklarını, bu tekniğin öğrencilerin okuduklarını, dinlediklerini daha iyi anlamasına yardımcı olduğunu düşünüyorum. Çünkü hikâye haritasını uygulamadan önce bir metin okuduğumuzda veya dinlediğimizde o metinden ne anladıklarını anlatmasını istediğimde zorlanan öğrenciler bile bu tekniği uyguladıktan sonra metinden ne anladıklarını daha iyi anlatabildiler. Ve metinlerle ilgi anlama sorularına daha kolay, daha doğru cevap vermeye başladılar...”

TARTIŞMA ve SONUÇ

Öğrenenlerin okuduğunu anlama becerilerinin artması kelime zenginliği ile doğru orantılıdır. Türkçe ders kitaplarındaki veya başka kitaplardaki metinlerin doğru ve tam anlaşılması için öğretmenler kelime hazinesinin artırılması ve öğrencilerin okuduğunu anlama becerilerinin geliştirilmesi için klasik yöntemlerin dışında çağdaş öğretim yöntemlerine de başvurmalıdırlar. Çünkü günümüzün öğrenenlerinin öğrenme stilleri de gelişen ve değişen her şey gibi farklılaşmıştır. Derse katılımı artırma, öğrencilerin dikkatini toplayabilme, onları derse güdüleme ve sıkılmadan eğlenerek öğrenmelerini sağlayabilme için artık çağdaş ve yeni yöntemleri kullanmak kaçınılmaz olmuştur. Ayrıca gerçekten de oyunla eğlenerek öğrenmek öğrenciler için daha cazip bir hal almıştır. Özellikle de dikkatini toplamada ve uzun süre bir konuya odaklanmada zorlanan ilkökul öğrencilerinde kelimelerin anlamlarını kavrama, okuduğunu anlama, özet çıkarma, yorum yapma ve olayları oluş sırasına koyabilme gibi becerilerin kazandırılmasında oyunla ve farklı çağdaş tekniklerle öğretim daha etkili olmaktadır. Bu çalışmada da ilkökul 2. Sınıf öğrencilerinin uzaktan öğretim sürecinde derse katılımını artırma ve sözcük varlığını geliştirme amacıyla çağdaş bir teknik olan tabu oyunu tekniği kullanılmıştır. Bu bağlamda bir eylem planı hazırlanmış ve uzaktan eğitim platformu sayesinde öğrencilere uygulanmıştır. Uygulama sonucunda öğrencilerle yapılan görüşmelerde öğrencilerin derse daha istekli hale geldikleri kelimeleri ve anlamlarını öğrenmede daha başarılı oldukları gözlenmiştir. Bu durum Ulu'nun (2019) yılında ortaokul sınıflarında oyunlaştırarak

tabu oyunu ile kelime öğretiminde başarılı olduğu sonucuyla benzerlik göstermektedir. Tabu oyunu ile gerçekleştirilen eylem planından sonraki derslerde öğrenciler Türkçe ders kitabına ve Türkçe dersine daha ilgili hale gelmişler ve kelimelere daha dikkat eder olmuşlardır. Öğrencilerden bazıları okudukları ya da dinledikleri metinlerde geçen kelimelerden anlamını bilmediklerini ödev verilemese bile araştırıp sözlük defterlerine yazarak çalışmışlardır. Bu durum kelime öğretiminde oyunlaştırmanın ve tabu tekniğinin, öğrenenlerin Türkçe dersine ve kelime öğrenmeye karşı isteklerini arttığını göstermektedir. Gülsoy' un 2013 yılında yapmış olduğu çalışmasında altıncı sınıf öğrencilerinin kelime hazinesinin geliştirilmesinde eğitsel oyunların kullanılmasının başarıyı arttırdığı bulgusu bu durumla uyusmaktadır. Öğrencilerin aktif kelime hazinelerini arttırılması için klasik yöntemleri kullanmanın yanında çağdaş yöntemleri de kullanmanın önemli bir faydası olacaktır. Güney ve Aytan (2014) da Türkiye'de yapılan çalışmaların çoğunun yeni kelime öğretimiyle ilgili olmadığını belirtmişler ve konuşmaya dayalı ve oyunlaştırılmış bir kelime öğretme tekniği örneği oluşturmuşlardır.

Bu çalışmada ayrıca, öğrencilerin okuduğunu anlama becerilerini arttırmak ve uzaktan öğretim sürecinde öğrenenlerin derse ilgisini çekmek için Türkçe dersinde hikâye haritası tekniği de kullanılmıştır. Uygulama için öncelikle bir eylem planı hazırlanmış ve bu plan doğrultusunda öğrencilerle etkinlikler gerçekleştirilmiştir. Eylem planı sonrasında öğretmen günlüklerinden ve öğrenci görüşlerinde de anlaşıldığı üzere öğrencilerin hem derse olan ilgisi artmış hem de öğrencilerin dinledikleri veya okudukları metinlerle ilgili sorulara eskiye nazaran daha doğru ve net cevaplar verdikleri tespit edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin hikâye unsurlarını bulma etkinlikleri sayesinde, bir metni okurken ya da dinlerken dikkat etmeleri gereken yerleri öğrendikleri, öğrencilerle yapılan görüşme neticesinde alınan cevaplardan, anlaşılmıştır. Bu sayede öğrenciler özet çıkarma, bir olayı ya da durumu anlatma veya olayları sıralama gibi becerilerde de ilerleme kat etmişlerdir. Tüm bu bulgular Işıkdoğan ve Kardın 'ın 2010 yılında yaptıkları hikâye haritası tekniğinin zihin engelli öğrencilerin okuduğunu anlama becerilerini kazandırmadaki çalışmalarıyla da benzerlik göstermektedir. Işıkdoğan ve Kargin (2010) bu çalışmaları neticesinde hikâye haritası tekniği kullanmanın öğrencilerin okuduğunu anlama becerilerini arttırdığı sonucuna ulaşmışlardır. Türkçe ders kitabındaki Hoca Nasreddin dinleme metni 2. Eylem planı doğrultusunda öğrencilerin hikâye haritası tekniğinde öğrendikleri hikâye unsurlarına dikkat ederek dinlemeleri sağlanmıştır. Daha sonra öğrencilerden dinledikleri hikâyeyi anlatmaları istenmiştir. Bu etkinlik sonucunda daha önce dinlediğini anlatamayan öğrencilerin eskiye kıyasla daha başarılı olduğu öğretmen günlüğünden de elde edilen verilerle tespit edilmiştir. Bu durum Şenol'un 2017 yılında ilkokul üçüncü sınıf öğrencileriyle dinlediklerini özetlemede hikâye haritasından yararlanma yönteminin etkisinin incelediği çalışmasında ulaştığı sonuçla da örtüşmektedir. Şenol (2017) bu çalışmasında öğrencilerin dinlediklerini özetlemede hikâye haritasını kullanmalarının onları daha başarılı kıldığı neticesine ulaşmıştır. Tüm bu durumlar bize kelime öğretiminde ve öğrencilerin okuduğunu anlama becerilerinin geliştirilmesinde ve ayrıca öğrencilerin derse ilgisinin artırılmasında ne denli etkili olduğunu göstermektedir. İşte bu yüzden ki öğretmenlerin derslerini işlerken çağdaş öğretim yöntemlerinden de yararlanmaları yadsınamaz bir gerçek olmuştur. Özellikle öğrencilerin üst düzey, eleştirel ve yaratıcı düşünebilmesi, problem çözebilmesi, çağa ve topluma uyum sağlayabilmesi için okuduklarını anlama becerileri edinmeleri bakımından buna ihtiyaç vardır. Bu çağdaş teknikler ve yöntemler sayesinde öğrencilerin söz varlığı artacak, okuduğunu anlama yetenekleri gelişecek ve öğrenciler topluma faydalı, başarılı birer bireyler olarak yetişmiş olacaklardır. Böylelikle eğitim sistemi de görevini yerine getirmiş bulunacaktır.

KAYNAKÇA

- Akkaş Baysal, E.ve Ocak, G. (2020). İngilizce okuma becerisinde karşılaşılan sorunların çözümünde “jigsaw reading” tekniğinden yararlanma. *International Journal of Field Education*, 6 (1), 37-56. Doi: [10.32570/ijofe.649730](https://doi.org/10.32570/ijofe.649730) Erişim Tarihi: 09.01.2021
- Arslan, Ş. (2017). *Dinlediklerini özetlemede hikâye haritası yönteminin etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Bartın Üniversitesi, Bartın.
- Ayan, S. ve Baş, B. (2015). Çizgi filmlerdeki söz varlığıyla ilköğretim öğrencilerinin söz varlığı üzerine bir araştırma. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 3(4), 84-99.
- Aytan, T. (2016). Türk çocuk edebiyatı üzerine bir söz varlığı çalışması: atasözleri, Millî Eğitim Dergisi, Söz Varlığı Özel Sayısı, S. 210, 425 – 446.
- Başoğlu, N., Kaplan, T. ve Okur, A. (2014). İlköğretim birinci kademedeki sözcük öğretimi ile ilgili çalışmaların incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 2(4), 50-65.
- Bayram, B. A. Ş. (2010). Söz varlığının oluşumu ve gelişiminde çocuk edebiyatının rolü. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (27), 137-159.
- Bayram, B. A. Ş. (2011). Söz varlığı ile ilgili çalışmalarda kullanılacak ölçütler. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (29), 27-61.
- Demirci, S., ve Bayram, B. A. Ş. (2016). İlkokul 3. Sınıflarda söz varlığının geliştirilmesi üzerine bir eylem araştırması. *Millî Eğitim Dergisi*, 45(210), 215-235.
- Dilidüzgün, Ş. (2014). Türkçe öğretiminde sözcük öğretme yöntemlerinin yeterliliği. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(17), 233- 258.
- Gülsoy, T. (2013). *6. sınıf öğrencilerinin kelime hazinesinin geliştirilmesinde eğitsel oyunların etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Niğde Üniversitesi, Niğde.
- Güney, N., ve Aytan T. (2014). Aktif kelime hazinesini geliştirmeye yönelik bir etkinlik önerisi: tabu. *Akademik sosyal araştırmalar dergisi*, 2(5), 617-628. Doi: [10.16992/ASOS.326](https://doi.org/10.16992/ASOS.326) Erişim Tarihi: 30.01.2021
- Işıkdoğan, N. Y., ve Kargın, T. T. D. (2010). *Hikâye haritası tekniğinin zihin engelli öğrencilerin okuduğunu anlama becerilerini kazanmalarındaki etkililiği*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Karadağ, Ö. ve Kurudayıoğlu, M. (2010). 2005 Türkçe programına göre hazırlanmış ilköğretim birinci kademe Türkçe ders kitaplarının kelime hazinesi. *TÜBAR*, XXVII, 424-436.
- Karatay, H. (2007). Kelime öğretimi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27 (1), 141-153.
- Karadağ, Ö. (2011). İlköğretim Türkçe sözlüklerinin hazırlanmasında temel ölçütler. *TÜBAR*, XXX, 193-207.
- Karadüz, A., ve Yıldırım, İ. (2011). Kelime hazinesinin geliştirilmesinde öğretmenlerin görüş ve uygulamaları. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 10(2).
- Kurudayıoğlu, M. (2005). *İlköğretim 2. Kademe öğrencilerinin kelime hazinesi üzerine bir araştırma*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Kurudayıoğlu, M. ve Soysal, T. (2016). Cumhuriyet dönemi ortaokul Türkçe dersi öğretim programlarının söz varlığının geliştirilmesi açısından incelenmesi. *Millî Eğitim Dergisi*, S.210, 115-140.
- Maxwell, J. A. (2013). *Qualitative research design: An interactive approach (third edition)*. Los Angeles, USA: Sage
- MEB. (2015). *Türkçe dersi (1-8. Sınıflar) öğretim programı (Taslak)*. Ankara.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (2016). *Genişletilmiş bir kaynak kitap: Nitel veri analizi*. (S. Akbaba Altun ve A. Ersoy, Çev. Ed.) Ankara: Pegem Akademi.
- Ocak, G., ve Akkaş Baysal, E. (2020). Eylem araştırmasını anlamak. (Ed. G. Ocak). *Eğitimde eylem araştırması ve örnek araştırmalar* (3. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Ocak, G., Ocak, İ., Saban, Y. (2013). Sınıf öğretmenlerinin fen ve teknoloji derslerindeki yansıtıcı düşünme eğilimlerinin değerlendirilmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26 (1), 161-184. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/uefad/issue/16697/173575> Erişim Tarihi: 09.01.2021
- Onan, B. (2013). *Dil eğitiminin temel kavramları*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Öztürk, E., Tanrıverdi, T. (2019). Öğrencilerin kelime hazinelerinin geliştirilmesinde işbirlikli öğrenme yönteminin yeri. *Sosyal Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 2(1), 93-120. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/josse/issue/45348/557557> Erişim tarihi: 02.01.2021
- Sever, S. (2013). *Çocuk edebiyatı ve okuma kültürü*. İzmir: Tudem.

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

- Takıl, N.B. (2016). 2015 Türkçe dersi öğretim programına göre 5-8. sınıf öğrencilerinin kelime servetlerini geliştirmeye yönelik bir değerlendirme. *Milli Eğitim Dergisi*, S.210, 237-252.
- Ulu, A. (2019). *Ortaokul 7. sınıflarda oyunlaştırma yöntemi ile kelime öğretimi (Örneklem: Tabu)*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Ağrı
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (11. Baskı).Ankara: Seçkin Yayıncılık.

***İLKOKUL 3. SINIF MATEMATİK ÖĞRETİMİNDE SANAL SINIF
UYGULAMALARI: ÇARPMA İŞLEMİ**

***VIRTUAL CLASSROOM APPLICATIONS IN PRIMARY SCHOOL 3rd GRADE
MATHEMATICS TEACHING: MULTIPLICATION**

Mesut ESENDERE

EPÖ ABD Yüksek Lisans Öğrencisi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri
ORCID NO: 0000-0003-0530-5383

Prof. Dr. Gürbüz OCAK

Afyon Kocatepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü
ORCID NO: 0000-0001-8568-0364

ÖZET

Eğitim öğretimin verimli olması için zaman içerisinde içerikler ile alakalı öğretim materyalinin kullanımı önemli hale gelmektedir. Eğitim öğretim sürecinde materyallerden yararlanma öğrenenler üzerinde, derse etkin katılımı sağlama, düşünme yeteneklerini geliştirme, derse olan ilgi ve isteği artırma gibi neticelere ulaşılmasını sağlamaktadır. Özellikle ilkökul çağındaki çocukların soyut kavramlardan oluşan matematik dersini daha iyi anlayabilmeleri için materyallere başvurmak kaçınılmaz olmaktadır. Somut materyaller öğrenen bakımından dersin kolaylıkla öğrenilmesinin sağlandığı gibi, eğitimciler bakımından ise öğretim etkinliklerinin kolaylıkla gerçekleştirilmesini sağlamaktadır. Bilim ve teknolojinin hızla gelişmesi eğitimde de teknoloji ve araç gereç kullanımını zorunlu hale getirmiştir. Özellikle matematik benzeri soyut kavram ve olguların, bağlantıların incelendiği öğretim etkinliklerde bu kavram, olgu ve bağlantıların anlaşılabilirliğinin artırılmasında dijital materyaller olarak isimlendirilen bilgisayar yazılımlarının yapılmasını önemli hale gelmektedir. Öğrenme-öğretme süreçlerinde uygulanan öğretim yaklaşımlarının etkililiği modern dijital teknolojiler ve dijital materyallerin kullanımından etkilenmektedir. Bu çalışmada ise materyal kullanımının matematik dersinde çarpma işlemi konularında kullanılması ve meydana getirdiği etkiler mercek altına alınmaktadır. Bu bağlamda ilkökul 3. Sınıf öğrencilerine matematik öğretiminde dijital materyallerin kullanımı ve bu materyallerin bitmoji uygulamasından da yararlanılarak oluşturulan bir sanal sınıf ortamında sunulmasını amaçlanmaktadır. Bu çalışmadaki etkinlikler sanal sınıf tasarımının bir pilot uygulaması niteliğindedir. Bu pilot uygulamalar ile asıl uygulamanın yapılabilirliğini kontrol etmek hedeflenmektedir. Ayrıca kullanılan bu yöntem sayesinde öğrencilerin derslere katılımının artırılması da hedeflenmektedir. Bu bağlamda 3 eylem planı hazırlanmış ve uygulanmıştır. Uygulamalar hem yüz yüze hem de uzaktan eğitim platformu üzerinden gerçekleştirilmiştir. Uygulama sonrası odak grup görüşmesi tekniği ile yarı yapılandırılmış sorulara öğrencilerin cevaplarını yazılı olarak da iletmeleri sağlanarak veriler toplanmıştır. Elde edilen verilerden içerik analizi yöntemiyle kodlar, bu kodlardan da temalar oluşturulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Matematik Öğretimi, Dijital Materyal, Sanal Sınıf, Bitmoji Uygulaması

*Bu çalışma “İlkokul 3. Sınıf Matematik Öğretiminde Dijital Materyallerin Kullanımı: Bitmoji Uygulaması Örneği” adlı tez çalışmasının ön çalışmasını oluşturmaktadır. Çalışma aynı zamanda Afyon Kocatepe Üniversitesi BAPK’ça desteklenmektedir. Yürütücü: Prof. Dr. Gürbüz OCAK/ Proje No: 21.SOS.BİL.03”

ABSTRACT

In order for education to be efficient, the use of teaching materials related to the content becomes important over time. Benefiting from materials in the education and training process enables learners to achieve results such as ensuring active participation in the lesson, improving their thinking skills, and increasing the interest and desire for the lesson. It is inevitable to refer to materials especially in order for primary school children to better understand the mathematics lesson consisting of abstract concepts. Concrete materials ensure that the lesson is learned easily for the learner, and it provides the teaching activities to be carried out easily for the educators. The rapid development of science and technology has made it necessary to use technology and equipment in education. It becomes important to make computer software called digital materials in order to increase the understanding of these concepts, facts and connections, especially in teaching activities in which abstract concepts and phenomena and connections such as mathematics are examined. The effectiveness of teaching approaches applied in learning-teaching processes is affected by the use of modern digital technologies and digital materials. In this study, the use of materials in mathematics lessons on multiplication and its effects are examined. In this context, it is aimed to use digital materials in mathematics teaching to primary school 3rd grade students and to present these materials in a virtual classroom environment created by making use of the bitmoji application. The activities in this study are a pilot application of virtual classroom design. With these pilot applications, it is aimed to check the feasibility of the actual application. In addition, thanks to this method used, it is also aimed to increase the participation of the students in the lessons. In this context, 3 action plans were prepared and implemented. The applications were carried out both face-to-face and through the distance education platform. After the application, the data were collected by enabling the students to send their answers in writing to the semi-structured questions with the focus group interview technique. Using the content analysis method, codes were created from the obtained data, and themes were created from these codes.

Keywords: Teaching Mathematics, Digital Material, Virtual Classroom, Bitmoji Application

* This study constitutes the preliminary study of the thesis study titled "The Use of Digital Materials in Primary School 3rd Grade Mathematics Teaching: Bitmoji Application Example". The study is also supported by Afyon Kocatepe University BAPK. Executive: Prof. Dr. Gürbüz JANUARY/ Project No: 21.SOS.BİL.03

GİRİŞ

Günümüzde öğretmenler eskiden olduğundan daha çok öğrenenlerin derse yönelik ilgi ve dikkatlerini arttırmaya ihtiyaç duymakta ve bunun gerçekleşmesi için birçok yönteme başvurmaktadırlar. Bu yöntemlerden biri de derslerde materyallere yer vermektir. Materyallerin derste kullanımı dikkat çekmesi, konuyu soyutluktan çıkarıp somutlaştırması, içeriği basitleştirmesi, çoklu öğrenme ortamı sağlaması, ekonomiklik gibi birden fazla nedenle önem taşımaktadır (Yalın, 2020). Bu nedenle öğretmenler gerek somut ve gerekse dijital materyallere etkinliklerinde çokça yer vermeye başlamışlardır. Özellikle Z kuşağı diye adlandırılan günümüz öğrenenlerinde dijital materyaller daha çok anlam ifade etmektedir. Öğretmenlerin tüm derslerde olduğu gibi matematik öğretiminde de dijital materyallere yer vermeye başlamaları kaçınılmaz bir hal almıştır. Matematikle ilgili olguların anlaşılabilirliğini artırmak ve öğrenenleri etkinliklere katılmaya teşvik etmek amacıyla matematik derslerinde somut materyallerden ve

dijital öğrenme araçlarından faydalanılabilir. Somut materyaller ve dijital araçlar sınıflarda soyut kavramları daha somut, anlaşılabilir hale getirmek ve öğretim faaliyetlerini etkili bir biçimde yapmak amacıyla işe koşulan araçlardır. Soyut matematikle ilgili açıklamaları, sembol ve şekilleri resimleştirerek somut ve anlaşılır bir biçimde ortaya koymak amacıyla yapılan öğretim materyalleri öğrenenlerin yaratıcı fikir yürütmelerine ve hayal güçlerinin ilerlemesine katkıda bulunur (Moyer,2001; akt. Pişkin Tunç, Durmuş ve Akkaya, 2012, s. 13). Bu durum özellikle de somut işlemler dönemindeki çocuklara matematik öğretimi söz konusu olduğunda daha da önemli hale gelmektedir. Matematik öğretiminde farklı uygulamalara yer verilerek yapılan bazı çalışmaların sonuçları şöyledir:

Kılıç, Pekkan ve Karatoprak, 2013 yılında materyal kullanımının matematiksel düşünme becerisine etkisini inceledikleri çalışmalarında kullandıkları uygulamalar sonrasında öğrencilerin matematiksel düşünme yeteneklerinde olumlu yönde farklılaşma olduğunu tespit etmişlerdir.

Öztürk ve Gökteş 2020 yılında öğretmenlerin derslerinde dijital materyalleri ne seviyede kullandıklarını tespit etmek amacıyla yaptıkları çalışmalarında ilkökul 1. ve 2. Sınıf öğretmenlerinin derslerinde dijital materyallerden eğitsel amaçlı yararlanma durumlarının istenilen düzeyde olmadığı gözlemlenmiştir. Derslerde kullanılan dijital materyallerin öğrencilerin konuyla ilgili bilgi edinmelerine katkı sağladığı, derse karşı olan ilgiyi ve katılımı arttırdığı belirlenmiştir. Ancak kullanılan dijital materyallerin daha çok bireysel öğrenmeyi ön plana çıkardığı, işbirliği ve grup çalışması için, öğrenci-öğrenci etkileşimini desteklemek için kullanılmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Şengül ve Körükçü (2012) tam sayılar konusunun görsel materyal ile öğretiminin altıncı sınıf öğrencilerinin matematik başarıları ve kalıcılık düzeyini inceledikleri çalışmalarında kontrol ve deney grubu olarak iki öğrenci grubu üzerinde çalışma yapmışlardır. Çalışma sonucunda görsel materyal destekli öğretimin geleneksel öğretime göre öğrencilerin matematik başarıları ve kalıcılık düzeyleri bakımından daha etkili olduğu saptanmıştır.

Şahin (2016) yaptığı araştırmasında eğitsel bilgisayar oyunlarının öğrencilerin akademik başarılarını arttırdığı, ancak gruplar arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı sonucunu elde etmiştir. Benzer biçimde eğitsel bilgisayar oyunlarının öğrencilerin matematiğe yönelik tutumlarını olumlu yönde etkilediğini belirtmiştir. Öğrencilerin yazılı ve sözlü olarak bildirdikleri görüşlerden hareketle eğitsel bilgisayar oyunlarının matematik dersine yönelik tutumlarını olumlu etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda matematik dersinde eğitsel bilgisayar oyun etkinliklerinin kullanılmasının öğrencilerin matematiğe yönelik olumlu tutum geliştirmelerinde yararlı olabileceğini belirtmiştir.

Çoruk ve Çakır 2017 yılında yaptıkları çalışmalarında 4. sınıf matematik dersi kesirler konusunda hazırlanan çoklu ortamların öğrencilerin akademik başarı düzeylerine, matematik kaygı düzeylerine, bilgisayar kaygı düzeylerine ve çoklu ortamlar hakkında düşüncelerine etkisini araştırmışlardır. Araştırma sonuçlarına göre, çoklu ortam uygulamalarının akademik başarıları artırmak açısından geleneksel öğretim yöntemlerine göre daha etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Matematik öğretiminde materyal kullanımı ile ilgili alanyazında bir çok çalışma (Öztürk ve Gökteş 2020; Karaoğlan Yılmaz, Gökçurt Özdemir, Yaşar 2017; Kükey, Tutak ve Tutak 2019; Körükçü 2008; Çakıcı 2018; Altınışik 2021) olduğu görülmektedir. Ancak özellikle avatar

tasarımı ile öğrenenlere dijital materyallerin sanal bir sınıf ortamında sunulması şeklinde ilkökul 3. Sınıf matematik öğretimi yapılan çalışmaya rastlanmamıştır. Bu durum matematik öğretiminde dijital materyallere yer verilen ve bitmoji uygulamasıyla avatar tasarımı içeren bir çalışma yapılmasıyla ortadan kalkacaktır. Ayrıca böylece matematik öğretiminde çağdaş yöntemlerinde kullanılması konusunda bir örnek ortaya koyacaktır. Çalışmanın amacı ilkökul 3. Sınıf öğrencilerinin çarpma işlemi kazanımlarına yönelik öğrenme eksikliklerinin giderilmesidir.

Bu çalışmayı başka çalışmalardan ayırt eden diğer bir yönü de araştırma aşamasında öğrenci fikirlerinin alınması ve öğretmen günlüklerinin tutulmasıdır. Yapılan bu çalışma ile ilkökul öğrencilerine matematik öğretiminde somut materyal kullanımının önemine dikkat çekilmiş ve meydana gelen teknolojik olguların bir sonucu olarak derslerde kullanılması kaçınılmaz hale gelecek olan dijital materyallerin de önemine değinilmiştir. Gelişen ve değişen teknolojik uygulamalara da yer veren çağdaş bir öğretim anlayışını da içeren bu çalışma öğretmenlere matematik dersinde karşılaştıkları öğretmen problemlerini nasıl giderebilecekleri konusunda da bir patika olacaktır. Literatüre bakıldığında her ne kadar matematik öğretiminde materyallerden yararlanılan çalışmalara rastlansa da dijital öğretim materyallerin kullanıldığı çalışmaların azlığı dikkat çekmektedir. Özellikle sanal ortamlar tasarlanarak yapılan çalışmalar yok denecek kadar azdır. Yapılan çalışma bu yönüyle de literatürdeki bu açığın kapanmasına katkıda bulunmayı hedeflemektedir. Bu çalışmada uygulanmak amacıyla seçilen bitmoji aracı bir avatar tasarlama uygulamasıdır. Bitmoji saç stili, vücut yapısı, kıyafetler ve buna benzer özellikleri değiştirerek kendi sanal karakterlerinizi oluşturabildiğiniz bir akıllı telefon uygulamasıdır. Bitmoji ile avatar da dediğimiz kendi karakterlerinizi oluşturarak, bu karakterleri isterseniz telefonlarınızda isterseniz de bilgisayarınız da kullanabilirsiniz. Bitmoji oluşturma işi sadece telefon ya da tabletler aracılığıyla yapılabilirken, bu avatarların kullanımı bilgisayarlarda tarayıcı eklentisi ile de mümkün olmaktadır.

Günümüzde gelişen ve değişen teknolojik olgular her geçen gün yerini bir başka yeni bir olguya bırakmaktadır. Özellikle son dönemlerde ön plana çıkmaya başlayan “metaverse” kavramı internetin yerini alacak artık web 2.0 yerine web 3.0 kavramını konuşmaya başlayacağımız günler ufukta görünmektedir. Özellikle bu “metaverse” ve web 3.0 olgularında artık artırılmış gerçeklik kavramı kendini daha çok hissettirecektir. İnsanların daha çok duyu organlarına hitap edecek olgulara yer verecek olan bu kavramlar her bireyin sanal bir avatarının oluşturulmasına imkân verecektir. Artık sosyal medya gibi kavramlar yerini “metaverse” evreninde oluşturulacak sanal bir evrene bırakacaktır. Tüm bu gelişmelerden eğitim öğretim etkinliklerinin, öğretmen ve öğrencilerinin etkilenmemesi mümkün değildir. Tüm bu durumları yapılan çalışmada özellikle bireylerin kendi avatarının yapılmasına imkân veren bitmoji uygulamasının seçimi ile ve oluşturulacak bitmoji sınıfının bir nedeni olarak söyleyebiliriz. Çalışmanın amacı doğrultusunda şu sorulara yanıt aranacaktır:

1. Matematik dersi çarpma işlemi etkinliklerinde dijital materyalleri kullanmanın öğrencilerin derslere devamlılıklarına olumlu katkıları nelerdir?
2. Sanal sınıf uygulamaları ile matematik öğretimi gerçekleştirmenin öğrenciler tarafından beğenilen yanları nerelerdir?
3. Sanal sınıf uygulamaları ile matematik öğretimi gerçekleştirilen Matematik dersinde öğrencilerin derse karşı tutumları nasıldır?
4. Öğrencilerin diğer derslerde de materyallerle ders işlemeye yönelik görüşleri nelerdir?
5. Sanal sınıf uygulamaları ile matematik öğretimi gerçekleştirmek öğrencilere göre faydalı mıdır? Neden?

6. Sanal sınıf uygulamaları ile matematik öğretimi gerçekleştirmenin olumsuz yönleri nelerdir?
7. Sanal sınıf uygulamaları ile matematik öğretimi gerçekleştirmenin öğrencilerin çarpma işlemi becerilerine etkisi nasıldır?

YÖNTEM

Araştırma Deseni

Bu çalışma ilköğretim 3. sınıf matematik dersinde; dijital materyaller kullanımının öğrencilerin çarpma işlemi kazanımlarına ilişkin becerilerine ayrıca bunun yanında derse katılımlarına ve öğrenme sorumluluklarının geliştirilmesine katkısını uygulamalı şekilde ele almayı hedeflediğinden, araştırmanın yöntemi olarak nitel araştırma desenlerinden eylem araştırması deseni kullanılmıştır. Bu bağlamda belirlenen ilköğretim 3. Sınıf matematik dersi dijital materyaller kullanma: bitmoji uygulaması örneği konusunda yapılan uygulama sürecini en iyi şekilde yansıtacak araştırma türünün eylem araştırması olduğu düşünülmektedir. Bu araştırma yöntemi, bir uygulamada yaşanan sorunun ne olduğunun belirlenmesi ve sorunun anlaşılıp çözüme kavuşturulması hedeflenerek gerçekleştirilen, araştırma süreci ile ilgili incelemeleri kapsayan bir desendir (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s. 74). Johnson (2015) ve Norton (2019) eylem araştırmasını; problem ya da araştırma konusunun tespit edilmesi, problemin tanımlanması, verilerin toplanması, verilerin analiz edilmesi, raporlanması, elde edilen bulgulara göre eylemlerin geliştirilmesi ve eylemlerin uygulanması olarak açıklamaktadır.

Çalışma Grubu

Çalışmanın katılımcıları, derinlemesine araştırma yapabilmek, çalışma sorularına yönelik olarak veri bakımından zengin durumlara erişebilmek amacıyla seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden amaçlı örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Araştırmada, 2021-2022 eğitim öğretim yılında Uşak il merkezindeki bir ilköğretim okulunda, 3. Sınıf düzeyinde öğrenimlerine devam 25 kişilik bir sınıftan gönüllülük esasına dayalı 6 kız 9 erkek toplam 15 öğrenci ile yapılmıştır. Araştırmanın neden bu okulda ve sınıfta yapıldığını şöyle sıralayabiliriz: Uygulayıcının bu okulda görev yapıyor olması, ayrıca bu sınıftaki öğrencilerin Matematik dersi çarpma ve bölme işlemi konularını anlamda problem yaşanması, Matematik dersi kapsamındaki kavram, sembol ve terimlerin soyut olmasından dolayı öğrencilerin anlamda zorlandıklarının tespit edilmesi, derslere katılım sağlamada problemler yaşanması ve ders içi istenmedik öğrenci davranışlarından dolayı araştırma bu okulda gerçekleştirilmiştir.

Araştırmaya dâhil olan öğrencilerin niteliklerine aşağıda yer verilmiştir:

- 1-Öğrenciler, Uşak il merkezinde yer alan bir ilköğretim okulunda öğrenimlerine devam etmektedirler.
- 2-Öğrenciler, bu okulda hâlihazırda 3. Sınıfa devam etmektedir. Ancak pandemi nedeniyle 1.sınıf eğitimleri Mart ayından itibaren uzaktan, telefon görüşmeleri ve ödevlendirme ile 2. Sınıf eğitimleri ise kısmen yüz yüze ancak çoğunlukla uzaktan devam etmiştir.
- 3-Bu nedenle öğrencilerin okuma yazma öğrenimi sürecinin tamamlansa da pekiştirme çalışmaları sektöre uğramıştır. Ayrıca Matematik dersi kazanımları öğrenciler tarafından istenen düzeyde edinilememiştir.
- 4-Öğrencilerin, özellikle çarpma işlemi ile ilgili kavramları anlamakta ve bu konularla ilgili problemleri çözmede güçlük yaşadıkları dikkati çekmektedir.

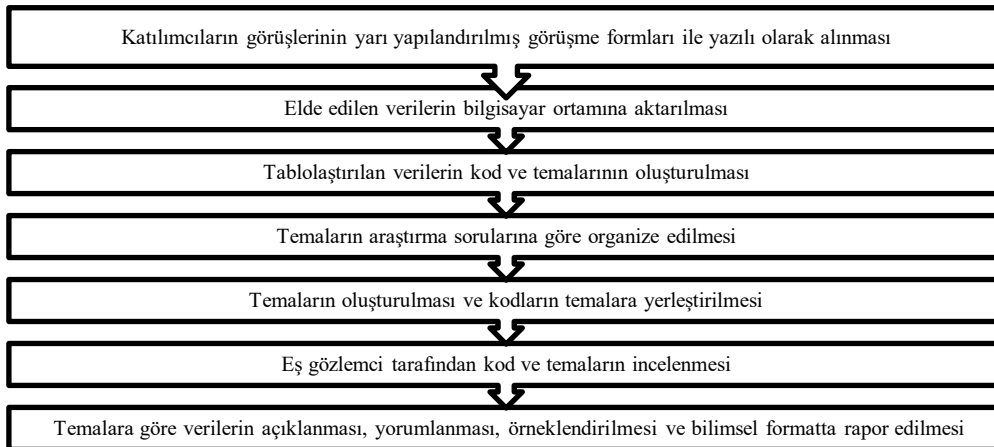
Veri Toplama Aracı

Eylem araştırılmasında veri toplanırken; deneyime, sorgulamaya ve incelemeye dayalı olarak veri toplanabilir. Sorgulamaya dayalı teknikler daha çok; görüşmeler, anketler, kontrol listeleri öz değerlendirme formları gibi veri toplama araçlarını içerir. İncelemeye dayalı teknikler; ses ve video kayıtları, internet kayıtları, günlükler gibi veri toplama araçlarını içerir. Deneyime dayalı tekniklerde ise, gözlem, katılım, saha notları gibi veri toplama araçlarını içerir (Hendricks, 2016). Bu çalışmada da her eylem planından sonra öğrenci ve uygulayıcı araştırmacı öğretmen günlükler tutmuştur. Özellikle öğrencilerin günlüklerinin uygulamayı onların gözünden daha iyi yansıtması açısından özenle yazılması sağlanmıştır. Sınıf öğretmeni her uygulama sonrası kendi günlüklerinin de tutmuştur. Araştırmacı da günlüklerini her bir uygulama sonucunda tutmuştur. Bu günlüğü yazarken uygulama esnasında uygulamaya sürecine ilişkin aldığı notlardan da yararlanmıştır. Ayrıca uygulamalardan sonra öğrenci fikirleri yarı yapılandırılmış görüşme sorularıyla da yazılı olarak alınmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği, önceden hazırlanmış görüşme formuna bağlı olarak yapıldığı için kolaylık sağlamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

Verilerin Toplama Süreci

Araştırmaya ilişkin veri toplama aşamasında, görüşmelerin yapılmıştır. Bu süreçte, veriler yarı yapılandırılmış görüşme formları ile elde edilmiştir. Öğrencilerden yarı yapılandırılmış görüşme formlarına da öğrencilerin cevaplarını açık uçlu şekilde yazmaları istenmiştir. “Görüşme yoluyla, deneyimler, tutumlar, düşünceler, niyetler, yorumlar ve zihinsel algılar ve tepkiler gibi gözlenemeyeni anlama çalışırız. Bu süreçte sorulan sorulara, karşı tarafın rahat, dürüst ve doğru bir şekilde tepkide bulunmasını sağlamak görüşmecinin en temel görevidir. Görüşme formu, araştırma problemi ile ilgili tüm boyutların ve soruların kapsanmasını güvence altına almak için geliştirilmiş bir yöntemdir” (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s. 130-132). Bu sebeple, eylem araştırmalarının uygulanması sonrasında görüşme formlarından yararlanılmıştır. Görüşme formun oluşturulmasında, öncelikle ilgili alan taranacak, araştırmaya temel oluşturacak kavramlar ve bu kavramların yer alacağı temalar belirlenmiştir. Daha sonra ilgili temalara derinlemesine veri sağlayacak alt temalar belirlenmiş, bu alt temalara ilişkin açık uçlu ve çok miktarda soru oluşturulmuştur. Formda yer alan tema ve alt temaların sorular ile ilişkisini incelemek, başka bir ifade ile kapsam geçerliğini ve yapı geçerliğini sağlamak için birden fazla alan uzmanı tarafından gerekli incelemeler yapılarak görüşme formuna son hali verilmiştir.

Tablo 1. Araştırma Verilerinin Toplanması ve Analizinde İzlenen Süreç

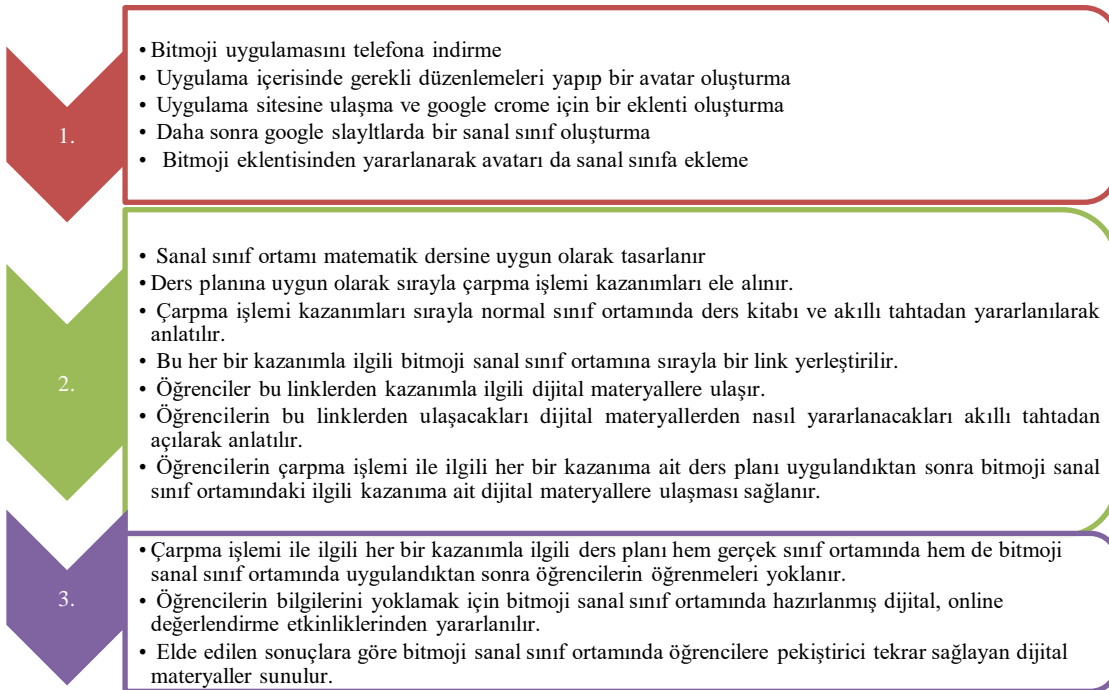

Verilerin Analiz

Araştırmada hem betimsel hem de içerik analizi kullanılarak veriler karma bir yöntemle analiz edilecektir. “Nitel araştırmalarda veri analizi olguları; tanımlama, sınıflandırma ve kavramların birbirleriyle nasıl ilişkili olduklarını betimleme süreçlerini kapsar” (Maxwell, 2013). Bu gerekçeyle, araştırma sürecinde elde edilen ham veriler, öncelikle sınıflandırılacak ve birbiri ile ilişkili olan veriler ortak alt temalar altında kodlanacaktır. “Kodlama, verinin çeşitli yönlerini belirleyerek, küçük parçalar halinde işaretlemek veya etiketlemektir” (Miles ve Huberman, 2016). Araştırmanın güvenilirliğini artırmak amacıyla görüşmelerde elde edilen verilerden alıntılar yapılarak tema, kod ve alt kodlar açıklanmaya çalışılmıştır. Nitel araştırmalarda araştırmacının bireysel etkisinden arındırılmış kodlama yapabilmesi olanaksızdır. Bu durumla başa çıkabilmek için elde edilen veriler farklı kodlayıcılar tarafından kodlama yapar. Farklı kodlayıcılar tarafından kodlanan veri setinin benzerlik oranı önemlidir (Fidan ve Öztürk, 2015). Dolayısıyla, araştırma sürecinde elde edilen ham veriler, belirlenen temaların altına kodlanarak verilerin analizi yapılacaktır.

Görüşme formları ile elde edilecek veriler ise, doğrudan alıntılar yapılarak araştırmada yer alacaktır. Nitel araştırmalarda, doğrudan alıntılar yapma, incelenen konunun derinlemesine keşfedilmesini sağlayacağından, sosyal olayların anlaşılmasına katkı sunmaktadır. Elde edilen verilerin, doğrudan aktarılması uygulayıcılara deneyim ve bakış açısı kazandırır. Elde edilen verilerin, özgün şekline mümkün olduğunca bağlı kalınarak ve gerektiğinde katılımcıların ifadelerinden doğrudan alıntı yapılarak betimsel bir yaklaşımla sunulması çalışmanın güvenilirliğini artırmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Eylem planlarından sonra yazılı görüşme formu olarak elde edilen bilgiler bilgisayar ortamına öğrencilerin isimleri gizli tutularak numaralandırılarak aktarılacaktır. Bilgisayar ortamına aktarılan verilere betimsel ve içerik analizi yapılacaktır.

Tablo 2. Eylem Planları

BULGULAR

İlkokul 3. Sınıf düzeyinde sanal sınıf uygulamaları ile öğrenenlerin çarpma işlemi kazanımlarına yönelik bilgi ve becerilerini artırmayı hedefleyen bu çalışmada 3 farklı eylem planı uygulanmıştır. Eylem planlarının ardında toplanan veriler analiz edilerek kod listesi ve bu kodlara uygun olarak ortak temalar belirlenmiştir. Sonuçta her bir çalışma sorusu için iki farklı kod listesi ve iki farklı tema listesi oluşturulmuştur. Aynı zamanda eş gözlemci de iki farklı kod listesi oluşturmuştur. Böylece temaların güvenilirlik değerleri belirlenmiştir. En son nihai temalar elde edilmiştir. Bulgular ise sonuç teması üzerinden açıklanmıştır. Çalışmanın temel ve alt problemleri öğrencilerden elde edilen verilere dayandırılarak açıklanmıştır.

Tablo 3. Kod Listesi ve Temalar

	1.Sorunun Kodları	2.Sorunun Kodları	3.Sorunun Kodları	4.Sorunun Kodları	5.Sorunun Kodları	6.Sorunun Kodları	7.Sorunun Kodları
Eylem Planları Sonrası Belirlenen Kodlar	Derse katılma mı etkiledi Derse katılma isteğimi çoğalttı Çok iyi ve güzel etkiledi Etkiledi çok sevdim Derse katılma isteğimi arttırdı Etkili derse katılma isteğimi arttırdı Evet etkiledi ben çok beğendim Etkiledi ve dersİ çok daha iyi dinliyorum Derse katılma isteğim arttı Bence güzel, etkiledi	Hoşuma gitti en beğendiğim oyunlar oldu. En çok alıştırmaları beğendim. Hoşuma gitti oyunu araştırmaları ve videoyu çok sevdim. Dijital materyal ile işlemek çok güzeldi. Ben oyunu çok beğendim çünkü eğlenceliydi. Öğreticiydi.	Evet ilgim arttı videoları izleyince güzel oldu. Evet ilgim arttı nedeni oyunlar ilgimi çekti. Çok arttırdı Çünkü her şeye çok beğendim. Kafama yattı çok sevdim. Dijital materyal ile Videolar güzeldi. Arttı, çünkü derslerimi tekrar etmiş oldum. Çok arttı çünkü çok öğrendim.	Fen bilimlerinde matematik Türkçe derslerinde olsaydı eğlenceli olurdu. Hayır istemezdim çünkü telefon tablet bilgisayardan girmesi çok zor. Oynamak isterim çünkü eğlenceli ve güzel oluyor. Hayır çünkü uzun süre telefon tablet bakıyoruz Evet isterim çünkü Türkçe Fen Hayat Bilgisi dersinde de daha öğretici olurdu.	Evet faydalı hem öğrenip hem eğleniyorum. Çok faydalı geldi çünkü konuyu tekrar etmiş oldum. Faydalı Çünkü oyunlarla alıştırmalar da ve videolarda tekrar ediyoruz. Problem çözme becerisi ve diğer becerileri güçlendirdi.	Tabletten telefondan programa girmek zor oluyor ve çok uzun sürüyor. Hayır olmadı. Bazen aksaklık oluyor ama yine de eğlenceli. Konu anlatımına giremedim girdim de çarpmada yarısından attı.	Program sayesinde çarpma işlemi çok iyi öğrendim. Daha öğrenim konuyu tekrar ettim. Ben çarpma işleminde hızlandım. Çarpmada sıkıntılar yaşıyordum ama artık yaşamıyorum.
Sonuç Temalar	Uygulamanın Derse Katılma Etkisi	Uygulamanın Beğenilen Yönleri	Matematiğe İlişkin Tutum Geliştirme	Farklı Derslerde Dijital Materyal Kullanma	Uygulamanın Yararları	Olumsuzluklar	Beceri Değişimi

Araştırmacı ve eş gözlemcinin kodlamalarından sonra güvenilirlik hesabı için şu formül kullanılmıştır.

$$\text{Güvenirlik} = \frac{\text{Görüş Birliği}}{(\text{Görüş Birliği} + \text{Görüş Ayrılığı})} \times 100$$

Tablo 4. Araştırmacılar Arası Uyum

	TEMA	Görüş Birliği	Görüş Ayrılığı	Ortalama
Eylem Planları Sonrası	Uygulamanın Derse Katılma Etkisi	8	2	% 80
	Uygulamanın Beğenilen Yönleri	4	1	% 80
	Matematiğe İlişkin Tutum Geliştirme	5	2	% 71
	Farklı Derslerde Dijital Materyal Kullanma	4	0	% 100
	Uygulamanın Yararları	4	0	% 100
	Olumsuzluklar	3	1	% 75
	Beceri Değişimi	4	0	% 100
	SONUÇ			

Tabloya göre hesaplanan güvenilirlik değerlerinde ortalama değerler % 70 in üstünde olduğu görülmektedir. Araştırmacının elde ettiği kodlamaların ve araştırmacının güvenilir olduğu kabul edilmiştir (Miles ve Huberman; Akt. Ocak vd., 2013, s. 171).

Belirlenen kodlara göre aşağıdaki temalar oluşturulmuştur:

1. **Uygulamanın Derse Katılıma Etkisi:** Sanal sınıf uygulamaları ile matematik öğretimi gerçekleştirmenin öğrenenlerin derse katılım sürecini ifade eder. Araştırma sorularından birincisi ile ilişkilendirilmiştir.
2. **Uygulamanın Beğenilen Yönleri:** Sanal sınıf uygulamaları ile matematik öğretimi gerçekleştirmenin öğrencilerin hoşuna giden, keyifli gelen, beğendikleri uygulamaları açıklar. Çalışma sorularından 2. Soru ile ilişkilendirilmiştir.
3. **Matematiğe İlişkin Tutum Geliştirme:** Sanal sınıf uygulamaları ile matematik öğretimi gerçekleştirmenin öğrencilerde Matematik dersine karşı tutumlarını ifade eder. Çalışma sorularından üçüncüsü ile ilişkilendirilmiştir.
4. **Farklı Derslerde Dijital Materyal Kullanma:** Öğrencilerin diğer derslerde de materyallerle ders işlemeye yönelik görüşlerini ifade eder. Çalışmanın dördüncü sorusuyla ilişkilendirilmiştir.
5. **Uygulamanın Yararları:** Sanal sınıf uygulamaları ile matematik öğretimi gerçekleştirmenin Matematik dersi bağlamında öğrencilere faydaları olduğunu ifade eder ve araştırmacının beşinci sorusuyla ilişkilendirilmiştir.
6. **Olumsuzluklar:** Sanal sınıf uygulamaları ile matematik öğretimi gerçekleştirmenin sürecinde bazı aksaklık ve sorunların olduğunu veya uygulamanın başarıyla gerçekleştirildiğini ifade eder. Çalışma sorularından altıncısı ile ilişkilendirilmiştir.
7. **Beceri Değişimi:** Sanal sınıf uygulamaları ile matematik öğretimi gerçekleştirmenin öğrencilerin çarpma işlemi becerilerinin arttırdığını ifade eder. Çalışmanın yedinci sorusuyla ilişkilendirilmiştir.

1. Matematik dersi çarpma işlemi etkinliklerinde dijital materyalleri kullanmanın öğrencilerin derslere devamlılıklarına olumlu katkıları nelerdir?

Eylem planları uygulandıktan sonra bu sorunun cevabını ifade eden sorulara öğrencilerin verdikleri cevapların analizi sonucunda belirlenen kodlara bağlı olarak oluşturulan tema ‘uygulamanın derse katılıma etkisi’ temasıdır. Görüşme sorularına cevap veren 15 öğrencinin büyük bir çoğunluğu Matematik dersi çarpma işlemi etkinliklerinde dijital materyalleri kullanmanın derse devamlılıklarını, derse katılma isteklerinin arttığını belirtmişlerdir. Ayrıca bu durumun oluşmasında öğrencilerin verdikleri yanıtlara göre “Derse katılma mı etkiledi. Derse katılma isteğimi çoğalttı. Çok iyi ve güzel etkiledi. Etkiledi çok sevdim. Derse katılma isteğimi arttırdı. Etkili derse katılma isteğimi arttırdı. Evet, etkiledi ben çok beğendim. Etkiledi ve dersİ çok daha iyi dinliyorum. Derse katılma isteğim arttı. Bence güzel, etkiledi.” gibi kodlar çıkarılmıştır. Belirlenen sonuç teması ve kodları bazı öğrenci görüşleri ile desteklenmektedir. Öğrenci görüşünün başında öğrencinin kodlandığı numara yer almaktadır.

Ö9: Derse katılma isteğimi arttırdı.

Ö10: Etkili derse katılma isteğimi arttırdı.

Ö11: Evet etkiledi ben çok beğendim.

Ö12: etkiledi ve dersi çok daha iyi dinliyorum.

Ö13: Derse katılma isteğim arttı.

2. Sanal sınıf uygulamaları ile matematik öğretimi gerçekleştirmenin öğrenciler tarafından beğenilen yanları nelerdir?

Öğrencilere eylem planlarından sonra sanal sınıf uygulamaları ile ders işlemekten öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun hoşlandıkları gözlenmiştir. Öğrenciler zaten sevmiş oldukları dijital ortamlarda matematik kazanımlarını öğrenmekten büyük haz duymuşlardır. Bu durum öğrencilere yöneltilen sorulara öğrencilerin verdikleri yanıtlarda da gözlenmektedir. Öğrencilerin görüşme sorularına verdikleri cevaplar bu araştırma sorusu kapsamında analiz edilmiş ve kodlar oluşturulmuştur. “Hoşuma gitti en beğendiğim oyunlar oldu. En çok alıştırmaları beğendim. Hoşuma gitti oyunu araştırmaları ve videoyu çok sevdim. Dijital materyal ile işlemek çok güzeldi. Ben oyunu çok beğendim çünkü eğlenceliydi. Öğreticiydi.” Belirlenen sonuç teması ve kodları bazı öğrencilerin görüşleriyle de desteklenmektedir.

Ö6: Oyunu çok beğendim etkinlikler ve oyunlar çok güzeldi. Çok beğendim.

Ö7: En çok alıştırmaları beğendim.

Ö8: Hoşuma gitti oyunu araştırmaları ve videoyu çok sevdim.

Ö9: Dijital materyal ile işlemek çok güzeldi Ben oyunu çok beğendim çünkü eğlenceliydi.

Ö10: Hoşuma gitti alıştırmaları çok beğendim.

Ö11: Oyunlar videolar araştırmalar etkinlikler hepsi çok hoşuma gitti.

Ö12: Gitti oyunlar çok güzeldi.

Ö13: En çok çarpma işlemi beğendim ve oyununu beğendim çünkü çok öğretici idi.

Ö14: Benim en sevdiğim uygulama oyunlardı. Çünkü eğlenceliydi.

Ö15: Oyun hem eğlenceli hem de iyi bir uygulama.

3. Sanal sınıf uygulamaları ile matematik öğretimi gerçekleştirilen Matematik dersinde öğrencilerin derse karşı tutumları nasıldır?

Eylem planlarından sonra öğrencilerle yapılan görüşmelerde sorulara verilen öğrenci cevaplarından öğrencilerin sanal sınıf uygulamaları ile Matematik dersine ilişkin olumlu tutum geliştirmiş oldukları görülmüştür. Bu bağlamda ‘Matematiğe İlişkin Tutum Geliştirme’ adında bir tema belirlenmiştir. Öğrencilerin yanıtlarından sanal sınıf uygulamaları ile ders işlemenin Matematik dersine ilişkin olumlu tutum geliştirmiş olduklarını belirten “Evet ilgim arttı videoları izleyince güzel oldu. Evet, ilgim arttı nedeni oyunlar ilgimi çekti. Çok arttırdı Çünkü her şeye çok beğendim. Kafama yattı çok sevdim. Videolar güzeldi. Arttı, çünkü derslerimi tekrar etmiş oldum. Çok arttı çünkü çok öğrendim.” gibi kodlar belirlenmiştir. Belirlenen sonuç teması ve kodları bazı öğrenci görüşleriyle de desteklenmektedir.

Ö6: Çok arttırdı. Çünkü her şeye çok beğendim.

Ö7: Evet anahtarı Çünkü ben zaten Matematik dersini seviyordum araştırmalar çok güzeldi.

Ö8: Kafama yattı çok sevdim.

Ö9: Matematik dersini ilgimi attırmadı ama videolar sıkıcıydı.

Ö10: Evet matematik dersime arttı oyunlar ilgimi çekti.

Ö11: Evet Matematik dersine ilgim arttı oyunlar ilgimi çekti videolar güzeldi.

4. Öğrencilerin diğer derslerde de materyallerle ders işlemeye yönelik görüşleri nelerdir?

Eylem planlarından sonra sanal sınıf uygulamaları ile matematik öğretimine ilişkin görüşme sorularından elde edilen öğrenci görüşleri bu araştırma sorusuna göre analiz edilmiştir. Yapılan bu analizden öğrencilerin başka derslerde dijital materyallerle ders işlemek isteği görülmüştür. Araştırmaya katılan 15 öğrenciden 3 öğrenci dijital materyallerle ders işlemek istemediğini belirtmiş, 2 öğrenci ise görüş belirtmek istememiştir. Geriye kalan 10 öğrenci başka derslerde de dijital materyallerle ders işlemek istediklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerden gelen cevaplar kodlanmıştır. “Fen bilimlerinde matematik Türkçe derslerinde olsaydı eğlenceli olurdu. Hayır, istemezdim çünkü telefon tablet bilgisayardan girmesi çok zor. Oynamak isterim çünkü eğlenceli ve güzel oluyor. Hayır, çünkü uzun süre telefon tablet bakıyoruz. Evet, isterim çünkü Türkçe Fen Hayat Bilgisi dersinde de daha öğretici olurdu.” Belirlenen sonuç teması ve kodları öğrencilerden gelen cevaplarla da desteklenmektedir.

Ö7: Evet isterdim. Çünkü Fen Bilimleri ve Hayat Bilgisi olmasını isterdim.

Ö8: Evet isterdim bütün dersleri olsa olurlar.

Ö9: Evet ben isterdim fen bilimleri hayat bilgisi ve Türkçe dersinde de olmasını isterdim.

Ö10: Evet Hayat Bilgisi, Türkçe, Fen Bilimleri 'nde de isterdim.

Ö11: Evet isterdim. Çünkü Matematik, Türkçe, Fen bilimleri ve benzeri kullanılması güzel olurdu.

Ö12: Hayır. Çünkü uzun süre telefon tablet bakıyoruz.

Ö13: Evet isterim çünkü Türkçe, Fen, Hayat Bilgisi dersinde de daha öğretici olurdu.

Ö14: İsterim çünkü çok öğrenirdim.

5. Sanal sınıf uygulamaları ile matematik öğretimi gerçekleştirmek öğrencilere göre faydalı mıdır? Neden?

Her bir eylem planının uygulanmasından sonra öğrencilerden elde edilen görüşlerin çoğunda sanal sınıf uygulamaları ile matematik öğretiminin olumlu, yararlı olduğu belirtilmiştir. Bu bağlamda bu çalışma sorusuna yönelik analiz edilen öğrenci görüşleri neticesinde ‘uygulamanın yararları’ teması elde edilmiştir. Sonuç temasının elde edilmesinde öğrenci görüşlerinden elde edilen verilerin kodlanması etkili olmuştur. Bu kodlar şöyledir: “Evet faydalı hem öğrenip hem eğleniyorum. Çok faydalı geldi çünkü konuyu tekrar etmiş oldum. Faydalı Çünkü oyunlarla alıştırmalar da ve videolarda tekrar ediyoruz. Problem çözme becerisi ve diğer becerileri güçlendirdi.” Belirlenen sonuç teması ve kodları bazı öğrenci görüşleri de desteklemektedir.

Ö6: Çok faydalı geldi Çünkü konuyu tekrar etmiş oldum.

Ö7: Çok faydalıdır ama teknoloji ile çok ilgilenmemeliyiz eğlenceli ve öğretici.

Ö8: Evet vardı ama çok telefona bakmamalıyız.

Ö9: Faydalı Çünkü oyun izleme alıştırmalar bana fayda etti ders tekrar etmiş oldum.

6. Sanal sınıf uygulamaları ile matematik öğretimi gerçekleştirmenin olumsuz yönleri nelerdir?

Öğrenci görüşlerinden elde edilen veriler analiz edilmiş ve uygulama esnasında bazı aksaklıkların olduğu tespit edilmiştir. Bu yüzden bu araştırma sorusu kapsamında öğrenci görüşlerinden elde edilen veriler kodlanarak ‘olumsuzluklar’ teması oluşturulmuştur. Elde

edilen verilerden hareketle oluşturulmuş kodlar şöyledir. “Tabletten telefonda programa girmek zor oluyor ve çok uzun sürüyor. Hayır olmadı. Bazen aksaklık oluyor ama yine de eğlenceli. Konu anlatımına giremedim girdim de çarpmada yarısından attı.” Belirlenen sonuç teması ve kodları bazı öğrenci görüşleriyle desteklenmektedir.

Ö1: *Tabletten telefonda programa girmek zor oluyor. Ve çok uzun sürüyor.*

Ö2: *Ben giremedim sorunlu kitlendi telefon.*

Ö3: *Tabletten telefonda girmesi çok zor oluyor.*

Ö4: *Tabletten telefonda çok zor geliyor.*

Ö6: *Hayır olmadı.*

Ö7: *Tabletten telefonda girebiliyorum ama bazen aksaklık oluyor ama yine de eğlenceli.*

7. Sanal sınıf uygulamaları ile matematik öğretimi gerçekleştirmenin öğrencilerin çarpma işlemi becerilerine etkisi nasıldır?

Araştırmada ulaşılan sonuçlara göre Matematik derslerinde sanal sınıf uygulamalarından yararlanmak, dijital materyaller kullanmak öğrencilerin çarpma işlemi becerilerine olumlu yönde etkilediğini göstermiştir. Bu durum öğrencilerle yapılan görüşmelerde sorulardan alınan yanıtlara da yansımıştır. Görüşme sorularından elde edilen veriler analiz edilerek kodlar oluşturulmuş ve bu kodlarda hareketle ‘beceri değişimi’ teması oluşturulmuştur. Bazı öğrencilerin cevapları sonuç temasını ve oluşturulan kodları desteklemektedir.

Ö6: *Daha öğrenim konuyu tekrar ettim.*

Ö7: *Evet değişti Ben çarpma işleminde hızlandım.*

Ö8: *Bu program sayesinde çok güzel anladım.*

Ö9: *Bu program sayesinde soruları daha çabuk çözüyorum daha iyi anlıyorum ödevleri ve dersleri daha çabuk yapıyorum.*

Ö10: *Program sayesinde çarpma işlemi daha iyi öğrendim.*

Ö11: *İyiydi artık çarpma işlemlerini kolaylıkla çözebiliyorum.*

Ö12: *Program sayesinde işlemleri daha hızlı çözüyorum.*

Ö13: *Çarpmada sıkıntılar yaşıyordum Ama artık yaşamıyorum.*

Ö14: *Çok değişti çarpmada ki eksikliklerim düzeldi.*

Ö15: *Evet değişti çarpmam gelişti.*

TARTIŞMA ve SONUÇ

Sanal dünyaların ve dijital araç gereçlerin sosyal yaşamı derinden etkilediği bu günlerde eğitim ortamları da bu sanallıktan ve dijital araç gereçlerden soyutlanamaz. Materyal kullanımının eğitimde kullanımının öğrenenlerin başarılarını arttırdığı, dersleri daha etkin bir hale getirdiği ve yapılandırmacı öğrenme kuramına göre aktif öğrenmeler sağladığı hali hazırda bilinmektedir. Günümüzde ise dijital materyallerin eğitimde kendine yer bulmasıyla materyallerin eğitimdeki işlevi daha da artmıştır. Nitekim dijital materyallerin hazırlanması diğer materyallere göre nispeten daha ekonomik, pratik, hızlı ve daha esnek olması bu işlevi arttıran temel unsurların başında gelmektedir. Özellikle bazı konu ve kavramların öğretiminde daha pratik benzetişimler kurulmasını sağlayan dijital materyaller ve sanal sınıf ortamları öğretmenlerin de sürekli başvurmaya başladıkları öğretime yardımcı bir unsur haline gelmiştir. Bunun en somut halini geçtiğimiz pandemi koşullarında da görmekteyiz.

Öğrencilerin somut işlemler döneminde olduğu ilkökul çağında özellikle soyut beceriler gerektiren matematik dersinde etkinliklerin somutlaştırılarak verilmesi elzemdir. Bu somutlaştırmayı sağlamak için öğretmenler kimi zaman oyunlara kimi zaman farklı somut materyallere başvurmuşlardır. Bu çalışmada kullanılan sanal sınıf ortamı etkinlikleri ise dersleri hem oyunlaştırmayı hem de dijital materyallerden yararlanarak matematik etkinliklerinin öğrencilere sunulmasını sağlamıştır. Bu sayede öğrencilerin matematik dersine ilgisi ve merakı artış öğrenenler matematik dersini ilişkin olumlu tutum geliştirmişti. Bu durum Şahin'in (2016) eğitsel bilgisayar oyunları ile matematik dersini işleminin öğrencilerde matematiğe karşı olumlu tutum geliştirdikleri sonucuna ulaştığı çalışmasıyla benzerlik göstermektedir. Sanal sınıf uygulamalarıyla matematik dersi çarpma kazanımlarına yer verilen araştırmamızda öğrencilerin akademik başarılarının da arttığı görülmüştür. Benzer şekilde Çoruk ve Çakır 2017 yılında yaptıkları çalışmalarında 4. sınıf matematik dersi kesirler konusunda hazırlanan çoklu ortamların kullanılmasının öğrencilerin akademik başarısını artırmak açısından etkili olduğu sonucuna ulaşılmışlardır.

Kılıç, Pekkan ve Karatoprak, 2013 yılında materyal kullanımının matematiksel düşünme becerisine etkisini inceledikleri çalışmalarında kullandıkları uygulamalar sonrasında öğrencilerin matematiksel düşünme yeteneklerinde olumlu yönde farklılaşma olduğunu tespit etmişlerdir. Sanal sınıf uygulamalarına yer verilen bu çalışmada da benzer şekilde dijital materyallerle sunulan etkinliklerin öğrencilerde matematiksel düşünme yeteneklerine olumlu yansıtıldığı görülmüştür.

Sanal sınıf uygulamalarıyla yapılan matematik öğretimini kapsayan bu çalışmada dijital materyallerin öğrenenlerin bireysel öğrenmeler gerçekleştirmelerinde bireysel hızlarında ilerlemelerine imkân tanıdığı görülmüştür. Bu durumla benzer bir sonucu elde ettikleri çalışmalarında Öztürk ve Göktaş (2020) derslerde kullanılan dijital materyallerin öğrencilerin konuyla ilgili bilgi edinmelerine katkı sağladığı, derse karşı olan ilgiyi ve katılımı arttırdığı belirlenmiştir. Kullanılan dijital materyallerin daha çok bireysel öğrenmeyi ön plana çıkardığını belirtmişlerdir.

Sonuç olarak bakıldığında derslerde sanal sınıf ortamlarına yer vermek dijital materyaller kullanmak öğrenenlerin hem derse olan ilgi ve katılımını arttırmakta hem de onların akademik başarılarına olumlu katkılar sunmaktadır. Özellikle nispeten öğrencilerin diğer derslere göre daha çok zorlandıkları ve bu yüzden de çoğu zaman olumsuz tutum geliştirdikleri matematik dersinde kazanımların hem oyunlaştırılarak hem de z kuşağı diye adlandırılan günümüz öğrencilerinin dijital etkinliklere daha yatkın olmasından yararlanılarak sunulması onların kolay öğrenmelerine katkıda bulunacaktır. Ayrıca bu sayede öğrencilerin matematiğe ilişkin olumlu tutum geliştirmelerini sağlayacaktır. Hal böyleyken öğretmenler derslerin dijital materyallere daha çok yer vermelidir. Bu için de öğretmenlere konuyla ilgili farkındalık kazandırılmalı ve ayrıca onların teknopedagojik becerilerini artırıcı hizmet öncesi ve hizmet içi faaliyetler düzenlenmelidir.

KAYNAKÇA

- Karaoğlan Yılmaz, F. G., Gökurt Özdemir, B. ve Yaşar, Z. (2017). *İlkokul öğrencilerinin kesirlerle ilgili hata ve kavram yanlışlarının giderilmesinde dijital hikâyelerle tasarlanan etkinliklerin uygulanması: Bir eylem araştırması*. 1. Uluslararası Bilgisayar ve Öğretimi Teknolojileri Sempozyumu
- Kükey, E., Tutak, A. M. ve Tutak, T. (2019). Kesirler konusunun görsel materyal ile öğretiminin ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin matematik başarı ve tutumlarına etkisinin incelenmesi. *Ulusal Eğitim Akademisi Dergisi (UEAD)*, 3(1), 115-125.
- Körükçü, E. (2008). *Tam sayılar konusunun görsel materyal ile öğreniminin 6. sınıf öğrencilerinin matematik başarılarına etkisi* (Yayımlanmış doktora tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Altınışik, M. (2021). *Dijital oyunların matematiksel kavram gelişimi ve öğretimsel nitelikler açısından incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, İstanbul.
- Çakıcı, L. (2018). *Dijital öykü temelli matematik öğretiminin öğrencilerin akademik başarı motivasyon ve matematik etkinliklerine yönelik tutumları üzerine etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep.
- Çoruk, H. ve Çakır, R. (2017). Çoklu ortam kullanımının ilkokul öğrencilerinin akademik başarılarına ve kaygılarına etkisi. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education*, 8(1), 1-27.
- Kılıç, H., Pekkan, Z. T. ve Karatoprak, R. (2013). Materyal kullanımının matematiksel düşünme becerisine etkisi/the effects of using materials on mathematical thinking skills. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 9(4), 544-556.
- Öztürk, E. ve Gökdaş, İ. (2020). Öğrenme-öğretme ortamlarına teknoloji entegrasyonu sürecinde ilkokul düzeyinde dijital materyallerin kullanım durumlarının incelenmesi. *Öğretim Teknolojileri ve Öğretmen Eğitimi Dergisi*, 9(1), 65-80.
- Şengül, S. ve Körükçü, E. (2012). Tam sayılar konusunun görsel materyal ile öğretiminin altıncı sınıf öğrencilerinin matematik başarıları ve kalıcılık düzeylerine etkisi. *International Online Journal of Educational Sciences*, 4(2).
- Şahin H. B. (2016). *Eğitsel bilgisayar oyunları ile destekli matematik öğretiminin öğrencilerin akademik başarılarına ve duyuşsal özelliklerine etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.
- Yalın, H. İ. (2020). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. (30. baskı). Nobel Yayın Dağıtım
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (11. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Pişkintunç, M., Durmuş, S. ve Akkaya, R. (2012). İlköğretim matematik öğretmen adaylarının matematik öğretiminde somut materyalleri ve sanal öğrenme nesnelere kullanım yeterlikleri. *MATDER Matematik Eğitimi Dergisi*, 1(1), 13-20.
- Maxwell, J. A. (2013). *Qualitative research design: An interactive approach (third edition)*. Los Angeles, USA: Sage
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (2016). *Genişletilmiş bir kaynak kitap: Nitel veri analizi*. (S. Akbaba Altun ve A. Ersoy, Çev. Ed.) Ankara: Pegem Akademi.
- Johnson, A. P. (2015). *Eylem araştırması el kitabı*. Ankara: Anı.

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

- Norton, L. (2019). *Action research in teaching and learning, a practical guide to conducting pedagogical research in universities*. Routledge
- Hendricks, C. (2016). Improving schools through action research. ABD: Pearson EDUC.
- Fidan, T. ve Öztürk, İ. (2015a). Perspectives and expectations of union member and non- union member teachers on teacher unions. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi - Journal of Educational Sciences Research*, 5 (2), 191-220.
- Ocak, G., Ocak, İ., Saban, Y. (2013). Sınıf öğretmenlerinin fen ve teknoloji derslerindeki yansıtıcı düşünme eğilimlerinin değerlendirilmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26 (1), 161-184. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/uefad/issue/16697/173575> Erişim Tarihi: 09.01.2021

ÇOCUKLARDA OLUMSUZ DÜŞÜNCE: ISRARCI VE GIRICI OLUMSUZ DÜŞÜNCELER ÖLÇEĞİ'NİN (IGODÖ) TÜRKÇE UYARLAMASI

NEGATIVE THINKING IN CHILDREN: TURKISH ADAPTATION OF PERSISTENT AND INTRUSIVE NEGATIVE THOUGHTS SCALE (PINTS)

Gülkız ERGUN

Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Prof. Dr. Halil EKŞİ

Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü

ÖZET

Bu çalışmanın amacı Magson ve çalışma arkadaşları (2019) tarafından çocuk ve yetişkinlerde yineleyici olumsuz düşünceleri ölçmek amacıyla geliştirilen Israrcı ve Girici Olumsuz Düşünceler Ölçeği'ni (IGODÖ) Türkçeye ve Türk kültürüne uyarlamaktır. Orijinal ölçek hem yetişkin hem de çocuklar için geliştirilmesine rağmen bu çalışma geçerlik ve güvenilirlik çalışmasını yalnızca çocuklar üzerinde yürütmektedir. Ölçeğin adaptasyon çalışması kapsamında doğrulayıcı faktör analizi, ölçüt bağımlı geçerlik analizi, madde analizi çalışmaları yürütülmüş ve Cronbach alfa katsayısı hesaplanmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi için yaşları 10-14 arasında değişen 324 ortaokul öğrencisine ulaşılmıştır ($\bar{x} = 11.91$; $S = 1.02$). Yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonucunda ölçeğin tek boyutlu yapısının kabul edilebilir sonuç verdiği görülmüştür. Tüm faktör yükleri anlamlıdır ($p < .001$) ve .65 ile .78 arasında değişmektedir. Cronbach's alfa katsayısı .90 olarak hesaplanmıştır. Bununla birlikte Çocukların Otomatik Düşünceleri Ölçeği'nden yararlanılarak ölçüt bağımlı geçerlik analizi yapılmıştır. Bunun için 65 katılımcıya daha ulaşılmıştır ($\bar{x} = 11.38$ ve $S = .62$). Yapılan analiz sonucunda Israrcı ve Girici Olumsuz Düşünceler Ölçeği toplam puanı ile Çocukların Otomatik Düşünceleri Ölçeği toplam puanı arasında orta düzeyde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r = .431$, $p < .01$). Son olarak, çalışma kapsamında Israrcı ve Girici Olumsuz Düşünceler Ölçeği'ne (IGODÖ) verilen toplam puanlar açısından üst ve alt gruplar karşılaştırılmış ve üst ve alt grupların ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık saptanmıştır.

Anahtar Sözcükler: çocuk, yineleyici olumsuz düşünceler, geçerlik, güvenilirlik.

ABSTRACT

Current study aims to adapt Persistent and Intrusive Negative Thoughts Scale developed by Magson et al. (2019) to measure repetitive negative thoughts in children and adults into Turkish language and culture. Although the original scale measures negative thoughts in both children and adults, the current study investigates validity and reliability studies among only children. In the adaptation process of the scale, confirmatory factor analyses, criterion referenced validity analyses, item analyses were run and Cronbach's alfa coefficient were calculated. In the confirmatory factor analyses, 324 secondary school students ages ranging from 10 to 14 participated to the study ($\bar{x} = 11.91$; $S = 1.02$). Confirmatory factor analyses confirmed that one dimensional model fits well to the Turkish population. All factor weights are significant ($p < .001$) and changes between .65 and .78. Cronbach's alfa coefficient was calculated as .90. Additionally, criterion referenced validity analyses were run using Children's Automatic Thoughts Scale. To do this, 65 secondary school students also participated to the study ($\bar{x} = 11.38$; $S = .62$). As a result, total scores of Persistent and Intrusive Negative Thoughts Scale and of Children's Automatic Thoughts Scale have significant positive correlation ($r = .431$; $p < .01$). Lastly, we compared upper and lower groups regarding total scores of the Turkish version of Persistent and Intrusive Negative Thoughts Scale. As a result, it is understood that there is a significant mean difference between lower and upper groups.

Key words: children, repetitive negative thoughts, reliability, validity.

GİRİŞ

Greene (2021) yineleyici olumsuz düşünce kavramını “kontrol etmekte zorlanılan olumsuz olayları ve duyguları yineleyici ve soyut bir şekilde düşünmek” olarak tanımlamaktadır. Bir diğer tanımda ise yineleyici olumsuz düşünce şimdi, geçmiş ve gelecek problemleri üzerine ısrarcı ve aşırı düşünme olarak tanımlanmaktadır (Ehring & Watkins, 2008). Ehring ve çalışma arkadaşlarına göre (2011) bu düşünce şeklinin üç temel özelliği bulunmaktadır: yineleyici olması, davetsiz olması ve kolay kolay bırakılmaması (akt. O'Haver, L. G., 2015). Diğer bir ifadeyle kişinin kendisi ve çevresi hakkında olumsuz noktaları sürekli bir şekilde düşünmesidir. Yineleyici olumsuz düşünce kimi zaman işlevsel kimi zaman işlevsizdir (Stevens, K. T., 2014). Greene (2021)'e göre yineleyici olumsuz düşünce “kaygı” ve “endişenin” bir birleşimi olarak düşünülmektedir. Diğer bir taraftan yineleyici olumsuz düşünce endişe ve ruminasyonun ortak özelliklerini içermektedir; yineleyici, pasif, kontrol edilemez, olumsuz içerikli, çoğunlukla sözel ve soyut düşünceler (Ehring & Watkins, 2008; akt. Stevens, K. T., 2014). Endişe daha çok güvensizlik duygularıyla ilişkiliyken ruminasyon ise gerçeklik bağlamında ele alınmaktadır. Endişe geleceğe dönük düşüncelerden oluşurken ruminasyon geçmiş odaklıdır (Stevens, K. T., 2014). Endişe ve ruminasyon şeklindeki yineleyici olumsuz düşünceler pek çok duygudurum ve kaygı bozukluğunun temel özelliğidir (Lewis E. J., 2020). Ruminasyon ve endişe kavramlarındaki ortak özelliklerden dolayı Ehring ve Watkins (2008), “yineleyici olumsuz düşünme” kavramını depresyon, yaygın kaygı bozukluğu, travma sonrası stres bozukluğu ve sosyal fobi bozukluklarındaki “endişe” ve “ruminasyon” kavramlarından yola çıkarak tanımlar üstü şekilde tanımlamışlardır. Benzer şekilde son dönemlerde yineleyici olumsuz düşüncenin tanımlar üstü bir süreç olduğunu gösteren çalışmalar artış göstermektedir (Klemanski, D. H., Curtiss, J., McLaughlin, K. A. v.d., 2017).

Yineleyici olumsuz düşünmenin içeriğindeki endişe ve ruminasyon anksiyete ve depresyonun temel özelliklerindedir. Endişe daha çok anksiyetenin tanımlanmasında kullanılırken ruminasyon ise depresyonda daha fazla görülmektedir (Magson, et al., 2019). Yineleyici olumsuz düşüncenin ilişkili olduğu pek çok değişken bulunmaktadır. Yineleyici olumsuz düşüncelerin uyku bozuklukları (Cox, Cole, Kramer, & Olatunji, 2018; Coles, Schubert, & Sharkey, 2012), düşük mutluluk ve yaşam memnuniyeti (Eldeleklioğlu, 2015), düşük aidiyet hissi ve sosyal destek (Turner & McLaren, 2011) ile ilişkili olduğu bulunmuştur. Diğer bir taraftan yineleyici olumsuz düşünce deneyimsel kaçınma, genel stres, kaçınma mekanizması olarak ruminasyonun kullanılması ile ilişkili bulunmuştur (Nolen-Hoeksema v.d., 2008; Ruiz v.d., 2018; Topper, v.d., 2017; Watkins, 2008; akt. Hughes, C. D., 2020).

Yapılan yapısal eşitlik modellemelerine göre (Topper v.d., 2014) yineleyici olumsuz düşünceyi endişe ve ruminasyon şeklinde ayrı yapılar olarak ölçmek yerine genel bir yapı olarak ölçmenin daha doğru sonuç verdiği görülmüştür. Endişe ve ruminasyon kavramlarını ayırmadan genel yineleyici olumsuz düşünceyi ölçmek son zamanlarda gelişen tanımlar üstü yaklaşımla da uyumlu görülmektedir (O'Haver, L. G., 2015). Böylece bozukluğa özgü bir olumsuz düşünceler ölçeği yerine tanımlar üstü bir ölçek daha uygun görülmektedir.

Diğer taraftan Hallion L.S. ve çalışma arkadaşları (2022) ise yineleyici düşünceyi 5 faktörlü bir yapıda değerlendirmişlerdir. Yapılan açımlayıcı faktör analizine göre faktörler kendi-odaklı, kontrolsüz, değer yükü, kişilerarası ve belirsizlik şeklinde ortaya çıkmıştır. Ehring ve çalışma arkadaşları ise (2011) oluşturdukları Yineleyici Düşünce Envanterinde (Perseverative Thinking Questionnaire) üç boyutlu bir yapı önermişlerdir. İlk olarak genel anlamda yineleyici düşünceyi ölçmüşlerdir. Sonrasında daha alt sırada ise 3 tane alt boyut önermişlerdir: a) yineleyici düşüncenin 3 temel özelliği (yineleyici olması, kolay bırakılmaz olması ve Girici olması), b) yineleyici düşüncenin verimsizliği, c) yineleyici düşünce tarafından erişilen zihinsel kapasite. Buradan yola çıkarak yineleyici düşünmeyi ölçmede çok boyutlu yapılar da önerilmektedir.

Türkiye'deki mevcut alanyazın tarandığında yetişkinlerde olumsuz düşünceleri ölçen pek çok ölçek bulunmasına karşın çocuklarda olumsuz bilişleri değerlendirmede kullanılacak ölçeklerin çok sınırlı olduğu görülmektedir (Ergin & Kapçı, 2013). Türkçeye uyarlanan ölçeklerden biri Karakaya ve çalışma

arkadaşları (2007) tarafından Türkçeye uyarlanan Çocukluktaki Olumsuz Düşünceleri Değerlendirme Ölçeğidir (Children's Negative Cognitive Error Questionnaire (CNCEQ) (Leitenberg v.d., 1986). Ölçek çocuklardaki olumsuz bilişleri bireyselleştirme, seçici algılama ve felaket düşüncesi olmak üzere üç farklı boyutta değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Ölçek 5 aralıklı Likert tipinde oluşturulmuş olup toplam 3 alt boyut ve 24 maddeden oluşmaktadır.

Türkçede çocukların otomatik düşüncelerinin ölçülmesinde kullanılan diğer bir ölçek ise aynı zamanda mevcut çalışmada ölçüt bağımlı geçerliği test etmede kullanılan ölçeklerden biri olan Çocukların Otomatik Düşünceleri Ölçeğidir. Schniering ve Rapee (2002) tarafından geliştirilen ve Ergin ve Kapçı (2013) tarafından Türkçeye uyarlanan bu ölçek çocuk ve ergenlerde olumsuz bilişleri değerlendirmede kullanılan toplam 40 madde ve 4 alt faktörden oluşan bir ölçektir.

Mevcut Çalışma

Mevcut çalışmanın amacı çocuklarda yineleyici olumsuz düşünceleri ölçmeyi amaçlayan "Israrcı ve Girici Olumsuz Düşünceler Ölçeği"ni Türkçeye ve Türk kültürüne uyarlamak ve psikometrik özelliklerini çocuklar üzerinde araştırmaktır. Bu doğrultuda yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonucunda özgün ölçekte bulunan tek boyutlu yapının Türk çocuklarında da korunması beklenmektedir. Diğer yandan ölçüt bağımlı geçerlik analizi için Israrcı ve Girici Olumsuz Düşünceler Ölçeği'nin Çocukların Otomatik Düşünceleri Ölçeğiyle olan ilişkisi araştırılmıştır. İki ölçek arasında olumlu yönde anlamlı ilişki olması beklenmektedir. Madde analizi ve iç tutarlık analizleri yapılmıştır, Cronbach's alfa katsayısı hesaplanmıştır. Bu ölçümlerin sonucunda ölçeğin güvenilirliğinin yeterli ve istendik düzeyde olması beklenmektedir.

YÖNTEM

Çalışma Grubu

Araştırmaya ortaokulda öğrenim gören 10 – 14 yaş aralığında ($\bar{x} = 11.91$; $S = 1.02$) toplam 389 öğrenci katılmıştır. Bunlardan 21'i 10 yaşında, 128'si 11 yaşında, 146'i 12 yaşında, 66 tanesi 13 yaşında ve 23 tanesi 14 yaşındadır. Araştırmaya katılanların %43.4'ü kız ($n = 169$) ve %56.2'si erkeklerden ($n = 219$) oluşmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Israrcı ve Girici Olumsuz Düşünceler Ölçeği (IGODÖ). Magson ve çalışma arkadaşları (2019) tarafından geliştirilen Israrcı ve Girici Olumsuz Düşünceler Ölçeğinin orijinal adı Persistent and Intrusive Negative Thoughts Scale (PINTS) şeklinde olup orijinal dili İngilizcedir. Ölçek 5 aralıklı (1 = Asla, 5 = Neredeyse her zaman) Likert tipi ölçek şeklinde değerlendirilen 5 maddeden oluşmakta ve yineleyici olumsuz düşünceleri ölçmeyi amaçlamaktadır. Yineleyici olumsuz düşünce Ehring ve çalışma arkadaşları tarafından öne sürülen üç temel özelliğine uygun olarak ölçülmektedir: yineleyici olması, Girici olması ve kolay kolay bırakılamaması. Ölçek herhangi bir bozukluğa özgü değildir ve tanılar üstü yaklaşıma göre oluşturulmuştur. Bir madde ruminasyon üzerine odaklanırken (örn., "Geceleri bir şeyler düşünürken gözüme uyku girmez.") bir diğeri olumsuz düşüncelerin Girici özelliğine (örn., "Bir sorunum olduğunda onu aklımdan çıkaramam.") odaklanmaktadır. Diğer bir madde ise yineleyici olmasına odaklanmaktadır.

Magson ve çalışma arkadaşları, geliştirdikleri ölçeğin psikometrik özelliklerini 6. sınıfa devam eden 527 çocuk üzerinde araştırmıştır (%50.3'ü erkek). Ölçeğin iç tutarlık katsayısı .86 olarak bulunmuştur. Maddeler arası korelasyon değerleri .47 ve .65 arasında değişmektedir. Test-tekrar test katsayısı ise anlamlı çıkmıştır ($r = .71$; $p < .001$). Doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarına göre tek boyutlu yapı desteklenmiştir. Faktör yükleri beş ayrı madde için anlamlı düzeyde olup .64 ve .82 arasında değişmektedir. Ayrıca ölçeğin depresyon, anksiyete, yeme bozuklukları değişkenleriyle ilişkisi hesaplanmıştır. Depresyonla orta düzeyde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r = .36$; $p < .001$). Ölçeğin yaygın kaygı bozukluğu ($r = .55$; $p < .001$), sosyal kaygı ($r = .47$; $p < .001$) ve ayrılık kaygısı ($r = .41$; $p < .001$) bozuklukları ile arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Diğer taraftan yeme bozukluğu ile arasında anlamlı ilişki bulunmuştur ($r = .27$; $p < .001$). Ayrıca ölçeğin aitik düzeyi ($r = -.32$) ve hayat memnuniyeti ($r =$

-.34) değişkenleriyle olumsuz ilişkisi olduğu görülmüştür. Diğer yandan ölçeğin kız ve erkek gruplarda sonuçlarının değişip değişmediğini tespit etmek amacıyla yapılan ardışık çoklu grup doğrulayıcı faktör analizine göre kız ve erkek gruplarda anlamlı bir değişimin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Çocukların Otomatik Düşünceleri Ölçeği (ÇODÖ). Özgün formu Schniering ve Rapee (2002) tarafından geliştirilen Çocukların Otomatik Düşünceleri Ölçeği Ergin ve Kapçı (2013) tarafından Türkçeye adapte edilmiştir. Ölçek 5 aralıklı (0 = Hiç bir zaman, 4 = Her zaman) Likert tipi ölçek şeklinde değerlendirilen 40 maddeden oluşmakta ve çocuklardaki olumsuz bilişleri değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Ölçek her biri 10 maddeyle ölçülen 4 boyuttan oluşmaktadır. Bu faktörler sosyal tehdit (örn: “Diğer çocukların hakkımda ne düşüneceği beni korkutuyor.”), kişisel başarısızlık (örn: “Hiçbir zaman problemlerimin üstesinden gelemeyeceğim.”), düşmanlık (örn: “Eğer biri bana zarar verirse benim de O’na zarar verme hakkım vardır.”), fiziksel tehdit (örn: “Değer verdiğim birinin başına bir şey gelecek.”) şeklindedir. Ölçekten alınabilecek puan 0-160 arasında değişmekte olup puanın yüksek olması olumsuz otomatik düşüncelerin çok olduğunu göstermektedir.

Ölçeğin iç tutarlık çalışması kapsamında Cronbach alfa katsayısı tüm ölçek için .94 olarak hesaplanmıştır. Sosyal tehdit, fiziksel tehdit, kişisel başarısızlık ve düşmanlık alt-ölçekleri için bu değerler sırasıyla .85, .86, .84 ve .80 olarak belirlenmiştir. Test-tekrar test güvenilirlik katsayısı ölçeğin genelinde .91 ($p < .001$) olarak saplanmış olup alt ölçeklerde bu değer .88 ve .91 arasında değişmiştir. Sosyal tehdit alt boyutu için .88 ($p < .001$), fiziksel tehdit alt boyutu için .91 ($p < .001$), kişisel başarısızlık alt boyutu için .89 ($p < .001$) ve düşmanlık alt boyutunda .91 ($p < .001$) olarak hesaplanmıştır. Ayrıca yapılan doğrulayıcı ve açıklayıcı faktör analizi sonuçlarına göre orijinal ölçekle uyumlu olarak 4 boyutlu yapının desteklendiği sonucuna ulaşılmıştır.

İşlem

Ölçeği geliştiren Magson ve çalışma arkadaşlarıyla iletişime geçilmiş ve ölçeğin Türkçeye adaptasyonu için gereken izinler alınmıştır. Sonrasında hem İngilizce hem de Türkçede yetkin olan beş uzman tarafından ölçeğin İngilizceden Türkçeye ilk çevirisi yapılmıştır. Ardından üç kişilik panel grubu oluşturularak beş çevirinin üzerinden geçilmiş ve her birinin en iyi yanlarını derleyerek en iyi çeviriye ulaşılmıştır. Oluşturulan Türkçe formda dilin yanlış kullanımlarından arındırılması için dil uzmanına başvurularak dil yeterliği konusunda görüşleri alınmıştır. Ardından Türkçe form İngilizce dilinde yetkin ayrıca çalışmanın önceki aşamalarından tamamen bağımsız olan iki tane araştırmacıya birbirinden habersiz olarak gönderilmiştir. İki araştırmacı da ayrı ayrı ve birbirinden bağımsız şekilde Türkçe ölçeği İngilizceye geri çevirmiştir. Ardından her iki geri çevrilmiş form da ölçeği geliştiren ekibe gönderilerek onayları alınmıştır. Ayrıca Türkçe ve İngilizce formlar anadili İngilizce olan ve Türkçede çok yetkin olan bir uzmana gönderilerek geri bildirim alınmıştır. Verilen geri bildirimlere göre Türkçe form revize edilmiş ve iyileştirilmiştir. Ardından pilot çalışma kapsamında Türkçe formu 30 ortaokul öğrencisine uygulanarak dilin çocuklar için anlaşılır olup olmadığı konusunda görüşleri alınmıştır. Uygulanan grubun olumlu dönütler vermesi üzerine Türkçe ölçek maddeleriyle Google form oluşturulmuş ve 324 ortaokul öğrencisine çevrim içi şekilde uygulanmıştır. Diğer yandan ölçüt bağımlı geçerlik çalışması kapsamında 65 ortaokul öğrencisine Çocukların Otomatik Düşünceleri Ölçeği yine çevrim içi olarak uygulanmıştır. Son yıllarda Covid-19 pandemisinin de etkisiyle dijitalleşmesinin de artmasıyla çevrim içi veri toplama platformlarının kullanımı artış göstermektedir. Benzer şekilde Amazon’s Mechanical Turk, Google AdWords, Facebook, SurveyMonkey benzeri platformlar yoluyla ulaşılan verilerin psikoloji araştırmalarında kullanılmasının geçerliği üzerine yapılan çalışmalar da artış göstermektedir. Bu tür veri toplama platformları araştırmacılara zaman ve maliyet anlamında daha ekonomik bir alternatif sağlamaktadır (Engle, K. v.d., 2019). Amazon MTurk veri toplama platformunun evreni temsil oranı daha yüksek olan katılımcılara ulaşma ihtimali verdiği görülmektedir (Behrend, Sharek, Meade, & Wiebe, 2011; akt. Engle, K. v.d., 2019).

BULGULAR

Bu çalışmada uyarlanan Israrcı ve Girici Olumsuz Düşünceler Ölçeği’nin yapı geçerliğini test etmek amacıyla doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır. İç tutarlığını belirlemek amacıyla Cronbach’s

alfa katsayısı hesaplanmıştır. Madde analizi yapılmıştır. Maddelerin üst ve alt %27'lik grupları ayırt edip etmediğini anlamak için t-testi yapılmıştır.

Israrcı ve Girici Olumsuz düşünceler Ölçeği verileri kayıp veri bulunmamaktadır. Histogram ve Q-Q Plots sonuçlarına göre verinin normal dağıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Çarpıklık (-.671 ve -.112) ve basıklık (-.542 ve -.020) katsayıları -2 ve +2 aralığının dışına çıkmamıştır (Gravetter & Wallnau, 2014). Tüm bu nedenlerden dolayı tüm istatistikler parametrik testler kullanılarak yapılmıştır.

Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Israrcı ve Girici Olumsuz Düşünceler Ölçeği'nin yapı geçerliğini analiz etmek amacıyla Amos 24 programı ile doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Modifikasyon indekslerinin incelenmesinin ardından 2. ve 3. maddelerin hata varyansları arasında modifikasyon yapılmıştır. Bu işlemin ardından uyum indeksi değerlerinin tamamının yeterli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İyilik uyum değerleri aralığında bulunmuştur [$\chi^2(4, n = 324) = 2.64, p = .61, GFI = .99, CFI = 1.00, RMSEA = .00$]. Tablo 1'de görüldüğü gibi tüm faktör yükleri anlamlıdır ($p < .001$) ve .65 ile .78 arasında değişmektedir. Uyum indekslerine göre orijinal ölçeğin tek boyutlu yapısının Türkiye'deki çocuk örneklemine kabul edilebilir uyum gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 1. Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları: Uyarlanan Israrcı ve Girici Olumsuz Düşünceler Ölçeği'nin Tüm Maddeleri İçin Standardize Faktör Yükleri ve Standart Hataları

Madde	Faktör Yüğü	SE	p
1) Geceleri bir şeyler düşünürken gözüme uyku girmez.	.65		<.001
2) Bir sorunum olduğunda onu aklımdan çıkaramam.	.78	.10	<.001
3) Bir şey beni rahatsız ettiğinde onu tekrar tekrar düşünürüm.	.73	.11	<.001
4) Bir şeyler hakkında düşünmeye takılı kalırım.	.73	.09	<.001
5) Zor bir şey yaklaşırken hep onu düşünüp dururum.	.72	.10	<.001

Ölçüt Bağımlı Geçerlik Analizi

Israrcı ve Girici Olumsuz Düşünceler Ölçeğinin ölçüt bağımlı geçerliğini sınamak amacıyla Çocukların Otomatik Düşünceleri Ölçeği (ÇODÖ) ile arasındaki korelasyona bakılmıştır. Israrcı ve Girici Olumsuz Düşünceler Ölçeği toplam puanı ile Çocukların Otomatik Düşünceleri Ölçeği toplam puanı arasında orta düzeyde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r = .431, p < .01$). Diğer taraftan Israrcı ve Girici Olumsuz Düşünceler Ölçeği, ÇODÖ'nün alt boyutlarından kişisel başarısızlık ($r = .427; p < .01$), sosyal tehdit ($r = .402, p < .01$), fiziksel tehdit ($r = .337, p < .01$) ve düşmanlık ($r = .291, p < .05$) alt boyutları ile orta düzeyde anlamlı ilişkili bulunmuştur. Bulgular Tablo 2.de sunulmuştur.

Tablo 2. Israrcı ve Girici Olumsuz Düşünceler Ölçeği ile ÇODÖ Toplam Puanı Arasındaki İlişkilere

Ölçekler	1	2	3	4	5	6
<i>Dair Korelasyon Katsayıları</i>						
1. IGODÖ						
2. ÇODÖ	.43	1				
3. Kişisel Başarısızlık	.42	.83	1			
4. Sosyal Tehdit	.40	.85	.70	1		
5. Fiziksel Tehdit	.33	.90	.69	.71	1	
6. Düşmanlık	.29	.76	.43	.49	.61	1

Not 1. IGODÖ: Israrcı ve Girici Olumsuz Düşünceler Ölçeği

Not 2. ÇODÖ: Çocukların Otomatik Düşünceleri Ölçeği

Madde Analizi ve Güvenirlik Analizleri

Ölçeğin her bir maddesinin ayrıricılığını ve toplam puanı yordama gücünü belirlemek amacıyla madde analizi yapılmıştır. Israrcı ve Girici Olumsuz Düşünceler Ölçeği'nin Cronbach's alfa iç tutarlık katsayısı .90 olarak bulunmuştur. Her bir maddenin ölçek toplam puanıyla arasındaki korelasyon değerleri .75 ve .83 arasında değişmektedir. Maddeler arası korelasyon değerleri ise .46 ve .63 arasında değişmektedir. Bu sonuçlara göre uyarlanan Türkçe versiyonun güvenilir bir ölçme aracı olduğu sonucuna varılmıştır.

Katılımcıların Israrcı ve Girici Olumsuz Düşünceler Ölçeği puanlarında en yüksek %27'lik kısım ile en düşük %27'lik kısmın ortalamalarında farklılık olup olmadığını anlamak amacıyla üst ve alt %27'lik gruplar arasında bağımsız örneklem t-testi uygulanmıştır. Analiz sonucuna göre üst ($\bar{x}=23.03$, $SS=1.38$) ve alt ($\bar{x}=12.29$, $SS=2.76$) grupların toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur ($t(172)= 32.36$, $p<.05$). Aynı şekilde ölçeğin tüm maddelerine verilen yanıtlarda da üst ve alt grupların ortalamaları arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur.

Tablo 3. Her Madde ve Toplam Puan İçin Alt-Üst Gruplardaki Standart Sapma ve Ortalama Değerleri ile t Değerleri

Mad. No	%27'lik üst grup (n = 87)		%27'lik alt grup (n = 87)		t
	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	
1.	4.37	.76	2.32	.94	15.76*
2.	4.59	.67	2.48	.92	17.23*
3.	4.79	.43	2.41	.97	20.85*
4.	4.58	.63	2.49	.81	18.77*
5.	4.67	.58	2.58	.90	18.08*
Toplam Puan	23.03	1.38	12.29	2.76	32.67*

Not. * $p < .01$

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışmanın amacı Magson ve çalışma arkadaşları (2019) tarafından yineleyici olumsuz düşünceleri ölçmek amacıyla geliştirilen Israrcı ve Girici Olumsuz Düşünceler Ölçeği'nin Türkçe Uyarlamasının psikometrik özelliklerini incelemektir. Türkçeye ilk çeviri aşamasında beş çalışmacı tarafından bağımsız çeviriler yapılmış, ardından araştırmacının da içinde yer aldığı üç kişilik bir panel grubu oluşturulmuş ve beş ayrı çeviriden yola çıkarak en iyi çeviriye ulaşılmıştır. Ardından İngilizceye geri çevrilmiştir, sonrasında ana dili İngilizce olan bir uzmanın ve ölçeği geliştirenlerin bu geri çevrilmiş formu kontrolünün ardından gerekli düzeltmeler yapılmış, böylece son hali verilmiştir.

Uyarlaması yapılan ölçek 5 maddeden oluşan tek boyutlu yapıdadır. Ayrıca son zamanlarda alan yazında yineleyici olumsuz düşünmenin tanılar üstü bir yapıda ölçülmesini destekleyen çalışmalarla uyumlu olarak IGODÖ'nün bu yapıyı tanılar üstü ve tanıdan bağımsız ölçmesinden dolayı önemlidir (Klemanski, D. H., Curtiss, J., McLaughlin, K. A. v.d., 2017; Ehring & Watkins, 2008). Diğer taraftan ölçeğin beş maddeli ve kısa olması uygulanmasını kolaylaştırmaktadır.

Geçerlik çalışmaları kapsamında yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonucu Israrcı ve Girici Olumsuz Düşünceler Ölçeği'nin Türkçe uyarlamasının tek boyutlu yapısı desteklenmiştir. Ölçüt bağıntılı geçerlik analizine göre de IGODÖ'nün ÇODÖ toplam puanı ve tüm alt boyutları ile anlamlı ve olumlu ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Güvenirlik çalışmaları kapsamında yapılan madde analizi sonucuna göre ölçeğin Türkçe uyarlamasının güvenirliliği desteklenmiştir. Bu analizlerin sonucunda Türkçeleştirilmiş IGODÖ'nün geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışmanın sınırlı tarafı ise orijinal ölçek yetişkin ve çocuk örneklem üzerinde geliştirilmiş olmasına rağmen mevcut çalışmada ölçeğin geçerlik ve güvenirlik çalışmalarının yalnızca çocuk örneklem üzerinde incelenmesidir. Bu nedenle ileride yapılacak çalışmalarda ölçeğin Türkçe versiyonunun geçerlik ve güvenirlik çalışmasının yetişkin örneklem üzerinde de incelenmesi bu eksikliği kapatacaktır.

KAYNAKÇA

Behrend, T. S., Sharek, D. J., Meade, A. W., & Wiebe, E. N. (2011). The viability of crowdsourcing for survey research. *Behavior Research Methods*, 43(3), 800-813.

Coles, M. E., Schubert, J. R., & Sharkey, K. M. (2012). Delayed bedtimes and obsessive-compulsive symptoms. *Behavioral Sleep Medicine*, 10(4), 258-265.

Cox, R. C., Cole, D. A., Kramer, E. L., & Olatunji, B. O. (2018). Prospective associations between sleep disturbance and repetitive negative thinking: The mediating roles of focusing and shifting attentional control. *Behavior Therapy*, 49, 21-31. <http://dx.doi.org/10.1016/j.beth.2017.08.007>

Ehring, T., & Watkins, E. R. (2008). Repetitive negative thinking as a transdiagnostic process. *International Journal of Cognitive Therapy*, 1(3), 192-205.

Ehring, T., Zetsche, U., Weidacker, K., Wahl, K., Schonfeld, S., & Ehlers, A. (2011). The Perseverative Thinking Questionnaire (PTQ): Validation of a content-independent measure of repetitive negative thinking. *Journal of Behavior Therapy and Experimental Psychiatry*, 42(2), 225-232.

Eldeleklioğlu, J. (2015). Predictive effects of subjective happiness, forgiveness, and rumination on life satisfaction. *Social Behavior and Personality*, 43, 1563-1574. <http://dx.doi.org/10.2224/sb>

Engle, K., Talbot, M., & Samuelson, K. W. (2020). Is Amazon's Mechanical Turk (MTurk) a comparable recruitment source for trauma studies?. *Psychological Trauma: Theory, Research, Practice, and Policy*, 12(4), 381.

Ergin, D. A., & Kapçı, E. G. (2013). Çocuk ve ergenlerde olumsuz bilişlerin değerlendirilmesi: Çocukların Otomatik Düşünceleri Ölçeği'nin uyarlanması. *Bilişsel Davranışçı Psikoterapi ve Araştırmalar Dergisi*, 2, 72-77.

Gravetter, F. J., & Wallnau, L. B. (2014). *Essentials of statistics for the behavioral sciences* (8th ed.). Cengage Learning.

Greene, T. C. (2021). *The nature and dimensionality of repetitive thought* (Order No. 28777065). ProQuest Dissertations & Theses Global.

Hallion, L. S., Wright, A. G. C., Joormann, J., Kusmierski, S. N., Coutanche, M. N., & Caulfield, M. K. (2022). A five-factor model of perseverative thought. *Journal of Psychopathology and Clinical Science*, 131(3), 235-252. <https://doi.org/10.1037/abn0000737>

Hughes, C. D. (2020). *Acceptability and efficacy of a single-session repetitive negative thinking intervention: A pilot study* [Doctoral dissertation, Rutgers The State University of New Jersey, School of Graduate Studies].

Karakaya, I., Coşkun, A., Ağaoğlu, B., Öç, Ö. Y., Memik, N. Ç., Şişmanlar, Ş. G., & Arslan, H. (2007). Çocukluktaki Olumsuz Düşünceleri Değerlendirme Ölçeği geçerlik-güvenilirlik çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 18(2), 155-162.

Klemanski, D. H., Curtiss, J., McLaughlin, K. A., & Nolen-Hoeksema, S. (2017). Emotion regulation and the transdiagnostic role of repetitive negative thinking in adolescents with social anxiety and depression. *Cognitive Therapy and Research*, 41(2), 206-219.

Leitenberg, H., Yost, L. W., & Carroll-Wilson, M. (1986). Negative cognitive errors in children: Questionnaire development, normative data, and comparisons between children with and without self-reported symptoms of depression, low self-esteem, and evaluation anxiety. *Journal of Consulting and Clinical Psychology, 54*(4), 528.

Lewis, E. (2020). *Examining the consequences of repetitive negative thought* [Doctoral dissertation, Yale University].

Magson, N. R., Rapee, R. M., Fardouly, J., Forbes, M. K., Richardson, C. E., Johnco, C. J., & Oar, E. L. (2019). Measuring repetitive negative thinking: Development and validation of the Persistent and Intrusive Negative Thoughts Scale (PINTS). *Psychological Assessment, 31*(11), 1329.

Nolen-Hoeksema, S., Wisco, B. E., & Lyubomirsky, S. (2008). Rethinking rumination. *Perspectives on Psychological Science, 3*(5), 400-424.

O'Haver, L. G. (2015). *The psychometric properties of the Perseverative Thinking Questionnaire*. [Doctoral dissertation, Southern Illinois University at Carbondale].

Ruiz, F. J., Flórez, C. L., García-Martín, M. B., Monroy-Cifuentes, A., Barreto-Montero, K., García-Beltrán, D. M., Riano-Hernandez, D., Sierra, M. A., Suarez-Falcon, J. C., Cardona-Betancourt, V., & Gil-Luciano, B. (2018). A multiple-baseline evaluation of a brief acceptance and commitment therapy protocol focused on repetitive negative thinking for moderate emotional disorders. *Journal of Contextual Behavioral Science, 9*, 1-14.

Schniering, C. A., & Rapee, R. M. (2002). Development and validation of a measure of children's automatic thoughts: The Children's Automatic Thoughts Scale. *Behaviour Research and Therapy, 40*(9), 1091-1109.

Stevens, K. T. (2014). *The process of repetitive negative thinking: An examination of worry, rumination, and attention bias* (Order No. 1584858). ProQuest Dissertations & Theses Global.

Topper, M., Emmelkamp, P. M., Watkins, E., & Ehring, T. (2017). Prevention of anxiety disorders and depression by targeting excessive worry and rumination in adolescents and young adults: A randomized controlled trial. *Behaviour Research and Therapy, 90*, 123-136.

Topper, M., Molenaar, D., Emmelkamp, P. M. G., & Ehring T. (2014). Are rumination and worry two sides of the same coin? A structural equation modeling approach. *Journal of Experimental Psychology, 5*(3), 363-381.

Turner, L., & McLaren, S. (2011). Social support and sense of belonging as protective factors in the rumination-depressive symptoms relation among Australian women. *Women & Health, 51*, 151-167. <http://dx.doi.org/10.1080/03630242.2011.558004>.

Watkins, E. R. (2008). Constructive and unconstructive repetitive thought. *Psychological Bulletin, 134*(2), 163.

FİTEN (ESKATOLOJİ) RİVAYETLERİ VE ORYANTALİZM
NARRATIONS OF AL-FITAN (ESCHATOLOGY) AND ORIENTALISM

Arş. Gör. Ayşegül TOPRAK

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi

Orc-id: 0000-0002-5569-7779

ÖZET

Gelecekte vuku bulacağı iddia edilen olayların genellikle karamsar bir tablo çizilerek anlatıldığı haberler İslami literatürde fiten rivayetleri olarak tanınır. Gerçekleşeceği kesin bir şekilde ispat edilemese de bu tür kehanetlerin İslami rivayetlerde yer alması onları İslam inanç sisteminin bir parçası haline getirmiştir. Bu nedenle söz konusu rivayetler hem İslam âlimlerinin hem de Doğu inanç sistemine ilişkin araştırmalar yapan oryantalist çevrelerin odak noktalarından biri olmuştur. Bu odak daha ziyade fiten rivayetlerinin güvenilirliğine yöneliktir. Müslüman âlimler fiten rivayetlerin güvenilirliklerine dair araştırmalarını klasik döneme ait usul anlayışı üzerinden yaparken oryantalistler bu yolda hem kendilerine özgü hem de evrensel tarihlendirme yöntemlerinden istifade ederler. Bunun yanı sıra klasik hadis usulü yaklaşımlarından da beslenirler. Oryantalistler sözü geçen tarihlendirme metotları aracılığıyla fiten rivayetlerinin hangi dönemlerde ve hangi şartlar altında oluşturulduğuna, ortaya çıkış sebepleri ve haberleri aktaran ravilerin güvenilirliklerine yönelik bilgilere ulaşmayı hedeflerler. Böylece fiten rivayetlerinin mahiyetine dair geniş kapsamda bir değerlendirme imkânı sağlayacak veriler sunmuş olurlar. Bu bildiride oryantalistlerin fiten rivayetlerine dair yaklaşımlarını elde ettiğim veriler çerçevesinde ortaya koymaya çalışacağım. Bu kapsamda İslami literatürde fiten konusuna ilişkin en kapsamlı eser olan Nu'aym b. Hammâd'ın *Kitâbu'l-Fiten*'indeki rivayetleri esas alacağım. Zira oryantalist çalışmaların birçoğu fitene dair görüşlerini bu eser üzerinden temellendirmeye çalışmıştır. Oryantalistlerin hem klasik usul anlayışından hem de tarihlendirme yöntemlerinden istifade ederek benimsedikleri kanaatler temelde üç sonuç ortaya çıkarmıştır: Birincisi fiten rivayetlerinde geçen kehanetlerin çoğunluğunun gerçekleşse dahi bazı tarihi olayların tahmini sonuçlarını yansıttıkları için dikkate değer değillerdir. İkincisi bu rivayetler politik gayeler uğruna piyasaya sürülmüştür (uydurulmuştur). Üçüncüsü bazı tarihlendirme metotları fiten rivayetlerine uygulandığında başarısız olmuştur.

Anahtar kelimeler: Hadis, Fiten (Eskatoloji), Oryantalizm.

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

ABSTRACT

The narrations, in which the events that are claimed to occur in the future are told in a generally pessimistic picture, are known as narrations of al-fitan in the Islamic literature. Although it cannot be proven that they will come true, the fact that such prophecies take place in Islamic narrations has made them a part of the Islamic belief system. For this reason, the narrations in question have become one of the focal points of both Islamic scholars and orientalist circles who conduct research on the Eastern belief system. This focus is rather on the reliability of the fitan narrations. While Muslim scholars conduct their research on the reliability of fitan narrations through the understanding of the classical period, orientalists benefit from both their own and universal dating methods in this way. In addition to this, they also feed on the classical hadith method approaches. By means of the aforementioned dating methods, orientalists aim to reach information about the periods and under which conditions the narrations of al-fitan were created, the reasons for their emergence, and the reliability of the narrators who conveyed the news. Thus, they provide data that will enable a comprehensive assessment of the nature of the hadiths of fitan. In this paper, I will try to reveal the orientalists' approaches to the narrations of al-fitan within the framework of the data I have obtained. In this context, I will take the narrations in Nu'aym b. Hammad's *Kitab al-Fitan* as basis. Because most of the orientalist studies tried to base their views on al-fitan on this work. The opinions adopted by the orientalists by benefiting from both the classical method understanding and the dating methods have basically revealed three results: First, even if the majority of the prophecies in the fitan narrations come true, they are not remarkable because they reflect the estimated results of some historical events. Second, these narrations have been marketed (made up) for political purposes. Third, some dating methods have failed when applied to narrations al-fitan.

Keywords: al-Hadith, al-Fitan (Eschatology), Orientalism.

METaverse'E DOĞRU İÇ MEKÂN YAKLAŞIMLARI INTERIOR APPROACHES TO THE METAVERSE

Dr. Öğr. Üyesi Gülşah KARYAĞDI

Beykent Üniversitesi, Mühendislik Mimarlık Fakültesi İç Mimarlık (TR) Bölümü

ORCID ID: 0000-0002-5377-1074

ÖZET

Covid-19 pandemisinin eğitim, kültür, sağlık, ekonomi alanlarında olduğu kadar sosyal hayatta da etkisinin devam etmesi beraberinde olumlu ve olumsuz gelişmeleri getirmiştir. Ölümcül virüsün hızlı yayılımını kontrol altına alabilmek için temizlik, fiziki mesafe ve maske kullanımı gibi önlemler alınmış ve karantina uygulamaları başlamıştır. Uzayan karantina süreçleri iş ve eğitim hayatının dijital platformlara taşınmasını hızlandırmış ancak insanların sosyalleşebilme olanaklarını ise kısıtlamıştır. Pandemi sürecindeki sınırlama ve önlemler; sosyal ilişkileri ve toplumsal etkileşimleri olumsuz etkilemiştir. Bireylerde yalnızlaşma duygusunun artması, kaygı, depresyon, stres seviyelerinin yükselmesi ve bireylerin yaşam kalitesinin düşmesi kolektif toplumu etkileyen sorunlara yol açmıştır. Bu sorunları en aza indirgeyebilmek için bireylere başkaları ile de sosyalleşebilecekleri dijital platformların sağlanması, farklı kullanıcı deneyimlerinin sunulması yeni dijital platformların gündemde daha fazla yer almasını ve yaygınlaşmasını sağlamıştır. Sanal dünyaya ilgisi artan insan için kültürel etkinliklerine katılabileceği, kendi ekonomi, sanat, yaşam alanlarını oluşturabildiği farklı alternatiflerin ön plana çıktığı dijital dünyalar gelişmeye devam etmektedir. Sanal ortamların çeşitli platform ve uygulamalarının bir araya gelebildiği, kullanıcıların buldukları yerden bağlanabildiği ve birçok şirketin, markanın kendi dijital dünyasını oluşturabildiği, etkileşimin ön planda olduğu evren ötesi olarak da tanımlanan Metaverse ise giderek merak uyandırmaktadır. Dijital ekonomisini beraberinde getiren sanal evrende alım satım yapmak mümkün olmakta, tasarım ve sanat içeren birçok şey maddi değere dönüşebilmektedir. Fiziksel hayatın her alanında dijital dönüşümü kolaylaştırma katkısıyla gündeme gelen sanal dünyalarda avatların giderek daha gerçekçi insanlara dönüşmeye başlaması bu sanal dünyalara adaptasyonu hızlandırmaktadır. Meta evrende boşluğun tanımlanmasının diğer bir boyutu olan mimari yapılaşma ve iç mekân duvar, tavan ve zemin gibi tanımlanmış yüzeyler, kullanıcıların mekânsal algısını pozitif yönde etkilemektedir. Bu bağlamda dijital yapı ve yüzey tasarımlarının gerçek dünya ve hayal ötesi tasarımlar ile ilişkilendirilmesi beraberinde gerçekçilik üzerinden kurgu yaşam alanlarının oluşturulmasında iç mekân tasarımını ve iç mimarlık disiplini gündeme getirmektedir. İşleve göre iç mekânların kullanıcı isteğine yönelik üç boyutlu modelleme programları ile tasarlanması foto gerçekçi kareler sunmaktadır. Bu işlev doğrultusunda görevlendirilen programların çıktıları hazır-özel mekân veya obje, mobilya gibi tasarımlarla NFT'ye dönüştürülmekte ve meta evrende kendi maddi değerini oluşturmaktadır. Çalışma kapsamında meta evrende iç mekânların iç mimari tasarım disiplini bağlamında ele alınması gerekliliğine dikkat çekilmektedir. Bu tasarımların maddi değere dönüşmesi, iç mimarlık mesleki uygulama alanlarına yeni bir katkı sağlayacaktır. Çalışma içeriğinde nitel analiz ve bilgi toplama yöntemiyle sanal dünyada iç mekân yaklaşımları örnekler incelenip analiz edilecektir. Çalışma sonunda mesleki eğitim ve uygulamalarla gelişen tasarım yaklaşımının gerçek dünyadaki fiziki iç mekân sınırlarını bu yenilikçi sanal dünyada ortadan kaldıracığı ve sınır ötesi iç mekânların kullanıcı deneyime sunacağı ön görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Metaverse, İç Mekân, Tasarım, Dijital, İç Mimarlık.

ABSTRACT

The continuation of the impact of the Covid-19 pandemic in education, culture, health, and economy as well as in social life has brought positive and negative developments. To control the rapid spread of the deadly virus, precautions such as cleaning, physical distance, and mask use have been taken and quarantine practices have started. The prolonged quarantine processes accelerated the transfer of business and education life to digital platforms but limited the opportunities for people to socialize. Limitations and measures in the pandemic process; negatively affected social relations and social interactions. The increase in the sense of loneliness in individuals, the increase in anxiety, depression, stress levels, and the decrease in the quality of life of the individuals have led to problems affecting the collective society. To minimize these problems, providing individuals with digital platforms where they can socialize with others and offering different user experiences have enabled new digital platforms to be more on the agenda and become widespread. Digital worlds, where different alternatives come to the fore, where people can participate in cultural activities, and create their economy, art, and living spaces, continue to develop for people who are more interested in the virtual world. Metaverse is defined as beyond the universe where various platforms and applications of virtual environments can come together, where users can connect from where they are, where many companies and brands can create their digital world, and where interaction is at the forefront, arouses interest. It is possible to trade in the virtual universe that brings with it the digital economy, and many things including design and art can turn into material value. In virtual worlds, which have come to the fore with the contribution of facilitating digital transformation in all areas of physical life, the fact that avatars are becoming more and more realistic people accelerates the adaptation to these virtual worlds. Architectural structuring and defined surfaces such as interior walls, ceilings, and floors, which are another dimension of the definition of space in the meta-universe, positively affect the spatial perception of the users. In this context, the association of digital building and surface designs with the real world and imaginary designs brings the interior design and interior architecture discipline to the agenda in the creation of fictional living spaces over realism. Designing interior spaces according to the function with three-dimensional modeling programs for the user's request offers photo-realistic frames. The outputs of the programs commissioned in line with this function are converted into NFT with designs such as ready-made private spaces or objects, and furniture, and create their material value in the meta-universe. Within the scope of the study, attention is drawn to the necessity of considering interior spaces in the meta-universe in the context of the interior design discipline. The transformation of these designs into material value will make a new contribution to the professional practice of interior architecture. In the content of the study, examples of indoor approaches in the virtual world will be examined and analyzed with qualitative analysis and information collection methods. At the end of the study, it is predicted that the design approach that develops with vocational training and applications will eliminate the physical interior boundaries of the real world in this innovative virtual world and will offer cross-border interiors to the user experience.

Keywords: Metaverse, Interior, Design, Digital, Interior Architecture.

EVDEN ÇALIŞMA DA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİNİN KORUNMASI
PROTECTING OCCUPATIONAL HEALTH AND SAFETY IN WORKING FROM HOME

Öğr. Gör. Başak BALKIR GÜLEN

Kocaeli Üniversitesi, Ali Rıza Veziroğlu MYO, Kocaeli/Türkiye.

ORCID NO:0000-0003-0527-2980

ÖZET

Teknolojik gelişmeler ve dünyadaki küreselleşmeyle birlikte işletmelerin, rekabet edebilme ve varlıklarını sürdürebilme ihtiyacı, yeni çalışma türleri ve yeni yöntemler arayışlarına neden olmuştur. Bu süreç çalışma ilişkilerini değiştirmiş ve çalışma yaşamında yeni esnek çalışma biçimleri ortaya çıkmıştır. Atipikleşen ve esneklenen çalışma türlerinden biri de evde çalışma şeklinde yapılan çalışma biçimidir.

İşverenlerin, kendileri için çalışan işçilerinin iş sağlığını ve güvenliğini korumalı ve güvenli bir ortamda çalışmalarının sağlama sorumluluğu bulunmaktadır. Bu sorumluluk, tüm esnek çalışma biçimlerinde de aynı şekilde devam etmektedir. İşveren, esnek bir çalışma biçimi olan evde çalışma ilişkisinde de çalışanlarının iş sağlığı ve güvenliğini sağlayacak tedbirleri almak zorundadır. İşveren evde çalışan işçisinin yaptığı işin niteliğini dikkate alarak iş sağlığı ve güvenliği önlemlerini almak, bu konu da çalışanlarını bilgilendirmek, gerekli eğitimi vermek, sağlık gözetimini sağlamak ve sağladığı ekipmanla ilgili gerekli iş güvenliği tedbirlerini almakla yükümlüdür.

Evden çalışılan durumlarda, işçilerin işveren ile sürekli iletişim halinde kalarak, iş ortamında doğma ihtimali olan, iş sağlığı ve güvenliğini tehlikeye düşürebilecek durumlara karşı bilinçli ve tedbirli olduğunun teminat altına alınması gerekir. Gelişen teknoloji sayesinde günümüzde işverenle işçi arasında bu sürekli iletişimin kurulması ve işyeri güvenliğinin sağlanabilmesi oldukça kolaylaşmış olsa da, evden çalışma da işverenin işçisini koruma gözetme borcunu ortadan kaldırmamaktadır.

Öte yandan evden yapılan çalışmalarda işçinin özel hayatı ile iş yaşamının birlikte devam ediyor olması, işverenin iş sağlığı ve güvenliğini sağlama yükümünü eve ve evde çalışılan alanlara taşımaktadır. Evde çalışma biçimlerinde, iş yaşamı ile kişisel yaşamın birlikte yaşanması, işverenin iş sağlığı ve güvenliği önlem ve tedbirlerini almasını zorlaştırmaktadır. Evdeki çalışma, kişisel yaşamla bir arada yaşamaya başlayınca, bu iki alan arasında sınır sorunlarına yol açmaktadır.

Evden yapılan çalışmalarda etkili bir iş sağlığı ve güvenliği korumasının nasıl olabileceği ve nasıl önlemler alınabileceği ve bu konudaki hukuki düzenlemelerin nasıl yapılabileceği konusundaki sorular, cevaplar ve tartışmalar, çok daha uzun zamanlar devam edecek gibi görünmektedir.

Anahtar Kelimeler: Evde Çalışma, Esnek Çalışma, İş Sağlığı ve Güvenliği

ABSTRACT

With technological developments and globalization in the world, the need for businesses to compete and maintain their existence has led to the search for new types of work and new methods. This process has changed working relations and new forms of flexible working have emerged in working life. One of the types of work that has become atypical and flexible is the way of working at home. Employers have a responsibility to protect the occupational health and safety of their workers and to ensure that they work in a safe environment. This responsibility continues in the same way in all forms of flexible working.

The employer is obliged to take measures to ensure the occupational health and safety of its employees in the home working relationship, which is a flexible form of work. The employer is obliged to take

occupational health and safety measures by taking into account the nature of the work performed by the employee working at home, to inform the employees about this issue, to provide the necessary training, to provide health surveillance and to take the necessary occupational safety measures regarding the equipment provided.

In cases of working from home, it is necessary to ensure that the workers are in constant contact with the employer and are conscious and cautious about situations that may arise in the work environment and that may endanger occupational health and safety. Thanks to the developing technology, although it has become quite easy to establish this continuous communication between the employer and the employee and to ensure workplace safety, working from home does not eliminate the employer's obligation to protect the employee.

On the other hand, the fact that the private life of the worker and the work life continue together in the work done from home carries the employer's obligation to provide occupational health and safety to the home and to the areas where they work at home. The coexistence of work life and personal life in home working styles makes it difficult for the employer to take precautions and measures for occupational health and safety. When work at home begins to coexist with personal life, it leads to boundary problems between these two areas. Questions, answers and discussions about how effective occupational health and safety protection can be in working from home, what precautions can be taken and how legal arrangements can be made on this issue seem to continue for a long time.

Keywords: Working at Home, Flexible Working, Occupational Health and Safety

1.GİRİŞ

Teknolojik gelişmeler ve dünyadaki küreselleşmeyle birlikte işletmelerin, rekabet edebilme ve varlıklarını sürdürebilme ihtiyacı, yeni çalışma türleri ve yeni yöntemler arayışlarına neden olmuştur (Trompisch, 2017, 370). Bu süreç çalışma ilişkilerini değiştirmiş ve çalışma yaşamında yeni esnek çalışma biçimleri ortaya çıkmıştır. Atipikleşen ve esnekleşen çalışma türlerinden biri de evde çalışma şeklinde yapılan çalışma biçimidir.

2.ESNEK ÇALIŞMA BİÇİMİ OLARAK EVDE ÇALIŞMA

2.1.Esnek Çalışma Biçimleri

Günümüzde ekonomik ve teknolojik gelişmeler, çalışma süresi ve istihdam kalıplarına ilişkin olağan kavramlarda bir değişikliğe yol açmıştır (Yenisey, 2018). Yeni çalışma modelleri, çalışanların işleriyle uyumlu olmalarını sağlamaya yöneliktir.

Esnek çalışma modelleri, çalışma saatlerini en üst seviyede tutmanın, düşük verimliliği ortadan kaldırmanın ve işyerlerini kesintisiz çalıştırmanın etkili bir yolu olduğundan, çalışanların zamana hâkim olmasına izin verdiği ve çok daha az maliyetle ve iş güvencesi olmadan çalıştırılabildikleri için, işverenler tarafından sıcak bir şekilde karşılanmaktadır (Günther,2016, 14). Esnek çalışma biçimlerinin en bilinenleri kısmı süreli çalışma, belirli süreli çalışma, çağrı üzerine çalışma ve pandemi ile birlikte çok daha güncel hale gelen uzaktan çalışma olarak da tanımlanabilen evde çalışma olarak sayılabilir.

2.2. Uzaktan çalışma modeli olarak Evde Çalışma

Evden çalışma; ILO'nun 1996 tarihli 177 sayılı "Evde Çalışma Sözleşmesinde, "... bağlı olduğu işverene ait işyeri veya sair bir tesis dışında evinde, ücret karşılığı işverenin belirlediği bir malı veya hizmeti üreten kişinin çalışması şeklinde tanımlanmıştır."(Soysal ,2006, 136). Uzaktan çalışma ve evden çalışma Avrupa Birliğinde, 2002 yılında sosyal taraflar arasında imzalanan Avrupa Çerçeve Anlaşması ile düzenlenmiştir. Çerçeve Anlaşma ile uzaktan ve evden çalışanların çalışma koşullarına ilişkin genel bir çerçeve belirlemek ve asgari haklarını güvence altına alınması amaçlanmıştır (Kandemir, 2011, 41).

İçinde bulunduğumuz bilgi çağının sağladığı kolaylıklar, çalışma hayatında köklü değişiklikler yapılmasını gerekli kılmaktadır. Günümüzde merkezi işyeri ve işçinin işyerine bağımlılığı olgusu, yerini

hızlanan teknolojik gelişmelere, işyerinin merkeziyetçi yapıdan uzaklaşmasına ve çalışmaların daha bağımsız olmasına yol açmıştır. ILO'ya göre uzaktan çalışma, bilgisayar ve iletişim teknolojisindeki gelişmeler sonucunda ortaya çıkan, merkez bürodan veya üretimin yapıldığı yerden uzak bir yerde yapılan, işçinin merkez büroda veya üretim biriminde çalışan diğer işçilerle doğrudan kişisel ilişki yerine yeni teknolojileri kullanarak ilişki kurabildiği çalışma şeklidir (İnciroğlu, 2020, 196).

Avrupa Birliği üyesi ülkeler çoğunlukla tele çalışmayla ilgili düzenlemeleri Avrupa Çerçeve Anlaşması'nın ilkelerini dikkate alarak yasal düzenlemeler (genellikle iş kanununda yapılan reformlar şeklinde) yapmış ve Avrupa Çerçeve Anlaşması'nı olduğu gibi kabul etmiştir. Bazı ülkelerde ise, tele çalışma sosyal ortaklar arasındaki toplu sözleşmeler (bunların bazıları hükümet kararıyla tüm çalışanları içerecek şekilde genişletilmiştir) ve kılavuz ilkeleri gibi araçlarla düzenlenmiştir. Uzaktan (Tele) çalışanlar yasalarla, yargı kararları ile veya sözleşmelerle mevzuat kapsamına alınmamışlarsa; yapılan işyeri düzenlemeleri ile kapsama alınmışlardır. Üye ülkelerin çoğu; mevzuatlarında Avrupa Çerçeve Anlaşması'nın 2. maddesinde yer alan tanıma yer vermişlerdir. Avrupa Çerçeve Anlaşması'nda yer alan tanıma göre uzaktan (tele) çalışma, “bir iş sözleşmesine bağlı olarak, işyerinde de gerçekleştirilebilecek olan işlerin bilgi teknolojileri kullanımı yoluyla işyeri dışında düzenli olarak yürütülmesini ifade eden bir çalışma biçimidir” (İnciroğlu, 2020, 211).

2.3. Türk İş hukukunda Evde Çalışma

Uzaktan çalışma (evde çalışma-tele çalışma), 2016 yılında 6715 sayılı Kanunla İş Kanunu'nun 14. maddesinde yapılan bir değişiklikle mevzuatımıza girmiştir. Doktrindeki baskın görüşe göre, uzaktan çalışma “evde çalışma” ve “tele çalışma” kavramlarının her ikisini de kapsayacak şekilde düzenlenmiştir (Çelik ve Diğerleri, 2021, 236). AB mevzuatında belirlenen usul ve esaslara göre, tele çalışma (evde çalışma) şöylece özetlenebilir.

- Tele çalışma gönüllülük esasına dayanır. Tele çalışmanın gönüllülük esasına dayanması Avrupa Çerçeve Anlaşması'nda yer alan “uzaktan (tele) çalışma, ilgili işçi ve işveren için gönüllülük esasına dayanır” hükmü ile açıkça onaylanmıştır (Mollamahmutoğlu ve Diğerleri, 2014, 479).
- Tele çalışmaya ilişkin yapılacak sözleşme/ bildirimde yer alacak asgari hususların yazılı olarak belirlenmesi öngörülmektedir.
- Tele çalışan eğitim, istihdam koşulları, toplu sözleşme hakları ve işçilerin bilgilendirilmesi gibi alanlarda emsal işçi ile aynı haklara sahiptir.
- Tele çalışma ile gönderilecek verilerin güvenliği işverence teminat altına alınmalıdır.
- Tele çalışanın izlenmesine yönelik işveren talepleri önceden haber verilmesi koşuluna bağlı olarak yerine getirilmek zorundadır.
- Ekipmana ilişkin olarak işverenin sorumluluğu gözetilmektedir; ayrıca bu ekipman ile yapılacak işlerde gerekli olan iş sağlığı ve güvenliği hükümlerine yönelik bilgilendirme yine işverene aittir (İnciroğlu, 2020, 211).

Özellikle kadın, engelli ve genç istihdamının yoğun olarak uygulandığı evden çalışma modellerinin işgücü kaybının daha az düzeyde kalmasını sağlama ve işsizliğin minimize edilmesinde önemli rol oynadığı düşünülmektedir (İnciroğlu, 2020, 217).

İş sözleşmesinin asli unsuru olan bağımlılık unsurunu içermediği için evde çalışmanın eser sözleşmesinin konusunu oluşturacağı görüşleri de bulunmakla birlikte bütün çalışmalarda iş akdine dayanan bir hukuki ilişkinin kurulduğu görüşü daha ağırlıklıdır (Yavuz, 1995, 64). Zira her şeyden önce, bir iş akdinin olması için çalışmanın mutlaka işverenin işyerinde yapılması zorunlu değildir (TISK, 2013).

6098 sayılı Borçlar Kanunu'nun 461-468 inci maddelerinde evde hizmet sözleşmesi ile çalışanların çalışma koşulları, işin yapılması, ücretin ödenmesi ve işverence sağlanan malzeme ve iş araçları ile sözleşmenin sona ermesiyle ilgili düzenlemeler yapılmıştır. Buna göre evde hizmet sözleşmesi,

“İşverenin verdiği işi, işçinin kendi evinde veya belirleyeceği başka bir yerde, bizzat veya aile bireyleriyle birlikte bir ücret karşılığında görmeyi üstlendiği sözleşmedir” biçiminde tanımlanmaktadır.

Evde çalışma, işçinin, işveren tarafından oluşturulan iş organizasyonu kapsamında evinde ya da teknolojik iletişim araçları ile işyeri dışında çalışmasıdır. Covid-19 salgını döneminde önemi belirtilen “sosyal izolasyon kuralı” ile uyumlu olan Uzaktan Çalışma Yönetmeliği düzenlemesine göre:

- Evde çalışma için yazılı iş sözleşmesi yapılır. İş ilişkisi, en baştan itibaren evde çalışma sözleşmesi ile kurulabileceği gibi hâlihazırda işyerinde çalışan işçinin iş sözleşmesi karşılıklı anlaşarak evde çalışma sözleşmesine de dönüştürülebilir.
- İş sözleşmesinde evde çalışmanın yapılacağı zaman aralığı ve süresi de yer alır. Fazla çalışma işverenin yazılı talep etmesi ve işçinin kabul etmesiyle yapılabilir.
- İş Kanunu kapsamında çalışan tüm işçiler evde çalışmayı talep edebilir. Talebini bildiren işçiye, işveren 30 gün içinde cevap verir.
- Evde çalışmaya geçen işçi, normal çalışma talebinde de bulunabilecektir. Evde çalışmanın, zorlayıcı nedenlerle işyerinin tamamında veya bir bölümünde uygulanmasına işveren karar verecektir.

Evde çalışma, sözleşme serbestisi ilkesi çerçevesinde uygulanabilir olsa da, ilk kez 2016 yılında İş Kanunu’nda düzenlenmiştir. İş Kanunu’na tabi işçi çalıştıran kamu ve özel işyerlerinde uygulanacak olan uygulama detaylarının belirlendiği Uzaktan Çalışma Yönetmeliği, 10/3/2021 tarihli ve 31419 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

3. EVDE ÇALIŞMADA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ

3.1. İş Sağlığı Ve Güvenliğinin Sağlanması

İş sağlığı ve güvenliği; işin yapılması sırasında işyerindeki fiziki çevre koşulları nedeniyle işçilerin maruz kaldıkları sağlık sorunları ve mesleki risklerin ortadan kaldırılması veya azaltılması şeklinde tanımlanabilir. İş sağlığı ve güvenliği, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile yasal bir zemine oturtulmuştur (Özdemir, 2014, 234).

İş sözleşmesinde işçi emeğiyle bir işi yapma taahhüdü altına girdiğinden fiziki güvenliği olarak işçiye iş güvenliğinin sağlanmalıdır. İş sağlığı ve güvenliği hakkı, sanayileşmeyle başlayan fabrika tipi üretim sürecinde; işçilerin çalışma koşullarının iyileştirilmeye çalışılmasıyla ortaya çıkmıştır (Arcı, 1999, 3). Sağlıklı ve güvenli bir çalışma ihtiyacı insanlık tarihi kadar eski olmasına rağmen iş güvenliğinin bir sosyal ihtiyaç olarak kabulü yakın zamanlara dayanmaktadır (Mollamahmutoğlu, 2005, 725).

İş güvenliği hakkı, her şeyden önce, işçinin yaşamını ve sağlığını güvence altına almayı amaçlar. İş sağlığı ve güvenliği hakkı, yaşama hakkının işyerindeki uzantısıdır. Kavram olarak iş güvenliği, işin yapılması sırasında çalışanların karşılaştığı tehlikelerin ortadan kaldırılması veya azaltılması konusunda, işverene getirilen yükümlülükler ve teknik kuralların bütünüdür. İş güvenliği, işçinin yaşamına ve vücut bütünlüğüne yönelik tehlikelerin ortadan kaldırılması için gerekli teknik kuralları ele alır (Demircioğlu ve centel, 2003, 154). Sağlıklı yaşam hakkı, insanın varlığını sürdürme hakkıdır (Güzel, vd., 2021, 782). Yaşamın devamı için, yeterli ekonomik güvence, kirlenmemiş hava, günümüzde gittikçe daha çok önem kazanmaya başlayan yeterli ve temiz su, yeterli yiyecek, giyecek ve barınma olanağı ile yeterli halk sağlığı hizmetine ihtiyaç vardır.

İşçi sağlığı ile iş güvenliği kavramları, birbirinden kolaylıkla ayrılamayıp bir bütünü oluşturur. Gerek işçi sağlığının ve gerekse iş güvenliğinin temel amacı, iş kazaları ile meslek hastalıkları gibi mesleki tehlikelerin önlenip, çalışanların sağlık ve yaşamlarının korunmasıdır. İşçi sağlığı, sağlıklı bir yaşam çevresi için gereken sağlık kurallarını içerirken; iş güvenliği, daha çok, işçinin yaşamına ve vücut bütünlüğüne yönelik tehlikelerin ortadan kaldırılması için gerekli teknik kuralların tamamıdır. İş güvenliği kavramı, işçilerin işyerlerinde işin görülmesi ile ilgili olarak meydana gelen tehlikelerden,

gerek işletme içinde ve gerekse işletme dışında meydana gelen endüstriyel kirlenmeden dolayı, bedensel ve ruhsal olarak zarara uğramamaları için alınması zorunlu hukuki, teknik ve tıbbi önlemleri sağlamaya yönelik sistemli çalışmalar olarak da tanımlanabilir. İş güvenliği hakkı; herkese tanınmış bulunan yaşama, beden bütünlüğü ve sağlık hakkının işyerindeki yansımasıdır.

Dar anlamda iş güvenliği, işin görülmesi sırasında oluşabilecek tehlikelere karşı işçinin yaşamı ve sağlığının korunmasını ve çalışma süreleriyle birlikte çalışma yöntem ve şekillerinin düzenlenmesini kapsarken; geniş anlamda iş güvenliği, iş ilişkisinin sosyal niteliğinden hareketle, devletin çalışma ilişkisinin işçinin yararına kurulması ve geliştirilmesi için elindeki tüm araçları seferber etmesini içerir. İş hukukunda iş güvenliği hakkı, işverenin gözetme borcunun kapsamı içinde yer alır. İşverenin işçi sağlığı ve iş güvenliği önlemleri alma yükümlülüğünün hem nitelik hem de nicelik yönünden büyük bir önemi ve hacmi bulunmaktadır. İşveren açısından iş güvenliği kendi içinde çok büyük bir risk ve sorumluluğu barındırmaktadır. İşveren, çalışanların iş sağlık ve güvenliği açısından tehlikelere maruz kalıp kalmadığı ve işe uygun olup olmadığını mutlaka değerlendirmelidir (Süzek, 2015, 915). Sağlıklı ve güvenli bir ortamda çalışmak, çalışanların korunması için her türlü tedbirin alınmasını gerektirir. Bu nedenle sağlıklı ve güvenli bir ortamda çalışmak, her işçinin en doğal hakkıdır. Çalışma ortamı, tüm risklerden arındırılmalı, iş yerinde mevcut olan risklerin önlenmesi için, öncelikle bu riskler saptanmalı, ayıklanmalı, tekrar oluşumu engellenmelidir (Ateş, 2020, 713).

İşçinin işverenin kişisel bağımlılığı altında bulunması nedeniyle iş ilişkisinde işçinin kişiliğinin korunması gereği, özel bir önem arz ederken; aynı zamanda işçinin kişiliğini gözetme borcu işverenin yönetim hakkını da sınırlar. İşverenin işçiyi gözetme ve koruma borcu işçinin sadakat borcunun karşılığını oluşturur. İş akdinin işçi ile işveren arasında kişisel ilişki kuran niteliği, işçi yönünden işverenin işi ve işyeri ile ilgili çıkarlarını korumak, bu çıkarılara zarar verebilecek her türlü davranıştan kaçınmak, buna karşılık işveren açısından işçiyi korumak ve gözetmek biçiminde kendisini gösterir, iş akdinin niteliği gereği, iş ilişkisi içinde işveren işçiyi yardımcı olmak, onun çıkarlarının zedelenmesine yol açabilecek davranışlardan kaçınmak, gördüğü iş dolayısıyla uğrayabileceği zararlara karşı gerekli önlemleri almakla yükümlüdür (Caniklioğlu, 2012, 34).

İş sözleşmesinin kişisel ve sürekli ilişki kuran niteliği dolayısıyla işçiler sadakat borcu, işverenler ise işçileri gözetme borcu altındadırlar. İşçiyi gözetme borcu, işçinin yaşam, sağlık ve beden bütünlüğünün işyeri tehlikelerine karşı korunmasını, diğer bir deyimle iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanmasını da içeren, kapsamı özellikle yapılan işin tehlikesine göre sürekli gelişerek değişen bir borçtur. İşveren, işçiyi karşı her türlü zararlı davranıştan kaçınmalı, işçinin kişisel bilgilerini gizli tutmalı, çıkarlarını gözetmeli ve özellikle yaşam ve sağlık hakkı ile beden bütünlüğünü işyerinden ve işten kaynaklanan tehlikelere karşı korumalıdır. Bu son ödev, işverenin iş sağlığı ve güvenliğini sağlama yükümlülüğü olarak ifadesini bulmaktadır. İşverenin iş sağlığı ve güvenliğini sağlama yükümlülüğü, hem iş sözleşmesinin kişisel ilişki kuran niteliğinden hem de kamu hukuku karakterli iş güvenliği hükümlerinden doğmaktadır.

3.2. Evde Çalışmada İş Sağlığı ve Güvenliğinin Sağlanması

İşverenlerin, kendileri için çalışan işçilerinin iş sağlığını ve güvenliğini korumalı ve güvenli bir ortamda çalışmalarının sağlama sorumluluğu bulunmaktadır. Bu sorumluluk, tüm esnek çalışma biçimlerinde de aynı şekilde devam etmektedir.

- Evde çalışma sözleşmesiyle ilgili olarak işveren, evde çalışanın yaptığı işin niteliğini dikkate alarak iş sağlığı ve güvenliği önlemlerini alacaktır. İşverenlerin, kendileri için çalışan işçilerinin iş sağlığını ve güvenliğini korumalı ve güvenli bir ortamda çalışmalarının sağlama sorumluluğu bulunmaktadır. Bu sorumluluk, tüm esnek çalışma biçimlerinde de aynı şekilde devam etmektedir.
- İşveren, esnek bir çalışma biçimi olan evde çalışma ilişkisinde de çalışanlarının iş sağlığı ve güvenliğini sağlayacak tedbirleri almak zorundadır. İşveren evde çalışan işçisinin yaptığı işin niteliğini dikkate alarak iş sağlığı ve güvenliği önlemlerini almak, bu konu da çalışanlarını

bilgilendirmek, gerekli eğitimi vermek, sağlık gözetimini sağlamak ve sağladığı ekipmanla ilgili gerekli iş güvenliği tedbirlerini almakla yükümlüdür.

- Evden çalışılan durumlarda, işçilerin işveren ile sürekli iletişim halinde kalarak, iş ortamında doğma ihtimali olan, iş sağlığı ve güvenliğini tehlikeye düşürebilecek durumlara karşı bilinçli ve tedbirli olduğunun teminat altına alınması gerekir. Gelişen teknoloji sayesinde günümüzde işverenle işçi arasında bu sürekli iletişimin kurulması ve işyeri güvenliğinin sağlanabilmesi oldukça kolaylaşmış olsa da, evden çalışma da işverenin işçisini koruma gözetme borcunu ortadan kaldırmamaktadır.
- Evde çalışmada işveren, evde çalışma sürecinde iş sağlığı ve güvenliği önlemleri hususunda çalışanın bilgilendirmek, gerekli eğitimi vermek, sağlık gözetimini sağlamak ve sağladığı ekipmanla ilgili gerekli iş güvenliği tedbirlerini almakla yükümlü olacaktır.
- Tehlikeli kimyasal madde ve radyoaktif maddelerle çalışma, bu maddelerin işlenmesi veya söz konusu maddelerin atıkları ile çalışma, biyolojik etkenlere maruz kalma riski bulunan çalışma işlemlerini içeren işlerde evde çalışma yapılamayacaktır.
- Ayrıca, milli güvenlik açısından stratejik önemi haiz işlerde, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarınca uzaktan çalışma yapılıp yapılmayacağına karar verilecektir.

Uzaktan Çalışma Yönetmeliği'nin İş sağlığı ve güvenliğine ilişkin tedbirlerin alınmasıyla ilgili 12. maddesinde; İşveren, evde çalışanın yaptığı işin niteliğini dikkate alarak iş sağlığı ve güvenliği önlemlerini alacaktır. Yönetmeliğin 6/1 maddesinde, işverenin Çalışma mekânını düzenleme sorumluluğu yer almaktadır. Gerekli olması halinde, evde çalışmanın yapılacağı mekân ile ilgili düzenlemeler, iş yapılmaya başlamadan önce tamamlanır. Bu düzenlemelerden kaynaklanan maliyetlerin karşılanma usulü, uzaktan çalışan ile işveren tarafından birlikte belirlenir. Madde, çalışanı bilgilendirmekle, gerekli eğitimi vermekle, sağlık gözetimini sağlamakla ve sağladığı ekipmanla ilgili gerekli iş güvenliği tedbirlerini almakla, işvereni sorumlu tutmuştur.

Gerçekten işveren, esnek bir çalışma biçimi olan evde çalışma ilişkisinde de çalışanlarının iş sağlığı ve güvenliğini sağlayacak tedbirleri almak zorundadır. İşveren evde çalışan işçisinin yaptığı işin niteliğini dikkate alarak iş sağlığı ve güvenliği önlemlerini almak, bu konu da çalışanlarını bilgilendirmek, gerekli eğitimi vermek, sağlık gözetimini sağlamakla yükümlüdür.

Evden çalışılan durumlarda, işçilerin işveren ile sürekli iletişim halinde kalarak, iş ortamında doğma ihtimali olan, iş sağlığı ve güvenliğini tehlikeye düşürebilecek durumlara karşı bilinçli ve tedbirli olduğunun teminat altına alınması gerekir. Gelişen teknoloji sayesinde günümüzde işverenle işçi arasında bu sürekli iletişimin kurulması ve işyeri güvenliğinin sağlanabilmesi oldukça kolaylaşmış olsa da, evden çalışma da işverenin işçisini koruma gözetme borcunu ortadan kaldırmamaktadır.

Öte yandan evden yapılan çalışmalarda işçinin özel hayatı ile iş yaşamının birlikte devam ediyor olması, işverenin iş sağlığı ve güvenliğini sağlama yükümünü eve ve evde çalışılan alanlara taşımaktadır. Evde çalışma biçimlerinde, iş yaşamı ile kişisel yaşamın birlikte yaşanması, işverenin iş sağlığı ve güvenliği önlem ve tedbirlerini almasını zorlaştırmaktadır. Evdeki çalışma, kişisel yaşamla bir arada yaşamaya başlayınca, bu iki alan arasında sınır sorunlarına yol açmaktadır.

4. SONUÇ

Teknolojik gelişmeler ve dünyadaki küreselleşmeyle birlikte çalışma ilişkileri değişmiş ve yeni esnek çalışma biçimleri ortaya çıkmıştır. Esnekleşen çalışma türlerinden biri de evde çalışmadır.

İşverenlerin, kendileri için çalışan işçilerinin, iş sağlığını ve güvenliğini korumalı ve güvenli bir ortamda çalışmalarının sağlama sorumluluğu bulunmaktadır. Bu sorumluluk, tüm esnek çalışma biçimlerinde olduğu gibi evde çalışma biçiminde de aynı şekilde devam etmektedir. İşveren, evde çalışma ilişkisinde de çalışanlarının iş sağlığı ve güvenliğini sağlayacak tedbirleri almak zorundadır.

İşveren evde çalışan işçisinin yaptığı işin niteliğini dikkate alarak, iş sağlığı ve güvenliği önlemlerini almak, bu konu da çalışanlarını bilgilendirmek, gerekli eğitimi vermek, sağlık gözetimini sağlamak ve

sağladığı ekipmanla ilgili gerekli iş güvenliği tedbirlerini almakla yükümlüdür. Evde çalışmada işçinin özel hayatı ile iş yaşamının birlikte devam ediyor olması, işverenin iş sağlığı ve güvenliğini sağlama yükümünü, eve ve evde çalışılan alanlara taşımaktadır. Evde çalışma biçimlerinde, iş yaşamı ile kişisel yaşamın birlikte yaşanması, işverenin iş sağlığı ve güvenliği önlem ve tedbirlerini almasını zorlaştırmaktadır

Evden çalışılan durumlarda, işçilerin işveren ile sürekli iletişim halinde kalarak, iş ortamında doğma ihtimali olan, iş sağlığı ve güvenliğini tehlikeye düşürebilecek durumlara karşı bilinçli ve tedbirli olduğunun teminat altına alınması gerekir. Gelişen teknoloji sayesinde günümüzde işverenle işçi arasında bu sürekli iletişimin kurulması ve işyeri güvenliğinin sağlanabilmesi oldukça kolaylaşmış olsa da, evden çalışma da işverenin işçisini koruma gözetme borcunu ortadan kaldırmamaktadır.

Evdeki çalışma, kişisel yaşamla bir arada yaşanmaya başlayınca, bu iki alan arasında sınır sorunlarına yol açmaktadır. Evden yapılan çalışmalarda etkili bir iş sağlığı ve güvenliği korumasının nasıl olabileceği ve nasıl önlemler alınabileceği ve bu konudaki hukuki düzenlemelerin nasıl yapılabileceği konusundaki sorular, cevaplar ve tartışmalar, çok daha uzun zamanlar devam edecek gibi görünmektedir.

KAYNAKLAR

- 1.Arıcı, K., (1999), İşçi Sağlığı Ve Güvenliği Dersleri, Ankara.
- 2.Ateş, Z.G.,(2020), "Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Açısından Eğitilmeleri", Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 28 / 2 (Temmuz 2020): 713-744 . <https://doi.org/10.15337/suhfd.738406>
- 3.Canıklıoğlu, N., (2012), 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nda Öngörülen İşveren Yükümlülükleri Çalışma Mevzuatı Seminer Notları, Türkiye Toprak, Seramik, Çimento Sanayii İşverenleri Sendikası Yayını, 26-30 Eylül, 2012, Antalya.
- 4.Çelik, N., Canıklıoğlu, N., Canbolat, T., Özkaraca, E., (2021), İş Hukuku Dersleri, İstanbul.
- 5.Demircioğlu, M., Centel, T., (2003), İş Hukuku, İstanbul.
- 6.Günther, J., (2016), Wo Arbeit 4.0 das Arbeitsrecht an die Grenzen bringt, Human Resources Manager, 22.01.2016.
- 7.Güzel, A., Okur, A. R., Canıklıoğlu, N., (2021), Sosyal Güvenlik Hukuku, İstanbul.
- 8.Kandemir, M., (2011), İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku Açısından Tele Çalışma, İstanbul.
- 9.İnciroğlu, L., (2020), Çalışma Hayatında Esnek Çalışma Uygulamaları, İstanbul.
- 10.Mollamahmutoğlu, H., Astarlı, M., Baysal, U., (2014), İş Hukuku, Ankara.
- 11.Mollamahmutoğlu, H. (2005), İş Hukuku, Ankara, s.725.
- 12.Okur, A.R., (1992),Sağlık Hakkı ve Sağlık Sigortaları, İstanbul.
- 13.Özdemir, E.(2014), İş sağlığı ve Güvenliği Hukuku, İstanbul.
- 14.Soyal, T., (2006), "Tele Çalışma", İş Kanunu Tasarısı ve AB Uygulamaları, TİSK Yayın no:231, Nisan 2003; Legal İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku Dergisi, Cilt: 1, Sayı: 9.
- 15.Süzek, S. (2015), İş Güvenliği Hukuku, İstanbul.
- 16.TİSK Yayınları, (2003), İş Kanunu Tasarısı ve AB Uygulamaları, Yayın no:231,Nisan 2003.
- 17.Trompisch, P., (2017), Industrie 4.0 und die Zukunft der Arbeit, Elektrotechnik und Informationstechnik, 134 (7).
- 18.Yenisey, K., (2018), Endüstri 4.0, Üretimin Değişen Yapısı ve İş Hukuku, İBÜ Karşılaştırmalı İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku Uygulama ve Araştırma Merkezi, Prof.Dr. Münir Ekonomi 85. Doğum Günü Armağanı, Ekonomik ve Teknolojik Gelişmelerin İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukukuna Etkisi konulu sempozyumda sunulan bildiri.

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİNDE İŞ HİJYENİNİ KORUMAK MAINTAINING OCCUPATIONAL HYGIENE IN OCCUPATIONAL HEALTH AND SAFETY

Prof. Dr. Z. Gönül BALKIR

Kocaeli Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Özel Hukuk Bölümü, Kocaeli/Türkiye.

ORCID NO:0000-0003-0710-8375

(Sorumlu Yazar)

Öğr. Gör. Başak BALKIR GÜLEN

Kocaeli Üniversitesi, Ali Rıza Veziroğlu MYO, Kocaeli/Türkiye.

ORCID NO:0000-0003-0527-2980

ÖZET

Sağlıklı ve güvenli bir ortamda çalışmak, işçilerin sağlığı açısından yaşamsal önemde olup, iş ortamının sağlık risklerden arınmış olması gerekir. İş yerinde çalışan sağlığını korumak, öncelikle iş hijyenine dikkat edilmesiyle mümkün olabilir.

Hijyen, insan sağlığını korumak, geliştirmek, devamlılığını sağlamak için gereken önlemler ile sağlığın korunmasını amaçlayan bir disiplindir. Herhangi bir cismin üzerinde yer alan, gözle görülebilen kirlere arındırmaya temizlik adını verirken, hijyenik temizlik, sağlığımıza zarar veren mikroorganizmalardan arındırılmış temizlik olarak tanımlanabilir. Kişisel hijyen, bir kimsenin kendi sağlığını korumak amacıyla kendisi için yapacağı, temiz içme suyu kullanma, el vücut temizliği, dış sağlığına dikkat etme gibi bireysel uygulamalardır.

İş hijyeni, çalışan sağlığını olumsuz yönde etkileyebilecek fiziksel, kimyasal ve biyolojik faktörlerin tespit edilmesi, etkilerinin değerlendirilmesi ve kontrol altına alınması şeklinde tanımlanabilir. İş Hijyeni, işyerinde oluşan, hastalığa neden olan, sağlık ve iyilik halini bozan, işçiler ve toplumdaki bireyler arasında önemli ölçüde huzursuzluk ve verimsizlik yaratan ortam koşullarını, çevresel faktörleri ve stresleri tanıyarak, gözlemleyen, değerlendiren ve kontrol altına alan bir tekniktir.

İş hijyeni kavramı, iş yerindeki risk faktörlerinin ve bunlara yönelik önlemlerin genel anlamda incelenmesini ve çözüm için yapılacakları kapsamaktadır. İş yerinde iş hijyeniyle ilgili mevcut olan risklerin bertaraf edilebilmesi için, öncelikle bu risklerin saptanması, ayıklanması ve tekrar oluşumunun engellenmesi gerekir.

İş hijyeninin sağlanabilmesi için, risk değerlendirmelerinde sağlık tehlikeleri belirlenecek, tehlikeler değerlendirilecek, tehlikelerin kontrolü için kayıt tutulacak, çalışanlar eğitilecek ve periyodik gözden geçirme işlemi yapılacaktır. İş hijyeninin sağlanmasıyla, işin yapılması sırasında işyerindeki fiziki çevre koşulları nedeniyle işçilerin maruz kaldıkları sağlık sorunları önlenebilecek, böylelikle işyerindeki sağlık risklerin ortadan kaldırılması ve azaltılması sağlanmış olacaktır.

Anahtar Kelimeler: İşyerinde sağlık riskleri, İş hijyeni, İş sağlığı ve güvenliği

ABSTRACT

Working in a healthy and safe environment is vital for the health of workers, and the work environment must be free from health risks. Protecting the health of employees in the workplace can be possible by paying attention to occupational hygiene first.

Hygiene is a discipline that aims to protect health with the necessary measures to protect, develop and maintain human health. While purification from visible dirt on any object is called cleaning, hygienic cleaning can be defined as cleaning that is free from microorganisms that harm our health. Personal

hygiene is individual practices such as using clean drinking water, hand and body cleaning, and paying attention to dental health, to protect one's own health.

Occupational hygiene can be defined as identifying physical, chemical and biological factors that may adversely affect employee health, evaluating their effects and taking them under control. Occupational Hygiene is a technique that recognizes, observes, evaluates and controls the environmental conditions, environmental factors and stresses that occur in the workplace, cause illness, impair health and well-being, create significant uneasiness and inefficiency among workers and individuals in the society.

The concept of occupational hygiene covers the general examination of the risk factors and the precautions for them in the workplace and the actions to be taken for the solution. In order to eliminate the existing risks related to occupational hygiene in the workplace, these risks must first be identified, eliminated and their reoccurrence prevented.

In order to ensure occupational hygiene, health hazards will be determined in risk assessments, hazards will be evaluated, records will be kept for the control of hazards, employees will be trained and periodic reviews will be carried out. By ensuring occupational hygiene, the health problems that workers are exposed to due to the physical environmental conditions at the workplace can be prevented, thus eliminating and reducing the health risks in the workplace can be possible.

Keywords: Health risks at work, Occupational hygiene, Occupational health and safety

1.GİRİŞ

Sağlıklı ve güvenli bir ortamda çalışmak, işçilerin sağlığı açısından yaşamsal önemde olup, iş ortamının sağlık risklerden arınmış olması gerekir. İş yerinde çalışan sağlığını korumak, öncelikle iş hijyenine dikkat edilmesiyle mümkün olabilir. İş sağlığı ve güvenliği hakkının korunmasında iş sağlığının korunması, iş güvenliğinin korunması kadar önemlidir. Sağlıklı ve güvenli bir ortamda çalışmak, işçilerin sağlığı açısından yaşamsal önemdedir.

Çalışmamızda, iş sağlığı ve güvenliğinde iş hijyeninin sağlanmasının önemine ve işyerlerindeki risk değerlendirmesiyle, iş sağlığının korunmasının, iş hijyeniyle ilgili tehlike ve riskler konusunda gerekli tedbir ve önlemleri alınmasına bağlı olduğunu göstermek istedik.

1.ÇALIŞANLARIN İŞ SAĞLIĞINI KORUMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ

1.1. Sağlık hakkı ve İş sağlığının Korunması

Sağlık hakkı kavramı, sağlıklı yaşam ve yaşam hakkını anlatırken, yaşanan çevreye uyum sağlanması, ruhsal ve sosyal açıdan iyi durumda olunması anlamına gelmektedir. Aynı şekilde sağlık hakkı, bedensel ruhsal ve sosyal yönden tam bir iyilik hali olarak da tanımlanabilir. Sağlıklı kişi, bedensel ve ruhsal faaliyetlerini engelleyecek, organik fonksiyonel bozuklukları olmayan kişidir. Sağlıklı yaşam hakkı, insanın varlığını sürdürme hakkıdır (Güzel, vd., 2021, 782). Yaşamın devamı için; yeterli ekonomik güvence, kirlenmemiş hava, günümüzde gittikçe daha çok önem kazanmaya başlayan yeterli ve temiz su, yeterli yiyecek, giyecek ve barınma olanağı ile yeterli halk sağlığı hizmetine ihtiyaç vardır.

1982 anayasası, kişiyi birey olarak tek başına değil, çevresiyle birlikte ele almaktadır. Çevre sağlıklı değilse kişiyi sağlıklı yapmak ve yaşatmak mümkün olmayacaktır. Devlet herkesin hayatını, beden ve ruh sağlığını iyi bir şekilde korunmasını sağlamak için; sağlık koşullarını tek elden planlayacak, sağlık hizmetinden tüm fertleri yararlanabilmesi için genel sağlık sigortasına kuracaktır (Güzel, vd., 2021,783).

Sağlık hakkı, bir insanın, insan onuruna yaraşan asgari bir yaşam düzeyi içinde yaşayabilmesi için gerekli bir haktır (Gözler, 2007, 86). Sağlık hakkı çağdaş sosyal devlet anlayışının en yaygın hizmetlerinden birisidir (Kalabalık, 2004, 311). Sağlık, insanın sadece hastalık ve sakatlık dışında bedence, ruhça ve sosyal yönden iyi olmasıdır (Bozkurt, 2008, 14). Sağlık hakkı temel ve evrensel bir insan hakkı olarak kabul edilir. bu hak olmadan diğer hakların gerçekleşme ve kullanılma şansı yoktur (Okur, 1992, 1).

Sağlık hakkı, "kişinin devletten, sağlığının korunmasını, gerektiğinde tedavi edilmesini, iyileştirilmesini isteyebilmesi ve toplumun sağladığı imkânlardan faydalanabilmesini" ifade eder (Er, 2008, 32). Sağlık hakkı, özellikle toplumun yoksul kesimleri için büyük bir anlam taşır. Dünyanın gelişmiş ülkelerinde bile sağlık sigortasına sahip olmayan insan sayısı hayli yüksektir. Normal koşullarda tıbbi yardımdan yararlanamayan bu kişiler, büyük bir risk altındadırlar. Bu hak sayesinde risk altında bulunan kişiler, yani toplumun zayıf kesimleri, fiziksel ve ruhsal sağlıklarını koruma imkânına kavuşurlar. Ayrıca bu hak dolayısıyla yoksullar toplumun dışına itilme duygusundan arınırlar ve toplumsal yaşama katılma olanakları artar. Sağlık hakkı, sosyal dışlanmayı önleyen araçlardan birisi olarak görülür (Bulut, 2009, 205).

Sağlık hakkı, bir insanın, insan onuruna yaraşan asgari bir yaşam düzeyi içinde yaşayabilmesi için gerekli bir haktır (Gözler, 2007, 86). Sağlık hakkı, "kişinin devletten, sağlığının korunmasını, gerektiğinde tedavi edilmesini, iyileştirilmesini isteyebilmesi ve toplumun sağladığı imkânlardan faydalanabilmesini" ifade eder (Er, 2008, 32).

Yaşama hakkının iş yerindeki görüntüsü çalışanın iş sağlığı ve güvenliği hakkıdır. İş güvenliği çalışanın güvenli bir ortamda çalışması gerektiğini anlatırken, iş sağlığı hakkı, çalışanların çalışmaları esnasında, işe geliş ve gidişler dahil, her anlamda sağlıklarının korunması hakkıdır.

İş sağlığı, çalışan işe girdiğinde varolan sağlık durumunun çalıştığı işten kaynaklanan bir sebeple bozulmasının engellenmesi ve o işte çalışıyor olmasından dolayı, bedensel ve ruhsal olarak daha da iyileşmesi için yapılan takip edilebilir, izlenebilir faaliyetler bütünü olarak tanımlanabilir (Özdemir, 2014, 234).

1.2. İş Sağlığı ve Güvenliğinin Sağlanması

Sosyal güvenlik hakkının korunmasıyla ilgili olarak iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması, Devlet için bir ödevdir. Devlet, iş güvenliği hakkını sağlamak için, gerekli önlemleri alacak ve örgütleri kuracak ve bu örgütler eliyle denetleyecektir (Bayram, 2008, 5). İş sağlığı ve güvenliği hakkı, bir yandan devlete yüklenmiş bir görev ve öte yandan insana tanınmış anayasal bir talep hakkı doğurmaktadır. 1982 Anayasasının 60. maddesinde düzenlenen sosyal güvenlik hakkı kapsamında yer alan iş güvenliği hakkına dayanarak; çalışanlar, işyerlerinin sağlık ve güvenlik koşullarına uygun hale getirilmesini, işverenden talep edebilmektedirler (Süzek, 1985, 21).

İş sağlığı ve güvenliği kavramı, Sosyal Güvenlik hakkı kapsamında da çalışanların yaşama haklarının korunmasının sağlanmasını anlatır. Sağlıklı ve güvenli bir ortamda çalışmak ve çalışan sağlığının göz önüne alınması, her işçinin korunması açısından her türlü tedbirin alınmasını gerektirir ki böylelikle iş ortamının risklerden arınmış olması mümkün olabilir. Sağlıklı ve güvenli bir ortamda çalışmak, her işçinin en doğal hakkıdır. Çalışma ortamı, tüm risklerden arındırılmalı, iş yerinde mevcut olan risklerin önlenmesi için, öncelikle bu risklerin saptanması, ayıklanması, tekrar oluşumunun engellenmesi gerekir (Ateş, 2020, 713).

İçinde yaşadığımız Pandemi ve covid-19 gerçeği, iş sağlığının ne kadar önemli olduğunu bir kere daha ortaya koymuştur. Bu kapsamda işverenin ayrıca alması gereken önlemler hakkında işçinin yaptığı işle ilgili olarak meydana gelebilecek riskler konusunda tedbir alması, gerekli organizasyonu sağlaması, araç gereç temin etmesi, bu hususta işçiye yaptığı işe uygun iş sağlığı ve güvenliği eğitimi vermesi gerekmektedir. Oysa işverenlerin yaşanan Pandemi sürecinde, iş güvenliği önlemleri alması hususunda teknik bilgi bakımından yetersiz olduğu ya da maddi engeller nedeniyle, başka benzer işyerlerinde de gereken önlemleri almadığı veya alamadığı ortaya çıkmıştır (Ateş, 2020, 721). Öte yandan yaşanan salgının, laboratuvar ortamında iş sağlığının korunması yönündeki tedbirlerin yetersizliğiyle ortaya çıktığı çok açıktır.

İş sağlığı kavramı, iş güvenliğiyle birlikte bütünleştirilmiştir. İş sağlığı ve güvenliği, sanayileşmeyle başlayan fabrika tipi üretim sürecinde; işçilerin çalışma koşullarının iyileştirilmeye çalışılmasıyla ortaya çıkmıştır (Arıcı, 1999, 3). Sağlıklı ve güvenli bir çalışma ihtiyacı

insanlık tarihi kadar eski olmasına rağmen iş sağlığı ve güvenliğinin bir sosyal ihtiyaç olarak kabulü, yakın zamanlara dayanmaktadır (Mollamahmutoğlu, 2005, 725).

İş sağlığı ve güvenliği kavramı, Sosyal Güvenlik hakkı kapsamında çalışanların yaşama haklarının korunmasıdır. Sosyal Güvenlik hakkı, sosyal bir riskle karşılaşan çalışanlara ve ailelerine sosyal koruma sağlamaktır (Balkır, 2009, 166). Sosyal Güvenlik hakkının bir parçasını oluşturan iş sağlığı ve güvenliği hakkı, sanayileşmeyle başlayan fabrika tipi üretim sürecinde; işçilerin çalışma koşullarının iyileştirilmeye çalışılmasıyla ortaya çıkmıştır (Arıcı, 1999, 3). Sağlıklı ve güvenli bir çalışma ihtiyacı insanlık tarihi kadar eski olmasına rağmen iş güvenliğinin bir sosyal ihtiyaç olarak kabulü yakın zamanlara dayanmaktadır (Mollamahmutoğlu, 2005, 725).

Sosyal güvenlik hakkı kapsamında yer alan iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması, Devlet için bir ödevdir. Devlet iş güvenliği hakkını sağlamak için, gerekli önlemleri alacak ve örgütleri kuracak ve bu örgütler eliyle denetleyecektir (Bayram, 2008, 5). İş güvenliği hakkı, bir yandan devlete yüklenmiş bir görev ve öte yandan insana tanınmış anayasal bir talep hakkı doğurmaktadır. 1982 Anayasasının 60. maddesinde düzenlenen sosyal güvenlik hakkı kapsamında yer alan iş güvenliği hakkına dayanarak; çalışanlar, işyerlerinin sağlık ve güvenlik koşullarına uygun hale getirilmesini, işverenden talep etmektedirler. Devletin anayasadan doğan yükümlülüklerini yerine getirirken, iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili konular üzerinde karar verme sorumluluğu, çalışma yaşamında denetim yapılması gereken konular ve bunların ardında yatan menfaat ilişkileri, vurgulanan değişim nedeniyle daima daha da karmaşık hale gelmektedir (Kabakçı, 2009, 58).

1.3. İşverenlerin İş Sağlığı Gözetimi

İş sağlığı ve güvenliği açısından sağlık gözetiminin yerine getirilmesi yükümlülüğü, gerek çalışanların işe girişlerinde, gerekse işin devamı süresince sağlık gözetimine tabi tutulmalarını, yapacakları iş için bedensel ve ruhsal durumlarının uygun olmasını zorunlu kılan, 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği kanununun 15. Maddesi, işverenin sağlık gözetimine ve yükümlülüğüne ilişkin düzenlemelere yer vermiştir. Bu maddeye göre işveren ‘...çalışanların işyerinde maruz kalacakları sağlık ve güvenlik riskleri dikkate alarak sağlık gözetimine tabi tutulmalarını sağlar.’ Her şeyden önce işveren çalışanların sağlık ve güvenlik yönünden işe uygunluğunu göz önüne almak ve işe girişlerinde sağlık muayenelerini yapılmasını sağlamak zorundadır.

Sağlık gözetiminin, meslek hastalıklarının önlenmesi görevi yanında, iş kazalarının azalması ile de doğrudan ilgisi bulunmaktadır. Periyodik sağlık kontrolleri sonucunda hipertansiyonu olduğu belirlenen bir çalışanın, inşaat iskelelerinde olduğu gibi çok yüksekte çalışmasına müsaade edilemez. Aynı şekilde tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işlerde çalışanlar, mesleki eğitim almadan çalıştırılmayacakları gibi; yapacakları işe uygun olduklarını belirten sağlık raporu olmadan da işe başlatılamazlar. Yasa gereğince sağlık muayenesinin, çalışanların iş değişikliğinde yapılması gerekmektedir. Çalışanın iş değişikliği nedeniyle sağlık ve güvenliği açısından tehlikelere maruz kalıp kalmadığı ve yeni işe uygun olup olmadığı açısından mutlaka bir sağlık değerlendirmesinin yapılması sağlanmalıdır (Süzek, 2015, 915).

Sağlık gözetimi kavramı, çalışanların sağlığının korunması ve geliştirilmesi amacıyla mesleki etkilenmelerinin önlemeye yönelik yapılan tıbbi muayene, inceleme ve eğitimleri kapsar. İş sağlığı gözetimi kavramı, belirli sağlık risklerine maruz kalmış çalışanlar arasında işle ilgili sağlık sorunlarını mümkünse henüz ortaya çıkmadan erken teşhis edilmesiyle, yapılan gözetim sonuçlarına göre adım atılması amacıyla gerçekleştirilen sistematik düzenli ve uygun prosedürlerin tutulmasından yönelik faaliyetleri kapsayan bir süreç olarak tanımlanabilir. 6331 sayılı kanun 15. Maddesine göre işveren çalışanların işyerinde maruz kalacakları sağlık ve güvenlik risklerini dikkate alarak sağlık gözetimine tabi tutulmalarını sağlar. Çalışanların sağlık gözetimi ile fiziksel yetersizlikleri ve sağlık sorunlarının saptanarak bu durumlarına uygun işe atanmaları ile iş kazaları ve meslek hastalığını oluşmasının önüne geçilebilecektir (Süzek, 2015, 916).

2.İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİNDE RİSK DEĞERLENDİRMESİ

2.1. Risk Değerlendirilmesi Kavramı

Risk değerlendirilmesi kavramı, Türkiye de 6331 sayılı İş sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile yasal bir zemine oturtulmuştur. İş güvenliğinin ilk adımı olarak risk değerlendirilmesi, iş sağlığı ve güvenliğinde işçilerin korunmasının temelini oluşturmaktadır (Özdemir, 2014, 234).

Devletin anayasadan doğan yükümlülüklerini yerine getirirken, iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili konular üzerinde karar verme sorumluluğu, çalışma yaşamında denetim yapılması gereken konular ve bunların ardında yatan menfaat ilişkileri, vurgulanan değişim nedeniyle daima daha da karmaşık hale gelmektedir (Kabakcı, 2009, 58).

Ülkemizde özellikle 30 Haziran 2012 tarihinde Resmi Gazete de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye'de 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, iş sağlığı ve güvenliğinin korunmasıyla ilgili olarak, 4857 sayılı İş Kanunu'na göre daha detaylı düzenlemeler ve birçok yükümlülükler içermektedir. Yapılan düzenleme ve yasal müdahalelerle, ülkemizde iş kazalarını ve meslek hastalıklarını en aza indirmek üzere, tüm çalışanların iş sağlığı ve güvenliği kültürü ve bilinçlenmesi sağlanarak risk yönetim süreci güçlendirilmiştir.

İşçilerin Güvenlik ve Sağlığının Geliştirilmesini Destekleyen Önlemler Alınması Hakkındaki 12 Haziran 1989 Tarihli ve 89/391/EEC Sayılı AB yönergesindeki, Avrupa Birliği'nin iş sağlığı ve güvenliği alanındaki temel ilke ve kurallarını belirleyen hukuki metne uygun olarak hazırlanan risk değerlendirilmesi yönetmeliğiyle, risk değerlendirmesinin şeffaflığı, hayata geçirilmiştir (Özdemir, 2014, 240).

Risk değerlendirilmesi yönetmeliğinde risk değerlendirme aşamaları; risk değerlendirilmesi, tehlikelerin tanımlanması, risklerin belirlenmesi ve analizi, risk kontrol adımları, dokümantasyon ve risk değerlendirmesinin yenilenmesi şeklinde aşamalandırılmıştır.

2.2. Risk Değerlendirilmesi Yönetim Süreci

Sağlıklı ve güvenli bir ortamda çalışmak ve çalışan sağlığının göz önüne alınması, her işçinin korunması açısından her türlü tedbirin alınmasını gerektirir ki böylelikle iş ortamının risklerden arınmış olması mümkün olabilir. Sağlıklı ve güvenli bir ortamda çalışmak her işçinin en doğal hakkıdır. Çalışma ortamı, tüm risklerden arındırılmalı, iş yerinde mevcut olan risklerin önlenmesi için, öncelikle bu risklerin saptanması, ayıklanması, tekrar oluşumunun engellenmesi gerekir (Ateş, 2020, 713).

İş sağlığı ve güvenliği açısından alınacak tedbirlerin en önemli fonksiyonu, iş kazalarını ve meslek hastalıklarını önlemektir. Bunun için öncelikle işyerinde mevcut risklerin saptanması gerekmektedir. İş yerinde teknik bilgi ile risklerin belirlenmesi ve bunlara uygun tedbir planlamasının yapılması iş sağlığı ve güvenliğinin gereğidir. Böylelikle risklerin neler olduğu gösterilir ve bunlara karşı korunma yöntemleri işçilere öğretilir (Tulukçu, 2014, 717).

İş sağlığı açısından meslek hastalıklarını önlemek için öncelikle işyerinde mevcut risklerin saptanması gerekmektedir. İş yerinde risklerin belirlenmesi ve bunlara uygun tedbir planlamasının yapılması iş sağlığı ve güvenliğinin gereğidir. Risk değerlendirilmesi çalışmaları, işyerindeki sağlığın korunmasıyla ilgili mevcut tehlikelerin ve bu tehlikelerin neden olacağı risklerin tanımlandığı, önem sırasına göre sıralandığı ve bu tehlikelere karşı alınacak önlemlerin belirlendiği proaktif, önleyici çalışmalardır.

6331 sayılı Kanun ile artık tüm işletmelerde risk değerlendirilmesi yapılması, yasal bir zorunluluk haline gelmiş ve yapılma periyotları işletmelerin tehlike sınıflarına göre tanımlanmıştır. Ayrıca teknolojik güncellemeler, yapılan yeni düzenlemeler, iş kazaları ve meslek hastalıkları, ramak kala olaylar vb. belirli durumlarda olayların öncesinde ve sonrasında yeniden risk değerlendirilmesi yapılması zorunluluğu getirilmiştir.

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nda madde 3'te risk değerlendirilmesiyle birlikte tehlike ve risk kavramları tanımlanmıştır. Tehlike, işyerinde var olan veya dışarıdan kaynaklanabilecek, çalışanı veya işyerini etkileyebilecek herhangi bir unsurun zarar veya hasara yol açma potansiyelini anlatırken; risk, tehlikeden kaynaklanan kayıp, yaralanma veya diğer zararlı sonuçların meydana gelme olasılığını

ifade etmektedir. Risk değerlendirmesi ise işyerinde var olan veya dışarıdan kaynaklanabilecek tehlikelerin belirlenmesi, bu tehlikelerin riske dönüşmesine neden olan faktörlerin ve tehlikelerden kaynaklanan risklerin analiz edilerek derecelendirilmesi olarak tanımlanmıştır. Kanun ayrıca risk değerlendirmesinin ardından, belirlenen risk yönetimi politikasına göre gerçekleştirilen kaynakların, sistematik ve yinelemeli optimizasyonu şeklinde risk yönetimi kavramı da tanımlanmış olmaktadır.

6331 sayılı kanununun 4. maddesinde; işveren, çalışanların işle ilgili sağlık ve güvenliğini sağlamakla yükümlü olup, bu çerçevede işveren; mesleki risklerin önlenmesi, eğitim ve bilgi verilmesi dâhil her türlü tedbirin alınması, organizasyonun yapılması, gerekli araç ve gereçlerin sağlanması, sağlık ve güvenlik tedbirlerinin değişen şartlara uygun hale getirilmesi ve mevcut durumun iyileştirilmesi için çalışmalar yapar. İşveren, işyerinde alınan iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyulup uyulmadığını izler, denetler ve uygunsuzlukların giderilmesini sağlarken, risk değerlendirmesi yapar veya yaptırır.

6331 Sayılı İş sağlığı ve Güvenliği Kanunu'na bağlı olarak çıkarılan İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliğinin 7. Maddesinde Risk Değerlendirilmesi; risk değerlendirmesi; tüm işyerleri için tasarım veya kuruluş aşamasından başlamak üzere tehlikeleri tanımlama, riskleri belirleme ve analiz etme, risk kontrol tedbirlerinin kararlaştırılması, dokümantasyon, yapılan çalışmaların güncellenmesi ve gerektiğinde yenileme aşamaları izlenerek gerçekleştirileceği ifade edilerek, çalışanların risk değerlendirmesinde; ihtiyaç duyulan her aşamada sürece katılarak görüşlerinin alınması sağlanır, denilerek çalışanların ihtiyaçlarının karşılanması gerektiği belirtilmiştir.

Yönetmeliğin 8/4 fıkrasında yer alan, 'Çalışma ortamında bulunan fiziksel, kimyasal, biyolojik, psikososyal, ergonomik ve benzeri tehlike kaynaklarının neden olduğu tehlikeler ile ilgili işyerinde daha önce kontrol, ölçüm, inceleme ve araştırma çalışması yapılmamış ise risk değerlendirmesi çalışmalarında kullanılmak üzere; bu tehlikelerin, nitelik ve niceliklerini ve çalışanların bunlara maruziyet seviyelerini belirlemek amacıyla gerekli bütün kontrol, ölçüm, inceleme ve araştırmalar yapılır.' hükmü yer almaktadır.

2.3. İşverenin Risk Değerlendirilmesindeki Sorumluluğu

Risk değerlendirmesini işveren yapar, yaptırır. Bu nedenle çalışanların sağlığının korunmasında en büyük sorumluluk, işverenin yükümlülüğündedir. İşverenin çalışanların sağlığını Koruma Gözetme Borcu gibi temel bir borcu ve sorumluluğu bulunmaktadır. İşçi ve işveren arasındaki ilişki, kişisel ve bağımlı bir ilişki olduğundan dolayı işveren işçiyi gözetme borcu altındadır. İşçiyi gözetme borcu, eksiksiz bir şekilde iş sağlığı ve güvenliği önlemlerini almak, çalışanlara sağlığına uygun iş vermek, çalışanları dış tesirlerden koruyucu tedbir ve önlemleri almayı ve özellikle iklim değişikliğinden zarar görebilecek çalışanları da korumayı kapsamaktadır.

3. ÇALIŞMA YAŞAMINDA İŞ HİJYENİ

3.1. Hijyen ve İş Hijyenin Sağlanması

Hijyen, insan sağlığını korumak, geliştirmek, devamlılığını sağlamak için gereken önlemler ile sağlığın korunmasını amaçlayan bir disiplindir. Herhangi bir cismin üzerinde yer alan, gözle görülebilen kirlerden arındırmaya temizlik adını verirken, hijyenik temizlik, sağlığımıza zarar veren mikroorganizmalardan arındırılmış temizlik olarak tanımlanabilir. Kişisel hijyen, bir kimsenin kendi sağlığını korumak amacıyla kendisi için yapacağı, temiz içme suyu kullanma, el vücut temizliği, dış sağlığına dikkat etme gibi bireysel uygulamalardır.

İş hijyeni, çalışan sağlığını olumsuz yönde etkileyebilecek fiziksel, kimyasal ve biyolojik faktörlerin tespit edilmesi, etkilerinin değerlendirilmesi ve kontrol altına alınması şeklinde tanımlanabilir. İş Hijyeni, işyerinde oluşan, hastalığa neden olan, sağlık ve iyilik halini bozan, işçiler ve toplumdaki bireyler arasında önemli ölçüde huzursuzluk ve verimsizlik yaratan ortam koşullarını, çevresel faktörleri ve stresleri tanıyarak, gözlemleyen, değerlendiren ve kontrol altına alınmasıdır.

İş hijyeni kavramı, iş yerindeki risk faktörlerinin ve bunlara yönelik önlemlerin genel anlamda incelenmesini ve çözüm için yapılacakları kapsamaktadır. İş yerinde iş hijyeniyle ilgili mevcut olan risklerin bertaraf edilebilmesi için, öncelikle bu risklerin saptanması, ayıklanması ve tekrar oluşumunun engellenmesi gerekir.

İş hijyeninin sağlanabilmesi için, risk değerlendirmelerinde sağlık tehlikeleri belirlenecek, tehlikeler değerlendirilecek, tehlikelerin kontrolü için kayıt tutulacak, çalışanlar eğitilecek ve periyodik gözden geçirme işlemi yapılacaktır.

İş hijyeninin sağlanmasıyla, işin yapılması sırasında işyerindeki fiziki çevre koşulları nedeniyle işçilerin maruz kaldıkları sağlık sorunları önenebilecek, böylelikle işyerindeki sağlık risklerin ortadan kaldırılması ve azaltılması sağlanmış olacaktır.

3.2. İşyerlerinde İş Hijyeni Ölçüm Ve Analizi

6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'na bağlı olarak çıkarılan İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği'ne göre zorunlu hale gelen risk değerlendirme çalışmasında işyeri ortamındaki tehlikelerin tanımlanması gerekmektedir. Bu kapsamda yapılacak çalışmalardan birisi iş hijyeniyle ilgili olarak yapılması gereken ortam ve kişisel maruziyet düzeyi ölçümleridir.

20.08.2015 tarihinde İş Hijyeni Ölçüm, Test Ve Analizi Yapan Laboratuvarlar Hakkında Yönetmelik'in yürürlüğe girmesiyle bu ölçümlerin nasıl ve ne şekilde yapılacağı belirlenmiştir. İş hijyeni ölçümleri, İSGÜM'den yeterlilik alan laboratuvarlarca yapılabilecektir.

İş Hijyeni Ölçüm, Test Ve Analizi Yapan Laboratuvarlar Hakkındaki Yönetmeliğin amacı; iş sağlığı ve güvenliği mevzuatı kapsamında çalışma ortamındaki kişisel maruziyetler ile çalışma ortamına yönelik fiziksel, kimyasal ve biyolojik etkenlerle ilgili iş hijyeni ölçüm, test ve analizini yapan laboratuvarların yetkilendirilmesine ilişkin usul ve esasları ile işverenin işyeri ortamında çalışanların maruz kaldığı risklerin belirlenmesi için gerekli iş hijyeni ölçüm, test ve analizlerine dair yükümlülüklerini düzenlemektir.

Yönetmelikte iş hijyeni ölçüm, test ve analizi, çalışma ortamında bulunan, çalışanların sağlığını olumsuz yönde etkileyebilecek her türlü gürültü, titreşim, aydınlatma, iyonlaştırıcı olmayan radyasyon gibi fiziksel; toz, gaz, buhar gibi kimyasal ve virüs, bakteri, mantar gibi biyolojik etkenlerin nicelik ve nitelik tayininin yapılması olarak tanımlanmıştır.

Yönetmelikte ayrıca iş hijyeni yönetmeliği verisine de yer verildiği görülmektedir. İş hijyeni yönetmeliği verisi; iş sağlığı ve güvenliği mevzuatı kapsamında çalışma ortamındaki kişisel maruziyetler ile çalışma ortamına yönelik fiziksel, kimyasal ve biyolojik etkenlerle ilgili iş hijyeni ölçüm, test ve analizini yapan laboratuvarların yetkilendirilmesine ilişkin usul ve esasları ile işverenin işyeri ortamında çalışanların maruz kaldığı risklerin belirlenmesi için gerekli iş hijyeni ölçüm, test ve analizlerine dair yükümlülüklerini düzenlemek olarak tanımlanmıştır.

3.3. İşverenin İş Hijyeni Ölçüm, Test Ve Analizi İle İlgili Yükümlülükleri

İş sağlığı ve güvenliği mevzuatı kapsamında iş sağlığını korumak için çıkartılan İş Hijyeni Ölçüm, Test Ve Analizi Yapan Laboratuvarlar Hakkındaki Yönetmeliği'nin temel amaçlarından biri de işverenin, çalışma ortamındaki iş hijyeni ölçüm, test ve analizi ile ilgili yükümlülüklerini ortaya koymaktır. Yönetmeliğin 5/1. maddesinde; işverenin, çalışanları işyerinde bulunan, kullanılan, ortaya çıkan veya herhangi bir şekilde işlem gören maddelerin ve çalışma ortam koşullarının zararlı etkilerinden korumak zorunda olduğu saptanmakta ve bu çerçevede;

a) Güvenli bir çalışma ortamı sağlamak amacıyla risk değerlendirmesi gerçekleştirilirken ve yenilenirken gerekli görülen hallerde fiziksel, kimyasal ve biyolojik tehlike kaynaklarının varlığını ortam ve kişisel maruziyet ölçüm, test ve analizlerle tespit etmesiyle,

b) Alınan kontrol tedbirlerinin etkinliğinin değerlendirilmesi açısından, ortam ve kişisel maruziyet ölçüm, test ve analizini tekrarlaması gereği hüküm altına alınmaktadır. Aynı maddenin ikinci fıkrasında ise işverenin hangi durumlarda iş hijyeni ölçüm, test ve analizleri yapıp, tekrarlayacağı düzenlenmiştir. Yönetmeliğe göre;

a) İşyeri ortamının veya işin gereği olarak çalışanın kişisel maruziyetinde değişiklik meydana gelmesi halinde,

b) İşyeri hekimi veya iş güvenliği uzmanının gerekli görmesi halinde,

c) İşyerinde gerçekleşen dış denetimlerde istenmesi halinde, işverence iş hijyeni ölçüm, test ve analizleri yapılması gerekmektedir.

Yönetmelikte işverenin, iş hijyeni ölçüm, test ve analizini, ön yeterlik veya yeterlik belgesine haiz laboratuvarlara yaptırmakla yükümlü olduğu belirtilmektedir. İşveren, laboratuvarlardan işyerine iş hijyeni ölçüm, test ve analizleri yapmak üzere gelen laboratuvar personeline;

a) İşyerinde karşılaşılabilecek sağlık ve güvenlik riskleri, koruyucu ve önleyici tedbirler konusunda

b) İlk yardım, arama, kurtarma, tahliye ve yangınla mücadele konularında görevlendirilen kişiler hakkında bilgilendirme yapar ve işveren, laboratuvar personeline işyerinde yürüttüğü faaliyetler süresince eşlik etmesi için işin yürütülmesi hakkında bilgi sahibi olan bir kişiyi görevlendirir.

İşveren, yapacağı iş hijyeni ölçüm, test ve analizinin yapılması sırasında doğru sonuçları almak için;

a) İş hijyeni ölçüm, test veya analizi gerçekleştirecek deney personeline işyerinde kullanılan teknolojiler hakkında gerekli bilgileri verir ve personelin çalışanlarla görüşmelerini sağlar.

b) Laboratuvar tarafından hazırlanan plana göre iş hijyeni ölçüm, test ve analizinin yapılmasını sağlar.

c) Normal çalışma şartlarında ve üretim kapasitesinde herhangi bir değişiklik yapmadan, gerçek sonuçları verecek şekilde çalışmanın sürdürülmesini sağlar.

ç) İşyerinde ölçümü yapılacak fiziksel, kimyasal ve biyolojik etkenler hakkında her türlü bilgi, belge ve dokümanı, güvenlik bilgi formlarını da içerecek şekilde laboratuvarlara verir.

d) İşyerinde yapılacak iş hijyeni ölçüm, test ve analizine ilişkin çalışanların veya temsilcilerinin görüşlerini alır.

İşveren, işyerinde iş hijyeni ölçüm, test ve analiz kayıtlarını ilgili mevzuatla belirlenen sürelerle uygun olarak saklar. Mevzuatla belirlenmeyen kayıtlar için saklama süresi 10 yıldır. İşveren, yapılan bütün iş hijyeni ölçüm, test, analiz ve değerlendirme sonuçları ile ilgili basılı veya elektronik kayıtları, denetimlerde istenildiğinde gösterilmek üzere işyerinde saklar.

4.SONUÇ

Sağlıklı ve güvenli bir ortamda çalışmak, işçilerin sağlığı açısından yaşamsal önemde olup, iş ortamının sağlık risklerinden arınmış olması gerekir. İş yerinde çalışan sağlığını korumak, öncelikle iş hijyenine dikkat edilmesiyle mümkün olabilir. Hijyen, insan sağlığını korumak, geliştirmek, devamlılığını sağlamak için gereken önlemler ile sağlığın korunmasını amaçlayan bir disiplindir. Herhangi bir cismin üzerinde yer alan, gözle görülebilen kirlere arındırmaya temizlik adını verirken, hijyenik temizlik, sağlığımıza zarar veren mikroorganizmalardan arındırılmış temizlik olarak tanımlanabilir. Kişisel hijyen, bir kimsenin kendi sağlığını korumak amacıyla kendisi için yapacağı, temiz içme suyu kullanma, el vücut temizliği, diş sağlığına dikkat etme gibi bireysel uygulamalardır.

İş hijyeni kavramı, iş yerindeki risk faktörlerinin ve bunlara yönelik önlemlerin genel anlamda incelenmesini ve çözüm için yapılacakları kapsamaktadır. İş yerinde iş hijyeniyle ilgili mevcut olan risklerin bertaraf edilebilmesi için, öncelikle bu risklerin saptanması, ayıklanması ve tekrar oluşumunun engellenmesi gerekir. İş hijyeni, çalışan sağlığını olumsuz yönde etkileyebilecek fiziksel, kimyasal ve biyolojik faktörlerin tespit edilmesi, etkilerinin değerlendirilmesi ve kontrol altına alınması şeklinde tanımlanabilir. İş Hijyeni, işyerinde oluşan, hastalığa neden olan, sağlık ve iyilik halini bozan, işçiler ve toplumdaki bireyler arasında önemli ölçüde huzursuzluk ve verimsizlik yaratan ortam koşullarını, çevresel faktörleri ve stresleri tanıyarak, gözlemleyen, değerlendiren ve kontrol altına alan bir tekniktir.

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

İş hijyeninin sağlanması için, işverence yaptırılacak risk değerlendirmelerinde sağlık tehlikeleri belirlenecek, tehlikeler değerlendirilecek, tehlikelerin kontrolü için kayıt tutulacak, çalışanlar eğitilecek ve periyodik gözden geçirme işlemi yapılacaktır. İş hijyeninin sağlanmasıyla, işin yapılması sırasında işyerindeki fiziki çevre koşulları nedeniyle işçilerin maruz kaldıkları sağlık sorunları önlenebilecek, böylelikle işyerindeki sağlık risklerin ortadan kaldırılması ve azaltılması sağlanmış olacaktır. İçinde yaşadığımız Pandemi ve covid-19 süreci, iş sağlığının korunmasında, iş hijyeninin, ne kadar önemli olduğunu bir kere daha ortaya koymuş bulunmaktadır. Salgın sürecinde en ağırlıklı süreç, işverenin iş hijyeninin sağlanması sorumluluğunda yaşanmıştır ve yaşanmaya da devam etmektedir.

KAYNAKLAR

- 1.Ancı, K., (1999), *İşçi Sağlığı Ve Güvenliği Dersleri*, Ankara.
- 2.Ateş, Z.G.,(2020), "Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Açısından Eğitilmeleri", *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 28 / 2 (Temmuz 2020): 713-744 . <https://doi.org/10.15337/suhfd.738406>
- 3.Balkır, Z.G., (2009), *Türk Anayasa Yargısında Sosyal Hakların Korunması*, Ankara.
- 4.Bayram, Fuat (2008), *İş Sağlığı Ve Güvenliği Denetimi*, İstanbul.
- 5.Bozkurt, E.,(2008), "İnsan Hakkı Olarak Sağlık Hakkı", *Sağlık Hukuku Kurultayı*, Kasım 2007, Ankara.
- 6.Bulut, N., (2009), *Sanayi Devriminden Küreselleşmeye Sosyal Haklar*, İstanbul .
- 7.Er, Ü.,(2008),*Sağlık Hukuku*, Ankara.
- 8.Gözler, K., (2007), *Türk Anayasa Hukuku Dersleri*, Bursa.
- 9.Güzel, A., Okur, A. R., Caniklioğlu, N., (2021), *Sosyal Güvenlik Hukuku*, İstanbul.
- 10.Kabakçı, M. (2009), *Avrupa Birliği İş Hukukunda İşverenin İş Sağlığı ve Güvenliği ile İlgili Temel Yükümlülükleri ve Türk Mevzuatının Uyumu*, İstanbul.
- 11.Kalabalık, H., (2004), *İnsan Hakları Hukuku*, Ankara.
- 12.Mollamahmutoğlu, H. (2005), *İş Hukuku*, Ankara, s.725.
- 13.Okur, A.R., (1992),*Sağlık Hakkı ve Sağlık Sigortaları*, İstanbul.
- 14.Özdemir, E.(2014), *İş sağlığı ve Güvenliği Hukuku*, İstanbul.
- 15.Süzek, S. (2015), *İş Güvenliği Hukuku*, İstanbul.
- 16.Tulukçu, B.,(2014), "İşverenin Risk Değerlendirmesi Yükümlülüğünün Hukuki Boyutu", *MÜHFD*, Prof. Dr. Ali Rıza Okur'a Armağan, Cilt 20, Sayı 1, İstanbul.

**ADİ ORTAKLIKTA ORTAĞIN ŞAHSİ BORCUNDAN DOLAYI
ORTAKLIĞIN MALLARININ HACZİ**

LIABILITY OF THE PARTNERSHIP'S ITEMS DUE TO THE PARTNER'S PERSONAL DEBT
IN ORDINARY PARTNERSHIP

Dr. Öğr. Üyesi Nazım AKSOY

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü, Ticaret
Hukuku Anabilim Dalı,

ORCID ID: orcid.org/0000-0002-1835-7476

(Sorumlu Yazar)

Şevkiye AKKOÇ, Yüksek Lisans Öğrencisi

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Ticaret
Hukuku Bölümü,

ORCID ID: orcid.org/0000-0003-2150-5510

ÖZET

Adi ortaklık, iki ya da daha fazla gerçek veya tüzel kişiler tarafından emek ve malların ortak bir amaca erişmek üzere, bir sözleşmeye dayalı birleştirmeyi üstlendikleri, tüzel kişiliği bulunmayan kişi topluluğu olarak 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nda düzenlenmiştir. Tüzel kişiliğin olmaması nedeniyle ortaklar, şirket organı sıfatıyla faaliyetlerini sürdürmekte ve bu şekilde edindikleri mülkiyet haklarından yararlanmaktadırlar. Bundan dolayıdır ki, ortaklardan hiçbiri tek başına ortaklığın malvarlığı üzerinde tasarrufta bulunamamakta ve yasal zorunluluk gereği elbirliği mülkiyetine tabi tutulmaktadırlar. Zorunlu el birliğine bağlı işbirliği sebebiyle ortağın ortaklık dışındaki faaliyetlerinden kaynaklı şahsi borcundan dolayı ortaklığa ek bir sorumluluk yükünün getirip getirilmediğinin tespiti gerekmektedir.

Bu bağlamda çalışmada Alman Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun (Zivilprozessordnung- ZPO) § 736'nın Türk hukukunda karşılığının olup olmadığına bakılacaktır. Elbirliği ile ilgili kural gereği, ortaklardan hiçbirinin tek başına ortaklığın malvarlığı üzerinde tasarrufta bulunma hakkı yoktur. Elbirliği şeklinde mülkiyetin bu özelliğinin mevhumu muhalifinden hareket edildiğinde, ortağın şahsi borcundan dolayı ortaklığın malvarlığının hacze konu olma durumu söz konusu olabilecek midir? Diğer bir ifade ile, ortak, tek başına ortaklığın malvarlığına müdahale edemezken, kendi şahsi borçlarından dolayı şirketin sorumluluğu doğabilecek midir? Dolayısıyla bu durumun tespiti gerekmektedir. Zira Türk hukukunda bu konuda açık bir hüküm yer almazken, ZPO'nun § 736'nın madde hükmünde, öncelikle adi ortaklığın tüm ortakları aleyhine mahkeme kararı ile ortaklığın malvarlığının haczinin mümkün olduğu hükmü yer almaktadır. Maddenin devamında, ortakların şahsi borçlarından dolayı ortaklığın malvarlığının hacze konu olmasının mümkün olmadığı vurgulanmaktadır. Çalışmada son olarak, ortakların sahip olduğu paylarının haczinden ne anlaşılması gerektiği açıklanmakla birlikte, ortakların ancak tasfiye paylarına, ortaklıktan elde ettikleri kâr paylarına karşı haciz işleminin yürütülebileceği sonucuna varılmıştır.

Anahtar kelimeler: Adi ortaklık, Müteselsil sorumluluk, Adi ortaklık mal varlığı, Elbirliği mülkiyet, Adi ortaklık borçları, Ortakların şahsi borçları, Ortaklık mal varlığının haczi

ABSTRACT

Ordinary partnership is regulated in the Turkish Code of Obligations No. 6098 as a group of persons without legal personality, in which two or more real or legal persons undertake to combine labor and goods on a contractual basis in order to achieve a common purpose. Due to the lack of legal personality, the partners continue their activities as a company organ and benefit from the property rights they have acquired in this way. Therefore, none of the partners can dispose of the assets of the partnership alone and are subject to joint ownership as required by law. It is necessary to determine whether there is an additional burden of responsibility on the partnership due to the personal debt of the partner arising from the activities outside the partnership due to the cooperation depending on the compulsory cooperation. In this context, it will be examined whether §736 of the German Code of Civil Procedure (Zivilprozessordnung-ZPO) has an equivalent in Turkish law. As per the rule regarding cooperation, none of the partners has the right to dispose of the assets of the partnership alone. When acting against the notion of this feature of ownership in the form of cooperation, will it be possible for the assets of the partnership to be subject to foreclosure due to the personal debt of the partner? In other words, while the partner cannot interfere with the assets of the partnership alone, will the liability of the company arise due to his own personal debts? Therefore, this situation needs to be determined. While there is no clear provision in Turkish law on this issue, in the article provision of §736 of ZPO, there is a provision that it is possible to seize the assets of the partnership with a court decision against all the partners of the ordinary partnership. Subsequently, it is emphasized that it is not possible for the assets of the partnership to be subject to foreclosure due to the personal debts of the partners. Finally, it has been explained what should be understood from the sequestration of the shares owned by the partners, but it has been concluded that the lien can only be carried out against the liquidation shares and the profit shares obtained from the partnership.

Keywords: Ordinary partnership, Joint liability, Ordinary partnership assets, Joint ownership, Ordinary partnership debts, Partners' personal debts, Seizure of partnership assets

ESKİ MEZOPOTAMYA KANUNLARINDA KÜRTAJ VE CEZA SORUMLULUĞU

ABORTION AND CRIMINAL LIABILITY IN ANCIENT MESOPOTAMIAN LAWS

Araştırma Görevlisi Zeliha KILIÇPARLAR

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Kamu Hukuku Anabilim Dalı

ORCID NO: 0000-0002-1250-8325

ÖZET

Mezopotamya, günümüzde Irak, Kuzeydoğu Suriye, Güneydoğu Anadolu Bölgesi ve güneybatı İran topraklarından oluşur. Tarihte birçok medeniyete ev sahipliği yapan Mezopotamya kültürü Sümerler tarafından temellendirilmiştir. Sümerler bu coğrafyada büyük bir medeniyet kurmuş ve bölgenin diğer yerlerinde yaşayan toplumları da etkilemiştir. Bunda yazıyı kullanmaları önem taşır. Ayrıca her konuyu yazıya taşımaları toplumsal hayatları hakkında bilgi edinmemizi de sağlamıştır. Özellikle yazılı hukuk metinleri toplumsal hayatı düzenleyen kurallar bakımından aydınlatıcıdır. Aile ve kadına ilişkin çok sayıda düzenleme içeren bu metinlerde gebeliğin sonlandırılmasına ilişkin hükümler dikkat çekicidir. Gebeliğin sonlandırılması daha yaygın ifade ile kürtaja ilişkin ceza sorumluluğu içeren düzenlemeler yer almaktadır. Bir başka ifade ile Eski Mezopotamya medeniyeti gebeliğin isteğe bağlı olarak sonlandırılmasını yasaklamıştır. Bu doğrultuda "çocuk düşürme" ve "çocuk düşürtme" suçlarına hukuk metinlerinde yer vermişlerdir. İnsanlığın en eski suçlarından olan bu suçlar ağır cezalarla yaptırım altına alınmıştır.

Bugün özellikle Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarında yaşama hakkı, özel ve aile hayatına saygı hakkı ve işkence yasağı gibi birçok konuda dava konusu olan kürtaj, Mezopotamya kültüründe de görüldüğü üzere her dönemde tartışma konusu olmuştur. Tıp, hukuk, din, felsefe, sosyoloji, siyaset ve psikoloji gibi çok sayıda alanı ilgilendiren kürtaj multidisipliner bir konudur. İşte bu çalışmada bahsi geçen toplumların kanunlarına ve bu kanunlarda yer alan çocuk düşürme ve çocuk düşürtme suçlarına ilişkin suç ve yaptırım teorisine ilişkin bazı değerlendirmelerde bulunulacaktır. Bu değerlendirme yapılırken suçun maddi unsurlarından fiil, fail ve mağdura yönelik tespitler yapılacaktır. Ayrıca bugünkü mevcut düzenlemeye benzer ve farklı yönler açıklanacaktır. Kürtaja bağlı olarak ortaya çıkan bu en eski suç tipleri o dönemin şartları dikkate alınarak birtakım çıkarımlarda bulunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kürtaj, Eski Mezopotamya, Çocuk düşürme, gebeliğin sonlandırılması, Ceza sorumluluğu

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

ABSTRACT

Mesopotamia consists of the lands of today's Iraq, Northeast Syria, Southeast Anatolian Region and southwest Iran. Mesopotamian culture, which has hosted many civilizations in history, was shaped by the Sumerians. The Sumerians established a great civilization in this geography and also affected the societies living in other parts of the region. It is important that they use the text. In addition, the fact that they brought every subject to writing also enabled us to obtain information about their social life. In particular, written legal texts are illuminating in terms of the rules regulating social life. The provisions on termination of pregnancy in these texts, which contain many regulations regarding family and women, are remarkable. There are regulations regarding termination of pregnancy, more commonly abortion, which include criminal liability. In other words, the Ancient Mesopotamian civilization forbade the voluntary termination of pregnancy. Accordingly, they included the crimes of "miscarriage" and "illegal abortion" in their legal texts. These crimes, which are one of the oldest crimes of humanity, have been sanctioned with heavy penalties.

Today, abortion, which is the subject of many lawsuits in the decisions of the European Court of Human Rights, such as the right to life, the right to respect for private and family life and the prohibition of torture, has always been the subject of debate, as seen in the Mesopotamian culture. Abortion is a multidisciplinary issue that concerns many fields such as medicine, law, religion, philosophy, sociology, politics and psychology. In this study, some evaluations will be made about the laws of the societies mentioned and the crime and sanction theory regarding the crimes of miscarriage and illegal abortion in these laws. While making this evaluation, determinations will be made regarding the act, the perpetrator and the victim, which are the material elements of the crime. In addition, similar and different aspects to the current arrangement will be explained. Some inferences will be made by taking into account the conditions of that period, these oldest types of crimes that emerged due to abortion.

Keywords: Abortion, Ancient Mesopotamian, Miscarriage, Termination of pregnancy, Criminal liability

HİKÂYET-İ ZUHÛR-I ÂL-İ OSMÂN'DA HALK ETİMOLOJİSİ ÖRNEKLERİ EXAMPLES OF FOLK ETIMOLOGY IN HİKAYET-I ZUHUR-I AL-I OSMAN

Doktora Öğrencisi Şükrü OLCAY

Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü

ORCID NO: 0000-0002-2068-3289

ÖZET

Etimoloji, kelimelerin kökenini inceleyen dil bilim dalıdır. Kelimelerin nereden geldiğini, en eski kullanım şekillerini, ilk kez hangi kaynakta tespit edildiğini ve bugünkü hallerini nasıl aldıklarını açıklamaya çalışır. Bunu yaparken çeşitli kurallara bağlı kalmak zorundadır. Kelimelerin ses, yapı, anlam gibi özelliklerine dikkat ederek ve kanıtlar ortaya koyarak ilerlemelidir. Halk etimolojisi ise dil biliminin bir dalı değildir. Kelimelerin kökenini yakıştırma yolu ile ortaya koymaya çalışır. Belli bir sistemi ve metodolojisi yoktur. Kökeninin çözümlenmesi güç olan yabancı kökenli bir kelimeyi bilinen/yerli bir veya birden fazla kelimeye benzeterek onu tanıdık bir forma sokma girişimidir. Kimi zaman ise bir yer isminin nereden geldiğini veya ve bu ismin kim tarafından verildiğini ortaya koymaya çalışır.

Bu çalışmada Süleymaniye Yazma Eserler Kütüphanesi'nde FATİH 04206 numarasıyla kayıtlı olan Hikâyet-i Zuhûr-ı Âli Osmân adlı eserdeki halk etimolojisi örnekleri incelenecektir. Bu eser anonim bir Osmanlı tarihidir. Dil özellikleri ve anlattığı dönemler göz önüne alındığında 17. yüzyıla ait bir eser olduğu düşünülmektedir. Eser sade bir halk dili ile yazılmıştır. Bu eser tarihi gerçeklikleri yazmak kaygısından çok halk arasında yayılan ve menkıbevi özellikler taşıyan hikayelerden oluşmaktadır. Bu sebeple içinde deyimler ve atasözleri gibi halk kültürünü yansıtan öğeleri bolca bulundurmaktadır. Bunun yanında halk etimolojisi örneklerine de rastlamak mümkündür. Çeşitli kişi ve yer adlarının kökenini halk etimolojisi ile açıklama yoluna gitmiştir. Bu örneklerden bazıları Osmanlı padişahlarının isimleri iken kalan çoğunluğunu ise yer isimleri oluşturmaktadır.

Bu bildiri öncelikle etimolojinin ve halk etimolojisinin tanımı yapılacaktır. Ardından bu ikisinin farkları ve benzerlikleri ortaya konacaktır. Sonraki bölümde Hikâyet-i Zuhûr-ı Âli Osmân isimli eser genel özellikleri ile kısaca tanıtılacaktır. Bu bölümde eserin nüshaları ve bu eser üzerine yapılmış çalışmalar kısaca anlatılacaktır. Ardından bu eserde geçen halk etimolojisi örnekleri verilecektir. Bu örnekler orijinal Türkçeleri ile gösterildikten sonra günümüz Türkçesine çevrilecektir.

Anahtar Kelimeler: Hikâyet-i Zuhûr-ı Âli Osmân, Etimoloji, Halk Etimolojisi, Dil Bilim

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

ABSTRACT

Etymology is the branch of linguistics that studies the origin of words. It tries to explain where words came from, their oldest usage, in which source they were first identified and how they got their present form. While doing this, it has to adhere to various rules. It should proceed by paying attention to the features of words such as sound, structure, meaning and by presenting evidence. Folk etymology is not a branch of linguistics. It tries to reveal the origin of words by ascription. It does not have a certain system and methodology. It is an attempt to put a foreign word, whose origin is difficult to decipher, into a familiar form by associating it with one or more local words. Sometimes it tries to reveal where the name of a place comes from or who gave this name.

In this study, folk etymology examples in the manuscript called Hikayet-i Zuhur-i Ali Osman, which is registered with the number FATIH 04206 in the Suleymaniye Manuscripts Library, will be examined. This manuscript is an anonymous Ottoman history. Considering the language features and the periods it tells, it is thought to be a manuscript from the 17th century. The manuscript is written in plain colloquial language. It contains abundant elements reflecting folk culture such as idioms and proverbs in writing. In addition, it is possible to come across examples of folk etymology. It tried to explain the origin of various people and place names with folk etymology. While some of these examples are the names of the Ottoman sultans, the rest are place names.

In this paper, first of all, the definition of etymology and folk etymology will be made. Then the differences and similarities of these two will be revealed. In the next section, the manuscript named Hikayet-i Zuhur-i Al-i Osman will be briefly introduced with its general features. In this section, the copies of the manuscript and the studies on it will be briefly explained. Then, examples of folk etymology in this work will be given. These examples will be translated into today's Turkish after being shown in their original Turkish.

Key Words: Hikayet-i Zuhur-i Al-i Osman, Etymology, Folk Etymology, Linguistics

CONSEQUENCES OF NOT ENTERING INTO AN AGREEMENT ON SEPARATION OF ASSETS BEFORE MARRIAGE ACCORDING TO INDONESIAN CIVIL LAW

Elfrida Ratnawati¹, Endang Pandamdari², Meta Indah Budhianti³

¹²³Faculty of Law, Universitas Trisakti, Jakarta, Indonesia

ORCHID: 0000 0001 7424 3812

ABSTRACT

The agreement on the separation of assets before marriage is an unusual thing in the life of Indonesian people, even today. This is because the thinking is still old-fashioned and has not been open to new things and feels it is a taboo. What are the consequences of making a separation agreement before marriage based on Indonesian Civil Law?, is the main issue that will be discussed in this paper. Writing is based on a conceptual approach, using secondary data consisting of primary, secondary and tertiary legal materials, which will then be described descriptively. The results of the study concluded that as a result of not entering into a separation agreement before marriage, the assets produced during the marriage became one, and this in Indonesian civil law is also called property gono gini. So, the assets produced by husband and wife or only produced by husband or wife, remain merged into one, and if husband and wife are divorced for a certain reason, the assets produced jointly, or by one of the parties to the marriage, must be divided into two.

Keywords: Marriage, Separation of Assets, Indonesian Civil Code

A. Introduction

First we need to know and understand the philosophy that exists in the Indonesian nation¹, as we know that the Indonesian State is based on law or *rechstaat*, in terms of what is stated in Article 1 paragraph 3 of the 1945 Constitution which states that, "The State of Indonesia is a state of law". The statement contained in Article 1 paragraph (3) of the 1945 Constitution becomes a guideline so that all aspects of the administration in the state administration are regulated in legislation, because law is an important foundation which is the highest foundation of democracy. The constitution as the highest source of law gives a mandate to the state in which the mandate is devoted to the government in order to protect the Indonesian nation from Sabang to Merauke, put the nation first, and participate in implementing an orderly world, establishing/making eternal peace, and being fair in the nation. . Article 28B states that every individual has the right to have a family and have children by means of marriage in accordance with the law². One of the legal actions that cannot be avoided by the general public is marriage, marriage itself has the meaning of an institution that is considered by many people to be a historic thing. To do this, it must be based on feelings of mutual love and complement between partners.

An event that takes the form of an event in legal provisions which will later be carried out by each living legal subject which is the most important thing is the bond of a marriage or marriage.

¹ Abdoel djamali R, Pengantar Hukum Indonesia, Cetakan Ke-16, Jakarta, Rajawali Pers, 2010

² Abdul Kadir Muhammad, Hukum Perdata Indonesia, Cetakan ke-5, Bandung: PT. Citra Aditya Bakti,

The marriage bond must be based on love and affection from both sides of the legal subject³. In the marital or marital relationship, there are several legal subjects who make an agreement or agreement waiting for the agreement or agreement to contain the distribution of wealth or property during the course of an engagement or marriage. Few of us know the procedures or how we make an agreement. or an agreement in a marriage bond. Therefore it is important to have an education related to the agreement or agreement before the marriage bond is carried out.

Mixing marital property is something that most Indonesian people recognize. Regarding this matter, the prospective husband and wife never make a problem because it is based on mutual trust. Regarding this matter, it can potentially trigger disputes because of the fragility of problems that arise to the point of conflict between the two parties. As time goes by, such as the era of globalization, young couples finally decide to draft/make a legal letter before the law, namely, a marriage agreement. With the making of the agreement, it eventually creates a feeling of lack of mutual trust and mutual understanding for each partner.

While the Marriage Agreement is an agreement (agreement between both parties) which is designed/formed for future husband and wife before or at the time of the marriage agreement is carried out where it is intended to regulate the consequences of marriage on part/all of the assets they have. Initially the contract was against the values already applied in Eastern Culture. According to him, puberty is considered as something that is busy or even a word that must be done, so most married couples decide to draft the marriage agreement. Usually the formation of this marriage agreement is only made because there is a financial imbalance from the two different parties, for example in the case of the prospective wife who has quite a lot of inheritance and she has a business that has many branches compared to the husband who is only someone who has the finances. normal.

The marital relationship is a tradition which aims to unite two individuals who have different sexes into a legal partner before the law and religion. Broadly speaking, marriage aims to establish a bond that starts from two individuals without any definite ties to a happy family life both physically and mentally. Therefore, there is a need for mutual love and also a sense of trust from both of them which will become a one-sided relationship, the background of both parties is one of the crucial components to pay attention to as well as the religious background adhered to by both parties. The definition of religion according to psychologists is something that has the ability to create an integration, but if viewed from the other side, it will also be easy to come up with contradicting opinions and decisions from good or wrong.

On average, in a husband and wife relationship, the occurrence of a divorce is caused by the economic problems they face, it can be concluded that many prospective married couples finally decide to design the contract, although of course each partner does not dream of a split in the relationship. Marriage agreements are not recognized in customary law. In western society, the marriage agreement has an individualistic and capitalistic nature. Individualistic in the marriage agreement explains that there is an individualism between the property of the wife and husband. Capitalistic, being in the marriage agreement is intended as protection in the household from bankruptcy in the business world. Marriage agreements that exist in this country are more guided by

³ Andy Hartanto J, Hukum Harta Kekayaan Perkawinan, Cetakan kedua, Yogyakarta: Laksbang Grafika, 2012

the Civil Code (Civil Code of Law) not in western law, not yet familiar because to make/design a marriage agreement between the prospective couple is considered inappropriate because it is considered as one of the preparations in the event of a divorce. and can reduce interpersonal trust, then such agreements will rarely be formed.

In contrast to Europeans and Chinese who are submissive and use western law as a guide, they consider that an agreement in a marriage agreement is something commonplace, so it may be felt that a marriage agreement is needed to prevent various problems that arise during the marriage, so if there is a split the division of inheritance will be easy to divide. Along with the development of the era, with the growth of the existing economy, the contract can be used as an option for couples who want to get married as a guide if there is a dispute that arises.

In order for a marriage agreement to be valid, it is necessary to register it with the Marriage Registrar, which has been regulated in Article 29 paragraph (1) of Law No. 1 of 1974. However, during real life, there were several parties who turned out to register the marriage agreement. to the Registrar of the District Court which has been explained in the Civil Code so that it creates a lot of feelings of confusion. Even so, the existence of a marriage agreement can reduce conflicts if the divorce is really meaningful. The above is the basis for writing this paper, namely what are the consequences if the marriage agreement regarding separation of assets is not carried out in a marriage?

B. Discussion

The procedure that must be carried out by the parties to avoid the occurrence of a combination of assets, then it is made in writing and concretely in the marriage to be carried out, as regulated in the legislation, which also regulates deviations by making a marriage agreement. Basically a contract is designed with the argument that there are several assets that are greater in one party than the other. Both parties each bring input (aanbrengst) which can be said to be large, each has its own business, so that if one person fails (failliet), the other is not implicated in the debt they made prior to the marriage, each individual will be responsible. responsible for personal matters. It has been stated in Article 139 of the Civil Code in which the prospective spouse's presence of a marriage agreement is considered to be able to occur something that is contrary to the existing regulations regarding joint property, provided that the matter does not deviate from the regulations with good morals and the provisions contained in the explanation are respected. next.

In Law No. 1 of 1974 it says that it discusses more deeply about a marriage agreement that can be formed by both parties in which it discusses the arrangement of assets, as has been explained in Article 29 of Law No. 1 of 1974, namely: In paragraph 1, When it occurs before/after the marriage is carried out, both parties agree to an agreement that has been made together which occurs by entering into a written agreement that has been ratified by the Marriage Registrar, after seeing that the contents are the same, it will also apply to parties outside the agreement or parties third; In paragraph (2), the contract cannot be enforced if there is a provision that actually violates the existing Limitations on law, religious norms and moral norms; Paragraph (3) : The pact will take effect from the moment the marriage takes place, and Paragraph (4) : As long as the family is in progress, the agreement cannot be revised, unless both parties have agreed to change and modify it so as not to cause difficulties for third parties.

There is a separation of property, only a few people know about it, and many think that after the marriage is carried out, whatever it is that both parties have will be merged, this creates a

sense of comfort and does not have the thought to design it. According to prospective married couples, in order to avoid mixing assets, the law has discussed in it the provisions regarding existing irregularities by making a marriage agreement, then the existence of this agreement can be used as an effort to prevent conflicts which lead to financial matters in marriage later. . Then, to ensure that the marriage agreement that has been drafted is correct and binding on both parties, when viewed from the Civil Code, there is a notarial deed. The marriage agreement must be made in conjunction with the notarial deed before the marriage takes place, it can also be delayed if it is designed not in accordance with provision. As explained in Article 147 of the Criminal Code. The marriage agreement is made in the form of an authentic deed that has actual evidence. Law Number 1 of 1974 and the Compilation of Islamic Law only stipulates that in the design/making of marriage agreements, it is made expressly. This is done, in addition to the "legitimacy" of the marriage agreement:

1. To prevent hasty action, because the consequences of the marriage agreement will be carried for life,
2. For legal certainty, as the main legal evidence before the law,
3. To deal with the potential for smuggling based on the provisions of Article 149 of the Civil Code.

Marriage relationship is a tradition which aims to unite two individuals who have different sexes into a legal partner before the law and religion. Broadly speaking, marriage aims to establish a bond that starts from two individuals without any ties to be a happy family life both physically and mentally, therefore it takes a sense of mutual love and also a sense of trust from both of them which will become a one relationship, the background of both parties is one of the crucial components to be considered as well as the religious background adopted by both parties. The definition of religion according to psychologists is something that has the ability to create an integration, but if viewed from the other side, it will also be easy to come up with contradicting opinions and decisions from good or wrong.

Mixing marital property is something that most Indonesian people recognize. Regarding this matter, the prospective husband and wife never make a problem because it is based on mutual trust. Regarding this matter, it can potentially trigger disputes because of the fragility of problems that arise to the point of conflict between the two parties. As time goes by, such as the era of globalization, young couples finally decide to draft/make a legal letter before the law, namely, a marriage agreement. With the making of the agreement, it eventually creates a feeling of lack of mutual trust and mutual understanding for each partner. There are conditions where the marriage agreement is required to be signed by a notarial deed (authentic deed) with the aim of:

1. So that the marriage agreement has perfect justification power in the event of a dispute. Where the agreement will have perfect evidentiary power, in other words the judge is bound to be formal and material to the authentic deed submitted to him as evidence before the trial, unless the opposing evidence can be proven otherwise. As stated in Article 1868 of the Civil Code which states that: "An authentic deed is a deed in the form determined by law made by or before public officials in power for that at the place where the deed was made." Regarding the strength of proof of authentic deeds, it has been explained in Article 1870 of the Civil Code, if the truth of the agreement is denied, then the denies must prove which one is not true of the agreement.

2. The formation of a marriage agreement in the actual deed will provide legal certainty regarding the rights and obligations of the spouse on property, especially the marriage agreement has major consequences aimed at a household.

Before the marriage takes place, it is also emphasized as stated in Article 147 of the Civil Code, because the draft stated in the agreement aims to depart from the provisions contained in the Act. It can be understood that the will to form a marriage agreement means that prospective married couples have the right to prepare and provide their opinion regarding some deviations from the legal regulations before the law regarding the combination of assets. There are several things that have regulated agreements or agreements in marriage or marriage bonds, these things are like the form of wealth or property brought in a marriage or marriage bond, which can be obtained from the efforts of each legal subject or from a gift. In designing a marriage agreement, both parties must provide a clear and clear statement that there is no mixing of assets or other forms.

Reassigned in Article 186 of the Civil Code which states that in a legal marriage there is no prohibition on separating property, and it says that as long as the marriage takes place, every wife has the right to submit a request for separation of property to the judge by looking at several requirements, namely:

1. If the husband does bad things, such as, is wasteful in buying goods by using property with his wife, and does nothing when their household is on the verge of destruction/divorce.
2. If it occurs due to chaos and the ability to not manage the assets owned by the husband, then the guarantee is the wife's marital property, which according to the legal view will change the wife's rights will disappear, and vice versa.

The legal protection which is aimed at assets in marriage when viewed from the Civil Code explains that it will have the freedom for the designer regarding the contents of the agreement and how the form for the agreement is as a deviation from the KUHPrdt regulation regarding the pooling of assets⁴ but with some requirements that the marriage agreement expressly prohibits the marriage agreement. contradicts in terms of morality, religion and public order as regulated in Article 139 of the Civil Code. "The contents of the agreement violate decency, for example, in the agreement it is determined that the husband is not allowed to check what his wife does outside the house. On the other hand, the wife is not allowed to control her husband's actions outside the home. The checking in question discusses manners or manners regarding healthy and good relationships, community members have the right to check anything if the actions committed by men and women are considered immoral. "In terms of the content and types of marriage agreements that can be agreed upon in a marriage agreement, when viewed from the civil code, it can be divided as follows: unanimous (complete) separation of marital assets. This happens if before the marriage takes place the prospective husband and wife do not in fact draft a marriage agreement, then, when viewed legally, the assets belonging to the community are not private property. Husband and wife have the right to be free if they want to limit the joint property according to their wishes, provided that the limit does not violate the provisions of the applicable law.

⁴ Yulies Tiena Masriani, "PerjanjianPerkawinan dalam Pandangan Hukum Islam", Serat Acitya-Jurnal Ilmiah, UNTAG Semarang.

With the separation of assets that have been agreed upon in the marriage, there are two kinds of marital property, namely individual property (private). And there is no possibility of joint property. Even though this means that there is a separation of marital property, if it is intended for household expenses, such as living expenses and children's education costs, basically it will be shared, which has turned into an object, of course, the object is the result of personal property. However, even if that is the case in an agreement, the wife will only bear some expenses which are calculated annually where the expenses are intended for household needs and children's education costs.

With the formation/design of such a marriage agreement, such as arrangements for the separation of assets, the wife does not have things that must be carried out beyond the amount agreed in the marriage agreement. So if there is a shortage of payments, such as to cover household expenses and children's education costs, then it is the husband's obligation to pay for it. This right naturally occurs on the husband's side, because he as the backbone and head of the household has the obligation to finance all household needs, and may not give more burdens to the wife.

Profits and losses that arise in the marriage agreement with the union of profits and losses (*gemeenschap van winst en varlies*) do not recognize the existence of a combination of assets, however, there are limitations in the limited merger, namely only limiting the union/combination between profit and loss. So regarding this matter, the existence of a union/merger between profit and loss is the right and responsibility of both parties. If it turns out that there is a profit during the marriage, then the profit in question must be divided into two parts fairly and equally, on the contrary, in the event of a loss or a claim from a party outside the marriage agreement.

In the case of joint matters, such as profit and loss, which is a shared burden, it is one of the advantages obtained during the marriage that takes place as well as the losses experienced during the marriage⁵. The main idea of the mixed agreement is regarding profit and loss, that each party still has the objects that were brought along with the objects that fell to him free of charge during the marriage (inheritance), while all income from capital during the marriage turns into the wealth of the husband. and wife, as well as any losses or expenses that they have done during the marriage will be a joint burden or not so that it is not only one party.

There are 3 kinds of assets that can be used together in profit and loss, namely:

1. Limited assets of the union, namely the union of both gains and losses.
2. Personal property belonging to the husband, and
3. The wife's personal property.

Assets belonging to individuals, namely goods/objects that they carry on their own, as well as those obtained during the household, either inheritance or management privileges will be handed over to husband and wife. Included in the husband's property are assets brought into the marriage as well as all assets where he acquired or fell on the husband's side during the marriage, as well as the assets brought by the wife as well as assets obtained or fell on the wife's side during the marriage. .

⁵ Jeanita Adelin. 2013. Status Hukum Perjanjian Perkawinan Berdasarkan Kitab Undang-Undang Hukum Perdata dan Undang-Undang perkawinan (Analisis Kasus Putusan Nomor 69/Pdt.G/2010/PN.Dps), Jakarta: FH UI.

Talking a little about the will, Regarding the behavior of the testator while he is alive, a matter that becomes the subject of the problem is regarding the source of the wealth he has when he is dead. An act like this is called a will. If the testator dies, does he leave a will to someone or not? not to be claiming the wealth of the property. If the testator dies and leaves a will, according to the applicable regulations, it must contain a statement regarding what the testator's actions will be after he dies. where it can be revoked. The provisions that must be made are that the will in making a deed must be reasonable as the provisions of the Criminal Code regarding the making of a deed, if the contents of the will, it can be said that the will is not written as described in code of Civil law.

The husband is entitled to all his own property, vice versa. Based on Article 157 of the Civil Code, what is meant by profit in joint assets is that there is an increase in their finances, as long as the marriage takes place from the results of their respective assets and income, from their respective efforts and from unspent allowances. These profits are partly due to the results of wealth, for example the results of house rentals, dividends from shares, etc. So profit here is used in the sense of profit (wealth) without being reduced by some payment.

Unsettled income savings (income after deducting payments). Profit is used in the sense of balance, as a calculation of how much income they have more when the togetherness of profit and loss is cut off when compared to when the wedding is taking place. As stated in Article 157 of the Civil Code, it can be said that a loss is any lack of property caused by an inflated payment compared to income. An expert named Pitlo put forward the same opinion as what was quoted by R. Soetojo Prawirohamidjojo which he wrote in his book entitled Pluralism in the Marriage Law where the meaning of gain and loss (*winst en verlies*) can be used in two meanings, namely as the remaining balance contained in the divorce of both parties and the profits (*wins*).

Meanwhile, losses are debts that arise from the marriage property of both parties. According to Pitlo experts, the meaning of using *winst en verlies* is mixed up. However, he argues for using the second meaning. Which in the end, both from profits and losses, will become common property with the other intention that the profits obtained during the marriage take place as well as the losses that are found during the marriage. What they each get from inheritance, *Legaat* (grants) obtained during the marriage, whether it comes from family or other people, is not something that can be considered as an advantage as stated in Article 158 of the Civil Code. If there is an entity that actually belongs to the wife turns out to be lost, then the husband will take care of the entity, the wife has the right to sue the husband and it is the husband's responsibility for the lost item, with the condition that the lost item occurs because negligence by her husband⁶.

However, if in the agreement⁷ a profit and loss union is stipulated, then the goods that are considered to be able to move must be recorded in the contents of the agreement that has been agreed. Unity of Results and Income The marriage agreement with the union of income results (*gemeenschap van vuchten en inkomsten*) is an agreement that is agreed upon by both parties that occurs between

⁶ Nico, *Tanggungjawab Notaris Selaku Pejabat Umum*, Yogyakarta: Center for Documentation and Studies of Business Law, 2003

⁷ Candra Hadi Kusuma, “Kedudukan Hukum Perjanjian Perkawinan yang dibuat Setelah Perkawinan terhadap Pihak Ketiga (Pasca Putusan Mahkamah Konstitusi Nomor. 69/PUU-XIII/2015)”, *Jurnal Hukum dan Kenotariatan*, Vol 2, No 1 (2018): Jurnal Volume II – Nomor 1– Februari 2018

prospective marital partners with the aim of uniting the profits obtained both as results and income. It can also be referred to as a "profit agreement", but the only difference is that the losses are not included. The regulation has been regulated in the Civil Code in Article 164, meaning that the unification of the results and the income obtained is a different picture of various kinds of marriage assets which are not part of the separation of assets and are not included in the combination of profit and loss. There are three (3) articles that state the rules regarding the pooling of profits and losses as well as concerning the pooling of income and income in Articles 165 - 167.

The combination of income and income is seen as an advantage, but the loss will be the husband's obligation, but the wife has the obligation to pay the debts that she made. The entire debt receivable will be the personal responsibility of the debtor. Sometimes the bride and groom give each other objects/gifts which have meaning if they get married⁸.

The gift is called a "Marriage Gift" and must be recorded in accordance with the marriage agreement deed according to the applicable law. It contains principles, which state that the prospective bride and groom are free to determine its contents.

The second principle of freedom, both When discussing the contents of the agreement, one must pay attention to some existing limitations, namely, not to make promises if the will begins to lead to things that are contrary to morals and discipline. This does not need to be included because the basis is included in the nature of most that should be obeyed for the Civil Code contained in Article 23 AB (Algemene Bepalingen van Wetgeving) and Article 1335 of the Criminal Code, in which it says an agreement on the basis of an irrelevant or unlawful cause does not have legal power at all, then in the marriage agreement there are several things that should not be in the contents of the agreement, namely:

1. Reducing rights due to the existence of male power (marital macht) male freedom only applies in choosing a house or to deal with financial problems together,
2. Rights that arise because of parental authority (ouderlijke macht). For example, freedom in dealing with financial problems owned by children as well as decision makers regarding education/child custody,
3. Rights determined by legislation for the spouse who has lived the longest (langstlevende echtgenoot, in article 140 paragraph (1) of the Civil Code)

There is no promise that contains the relinquishment of rights over the inheritance of blood relatives and lower (afkomelingen). The prohibition has been stated clearly in Articles 1063 and 1334 paragraph 2 of the Criminal Code, no intention was made, which states that between the two parties will bear the loan which dominates the capacity in substance.

There is no agreement in general terms, that their assets will be regulated by the Law of Foreign Countries along with the policies that have been applied in Indonesia. There are taboos if the provisions are made in layman's terms, the status is already listed in the customary provisions etc. (Article 143 of the KUHPrdt). This stipulation is intended for clarity in the law, so that what is stated is "allowed" if the

⁸ Candra Hadi Kusuma, "Kedudukan Hukum Perjanjian Perkawinan yang dibuat Setelah Perkawinan terhadap Pihak Ketiga (Pasca Putusan Mahkamah Konstitusi Nomor. 69/PUU-XIII/2015)", Jurnal Hukum dan Kenotariatan, Vol 2, No 1 (2018): Jurnal Volume II – Nomor 1– Februari 2018

contents in the foreign state law or customary provisions are stated until the explanation is as clear as possible.

The marriage agreement according to the law is in principle concrete, except if the couple comes to the word "agree" to change it with the addition that there is no provision that can burden parties who are not in the agreement⁹.

The Marriage Agreement or Prenuptial Agreement in the Civil Code or Law No. 1 of 1974 concerning having a family is one of the forms of a contract that is formulated before getting married, in which it compiles the material assets of the couple while the household is still ongoing. The important intention of this agreement is to separate the substance from the male and female parts so that the assets will not be united. Therefore, many issues regarding the separation of assets agreement or pre-nuptial agreement is a crucial thing. apart from the segregation of assets, the objectives are:

1. If both of them have a desire to pawn their assets, then the agreement is not very important;
2. If there is a debt owned by one of the parties then, it becomes the responsibility of each party,
3. When the parties want to apply for a credit facility, there is no need to ask for their partner's approval,
4. As a guarantor for the continuity of family assets,
5. To protect the women when the men practice polygamy,
6. To stay away from marriage motivations that lead to divorce

Based on the provisions of the law regarding the bond of a marriage or marriage, an agreement to separate wealth can only be made before the start of the marriage ceremony. This is what causes difficulties for couples who do not know clearly about the agreement or agreement regarding the property to be separated after the two legal subjects carry out a marriage or marriage bond¹⁰. So that an agreement or agreement in a marriage or marriage bond can be processed at a specified time or as long as the marriage or marriage bond is running. All of these things are regulated in clear legal provisions which say:

If it is connected with an agreement or agreement to a third party legal subject who can also be called a legal subject who gives inheritance, which in this event is a third party legal subject, it is very likely to be refused entry as a legal subject because of things that that is given has not been determined¹¹. Therefore, the existence of an agreement or agreement from a marriage or marriage bond is a gift and what is left out of a certain amount of money or property will not be given or entered into a money or joint property but the form of control will be given to each legal subject and will always be under the control of one of the legal subjects.

⁹ Wahyu Djafar, "Menegaskan Kembali Komitmen Negara Hukum: Sebuah Catatan Atas Kecenderungan Defisit Negara Hukum", Jurnal Konstitusi, 7, 5 (Oktober 2010)

¹⁰ Dewi Wulansari C, Hukum Adat Indonesia Suatu Pengantar, Cetakan Pertama, Bandung: Refika Aditama, 2010.

¹¹ Wiryomartani. 2008. Kajian Hukum Dalam Praktek, Pra Konggres INI yang diperluas tanggal 19 Juli 2008 di Palembang.

As long as the agreement or agreement of a marriage¹² or marriage bond has not been entered into the data, therefore the legal subject of the third party may assume that the marriage or marriage ceremony of the two legal subjects has been carried out with the wealth of the marriage bond or joint marriage. The law of the third party may assume that the legal subject of the husband and the legal subject of the wife are not entered into the data, therefore the legal subject of the third party can assume that the legal subject of the husband and the legal subject of the wife are married or married with joint assets.

It can be said that this gives a loss to one of the parties. They should be given the opportunity to bind external parties to the things listed. If a third party knows that an agreement is not recorded, then he cannot conclude that there is no binding agreement. So, if there is a debt owed by one of the parties, the way out is applied by involving joint assets. Also, if you expect only a few formal claims against external parties, then only those provisions must be stated in the copy, then it is up to the spouses on their wishes that have been recorded. Married couples are not required to register, but if there are consequences they will bear the consequences themselves.

C. Conclusion

The results of the study concluded that as a result of not making a separation agreement before the marriage, the assets produced during the marriage became one, and this in Indonesian civil law is also called property gono gini. So, the assets that are produced by husband and wife or only produced by husband or wife, remain united into one, and if husband and wife divorce for some reason, the assets that are produced jointly, or by one of the parties to the marriage, must be two.

REFERENCES

- Abdoel djamali R, Pengantar Hukum Indonesia, Cetakan Ke-16, Jakarta, Rajawali Pers, 2010
- Abdul Kadir Muhammad, Hukum Perdata Indonesia, Cetakan ke-5, Bandung: PT. Citra Aditya Bakti, 2014
- Andy Hartanto J, Hukum Harta Kekayaan Perkawinan, Cetakan kedua, Yogyakarta: Laksbang Grafika, 2012
- Annisa Istriyanti dan Erwan Priambada, “Akibat Hukum Perjanjian Perkawinan yang dibuat Setelah Perkawinan Berlangsung”, Privat Law Vol. III No 2 Juli-Desember 2015.
- Artikel Skripsi. Dosen Pembimbing : Dr. Merry E. Kalalo, SH, MH; Frankiano B. Randang, SH, MH; Roy V. Karamoy,
- Asshiddiqie, Jimly. *Pokok-Pokok Hukum Tata Negara Pasca Reformasi*. Jakarta: PT. Bhuna Ilmu Populer, 2008
- Candra Hadi Kusuma, “Kedudukan Hukum Perjanjian Perkawinan yang dibuat Setelah Perkawinan terhadap Pihak Ketiga (Pasca Putusan Mahkamah Konstitusi Nomor. 69/PUU-XIII/2015)”, Jurnal Hukum dan Kenotariatan, Vol 2, No 1 (2018): Jurnal Volume II – Nomor 1– Februari 2018
- Dewi Wulansari C, Hukum Adat Indonesia Suatu Pengantar, Cetakan Pertama, Bandung: Refika Aditama, 2010.

¹² Nico, Tanggungjawab Notaris Selaku Pejabat Umum, Yogyakarta: Center for Documentation and Studies of Business Law, 2003

- Djaren Saragih, *Hukum Perkawinan Adat dan Undang-undang Serta PeraturanPelaksanaannya*, Bandung: Tarsito, 1992
- Herlien Budiono, *Kumpulan Tulisan Hukum Perdata di Bidang Kenotariatan*, Cetakan pertama, Bandung: PT. Citra Aditya Bakti, 2007.
- Jeanita Adelin. 2013. *Status Hukum Perjanjian Perkawinan Berdasarkan Kitab Undang-Undang Hukum Perdata dan Undang-Undang perkawinan (Analisis Kasus Putusan Nomor 69/Pdt.G/2010/PN.Dps)*, Jakarta:FH UI.
- Kitab Undang-Undang Hukum Perdata. Kompilasi Hukum Islam.*
- Komplikasi Hukum Islam*, (Bandung: Fokus Media, 2010),
- Mustofa Hasan, *Pengantar Hukum Keluarga*, Bandung: Pustaka Setia, 2011 Nico, *Tanggungjawab Notaris Selaku Pejabat Umum*, Yogyakarta: Center for Documentation and Studies of Business Law, 2003
- Nico, *Tanggungjawab Notaris Selaku Pejabat Umum*, Yogyakarta: Center for Documentation and Studies of Business Law, 2003
- Parwoto Wignjosumarto. 2006. *Peran Hakim Agung dalam Penemuan Hukum dan Penciptaan Hukum pada Era Reformasi dan Transformasi*, Jakarta:
- Majalah Hukum Varia Peradilan Tahun keXXI No. 251.*
- Peter Mahmud Marzuki, *Penelitian Hukum*, Cetakan Kelima, Jakarta: Kencana, 2009. Salim H.S, *Hukum Kontrak*,Cetakan ke-9, Jakarta: Sinar Grafika, 2013.
- R. Soetojo Prawirohamidjojo,
- Salim H.S, *Hukum Kontrak*,Cetakan ke-9, Jakarta: Sinar Grafika, 2013
- Siti Musawwamah, *Pro-Kontra Atas Putusan Mahkamah Konstitusi Tentang Pengesahan Hubungan Keperdataan Anak Luar Kawin Dengan Ayah Biologis*’, *Artikel Laporan Riset STAIN Pamekasan*, 2012
- Soerjono Soekanto, *Pengantar Penelitian Hukum*,Cetakan ke-3, Jakarta: UI-Press, 2012
- Soetojo Prawirohamidjojo dan Marthalena Pohan, *Hukum Orang dan Keluarga*, Surabaya: Airlangga University Press, 1991
- Soetojo Prawirohamidjojo R, *Pluralisme dalam Perundang-undangan Perkawinan di Indonesia*, Surabaya: Airlangga University Press, 1988.
- Subekti, *Hukum Keluarga dan Hukum Waris*,Cetakan ke-4 Jakarta: PT. Intermasa, 2004
- Subekti, *Pokok-pokok Hukum Perdata*, Cetakan ke-32, Jakarta: PT. Intermasa, 2003.
- Tan Thong Kie, *Studi Notariat dan Serba-serbi Praktek Notaris*, Cetakan Pertama, Jakarta: PT. Ichtiar Baru Van Hoeve, 2007.
- Titik Triwulan Tutik, *Pengantar Hukum Perdata di Indonesia*, Cetakan Pertama, Jakarta: Prestasi Pustaka, 2006.
- Tolib Setiady, *Intisari Hukum Adat Indonesia (Dalam Kajian Kepustakaan)*, Cetakan Ke-2, Bandung: Alfabeta, 2009.
- Wahyu Djafar, “*Menegaskan Kembali Komitmen Negara Hukum: Sebuah Catatan Atas Kecenderungan Defisit Negara Hukum*”, *Jurnal Konstitusi*, 7, 5 (Oktober 2010)
- Wiryomartani. 2008. *Kajian Hukum Dalam Praktek*, Pra Konggres INI yang diperluas tanggal 19 Juli 2008 di Palembang.
- Yulies Tiena Masriani, “*PerjanjianPerkawinan dalam Pandangan Hukum Islam*”, *Serat Acitya-Jurnal Ilmiah*, UNTAG Semarang.

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

Peraturan Perundang-Undangan:

Undang-Undang Dasar Negara Republik Indonesia 1945

Kitab Undang-Undang Hukum Perdata.

Kompilasi Hukum Islam.

. Undang-Undang Nomor 1 Tahun 1974 Tentang Perkawinan. Peraturan Pemerintah Nomor 9 Tahun 1975 tentang Pelaksanaan Undang-undang Nomor 1 Tahun 1974 Tentang Perkawinan.

Undang-Undang Dasar Negara Republik Indonesia 1945.

Undang-Undang Nomor 1 Tahun 1974 Tentang Perkawinan.

UU RI Nomor 1 Tahun 1974 Tentang Perkawinan, (Bandung: Nuansa Aulia,2012),

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

GLOBAL REGIMES FOR CHILD MARRIAGE: APPLICABILITY VS. EFFICACY

Dr. Bhavesh H. Bharad

Assistant Professor,
School of Law, Gujarat University, Ahmedabad

Dr. Rachana Raval

Visiting Faculty,
Department of Human Rights and Duties, School of Law, Gujarat University, Ahmedabad.

ABSTRACT

Millions of girls are hindered in their development and well-being by the marriage of children below the age of 18. Thousands of millions of girls globally suffer from the discriminatory practice of marriage of children under 18 years of age, as recognized by international human rights agreements. In the present study, we examine national legislation regarding the minimum marriage age, exceptions permitted to marry earlier, and gender disparities in legislation using a new global policy database. Despite progress in eliminating legal exceptions and gender discrimination, our longitudinal statistics show important gaps remain in eliminating legal exceptions and discrimination against women. Often, children's marriages are considered to be forms of violence against girls and violations of human rights. In line with the Sustainable Development Goals (SDGs), child marriage should be eliminated by 2030. The prevalence of child marriage worldwide has declined too slowly to reach the SDG target due to limited investments to end the practice. The state of many countries remains legal for girls to marry before they are 18 years old, and even in countries where it is generally illegal to marry before they are 18, too many girls continue to get married early. As the first step to preventing child marriage, it is essential to protect girls from child marriage in the law.

Keywords: Child Marriage, Early Marriage, Minimum Age of Marriage, Gender Discrimination, International Treaties, International Conventions

ÇOCUKLAR VE GENÇLERE YÖNELİK SİBER ZORBALIK (CYBERBULLYİNG) İLE OLUŞABİLECEK SUÇLAR, HUKUKİ TEDBİRLER VE YÖNTEMLER

CRIMES, LEGAL TREATMENTS AND METHODS THAT MAY OCCUR WITH
CYBERBULLYING DIRECTED AT CHILDREN AND YOUNG PEOPLE

Avukat (Lawyer) Seyran GÜMÜŞOĞLU

Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi-

Gümüšoğlu Hukuk Bürosu

ORCID NO : 0000-0001-6660-0103

ÖZET

Özellikle çocuk ve genç kesimin fiziksel şiddet kadar maruz kaldığı sanal şiddet türü siber zorbalıktır. Siber zorbalıkla mücadele edebilmek için hedef kitlenin siber zorbalığı tanınması ve bu fiillerin oluşturduğu suçların Türk Ceza Kanunu ve diğer mevzuatlar uyarınca öğrenilerek, hukuki yollara başvurulması gerekmektedir. Bu kapsamda üzerinde durulması gereken iki metinden de bahsetmek gerekecek. Bu metinlerden birincisi 10/09/2011 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan “Avrupa Konseyi Çocukların Cinsel Sömürü ve İstismara Karşı Korunması Sözleşmesi”dir. İkinci metin ise “Avrupa Konseyi Siber Suç Sözleşmesi”dir. Sözleşmenin 9. maddesi ile bilgisayar sistemi üzerinden çocuk pornografisi dağıtmak yaymak suç olarak kabul edilmiştir. Ayrıca Avrupa İnsan Hakları ve Temel Özgürlükler Sözleşmesi’nin 8. maddesinde “Herkes özel ve aile hayatına, konutuna ve yazışmasına saygı gösterilmesi hakkına sahiptir” denilmektedir. Bu hükümden hareketle çocukların her birey gibi kişisel verilerin korunması hakkına sahip olduğu anlaşılmaktadır. Bu çalışmamızda çocuk ve genç kesim tarafından siber zorbalığın öğrenilmesi için” tanım haritası” oluşturulmuştur. Ayrıca Siber zorbalık ile oluşabilecek suçların tanınması ve ihtiyaç duyulan çözümler için istatistiki veriler de göz önünde bulundurularak hukuki tedbir ve yöntemleri içeren “siber zorbalıkla mücadele haritası” oluşturulmuştur.

Anahtar Kelimeler

Çocuklar ve gençlere yönelik siber zorbalık, İstatistiki veriler, Siber zorbalık suçları, Hukuki tedbirler ve yöntemler,

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

ABSTRACT

Cyberbullying is the type of virtual violence that children and young people are exposed to as much as physical violence. In order to combat cyberbullying, the target audience should recognize cyberbullying and the crimes caused by these acts should be learned in accordance with the Turkish Criminal Code and other legislation and legal remedies should be applied. In this context, it will be necessary to mention two texts that need to be emphasized. The first of these texts is the "Council of Europe Convention on the Protection of Children against Sexual Exploitation and Abuse" published in the Official Gazette dated 10/09/2011. The second text is the "Council of Europe Convention on Cybercrime". By Article 9 of the Convention, distributing child pornography through a computer system and disseminating it is considered a crime. In addition, Article 8 of the European Convention on Human Rights and Fundamental Freedoms states that "Everyone has the right to respect for his private and family life, his residence and his correspondence." Based on this provision, it is understood that children have the right to the protection of personal data like every individual. In this study, a "definition map" was created for the learning of cyberbullying by children and young people. In addition, a "map for combating cyberbullying" including legal measures and methods has been created by taking into account statistical data for the recognition of crimes that may occur with cyberbullying and the solutions needed.

Keywords

Cyberbullying of children and young people, Statistical data, Cyberbullying crimes, Legal measures and methods,

THE EXAMINATION OF FIAT'S COMPETITIVENESS IN THE EUROPEAN'S ELECTRIC VEHICLE MARKET

BOUKHEDIMI Chems Eddine. Ph.D.

University of Tizi Ouzou,
Department of commerce. Tizi Ouzou, Algeria.

ABSTRACT

The aim of this study is to check the competitiveness of FIAT 500 in the electric vehicle in some European market for the year of 2021.

The electric vehicle is found to tackle the over consumption of unrenewable energies such as fuel oil, also, the second target is the reduce the emission of CO₂ as the principles of sustainable development demand.

As result, The model of FIAT 500 is ranked in the 4th position of the top 10 models with 33.828 sales, followed by, Volkswagen e-up and Hyundai Kona electric, Peugeot 208 EV, Kia Niro EV and Dacia Spring.

It should be noted that TESLA is the leader in this particular market with 102.856 sales.

Keywords: Sustainable enterprise; Social Corporate Responsibility; Sustainable development; Electric vehicle; FIAT.

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

INVENTOR VIDEO ESSAY

Major Gheorghe Giurgiu

Deniplant-Aide Sante Medical Center, Biomedicine, Bucharest, Romania

<https://orcid.org/0000-0002-5449-2712>

Prof. Dr. Manole Cojocaru

Titu Maiorescu University, Faculty of Medicine, Bucharest, Romania

cojocaru.manole@gmail.com; Telephone: +40723326663

<https://orcid.org/0000-0002-6871-577X>

ABSTRACT

Background Due to the digitalization of film journalism, the format of the video essay is becoming more and more common, as an audiovisual version in which the subject presents a part of his biography or his achievements. Adopting video essays in the presentation of inventions or innovations has a much greater potential, because personal video essays are works of non-fiction, the voice and image of the author must be reliable.

Objectives Video essays being a form that is now developing, we consider it an optimal time to promote them.

Materials and methods In the first phase, it is worth studying the essay video speech. In the applied discussion of certain video essays, this paper focuses on those that suggest a successful transition between the written essay and the videographic one.

Results Video essays are informative, watching videos while the author talks about his achievements, manages to simplify their reception to a significant degree. Video essays allow authors to have already shortened video clips at their fingertips, which simplifies the illustration of an achievement.

Conclusion The video presents a biographical fragment of an inventor who, suffering from psoriasis, a disease that medicine classifies as incurable, does not accept reality and after some research discovers a treatment for this disease, a discovery that later helped dozens thousands of sick to be healed. Being a creative spirit, the inventor discovers other methods of treatment to cure paralysis in dogs. The inventor's dream is to create his own laboratory and his own clinic where, together with famous doctors, he can treat patients whom allopathic medicine could not help.

Keywords: video essay, inventor, natural remedies, herbal supplements, nutraceuticals

**AZERBAJYCAN'DA SOCIAL TEHLIKELERE MÜCADELEDE UYGULANAN MODELİN
ÖZELLİKLERİ**

FEATURES OF THE MODEL APPLIED IN THE FIGHT AGAINST SOCIAL THREATS IN
AZERBAIJAN

ОСОБЕННОСТИ МОДЕЛИ, ПРИМЕНЯЕМОЙ В БОРЬБЕ С СОЦИАЛЬНЫМИ
УГРОЗАМИ В АЗЕРБАЙДЖАНЕ

Aynur Bağırılı

Azerbaycan, Bakü, Köroğlu Rerimov sok 822/23
Azerbaycan Turizm ve İşletme Üniversitesi

Айнур Багирли

Azerbaydjan, Баку, улица Кероглу Реримова 822/23
Азербайджанский Университет Туризма и Бизнеса

Aynur Bagirli

Azerbaijan, Baku, Köroğlu Rerimov st 822/23
Azerbaijan Tourism and Business University

Özet

Makale, sosyal güvenlik kavramının içerdiği kavramları incelemektedir.

Güvenlik kavramı ilk olarak 1904 yılında Theoder Roosevelt tarafından kullanılmıştır. Güvenlik kavramının başlangıcında güvenlik sadece dar anlamda yani askeri alanda anlaşılmıştır. Küreselleşme süreçleri yayıldıkça ve bilimsel ve teknolojik devrim geliştikçe, çeşitli alanlarda güvenliğin sağlanması ihtiyacı doğdu. Güvenlik, her devletin güvenlik kavramlarına yansıyan öncelikli konulardan biridir. Bir ülke içinde istikrarın ve iyi bir gelişmişlik düzeyinin korunması için uluslararası arenada etkili bir aktör olabilmek için güvenliğin sağlanması gerekmektedir. Sosyal güvenlik ulusal bir konudur, her ülkenin kendi güvenlik sistemi vardır. Her ülke kendi sınırları içerisinde vatandaşlarının sosyal güvenliğini sağlar. Ancak zamanla ticaret, turizm, eğitim ve diğer çeşitli nedenlerle insanların ülkeyi terk etmeleri ve başka ülkelerde ikamet etmeleri bir takım sosyal güvenlik sorunları yaratmakta ve ülkeler bu sorunlara yönelik bir takım önlemler almak zorunda kalmaktadır. Bu önlemler, ülkeler arasında ikili ve daha fazla anlaşmanın yapılmasına ve işbirliğinin gelişmesine neden olur

Bu yazımızda Azerbaycan'da sosyal güvenliğin sağlanması için dünya modellerini temel alan sosyal koruma sisteminden bahsedeceğiz. Devletimiz için sosyal güvenliğin önemini ve özünü inceleyeceğiz ve karşılaştırmalı bir analiz yapacağız.

Anahtar kelimeler: sosyal, tehlike, devlet, güvenlik.

RESUME

The concept of security was first used in 1904 by Theoder Roosevelt. At the beginning of the concept of security, security was understood only in the narrow sense, that is, when a soldier is recruited. As the processes of globalization spread and the scientific and technological revolution took place, there was a need to ensure security in various fields. Security is one of the priority issues reflected in the concepts of security in every state. In order to maintain stability and a good level of development in a country, it is necessary to provide security in order to be an influential actor in the international arena. Social security is a national issue; each country has its own security system. Each country maintains the social security of its citizens within its own borders. However, over time, trade, tourism, education and other

reasons for people to leave the country and settle in other countries create a set of social security problems, and countries have to take some precautions to address these issues. These presentations lead to the conclusion of bilateral and more bilateral agreements between countries and the development of cooperation.

In this article, we will discuss the social protection system based on world models to ensure social security in Azerbaijan. We will examine the importance of social security and self for our state and make a comparative analysis.

Key words: social, danger, state, security.

РЕЗЮМЕ

Концепция безопасности была впервые использована в 1904 году Теодером Рузвельтом. В начале понятия безопасности безопасность понималась только в узком смысле, то есть при наборе солдат. По мере распространения процессов глобализации и научно-технической революции возникла потребность в обеспечении безопасности в различных сферах, безопасность является одним из приоритетных вопросов, отраженных в концепциях безопасности каждого государства. Чтобы поддерживать стабильность и хороший уровень развития в стране, необходимо обеспечить безопасность, чтобы быть влиятельным игроком на международной арене. Социальное обеспечение является национальным вопросом, в каждой стране существует своя система обеспечения. Каждая страна обеспечивает социальную защиту своих граждан в пределах своих границ. Однако со временем торговля, туризм, образование и другие причины, по которым люди покидают страну и поселяются в других странах, создают ряд проблем социального обеспечения, и страны должны принимать некоторые меры предосторожности для решения этих проблем. Эти предупреждения приводят к заключению двусторонних и более двусторонних соглашений между странами и развитию сотрудничества.

В этой статье мы обсудим систему социальной защиты на основе мировых моделей для обеспечения социальной защиты в Азербайджане. Мы рассмотрим значение социального обеспечения и самосознания для нашего государства и проведем сравнительный анализ.

Ключевые слова: социальная, безопасность, государство, опасность

TÜRK HALKLARININ KÜLTÜREL ÇEŞİTLİLİĞİ
CULTURAL DIVERSITY OF THE TURKISH PEOPLES
КУЛЬТУРНОЕ РАЗНООБРАЗИЕ ТЮРСКИХ НАРОДОВ

Firuze Rashova

Azerbaycan, Bakü, Köroğlu Kerimov sok 822/23
Azerbaycan Turizm ve Menecment Üniversitesi

Firuz Rashova

Azerbaijan Republic, Baku, Koroglu Karimov st. 822/23
Azerbaijan Tourism and Menecment University

Фируза Рашова

Азербайджан, Баку, Кёроглу Рагимов 822/23,
Азербайджанский Университет Туризма и Менеджмента

ÖZET

Makale, Türk halklarının kökenleri ve çeşitliliği hakkında dünya tarihi konusunu ele almaktadır. Tarihi kaynaklar bu halklar ve göçleri hakkında bilgi vermektedir. Türk kültürü, Avrasya halklarının kültürlerinin ve bir bütün olarak dünya kültürünün gelişmesinde çok yönlü bir etkiye sahipti. Ancak dünya kültürünün gelişmesinde olumlu etkisi olan Türk faktörü ne yazık ki hala hafife alınmaktadır. Birkaç yüzyıl boyunca Osmanlı İmparatorluğu, Doğu ve Avrupa ülkelerini birbirine bağlayan bağlantıydı. Lev Gumilyov, Watt Montgomery, James Klaw, Nikolai Trubetskoy ve diğerleri gibi tanınmış bilim adamları, eserlerinde çeşitli Türk fikirlerinin etkisiyle Avrupa'nın değişen entelektüel ve manevi dünyasına vurgu yapmaktadır. Türk kültürü mozaik bir yapıya sahiptir ve dünyadaki mevcut kültür durumunu anlamak için değerli bir modeldir.

Türkçüler, Türk geleneklerini canlandırma ve Türk halklarını tek bir Turan devletinde birleştirme fikrinden yola çıktılar. Türk halklarının kültür birliği, ortak dil temeli, bu kültürün derin temelleri, mitlerin benzerliği, halk destanları, korunmuş gelenek ve görenekler sayesinde korunmaktadır. Türk dili, ulusal kimliğin, ulusal karakterin oluşumunda önemli bir rol oynadı ve aynı zamanda kültürel gelenekleri aktarmanın bir yolu oldu. Türk halklarının kültürünün ortak dilsel ve etnik kökenleri vardır, dağıtım bölgesine bağlı olarak, yerel kültürlerin etkisiyle ilişkili gözle görülür farklılıklar vardır. Genel olarak bu, Turan düşüncesinin temeli olan tek bir kültürdür.

Anahtar kelimeler: Türk kültürü, kültür, Turan düşüncesi, gelenekler, farklılık.

RESUME

The article deals with the issue of world history about the roots and diversity of the Turkic peoples. Historical sources provide information about these peoples and their migrations. The Turkic culture had a multifaceted influence on the development of the cultures of the peoples of Eurasia and world culture as a whole. But unfortunately the Turkic factor, which had a positive impact on the development of world culture, is still underestimated. For several centuries, the Ottoman Empire was the link connecting the countries of the East and Europe. Such well-known scientists as: Lev Gumilyov, Watt Montgomery, James Klaw, Nikolai Trubetskoy and others in their works emphasize the changed intellectual and spiritual world of Europe due to the influence of various Turkic ideas. Turkic culture has a mosaic structure and is a valuable model for understanding the current state of culture in the world.

The Turkists proceeded from the idea of reviving the Turkic traditions and uniting the Turkic peoples in a single Turanian state. The unity of the cultures of the Turkic peoples is preserved thanks to the common language base, the deep foundations of this culture, the similarity of myths, folk epics, preserved traditions and customs. The Turkic language played an important role in the formation of national identity, national character, and also became a way of transmitting cultural traditions. The culture of the Turkic peoples has common linguistic and ethnic roots, depending on the region of

distribution, there are noticeable differences associated with the influence of local cultures. In general, this is a single culture, which is the basis of Turanian thinking.

Key words: Turkic culture, culture, Turanian perception, traditions, diversity.

РЕЗЮМЕ

В статье рассматривается вопрос всемирной истории о корнях и многообразии тюркских народов. В исторических источниках дается информация об этих народах и их переселениях. Тюркская культура оказала многогранное влияние на развитие культур народов Евразии и мировую культуру в целом. Но к сожалению тюркский фактор, который оказал положительное влияние на развитие мировой культуры до сих пор остается недооцененным. На протяжении нескольких веков Османская империя являлась звеном, связывающим страны Востока и Европы. Такие известные ученые как: Лев Гумилев, Уотт Монтгомери, Джеймс Кло, Николай Трубецкой и др. в своих работах подчеркивают изменившийся интеллектуальный и духовный мир Европы благодаря влиянию разнообразных тюркских идей. Тюркская культура имеет мозаичную структуру и является ценной моделью для понимания современного состояния культуры в мире. Тюркисты исходили из идеи возрождения тюркских традиций и объединения тюркских народов в едином Туранском государстве. Единство культур тюркских народов сохраняется благодаря общей языковой базе, глубинным основам этой культуры, схожести мифов, народных эпосов, сохранившимся традициям и обычаям. Тюркский язык сыграл важную роль в формировании национальной идентичности, национального характера, а также стал способом передачи культурных традиций. Культура тюркских народов имеет единые языковые и этнические корни, в зависимости от региона распространения в ней заметны отличия, связанные с влиянием местных культур. В целом, это единая культура, которая является основой туранского мышления.

Ключевые слова: Тюркская культура, культура, туранское мышление, традиции, разнообразие.

**AVRUPA BİRLİYİNİN İQTİSADİ VƏ LOGİSTİK TƏHLÜKƏSİZLİYİNDƏ TÜRK
DİLLİ DÖVLƏTLƏRİN ROLU**
**AVRUPA BİRLİĞİ'NİN EKONOMİK VE LOJİSTİK GÜVENLİĞİNDE TÜRKÇE
KONUŞAN ÜLKELERİN ROLÜ**
**РОЛЬ ТЮРКОЯЗЫЧНЫХ СТРАН В ЭКОНОМИЧЕСКОЙ И
ЛОГИСТИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ЕВРОПЕЙСКОГО СОЮЗА**
**THE ROLE OF TURK SPEAKING STATES IN THE ECONOMIC AND LOGISTICAL
SECTURY OF THE EUROPEAN UNION**

Samir Meherremov

Azerbaycan, Bakü, Köroğlu Kerimov sok 822/23
Azerbaycan Turizm ve Menecment Üniversitesi

Samir Maharramov

Azerbaijan Republic, Baku, Koroglu Karimov st. 822/23
Azerbaijan Tourism and Menecment University

Самир Магеррамов

Азербайджан, Баку, Кёроглу Рагимов 822/23,
Азербайджанский Университет Туризма и Менеджмента

ÖZET

Makalenin amacı, Türkçe konuşan ülkelerin Avrupa Birliği'nin ekonomik ve lojistik güvenliğindeki rolünü incelemek olacaktır. Avrupa'daki son olaylar, Birliğin ekonomik ve lojistik güvenliğinin çok zayıf olduğunu gösteriyor. Birliğin Rusya'ya enerji bağımlılığı, aralarındaki ekonomik ve siyasi birliğin güçlenmesine yol açmaktadır. Avrupa Birliği, Rusya'ya alternatif olarak lojistik ve ekonomik güvenlik sistemi geliştirmenin zamanının geldiğini anladı. Aralarında Türkiye, Azerbaycan, Kazakistan, Türkmenistan, Özbekistan ve Kırgızistan'ın da bulunduğu altı bağımsız devlet, Avrupa'nın hem toprak hem de nüfus açısından Rusya'ya bağımlılığını ve Avrasya kıtasındaki ekonomik potansiyel alternatiflerini azaltabilir.

SSCB tarafından uygulanan BAM (Baykal - Amur Ana Hattı) demiryolu hattı, Rusya Federasyonu topraklarından geçmekte ve Asya ile Avrupa arasında lojistik bağlantıların kurulmasında rol oynamaktadır. Ancak Rusya'nın 24 Şubat 2022'de Ukrayna'ya saldırması ve başta Avrupa Birliği olmak üzere Rusya'ya uyguladığı yaptırımların her iki tarafta da ekonomik ve lojistik etkileri var. Rusya Federasyonu topraklarından geçen lojistik hattına alternatif olarak Büyük İpek Yolu demiryolu, Çin'den başlayıp Kazakistan'ı geçerek Azerbaycan (Bakü-Tiflis-Kars) ve Avrupa'nın Rusya'ya olan bağımlılığını ortadan kaldırmaya hizmet edecek. Azerbaycan, Ermenistan ve Rusya liderlerinin İkinci Karabağ Savaşı sonucunda 10 Kasım 2020 tarihinde vardıkları anlaşmanın 9. maddesine göre tüm iletişim yolları açılacak. Zengazur koridorunun açılmasının da Azerbaycan toprakları üzerinden taşınan yüklerin dinamiklerini artırması bekleniyor.

Türk devletlerinin ekonomik gücü yaklaşık 2 trilyon ABD dolarıdır. Geniş doğal kaynaklar ve bölge, Avrupa'nın Afganistan, Pakistan ve Hindistan'ın doğal kaynaklarına daha güvenli bir şekilde erişmesini sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği, lojistik, ekonomi, Türkçe konuşan ülkeler.

RESUME

The purpose of the article will be to study the role of Turkic-speaking countries in the economic and logistical security of the European Union. Recent events in Europe show that the economic and logistical security of the Union is very weak. The energy dependence of the Union on Russia leads to the strengthening of economic and political unity between them. The EU realized that the time had come to develop a system of logistics and economic security as an alternative to Russia.

Six independent states, including Turkey, Azerbaijan, Kazakhstan, Turkmenistan, Uzbekistan, and Kyrgyzstan, could reduce Europe's dependence on Russia in terms of both land and population, as well as its economic potential alternatives on the Eurasian continent.

The BAM (Baikal-Amur Mainline) railway line, implemented by the USSR, passes through the territory of the Russian Federation and plays a role in establishing logistical links between Asia and Europe. However, Russia's attack on Ukraine on February 24, 2022, and the sanctions it imposed on Russia, primarily the European Union, have economic and logistical implications for both sides. As an alternative to a logistics highway passing through the territory of the Russian Federation, the Great Silk Road railway will start from China and pass through Kazakhstan and serve to eliminate the dependence of Azerbaijan (Baku-Tbilisi-Kars) and Europe on Russia. According to Article 9 of the agreement reached by the leaders of Azerbaijan, Armenia and Russia following the Second Karabakh War on November 10, 2020, all communication channels will be opened. It is also expected that the opening of the Zangezur corridor will increase the dynamics of goods transported through the territory of Azerbaijan.

The economic power of the Turkish states is about 2 trillion US dollars. The vast natural resources and territory will allow Europe to have safer access to the natural resources of Afghanistan, Pakistan and India.

Key words: European Union, logistics, economy, Turkish-speaking countries.

Резюме

Целью статьи будет изучение роли тюрк язычных стран в экономической и логистической безопасности Европейского Союза. Недавние события в Европе показывают, что экономическая и материально-техническая безопасность Союза очень слаба. Энергетическая зависимость Союза от России приводит к укреплению экономического и политического единства между ними. В Евросоюзе поняли, что пришло время разработать систему логистики и экономической безопасности как альтернативу России.

Шесть независимых государств, включая Турцию, Азербайджан, Казахстан, Туркменистан, Узбекистан и Киргизию, могли бы уменьшить зависимость Европы от России с точки зрения, как земли, так и населения, а также ее альтернатив экономического потенциала на Евразийском континенте.

Железнодорожная линия БАМ (Байкало-Амурская магистраль), реализованная СССР, проходит по территории Российской Федерации и играет роль в установлении логистических связей между Азией и Европой. Однако нападение России на Украину 24 февраля 2022 года и санкции, которые она наложила на Россию, в первую очередь Евросоюза, имеют экономические и материально-технические последствия для обеих сторон. В качестве альтернативы логистической магистрали, проходящей через территорию Российской Федерации, железная дорога Великого шелкового пути будет начинаться из Китая и проходить через Казахстан и служить ликвидации зависимости

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

Азербайджана (Баку-Тбилиси-Карс) и Европы от России. Согласно статье 9 соглашения, достигнутого лидерами Азербайджана, Армении и России по итогам Второй карабахской войны 10 ноября 2020 года, будут открыты все каналы связи. Ожидается также, что открытие Зангезурского коридора повысит динамику грузов, перевозимых через территорию Азербайджана.

Экономическая мощь турецких государств составляет примерно 2 триллиона долларов США. Огромные природные ресурсы и территория позволят Европе иметь более безопасный доступ к природным ресурсам Афганистана, Пакистана и Индии.

Ключевые слова: Европейский союз, логистика, экономика, тюрк язычные страны.

KEŞİKÇIDAĞ ABİDƏLƏRİ

MONUMENTS OF KESHIKCHIDAGH

Musa MURSAGULIYEV

“Keşikçidağ” Dövlət tarix-mədəniyyət qoruğunun direktoru,
Azərbaycan Respublikası, Ağstafa şəhəri,
Director of the “Keshikchidag” State historical and cultural reserve,
Azerbaijan, Aghstafa district,
ORCID NO: 0000-0003-4438-5152

ÖZET

Qafqaz Albaniyası Azərbaycan ərazisində qurulan ilk dövlətlərdən olmuşdur. Azərbaycan ərazisində zaman-zaman yaradılmış müxtəlif cür unikal memarlıq abidələri zəngin mədəni irsimizi daha da zənginləşdirir. Tarixin sərt sınaqlarından keçərək bu günümüzdə gələn nadir memarlıq abidələrinin yaranmasında Qafqaz Albaniyası özünəməxsus yer tutur. Belə memarlıq nümunələrinin qorunub saxlanıldığı ərazilərimizdən biri də Ağstafa rayonunun ərazisindəki Keşikçidağ mağara-məbədilər kompleksidir.

Bizim eradan əvvəl və bizim eranın ilk əsrlərində Qafqaz Albaniyasında günbəz formalı memarlıq abidələrinin inşası geniş yayılmışdı. Ceyrançöldə, bölgənin ən hündür yüksəkliyi olan Keşikçidağda ilkin orta əsrlərin sonuna aid edilən və bir-birindən 1500 metr aralıda yerləşən iki məbəd yerləşir. Məbədlərin tavanlarının günbəzvari hörgü ilə qurulması Alban memarlığının izlərini özündə əks etdirir. Bu tipli memarlıq abidəsinə Keşikçidağla yanaşı Azərbaycanın Qarabağ, Qazax, Tovuz, Şəmkir və Naxçıvan bölgələrində də rast gəlinir.

“Keşikçidağ” Dövlət tarix-mədəniyyət qoruğu ərazisində dəniz səviyyəsindən 850 metr hündürlükdə yerləşən və VI-VIII əsrlərdə tikildiyi güman edilən Keşikçiqala da Qafqaz Alban memarlığının tərkib hissələrindən hesab edilir. Belə ki, tarixin bu dövründə müdafiə məqsədilə tikilmiş üçmərtəbəli qalalarda mərtəbələrarası tağlardan istifadə edilmişdir. Kərpicdən və yerli gəc ilə hörülmüş tağlar memarlıqda praktik cəhətdən möhkəmliyi təmin etmək məqsədi güdmüşdür.

Qafqaz Albaniyasında IV əsrdə xristianlığın dövlət dininə çevrilməsi nəticəsində ölkə memarlığında da canlanma başladı. Bu incəsənət erkən dövrlərdə təbiət və xarakter baxımından ən çox dini ideyalara əsaslanırdı. Keşikçidağ mağaralar kompleksində yaşayışın izləri daş dövründən başlayaraq tarixin bütün dövrlərini özündə əhatə edir və 70-dək təbii, həmçinin süni mağaralar mövcuddur. Bu mağaraların çoxu sıldırım, əlçatmaz qayalıqlarda yerləşmiş və yonma, çapma üsulu ilə yaradılmışdır. Mağaralar çox gözəl memarlıq üslubunda zaman-zaman genişdirilərək Alban kahinlərinin dini inanclarını özündə əks etdirən incəsənət nümunəsidir.

“Keşikçidağ” qoruğunda müxtəlif dövrlərə aid çoxsaylı tarixi, dini, arxeoloji, memarlıq abidələri vardır ki, onların araşdırılması bu ərazinin tarixinin müxtəlif qatlarının öyrənilməsinə böyük töhfə verə bilər. Nəinki Qafqaz Albaniyasına həmçinin tariximizin bütün mərhələlərinə aid memarlıq abidələrini qorumaq və yaşatmaq vacibdir.

Anahtar kelimələr: Abidə, mağara, qala.

ABSTRACT

Caucasus Albania was one of the first countries established in Azerbaijan. Various unique architectural monuments created on the territory of Azerbaijan enrich our rich cultural heritage. Caucasian Albania has a special place in the creation of unique architectural monuments, which have passed through the hardest tests of history. One of the areas where such examples of architectural are preserved is the Keshikchidag cave complex in the Aghstafa district.

The construction of dome-shaped architectural monuments in Caucasus Albania was widespread in the BC and the first centuries of our era. There are two temples dating back to the end of the Middle Ages in Jeyranchol, the highest altitude of the region – Keshikchidag. The ceilings of the temples installation with a dome-shaped masonry work layout reflect the traces of Albanian architecture. This type of architectural monument is found in the regions of Azerbaijan along with Keshikchikdag, as well as in the Karabakh, Gazakh, Tovuz, Shamkir and Nakhchivan regions.

Keshikchigala, supposed to have been built in the VI-VIII centuries, located at the height of 850 meters above sea level, in the territory of the "Keshikchidag" State historical and cultural reserve, is also a part of Caucasian Albanian architecture. Thus, in this period of history, in three-storey towers built for protection were used inter-floor arches. Arches made of bricks and local alabaster aims to provide practical consistency in architecture.

As a result of the conversion of Christianity to the state religion in Caucasian Albania in the fourth century, the architecture of the country also began to revive. This art was based on the most religious ideas in terms of nature and character in the early days. The traces of life in the Keshikchidag cave complex cover all periods of history from the Stone Age and there are up to 70 natural and artificial caves. Most of these caves are located in steepness, inaccessible cliffs, and are created by the method of carved and cutting. The caves are an example of art reflecting the religious beliefs of the Albanian priests that expands from time to time in a beautiful architectural style.

There are numerous historical, religious, archaeological and architectural monuments belong to different times in the Keshikchidag reserve, which can make a great contribution to the study of various layers of the history of this area. It is important to protect and immortalize architectural monuments belong to not only Caucasian Albania, but also of all stages of our history.

Keywords: Monument, cave, tower.

FOREIGN DIRECT INVESTMENT OUTFLOWS FROM VIETNAM ECONOMY

Ly Dai Hung

Vietnam Institute of Economics, Hanoi

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2693-7996>

ABSTRACT

Objective:

The paper examines the foreign direct investment (FDI) from Vietnam to the rest of world. The data sample cover the Vietnam economy over the 2008-2020 time period. The FDI outflows illustrates the capacity of an economy to passively take part into the world economy, besides the traditional role of profit seeking in the foreign economy.

Methodology:

The research methodology combines the qualitative analysis with the quantitative analysis. The qualitative method investigates the literature review about the foreign direct investment, especially their outflows behaviors. Then, the quantitative method carries out the graphical analysis between the outflows of foreign direct investment and key macroeconomic variables such as the economic growth, the trade openness and also capital account openness.

Findings:

The quantitative analysis shows that the outflows of foreign direct investment from the Vietnam economy tends to focus on the economies with low geographic distance, and also focuses on the high-technology sectors such as the manufacturing and processing industries. Therefore, the outflows of foreign direct investment can expand the production capacity of domestic economy and make technology exchange with the rest of world.

Implications:

The empirical results uncover that the outflows of foreign direct investment can be a priority tool for the foreign affairs policy of Vietnam economy. The government can drive the structure of foreign direct investment and also its destination so that the position of Vietnam economy is improved at the international financial integration.

Keywords: Foreign Direct Investment; Capital Outflows; Quantitative Analysis; Qualitative Analysis; Vietnam economy.

NİZAMİ GƏNCƏVİNİN PEDAQOJİ İDEYALARI PEDAQOGİCAL IDEAS OF NİZAMİ GANJAVİ

Kəmalə Rüstəm qızı Quliyeva
Kamala Guliyeva Rüstam
ADPU-nun ümumi pedaqogika
kafedrasının dosenti, p.ü.f.d.

Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor of
The Department of General Pedagogy
in Azerbaijan State Pedagogical University
<https://orcid.org/>

0000-0002-8448-2021

XÜLASƏ

Doqquz əsrə yaxındır ki, dahi Azərbaycan şairi, dünya poeziyasının sönməz ulduzu Nizami Gəncəvinin zəngin pedaqoji irsindən əxlaq dərslisi kimi istifadə olunur. Çünki Nizaminin söz dünyası elə nəhəng bir ümmandır ki, onun dərin qatlarına baş vurduqca, yeni-yeni qiymətli incilər əldə olunur.

Nizami Gəncəvi pedaqoji mövzuda heç bir əsər yazmasa da, onun “Xəmsə”sinə daxil olan bütün əsərləri təlim-tərbiyə ilə bağlı fikirlərlə zəngindir.

Nizami şəxsiyyətin formalaşmasına təsir göstərən amillər içərisində irsiyyət və mühit amilinə xüsusi yer ayırır, əsil-nəcabətin uşağın formalaşmasında böyük rol oynadığını diqqətə çatdırır..

İnsan ləyaqətinin qızılla, pulla, var-dövlətlə, nəcabətlə ölçüldüyü, cəmiyyətdə irsiyyət və qismət nəzəriyyələrinin hökm sürdüyü orta əsr səltənətində Nizami cəsarətli addım ataraq elmi, biliyi, ağılı, düşüncəni üstün tutmuş, təlim-tərbiyənin rolunu yüksək qiymətləndirmişdir.

Nizamiyə görə, ağıl insanı başqa canlılardan fərqləndirən ən başlıca keyfiyyətdir. Nizami cəhalətin, نادانlığın qatı düşməni kimi çıxış edərək yer üzünün əsrəfi olan insanı bilik əldə etməyə, elm öyrənməyə çağırır və qeyd edir ki, elm insanı asılılıqdan xilas edir, yalnız elmi insanlar öz üstünlüklərini sübut edə bilirlər.

Nizami cəmiyyətdəki sosial mövqeyindən asılı olmayaraq ağıllı insanların uğurlu gələcəyinə inamla yanaşır. O, dinin hökmran olduğu bir cəmiyyətdə real-dünyəvi təhsilin tərəfdarı kimi çıxış etmiş, təhsilin məzmununda dünyəvilikə böyük əhəmiyyət vermişdir.

Nizaminin görüşlərində dinin də müəyyən rolu vardır. Belə ki, o, oğlu Məhəmmədə ya təbabəti yaxşı öyrənib həkim olmağı, ya da dini yaxşı öyrənib abid olmağı məsləhət görür.

Nizaminin əxlaqi görüşlərindən humanizm ideyası qırmızı xətt kimi keçir. “Əgər insansansa, insanlığı sev” deyən Nizaminin fikrincə, hər bir insanpərvər adam yaxşılığı, xeyirxahlığı özünün həyat qayəsinə çevirməlidir.

Nizami poeziyası insanları humanizmə, ədalətə, qayğı və mərhəmətə, nikbinliyə, doğru və dürüst olmağa, vətənpərvərliyə, həmrəyliyə səsləyir.

Böyük şair başqa xalqlara da hörmət və məhəbbətlə yanaşmağı tövsiyə edir. İstər “Yeddi gözəl”, istərsə də “İsgəndərnamə” əsərində o başqa millətlərə münasibətini çox böyük səmimiyyətlə tərənnüm edir. Nizaminin ideal qəhrəmanı Makedoniyalı İsgəndər də milliyyətindən asılı olmayaraq dünyanın ən müdrik alimlərini öz sarayına toplayır, onların məsləhətlərindən bəhrələnir.

Nizaminin əsərlərində dostluq və yoldaşlıq ideyası da aparıcı yer tutur. O öz oğlunu saf əxlaqlı adamlarla oturub durmağa, onlarla dost olmağa, ikiüzlü, naqis adamlardan uzaq olmağa səsləyirdi:

Nizami təlim-tərbiyə işində müəllimin roluna xüsusi əhəmiyyət verir. Müəllimin iti zəhnə, geniş biliyə və saf əxlaq malik olmasını tələb edir.

Nizaminin söz xəzinəsinin qiymətli inciləri hələ uzun illər bundan sonra da tədqiqatçıların araşdırmalarının obyektinə çevriləcək, neşə-neçə nəsillərin tərbiyəsində bu söz çələnginin təsir gücündən istifadə olunacaqdır.

Açar sözlər: elm, bilik, humanizm, əməksevərlik, saf əxlaq

SUMMARY

For almost nine centuries, the rich pedagogical heritage of the great Azerbaijani poet, the inextinguishable star of the world poetry Nizami Ganjavi has been used as a moral textbook. In stems from Nizami's world of words is such a huge ocean that as you delve into its deepest layers, new precious pearls are obtained. Although Nizami Ganjavi did not write any work on pedagogical topics, all his works included in "Khamasa" are rich in ideas about instructive and education. Among the factors influencing the formation of personality, Nizami pays special attention to heredity and environmental factors and emphasizes that the nobility plays a major role in the formation of the child.

In the Middle Ages, when human dignity was measured by gold, money, wealth, nobility, and theories of heredity and destiny prevailed in society, Nizami took a bold step, preferring science, knowledge, intelligence, and appreciated the role of education.

According to Nizami, the mind is the most important quality that distinguishes human beings from other living creatures. Nizami, acting as a fierce enemy of ignorance, calls on the honorable man of the world to acquire knowledge, to study science, and notes that science saves man from addiction, only scientific people can prove their superiority.

Nizami is confident in the successful future of intelligent people, regardless of their social status in society. He advocated real-secular education in a society dominated by religion, and attached great importance to secularism in the content of education.

Religion also plays a role in Nizami's meetings. Thus, he advised his son Muhammad to either study medicine well and become a doctor, or to study religion well and become a devotee.

The idea of humanism runs like a red line through Nizami's moral views. "If you are a human, love humanity," said Nizami.

Nizami's poetry calls people to humanism, justice, care and compassion, optimism, truthfulness and honesty, patriotism and solidarity.

The great poet advises to treat other nations with respect and love. In both poems "Yeddi gözal" and "İsgandarnama", he praises his attitude toward other nations with great sincerity. Nizami's ideal hero, Alexander the Great, also gathers the wisest scientists in the world, regardless of nationality, in his palace and take advantage their advice.

The idea of friendship and camaraderie also occupies a leading place in Nizami's works. He urged his son to sit with people of pure morals, to be friends with them, and to stay away from hypocritical, impure people.

Nizami pays special attention to the role of the teacher in educational work. It requires a teacher with a sharp mind, extensive knowledge and pure morals.

Precious pearls of Nizami's vocabulary will be the object of research for many years to come, and the power of this wreath will be used in the education of many generations.

Keywords: *science, knowledge, humanism, diligence, pure morality*

GİRİŞ

Mənəviyyat xəzinəmizin ən qiymətli incilərindən biri, dünya poeziyasının sönməz ulduzu, böyük şairimiz Nizami Gəncəvinin bizə miras qoyub getdiyi ədəbi-pedaqoji irsdir. Doqquz əsrə yaxındır ki, bu zəngin irsdən əxlaq dərsliyi kimi istifadə olunur və neçə-neçə əsrlər bundan sonra da istifadə olunacaqdır. Çünki Nizaminin söz dünyası elə nəhəng bir ümmandır ki, onun dərin qatlarına baş vurduqca, yeni-yeni qiymətli incilər əldə olunur.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin 5 yanvar 2021-ci il tarixli sərəncamı ilə 2021-ci il "Nizami Gəncəvi ili "(1) elan olunmuşdur və respublikamızın hər yerində, bütün təşkilatlarda bu münasibətlə silsilə tədbirlər həyata keçirilmişdir.

ARAŞDIRMALAR

Nizami irsinin məşhur tədqiqatçısı Y. Bertels onu “söz mülkünün sultanı , şeir mülkünün nizama salan şair“(3) adlandırmışdır. Nizamının pedaqoji görüşləri, onun təlim-tərbiyə ilə bağlı fikirləri görkəmli Azərbaycan pedaqoqları M. Muradxanov, Z. Qaralov, H. Əhmədov, Y. Talıbov, Ə.Ağayev, A. Abbasov, Ə. Abbasov, F. Sadıqov B. Apoyev və b. tərəfindən araşdırılaraq təhlil edilmişdir.

Təbii ki, Nizami Gəncəvi pedaqoji mövzuda heç bir əsər yazmamışdır. Lakin onun “Xəmsə”sinə (5) daxil olan bütün əsərləri başdan-başa təlim-tərbiyə ilə bağlı fikirlərlə zəngindir

Professor A. Abbasovun fikrincə, Nizami öz şəxsiyyəti və yaratdığı heyvətəməz qəhrəmanlarının nümunəsi ilə elə bir tərbiyə məktəbidir ki, oxucuları əxlaqi cəhətdən saflaşdırmağa, mənəvi cəhətdən kamilləşməyə sövq edir (2).

Nizami şəxsiyyətin formalaşmasına təsir göstərən amillər içərisində irsiyyət və mühit amilinə xüsusi yer ayırır, əsil-nəcabətin, zətin uşağın formalaşmasında böyük rol oynadığını diqqətə çatdırır.

“Xosrov və Şirin” poemasında oğlundan şikayət edən Xosrova ürək-dirək verən vəzir deyir:

Sən yaxşısən, o da pis olmayacaq,

Öz tumuna bənzər bar verən budaq.

Yaxud “İsgəndərnamə” əsərində Aristotelin dili ilə bədəsil insanlardan uzaq olmağı məsləhət görür:

Zatı pis olana üz göstərmə sən,

Qurqu bəsləməkdən ziyan çəkərsən.

Bədxislət doğulub hər kim anadan

Ölər o xislətlə gedər dünyadan.

Nizamın şəxsiyyətin inkişafında yaxşı nəticələr əldə etmək üçün, ilk növbədə, əlverişli şərait yaratmağı tövsiyə edir.

Hər kim toxum əksə şoranlıq çölə,

Bircə peşmançılıq gətirər ələ

Ağac əkilməli münbit bir yerə

Ta behişt bəri tək meyvələr verə.

Beləcə, böyük Nizami irsi amillərin heç də həmişə həlledici olmadığı, insanın şəxsiyyət kimi formalaşmasında ictimai mühitin də müəyyəm rol oynadığı qənaətinə gəlir:

Elə vaxt olur ki, gövhər daş doğar,

Kəhrəba rənglidən yaqut qaş doğar.

Elmi, mərifətli adamlarla oturub durmağın insanın formalaşmasındakı rolunu xüsusi vurğulayan böyük şair yazırdı:

Ağıllı adamlarla dost olsan əgər,

Elmi-mərifəti sənə də keçər.

və ya

Ağılsız kəslərlə oturub duran

Ağıldan şüurdan deməsin dastan (5,səh.116).

Nizami mahir bir pedaqoq kimi təlim-tərbiyə işlərində yaş dövrlərini nəzərə almağın vacibliyini qeyd etmiş, böyük filosof Aristotelin yaş bölgələrinə uyğun olaraq oğlu Məhəmmədə nəsihət yazmışdır. Nizami 7 yaşlı Məhəmmədə yazırdı:

Biliyə rəqib ol, dünyanı qazan

Sən Əsmanı oxu, mənə alarsan

Vaxtı boş keçirmə, qələm al ələ,
Allahın əmrilə bilik kəsb elə.
Böyük şair 14 yaşı tamam olan Məhəmmədə belə nəsihət edirdi:
Sən ey 14 yaşlım, hər elmə yetkin
Gözündə əksi var iki aləmin.
Elə ki, böyüdün, belədir qayda
Atanın adından, sənə nə fayda.
Ucalmaq istəsən, bir kamala çat,
Kamala ehtiram göstərir həyat.
Səadət kamalla yetişir başa,
Xalqa hörmət elə, ədəblə yaşa.

“Nizamiyə görə, hər bir insanpərvər adam xeyirxahlığı, yaxşılığı özünün həyat qayəsinə çevirməlidir, Ona görə də 21 yaşlı Məhəmmədə belə nəsihət edirdi” (3, səh.61).

Adına yaxşılıq qiymətini çal,
Böyük hünər göstər, göylərə ucal.
Yaxşı ad qazanmış gözəl dost ara,
Ondan yetişərsən ağ günə, vara.
Bir dostun da olsa eyibli, əgər,
Yüzünün adına ləkə gətirər.
Dünyada keçməsin boş cavan çağın
Yol get ki, güclüdür indi ayağın.

Beləliklə, N.Gəncəvi müxtəlif yaş dövrlərində şəxsiyyətin fəaliyyət sahələri ilə bağlı qiymətli fikirlər söyləmiş, həyatda öz layiqli yerini tutmaq üçün övladına və bütün gəncliyə bu gün də öz dəyərlərini itirməyən müdrik tövsiyələr vermişdir.

İnsan ləyaqətinin qızılla, pulla, var-dövlətlə, nəcabətlə ölçüldüyü, cəmiyyətdə irsiyyət və qismət nəzəriyyələrinin hökm sürdüyü orta əsr səltənətində Nizami cəsarətli addım ataraq elmi, biliyi, ağılı, düşüncəni üstün tutmuş, təlim-tərbiyənin rolunu yüksək qiymətləndirmişdir.

“Nizamiyə görə, ağılı insanı başqa canlılardan fərqləndirən ən başlıca keyfiyyətdir. O, ağılı biliklərlə zənginləşdirməyən, ağıla, qiymət verməyən adamları tənqid edərək yazırdı:

Kim ki, yetişmədi ağıldan bara
Oxşar insansifət əjdahalara” (4,səh.54).

Nizami cəhalətin, nadanlığın qatı düşməni kimi çıxış edərək yer üzünün əşrəfi olan insanı bilik əldə etməyə, elm öyrənməyə çağırır və qeyd edir ki, elm insanı asılılıqdan xilas edir, yalnız elmlil insanlar öz üstünlüklərini sübut edə bilirlər.

Qüvvət elmdədir, başqa cür keç kəs
Heç kəsə üstünlük eyləyə bilməz.
İnsana arxadır onun kamalı
Ağıldır hər kəsin dövləti, malı.

Nizami cəmiyyətdəki sosial mövqeyindən asılı olmayaraq ağıllı insanların uğurlu gələcəyinə inamla yanaşır. O, dinin hökəmrən olduğu bir cəmiyyətdə real, dünyəvi təhsilin tərəfdarı kimi çıxış etmiş, təhsilin məzmununda dünyəviliyə böyük əhəmiyyət vermişdir.

Sən çalış yaxşıca öyrən dünyanı,
Torpağı, bitkini, daşı, heyvanı
Öyrənmək dalınca getmişdir bəşər
Sudan dürr çıxarmış, daşdansa gövhər.

O, həm təbiət elmlərini, həm ictimai-humanitar elmləri, həm də xarici dilləri öyrənməyi tövsiyə edirdi. Nizami keyfiyyətli, həqiqi biliyi əsl bilik hesab edir və gəncliyə xitabən deyirdi:

Bir elmi öyrənmək istədikdə sən,
Çalış ki, hər şeyi kamil biləsən.
Kamil bir palançı olsa da insan,
Yaxşıdır yarımçıq papaqçılıqdan.

Nizami ümumi təhsil ideyasını irəli sürmüşdür. Onun “Leyli və Məcnun”, “İsgəndərnamə” əsərində təsvir etdiyi məktəblər məhz qızlarla oğlanların bir yerdə təhsil aldığı məktəblər idi.

Təbii ki, Nizaminin yaşadığı dövrdə sinif otağında bir sıra qızın və bir sıra oğlanın düzüldüyü məktəblər mövcud deyildi. Bu, böyük şairin arzularının, uzaqgörənliyinin ifadəsi idi.

Nizami alimlərə, elm adamlarına çox yüksək qiymət verir, alimi ən əziz insan hesab edirdi:
Rütbələr içində seçilir biri
Hamıdan ucadır alimin yeri.

Nizaminin görüşlərində dinin də müəyyən rolu vardır. Belə ki, o oğlu Məhəmmədə ya təbabəti yaxşı öyrənib həkim olmağı, ya da dini yaxşı öyrənib abid olmağı məsləhət görür.

Böyük şairin əxlaqi görüşlərindən humanizm ideyası qırmızı xətt kimi keçir. “Əgər insansansa insanlığı sev” deyən Nizaminin fikrincə, hər bir insanpərvər adam yaxşılığı, xeyirxahlığı özünün həyat qayəsinə çevirməlidir.

Yaxşılığı əzəldən adət etsən özünə
O yaxşılıq hər yanda qapı açar üzünə.

Nizaminin fikrincə, böyüklük şərəfinə nail olmaq istəyən hər kəs yaxşılıq etməyi bacarmalıdır.

Yaxşılıq etməsən əgər insana
Böyüklük şərəfi verilməz sana,
Quyuya salsan da yaxşılığı bil,
Yenə qayıdacaq, o itən deyil.

Nizami ata-ana adını çox yüksək tutur, valideynlərin üzünə ağ olmağı ən böyük naqislik hesab edir.

Nə eyləsə sənə övladın, inan
Önu görəcəkdir öz övladından.
Oğlunun yaxşı, pis işiyçin inan,
Cəza vermə, o da alar öz oğlundan.

Nizami poeziyası insanları humanizmə, ədalətə, qayğı və mərhəmətə, nikbinliyə, dürüst olmağa, vətənpərvərliyə, həmrəyliyə səsləyir.

Çalış öz xalqının işinə yara
Geysin əməyinlə dünya zərxara.

Böyük şair başqa xalqlara da hörmət və məhəbbətlə yanaşmağı tövsiyə edir.

İstər “Yeddi gözəl”, istərsə də “İsgəndərnamə” əsərində dahi Nizami başqa millətlərə münasibətini çox böyük səmimiyyətlə tərənnüm edir:

Zənci dəmir kimi qara, parlaqdır,
Üzü qarasa da, ürəyi ağdır.

Nizaminin ideal qəhrəmanı Makedoniyalı İsgəndər də milliyyətindən asılı olmayaraq dünyanın ən müdrik alimlərini öz sarayına toplayır, onların məsləhətlərindən bəhrələnir.

Nizami poeziyasının əməksevərlik ideyaları əsrlərdən bəridir ki, Azərbaycan pedaqoji fikrində xüsusi yer tutur O, öz zəhməti ilə yaşamaq, heç kəsə möhtac olmamaq üçün .peşəyə, sənətə yiyələnməyi vacib hesab edirdi. Sözdən çələng hörən böyük şair həm də insanın nitq mədəniyyəti,

söz demək qabiliyyəti ilə bağlı dəyərli fikirlər söyləmişdir. Sözü dünyadan gözəl hesab edən Nizami onu “ismət pərdəsinə bürünən gözəl” adlandırmış, gənclərə yersiz danışmamağı, sözlərini diqqətlə seçməyi tövsiyə etmişdir.

Sözün də su kimi lətafəti var,
Hər sözü az demək daha xoş olar,
İnci tək sözləri az danış, az din,
Qoy az sözlərlə dünya bəzənsin.

Nizami təlim-tərbiyə işində müəllimin roluna xüsusi əhəmiyyət verir. Müəllimin iti zəhnə, geniş biliyə və saf əxlaqa malik olmasını tələb edir. Onun əsərlərindəki Ərəstu, Munzir kimi müəllim obrazları yüksək mənəvi keyfiyyətlərə sahib olan müdrik şəxsiyyətlərdir.

Bağlı bir qarıya açar axtarsan,
Ancaq müəllimlərdə axtar, taparsan.

NƏTİCƏ

Biz bu gün Nizami ümmanından bir damlanı sevə-sevə sizə çatdırmağa çalışdıq. Doqquz əsrə yaxın “bədiî sözün tanrısı” hesab edilən böyük şair həm də öz tərbiyəvi ideyaları ilə “mənəvi tərbiyəçi və pedaqoq” titulu daşımağa layiqdir.

Nizaminin söz xəzinəsinin qiymətli inciləri hələ uzun illər sonra da tədqiqatçıların araşdırmalarının obyektinə çevriləcək, neşə-neçə nəsillərin tərbiyəsində bu söz çələnginin tərbiyəvi təsir gücündən istifadə olunacaqdır.

Özünün dediyi kimi :
Sığışmazsan qaranlıq, dar zindana, Nizami
Günəş kimi işıq saç bu cahana, Nizami.
Nizami, bu yolda Xızır kimi dur,
Hər bulaq başında söz çadırı qur.

MƏNBƏLƏR

1. Azərbaycan Respublikasında 2021-ci ilin “ Nizami Gəncəvi ili” elan edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı. 05 yanvar 2021-ci il.
2. Abbasov A . Nizami Gəncəvinin əxlaqi görüşləri. “Azərbaycan müəllimi” qəzeti, 10 dekabr 2021
3. Apoyev B. Nizami Gəncəvinin pedaqoji görüşləri. B: Adiloğlu, 2008
4. Əhmədov H. Azərbaycan məktəb və pedaqoji fikir tarixi. B: Elm və təhsil, 2014
5. Nizami Gəncəvi. Xəmsə. B: 2021

REDESEIGNING APRON TO BE MORE FUNCTIONAL AND VERSATILE

¹Janetta Dairy Derius, ²Elysa Florey Jackson

^{1,2} Keningau Vocational College, Automotive Technology, Keningau, Malaysia.

ABSTRACT

This project was intended to redesign the existing apron that beauticians wear when giving beauty treatment to make it more functional, convenient and versatile. Being beauticians requires dexterity and efficiency in using various accessories and items that wearing apron can help beauticians fulfil the routine procedure better. However, the existing apron has limited functionality and features since there has been little innovative design applied on aprons which might be due to its perceived lack of significance. Thus, this project redesigned the apron by creating more pockets and by giving it an additional function as a bag. This redesigned apron can be folded to become a bag with a carrying strap that is light and has a lot of space. A group of 37 respondents from cosmetology program was selected to try the apron and provide their feedback through a Likert-scale rating questionnaire. The findings revealed positive responses from the respondents. The design of this apron can be further improved so this product can be mass produced and used widely across spas and salons.

Keywords: aprons, beauty treatments, beautificans

**BUYING DAN SELLING CONTRACTS IN THE SHOPEE MARKETPLACE IN TERMS OF
MURABAHAH, SALAM, AND ISTISNA' CONTRACTS**

Hidayatul SIBYANI

IAIN Pekalongan, Faculty of Islamic Economics and Business, Department of Islamic Economics

ORCID: 0000-0001-5010-3188

Hendri Hermawan ADINUGRAHA

IAIN Pekalongan, , Faculty of Islamic Economics and Business, Department of Islamic Economics

ORCID: 0000-0002-8394-5776

ABSTRACT

This online shopping trend is increasingly widespread and loved by the public, especially after a pandemic that requires us to stay at home, to suppress the Covid-19 outbreak in Indonesia. Many sites or platforms provide community needs, from primary, secondary, and tertiary needs so that this makes it easier for the community to meet their needs. Including shopee, where shopee is one of the market places that are loved by the people of Indonesia. This application offers various promotions such as free postage vitur, shopee pay, shopee pay later, and various interesting games to get coins and additional vouchers. Therefore, various online marketplaces flock to provide attractive features for both sellers and buyers. But how is the law of buying and selling online in an Islamic perspective? Is the buying and selling contract system used by the Shopee marketplace in accordance with Islamic sharia principles? Considering the majority of citizens in Indonesia are muslims. This research intends to describe buying and selling contracts in the Shopee marketplace in terms of *Murabahah, Salam, and Istisna'* contracts. This research method uses literature review. Based on the analysis of various literatures, this study concludes that found irregularities in the *Salam* contract that were not in accordance with the existing contract practices at Shopee. But transactions in Shopee are considered valid because they do not violate the contract in Islamic buying and selling, namely with the *Murabahah* and *Istisna'* contracts.

Keywords: Buying and Selling, *Murabahah, Salam, Istisna'*, and Marketplace Shopee.

OSMANLI TOPLUM YAPISINDA AŞİRETLERİN GELENEK VE GÖRENEKLERİ

TRADITIONS AND CUSTOMS OF THE TRIBES IN OTTOMAN SOCIETY STRUCTURE

Dr. Öğr. Üyesi Doğan GÜN

Mersin Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü.

Orcid No: 0000-0002-0962-929X

Dr. Mehmet Nuri ŞANDA

Orcid No: 0000-0003-3800-6996

ÖZET

Aşiretler, göçebe yaşamın beraberinde getirdiği bazı ekonomik ve coğrafi zorlukları yenmek için aynı menfaat etrafında birleşmiş, çoğunluğu aynı sülaleden gelen ve akraba hanelerin bir reis etrafında birleşmesiyle oluşmuş, genellikle üniter özelliğe sahip sosyal yapılardır. Aşiretlerin oluşum amaçlarından biri de aşirete mensup fertleri iç ve dış tehditlere karşı korumaktır. Osmanlı toplumunda aşiretler, sosyal hayatın ve ekonomik yapının önemli bir unsuruydu. Aşiretler, yaşam zorluklarını aşmak ve kendi içlerinde düzeni sağlamak, ayrıca devletle ve diğer aşiretlerle sosyal ilişkilerini düzenlemek amacıyla miras, borç hukuku, hırsızlık, gasp ve yağma gibi konularda çeşitli sözlü kurallar benimsemişlerdir. Devlet, aşiretlerden iktisadi faaliyetlerine göre çeşitli adlar altında vergiler almıştır. Bu vergilerin kolay tahsili için devlet, bazı aşiretleri belirli bölgelere yerleştirmiştir. Yerleşik hayata geçen aşiretler de konargöçer aşiretler gibi sözlü kurallara uymuşlardır.

Aşiretlerin gelenek ve görenekleri doğrultusunda oluşturulan bu kurallar, birer kanun hükmünde olup, aşirete mensup tüm fert ve cemaatlerin bunlara uyma zorunluluğu vardı. Uymayanlar, zaman zaman çeşitli psikolojik, toplumsal ve ekonomik yaptırımlara maruz bırakılmışlardır. Komşu aşiretler, birbirlerinin gelenek ve göreneklerini ihlal ettikleri zaman, aralarındaki husumet büyümüş ve bu husumet bazı dönemlerde aşiretler arasında çatışmaların meydana gelmesine neden olmuştur.

Herhangi bir aşiret, çevresinde bulunan diğer bir aşirete saldırdığı zaman tüm aşiret üyeleri sözlü kurallar çerçevesinde o tehlikeye karşı birlikte hareket etmişlerdir. Bu durum aşiret mensupları arasında dayanışmayı artırırken farklı aşiretler arasında düşmanlığın ortaya çıkmasına sebep olmuştur.

Sonuç olarak, Osmanlı toplumunda hâkim olan merkezi kanunlar dışında, aşiretler varlıklarını devam ettirmek, dış tehditlerden korunmak, hem kendi içlerinde hem de devlet düzeniyle çatışmayacak şekilde, gelenek ve göreneklerine de ters düşmeden çeşitli sözlü kurallar oluşturmuşlardır. Bildirimizde bu sözlü kurallardan bazıları, arşiv belgelerine yansıdığı kadarıyla, elde edilen örnek veriler ışığında açıklanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı, Toplum, Aşiret, Gelenek, Görenek.

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

ABSTRACT

Tribes, which shared the same ancestry for the most part and formed by the merging of related households around a caid were unitary social structures that had united around the same interest to tide over some of the economic and geographical difficulties brought by nomadic life. One of the objectives of formation of tribes was to protect the members of the tribe against internal and external threats. Tribes were an important element of social life and economic structure in Ottoman society. In order to tide over the difficulties of life and maintain order between each other, including to regulate their social relations with the state and other tribes, the tribes adopted various verbal rules on subjects such as inheritance, debt law, theft, extortion and plunder. The state used to tax the tribes under various names considering their economic actions. To be able to collect these taxes with ease, the state placed some tribes in certain regions. Tribes that adopted a settled life also abided by the verbal rules like nomadic tribes.

All members of the tribe and jamaat had to comply with rules of the tribes which were formed in accordance with the traditions and customs that had the force of law. Those who did not comply were subjected to various psychological, social and economic sanctions occasionally. When neighbouring tribes violated each other's customs and traditions, they both nurtured enmity towards each other, plus this hostility led to conflicts between tribes in some periods.

In a case where any tribe attacked another tribe in its vicinity, all tribe members acted in unison against that danger within the framework of verbal rules. This situation increased the solidarity among the tribe members. On the other hand, it led to the emergence of hostility among different tribes.

Consequently, besides of the central laws prevailing in the Ottoman society, the tribes formed various verbal rules to maintain their existence, to be protected from external threats, to avoid conflict both among themselves and with the state order without contradicting their customs and traditions. In our research, some of these verbal rules are going to be clarified in the light of sample data obtained as far as they are reflected in the archive documents.

Keywords: Ottoman, Society, Tribe, Tradition, Custom.

HISTORY AND TELEOLOGY IN INTERNATIONAL RELATIONS THEORY

Assist. Prof. Abdullah Enes TÜZGEN

Political Science and International Relations Department

Ibn Haldun University, Istanbul

ORCID ID: 0000-0003-0117-905X

ABSTRACT

Main theories of international relations seem incommensurable on many different points. The role and influence of state, international organizations, law, individuals etc. regarding international politics are highly debated; and important theorists in the field have diverging opinions on them. What about the role of history and teleology? Do theories of international relations, such as realism, liberalism, and constructivism, differ also on their approach to history? Do they have contrasting positions on teleology? This paper aims at offering an answer to this question. By juxtaposing three main theories of international relations (i.e.: Waltzian realism, Kantian liberalism, and Wendt's constructivism), the paper compares the approach of these theories to history and teleology. It argues that although the *telos* of these three main theories is different, all of them converge on the existence of a *telos* (an ultimate end) in international developments. In other words, although the end result of their analyses is totally in opposite directions, from a more abstract level, these theories implicitly or explicitly accept that the flow of events in international politics is moving toward a certain direction. While the *telos* in structural realism is "unit homogenization" which means convergence of the units in the international system in terms of their type; for liberalism, it is "emancipation" which means rise of republics due to their more functional domestic and international performances. For constructivism (especially Wendt's position), on the other hand, international politics flows into the direction of elimination of war through a world-state. The paper concludes with a discussion on whether within constructivism, an alternative to Wendt's position can be defended.

Keywords: Teleology in IR Theories, International Relations, Constructivism

**TOWARDS GLOBAL HEALTH SUSTAINABILITY; CLIMATE CHANGE AND ITS
IMPACT IN SUB – SAHARA AFRICA.**

Ezeasor I. C., Nnadi V. E., Ewoh J. C., Ezeasor I. C., Nnoli N. G., Okolo O. J.

Centre for Environmental Management and Control University of Nigeria, Nsukka.

ABSTRACT

Climate change is expected to worsen the frequency, intensity and impact of some types of extreme events such as sea level rise which increases the impact of coastal storms and warming, new health issues and rebalancing of the natural environment. It has been established that Climate change would affect different regions of the world differently. Even though there are uncertainties about its impact, there are many areas of agreements by scientists. For example, it has been strongly established that climate change would impact profoundly on the public health of sub-Saharan Africa both directly and indirectly. Heat stroke related deaths would increase as temperatures soar in the sub region. Prolonged and frequent droughts will increase malnutrition, hunger, poverty in the sub region. While increase in precipitation, sea levels storm, rising sea levels and storm surges will increase flooding. Flooding can increase contamination of public water supply and this can create serious public health problems manifesting as diarrhoea and cholera epidemics. Malaria which is a major killer disease would be extended to more people and more geographic space in Africa. So would be dengue fever and monkey pox episodes and many other strange alignments. Extreme heat events can also lead to stress, heat cramps, fainting and exhaustion, heat stroke and death but most unfortunately the lack of capacity to cope with the impacts will be the most problematic aspect among all. This paper tries to identify most of these public health concerns of climate change in sub Sahara Africa and suggest adaptation strategies and mitigation measures to address them.

IMPACT OF VISUAL-SPATIAL INTELLIGENCE ON STUDENTS' ACHIEVEMENT AND INTEREST IN TECHNICAL DRAWING IN NIGER STATE, NIGERIA

¹HASSAN, A. M., ²KARFE, R. Y., ³SHUAIBU, S., ⁴SHUAIBU & ⁵MANNIR, M.S

¹department Of Industrial And Technology Education

Federal University Of Technology, Minna

²abubakar Tafawa Balewa University, Bauchi

³department Of Technical Education

Yusuf Maitama Sule University, Kano

⁴Federal University, Dutse-Ma

⁵Department Of Primary Education

Federal College Of Education (Technical), Gusau

Abstract

The study investigated the impact of Visual-spatial intelligence on students' achievement and interest in in Technical drawing in Abuja and Niger State, Nigeria. Two research questions were raised and two hypotheses were formulated and tested at .05 level of significance. Pretest-posttest non-equivalent control group design of quasi experimental study was used for the study. The population for the study consisted of 428 National Technical College (NTC) II students. The sample size for this study consisted of 180 students, with 68 students in the experimental group and 112 students in the control group. Purposive sampling technique was used in selecting and assigning Government Technical College, Minna to the experimental group and Simple Random Sampling (SRS) technique was used in selecting and assigning Mamman Kontagora Technical College (MKTC), Pandogari to the control group. The instruments used for data collection were Technical Drawing Achievement Test (TDAT) and Technical Drawing Interest Inventory (TDII). The instruments were validated by two experts from Federal University of Technology, Minna and one expert in test development unit, National Examination Council, Minna. The reliability coefficient of TDAT was found to be 0.77 using Pearson Product Moment Correlation coefficient and of TDII was found to be 0.79, using Cronbach's Alpha. Mean was used to answer the research questions; while ANCOVA was employed to test the hypotheses. Findings of the study revealed that Visual-spatial intelligence is more effective in improving student's achievement and stimulating student's interest in Technical drawing than conventional teaching method. It was therefore recommended that teachers, especially those teaching Technical drawing should adopt Visual-spatial intelligence to teach students at technical colleges.

Keywords: Technical drawing, Visual-spatial intelligence, Achievement, Interest

THE ROLE OF STATISTICS IN ENTREPRENEURSHIP DEVELOPMENT IN NIGERIA

¹ EHIMONY, J.B ,&LAWAL, F.K ³ OLUMI, T.T

Department of Mathematics and Statistics,
Kogi state Polytechnic, Lokoja

ABSTRACT

In this paper a Sequential and Long- Term Experiments (SE & LTE) were used to evaluate the growth and development of entrepreneurship skill. This statistical techniques used in this paper will assist the government in planning and control of various skills in entrepreneurship development through selection of the trainee, selecting the procedure through which those trainees are monitored or measured, determining whether the measurement made connotes the purposeful on entrepreneurship goals. The SEs used in this study will help to cover many years as long as satiety is not reached with respect to the quest for achieving the goals of the skill, the design will continually evaluate the skills quarterly or yearly. The LTEs used in this study will cover a long period but it will terminate when there are sufficient improvements in the skills before the researcher will draws inference from their outcomes. For things to augur well throughout the conduct of both experiment (SEs & LTEs) they have to be simple in design with easy analysis for all the parties to understand their respective roles as well as training and retraining of member of such parties needs to understand the intent of entrepreneurship skill and its purposefulness in actualizing the economics growth of Nigeria.

Key words: Sequential experiment (SE), Long-term experiment (LTE), Entrepreneurship statistical information

1.0 INTRODUCTION

Statistical recipe are used in most of the fields that concern decision making, using valid and accurate inferences resulting from analysis carryout. The process of making inference requires application of statistical theory and methods to solving our daily problem. For instance, business analytics in a rapidly developing business process, use statistical method to have an insights to evaluate business performance and opportunities in a new founded environment. Statistics is the braces of entrepreneurship development; its serve as a pivot that helps to boost the GDP (Asogwa 2016). Okeke (2014) believed that entrepreneurship is a system that involves evolutions, sighting, evaluation and exploitation of opportunities through introduction of new creativity. Statistics is a tool that helps to process vital information on how to market raw materials into finishing goods. (Adejumo, 2000). Statistical process in entrepreneurship development will help to harness potential skills into economic development. UNIDO-Nigeria (2018) viewed that statistics data has help to rebrand the Micro, Small and Medium Enterprises(MSMEs) which will serve as propensity to drive the Nigerian Economy depend but on sufficient information on how to exploit the resources.

2.0 STATEMENT OF THE PROBLEM

Statistics is a versatile tool that help to stimulate the development of entrepreneurship skill and small scale business; but this was not actualize due to the failure of Nigeria government and the

failure to recognize the role of statistical data and its method on industrialization process. We observed that several policies interventions that were aimed at stimulating entrepreneurship development for both small and medium scale enterprises promotion, were introduced to boost the entrepreneurship but there were no adequate information system that will help, guide and give the desire design scheme that will assist in planning and control of the skills. This paper intend to introduce a new approach of designing a scheme that will help evaluate the performance of trainee in entrepreneurship skill considering their accomplishment on pre-test during their training and post-test after their training.

The objectives of this study

This paper will design a sequential experiment scheme that will assist the government to plan and monitor the entrepreneurship skill. It will assist in evaluating the performance of each trainee on entrepreneurship skill base on their performance before and after the training.

3.0 LITERATURE

Thaddeus (2012) cited the report from National Bureau of Statistics on impact of entrepreneurship skill on economic growth in Nigeria; he observed that in the year 2010. The Nigeria's GDP growth rate increases between 6 – 8 percent which make Nigeria have one of the fastest growing economies in the world. Because Nigeria has a healthy entrepreneurship development and the implication is that business established during that period is a proficient in increasing the output above average returns. The introduction of entrepreneurship skill into Nigeria economy, help the nation to experience highest returns on investment, capital market, stock exchange market, real estate and property, entrepreneurship, (Akanwa and Akpanabia, 2012). etc. (Taiwo, 2014). The statistics report from National Bureau of Statistics Onyebueke (2002) inciting NBS(2019), reported "that entrepreneurship has contribute positively on micro, small and medium enterprises (MSMEs) to Nigeria Gross Domestic Product, it has bettered the life of average Nigerian from the years 2002 to 2019".

Role of statistics in planning, progress monitoring and evaluation of development activities

Ogundele (2004) describe "statistics as the reality of people's and how they lives". The role of statistics in national development is very critical. The importance and availability of timely and reliable statistics information on socio-economic life of a sovereign nation cannot be over-stressed. For instance, a number of goals have become generally accepted as the objective of economic policy and development. These are: ability to identify time in which event occur, discover the possible way of completing the events, level of accuracy is needed and reliable statistics is critical for creating and sustaining an environment which fosters strong, equitable development. Furthermore, timely, accurate and reliable statistics are widely used for the design and implementation stages of country policy frameworks.

Amadasun (2003) described statistical data as a means of monitoring every observation where inferences are drawn. Monitoring is a continuous process that requires data that will assist in achieving a set planned. Statistics also plays an important role in monitoring and evaluation of ongoing economic reform programmes, statistical data is also vital, as it provide the necessary information on performance indicators which serve as measure on the impact of policy and programmes that affect human development. Thus, statistics on these issues serves as monitoring indicators which are vital for development plans.

4.0 METHODOLOGY

This research used sequential experiment by simulation on the pre-test and post-test groups in entrepreneurship training in Kogi State Polytechnic. In this paper SE and LTE were used to test the significant difference between pre-test and post-test training on students’ performance in entrepreneurship skill. The pre-test was conducted before the entrepreneurship education class. We conducted a pre-test examination at the first training before the lecture. While the post-test was examined after students got the entrepreneurship Lectures. Test on this group was performed on the seventh weeks each. During the seven weeks of the entrepreneurship education class, students received their materials and their desire trade was chosen by the student.

Step 1 : Selection process. All Participants in this study were divided into two groups using sequential approach to categorize the groups each student belongs to namely: the treatment group and the control group. The treatment group consist of students selected from the School of Applied sciences who took entrepreneurship as a service courses, while the control group is a group of student selected from the school of Management studies. The selection of students majoring in management as a control group was based on the reason that they took the course as core courses. In this experimental study, the control group is expected to increase internal validity.

01 Pre Treatment Group	Entrepreneurship Training class	02 Post Test Treatment Group
03 Pre Control group test	-	04 Post Test Test Group

Research Design

Step 2 Experimental Procedures using SE and LTE

i. .After all students read the instruction in the practical manual , they were given time to ask questions, but the questions were limited only to technical issues that may arise in each skill the student belong.

ii. Before grouping the students into their various trade group using SE and LTE methods you must ensure that the students understand the purposeful of entrepreneurship skill, this will assist the instructors to know the trade that is suitable for the student.

iii. All trainees in this experiment are students of applied sciences and management studies. Students majoring in Management study who took entrepreneurship courses were classified as control group, while applied sciences students become treatment group. Experiments on the two groups were conducted in two stages. The first stage experiments for both groups will be held in the first week of the semester, specifically for the treatment group will be conducted before the lecture at the first meeting of entrepreneurship class in the classroom. The second period of the experiment will be conducted in the seventh weeks, for the control groups after they have completed their classes.

Step 3. Process of Measurement

The scale of measurement in both experiment SE and LTE are interval scale considering the independent variable in this research as the entrepreneurial intention. While dependent variables are perceived attitude, perceived behavioral control, subjective norm and intention toward entrepreneurship. All the variables will be measured using indicators associated to interval scale of measurement with seven-point scale.

- ✓ The perceived attitude represents how an individual behavior exhibit toward the entrepreneurship skill. On this research, we measured the perceived attitude by using five questions. Upon those questions, the responses were given on a seven-point scale; one point for total agreement and seven points for total disagreement. The questions being asked such as “career on entrepreneur is totally unattractive to me”, “If I had the opportunity and resources, I would love to start a business”, “Being an entrepreneur implies more advantages than disadvantages to me”, “Being an entrepreneur would give me great satisfaction” and “Amongst various options, I would rather be anything but an entrepreneur”.

- ✓ The perceived behavioral control measures the extent to which individual rate the ease or difficulty in performing a behavior. For this variable, we measured by asking students questions “Starting a firm and keeping it viable would be easy for me”, “I believe that I would be completely unable to start a business”, “If I tried to start a business, I would have a high chance of being successful”, “I am able to control the creation process if a new business”, “It would be very difficult for me to develop a business idea”, “I know all about the practical details needed to start

a business”. The answers to those questions were ranged from 1 to 7 point (total agreement to total disagreement). Subjective norms represent individuals’ response to other’s influence regarding encouraging or inhibiting to perform a particular behavior. A sample question to measure subjective norms was “My friends/family/colleagues would approve my decision to start a business.”

- ✓ Entrepreneurial intention measured the extent to which students seriously considered becoming an entrepreneur. To measure intention, we employed six questions. The responses ranged from one (absolutely agree) to seven (absolutely disagree). A sample questions such as “I will make every effort to start and run my own business”, “I have serious doubts about ever starting my own business”, “I am determined to create a business venture in the future”, “My professional goal is to be an entrepreneur”, “I will make every effort to start and run my own business”, and “I have a very low intention of ever starting a business”.

Those questions measuring the variables were randomized. The questions for before and after treatment were the same. However, the students were not expected that they would be given the same questions after the completion of an entrepreneurship class. Same conditions also happened in the control group. The questions handed out in the second stage of experiments were also randomized, not following the same sequence pattern as the first stage of the experiment.

Step 4 Hypothesis Testing

The hypothesis testing conducted in this study using paired T-test to compare treatment group (students who received entrepreneurship lecture) before (pretest) and after (posttest). In addition, an Independent T-test was used to compare treatment groups with control groups (students who did not get an entrepreneurship lecture).

Step 5 Discussion of Results

This study used SE and LTE by comparing pre-test and post-test. The pre-test was done before participants began their entrepreneurship lectures. The entrepreneurship lectures, in this case, is the treatment for participants (students). During the treatment process, students were given the subject related to entrepreneurship skills. The class provides knowledge and entrepreneurial practice to the participants. The lecture materials and practical manual that contains the basic principles of entrepreneurship, the types of entrepreneurship and its current issue, including the topic on how to establish a business from the basic level to business feasibility analysis.

The results of this training are the business proposal prepared by each student. To compare the effectiveness of entrepreneurship skill acquired denoted as control group. There were 50

participants in the treatment group and 105 participants in the control group. We also conduct the reliability test for the questions items, the following result shows the reliability for each variable:

The table below shows the reliability test

Variables	Cranach's Alpha
Attitude	0.992
Perceived Behavioral Control	0.824
Subjective Norm	0.760
Entrepreneurial Intentions	0.854

Hypothesis testing was done through several stages. First, the analysis of paired t-test was employed to see the mean difference of the participants who took the entrepreneurship Lecture before and after the class. We also analyzed the mean difference between pre-test and post-test of participants who did not get the entrepreneurship skill. Second, we also employed an independent t-test by comparing the mean of participants who got entrepreneurship education (treatment group) with those who did not. Hypothesis 1 stated that students who got an entrepreneurship lecture would have a greater perceived attitude compared to students who got no entrepreneurship lecture. The result shows that the average value of perceived attitude in post-test (after students got the entrepreneurship lecture) is 14.3124 (Mean = 14.3124, SD = 4.657) whereas the average value of perceived attitude in pre-test is 27.3254 (Mean = 27.3254, SD = 3.78342) with significance 5%. This result indicates that there is an average difference in perceived attitude value before and after the entrepreneurship education. Furthermore, the mean comparison on perceived attitude between the students who got the entrepreneurship education and those who got no entrepreneurship education shows a significant difference (2 Hypothesis testing was done through several stages. First, the analysis of paired t-test was employed to see the mean difference of the participants who took the entrepreneurship Lecture before and after the class. We also analyzed the mean difference between pre-test and post-test of participants who did not get the entrepreneurship skill. Second, we also employed an independent t-test by comparing the mean of participants who got entrepreneurship education (treatment group) with those who did not. Hypothesis 1 stated that students who got an entrepreneurship lecture would have a greater perceived attitude compared to students who got no entrepreneurship lecture. The result shows that the average value of perceived attitude in post-test(after students got the entrepreneurship

lecture) is 14.3124 (Mean = 14.3124, SD = 4.657) whereas the average value of perceived attitude in pre-test is 27.3254 (Mean = 27.3254, SD = 3.78342) with significance 5%. This result indicates that there is an average difference in perceived attitude value before and after the entrepreneurship education. Furthermore, the mean comparison on perceived attitude between the students who got the entrepreneurship education and those who got no entrepreneurship education shows a significant difference (2 tailed) with the t-value of -8.427. Based on this statistical analysis, we can conclude that the **first hypothesis is supported**.

Table no. 4 T-test results

Variable	condition	mean	SD	t-statistic	Significant
Perceived attitude	Previously	23.54	3.54	9.76	0.00
	Later	17.46	2.12		
Perceived behavioral	Previously	34.23	3.89	7.56	0.00
	Later	24.76	2.67		
Control subjective Norma	Previously	27.89	1.89	8.42	0.00
	Later	20.31	0.65		
Entrepreneurial intention	Previously	35.87	2.98	6.98	0.00
	Later	28.67	1.54		

Hypothesis 2 stated that students who acquire an entrepreneurship skill would have greater perceived behavioral control on entrepreneurship than students who did not acquire entrepreneurship skill. The result shows that the average value of perceived behavioral control on entrepreneurship in post-test is (Mean = 23.54, SD = 3.54) while the mean value of perceived behavioral control in pre-test is (Mean = 34.23, SD = 3.89), with a significance of 0.000. This result suggests that there is an average difference in perceived behavioral control before and after entrepreneurship class. Furthermore, the mean comparison (t-value) on perceived behavioral control between the students who got entrepreneurship education and those who got no entrepreneurship education (2 tailed) is -10.465. Therefore, the **second hypothesis is supported**.

Hypothesis 3 stated that students who acquire an entrepreneurship skill would have a greater entrepreneurial intention towards entrepreneurship than students who didn't acquire entrepreneurship skill. The result shows that the average value of entrepreneurial intention to entrepreneurship in post-test is (Mean = 14.7241, SD = 2.98) whereas the mean value of entrepreneurial intention in pre-test is (Mean = 35.89, SD = 2.89) with significance of 0.000. From this result, we can infer that there is an average difference in entrepreneurial intention before and after the entrepreneurship education. Furthermore, the comparison of the average value of entrepreneurial intention between students who

got entrepreneurship class and who did not lectures showed significant differences (2 tailed) with t-value of -11.882. Based on this analysis, we could infer that the **third hypothesis is supported**.

Hypothesis 4 stated that students who got an entrepreneurship education would have greater subjective norm than students who did not get entrepreneurship education. The experiment result shows that the average value of subjective norm of the participants in post-test is (Mean = 6.2414, SD = 2.29371) while the average value of subjective norm in pre-test is 11.3793 (Mean = 27.89, SD = 1.89) with a significance value of 0.000. This statistic indicates that there is an average difference between the subjective norms before and after the entrepreneurship education. Furthermore, the comparison of subjective norm values between students who got entrepreneurship class and those who did not significant differences (2 tailed) with t-value of 3.915. This means that **the fourth hypothesis is supported**.

The results of our study show confirmation of the effectiveness of entrepreneurship skill to improve students' entrepreneurial intention. Entrepreneurship education can be seen as a way to inform students about the benefits of being an entrepreneur as well as to educate them about step by step to become entrepreneurs. The role of the institution in this context could be escalated, not only providing an entrepreneurship class but also open access to co-operate with enterprises founded by entrepreneurs. These entrepreneurs can give training, especially to those students interested to become entrepreneurs. Therefore, not only improving entrepreneurial intention but entrepreneurial capability as well as to show that entrepreneurship is a promising and valuable career option that may lead to favorable outcomes.

5.0 CONCLUSION

Entrepreneurship education has been promoted throughout the world in many countries. In Nigeria, entrepreneurship education becomes one of the compulsory subjects, however little is known about its effects. This study aimed to test the effectiveness of entrepreneurship education using the Statistical methods. The result of this study shows that entrepreneurship education is effective to improve student's awareness on entrepreneurship in the context of its relationship to perceived attitude, perceived behavioral control and subjective norms. Perceived attitude is an assessment of both positive and negative behavior. In the context of this study, students who got entrepreneurship class had greater perceived attitude compared to those who did not get entrepreneurship class. Students who joined the entrepreneurship class have a positive assessment of entrepreneurship.

6.0 RECOMMENDATION

All institutions in Nigeria should respond to this by advancing the entrepreneurship education, starting by providing excellent lecturers, various educational activities, as well as a space for

entrepreneurial activities by the students. The nature of the university with its scientific research activities could be one of the sources for generating business ideas that will help the creative process of students in entrepreneurial activity.

To effectively promote students' entrepreneurship, the supporting policies by the state and the Federal government should also be in place. Policies play an essential role, in particular, to nourish students' entrepreneurial capabilities. It is recommended that the governments should set up special agencies, one example is the students' innovation center both in the national and local level. The functions of those innovation centers is for researching and solving students' problem in starting a business, providing training and coaching to students entrepreneurs, giving entrepreneurial base projects, offering legal aid and policy advice, up to bridging students entrepreneurs and investors. If all of these components, university and government work together, we can anticipate that not only the number of entrepreneurs that will rise but also the quality of them.

REFERENCE

Adejumo, G. (2000). Indigenous entrepreneurship development in Nigeria: characteristics, problems and prospects. *Journal of Department of Business Administration*, University of Ilorin Nigeria.

Akanwa, P.U. & Akpanabia, N.H. (2012). Entrepreneurship development as panacea for unemployment Reduction in Nigeria. Retrieved from reikojournals.org.

Amadasun. B. A. (2003). Entrepreneurial roles and factors affecting entrepreneurship. *Journal of Professional Administration*, 5(2), ISSN U18-81622.

Asogwa, O. S. & Dim, Ethel-Mary (2016). Entrepreneurship development and unemployment reduction in Nigeria. *International Journal of Business and Management Review*, 4(8), 27-43. Retrieved from www.eajournals.org. doi:27 2052-6393(Print), 2052-6407(Online) Enugu: Precision Printers and Publishers. *Journal of Business Economics and Management Studies*. 3(5), 18-34.

Ogundele, O. J. K. (2004). *Entrepreneurship and entrepreneurship in business organizations* Lagos: Molofin Nominees Publishers. 45-50.

Okeke, M.I. & Eme, O.I. (2014). Challenges facing entrepreneurship in Nigeria. *Singaporeans Onyebueke & Ochnongo*. (2002). *Entrepreneurship and economic development*. Enugu: Precision Printers and Publishers.

Taiwo, O. E. (2014). Impact of entrepreneurship development on job creation in Nigeria. *Research Journal of Entrepreneurship*, 10(2), 24-37.

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

Thaddeus, E. (2012). Perspectives: entrepreneurship development & growth of enterprise in Nigeria. *Entrepreneurial Practice Review*, 2(2).

United Nations, (2018). *The sustainable development goals report-2017*. New York: United Nations Organisations. Retrieved from <http://www.und.org/millenniumgoals/11-SDGs%20Report-EN.pdf> on 30th August, 2018.

BENEFITS OF E-MARKETING IN THE HOSPITALITY INDUSTRY DURING THE COVID-19 PANDEMIC

Apata, O. C. and Shoyombo, A. D.

Department of Wildlife and Ecotourism Management, University of Ibadan, Ibadan, Oyo state.

ABSTRACT

This study aimed at evaluating the benefits associated with the implementation of E-marketing during the covid-19 pandemic. The study targets a sample comprised of twelve 3-star (***) hotels in Ikeja, Lagos. Sixty copies of closed-ended questionnaire were used for this survey. Five copies of questionnaire were administered to the front-office staffs of each of the twelve hotels that have been randomly selected. Thereafter, the quantitative data were analyzed using frequency distribution, percentages, and mean as tools of descriptive data analyses which determines the group characteristics. PPMC and T-test were employed by inferential statistics. The survey reveals that 23.3% has below 50 rooms, 67.1% has between 50 – 150 rooms and 15.0% has 151 rooms and above. Also, it was reported that majority of the respondents agreed that E-marketing made it easy to accomplish tasks hence, improving productivity. Overcoming barriers associated with the Covid-19 pandemic has been possible with the implementation of E-marketing because marketers were able to present goods and services to customers for different events using the internet as the means of communication. Research on the various E-marketing platforms should be done so as to have insight on the latest features and their benefits.

Keywords: Covid-19, E-marketing, Hospitality, Pandemic, Respondents.

STRATEGIES FOR INCREASING ENROLMENT AND RETENTION OF PUPILS/STUDENTS IN SCHOOLS IN GOMBE STATE

Jummai Ibrahim Sagir

Department of Educational Foundation

Faculty of Education

Gombe State University

Abubakar Musa Maikamba

Department of Educational Foundation

Faculty of Education

Gombe State University

ABSTRACT

This study focused on the strategies for increasing enrolment and retention of pupils/students in Schools in Gombe state. The study explain in details the problems of poor enrolment and retention in public schools in Gombe State. The study build on theoretical paper and the information was found directly from Gombe State ministry of education. The study found that there is problem of retention of pupils/students in Gombe state especially the girls' child education. Scrutiny of literature revealed that there are factors that cause poor enrolment and retention in public schools in Gombe State. These factors include but not limited to age of admission, Physical and Human Resources, Availability of professional qualified Teachers internally motivated and working system, Curriculum, Attitude of Parents, Teaching-Learning Process, socioeconomic status of parents, Government, societies and so on. Based on the previous researches, studies comes out with the various strategies for improving enrolment and retention of pupils/ students especially the girl child education. The researchers concluded that government should as a matter of fact implement these strategies so as to enhance enrolment and retention pupils/students in Gombe state public schools.

Keywords: Enrolment, retention and students.

INTERNET OF THINGS BASED ENHANCED ENVIRONMENTAL WASTE MANAGEMENT SYSTEM

Chinecherem Umezuruike, Habiba Njeri Ngugi, Ahurira Reachel, Karoha Samson and Ssemakadde Rajab

School of Mathematics and Computing
Kampala International University

ABSTRACT

Garbage collection a key approach in environmental waste management has been an age-long activity with the main purpose of creating an environment devoid of solid waste thereby reducing or eradicating environmental pollution. This activity depends on the knowledge and strength of the garbage collectors who carry out this activity manually. The approach involves manually checking when the bin is full, arranging for disposal, and eventual removal of the waste. This activity has in most cases been inefficient thereby resulting in environmental pollution, and causing a health hazard to the managers and people within the environment. There is also the need for prompt notification such that there will be efficient management of the cabbage.

With the advancement in technology, there have been tremendous improvements in the management of the environment. The application of these technologies is perceived to be a means to an end. Such technology as Artificial intelligence, and the Internet of things to mention but a few. This work used IoT technology and developed a prototype waste bin for the collection of cabbage in an educational environment Design science methodology was adopted in the research. The waste bin detects the presence of an individual with the waste within a specified radius, the lid opens and the waste is dropped into it. At the point at which the bin gets full, a short message is sent to the manager who comes and empties the bin. This work focused on solid waste management within an education environment.

Keywords: Cabbage, IoT, Prototype, Waste Management, Waste Bin.

THE FUTURE OF DIPLOMACY AND ITS NEW CHALLENGES

Stoian Antonia-Maria

ASE Bucharest - Economics and International Business Doctoral School

ABSTRACT

In today's world, diplomacy is not a concept of the past anymore, nor does it limit itself to the practices of the diplomats and ambassadors. It has not changed as much as other fields have, but the effects of digitalization and globalization are beginning to be visible for everyone involved.

The last two years have brought an even more dramatic change to the concept of diplomacy, the Covid pandemic putting in danger international and bilateral relations between many countries. The late and unprepared response to an international health crisis binded a lot of sectors to rely on a diplomatic approach when having difficulties.

This contribution purpose is to discuss about what the practice of diplomacy might entail in a future that is not very far away, but that is yet unknowable. Even though the classic diplomatic approaches are still being used on a daily basis, the travel restrictions and the phenomena of digitalization combined have determined a new communication method via media, such as the internet and teleconferences. Now more than ever, national governments, national and international organizations are bound to make very precise and quick decisions, keeping an insight of all the ramifications that may take place and all those who are going to be affected by them. Such qualities are mandatory for diplomats, no matter the times they live in.

Taking in consideration the history of diplomacy and all its lessons, and combining them with the new requirements of the 21st century, we can observe that the issues tend to repeat itself, only this time at a much larger scale, at a much higher speed and with many more sources which are just an internet search away, accessible to any individual with an internet connection. The international relations stage is pervaded by globalization, economics and revolutionary technology, having the last word in many negotiations, while the political leadership fails to control the situations as easy as in the past centuries.

It may seem that diplomacy and diplomats are long gone as well. But this new era of digitalization creates new opportunities for diplomacy to become part of the equation. This paper will show how diplomacy can be found nowadays in different forms, how the past principles are still being used and will find a couple of new visions that might require diplomats to adjust to a world where 'international relations' are on continuous change.

İKTİSADİ DÜŞÜNCE TARİHİNE GÜNCEL POLİTİK BİR YAKLAŞIM VE YENİ YAPILANMALAR

A CURRENT POLITICAL APPROACH TO THE HISTORY OF ECONOMIC THOUGHT AND NEW STRUCTURES

Doç. Dr. Hakkı ÇİFTÇİ

Çukurova Üniversitesi

İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

<https://orcid.org/0000-0003-2912-8051>

ÖZET

Tarım devrimi ve sonuçları, İlkçağ Ekonomileri, Erken Ortaçağda Avrupa ve Toplum Ekonomisi, İleri Ortaçağda Avrupa Ekonomisi, Geç Ortaçağda Avrupa Ekonomisi, Modern Zamanlar Öncesinde, Asya, Afrika ve Amerikada Toplum ve Ekonomi, Modern Çağın Başında Avrupa Ekonomisi, Avrupa da Ekonomik Güç Dengesinin Değişmesi, Sanayi Devrimi, 19.Y.Y'da Ekonomik Gelişmeler, Yirminci Yüzyılda Dünya Ekonomisindeki gelişmeler tarihsel süreç içerisinde bakıldığında; dünyanın üniterlikten, federal konfederal yapılanmalara, merkezîyetçilikten, küresel ve yerel anlayışa, merkez yönetirden merkez yönlendirire, bürokratik yoğunluktan katılımcılığa, emir ve kontrolden duyarlı ve hesap verebilirliğe, içe bağımlılıktan rekabetçi yapıya, kapalı ve yavaşlıktan açık ve hızlılığa, riskten kaçıştan riske açık olmaya, küreselleşme-ulus devlet kavramlarına yeni-ekonomik anlamlar yüklemek, kent ekonomisi /ekonomi-sanayi bölgeleri) belirleyici rolleri, komşu mücavir alanlarla olan ilişkiler, hemşehrilik kavramı yerini, tüketim alanlarına ilişkisi. ekonomik ilişkilerin uluslar arası boyutunun artması, siyasal ilişkilerin ekonomik ilişkileri bozmaması uygar-barışçıl-adil bir hegemon devlet, ülkeler için sadece ayakta kalmak değil-güçlenebilmek / relatif olarak güçlenebilmek birlikler-yeni ittifaklar ile ulus devlet yapısını koruma güdüsü, küreselci eğilimlerin yerini yeni ulus devlet bilinci alması, uluslar arası örgütler-kurumsal yapılarda daha fazla önem kazanması yöneten-denetleyen demokrasi, üreten-ihraç eden-verimli ekonomi, etken-yön veren diplomasi, şeffaf-hesap verebilir-reformist-üretken bürokrasi caydırıcı savunma gücü ve bunu destekleyen ulusal politikalar işle ilgili yapılanmalar Modern Dönem Öncesi, Erken Modern Dönem ve Modern Dönem olmak üzere kabaca üç döneme ayrılan binlerce yıla yayılan iktisadi düşünce tarihinin katkılarıyla yeniden şekillenmişliği, birçok filozof ve düşünür iktisadi sorunların çözümü için önermeler de bulunmuşluğu ve büyük bir bilgi birikimine yol açmışlığı ile modern dönem'de iktisadi bilgiler ilk kez bilimsel yöntemlerle toplanmaya ve çözümlenmeye başlanmışlığı değerlendirilecektir. Bütün bu açıklamalar, sosyal bilim disiplinlerinde ilerlemenin güçlüğünü göstermektedir. Bu manada iktisadi düşünce bağlamından yola koyularak oluşturulan politikalar, akademik bilgi, kuşkusuz eskiye göre daha hızlı genişliyor olsa bile, genellikle **kabul görmüş düşünceleri** değiştirmek zor olmaktadır.

Anahtar Kelimeler:İktisadi Düşünce Tarihi, Politik Ekonomi, Dünya Ekonomisinde Dönüşümler

SUMMARY

Agricultural revolution and its results, Ancient Economies, European and Community Economy in the Early Middle Ages, European Economy in the Advanced Middle Ages, European Economy in the Late Middle Ages, Society and Economy in Pre-Modern Times, Asia, Africa and America, European Economy in the Early Modern Age, Changes in the Economic Power Balance in Europe When the Industrial Revolution, Economic Developments in the 19th Century, and the developments in the World Economy in the Twentieth Century are examined in the historical process; From unitaryism to federal confederal structures, from centralism to global and local understanding, from central administration to central orientation, from bureaucratic density to participation, from order and control to sensitivity and

accountability, from interdependence to competitive structure, from closed and slow to open and fast, from risk avoidance to risk, globalization -attributing new-economic meanings to the concepts of the nation-state, the decisive roles of the urban economy / economy-industrial zones, relations with neighboring areas, the place of the concept of citizenship, its relation to consumption areas. the increase in the international dimension of economic relations, the fact that political relations do not disrupt economic relations, a civil-peaceful-just hegemon state, for countries not only to survive but to become stronger / to be strengthened relatively unions-new alliances and the motive to protect the nation-state structure, globalist tendencies are replaced by a new nation-state awareness, gaining more importance in international organizations-institutional structures, directing-supervising democracy, producing-exporting-efficient economy, active-directing diplomacy, transparent-accountable-reformist-productive bureaucracy, deterrent defense power and national policies that support it. structuring in the modern period, with its restructuring with the contributions of the history of economic thought spanning thousands of years, which is roughly divided into three periods: Pre-Modern Period, Early Modern Period and Modern Period, many philosophers and thinkers have made suggestions for the solution of economic problems and led to a great knowledge. economics It will be evaluated that each of them has started to be collected and analyzed by scientific methods for the first time. All these explanations show the difficulty of progress in social science disciplines. In this sense, it is difficult to change the generally accepted ideas, even if the policies formed by the context of economic thought and academic knowledge are expanding faster than before.

Keywords: History of Economic Thought, Political Economy, Transformations in the World Economy

GİRİŞ

Kuruluşundan bu yana ayrışma sürecini yaşayan iktisadi düşünce tarihi alanında, aynı başlangıcında olduğu gibi, fakat bu defa çok karmaşıklaşmış toplum yapılarında tarihsel dönüşümün getirdiği deneyimleri de yaşanmış olarak, yeniden politik iktisadi yapılanmalarda disiplinlerarası çalışmanın gerekliliği vurgulanmaya başlanmıştır(Kurtuluş,1993). Dünya öyle bir sürece girmiştir ki, tarihsel süreç içerisinde iktisadi yapıyı ve dokuyu etkileyen çeşitli teknolojilerin etkileriyle meydana gelen değişmelerin sadece iktisadi düşünürlerin toplumsal hayat üzerindeki yansımaları, değil sıradan insanlar iktisadi düşünce alanında uzman kişiler tarafından dahi doğru algılanamamaktadır(Erol, A., 2010). Olayın iktisadi boyutunun yanı sıra toplumsal olarak bir de geleceğe yönelik çıkarsamalarda futurist yanı bulunmaktadır. Bu konuda da birbirine zıt iktisadi toplum, sistem, yapı ve süreçleri iktisat toplum biçimi öngörülerinde bulunulmakta; **futuristler (gelecek bilimciler)** ve **gurular (yol göstericiler)** farklı gelecek tahminleriyle yeni iktisadi dönüşümlere kaynaklık edecek uygulanan iktisat politikalarıyla insanları şaşırtmaya devam etmektedirler(Toffler,A.2002). Artık, iktisadi politikaları yerel politikalar, ulusal politikalar, bölgesel politikalar dan oluşan yerel tehlikeler kadar global tehlikelerden daha sık sık söz edilmektedir. Terörün önlenmesi, suçların azaltılması, çevre, iklim, kirlenme, radyasyon, pandemik konularda tüm ülkeleri ilgilendiren büyük meseleler ortaya çıkmıştır. Eskiye ait iktisadi kurumların bir bölümü hızla deforme olmakta, politik, ekonomik, sosyolojik ve teknolojik yapılanmalar yerine ikame edilecek yeniden yapılanan iktisadi kurumlaşma modelleri henüz olgunlaşma dönemini yaşamaktadır (Kaypak, Ş., 2011). Kitlesele ve sosyal dönüşümlerde medya araçları aracılığıyla insanlar bir “**enformasyon bombardımanı**”na tabi tutulmakta, toplum mühendisliğiyle “**sanal gerçeklik**” ile “**nesnel gerçeklik**” arasında sıkışıp kalan(Nusselder, A. 2009), iktisadi yapısal gerçeklik üretim, tüketim, dağıtım yatırım, tasarruf ilişkilerinin ötesine geçerek makroekonomik hedefler üzerinde etkili olmaktadır. Bu iktisadi etkileyen yapısal süreç de teknoloji, dünyanın farklı yerlerini herkes için daha

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

erişilebilir kılmış ve dünyayı büyük bir Pazar haline getirmiştir. İşgücü, doğal kaynak, eşya, bilgi, para ve sermaye dünya üzerinde daha fazla ve hızlı sirküle olmakta, esneklik göstermekte ve pratik uygulamalarıyla da başta ekonomiler ve toplumsal anlayışlar üzerinde mutlak bir tesir yaratmaktadır(Kahya, Y., 2007). Bilgiye erişmenin ucuzlaması ve kolaylaşması bir taraftan uzmanlıkları arttırmakta, hız esneklik ve pratikliğinin getirdiği açıklamalar ve anlamlandırmalarla diğer taraftan da bilgiyi doğru bir şekilde yorumlamanın yöntemlerinin ne olduğu katılımcı, açık, şeffaf, hesap verebilir, hukuka uygun (iyi yönetim) sorusunu ortaya çıkarmaktadır (Fındıkçı, İ., 1996). Çünkü iktisadi alanda ve diğer alanlarda politik, teknolojik ilerlemelerde bilgiyi yanlış yorumlama pahalıya patlamakta, kişiyi veya firmayı rekabetin dışına fırlatıp ekonomilerini dumura uğratmaktadır. İktisadi açıdan labaratuvarı olan toplumsal hayat içerisinde **sürekli yenilenme** ihtiyacı bir kısım insanı imkansızlıklar sebebiyle güçsüz bırakarak moral ve ahlaki sorunlar oluşturmakta, suç profilini değiştirmektedir. Bütün bunlar, dar kapsamlı **cemaatçilik** eğilimlerini beslemekte, hükümet dışı örgütlenmeleri **sivil toplum** gereksinimlerini çoğaltmaktadır. Sanayileşme devrimiyle başlayan **moderniteden, post moderniteye** doğru akımlar ortaya çıkmaktadır(Parlak, Z., 2004). Öte yandan da, siyasi, ekonomik, politik, karşılıklı bağ ve bağımlılığın olması ise global bağımlılıklar artmaktadır. Bir bütün olarak ele alındığında **dünyadaki bu bağımlılıklar** Avrupa ve Amerika'da egemen olan iktisadi dönüşümdeki düşüncelerinin Batı dışı dünyada da egemen olduğu söylenebilir. Zira bu dönem, iktisadi yapılanmada, Batı dışı dünyaya, genellikle IMF, Dünya bankası, Dünya Ticaret Örgütü gibi batı kurumlarının koruyucu kanatları altında ya da onların yardımıyla yayıldığı bir dönemdir. Söz konusu kurumlar bu disiplinlerin Batı'da geliştiği şekliyle evrensel bir norm olmasını da istemekteydiler. Mali ve finansal alanda uluslararası ekonomik standartlaşma ise toplumların makroekonomik bazı hedeflere ulaşma şansını arttıracığı inancıyla, uluslararası bankacılık standartları iyi yönetişime uygun yapılanmalar gibi bazı uygulamalarının evrensel bir kabul görmesini isterler. İktisat biliminin evrenselliği altında, bilimsel anlamda iktisadi paradigmasal **meşru bilginin** nasıl olması gerektiğini tanımlarlar ve böylece bu biçime uymayan bilgiyi negatif keşif ve koruyucu kuşakla kabul edilebilirlik alanının dışına atarlar. İşte buna benzer biçimde anılan dönemde, Tarım devrimi ve sonuçları, İlkçağ Ekonomileri, Erken Ortaçağda Avrupa ve Toplum Ekonomisi, İleri Ortaçağda Avrupa Ekonomisi, Geç Ortaçağda Avrupa Ekonomisi, Modern Zamanlar Öncesinde, Asya, Afrika ve Amerikada Toplum ve Ekonomi, Modern Çağın Başında Avrupa Ekonomisi, Avrupa da Ekonomik Güç Dengesinin Değişmesi, Sanayi Devrimi, 19.Y.Y'da Ekonomik Gelişmeler, Yirminci Yüzyılda Dünya Ekonomisindeki gelişmelerer tarihsel süreç içerisinde bakıldığında; dünyanın ünitercilikten, federal konfederal yapılanmalara, merkezizetçilikten, küresel ve yeresel anlayışa, merkez yönetirden merkez yönlendirire, bürokratik yoğunluktan katılımcılığa, emir ve kontrolden duyarlı ve hesap verebilirliğe, içe bağımlılıktan rekabetçi yapıya, kapalı ve yavaşlıktan açık ve hızlılığa, riskten kaçıştan riske açık olmaya, küreselleşme-ulus devlet kavramlarına yeni-ekonomik anlamlar yükleme, kent ekonomisi /ekonomi-sanayi bölgeleri) belirleyici rolleri, komşu mücavir alanlarla olan ilişkiler, hemşehrlik kavramı yerini, tüketim alanlarına ilişkisi. ekonomik ilişkilerin uluslar arası boyutunun artması, siyasal ilişkilerin ekonomik ilişkileri bozmaması uygar-barışçıl-adil bir hegamon devlet, ülkeler için sadece ayakta kalmak değil-güçlenebilmek / relatif olarak güçlenebilmek birlikler-yeni ittifaklar ile ulus devlet yapısını koruma güdüsü, küreselci eğilimlerin yerini yeni ulus devlet bilinci alması, uluslar arası örgütler-kurumsal yapılarda daha fazla önem kazanması yöneten-denetleyen demokrasi, üreten-ihraç eden-verimli ekonomi, etken-yön veren diplomasi, şeffaf-hesap verebilir-reformist-üretken bürokrasi caydırıcı savunma gücü ve bunu destekleyen ulusal politikalar işle ilgili yapılanmalar Modern Dönem Öncesi, Erken Modern Dönem ve Modern Dönem olmak üzere kabaca üç döneme ayrılan binlerce yıla yayılan iktisadi düşünce tarihinin katkılarıyla yeniden şekillenmişliği, birçok filozof ve düşünür iktisadi sorunların çözümü için önermeler de bulunmuşluğu ve büyük bir bilgi birikimine yol açmışlığı ile modern dönem'de iktisadi bilgiler ilk

kez bilimsel yöntemlerle toplanmaya ve çözümlenmeye başlanmışlığı **Batı iktisat bilimi** dünya üzerinde güçlü bir konumda olmayı sürdürmüş ve mutlak üstünlükler, karşılaştırmalı üstünlükler, faktör donatımları açısından oluşan ekonomik avantajıyla zihinsel üstünlüğünü ve kendi görüşlerini örnek iktisadi düşünce bilim olarak yaymıştır(Çiftçi, H, 2016). Böyle bir misyon, dünyanın geri kalan bölgelerindeki **iktisadi düşüncedeki evrilme açısından da** çok çekici olmuştur. Çünkü, bu görüşleri ve uygulamaları benimsemekle onlar da evrensel iktisadi düşünce bilim topluluğuna katılmış oluyordu.

2.GÜNCEL EKONOMİK POLİTİKA

21. yüzyıl, günümüz iktisadi toplumlarına yakın zamanlar için ekonomik politikalarla nasıl bir gelecek hazırlıyor(Demirsoy;1995). İnsanlığın geçmiş kazanımlarına bakarak iktisadi değişmenin süreç,sistem ve yapısal değişmenin sürekli olduğunu belirten gelecek bilimciler, 21. Yüzyılın iktisadi alanda da blockchainler gibi kriptopiyasalarda coinsel sanal **radikal dönüşümlere** sahne olacağını ileri sürmektedirler(H. Watanabe, S. Fujimura, A. Nakadaira, Y. Miyazaki, A. Akutsu, J. J. Kishigami, 2015). Özellikle son yirmi yıl içerisinde teknolojiye yaşanan sıçramalar ekonominin politik dönüşümü açısından bu tahminlerin çıkış noktasını oluşturmaktadır. Ekonominin gidişlatına yol veren milyarlarca dolar lirayı bir ülkeden başka bir ülkeye transfer eden **Enformatik teknolojiler** adıyla anılan bu teknolojik sıçrama, bilginin aktarımını, dağılımını ve çeşitli proseslerde kullanımını hem de iktisadi yaşamın geleceğini olağanüstü hızlandıran bir nitelik sergilemektedir(Toffler, A., 2008). Bilgisayarlar, data hatları, internet gibi sistemler iktisat politika aracılığı ile üretim, ulaşım, haberleşme vb. her alandaki iktisadi faaliyeti planlayıp ekonomik organizasyonlar ve koordinelerle yeni bir yapılanmaya ve işletme ikisadi fonksiyonlara sokan söz konusu teknoloji, toplumsal ve bireysel alanda da derin etkiler oluşturmaktadır(Ünal,Y(2009).

Geçmişte ekonomik ve toplumsal yapının hem uygulanacak para politikalarıyla fiyat istikrarını sağlama hem de bütçe dengesi esas alan maliye politikalarıyla devlet müdahalesi olmaksızın para ve maliye politikalarından oluşan ekonomi politikasını ve onun araçlarını makroekonomik tam istihdam, ekonomik büyüme, fiyat istikrarı, ödemeler bilanço dengesi gibi birçok amaca ulaşmak için kullanmak mümkün. Buna karşılık para politikası uygulamalarından beklenen açık piyasa işlemleri, mevduat munzam karşılıklar, dispoñibilite, reeskont haddi, kredi tavanı gibi para politik araçlarla TCMB'nin yasasında yer alan "TCMB'nin temel amacı fiyat istikrarını sağlamaktır" ifadesinden hareketle düzgün işleyen bir para piyasasını sağlayan para politikasının amacının fiyat istikrarını sağlamak olduğunu öne sürebiliriz. Düzgün işleyen piyasa da hem finans piyasaları hem de reel piyasalar ekonomide para politikasıyla maliye politikası arasında eşgüdömlölük, senkronize olmayı sağlamalı para politikasıyla maliye politikası birbirini etkileyen temel politikalar olarak kullanılmalıdır. Merkez Bankası bu amaca ulaşabilmek için "enflasyon hedeflemesi" denilen bir yöntemi uygulamaktadır. Bu yöntemde hükümetle ortak bir yılsonu enflasyon hedefi belirlenmekte ve Merkez Bankası para politikası araçlarını bu hedefe ulaşmak için kullanmaktadır. yani devletin politika belirleyemeyeceği ekonomiye müdahale etmemesi gerektiği piyasanın kendi dinamikleriyle otomatik dengeleyicisi olan arz ve talebin belirlediği görünmeyen elin fiyat mekanizmasının çözülebileceği görüşü günümüz modern dünyasında artık bir "ütopya" halini almıştır. 20. yüzyılın önemli sayılabilecek politik, sosyal ekonomik ve küresel dönüm noktalarının 21. yüzyıla yansımaları, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler perspektifinde Tüm toplumların hem kaynakları kullanırken, hem büyümeye kanalize olurken hem de etkin ve verimli olmaya odaklı nihai amacı ile makroekonomik dengeler üzerinden pareto optimaliteyi yani toplumsal refahın artırılmasını hedeflemesi esas teşkil etmeye başlamış. Klasik iktisadi düşünce bağlamında piyasanın kendi haline bırakılması durumunda toplum refahının optimal düzeyde olması ve kaynakların etkin kullanılması mümkün değildir. Yaşanmış deneyimler piyasa mekanizmasının çözümlenemediği,

kaynakları tam olarak yerinde kullanamadığı, ekonomik, politik, teknolojik ve sosyal yararın göz ardı edildiği pek çok soruna kamusal otoritelerce çözüm bulunması gerektiğini ortaya koymuştur. Ekonomik ve sosyal sorunların ve bu sorunların çözümü için kamu otoritelerince kullanılan araçları ve uygulanan politikaları ve piyasa sisteminin getirilerini hatta karma ekonomik sistemin bile uygulanabileceği yeni ekonomik yapılanmalar tartışılmakta ve uygulanmaktadır. Maliye politikası açısından ise, istikrarın tekrar sağlanabilmesi kamu gelirleri ayağıyla kamu harcamaları açısından bakıldığında sosyal transferler, emek dul, yetim, şehit gazi yakınlarına ödenen transfer kamu harcamalarının en önemli üç kalemi; gerek primler, emeklilik yaşı gibi konular sosyal güvenlik transferleri, faiz ödemeleri ve fiyatlandırma davranışı, yönetsel sıkıntılar, temel amacın kar elde etmemek olması gibi etkenler KİT'lere yapılan transferler olarak dengeleme ve düzgün işleyen piyasa ekonomisi oluşturma amaçlanmaktadır.

3. YENİ EKONOMİK YAPILANMALAR

Söz konusu edilen ekonomik değişiklikler hacim ekonomilerinden niceliksel karakterden öte katma değeri yüksek değer tabanlı nitelikselidir; yani yeni bir iktisadi boyuta geçmekle özdeştir. O nedenle de hem arz hem de talep kesimi açısından olağanüstüdür (Duverger Maurice (1990)). Kendi çıkarlarını maksimize etme odaklı insanlığın birinci değişim dalgası geleneksel yöntemlerle yapılan çiftçilik ve hayvancılık odaklı tarım devrimidir ki bu binlerce yıl sürmüştür. İkincisi, kasaba ve fuarlardaki değişimin, din alanındaki gelişmelerin, sendikal örgütlenmelerin özellikle niteliksel gelişmelerin öbeğinde yer alan buharlı makinaların, içten yanan motorların oluşturduğu sanayi devrimidir ve üç yüz yıllık bir geçmişi vardır. Üçüncü dalganın daha kısa bir tarih döneminde iktisadi faaliyetleri şekillendirmede insanlığın önemli bir bölümünü etkisine alacağı kazanç odaklı yeni ekonomik yapılanmalarıyla verimlilik ve etkinlik artırıcı yapıyla geniş iktisadi etki alanı olacağı öngörülmektedir. Doğal olarak, iktisadi faaliyetlerde ve süreçte böylesi ve hızlı bir sürecin iktisadi yapılanmanın etkin ve verimliliği insan ve toplumlar bakımından iktisadi adaptasyon zorlukları yaratacağı kuşkusuzdur. Bu ise geleceği şimdiden tahmin ederek, katma değer ekonomilerine yönelip teknolojik tabanlı diffüzyon ve absorbe önlem alternatifleri geliştirmeyi kaçınılmaz kılmaktadır. Yani iktisadi bilgi yapımızdan, iktisadi siyasi yapımıza kadar geniş bir yelpazede ekonomik alanda değişikliklere gidilmesi ve yenilikçi bir anlayışla değişime yelken açılması gerekmektedir. Aksi halde ben gelişmelere ayak uyduramam anlayışıyla başkalarının gerisine düşme ve az gelişmişliğe mahkum olma tehlikesi vardır (Selvi, Ö., 2012). Öte yandan, aynı iktisadi toplum yapısı içerisinde **birinci, ikinci ve üçüncü tarımsal, teknolojik ve sanayi** değerlerin var olacağı düşünülürse, bunlara uygun yapılanmış kurumlar toplumsal, ekonomik, teknolojik, siyasi, eğitimsel bakımından yeni sorunlara (göç, kirlenme) neden olacağı görülmektedir. Yeni teknolojilere dayalı yeni ekonomi alanında zenginlik yaratmada toprak, emek, hammadde ve sermaye iken, üçüncü dalga ekonomisinin merkezi kaynağı **tükenmez bir kaynak** bilgi gibi artan ölçüde bilgiyi stratejik ve operasyonel olarak elde etme, yaratma, dağıtma ve uygulama kapasitesi üretim faktörleri, binalar, makineler, stok ve demirbaşlar gibi katı firmaların gerçek değeri, sahip oldukları kamyonlar, montaj hatları ve öteki fiziksel varlıklardan çok, işgörenlerinin kafasındaki fikir, görüş ve enformasyona ve kontrol ettikleri veri bankaları ile patentlere bağlı Rekabet edebilmek için sürekli yeni buluşlar; ürünler, teknolojiler, prosesler, pazarlama ve finans için yeni fikirler gerekte **Elle Tutulabilir Olmayan Değerler** varlıklar kültür, ideoloji ve değerleri içerecek şekilde, kitlesel üretim, firmalar artan ölçüde enformasyon yoğun, çoğu durumda robotlaştırılmış imalat sistemleri, hızlı ve esnek teknolojilere geçişle geniş anlamda büyük değişiklikler ortaya çıkabilecektir (Toffler, A., 2008). Uzman becerileri düzeylerinin yükselmesi, doğru becerilere sahip doğru kişileri bulma, uzmanlaşmanın derinleşmesi ve beceri gereklerinin hızla değişmesi, emeğin birbiriyle değiştirilebilirliğini azaltmaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Yeni çağın, “**Küresel Düşün, Yerel Davran**” sloganı tersine dönme eğilimindedir. Artık “**Yerel Düşün, Küresel Davran**” sloganına doğru adımlar atılmaktadır(Selçuk, Yusuf Ziya, 2018). 1960’ların sonunda öngörü sahibi pazarlamacılar “**pazarı dilimlere ayırmak**”tan söz etmeye başlamışlardı. **Bugün ise**, “dilimler”le değil, Özel ürün mağazaları, butikler, süper mağazalar, AVM’ler gibi “parçalar”la, yani aile birimleri ve hatta tek tek bireylerle uğraşıyorlar, yani dünya ekonomisi büyüdükçe **en küçük oyuncuların gücü** artmaktadır(Arslan, M. E., 2006,. Özellikle iş dünyası için geçerli sürekli paradokslarla uğraşılmak zorunluluğu doğmuştur.evden alışveriş sistemleri, bilgisayara dayalı satın alma, doğrudan postalama ve öteki sistemler, üreticilere, artan ölçüde kitlesel olmaktan çıkan bir pazardaki müşterilere mallarını dağıtabilecekleri çok çeşitli kanallar sunmaktadır. Ölçek ekonomisi, yerini **kapsam ekonomisine** bırakmaktadır. Yani, şirketler bünyesindeki işlerin birbirlerini desteklemek için en doğru boyutunu bulma, onların pazar esnekliğini sağlama ve bütün bunların hızla yapılmasını temin etme daha önemli bir mesele sayılmaktadır. Kısaca daha küçük, fakat daha güçlü üniteler tercih edilmektedir(Toffler Alvin-Heidi Toffler(1995).

Üretim, dağıtım ve iletişimin eş zamanlı olarak kitlesel olmaktan çıkması ekonomiyi devrimleştiriyor ve onu tek düzelikten son derece geniş bir çeşitliliğe yönlendiriyor. Aynı zamanda, reklamcılık da, artan ölçüde kitlesel olmaktan çıkan medya aracılığıyla giderek daha küçük pazar dilimlerine yöneliyor. Böylesine karmaşık bir işi yönetebilmek, yeni liderlik biçimlerini ve son derece yüksek bir sistem entegrasyonunu gerektirmektedir. Bu ise, tüm örgütte dolaşan enformasyon hacminin sürekli artmasını zorunlu kılmaktadır(Arslan, Ü. ve Taşdemir, E., 2008). Hepsini bir arada tutabilmek; bütün ürün ve parçaları sevk edebilmek, bütün teslimatları anında gerçekleştirebilmek, mühendislerin ve pazarlamacıların birbirlerinin planlarından haberdar olmasını sağlayabilmek, AR-GE çalışanlarını imalatçıların ihtiyaçları konusunda bilgilendirebilmek ve herşeyden önce yönetime olan bitenlerin eksiksiz bir tablosunu sunabilmek için, bilgisayarları, veri tabanlarını ve öteki enformasyon teknolojilerini birbirine bağlayan elektronik şebekelerin hakim olduğu genellikle uydu tabanlı olan bu geniş elektronik enformasyon yapısının hakim olduğu benzer sosyo ekonomik dönüşüm ve yapılanmalar artı ürünü ele geçirmede ve değer tabanlı ekonomilerde vazgeçilmez kılınmaktadır.

KAYNAKÇA

Arslan, Ü. ve Taşdemir, E., (2008), Bilgi Toplumu ve İletişim; Bilginin Yayılması Sürecinde İletişim Araçları ve İnternet, Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi, 5 (3), 67-79.

Arslan, M. E., (2006), 20. Yüzyıl Teknolojik Ütopyalarının, Hareketlilik, Esneklik/Uyabilirlik ve Teknoloji Kavramları, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Çiftçi, H,(2016), “Türkiye'nin Ekonomik Büyümesi, Jeopolitiği ve Kalkınma Boyutuyla İhmal Edilen Yönü” Ekonomi Bilimleri Dergisi Cilt 8, No 2, 2016 ISSN: 1309-8020 (Online)

*Demirsoy, Ali(1995), **Bilim Toplumu**, Meteksan A.Ş., Ankara 1995, s. 12.*

*Duverger Maurice(1990), **Sosyal Bilimlere Giriş** (Çev. Ünsal Oskay), Bilgi Yayınevi, Bilgi Dizisi No: 4 (Dördüncü Basım), Ankara 1990, s. 58*

Erol, A., (2010), Bilgi Toplumu Olma Sürecinde Bilginin Önemi ve Dijital Bilgi Merkezleri, Kültür ve Turizm Bakanlığı Uzmanlık Tezi, Ankara.

- Fındıkçı, İ., (1996), Bilgi toplumunda Yöneticilerde Kendini Geliştirme, In, Eds, İstanbul: Kültür Koleji Eğitim Vakfı Yayınları, p. 58.
- H. Watanabe, S. Fujimura, A. Nakadaira, Y. Miyazaki, A. Akutsu, J. J. Kishigami, (2015) “Blockchain contract: A complete consensus using blockchain”, IEEE 4th Global Conference on Consumer Electronics (GCCE), 577–578, 2015.
- Kahya, Y., (2007), Kentsel Gelişme Olgusu Bağlamında Gelecek Öngörüler: Siberşehirler, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kaypak, Ş., (2011), Bilgi Toplumu Olma Yolunda Kentsel Değişim ve Bilgi Kentleri, Bilgi Ekonomisi ve Yönetim Dergisi, 6 (1), 117-130.
- Kurtuluş Dinçer(1993), Felsefe, A.Ü.AÖF Yayını No.345, Eskişehir, 1993, s.10
- Nusselder, A. (2009). Interface Fantasy: A Lacanian Cyborg Ontology, Massachusetts: MIT Press.
- Parlak, Z., (2004), Sanayi Ötesi Toplum Teorilerinin Eleştirel Bir Değerlendirmesi, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8, 95-125.
- Selçuk, Ziya(2018), Yerel Düşün küresel Davran; <https://www.mirathaber.com/milli-egitim-bakani-selcuk-kuresel-dusun-yerel-davran-degil-yerel-dusun-kuresel-davran-yerel-dusunmenin-temel-esaslari-nelerdir-kuresel-davranmanin-olcusu-nedir-7-5215h/>
- Selvi, Ö., (2012), Bilgi Toplumu, Bilgi Yönetimi ve Halkla İlişkiler, Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergi, 1 (3), 191-211. Toffler, A., 2002, Eğitim, Teknoloji ve Gelecek, Finans Dergisi, 140, 19-27
- Toffler, A.,(2008), Üçüncü Dalga, In, Eds: Yeniçeri, S., 1. Baskı, İstanbul: Koridor Yayıncılık,
- Toffler Alvin-Heidi Toffler(1995), Yeni Bir Uygarlık Yaratmak (Çev. Zülfü Dicleli), Türk Henkel Dergisi Yayınları No: 3, İstanbul 1995, s. 19*
- Ünal, Y., (2009), Bilgi Toplununun Tarihçesi, Tarih Okulu Dergisi, 5, 123-144.

**AN ASSESSMENT OF INSECURITY CHALLENGES ON FOOD SECURITY IN IBARAPA
NORTH LOCAL GOVERNMENT AREA OF OYO STATE, NIGERIA**

*** Omotosho, B.O., * Akinlotan, P.A., ** Okubena M.R., and * Olatunji, D.A.**

*The Oke-Ogun Polytechnic, Saki, Department of Urban and Regional Planning.

** Abraham Adesanya Polytechnic, Ijebu-Igbo, Ogun state.

ABSTRACT

There has been a growing concern that insecurity has a wide range effect on man social, physical and economic stability, and there is a significant relationship between insecurity incidences and possibility of achieving sustainable development globally. This paper assessed the situation of insecurity and its impact on food security in Ibarapa Local government, Oyo state. The specific objectives are to assess the socio-economic characteristics of the residents of the study area, examine the causes of life and properties insecurity, assess effect of insecurity on food production, take inventory of government responses to insecurity challenges, and finally assess success of government responses to insecurity and food security improvement in the study area. The study used the exploratory research design to generate the required information and it gives a description of variables based on field generated data. The data for the study were sourced through both primary and secondary means of sourcing data. 234 questionnaires were administered in the area to generate the desired data. It was gathered that open grazing contributed immensely to the shortfall of food production in the study area, quality of security contributions provided by the police force is far from residents expectation, the rate at which insurgency affect food security is very high, Nigerian police force is not effective in their operations, and community and society leaders are putting in effort to attend to the insecurity challenges and sustaining food security among the farmers, to mention but a few. It was therefore concluded that insecurity of lives and properties is indeed a major problem faced by residents of the study area, most recurring insecurity matters in the study area is caused by tribalism and there exist significant linear relationship between insecurity challenges and food security. The paper further recommended among others that there is the need to set up committees to take inventory of the causes of previous insecurity incidences and constitute a panel to formulate effective recommendations toward eradicating the challenges, there should be pronouncement of segregation and cantonment law, and there should be adequate provision of arms and financial needs of security apparatus.

Keywords: Insecurity, Food Security, Sustainable Development, Economic Stability, Poverty Eradication

ASSESSMENT OF WATER PROVISION AND ITS IMPLICATION ON HEALTH OF RESIDENTS IN OLUYOLE LOCAL GOVERNMENT

****Okubena M.R., *Omotosho, B.O., *Olatunji, D.A., and *Akinlotan, P.A.**

*The Oke-Ogun Polytechnic, Saki, Department of Urban and Regional Planning.

** Abraham Adesanya Polytechnic, Ijebu-Igbo, Ogun state.

ABSTRACT

The research assesses water provision and its impact on health of residents in Oluyole local government, Ibadan with a view to suggesting appropriate measures that can improve water provision and enhance good health for residents. The paper examined socio-economic characteristics of residents, sources and volume of water used by residents, factors hindering access to water and health problems. Systematic and stratified sampling method was used to select residential buildings for questionnaire administration, and to determine the building to start with on the street, balloting method was used after which after which every 10th buildings were sampled. The population of the local government according to Nigeria population census 2006 was derived which was later stratified into political wards and was projected and sampled using 0.075% respectively, totally amounting to 243. Therefore, two hundred and forty three questionnaires were administered to respondents. Descriptive and inferential statistics with the aid of frequency and cross-tabulation were used. The study shows that the predominant (48.9%) water source while majority (38.3%) of the people treat their water source once in a year. Sieving is the prevalent (30.58%), water treatment method used by residents. Furthermore most prevalent illness suffered by the residents is typhoid (25.9%) and fever 22.6%. Majority 30.9% of the residents visit hospital twice annually, while contact with unsafe water (25.51%) and poor personal hygiene (23.55%) are responsible for residents illness. Majority (44.0%) of the population suggest that water polluters should be reported for consequence of their miscreant attitude. In a bid to address the identified problems of source of water on health of residents, the study recommends that government and other relevant stakeholders such as community associations, private developers and others should provide safe water sources within a maximum radius of 200 metres to homes, increase water coverage by expanding and developing new water storage facilities, the local community should be given adequate orientation as regard the implication of consuming unsafe water, construction of more underground water should be done in relation to population increase, to mention but a few.

Keywords: Potable Water, Health, Assessment, Residents, Government

THE TRAINING OF STUDENTS PR TECHNOLOGY OF HOTEL AND RESTAURANT BUSINESS DURING DISTANCE LEARNING

Dr. Viktor SOPIHA

PhD in Pedagogical Sciences, Department of Service, Technology and Labor Protection,
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ternopil, Ukraine.

ORCID NO: 0000-0002-4651-9399

ABSTACT

Distance learning includes educational materials presented in such a way as to optimize students' search for educational information. These educational materials may also contain detailed instructions on studying various topics and organizing students' independent work.

Distance education is used in the process of studying various disciplines in various directions, including in the training of students in the specialty "Hotel and restaurant business". Many higher educational institutions of Ukraine use the Moodle educational platform. On this platform for students of the specialty "Hotel and restaurant business", the following are placed: a brief theoretical content of the issues of the hotel and restaurant business; a list of recommended sources; parcels on the websites of those enterprises of the hotel and restaurant industry that are recommended for analysis; tasks for laboratory and practical works; recommendations for independent work.

It should be noted that the Internet resources of hotel and restaurant companies can be considered from the standpoint of PR. Moreover, when studying PR technologies in the hotel and restaurant business, it is advisable to analyze not only the company's own websites, but also indirect information (that is, from other sources, organizations, customer reviews, etc.). Therefore, when studying PR technologies in the hotel and restaurant business, it is advisable to show on the network the news that search engines are looking for by the keywords "hotel news", "restaurant news", "hotel promotions", "restaurant promotions", etc. In particular, it is worth analyzing news related to hotels, information about which is posted on the websites of Hotel Industry News by Hotel News Resource (<https://www.hotelnewsresource.com/>), TopHotelNews, (<https://tophotel.news/>), Global Hotel Alliance (<https://www.hotelnewsme.com/>) is a source and platform for disseminating the latest hotel industry news, including trends, research, editorials, developments, etc. On the website <https://www.euronews.com/tag/hotel-industry> (news about hotels with the tag #hotels) some information is presented in a political and international context, but students will be able to analyze the presence of the names of different hotel or restaurant brands, which will indicate their PR. As for Ukraine, on the website of the information agency "UNIAN" under the tag #hotels, you can analyze changes in the Ukrainian and global hotel business with students. It is also advisable to recommend future experts to analyze the news from the point of view of PR and other information sites with

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

appropriate tags, such as <https://ua.korrespondent.net/tag/12199/>, https://lb.ua/tag/8837_restorani. In addition, it is worth considering the presence of various brands on sites specializing in hotel and restaurant news. Therefore, students can analyze the results of PR activities of various hotels and restaurants during studying PR technologies in the hotel and restaurant business in the conditions of distance learning,

Keywords: distance learning, PR technology, hotel business, restaurant business

TƏHSİLDƏ MENTORLUQ XİDMƏTİNİN ƏHƏMİYYƏTİ
IMPORTANCE OF MENTORING SERVICE IN EDUCATION

Elmira MEHERREMOVA

ADPU-nun ETM-nin əməkdaşı

XÜLASƏ

Azərbaycanda təhsil sisteminin inkişaf etdirilməsi, onun dünya standartlarının tələbləri səviyyəsinə çatdırılması fəaliyyətin daha çox iki istiqamətdə təşkili ilə səciyyələnir. Onlardan birincisi, ölkənin daxilində təhsil sahəsində əldə olunmuş nailiyyətlərin öyrənilib, ümumiləşdirilməsi və təhlil edilməsindən ibarət olub, ilk növbədə təlim-tərbiyə sahəsində irəliləyişlərin mahiyyət və məzmununu öyrənməklə təhsilin mövcud durumunu, cəmiyyətin tələb və ehtiyaclarını müəyyənləşdirmək baxımından əhəmiyyət daşıyır və vətəndaş cəmiyyətinin formalaşdırılması istiqamətində nələrin əldə olunduğunu və gələcək üçün hansı potensial imkanların yarandığını meydana çıxarmağa imkan verir. İlk araşdırmalar göstərir ki, Respublikada istər müəllimin, istərsə də məktəbin fəaliyyətinin cəmiyyətin tələblərinə uyğun qurulması nəticəsində şəxsiyyətin formalaşdırılması, nailiyyətlərin qiymətləndirilməsi, eləcə də təhsilin idarə olunması sahəsində xeyli qabaqcıl təcrübə toplanmışdır. Ona görə də həmin materialların ümumiləşdirilərək onlardan geniş istifadə olunması təbii ki, Azərbaycan təhsil sisteminin milli zəmində yenidən qurulması baxımından əhəmiyyət daşıyır.

İkincisi, inkişaf etmiş xarici ölkələrin iş təcrübəsindəki mütərəqqi cəhətlərin öyrənilib ümumiləşdirilməsi və milli-mənəvi xüsusiyyətləri nəzərə alaraq tətbiqinin həyata keçirilməsi vacib bir məsələ olub, aktuallığı ilə seçilir. Son illərdə Azərbaycanda bu istiqamətdə xeyli işlər görülmüşdür. Pedaqoji innovasiyalar kimi öyrənilən bu təcrübələrin keyfiyyət göstəricisi həmin ölkənin vətəndaşlarının ümumi inkişaf səviyyəsi ilə müəyyənləşdirilir və gənc nəsildə formalaşan həyati bacarıqlar ümumi səviyyənin zəruri göstəriciləri kimi çıxış edir.

Ənənəvi pedaqoji tədqiqatların bir mühüm cəhəti kimi istənilən yanaşma eksperimental və təcrübə qaydada sınaqdan keçirilməli, bundan sonra hər hansı innovasiyanın tətbiqinə qərar verilməlidir.

XXI əsrin başlanğıcında Azərbaycan təhsil sisteminin yenidən qurulması, modernləşdirilməsi və bu işlərin təşkilində fəal və interaktiv metodlardan istifadə olunmaqla yerinə yetirilməsi prioritet problem hesab edilir. Onların həll olunması üçün yeni pedaqoji araşdırmalara ehtiyac duyulur.

Təhsil sisteminin inkişaf tendensiyası, fəal və interaktiv metodlar sahəsində müəllif məktəblərinin, novator müəllimlərin iş üsullarına dair toplanmış faydalı təcrübələr, pedaqoji-psixoloji tədqiqatların nəticələri daima sistemləşməli, ümumiləşməli və təlim-tərbiyə prosesinin məzmununun yeniləşdirilməsini tələb edir. Bu problemlərin həlli təhsil sferasına, pedaqoji prosesə fəal və interaktiv metodlar anlayışının elmi əsaslarla gətirilməsini vacib bir problem kimi qarşıya qoyur və bütövlükdə təhsildə texnoloji yanaşmaların tətbiqini aktuallaşdırır.

İstər qabaqcıl təcrübənin, istərsə də xarici ölkələrin təhsil sahəsindəki innovasiyalarının öyrənilməsi məqsədilə sistemli və ardıcıl pedaqoji araşdırmaların aparılması vacib hesab edilməlidir. Bu təcrübələrin hər birinin müasirliyini, səmərəliliyini şərtləndirən keyfiyyətin müəyyənləşdirilməsinə, onların yeni şəraitdə forma və məzmun cəhətdən yeniləşdirilərək tətbiq olunmasına üstünlük verilməlidir.

Açar sözlər: tədqiqat, innovasiya, təcrübə, fəal, bacarıq .

ABSTRACT

Azerbaijan, bringing it up to the level of world standards is characterized by the organization of activities in two directions. The first of them consisted of studying, summarizing and analyzing the achievements made in the field of education within the country, first of all, by studying the nature and content of the progress in the field of education, it is important in terms of determining the current state of education, the demands and needs of society, and what has been achieved in the direction of the formation of civil society. and allows us to reveal what potential opportunities are emerging for the future Preliminary studies show that as a result of establishing the activity of both the teacher and the school in accordance with the society's requirements, much advanced experience has been collected in the field of personality formation, assessment of achievements, as well as in the field of education management. Therefore, the generalization of those materials and their wide use is, of course, important from the point of view of the reconstruction of the educational system of Azerbaijan on a national basis.

Secondly, it is important to study and generalize the progressive aspects of the work experience of developed foreign countries and implement them taking into account the national and moral characteristics. In recent years, a lot of work has been done in this direction in Azerbaijan. The quality indicator of these experiences, which are studied as pedagogical innovations, is determined by the general development level of the citizens of that country, and the life skills formed in the young generation act as necessary indicators of the general level. An important aspect of traditional pedagogical research is that any approach should be tested experimentally and empirically before any innovation is decided upon. At the beginning of the 21st century, the reconstruction and modernization of the educational system of Azerbaijan and its implementation using active and interactive methods in the organization of these works is considered a priority problem. New pedagogical research is needed to solve them. The development trend of the educational system, the useful experiences collected on the working methods of author schools, innovative teachers in the field of active and interactive methods, the results of pedagogical and psychological research should be constantly systematized, summarized and the content of the educational process needs to be updated. The solution of these problems poses an important problem of bringing the concept of active and interactive methods to the educational sphere and the pedagogical process on scientific grounds and makes the application of technological approaches in education as a whole more urgent.

It is necessary to study the innovations in the field of production, whether you want to know the experience or to conduct systematic and consistent pedagogical research. It is possible to

ATLAS

9th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

July 09-10, 2022 / University of Jaén, Spain

improve the quality of each of these practices, improve their performance, develop new forms and update them. This continues even now.

Key words: research, innovation, experience, activist, skill .

IMPACT OF OIL PRICE SHOCKS AND ITS IMPACT ON HOUSEHOLD CONSUMPTION IN SINDH-PAKISTAN

Prof. Dr. Faiz Muhammad Shaikh

Deptt:of Agri: Economics
SZABAC-Dokri-Sindh -Pakistan

Dr. Fateh Muhammad Marri

Vice Chancellor,
Sindh Agriculture University Tando Jam

Dr. Jan Muhammad Mari

Pro-Vice Chancellor
SAU-Campus Umerkot

ABSTRACT

This research investigates Impact of Oil price Shocks and its impact on Household Consumption in Sindh-Pakistan. Data were collected from 400 households from Sukkur and Larkana Districts from January, 2022 to June, 2022. A structural questionnaire was developed for the reliability and validity of Data. Results indicates that in recent hike in world oil prices has impact directly on households consumption in Sindh Pakistan. In recent hike in the oil prices in Pakistan the most of the commodities prices are doubled and it has negative impact on consumption pattern on consumption pattern in Sindh. Poor is became more poor and middle class has effected also. It was revealed that recent oil price shocks has negative impact on consumer buying behavior nearly 100 percent rise in all grocery items specially cooking oil prices in January, 2022 was Rs.290 which is now in July is Rs.600 same in the case of all other necessity item which is used in daily consumption. It was further revealed that due to increased prices has negative impact on consumption pattern of people in Pakistan and consumer is suffering due to hike in the prices of all necessarily consuming items. The analysis shows that the I price policy, which aims to provide a remunerative and stable prices off all daily consumed items. Government should make policy mechanism that stable prices of all consumed items.

Key Words: CPI, Price Shocks, Pakistan